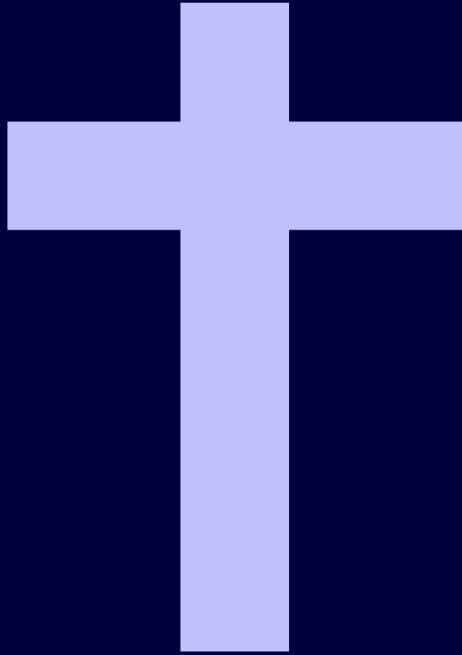

WUN SË -NAO
SËËDHE

Dan: 'WUN SË -NAO 'SËËDHE New Testament

'WUN SĚ -NAᶆ 'SĚĚDHĚ
Dan: 'WUN SĚ -NAᶆ 'SĚĚDHĚ New Testament

copyright © 1991 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dan

Dialect: Western

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
74f67de7-5f93-5988-92e9-b1a45247636e

Contents

Matiö	1
Maakö	53
Lukö	87
Zan	140
Këyuö -nu	181
Wlömë	234
1 Kolentö	258
2 Kolentö	281
Galatö	295
Efezö	303
Filipö	311
Kolosö	317
1 Tesalonikö	323
2 Tesalonikö	328
1 Timote	331
2 Timote	337
Titö	342
Filemō	346
Eblö	348
Zakö	366
1 Piεε	372
2 Piεε	378
1 Zan	382
2 Zan	387
3 Zan	388
Zudë	389
'Dhebhownta	391

'Wuntaosë 'ö -gban Yesu Klito -bha 'ö Matiö -ya □blεε

*Yesu 'bhema -nu 'to -bhüö
(Lukö 3.23-38)*

¹ Yesu Klito 'bhema -nu 'to -bhüö 'ö □nεε: -A 'bhema -nu 'wo bhë -an □va -peedë 'wo tɔɔ Ablaamö waa- Davidö.

² Ablaamö 'ö bhë -a gbö tɔɔ Izaakö, Izaakö gbö tɔɔ Zakɔbö, Zakɔbö gbö -nu tɔɔ Zuda waa- ö dhegluzë -nu.

³ Zuda gbö -nu tɔɔ Fale waa- Zala 'ö -an dhe -yö -kë Tamaa 'ka. Fale gbö tɔɔ Esilömë, Esilömë gbö tɔɔ Alamë,

⁴ Alamë gbö tɔɔ Aminadabö, Aminadabö gbö tɔɔ Naason, Naason gbö tɔɔ Saamɔ,

⁵ Saamɔ gbö tɔɔ Boozö 'ö- dhe -yö -kë Laabö 'ka. Boozö gbö tɔɔ Obädö 'ö- dhe -yö -kë Lutö 'ka. Obädö gbö tɔɔ Zese,

⁶ Zese gbö tɔɔ -gludë Davidö.

Davidö gbö tɔɔ Salomɔ 'ö- dhe -yö -kë Üli bɔɔ 'ka 'dhiö -bezë.

⁷ Salomɔ gbö tɔɔ Loboamü, Loboamü gbö tɔɔ Abia, Abia gbö tɔɔ Aza,

⁸ Aza gbö tɔɔ Zozafa, Zozafa gbö tɔɔ Zolamë, Zolamë gbö tɔɔ Ozia,

⁹ Ozia gbö tɔɔ Zoatan, Zoatan gbö tɔɔ Akazö, Akazö gbö tɔɔ Ezekiasö,

¹⁰ Ezekiasö gbö tɔɔ Manase, Manase gbö tɔɔ Amɔ, Amɔ gbö tɔɔ Zoziasö,

¹¹ Zoziasö -yö Zekoniasö waa- ö dhegluzë -nu 'kpɔ -dë 'ka. -Yö -kë 'töng 'wo Izlaelö -mε -nu kun -a 'ka 'wo dho -an 'ka Babilönë bhë -a 'ka.

¹² □Dhe 'ö Izlaelö -mε -nu □wa 'go Babilönë □wa nu, Zekoniasö -yö Salatielö -kpɔ -a 'ka, Salatielö gbö tɔɔ Zolobabelö.

¹³ Zolobabelö gbö tɔɔ Abiudö, Abiudö gbö tɔɔ Eliakimë, Eliakimë gbö tɔɔ Azɔɔ.

¹⁴ Azɔɔ gbö tɔɔ Sadɔkö, Sadɔkö gbö tɔɔ Akimë, Akimë gbö tɔɔ Eliudö,

¹⁵ Eliudö gbö tɔɔ Eleazaa, Eleazaa gbö tɔɔ Matan, Matan gbö tɔɔ Zakɔbö.

¹⁶ Zakɔbö gbö tɔɔ Zozefu. Zozefu 'ö bhë yö □nε 'ö tɔɔ Mali □gɔn. Mali 'ö 'dhö bhë

□nε 'ö Yesu 'ö 'wo- -dhe -Zlan -bha -Yame bhë 'ö- kpɔ.

¹⁷ Mε -nu 'wo bhë 'saadhö -an 'bhema 'plε -dho 'kuë- -sü 'ö sü Ablaamö -bha 'ö dho 'ö yöë Davidö -bha -yö -kë 'gɔɔ- do ö ga -yiisië; 'ö sü Davidö -bha 'pö, 'ö dho 'ö yöë 'töng 'wo Izlaelö -mε -nu kun -a 'ka, 'wo dho -an 'ka Babilönë -a -bha, -an -dho 'kuë- -sü -kë 'gɔɔ- do ö ga -yiisië. 'Ö sü 'töng 'ö 'dhö -a -bha 'zü 'ö dho 'ö yöë -Zlan -bha -Yame bhɔ -yi -bha, -an -dho 'kuë- -sü -yö -kë 'gɔɔ- do ö ga -yiisië 'zü.

*Yesu bhɔ -sü
(Lukö 2.1-7)*

¹⁸ Yesu Klito bhɔ -kɔ □ga 'ö □nεε: Mali 'ö -kë -a dhe 'ka bhë -a -bha -zo -tën -a -dhë -mε -yö -kë Zozefu 'ka. -Wo -to 'töng bhë -a 'ka kö -an -bha 'kɔ yaa kë do □kun, 'ö Mali -yö 'gu -sü -Zuu 'slööslö -bha □faan' □kwaa' kö waa wo 'ko 'sü □kun.

¹⁹ -A -bha -zo -tën -a -dhë -mε Zozefu 'ö -kë gɔɔn- kpengdhö 'ka bhë yaa 'we -a -bha kö -yaan -a -wun yö plaan, 'kεε -ya -ya ö -zo 'piö □zian' kö wo -bha -zo -tën 'ko -dhë -sü -yö 'kan -bindhe 'gü.

²⁰ □Dhe 'ö -kë □nε -yö -kë ö -zo -ta -a 'gü □dhia bhë, 'ö kwa Dëmε -Zlan -bha bɔmε do -yö -wo -a -ta yiö □zian', 'yö- pö -a -dhë: «Zozefu, bhi 'ü Davidö □suu'- 'gü 'në 'ka, kö □kun 'ö 'suö -yö ü -kë, Mali -sü ü bɔɔ 'ka □dhia, bhii 'gu 'ö- -gɔ bhë, -yö -ya -a -bha -Zuu 'slööslö -bha 'piigbeedhe □kwaa'.

²¹ -Yö -dho 'në gɔɔn- do kpɔ, -bhöë 'to 'kpɔ Yesu 'ka, bhii -yö -dho ö bha 'segɔgümε -nu dha -an -bha □sɔɔn yaa -nu -gɔ.»

²² Pë -nu 'wo 'dhö bhë, -wo -kë 'dhö kö pë 'ö kwa Dëmε -Zlan -ya pö 'ö bɔ -a 'ka ö -wodhiölomε -nu -ta bhë -yaan kë. Bhii -yö □bεen' -sü 'ka □nεε:

²³ 'Nëdhezë do 'ö yaa gɔɔn- -wun □tei' do □kun, -yö -dho 'gu sü, 'ö 'në gɔɔn- do kpɔ, -wo -dho -a -dhe Emanuelö. ('Tɔ bhë -a -gen tɔɔ «-Zlan -yö kwa 'piö»).

²⁴ □Dhe 'ö Zozefu -yö -büö, -ya -kë □nε -kɔ 'ö kwa Dëmε -Zlan -bha bɔmε -ya pö -a 'ka -a -dhë bhë -a 'dhö; 'yö Mali sü ö bha dhebo 'ka.

²⁵ 'Kεε waa wo wo 'ko 'piö 'yö dhoë 'ö yöë yi 'ö Mali -yö 'në gɔɔn- bhë -a kpɔa -a -bha. 'Yö Zozefu -ya 'to kpɔ Yesu 'ka.

2

'Wunbhokoudome -nu 'wo go lan- [luu' [zian', -wo -nu 'yan -do Yesu -bha [dhia

1 Yesu -yö -bho Zude -pö do 'wo- -dhe Betelémë -a 'gü, 'töng 'ö Elödö -yö -kë -a 'ka -gludë 'ka bhë -a 'ka.

[Dhe [ya kë 'dhö, 'wunbhokoudome -nu 'ö -an 'yan -yö -kë 'susongga -nu 'piö bhë, -wo -go 'segö 'ö lan- [luu'- [zian' -a 'ka, 'wo nu Zeluzalemë.

2 'Wo me -nu [dheε' kpo -a pö -sü 'ka [neε: «'Në 'ö dho kë Zuifö -nu -bha -gludë 'ka 'yö bho bhë, -yö më [ε? 'Susongga 'ö -zon [ne [ya bho bhë -yö -wo yi -ta 'ma, 'yi- yö yi -se 'gü. -A -wun 'gü 'yi nu kö 'yiën- -a gba bhë.»

3 [Dhe 'wun bhë 'ö -gludë Elödö -ya ma, -a 'wun -ya -kun, 'ö 'suö -yö -da -a 'gü. -Kö do bhë 'ö [kaa' Zeluzalemë -me -nu 'töüdhö -go 'pö.

4 'Ö slabhome -nu -gome -nu, Zuifö -nu -bha tónggome -nu 'wo- -go 'se 'ö bhë -a 'gü, 'yö -an 'ple [dhö -kë wo 'ko [bhaa, 'yö -an [dheε' kpo -Zlan -bha -Yame bho -dhe -wun 'ka.

5 'Ö 'wo- pö -a -dhë: «-Yö -dho bho Betelémë, Zude -se 'gü. Bhii pë 'ö -Zlan -wodhiölome -ya -ya -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'ö [neε:

6 *Ka gia- 'pö, 'ka Betelémë -me -nu 'ka, 'ö 'ka Zude -se 'gü, ka -bha pödhe bhë 'yaa pödhe 'tee 'ka Zude -pö [vava -nu ziën. Bhii -gludë do -yö -dho go ka ziën kö -yaan yö ma 'segögüme -nu 'ka Izlaëlö -me -nu 'ka ka -dhë 'dhiö [ne -kö 'ö -tuë -maakëme 'dhö yö -na -a 'ka ö bha -tuë -nu -dhë 'dhiö bhë -a 'dhö. »*

7 [Dhe [ya kë 'dhö, 'ö Elödö -yö 'wunbhokoudome -nu -dhe -dhe [taa, 'yö -an [dheε' kpo kpinngdhö 'töng 'ö 'susongga -yö [woë' -an -ta bhë -a -wun 'ka kö -wa [bleε' -ö -dhë.

8 'Go mü 'yö -an bho Betelémë [woë' [neε: «-Ka 'dho 'ka 'në 'ö bhë 'ka- [meε' -së 'ka! [Ya kë [ne 'ka- yö, -ka nu 'ka- [bleε' -n -dhë kö ma -de 'pö 'aan- 'dho -a gba [dhia.»

9-10 [Dhe -gludë -wo 'ö bhë [waa- ma, 'wo dho. -An -bha 'dho -sü 'ka, 'susongga do 'wo- yö wo -go 'se 'gü bhë, -wa yö 'zü.

'Susongga bhë -yö 'ta -sü -an 'dhiö 'ö 'wo dhoë 'dhö. [Dhe 'wo -lo 'kö 'ö Yesu 'blë -kë -a 'gü bhë -a 'trüün 'ka, 'ö 'susongga bhë 'ö [gbaannu. 'Ö -an [zuö' 'glu -yö -dhi 'sönggö -sönggö.

11 'Wo dho 'wo -da 'kö 'ö bhë -a 'gü, 'wo 'në 'blë bhë waa- ö dhe Mali 'wo -an yö, 'wo -lo wo kpon 'gü, 'ö 'në 'blë bhë 'wo -gba. 'Go mü 'wo wo -bha [kwεε- -nu 'dhi -po, 'wo yö gbaö -nu kë -a -dhë -sü 'gü: 'Sënnng -nu, pë 'bhaa 'ö waa- 'güö -pë 'tëë -sëëzë 'wo- -dhe ansaan waa- pë 'yi 'tëë -sëëzë 'wo- -dhe 'miilö bhë, 'wo -an nu -a -dhë.

12 [Dhe [ya kë 'dhö, 'ö -Zlan -yö 'wunbhokoudome -nu [kpaö yiö [zian' [ne kö [kun 'wo -yε wo 'zü 'wo dho Elödö 'piö, 'kεε 'wo bho zian gbε 'ka 'wo dho wo [plöö.

Zozefu 'dhö, Mali waa- Yesu -an -bha [duë -sü 'wo dhoë Ezitö -se 'gü

13 [Dhe 'ö 'wunbhokoudome -nu [wa 'dho, 'ö -Zlan -bha bome do -yö -wo Zozefu -ta yiö [zian', 'ö -pö -a -dhë: «-Bhö [luu'-, 'ü 'në bhë waa- ö dhe 'ü -an 'sü, 'ka [duë 'ka 'dho Ezitö -se 'gü! -Ka 'to 'ma -yö 'dho -yö yöë yi 'a dho -a pöë ü -dhë 'ü 'ye ü 'zü 'ü nu -a 'ka -a -bha! Bhii Elödö -dho 'në 'ö [ne -a [meε' kö -yaan -a zë.»

14 'Ö Zozefu -yö [luu, 'yö 'në waa- ö dhe 'wo bhë -an sü gbeng, 'wo dho Ezitö -se 'gü.

15 'Wo to Ezitö 'ö dho 'ö yöë Elödö -bha ga -yi -bha. Pë -nu 'wo [ne -wo -kë kö pë 'ö kwa Dëme -Zlan -ya [bleε 'ö bha ö -wodhiölome -nu -ta bhë -an 'dhiö -yaan -mo 'kuë [neε: *A n Gbö -dhe, yö go Ezitö -se 'gü.*

Elödö -bha 'në -nu zë -sü 'ö Zude -se 'gü

16 [Dhe 'ö Elödö [yaa- döa [ne 'wunbhokoudome -nu waa nu gbo, 'ö -naadhe [va -yö -da -a 'gü. 'Yö- pö ö bha 'dhasi -nu -dhë kö -wo 'në göön- [suu'- 'saadhö 'ö sü 'në 'blë -nu -bha 'ö yöë -an -me 'ö -an -kwε dho yö -kwε [ple -bha, 'wo Betelémë -dhe waa- -a -zütodhe -nu -bha, -wo -an 'ple zë. 'Ö töö kö [ya 'töng 'ö 'wunbhokoudome -nu -wo 'susongga -wo -an -ta -yi [bleε -a 'ka -a -dhë bhë [yaa- -ya 'ko 'dhiö kë 'saadhö.

17 -Kɔ bhë -a 'ka, pë 'ö -Zlan -wodhiölome Zelemi -ya pö bhë, 'ö- 'dhiö -yö -mɔ 'kuë.

18 -Ya -pö: -Wo 'gbla -wo -nu ma -na Lama -pö 'gü, 'gbo -zuö -nu waa- -de □maamadhe □va -nu -an 'ka. Laselö □ne 'ö 'gbo bɔ -na ö -bha 'në -nu -wun 'gü bhë; 'yaa- 'piö kö -wa -dhiaga bho, bhii 'ö tɔɔ -an 'gü □ya □siö'-.

Zozefu -nu -bha -ye 'zü -sü 'wo go Ezitö -se 'gü

19 □Dhe 'ö Elödö 'gü □ya □siö'-, 'ö -Zlan -bha bɔmɛ do -yö -wo Zozefu -ta yiö □zian' Ezitö -se 'gü,

20 'yö- pö -a -dhë: «-Bhö □luu'-, 'ü 'në waa- ö dhe -an 'sü, 'ka 'ye ka 'zü 'ka 'dho Izlaelö -se 'gü, bhii mɛ -nu 'wo- 'piö -be kö 'në bhë -waan -a zë bhë 'waa -dhö gbɔ.»

21 'Ö Zozefu -yö □luu, 'ö 'në waa- ö dhe bhë 'yö -an sü, 'wo -ye wo 'zü 'wo nu Izlaelö -se 'gü.

22 'Kɛɛ □dhe 'ö Zozefu □yaa- ma □ne, Akelaisö, 'ö -kë -gludë Elödö gbö 'ka bhë, □ya kë -gludë 'ka ö dë pin □taa Zude -se 'gü, 'ö 'suö -ya -kë -to Zude -se 'gü □dhia. □Dhe 'ö -Zlan □yaa- □kpaɔ, 'yö dho Galile -se 'gü □zian',

23 'yö -ya -a 'kwipö do 'wo- -dhe Nazaletë -a 'gü. -Yö -kë 'dhö kö pë 'ö -Zlan -wodhiölome -nu -wa pö, -a 'dhiö -yaan -mɔ 'kuë □nɛɛ: -Wo -dho -a -dhe Nazaletë mi.

3

Zan Batisö -bha -Zlan -wo pö -sü

(Maakö 1.1-8; Lukö 3.1-18; Zan 1.19-28)

1 'Töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka, mɛ do 'wo- -dhe Zan Batisö -yö -nu 'yënnng □taa Zude -se 'gü, 'ö yö 'wuntaɔsë □blɛɛ' -sü 'gü,

2 'ö- pö: «-Ka ka □kwaa' ka -bha □sɔɔn yaa -nu -zü, 'ka ka □zuö' □dhië' -Zlan 'piö, bhii -Zlan -bha -gludëdhe 'ö dhang- 'gü bhë, □ya yö □klöö'!»

3 Zan -yö -kë mɛ 'ö -Zlan -wodhiölome Ezai -yö 'wun 'ö -gban -a -bha 'ö- □blɛɛ -a pö -sü 'ka □nɛɛ: Gɔɔn- do -yö -dhoo bho -sü 'gü 'yënnng □taa □nɛɛ: -Ka kwa Dëmɛ -bha zian -gblooga -nu -pë kë, -wo dɔ kpengdhö -a 'ka!

4 Zan -da -bha -sɔ -yö -kë -yɔɔnmia kaa- 'wo- bɔ -a 'ka, 'ö -du kwi dɔ ö bha sɔ -ta, 'ö- -bhöpë -nu -wo -kë -kpaɔ waa- 'zɔ 'yɔn -nu -an 'ka.

5 Mɛ -nu 'saadhö 'wo -kë Zeluzalemë, 'wo -kë Zude -se 'gü waa- mɛ -nu 'wo bɔ 'yiga 'wo- -dhe Zuuden -a 'piö □zian', -an 'plɛ -wo -nu -a 'piö mü,

6 'ö 'wo wo -bha □sɔɔn yaa -wun -nu □blɛɛ mɛ -nu wö 'dhiö mü. 'Ö Zan -yö -an -bɔ yiö Zuuden □bhaa.

7 □Dhe 'ö Zan □yaa- yö □ne Falizi -mɛ -nu waa- Saduse -mɛ -nu -wo nu -na □va ö 'piö, kö -yaan -an -bha -go □sɔɔn yaa 'gü -bɔyiödhe kë, 'ö- pö -an -dhë: «Mɛ □suu'- yaazë -nu 'ka □ne □mɛɛ 'në -nu 'dhö □ne, dö 'yö- pö ka -dhë ka -dho dha -Zlan -bha -naazuëdhe 'gbee- 'yö 'dhoë- nu bhë -a -go -ɛ?»

8 -Ka pë -nu kë kö -ya -zɔn □ne 'ka ka □zuö' □dhië' -!

9 'Iin kö □kun 'ka ka -zo ta -a pö -sü 'ka ka -de 'gü □nɛɛ: «Ablaamö □suu'- -mü yi 'ka», bhii a- -blɛɛ ka -dhë: -Zlan -yö -mɔɔ kö -guö -nu 'wo □ne -yö -an kë Ablaamö □suu'- -ta -nu 'ka!

10 □Dua □ya -pë kë 'saadhö kö -yaan 'lü -nu bho 'seidhö. 'Lü 'saadhö 'ö yaa 'dho bha ö bhë -së 'ka, -wo -dho -a □kaan'- 'wo-güö.»

11 'Ö Zan -ya pö 'zü: «Ma -zë a ka -bɔ yiö 'yi 'ka kö -yaan -a -zɔn □ne 'ka ka □zuö' □dhië'-, 'kɛɛ mɛ do -yö nu -na n □zlöö, yö -zë -yö -dho ka pa -Zuu 'slööslö waa- 'siö 'ö mɛ -kë 'slööslö -an 'ka. -A 'pii □yö 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka n -ta. Yaa n -ma 'kun kö 'a 'dho -a 'dhiö 'aan- -a -bha -saka bho -a -gen -bha.

12 'Dhaa- do -ya kwɛɛ, pë -piö -pë 'ka kö -yaan ö bha -mlü -piö, kö -a -gbo -yaan 'go -a ga -nu ziën. -Yö -dho ö bha -mlüga -nu -lo ö -go 'slëëdhö, 'ö -mlü -gbo -nu -güö 'siö 'ö 'yaa □dhuu'- 'gbɛɛdhö -a 'gü.»

Yesu -bɔ yiö -sü

(Maakö 1.9-11; Lukö 3.21-22)

13 □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö -go Galile -se 'gü, 'yö nu 'yiga 'wo- -dhe Zuuden -a □bhaa, Zan 'piö kö -yaan ö bɔ yiö.

14 'Kɛɛ Zan yaa 'we -a -bha, 'ö- pö -a -dhë: «Bhi 'pö, 'a dho bɔ yiö -sü yö ü kwɛɛ

□zian' bhë, 'yö 'ü nu ma -zë n 'piö kö 'a ü bɔ yiö □a?»

15 'Yö Yesu -ya -pö -a -dhë: «-Bhö 'we -a -bha kö -yö -kë □nε -kɔ bhë -a 'dhö □kun. Bhii -kɔ bhë □nε 'ö pë 'ö -Zlan -ya pö 'kwa dho -a kaa.»

□Dhε □ya kë 'dhö, 'ö Zan -yö -we -a -bha, 'ö Yesu -bɔ yiö.

16 □Dhε 'ö □ya yën Yesu -bɔ yiö -sü -bha 'ö □luu' -na yiö, 'ö dhang- 'dhi -yö -po 'ö -Zuu 'slööslö 'ö go -Zlan 'piö bhë 'ö- yö kö -yö □yɔɔ' -na -a -ta; 'kεε -yö -kë -tönggö 'ka 'ö nu 'ö -ya -a -ta 'dhö.

17 'Ö -wo -wo do -yö go dhang- 'gü 'wo- ma □nεε: «Mε 'ö □nε 'ö tɔɔ ma 'në 'ö- -dhɔ -yö n -kë, yö □nε 'ö n -ma □zuögludhi -wun 'plε 'dhö -ya -sü 'ka -a 'gü.»

4

'Güandhe -bha -nu Yesu -ta -sü (Maakö 1.12-13; Lukö 4.1-13)

1 □Dhε □ya kë 'dhö, -Zuu 'slööslö -yö yö Yesu -dhë 'dhiö, 'yö dho -a 'ka 'yënnng □taa, 'ö dü -ya -püö -sü 'gü dan.

2 □Dhε 'ö □ya ö -ben 'to, -dhεkpaɔyi 'gɔɔ- yiisië waa- gbeng 'gɔɔ- -yiisië 'ka, 'ö din -ya kun.

3 'Ö dü -yö □yɔɔn Yesu -bha, 'yö- pö -a -dhë: «'Ö □ya kë □nε -Zlan Gbö -mü ü 'ka, -bhö -a pö -guö -nu 'wo □nε -an -dhë -wo 'gla □bluu'- 'gü kö 'ü -an -bhö!»

4 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ □nεε: «Pë 'ö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëédhε 'gü -ya -pö: Mëbheedhe 'ka 'dho -tosiadhe kë -bhöpë -de 'sloo -ta. 'Kεε -yö -dho -mɔ -a -bha 'pö kö -yö -tosiadhe kë -wo 'saadhö 'ö 'go -na -Zlan 'dhiö bhë -a -ta. »

5 □Dhε □ya kë 'dhö, 'ö dü -ya sü 'ö dho -a 'ka Zeluzalemë 'wo- -dhε pödhe 'slööslö bhë -a -bha, 'yö- -ya -Zlan -gba -a 'gü 'kɔ tuö.

6 'Ö- pö -a -dhë: «'Ö □ya kë □nε -Zlan Gbö -mü ü 'ka, ü □kwaa'- ü -de -zü 'ü ü -de -zuö sia- -de! Bhii pë 'ö □bεεn' -sü 'ka -ya -pö: -Zlan -dho ö -bha bɔmε -nu bɔ, kö -wo wo -kɔ kɔ ü -gɔ, -yö kë 'dhö kö □kun 'ö pë pin dho to ü -gen -bha. »

7 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Pë 'ö □bεεn' -sü 'ka -ya -pö 'pö: Kö □kun 'ü ü Dëmε ü -bha -Zlan 'gü dan! »

8 'Ö dü -ya sü 'zü 'ö dho -a 'ka -ton do □gbiin tuö. 'Ö -gludëdhε -pö -nu 'wo 'kpongtaa zö waa- -an -bha 'tɔbhɔdhe -an -zɔn Yesu -dhë,

9 'ö- pö -a -dhë: «□Ya kë □nε 'bha 'gblü n 'dhiö n gba -sü 'ka, pë -nu 'wo bhë 'töüdhö a -dho -an 'plε nu ü -dhë.»

10 □Dhε □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Dü, -bhö yö 'ma 'ü 'go n 'sɔɔ, bhii pë 'ö □bεεn' -sü 'ka -ya -pö: -Bhö ü Dëmε, ü -bha -Zlan dosen 'kpaan gba, 'ü yuö kë yö dosen -a -dhë! »

11 □Dhε □ya kë 'dhö zlöö, 'ö dü -yö -kan -a -bha. 'Ö -Zlan -bha bɔmε -nu -wo nu -a 'piö, 'wo- gbaa pë 'ö- -wun -ya -kë -a 'ka.

Yesu -yö ö bha yuö zü -dɔ Galile -sε 'gü (Maakö 1.14-15; Lukö 4.14-15)

12 □Dhε 'ö Yesu □yaa- ma □nε □wa Zan -da -kanso 'gü, 'ö dho Galile -sε 'gü.

13 Yaa 'to Nazaretë gbɔ, 'kεε -yö -dho 'ö -ya Kapεεnaɔmë, pödhe 'ö -ya -sü 'ka 'yipuë 'ö Galile 'sɔɔ, Zabilɔn waa- Nεfutali -an -sε 'gü.

14 -Yö -kë 'dhö, kö -wo 'ö go -Zlan -wodhiölmε Ezai dhiö bhë kö -yaan -mɔ 'kuë □nεε:

15 Zabülönë -sεgümε waa- Nεfutali -sεgümε 'wo 'yoo 'piö 'sε 'ö Zuuden □zlöö □zian' -a 'gü, mε -nu 'kaa Zuifö 'ka Galile -sε 'gü, a- -pö ka -dhë:

16 Mε -nu 'wo wo -bha -tosiadhe kë -na -dhεtiidhe 'gü bhë, -wo -dho -dhεpuudhe □va yö; 'ö mε -nu 'wo wo -bha -tosiadhe kë -na, -dhε 'ö ga □ya -dhε trö -a -dhε -bha bhë, -dhεpuudhe -dho bhü mü.

17 □Dhε □ya 'sü yi 'ö 'dhö bhë -a -bha, Yesu -yö -yö 'wuntaɔsë □blεε'- -sü -bha 'ö- pö: «-Ka ka bo ka wɔ -kɔ yaa 'ka, 'ka ka □zuö' □dhië' -Zlan 'piö, bhii -Zlan -bha -gludëdhε 'ö dhang- 'gü bhë □ya yö □klöö'!»

Yesu -yö 'yiblükëmε -yiisië □dhɔɔ -kë (Maakö 1.16-20; Lukö 5.1-11)

18 Yesu -yö -kë 'ta 'sü □dhia Galile 'yipuë 'kpong 'dhiö, 'yö -kpën dheglu 'nëgɔɔnzë □plε 'wo -kë 'yiblükëmε -nu 'ka -an -bha. Mε □plε 'wo bhë 'wo tɔɔ Simɔ ('wo- -dhε Piεε) waa- ö dheglu Andre; -wo -kë 'yi -blü kë □dhia wo -bha 'kplö -zuö 'yipuë □bhaa -sü 'ka.

19 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka ziö n 'piö; a -dho ka kē 'kplö -zuö mε -nu -go -mε 'ka!»

20 -Dhε do bhë 'wo to -a -bha, 'wo wo -bha 'kplö -nu to mü, 'wo -ziö -a 'piö.

21 □Dhε 'ö □ya □yɔɔn 'dhiö 'dεdε, 'yö -kpen dheglu 'nëgɔɔnzë □ple 'bhaa 'ö 'wo -an -dhε Zakö waa- Zan 'wo -kë Zebede gbö -nu 'ka -an -bha. Waa- wo dë Zebede -nu -wo -kë wo -bha 'yitagɔ 'gü, wo -bha 'kplö -nu -yuö kē □dhia. 'Ö Yesu -yö -an □dhɔɔ -kë.

22 -Dhε do bhë 'wo to -a -bha, 'wo wo -bha 'yitagɔ waa- wo dë -an to mü, 'wo -ziö Yesu 'piö.

23 Yesu -yö -bɔ Galile -sε 'saadhö -a 'gü, -Zlan -wo -pö mε -nu -dhë -sü 'ka Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ -nu 'gü. 'Ö 'wuntaɔsë 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhε -bha 'yö- □blεε. Kö mε -nu 'ö 'yua □suu'- 'oo □suu'- -yö -an -kë, waa- □niɔɔmε -nu -an -dhε bo -na.

24 -A 'tɔ -yö -pen Sili -sε 'saadhö -ta. 'Ö mε -nu -wo nu mε -nu 'ö -an 'yënnɔ 'dho bhɔ -na 'yua □suu'- 'oo □suu'- □kwaä' -an 'ka; 'wo tɔɔ mε -nu 'ö 'puε- -yö -an kē -nu, 'tinngmε -nu, waa- mε -nu 'ö -zuu yaa 'dho -an 'piö -nu, -wo -kë -an ziën mü. 'Ö Yesu -yö -an -dhε bo.

25 Mε -gbaa □va 'wo go Galile oo, pö- 'gɔɔ- do -sε oo, Zeluzalemë pö- oo, Zude waa- mε -nu 'wo 'sε 'pian 'ö Zuuden □zlöö □zian', -wo -kë -ziö -a 'piö □dhia.

5

Yesu -bha mε □daän' 'ö- wo -tɔn tuö

1 □Dhε mε -gbaa -nu 'wo □nε 'ö Yesu □ya -an yö, 'yö -an to -tɔn □genngdhö, 'ö -da -tɔn bhë -a tuö, 'ö □yaannu. 'Yö- -bha □guë' -nu -wo dho -a 'piö mü.

2 'Ö Yesu -yö yö -Zlan -wo -blεε -an -dhë -sü -bha -a pö -sü 'ka □nεε:

3 «Mε -nu 'wo wo -de -wun -da sia- -Zlan 'dhiö, -an -bha □yö -së, bhii 'ö tɔɔ -Zlan -bha -gludëdhε 'ö dhang- -nu 'gü, -yö -an -bha 'ka.

4 Mε -nu 'ö 'wo 'gbo bɔ -na, -an -bha □yö -së, bhii 'ö tɔɔ -Zlan -dho -an 'yënnɔ □dhuë'-.

5 Mε -nu 'wo 'lëälë, -an -bha □yö -së, bhii -Zlan -dho 'kpongtaadhε nu -an -dhë □nε -kɔ 'ö- 'tɔ go -a 'ka -an -dhë bhë -a 'dhö.

6 Mε -nu 'ö -kë kpengdhö -sü -dhɔ 'dhö -an kē -na bhë, -an -bha □yö -së, bhii 'ö tɔɔ -wo -dho -a yö □va.

7 Mε -nu 'wo mε -nu 'yena yö -na, -an -bha □yö -së, bhii 'ö tɔɔ -Zlan -yö -dho -an 'yena yö 'pö.

8 Mε -nu 'ö -an □zuöpiödhe 'dhö 'puu, -an -bha □yö -së, bhii 'ö tɔɔ -wo -dho -Zlan yö.

9 Mε -nu 'wo -nëng 'kuë- kē -na mε -nu 'ka, -an -bha □yö -së, bhii 'ö tɔɔ -Zlan -dho -an -dhε ö bha 'në -nu.

10 Mε -nu 'wo -an 'klo bhɔ -na -Zlan □dhɔɔbhaa kē -sü -wun 'gü, -an -bha □yö -së, 'ö tɔɔ -Zlan -bha -gludëdhε -yö -an -bha 'ka.

11 □Ya kē □nε mε -nu □wa 'si -nu bho ka -gɔ, □wa ka 'klo -nu bhɔ 'iin □sua -nu kē ka -gɔ 'wun yaa -blεε ka -gɔ -sü 'ka, ka -bha -kë n bha □guë' -nu 'ka -sü -wun 'gü, ka -bha □yö -së,

12 ka □zuö' 'glu -yö dhi □va, bhii ka 'kian □va -yö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü. -Kɔ bhë □nε 'ö -Zlan -wodhiölomε -nu 'wo -kë ka 'dhiö, 'wo -an 'klo bhɔa 'pö.»

'Wun 'ö -gban kweezö waa- -dhepuudhe -an -bha

(Maakö 9.50; Lukö 14.34-35)

13 'Yö Yesu -ya pö 'zü: «'Kpongtaame -nu ziën, ka -kë □nε kweezö 'ö □ya kē pë -bha 'ö pë 'yaa bu bhë -a 'dhö. 'Kεε □ya kē □nε kweezö din 'yaa- -bha gbɔ, -wo -dho -a -kɔklë kö -a din -yaan kē -a -bha 'zü -dëüwo □e? Kö -a □kaa' -pë gbε 'yaa -dhö gbɔ, -a □zong' 'wo dho -a wo plaan zlöö, 'ö mε -nu -wo □taa -a -ta.

14 Ka 'ka tɔɔ 'kpongtaame -nu -bha -dhepuudhe. Kwa- □tei' dɔ □nε pödhe 'ö dɔ -sü 'ka -tɔn tuö 'yaa -bin.

15 'Waa □labang dɔ kö -waan dɔ 'gbong- gbo □löö. -Abi', -wa -dɔ □labang -dɔ -a -ta dhuö -pë -ta, 'ö -dhε -po mε -nu 'wo kɔɔ 'saadhö -an -ta.

16 -Kɔ bhë □nε 'ö ka -bha -dhepuudhe dho bhü -a 'ka mε -nu 'dhiö. -Yö kē 'dhö, kö ka -bha 'wun -së kē -sü 'ö bhë -waan -a yö, kö ka Dë -Zlan 'ö dhang- -nu 'gü bhë -waan -a 'tɔ kē □va.»

Me □daan' -wo 'ö -gban Moizö -bha tǝng -bha

17 'Ö- pö -an -dhë 'zü: «Kö □kun 'ö -kë ka -zo 'piö □ne, a -nu kö tǝng -nu 'ö Moizö -ya do bhë 'aan- -a 'gü □siö'-, 'iin me □daan' -wo 'ö -Zlan -wodhiöloomε -nu -wa nu kwa -dhë bhë kö 'aan- -an 'gü □siö'-, 'kεε a -nu kö 'aan- -an 'dhiö -mo 'kuë.

18 Bhii a- -blεε ka -dhë giagia 'ka, -a kë □yië' kö dhang- waa- 'se -waan ziö, tǝng -nu 'saadhö 'wo □ne -a do □been' -pin 'iin -a pë 'tee do -yö 'ka 'dho go ö pin □taa, 'ö dhö to 'dhö 'ö yöë pë -nu 'plε 'dhiötöyi -bha.

19 -A -wun 'gü, tǝng -nu 'wo □ne, 'kö -kë -a 'teezë 'ka, me 'ö yaa- □bhlë -ya 'iin 'ö- pö me -nu -dhë -wa kë □ne -ko bhë -a 'dhö, -yö -dho kë me 'teezë 'ka, -Zlan -bha -gludëdhε 'gü dhang- -nu 'gü. 'Kεε me 'ö 'dhoë- tǝng -nu 'wo □ne -an □bhlë -ya, kö -yaan me -nu -daan -a 'ka, kö -waan -a kë □ne -ko bhë -a 'dhö, -yö -dho kë me □va 'ka -Zlan -bha -gludëdhε 'gü dhang- -nu 'gü.

20 A- pö ka -dhë □nεε: -Zlan -bha -gludëdhε 'ö dhang- 'gü bhë, ka -dho -da -a 'gü, 'kεε kö ka -bha -kë kpengdhö -sü bhë □ya ziö Zuifö -nu -bha tǝnggome -nu waa- Falizi -me -nu -bha -ta.»

Me □daan' -wo 'ö -gban -naazuëdhe kë -sü -bha

21 'Yö- pö 'zü: «Pë 'ö -Zlan -ya pö ka 'bhεma -nu -dhë 'ö tǝ□nεε: Kö □kun 'ü me zë; me 'oo me 'ö 'dhoë- me zë, -wo -dho -a 'ka zakanme 'dhiö 'ö ka gia- 'ka- ma.

22 'Kεε ma -zë, a- -pö ka -dhë □nεε: Me 'oo me 'ö 'dhoë- -da -naazuëdhe 'gü ö dheglu -me buëndhö, -wo -dho dho -a 'ka 'ö za -yö do -a -bha. Me 'ö □yaa- pö ö dheglu -me -dhë: <Laka!> (□Waa- pö 'dhö kö -wa -pö: Wü -mü ü 'ka), -wo -dho -a 'ka zakanme □va 'dhiö, 'iin me 'ö 'dhoë- pö ö dheglu -dhë: <Somε -mü ü 'ka>, kö pë 'ö- -ma kun 'ö tǝ□ -a 'klo -yaan bhö □glöötiaandhö 'siö 'gü.

23 'Ö □ya kë □ne 'bha nu gbaapë -nu 'ka -Zlan wö 'dhiö, -a -bha slabhodhe -bha, 'ö ü -zo □ya -büö □ne 'wun 'bhaa -yö ü dheglume -zuëë ü buëndhö,

24 -bhö ü -bha gbaapë -nu bhë, -an 'to slabhodhe 'dhiö mü 'ü 'dho □kun 'ü □zuögludhi -da kaa- ü dheglu -me bhë ka

ziën, kö 'üën- nu ü bha gbaapë -nu bhë -a 'ka -Zlan wö 'dhiö.

25 'Ö □ya kë □ne me □ya 'wun -ya ü -bha, 'ö 'ka 'dho -na zadodhe -bha 'wun bhë -a □blεε' □dhia, -bhö -a këdhe □mεε'- kö ka -wo -yö -mo 'kuë 'dhiö zian -gbloo 'piö, kö □kun 'ö dho ü do zakanme -nu kwεε, kö zakanme -nu -de 'pö -waan ü -do 'dhasi -nu kwεε, kö -waan ü -zuö -kanso 'gü.

26 A- -pö ü -dhë 'wun gia- 'ka: Ü 'ka 'dho go mü 'gbεedhö, -a 'ke ü 'ka me 'ö 'dhö bhë -a -bha pë 'ö ü -bha bhë -a -yöë piën- nu -a -dhë.»

Me □daan' -wo 'ö -gban dhe 'ö gwaan 'iin gǝ□n- 'ö dhe 'dhoë- -gǝ -an -bha □sǝ□n kë -sü -bha

27 'Ö Yesu -ya pö: «'Ka- ma 'saadhö □ne -Zlan -wo -ya pö: Kö □kun 'ö 'ka -da dhe 'piö 'iin 'ka -da ka 'bha dhe -bha gǝ□n- 'piö,

28 'kεε ma -zë a- pö ka -dhë □nεε: Me 'oo me 'ö 'dhoë- dhebo -ga ö buën- -a -dho -yaan -a kë kö □ya -da -a 'piö ö □zuö' 'gü 'saadhö.

29 'Ö □ya kë □ne ü □kwεε- 'gü 'yanga 'ö- -kë ü -püö □sǝ□n yaa 'gü, kö -bhö -a bho mü 'ü- □zong' ü 'ka □gbiin! □Yö -së kö ü bun -dhe 'bhaa -yö 'go ü -bha 'yö □zië' ü bun -bha -to 'dhö -sü 'wo ü □zong' □glöötiaandhö 'siö 'gü -a -ta.

30 'Ö □ya kë □ne ü □kwεε- 'gü -ko □ne 'ö ü -püö □sǝ□n yaa 'gü, kö -bhö -a 'klu 'kan 'ü- □zong' ü 'ka □gbiin! Bhii □yö -së ü -bha 'ka kö ü -gbiö do 'iin ü -gen do -yö 'kan ü -bha, 'ö □zië' ü bun -to 'dhö -sü 'ü dhoë □glöötiaandhö 'siö 'gü bhë -a -ta.»

Me □daan' -wo 'ö -gban dhe -bho 'blü -sü -bha

(Matiö 19.9; Maakö 10.11-12; Lukö 16.18)

31 'Ö Yesu -ya pö 'zü -a pö -sü 'ka □nεε: «Me 'ö 'dhoë- ö bha dhebo bho 'blü, -yö -dho -a -bho 'blü 'sëedhe kpa -a -bha.

32 'Kεε ma -zë, a- -pö ka -dhë □nεε: Me 'oo me 'ö 'dhoë- ö bha dhebo kë, 'ö yaa 'to ö -wo -ta, □ya 'dho gǝ□n- gbε 'piö kö -a gǝ□n- zii bhë yö □ne 'ö- -kë 'ö dhebo bhë 'ö -kë □sǝ□nkëdhe 'ka. 'Go mü 'pö, me 'ö 'dhoë- ö -ko kpo dhe 'ö 'dhö bhë -a -gǝ kö -yaan -a 'sü 'pö, kö -dadhepiöme -mü -a 'ka.»

Me □daan' -wo 'ö -gban -wo -bhö -sü -bha

³³ 'Yö- pö 'zü: «Pë 'ö 'ka- ma, 'ö- □blεε kwa 'bhema -nu -dhë 'ö tɔɔ: Kö □kun 'ü ü -wo -bhö □sua 'ka, 'go mü 'zü: Kö □kun 'ü -wo -bhö □sua 'ka; 'kεε pë 'ü dho -a kē 'ö tɔɔ 'wun 'ü ü -wo -bhö -a -wun 'ka kwa Dēmε wö 'dhiö bhë, -bhö -a kē!

³⁴ 'Kεε ma -zë, a- -pö ka -dhë: Kö □kun 'ka ka -wo -bhö 'gbεεdhö! Kö □kun 'ka ka -wo -bhö dhang- 'gü -dhe 'to 'ka! Bhii 'ö tɔɔ -Zlan -bha 'gɔ -gbloo -mü -a 'ka.

³⁵ 'Iin 'ka -wo -bhö sia- -dhe 'to 'ka bhii 'ö tɔɔ yö □ne 'ö -Zlan -gen -lo -a -ta -pë 'ka. 'Iin kö 'ka -wo -bhö Zeluzalemë -dhe 'to 'ka, bhii 'ö tɔɔ -yö -gludë □va -bha pödhe 'ka.

³⁶ Kö □kun 'ka ka -wo -bhö ka -gɔ 'to 'ka, bhii 'ö tɔɔ ü -ko 'ka 'dho -mɔ -a -bha kö 'ü ü -bha wun ga do kē ü -de -dhë 'puu 'iin ti.

³⁷ 'Kεε a- -blεε ka -dhë: Ka -bha □ii- -yö kē □ii- 'ka, 'iin ka -bha -abi' -yö kē -abi' 'ka. □Ya 'go mü, pë -nu 'ö mε -nu 'dho -a pö -na -a 'piö zlöö bhë -yö -go dü 'piö.»

Me □daan' -wo 'ö -gban -de -gbo bho -sü -bha

(Lukö 6.29-30)

³⁸ 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «Pë 'ö 'ka- ma 'zü 'ö tɔɔ □nεε: Me 'ö □ya ö 'bhame 'yan wü, -wa -bha 'wü 'pö 'iin mε 'ö □ya ö 'bhame 'sɔn ga 'yε, -wa -bha 'yε 'pö.

³⁹ 'Kεε ma -zë a- -pö ka -dhë: Kö □kun 'ka ka -de -gbo bho mε 'ö 'wun yaa -kē ka 'ka bhë -a -ta! 'Ö □ya kē □ne mε □ya ü □kwεε- 'gü 'to -ma, -bhö ü □kwaa- 'gü -bha -zɔn -a -dhë -ya -a -ma 'pö!

⁴⁰ 'Ö □ya kē □ne mε □ya kē -dhö □ya 'dho ü 'ka zakanmε 'dhiö kö -yaan ü bha sɔ 'në 'kun ü -gɔ, -bhö sɔ 'në 'ö 'dhö waa- ü bha gblang -a 'plε 'to -a -gɔ!

⁴¹ 'Ö □ya kē □ne mε 'ö -wogbiindhe 'dhö -a -gɔ, -a mε do □yaa- pö ü -dhë 'ü □kwεε- 'gbiin- bun 'ü 'ta 'sü -a 'ka 'kilong do 'piö, -bhö -a bun 'ü 'dho -a 'ka 'kilong □plε -naa -bha!

⁴² Me □ya pë -dhe ü -gɔ, -bhö -a nu -a -dhë! 'Go mü, mε □ya pë 'sɛnng -dhe ü -gɔ, kö □kun 'ü -ko -a -dhë -a -ta!»

Me □daan' -wo 'ö -gban -a -dho -kë ö yaagümε 'ka -sü -bha

(Lukö 6.27-28, 32-36)

⁴³ 'Yö- pö 'zü: «Pë 'ö 'ka- ma 'zü 'ö tɔɔ □nεε: Ü -dho -a -dho kē ü -ya 'yɔɔ 'ka, 'ü ü yaagümε -san zë,

⁴⁴ 'kεε ma -zë, a- -pö ka -dhë: -Kaa -dho kē ka yaagümε 'ka, ['ka 'dhuë- 'kpɔ mε -nu 'wo 'kpöü -ya ka -bha -an -bha! -Ka pë -së kē mε -nu 'wo ka -san zë -na -an -dhë!] 'Go mü 'ka □bhεa' mε -nu ['wo 'wun yaa kē -na 'ö] 'wo ka 'klo bho -na -an -wun 'gü!

⁴⁵ -Yö kē 'dhö kö 'kaan- kē ka Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü bhë -a gbö -nu 'ka. Bhii 'ö tɔɔ -yö ö bha lan- -bhü 'pö -së 'ka, 'wunyaakēmε -nu -ta □ne -ko 'ö- bhü -a 'ka mε kēwunsëézë -nu -ta -a 'dhö. 'Yö ö bha dha -nu ban mε -nu 'wo 'wun -kē yaa -an -ta □ne -ko 'ö- ban mε -nu 'wo 'wun -së -kē -an -ta bhë -a 'dhö 'pö.

⁴⁶ 'Ö □ya kē □ne 'ka -dho kē mε -nu 'wo -dho -kē ka 'ka bhë -an 'ka, -Zlan -dho ka 'kian nu -kɔklë □ε? -A mε 'kö bhë, mε kēwun yaazë 'wo □ne 'nii- □sɔnng' 'kun -mε -nu 'dhö bhë, wo -de 'pö, -wa -kē □ne -ko gia- bhë -a 'dhö.

⁴⁷ 'Ö □ya kē □ne 'ka -mεε kē ka dhegluzë -nu 'sloo 'ka, kö pë 'gblüünzë 'pö 'ka- -kē bhë □a? Me -nu 'ö 'waa -Zlan -bha mε -nu 'ka, wo gia- -wa -kē 'dhö 'pö!

⁴⁸ □Dhe 'ö 'dhö □ne, -ka 'wun -nu yö 'ko 'dhiö kpengdhö □ne -ko 'ö ka Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü bhë 'ö- kē -na -a 'ka bhë -a 'dhö.»

6

Me □daan' -wo 'ö -gban gbaɔ -kë 'yename -nu -dhë -sü -bha

¹ 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «-Ka ka -zo kē ka -de 'piö ka ka -bha -Zlan gba -ko -nu -wun 'gü, kö □kun 'ö dho kē mε -nu 'yaan 'kun -sü 'ka! □Ya kē □ne 'ka- kē mε -nu 'yaan 'kun -sü 'ka, ka 'ka 'dho ka 'kian gbe yö, ka Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü bhë -a 'piö.

² □Ya kē □ne 'bha 'wëüga nu 'yename -dhë, kö □kun 'ü- -kē 'ö mε 'yan 'yö -da -a 'gü □ne -ko 'ö mε 'yan -ta -pë kē -mε -nu 'dhoë- kē -na -a 'ka -bhoküekɔ -nu 'gü, 'iin -kpinngga 'piö -dhe -nu -bha bhë -a 'dhö!

-Wa -kë 'dhö kö me -nu -waan wo 'to -blü. A -blëε ka -dhë 'wun gia- 'ka: Wo -zë □wa wo 'kian yö 'saadhö.

3 'Kεε bhi -zë, ü 'dhoë- 'wëüga nu 'yename -dhë, -bhöë kë kö □kun 'ö ü 'bhamε -de 'ö ü 'sɔɔ, 'ö- 'wun dɔ!

4 -Yö kë 'dhö kö gbaɔ 'ü- -kë bhë -yö 'to -bin -sü 'gü, kö ü Dë 'ö pë -nu 'ü- kë -na -bin -sü 'gü 'ö -an yö bhë kö -yaan ü 'kian nu.»

Me □daan' -wo 'ö -gban □bhea' -kɔ -bha (Lukö 11.2-4)

5 'Yö- pö 'zü: «Ka □bhea' -na kö □kun 'ka- -kë □ne me -nu 'yan -ta -pë kë -me -nu 'dhö; □wa -dho -kë -dɔ -gεan -sü, 'wo □bhea Zuifö -nu -bha -bhöküekɔ 'gü, 'iin -kpinngga 'to 'dhiö -dhe -nu -bha -a 'ka kö me -nu 'yan -yaan -da wo 'gü -an 'dhö. A -blëε ka -dhë 'wun gia- 'ka: Wo -zë □wa wo 'kian yö 'saadhö.

6 'Kεε bhi -zë, ü 'dhoë- □bhea'-, -bhö -da ü -gɔ kɔɔ 'ü 'kwεε ta ü -blü 'ü □bhea'-! □Ya kë 'dhö ü Dë (-Zlan) 'yö ü 'piö -bin -sü 'gü bhë, 'ö pë -nu 'ü- kë -na 'dhö 'ö- yö bhë, -yö -dho ü 'kian nu.

7 Ka 'dhoë- □bhea'-, kö □kun 'ka 'dhi -wo -yaan □plëézë □blëε □ne me -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ -an -bha □bhea' -kɔ 'dhö! -Yö -an -zo 'piö □ne, me □ya 'wun □blëε'- □va, yö □ne 'ö -Zlan -yö 'ö 'to -kë -a -wo -bha, 'ö -bha □bhea' -wo -daa -kë.

8 -Abi', kö □kun 'ka- -kë □ne -an 'dhö! 'Ö tɔɔ kö -a -de kaa pë -dhe ka Dë -gɔ □kun, pë 'ö ka -bha -wun -yö yö -a -bha, kö □yaa-dɔ 'saadhö.

9 □Bhea' -kɔ 'ö 'ka dho □bhea -a 'ka 'ö □neε:

Yi Dë, bhi 'ü -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü, ü 'tɔ 'slööslö bhë -a □bhlë -yö kë -dhö -dhe 'saadhö 'gü.

10 Ü bha 'tɔbhɔdhe -yö nu. Ü □dhɔɔbhaa -yö kë 'kpongtaa □ne -kɔ 'ö- 'ka dhang- 'gü bhë -a 'dhö.

11 -Bhöpë 'ö -mɔ yi □tian' □dεε, -bhö -a nu yi -dhë!

12 -Bhö ziö yi -bha 'wun □zaa' -sü -nu -ta □ne -kɔ 'ö 'yi -ziö -a 'ka me -nu -bha 'wun □zaa' -sü -nu -ta 'pö bhë -a 'dhö!

13 Kö □kun 'ü -kan yi -bha 'güdandhe -zian -ta, 'kεε -bhö yi bho këpëyaame -bha 'piigbeedhe □kwaa'-. [Bhii bhi □ne

'ö -gludëdhe, 'piigbeedhe waa- 'tɔbhɔdhe 'dhö ü -gɔ □toëpö 'ka. Amen.]

14 □Ya kë □ne me -nu -bha 'wun □zaa' -sü -nu 'wo- -kë ka 'ka bhë 'ka ziö -a -ta, ka Dë 'ö dhang- 'gü, -yö -dho ziö ka -bha 'wun □zaa' -sü -nu -ta 'pö.

15 'Kεε □ya kë □ne kaa ziö me -nu -bha 'wun □zaa' -sü -nu -ta, ka Dë -de 'pö yaa 'dho ziö ka -bha □zaa' -sü -nu -ta.»

Me □daan' -wo 'ö -gban -ben 'to -kɔ -bha

16 'Yö- pö 'zü: «□Ya kë □ne ka ka -ben 'to -na, kö □kun 'ka ka wöödhe -kë 'güüzë □ne me 'yan -ta -pë kë -me -nu 'dhö! 'Ö 'wo wo wö -siö kö me 'ple -waan dɔa □ne -wo wo -ben 'to -sü 'gü. A -blëε ka -dhë 'wun gia- 'ka: Wo -zë □wa wo 'kian yö 'saadhö.

17 'Kεε bhi -zë, ü ü -ben 'to -na, -bhö ü wöödhe 'zlu, 'ü ü -bha wun -nu -piö -së 'ka!

18 -Yö kë 'dhö kö □kun 'ö me -nu dho -a □tei' dɔ □ne ü ü -ben 'to -sü 'gü. Ü Dë dosen 'ö -bin -sü 'ka ü 'piö mü bhë, yö □ne 'ö dho -a dɔ. □Ya kë 'dhö pë -nu 'ü- kë -na -bin -sü 'gü bhë, yö 'ö- dɔ bhë yö □ne 'ö dho ü 'kian nu.»

Me □daan' -wo 'ö -gban □bhɔɔpë -nu 'wo dhang- 'gü -an -bha (Lukö 12.33-34)

19 'Yö- pö: «Kö □kun 'ö ka -bha □bhɔɔpë -nu 'kpuεkpɔdhe -yö -kë 'kpongtaa zö, bhii 'kpongtaadhe 'ö □ne 'ö tɔɔ -dhe 'ö 'lɔɔn -nu waa- 'kɔ 'wo pë 'gü □siö -a -bha, 'ö □kwaanme -nu -wo 'kɔ kpong wü, 'wo □kwaan -a -bha bhë -a -bha!

20 'Kεε -ka ka -bha □bhɔɔpë -nu 'kpuε- 'kpɔ dhang- 'gü, -dhe 'ö 'lɔɔn -nu waa- 'kɔ 'waa pë 'gü □siö'- -a -bha, 'ö □kwaanme -nu wo 'ka 'dho 'kɔ kpong wü -waan pë □kwaan -a -bha!

21 Bhii -dhe 'ö ü bha □bhɔɔpë -nu 'dhö -a -bha, yö □ne 'ö ü □zuö' 'dhö -a -bha 'pö!»

Bun -bha -dhepuudhe (Lukö 11.34-36)

22 'Yö- pö 'zü: «'Yanga -yö -kë □ne bun -bha -dhepuudhe 'dhö. -Potaasü □ya kë 'yanga -gɔ, 'ö ü bun 'gü -dhe 'ple -yö -kë 'puu.

23 'Kεε □ya kë □ne ü 'yanga □ya kë yaa, kö ü bun 'ple 'dho -sü -mü -dhetiidhe

'gü. 'Ö □ya kë □ne pë 'ö dho ü gbaa -dhepuudhe 'ka, -yö -dhetiidhe 'gü, kö -dhetiidhe 'ö bhë -yö -dho trö □gbaönsü.»

*Me □daan' -wo 'ö -gban -Zlan waa-
'wëüga -to -an me do 'piö -sü -bha
(Lukö 16.13)*

²⁴ 'Yö- pö 'zü: «Me gbe yaa 'dho -mo -a -bha kö -yaan yuö kë -gome □ple 'piö. -Yö -dho -a me do -san zë, 'ö- me do -dho -kë. -Yö -dho kpa me do -bha, 'ö -kan me do -bha. -A -wun 'gü, ka 'ka 'dho -mo -a -bha kö 'kaan- yuö kë -Zlan waa- 'wëüga -an -dhë 'ko □yië'.»

*Me □daan' -wo 'ö -gban -zo -yö -Zlan
-bha -sü -bha
(Lukö 12.22-31)*

²⁵ «□Dhe 'ö 'pö, a- -pö ka -dhë: Kö □kun 'ka do pë 'ka dho -a -bhö waa- pë -nu 'ö 'ka dho -a mü kö 'kaan- -tosiadhe kë -a -ta, 'iin so -nu 'ö 'ka dho -a -da ka -bha -an -wun □zönnng' -ta! -Tosiadhe kë -sü -wun -yö 'gbee- 'ö □zië' -bhöpë -ta, 'ö bun -wun 'dhö 'gbee- 'ö □zië' so -wun -ta, 'wun gia- 'yaa -mü -a?

²⁶ -Ma -nu 'wo ziö -na dhang- 'gü □ne, -ka -an -ga! 'Waa pë gbe ta, -an -ko këpë -nu gbe 'yaa 'dhö, 'iin -bhöpë -nu 'wo dho -a -lo wo -bha 'slëedhe -nu -bha 'yaa 'dhö. 'Kee ka Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- 'gü, -yö -bhöpë -nu -an -dhë. □Dhe -kë 'dhö □ne, ka -wun 'yaa 'gbee- yaa □zië' -ma -nu 'wo bhë -an -ta -a?

²⁷ Dö -mü ka ziën 'ö- -bha -zotadhe 'gü 'ö dho -dhekpaoyi 'bhaa -da ö -bha -tosiadhe yi -ta -e?

²⁸ 'Ö bhii □dhe □ya kë 'dhö □ne, -më 'ö -kë 'yö 'ka -ya so 'ö 'ka dho -a kë ka -bha, -a -wun □zönnng' -ta -i? □Blëë' 'bin -nu 'wo kë -na □bhlöö- □ne, -ka -an -ga bhë 'dhe! 'Waa yuö gbe kë, 'iin 'waa so gbe bō.

²⁹ -Yö 'dhö, a- □blëë' -na ka -dhë □ne -gludë Salomo -de gia-, -a -bha 'töbhodhe 'gü, □bhöppë □va 'ö -kë -a -go bhë -a 'ka, so 'ö dho kë -së □ne □blëë' 'bin -nu 'wo bhë -an do 'dhö yaa kë -a -go do.

³⁰ -Zlan 'ö so -së -da -na □blëë' 'bin -nu 'wo □dë □bhlöödhe -nu -bha, 'ö □dhia' 'piö 'wo dho -an kan kö wo -an güö -an -bha bhë, -a -ko 'pö yaa 'dho -mo -a -bha kö (ka 'ö ka -wun 'dhö -a -go 'gbee- bhë)

-yaan so nu ka -dhë bhë □a? Ka- -yö bhë □a, kë ka -bha -zoyösü -yö -ya wo 'tee bhë yö -mü.

³¹ □Dhe -kë 'dhö, kö □kun 'ka -ya ka -de -wun □zönnng' -ta -a pö -sü 'ka □ne: <-Më -nu 'yi dho -a -bhö -e? -Më 'yi dho -a mü □i? 'iin -më -nu 'yi dho -a kë yi bun -bha -e?>

³² Me -nu 'ö 'waa -Zlan do wo □ne 'ö pë -nu 'wo 'dhö bhë 'wo- □mëε -kplawo. 'Kee ka Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- 'gü bhë -ya □tei' -do □ne ka -bha -wun -yö -yö -an -bha.

³³ -Ka -Zlan -bha -gludëdhe waa- -tosiadhe 'ö kpengdhö -an □mëε' 'dhiö -blëεzë, kö pë -nu 'wo to, -Zlan gia- -yaan -an nu ka -dhë, -a -ta 'kpo 'ka.

³⁴ -A -wun 'gü, kö □kun 'ka -ya -dhe 'ö dho kpaö □dhia' -a -wun □zönnng' -ta! 'Ö töö -dhekpaoyi 'saadhö 'ö -dhö, -a -bha -zo -ta -a 'gü -wun -yö -dhö do do 'ka. -Dhe do 'ö □kpaö -na bhë -a -bha □sëëbhodhe -yö -mo -a 'ka.»

7

*'Wun ö -gban za -do me -bha -sü -bha
(Lukö 6.37-38, 41-42)*

¹ 'Yö- pö -an -dhë 'zü: «Kö □kun 'ka za do me gbe -bha! -Yö kë 'dhö, kö □kun 'ö -Zlan dho za -lo ka tuö.

² Bhii -Zlan -dho za -lo ka tuö □ne -ko 'ö 'ka za do -a 'ka me -nu 'wo to -an -bha -a 'dhö. 'Ka za do me -bha 'gbee- 'ka, -Zlan -dho za -lo ka tuö 'pö 'gbee- 'ka.

³ -Më 'ö -kë 'ö 'lü -gba □va 'yö -so ü 'yënnghö bhë 'ö 'bhaa- yö, 'ö- pë 'ö dho ü dheglu 'yënnghö bhë, 'yö 'ü -dhe -ga -a 'piö e?

⁴ Ü -dho -a pö ü dheglu -dhë -kōklë: <Do, 'a pë 'ö bhë 'a- bho ü 'yënnghö!>, 'kee kö ü -bha 'lü -gba □va -yö ü 'yënnghö 'sa?

⁵ Me 'yaan- 'kun -me, -bhö ü -bha 'lü -gba bho ü 'yënnghö poo □e, kö 'üën- -dhe yö -së 'ka, 'üën- ü dheglu -bha bho -a 'yënnghö 'pö!

⁶ Kö □kun 'ö pë 'ö 'slööslö 'ka- nu gben- -nu -dhë! -Yö kë 'dhö, kö □kun 'wo dho □dhie' ka 'piö -waan ka 'gü □siö'-. Kö □kun 'ka ka -bha -zlöo -nu 'ö -an □bhlë 'dhö □va, -an -zuö -bhotii -nu 'dhiö! 'Yö 'wo □taa' -a -ta dhuö.»

Me □daan' -wo 'ö -gban pē -dhe -sü, pē □mεε' -sü waa- 'kwεε -ta -ma -sü -an -bha (Lukö 11.9-13)

7 'Yö- pö 'zü: «'Ka pē -dhe, ka -dho -a yö! 'Ka pē □mεε', ka -dho -a yö! 'Ka 'kwεε -ta -ma, -wo -dho -a po ka -gö!

8 Bhii me 'oo me 'ö pē -dhe, -ya yö, 'ö me 'ö pē □mεε 'ö- yö, 'ö 'wo 'kwεε -po me 'ö 'kwεε -ta -ma -a -gö.

9 Me 'bhaa -yö -dhö ka ziën zö, 'ö- -bha 'nē □ya □bluu' -dhe -a -gö, 'ö -guö kpö nu -a -dhē -a?

10 'Iin 'ö dhö □mεε 'nē sü 'ö- nu -a -dhē kö □ya 'yuö- -dhe -a -gö -e?

11 □Dhe me 'ö 'ka me -nu kēwunyaazē -nu 'ka, 'ka dö pē -sεεbo -nu ka -bha 'nē -nu -dhē -dhe -dö bhē, kö -sama 'sama, -mē 'ö -kē ka Dē 'ö dhang- 'gü, 'yaa 'dho pē -sεεbo -nu nu me 'wo- -dhe -a -gö -an -dhē -ε?

12 Pē 'ka- 'piö kö me -nu -wa kē ka -dhē bhē, -kaa kē -an -dhē 'pö! Bhii pē 'ö Moizö -bha tong waa- -Zlan -wodhiölome -nu -bha 'sēedhe -wa -zön -a 'ka yö -mü.»

Me □daan' -wo 'ö -gban 'kōdhi 'sōōō -bha (Lukö 13.24)

13 'Yö- pö 'zü: «-Da 'kōdhi 'gbea -bha -sü 'ka- -ga -na bhē, □yö 'pēēpē 'dhö; 'kεε yö □ne 'ö tōō zian -gblooga 'gbea 'ö dho me 'bhee- 'ka 'gü □siö' -zian 'piö; yö □ne 'ö medhevadhe dhö -a -zian -ta bhē. □Dhe 'ö 'dhö □ne, -ka -da 'kōdhi 'sōōō -bha □zian'!

14 'Kεε 'kōdhi 'sōōō bhē, yö □ne 'ö tōō 'kōdhi 'ö- -da mü -sü 'dhö 'gbee- 'ka. Yö □ne 'ö tōō zian -gblooga 'ö dho □toēpö -kēdhösü -zian 'piö, 'ö me -nu 'wo- -ta, 'wo 'tee.»

Me □daan' -wo 'ö -gban 'lü waa- ö bhe -an -bha (Lukö 6.43-44)

15 'Yö Yesu -ya pö -an -dhē 'zü: «-Ka ka -de kē 'slē 'ka -Zlan -wodhiölome -nu □suazē -gö! 'Bhla kwi □ne 'wo- -da wo -bha 'ö 'ka -an -ga, 'wo -kē 'bhla 'ka ka -dhē bhē, 'kεε a- -pö ka -dhē: □N 'n; wo -zē, □laa' -mü -an 'ka 'dhe!

16 Ka -dho -an dö -an kēpē -nu -bha. 'Waa lezen -kpa bho 'kpa dan -kpōō 'gü, 'iin 'waa figö bhe bho dhetii 'ginng 'gü.

17 'Lü 'ö 'lü -sē 'ka, -yö -bha ö bhe -sē 'ka, 'ö 'lü me 'ö- yaa 'ka, 'yö bha ö bhe yaa -nu 'ka 'pö.

18 'Lü 'ö 'lü -sē 'ka, 'yaa bha ö bhe yaa -nu 'ka; 'ö 'lü 'ö 'lü yaa 'ka, 'yaa bha 'pö ö bhe -sē -nu 'ka.

19 'Lü 'oo 'lü 'ö yaa bha ö bhe -sē -nu 'ka, -a 'kan □ne 'wo dho -a wo -waan -a -zuö siö.

20 -Kō do bhē -a 'ka, ka dho -Zlan -wodhiölome □suazē -nu dö -a 'ka -an kēyüö -nu -bha.»

(Lukö 13.25-27)

21 'Yö- pö: «Yaa kē □ne me -nu 'ö 'wo dho -a pö <N Dēme, n Dēme> 'töüdhö bhē □ne 'ö 'wo dho -da -Zlan -bha -gludēdhe 'gü dhang- 'gü; 'kεε dosen me 'ö 'dhoē- n Dē 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü, pē 'ö- 'piö 'ö- kē.

22 -Zlan -bha zakanyi 'ka, medhevadhe -wo -dho -a pö n -dhē □neε: <N Dēme, n Dēme, yi -Zlan 'dhi -wo -pö ü 'tö 'gü, yi -zuo yaa -nu -kē me -nu 'gü ü 'tö 'gü, 'ö 'yi -dhidhaa □plēzē -nu -kē ü 'tö 'gü>.

23 'Kεε a -dho -a pö -an -dhē 'sōnggö -sōnggö: <N 'ka ka dö 'gbēdhö, ka 'ö ka -bha -yö -kē 'wun yaa kē -sü 'ka -kplawo bhē, -ka □yōōn 'ma, 'ka 'go n 'sōō!> »

'Kō dö -dhe □ple (Lukö 6.47-49)

24 'Yö- pö 'zü: «'Ö me 'oo me 'ö 'ö 'to to 'wun -nu 'ka 'go -na -a ma □dhia □ne -a -bha, 'ö- kun -a 'kun -kō gia- 'ka, -yö -dho bhō me do 'wun -bho 'kou dö -sü -zē, 'ö 'ö -bha 'kō dö -guö -ta -a -bha.

25 'Ö dha -yö ban, 'ö 'yiga -nu -wo pa, 'ö 'tēē -yö -ziö 'gbee- 'ka 'kō bhē -a -bha, 'kεε yaa -lo, bhii 'ö tōō -a -gen -yö -gban -sü 'ka -guö -ta.

26 'Kεε me 'oo me 'ö 'wun 'ka 'go -na -a ma □dhia □ne, □yaa- ma 'ö yaa- 'kun -a 'kun -kō -sē 'ka, -yö -dho bhō me do 'ö 'yaa 'wun -bho 'kou dö 'ö 'ö -bha 'kō dö 'yēnng 'gü -a -bha.

27 'Yö dha -nu -wo -ban, 'ö 'yiga -nu -wo pa, 'ö 'tēē -nu -wo -ziö 'gbee- 'ka 'kō bhē -a -bha, 'yö -lo. 'Ö 'kō 'ö 'dhö bhē, 'ö- □siö' 'töüdhö.»

Yesu -bha -wogbiindhe

28 □Dhe 'ö Yesu □ya yën 'wun -nu 'wo □ne -an □blæε'- -sü -bha, mε gbung -nu 'wo -kë mü bhë, 'tetundhe □va -yö -da -an 'gü, -a -bha mε □daan' -kɔ □suu'- bhë -a -wun 'gü.

29 Bhii 'ö tɔɔ yaa kë □ne Zuifö -nu -bha tonggɔmε -nu -bha mε □daan' -kɔ 'dhö, 'kεε -yö mε -nu -daan -wogbiindhe 'ka.

8

Yesu -bha □wee □yuamε do -dhe bo -kɔ (Maakö 1.40-45; Lukö 5.12-16)

1 □Dhe Yesu □ya 'go -tɔn tuö, mε -gbaa □va -wo -ziö -a 'piö.

2 'Ö □wee □yuamε do -yö □yɔɔn -a -bha, 'ö -lo ö kɔɔn 'gü -a 'dhiö 'ö- pö -a -dhë: «N -Gɔmε, 'ö □ya kë □ne □ya dhi ü -dhë, -bhö n -dhe bo!»

3 'Ö Yesu -yö ö -kɔ pa -a 'ka, 'ö- pö: «-Yö -dhi n -dhë; ü -dhe -yö bo!»

-Dhe do bhë 'wo to -a -bha, 'ö- -bha □wee □yua' -yö go -a -bha, 'ö- bun -kë 'slööslö.

4 □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -ya -pö -a -dhë: «-Bhö ü 'to 'to -së 'ka, 'wun 'ö bhë kö □kun 'ü- □blæε mε gbε -dhë! -Bhö 'dho 'ü ü -de -zɔn -Zlan -bha slabhomε -dhë, -kɔ 'ü- 'ka zlöö bhë -a -zɔn -sü 'ka! 'Go mü, 'ü slabho □ne -kɔ 'ö Moizö -ya -zɔn -a 'ka -a 'dhö, kö -yaan -zɔn mε 'plε -dhë □ne ü -dhe □ya bo!»

Yesu -bha Wlɔmë -mε -nu -bha 'dhasi -gɔmε -bha yuökemε -dhe bo -kɔ (Lukö 7.1-10)

5 Yesu -yö -kë -da □dhia Kapεεnaɔmë plöo, 'ö Wlɔmë 'dhasi □këng' do -gɔmε do -yö -yɔɔn -a -bha, -a -dhe -a -gɔ -sü 'ka kö -yö nu ö -dhë,

6 'Ö- pö: «N -Gɔmε, n bha yuökemε -yö wɔ -sü 'ka kɔɔ, 'tingg □yua' □yaa- 'kun, 'ö- 'yënnng 'dhö bhɔ -na □gbaɔnsü.»

7 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «A -dho -lo ü -gɔ kɔɔ kö 'a- 'dhe bo.»

8 'Kεε 'dhasi □këng' do □kɔɔnmε 'ö bhë -ya -pö -a -dhë: «N -Gɔmε, yaa n -ma 'kun kö 'ü -da n -gɔ kɔɔ, 'kεε -bhö ü -wo dosen 'kpaan pö, ma yuökemε bhë -a -dhe -dho bo.

9 Ma gia-, n □kɔɔnmε -nu -wo -dhö, 'ö 'a 'dhasi 'bhaa -nu □kɔɔn 'pö. □Ya kë □ne 'ma- pö mε do -dhë -yö 'dho, 'yö dho n -wo

'ka; 'ö 'ma- pö -a 'bhaa -dhë -yö nu, 'ö nu n -wo 'ka, 'ö 'ma- pö ma yuökemε -dhë: «-Bhö pë 'ö □ne -a kë!» 'Ö- kë n -wo 'ka.»

10 □Dhe 'ö Yesu □yaa- -wo 'ö bhë -a ma, 'ö- -ga -kɔε 'ka, 'yö- pö mε -nu 'wo -kë -a 'piö bhë -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka, -zoyösü □suu'- 'ö □ne, n 'ka- yö Izlaelö -sε 'gü do.

11 A- -pö ka -dhë □nεε: Mεdhevadhε -wo -dho go lan- bhɔ □zian', 'wo go lan- -püö □zian', 'ö 'wo -yadhε sü Ablaamö 'dhö, Izaakö 'dhö, 'ö Zakɔbö 'dhö -an 'piö -Zlan -bha -gludëdhε 'gü dhang- -nu 'gü, 'wo pë -nu -bhö wo 'ko □bhaa.

12 'Kεε mε -nu 'wo dho kë -Zlan -bha -gludëdhε -pö -bha 'ka -bezë, 'ö waa kë -a 'ka gbɔ bhë, -wo -dho -an -zuö plaan -dhetiidhe 'gü, 'ö -dhe bhë -a 'gü 'wo 'gbo -nu bɔ, 'wo wo 'sɔn -nu -bhö -a -bha.»

13 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö 'dhasi □këng' do □kɔɔnmε bhë -a -dhë: «-Bhö 'dho ü -gɔ kɔɔ, -yö -dho kë ü -dhë □ne -kɔ 'ü ü -zo yöë bhë -a 'dhö!»

'Ö 'dhasi □këng' do □kɔɔnmε 'ö bhë 'ö- -bha yuökemε -dhe -yö bo 'töng gia- bhë -a 'ka.

Yesu -bha 'yuamε □plëezë -dhe bo -kɔ (Maakö 1.29-34; Lukö 4.38-41)

14 Yesu -yö -dho Piεε -gɔ kɔɔ; 'yö Piεε □da yö kö -yö □waannu □süë', 'ö tɔɔ 'gii- kɔ -yö -kë -a kwi □löö.

15 'Ö Yesu -yö pa -a -kɔ 'ka, 'ö to mü 'ö- -bha 'yua -yö bo 'ö □luu 'ö yö -bhöpë -kë -an -dhë -sü -bha.

16 □Dhe 'ö 'yinia -dhe □ya dɔ, 'ö mε -nu -wo nu, mε 'ö -zuu yaa -yö -kë -an 'gü □plëezë 'ka bhë -an 'ka Yesu 'piö. 'Yö -zuu yaa -nu 'wo bhë, Yesu -yö -an -kë mε -nu 'wo bhë -an 'gü ö -wo 'ka; 'ö 'yuamε -nu 'wo -kë mü 'töüdhö, 'yö -an 'plε -dhe bo.

17 -Ya -kë 'dhö, kö pë 'ö -Zlan -wod- hiölomε Ezai -ya □blæε bhë, -a 'dhiö -yaan -mɔ 'kuë. -Ya -pö: -Yö yi 'tɔ -siö -dhe -nu -bho yi -bha, 'ö yi -bha 'yua -nu bho yi 'gü.

Mε 'wo- 'piö kö -wo ziö Yesu 'piö (Lukö 9.57-62)

18 □Dhe 'ö Yesu -yö mε gbung -nu 'wo -kë -a -zü bhë -an yö, 'yö- pö ö -bha □guë' -nu -dhë kö -wo bɔ 'yi 'kpong gbε 'dhiö □zian'.

19 □Dhe 'ö □ya kē 'dhö, 'ö Zuifö -nu -bha tonggome do -yö □yoon -a -bha 'ö- pö -a -dhē: «N -Gome, -dhe 'saadhö 'ü dhö dho -a -bha, a -dho ziö ü 'piö.»

20 'Ö Yesu -ya -daa -kē -a -go 'ö- pö: «Diong -nu -wo -a 'gü -du -yö -dhö, 'ö -ma -nu -wo -a 'gü -ko 'dhö -dhö, 'kēε -dhe 'ö dho kē ma Megbö n wo -dhe 'ka, kö 'aan -n 'tēε pa -a -bha 'yaa -dhö.»

21 'Ö- -bha □guē' -nu me do -ya pö -a -dhē: «N -Gome, -bhö 'we -a -bha 'dhiö n -go, kö 'a 'dho n dē -bin □dhia. 'Ma 'go mü kö 'a nu 'a ziö ü 'piö.»

22 'Ö Yesu -ya -daa -kē -a -go 'ö- pö: «-Bhö ziö n 'piö 'ü ü □kwaa' game -nu -zü, -wo wo 'ko -bin 'sa!»

*Yesu -bha 'buu -dho sia- -ko
(Maakö 4.35-41; Lukö 8.22-25)*

23 □Dhe -kē 'dhö, Yesu -yö -da 'yitagö do 'gü, 'ö- -bha □guē' -nu -wo -ziö -a 'piö.

24 'Kan 'wo- wo wo -ta □ne, 'ö 'buu 'gbee- -yö yö ziö -sü 'gü, 'yipuē □va bhē -a -ta kö 'yi -yö -ma -na 'yitagö bhē -a -bha 'gbee- 'ka, kö 'yi kpö -nu -wo □luu' -na -dhe 'saadhö 'gü, kö 'yi -yö -lo -na 'yitagö 'ö bhē -a 'gü. Yesu 'pö, -yö -kē yi zē -dhiadhö.

25 'Ö- -bha □guē' -nu -wo □yoon -a -bha, 'wo pa -a -bha, 'wo- pö -a -dhē: «Yi Dēme, -bhö kwa dha, kwa 'dhoē- ga!»

26 'Ö Yesu -ya pö -an -dhē: «-Mē 'ö -kē 'ka -suö □duö 'dhö e? Kē 'ö ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -ya wo 'tee bhē, -yö ya □dheε!»

□Dhe □ya kē 'dhö, 'yö □luu 'yö 'wun □bleε 'gbee- 'ka 'buu waa- 'yi kpö -nu □va bhē -an 'ka, 'ö -dhe -ga diin □va -yö -kē -dhö.

27 'Ö 'tetundhe -yö -da -an 'ple 'gü, 'ö 'wo- pö: «Mε □suu'- -mlē 'ö □ne 'ö 'buu -nu, 'yi kpö -nu -de gia-, -wo 'wun ma -a -ta □neε □ε?»

*Yesu -bha goon- -nu □ple 'ö -zuu yaa -nu
-wo -kē -an 'gü -an -dhe bo -ko
(Maakö 5.1-20; Lukö 8.26-39)*

28 □Dhe 'ö Yesu □ya -lo Galile 'yipuē bhē -a zlöö, Gadaleni -se 'gü □zian', 'ö goon- -nu □ple -wo -go bloon- □taa □zian', 'wo nu -a -go zian-. Mε □ple 'wo bhē -zuu yaa -nu -wo -kē -an 'gü; 'ö- -wun 'gü -wo -kē -suö -an -dhē □dhia zian bhē -a -ta; -dhe

'to -na zlöö, kö bo -dho 'yaa me gbe kē -na zian -gblooga 'ö bhē -a 'ka gbo;

29 'wo yö □gblaa 'gbla -sü 'gü 'wo- pö: «-Mē 'ü 'dhoē- kē yi 'ka bhē □ε, -Zlan Gbö, ü -nu zö kö 'üen- yi 'klo bhö -a 'töng 'yö dho kaa bhē -a 'dhiö a?»

30 -Bhotii -gbaa □va -wo -kē wo -bha -bhöpē □mεε' □dhia -an 'ka □gbiin 'dεεε 'ka.

31 □Dhe -ya -kē 'dhö, 'ö -zuu yaa -nu 'wo bhē -wo □bhea Yesu -dhē 'wo- pö: «□Ya kē □ne ü -dho yi kē, kö -bhö yi bo -bhotii -nu 'wo □ne -an 'gü!»

32 'Ö Yesu -ya pö -an -dhē: «-Ka 'dho!» 'Ö -zuu yaa -nu -wo go goon- -nu □ple 'wo bhē -an 'gü, 'wo dho -bhotii -nu 'wo bhē -an 'gü. 'Ö to mü, -bhotii -nu 'wo bhē 'ö -an -blazē, -wo □yoo goo -bha, 'ö 'wo nu 'wo -püö 'yipuē bhē -a □bhaa 'töüdhö, 'ö -an 'ple 'gü -yö -siö yiö.

33 'Ö goon- -nu 'wo -kē -bhotii -maakēme -nu 'ka bhē, 'wo □duē 'wo dho plöö, 'ö pē -nu 'wo kē 'saadhö waa- 'wun 'ö -gban goon- -nu □ple 'ö -zuu yaa -nu -wo -kē -an 'gü -be -a -bha bhē, 'wo- □bleε me -nu -dhē.

34 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö me -nu 'töüdhö 'wo go pö- bhē -a 'gü, 'wo yö plaan, 'wo dho Yesu -go zian-. □Dhe 'ö 'wo- yö, 'wo □bhea -a -dhē kö -yaan 'go wo -bha 'segö bhē -a -ta.

9

*Yesu -bha 'tingme do -dhe bo -ko
(Maakö 2.1-12; Lukö 5.17-26)*

1 Yesu -yö -da 'yitagö 'gü, 'yö 'yipuē □va bhē 'yö- -kan 'zü, 'yö nu 'ö -go plöö.

2 'Ö me -nu -wo nu 'tingme do 'ö -kē wo -sü 'ka □sεε' -ta -a 'ka -a □dhia. □Dhe 'ö Yesu □ya goon- -nu 'wo bhē -an -bha -zo -yö 'ö -bha -sü yö, 'yö- pö 'tingme bhē -a -dhē: «Ma 'nē, ü 'gü do ü -de -go 'gbee-, 'ma ziö ü bha □soon yaa -nu -ta!»

3 □N 'n, □dhe -kē 'dhö, 'ö Zuifö -nu -bha tonggome -nu me 'bhaa -nu -wo yö -a pö -sü 'gü wo □zuö' 'piö □neε: «'Ö, goon- bhē □ya □daon pö -Zlan -dhē.»

4 Yesu -yö -an -bha -zo -ta -a 'gü -wun -do. □Dhe -kē 'dhö, 'yö- pö -an -dhē: «-Mē

-kë 'ö -zotadhe yaa □suu'- -nu 'wo □ne 'wo -kë ka 'gü i?

⁵ -A pö -sü <ü bha □söön yaa -nu -wun □ya yën> 'pö 'pëpë, 'iin -a pö -sü <-bhö □luu'- 'ü 'ta 'sü> bhë yö 'pö 'ö 'pëpë e?

⁶ 'Kεε a- 'piö kö 'ka- döa □ne, -kō -mō 'wuën- -sü -yö ma, Mεgbö, n -gō 'kpongtaa zö kö 'a ziö mε -nu -bha □söön yaa -nu -ta.»

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- pö 'tinngmε bhë -a -dhë: «-Bhö □luu'- 'ü ü -bha □sεε' 'sü 'ü 'dho ü -gō kō!»

⁷ 'Ö gōön- 'ö bhë 'ö □luu, ('ö ö -bha □sεε' sü,) 'ö dho ö -gō kō.

⁸ □Dhe 'ö mε gbung -nu 'wo -kë mü □wa pë -nu 'wo □ne -an yö, 'suö -yö -da -an 'gü, 'wo yö -Zlan 'tō -blü -sü -bha, -kō -mō 'wun -bha -sü □suu'- 'ö- nu mε 'bhee- -nu -dhë 'dhö bhë -a -wun 'gü.

*Yesu -bha Matiö □dhōō kë -kō
(Maakö 2.13-17; Lukö 5.27-32)*

⁹ Yesu -yö -gō -dhe bhë -a -bha. 'Ö- -bha ziö -sü 'ka, kö □ya ö 'bhle 'tee □yōön 'dhiö, -yö -kpën gōön- do 'wo- -dhe Matiö -a -bha kö -yö -ya -sü 'ka 'nii- □sōng' -bho -a 'gü -kō 'gü, 'yö- pö -a -dhë: «-Bhö ziö n 'piö!» 'ö Matiö -yö □luu 'yö -ziö -a 'piö.

¹⁰ Yesu waa- ö -bha □guë' -nu -wo -kë pë -bhö -sü 'gü Matiö -gō kō. 'Nii- □sōng' 'kun -mε -nu □plëézé waa- mε -nu 'ö -an 'tō 'gü □ya □siö' -an këpë yaa -nu -wun 'gü, -wo -kë -an 'piö mü pë -bhö □dhia 'pö.

¹¹ □Dhe 'ö Falizi -mε -nu -wo 'wun 'ö bhë -a yö, 'yö 'wo- pö Yesu -bha □guë' -nu -dhë: «-Më 'ö -kë 'ö ka -gōmε waa- 'nii- □sōng' 'kun -mε -nu waa- mε -nu 'ö -an 'tō 'gü □ya □siö' -an këpë yaa -nu -wun 'gü, 'wo pë -bhö -na wo 'ko □bhaa bhë □ε?»

¹² Yesu -yö -an -wo -ma; 'yö- pö -an -dhë: «Mε -nu 'ö 'yua 'yaa -an -bha bhë, -an -bha -wun 'yaa □dhōngtrō -bha; 'kεε mε -nu 'ö 'yua 'dho -an -bha □ne 'wo nu □dhōngtrō 'piö.

¹³ -Wo kpö 'në 'bhaa -yö -ya -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü. -Ka 'dho 'ka- pö, 'ka ka -zo 'ta -a -gen -wun 'gü kö 'kaan- -a dö. -Wo bhë -ya pö: *Mε 'yena yö -sü 'ö tōō pë 'ö- -dhō -yö n -kë. 'Kεε 'maa slapë -nu 'piö.* » 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «Bhii n 'ka nu mε -nu 'wo kpengdhö -an -dhe □dhia, 'kεε mε

-nu 'ö 'wo □sōnyaame -nu 'ka □zian' 'yö 'a nu -an -dhe.»

*'Wun 'ö -gban -ben 'to -sü -bha -a □blεε'-
'ö Yesu -ya wo*

(Maakö 2.18-22; Lukö 5.33-39)

¹⁴ Zan Batisö -bha □guë' -nu -wo -yōön Yesu -bha, 'wo- □dhεε' kpo -a pö -sü 'ka □nεε: «-Më 'ö -kë 'ö yië- Falizi -mε -nu 'yi yi -ben to -kplawo, 'ö ü -bha □guë' -nu 'waa- kë □ne -kō bhë -a 'dhö 'pö e?»

¹⁵ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gō 'ö- pö: «Mε -nu 'wo -an □dhōō -kë, dhe 'sü 'wlaan- -ta, -an wö 'ka 'dho -siö kö dhe 'sü -gōön -yö □tun -an 'piö. 'Kεε 'tōng -dho nu kö -waan dhe 'sü -gōön 'sü -an -gō; 'tōng 'ö 'dhö bhë 'wo dho wo -ben to -a 'ka.

¹⁶ Mε gbε 'yaa sō 'klu -dëü □nēng sō 'klu zii -bha -yaan -an -wō. □Ya kë 'dhö, sō 'klu -dëüzé -yö -dho dho 'kou, 'ö ziizé -gan, 'ö 'blë -dhe -yö -kë 'zü □va.

¹⁷ 'Go mü 'zü, yō 'ö 'vuu dho -da -na, 'waa- yö 'pö □puu' zii 'gü. □Ya kë 'dhö 'puu bhë -yö -wü, 'ö yō -yö 'daawo. 'Ö kö pë 'plε 'gü □ya □siö'. Pë 'wo- -kë 'ö tōō yō -dëü yö 'wo- wo □puu' -dëü 'gü, 'ö -an 'plε -wo to -së 'ka.»

*Zuifö -nu □kōōnmε 'dhu do waa- dhebo
'yö pa Yesu -bha sō 'ka*

(Maakö 5.21-43; Lukö 8.40-56)

¹⁸ Yesu -yö -to 'wun -blεε -an -dhë -sü 'gü, 'ö Zuifö -nu □kōōnmε do -yö -nu 'yö -lo ö kpōn 'gü Yesu 'dhiö, 'ö- pö -a -dhë: «N 'dhu 'gü □ya □siö' 'piöklöözé □ne, 'kεε -bhö nu 'ü ü -kō kpa -a -ta kö -yö -büö.»

¹⁹ Yesu -yö □luu 'ö waa- ö bha □guë' -nu 'wo -ziö -a 'piö.

²⁰ Dhebo do 'ö fëi yën □yua' -yö -kë -a 'yēng bhō □dhia -kwe 'gōō- do ö ga □plε 'piö bhë -yö -yōön Yesu -bha, -bō -a □zlöö -sü 'ka, 'yö pa -a -bha sō 'to 'dhiö 'ka.

²¹ Bhii -ya -pö ö -de 'gü □nεε: «'Ma n 'gü do 'gbee- □sia 'ma 'pa -a -bha sō 'to 'dhiö 'kpaan -de 'ka, n -dhe dho bo.»

²² Yesu -yö -dhië ö -zü, 'ö- yö, 'ö- pö -a -dhë: «Ü 'gü dö 'gbee-, n 'dhu! Ü -bha -zo yö -sü □ya ü -dhe bo.»

'Ö -dhe do bhë -a 'gü 'ö- -dhe -yö bo.

²³ Yesu -yö -lo Zuifö -nu □kōōnmε do bhë -a -gō kō. □Dhe 'ö □ya -kpën 'truupiöme -nu waa- mε -nu gbung 'wo -kë 'gbo bō

□dhia wo -de □maa 'ma -sü 'ka bhë -an -bha,

²⁴ 'yö- pö -an -dhë: «-Ka 'go zö 'ka yö plaan, bhii 'nëdhezë bhë yaa ga, yi 'ö- zë -na bhë.»

'Ö 'wo yö wo -wo -lo -a 'ka -sü 'gü.

²⁵ □Dhe □waa- pö me gbung 'ö bhë -an -dhë -wo 'dho plaan, 'ö □wa yö plaan, 'ö Yesu -yö -da koo mü, 'yö -ya 'nëdhezë 'ö bhë -a -ko -bha; 'ö □dhe □ya -büö, 'ö □luu.

²⁶ 'Ö 'wun bhë 'ö- taö -yö -pen 'sego 'pian 'ö bhë -a -ta.

Yesu -bha 'yënnngtiime □ple -dhe bo -ko

²⁷ Yesu -yö -go -dhe bhë -a 'gü. -Yö -kë bo □dhia -dhe 'bhaa -bha, 'ö 'yënnngtiime □ple -wo yö -ziö -a 'piö -sü -bha □gblaa 'gbla -sü 'ka □në: «-Bhö yi 'yena yö e, Davidö gbö!»

²⁸ □Dhe 'ö Yesu □ya -lo koo, 'ö 'yënnngtiime □ple 'wo bhë 'wo □yoon -a -bha 'zü; 'ö Yesu -yö -an □dhe' kpo 'ö- pö: «Ka- -dhe 'wun gia- □ne, a -mo -a -bha kö 'aan- ka -dhe bo □a?»

'Ö 'wo- -daa -kë -a -go 'wo- pö: «□li dhö, yi ü -wun -dhe 'wun gia-, yi -Gome.»

²⁹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö ö -ko yö -an wö -bha -a pö -sü 'ka □në: «Kö -yö kë ka -dhe □ne -ko 'ö 'ka ka -zo yöë n -ma bhë -a 'dhö!»

³⁰ 'Ö -an 'yan -yö -dhe yö. 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë, -gbaon -a -ta dhuö -sü 'ka □në: «-Ka ka 'to 'to -së 'ka, 'wun 'ö □ne kö □kun 'ka- □blë me gbe -dhë!»

³¹ 'Kë -wo -dho, 'ö 'wo Yesu -wun □blë 'sego 'pian 'ö zian bhë -a 'ka bhë -a -ta, -dhe 'saadhö 'gü.

Yesu -bha 'tuunme do -dhe bo -ko

³² Yesu -yö -kë 'dho □dhia, 'ö 'wo nu goon- do 'ö 'tuunme 'ka -a □dhia; pë -kë 'ö -kë 'dhö bhë 'ö too -zoo yaa -yö -kë -a 'gü.

³³ □Dhe -zoo yaa bhë 'ö Yesu □yaa- kë, □ya 'go -a 'gü, 'ö 'tuunme bhë 'yö yö 'wun □blë- -sü -bha. 'Tetundhe -yö -da me -gbaa □va 'wo -kë mü bhë -an 'gü, 'ö 'wo- pö: «Kwaa pë 'ö □suu- 'dhö □ne -a yö Izlaelö -se □ne -a 'gü do!»

³⁴ 'Kë Falizi -me -nu -zë -wa -pö: «-Zoo yaa -nu -gome □ne 'ö -ko -mo 'wun -bha

-sü nu Yesu -dhë, 'yö -zoo yaa -nu 'wo bhë 'yö -an kë -na -a 'ka bhë.»

Yesu -bha me -gbaa -nu 'yena yö -sü

³⁵ Yesu -yö -bo 'kwi -pö -nu waa- pödhe -nu 'gü, 'yö me -nu □daan Zuifö -nu -bha -bhokuëko -nu 'gü, 'wuntaosë 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe -wun -bha -a □blë- -sü 'ka, kö -yö 'yuame 'saadhö waa- 'tosiöme -nu -an -dhe bo -na.

³⁶ 'Ö me -gbaa -nu 'wo -kë -a 'piö bhë, -an 'yena □va -yö -da -a 'gü, bhii 'ö too -an 'gü □ya ga. 'Go mü □faan' 'yaa -an 'gü gbo, 'ö □wa kë □ne 'bhla -nu 'ö -an -maakëme 'yaa 'dhö 'ö □wa -pen -an 'dhö.

³⁷ -A -wun 'gü 'ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë: «-Mlü □ya ga □va 'këe yuökëme -nu 'waa □va;

³⁸ kö -ka □bhëa' bhlö- dëme -dhë kö -yö yuökëme -nu 'bhaa bo kö -waan -a -bha -mlü -nu 'kan!»

10

Yesu -bha ö -bha bome -nu 'goo- do ö ga □ple □dhoo kë -sü

(Maakö 3.13-19; Lukö 6.12-16)

¹ Yesu -yö ö bha □guë' -nu 'goo- do ö ga □ple 'wo bhë -an □dhoo -kë, 'yö -ko -mo 'wun -bha -sü nu -an -dhë kö -waan -zoo yaa -nu bho -a 'ka me -nu 'gü, -waan 'yuame -nu 'saadhö waa- □niöme -nu -an -dhe bo.

² Yesu -bha bome 'goo- do ö ga □ple 'wo bhë -an 'to 'ö □ne: Me -blëzë 'ö too Simo 'wo- 'to kpo Pieë 'ka, waa- ö dheglu Andre; Zakö waa- ö dheglu Zan, 'wo -kë Zebede gbö -nu 'ka;

³ Filipö, Baatelemi, Toma, Matiö 'yö -kë 'nii- □sonng' 'kun -me 'ka -be; Zakö 'ö -kë Alefe gbö 'ka; Taade,

⁴ Simo 'yö -kë 'yënnngsiöme 'ka ö -bha 'sego -wun 'gü, Zuda Ikalitö 'ö dho zlöö 'ö Yesu do ö yaagüme -nu kwë.

Yesu -bha ö bha bome -nu 'goo- do ö ga □ple 'wo bhë -an bo 'ö- wo

(Maakö 6.7-13; Lukö 9.1-6)

⁵ Yesu -yö ö bha □guë' -nu 'goo- do ö ga □ple 'wo bhë -an -bo, -a -pö -an -dhë -sü 'ka □në: «Kö □kun 'ka dhö 'sego 'ö me -nu 'wo- 'gü, 'waa Zuifö 'ka bhë -an 'gü, 'iin kö

□kun 'ka -da Samali -mε -nu -go pödhe -nu 'gü!

6 -Ka 'dho □zian' 'bhla -tuë -nu 'wo □dhong' -sü 'ka Izlaelö -se 'gü -an 'piö!

7 Ka -bha 'ta 'ö bhë -a 'gü, -ka -Zlan -wo □bles' -a pö -sü 'ka □nεε: <-Zlan -bha -gludëdhe 'ö dhang- -nu 'gü bhë, -a 'töng □ya yö □klöö'.>

8 -Ka 'yuame -nu -dhe bo, 'ka mε -nu bho ga 'gü, -ka □wee □yuame -nu -dhe bo, 'ka -zuu yaa -nu bho mε -nu 'gü! 'Piigbeedhe 'ö -Zlan -ya nu ka -dhë kö pë -nu 'wo bhë 'ka -an kē -a 'ka bhë, -ya gbaɔ ka -go 'kpaan. Ka -de 'pö, -ka 'wunsë -nu 'wo bhë -an kē mε -nu -dhë 'kpaan.

9 Kö □kun 'ka 'wëü- 'dhe -nu, 'iin 'wëü- 'sεεn- -nu -an gbe sü ka -ko 'piö!

10 'Go mü, kö □kun 'ka pë -da -a 'gü -pë 'wo dho -a 'ka 'ta -nu 'gü -nu, 'bhei kē □ple -naa -nu, -yö -gean -sakpa -nu, 'iin 'lünë gbe -nu sü ka -ko 'piö! 'Kεε kē- wo 'dhö bhë, yuökëme □dua' -mü kö pë 'ö- -bha -wun 'dhö -a -bha -a nu -a -dhë.

11 □Ya kē □nε 'ka -da 'kwi -pö 'iin pödhe -nu 'gü, -ka mε 'ö -dho □kaa', kö -yaan ka -nia 'kun -a □mεε', kö 'ka 'dho -a -go kɔɔ; -ka 'to mü, -yö 'dho -yö yöë ka -bha -go pödhe bhë -a 'gü -yi -bha.

12 'Kɔ 'saadhö 'ka dho -da -a 'gü, -ka -a pö -a 'gü -mε -nu -dhë: <□Zuöyagluu -yö kē ka -go!>

13 □Ya kē □nε 'kɔ bhë -a 'gü -mε -nu □wa ka -nia 'kun, ka -bha □zuöyagluu -mεε bhë -yö 'to -an -ta. 'Kεε □ya kē □nε waa ka -nia 'kun, ka -bha □zuöyagluu -mεε 'ö bhë -ka -a 'sü 'ka ziö ka -bha pë 'ka!

14 □Ya kē □nε 'kɔ 'bhaa 'gü, 'iin 'kwipö 'bhaa 'gü, waa 'we -a -bha -waan ka -nia 'kun, 'iin -waan wo 'to kē ka -wo -bha, -ka 'go -dhe bhë -a 'gü; 'kεε -ka ka -gen □kpënng -yö kē 'dhö kö -büö -bi 'ö to ka -gen -bha pödhe bhë -a 'gü bhë -yö 'go mü.

15 A- pö ka -dhë 'wun gia- 'ka, -Zlan -bha zakanyi 'ka, Sodömë -mε -nu waa -Gomɔɔ -mε -nu, pë 'ö dho kē -an 'ka, yö 'ka 'dho kē pë gbe 'ka -yaan zië pödhe 'ö 'dhö bhë -a 'gü -mε -nu -bha -ta.»

*'Klobhɔdhe -yö -dho nu
(Maakö 13.9-13; Lukö 21.12-17)*

16 'Yö- pö -an -dhë 'zü: «-Ka ka 'to 'to, a ka -bo □nε 'bhla -nu 'dhö □laa' -nu ziën. -A -wun 'gü, -ka kē -glengzë, 'ka kē mε -nu 'ö 'wun yaa 'yaa -an 'gü -an 'ka!

17 -Ka ka -zo kē ka -de 'piö mε -nu -go, bhii -wo -dho bɔ ka 'ka za -dɔ -a 'gü -ko -nu 'gü; 'go mü 'wo dho ka -ma -klaaga -nu 'ka, Zuifö -nu -bha -bhokuëkɔ -nu 'gü.

18 -Wo -dho dho ka 'ka mε -go □taa -mε -nu waa- -gludë -nu -an 'dhiö n -wun 'gü; 'kεε kē- wo 'dhö bhë -yö -kē 'dhö kö 'kaan- ka -bha -tɔmɔdhe -nu kē -an wö 'dhiö 'iin mε -nu 'waa Zuifö 'ka -an wö 'dhiö.

19 'Ö □wa ka 'kun □wa 'dho ka 'ka za -dɔ -a 'gü -ko -nu 'gü, kö □kun 'ka -ya pë 'ka dho -a □bles' -a -wun □zɔnng' -ta 'iin -ko 'ö 'ka dho 'wun □bles' -a 'ka -a -wun □zɔnng' -ta! -Wo 'ö 'ka dho -a □bles' -an wö 'dhiö, -yö -dho dɔ ka 'dhi 'töng gia- bhë -a 'ka.

20 -Wo -nu 'wo bhë waa 'dho go ka 'gü, 'kεε -Zuu 'slööslö 'ö go ka Dë -Zlan 'piö □nε, 'ö dho bɔ ka 'gü -yaan -an □bles'.

21 Dhegluzë -nu -wo -dho wo 'ko dɔ mε -nu kwεε 'wo -an zë. -Kɔ do bhë -a 'ka, 'ö 'në dë -nu dho -a kaa wo bha 'në -nu 'ka 'pö. 'Në -nu -wo -dho dɔ wo mε -nu -go, 'ö 'wo -an dɔ mε -nu kwεε 'wo -an zë.

22 Mε -nu 'saadhö -wo -dho ka -san zë n -wun 'gü, 'kεε mε 'ö 'dhoë- ö 'gü dɔ 'gbee- -kplawo -yaan 'dho -yaan yöë -a 'dhiötöy -bha, -yö -dho dha.

23 □Ya kē □nε □wa ka 'klo bhɔ 'kwi -pö do 'gü, -ka □duë 'ka 'dho -a gbe 'gü, 'ka dhoë 'dhiö -kplawo! A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Ka 'ka 'dho yën -bɔ Izlaelö 'kwipö 'ple 'gü -sü -bha kö ma Mεgbö 'ma nu.

24 □Guë' 'në gbe 'yaa □va ö -gɔmε -ta. 'Go mü, yuökëme 'yaa □va ö □kɔɔnme -ta.

25 Pë dho kē 'ö tɔɔ □guë' -yö -dho kē □nε ö -gɔmε 'dhö, 'ö yuökëme -yö -kē 'pö □nε ö □kɔɔnme 'dhö. □Ya kē □nε mε -nu □wa 'kɔ □kɔɔnme -dhe Bεεzibilö kö -wo -dho 'to 'ö -ziö -a mε 'ö bhë -a -ta, -a nu -a 'piö -mε -nu -dhë.»

*'Wun 'ö -gban mε 'wo dho suö -a -dhë
-a -bha
(Lukö 12.2-7)*

26 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «'Kεε kö □kun 'ka -suö mε -nu -dhë! Bhii 'ö tɔɔ pë 'ö -bin -sü 'ka 'ö dho kun -yö -dhegbeadhe

'gü -sü 'ka 'yaa 'dhö, 'ö 'sloo 'ka -wun 'ö me -nu dho kun -a [tei] do -sü 'ka 'yaa 'dhö.

²⁷ [Dhe -kë 'dhö bhë, 'wun -nu 'a- [blæ]' -na ka -dhë -bin -blü [ne, -ka -a [blæ]' -dhe bongdhe 'gü, 'iin 'wun -nu 'a- [blæ]' -na ka -dhë 'sloo 'ka bhë, -ka gblaa 'gbee- 'ka 'dheëdhe -nu -bha, -a [blæ]' -sü 'ka!

²⁸ Kö [kun 'ka -suö me -nu 'wo dho ka bun zë, 'ö -an -ko yaa 'dho -mo ka nii zë -sü -bha bhë -an -dhë! -Ka 'suö [zian' -Zlan 'ö- -ko -yö -mo ka bun waa- ka nii -an zë -sü -bha kö -yö -an -zuö [glöötiaandhö 'siö 'gü bhë -a -dhë!

²⁹ Kë 'ö- wo [ne 'waa [zöng' [ple 'dhoo do -su ga do -bha -a? ('Ö bhii -an [bhlë 'yaa [va); 'kæ kö -an do -de 'yaa -püö sia- a 'ke 'ö ka Dë yaa 'we -a -bha -a 'ka.

³⁰ 'Kæ [ya kë ka -zë ka -bha 'ka, ka Dë -yö ö -zo -kë ka 'piö -së 'ka, -a -de ka -bha wun ga -de gia- -nu 'wo ka tuö bhë, 'yö -an 'ple -da 'kuë -sü do.

³¹ -A -wun 'gü, kö [kun 'ö 'suö -yö ka -kë; ka -wun [yö 'gbee- 'yö [zië' [zöng' -nu [plëzë -ta.

(Lukö 12.8-9)

³² Me 'oo me 'ö 'dhoë- pö me -nu wö 'dhiö [ne -yö -bo n 'ka, ma -de 'pö, n Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü bhë -a wö 'dhiö, a -dho -a pö -yö n -ma 'ka 'pö.

³³ 'Kæ me 'ö 'dhoë- pö me -nu wö 'dhiö 'yaa n do, ma -de 'pö, a -dho -a pö n Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü bhë -a wö 'dhiö [ne 'maa- do 'pö.»

Yesu -bha nu -gen 'ö yö gia- 'ö- [blæ
(Lukö 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ 'Yö- pö: «Kö [kun 'ö -kë ka -zo 'piö [ne a -nu dhidhe -wun 'ka 'kpongtaame -nu [dhia. N 'ka nu -dhi 'kuë 'ka, 'kæ -siödhe 'a nuë.

³⁵ Bhii a -nu 'gügludhe -da [dhia 'në goon- waa- ö dë, 'në dhe waa- ö dhe, dhe 'në waa- ö [da -an ziën.

³⁶ -Siökuëdhe -yö -dho -da 'ko do 'gü -me -nu giagia ziën.

³⁷ Me 'ö 'dhoë- ö dë waa- ö dhe -an -dho kë -yaan zië n -dho 'ö- 'gü -a -ta kö 'yaa ma me 'ka. Me 'ö 'dhoë- ö gbö 'iin ö 'dhu -an -dho kë -yaan zië n -ta 'zü kö yaa- -ma 'kun kö -yaan kë ma me 'ka.

³⁸ Me 'ö yaa ö -bha -gaatalü 'sü yaa zië n 'piö kö yaa- -ma 'kun -yaan kë ma me 'ka.

³⁹ Me 'ö- 'piö kö 'ö ö -bha -tosiadhe -së kë ö -de -dhë, -a 'gü -dho [siö' -a -go; 'kæ me 'ö 'dhoë- ö -bha -tosiadhe 'gü [siö' n -wun 'gü, -yö -dho -a yö.»

'Wun 'ö -gban 'kian -nu -bha
(Maakö 9.41)

⁴⁰ 'Yö- pö: «Me 'ö 'dhoë- ka -nia kun, kö [ya n -nia 'kun. 'Ö me 'ö 'dhoë- n -nia kun kö [ya me 'ö n bo bhë -a -nia 'kun.

⁴¹ Me 'ö 'dhoë- -Zlan -wodhiölome -nia kun, -a -bha -kë -Zlan -wodhiölome 'ka -sü -wun 'gü, 'kian 'ö -Zlan dho -a nu ö -wodhiölome -dhë bhë -yö -dho -a nu -a -dhë 'pö. 'Ö me 'ö 'dhoë- me kpengdhö -nia kun, -a -bha -kë me kpengdhö 'ka -sü -wun 'gü, 'kian 'ö -Zlan dho -a nu me kpengdhö 'ö bhë -a -dhë bhë -yö -dho -a -bha nu -a me -dhë 'pö.

⁴² A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka [ne: 'Kö -kë [ne ma me -nu 'wo [ne -a me do 'ö- [bhlë 'yaa- -bha yö -mü, me 'ö 'yi -saa -koo do 'kpaan nu -a -dhë, -a -bha -kë ma me 'ka -sü -wun 'gü, -yö -dho ö 'kian yö.»

11

Zan Batisö -bha bome -nu
(Lukö 7.18-35)

¹ [Dhe Yesu [ya yën 'paanbhodhe -nu 'wo [ne -an -nu ö bha [guë' -nu 'goo- do ö ga [ple 'wo bhë -an -dhë -sü -bha, 'yö go -dhe bhë -a -bha, 'yö dho ö bha me -nu [daan' -wo waa- -Zlan -wo pö -sü -an 'ka pödhe -nu -bha 'se bhë -a -ta.

² Zan Batisö -yö -to -kanso 'koodhö, 'ö yuö 'ö Klito 'dhö -a kë -na bhë -ya -tao -ma.

[Dhe [ya kë 'dhö, 'yö ö bha [guë' -nu 'bhaa bo,

³ kö -waan Yesu [dhe' 'kpo [ne: «Ü me 'ö 'yi -doa [ne -yö -dho nu bhë -a 'ka, 'iin yi -dho -ya me gbe 'bhaa -go ee?»

⁴ Yesu -ya -daa -kë -an -go 'yö- pö: «-Ka 'dho, pë -nu 'ka -an -wun ma 'ö 'ka 'yan -kpen -a -bha 'nö bhë, 'ka- -wun [blæ'- Zan -dhë [ne:

⁵ 'Yënnngtiime -nu -wo -dhe yö -na, -genlome -nu -wo 'ta -sü -na, [wee [yuame -nu bun [ya kë 'slööslö, 'totame

-nu -wo 'wun ma -na, game -nu -wo 'go -na ga 'gü, 'ö 'yename -nu □wa 'wuntaosë ma.

⁶ □Zuögludhi -yö kë me yaa 'dho ö bo -zo -yö n -ma -sü 'ka bhë -a -gö!»

⁷ □Dhe 'ö Zan -bha □guë' -nu □wa ziö □wa 'dho, 'ö Yesu -yö 'wun 'ö -gban Zan -bha 'ö- □blæ me gbung -nu 'wo -kë mü bhë -an -dhë, 'ö- pö: «-Më 'ka dho -a -ga □dhia 'yënnng □taa □ε? 'Lü 'në 'ö □tuun' -na 'tëë □kwaa' yö -mü -a? (-Yö -kë n 'gü □ne 'yaa -mü).

⁸ □Dhe 'ö 'dhö, -më 'ö 'ka dho -a -ga □dhia □ε? Goon- do 'ö so -së 'dhö -a -bha yö -mü -a? 'Kεε yö □ga 'ö me -nu 'wo so -së kë -na wo -bha bhë 'sa, -wo -kë -gludë -nu -gö koo -dhe -nu -bha.

⁹ □εε, -më 'ö 'ka dho -a -ga □dhia 'sa? -Zlan -wodhiölome do -mü -a? A- pö ka -dhë, □ii-, -a -de -a □bhlë □yö □va 'ö -ziö -Zlan -wodhiölome -nu -ta.

¹⁰ Bhii Zan -yö me 'ö -Zlan -bha 'sëedhe □bæen' -wo -yö 'wun -gban -a -bha yö -mü -a 'ka □neε: -Zlan -ya -pö: -Dhe -ga zö, 'ma ma bome do bo ü 'dhiö kö -yaan ü bha zian -gblooga -yuö kë.

¹¹ A- pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Me -nu 'wo bhö 'kpongtaa zö -a me 'ö- -gö dho □luu'- -yaan zië Zan Batisö -ta 'yaa 'dhö. 'Kεε kö me 'ö me 'tee 'ka -Zlan -bha -gludëdhe 'ö dhang- 'gü bhë -a 'gü, -yö Zan -bha □va.

¹² 'Ö sü 'töng 'ö Zan Batisö -yö -Zlan -wo □blæ -a 'ka -a -bha, 'ö yöë □dæ -bha, -Zlan -bha -gludëdhe 'ö dhang- -nu 'gü, □ya kë 'gü -dö -de -gö 'gbee- -sü -wun 'ka; bhii 'gü -dö -de -gö 'gbee- -me □faanzë □ne 'yö dho kë -a -bha.

¹³ -Zlan -wodhiölome -nu 'saadhö waa- tong -nu 'ö Moizö -yö -an nu kwa -dhë bhë, 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe 'ö bhë -a -bha, -wa -blæ 'ö nu 'ö yöë Zan Batisö -bha 'töng -bha.

¹⁴ 'Ö □ya kë □ne, ka 'to -yö n -ma, kö -kaa -dhe 'wun gia- □neε: Zan -yö Eli 'ö- -bha nu -sü -wun -yö □blæ -Zlan -bha 'sëedhe 'gü bhë -a 'ka.

¹⁵ 'Ö □ya kë □ne ka 'wun ma -to -yö -dhö, kö 'wun □ne, -kaa -gen ma bhoo-!»

¹⁶ 'Ö Yesu -ya pö: «Dö 'a dho □dæ □ne -a 'gü -me -nu -zön -a 'ka ε? -Wo -bho

'në 'sæen- -nu 'wo -ya -sü 'ka pö- 'dhëedhë -dhe -nu -bha, 'ö 'wo 'we -na wo 'ko 'piö -an -bha

¹⁷ -a pö -sü 'ka □neε: <Yi 'truu -nu -piö ka -dhë, 'ö kaa 'tan kë, 'ö 'yi ga -gbo bo ka -bha 'ö kaa -da 'yena 'gü!»

¹⁸ -Kö do bhë -a 'ka Zan -bha -këdhösü 'gü, yaa pë □plëezë gbε -bhö, 'iin yaa -dröön gbε mü, 'ö me -nu -wa pö: <-Zuu yaa -ya 'gü!»

¹⁹ 'Ö ma Megbö 'a nu 'a pë -nu -bhö, 'a -dröön -nu mü, 'ö me -nu -wa pö: <-Ka -dhe -ga, göön- 'ö □ne -a -bha -zo -ta -a 'gü -wun 'ö töö -bhöpë -wun waa- dröön mü -sü; -yö 'nii- □sönnng' 'kun -me -nu waa- këwunyaame -nu 'bhamε 'ka!» 'Kεε a- -pö ka -dhë □neε: -Zlan -bha 'wunbhokoudöthe -yö 'ö -de -zön kpengdhö 'ö këpë -nu 'gü.»

Pödhe me -nu 'ö waa Yesu -wo -dhe 'wun gia-

(Lukö 10.13-15)

²⁰ 'Ö Yesu -yö yö 'we -sü 'gü pödhe -nu 'ö -dhidhaapë □plëezë □va -dhe -kë -an 'gü bhë -an 'gü -me -nu -dhë, 'ö töö waa wo □zuö' □dhië' -Zlan 'piö, 'ö- pö:

²¹ «Kolazen -me -nu, 'wun 'yenazë -yö -dho nu ka -ta; Betesaida -me -nu, 'wun 'yenazë -yö -dho -lo ka -ta 'pö! Bhii -dhidhaapë -nu 'a -an kë ka □plöö 'ma bhë, □ya kë -bezë □ne, -yö -kë Tii -dhe -bha 'iin Sidön -dhe -bha -be, -wo -dho to mü 'wo wo □zuö' □dhië -Zlan 'piö. -Wo -dho □bhö' 'kaazë -da wo -bha 'wo 'yoo -kë wo -bha -bezë kö -waan -zön □ne wo wö -yö -siö -sü 'ka wo -bha □söön yaa -nu -wun 'gü.

²² □Dhe -kë 'dhö, a- -pö ka -dhë: -Zlan -bha zakanyi 'ka, Tii -dhe waa- Sidön -dhe -an -bha 'klobhödhe -yö -dho kë 'tee 'ö □zië' ka -bha -ta.

²³ Kapεenaomë -me -nu, ka -de 'pö, -yö ka -zo 'piö □ne, ka -gö -dho □luu'-, 'ö yö -a 'ka dhang- -bha -a? Pë dho kë ka 'ka 'ö töö ka -gö dho □yö' -'ö dho -a 'ka □glöötiaandhö 'siö 'gü. Bhii □ya kë □ne -dhidhaapë -nu 'wo -kë ka □plöö □ne -wo -kë Sodömë -bezë, kö Sodömë -me -nu 'wo bhë -wo -dho kë -dhö dö 'kwa- wo □dæ -yi 'ö □ne -a 'gü.

²⁴ Ka -zë 'pö, ka n -wo -ma -së 'ka, a -pö ka -dhë: -Zlan -bha zakanyi 'ka, pë 'ö -kë Sodömë 'ka bhë -yö 'tee.»

*-Ka nu n 'piö kö 'ka 'tεε pa -sü yö
(Lukö 10.21-22)*

²⁵ Yesu -yö -to -dhë do bhë -a 'gü yi bhë -a 'ka, 'ö yö □bhea' -sü -bha 'ö- pö: «Oo, n Dë, n Dëmε, 'ö dhang- waa- 'kpongtaadhe □koon, a ü zuö -pö, bhii pë 'ö -bin -sü 'ka mε 'kpaakpa -nu waa- pëdömε -nu -an -go bhë 'ü- -zön 'në 'sεen- -nu -dhë.

²⁶ □Ii-, n Dë, -yö kë -sü 'ka 'dhö, 'yö tōō ü -zo 'kun -wun -mü.»

²⁷ 'Go mü 'ö- pö 'zü ö bha □guë' -nu -dhë: «N Dë □ya pë 'plε 'saadhö -lo n kwεε. Me gbε 'yaa ma -Zlan Gbö n do, -a 'ke yaa kë n Dë -de 'ka. 'Ö mε gbε 'yaa n Dë do, -a 'ke yaa kë ma -Zlan Gbö waa- mε -nu 'ö 'a- 'piö, 'ö 'wun -nu 'ö 'wo bhë 'a- -zön -an -dhë -a 'ka.

²⁸ Mε -nu 'saadhö 'ö ka 'gü □ya ga □kwεε- bun -sü 'ka, -ka nu n 'piö; a -dho ka gbaa 'tεε pa -sü 'ka!

²⁹ -Ka ma tong -nu 'kun, 'ka ka □kwaa' ka -de -wun -zü, 'a ka □daan' 'wundödhe 'ka, bhii ma 'wun □yö -së, 'ö n □zuö' 'dho -saa. □Ya kë 'dhö, ka -dho ka 'tεεpasü yö.

³⁰ Ma tong 'a dho -a nu ka -dhë 'kaan- -a bun bhë -yö 'föngfö, 'ö □kwεε- 'a dho -a nu ka -dhë 'pö 'yö 'föngfö.»

12

*'Wun 'ö -gban □glooyi -bha
(Maakö 2.23-28; Lukö 6.1-5)*

¹ □Dhe 'töng 'bhaa □ya ziö, Yesu -yö -kë ziö -dhiadhö 'blee- 'ö 'wo 'bluu- -pë -kë -a 'ka -a -bhlö -nu 'gü Zuifö -nu -bha □glooyi 'ka. Din -yö -kë -a -bha □guë' -nu -bha. □Dhe -kë 'dhö 'wo yö 'blee- 'ö bhë -a -kpa -nu 'bhaa 'kan -sü -bha 'ö 'wo- □kia' -nu bho -a -bha, 'wo- -bhö.

² □Dhe 'ö Falizi -mε -nu □wa -an yö, 'wo- pö Yesu -dhë: «-Bhö -dhε -ga, pë giagia 'ö kwa -bha tong -ya pö kö □kun 'kwa- -kë □glooyi 'ka bhë 'ö ü bha □guë' -nu 'wo- kë -na bhë!»

³ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -go 'ö- pö: «Pë 'ö Davidö -ya -kë kö yö 'dhö waa- ö -bha mε -nu, din □ya -an 'kun, 'ö □bεen' -sü 'ka bhë kaa- pö □a?

⁴ -Yö □bεen' -sü 'ka □nε -yö -da -Zlan -go koo; yö 'dhö waa- ö -bha mε -nu 'dhö, 'wo □bluu'- 'wo -Zlan gba -na -a 'ka bhë 'wo- sü 'wo- -bhö, 'kεε kö -an □dua' 'yaa -mü kö -waan -a -bhö. Bhii 'ö tōō kwa -bha tong -ya -pö sla- -bho -Zlan -dhë -mε -de 'sloo □nε 'wo dho -a -bhö.

⁵ 'Go mü 'zü 'ö -ya -sü 'ka Moizö -bha tong 'gü □nε, kwa -bha □glooyi 'ka, sla- -bho -Zlan -dhë -mε -nu 'ö yö 'dhö -an kwεε, -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü, tong 'ö -gban □glooyi -bha bhë 'waa- 'kun bhë 'wun gbε 'yaa -an -bha. -A mε bhë 'kaa- -wo pö □a?

⁶ 'Kεε a- -pö ka -dhë: Pë do 'bhaa -yö zö 'ö □va 'ö □zië' -Zlan -gba -a 'gü -ko -ta.

⁷ 'Ö □ya kë □nε pë 'ö -ya -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü, ka- -gen do -bezë kö mε -nu 'ö 'wun 'yaa -an -bha, ka 'ka 'dho za -lo -an tuö. Pë 'ö □bεen' -sü 'ka bhë 'ö tōō: 'Glusë kë -sü 'ö tōō pë 'ö- -dho -yö n -kë, 'kεε n 'to 'yaa ka -bha slapë -nu -dhë.

⁸ Bhii ma Mεgbö 'a □nε, 'a tōō □glooyi gia- 'ö bhë -a -gömε.»

*'Wun 'ö sü göön- 'ö- -ko -yö ga -a -bha
bhë -a -ta
(Maakö 3.1-6; Lukö 6.6-11)*

⁹ 'Yö Yesu -yö go -dhε bhë -a -bha, 'yö dho Zuifö -nu -bha -bhökuëkö do 'gü.

¹⁰ Göön- do 'ö- -ko -yö ga -a -bha -yö -kë mü. 'Ö mε -nu 'wo -kë mü, 'wo Yesu □dhεε' kpo 'wo- pö: «Kwa -bha tong -yö -we -a -bha kö 'kwa mε -dhε bo □glooyi 'ka a?» -Wa -kë 'dhö kö 'waan- 'wun -do -a -bha -dhε yö.

¹¹ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -go 'ö- pö: «'Ö □ya kë □nε, mε □ya kë -dhö ka ziën, 'ö 'bhla do □ya kë -a -go, 'ö- -bha 'bhla bhë □ya -püö -glu 'dhi □gbiin do 'gü □glooyi 'ka, yö 'ka 'dho -mō -a -bha kö -yaan -a bho -glu 'dhi bhë -a 'gü a? □Ii-, -a mε 'kö bhë za 'yaa- -bha, -yö -dho -a bho mü.

¹² Mε 'bhee- -wun 'pö -yö 'gbee- 'yö □zië' 'bhla -ta! 'Ö bhii, kö -dhε 'ö 'dhö bhë, kö kwa -bha tong -yö -we -a -bha 'sa kö 'kwa 'wun -së kë mε -dhë □glooyi 'ka.»

¹³ 'Ö Yesu -ya pö göön- bhë -a -dhë: «-Bhö ü -gbiö 'po!» 'Yö ö -gbiö -po, 'ö- -gbiö -yö bo 'yö -kë □nε -a do 'ö to bhë -a 'dhö.

14 'Ö Falizi -me -nu -wo dho 'wo yö me -go □taa -me -nu -bha, -ko 'wo dho -a kaa kö 'waan- Yesu zë -a -wun 'gü.

'Wun 'ö -gban yuökëme 'ö -Zlan -ya -ya -de -ta -a -bha

15 □Dhe 'ö Yesu -yö ö zë -wun ma, 'yö go -dhe 'ö bhë -a -bha. Me -gbaa -wo -ziö -a 'piö. 'Yuame -nu -wo -kë me -nu 'wo bhë -an ziën 'pö, 'yö -an 'ple -dhe bo.

16 'Këe -yö 'wun -blee -an -dhë 'gbee- 'ka □ne: «Kö □kun me 'ö 'a- 'ka □ne, 'ka- □blee me gbe -dhë!»

17 -Yö -kë 'dhö kö -wo 'ö -Zlan -wod- hiölome Ezai -ya □blee bhë -a 'dhiö -yaan -mo 'kuë. -Wo bhë -ya -pö □ne: -Zlan -ya -pö:

18 *Ma yuökëme 'a- sü, yö □ga 'ö □ne! Yö □ne 'ö- -dho -yö n -kë, 'a n -ma □zuögludhi -wun 'ple -ya -a kwëe, yö □ne 'a dho n -Zuu -ya -a 'gü; ma za 'a dho -a kan bhë -yö -dhoë -wun □blee'- 'kpongtaame -nu -dhë.*

19 *Waa- me gbe waa 'dho -don bho, 'iin yaa 'dho □gbla gbla; waa 'dho -a yö 'wun -blee 'gbee- □dhia -kpinngga -nu 'piö.*

20 *Yaa 'dho -të 'lü 'ö □wüü' -sü 'ka -a ye; yaa 'dho □labang 'ö- 'bhü □ya 'to 'tee -a □dhuu', 'ö dho 'ö yö -a -bha -to -a 'gbee- 'ka -sü 'wun kpengdhö 'gü -yi -bha.*

21 'Ö 'kpongtaame -nu 'saadhö dho wo -zo yö -a -bha.

Yesu -bha za 'wo- do -a -bha bhë -a -daa kë -ko

(Maakö 3.22-30; Lukö 11.14-23)

22 □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo nu goon- 'yëngtiizë do 'ö 'yaa 'we bhii 'ö tco -zuu yaa -yö -kë -a 'gü bhë -a 'ka Yesu 'piö. Yesu -yö goon- 'ö bhë -a -dhe -bo, 'ö yö 'wun □blee' -sü -bha, 'ö- 'yan -yö -dhe yö 'pö.

23 Me gbung -nu 'wo -kë mü bhë, 'wun bhë -yö -an 'te tun, 'ö 'wo- pö: «-Yö -dho kë Davidö gbö ('ö kwa -ya -a -go □ne -a) 'ka.»

24 'Këe □dhe 'ö Falizi -me -nu □wa -an -wo ma, 'wo- pö: «Goon- 'ö □ne -zuu yaa kë 'ö- wo -na bhë -a -gen 'ö tco Bëezebilö 'ö -zuu yaa □koonme 'ka bhë □ne 'ö -ko -mo 'wun -bha -sü nu -a -dhë.»

25 'Këe -an -zo -ta -a 'gü -wun bhë Yesu -ya -do. □Dhe -kë 'dhö 'ö- pö -an -dhë: «-Gludëdhe -pö me 'ö -a 'gü -me -nu 'dho

-glu gon -na wo 'ko 'ka bhë -an 'dhiötodhe do 'ö tco 'güsiödhe. 'Go mü 'zü, pödhe 'saadhö, 'iin 'ko 'saadhö 'ö- 'gü -me -nu 'wo do kö -wo -ya wo 'ko -go 'yëng bhë, 'ka- yö do □ne -an -bha -kë 'kuë- -sü □ya 'dho 'dhiö a?

26 'Ö □ya kë □ne Satan □ya -ya ö -bha 'següme -nu -bha -glu 'ka, kö □ya -glu gon ö -de 'ka. -Yö ka -de 'gü □ne, 'segö 'ö 'dhö bhë □glöösü -dho kë -a -go -a?

27 'Ö □ya kë 'zü □ne 'ma -zuu yaa kë -zuu yaa □koonme 'ka, kö ka -bha □guë' -nu -wo -dho -a kë -më 'ka 'pö e? -A me bhë 'ma 'go -a 'gü, wo gia- -ga 'wo dho za □siö ka -go.

28 'Këe □ya kë □ne -Zuu 'slööslö 'ö go -Zlan 'piö bhë □ne 'a -zuu yaa -kë -a 'ka, kö -kaa doa □ne -Zlan -bha -gludëdhe □ya yö ka -bha 'saadhö -o!

29 ('Wun 'ö -gban ma -zuu yaa kë -sü -bha me -nu 'gü bhë a- -pö ka -dhë:) Dö 'ö- -ko dho -mo -a -bha kö -yaan -da goon- 'gü 'gbeezë -go koo -yaan -a -bha 'koope -nu 'sü kö yaa goon- 'gü 'gbeezë 'ö 'dhö bhë -a -lö 'dhiö e? 'Këe □yaa- -lö 'püë- wo 'dhiö, 'yö dho -mo -a -bha pë -nu 'sü -sü -bha.

30 □Dhe -kë 'dhö a- -pö 'ka -dhë: Me 'ö yaa nu n -dhë kö -yö -nu n -go. 'Ö me yaa nu n -dhë, ma pë -nu -kpo 'kuë- -sü 'gü, kö -yö -nu ma pë -pen □dhia.

31 -A -wun 'gü a- -pö ka -dhë: -Zlan -dho ziö mebbeedhe -nu -bha □soon yaa -nu waa- -an 'dhi -wo yaa -nu 'saadhö -ta. 'Këe me 'ö 'dhoë- 'wun yaa □blee' -Zuu 'slööslö -go, -Zlan 'ka 'dho ziö -a -bha 'wun 'dhö bhë -a -ta.

32 Me 'ö 'dhoë- 'wun □blee' -ma Megbö n 'ka, -Zlan -dho ziö -a -bha 'wun □zaa' -sü bhë -a -ta, 'këe me 'ö 'dhoë- 'wun yaa □blee' -Zuu 'slööslö -go, -Zlan 'ka 'dho ziö -a -bha 'wun □zaa' -sü 'ö bhë -a -ta 'tong 'ö □ne 'iin 'tong 'ö dho nu -an 'gü.»

'Wun 'ö -gban 'lü waa- ö bhe -an -bha (Lukö 6.43-45)

33 'Yö- pö 'zü: «'Lü -së -yö -bha ö bhe -së 'ka, 'ö 'lü yaa -yö bha ö bhe yaa 'ka.

34 □Mëe □suu' -ta -nu 'ka □ne, ka këwun -yö ya, ka -dho 'wun -së □blee' -kocklë □e?

Bhii pë 'ö me □zuö' 'gü, yö □ne 'ö 'dhi -ya □blæε.

³⁵ Me këwunsëezë □zuögüdhe -yö pa -sü 'ka 'wun -së 'ka. -A -bha 'wun -së 'sü -dhe 'ö bhë, □ya kë 'ö- □blæε. Me këwunyaazë □zuögüdhe -yö pa -sü 'ka 'wun yaa 'ka. 'Yö 'ö 'wun yaa -sü -dhe bhë -a 'gü 'pö 'yö- □blæε.

³⁶ A- -blæε ka -dhë □næε: -Zlan -bha zakanyi 'ka, me -nu -wo -dho wo □blæε'- -wun -nu 'flëëflëë 'wo- □blæε bhë -a 'plë -lo sia- -Zlan 'dhiö.

³⁷ Bhii ü -de -wo 'ö dho go ü dhiö 'kpongtaa zö bhë, □yö -së o, □yö yaa o, yö □ne 'ö dho ü -bha za kan.»

Falizi -me -nu -wo -dhidhaa kë -sü -dhe Yesu -gö

(Maakö 8.11-12; Lukö 11.29-32)

³⁸ 'Ö Zuifö -nu -bha tōnggōme -nu me 'bhaa -nu waa- Falizi -me -nu me 'bhaa -nu -wa pö Yesu -dhë: «Yi -Gōme, yi- 'piö kö 'ü -dhidhaapë do kë yi -dhë.»

³⁹ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gö 'ö- pö: «□Dæε -yi □ne -a 'gü -me -nu këwunyaazë -nu, 'ö 'waa 'to wo -wo 'gü -Zlan -dhë, -wo -dhidhaapë -dhe -na, 'këε -dhidhaapë gbe yaa 'dho -zōn -an -dhë zö, -a 'ke yaa kë -Zlan -wodhiölome Zonasö -bha -dhidhaapë 'ka.

⁴⁰ Bhii -kö do 'ö Zonasö -yö -dhekpaoyi -yaaga □kaa' 'yuö- do □va 'guu bhë, 'ö ma Megbö 'a dho -dhekpaoyi -yaaga kaa 'seidhö.

⁴¹ -Zlan -bha zakanyi 'ka, me -nu 'wo Ninivö plöo, -wo -dho □luu' 'wo do □dæε □ne -a 'gü me -nu 'dhiö, 'wo za -ya -an -bha; bhii □dhe 'ö Zonasö -yö -Zlan -wo -blæε Ninivö -me -nu -dhë, -wo wo -kwaa wo -bha □soon yaa -nu -zü, 'wo wo □zuö' □dhië -Zlan 'piö. 'Këε kö ka -bha 'ka, me 'ö 'a □bhlë 'dhö □va 'ö □zië' Zonasö -ta, -yö ka 'piö zö.

⁴² 'Go mü 'zü -Zlan -bha zakanyi 'ka, dhebo 'ö -kë -gludë 'ka 'ö 'së 'ö kwa -bha 'segö goo □zian' 'ö go -a 'gü, -yö -dho do me -nu 'wo □dæε □ne -a 'gü -an 'dhiö, 'ö za -ya □dæε □ne -a 'gü -me -nu -bha. Bhii -yö -go 'segö □gbiin 'gü, 'ö nu 'ö 'ö 'to to Salomö -bha 'wun -bho 'kou do -wo -bha. 'Ö □dhe -kë 'dhö, me 'ö- □bhlë 'dhö □va 'ö □zië' Salomö -ta, -yö ka 'piö zö.»

'Wun 'ö -gban -zuu yaa -bha -ye 'zü -sü, 'ö nu □faan' 'ka -a -bha

(Lukö 11.24-26)

⁴³ 'Yö- pö 'zü: «□Ya kë □ne -zuu yaa □ya 'go me 'gü, -yö -nië 'yënnng □taa, -dhe 'ö dho 'ö 'tæε pa -a -bha -a □mæε' -sü 'ka. □Ya kë □ne 'yaa- yö -na,

⁴⁴ 'yö- pö 'ö -de -dhë □næε: «A -dho ye n 'zü, 'a dho ma 'kö 'a go -a 'gü bhë -a 'gü.» 'Yö nu 'ö köodhe yö 'kpaan, kö -dhe -yö -go -sü 'ka, 'kö pë 'plë -yö -dho 'kuë- dhö -sü 'ka.

⁴⁵ □Ya kë 'dhö 'yö dho, 'yö -zuu yaa 'slaple 'wo -ziö -a -ta, 'ö -an -dhe 'ö 'wo nu wo 'kuë, 'wo wo -ya -dhe kun mü. □Ya kë 'dhö zlöo kö me 'ö bhë -a këwun □ya kë yaa □ya zië -a me 'ö 'dhiö -a -ta. -Kö do bhë -a 'ka 'yö dho kaa, me këwunyaazë 'wo □dæε -yi □ne -a 'gü bhë -an -gö.»

Yesu dhe waa- -a dheglu 'në göön- -nu

(Maakö 3.31-35; Lukö 8.19-21)

⁴⁶ Yesu -yö -to 'wun □blæε'- -sü 'gü me gbung -nu -dhë 'ö- dhe waa- -a dheglu 'në göön- -nu -wo -nu, 'wo do plaan, 'wo -kë -a këdhe □mæε' □dhia kö 'waan- 'wun □blæε'- -a -dhë.

⁴⁷ 'Ö me do -ya pö Yesu -dhë: «-Dhe -ga 'dhe, ü dhe waa- ü dheglu 'në göön- -nu -wo plaan, -wa 'piö kö 'wo 'wun □blæε'- ü -dhë.»

⁴⁸ 'Ö Yesu -ya pö me bhë -a -dhë: «Dö -nu 'pö 'wo tōō n dhe waa- n dheglu 'në göön- -nu -i?»

⁴⁹ 'Yö 'ö -kö -zōn 'ö bha □guë' -nu 'ka 'ö- pö: «-Ka -dhe -ga, n dhe waa- n dhegluzë -nu □ga 'wo □ne.

⁵⁰ Bhii me -nu 'ö 'wo n Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü -a -zo 'kun -wun kë bhë, wo □ne 'wo tōō n dheglu 'në göön- -nu, n dheglu 'në dhoo -nu waa- n dhe.»

13

'Wun □zuan' 'ö -gban pëga -pen -me -bha

(Maakö 4.1-9; Lukö 8.4-8)

¹ Yi 'ö 'dhö bhë -a 'ka, Yesu -yö -go köō, 'yö dho, 'yö -ya 'yipuë □va 'kpong 'dhiö kö -yaan me -nu □daan'-.

² 'ö me -gbaa □va -wo nu 'wo □nië -a -zü. □Dhe 'wo- □nëng -na, 'ö -da 'yitagö do 'gü,

'yö □yaannu. 'Ö me -gbaa -nu -wo to sia-
'yi 'kpong 'dhiö.

³ 'Yö 'wun □plëezë □blëe -an -dhë 'wun
□zuan' 'ka, 'yö- pö -an -dhë: «Goon- do -yö
-dho ö bha pëga -pen □dhia □ne -ko 'wo
-mlü -pen -na -a 'ka, 'ö 'wo- -ya -na bhë -a
'dhö.

⁴ Pëga -nu 'ö kë -an -pen -sü 'gü ö -go
□bhlöö- bhë, -a 'bhaa -nu -wo -püö zian
-gbloo 'piö. 'Ö -ma -nu -wo nu 'wo- -bhö.

⁵ 'Ö- ga 'bhaa -nu -wo -püö gwa -ta; 'këe
'së 'yaa kë mü □va. Pëga -nu 'wo bhë 'wo
bhö 'zodhö, bhii waa 'dho 'sëidhö □gbiin.

⁶ □Dhe 'ö lan- -yö yö 'bhü -sü -bha, 'ö-
'plüün 'plë -wo ga 'ö 'wo 'kpea kun, 'ö tōō
-an yun -nu waa 'dho 'sëidhö □gbiin.

⁷ 'Ö- ga 'bhaa -nu -wo -püö □blëe'
'ginngzë -nu 'gü, 'ö □blëe' 'ginngzë -nu -yö
□kpea, 'yö pëga -së 'yö bhö bhë 'wo so -a
-ta, 'ö 'wo- □siö.

⁸ 'Këe -a ga 'bhaa -nu -wo -püö 'së -së 'gü,
'wo □kpea, 'ö -an -kpa -yö -kë. -A 'bhaa
-nu -kpa ga -wo -kë □këng' do; -a 'bhaa
-nu -kpa ga -wo -kë 'gōō- 'slado, 'ö- 'bhaa
-nu -kpa ga -wo -kë 'gōō- -yaaga.»

⁹ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü □nëe: «'Ö
□ya kë □ne ka 'wun ma -to -yö -dhö, 'wun
'a- □blëe □ne kö -ka -a ma -së 'ka!»

*'Wun 'ö -gban Yesu -bha 'wun -blëe 'wun
□zuan' 'ka -sü -gen pö -sü -bha
(Maakö 4.10-12; Lukö 8.9-10)*

¹⁰ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -bha □guë'
-nu -wo -yōō -a -bha -a □dheë' 'kpo -sü
'ka □nëe: «-Më -kë 'ü 'wun □blëe -an -dhë
'wun □zuan' 'gü i?»

¹¹ 'Yö- -daa -kë -an -go 'ö- pö: «Ka
-zë, 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe 'ö
dhang- -nu 'gü -a -bha 'ö 'bin -sü 'ka, 'ka-
yö; 'këe wo -zë, waa- yö.

¹² Bhii me 'ö pë 'dhö -a -go, -a □tao' -dho
kë, kö pë -yö kë -a -go □va -yö ziö -mü.
'Këe me 'ö pë gbe 'yaa- -go, -a 'bhle 'tee 'ö-
-go bhë -yö -dho kun -a -go.

¹³ -A -wun 'gü □ne 'ö 'a 'wun □blëe' -na
-an -dhë 'wun □zuan' -zōō -sü 'ka bhë; bhii
-wo pë -nu -ga, 'këe 'waa- yö; 'ö 'wo wo 'to
to 'wun -nu -bha, 'waa- -gen ma, -waan
'dho -a -bho 'kou do.

¹⁴ -Kō bhë □ne 'ö pë 'ö -Zlan -wod-
hiölome Ezai -ya pö bhë 'ö- 'dhiö dho -mō

-a 'ka 'kuë; 'yö- pö: -Zlan -ya pö: *Ka -dho
'wun ma, 'këe ka 'ka 'dho -a -gen do; ka
-dho -dhe -ga, 'këe ka 'ka 'dhodhe yö.*

¹⁵ *Bhii 'së □ne -a 'gü -me -nu □zuö' 'yaa
'wun gbe do gbo. □Wa wo 'to -nu -ta, □wa
wo 'yan -nu kpö -ta, -yö -kë 'dhö kö □kun
'ö -an 'yan dho -dhe yö, 'ö -an 'to dho 'wun
ma, 'ö -an □zuö' dho 'wun do, 'iin 'wo dho
□dhië' n 'piö kö 'aan- dha.*

¹⁶ □Ya 'to ma □guë' -nu ka -bha,
□zuögludhi -yö kë ka -go. Bhii ka 'yan -nu
□wa -dhe yö, ka 'to -nu □wa 'wun ma.

¹⁷ A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: -Zlan
-wodhiölome -dhevadhë waa- -Zlan -bha
me kpengdhö -nu -wa -dho -kë, pë -nu 'ka-
yö -na □ne kö -waan -a yö, 'këe waa- yö.
'iin pë -nu 'ka- ma -na □ne kö -waan -a
ma, 'këe waa- ma.»

*'Wun □zuan' 'ö -gban pëga -pen -me
-bha bhë Yesu -ya -gen -pö
(Maakö 4.13-20; Lukö 8.11-15)*

¹⁸ 'Yö- pö: «□Dhe -kë 'dhö -ka ka 'to 'to,
'wun □zuan' 'ö -gban pëga -pen -me -bha
bhë -a -gen -bha!

¹⁹ Me -nu 'wo wo 'to to -Zlan -bha
-gludëdhe -wun -bha 'ö 'waa -a -gen ma
bhë, -wo -bhö me -nu 'ö -an -bha -Zlan -wo
'kun -ko -yö -bhö zian -gbloo 'piö -dhe 'ö
pëga -nu -wo -püö -a -bha bhë -a -bha. 'Ö
□ya kë 'ö dü -yö nu, 'ö -Zlan -wo me 'ö ta
-an □zuö' 'piö bhë 'yö- bho mü.

²⁰ 'Ö me 'bhaa -nu -bha -Zlan -wo 'kun
-ko -yö bhö 'së 'ö gwa -ta 'ö pëga -yö -püö
-a -ta bhë -a -bha. □Wa -Zlan -wo ma, 'wo
to mü 'ö- kun □zuögludhi 'ka,

²¹ 'këe 'waa wo □kwaa' -a -zü, -a yun
'yaa ziö -an 'gü, 'wo kpa -a -bha 'tōōng
'bhaa 'ka, 'këe □ya kë □ne 'yënnghodhe
waa- 'klobhodhe □wa nu -an -ta, -Zlan -wo
'wo- kun bhë -a -wun 'gü, 'wo wo □kwaa
-zo yö -sü -zü.

²² Me 'bhaa -nu -wo mü 'zü, 'ö -an -bha
-Zlan -wo 'kun -ko -yö -bhö □blëe' 'ginngzë
'gü -dhe 'ö pëga -nu 'dhö -püö -na -an ziën
bhë -a -bha. 'Ö 'wo -Zlan -wo ma, 'këe -ya
-de □zōōng' -ta -sü 'ö 'kpongtaapë -wun 'gü
waa- -ya □bhōōpë 'ö -an -püö -pë 'ka, -an
-wun □zōōng' -ta -sü -yö -kë 'ginng -nu 'ka;
'wo so -Zlan -wo 'ö 'wo- ma -na bhë -a -ta,
'ö -an -kpa gbe 'yaa kë -dhö.

23 Με 'bhaa -nu -de 'pö -an -bha -Zlan -wo 'kun -ko -yö bhö 'σε -së 'ö pëga -yö -püö -a 'gü bhë -a -bha: □Wa -Zlan -wo ma, 'ö 'wo- -gen ma. □Ya kë 'dhö, 'ö 'wo -dhi, 'ö -an -kpa -yö -kë. -An 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë □këng' do, -an 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë 'gö- 'slado, 'ö -an 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë 'gö- -yaaga.»

'Wun □zuan' 'ö -gban □blëe' yaa -bha

24 Yesu -yö -ko 'zü 'yö 'wun □blëe -an -dhë 'wun □zuan' -zön -sü 'ka, 'ö- pö -an -dhë: «-Ka -dhe -ga, pë 'ö -Zlan -bha -gludëdhe 'ö dhang- 'gü 'ö bhö -a -bha □ga □ne: Göön- do -bha pëga -së -bhlö -yö -kë -dhö.

25 'Ö gbeng -yi do -yö dö, kö me -nu □wa yi zë, 'ö göön- 'ö bhë 'ö- yaagüme -yö nu, 'yö pëga yaa -pen -a -bha tapë -bhlö bhë -a 'gü 'ö to 'ö -ziö.

26 □Dhe 'ö 'blee- ga -nu waa- pëga yaa 'ö bhë -nu 'wo bhö wo 'kuë-, 'ö 'blee- ga -nu 'dho 'wü -na 'ö □blëe' yaa -nu -de 'pö 'wo yö □luu' -sü -bha.

27 'Yö □bhlöödhe dëme -bha yuökëme -nu -wo nu 'wo- pö -a -dhë: <Yi -Göme, pëga -së -nu kun yi- -pen ü -gö □bhlöö- -a, □ya kë 'dhö kö □blëe' yaa -nu 'wo □ne -wo -go më □ε?>

28 'Yö- pö -an -dhë: <N yaagüme □ne 'ö- 'wun -kë bhë!> 'Ö- -bha yuökëme -nu -wa pö -a -dhë: <Ü- 'piö kö 'yi 'dho 'yi □blëe' yaa -nu bhë 'yi -an bho mü □a?>

29 'Yö- pö -an -dhë: <-Abi', bhii □blëe' yaa -nu -wo -sü 'ka, ka -dho 'blee- 'lü -nu □nëng -an -bha, 'ö 'ka -an bho -a 'ka 'pö.

30 -Ka ka □kwaa' -an -zü, -wo □kpea' wo 'kuë, -yö 'dho -yö yöë -an 'kan -yi -bha! □Ya kë 'dhö, a -dho -a pö -an 'kan -me -nu -dhë: -Ka □blëe' yaa -nu □woo'- □kun, 'ka -an kpa 'kuë- 'ka -an 'lü □kaan'-, 'ka -an 'güö! 'Go mü kö 'ka 'blee- ga -nu -lo n -gö 'slëedhö!> »

'Wun □zuan' 'ö -gban mutaadö -bha (Maakö 4.30-32; Lukö 13.18-19)

31 Yesu -yö 'wun □blëe -an -dhë 'zü 'wun □zuan' -zön -sü 'ka, 'ö- pö -an -dhë: «-Zlan -bha -gludëdhe 'ö dhang- 'gü -yö -kë □ne mutaadö ga 'dhö. -A ga 'ö bhë -yö

-bhö □kplöö' ga 'ö gööndë do -ya ta ö -gö □bhlöö- -a -bha.

32 Yö □ne 'ö tö tapëga -nu 'saadhö -an 'teezë, 'këe □ya □kpea'-, 'too -lü -nu 'wo 'toodhëdhö, -a me 'ö dho kë □va -a -bha 'yaa 'dhö; 'ö □ya 'to zlöö kö -ma -nu -wo wo 'kö -nu dö -na -a -kö -nu -ta.»

'Wun □zuan' 'ö -gban □bluubhëepë -bha (Lukö 13.20-21)

33 Yesu -yö 'wun □zuan' gbë 'bhaa -zön -an -dhë 'zü □ne: «-Zlan -bha -gludëdhe 'ö dhang- 'gü -yö -bhö □bluubhëepë 'ö dhebö -nu 'dho -a -da -na □bluu'- -bi 'piö bhë -a -bha. □Waa- -da □bluu'- -bi 'kilong 'gö- □ple ö ga 'söödhü 'piö, 'yö □bluu'- □bhëe 'yö □luu 'yö pë 'wo- -da -a 'gü bhë 'ö- pa.»

Yesu -bha 'wun □zuan' -zön -kö (Maakö 4.33-34)

34 Yesu -yö 'wun -blëe me gbung -nu -dhë 'wun □zuan' -zön -sü 'ka; 'yaa 'wun □blëe'- -an -dhë 'kpaan 'ka.

35 -Ya kë 'dhö, kö pë 'ö -Zlan -wod- hiölome -ya □blëe 'dhiö bhë -yaan kë □ne: A -dho 'wun □blëe'- -an -dhë 'wun □zuan' -zön -sü 'ka, 'ö pë -nu 'wo -kë -bin -sü 'ka 'ö -sü 'kpongtaadhe kë yi -bha 'ö yöë □dëe -bha, 'a- □blëe -an -dhë.

'Wun □zuan' 'ö -gban □blëe' yaa -bha bhë Yesu -ya 'zü -pö

36 □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö ö -kwaa me gbung -nu 'wo bhë -an -zü, 'ö yö -zë 'yö dho kö. 'Ö- -bha □guë' -nu -wo □yöön -a -bha 'wo- pö -a -dhë: «'Wun □zuan' 'ö -gban □blëe' yaa 'ö göön- do yaagüme -ya -pen -a -gö □bhlöö- bhë -a -bha bhë, -a 'zü pö yi -dhë 'kwee-!>

37 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gö 'ö- pö: «Me 'ö pëga -së ta 'ö tö ma Megbö.

38 □Bhlöödhe 'ö tö 'kpongtaadhe, pëga -së 'ö tö me -nu 'wo -Zlan -bha -gludëdhe 'gü -me -nu 'ka bhë; □blëe' yaa bhë 'ö tö me -nu 'wo këpëyaame -bha 'ka.

39 -A yaagüme 'ö □blëe' yaa -pen 'ö tö dü; tapë 'kan -sü 'ö tö 'kpongtaadhe 'dhiötoy. 'Ö yuökëme -nu 'wo tapë 'kan -me -nu 'ka, 'wo -kë -Zlan -bha böme -nu 'ka.

40 -Kɔ do 'ö 'wo ɔblëe' yaa -nu ɔwoe' tapë -nu ziën 'wo- -zong -a 'ka 'siö 'gü bhë, -kɔ do bhë 'yö dho kaa 'kpongtaadhe 'dhiötöyi 'ka.

41 Ma Mëgbö, a -dho -Zlan -bha bome -nu bɔ, 'ö 'wo mɛ -nu 'wo mɛ -püö -na ɔsɔɔn yaa 'gü waa- 'wunyaakëmɛ -nu -an bho n -ma -gludëdhe -pö 'gü,

42 'ö 'wo -an -zuö 'siö 'gü. -Dhe bhë -a 'gü, -wo -dho 'gbo -nu bɔ, 'wo wo 'sɔn -nu -bhö.

43 'Kɛɛ mɛ -nu 'wo -Zlan -bha mɛ kpengdhö 'ka, -wo -dho bhü ɔnɛ -kɔ 'ö lan- -yö bhüë -a 'dhö wo Dë -bha -gludëdhe -pö 'gü. 'Ö ɔya kɛ ɔnɛ, ka 'wun ma -to -yö -dhö, kɔ 'wun 'ö ɔnɛ -kaa ma ö -gen 'ka!»

'Wun ɔzuan' 'ö -gban ɔbhɔɔpë 'ö -bin -sü 'ka -a -bha

44 'Yö Yesu -yö dho 'wun ɔzuan' -zɔn -sü 'ka 'dhiö ɔwoe' ɔnɛɛ: «-Zlan -bha -gludëdhe -wun -yö -bhɔ 'zü ɔbhɔɔpë 'ö -bin -sü 'ka ɔbhlö- -a -bha. Gɔɔn- do -yö ö 'yan dɔ ɔbhɔɔpë 'ö -bin -sü 'ka bhë -a -bha; 'yö dho 'yö- -bin 'zü. 'Ö dho ɔzuögludhi 'ka, 'yö ö bha pë -nu 'plɛ 'dhɔɔ dɔ, 'yö dho 'ö ɔbhlöödhe bhë 'ö- dhɔ.»

'Wun ɔzuan' 'ö -gban -zlɔɔ -bha

45 'Yö- pö 'zü: «-Zlan -bha -gludëdhe -wun -yö -bhɔ 'zü 'dhɔɔdɔmɛ do 'yö -zlɔɔ -sɛ ɔmɛɛ -a -bha.

46 ɔDhe 'ö- mɛ 'ö- ɔsɔnng' 'dhö 'gbee- 'ö- yö, 'yö dho 'ö pë -nu 'wo- -gɔ 'ö -an 'plɛ 'dhɔɔ dɔ, 'ö nu 'ö -zlɔɔ bhë 'ö- dhɔ.»

'Wun ɔzuan' 'ö -gban 'kplö -bha

47 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «-Zlan -bha -gludëdhe -wun -yö -bhɔ 'zü 'kplö 'wo- -zuö -na 'yipuë ɔva ɔbhaa, 'ö 'wo 'yuö- ɔsuu'- 'oo ɔsuu'- 'kun -na -a 'ka bhë -a -bha.

48 ɔYa kɛ ɔnɛ ɔya pa, 'ö 'yiblükëmɛ -nu -wo -nu 'ö 'wo- -gan 'wo dho -a 'ka 'kpongtaa; 'wo ɔyaannu, 'wo 'yuö- -nu zë 'gü; 'wo- -sɛɛbɔ -nu -lo wo -gɔ ɔsen 'gü. 'Ö- mɛ 'ö -an 'kun -pë gbɛ 'yaa 'dhö bhë 'wo -an -lo yiö.

49 -Kɔ do bhë 'yö dho kɛ -a 'ka 'kpong- taadhe 'dhiötöyi 'ka. -Zlan -bha bome -nu -wo -dho nu 'wo mɛ këwunyaazë -nu bho mɛ këwunsëzë -nu 'piö,

50 'wo -an -zuö 'siö 'gü. -Dhe bhë 'wo dho 'gbo -nu bɔ, 'wo wo 'sɔn -nu -bhö -a -bha.»

'Wun 'ö -gban ɔbhɔɔpë -dëü waa- -a zii -an -bha

51 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Wun -nu 'a -an ɔblɛɛ ɔnɛ, ka -an -ma -sɛ 'ka a?» 'Wo- pö: «ɔli-.»

52 'Yö- pö -an -dhë: «ɔDhe -kë 'dhö, mɛ -nu 'wo tɔnggɔmɛ -nu 'ka 'saadhö, 'ö 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe -bha, 'wo- -bhö 'kou dɔ bhë, -wo -bhɔ 'kɔ dëmɛ do 'ö ö bha pë -dëü waa- pë zii 'ö- -bha -wun yö -a -bha, 'ö- sü ö bha ɔbhɔɔpë 'gü -a -bha.»

Mɛ -nu 'wo Nazalëtë waa Yesu -wun -dhe 'wun gia-

(Maakö 6.1-6; Lukö 4.16-30)

53 ɔDhe 'ö Yesu ɔya yën 'wun -blɛɛ -an -dhë 'wun ɔzuan' 'ka -sü -bha, 'ö go -dhe bhë -a 'gü,

54 'yö dho pödhe 'ö ɔkpɛa -a -bha -a 'gü, 'ö yö mɛ -nu ɔdaan' -sü -bha Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ 'gü. 'Ö mɛ -nu 'wo -kë mü 'töüdhö, 'tetundhe -yö -da -an 'gü, 'ö 'wo- pö: «-Yö -go 'wunbhokoudɔdhe 'ö ɔnɛ -a 'ka mɛ ɔɛ? -Ya -kɔklë 'ö -dhidhaapë -nu 'wo ɔnɛ 'yö -an -kë -ɛ?»

55 'Lüyanmɛ gbö ɔnɛ 'yaa -mü -a? Mali 'yaa -mü -a dhe 'ka a? Zakö 'dhö, Zozefu 'dhö, Simɔ 'dhö, Zude 'dhö 'waa -mü -a dheglu 'në gɔɔn- -nu 'ka a?

56 'Iin -a dheglu 'në dhoo -nu 'waa kwa 'piö zö ɔa? -Kɔ -mɔ 'wun -bha -sü 'yö- -go ɔnɛ 'yö go -a 'ka mɛ ɔɛ?»

57 'Wun -nu 'wo ɔnɛ -a -wun 'gü waa Yesu -wo -dhe 'wun gia-

ɔDhe ɔya kɛ 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Wo -Zlan -wodhiölomɛ ɔbhlë -ya -dhe 'saadhö 'gü, 'kɛɛ -a 'kpɔ -pö 'gü -mɛ -nu waa- -a -gɔ 'kɔɔmɛ -nu 'waa- ɔbhlë -ya.»

58 -Dhe bhë Yesu yaa -dhidhaa -kë mü ɔva zlöö, -zo -yö -a -bha -sü yaa kɛ -an -gɔ bhë -a -wun 'gü.

14

Zan Batisö -bha ga -sü

(Maakö 6.14-29; Lukö 9.7-9)

1 'Töng 'dhö bhë -a 'ka, Elödö -yö -kë -gludë 'ka Galile -së 'gü, -yö Yesu -wun -ma.

2 'Yö- pö ö bha yuökëme -nu -dhë: «Me 'ö □ne Zan Batisö -mü, bhii 'go 'ö- wo ga 'gü bhë, 'yö -ko -mo 'wun -bha -sü 'dhö -a -go 'yö -dhidhaapë -nu kë -na bhë.»

3 Kë- wo 'dhö bhë 'ö töö Elödö -yö Zan -kun, 'ö- lö 'ö- zuö -kanso 'gü. -A kë 'ö- wo 'dhö bhë -yö -sü Elödö -bha ö dheglu Filipö böö Elödiadö 'kun 'ö- wo -a -go bhë -a -wun -bha.

4 'Yö- -wun 'gü, 'ö Zan -ya pö -a -dhë □neε 'yaa -së kö -yö ö 'zlaa- böö 'kun -a -go kö -ya 'sü ö böö 'ka.

5 -A -wun 'gü Elödö -ya 'piö kö -yö Zan zë, 'këε -yö -suö 'segümë -nu -dhë, bhii 'ö töö më 'plë -wo Zan -do □ne -Zlan -wodhiölomë -mü.

6 □Dhe 'ö Elödö -bha bho -yi 'wlaan- kë -yi □ya -lo, Elödiadö 'dhu -yö □troo' do kë më -nu 'wo nu 'wlaan- -ta bhë -an 'dhiö, 'yö -kë Elödö -dhë -së.

7 'Yö ö -wo -bhö -a -dhë -a pö -a -dhë -sü 'ka □ne pë 'saadhö 'ö- -dhe ö -go, 'ö dho -a nu -a -dhë.

8 'Nëdhezë 'ö bhë, -wo 'ö- dhe -ya pö -a -dhë bhë, 'yö do -a -ta 'ö- pö: «-Dhe do 'ö □ne -a 'gü, a- 'piö kö 'ü Zan Batisö -go -da 'tia- 'gü 'ü n gbaa.»

9 'Yö -kë -gludë Elödö -dhë yaa; 'këε ö -wo 'ö- -bhö më -nu 'ö -an □dhö -kë 'wlaan- -ta -an 'dhiö bhë -a -wun 'gü, 'yö- pö ö -bha më -nu -dhë -wo nu Zan Batisö -go 'ka -a □dhia.

10 'Ö më do bö -kanso 'köödhö kö -yaan Zan Batisö -go 'kan.

11 'Ö më 'ö bhë 'ö dho 'ö Zan -go 'kan 'ö nuë 'tia- do 'gü 'ö- nu 'nëdhezë 'ö bhë -a -dhë, 'ö dhoë ö dhe □dhia.

12 'Ö Zan -bha □guë' -nu -wo nu 'wo- □glöö sü, 'wo dhoë 'wo- -bin. □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo dho, 'wun -nu bhë 'saadhö 'wo- □blëε Yesu -dhë.

Yesu -bha më -lü -vuu 'söödhu 'dhi gba -ko (Maakö 6.30-44; Lukö 9.10-17; Zan 6.1-14)

13 □Dhe Yesu -yö 'wun -nu 'wo bhë -an ma, 'yö go -dhe 'ö bhë -a -bha, 'yö -da

'yitagö do 'gü ö -de 'sloo 'ka, 'yö dho -dhe do 'ö dho -potaasü yö -a -dhe -bha -a 'gü.

'Këε më -nu -wo Yesu -wun -ma, 'wo go pödhe -nu 'gü 'wo -ziö -a 'piö 'ta 'sü -sü 'ka 'yi 'kpong 'dhiö.

14 Yesu -bha -go 'yitagö 'gü -sü 'ka, -a 'yan -yö -da më -nu 'wo nu bhë -an -ta, 'ö -an 'yena -yö -da -a □zuö' 'gü, 'ö yö -an -bha 'yua -nu bo -an -bha -sü 'gü.

15 □Dhe 'ö 'yinia -dhe □ya do, 'ö Yesu -bha □guë' -nu -wo □yöön -a -bha, 'wo- pö -a -dhë: «'Bin □ya 'më 'saadhö, 'ö -dhe 'kwa- -bha □ne më gbe 'yaa zö □ne, -bhö -a pö më -nu 'wo □ne -an -dhë -wo 'dho pödhe -nu 'gü kö -waan wo -bhöpë -nu 'dhö!»

16 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -go 'ö- pö: «'Yaa -së kö -wo 'dho; ka gia-, -ka -bhöpë nu -an -dhë!»

17 'Yö 'wo- pö -a -dhë: «Pë 'ö yi -go zö 'ö töö □bluu'- bhë 'söödhu waa- 'yuö- □plë!»

18 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka nu -an 'ka n □dhia zö!»

19 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- pö më -nu 'wo bhë -an -dhë -wo □yaannu 'kpa- -ta. 'Go mü 'yö □bluu'- bhë 'söödhu waa- 'yuö- □plë 'wo bhë -an sü, 'yö ö 'yan □luu dhang- 'gü, 'yö □bhea -a -ta; 'ö -Zlan zuö pö. 'Yö □bluu'- □kaan, 'yö- nu ö -bha □guë' -nu -dhë. 'Wo- -glu më -nu 'wo bhë -an 'ka.

20 Më 'ö -dhö -yö pë -bhö, 'ö -bhöpë 'bhaa -yö to. 'Ö- -bha □guë' -nu -wo dho -a 'kluklu -nu 'wo to 'wo- -kpa 'kuë- -sü □kpasen pa -sü 'gö -do ö ga □plë 'ka.

21 Göön- -nu 'wo -bhöpë -bhö 'dhö bhë -an -dho 'kuë- -sü □tei' -wo -kë □ne më -vuu 'söödhu 'dhö kö waa dhoo -nu waa- 'në -nu -an □dhong'.

Yesu -yö 'ta -sü 'yipuë -ta (Maakö 6.45-52; Zan 6.15-21)

22 □Dhe 'ö □wa yën, -dhe do bhë -a 'gü 'ö Yesu -yö ö bha □guë' -nu -da 'yitagö 'gü kö -waan 'yipuë □va bhë -a 'kan ö 'dhiö, kö yö gia- -yaan -a pö më -nu 'wo bhë -an -dhë -wo 'yë wo 'zü -wo 'dho wo -go plöö.

23 □Dhe 'ö yën -an 'paan bho -sü -bha, 'ö yö -de 'pö, 'ö -da -tön 'në do tuö, 'yö -ya □bhea' -sü -bha 'töng bhë -a 'ka. Yö do 'kpaan 'yö -kë mü, kö -dhe □ya trö.

24 'Yitago 'ö- -bha □guë' -nu -wo -kë -a 'gü bhë, □dhe 'ö □ya bhö 'kpong -dhë □taa' □gbiin, 'yö 'yi kpö -nu -wo yö □luu' -sü -bha -dhë 'plë 'gü 'wo -ma -an -bha 'yitago -bha -dhë 'plë 'gü, bhii 'ö tɔɔ 'buu -yö -kë ziö □dhia.

25 □Dhe 'kwa dɔ -dhëkpactadhë □tei' 'ka, 'yö Yesu -yö -dho ö bha □guë' -nu 'piö □zian', -ta 'yi -ta -sü 'ka.

26 'Këë □dhe 'wo- yö kö -yö 'ta -na 'yi -ta, 'ö 'siö -yö -kan -an 'gluu 'wo- pö: «□N nn, më -zii 'ö kë -na bhë!»

□Dhe 'suö 'dhö -an kë -na, 'wo yö □gblaa 'gbla -sü 'gü.

27 'Yö to mü, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka ka □zuö' kë -saa, ma -mü, kö □kun 'ö 'ka -suö!»

28 'Ö Piëë -ya pö: «N Dëmë, □ya kë □në bhi -mü, kö -a pö n -dhë 'a 'ta 'sü 'yi -ta, 'a nu ü 'piö!»

29 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö nu!»

'Ö Piëë -yö go 'yitago 'gü, 'ö yö 'ta 'sü -sü 'gü 'yi -ta 'ö dhoë Yesu 'piö.

30 'Këë □dhe □ya yö -dhë 'bhaa 'gü, 'ö -zo -to 'buu 'ö ziö -na bhë -a 'piö, 'ö 'suö -yö -da -a 'gü. □Dhe 'ö 'më -na yiö, 'ö -gbla 'ö- pö: «N Dëmë, -bhö nu n -dhë -ë!»

31 'Ö to mü, Yesu -yö -ya -a -kɔ -bha, 'ö- pö -a -dhë: «Ü -bha -zo yö -sü -yö 'tee □dhëë! -Më 'ö -kë 'ö ü □zuö' -yö 'zëzë □kun □i?»

32 □Dhe 'wo- -bha □plë □dhe 'wo -da 'yitago 'gü, 'ö 'buu -yö to mü 'yö □gbaannu.

33 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- -bha □guë' -nu -wo -gblü -a 'dhiö 'yitago 'gü mü, 'wo- pö -a -dhë: «-Zlan Gbö giagia -mü ü 'ka!»

Yesu -bha 'yuamë -nu -dhë -bo Zenezalëtö -së 'gü -kɔ

(Maakö 6.53-56)

34 'Yipuë □va bhë -wa -kan 'wo yö sia Zenezalëtö -së 'gü.

35 Më -nu 'wo zian bhë -a 'ka, -wo -to mü, 'wo Yesu dɔ. 'Ö- -bha nu -sü bhë, 'wo- □blëë -dhë 'plë 'gü; 'ö më -nu 'wo nu wo -bha 'yuamë -nu 'ka- 'piö.

36 -Dhe bhë -a 'gü 'zü, 'wo □bhëa -a -dhë kö -yö ö □kwaa' wo -zü 'wo 'pa -a -bha gblang 'to 'dhiö 'kpaan 'ka; ('ö -we -a -bha -an -gɔ,) 'ö më -nu 'wo pa -a -bha gblang 'to 'dhiö 'ka, 'ö -an -dhë -yö bo.

15

Më □daan' -wo 'ö go Zuifö 'bhëma -nu kwëë

(Maakö 7.1-13)

1 Falizi -më -nu waa- Zuifö -nu -bha tɔnggömë -nu -wo -go Zeluzalemë 'wo nu Yesu 'piö, 'wo- □dhëë' kpɔ □nëë:

2 «-Më -kë 'ö më □daan' -wo 'ö go kwa 'bhëma -nu dhiö □në, ü bha □guë' -nu 'waa- 'kun □në □ë? Bhii 'waa wo -kɔ -nu 'zlu □në -kɔ 'ö kwa -bha wɔ -kɔ 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö kö -waan □tun pë -bhö -na.»

3 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ □nëë: «Ka -de 'pö, -më -kë 'ka -Zlan -bha tɔng □bhlë -siö ka -de -bha më □daan' -wo 'kun -sü -wun 'gü i?»

4 'Ö tɔɔ -Zlan -ya -pö: -Bhö ü dë waa- ü dhe -an □bhlë -ya, 'ö go mü: Më 'ö 'dhoë- 'wun yaa □blëë'- ö dë waa- ö dhe -an 'ka, -yö -dho kë zëmë 'ka.

5 'Këë ka -zë, ka më -nu -daan -a pö -sü 'ka: 'Ö □ya kë □në më □yaa- pö ö dë waa- ö dhe -an -dhë: «Ma pë -nu 'wo n -gɔ 'a dho nu -a 'ka ü -dhë -be bhë, 'ma- -ya -Zlan -bha gbao 'ka»,

6 gɔɔn- 'ö 'dhö kö 'yaa- nu ö më -nu -dhë gbɔ. -Kɔ do 'ö bhë -a 'ka, ka -Zlan -wo □bhlë -bho -a -bha, 'ka- □siö, 'ö ka -de -bha më □daan' -wo bhë 'ka- zɔn më -nu -dhë.

7 Më -nu 'yan -ta -pë kë -më -nu 'ka □në! 'Wun 'ö -gban ka -bha 'ö Ezai -ya □blëë bhë 'wun gia- -mü.

8 'Ö tɔɔ: -Zlan -ya pö: 'Sëgɔgümë -nu 'wo □në -wo n □bhlë -ya wo 'dhi 'ka 'kpaan, 'këë -an □zuö' -yö n 'ka □gbiin.

9 □Bhlëyadhe -nu 'wo nu -na -a 'ka n 'piö, -a 'plë -yö 'kpaan, bhii -wo më -nu -daan tɔng 'ö go më -nu dhiö -an 'ka □në -kɔ 'wo -pö -a -bha 'kpa -yö -go ma -Zlan n 'piö -a 'dhö. »

Pë -nu 'ö 'wo më -nu -kë -dhuuzë

(Maakö 7.14-23)

10 □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö më gbung □va □dhɔɔ -kë, 'yö- pö -an -dhë: «-Ka ka 'to 'to, kö 'wun 'a 'dhoë- -a □blëë'- □në, 'kaan- -a ma ö -gen 'ka!

11 Pë 'ö -da -na më 'dhii bhë, 'yaa më kë -dhuuzë. Pë 'ö më -kë -dhuuzë 'ö tɔɔ pë -nu 'saadhö 'wo 'go -na më 'dhii.»

12 'Ö- -bha □guë' -nu -wo □yoon -a -bha, 'wo- pö -a -dhë: «'Bhaa- dca □ne ü -wo 'ö bhë -yö -na Falizi -me -nu -zuë -a?»

13 'Ö- -daa -kë -an -gö □nεε: «Tapë 'saadhö 'ö n Dë 'ö dhang- 'gü yaa- ta, -an 'plε -wo -dho -wo, 'wo go 'sei.

14 -Ka ka □kwa' -an -zü, -yö me -dhë 'dhiö -me 'yënnngtiizë -nu -mü -an 'ka! □Ya kë □ne 'yënnngtiime □ya yö 'yënnngtiime -dhë 'dhiö, -dhe 'wo- -bha □plε, -wo -dho -püö -glu 'dhi do 'gü!»

15 'Ö Piεε -ya pö -a -dhë: «-Bhö 'wun □zuan' bhë -a -gen pö yi -dhë!»

16 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka -de 'pö, ka -ko yaa -mō 'wun -gen ma -sü -bha □kun □a?»

17 Kaa- ma □ne -bhöpë 'ö -da -na me 'dhii bhë, -yö -bö me 'guu □zian' 'ö dhoë 'blü 'dhiö a?»

18 'Kεε -a me 'ö 'go -na me 'dhii bhë, -yö -go me □zuö' 'piö, yö □ne 'ö me -kë -dhuuzë.

19 Bhii me □zuögüdhe □ne 'ö -zotadhe yaa -nu 'wo go -a 'gü, 'wo me -blü me zë -sü -nu, dhebo 'kpeεkpe □mεε' -sü -nu, □mlaabo 'kpeεkpe □mεε' -sü -nu, □kwaan -sü -nu, □sua kë -sü -nu, 'wun yaa -blεε me -gö -sü -nu -an -bha.

20 Pë -nu 'wo me -nu -kë -dhuuzë 'wo bhë, 'kεε pé -bhö -sü kö waa wo -ko 'zlu □ne -kö 'ö kwa 'bhema -nu -bha wo -ko 'dhö -a 'ka -a 'dhö bhë, 'yaa me kë -dhuuzë.»

Dhebo -nia do -bha Yesu -wo -dhe 'wun gia- -sü

(Maakö 7.24-30)

21 'Go mü Yesu -yö -go -dhe bhë -a 'gü, 'yö dho Tii waa- Sidon -pö 'gü -dhe -nu -bha.

22 Dhebo do 'yö go Kanaa -se 'gü, 'yö -kë 'se bhë -a 'gü, -yö -nu Yesu 'piö, 'yö -pö -a -dhë 'gbla -sü 'ka □nεε: «N Dëme, Davidö gbö, -bhö n 'yena yö! -Zuu yaa -yö n 'dhu 'gü. 'Yaa -potaasü □duö!»

23 'Kεε yaa- -daa do kë -a -gö. 'Ö- -bha □guë' -nu -wo □yoon -a -bha 'wo- pö -a -dhë: «Dhebo 'ö □ne, -bhö -a kë -yö 'dho; -yö ziö -na kwa 'piö 'gbla -sü 'ka -kplawo!»

24 'Ö Yesu -ya -pö -an -dhë: «-Zlan -yö n -bö 'bhla -tuë -nu 'wo □dhong -sü 'ka Izlaelö -se 'gü -an -dhë.»

25 'Ö dhebo 'ö bhë -yö -nu 'ö -püö Yesu □gεendhö 'ö- pö: «N Dëme, -bhö nu n -dhë!»

26 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «'Yaa -së kö -wo 'në -nu -bhöpë 'sü -waan -a nu gben- -nu -dhë.»

27 'Ö dhebo bhë 'ö- pö: «'Wun gia- -mü, n Dëme, 'kεε □ya kë -bhöpë 'peepee -nu 'wo 'go -na pé -bhö -ta □gba -ta dhuö bhë, gben- -nu -wa -bhö.»

28 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «'Öö, dhebo, ü -bha -zo -yö n -ma -sü □yö □va 'dhe! -Yö kë ü -dhë □ne -kö 'ö- 'ka ü □zuö' 'piö bhë -a 'dhö!» 'Töng gia- bhë -a 'ka 'ö- 'dhu -dhe -yö boë.

Yesu -bha 'yuame □plëezë -dhe bo -sü

29 Yesu -yö -go mü, 'yö dho Galile 'yipuë □va 'kpong 'dhiö, 'yö -da -ton do tuö 'ö □yaannu.

30 Me -gbaa □va -wo -nu -a 'piö mü 'zü, wo -bha -genlome -nu, 'yënnngtiime -nu, □niöome -nu, 'tuunme -nu waa- 'yuame -nu □plëezë -an 'ka Yesu 'piö, 'ö Yesu -yö -an -dhe bo,

31 kö 'tuunme -nu -wo 'we -na, 'tosiöme -nu -dhe -yö bo -na, 'yënnngtiime -nu -wo -dhe yö -na bhë. □Dhe □waa- yö, 'ö 'tetundhe -yö -da -an 'gü, 'ö 'wo yö Izlaelö -bha -Zlan 'to -blü -sü 'gü.

Yesu -yö me -lü -vuu -yiisië 'dhi -gba (Maakö 8.1-10)

32 Yesu -yö ö bha □guë' -nu □dhö -kö, 'ö- pö -an -dhë: «Me -nu 'wo □ne -an 'yena -yö n kë -na, bhii -a -dhekpacyi -yaaga 'ö □ne □dεε, -wo n 'piö, 'ö -bhöpë gbe 'yaa -an -gö gbö; 'maa- 'piö kö 'a n □kwa' -an -zü -wo 'dho kö waa pé gbe -bhö. □Faan' 'yaa -an 'gü gbö bhë, □ya kë 'dhö, -wo -dho -püö zian -gbloo -nu 'piö -an -ye 'zü -sü 'ka.»

33 'Ö- -bha □guë' -nu -wa □dhεε' kpo □nεε: «-Dhe -mlë 'kwa dho me gbung □va □suu' -ö □ne -a -bhöpë yö -a -bha; -dhe 'ö me gbe 'yaa- -bha zö □ne -a 'gü i?»

34 'Ö Yesu -yö -an □dhεε' kpo □nεε: «□Bluu' -bhe □dhë 'yö ka -gö -ε?» 'Wo- pö -a -dhë: «□Bluu' -bhe 'slaple waa- 'yuö- 'në 'sεen- 'bhaa □ne 'wo yi -gö.»

35 □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö- pö me gbung -nu 'wo bhë -an -dhë -wo □yaannu.

36 'Ö □bluu'- bhε 'slaple waa- 'yuö- -nu 'wo bhε 'yö -an sü, 'yö -Zlan zuö pö -a -ta, 'yö -an □kaan, 'ö- nu ö bha □guë' -nu -dhë, 'ö 'wo- -glu mε 'wo nu bhë -an 'ka.

37 Mε 'ö -dhö -yö pë -bhö, 'ö- 'gu -yö dö, 'ö- 'kluklu -nu -wo to. 'Yö- -bha □guë' -nu -wo dho 'wo- 'kluklu -nu 'wo bhë 'wo -an -kpa 'kuë- -sü □kpasen pa -sü 'slaple sü 'wo □zië'.

38 Mε -nu 'ö -bhöpë bhë 'wo- -bhö -an -dho 'kuë- -sü -wo -mɔ ɔɔɔn- -nu -vuu -yiisië -bha kö waa dhoo -nu, 'në -nu -an □dhong'.

39 □Dhε 'ö Yesu □yaa ö -kwaa -an -zü, 'yö -da 'yitagɔ 'gü, 'yö dho Magadamë -se 'gü.

16

Falizi -mε -nu waa- Saduse -mε -nu -wo -dhidhaapë do -dhε

(Maakö 8.11-13; Lukö 12.54-56)

1 Falizi -mε -nu waa- Saduse -mε -nu -wo -nu Yesu 'piö kö -waan 'slë 'kan -a -gɔ, 'wo- pö -a -dhë -yö -dhidhaapë do kö wo -dhë, kö -yaan -zɔn wo -dhë □nε -a -bha -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü -yö -go -Zlan 'piö.

2 'Kεε Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Lan- □ya -püö, dhang- 'gü -dhε □ya kë 'zenzenzë, 'ö 'ka- pö: «-Dhε -dho po □dhia 'piö -së.»

3 'Ö -dhiadhiö tii 'gü, -dhε □ya kë -gisaadhö, 'ka- pö: «Dha -yö 'dhoë- nu». Pë -nu 'wo dho kë dhang- 'gü 'dhö, ka -an □dɔa' -dɔ, □dhε -kë 'dhö □nε -më -kë 'ö ka -kɔ 'yaa -mɔ -a -bha kö □duakëpë -nu 'wo □dεε □nε -a 'gü bhë, 'ka -an -bho 'kou dö □ε?

4 Mε -nu 'wo □dεε □nε -a 'gü 'ö -an këpë 'dhö yaa, 'ö 'waa 'to wo -wo 'gü -Zlan -dhë bhë -wo -dhidhaapë do -dhε, 'kεε -dhidhaapë gbε 'ka 'dho kë -an -dhë -a 'ke yaa kë Zonasö -bha -dhidhaapë 'ka.» □Dhε 'yö- pö 'dhö, 'ö to mü 'ö -ziö.

Falizi -mε -nu waa- Saduse -mε -nu -bha □bluubhεεpë

(Maakö 8.14-21)

5 Yesu -bha □guë' -nu -zlö -yö -trö □bluu'- -nu 'sü -sü -bha. □Dhε 'ö 'yipüë □va bhë □waa- 'kan □wa 'dho -a □zlöö,

6 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö, Falizi -mε -nu waa- Saduse -mε -nu -an -bha □bluubhεεpë -gɔ!»

7 'Ö- -bha □guë' -nu -wo yö 'wun □blεε'- -sü 'gü wo 'ko ziën □nεε: «□Bluu'- 'ö kwaa -a 'sü bhë, 'yö- -wun 'gü 'yö -wo 'ö bhë 'yö- □blεε'- -na bhë.»

8 □Dhε 'ö Yesu □yaa- yö □nε -wo □suu'- bhë -wa □blεε'- -na wo 'ko -dhë, 'yö- pö -an -dhë: «-Më -kë 'ka- pö ka 'ko ziën □nε □bluu'- 'ö kaa- 'sü bhë yö -mü -i? □N n, ka -bha -zo -yö n -ma -sü -yö □tun 'tee □dhεε!

9-10 Kaa- 'wun dö □kun □a? Ka -zo 'pö yaa -büö □kun □bluu'- bhε 'sɔɔdhu 'a -an □kaan 'ö ɔɔɔn- -nu -vuu 'sɔɔdhu -dhë, 'wo- -bhö, 'ö- 'kluklu □kpasen 'bhaa -nu 'wo to 'ka □zië' bhë o, waa- □bluu'- bhε 'slaple 'a -an □kaan ɔɔɔn- -vuu -yiisië, -wa -bhö, 'ö -an 'kluklu □kpasen 'bhaa -nu 'wo to, 'ka □zië' bhë, ka -zo yaa -büö -a -wun 'ka □kun □a?

11 -Më 'yö -kë 'kaa- dɔa □nε n 'ka □bluu'- -gɔ -wun □blεε'- -ε? 'Kεε pë 'a- 'piö 'ö tɔɔ 'ka ka -zo kë ka -de 'piö, Falizi -mε -nu waa- Saduse -mε -nu -bha □bluubhεεpë -gɔ.»

12 □Dhε -kë 'dhö zlöö, 'ö- -bha □guë' -nu -wa ma □nε Yesu yaa- pö -wo wo -zo kë wo -de 'piö □bluubhεεpë -wun 'gü, 'kεε -wo wo -zo -kë wo -de 'piö Falizi -mε -nu waa- Saduse -mε -nu -bha mε □daan' -wo -gɔ □zian'.

Piεε -ya -pö -Zlan -bha -Yamε -mü Yesu 'ka

(Maakö 8.27-30; Lukö 9.18-21)

13 □Dhε □wa 'go mü, Yesu waa- ö -bha □guë' -nu -wo -dho 'segɔ do 'bhaa 'yö -kë Sezale Filipö bhë -a 'gü. -Wo -kë 'dho □dhia, 'ö ö -bha □guë' -nu □dhεε' kɔɔ 'ö- pö: «Mε -nu -wa -pö dö -mü ma Megbö n 'ka ε?»

14 'Wo- -daa -kë -a -gɔ □nεε: «Mε 'bhaa -nu -wa -pö Zan Batisö -mü ü 'ka, mε 'bhaa -nu -wa -pö Eli -mü ü 'ka, 'ö mε 'bhaa -nu -wa -pö 'zü Zelemi 'iin -Zlan -wodhiölome gbε -mü ü 'ka.»

15 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «□Ao', ka 'pö, ka -pö dö -mü n 'ka □ε?»

16 'Ö Simɔ Piεε -ya pö -a -dhë: «-Zlan 'ö 'bhee- ü- -bha -Yamε 'ka, 'ü- Gbö 'ka.»

17 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü -bha □yö -së □dhë, Simo, Zan gbö. Bhii me 'bhee-lü kun 'yö 'wun gia- 'ö □ne 'ö- -zon ü -dhë, 'kë n Dë 'ö dhang- -nu 'gü bhë yö -mü.

18 □Dhe 'ö 'pö, ma -zë, a- -pö ü -dhë: Bhi ü tso Pië, (-a -gen 'ö tso «-guö»). -Guö 'ü- 'ka bhë 'a dho ma -Zlan -bha 'kɔ dɔ ü -ta. Ga -bha -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü gia- -de yaa 'dho pë gbë kë 'kɔ 'a 'dhoë- dɔ bhë -a 'ka.

19 A -dho -Zlan -bha -gludëdhe -pö □lakele nu ü -dhë. Pë 'ü 'dhoë- 'kɔdhi ta -a -gɔ 'kpongtaa zö kö -yö -ta -a -gɔ -sü 'ka dhang- -nu 'gü; 'ö pë 'ü 'dhoë- 'kɔdhi po -a -gɔ 'kpongtaa zö, kö -yö 'po -sü 'ka -a -gɔ dhang- -nu 'gü.»

20 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë kö □kun 'wo- pö me gbë -dhë □ne -Zlan -bha -Yame -mü ö 'ka.

Yesu -bha ö bha ga -sü waa- ö bha -go ga 'gü -sü -wun -blë 'ö- wo

(Maakö 8.31-9.1; Lukö 9.22-27)

21 'Ö sü -a yi 'ö 'dhö bhë -a -bha, Yesu -yö -yö 'wun □blë' -sü -bha -a 'gü 'po -sü 'ka ö bha □guë' -nu -dhë □në: «A -dho dho Zeluzalemë; 'ö -dhe 'ö bhë -a 'gü, 'ö me ziizii -nu, slabhome -nu -gɔme -nu waa-Zuifö -nu -bha tonggome -nu, -wo n 'klo bho giagiawo, 'wo n zë; 'ö- -dhekpacyi kë -yaaga -naa bhë 'a goë ga 'gü.»

22 'Ö Pië -ya -dhe ö 'sloo 'ka, 'ö- pö -a -dhë: «-Zlan -yö ü 'piö, n Dëme, pë 'ö 'dhö bhë yaa 'dho kë ü 'ka!»

23 'Ö Yesu -yö □dhië ö -zü 'ö -ta -yö Pië -bha -sü 'ka 'yö- pö -a -dhë: «-Bhö 'go n 'soo 'ü 'dho □gbiin, Satan, 'ü- □më' -na kö 'üen- n -püö □soon yaa 'gü; bhii ü bha -zotadhe 'yaa □ne -Zlan -bha 'dhö; 'kë -yö -kë □ne me 'bhee- -bha 'dhö □zian'.»

24 'Go mü 'ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë: «Me 'ö- 'piö kö 'ö ziö n 'piö, -yö ö □kwa' -zo 'ta ö -de -wun 'gü -sü -zü, -yö ö -bha -gaatalü 'sü -yö zië n 'piö!»

25 Bhii me 'ö- 'piö kö 'ö ö -bha -tosiadhe yö ö -de -ta, -yö 'ka 'dho -a yö; 'kë me 'ö 'dhoë- ö -bha -tosiadhe 'gü □siö n -wun 'gü, -yö -dho □toëpö -këdhösü yö.

26 -Yö -dho yö -më -bha mëbheedhe -gɔ, kö -yö 'kpongtaapë 'plë yö, 'go mü kö -a nii -yaan 'kun □toëpö -këdhösü yö -sü 'ka ε?

Pë 'bhaa -yö -dhö kö me -ya nu kö -yaan ö nii -gɔ -ta -bo'a -a?

27 'Kë ma Mëgbö a -dho nu n Dë -bha 'tɔbhɔdhe □va 'ka waa- ma bɔme -nu. □Ya kë 'dhö, me 'ö -dhö a -dho -a □saan' bho -a -bha yuö kë -kɔ -bha.

28 A- -blë ka -dhë 'wun gia- 'ka: Me -nu 'wo zö -an me 'bhaa -nu waa 'dho ga kö Mëgbö -bha nu -sü kö □ya kë -gludë 'ka bhë waa wo 'yan dɔ -a -bha.»

17

Yesu -bha -dhië bun gbë 'gü -sü (Maakö 9.2-13; Lukö 9.28-36)

1 □Dhe 'ö -dhekpacyi 'slado □ya ziö, 'ö Yesu -yö Pië 'dhö, Zakö 'dhö waa- ö dheglu Zan -an kpa ö -bha, 'wo dho -ton do □gbiin tuö wo -de 'sloo 'ka.

2 'Ö Yesu -yö □dhië -kwaa bun gbë 'gü -an wö 'dhiö mü; 'ö- wöödhe -yö yö 'bhü -sü -bha □ne lan- 'bhü -kɔ 'dhö, 'go mü 'ö- -bha so -nu -wo -kë 'puu □ne -dhepuudhe -bha 'bhü -sü 'dhö.

3 'Ö to mü, 'ö □guë' -nu -yaaga 'wo bhë 'wo Moizö waa- Eli -an yö Yesu 'piö mü, kö wo -nu -wo 'wun □blë -na wo 'ko □bhaa.

4 'Ö Pië -ya pö Yesu -dhë: «□li-, n Dëme, □yö -së kö 'kwa 'to zö; □ya kë □ne 'bha 'we -a -bha, a -dho so 'kɔ -yaaga dɔ zö, ü -bha do, Moizö -bha do, Eli -bha do.»

5 -Yö -to 'wun □blë' -sü 'gü, 'ö dha kpö 'bhü -sü -yö nu 'ö so -an -ta. 'Ö -wo do -yö bɔ dha kpö bhë -a 'gü 'ö -we □woë' □në: «Me 'ö □ne 'ö tso n Gbö (do 'ö n -gɔ) 'ö- -dho -yö n -kë, 'ö n □zuögludhi -wun 'plë 'dho -a kwë. -Ka ka 'to 'to -a -wo -bha!»

6 □Dhe 'ö 'wo -wo □ne 'wo- ma, 'ö 'suö -yö -da -an 'gü, 'wo -gblü sia-.

7 'Yö Yesu -yö □yoon -an -bha, 'yö ö -kɔ pa -an 'ka 'ö- pö: «-Ka □luu'-, kö □kun 'ö 'suö -yö ka -kë!»

8 'Wo wo -gɔ □luu, 'kë Yesu dosen □ne 'wo- yö dɔ -sü 'ka mü.

9 -Wo -kë □yoo' □dhia kö -wo 'go -na -ton tuö, 'ö Yesu -ya -pö -an -dhë □në: «Kö □kun pë 'ö 'ka- yö □ne 'ka- □blë me gbë -dhë, -yö 'dho -yö yöë ma Mëgbö n -ma -go ga 'gü -yi -bha!»

10 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- -bha □guë' -nu -wa □dhë' kpo □në: «-Më -kë 'ö kwa -bha

tonggome -nu -wa pö Eli -dho nu 'dhiö
□kun -i?»

¹¹ 'Yö- -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «-Yö 'dhö,
Eli -yö -dho nu 'dhiö kö -yaan pë 'plɛ 'dho
'ko □bhaa.

¹² 'Kɛɛ a- -pö ka -dhë □nɛɛ: Eli □ya nu
'saadhö, bhii mɛ -nu waa- dɔ 'ö 'wo 'wun
yaa □kaa' □nɛ -kɔ 'ö -dhi -a 'ka -an -dhë -a
'dhö. -Kɔ do bhë 'ö 'wo dho ma Mɛgbö n
'klo bhɔa 'pö.»

¹³ 'Ö- -bha □guë' -nu -wa dɔa □nɛ Zan
Batisö □nɛ 'ö- -bha 'wun □blɛɛ bhë.

*Yesu -bha 'në do 'ö -zuu yaa -yö -kë -a
'gü -a -dhe bo -kɔ*

(Maakö 9.14-29; Lukö 9.37-43a)

¹⁴ □Dhe 'ö 'wo nu 'wo -lo -dhe 'wo mɛ
-gbaa -nu to -a -bha bhë -a -bha, 'ö gɔɔn-
do -yö □yɔɔn Yesu -bha, 'yö -lo ö kɔɔn 'gü
-a 'dhiö.

¹⁵ 'Ö- pö -a -dhë: «N -Gɔmɛ, -bhö n gbö
'yena -yö wo! 'Puɛ- -ya 'yënnɔ bhɔ -na
□duö. 'Ö □ya kë -nu wo 'ö -püö siö, 'iin 'ö
-püö yiö -dhe -nu -bha.

¹⁶ 'A nuë ü bha □guë' -nu □dhia, 'kɛɛ waa
-mɔ -a -bha kö -waan -an -dhe bo.»

¹⁷ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Ö mɛ
-nu □gɔü' 'gbeezë këwunyaazë, 'töng -mlë
'kwa dho kaa kwa 'ko □bhaa □ɛ? 'Iin 'zü
'töng -mlë 'a dho ka bun -a 'ka ɛ?» 'Yö- pö:
«-Ka nu 'në bhë -a 'ka n □dhia zö!»

¹⁸ 'Yö 'wun -blɛɛ 'gbee- 'ka -zuu yaa bhë
-a 'ka, 'yö go 'në 'ö bhë -a 'gü, 'ö- -dhe -yö
bo -dhe do bhë -a 'gü.

¹⁹ □Dhe -kë 'dhö, 'ö- -bha □guë' -nu -wo
-yɔɔn -a -bha wo 'kuë 'wo- □dhɛkɔdhe
-kë □nɛɛ: «-Më -kë 'ö yi -kɔ yaa -mɔ -zuu
yaa 'ö bhë -a kë -sü -bha -ɛ?»

²⁰ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Pë
'ö -kë 'dhö bhë 'ö tɔɔ ka -bha -zoyösü -yö
'teete! A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: □Ya kë
□nɛ ka -bha -zo yö -sü □ya kë □nɛ □kplɔɔ'
ga 'dhö, ka -dho -a pö -tɔn 'ö □nɛ -a -dhë:
'->Bhö 'go ü pin 'ö □nɛ -a -bha 'ü 'dho -de!>,
-yö -dho go ö pin -bha. Pë gbɛ kë -sü yaa
'dho kë ka -kwaa 'gbee-,

²¹ ['kɛɛ kë- wo 'dhö bhë -zuu yaa □suu-
'ö bhë pë 'ö 'kwa dhoë- kë kö 'kwaan- -mɔ
-a kë -sü -bha 'ö tɔɔ □bhɛa' -sü waa- -ben
'to -sü].»

*Yesu -yö -ko 'zü 'yö ö -bha ga -sü waa-
ö -bha go ga 'gü -wun -blɛɛ*

(Maakö 9.30-32; Lukö 9.43-45)

²² Yi do 'ka kö Yesu waa- ö bha □guë' -nu
'plɛ -wo wo 'ko □bhaa Galile -sɛ 'gü bhë,
'ö- -pö -an -dhë: «Ma Mɛgbö, -wo -dho n
dɔ mɛ -nu kwɛɛ

²³ kö -waan n zë, 'kɛɛ -dhɛkɔɔyi -yaaga
-naa 'ka 'a dho go ga 'gü.»

'Ö- -bha □guë' -nu wö -yö -siö giagiawo.

*'Nii- □sɔnnɔ' bho -sü -Zlan -gba -a 'gü
-kɔ 'gü*

²⁴ □Dhe 'ö Yesu waa- ö -bha □guë' -nu
□wa -lo Kapɛɛnaɔmɛ, 'ö -Zlan -gba -a 'gü
-kɔ 'nii- □sɔnnɔ' 'kun -mɛ -nu -wo -yɔɔn
Piɛɛ -bha -a □dhɛɛ' 'kɔɔ -sü 'ka □nɛɛ: «Ka
-gɔmɛ 'yaa -Zlan -gba -a 'gü -kɔ -bha 'nii-
□sɔnnɔ' bho □a?»

²⁵ 'Ö Piɛɛ -ya pö: «□Ii-, -ya -bho.» Piɛɛ
-yö -kë -da □dhia kɔɔ, 'yö Yesu -ya -pö -a
-dhë □nɛɛ: «Ü ü -zo -ta -kɔklë □ɛ, Simɔ?
Dö -nu 'ö -an 'gbee- -ta bho -sü 'dho -mü,
kö -waan 'nii- □sɔnnɔ' nu 'kpongtaa -gludë
-nu -dhë -ɛ? -An -bha -sɛ 'gü 'në -nu -mü,
'iin -nia -nu -mü e?»

²⁶ 'Ö Piɛɛ -ya pö -a -dhë: «-Nia -nu -mü.»
'Ö Yesu -ya pö: «□Dhe -kë 'dhö bhë, kö 'sɛ
'gü 'në -nu -zë -an □dua' 'yaa -mü 'wëü-
bho -sü 'ka.

²⁷ 'Kɛɛ kö □kun 'kwa mɛ -nu 'wo □nɛ
'kwa 'wun -na -an -zuë. □Dhe 'dhö bhë,
-bhö 'dho 'yipuë □va □bhaa, 'ü -piöga -zuö
yiö, 'yuö- -blɛɛzë 'ü 'dhoë- -a sü bhë, -bhö
-a 'dhi 'po, ü -dho 'wëü- 'tama ga do 'ö -mɔ
-a -bha -yaan ko -bha 'nii- □sɔnnɔ' bho -a
yö. -Bhö -a 'sü 'ü nuë kö 'üen- ko -bha bho
-an -dhë!»

18

Dö 'ö tɔɔ mɛ □va □ɛ?

(Maakö 9.33-37; Lukö 9.46-48)

¹ -A 'töng gia- bhë -a 'ka, Yesu -bha □guë'
-nu -wo -yɔɔn -a -bha 'wo- □dhɛkɔdhe
-kë □nɛɛ: «Dö 'ö tɔɔ mɛ □va -Zlan -bha
-gludëdhe 'gü dhang- -nu 'gü i?»

² 'Ö Yesu -yö 'në 'tee do □dhɔɔ -kë, 'ö- dɔ
-an 'dhiö;

³ 'yö- pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun
gia- 'ka: □Ya kë □nɛ kaa 'go ka pin □taa kaa
kë □nɛ 'në 'sɛɛn- -nu 'wo □nɛ -an 'dhö, kaa

'dho -da -Zlan -bha -gludëdhe 'gü dhang-
'gü.

⁴ Με 'ö me □va 'ka -Zlan -bha -gludëdhe
'gü, 'ö tɔɔ me 'ö ö -de dho sia- □ne 'në 'ö
□ne -a 'dhö.

⁵ Με 'ö 'dhoë- 'në -nu 'ö -an □suu'- 'dhö
□ne -an kun -së n -wun 'gü, kö □ya ma gia-
n 'kun -së.»

*□sɔɔn yaa -bha -kë yaa -sü
(Maakö 9.42-48; Lukö 17.1-2)*

⁶ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «'Në -nu
'wo n -wo -dhe 'wun gia- bhë, me 'ö 'dhoë-
kë kö -a me do -de -yaan -püö □sɔɔn yaa
'gü, 'a, -a me 'ö 'dhö bhë pë 'ö -dhi -a -bha
'ö tɔɔ -wo -güö kpö dun -a bhɔa- -wa -zuö
'yoo □bhaa.

⁷ □N 'n! -Yö 'yenazë 'kpongtaame -nu
-bha 'ka □dheε, 'ö tɔɔ 'wun -nu -wo -dhö
'kpongtaa zö, 'ö 'wo me -nu -da □sɔɔn yaa
kë -sü 'gü. Bhii 'wun -nu 'wo 'dhö bhë, -wo
-dho kë -dhö -kplawo, 'kεε me 'ö 'dhoë- bɔ
-a -ta kö -yaan kë bhë, -yö -dho kë 'yenazë
-a -bha 'ka!

⁸ □εε, 'ö □ya kë □ne ü -kɔ -wun 'iin ü
-gen -wun 'ü dho -püö -a -dhë □sɔɔn yaa
'gü, kö -bhö -an 'klu 'kan 'ü -an -zuö ü 'ka
□gbiin! -Yö -dho kë -së ü -bha 'ka kö 'ü
-da □toëpö -këdhösü 'gü ü -kɔ 'klu 'iin ü
-gen 'klu 'ka 'ö □zië' ü -kɔ □ple waa- ü -gen
□ple -to ü -bha -sü 'ö 'wo ü □zong -a 'ka
□glöötiaandhö 'siö 'ö -dhö □toëpö 'ka bhë
-a 'gü -sü -bha.

⁹ 'Ö □ya kë □ne 'zü, ü 'yanga -wun 'ü dho
-püö -a -dhë □sɔɔn yaa 'gü, kö -bhö -a bho
mü 'ü- -zuö ü 'ka □gbiin! □Yö -së ü -bha
'ka kö 'ü -da □toëpö -këdhösü 'gü ü 'yanga
dosen 'ka, 'yö □zië' ü 'yanga □ple -to mü
-sü 'ö 'wo ü □zong -a 'ka □glöötiaandhö
'siö 'gü -sü -ta.»

*'Wun □zuan' 'ö -gban 'bhla 'ö □dhɔng 'ö
'wo- yö 'zü -a -bha
(Lukö 15.3-7)*

¹⁰ 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «-Ka ka
-zo kë ka -de 'piö kö □kun 'ka 'në -nu 'wo
□ne 'ka 'yan □ziö' kë -a me do 'ka! A- -bleε
ka -dhë -yɔɔn -a -ta -sü 'ka □neε: -Zlan
-bha bɔme -nu 'wo -an -maa kë -na 'ö 'wo
dhang- -nu 'gü, -wo dɔ -sü 'ka -kplawo n
Dë wö 'dhiö.»

¹¹ [Bhii ma Mëgbö, a -nu me -nu 'wo
dhɔng -sü 'ka -an dha □dhia.]

¹² □Ya kë □ne 'bhla □këng' do □ya kë
gɔɔn- do -gɔ, 'ö- do □ya □dhɔng, yaa 'dho
-an 'gɔɔ- 'seisië ö ga 'seisië bhë -an to -tɔn
tuö mü -yaan 'dho -a do 'ö □dhɔng bhë -a
□mεε' □dhia □a?

¹³ □Ya kë □ne □yaa- yö, a- -pö ka
-dhë gia- 'ka □neε: -Yö -dho kë -a -gɔ
□zuögludhi -wun 'ka 'bhla do 'ö bhë -a
-wun 'gü, 'ö □zië' -an 'gɔɔ- 'seisië ö ga
'seisië 'ö waa □dhɔng bhë -an -wun -ta;
'yaa 'dhö a?

¹⁴ -Kɔ do 'ö bhë -a 'ka, ka Dë 'ö -ya -sü
'ka dhang- -nu 'gü 'yaa- 'piö kö 'në -nu 'wo
bhë -an do 'kpaan -de -yö □dhɔng.»

*'Wun 'ö -gban dheglu -me -bha 'wun
□zaa' -sü -kë ö dheglu 'ka -sü -bha*

¹⁵ 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «□Ya kë □ne ü
dheglu -me □ya 'wun yaa kë ü 'ka, -bhö
□yɔɔn -a -bha, 'ü- -bha 'wun □zaa' -sü bhë
-a -zɔn -a -dhë; 'kεε -yö kë ka 'sloo 'ka. □Ya
kë □ne □ya 'we ü -wo -bha kö 'bha -a bho
'wun yaa 'gü.

¹⁶ 'Kεε □ya kë □ne □yaa- pö ö 'ka 'dho we
ü -wo -bha, -bhö me do 'iin me □ple 'sü ü
'piö, -yö kë 'dhö kö 'wun -dɔ me -bha dhe
'ö dho kë, -a zü -yö dɔ me □ple 'iin me
-yaaga -bha -tɔmɔdhe kë -sü -bha □ne -kɔ
'ö □bεen' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëedhe
'gü bhë -a 'dhö.

¹⁷ 'Kεε □yaa- pö ö 'ka 'dho we ka -wo
-bha -kplawo, -bhö -a □bleε'- -Zlan -bha
me -nu kpö 'gü! □Ya kë □ne 'zü □yaa-
pö ö 'ka 'dho we -an -wo -bha 'gbεεdhö,
-kaa 'sü zlöö □ne me 'yaa ka 'piö, 'iin
□flüükëme -nu me do 'dhö.

¹⁸ A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Me 'oo
me 'ö 'ka 'dhoë- 'kɔdhi ta -a -gɔ sia- zö, kö
'kɔdhi -yö -ta -a -gɔ -sü 'ka dhang- 'gü. 'Iin
me 'oo me 'ö 'ka 'dhoë- 'kɔdhi po -a -gɔ sia-
zö, kö -yö 'po -sü 'ka -a -gɔ dhang- 'gü.

¹⁹ A- -bleε ka -dhë 'zü □neε: -Yö -kë me
□ple 'ka ka ziën, 'ö -an -wo -yö kpɔ -a -bha
pë 'wo- 'piö -a -dhe -sü 'ka □bhεa' -sü 'gü
n Dë 'ö -ya -sü 'ka dhang- -nu 'gü -a -gɔ,
-yö -dho -a nu -an -dhë.

²⁰ Bhii -dhe 'ö me □ple 'iin me -yaaga 'wo
wo 'ko □bhaa -a -bha n 'tɔ 'gü, a -an 'piö
mü.»

'Wun □zuan' 'ö sü yuökēme 'ö yaa- 'piö kö 'ö 'bha -bha -wun 'to -a -bha

²¹ □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö Piεε -yö □yoon Yesu -bha, 'yö □dheεkpodhe -kē -a -gō □nεε: «N Dēmε, □ya kē □nε n dheglu -yö 'wun □zaa' -sü kē -na n 'ka, -yö 'dho -na -a 'ka 'dhiö -kplawo, -a -gwaa kē □dhē -naa 'a dho ziēē -a -ta εε? -Gwaa 'slaple □a?»

²² 'Ö Yesu -ya pö -a -dhē: «-Abi! N 'ka-pö ü -dhē -gwaa 'slaple, 'kεε -gwaa 'gōō -slaple -gwaa 'slaplezē.»

²³ -A -wun 'gü 'ö Yesu -ya pö 'zü: «-Dhe -ga, pē 'ö -Zlan -bha -gludēdhe 'ö dhang- 'gü 'ö bho -a -bha 'yö □nεε: -Gludē do -yö 'ö bha yuökēme -nu -dhe, 'ö yuö 'wo- kē -na bhē, 'wo- 'wēüga 'kluēn bho -a -bha.

²⁴ □Dhe 'ö □wa -ya 'wēü- □dhong' -sü -bha, 'wo nu mε do 'ö- -bha 'wēü- -vuu □kēng' □plēzē 'pē 'dho -a -bha -a 'ka.

²⁵ Gōōn- 'ö bhē pē 'ö dho -a kē kö -yaan 'wēüga -nu 'wo bhē -an 'pē bhoē yaa kē -dhö. 'Ö- -gōme -ya pö: «Gōōn- 'ö □nε, -kaa 'dhōō dō, yö 'dhö, 'ö bōō 'dhö, 'ö -bha 'nē -nu waa- pē -nu 'wo- -gō 'töüdhö; -ka -an 'ple 'dhōō dō kö -waan kē □nua -nu 'ka. -Yö kē 'dhö kö 'wēü- -nu 'wo bhē -yaan -an 'pē bho.»

²⁶ 'Ö yuökēme bhē 'ö nu 'ö -lo 'ö kpon 'gü 'ö -gōme □gēendhō -bheā -a -dhē -sü 'ka □nεε: «-Bhö ü □zuö' 'dho sia- n 'piö, a -dho ü bha 'pē 'ple bho!»

²⁷ 'Ö- 'yena -yö -da -a -gōme 'gü, 'yö 'ö □kwaa 'pē mε 'ö bhē -a -zü, 'yö- pö -a -dhē -yö 'dho.

²⁸ Yuökēme 'ö bhē, -a -yö plaan -sü 'ka, 'yö 'ö 'bhamε do 'ö wo -nu 'wo yuö -kē -dhe do 'gü, 'ö- -bha 'wēü- 'ö dho kē □nε pē □kēng' do 'dhö 'ö- 'pē 'dhoē- -bha, -a yö. 'Ö -lo -a bhōa, 'ö to 'tee kö -yö -to -a kwεε, -a pö -a -dhē -sü 'ka □nεε: «-Bhö n -ma 'pē 'ö ü -bha bhē -a bho!»

²⁹ 'Ö- 'bhamε -yö -püö -a □gēendhō -bheā -a -dhē -sü 'ka, 'ö- pö -a -dhē: «-Bhö ü □zuö' 'dho sia- n 'piö, a -dho ü bha 'pē 'ple bho!»

³⁰ 'Kεε yaa 'we -a -bha, 'yö- kun, 'yö- -züö -kansa 'gü 'ö dho 'ö yöē -a -bha 'pē bho -yi -bha.

³¹ □Dhe 'ö- 'bhamε -nu 'ö wo -nu 'wo yuö -kē -dhe do 'gü, -wo 'wun -nu 'wo bhē -an

yö, 'ö -siö -an -dhē □gbaōnsü; 'ö 'wo dho 'wo- □blεε wo -gōme -dhē.

³² □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö -an -gōme -ya □dhōō -kē, 'yö- pö -a -dhē: «Yuökēme 'gluyaazē! A ü bha 'pē -wun -to 'kpaan, 'ö tōō ü -bheā n -dhē kö 'a- kē ü -dhē 'dhö.

³³ Bhi -de 'pö, ü □dua' -mü kö 'ü ü 'bhamε 'yena yö □nε -kō 'a ü 'yena yöē bhē -a 'dhö 'pö!»

³⁴ 'Ö 'wun -yö -na -an -gōme 'ö bhē -a -züē □gbaōnsü; 'yö yuökēme 'ö bhē 'yö- -züö -kansa 'gü kö -yaan 'klobhōdhe yö -yaan 'dho -yaan yöē -a -bha 'pē 'ple bho -yi -bha.»

³⁵ 'Ö Yesu -yö 'ö -wo -züöatadhe -kē □nεε: «-Kō bhē □nε, 'ö n Dē 'ö dhang- 'gü, 'ö dho -a kaa ka 'ka -a 'ke kaa ziö ka 'kō -nu -bha 'wun □zaa' -sü -nu -ta ka □zuöga 'ple 'ka -a 'ka.»

19

Yesu -bha mε □daan' -wo 'ö -gban dhe -bho 'blü -sü -bha (Maakö 10.1-12)

¹ □Dhe Yesu □ya yēn 'wun -nu 'wo □nε -an □blεε' -sü -bha, 'yö go Galile -sε 'gü, 'yö dho Zude -sε 'pian mε 'ö bō 'yiga 'wo- -dhe Zuuden bhē -a □zlōō □zian' bhē -a 'gü.

² Mε -gbaa □va -wo -ziö -a 'piö, 'yö -an -bha 'yuame -nu -dhe bo.

³ Falizi -mε -nu 'bhaa -wo -yōōn Yesu -bha kö -waan 'slē 'kan -a -gō. 'Wo- □dheε' kpo □nεε: «Kwa -bha tōng -yö -we -a -bha kö gōōn- -yö 'ö bōō bho 'blüü 'wun -gen □suu'- 'oo □suu'- -wun 'gü a?»

⁴ 'Ö Yesu -ya -daa -kē -an -gō 'ö- pö: «-Yö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sēēdhe 'gü □nεε: -A zü dō -sü 'ka, -Zlan -yö gōōn- waa- dhe -an -da. -Wo bhē kaa- pö □a?»

⁵ 'Go mü 'yö- pö: -A -wun 'gü, gōōn- -dho kan 'ö dē waa- 'ö dhe -an -bha 'ö waa- 'ö bōō 'wo wo -bha -tosiadhe kē wo 'kō 'piö. 'Ö -dhe 'wo- -bha □ple 'wo -kē □nε mε -lü do 'dhö.

⁶ □Ya kē 'dhö kö 'waa □ple gbō, 'kεε kö □wa kē mε do 'ka; kö □kun 'ö pē 'ö -Zlan □ya -an □nēng 'kuē-, 'yö mε -yö -an -kan 'kuē-.»

⁷ 'Ö Falizi -mε -nu -wa □dheε' kpo 'zü □nεε: «-Mē 'ö -kē 'ö Moizö -ya pö gōōn-

-yö ö bha dhe -bho 'blüü -sü 'sëedhe kë -ya kpa -a -bha -ya kaa □ε?»

⁸ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -go 'ö- pö: «Pë 'yö -kë 'ö Moizö -ya pö 'dhö bhë 'ö tɔɔ ka □gɔü' -yö 'gbee-, 'kεε kë- wo 'dhö bhë, -a züɔyi 'ka yaa kë □ne -kɔ bhë -a 'dhö.

⁹ A- -blεε ka -dhë □neε: Gɔɔn- □ya ö bɔɔ bho 'blüü kö -a -gen yaa kë □ne □ya □sɔɔn kë, 'ö □ya dhe gbε 'sü kö □ya -da dhe 'piö.»

¹⁰ 'Ö- -bha □guë' -nu -wo □yɔɔn -a -bha, 'wo- pö -a -dhë: «'Ö □ya kë □ne 'wun 'ö 'dhö bhë -yö gɔɔn- waa- dhe -an ziën, kö -a □fië' -to kö mε -nu -wo 'to 'kwea 'ka!»

¹¹ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -go 'ö- pö: «Mε -nu 'plε waa 'dho -mɔ -a -bha kö mε □daan' -wo 'ö □ne -wa -gen ma, -a 'ke yaa kë mε -nu 'ö -Zlan -ya -a -gen ma -sü □faan' nu -an -dhë bhë -an 'ka.

¹² 'Wun -gen □plëezë -nu -wo -dhö, 'ö -an -wun 'gü, 'ö gɔɔn- □plëezë 'waa dhe 'sü. 'Ö tɔɔ mε 'bhaa -nu -bha 'ka, -an 'bɔn -yö 'kan -sü 'ka 'wo bhɔa 'ö -an 'bhaa -nu 'bɔn 'dhö 'kan -sü 'ka -an -de -zo we -a -bha -wun 'ka. 'Yö- mε 'bhaa -nu 'wo to, 'waa dhe 'sü -Zlan -bha -gludëdhe -wun 'gü kö -waan -Zlan -bha yuö kë -an -bha wo -de nu -sü 'plε 'ka. □εε, □dhe 'ö 'dhö bhë, mε □ya kë kö -yö -mɔ -a -bha -yaan mε □daan' -wo -nu 'wo □ne -yö -we -an -wun -bha, kö -ya ma!»

Yesu -bha 'dhuë- -kpo 'në 'sεen- -nu -bha -sü

(Maakö 10.13-16; Lukö 18.15-17)

¹³ -Dhe bhë -a -bha 'zü, mε -nu -wo -nu 'në 'sεen- -nu 'ka Yesu □dhia kö -yaan ö -kɔ kpa -an -ta, 'go mü kö -yaan -an -bha □bhεawodhe kë; 'kεε -a -bha □guë' -nu waa 'we -a -bha kö -wo □yɔɔn Yesu -bha.

¹⁴ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka ka □kwaa' 'në 'sεen- -nu -zü, -wo nu n 'piö! Kö □kun 'ka -an □kpa, bhii -Zlan -bha -gludëdhe 'ö dhang- -nu 'gü bhë, -yö mε -nu 'wo -kë □ne 'në -nu 'wo □ne -an 'dhö, -an -bha 'ka.»

¹⁵ 'Yö ö -kɔ kpa -an tuö, ('ö 'dhuë- kpo -an -bha). □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö -ziö.

'Wun 'ö -gban 'në gɔɔn- □bhɔɔzë do -bha

(Maakö 10.17-31; Lukö 18.18-30)

¹⁶ Yi do 'ka, gɔɔn- do -yö -yɔɔn Yesu -bha, 'yö- □dheε' kpo 'ö- pö: «N -Gɔmε, -më -së 'a dho -a kë 'aan- -da □toëpö -kë -a 'gü -dhe -bha -ε?»

¹⁷ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Më 'yö -kë 'ü n □dheε' kpo 'wun -së -wun 'ka ε? -Zlan do 'kpaan □ne 'ö- këwun 'dho -së. 'Ö □ya kë □ne ü- 'piö kö 'ü -da □toëpö -kë -a 'gü -dhe -bha, kö -bhö tɔng -nu □bhlë -ya!»

¹⁸ 'Ö- pö Yesu -dhë: «Tɔng -nu -mlë -ε?» 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -go 'ö- pö: «'Ö tɔɔ: Kö □kun 'ü mε zë; kö □kun 'ü dheɔ 'iin □mlaabc -an gbε □mεε; kö □kun 'ü □kwaan; kö □kun 'ü □sua kë ü -ya 'yɔɔ -go;

¹⁹ -bhö ü dë waa- ü dhe -an □bhlë 'kpo; 'ü ü -ya 'yɔɔ -dho kë □ne ü -de 'dhö! »

²⁰ 'Ö 'nëgɔɔnzë 'ö bhë 'ö- pö: «Tɔng -nu 'wo bhë a -an 'plε kun. -Më 'bhaa 'ö- -wun -yö to 'a dho a- kë 'zü i?»

²¹ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «□Ya kë □ne ü- 'piö 'ü kë kpengdhö ö 'plε 'ka, -bhö 'dho 'ü ü -bha kɔɔpë -nu 'dhɔɔ dɔ, 'ü- 'wëüga bhë -a -glu 'fεmε -nu 'ka, 'ü ziö n 'piö! □Ya kë 'dhö ü -dho ü -bha □bhɔɔpë -nu yö dhang- 'gü.»

²² 'Kεε 'në gɔɔn- 'ö bhë -wo 'ö □ne, □dhe 'yö- ma, -yö dho wösiödhe 'ka, bhii 'ö tɔɔ -yö -kë □bhɔɔzë □duö.

²³ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë: «A- -blεε ka -dhë 'wun gia- 'ka: □Bhɔɔmε -bha -da -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'gü -sü 'ö dhang- 'gü, -yö -dho kë 'gbee-.

²⁴ 'Ö -wo mε 'ö □ne 'a- -pö ka -dhë 'zü □neε: -Yö 'gbee- -yɔɔnmia -bha 'ka kö -yö bɔ miiga 'dhi 'gü, 'kεε -yö -dho kë 'zü 'gbee- □bhɔɔmε -bha -da -Zlan -bha -gludëdhe 'gü -sü 'ka 'ö □zië' -yɔɔnmia -bha -bɔ miiga 'dhi -bha -sü -ta.»

²⁵ □Dhe 'ö- -bha □guë' -nu □wa 'wun 'ö □ne -a ma, 'ö 'tetundhe □va -yö -da -an 'gü 'wo- pö: «□Ya kë 'dhö kö dö 'yö dho dha 'sa?»

²⁶ 'Ö Yesu -yö -an -ga, 'ö- pö: «-Yö 'gbee- mε 'bhee- -bha 'ka 'dhö, 'kεε -yö 'pëpë -Zlan -bha 'ka, 'ö tɔɔ -Zlan -kɔ -yö -mɔ 'wun 'plε kë -sü -bha.»

²⁷ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Piεε -ya pö -a -dhë: «Ü 'to 'to, yi yi -bha pë -nu 'plε -to

sia- 'yi -ziö ü 'piö. □Ya kë 'dhö, kö -më 'yi dho -a yö 'pö e?»

²⁸ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Yi 'ö ma Megbö 'a dho -ya -a 'ka n ma 'gö -gbloo 'tö bhö -sü -zë 'gü 'kpongtaadhe -dëü -bha, ka 'gö- do ö ga □ple, 'ka -ziö n 'piö □ne, ka -de 'pö ka -dho -ya 'gö -gbloo -nu 'gü kö 'kaan- Izlaelö 'gunng 'gö- do ö ga □ple 'wo bhë -an -bha za 'kan.

²⁹ 'Go mü, me 'oo me 'ö 'dhoë- ö bha 'ko -nu, ö dheglu 'në göön- -nu, 'nëdhoo -nu, ö dë -nu waa- ö dhe -nu, ö bha 'në -nu, ö bha □bhlöödhe -nu -an 'ple to n -wun 'gü, -yö -dho -a yö -gwaa □këng' do -zë. 'Go mü, 'ö □toëpö -këdhösü dho kë -an -bha 'ka.

³⁰ 'Këe medhevadhe 'wo □dëe □ne -a 'gü bhë, -an me -bleezë -nu -wo -dho kë -tozlööme -nu 'ka; 'ö me -nu 'wo -tozlööme -nu 'ka, 'wo dho kë me -bleezë -nu 'ka.»

20

'Wun 'ö -gban yuökëme -nu 'wo lezen □dheedhö -an -bha

¹ 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë: «Bhii pë 'ö -Zlan -bha -gludëdhe -wun -yö bhö -a -bha, yö □ga □ne: Lezen □dheedhe dëme do -yö -yö plaan -dhiadhiö tii 'gü. -Ya -kë 'dhö kö 'ö yuökëme -nu -da ö -gö lezen -bhlö 'gü.

² 'Ö waa- yuökëme -nu 'ö -an -wo -yö kpö -a -bha kö 'yaan- -an □saan' bho □ne -kö do 'ö 'wo me -nu □saan' bho -na -a 'ka -su ga do 'ka -dhekpöyö do -bha bhë -a 'dhö, 'yö -an bö lezen □dheedhö yuö kë □dhia.

³ 'Yö ko 'zü 'yö yö plaan -dhiadhiö -lan 'tëe 'gbee- 'ka, 'yö me 'bhaa -nu yö kö -wo □gbaannu -sü 'ka 'dhëedhe -nu -bha, bhii yuö 'yaa -an -gö,

⁴ 'yö- pö -an -dhë: «Ka -de 'pö, -ka 'dho 'ka yuö kë n -gö lezen □dheedhö, a -dho ka □saan' bho 'kpodhö.»

⁵ 'Ö 'wo dho yuö kë □dhia lezen □dheedhö. 'Ö ko 'zü, 'ö yö plaan lan- 'gü; 'go mü 'zü, 'yö yö plaan 'wo 'ye -lan 'ka, 'ö me 'bhaa -nu yö; pë do bhë 'ö- pö -an -dhë, 'wo dho 'pö.

⁶ □Dhe 'ö 'kwa do 'dho -lan 'ka, 'yö yö plaan, 'yö me 'bhaa -nu yö kö -wo do -sü

'ka 'dhëedhe -nu bhë -a -bha. 'Yö -an □dhe' kpö □ne: «-Më 'yö -kë 'ka □gloo zö -dhekpöyö 'ö □dëe □ne -a 'gü, 'ö 'kaa yuö gbe kë □e?» 'Wo- pö -a -dhë:

⁷ «'Ö tōō me gbe 'yaa -dhö -yaan yi 'sü yuö 'gü.» 'Ö- pö -an -dhë: «□Dhe 'ö 'dhö, kö -ka 'dho 'ka yuö kë n -gö lezen □dheedhö!»

⁸ □Dhe 'ö 'yiniadhe -yö do, 'yö ö bha me □saan' bho -me □dhö -kë, 'ö- pö -a -dhë: «-Bhö yuökëme -nu □saan' bho, -a zü do me -nu 'wo -da yuö 'dhiö zlöö bhë -an -ta 'ü 'dho 'ü yöe yuökëme -nu 'wo -da mü 'dhiö bhë -an -bha!»

⁹ Me -nu 'wo -da yuö 'dhiö 'dho -lan 'ka bhë -wo -nu, 'ö me 'ö -dhö 'ö ö -bha -su ga do yö.

¹⁰ □Dhe me -nu 'wo -da yuö 'gü 'dhiö -bleezë 'ka bhë □wa nu, -wa -pö -bezë wo -bha -dho ziö me -nu 'wo nu zlöö bhë -an -bha -ta, 'këe me 'ö -dhö -wa -bha -su ga do do -nu -a -dhë.

¹¹ -An -bha 'wëü- 'sü -sü 'ka, -wo 'wun -blee wo -wo □löö lezen □dheedhe dëme bhë -a 'ka.

¹² 'Ö 'wo- pö: «Yuökëme -nu 'wo nu zlöö, 'ö 'wo yuö -kë 'lele do 'piö, 'ü -an □saan' bho □ne yi 'yi yuö -kë -dhekpöyö do 'piö, lan- 'bhü -sü -ta 'ö yi 'gü □ya ga □ne yi 'dhö a?»

¹³ 'Këe lezen □dheedhe dëme -ya -pö -a me do -dhë: «N 'bhamë, n 'ka ü -püö, ü -we -a -bha 'ü yuö kë -su ga do -bha -dhekpöyö do 'ka, 'wun gia- 'yaa -mü -a?»

¹⁴ Kö -bhö ü □saan' bhë -a 'sü 'ü ü bha 'dho wo. Me 'ö -da yuö 'gü zlöö bhë, a -dho -a □saan' bho □ne -kö do 'a ü □saan' bho -a 'ka bhë -a 'dhö 'pö.

¹⁵ N -kö yaa -mō -a -bha kö pë 'ö -dhi n -dhë, 'a- kë n -ma 'wëüga 'ka a? 'Iin n -ma 'glusë -wun 'kö bhë 'ö □druei -yö -da -a -dhë ü 'gü i?» »

¹⁶ □Dhe -kë 'dhö, 'ö Yesu -yö ö -wo -zuöatadhe -kë 'zü □ne: «Me -nu 'wo -tozlööme 'ka, -wo -dho kë me -bleezë -nu 'ka, 'ö me -nu 'wo me -bleezë 'ka, 'wo dho kë -tozlööme -nu 'ka.»

Yesu -yö ö -bha ga -sü waa- ö -bha -go ga 'gü -sü -wun -blee 'zü -gwaa -yaaga -naa wo

(Maakö 10.32-34; Lukö 18.31-34)

17 Yesu -yö -kë 'dho □dhia Zeluzalemë; 'yö ö bha □guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga □ple bhë 'yö -an -sü -de -ta, 'ö- pö -an -dhë:

18 «-Ka ka 'to 'to, kwa -da -na Zeluzalemë kö ma Mëgbö -waan n dɔ slabhome -nu -gome -nu waa- Zuifö -nu -bha tɔnggome -nu kwεε -waan ga za -lo n tuö.

19 'Go mü -waan n dɔ mε 'waa Zuifö 'ka -an kwεε. -Wo -dho duö 'luu sü n -ma, 'wo n -ma -klaaga 'ka; -wo -dho n -dɔ -gaatalü -bha, 'ö 'wo n zë. 'Kεε -a -dhekpaoyi -yaaga -naa 'ö bhë -a 'ka, a -dho go ga 'gü.»

Zakö waa- Zan -an dhe -bha □dhes' 'kpo -sü
(Maakö 10.35-45)

20 'Ö Zebede bɔɔ waa- ö bha 'në -nu -wo □yɔɔn Yesu -bha. 'ö -an dhe -yö -gblü Yesu 'dhiö kö 'yaan- pë do 'bhaa -dhe -a -gɔ.

21 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Më 'ü- 'piö e?» 'Ö- pö Yesu -dhë: «-Bhö -a kë kö ma 'në -nu □ple 'wo □nε, yi 'ü dho kaa -gludë 'ka, kö -a mε do -yö -ya ü □kwεε- 'gü, -a mε do -yö -ya ü □kwaa- 'gü!»

22 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Pë 'ka- dhe -na bhë, 'kaa- dɔ. Ka -mɔ -a -bha kö 'yi 'güüzë 'a 'dhoë- -a mü □nε 'kaa- -a mü □a?» 'Wo- pö -a -dhë: «Yi -mɔ -a -bha.»

23 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «□Ii-, ka -dho ma 'yi 'güüzë bhë -a mü, 'kεε ma kun 'a dho mε 'ö dho -ya n □kwεε- 'gü 'iin n □kwaa- 'gü -a -zɔn. -Ya dhe -nu 'wo bhë -wo mε -nu 'ö n Dë -yö -an -ya -an -bha 'ka bhë, -an -bha 'ka.»

24 □Dhe □guë' -nu 'gɔɔ- do 'wo to bhë □wa 'wun bhë -a ma, 'wo 'wun □blεε dhegluzë □ple 'wo bhë -an 'ka -an □taa -bha wo 'ko -nu ziën.

25 'Ö Yesu -yö -an 'ple □dhɔɔ -kë, 'ö- pö -an -dhë: «Ka- □dɔa' □nεε: -Gludë -nu -wo mε -nu 'gbee- -ta bho, 'ö mε -nu 'wo 'tɔbhɔmε -nu 'ka, 'wo mε -nu □kɔɔn.

26 'Kεε kö □kun 'ö -kë □nε -kɔ bhë -a 'dhö ka ziën; -abi'! □Ya kë □nε mε -yö -dhö ka ziën 'ö- 'piö kö 'ö kë mε □va 'ka, kö -yö ö -de kë □nua 'ka ka -dhë.

27 'Go mü 'zü, mε 'ö- 'piö kö 'ö kë mε -blεεzë 'ka, kö -yö ö -de kë yuö -kë mε 'ple 'dhiö -mε 'ka.

28 -Kɔ do bhë 'ö ma Mëgbö 'a nuë; n 'ka nu kö -waan yuö kë n 'dhiö, 'kεε kö

ma -zë, 'aan- yuö kë mε -nu 'dhiö. 'Go mü, 'aan- n -ma -tosiadhe nu medhevadhë -bho 'gan 'gü -sü □sɔnng' 'ka.»

Yesu -bha 'yënnngtiime □ple -dhe bo -kɔ
(Maakö 10.46-52; Lukö 18.35-43)

29 -Wo -kë 'go □dhia Zeliko, 'ö mε -gbaa □va -wo -ziö Yesu 'piö.

30 'Yënnngtiime □ple -wo -kë □yaannu -sü 'ka zian 'to 'dhiö. □Dhe 'wo- ma □nε Yesu -yö ziö -na, 'wo yö -we 'gbee- -sü 'gü, 'wo- pö: «Yi -Gɔmε, Davidö gbö, -bhö yi 'yena yö e!»

31 'Ö mε -gbaa -nu -wo yö 'wun -blεε -an 'ka -sü 'gü, -a pö -sü 'ka □nε -wo wo 'dhi yö 'kuë-. 'Kεε -wo -yö 'we -sü 'gü 'gbee- 'ka 'zü □nεε: «Yi -Gɔmε, Davidö gbö, -bhö yi 'yena yö e!»

32 'Yö Yesu -yö □gbaannu, 'ö -an □dhɔɔ -kë, 'yö -an □dheskɔdhe -kë □nεε: «-Më 'ka- 'piö kö 'a- kë ka -dhë -ε?»

33 'Wo- pö -a -dhë: «Yi -Gɔmε, -bhö -a kë kö 'yi -dhe yö!»

34 'Ö -an 'yena -yö -da Yesu 'gü; 'ö -pa -an 'yan 'ka, 'ö -dhe do bhë -a 'gü, mε □ple 'wo bhë 'ö -an 'yan -yö -po, 'yö 'wo -ziö Yesu 'piö.

21

Yesu -bha -da Zeluzalemë -kɔ
(Maakö 11.1-11; Lukö 19.28-40; Zan 12.12-19)

1 □Dhe 'wo □yɔɔn -na Zeluzalemë -pö 'sɔɔ, 'wo bɔ Betefaze -pö 'ö Olivie -tɔn 'piö □zian' bhë -a 'gü. Yesu -yö ö -bha □guë' -nu □ple bɔ ö 'dhiö -a -pö -an -dhë -sü 'ka □nεε:

2 «-Ka 'dho pödhe 'ö kwa 'dhiö bhë -a 'gü, ka -dho □soofang mu 'ö- 'në 'dho -a 'piö -an yö kö -wo -klu -sü 'ka. -Ka -an 'po 'ka nu -an 'ka n □dhia!

3 □Ya kë □nε mε 'bhaa □ya ka □dhes' 'kpo, -kaa pö -a -dhë: «Yi Dëmε -bha 'wun -yö -yö -an -bha.» -Yö -dhö ö □kwaa' ka -zü 'ka nuë n □dhia zö!»

4 Pë -nu 'wo bhë, -wo -kë 'dhö kö pë 'ö -Zlan -wodhiölome -ya pö 'dhiö bhë, -yaan -mɔ 'kuë □nεε:

5 -Bhö -a pö Sion -pö -dhë: -Dhe -ga, ü bha -gludë -yö nu -na ü 'piö, -yö pa -sü 'ka

-kë 'lëälë -sü 'ka; yö -ya -sü 'ka □soofang 'në □taa.

⁶ 'Ö □guë' -nu □plë 'wo bhë 'wo dho 'wo-kë □në -ko 'ö Yesu -ya pöë -an -dhë bhë -a 'dhö.

⁷ 'Wo nu □soofang mu waa- ö 'në bhë -an 'ka, 'wo wo -bha gblang -nu -lo -an □taa, 'ö Yesu -yö -ya □soofang 'në □taa.

⁸ Më -gbaa □va -wo wo -bha gblang -nu -po zian -gbloo 'piö, 'ö më 'bhaa -nu -wo 'dhë -saa -nu -yë, 'wo -an -po zian -gbloo 'piö.

⁹ Më -gbaa -nu 'wo yö Yesu -dhë 'dhiö waa- -an më -nu 'wo -ziö -a 'piö, -wo -yö 'gei kë -sü 'gü 'gludhi 'ka -a pö -sü 'ka □në: «Kwaa- 'yoo -mü! Kwaa- 'yoo -mü! 'Töbhödhe -yö 'to Davidö gbö -ta! 'Dhuë- -yö 'kpo më 'ö nu kwa Dëme 'to 'gü -a -ta! -Zlan 'ö dhang- -nu 'gü -a 'to -yö kë □va!»

¹⁰ □Dhe 'ö Yesu -ya -da Zeluzalemë, 'ö plöömë -nu 'saadhö -wo yö wo 'ko -nu □dhë' 'kpo -sü 'gü □në: «Dö -mü göön- 'ö □në -a 'ka ë?»

¹¹ 'Ö më -gbaa -nu 'wo kë ziö Yesu 'piö □dhia bhë, 'wo- pö: «Yesu, -Zlan -wodhiölome 'ö 'go Nazaletë, Galile -së 'gü bhë yö -mü!»

Yesu -bha -da -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü -ko

(Maakö 11.15-19; Lukö 19.45-48; Zan 2.13-22)

¹² Yesu -yö -da -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü, 'yö më -nu 'wo -kë pë -nu 'dhö do □dhia waa- më -nu 'wo -kë pë -nu 'dhö □dhia mü bhë 'ö -an -kë, 'ö më 'wo -kë 'wëü- -ta -bö □dhia -Zlan -gba -a 'gü -ko 'wëü- 'ka -an -bha 'dhö do -a -ta □gba waa- -tönggö 'dhöödöme -nu -bha -gbloo -nu -lo sia-

¹³ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- pö -an -dhë: «Pë 'ö □bëen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: -Wo -dho n -ma 'kco -dhe -bhëa -a 'gü -ko, 'këë ka -zë, 'ka- -kë ka -bha □kwaanpë -bin -a 'gü -guö □duudhe 'ka!»

¹⁴ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö 'yënnngtiime -nu waa- -genlome -nu -wo -nu Yesu 'piö -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü, 'yö -an -dhe bo.

¹⁵ □Dhe slabhome -nu -göme -nu waa- Zuifö -më -nu -bha tönggöme -nu □wa 'wun 'gblüünzë 'ö- -kë bhë □waa- yö waa- 'në 'sëen- -nu 'gbla -wo 'ö -Zlan -gba -a 'gü

-ko 'gü -a pö -sü 'ka □në «Davidö gbö 'to -yö kë □va!» bhë 'ö □waa- ma, 'ö 'wun -yö -na -an -züë.

¹⁶ 'Ö 'wo- pö Yesu -dhë: «'Gbla -ko □süu' -'wo- kaa- □në, 'ü- -ma -a?» 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gö 'ö- pö: «□Ii-, a- -ma, 'këë -yö -ya -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü □në: -We ü 'to 'piö -sü -dho bö 'në 'sëen- -nu waa- 'në 'puu -nu -an 'dhi. -Wo 'ö bhë kaa- pö do □a?»

¹⁷ □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö go -an 'piö pödhe bhë -a 'gü, 'ö dho Betani, 'yö -wo mü.

'Wun 'ö -gban Yesu -bha 'kpöü -ya figö -lü do -bha -sü -bha

(Maakö 11.12-14, 20-24)

¹⁸ □Dhe 'ö- -ta -dhe □ya 'po, kö Yesu -yö nu -na plöo □zian', 'ö din -ya -kun.

¹⁹ -Yö figö -lü do -yö zian -gbloo 'dhiö, 'yö □yöön -a -bha -a bhë -wun 'gü, 'këë -a 'dhe 'kpaan □në 'ö- yö. 'Ö- pö figö -lü bhë -a -dhë: «Ü bhë gbë 'ka 'dhö kë -dhö gbö!» 'Ö figö -lü bhë 'ö to -dhe do bhë -a 'gü 'ö 'kpea kun.

²⁰ □Dhe 'ö- -bha □guë' -nu -wo 'wun 'ö □në -a -yö, 'ö 'tetundhe -yö -da -an 'gü, 'wo yö Yesu □dhë' 'kpo -sü 'gü □në: «-Më 'ö -kë 'piöklöözë 'ö figö -lü □në 'ö 'kpea kun □i?»

²¹ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: 'Ö □ya kë □në -zo -yö n -ma -sü □ya kë ka -gö, 'ö -zogöndhe yaa kë -a 'gü, ka -dho pë 'a- -kë figö -lü 'ka □në, -a kë 'pö 'ö yaa 'dhö kë -a -de 'sloo 'ka, 'këë ka -dho -mö -a -bha 'zü 'kaan- -a pö -ton 'ö □në -a -dhë: <-Bhö 'go ü pin 'ö □në -a -bha 'ü 'dho 'ü -püö 'yoo □bhaa!> -Yö -dho kë 'dhö 'gbëedhö.

²² Pë □süu' -'saadhö 'ka- -dhe -Zlan -gö □bhëa' -sü 'ka, 'ö □ya kë □në 'ka- -dhe 'wun gia- □në, -yö -dho kë, pë 'ka- -dhe bhë, ka -dho -a yö!»

Yesu -bha -wogbiindhe -yö -go më □ë?

(Maakö 11.27-33; Lukö 20.1-8)

²³ Yesu -yö -da -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü, 'ö yö më -nu □daan' -sü -bha. □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö slabhome -göme -nu waa- më ziizii -nu 'wo Zuifö 'ka, -wo -yöön Yesu -bha, 'wo yö -a □dhë' 'kpo -sü 'gü □në:

«Pë -nu 'ü -an kë -na 'saadhö □ne dö 'ö-pö ü -dhë 'ü- kë □εε?»

²⁴ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Ma -de 'pö, a -dho □dhεε' do kɔ ka -gɔ. □Ya kë □ne 'ka- -daa kë n -gɔ □sia, a -dho pë 'ö -kë 'a 'wun -nu 'wo □ne 'a- kë -na bhë -a -gen pö ka -dhë.

²⁵ Dö 'ö Zan bɔ -yaan mε -nu -bɔ yiö □e? -Zlan -mü e, 'iin mε 'bhee- -nu -mü e?»

'Kεε -wo -yö 'wun □blεε' -sü -bha wo 'ko -dhë -a pö -sü 'ka □nεε: «'Ö □ya kë □ne, 'kwa- -daa kë □nεε: «-Zlan 'yö- bɔ», -yö -dho kwa □dhεε' kɔ □nεε: «-Më 'ö -kë kaa Zan -wo -dhe 'wun gia- -ε?»

²⁶ Kwaa 'dho -mɔa 'kwa- pö 'pö 'sa: «Me 'bhee- -nu 'wo- bɔ»; bhii kwa -suö 'següme -nu -dhë, 'ö tɔɔ -an 'plε -wo wo -zo -ta □ne -Zlan -wodhiölomε -mü Zan 'ka.»

²⁷ □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo- pö Yesu -dhë: «'Yië- dɔ.» 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'pö: «□εε, □dhe 'ö 'dhö, kö ma -de 'pö, n 'ka 'dho n -ma -gen pö ka -dhë 'pö.»

'Wun □zuan' 'ö -gban gɔɔn- do -bha 'në -nu □plε -bha

²⁸ 'Ö Yesu -ya pö □nεε: «'Wun mε 'ö □ne ka -dhe -ga -a 'piö 'dhe: Gɔɔn- do -bha 'në -nu □plε -wo -kë -dhö, 'yö- pö -a mε -bleezë -dhë: «N gbö, -bhö 'dho yuö kë -dhiadhö □dεε n -gɔ lezen □dhεεdhö!»

²⁹ 'Yö- -daa -kë 'ö- pö ö dë -dhë: «N 'kaa dho.» 'Kεε □dhe 'ö 'töng pë 'bhle □ya ziö, 'ö- □zuö' □ya □kpaɔ, 'ö dho yuö bhë -a kë □dhia.

³⁰ 'Go mü -an dë -yö pë do bhë 'ö- pö ö gbö mε 'ö to bhë -a -dhë. Ö- gbö mε 'ö bhë 'yö- pö ö dë -dhë: «□li-, n dë, a -dho dho», 'kεε yaa 'dho gbɔ.

³¹ 'Në -nu □plε 'wo bhë -a dö -zë 'ö ö dë -wo -kë -ε?» 'Wo- -daa -kë -a -gɔ □nεε: «-A mε -bleezë -mü.»

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: 'Nii- □sɔnng' 'kun -mε -nu 'wo mε -nu □flüübhöme -nu 'ka, waa- mε 'ö 'wo □sɔɔnkεme -nu 'ka -wo -dho -da -Zlan -bha -gludëdhe 'gü ka 'dhiö.

³² Bhii Zan -yö -nu ka 'piö, 'ö zian -gbloo 'ö kpengdhö 'ö- -zɔn ka -dhë, 'ö kaa- -wo -dhe 'wun gia-, 'kεε 'nii- □sɔnng' 'kun -mε -nu waa- mε -nu 'wo □sɔɔnkεme -nu 'ka

-wa -wo -dhe 'wun gia-. Yö do bhë 'zü, pë -nu 'wo □ne -an yö -sü 'ka, kaa 'go ka -bha □sɔɔn yaa 'gü kö 'kaan- -a -wo -dhe 'wun gia-.»

'Wun □zuan' 'ö -gban lezen -bhlö -yuökεme -nu -kë 'wun yaazë -bha (Maakö 12.1-12; Lukö 20.9-19)

³³ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «-Ka ka 'to 'to, 'wun □zuan' mε 'ö □ne -a -bha: Gɔɔn- do -yö -kë -dhö, 'ö lezen □dhεεdhe -yö -kë -a -gɔ. 'Ö -gla □nië -a -zü, 'ö -glu do pɔn -dɔɔn 'yi bho -a 'gü -pë 'ka, 'ö 'gbu -kɔ do -dɔ mü; 'ö lezen □dhεεdhe bhë 'ö- nu lezen □dhεεdhe -yuökεme -nu -dhë, 'yö dho 'ta 'gü.

³⁴ □Dhe 'ö lezen -nu -kpa bho -yi □ya -lo, 'yö ö bha yuökεme -nu bɔ lezen □dhεεdhe -yuökεme -nu 'piö kö -waan ö bha lezen -kpa dɔ -an -gɔ, -waan nuë ö □dhia.

³⁵ 'Kεε mε -nu 'ö -an bɔ bhë -wo -an -kun. 'Ö 'wo -an mε do -ma, 'ö 'wo- mε do zë, 'ö 'wo -an mε -yaaga -naa -zuö -guö 'ka; 'ö 'wo- zë.

³⁶ 'Ö lezen □dhεεdhe dεme -yö ö bha bɔme -nu 'bhaa 'ö 'wo □va 'wo □zië' -a mε -bleezë -nu -ta, 'ö -an bɔ. Pë do 'ö lezen □dhεεdhe -yuökεme -nu -wa -kë bɔme -bleezë -nu 'wo 'dhiö bhë -an -gɔ bhë, 'yö 'wo- kë -an 'ka 'pö.

³⁷ 'Wun bhë kö -yaan yën, -yö ö gbö -bɔ -a -pö ö -de 'gü -sü 'ka □nεε: «-Wo -dho n gbö □bhlë -ya.»

³⁸ 'Kεε □dhe 'ö lezen □dhεεdhe -yuökεme -nu □waa- gbö yö, 'wo- pö wo 'ko ziën □nεε: «Dɔ, -ka -dhe -ga, mε 'ö pë -nu 'wo □ne 'wo dho to -a -gɔ 'dhiö □zian' bhë 'ö □ne! -Kwa 'dho 'kwa- zë kö pë -nu 'wo □ne -waan 'to kwa -gɔ!»

³⁹ 'Ö 'wo -lo -a -ta, 'wo- kun, 'wo dho -a 'ka lezen □dhεεdhe □taa -bha, 'wo- zë.»

⁴⁰ 'Ö Yesu -yö -an □dhεε' kɔ □nεε: «Lezen □dhεεdhe dεme nu -yi 'ka, -më 'ö dho -a kë yuö -kë -a -gɔ lezen □dhεεdhö -mε -nu 'wo bhë -an 'ka ε?»

⁴¹ 'Wo- -daa -kë -a -gɔ 'wo- pö: «Gɔɔn- nu këwunyaazë -nu 'wo bhë -yö -dho -an 'plε zë, yaa 'dho -an 'yena yö; 'go mü, 'yö dho lezen □dhεεdhe 'ö bhë -a dɔ lezen □dhεεdhe -yuökεme -nu gbe 'ö yi 'ö lezen

-kpa bho -yi □ya -lo, 'wo dho -an bho -waan nu -a -bha 'ka bhë -an kwεε.»

42 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Wo do -yö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëédhë 'gü □nεε: -Guö kpö 'ö 'kɔdɔmε -nu -wa -ga -guö yaa 'ka, 'wo- □zong' bhë yö □nε 'ö □ya kë -guö 'ö dɔ -sü 'ka -guö gia- 'ka 'kɔ -gɔ kpinngdhö -a 'ka. Pë bhë □nε 'ö kwa Dëmε -ya -kë; -yö kwa -bha pë 'gblüünzë 'ka. -Wo mε 'ö bhë kaa- pö do -a?»

43 'Yö Yesu -yö ö -wo -zuö -a -ta dhe -kë □nεε: «-A -wun 'gü a- -pö ka -dhë: -Zlan -bha -gludëdhë -yö -dho kun ka -gɔ, 'yö nu 'sε gbε 'gü -mε -nu 'ö -an kë -sɔɔn dhö -a □zuan' □nε -Zlan -bha -gludëdhë -yö -an -bha 'ka bhë -an -dhë 'dhë.

44 Mε 'ö 'dhoë- -püö -guö kpö 'ö □nε -a -ta, -yö -dho ö pë 'bhaa yε; 'kεε mε 'ö -guö kpö -zë bhë □ya -püö -a -ta, -yö -dho -a zɔn □trüütrüüdhö.»

45 □Dhe 'ö slabhome -nu -gome waa -Falizi -mε -nu, □wa Yesu -wo 'ö □nε -a ma, 'wo- □tei' dɔ □nε wo -de gia- 'ö wo -bha 'wun □blεε' -na bhë.

46 'Yö 'wo yö -a këdhë □mεε' -sü -bha kö 'waan- Yesu 'kun, 'kεε 'suö -yö -kë -an kë □dhia mε -gbaa -nu 'wo Yesu sü □nε -Zlan -wodhiölome 'dhö bhë -an -dhë.

22

'Wun □zuan' 'ö -gban dhe 'sü 'wlaan- bha

(Lukö 14.15-24)

1 Yesu -yö -ko 'zü, 'yö 'wun □blεε 'wun □zuan' -zɔn -an -dhë -sü 'ka, 'to -to ö -bha -mε -nu -dhë 'ö- pö:

2 «Pë 'ö -Zlan -bha -gludëdhë -yö bhɔ -a -bha 'ö tɔɔ: -Gludë do -yö ö gbö -bha dhe 'sü 'wlaan- yi -da 'dhuu.

3 'Yö ö bha yuökëmε -nu 'bhaa bɔ mε -nu 'yö -an □dhɔɔ -kë 'wlaan- -ta bhë -an -dhë kö -waan nu. 'Kεε waa 'we -a -bha kö -waan nu.

4 'Yö ö bha yuökëmε -nu 'bhaa bɔ, 'yö- pö -an -dhë: «-Kaa pö mε -nu 'a -an □dhɔɔ -kë bhë -an -dhë: -Bhöpë □ya ma; 'ma ma -du -nu waa- ma -tuë 'ö- 'yɔn □ya kë bhë, 'ma -an zë, pë 'plε 'dhiö □ya -mɔ 'kuë; -ka nu dhe 'sü 'wlaan- 'ö bhë -a -ta!»

5 'Kεε 'wlaan- bhë -a -wun yaa kë -an 'gü 'wun gbε 'ka, 'ö 'wo dho wo kë yuö

-nu □taa. Mε □ya □luu'-, 'dho 'ö- wo ö -gɔ □bhlöö-, 'ö- mε 'bhaa □ya □luu'- -de, 'dho 'ö- wo ö bha pë 'dhɔɔ dɔ □dhia.

6 'Ö- mε 'bhaa -nu -wo yuökëmε -nu 'wo bhë -an kun. □Dhe 'wo -an 'klo bhɔ, 'wo -an zë.

7 'Ö 'wun -yö -na -gludë -zuë, 'yö ö bha 'dhasi -nu bɔ, 'ö mezmε -nu 'wo bhë 'wo -an zë, 'wo -an -bha pödhe -güö.

8 'Go mü 'ö- pö ö bha yuökëmε -nu -dhë: «Dhe 'sü 'wlaan- -pë □ya -mɔ, 'kεε mε -nu 'a -an □dhɔɔ -kë bhë, waa nu gbɔ. □Dhe 'ö 'dhö, yaa -an -bha 'kun kö -waan -a -bhö.

9 -Ka 'dho -kpinngga □vava -nu 'piö, mε 'saadhö 'ka 'dhoë- -an yö, -ka -an □dhɔɔ kë, -wo nu 'wlaan- 'ö □nε -a -ta!»

10 'Ö yuökëmε -nu -wo dho zian -gbloo 'piö -dhe -nu -bha, 'wo mε këwunsëezë -nu, mε këwunyazë -nu, 'wo -an □kpaa kpa 'kuë-, 'wo nu -an 'ka, 'ö 'wlaan- -kë -a 'gü -kɔ -yö pa.

11 'Ö -gludë -yö -da kɔɔ kö mε -nu 'ö -an □dhɔɔ -kë bhë, -yaan ö 'yan dɔ -an -bha. -A 'yan -yö -da gɔɔn- do 'ö dhe 'sü 'wlaan- -sɔ yaa kë -a -bha -a -ta.

12 'Ö- pö -a -dhë: «N 'bhamε, ü- -kë -kɔklë 'ü -da kɔɔ, 'kεε kö dhe 'sü 'wlaan- -sɔ 'yaa ü -bha -ε?» Gɔɔn- bhë, □dhεε' 'ö kpɔ -a -gɔ bhë, yaa- -daa kë.

13 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö -gludë -ya pö ö bha yuökëmε -nu -dhë: «-Ka -a -gɛn -nu -lö, 'ka- -kɔ -nu -lö, 'ka- -zuö -dhɛtiidhe 'gü plaan, -dhe bhë -a 'gü, 'yö dho 'gbo -nu bɔ, 'yö ö 'sɔn -nu -bhö -a -bha.» »

14 'Ö Yesu -yö ö -wo -zuöatadhe -kë 'ö- pö: «Bhii -wo mε -nu □dhɔɔ -kë □va, 'kεε -an mε -nu 'wo dho sü -an 'gü □wo 'tee.»

'Nii- □sɔnng' -bho Sezaa -dhë -sü
(Maakö 12.13-17; Lukö 20.20-26)

15 Falizi -mε -nu -wo -dho wo 'kuë-, 'wo 'slë □mεε kö -waan Yesu 'kun ö -de -wo -ta.

16 'Ö 'wo wo -bha mε 'bhaa -nu waa -Elɔdö -bha mε 'bhaa -nu bɔ Yesu 'piö, 'ö 'wo Yesu □dhεε' kpɔ □nεε: «Yi -Gɔmε, yi- □dɔa' □nε ü 'wun gia- -blεε, 'ö 'ü mε -nu -daan 'wun giagia 'ö zian 'ö dho -Zlan 'piö 'ö- -zɔn -a 'ka; 'bhaa 'suö mε 'bhee- -bha -zo -ta -a 'gü -wun -dhë, bhii ü -zo 'yaa kë mε -nu 'yan 'dhiö -pë 'piö.

17 □Dhe 'ö 'dhö, 'wun 'ö □ne -ko 'ü ü -zo □taa' -a 'gü -a □blæε' -yi -dhë, 'ö tɔɔ kwa -bha tɔng -yö -we -a -bha kö 'kwa 'nii- □sɔng' bho -gludë Sezaa -dhë ee, 'iin -daa ee?»

18 Yesu 'yö -an -bha -zotadhe yaa 'ö -an 'gü -a -dɔ bhë, 'ö- pö -an -dhë: «Mε -nu 'yan -ta -wun kë -mε -nu 'ka □ne! -Më 'yö -kë 'ka n 'gü dan □ε?»

19 -Ka 'wëü- 'wo 'nii- □sɔng' bho -na -a 'ka bhë, -kaa do nu n -dhë 'a- -ga 'kwee-!» 'Ö 'wo dönje ga do nu -a -dhë.

20 'Ö Yesu -yö -an □dhεε' kpɔ 'ö- pö: «Dö 'ö- -gɔ 'bin waa- -a 'tɔ 'wo -ya -sü 'ka zö □ne □ε?» 'Wo- pö -a -dhë:

21 «Sezaa -mü.»

'Ö- pö -an -dhë: «Kö pë 'ö Sezaa -bha 'ka, -ka -a nu Sezaa -dhë; 'ka pë 'ö -Zlan -bha 'ka, 'ka- nu -Zlan -dhë!»

22 □Dhe 'ö 'wun -daa □suu' -kë -ko 'ö bhë □waa- ma, 'ö -an 'te giagia -yö tun 'gbönggböng, 'yö 'wo- to mü, 'wo -ziö.

□Dheε' do 'ö -gban -go ga 'gü -sü -bha (Maakö 12.18-27; Lukö 20.27-40)

23 -Dhekpɔyi gia- bhë -a 'ka, Saduse -mε -nu 'wo- pö -na gameε -nu 'ka dho go ga 'gü bhë, -wo -nu Yesu 'piö, 'wo yö -a □dhεε' kpɔ -sü -bha -ko □suu' -□ne -a 'ka:

24 «Yi -Gɔmε, Moizö -ya -pö yi -dhë: <□Ya kë □ne gɔɔn- yaa 'në 'kpɔ, □ya ga, -a dheglu 'nëgɔɔnzë □ne 'ö dho -a -bha □geandhe bhë -a sü, 'ö 'wo 'në kpɔ ö dheglu 'ö ga bhë -a pin □taa.>

25 'Kεε yi 'piö zö dheglu 'në gɔɔn- -nu 'slaplε -wo -kë -dhö, 'ö- mε -blæzë -yö dhe sü, 'ö yaa 'në 'kpɔ 'ö ga, 'ö □geandhe 'ö bhë 'yö to -a dheglu 'në gɔɔn- -gɔ.

26 -Kɔ do bhë 'ö □kaa' -a mε kë □ple -naa -gɔ; 'ö □kaa' 'zü -a mε kë -yaaga -gɔ, 'ö dhegluzë 'slaplε 'wo bhë 'ö -kë -an 'plε -gɔ 'dhö.

27 □Dhe 'ö -an 'plε □wa ga, 'yö dhebɔ -de 'pö, 'ö ga.

28 -Go ga 'gü -yi 'ka, mε 'slaplε 'wo bhë, dö -zë 'yö dho kë -a bɔɔ 'ka ε? Bhii -dhe 'wo- -bha 'töüdhö -yö -kë -an 'plε bɔɔ 'ka.»

29 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Ka -de -püö 'ka -a wo bhë, 'ö tɔɔ 'kaa pë 'ö □bæen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü waa- -Zlan -bha 'piigbeedhe -an gbε dɔ.

30 Bhii -go ga 'gü -yi 'ka, 'kosüdhe 'ka 'dho kë gɔɔn- waa- dhe -an ziën, 'kεε -wo -dho kë □ne -Zlan -bha bɔmε -nu 'wo dhang- 'gü bhë -an 'dhö.

31 'Kεε -a mε 'ö -gban mε -nu 'ö 'waa -dhö gbɔ waa- -an -bha -go ga 'gü -sü -bha bhë, 'wun do -yö -dhö 'ö -kë -Zlan -wo 'ka, 'ö -ya -sü 'ka -a -bha 'sëedhe 'gü. -A mε bhë kaa- pö □a? -Ya -pö:

32 *A Ablaamö -bha -Zlan 'ka, a Izaakö -bha -Zlan 'ka, 'ö 'a Zaköbö -bha -Zlan 'ka. -Zlan -yö mε -nu 'wo 'bhee- □toëpö 'ka -an -bha -Zlan 'ka, 'yaa gameε -nu -bha -Zlan 'ka.»*

33 Mε -gbaa -nu 'wo- -bha mε □daan' -wo 'ö bhë -a ma, 'tetundhe □va -yö -da -an 'gü.

Tɔng mε 'ö -wun 'dhö 'gbee- (Maakö 12.28-34; Lukö 10.25-28)

34 □Dhe Falizi -mε -nu □waa- ma □ne Yesu -bha 'wun -daa kë -ko bhë □ya Saduse -mε -nu 'dhi yö 'kuë-, □wa ziö, 'ö 'wo dho wo 'ko □bhaa.

35 'Ö -an ziën Zuifö -nu -bha tɔnggɔmε do -yö go -an 'piö, 'ö- -kë kö 'yaan- 'slë 'kan Yesu -gɔ. 'Yö- □dhεεkpɔdhe -kë 'ö- pö:

36 «N -Gɔmε, kwa -bha tɔng -nu 'wo □ne -a -mlë 'ö- -wun 'dhö 'gbee- e?»

37 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü -dho ü Dëmε, ü -bha -Zlan, -dho kë ü □zuöga 'plε 'ka, ü nii 'plε 'ka, ü -zo -ta -a 'gü -wun -nu 'plε 'ka!

38 Yö □ne 'ö tɔɔ tɔng □vaazë 'ö- -wun 'dhö 'gbee-.

39 'Go mü -a mε 'ö yö -a 'piö 'ö- -wun 'dhö 'gbee- 'ö bhɔ -a -blæzë bhë -a -bha 'ö □nεε: Ü -ya 'yɔɔ -dho -yö ü kë □ne -ko 'ö 'ü ü -de -dho □kaa' -a 'dhö!

40 Moizö -bha tɔng 'saadhö waa- -Zlan -wodhiölome -nu -bha mε □daan' -wo 'saadhö 'wo bhë -an 'plε -wo -gban tɔng □ple 'wo □ne -an -bha.»

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha -Yamε waa- Davidö -an -bha (Maakö 12.35-37; Lukö 20.41-44)

41 □Dhe -kë □ne Falizi -mε -nu -wo -kë wo 'ko □bhaa bhë, 'ö Yesu -yö -an □dhεε' kpɔ, 'ö- pö:

42 «Ka ka -zo -ta -Zlan -bha -Yamε -wun 'gü -kɔklë □ε? -Yö -go dö □suu' -ta 'gü i?»

'Wo- pö -a -dhë: «-Yö -go Davidö □suu'- -ta 'gü.»

⁴³ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «□Dhe 'ö 'dhö, -më 'ö -kë 'ö -Zuu 'slööslö -yö 'dhiö sü Davidö 'ka, 'ö Davidö -ya -dhe 'ö Dëme -ε? Bhii Davidö -ya pö □nεε:

⁴⁴ *N Dëme (-Zlan), -ya pö n Dëme -dhë: -Bhö -ya -yadhe □bhlëzë 'ö □ne -a -bha, -yö -dho -yö yöë yi 'a dho toë -a 'gbee- 'ka ü yaagüme -ta -sü nu ü -dhë bhë -a -bha!*

⁴⁵ □Dhe 'ö Davidö gia- -ya -dhe 'ö Dëme, -yö -koklë 'ö -Zlan -bha -Yame -zë -yö go Davidö □suu'- -ta 'gü i?»

⁴⁶ Mε do gia- yaa kë -dhö kö -yaan -a -daa kë -a -go. 'Yö sü -a yi 'ö 'dhö bhë -a -bha, mε gbe -zo yaa -gban gbo kö -yaan □dheε' gbe 'kpo -a -go.

23

Yesu -bha 'wun 'ö -gban -zo -kë -de 'piö -sü 'ö tōnggōme -nu waa- Falizi -mε -nu -go -sü bhë -a □bleε' -sü

(Maakö 12.38-39; Lukö 11.43, 46; 20.45-46)

¹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya -pö mε -gbaa -nu waa- 'ö bha □guë' -nu -an -dhë:

² «Zuifö -nu -bha tōnggōme -nu waa- Falizi -mε -nu -yö -do -an kwεε -sü 'ka kö -waan Moizö -bha tōng bho 'kou -an -dhë.

³ □Dhe 'ö 'dhö, pë 'töüdhö 'wo dho -a pö ka -dhë bhë, -kaa kë! 'Kεε kö □kun 'ka 'wun -kë □ne -an -bha 'wun kë -ko 'dhö! Bhii pë 'wo mε -nu □daan' -na -a 'ka bhë, wo -zë 'waa -a kë.

⁴ -Wo □kwεε- 'gbiin- -sü, 'wo- do mε -nu gban tuö, 'kεε 'waa 'we -a -bha kö -wo wo -konëga do gia- -de do -an -go, -nu -an -dhë -sü 'ka.

⁵ 'Wo wo -bha 'wun -nu -kë, kö mε -nu -wo wo 'yan bo -an 'piö. -Ko bhë □ne -a 'ka 'ö -Zlan -wo kpö kpö -nu 'wo -da -na wü kwi □bhoo' 'gü, 'wo- -ya -na wo -kpong -nu waa- wo -gbiö -nu -bha bhë 'wo- -kë 'gbeagbea. 'Ö □ya kë 'zü, 'wo wo -bha gblang 'saa -nu -kë □gbiingbiin.

⁶ 'Wo -yadhe □vava -nu sü pë -bhö -dhe -nu -bha, 'ö 'wo -yadhe -sεεbo -nu sü Zuifö -nu -bha -bhökuëko 'gü.

⁷ 'Ö 'wo- -dho -kë -mεε -kë wo 'ka □bhlë 'ka -sü 'gü 'dhëedhe □vava -nu -bha, 'iin kö mε -nu -waan wo -dhe wo -gōmε.

⁸ 'Kεε ka -zë, kö □kun 'ka- -kë 'wo ka -dhe -gōmε.

⁹ Kö □kun 'ka mε gbe -dhe 'kpongtaa ka dë. Bhii ka dë -yö dosen 'kpaan, 'yö 'ö dhang- 'gü.

¹⁰ Kö □kun 'ka- -kë 'wo ka -dhe □kōonmε. Bhii ka □kōonmε -yö do, 'yö tōo -Zlan -bha -Yame.

¹¹ Mε 'ö dho kë mε □va 'ka ka ziën, -yö kë ka 'dhiö -yuökëme 'ka.

¹² Mε 'ö 'dhoë- 'ö -de □luu'-, -Zlan -yö -dho -a dho sia-, 'ö mε 'ö 'dhoë- 'ö -de sü 'tee, 'ö -Zlan dho -a □luu'-.»

Yesu -yö 'wun -bleε tōnggōme -nu waa- Falizi -mε -nu -an 'ka -an -bha mε 'yan -ta -pë -nu kë -sü -wun 'gü

(Maakö 12.40; Lukö 11.39-42, 44, 52; 20.47)

¹³ 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «'Yena -wun □ya kë Zuifö -nu -bha tōnggōme -nu kaa- Falizi -mε -nu 'ö 'ka mε -nu 'yan -ta -pë kë -mε -nu 'ka, ka 'ka! Bhii ka -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'dhi -ta mε -nu -go. Ka gia- -de, 'ö ka 'ka 'dhö -da -a 'gü bhë 'ö 'kaa 'we -a -bha kö mε -nu 'wo- 'piö kö -wo -da -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'gü bhë, -wo -da -a 'gü.

¹⁴ ['Yena -wun -dho kë Zuifö -nu -bha tōnggōme -nu kaa- Falizi -mε -nu ka 'ka! Mε -nu 'yan -ta -pë kë -mε -nu! Ka □geandhoo -nu -bha pë 'ple -kun -an -go! □Ya 'go mü, 'ö 'ka □bheawodhe □gbiingbiin -kë kö 'kaan- kë mε -nu wö 'dhiö mε kpengdhö 'ka. -A -wun 'gü 'klobhodhe □va -yö -dho wo ka -ta!]

¹⁵ Zuifö -nu -bha tōnggōme -nu kaa- Falizi -mε -nu, ka -bha -yö 'yenazë; 'ö tōo mε 'yaankunmε -mü kaa. 'Ka □luu' □nëdhö kö ka 'dho -sü -mü -dhe 'saadhö 'gü 'kpongtaa 'yootadhe -nu -bha kö mε -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka bhë, 'kaan- kë -waan -da ka -bha -bhea -Zlan -dhë -ko bhë -a 'gü. 'Ö □ya kë mε -nu 'wo bhë, □wa kë -dhö ka -go 'dhö, ka -ko 'zü 'ka -an -kë □glöötiaandhö 'siö 'gü -mε 'ka -gwaa □ple -naa wo 'wo □zië' ka -ta.

¹⁶ 'Yena -wun -yö kë ka 'ka, -yö mε -dhë 'dhiö -mε -nu 'yënnngtiizë! Ka- -pö mε □ya -wo -bhö -Zlan -gba -a 'gü -ko 'to 'ka, kö yaa -wo -bhö □kun; 'kεε mε 'ö □ya -wo

-bhö 'sënnng 'ö -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü bhë -a 'to 'ka, kö □ya -sö gia- -bhö.

17 'Kaa 'wun -bho 'kou do, 'yënnngtiime -nu! Pë □ple 'wo bhë, -a -mlë 'ö- -wun 'dhö 'gbee- -e? 'Sënnng -mü ee, 'iin -Zlan -gba -a 'gü -ko -mü ee? Bhii -Zlan -gba -a 'gü -ko □ne 'ö 'sënnng -kë 'slööslö.

18 'Ka- pö 'zü: Më □ya -wo -bhö -Zlan -bha slabhodhe 'to 'ka kö yaa -wo -bhö, 'këë □ya -wo -bhö gbapë 'ö slabhodhe -bha bhë -a 'to 'ka kö □ya -wo gia- -bhö □ne bhë.

19 'Yënnngtiime -nu, pë 'ple 'wo bhë, -a -mlë -zë 'ö- -wun 'dhö 'gbee- -e? Gbapë -mü -i, 'iin slabhodhe 'ö gbapë -kë 'slööslö bhë yö -mü -i?

20 'Këë a- -pö ka -dhë: Më 'ö -wo -bhö -na slabhodhe 'to 'ka bhë, kö □ya -wo -bhö gbapë waa- pë -nu 'ö -an -ta dhuö 'töüdhö -an 'to 'ka.

21 Më 'ö □ya -wo -bhö -Zlan -gba -a 'gü -ko 'to 'ka, kö □ya 'ö -wo -bhö -Zlan -gba -a 'gü -ko waa- -Zlan gia- 'ö 'ko bhë -a 'gü bhë -an 'to 'ka.

22 Më □ya -wo -bhö dhang- 'gü -dhe 'to 'ka, kö □ya -wo -bhö -Zlan -bha 'gö -gbloo waa- -Zlan gia- 'ö -ya -na -a 'gü bhë -an 'to 'ka.

23 'Yena -wun □ya kë tónggome -nu kaa- Falizi -më -nu ka 'ka! Më -nu 'yan -ta -pë kë -më -nu! 'Ka ka -bha tapë -nu 'tëëtëzë 'wo 'toodhëdhö -a kë 'göo- do -naa nu -Zlan -dhë, 'këë 'ka më □daan- 'wo 'ö- -wun 'dhö 'gbee-, -Zlan -bha tóng 'ka bhë, 'ka- -san zë, 'ka ka -ta yö -kë kpengdhö -sü, më 'yena yö -sü waa- -to -wo 'gü -sü -an -bha, 'këë kö wo □ne 'ö 'ka dho -an 'kpuë- kpo -së 'ka. 'Go mü, kö □kun 'ka -an më -nu 'wo to, 'ka -an -san zë!

24 Ka 'ö 'ka 'yënnngtiime 'ka, 'ka- pö 'ka yö 'yënnngtiime -dhë 'dhiö a? Ka ka -bha -droon -nu -kë 'slööslö, 'këë kö □kun 'ö 'ka zenpë bho -a □bhaa, 'ö ka -yöonmia -to -a □bhaa 'ö 'ka- □yöo!

25 'Yena -wun -dho kë ka 'ka! Tónggome -nu kaa- Falizi -më -nu 'ö 'ka më -nu 'yan -ta -pë kë -më -nu 'ka □ne! Ka ka -bha 'yi -mü -a 'gü -pë waa- pë -bhö -a 'gü -pë -nu plaan -dhe -zlu, 'këë -an 'gü □zian' -wo pa -sü 'ka ka -bha □kwaanpë -nu, ka □dhöobhaapë yaa -nu 'wo bhë -an 'ka.

26 Falizi -më 'yënnngtiizë -nu! Ü -bha pë -bhö -a 'gü -pë -nu 'gü 'zlu 'dhiö -blëezë kö 'üën- □tun -an plaandhe 'zlu -na kö -yaan kë 'puu.

27 'Yena -wun -dho kë Zuifö -nu -bha tónggome -nu kaa- Falizi -më -nu ka 'ka! Më -nu 'yan -ta -pë kë -më -nu! Ka -bho bloon- 'wo- -flö 'yöo 'ka kö -yaan kë -së -a -bha, 'këë -an 'gü □zian' bhë, më ga ga 'lü -de 'sloo waa- pë 'bu -sü □ne 'wo -an pa.

28 Ka -de gia-, ka bun -bha, ka -kë më -nu wö 'dhiö -së, 'këë ka 'gü □zian', ka pa -sü 'ka më 'yan -ta -wun kë -sü waa- pë yaa -an 'ka.»

Yesu -bha 'klobhodhe 'ö dho nu -a -wun □blëë' -sü
(Lukö 11.47-51)

29 'Go mü 'zü 'ö Yesu -ya pö: «'Yena -wun -dho kë Zuifö -nu -bha tónggome -nu kaa- Falizi -më -nu ka 'ka! Më -nu 'yan -ta -pë kë -më -nu! 'Ka -Zlan -wodhiölome -nu bloon- -do -së 'ka, 'ö 'ka më -nu 'wo -kë kpengdhö, 'ka -an bloon- -yuö -kë -së 'ka.

30 'Ö 'ka- pö: <□Ya kë □ne yi -kë yi 'bhema -nu -bha 'tóng 'ka -be, yi 'ka 'dho kë □ne -an 'dhö, kö yi 'ple 'yiën- kë -Zlan -wodhiölome -nu zëme -nu 'ka>.

31 □Ya kë 'dhö kö ka ka -de -do □ne, ka më -nu 'wo -Zlan -wodhiölome -nu zë bhë -an □suu'- -ta -nu 'ka!

32 □Dhe 'ö 'dhö, -ka 'dho ka 'dhiö, 'ka yö 'ö ka 'bhema -nu 'wo 'dhiö □zian' 'wo- kë bhë, 'ka- 'dhiö 'to!

33 □Mëë -nu, □bhöü- 'në 'sëen- -nu 'ka □ne! Ka -dho -a kë -kölë kö □kun 'ö 'ka dho 'klobhodhe 'ö □glöötiaandhö 'siö 'gü bhë -a yö □ë?

34 -A -wun 'gü, -ka ka 'to 'to! A -dho -Zlan -wodhiölome -nu, më 'kpaakpa -nu, më -nu 'wo pë do -nu, -an bo ka -dhë; ka -dho -a më 'bhaa -nu zë, 'ka- më 'bhaa -nu do -gaatalü -bha, 'ka -an më 'bhaa -nu -ma -klaa 'ka, ka -bha -bhökuëko -nu 'gü, 'ö 'ka dho ziö -an 'piö pödhë -nu 'wo dhö bo -an -bha -a 'gü kö 'kaan- -an 'klo bho.

35 -Kö 'ö bhë -a 'ka, ka 'klo -dho bho më -nu 'ö waa pë gbe kë 'ö më -nu -wo -an zë, 'ö- zü -yö do Abelö 'ö kpengdhö -a -ta, 'ö dho 'ö yöë Zakali 'ö Balasi gbö 'ka, 'ö 'ka

-an zë -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü -dhe 'slööslö -dhe waa- slabhodhe -an ziën bhë -a -bha.
³⁶ A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka □nεε: Me zë -sü 'klobhodhe -nu 'wo bhë -an 'plε -wo -dho nu mε -nu 'wo □dεε □nε -a 'gü bhë -an -ta.»

'Wun 'ö -gban Zeluzalemë -a □blεε' 'ö Yesu -ya wo

(Lukö 13.34-35)

³⁷ 'Yö Yesu -ya pö: «Zeluzalemë, Zeluzalemë, bhi 'ü -Zlan -wodhiölome -nu zë -na, 'ü mε -nu 'ö -Zlan 'dhö -an bō -na, 'ü -an zë -na -guö 'ka! -A -gwaa kē □dhë -naa 'a- 'piö kö 'a ü 'gü -mε -nu 'kpo 'kuë -n 'piö □nε -to mu -yö ö bha 'në -nu kpoa 'kuë- ö gban □löö bhë -a 'dhö, 'kεε ü 'ka 'we -a -bha.

³⁸ □Dhe 'ö 'dhö, kö -Zlan -kwaa ü bha 'ko -wun -zü -sü -mü ö 'plε 'ka.

³⁹ -A -kë 'dhö -sü 'ka, a- -pö ka -dhë: 'Go □dεε -bha zlöö, ka 'ka 'dhö n yö gbō 'ö dho 'ö yöë yi 'ö 'ka dho -a pöë: <'Dhuë- -yö 'to mε 'ö nu -na kwa Dëmε 'to 'gü -a -ta!> bhë -a -yi -bha.»

24

Yesu -yö -Zlan -bha 'ko 'wü -sü -wun -blεε

(Maakö 13.1-2; Lukö 21.5-6)

¹ Yesu -yö -go -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü. -Yö -kë 'dho □dhia, 'ö- -bha □guë' -nu -wo -yoon -a -bha kö -waan -Zlan -gba -a 'gü -ko -nu -kë -së -ko bhë -a -zōn -a -dhë.

² 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Pë -nu 'wo □nε, ka -an -yö -a? A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: -Guö -nu gbε 'ka 'dho to wo 'ko -ta dhuö zö, -an 'plε -wo -dho -lo.»

'Yena -wun 'yö dho -kë 'kpongtaadhe -bha yën -yi 'dhiö

(Maakö 13.3-13; Lukö 21.7-19)

³ Yesu -yö -dho Olivie -tōn tuö, 'ö □yaannu; 'ö- -bha □guë' -nu -de 'sloo -wo □yoon -a -bha, 'wo □dheεkpōdhe -kë -a -go -a pö -sü 'ka □nεε: «Pë -nu 'wo bhë -wo -dho kē 'tōng -mlë 'ka, 'iin □duakēpē -mlë 'yö dho kē kö -yaan ü bha nu -yi waa- 'kpongtaadhe 'dhiötöyi -an -zōn -ε?»

⁴ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -go 'ö- pö: «-Ka ka -zo kē ka -de 'piö kö □kun mε gbε- ka -püö!

⁵ Bhii medhevadhe -wo -dho nu n 'to 'ka 'ö 'wo- pö -Zlan -bha -Yame -mü wo 'ka. -Wo -dho medhevadhe -püö.

⁶ Ka -dho -glu -drinng -nu ma ka 'soo -dhe -nu -bha; 'ka -glu -wun -tao ma ka 'ka □gbiin. Kö □kun 'ö 'suö -yö ka -kë 'gbεεdhö! Pë -nu 'wo bhë -wo -dho kē, 'kεε kö 'kpongtaadhe 'dhiötöyi 'yaa -mü □kun.

⁷ 'Sεgo -dho -glu gōn ö 'bha 'sεgo 'ka, 'ö -gludēdhe -kpa 'kuë- -sü nu dho -glu gōn -an -kpa 'kuë- -sü gbε 'ka. Din -bha -da dhe waa- 'sε -bha □zluun -sü -nu -dho kē 'sεgo 'bhaa -nu 'gü.

⁸ Pë -nu 'wo bhë -wo -dho kē □nε 'në 'kpo -sü -bha 'yēnngbhōdhe zü dō -sü 'dhö dhebo -go.

⁹ □Ya kē 'dhö 'sεgüme -nu 'saadhö -wo -dho ka -san zë; n -wun 'gü -wo -dho ka dō mε -go □taa -mε -nu kwεε kö -waan ka 'klo bhō, 'go mü -waan ka zë.

¹⁰ 'Ö- 'tōng 'dhö bhë -a 'ka, medhevadhe -dho kan -zo yö -sü -bha; -wo -dho wo 'ko -püö, 'ö 'wo wo 'ko -nu -san zë.

¹¹ -Zlan -wodhiölome □suazë -nu -wo -dho nu, 'wo medhevadhe -püö.

¹² 'Wun yaa kē -sü -dho dho 'dhiö 'ö sa -dhe 'saadhö -a 'gü. □Ya kē 'dhö zlöö kö -a -dho -kë 'ko 'ka -sü -dho kan mε -nu -ta.

¹³ 'Kεε mε 'ö 'dhoë- dō gēnngdhö -yaan 'dho -yaan yöë -a 'dhiötöyi -bha, -a mε 'ö bhë -yö -dho dha.

¹⁴ 'Wuntaasë 'ö -gban -Zlan -bha -gludēdhe -wun -bha bhë -yö -dho □blεε'- 'sε 'saadhö -a 'gü; -yö -kë 'dhö kö 'kpongtaame -nu 'saadhö -waan -a ma. □Ya kē 'dhö zlöö, 'ö 'kpongtaadhe -yö yën.»

Pë yaa □lōozë

(Maakö 13.14-23; Lukö 21.20-24)

¹⁵ 'Yö Yesu -ya pö 'zü: «Ka -dho pë 'wo- -dhe «pë yaa □lōozë» 'ö -Zlan -wodhiölome Danielö -ya -wun □blεε bhë, -a yö kö -yö dō -sü 'ka -dhe 'slööslö -dhe -bha. Mε 'ö 'sëēdhe -be 'ö Danielö -ya □bēen, 'yö-pö -na bhë -ya -gen ma -së 'ka!

¹⁶ □Ya kē 'dhö, mε -nu 'wo Zude -sε 'gü -wo □duë, 'wo dho -tōn -nu 'piö □zian'.

17 -A 'töng bhë -a 'ka, mε 'ö 'dhoë- kē ö -gɔ 'kɔ tuö, □ya □yɔɔ', kö □kun 'ö dho kɔɔ kö -yaan pē -nu 'sü -yaan zië.

18 Mε 'ö 'dhoë- kē ö -gɔ □bhlöödhε -nu -bha, kö □kun 'ö nu kɔɔ kö -yaan ö bha gblang 'sü.

19 □N 'n, -mē 'yena -wun 'ö bhë yi 'ö 'dhö bhë -a 'ka, dhoo -nu 'wo 'guzē waa- -an mε -nu 'wo 'bëë- 'ka -an -bha 'ka -o!

20 'Kεε -ka -bhεa -Zlan -dhë kö □kun 'ö ka -bha □duë -yi -yö -kē 'nεnε nu 'töng, 'iin □glooyi -an 'ka!

21 Bhii 'töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka, 'klobhɔdhε -yö -dho kē □gbaɔnsü, 'yö □zië' -an mε -nu 'wo kē 'kpongtaadhε züɔyi 'ka, 'ö nu 'ö yöë □dεε □nε -a -bha bhë -an -ta, 'ö- □suu'- gβε 'ka 'dho kē gɔɔ.

22 □Ya kē □nε -Zlan yaa -dhekpaoyi -nu 'wo bhë -an 'bhaa bho 'piö -bezë, kö -kē -a 'gü -mε gβε 'yaa 'dhö kē -dhö. 'Kεε -yö -dhekpaoyi -bho züë ö bha mε -nu 'ö -an sü bhë -an -wun 'gü.

23 'Töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka mε □yaa- pö ka -dhë: <-Dhε -ga zö, -Zlan -bha -Yame -yö zö!> 'iin <-yö -de!>, kö □kun 'ka- -wo -dhε 'wun gia-!

24 Bhii -Zlan -bha -Yame □suazē -nu waa- -Zlan -wodhiölome □suazē -nu -wo -dho nu -waan wo -bha □duakēpē -nu waa- -dhidhaapē -nu -an kē kö -waan mε -nu 'ö -Zlan □ya -an 'sü 'saadhö bhë -an -püö -sü □mεε'-.

25 □Dhε 'ma- yi 'to 'dhiö 'ma- □blεε'- ka -dhë bhë kö 'ka kē 'slë 'ka!

26 'Ö □ya kē □nε □waa- pö ka -dhë: <-Ka -dhε -ga zö, -yö 'yënnng □taa!>, kö □kun 'ka dho 'ma! 'Go mü 'zü, mε -nu □waa- pö ka -dhë: <-Yö -bin -sü 'ka kɔɔ zö>, kö □kun 'ka- -wo -dhε 'wun gia-!

27 -Kɔ do 'ö dha 'dhö 'ö 'yan bɔ -na -a 'ka lan- □luu'- -zian waa- lan- -püö -zian -an 'ka bhë, -kɔ do bhë -a 'ka 'pö, 'ö ma Mεgbö 'a dho nuë.

28 Bhii -dhε 'ö pē □glöö -nu 'dhö -a -bha, -dhε bhë 'ö 'gblübhaa -nu -wo dho wo 'kuë- -a -bha.»

Mεgbö -bha nu -sü

(Maakö 13.24-27; Lukö 21.25-28)

29 'Yö Yesu -ya pö: «'Yënnghöyi -nu 'wo bhë □wa ziö, lan- -dho trö, 'su -de 'pö yaa 'dho bhü, 'susongga -nu -wo -dho go

dhang- -nu -bha, 'wo -püö, 'ö 'piigbeedhε -nu 'wo dhang- -nu 'gü, 'wo □zluu.

30 Kö ma Mεgbö n -ma □duakēpē -wo -sü -mü dhang- 'gü. 'Sεgümε -nu 'saadhö -wo -dho ma Mεgbö n yö kö a nu -na dha kpö -nu -ta dhang- 'gü 'piigbeedhε waa- 'tobhɔdhε □va -an 'ka. □Ya kē 'dhö, -wo -dho 'gbo bɔ wo -de □maa 'ma -sü 'ka.

31 'Truu 'we -wo □va -yö -dho kē. □Ya kē 'dhö, -Zlan -bha bɔmε -nu 'wo n 'piö bhë, a -dho -an bɔ 'kpongtaadhε 'pian -yiisië -ta, -waan n -ma mε -nu 'ö 'a -an sü 'kpongtaadhε 'dhiötodhε do do 'ö -dhö -a -bha bhë, -an kpɔ 'kuë- -dhε do 'gü.»

Mε □daan' -wo 'ö -gban figö -lü -bha (Maakö 13.28-31; Lukö 21.29-33)

32 'Yö- pö 'zü: «Mε □daan' -wo 'ö -gban figö -lü -bha □nε, -kaa -ga bhë 'dhε: 'Ö tɔɔ □ya kē □nε -a -kɔ -nu -wo □kpεa' -na, -a 'dhε -nu -wo bhɔ -na, kö 'ka- dɔa □nε □kpɔɔ □ya yö □klöö'.

33 -Kɔ do bhë -a 'ka, 'wun -nu 'wo □nε 'ka -an yö, kö -kaa dɔa □nε ma Mεgbö n nu -yi □ya yö □klöö'.

34 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Mε -nu 'wo 'bhee- □dεε □nε -a 'gü zö □nε, pē -nu 'wo □nε -wo -dho kē kö -an 'plε waa ga □kun.

35 Dhang- waa- 'kpongtaadhε -wo -dho ziö, 'kεε n -wo -nu 'ka 'dho ziö 'gβεdhö»

-Zlan dosen □nε 'ö 'kpongtaadhε 'dhiötöyi dɔ

(Maakö 13.32-37; Lukö 17.26-30, 34-36)

36 'Yö- pö 'zü: «'Kεε mε gβε 'yaa- yi -nu, -a 'lεlε -nu gβε dɔ; -Zlan -bha bɔmε -nu -de 'wo dhang- 'gü, ma -de 'a- Gbö 'ka bhë, 'yiëë- yi dɔ; n Dë dosen □nε 'ö- yi dɔ.

37 Pē do 'yö -kē Noe -bha 'töng 'ka bhë, pē do bhë 'ö dho kē 'zü, 'töng 'ö ma Mεgbö 'a dho nuë bhë -a 'ka.

38 -A 'töng 'ö bhë -a 'ka kö 'yi □va yaa pa □kun, mε -nu -wo -kē pē -nu -bhö -sü 'gü, müpē -nu mü -sü 'gü; gɔɔn- -nu -wo -kē dhe -nu 'sü -sü 'gü, 'ö mε -nu -wo wo -bha 'në dhoo -nu dɔ gwaan 'ö dho 'ö yöë yi 'ö Noe -yö □daa' 'yitagɔ 'gü -a -bha.

39 -An -zo yaa kē 'wun 'gbee- 'yö dhö nu -an -ta bhë -a 'piö, 'ö dho 'ö yöë yi 'ö 'yi □va -yö nuë, 'ö sɔ -an 'plε -zü -a -bha. -Kɔ

do bhë 'yö dho kaa ma Mëgbö n nu -yi 'ka 'pö.

⁴⁰ A- -pö ka -dhë 'zü: -A yi bhë -a 'ka, më □ple -wo -dho kë □bhlöö-, -a më do -dho sü, 'ö- më do -yö to.

⁴¹ Dhoo -nu □ple -wo -dho kë pë zön -dhiadhö, -a më do -dho sü, 'ö- më do -yö to.

⁴² -Ka -ya ka 'yaan, bhii 'kaa yi 'ö ka Dëmë dho nuë -a dō.

⁴³ 'Wun më 'ö □në -ka -a -gen ma -së 'ka! 'Ö □ya kë □në 'kōdëmë -yö 'tōng 'ö □kwaanmë dho nuë gbeng -a -dō -bezë, kö -yö -dho -ya ö 'yaan kö □kun 'ö dho -da ö -gō kōō -wun 'gü.

⁴⁴ -Ka ka -zo kë ka -de 'piö! Bhii ma Mëgbö, a -dho nu 'lëlé 'ö ka -zo 'yaa- -dhë bhë -a 'ka.»

*Yuökëmë -towogüsüzë waa- -a më 'ö 'yaa 'to ö -wo 'gü
(Lukö 12.41-48)*

⁴⁵ 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «Dö 'pö 'ö tōō yuökëmë -towogüsüzë 'ö 'wun dō □ë? 'Ö tōō më 'ö- dëmë -yö ö bha yuökëmë -nu -lo -a kwëë -yaan ö -zo kë -an 'piö, kö -yaan -an 'dhi gba -an 'dhi -gba 'tōng 'ka bhë.

⁴⁶ □ëë, yuökëmë 'ö- dëmë -yë 'zü -sü 'ka, -yaan nu ö plöo, 'ö dho -a yö kö -a -zo -yö yuö -nu 'wo 'dhö bhë -an 'piö bhë, □zuögludhi -yö kë -a -gō.

⁴⁷ A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: -A dëmë -yö -dho ö -bha pë -sëëbō -nu 'ö- -gō bhë -a 'plë -lo -a kwëë.

⁴⁸ 'Këë □ya kë □në yuökëmë këwunyaazë -mü -a 'ka, -yö -dho -a pö ö -de 'gü □nëë: <N dëmë 'yaa nu -na 'siö->.

⁴⁹ 'ö dho -ya ö 'bhamë -nu 'ö -an -bha yuö 'dhö do -an ma -sü -bha; 'go mü 'ö waa- yō 'yi mü -më -nu 'wo pë -nu -bhö, 'wo yō -nu mü wo 'ko □bhaa,

⁵⁰ -a dëmë -dho nu yi 'ö 'yaa- dō, 'iin 'lëlé 'ö 'yaa- dō -a 'ka.

⁵¹ -Yö -dho yuökëmë 'ö 'dhö bhë -a 'klo bhō □gbaōnsü 'ka, 'ö- bō më 'yan -ta -pë kë -më -nu 'piö. -Dhë bhë -a 'gü 'ö -an 'plë dhö 'gbo -nu bō -waan wo 'sōn -nu -bhö -a -bha.»

25

'Wun □zuan' 'ö -gban 'nëdhoo -nu 'gōō -do -bha

¹ 'Ö Yesu -ya pö: «-Zlan -bha -gludëdhe 'yö dhang- 'gü bhë -yö bhō 'në dhoo -nu -dadhëü 'gōō -do 'wo wo -bha □labang sü 'wo dho dhe 'sü -gōōn -gō zian- -an -bha.

² -An më 'sōōdhu 'waa 'kpaakpa, 'këë -an më 'sōōdhu -wo 'kpaakpa.

³ 'Ö -an më 'sōōdhu 'waa 'kpaakpa bhë 'wo wo bha □labang sü, 'këë waa 'siö 'yi 'wo dho -a kun wo -kō 'piö -a 'sü.

⁴ 'Ö -an më 'wo 'kpaakpa bhë 'wo wo -bha 'siö 'yi sü -sandhe 'gü, 'wo- kpa woë- □labang -bha.

⁵ 'Në dhoo -nu 'gōō- do 'wo bhë, yi -yö -an -kun 'ö 'wo yi zë kö dhe 'sü -gōōn yaa nu □kun.

⁶ □Dhë □wa dō gbeng ziën, 'ö -wo do -yö -we 'wo- ma: <Dhe -gōn □ya nu! -Ka yö plaan 'ka 'dho -a -gō zian!->

⁷ 'Ö 'në dhoo -nu 'gōō- do 'wo bhë 'wo -büö 'wo yö plaan, 'wo yö wo -bha □labang -nu 'yan □luu' -sü -bha.

⁸ 'Ö -an më -nu 'waa 'kpaakpa bhë 'wo- pö -an më 'wo 'kpaakpa bhë -an -dhë: <-Ka 'siö 'yi pë 'tee nu yi -dhë -ë, yi -bha □labang -nu -wo □dhuu' -na!->

⁹ 'Ö -an më 'kpaakpazë -nu 'wo bhë 'wo- pö: <-Abi', bhii yaa 'dho -mō kwa -bha. -Ka 'dho 'siö 'yi 'dhōōdōmë 'piö 'ka ka -bha 'dhō!->

¹⁰ 'Ö -an më -nu 'waa 'kpaakpa bhë 'wo dho wo -bha 'siö 'yi 'dho □dhia, 'këë 'tōng gia- bhë -a 'ka, 'ö dhe -gōn -yö nu. 'Në dhoo -nu 'sōōdhu më 'ö 'wo wo -de -pë -kë bhë, 'ö waa- dhe -gōn -nu 'wo -da dhe 'sü -kō 'gü, 'ö më -nu -wo 'kwëë ta □lakele 'ka.

¹¹ □Dhë 'ö- -dhe 'bhle 'tee □ya □glōō, 'ö 'në dhoo -nu 'sōōdhu 'wo to bhë 'wo nu, 'wo yö 'gbla -sü 'gü □nëë: <Yi -gōmë, yi -gōmë, -bhö 'kwëë 'po yi -gō -ë!->

¹² 'Këë dhe -gōn -ya -pö -an -dhë: <A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka 'maa kaa dō!-> »

¹³ 'Ö Yesu -yö ö -wo -zuöatadhe kë □nëë: <-Ka -ya ka 'yaan, bhii 'kaa- yi -nu 'iin 'lëlé -nu -an gbë dō!->

'Wun □zuan' ö -gban yuökëme -yaaga -bha
(Lukö 19.11-27)

14 'Ö Yesu -ya pö: «-Zlan -bha -gludëdhe 'ö dhang- 'gü bhë -yö -dho bho göön- do 'yö dho 'ta 'gü -a -bha. 'Yö ö bha yuökëme -nu □dhö -kë, 'yö ö bha pë -nu -lo -an kwëë.

15 'Yö 'sënnng 'tama □këng' 'söodhu nu -a me do -dhë, 'ö- me kë □ple bhë 'yö- □këng' □ple nu -a -dhë; -a me kë -yaaga bhë 'yö- □këng' do nu -a -dhë. -Ya -nu -an -dhë me 'ö -dhö -a -bha 'dhö -siögüdhe kë -ko □faan' -bha.

□Dhe □ya kë 'dhö, 'yö- to 'ö dho.

16 Yuökëme 'ö 'sënnng 'tama □këng' 'söodhu yö bhë 'yö dho 'ö- -siögüdhe -kë, 'ö 'sënnng 'tama □këng' 'söodhu 'bhaa yö.

17 Me 'ö- -bha -yö -kë 'pö □këng' □ple bhë, 'yö- -kë □ne -ko do bhë -a 'dhö; 'yö- □këng' □ple 'bhaa yö 'pö.

18 'Këë me 'ö- -bha -yö -kë □këng' do bhë -yö -dho, 'yö 'se pön, 'yö ö -göme -bha 'wëü- bhë 'yö- -bin.

19 □Dhe 'ö- -dhe □ya □glö, yuökëme -nu 'wo bhë 'ö -an -göme -yö nu, 'wo yö yuö -nu 'wo- -kë bhë -a 'kluën bho -sü -bha.

20 Yuökëme 'ö 'sënnng 'tama □këng' 'söodhu -yö nu -a -dhë bhë, -yö -nu 'sënnng 'tama □këng' 'söodhu gbe 'ka, 'ö- pö ö -göme -dhë: <N -göme, 'sënnng 'tama □këng' 'söodhu □ne 'ü- nu n -dhë, 'këë -a □këng' 'söodhu 'bhaa 'a- yö -a 'piö 'ö □ne.>

21 'Ö- -göme -ya pö -a -dhë: <□Yö -së, ma yuökëme këwunsëëzë, -zo -tën -a -dhë -me -mü ü 'ka; ü ü -zo -kë pë -nu 'ö -an 'to 'gian 'yaa -an -bha -an 'piö; a -dho -an me 'ö -an 'to 'dho -an -bha -a nu ü -dhë. -Bhö nu 'ü □zuögludhi kë n 'piö!>

22 'Ö yuökëme me 'ö 'tama □këng' □ple -yö nu -a -dhë bhë, 'ö □yöön ö -göme -bha 'ö- pö: <N -göme, 'sënnng 'tama □këng' □ple 'ü- nu n -dhë bhë, -dhe -ga, -a □këng' □ple 'bhaa 'a- yö -a 'piö □ga □ne!>

23 'Ö- -göme -ya pö -a -dhë: <□Yö -së, yuökëme këwunsëëzë, -zo -tën -a -dhë -me -mü ü 'ka; 'ö tö pë -nu 'ö- 'to 'gian 'yaa 'dhö -a 'gü, ü ü -zo -kë -an 'piö. □Dhe 'ö 'dhö, pë -nu 'ö -an 'to 'dho 'gian -a nu ü -dhë. -Bhö nu, 'ü □zuögludhi kë n 'piö!>

24 'Ö yö 'sabla yuökëme me 'ö 'tama □këng' do -yö nu -a -dhë bhë -a -bha, 'ö □yöön ö -göme -bha 'ö- pö: <N -göme, a- □döa' □ne ü me 'ö 'gbee- -a 'ka, pë 'ö ü 'ka- ta, ü- -bho, 'ö pëga 'ö ü 'ka- ta, 'ü- -kan.

25 'Ö 'suö -yö n -kë. -A -wun 'gü 'a dho 'a ü bha 'wëüga bhë 'a- -bin 'seidhö. -Dhe -ga zö, ü bha pë bhë □ga □ne.>

26 'Ö- -göme -ya pö -a -dhë: <Yuökëme yaa, ü 'fiasü, ü- □döa' □ne pë 'ö n 'ka- ta, a- -bho, 'ö pëga n 'ka- ta, 'a- -kan.

27 □Dhe 'ö 'dhö, ü □dua' -mü -be kö ma 'wëü- bhë 'ü- -da 'wëü- -da -a 'gü -ko 'gü, kö n -ye 'zü -sü 'ka, ma gia- 'aan- -a bho mü kö -a □truën -yaan kë -a -ta!>

28 'Ö- pö ö bha yuökëme -nu -dhë: <'Sënnng 'tama □këng' do bhë -kaa 'kun -a -gö 'ka- nu me 'ö 'sënnng 'tama □këng' 'söodhu 'dho -a -gö bhë -a -dhë.

29 Bhii me 'oo me 'ö pë 'dhoë- -gö, -wo -dho -a □taö' nu -a -dhë, 'ö pë -yö -kë -a -gö □va, 'këë me 'ö pë 'yaa- -gö, -a pë 'bhle 'tee 'yö- -gö, -wo -dho -a kun -a -gö.

30 □Ya 'to yuökëme 'ö- □truën gbe 'yaa -dhö □ne -a -bha 'ka, -kaa □zong' plan -dhëtiidhe 'gü! -Dhe bhë -a 'gü, 'yö dho ö 'son -nu -bhö -a -bha, -yaan 'gbo -nu bö -a -bha.> »

-Zlan -bha zakanyi -kaanta

31 'Go mü 'zü 'ö Yesu -ya pö: «Yi 'ö ma 'a Megbö 'ka 'a dho nuë -gludë 'ka, yië -Zlan -bha böme -nu 'saadhö yi -dho nu. -A yi bhë -a 'ka a -dho -ya ma -gludëdhe kë 'gö -gbloo 'gü.

32 'Segö 'saadhö 'gü -me -nu -wo -dho dho wo 'kuë- n wö 'dhiö, 'a me -nu zë 'gü do do 'ka □ne -ko 'ö -tuëmaakëme 'dho 'bhla -nu bho -na 'ka -bho -nu ziën bhë -a 'dhö.

33 A -dho 'bhla -nu bö n □kwëë- 'gü □zian', 'a -bho -nu bö n kwaa- 'gü □zian'.

34 □Ya kë 'dhö, ma -gludëme, a -dhoë pö me -nu 'ö 'wo n □kwëë- 'gü □zian' bhë -an -dhë: <-Ka nu, me -nu 'ö n Dë □ya 'dhuë- 'kpo ka -bha, 'ö -Zlan -bha -gludëdhe 'ö- -ya 'kpongtaadhe kë -yi züdüyi 'ka bhë, -yö -ya ka -bha 'ka.

35 Bhii din -yö -kë n kë □dhia, 'ö 'ka n gbaa -bhöpë 'ka. 'Yi mü -dho -yö -kë n kë

□dhia, 'ö 'ka n gbaa 'yi 'ka. A -kë -nia 'ka, 'ö 'ka n -nia 'kun -së.

³⁶ A -kë n 'kpaan 'ka, 'ö 'ka so -da n -ma. 'Yua -yö -kë n kë □dhia, 'ö 'ka ka -zo -kë n 'piö. A -kë -kanso 'gü, 'ö 'ka bhö n □dhia.>

³⁷ Με κpengdhö -nu 'wo bhë -wo -dho -a pö n -dhë: <Yi Dëmε, yi ü -yö 'më kö din -yö ü kë -na, 'yi ü gbaa -bhöpë 'ka ε? 'Yi ü yö 'më kö 'yi mü -dhö -yö ü kë -na, 'yi ü gbaa 'yi 'ka ε?>

³⁸ Yi ü -yö 'më kö ü -nia 'ka, 'yi ü -nia kun -së -ε? Ü -kë ü 'kpaan 'ka 'më, 'yi so -da ü -bha -ε?

³⁹ Yi ü -yö 'yua 'gü 'më, 'ö 'yi ü yö -kanso 'gü 'më, 'yi -bhödhia -kë ü -gö -ε?>

⁴⁰ □Ya kë 'dhö, ma -gludëmε, a -dho -a pö -an -dhë: <A- -pö ka -dhë giagia 'ka: Pë -së 'saadhö 'ö 'ka- -kë mε -nu 'ö 'waa -an □bhle -ya 'ö 'wo n dheglu 'ka -a mε do -dhë bhë, kö ma □nε 'ö 'ka- -kë n -dhë.>

⁴¹ 'Go mü 'zü, ma -gludëmε, a -dho -a pö mε -nu 'wo n □kwaa- 'gü □zian' bhë -an -dhë: <-Ka bhö n -dhë □taa', mε 'ö -Zlan □ya 'dhangga -ya ka -bha! -Ka 'dho □toëpö 'siö 'ö □glöötiaandhö -dhe 'ka 'ö -ya -sü 'ka dü waa- ö bha bömε -nu -an -dhë bhë -a 'gü!>

⁴² Bhii din -yö -kë n kë □dhia, kaa n gbaa -bhöpë 'ka, 'yi mü -dhö -yö n -kë, kaa n gbaa 'yi 'ka.

⁴³ A -kë -nia 'ka, kaa n -nia 'kun, a -kë n 'kpaan 'ka, kaa so -da n -ma. A -kë 'yua 'gü, a -kë -kanso 'gü, kaa bhö n □dhia.>

⁴⁴ -Wo -dhoë pö: <Yi Dëmε, yi ü -yö 'më kö din -yö ü kë -na, kö 'yi mü -dhö -yö ü kë -na, kö ü -nia 'ka, kö ü 'kpaan 'ka, kö ü 'yua 'gü, kö ü -kanso 'gü, 'ö yiëë nu ü -dhë -ε?>

⁴⁵ □Ya kë 'dhö, ma -gludëmε, a -dho -a -daa kë -an -gö □nεε: <A- -pö ka -dhë giagia 'ka: Pë -nu 'ö kaa- kë mε -nu 'waa -an □bhle -ya □nε -a mε do -dhë bhë, ma □nε 'ö kaa- kë n -dhë.>

⁴⁶ Με -nu 'wo 'dhö bhë -wo -dho dho □toëpö 'klobhödhe -bha. 'Ö mε κpengdhö -nu -wo dho 'pö □toëpö -këdhösü -dhe -bha.>

Με □κωνμε -nu -wo -dho Yesu -klu 'gü (Maakö 14.1-2; Lukö 22.1-2; Zan 11.45-53)

¹ □Dhe Yesu □ya yën 'wun -nu bhë -an □blεε' -sü -bha, 'ö- pö ö bha □guë' -nu -dhë:

² «Ka- □dca' □nε, Paakö 'wlaan- -dho kë -dhekpaoyi □ple -bha, ma Μεgbö, n do -sü -mü mε -nu kwεε kö -waan n do -gaatalü -bha.»

³ □Dhe □ya kë 'dhö, slabhome -nu -gömε -nu waa- 'segümε -nu mε ziizii -nu 'wo Zuifö 'ka, -wo -nu wo 'ko □bhaa slabhome □va 'wo- -dhe Kaifö bhë -a -gö koo.

⁴ 'Ö -an -wo -yö kpo 'kuë-, kö -waan Yesu 'kun -bin -blü 'waan- zë;

⁵ 'wo- pö: «Kwa 'ka 'dho -a kun 'wlaan- kë -yi 'ka. □Ya kë 'dhö, 'segümε -nu -dho □luu' 'wo nu kwa -gö.»

Dhebo do -yö pë 'yi 'tëë -sëëzë 'daawo Yesu -gö -ta

(Maakö 14.3-9; Zan 12.1-8)

⁶ Yesu -yö -kë Betani, Simö 'ö □wee □yua' -ya -kë -be bhë -a -gö koo.

⁷ 'Ö dhebo do -yö □yoon -guö -kpo 'lü 'ö pë 'yi 'tëë -sëëzë □sonng' 'gbeezë -ya pa bhë -a 'ka -a -bha. □Dhe Yesu 'dhö pë -bhö -na, 'yö- 'daawo -a -göa.

⁸ □Dhe 'ö- -bha □guë' -nu □waa- yö, yaa dhi -an -dhë, 'wo- pö: «Pë 'gü □siö' -sü 'kpaan kun □nε □a?»

⁹ Pë 'yi 'tëë -sëëzë □nε -wa 'dhoo do □sonng' 'gbee- 'ka -bezë, 'ö- 'wëü- -nu bhë 'wo- nu 'fεmε -nu -dhë kö 'yaa -së -a!>

¹⁰ Bhii □dhe -kë □nε Yesu -yö 'wun 'wo -kë -a □blεε' □dhia bhë -a -ma bhë, 'yö- pö -an -dhë: «-Më -kë 'ö dhebo □nε 'ka- □koo' □yεε □ε? Pë 'ö- -kë n -dhë bhë □yö -së.

¹¹ Bhii 'fεmε -nu -wo -dho kë ka 'piö zö -kplawo, 'kεε ma -zë n 'ka 'dho to ka 'piö zö.

¹² Dhebo □nε -yö pë 'yi 'tëë -sëëzë □nε -a -lo n -ma n □glöö □baa' -pë 'ka.

¹³ A- -pö ka -dhë giagia 'ka: -Dhe 'saadhö 'wo 'dhoë- 'wuntaosë □blεε' -a -bha 'kpongtaadhe 'ö □nε -a 'gü, pë 'ö dhebo □nε 'ö- -kë bhë -wo -dho -a □blεε', 'ö -an -zo -yö -büö -a -wun 'ka.>

Zuda -ya 'piö 'yö Yesu dɔ slabhome -gome -nu kwεε

(Maakö 14.10-11; Lukö 22.3-6)

14 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö □guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo bhë -a mε do 'wo- -dhe Zuda Ikaliotö bhë, 'yö dho 'ö yö slabhome -gome -nu -bha,

15 'ö- pö -an -dhë: «'Ma Yesu dɔ ka kwεε □sia, -më 'ka dhoë- nu n -dhë -ε?» 'Ö 'wo 'wëü- 'puu 'tama 'gɔɔ- -yaaga □dhong, 'wo- nu -a -dhë.

16 'Ö sü yi bhë -a -bha, Zuda -yö -kë -a □mεε' □dhia kö 'yaan- Yesu dɔ -an kwεε.

Yesu waa- ö bha □guë' -nu -wo Paakö 'wlaan- -pë -bhö wo 'kuë-

(Maakö 14.12-21; Lukö 22.7-14, 21-23; Zan 13.21-30)

17 'Dhɔɔgɔ 'ö 'wo 'bluu- 'ö- □bhεεpë 'yaa- 'piö, 'wo- -bhö -na -a 'ka bhë, -a -dhekpaoyi -blεεzë 'ka, 'yö □guë' -nu 'wo Yesu □dhes' -kpɔ, 'wo- pö -a -dhë: «-Dhe -mlë 'ü- 'piö kö 'yi ü bha Paakö 'wlaan- -bhöpë kë -a -bha -ε?»

18 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë -wo 'dho plöö; □ya kë □ne □wa -da plöö -wo yö gɔɔndë do -bha; -wa □dhes' kpɔ □woë' □nεε: «'Yi -gome -ya -pö ö -bha 'lεε □ya yö □klöö'; 'kεε -dhe 'ö ü -gɔ kɔɔ □ne 'ö waa- ö -bha □guë' -nu 'wo dho Paakö 'wlaan- -pë -bhö -a -bha.»

19 'Ö □guë' -nu -wa -kë □ne -kɔ 'ö Yesu -ya pö -an -dhë bhë -a 'dhö. 'Wo dho 'wo Paakö -bhöpë -yuö -kë 'kɔ bhë -a 'gü.

20 □Dhe 'yiniadhe □ya dɔ, Yesu waa- ö bha □guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo bhë -wo -dho pë -bhö -a -ta □gba 'dhiö.

21 -Wo -kë pë -bhö □dhia, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë giagia 'ka: Mε do -yö ka ziën, yö □ne 'ö dho n dɔ n yaagüme -nu kwεε.»

22 -A -bha □guë' -nu wöödhe -yö -siö □gbaɔnsü, 'wo yö -a □dhes' kpɔ -sü -bha do do 'ka □nεε: «N Dëme, ma -mü -a?»

23 'Ö Yesu -ya pö: «Mε 'yö ö bha □bluu- -sɔ n 'piö pë -bhö -a 'gü 'tia- 'gü □ne yö -mü.

24 Ma Mεgbö, a -dho ga □ne -kɔ 'ö pë 'ö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü n -wun 'gü 'ö- 'ka- 'dhö. 'Kεε -më 'yena -wun 'yö □ne gɔɔn- 'ö 'dhoë- ma Mεgbö n dɔ n

yaagüme -nu kwεε bhë -a -bha 'ka! Gɔɔn- 'ö 'dhö yaa bhɔ -bezë, kö □yö -së -a -bha 'ka!»

25 Zuda 'ö dho -a dɔ ö yaagüme -nu kwεε bhë, 'ö- pö: «N -Gome, ma -mü -a?» 'Ö Yesu -ya pö: «Ü- -kpɔ ü -de 'yaan.»

-Bhöpë 'slööslö

(Maakö 14.22-26; Lukö 22.15-20; 1 Kolentö 11.23-25)

26 -Wo -kë pë -bhö □dhia, 'ö Yesu -yö □bluu'- -sü; □dhe 'ö □ya -Zlan zuö pö -a -ta, 'yö- □kaan, 'ö- nu ö bha □guë' -nu -dhë -a pö -sü 'ka □nεε: «-Kaa 'sü, 'ka- -bhö, -a mε □ne tɔɔ n bun.»

27 'Ö -droɔn -kɔɔ do sü; □dhe □ya -Zlan zuö pö -a -ta, 'yö- nu -an -dhë -a pö -sü 'ka □nεε: «Ka 'ple -kaa mü!

28 Bhii -a mε □ne tɔɔ n fei. Fei bhë □ne 'ö -Zlan -bha -dhi 'kuë- gën 'ka. Yö □ne 'ö -lo -ziö medhevadhe -bha □sɔɔn yaa -ta -pë 'ka.

29 A- -pö ka -dhë: N 'ka -dho -droɔn mü ka 'piö gbɔ, 'ö dho 'ö yöë -droɔn -dëü gbε 'a dho -a mü ka 'piö n Dë -bha -gludëdhe -pö 'gü bhë -a yi -bha.»

30 □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo 'wlaan- -ta 'tan -nu bho, 'wo dho Olivie -tɔn tuö.

Piεε -bha □kploo ö- wo Yesu 'ka

(Maakö 14.27-31; Lukö 22.31-34; Zan 13.36-38)

31 'Ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë: «Gbeng -yi gia- □ne -a 'gü, ka 'ple ka -dho n to 'ka -ziö, bhii pë 'ö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: A -dho 'bhla -maakëme zë, 'ö 'bhla -tuë -nu -wo -pen -dhe 'saadhö -a 'gü.

32 'Kεε 'ma 'go ga 'gü, a -dho dho ka 'dhiö Galile -se 'gü.»

33 'Ö Piεε -ya pö: «'Kö -kë □ne mε 'ple -wo ü -to, ma -zë, n 'ka 'dho ü to 'gbεεdhö.»

34 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «A- -pö ü -dhë giagia 'ka: Gbeng -yi gia- 'ö □ne -a 'gü, -a kë -sü 'ka kö -tɔ gɔn -yaan 'we, ü -dho -a pö -gwaa -yaaga -zë □ne 'bhaa n dɔ.»

35 'Ö Piεε -ya pö: «'Kö -kë □ne ko zë -wun -mü 'dhee, n 'ka 'dho -a pö 'gbεεdhö 'maa ü dɔ!» 'Ö pë do bhë mε 'wo to 'wo- pö 'pö.

Yesu -bha □bhea' 'ö- wo Zesemane
(Maakö 14.32-42; Lukö 22.39-46)

³⁶ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu waa- ö bha □guë' -nu 'wo -lo -dhe do 'wo- -dhe Zesemane bhë -a -bha, 'ö- pö -an -dhë: «-Ka □yaannu zö, kö 'a 'dho -de □bhea' □dhia!»

³⁷ Πιεε 'dhö, Zebede gbö -nu □ple 'dhö, 'yö -an sü ö 'piö. 'Yö -wεε -yö -kpo -a -ta.

³⁸ 'Ö- pö -an -dhë: «N □zuö' □ya pa ga -sü 'yena bhë -a 'ka. -Ka 'to zö, 'kwa -ya kwa 'yaan!»

³⁹ □Dhe 'ö bhö -an -dhë □taa' 'bhe 'ka, 'ö ö -gö -gblü 'sei 'ö □bhea ö -wo -ta □nεε: «N Dë, -a këdhe □ya kë -dhö, 'yi 'güüzë 'ö □nε, -a bhö n -dhë □taa'! Kë- wo 'dhö 'püë- wo bhë n 'ka- pö, ma 'pö n 'yi □kaan -dhë -wun, 'kεε bhi -zë, ü 'yi □kaan -dhë -wun -yö kë.»

⁴⁰ 'Ö -ye ö 'zü 'ö nu ö bha □guë' -nu -yaaga bhë -an 'piö, 'ö -an yö kö -wo yiö, 'ö- pö Πιεε -dhë: «'E! Kaa -ya ka 'yaan n 'piö 'lele do gia- 'ka a?»

⁴¹ -Ka -ya ka 'yaan, 'ka □bhea', kö □kun 'ö 'ka dho -püö 'güandhe 'gü, a- □tei' -do □nε ka- 'piö 'ka -ya ka 'yaan, kë- wo 'ö □faan' 'yaa bun -gö bhë yö -mü.»

⁴² 'Ö bhö -an -dhë □taa' -gwaa kë □ple -naa wo, 'ö □bhea -wo 'ö □nε -a 'ka: «N Dë, 'ö □ya kë □nε 'yi 'güüzë -koo 'ö □nε yaa 'dho bhö n -dhë □taa', kö ü 'yi □kaan -dhë -wun -yö kë!»

⁴³ 'Ö nu ö bha □guë' -nu 'piö, 'yö -an yö kö □wa yi zë 'zü, bhii 'ö töö yi -yö -kë -an 'yënnghö.

⁴⁴ 'Ö Yesu -yö go -an 'piö 'zü, 'yö dho □bhea' □dhia -gwaa -yaaga -naa wo, -wo do bhë -a 'ka.

⁴⁵ 'Ö nu ö bha □guë' -nu 'piö, 'ö- pö -an -dhë: «Ka yi zë -na -kplawo □a? Ka ka 'tεε -nu pa -na -a? -Ka -dhe -ga: 'Lele □ya -lo kö ma Μεgbö 'aan- do □soonyaame -nu kwεε.

⁴⁶ -Ka □luu'- 'kwa 'dho! Goon- 'yö dho n 'dhoo do bhë, □ya -lo zö 'saadhö!»

Yesu 'kun -sü
(Maakö 14.43-50; Lukö 22.47-53; Zan 18.3-12)

⁴⁷ Yesu -yö -to 'wun □bleε' □dhia, 'ö- -bha □guë' -nu 'göo- do ö ga □ple 'wo bhë -a me do 'ö Zuda 'ka bhë, waa- me -gbaa □va 'ö

-blaan -nu, 'lü 'klu -nu 'dhö -an -gö, -wo -kë -a 'piö 'wo nu. Με -nu 'wo nu bhë, slabhome -göme -nu waa- Zuifö me ziizii -nu □nε 'wo -an bö.

⁴⁸ Zuda 'ö Yesu do ö yaagüme -nu kwεε bhë, -yö □duakëpë 'wo dho Yesu kun -a -bha -a -zön me -gbaa □va bhë -an -dhë □nεε: «Με 'a 'dhoë- -a 'kpeng mü bhë 'ö töö me 'ka- 'piö bhë kö -kaa 'kun!»

⁴⁹ 'Yö Zuda -yö □yoon Yesu -bha 'ö- pö: «'Bha □büee, n -Göme!»

'Ö to mü 'ö- 'kpeng mü.

⁵⁰ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «N 'bhamε, pë 'ü nu kö 'üen- -a kë bhë, -bhö -a kë!»

□Dhe □ya kë 'dhö, me -nu 'wo bhë 'wo □yoon Yesu -bha, 'ö 'wo- kun.

⁵¹ 'Yö me -nu 'wo -kë Yesu 'piö bhë -a me do -yö ö -bha -blaan -gan -kloo 'gü, 'ö slabhome -nu -göme -bha yuökëme zaa ö 'tonëga -bha, 'ö- 'klu -kan.

⁵² 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö ü bha -blaan -da -kloo 'gü, me 'saadhö 'wo -blaan 'sü -na bhë, -wo -dho to -blaan □kwaa'.

⁵³ 'Bhaa- döa □nε a -mö -a -bha 'a- -dhe n Dë -gö kö -yö nu n -dhë, kö -dhe do □nε -a 'gü 'yö ö bha böme -nu 'wo -ziö -vuu 'göo- 'slaple ö ga □ple -ta bö n -dhë -a?»

⁵⁴ 'Kεε □ya kë 'dhö -bezë, pë 'ö □bëen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -a 'dhiö -dho -mö 'kuë -kölle □ε? Bhii -yö □bëen' -sü 'ka □nε pë -nu 'wo bhë -wo -dho kë □nε -kö □nε -a 'dhö.»

⁵⁵ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö me -gbaa -nu 'wo bhë -an -dhë: «-Më -kë 'ka nu n 'kun □dhia -blaan -nu, 'lü 'klu -nu -an 'ka □nε □dhe 'wo- pö -a -bha 'kpa pëyaakëme -mü n 'ka -a 'dhö e? Yi 'saadhö 'ka, a -kë □yaannu -sü 'ka ka 'piö -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü me -nu □daan' -sü 'ka, 'ö kaa n 'kun.

⁵⁶ 'Kεε pë -nu 'wo bhë 'saadhö, -wo -kë kö pë 'ö -Zlan -wodhiölome -nu -wa □bleε 'ö □bëen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü bhë, -a 'dhiö -yaan -mö 'kuë.»

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- -bha □guë' -nu 'ple -wo □duë 'wo -kan -a -zü 'kuë-.

Yesu -bha -dho zakanme □va 'dhiö -sü
(Maakö 14.53-65; Lukö 22.54-55, 63-71; Zan 18.13-14, 19-24)

57 Με -nu bhë □dhe 'wo Yesu kun, -wo -nu -a 'ka Kaifö 'ö -kë slabhome -nu -gome □va 'ka bhë -a 'dhiö. -Dhe bhë -a 'gü, Zuifö -nu -bha tonggome -nu waa- -an -bha me ziizii -nu -wo -kë wo 'kuë- mü.

58 Πιεε -yö -ziö Yesu 'piö, -gentozlöödhe 'ka, 'ö nu 'ö □daa' slabhome -nu -gome □va -gö 'kweandhe, 'ö waa- 'yan -to 'ko -bha -me -nu -wo □yaannu mü, kö -ko 'ö 'wun bhë 'ö dho yën -a 'ka, 'yaan- -a do.

59 Slabhome -nu -gome 'wo zakanme □vava 'ka bhë waa- zakanme □vava 'wo to, -wo □sua -wun 'wo dho -a do -a -bha kö -yaan kë 'wun -doadhe 'ka -waan -za -lo -a tuö -yaan kë -a zë -gen 'ka bhë, -wo -kë -a □mεε' □dhia.

60 -Wo -bo mü 'dhö do do 'ka wo -bha □sua -wun □bleε' -sü 'ka, 'ö -an -wo yaa 'ö 'ko 'sü. 'Ö me -kaanta □ple -wo nu

61 'wo- pö: «Γωον- 'ö □νε -ya pö -yö -dho -Zlan -gba -a 'gü -ko □wüü'-, 'ö- -dhekpaoyi -yaaga 'ka 'ö- gbe do.»

62 'Ö slabhome -nu -gome □va 'yö □luu, 'ö- pö Yesu -dhë: «'Wun 'ö me -nu □νε 'wo- □bleε' -na ü -gö bhë, ü 'ka 'dho -a gbe -daa kë □a?»

63 'Kεε Yesu yaa -daa kë -a -gö. 'Ö slabhome -gome □va -ya pö -a -dhë 'zü: «-Zlan 'ö 'bhee- -a 'to 'ka, a- -dhe ü -gö kö 'ö □ya kë □νε -a Gbö, -a -bha -Yame -mü ü 'ka 'ü- □bleε' -yi -dhë -wo -bhö -sü 'ka!»

64 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gö 'ö- pö: «□Ii-, yö gia- 'ü- □bleε bhë, 'kεε a- -bleε ka -dhë: 'Ö sü □dεε -bha zlöö, ka -dho ma Megbö n yö kö 'a -ya -sü 'ka -Zlan 'piigbeeze -bha -yadhe □bhlëze -bha. Ka -dho n yö 'zü dha kpö -nu 'gü kö a nu -na.»

65 □Dhe □ya kë 'dhö, slabhome □va -yö 'ö -bha gblang -blë -naazuédhe 'ka 'ö- pö: «-Më 'kwa -yaa -gö -ε? □Ya 'si bho -Zlan -gö! Kwa -bha -wun 'yaa -tömo -bha gbo, 'wun 'ö 'go -na -a □bleε' □dhia -Zlan 'ka bhë, ka- -ma.

66 Ka -bha -zotadhe töc -më -ε?» 'Wo- -daa -kë 'wo- pö: «□Eε-, -a zë -sü -ya -ma -kun!»

67 'Wo wo 'dhee -nu -suö -a wöödhö, 'wo- -ma -kö kpö 'ka kö me 'bhaa -nu -wa 'to -ma -na -a pö -sü 'ka □νεε:

68 «-Zlan -bha -Yame, me 'ö ü -ma bhë, -a 'to pö yi -dhë!» (Bhii □dhe kë -na 'dhö kö □wa so -klu -a woë-.)

Πιεε -bha -kploo Yesu -wun 'ka -sü (Maakö 14.66-72; Lukö 22.56-62; Zan 18.15-18, 25-27)

69 Πιεε -yö -kë -ya -sü 'ka plaan 'kweandhe bhë -a 'yasa 'gü -dhe -bha, 'ö slabhome -gome -bha yuökédhe do -yö □yoon Πιεε -bha 'ö- pö: «Bhi -de 'pö, ü -kë Yesu 'ö go Galile bhë -a 'piö!»

70 'Ö Πιεε -yö □kploo Yesu -wun 'ka me 'ple wö 'dhiö mü 'ö- pö: «Pë 'ü- 'piö kö 'ü- □bleε' - bhë 'maa- do!»

71 □Dhe -kë 'dhö 'ö Πιεε -yö dho -yö plaan -zian 'ka, 'ö -ko 'zü 'ö yuö kë 'në dhe do 'bhaa -ya yö 'ö- pö me -nu 'wo kë mü -an -dhë: «Με □νε -yö -kë Yesu, Nazaletë mi bhë -a 'piö!»

72 'Ö Πιεε -yö □kploo 'zü -dëüwo 'ö- pö: «A- -bleε -Zlan -dhë □νε, goon- 'ö bhë 'maa- do!»

73 □Dhe 'tong pé 'tee □ya ziö, me -nu 'wo -kë mü, 'wo □yoon Πιεε -bha, 'wo- pö -a -dhë: «Giagia 'ka, me -nu 'wo bhë ü -an me do 'ka, bhii ü 'wun □bleε' -wo -yö ü 'godhe -zon yi -dhë.»

74 □Dhe -kë 'dhö, 'ö Πιεε -yö yö -wo -bhokuédhe kë -sü -bha □νεε: «□Ya kë □sua 'ka, -Zlan -yö n 'klo bhö! A- -bleε -Zlan -dhë □νε, goon- bhë 'maa- do!» -Dhe bhë 'ö to -a -bha 'ö -tögon -yö -we.

75 'Ö Πιεε -zo -yö -büö, -wo 'ö Yesu -ya pö -a -dhë bhë -a 'ka □νεε: «-A kë -yi 'ka, -tögon -yaan 'we, ü -dho □kploo n -wun 'ka -gwaa -yaagazë □νε, 'bhaa n do.» 'Ö yö plaan 'ö 'gbo bo 'yenazë 'ka.

27

'Dho 'wo- wo Yesu 'ka Pilatö 'dhiö waa- Zuda -bha ga -kö

(Maakö 15.1; Lukö 23.1-2; Zan 18.28-32)

1 -Dhiadhiö tii 'gü, slabhome -gome -nu 'töödhö waa- Zuifö me ziizii -nu -wo -kpo wo 'kuë- kö 'waan- Yesu zë.

2 'Wo- -lö 'wo dhoë 'wo- do 'se □koonme Pilatö kweε.

3 □Dhe Zuda 'ö Yesu 'dhoo do bhë □yaa- yö □νε □wa za -lo Yesu tuö, 'ö- □zuö' -yö za do -a -bha, 'ö -ye 'ö 'zü, 'ö dho 'wëü- 'puu

ga 'gɔɔ-yaaga bhë -a 'ka slabhome -gome -nu waa- me ziizii -nu -an □dhia,

4 'yö- pö -an -dhë: «□Sɔɔn yaa 'a- -kë me yaa 'wun yaa kë bhë, 'a- dɔ ka kwεε 'kaan- -a zë bhë -a 'ka.» 'Kεε -wa -pö -a -dhë: «Yi -bha 'wun gbε 'yaa- 'gü, bhi □ne 'ö ü bha 'wun 'dhö -mü!»

5 'Ö Zuda -yö 'wëü- bhë 'yö- -pen sia- -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü mü, 'ö -ziö 'ö dho, 'yö ö -de dun 'lü -bha.

6 'Ö slabhome -gome -nu -wo 'wëüga bhë -a sü 'wo- pö: «Kwa -bha tɔng -ya -pö kö □kun 'kwaa fei □sɔng' -da □gbëü 'ö -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü bhë -a 'gü. Bhii 'ö tɔɔ me 'wo- zë -a □sɔng' -mü.»

7 □Dhe 'ö -an -wo □ya 'kpɔ -a -bha, 'wëüga bhë 'wo gbɔdɔmε -bha □bhlöodhe dhɔ -a 'ka, 'ö -kë -nia -nu me □wa ga -an -bindhe 'ka.

8 -A -wun 'gü □dεε □ne -a 'gü, -wo □tun -dhe bhë -a -dhe «me fei -dhe».

9 -Kɔ 'ö □kaa' 'ö -wo 'ö -Zlan -wod- hiölomε Zelemi -ya pö 'kpa 'ö- 'dhiö -yö -mɔ -a 'ka 'kuë 'ö bhë. Bhii -ya -pö: -Wo 'wëü- 'puu 'gɔɔ-yaaga 'ö -kë 'wëü- 'ö Izlaelö -me -nu -wo -kpɔ 'kuë- do kö -waan dhɔa bhë -wa -sü,

10 'wo gbɔdɔmε -bha □bhlöodhe dhɔ -a 'ka □ne -kɔ 'ö kwa Dεmε -Zlan -ya □blεε -a 'ka bhë -a 'dhö.

Pilatö -bha Yesu □dheε' 'kpɔ -sü

(Maakö 15.2-5; Lukö 23.3-5; Zan 18.33-38)

11 Yesu -yö -dho 'se □kɔɔnmε Pilatö 'dhiö, 'yö- □dheε' kpɔ 'ö- pö: «Zuifö -nu -bha -gludë -mü ü 'ka a?» 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü- □blεε bhë.»

12 Go mü □dhe 'ö slabhome -nu -gome -nu waa- me ziizii -nu 'dho 'wun dɔ -na -a -bha, yaa- -daa kë gbɔ.

13 'Ö Pilatö -ya pö -a -dhë: «'Wun -nu 'wo- dɔ -na ü -bha □ne, 'bhaa- ma □a?»

14 'Kεε Yesu yaa- -daa do gbε 'sü -a 'gü, yaa- kë -a -gɔ. -A -wun 'gü 'tetundhe □va -yö -da 'se □kɔɔnmε Pilatö 'gü.

Yesu -bha -da 'klobhɔdhe 'gü -kɔ

(Maakö 15.6-15; Lukö 23.13-25; Zan 18.39-19.16)

15 Paakö 'wlaan- 'saadhö -a 'ka, 'se □kɔɔnmε Pilatö -yö me 'ö 'segümε -nu 'dho -a 'piö, -a -bho -kanso 'gü -an -dhë.

16 Gɔɔn- do 'ö me 'plε -wa dɔ 'wo- -dhe Balaba, -yö -kë -kanso 'gü mü.

17 'Ö Pilatö -ya pö me -nu 'wo nu wo 'ko □bhaa -a wö 'dhiö mü bhë -an -dhë: «Dö 'ka- 'piö kö 'a- bho mü □i? Balaba 'iin Yesu 'wo- -dhe Klito bhë e?»

18 Bhii -ya □dɔa' □ne -wo Yesu -dɔ ö kwεε □druei 'ö -da -an 'gü bhë -a -wun 'gü.

19 Pilatö -yö -kë zadɔkɔ 'gü, 'ö- -bha dhebɔ -yö me -bɔ -a -dhë 'ö- pö: «Kö □kun 'ü pë gbε -kë gɔɔn- 'ö 'wun yaa gbε 'yaa- -bha bhë -a 'ka! Bhii yiö □zian' □dεε, n □sëë' -yö -bho -a -wun 'gü □duö.»

20 'Kεε slabhome -nu -gome -nu waa- me ziizii -wo -gban me -gbaa -nu 'wo bhë -an -bha, kö -wo Balaba bho mü, kö -wo Yesu -zë zë.

21 'Ö Pilatö -yö -an □dheε' kpɔ 'zü 'ö- pö: «Me □plε 'wo bhë, -a dözë 'ka- 'piö kö 'a- bho mü □i?» 'Ö 'wo- pö: «Balaba □ne 'yi- 'piö!»

22 'Ö Pilatö -yö -an □dheε' kpɔ □neε: «Kö 'a -më kë Yesu 'ö- 'tɔ -yö -kë Klito 'ka bhë -a 'ka ε?»

'Ö -an 'plε -wa -pö: «-A dɔ -gaatalü -bha!»

23 'Ö Pilatö -ya pö: «-Më -wun yaa 'ö gɔɔn- □ne 'ö- -kë -ε?»

'Kεε -wo -yö □gblaa 'gbla -sü 'gü wo □faan' 'plε 'ka □neε: «-Bhö -a dɔ -gaatalü -bha!»

24 □Dhe 'ö Pilatö □yaa- yö □ne ö -wo 'yaa -mɔ -na, 'kεε -an -wo 'dho -na 'dhiö -kplawo, 'ö 'yi sü 'yö ö -kɔ -zlu, me -gbaa -nu 'plε wö 'dhiö mü, 'ö- pö: «N -kɔ 'yaa gɔɔn- 'ö kpengdhö □ne -a zë -sü -wun 'gü, -a me bhë ka -bha 'wun -mü!»

25 'Ö me -gbaa -nu 'wo bhë 'wo- pö: «-A fei -wun -yö -lo yi -nu, yië- yi -bha 'në -nu, yi tuö!»

26 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Pilatö -yö Balaba bho -kanso 'gü 'segümε -nu -dhë, 'ö Yesu nu 'dhasi -nu -dhë, 'wo- -ma. 'Go mü, 'ö- dɔ -an kwεε kö 'waan- -a dɔ -gaatalü -bha.

'Dhasi -nu -wo duö 'luu -sü Yesu -bha
(Maakö 15.16-20; Zan 19.2-3)

²⁷ 'Dhasi -nu -wo -dho Yesu 'ka Pilatö -go koo, 'ö 'dhasi -nu me 'wo to 'ö -an 'ple -wo nu wo 'ko □bhaa mü.

²⁸ 'Wo Yesu -bha so -nu bho -a -bha, 'wo gblang nuεazé do -da -a -bha,

²⁹ 'wo 'ginng -gbloo □gblaa' do -kë, 'wo -kë -a -bha 'go □gblaa' 'ka, 'wo- -ya -a tuö, 'ö 'wo 'lünë do do -a □kwεε- 'gü -ko 'gü. 'Go mü, 'wo -lo wo kpon 'gü -a 'dhiö duö 'luu -sü -a -bha -sü 'ka, 'wo- pö: «Zuifö -nu -bha -gludë, 'bha □büee!»

³⁰ 'Wo wo 'dhee bho -a -bha, 'ö 'wo 'lü 'wo- do -a kwεε bhë, 'wo- kun -a -go, 'wo- □maa' -a -go -bha.

³¹ □Dhe 'ö □wa yën duö 'luu 'sü -sü -bha -a 'ka, 'ö gblang bhë 'wo- bho -a -bha, 'wo- -bha so -nu -da -a -bha; 'wo dho -a 'ka kö -waan do -gaatalü -bha.

Yesu -bha -do -gaatalü -bha -sü

(Maakö 15.21-32; Lukö 22.26-43; Zan 19.17-27)

³² □Dhe 'wo 'dho -na, 'ö 'wo -kpën goon- do 'ö go Silenë, 'wo- -dhe Simo -a -bha, 'wo- 'gbee- -ta bho kö -yö Yesu -bha -gaatalü bun.

³³ 'Wo dho 'wo -lo -dhe do 'bhaa 'wo- -dhe «Gooḡota» -a -bha, -a -gen 'ö too «me -go -klëë -lo -dhe».

³⁴ -Dhe bhë -a 'gü, 'wo -droon 'wo pë 'këü 'yi 'güüzë □kaan -a 'ka bhë 'wo- nu -a -dhë. □Dhe 'ö □yaa- dan, yaa 'we -a -bha gbo kö -ya mü.

³⁵ 'Wo- do -gaatalü -bha □taan -nu -gban -a -gen waa- -a -ko -nu -an -ta -sü 'ka. 'Go mü 'wo- -bha so -nu -glu wo 'ko 'ka 'töü- bhö -sü 'ka,

³⁶ 'wo -ya mü, wo 'yan -to -a -bha -sü 'ka.

³⁷ -A -go -ta dhuö pë 'ö- zë -gen 'ka, 'wo- -ya mü 'ö too: «Me □ne 'ö too Yesu 'ö Zuifö -nu -bha -gludë 'ka.»

³⁸ -Wo □kwaan -gludame -nu □ple -do -gaatalü -bha Yesu 'pian 'piö mü; -a me do -yö -kë -a □kwεε- 'gü, 'ö- me do -yö -kë -a □kwaa- 'gü.

³⁹ Me -nu 'wo -kë ziö □dhia mü, -wo wo -go zë 'gü 'si -nu -bho Yesu -go -sü 'ka.

⁴⁰ -Wo -kë -a pö □dhia -a -dhë: «Bhi 'ü- -kë kö 'üën- -Zlan -gba -a 'gü -ko 'wü, kö -dhekpaoyi -yaaga 'piö 'üën- -a gbe do bhë, -bhö ü -de dha; 'ö 'go mü, □ya kë □ne

-Zlan Gbö -mü ü 'ka, -bhö 'go -gaatalü -bha 'ü yö sia- 'sa!»

⁴¹ -Ko do bhë -a 'ka slabhome -gome □vava -nu, Zuifö -nu -bha tonggome -nu waa- me ziizii -nu, 'wo yö duö 'luu -sü -a 'ka -sü 'gü 'pö, -a pö -sü 'ka □neε:

⁴² «Me -nu dha 'yö- wo, 'kεε 'yaa -mo -a -bha kö -yö ö -de dha! 'Ö □ya kë □ne Izlaelö -bha -gludë -mü -a 'ka, kö -yö ö -de bho -gaatalü -bha kö 'yiën- -a -wo -dhe 'wun giagia.»

⁴³ -Yö ö -zo yö -Zlan -bha 'ö- pö: «A -Zlan Gbö 'ka»; □dhe 'ö 'dhö, -kwa -a -ga kö -a -dho -dho -Zlan kë, 'yö- dha 'sabla ko.»

⁴⁴ 'Ö □kwaan -gludame -nu 'wo -kë -gaatalü -bha -a 'piö mü bhë, 'wo 'si -nu -bho -a -go □ne -ko do bhë -a 'dhö 'pö.

Yesu -bha ga -sü

(Maakö 15.33-41; Lukö 23.44-49; Zan 19.28-30)

⁴⁵ □Dhe 'kwa do lënnü, 'ö -dhe -yö -trö 'se -dhe 'saadhö -ta, 'ö dho 'ö yöë 'wo 'ye -lan -bha.

⁴⁶ □Dhe 'kwa do 'wo 'ye -lan 'ka, 'ö Yesu -yö -gbla -wo 'gbee- 'ka □neε: «Eli, Eli, lema sabasötani!» (-A -gen 'ö too «n -ma -Zlan, n -ma -Zlan, -më 'yö -kë 'ü ü □kwaan -wun -zü -i?»)

⁴⁷ Me -nu 'wo -kë mü, -a me do do -nu -wa -wo -ma, 'ö 'wo- pö: «-Yö Eli □dhoo kë -na!»

⁴⁸ 'Ö me do -yö go -an 'gü -bla 'ka, 'yö dho 'yö □fuu'- sü, 'ö- zë -droon 'yi □gliisü 'ka, 'yö- -ya 'lünë 'dhiö, 'yö- □yoon Yesu 'dhi 'soo kö -yaan -a mü.

⁴⁹ 'Kεε -an me 'wo to -wa pö: «-Bhö do, 'ö □ya kë □ne Eli -dho nu 'ö- dha kö 'kwaan- -a yö.»

⁵⁰ 'Ö Yesu -gbla -dëüwo 'gbee- 'ka 'ö ga.

⁵¹ 'Ö to mü, -dun 'kodhi -bha -so 'ö -kë -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü bhë, 'ö -pe dhuö 'ö nu 'ö yöë sia- -teidhö; 'ö 'se -nu -wo □zluun, 'ö -guö -ton -nu -wo 'fa bho.

⁵² 'Ö bloon- -nu 'dhi -yö -po, 'ö -Zlan -bha me -nu 'ö 'wo ga 'dhiö, 'ö -an □plëezë □glöö -wo go ga 'gü,

⁵³ 'wo go bloon- 'gü 'wo yö plaan. □Dhe Yesu -yö go ga 'gü, 'ö me -nu 'wo bhë 'wo nu Zeluzalemë plöö, 'ö medhevadhe -wo -an yö.

54 Wlómë mi 'ö -kë 'dhasi □këng' do -gómë 'ka waa- 'dhasi -nu mε 'wo -kë wo 'yan -to Yesu -bha □dhia bhë -wo 'sε □zluun -ko waa- pë -nu 'wo -kë 'töüdhö bhë -an -yö. 'Ö 'suö □va -yö -da -an 'gü 'wo- pö: «Mε 'ö □nε -yö -Zlan Gbö giagia 'ka!»

55 Dhoo -nu □plëezë 'wo do □gbiin 'wo -dhe -ga, -wo -kë -ziö Yesu 'piö □dhia kö -yö Galile, 'wo yuö -nu -kë -a -dhë.

56 Mali 'go Madala 'dhö, Mali Zakö waa- Zozefu -an dhe, waa- Zebede bɔɔ -wo -kë mü, dhoo -nu 'wo bhë -an ziën.

Yesu -da □gluudhö -sü

(Maakö 15.42-47; Lukö 23.50-56; Zan 19.38-42)

57 □Dhe 'yiniadhe -yö do, gɔɔn- do □bhɔɔzë 'yö -kë Alimate mi 'ka 'wo- -dhe Zozefu, yö -de 'pö -yö -kë Yesu -bha □guë' -nu mε do 'ka,

58 'Ö dho Pilatö 'piö, 'yö Yesu □glöö -dhe -a -gɔ. 'Ö Pilatö -yö -we -a -bha kö -wo Yesu □glöö nu -a -dhë.

59 'Ö Zozefu -yö Yesu □glöö dhu so 'puu -dëü do 'ka,

60 'ö- -bin -guö -du do -dëü 'yö- pɔɔn ö -de -bha blɔɔn- 'ka bhë -a 'gü. 'Go mü 'yö -guö 'fa 'gbiin- do □glöng glö 'ö- yö -guö -du bhë -a 'dhiö, 'ö- to 'ö dho.

61 Mali 'go Madala waa- Mali kë □ple -naa, -wo -kë -ya -sü 'ka blɔɔn- bhë -a wö 'dhiö mü.

-Zo -kë blɔɔn- 'piö -mε -nu

62 □Dhe Zuifö -nu -bha □glooyi -de -pë kë -yi □ya ziö, 'ö- -ta -dhe □ya 'po, 'ö slabhomε -gómε -nu waa- Falizi -mε -nu -wo dho wo 'kuë- 'wo dho Pilatö 'piö.

63 'Ö 'wo- pö -a -dhë: «Yi dëmε, yi -zo □ya -büö bhii □suamε 'ö bhë kö yaa ga □kun, -ya -pö -dhekpaoyi kë -yaaga -naa 'ka, -yö -dho go ga 'gü.

64 -Bhöë pö 'dhasi -nu -dhë -wo wo -zo -kë -a blɔɔn- 'piö -dhekpaoyi -yaaga 'ka, -yö kë 'dhö kö □kun 'ö- -bha □guë' -nu dho nu -waan -a □glöö □kwaan, kö -waan pö 'sëgümε -nu -dhë □ya 'go ga 'gü. Kwaa- kë 'dhö, □sua -wun -mε 'ö bhë -yö -dho kë □gbaɔnsü 'ö □zië' -a -blëezë -ta.»

65 'Ö Pilatö -ya pö -an -dhë: «'Dhasi -nu 'wo dho wo 'yan to -a blɔɔn- -bha 'wo □nε.

-Ka 'dho, -ko 'wo dho wo -zo kaa -a 'piö -së 'ka ka -dhë, 'ka- kaa!»

66 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö blɔɔn- 'dhitapë bhë □bhüö' -ziö -a 'dhiö, 'wo- □dua' -kë, -yö kë 'dhö kö □kun 'ö- 'dhi dho po. 'Go mü, 'wo 'dhasi -nu -ya -a -maa.

28

Yesu -bha -go ga 'sü -sü

(Maakö 16.1-10; Lukö 24.1-12; Zan 20.1-10)

1 □Dhe 'ö Zuifö -nu -bha □glooyi □ya ziö, -dhe mε 'ö -po -a 'piö, -a -dhiadhiö tii 'gü bhë 'ö Mali 'go Madala waa- Mali kë □ple -naa bhë 'wo nu blɔɔn- □taa.

2 'Ö to mü 'sε -yö yö □zluun -sü -bha 'gbee- 'ka, 'ö -Zlan -bha bómε do -yö go dhang- 'gü 'yö nu mü, 'ö -guö bhë 'yö- -blü 'pian 'piö, 'ö dho -a -ta dhuö, 'yö □yaannu.

3 'Ö- 'bhü -yö yö □nε dha -bha 'yan bɔ -sü 'bhü 'dhö, 'ö- -bha so -nu -wo -kë 'puu □nε bhlo kpö 'dhö.

4 'Dhasi -nu -wo -zluun 'suö 'ka, 'ö □dhe to zlöö kö □wa kë □nε mε □wa ga -an 'dhö.

5 'Ö -Zlan -bha bómε -ya pö dhoo -nu 'wo bhë -an -dhë: «Kö □kun 'ö 'suö -yö ka -kë! Bhii a- □dɔa' □nε Yesu 'wo- do -gaatalü -bha bhë 'ka- □mεε.

6 'Yaa zö gbɔ, □ya 'go ga 'gü □nε -ko 'ö- pöë ka -dhë 'dhiö bhë -a 'dhö. -Ka nu -dhe 'ö -wo -a -bha bhë 'ka- -ga!»

7 'Ö -Zlan -bha bómε -ya pö -an -dhë 'zü □nεε: «-Ka 'dho -bla 'ka 'ka- pö -a -bha □guë' -nu -dhë: <□Ya 'go ga 'gü, -yö 'dho -na ka 'dhiö Galile -sε 'gü. -Dhe bhë 'ka dho -a yö -a -bha>. 'Wun 'yö -kë n -gɔ 'aan- □blεε' -ka -dhë bhë 'ö bhë.»

8 Waa □glɔɔ mü gbɔ, -wo -go blɔɔn- □taa mü, 'suö waa- □zuögludhi □va 'yö -an pa bhë -a 'ka. 'Wo -bla sü, 'wo dho 'wuntaɔsë 'ö bhë -a 'ka Yesu -bha □guë' -nu □dhia.

9 -Wo -kë 'dho □dhia, 'ö 'kan 'wo- wo -ta, kö Yesu -yö nu -na -an -gɔ zian-, 'ö- pö -an -dhë: «'Ka □büee!»

'Wo □yɔɔn -a -bha, 'wo pa -a -gen 'ka, -gblü -a □gændhö -sü 'ka.

10 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Kö □kun 'ö 'suö -yö ka -kë! -Ka 'dho 'ka- pö n dhegluzë -nu -dhë -wo 'dho Galile, -dhe bhë 'wo dho n yö -a -bha.»

*Pë -nu 'wo -kë bhë, 'dhasi -nu -bha -a
□blεε' -kɔ*

¹¹ Kö dhoo -nu 'wo bhë □wa -da zian -ta, 'dhasi -nu 'wo wo -zo -kë Yesu blɔɔn -piö bhë, -an mε 'bhaa -nu, -wo -dho plöö, 'ö pë -nu 'wo -kë 'töüdhö bhë, 'wo- □blεε slabhomε -gɔmε -nu -dhë.

¹² 'Yö slabhomε -nu -gɔmε -wo yö mε ziizii -nu -bha, 'ö -an -wo -yö kɔɔ -a -bha, 'wo 'wëüga □va sü 'wo- nu 'dhasi -nu 'wo bhë -an -dhë,

¹³ 'Ö 'wo- pö -an -dhë: «Ka -dho -a pö mε -nu -dhë: <-A -bha □guë' -nu -wo -nu gbeng, 'wo- □glöö sü kö yi yiö.>

¹⁴ □Ya kë □nε 'sε □kɔɔnmε □yaa- ma, yi -dho 'wun □blεε' -a -dhë, 'ö 'yi ka bho 'wun bhë -a 'gü.»

¹⁵ 'Ö 'dhasi -nu -wo 'wëü- bhë 'wo- sü, 'ö 'wo- -kë □nε -kɔ 'wo- pöe -an -dhë bhë -a 'dhö. 'Ö -an -bha -a □blεε' -kɔ bhë, 'ö -taɔ -yö -pɛn -dhe 'saadhö 'gü, 'ö dho 'ö yöë □dεε -bha.

*Yesu -yö ö -de -zɔn ö -bha □guë' -nu -dhë
(Maakö 16.14-18; Lukö 24.36-49; Zan
20.19-23; Këyuö -nu 1.6-8)*

¹⁶ □Guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga do 'wo bhë -wo -dho Galile -tɔn do 'ö Yesu -ya -zɔn -an -dhë bhë -a tuö.

¹⁷ □Dhe 'ö □waa- yö, 'wo -gblü -a □gεεndhö; 'kεε mε 'bhaa -nu -wo -kë -an ziën yaa -an -zo 'kun □nε Yesu gia- -mü -a 'ka.

¹⁸ Yesu -yö -yɔɔn -an -bha, 'ö- pö -an -dhë: «-Kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'saadhö -yö -nu n -dhë -sü 'ka dhanggüdhe waa- 'kpongtaadhe -an -ta.

¹⁹ □Dhe -kë 'dhö, -ka 'dho mε -nu 'piö 'sε 'saadhö 'gü, 'ka -an kë ma □guë' -nu 'ka! 'Go mü, 'ka -an -bɔ yiö n Dë -Zlan 'dhö, -a Gbö 'dhö, -Zuu 'slööslö 'dhö -an 'tɔ 'gü!

²⁰ -Ka -an □daan'-, -wo -nu 'saadhö 'a ka □daan -an 'ka bhë -an 'ka, kö -wo -an 'kun! 'Go mü, 'ka- dɔa □nε a ka 'piö -dhekpacyi 'saadhö 'ka, 'ö dho 'ö yöë 'kpongtaadhe 'dhiötöyi -bha.»

'Wuntaosë 'ö -gban Yesu Klito -bha 'ö Maakö -ya □blεε

*Zan Batisö -bha -Zlan -wo □blεε' -sü
(Matiö 3.1-12; Lukö 3.1-18; Zan 1.19-28)*

¹ 'Wuntaosë 'ö -gban -Zlan Gbö Yesu Klito -bha bhë -a zü dɔ -kɔ □ga □nε.

² -Yö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -wodhiölome Ezai -bha 'sëedhe 'gü □nεε: -Zlan -ya -pö: -Dhe -ga, a -dho n -ma bɔmε do bɔ ü 'dhiö, kö -yaan ü -bha zian -gblooga -yuö kë.

³ Gɔɔn- do -yö -dhoo bho -na 'yënnng □taa, -ya -pö □nεε: -Ka kwa Dëmε -bha zian -gblooga -yuö kë, 'ka- dɔ kpengdhö!

⁴ -Kɔ do bhë □nε 'ö mε 'wo- -dhe Zan -yö nuë 'yënnng □taa. -Yö mε -nu -bɔ yiö, 'go mü 'yö -dhoo bho mε -nu □dhɔɔ kë -sü 'ka □nεε: «-Ka ka -bha -kë -a 'gü -sü □dhië' -kwaa, 'ka bɔ -Zlan 'ka kö -wo ka -bha -go □sɔɔn yaa 'gü böyiödhe kë! -Yö kë 'dhö kö -yaan ziö ka këwun yaa -nu -ta!»

⁵ 'Ö mε -nu 'saadhö 'wo -kë Zude -mε -nu 'ka waa- mε -nu 'wo go Zeluzalemë plöö 'wo -nu -a 'piö mü, 'wo wo këwun yaa -wun -nu □blεε. 'Ö Zan -yö -an -bɔ yiö 'yiga 'wo- -dhe Zuuden bhë -a □bhaa.

⁶ Zan -bha -dasɔ -yö -kë -yɔɔnmia kaa- 'wo- bɔ -a 'ka, 'ö- -du kwi do -yö -kë -dɔ -a -bha sɔ -ta -pë 'ka, 'ö- -bhöpë -nu -wo -kë -kpaa waa- 'zɔ 'yɔn -nu -an 'ka. ('Ö tɔɔ -Zlan -wodhiölome -nu 'wo -kë 'töng 'ö bhë -a 'ka bhë -an -da -sɔ waa- -an -bhöpë -nu 'wo bhë).

⁷ 'Yö- pö mε -nu 'wo nu bhë -an -dhë: «Mε 'ö 'dhoë- nu n □zlöö bhë -a 'pii □yö 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka n -ta. Ma -de yaa n -ma 'kun kö 'aan- □kloo'- -a 'dhiö 'aan- -a -bha -sakpa yun -bhüö -nu 'po 'aan- bho -a -gen -bha.

⁸ Ma 'pö a ka -bɔ yiö 'yi 'ka, 'kεε yö -zë -yö -dho ka pa -Zuu 'slööslö 'ka.»

*Yesu -bɔ yiö -sü waa- 'güandhe -bha
-nu -a -ta -sü
(Matiö 3.13-4.11; Lukö 3.21-22; 4.1-13)*

⁹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö go Galile pö- do 'wo- -dhe Nazaletë bhë -a 'gü 'ö nu Zan 'piö. 'Ö Zan -ya -bɔ yiö Zuuden □bhaa.

¹⁰ □Dhe 'ö Yesu 'dho 'go -na yiö, 'ö dho -dhe -ga kö dhang- 'dhi □ya 'po 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö 'ö □yɔɔ -a -ta; -yö -kë -tönggö 'ka 'ö nu 'ö -ya -a -ta.

¹¹ 'Ö- 'to -yö -da -Zlan -wo 'ö -kë 'we □dhia dhang- 'gü bhë -a 'gü □nεε: «Bhi □nε 'ü tɔɔ n Gbö do; ü -dho -yö n -kë □duö. Bhi □nε 'ö n □zuögludhi -wun 'plε 'dhö ü 'gü.»

¹² □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö -Zuu 'slööslö -yö yö -a -dhë 'dhiö 'ö dho -a 'ka 'yënnng □taa.

¹³ -Dhekpaɔyi 'gɔɔ- -yiisië 'yö- -kë 'yënnng □taa mü. 'Ö Satan -ya 'gü dan. Waa- 'blü -wü -nu -wo -kë wo 'ko □bhaa mü. 'Ö -Zlan -bha bɔmε -nu -wo nu, pë 'ö- -bha -wun -ya -kë -a 'ka, -a □dhia.

*Yesu -yö 'yiblükëmε -yiisië □dhɔɔ -kë
(Matiö 4.12-22; Lukö 4.14-15; 5.1-11)*

¹⁴ □Dhe □wa Zan -da -kanso 'gü, 'ö Yesu -yö dho Galile -sε 'gü 'ö yö 'wuntaosë 'ö go -Zlan 'piö -a □blεε' -sü -bha.

¹⁵ 'Yö- pö mε -nu -dhë: «'Töng □ya -lo kö pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go mε 'bhee- -nu -dhë bhë -yaan -a 'gü -pë kë; bhii -a -bha -gludëdhe □ya yö □klöö'. □Dhe 'ö 'dhö, -ka ka bo ka këwun yaa -nu 'ka, ('ka bɔ -Zlan 'ka,) 'ka 'wuntaosë -wun -dhe 'wun gia-!»

¹⁶ Yi do 'ka kö Yesu -yö -kë 'ta 'sü □dhia 'yipuë 'kpong 'dhiö Galile -sε 'gü, 'yö -kpen 'yiblükëmε □plε 'wo -an -dhe Simɔ waa- ö dheglu Andre -an -bha. -Wo -kë wo -bha 'kplö -zuö □dhia 'yuö- -gɔ 'yipuë bhë -a □bhaa.

¹⁷ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka ziö n 'piö, a -dho ka kë ma 'kplö -zuö mε -nu -gɔ -mε 'ka kö 'kaan- nu -an 'ka n 'piö.»

¹⁸ -Dhe do bhë 'wo to -a -bha 'wo wo -bha 'kplö -nu to sia- mü 'wo -ziö -a 'piö.

¹⁹ □Dhe 'ö □ya ö 'bhe 'tee □yɔɔn 'dhiö, 'ö -kpen Zakö waa- ö dheglu Zan 'wo -kë Zebede gbö nu 'ka bhë -an -bha. -Wo -kë wo -bha 'yitagɔ 'gü, wo -bha 'kplö 'blë -dhe -wo -dhiadhö.

²⁰ 'Ö Yesu -yö -an □dhɔɔ -kë. 'Wo wo dë Zebede waa- ö -bha yuökëmε -nu -an to 'yitagɔ 'gü mü 'wo -ziö Yesu 'piö.

Yesu -bha -zuu yaa -kë gɔɔn- do 'bhaa 'gü -kɔ

(Lukö 4.31-37)

²¹ Dhe ya kë 'dhö, 'ö Yesu waa- ö -bha guë' -nu -wo -luu 'wo dho Kapεεnaomë -pö 'gü. Zuifö -nu -bha glooyi 'ka, -wo -da -an -bha -bhokuëko 'gü, 'ö Yesu -yö yö -an daan' -sü -bha.

²² Me -nu 'wo- -wo bhë -a ma, -an 'te -yö -tun -a -bha me daan' -kɔ bhë -a -wun 'gü. Bhii -a -wo 'yaa kë ne -an -bha tonggome -nu -bha me daan' -wo 'dhö, 'ö tɔɔ -yö me -nu -daan -wogbiindhë 'ka.

²³ Yi bhë -a 'ka gɔɔn- do -yö -kë mü; -zuu yaa -yö -kë -a 'gü, 'ö -gbla -a pö -sü 'ka ne:

²⁴ «-Më -kë -ε? Yesu, Nazaretë mi, ü -nu yi 'gü siö' dhia a? A- dɔa' ne, ü me slööslö 'ö -Zlan -ya bɔ -a 'ka!»

²⁵ Dhe -kë 'pö 'ö Yesu -yö -gbla -a -ta, -a pö -sü 'ka ne: «-Dhe ga ü -ta kö 'ü 'go gɔɔn- 'ö ne -a 'gü!»

²⁶ 'Yö -zuu yaa -yö gɔɔn- 'ö bhë -a zaan 'zan 'gbee- 'ka 'ö go -a 'gü -gbla -sü 'ka 'gbee- 'ka.

²⁷ 'Wun 'ö ne -yö me -nu 'wo -kë mü -an 'te -tun 'wo yö dhe' -nu 'kɔɔ -sü -bha wo 'ko ziën ne: «Me 'ö ne -yö me -nu -daan -wogbiindhë 'ka 'dhe! Me daan' -kɔ suu' -dëü -mlë 'ö ne 'zü -i! Gɔɔn- 'ö ne ya 'gbla -zuu yaa -nu -de -ta, -wo 'wun ma -a -ta 'dhe!»

²⁸ Dhe -kë 'pö 'ö Yesu 'tɔ -yö yö -pen -sü -bha -dhe 'saadhö 'gü Galile -se 'gü.

Yesu -bha Simɔ da -dhe bo -kɔ

(Matiö 8.14-17; Lukö 4.38-41)

²⁹ Dhe -kë 'pö 'ö 'wo go Zuifö -nu -bha -bhokuëko 'gü, 'wo dho Simɔ waa- Andre -an -go kɔɔ. Zakö waa- Zan -wo -kë -an 'piö.

³⁰ Simɔ da -yö -kë waannu süë' 'ö tɔɔ 'gii- -kɔ -yö -kë -a -bha. Dhe 'ö Yesu ya -wo, 'ö 'wun 'ö -gban -a -bha, 'wo- bleε -a -dhë.

³¹ 'Yö yaɔɔn -a -bha, 'yö -yaa -kɔ -bha 'ö- lloo. -Dhe do bhë -a -bha 'ö- -bha 'gii- -yö bo, 'ö -bhöpë -kpa -an -dhë.

³² Dhe 'ö 'yinia -dhe ya dɔ kö lan- ya -püö, me -nu -wo -nu 'yuame plëezë waa- me -nu 'ö -zuu yaa -yö -kë -an 'gü -an 'ka Yesu 'piö.

³³ Me -nu 'saadhö 'wo -kë pö- bhë -a 'gü, -wo -nu 'kɔ 'dhiö mü.

³⁴ Yesu -yö 'yuame plëezë 'ö 'yua suu' -oo suu' -yö -an -kë, -an -dhe bo. 'Ö -zuu yaa plëezë -nu -kë me -nu 'gü. Yaa 'we -a -bha kö -zuu yaa -nu -wo 'wun bleε', 'ö tɔɔ -wo Yesu dɔ.

Yesu -bha -ziö Galile -se 'gü -kɔ

(Lukö 4.42-44)

³⁵ -Dhe me 'ö -po -a 'piö -a -dhiadhio tii 'gü bhë, Yesu -yö -yö plaan, 'ö bhɔ pödhe -dhë 'taa', 'yö dho -dhe 'ö me gbe 'yaa- -bha -a -bha, bhea' -dhiadhö -Zlan -dhë.

³⁶ Simɔ waa- ö 'bhame -nu me 'wo to, -wo -dho -a me' dhia.

³⁷ Dhe 'ö waa- yö, 'wo- pö -a -dhë: «Me 'ple -wo ü me' -sü 'gü.»

³⁸ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Yö 'dhö; 'kεε -kwa 'dho pödhe -nu 'wo kwa 'sian 'piö ne -an 'gü 'pö kö 'aan- -Zlan -wo pö -an -dhë, bhii pë 'a nu -a -wun 'gü 'ö bhë.»

³⁹ 'Yö Yesu -yö dho 'yö bɔ Galile -se 'saadhö 'gü, 'yö 'wuntaosë -bleε Zuifö -nu -dhë, -an -bha -bhokuëko -nu 'gü, 'yö -zuu yaa -nu bho me -nu 'gü.

Yesu -bha weeme do -dhe bo -kɔ

(Matiö 8.1-4; Lukö 5.12-16)

⁴⁰ Yi do 'ka weeme do -yö -nu Yesu 'piö 'yö -lo ö kɔɔn 'gü -a 'dhiö bhea' -sü 'ka -a -dhë, 'yö- pö: «N Dëme, a -nu kö 'üën- n dha. Ya kë ne 'bha 'we -a -bha, -bhö n bun kë 'slööslö!»

⁴¹ 'Ö- -wo 'yena -yö Yesu -kë, 'yö ö -kɔ paa, 'ö- pö -a -dhë: «A -we -a -bha, ü -dhe -yö bo!»

⁴² -Dhe do bhë -a 'gü 'ö wee -yö go gɔɔn- 'ö bhë -a -bha, 'ö- -dhe -yö bo.

⁴³ Dhe ya kë 'dhö, 'ö Yesu ya pö -a -dhë -yö 'dho. 'Kεε -yö 'wun -bleε -a -dhë 'gbee- 'ka ne:

⁴⁴ «Ü 'to 'to -së 'ka: Kö kun 'ö 'wun ne 'ü- bleε me gbe -dhë, 'kεε -bhö 'dho, -kɔ 'ü- 'ka zlöö ne 'ü- -zɔn slabhome -dhë! 'Go mü 'ü sla- 'ö Moizö -ya -zɔn 'kpa bhë 'ü- bho kö -yaan -zɔn me 'ple -dhë ne ü bha 'yua ya bo.»

⁴⁵ 'Kεε gɔɔn- bhë, 'dho 'ö- wo zian', 'ö 'wun 'ö Yesu -ya -kë -a -dhë bhë 'ö- bleε -dhe 'saadhö 'gü. 'Ö- -wun 'gü Yesu yaa ö -de -zɔn plöö -dhe -nu gbe -bha gbo, 'ö to

zlöö pö- □taa -dhe -nu 'iin -dhe 'ö me gbe 'yaa- -bha -a -bha. 'Ö me -nu -wo go -dhe 'saadhö 'gü 'wo nu -a 'piö mü.

2

*Yesu -bha 'tinnngme do -dhe bo -ko
(Matiö 9.1-8; Lukö 5.17-26)*

¹ □Dhe 'ö -dhekpaoyi 'dede □ya ziö 'ö Yesu -yö nu 'zü Kapεεnaomē -pö 'gü. 'Ö me -nu -wa ma □ne -yö 'ko do 'gü.

² 'Ö me -gbaa □va -wo dho koo 'ma, 'ö -dhe to zlöö kö do -dhe gbe 'yaa 'ko 'dhiö plaan gbo. 'Ö Yesu -yö 'wuntaosē 'ö go -Zlan 'piö bhē -a □bleε -an -dhē.

³ 'Wo dho -dhe -ga kö me 'bhaa -nu □wa nu 'tinnngme do 'ö me -yiisiē -wa bun -a 'ka.

⁴ 'Kεε -a kēdhe gbe yaa kē -an -go kö -waan dhoē Yesu 'dhiö koo, me -gbaa -nu 'wo 'ko 'dhiö bhē -an -wun 'gü. □Dhe -kē 'dhö -wo -da -a 'ka 'ko tuö 'ö 'wo 'ko □gba 'dhi bho Yesu 'trüün 'ka -dhe gia- -bha. 'Ö -dhe 'dhi 'wo- bho bhē, 'wo 'tinnngme bhē -a to ö -wo -a -ta □sεε' -ta, 'wo- □yoo koo 'ma Yesu 'dhiö -dhe gia- -bha.

⁵ □Dhe 'ö Yesu □yaa- yö □ne -zo yö -sü -yö -an -go □ne yö -mo -a -bha kö -ya -dhe bo, 'yö- pö 'tinnngme bhē -a -dhē: «Ma 'nē, 'ma ziö ü bha □soon yaa -wun -nu -ta.»

⁶ Tōnggōme -nu 'wo -kē □yaannu □süē' mü, -zotadhe -yö -kē -an 'gü □neε:

⁷ «-Mē 'ö -kē 'ö gōon- 'ö □ne 'ö □daon pö -Zlan -dhē □nēdhö □neε? Dö 'ö dho -mo -a -bha kö -yaan ziö me -nu -bha □soon yaa -nu -ta, -a 'ke yaa kē -Zlan dosen 'kpaan 'ka ε?»

⁸ Yesu -yö -to -dhe do bhē -a 'gü mü 'ö -an -bha -zotadhe do; □dhe -kē 'dhö, 'ö- pö -an -dhē: «-Mē -kē 'ö -zotadhe □süu'- 'ö □ne 'ö -kē ka 'gü -i?»

⁹ -A -pö 'tinnngme -dhe -sü: «'Ma ziö ü -bha □soon yaa -wun -nu -ta» 'ö 'gbee- -e, 'iin -a pö -sü 'zü: «-Bhö □luu'- 'ü ü -bha □sεε' 'sü 'ü 'ta 'sü» yö 'pö 'ö 'gbee- -e?»

¹⁰ 'Kεε a -dho 'slē 'bhaa kē kö 'kaan- -a doa □ne -ko -mo 'wuēn- -sü -yö ma 'a Mεgbö 'ka n -go 'kpongtaa zö kö 'aan- ziö me -nu -bha □soon yaa -nu -ta.»

□Dhe □ya kē 'dhö, 'ö- pö 'tinnngme bhē -a -dhē:

¹¹ «A- -pö ü -dhē: -Bhö □luu'- 'ü ü bha □sεε' 'sü 'ü 'dho ü -go koo!»

¹² -Yö -to me 'ple wö 'dhiö, -dhe do bhē -a 'gü mü 'ö □luu 'yö ö bha □sεε' sü 'ö dho. 'Wun 'ö 'dhö bhē -yö me 'ple 'te -tun, 'wo yö -Zlan 'to bho -sü -bha -a pö -sü 'ka □neε: «Yiēē pē 'ö- □süu'- 'dhö □ne -a yö do!»

*Yesu -bha Levi □dhoo -kē -ko
(Matiö 9.9-13; Lukö 5.27-32)*

¹³ Yesu -yö -ye ö 'zü 'ö nu Galile 'yipuē □va 'piö □zian'. Me -gbaa □va -wo -nu -a 'piö mü 'yö -an □daan -Zlan -wo 'ka.

¹⁴ -A -bha ziö -sü 'ka, -yö Alefe gbö Levi -yö kö -yö -ya -sü 'ka 'nii- □sonng' -bho -a 'gü -ko 'gü -a yö. 'Ö Yesu -ya pö -a -dhē: «-Bhö □luu'- 'ü ziö n 'piö!» 'ö Levi -yö □luu 'ö -ziö -a 'piö.

¹⁵ □Dhe -kē 'pö Yesu -yö pē -bhö Levi -go koo. 'Nii- □sonng' 'kun -me -nu -dhe □va -dhe 'iin me -nu 'ö -an 'to □ya □siö'- -an kēpē yaa -wun -nu 'gü waa- Yesu -bha □guē' -nu -wo -kē pē -bhö -sü 'gü mü 'pö wo 'ko □bhaa, 'ö too □süu'- yaa -me -nu 'wo -kē -ziö □dhia Yesu 'piö bhē -an -gwaa -yö -kē □plēzē.

¹⁶ □Dhe tōnggōme -nu 'wo -kē Falizi -me -nu -bha me -nu 'ka, -wo Yesu -yö kö waa- me -nu 'ö -an 'to □ya □siö'- -an kēpē -wun -nu 'gü, waa- 'nii- □sonng' 'kun -me -nu, -wo pē -bhö -na wo 'kuē-, 'ö 'wo- -bha □guē' -nu □dheε' kpo -a pö -sü 'ka: «-Mē -kē 'ö ka -gōme waa- 'tosiōme -nu 'wo pē -bhö wo 'kuē- -ε?»

¹⁷ □Dhe 'ö Yesu -yö -an -wo ma, 'ö- pö -an -dhē: «Me -nu 'ö 'yua 'yaa -an -bha 'waa 'dho □dhongtrō 'piö. 'Kεε me -nu 'ö 'yua 'dhö -an -bha □ne 'ö -an -bha -wun -yö yö □dhongtrō -bha. N 'ka nu me -nu 'wo kpengdhö -an dha □dhia, 'kεε me -nu 'ö 'waa kpengdhö 'a nu -an dha □dhia □zian'.»

*Yesu -yö 'wun 'ö -ghan -ben 'to -sü -bha -a -bleε
(Matiö 9.14-17; Lukö 5.33-39)*

¹⁸ Yi do 'ka Zan -bha □guē' -nu waa- Falizi -me -nu -wo -kē wo -ben 'to □dhia, 'ö me -nu -wo nu 'wo Yesu □dheεkpodhe -kē □neε: «-Mē 'ö -kē 'ö Zan waa- Falizi -me -nu -an -bha □guē' -nu -wo wo -ben to 'ö

ü -bha □guë' -nu 'waa wo -ben 'to 'pö □ne □ε?»

19 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gö □nεε: «Ka ka -zo -ta □ne, dhe 'sü -göön 'bhame -nu -wo -dho wo -ben to, -a -bha dhe 'sü 'wlaan- yi 'ka, 'kεε kö -yö □tun -an 'piö a? □li-, 'kεε -abi' i? -Abi'. 'Töng waa- dhe 'sü -göön 'wo dhoë- kë wo 'ko □bhaa bhë, -wo -dho pë -bhö -kplawo, ('ö töö -an □zuö' 'glu dhi -sü -mü).

20 'Kεε yi do □ya dö, dhe -gön □ya 'go -an 'piö, 'ö- yi bhë -a 'ka 'wo dho wo -ben toë ('ö töö -wo -dho kë 'yenazë).

21 'Mε gbε 'yaa sö 'klu -dëü -wo sö zii 'ka. □Ya kë 'dhö sö 'klu -dëü -yö -dho dho 'kou 'ö- zii 'blë -pin -yö -kë 'zü □va.

22 'Ö 'go mü 'zü mε gbε 'yaa yö 'gbee- 'ö 'vuu 'dhö -da -na -a yö □puu' zii 'gü. □Ya kë 'dhö -yö -dho □puu' bhë -a wü, 'ö yö waa- □puu' -an 'plε 'gü -yö □siö. Pë 'wo- -kë □zian' 'ö töö yö 'gbee- yö 'wo- wo □puu' -dëü 'gü.»

Yesu -yö 'wun 'ö -gban □glooyi -bha -a -blεε

(Matiö 12.1-8; Lukö 6.1-5)

23 Zuifö -nu -bha □glooyi do 'ka, Yesu waa- ö -bha □guë' -nu -wo -kë ziö □dhia 'blee- -bhlö do 'gü. 'Ö- -bha □guë' -nu -wo yö -a -kpa -nu 'kan -sü -bha zian -gbloo 'piö.

24 □Dhe 'ö Falizi -mε -nu -wo -an yö, 'wo- pö Yesu -dhë: «-Më 'ö -kë 'ö pë 'ö kwa -bha tong -ya pö kö □kun 'kwa- -kë □glooyi 'ka bhë 'ö ü -bha □guë' -nu -wa -kë -ε?»

25 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gö □nεε: «Pë 'ö Davidö -ya -kë 'ö -ya -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü kö din -yö yö gia- waa- ö -bha mε -nu -an kë -na bhë kaa- pö □a?

26 -Yö -kë 'dhö kö Abiataa -yö slabhome □va 'ka; 'ö Davidö -yö -da -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü 'ö □bluu'- 'wo -Zlan gba -na -a 'ka bhë 'ö- -bhö. 'Kεε kö kwa -bha tong -ya pö slabhome -nu -de 'sloo □ne 'wo dho □bluu'- 'ö 'dhö -a -bhö, 'kεε Davidö -ya -sü 'ö- -bhö 'ö- 'bhaa nu ö -bha yuökëme -nu -dhë 'pö, 'wo- -bhö.»

27 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü □nεε: «-Zlan -yö □glooyi -da mε 'bhee- -nu -dhë 'kεε yaa mε 'bhee- -nu kë □glooyi -dhë.

28 Ma 'a Mεgbö 'ka bhë ma -de □ne 'a pë 'plε waa- □glooyi gia- 'ö bhë -an -gome 'ka 'zü.»

3

-Kö 'ö Yesu -yö göön- 'ö- -gbiö -yö ga -a -bha -a dha -a 'ka
(Matiö 12.9-14; Lukö 6.6-11)

1 □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö -ye ö 'zü 'ö nu Zuifö -nu -bha -bhökuëkö 'gü. Göön- do 'ö- -gbiö -yö ga -a -bha -yö -kë mü.

2 'Mε -nu 'wo -kë mü, -an 'yan -yö -kë Yesu 'piö dosen 'ö □ya kë □ne -yö -dho -mo -a -bha kö -yaan göön- 'ö bhë -a -gbiö bo □glooyi 'ka -a -wun 'gü. Bhii -wa 'piö kö 'wo 'wun dö -a -bha □ne, □ya kë 'dhö kö □ya pë yaa kë, -an -bha tong 'gü □siö' -sü 'ka.

3 'Ö Yesu -ya pö göön- 'ö- -gbiö -yö ga -a -bha bhë -a -dhë: «-Bhö □luu'- mε 'plε wö 'dhiö zö!» 'Ö göön- bhë 'ö □luu.

4 □Dhe □ya kë 'dhö, mε -nu 'wo -kë -a -ga □dhia bhë, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Më 'ö kwa -bha tong -ya pö 'kwa- kë □ε? 'Kwa 'wun -së kë □glooyi 'ka, 'iin 'kwa 'wun yaa kë e? 'Kwa mε dha, 'iin 'kwa mε 'gü □siö'- e?»

'Kεε waa 'we -a -bha kö -waan -daa kë -a -gö.

5 'Ö Yesu -yö -an -ta -ga, 'ö 'wun bhë 'ö -siö -a -dhë. 'Go mü 'ö- wö -yö -siö □gbaönsü 'ka -an -bha □zuö' yaa bhë -a -wun 'gü.

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- pö göön- bhë -a -dhë: «-Bhö ü -gbiö 'po!»

'Yö ö -gbiö -po, 'ö- -gbiö to mü 'yö bo.

6 'Ö Falizi -mε -nu -wo go Zuifö -nu -bha -bhökuëkö 'gü mü 'wo yö plaan 'ö 'wo dho 'ö waa- Elödö -bha mε -nu 'wo -yakuëdhe do -kë, -kö 'wo dho -a kaa 'waan- Yesu zë -a -wun 'gü.

Mε -gbaa -nu -bha -nu Yesu 'piö -sü

7 □Dhe Yesu waa- ö bha □guë' -nu 'wo go pö- bhë -a 'gü, -wo -dho Galile 'yipuë □va 'piö □zian'. 'Ö mε -gbaa □va -wo -ziö -an 'piö: Galile -següme, Zude -següme,

8 Zeluzalemë plöome waa- Idume -següme, 'pian mε 'ö bo 'yiga 'wo- -dhe Zuuden -a □zlöö □zian' -mε, pödhe -nu 'wo bo Tii -pö waa- Sidon -pö -an 'piö

□zian' -mε, -an -dho 'kuë- -sü 'wo bhë -wo -nu Yesu 'piö, kö pë -nu 'ö Yesu 'dhö -an kë -na bhë kö -waan yö.

⁹ Ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë -wo 'yitagö do □yöön ö -bha, 'yaan- 'dho -a 'gü, -yö -kë 'dhö kö □kun 'ö 'wo dho □taa' -ö -ta.

¹⁰ Kë- wo 'dhö bhë, 'ö töö □dhe 'ö me -nu □plëezë -dhe bo -na 'ö mε -nu 'saadhö 'ö 'yua -yö -kë -an 'yënnng bhö □dhia 'wo yö wo 'ko □blüü 'blü -sü 'gü, -pa -a 'ka -sü -wun 'gü.

¹¹ Mε -nu 'ö -zuu yaa -yö -kë -an 'gü bhë, □wa Yesu yö, -püö 'wo- wo -a □gεendhö, -gbla 'gbee- -sü 'ka □nεε: «-Zlan Gbö -mü ü 'ka!»

¹² Yö □dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö 'wun -blεε -an -dhë 'gbee- □nε kö □kun 'ö mε 'ö- 'ka 'wo- □blεε.

Yesu -bha ö bha bömε 'göw- do ö ga □ple 'sü -sü

(Matiö 10.1-4; Lukö 6.12-16)

¹³ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö -dho -tön tuö, 'ö mε -nu 'ö- 'piö kö -wo ziö ö 'piö bhë 'ö -an □dhöw -kë, 'ö 'wo nu -a 'piö.

¹⁴ Ö mε -lü 'göw- do ö ga □ple sü mε -nu 'wo nu bhë -an 'gü kö -waan kë ö 'piö 'ö -an 'tö kpö ö bha bömε -nu 'ka, 'yö -an sü kö 'yaan- -an bö -Zlan -wo □blεε' □dhia.

¹⁵ Ö -kö -mō 'wun -bha -sü nu -an -dhë kö -waan -zuu yaa bhoë mε -nu 'gü.

¹⁶ Mε 'göw- do ö ga □ple 'ö -an sü bhë -an 'tö 'ö □nε: Simö 'ö Yesu -ya 'tö kpö Piεε 'ka, (-a -gen 'ö töö «-guö»),

¹⁷ Zakö waa- ö dheglu Zan 'wo -kë Zebede gbö -nu 'ka 'ö Yesu -yö -an 'tö kpö Boanεεzë 'ka (-a -gen 'ö töö «mε -nu 'wo bhö dha -bha 'gbla -wo -bha»),

¹⁸ Andre, Filipö, Baatelemi, Matiö, Toma, Zakö 'ö -kë Alefe gbö 'ka, Taade, Simö 'wo- 'tö kpö 'yënnngsiömε 'ka ö -bha 'sεgö -wun 'gü,

¹⁹ waa- Zuda Ikalioötö 'ö Yesu dö -a yaagüme -nu kwεε zlöö bhë.

Yesu 'piö kömε -nu -wa 'piö 'wo 'dho -a 'ka

²⁰ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö -nu köw. Mε -nu gbung □va -wo -nu mü 'zü -dëüwo, 'ö -dhe to □zlöö kö 'töng -de gbε 'yaa Yesu waa- ö bha □guë' -nu -an -gö kö -waan pë -bhö -dhe yö.

²¹ 'Wun 'ö bhë □dhe 'ö Yesu 'piö kömε -nu □waa- ma, 'wo dho -a 'kun □dhia, 'ö töö -wo -kë -a pö □dhia 'dhö □nεε: «□Ya kë 'blöönzë.»

Za 'wo- -lo Yesu tuö bhë -a -daa kë -kö 'ö- □kaa'

(Matiö 12.22-32; Lukö 11.14-23; 12.10)

²² Yi do 'ka Zuifö -nu -bha tönggömε -nu -wo -go Zeluzalemë plöö 'wo nu 'wo -lo -dhe 'ö Yesu -yö -kë -a -bha bhë -a 'gü, 'wo-pö: «Bεεzebilö 'ö dü 'ka bhë -ya 'gü.» Kö mε 'bhaa -nu -wa pö -na: «-Zuu yaa -nu -gömε □nε 'ö -kö -mō 'wuën- -sü nu -a -dhë 'ö -zuu yaa -nu kë -na -a 'ka bhë!»

²³ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö -an □dhöw -kë 'yö 'wun □blεε -an -dhë, 'wun □zuan' -zön -sü 'ka □nεε: «-Yö -köklë 'ö Satan -yö ö -de -kë 'zü i?

²⁴ □Ya kë □nε mε -nu 'wo 'sεgö do □köönmε -nu 'ka, □wa -glu gön wo 'kuë, 'sεgö 'ö 'dhö bhë yö 'ka 'dho dho 'dhiö.

²⁵ 'Iin 'go mü 'zü, □ya kë □nε 'kö do 'gü -mε -nu □wa 'kö zë wo 'kuë, mε -nu 'wo bhë -an -bha -kë 'kuë- -sü yaa 'dho dho 'dhiö.

²⁶ -Kö do 'ö bhë -a 'ka, □ya kë □nε Satan □ya -glu gön ö 'piö -mε -nu 'ka kö 'gügludhe yaa -da -an ziën □a? □Ya kë 'dhö -a -bha -kö -mō 'wuën- -sü yaa 'dho □glöw gbö; 'kεε pë dho kë 'ö töö -a 'tinng -dho yën.

²⁷ -A -ga 'ka- wo bhë: Dö 'ö dho -mō -a -bha kö -yaan -da göön- 'gügbeezë -gö köw kö -yaan -a -bha 'kööpë -nu 'sü kö yaa göön- 'ö 'dhö bhë -a -lö -e? Mε 'ö 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka -a -ta □nε 'ö dho -da -a -gö köw.»

²⁸ Ö Yesu □ya pö -an -dhë 'zü □nεε: «A- pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: -Zlan -dho ziö mε 'bhee- -nu -bha këwun yaa -nu waa- -an □blεε'- -wun yaa -nu bhë -an -ta.

²⁹ 'Kεε mε 'ö 'dhoë- 'wun yaa □blεε'- -Zuu 'slööslö -gö, -Zlan 'ka 'dho ziö -a -bha këwun yaa -nu bhë -a -ta. Bhii kö kë pë yaa 'ö dho to -a -bha bhë kö □yaa- kë.»

³⁰ Pë 'ö -kë 'ö Yesu -ya pö -an -dhë 'dhö bhë 'ö töö -wo -kë -a pö □dhia: «-Zuu yaa -ya 'gü.»

Yesu dhe waa- -a dheglu 'në göön- -nu -bha Yesu -dhe -sü

(Matiö 12.46-50; Lukö 8.19-21)

³¹ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu dhe waa-a dheglu 'në gōon- -nu -wo -nu; 'wo do plaan, 'wo me bō kōō kö -yaan -a □dhōō kë.

³² Me kpō □va -wo -kë □yaannu □dhia Yesu -zü, wo 'to -to -a -wo -bha -sü 'ka. 'Ö 'wo- pō -a -dhë: «Ü- 'to 'to, ü dhe waa- ü dheglu 'në gōon- -nu -wo plaan, -wa -pō 'ü nu!»

³³ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gō 'ö- pō: «Dō tōō n dhe waa- n dheglu 'në gōon- -nu -i?»

³⁴ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö me -nu 'wo -kë -a -zü bhë 'ö -an -ta -ga, 'ö- pō: «-Ka -dhe -ga, n dhe waa- n dheglu 'në gōon- -nu □ga 'wo □ne!»

³⁵ Bhii me 'ö -Zlan -zo 'kun -wun kë -na bhë 'ö tōō n dheglu 'në gōon-, n dheglu 'në dhe waa- n dhe.»

4

'Wun □zuan' 'ö -ghan kekëme -bha (Matiö 13.1-9; Lukö 8.4-8)

¹ Yesu -yö -yö 'zü me -nu □daan- -sü -bha -Zlan -wo 'ka, Galile 'yipuë □va 'kpong 'dhiö. □Dhe 'ö me gbung □va □wa □nië' -a -zü, 'ö dho 'yitagō do 'gü 'ö □yaannu, 'ö bhō -an -dhë □taa' 'yi □bhaa □zian'; -yö kë 'dhö kö me gbung □va 'wo sia- 'yi 'kpong 'dhiö bhë -waan -a yö, 'iin kö 'wun 'ö- □blëe' -na bhë -waan -a ma.

² 'Yö -Zlan -wo pō -an -dhë □plëezë 'ka 'wun □zuan' -zōn -an -dhë -sü 'ka, 'ö- pō:

³ «-Ka ka 'to 'to, gōon- do -yö -kë -dhö, 'yö -ziö 'ö dho ö bha -dhe -ya □dhia.

⁴ -Yö -kë ö -bha pëga -nu -pen □dhia ö -gō □bhlöō-, 'ö pëga 'bhaa -nu -wo -püö zian -gbloo 'piö, 'ö -ma -nu -wo nu 'wo -bhö.

⁵ 'Ö- ga 'bhaa -nu -wo -püö gwa -ta, -dhe 'ö 'se 'yaa mü □va -a -ta. 'Wo to mü 'wo bhō -a ga -nu -bha 'dho waa- wo 'seidhō □gbiin bhë -a -wun 'gü.

⁶ 'Këe -dhe 'ö lan- □ya 'bhü -a -bha 'ö- 'plüün 'plë -wo ga, 'wo 'kpea kun, bhii 'ö tōō -an yun yaa 'dho □gbiin 'seidhō.

⁷ 'Ö- ga 'bhaa -nu -wo -püö □blëe' 'ginngzë -nu ziën, 'ö □blëe' 'ginngzë -nu -wo □kpea 'ö 'wo sō pë 'plüün -sëezë bhë -a -ta 'ö- -yöë -pë gbë yaa kë -dhö gbō.

⁸ 'Këe -a ga 'bhaa -nu -wo -püö 'se -së 'gü, 'wo bhō 'wo □kpea. 'Ö- 'bhaa -nu -kpa

ga -wo -kë 'gōō- -yaaga, 'ö- 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë 'gōō- 'slado, 'ö- 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë □këng' do.»

⁹ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -ya pō: «'Wun 'a- □blëe □ne me 'ö- 'wun ma -to 'dhö -dhö -ya ma!»

Pë -kë 'ö Yesu -yö 'wun □blëe 'wun □zuan' 'ka bhë -a -gen 'ö □ne (Matiö 13.10-17; Lukö 8.9-10)

¹⁰ □Dhe Yesu □ya 'dho me gbung -nu 'wo bhë -an 'ka □gbiin, 'ö me -nu 'wo -kë -a 'piö waa- -a -bha □guë' -nu 'gōō- do ö ga □plë 'wo bhë, 'wo- □dhëe' kpō kö -yaan 'wun □zuan' -nu bhë -an -gen pō wo -dhë.

¹¹ 'Ö- -daa -kë -an -gō 'ö- pō: «Ka -zë, 'ka 'wun -nu 'wo -bin -sü 'ka -Zlan -bha -gludëdhe -bha -a yö, 'këe me -nu 'wo to, -wo wo -bha -ma 'wun □zuan' 'gü.

¹² -Yö kë 'dhö kö -wo -dhe -ga -së 'ka 'këe -waan 'kun -dhe yö □süë'; kö -wo 'wun ma, 'këe -waan 'kun -a -gen do □süë'. 'Ö yaa pō -be kö -wo -dho □dhië' -Zlan 'piö, 'ö -Zlan -yö -ziö -an -bha □sōon yaa -nu -ta.»

Yesu -bha 'wun □zuan' 'ö -ghan pëgatame -bha -a -gen pō -na (Matiö 13.18-23; Lukö 8.11-15)

¹³ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pō -an -dhë: «'Wun □zuan' 'ö □ne □dhe 'kaa- -gen do □ne, kö ka -dho -a kë □dhë kö -an me -nu 'wo to 'kaan- -an -gen do □e?»

¹⁴ Pëga 'ö me -ya -pen 'ö tōō -Zlan -wo.

¹⁵ Me 'bhaa -nu -bha -Zlan -wo 'kun -kō -yö -bhō zian -gbloo 'piö -dhe, 'ö pëga -nu 'dhö -püö -na -a -bha bhë -a -bha. □Ya kë □ne □waa- ma, 'ö Satan -yö nu 'ö -Zlan -wo me 'ö ta -an 'gü bhë 'ö- bho mü.

¹⁶ -Kō do bhë -a 'ka 'ö me 'bhaa -nu -bha -Zlan -wo 'kun -kō -yö bhōa pëga 'ö -püö 'se 'ö gwa -ta dhuö bhë -a -bha. □Dhe 'ö 'wo -Zlan -wo ma, -wo -to mü 'wo- kun □zuögludhi 'ka.

¹⁷ 'Këe 'waa wo □kwaa' -a -zü, 'yaa ö yun ziö -an 'gü. 'Wo □nëng -a -bha 'töng 'bhaa 'ka; 'këe □ya kë □ne □sëëbhodhe waa- 'klobhodhe □ya nu -an -ta, -Zlan -wo 'wo- ma bhë -a -wun 'gü, 'ö 'wo wo □kwaa -zo yö -sü -zü 'wa 'sengdhö.

¹⁸ Me 'bhaa -nu -bha -Zlan -wo 'kun -kō -yö bhō 'ginng 'gü -dhe 'ö pëga -së -yö -püö -a -bha, -a -bha. 'Wo -Zlan -wo kun,

19 'kεε -dɔ -de ɲzɔnng' -ta -sü -wun 'gü -sü -nu, ɲbhɔɔpɛ 'ö- mε -püö -pɛ 'ka -nu waa- -ya pɛ -dhɔ 'ka -sü, -ya -kɛ zlöö 'wo sɔ -Zlan -wo bhɛ -a -ta 'ö -yö -a -bha -pɛ gbɛ yaa kɛ -dhö gbɔ.

20 Mε 'bhaa -nu -bha -Zlan -wo 'kun -kɔ -yö -bhɔ 'sɛ -sɛ 'ö pɛga -yö -püö -a 'gü bhɛ -a -bha. ɲWa -Zlan -wo ma, 'ö 'wo- kun -sɛ 'ka, 'ö- -kpa -nu -wo -kɛ. 'Ö- 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kɛ 'gɔɔ- -yaaga, 'ö- 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kɛ 'gɔɔ- 'slado, 'ö- 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kɛ ɲkɛng' do.»

'Wun ɲzuan' 'ö -gban ɲlabang -bha (Lukö 8.16-18)

21 'Go mü 'zü Yesu -ya -pö -an -dhɛ: «Mε ɲya nu ɲlabang 'kun -sü 'ka, 'yaa-dɔ 'gbonggbo ɲlöö; 'iin 'yaa- dɔ ɲgba ɲlöö; 'kεε -dhɛ 'ö- dɔ -a -bha 'yö kun tɔɔ ɲlabang -dɔ -a -ta dhuö -pɛ -a?»

22 -Kɔ bhɛ -a 'ka pɛ 'ö -bin -sü 'ka 'ö dho kun -yö -dhɛgbɛadhɛ -bha -sü 'ka 'yaa -dhö 'iin 'wun 'ö -bin -sü 'ka 'ö dho kun -yö -dhɛgbɛadhɛ -bha -sü 'ka 'yaa -dhö 'pö. 'Ö mε ɲdaan' -wo 'a ka ɲdaan' -na -a 'ka kwa 'sloo 'ka ɲnɛ, 'ka dho -an -gen pö mε -nu -dhɛ -dhɛgbɛadhɛ 'gü.

23 'Ö ɲya kɛ ɲnɛ mε -yö -dhö 'ö- 'wun ma -to 'dhö -dhö, kö -ya ma!»

24 'Ö Yesu -ya pö -an -dhɛ 'zü: «-Ka ka -zo kɛ ka -de 'piö, 'wun -nu 'ka -an ma -na ɲnɛ -an -wun 'gü! 'Ö tɔɔ -Zlan -yö -dho gbao -nu dan ka 'ka ɲnɛ -kɔ ka gia- 'ka -kɛ -na -a 'ka bhɛ -a 'dhö.

25 Bhii mε 'ö pɛ 'dhoë- -gɔ ɲva -a 'bhaa -dho nu -a -dhɛ, 'kεε mε 'ö pɛ gbɛ 'yaa- -gɔ, -a 'bhe 'tee -de 'ö- -gɔ, -yö -dho kun -a -gɔ.»

'Wun ɲzuan' 'ö -gban tapɛ 'ö bhɔ ö ɲdeë' -a -bha

26 'Ö Yesu -ya pö 'zü ɲnɛɛ: «-Zlan -bha -gludɛdhɛ -yö -bhɔ pɛga bhɔ -kɔ waa- -a ɲkpɛa' -kɔ -bha. Gɔɔn- do -yö pɛga -nu -ya ö -gɔ ɲbhlöö-.

27 Gbeng -dhɛ ɲya dɔ 'yö ö bha yi zɛ, 'ö -dhɛ ɲya 'po 'ö ɲluu, 'ö 'wun 'ö -gban pɛga -bha bhɔ -kɔ -nu, -a ɲkpɛa' -kɔ -nu -bha, 'ö 'yaa- gbɛ -gen dɔ.

28 'Sɛ ɲnɛ 'ö- -kɛ 'ö pɛga -yö bhɔ, 'ö- -lü -yö ɲkpɛa, 'yö wü, 'ö- -kpa -yö ga.

29 ɲDhɛ 'ö ɲya ga, 'ö gɔɔn- 'ö ɲnɛ 'ö -ya ö bha yuö -bha -an -kan -dhaanɛ 'ka -sü 'ka, bhii 'ö tɔɔ -a -bha pɛga 'ö bhɛ -a 'kan -yi ɲya -lo.»

'Wun ɲzuan' 'ö -gban mutaadö ga -bha (Matiö 13.31-32; Lukö 13.18-19)

30 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «-Mɛ 'ö 'kwa dho -Zlan -bha -gludɛdhɛ -pö -zɔn -a 'ka ε? 'Iin 'wun ɲzuan' -mlɛ 'kwa dho -a -gban -a -bha 'kwaan- -a -zɔn -ε?»

31 -Yö -bhɔ mutaadö ('ö- ga -yö bhɔ ɲkplɔɔ' ga -bha bhɛ -a) -bha; yö ɲnɛ 'ö tapɛga -nu 'wo 'kpongtaa -an 'teezɛ 'ka.

32 'Kεε ɲya kɛ ɲnɛ ɲwaa- ta, 'ö ɲkpɛa 'ö -kɛ 'too -lü -nu 'wo 'toodhɛadhö -an ɲvaazɛ 'ka. 'Ö- -kɔ -nu -wo ɲkpɛa 'wo -kɛ ɲvava, 'ö -ma -nu 'dho -mɔ -a -bha kö -waan wo 'kɔ -nu dɔ -a -kɔ -nu -ta -a 'dhɛ 'bin -nu ɲlöö.»

33 -Kɔ 'ö ɲnɛ -a 'ka 'ö Yesu -yö -Zlan -wo pöɛ mε -nu -dhɛ, -a -zɔn 'wun ɲzuan' ɲplɛzɛ 'ka -sü 'ka ɲnɛ -a mε -nu 'wo ɲnɛ -an 'dhö. -A mε 'ö 'to to -a -wo -bha -mε -nu -kɔ dho -mɔ -a -gen ma -sü -bha ɲnɛ 'ö- -zɔn -an -dhɛ.

34 'Yaa 'wun ɲblɛɛ- 'kpaan -a 'ke yaa- kɛ 'wun ɲzuan' 'ka -a 'ka, 'kεε ɲdhɛ waa- ö bha ɲguɛ' -nu ɲwa 'to wo 'sloo 'ka 'yö 'wun 'plɛ bhɔ 'kou -an -dhɛ.

Yesu -bha 'buu 'gbee- -dho sia- -sü (Matiö 8.23-27; Lukö 8.22-25)

35 Yi gia- bhɛ -a 'yinia 'ka, Yesu -ya -pö ö bha ɲguɛ' -nu -dhɛ: «-Kwa 'dho 'yipue ɲzlöö!»

36 'Ö 'wo go mε -nu gbung 'gü mü, 'ö- -bha ɲguɛ' -nu -wa sü 'yitago gia- 'ö -kɛ -a 'gü bhɛ -a 'gü, 'wo dho. 'Yitago 'bhaa -nu -wo -kɛ -a 'sian 'piö mü.

37 'Ö to mü 'buu 'gbee- -yö yö ziö -sü -bha, 'ö 'yi kpö -nu -wo yö -lo -sü -bha -an -bha 'yitago bhɛ -a 'gü, 'ö 'yi -yö yö 'yitago pa -sü -bha.

38 ɲDhɛ 'ö kɛ -na 'dhö kö Yesu -yö yi zɛ -sü 'gü 'yitago bhɛ -a 'gü -a ɲzlöö ɲzian' ö -gɔ dɔ -sü 'ka -gɔ -dɔatapɛ -ta. 'Ö- -bha ɲguɛ' -nu -wo -pa -a -bha 'ö 'wo- pö -a -dhɛ: «Yi Dɛmɛ, ga 'kwa 'dhoë- -a wo ɲnɛ, bhi -zɛ 'yaa ü -dhɛ pɛ gbɛ 'ka a?»

39 'Ö Yesu -yö -büö 'ö □luu 'ö 'wun □blæε 'gbee- 'ka 'buu waa- 'yipuë □va bhë -an 'ka, 'ö- pö: «-Ka ka -ta ga, 'ka □gbaannu!»

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö 'buu -yö □gbaannu 'ö -dhe -ta -yö ga diindhö.

40 'Ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë: «-Më -kë 'ö 'suö -yö ka -kë -ε? -Zo -yö n -ma -sü yaa kë ka -gɔ □kun □a?»

41 'Kεε 'suö □va -yö -kë -an 'gü, 'ö 'wo- pö wo 'ko ziën □nεε: «Dö -mü gɔɔn- 'ö □ne -a 'ka, 'ö 'buu waa- 'yipuë -nu -de gia- 'wo 'wun ma -na -a -wo -ta □ne □ε?»

5

Yesu -bha gɔɔn- do 'ö -zuu yaa -yö -kë -a 'gü -a -dhe bo -ko

(Matiö 8.28-34; Lukö 8.26-39)

1 □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu waa- ö bha □guë' -nu -wo Galile 'yipuë -kan, 'wo dho 'wo -lo Zelazeni -sε 'gü.

2 □Dhe 'ö Yesu -yö go 'yitagɔ 'gü 'ö yö sia- 'ö to mü 'ö gɔɔn- do -yö go bloon- □taa □zian' 'ö nu -a -gɔ zian-.

3 Gɔɔn- 'ö bhë -zuu yaa -yö -kë -a 'gü 'ö- këdhε -yö -kë bloon- □taa -dhe -nu -bha. Mε gbε -kɔ 'yaa -mɔ -a 'kun -sü -bha kö -yaan -a -lö -piö □yɔɔ' giagia -de 'ka.

4 Bhii -a 'bhaa -nu □ya kë, -wa -gen -yö -piö 'lü 'gü, 'wo- -kɔ -nu -lö -piö □yɔɔ' -nu 'ka. 'Kεε □yɔɔ' 'wo bhë 'yö -an -kaan 'ö -piö bhë 'ö- wü. 'Ö mε 'gbee- gbε yaa kë -dhö kö -yaan kuënnu.

5 'Ö yi 'saadhö -a 'ka, gbeng waa- lënnɔ -yö -to 'gbla -sü -bha bloon- □taa -dhe -nu waa- -ton 'piö -dhe -nu -bha, kö -yö ö -de -gi -na -guö kpö -nu 'ka.

6-8 Gɔɔn- 'ö bhë -yö -dɔ □gbiin 'ö Yesu yö. 'Yö -bla sü 'ö nu -a -gɔ zian-.

□Dhe 'ö -lo -a 'piö mü 'ö Yesu -yö 'wun □blæε -zuu yaa 'ö- 'gü bhë -a -dhë 'ö- pö: «-Bhö 'go gɔɔn- 'ö □ne -a 'gü!»

□Dhe -kë 'pö 'yö gɔɔn- bhë 'yö -lo ö kpɔn 'gü Yesu 'dhiö, 'yö -gbla -wo 'gbee- 'gü □nεε: «-Më 'ü 'dhoë- -a kë n 'ka bhë □ε, -Zlan 'ö -ziö pë 'ple -ta -a Gbö Yesu? □Bhëa'- 'a- wo ü -dhë -Zlan wö 'dhiö kö □kun 'ö 'ü n 'klo- bhɔ!»

9 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya □dhεε' □nεε: «Ü tɔɔ dö □e?»

'Ö -zuu yaa -yö bɔ gɔɔn- 'ö bhë -a 'gü, 'ö- pö: «N tɔɔ «Mε gbung □va» 'ö tɔɔ yi □plëözë.»

10 'Ö □bhëa Yesu -dhë □naazë 'ka □nεε: «Kö □kun 'ü yi -kë, 'yi go 'sεgɔ 'ö □ne -a -ta!»

11 -Bhötii -gbaa □va -wo -kë -ton 'piö mü 'pö, wo -bha -bhöpë -nu □mεε' □dhia.

12 'Ö -zuu yaa -nu -wo □bhëa Yesu -dhë, 'wo- pö: «-Bhö yi bɔ -bhötii -nu 'wo □ne -an 'gü!»

13 Yesu -yö -we -a -bha -an -gɔ, 'ö -zuu yaa -nu -wo go gɔɔn- 'ö bhë -a 'gü, 'wo dho -bhötii -nu 'gü. 'Ö -bhötii -gbaa 'wo dho -mɔ -vuu □ple -bha bhë -an -dho 'kuë- -sü -wo □yɔɔ goo -bha 'ö -an 'ple -wo mē 'yipuë □va □bhaa 'wo to yiö.

14 Gɔɔn- -nu 'wo kë -bhötii -maa kë □dhia bhë 'wo □duë 'wo dho 'wun -taɔ 'ö bhë -a 'ka -an -bha pödhe □va waa- pödhe 'sεen- -nu -bha. 'Ö mε -nu -wo nu kö 'waan- wo 'yan dɔ pë -nu 'wo -kë bhë -an -bha.

15 'Wo nu 'wo -lo Yesu 'piö kö gɔɔn- 'ö -zuu yaa □plëözë -nu -wo -kë -a 'gü bhë -yö mü. -Yö -kë □yaannu □süë' -potaasü 'gü kö sɔ -nu -wa -bha, kö 'wun -bho 'kou dɔ -sü □ya kë -a -gɔ -së 'ka. 'Ö 'suö -yö -da -an 'gü.

16 Gɔɔn- 'ö -zuu yaa -kë -a 'gü bhë waa- -bhötii -nu, pë 'ö -kë -an 'ka bhë, mε -nu 'ö -an 'yan dɔ -a -bha, -wa -wun □blæε mε -nu 'wo nu bhë -an -dhë 'pö.

17 □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo □bhëa Yesu -dhë kö -yö ziö, -yö 'go wo -gɔ 'sε 'gü.

18 □Dhe 'ö Yesu 'dho -da -na 'yitagɔ 'gü, 'ö gɔɔn- 'ö -zuu yaa -nu -wo go -a 'gü bhë -ya pö -a -dhë 'ö 'to -a 'piö.

19 Yesu yaa 'we -a -bha -a -gɔ, 'yö- pö -a -dhë: «-Bhö 'yε ü 'zü, 'ü 'dho ü -mε -nu 'piö, 'ü pë 'ö kwa Dëmε -ya -kë ü -dhë ü 'yena yö -sü 'ka bhë, 'ü- □blæε'- -an -dhë!»

20 'Yö gɔɔn- bhë 'yö dho, 'ö bɔ 'sεgɔ 'ö- pödhe 'dhö 'gɔɔ- do bhë -a 'gü, pë 'ö Yesu -ya -kë -a -dhë bhë -a □blæε' -sü 'ka. 'Ö mε -nu 'saadhö 'wo 'wun -nu 'wo bhë 'wo- ma, 'ö -an 'te -yö tun 'gbönggböng.

Zailusö 'dhu waa- dhebo 'ö pa Yesu -bha sɔ 'ka
(Matiö 9.18-26; Lukö 8.40-56)

21 Yesu waa- ö bha □guë' -nu -wo -da 'yitagö 'gü 'ö 'yipuë bhë 'wo- -kan 'zü. 'Ö me -gbaa □va -wo nu 'wo □nië -a -zü 'yi 'kpong 'dhiö mü.

22 -Wo -kë -dhe bhë -a -bha, 'ö Zuifö -nu -bha -bhökuëko □koonme do 'wo- -dhe Zailusö -yö □gbëü; 'ö- 'yan -da Yesu 'gü. □Dhe -kë 'pö 'ö nu 'ö -lo ö kpon 'gü -a 'dhiö,

23 'Ö- □bhëa Yesu -dhë kö -yö nu ö -dhë □naazë 'ka □në: «N 'dhu 'ö 'dhoë- ga, □bhëa' -a -wo ü -dhë, -bhö nu 'ü ü -ko pa -a 'ka kö -a -dhe -yö bo, kö -kë -a 'gü -sü -yaan kë -a -go!»

24 □Dhe -kë 'pö, Yesu -yö -ziö -a 'piö. 'Ö me -gbaa □va -wo -to -a 'piö, 'ö -an 'dho -sü 'ka, 'wo -kë □maa 'ma □dhia -a -bha zian 'plë 'ka.

25 -Dhe bhë -a 'gü dhebo do 'ö fei yën □yua' -ya -kë 'ö -kwë -ya kë 'gö- do ö ga □plë -yö -kë mü.

26 -A 'yënnng -ya bhö □duö □dhongtro -nu 'piö, yö do bhë 'zü, -ya ö bha 'wëüga -nu 'plë 'gü □siö' 'kë -a -dhe bhë yaa bo. Pë 'ö -kë □zian' 'ö töo 'dho 'ö- -bha 'yua -ya wo 'dhiö -kplawo.

27 -Yö Yesu -wun -ma 'ö nu me -nu gbung 'gü mü, 'ö pa -a -bha so 'ka -a □zlöö □zian'.

28 Bhii -yö -kë -a pö □dhia ö -de □zuö' 'piö □në: «□Ya kë □në 'ma 'pa -a -bha so 'kpaan -de 'ka □sia, n □dhe -dho bo.»

29 'Ö to mü, 'ö- -bha fei yën □yua' -yö □gbaannu, 'ö yö gia- 'ö- □tei' do □në ö -dhe □ya bo.

30 -Dhe do bhë -a 'gü, Yesu -ya □dca' □në 'gügbeedhe do □ya 'go ö 'gü. 'Ö □dhië ö -zü me -gbaa -nu 'wo bhë -an ziën, 'ö- pö: «Dö 'ö pa ma so 'ka □në □ë?»

31 'Ö- -bha □guë' -nu -wa -daa -kë -a -go 'wo- pö: «Bhi gia-, 'ü- □tei' -do □në, me -gbaa -nu -wo □maa 'ma -na ü -bha zian 'plë 'ka, 'ü □dheë' kpo 'zü □në dö 'ö pa ü 'ka a?»

32 'Kë Yesu -yö -dhe -ga ö -zü 'to -dhe -nu -bha kö me 'ö pë -kë bhë 'yaan- -a yö.

33 Dhebo 'ö bhë 'siö- -kaan -a 'gluu 'ö yö □zluun -sü -bha, bhii yö gia- -ya □tei' do □në pë 'ö -kë bhë ö -dhe □ya bo. 'Ö nu 'ö -lo ö kpon 'gü Yesu 'dhiö, 'yö -ko 'ö -kë -a 'ka bhë 'ö- 'plë □blë, -a -yö sia- -sü 'ka.

34 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «N 'dhu, ü -bha -zo -yö n -ma -sü □ya ü -dhe bo, -bhö 'dho □zuöyagluu 'ka; 'yua bhë ö 'ka 'dho ü kë gbo!»

35 Yesu -yö -to 'wun bhë -a □blë □dhia, 'ö böme -nu -wo -go Zailusö -go köo, 'wo nu 'wo- pö -a -dhë: «Ü 'dhu 'yan ga; kö □kun 'ü kwa -gome bho piën- 'kpaan!»

36 'Kë Yesu 'to yaa kë -an -wo -nu 'piö, 'ö- pö Zailusö -dhë: «Kö □kun 'ö 'suö -yö ü -kë, -bhö -zo yö n -ma dosen!»

37 'Ö Yesu yaa 'we -a -bha me gbe -go kö -yaan ziö ö 'piö -a 'ke yaa kë Pieë 'dhö, Zakö waa- ö dheglu Zan -an 'ka.

38 'Wo dho 'wo -lo Zailusö -go köo. 'Ö Yesu -yö -kpen me gbung -nu 'wo -kë -zuö do □dhia waa- me -nu 'wo -kë 'gbo -nu bo □dhia □gblaa 'gbla -sü 'ka -an -bha.

39 □Dhe □ya -da köo 'ö- pö -an -dhë: «-Më 'ö -kë 'ka -zuö -nu do, 'ka 'gbo -nu bo □ë? 'Në 'ö □në yaa ga, yi 'kpaan 'ö- zë.»

40 'Ö 'wo yö -kaan -a -bha -sü 'gü.

□Dhe □ya kë 'dhö, 'yö- pö me 'plë -dhe -wo yö plaan, 'yö 'në dë waa- -a dhe 'dhö, -a -bha □guë' -nu -yaaga 'wo bhë 'dhö, 'ö -an sü ö 'piö, 'wo -da -wo -a 'gü -ko 'dhi me 'ö 'në □glöö -yö -kë -a 'gü bhë -a 'gü.

41 'Ö Yesu -yö -ya 'në 'ö bhë -a -ko -bha 'ö- pö Eblö -wo 'gü: «Talita kumi!» -A -gen 'ö töo: «'Nëdhezë, a- -pö ü -dhë, 'ü □luu'!»

42 -Dhe do bhë 'ö to -a -bha, 'ö □luu 'ö yö 'ta -sü -bha. ('Nëdhezë bhë -a -kwë -yö -kë □në pë 'gö- do ö ga □plë 'dhö.)

□Dhe 'wun -nu □në □wa -an yö, 'tetundhe □va -yö -da -an 'gü.

43 'Kë Yesu -ya -pö -an -dhë 'gbee- 'ka □në kö □kun 'wo- □blë me gbe -dhë, 'ö- pö -a -bha me -nu -dhë: «-Ka -bhöpë nu -a -dhë, -ya -bhö!»

6

Me -nu 'wo Nazaletë waa Yesu -wun -dhe 'wun gia-

(Matiö 13.53-58; Lukö 4.16-30)

1 □Dhe 'ö Yesu -yö go -dhe bhë -a -bha, 'ö dho pödhe 'ö □kpea -a -bha bhë -a 'gü. Waa- ö -bha □guë' -nu □në 'wo dho.

2 'Ö Zuifö -nu -bha □glooyi 'ka, 'yö yö -an □daan' -sü -bha -Zlan -wo 'ka Zuifö -nu -bha -bhökuëko 'gü. Me -nu 'wo -kë

wo 'to 'to □dhia mü bhë, -an □plëezë 'te -tun, 'ö 'wo- pö: «-Yö -go 'wun kë -ko -nu, 'kpaakpadhe 'yö- go, waa- -dhidhaapë -nu 'ö- kë -na □ne -an -gen 'ka 'më -o!

³ Yö □kun 'ö 'lüyanme 'ka □naa, 'ö- dhe tɔɔ Mali, 'ö- dheglu 'në gɔɔn- -nu -wo -kë Zakö, Zozö, Zudë, Simɔ -an 'ka □naa. 'Go mü -a dheglu 'në dhoo -nu 'waa kwa 'piö zö □a?» 'Wun -nu 'wo □ne -an -wun 'gü, -a 'mɔne waa- -naadhe -yö -më -an 'gü, 'ö waa 'we -a -bha kö -wa -wun -dhe 'wun gia-

⁴ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Wo -Zlan -wodhiölome □bhlë -ya -dhe 'saadhö 'gü, 'këe -a 'kpo -pö 'gü -me -nu, me -nu 'ö wo -nu 'wo -mëe -zë waa- -a -go 'kɔome -nu 'waa- □bhlë -ya.»

⁵ -A -wun 'gü Yesu yaa -dhidhaapë -nu kë mü □va gbɔ, -a 'ke yaa kë ö -ko 'ö- 'kpa 'yuame -nu me do do -ta, 'ö -an -bha 'yua bo -a 'ka. 'Ö tɔɔ 'waa wo -zo yö -a -bha.

⁶ Yesu 'te -tun 'sönggö -sönggö -an □zuö' -bha -kë 'glɔɔglɔ -sü -wun 'gü.

Yesu -bha ö bha □guë' -nu dan 'ö- wo □ple □ple 'ö -an bɔ

(Matiö 10.5-15; Lukö 9.1-6)

□Dhe -kë 'dhö Yesu -yö -bɔ pödhe -nu 'wo 'sian 'piö -dhe -nu -bha bhë -an 'gü -an -daan -Zlan -wo 'ka -sü 'ka.

⁷ 'Yö ö bha □guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo bhë 'ö -an □dhɔɔ -kë, 'ö -an dan □ple □ple, 'ö -an bɔ, 'ö -ko -mɔ 'wun -bha -sü nu -an -dhë kö -waan -zuu yaa -nu kë me -nu 'gü -a 'ka.

⁸ 'Këe -yö -dhio dɔ -an -dhë 'ö- pö: «'Ta 'ka 'dhoë- dho -a 'gü bhë, ka 'dho -na kö □kun 'ka □kwëe- 'kpaan gbë sü ka -ko 'piö; ka ka -bha -gbangölü 'sü, -ka ziö! Kö □kun 'ka -bhöpë -nu, 'ta 'sü □bhɔɔ' -nu sü! 'Go mü 'ka 'wëüga -nu gbë -da ka -go sɔ 'yuö- 'gü!

⁹ -Ka -sakpa -nu yö ka -gen -bha, 'këe kö □kun 'ka sɔ 'në -da 'ko -ta dhuö □ple!»

¹⁰ 'Ö- pö -an -dhë 'zü: «□Ya kë □ne 'ka -da pödhe do 'gü, -ka 'to 'ko 'wo 'dhoë- ka -nia kun -a 'gü bhë -a 'gü, -yö 'dho -yö yöë ka -go -dhe 'ö bhë -a 'gü -yi -bha!

¹¹ 'Ö □ya kë □ne -dhe 'bhaa -nu 'gü, me -nu □waa- pö wo 'ka 'dho ka -nia kun 'iin wo 'to to ka -wo -bha, -ka 'go -dhe 'ö 'dhö

-a 'gü; 'këe kö 'ka ka -gen □kpënnng kö -büö -bi -yö 'go ka -gen -nu -bha. -Yö -dho kë -an -zo -büö -sü 'ka □nëe pë me 'ö 'ka nu -a -wuën bhë, 'ka- kë 'saadhö, 'këe 'wun yaa 'wo- kë -na bhë.»

¹² 'Ö- -bha □guë' -nu -wo dho, 'wo -Zlan -wo □blëe me -nu -dhë □ne -wo wo □zuö' □dhië' -Zlan 'piö.

¹³ 'Wo -zuu yaa □plëezë -nu -kë me -nu 'gü, 'ö 'wo 'yuame -nu □plëezë -nu -dhe bo 'yɔn -yö -an tuö -sü 'ka.

Zan Batisö -bha ga -sü

(Matiö 14.1-12; Lukö 9.7-9)

¹⁴ -A 'töng 'dhö bhë -a 'ka, -gludë Elödö -yö Yesu -wun -ma, bhii 'ö tɔɔ Yesu 'to -yö -kë -pen -dhiadhö -dhe 'saadhö -a 'gü. Me 'bhaa -nu -wo -kë -a pö □dhia: «Zan Batisö 'ö go ga 'gü bhë, pë 'ö -kë 'ö -ko -mɔ 'wun -bha -sü 'dhö -a -go 'ö -dhidhaapë -nu kë -na bhë 'ö bhë.»

¹⁵ 'Këe me 'bhaa -nu -wa -pö: «-Zlan -wodhiölome Eli 'ö -kë 'dhiö zian yö -mü.»

'Ö- me 'bhaa -nu -wa pö 'zü: «-Zlan -wodhiölome do -mü □ne -an me -nu 'wo -kë 'dhiö bhë -an 'dhö.»

¹⁶ □Dhe Elödö □ya 'wun -nu 'wo □ne -an ma 'ö- pö: «Zan Batisö 'a- go -kan □ne 'ö go ga 'gü bhë!»

¹⁷ Pë 'ö -kë 'dhö bhë 'ö tɔɔ Elödö gia- yö Zan -kun, 'ö- lö, 'ö- zuö -kansokɔ 'gü. (-A zë -gen 'ö tɔɔ -më -e?) Elödö -yö ö dheglu Filipö bɔɔ Elödiadö 'kun -a -go.

¹⁸ 'Yö Zan Batisö -ya -pö Elödö -dhë: «'Yaa -së kö 'ü ü dheglu bɔɔ 'kun -a -go!»

¹⁹ -Naazuédhe yaa -yö -da Elödiadö 'gü Zan buën-, 'yö -kë -a këdhe □mëe' □dhia kö 'ö- zë, 'këe yaa- këdhe gbë yö Elödö -wun 'gü.

²⁰ Elödö -yö -suö Zan -dhë, bhii 'ö tɔɔ -yö Zan -sü me kpengdhö, 'ö 'slööslö -a 'ka; 'ö- -wun 'gü 'ö ö -zo -kë -a 'piö. □Ya Zan -dhe, □ya nu, □ya ö 'to 'to -a 'wun □blëe' -wo -bha, □zuö' -kaan 'kuë -sü -yö -kë -a -go. 'Këe kë- wo 'dhö bhë -yö -kë -a -dhë -së kö -yö ö 'to 'to -a -wo -bha.

²¹ 'Ö yi Elödö -yö -ö bha bhɔ -yi 'wlaan- □kaa', 'yö -kë Elödiadö -bha 'wunbödhe 'ka kö -yaan Zan zë. Elödö -yö ö bha yuö -kë -a 'piö -me -nu, 'to bhɔ -sü -zë -nu, 'dhasi -nu, 'së □kɔɔnme -nu waa- me 'to

-zë -nu 'wo Galile -se 'gü -an □dhoo -kë 'wlaan- 'ö bhë -a -ta.

22 'Ö Elodiadö 'dhu -yö -da koo 'ö yö 'tan kë -sü 'gü. -Yö -kë Elodö waa- me -nu 'ö -an □dhoo -kë 'wlaan- -ta bhë -an -dhë -së. 'Ö -gludë Elodö -ya pö 'nëdhezë 'ö bhë -a -dhë: «Pë 'ü- -dho □kaa' -a -dhe n -gö, a -dho -a nu ü -dhë!»

23 'Ö Elodö -yö ö -wo -bhö -a -dhë 'ö- pö: «A- -zë -Zlan -dhë □ne, pë 'ö- -dho -yö ü -kë 'ü- -dhe n -gö, a -dho -a nu ü -dhë, 'kö -kë □ne ma -gludëdhe këdhe -kō 'pian do -mü, a -dho -a nu ü -dhë.»

24 -Dadhëü 'nëdhezë 'ö bhë -yö -yö plaan, 'ö dho 'ö 'wun bhë 'ö- □blëë ö dhe -dhë, 'ö- pö: «-Më 'a dho -a -dhe -e?»

'Ö- dhe -ya pö -a -dhë: «-Bhö Zan Batisö -gö -dhë!»

25 □Dhe -kë 'pö 'ö -ye ö 'zü 'ö nu -bla 'ka -gludë 'piö 'ö pë 'ö- 'piö 'ö- -dhe -a -gö 'ö- pö: «A- 'piö 'piöklöözë □ne kö 'ü- pö 'dhasi -nu -dhë -wo Zan Batisö -gö 'kan, -wa -da 'tia- 'gü, 'wo n gbaa -a 'ka!»

26 -Yö -kë Elodö -dhë yaa, 'këë yaa -kō -a -dhë, -sö 'ö- -bhö me -nu 'ö -an □dhoo kë 'wlaan- -ta bhë -an 'dhiö bhë -a -wun 'gü.

27 'Yö ö bha 'kodhi -maa kë 'dhasi do bo 'wa vëdhö -kansokö 'gü kö □yaa- pö -a -dhë □nëë -yö nu Zan Batisö -gö 'ka ö □dhia. 'Ö 'dhasi bhë 'ö dho -kansokö 'gü 'ma, 'ö Zan Batisö -gö -kan.

28 'Ö- -gö -da 'tia- do 'gü, 'ö nuë 'ö- nu 'nëdhezë bhë -a -dhë, 'ö dhoë ö dhe □dhia.

29 □Dhe 'ö Zan Batisö -bha □guë' -nu □waa- ma, 'wo nu 'wo- □glöo sü 'wo dhoë 'wo- -bin.

Yesu -bha me -lü -vuu 'soodhu 'dhi -gba -sü

(Matiö 14.13-21; Lukö 9.10-17; Zan 6.1-14)

30 Yesu -bha bome -nu -wo -nu Yesu 'piö 'ö pë -nu 'wo- -kë waa- -Zlan -wo 'wo me -nu □daan -a 'ka bhë 'wo- 'ple -wun □blëë -a -dhë.

31 Me -nu -wo -kë nu □dhia kö -an 'bhaa -nu -wo 'dho -na, -an -dho 'kuë- -sü -wo -kë □va. 'Ö- -wun 'gü Yesu waa- ö bha □guë' -nu -a këdhe -de yaa kë -an -gö kö -waan pë -bhö. 'Ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë: «-Ka nu 'kwa 'dho -de 'sloo 'ka,

-dhe 'kwa dho -potaasü yö -a -bha -a 'gü kö 'kaan- ka 'tëë pa!»

32 'Ö wo -de 'sloo 'wo -da 'yitagö do 'gü, 'wo dho -dhe do 'wo dho -potaasü yö -a -bha -a 'gü.

33 'Këë mëdhevadhë -wo -an -yö kö -wo 'dho -na ö 'wo -an dö. 'Ö 'wo -bla sü 'wo goë pödhe -nu 'gü, 'wo dho 'wo -lo Yesu waa- ö bha □guë' -nu -an 'dhiö, -dhe 'wo dho -a -bha bhë -a 'gü.

34 Yesu -bha -go 'yitagö 'gü -sü kö -yaan yö sia- -a 'yan -yö -da me gbung □va 'wo bhë -an -ta. 'Ö -an 'yena -yö -da -a □zuö' 'gü, bhii 'ö töo -wo -bhö -a -dhë 'bhla -tuë -nu 'ö- -maakëme gbe 'yaa -dhö -an -bha. 'Ö yö -Zlan -wo □plëëzë -pö -an -dhë -sü -bha.

35 □Dhe 'ö 'bin 'dhö 'më -na, 'ö Yesu -bha □guë' -nu -wa pö -a -dhë: «'Bin □ya bhö 'më -sü -bha 'ö -dhe 'kwa- -bha □ne, me gbe 'yaa zö.

36 -Bhö -a pö me -nu 'wo □ne -an -dhë -wo 'dho 'kangbaa 'gü -dhe -nu, pödhe -nu 'wo kwa 'sian 'piö -dhe -nu -bha zö □ne -an 'gü kö -wo wo -bhöpë 'dho!»

37 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka gia-, -ka -bhöpë nu -an -dhë!»

'Wo Yesu □dhëë' kpo 'wo- pö: «'Ü- 'piö kö 'yi 'dho 'yi dönë □këng' □ple □bluu'- 'dho 'yi nuë -an □dhia kö -waan -bhö -a?»

38 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka 'dho 'ka □kpoo' 'ma kö □bluu'- bhe □dhë 'ö 'ma kö.»

□Dhe 'ö □wa 'dho □wa □bluu'- □mëë' 'ö 'wo -ye wo 'zü 'wo nu 'wo pö Yesu -dhë: «□bluu'- bhe 'soodhu waa- 'yuö- □ple 'yi -an yö.»

39 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë -wa pö me -nu 'wo bhë -an -dhë -wo □yaannu wo kpö kpö 'ka 'kpa- -ta.

40 'Ö 'wo -an -ya wo -bhüö 'ka -an dan -sü 'ka □këng' do 'iin 'göo- 'soodhu 'ka.

41 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö □bluu'- bhe 'soodhu waa- 'yuö- □ple 'wo bhë -an sü, 'yö ö 'yan □luu dhang- 'gü, 'yö □bheä -a -ta, 'ö -Zlan zuö pö. 'Ö □bluu'- bhë 'ö- □kaan 'ö- nu ö bha □guë' -nu -dhë kö -waan -glu me -nu 'wo bhë -an 'ka. 'Ö -kö do bhë 'ö- □kaa' 'yuö- □ple 'wo bhë -an 'ka, 'ö 'wo- -glu -an 'ka 'zü 'töüdhö.

42 Με 'ö -dhö -yö ö -bha -bhö, 'ö- 'bhaa -yö to.

43 'Ö- -bha □guë' -nu -wo dho □bluu-'kluklu waa- 'yuö- 'kluklu -kpa 'kuë- -sü □kpasen pa -sü 'gɔɔ- do ö ga □ple 'ka.

44 Gɔɔn- -nu 'wo -bhöpë bhë 'wo- -bhö -an -kpa 'kuë- -sü -wo -kë -vuu 'sɔɔdhu 'ka, dhoo -nu waa- 'në 'sɛen- -nu -wo -kë mü pë -bhö □dhia, 'kɛɛ waa -an □dhong' gɔɔn- nu 'piö.

*Yesu -yö 'ta -sü 'yipuë □va -ta
(Matiö 14.22-33; Zan 6.15-21)*

45 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë -wo -da 'yitagɔ do bhë -a 'gü, -wo 'dho ö 'dhiö 'yipuë □va 'ö bhë -a □zlöö □zian' pödhe 'wo- -dhe Betesaida bhë -a 'gü, kö yö gia- 'ö ö -wo -da me gbung -nu 'wo bhë -an -dhë kö -waan 'dho.

46 □Dhe 'ö □wa 'kan wo 'kuë- □ya 'go me -nu 'wo bhë -an 'piö 'ö -da -tɔn do tuö kö 'yaan- □bhëa'-.

47 □Dhe 'ö -dhe 'dhö trö -na, kö 'yitagɔ 'ö Yesu -bha □guë' -nu -wo -kë -a 'gü bhë □ya yö 'yipuë □va bhë -a ziën, kö Yesu -zë -yö □tun 'yi 'kpong 'dhiö.

48 'Yö- yö □ne -a -bha □guë' -nu □sëë'- -yö bho -na 'yitagɔ -blü -sü 'gü 'buu 'yö -kë -ziö □dhia -an -bha bhë -a -wun 'gü.

□Dhe 'ö □wa dɔ -dhe -bha 'po -sü □tei' 'ka bhë, 'ö Yesu -yö dho -an 'piö □zian' -ta 'yi -ta -sü 'ka, 'ö- -kë kö 'yaan- ziö -an -ta.

49 'Kɛɛ □dhe 'ö □waa- yö kö -yö 'ta -na 'yi -ta dhuö bhë 'wo- pö wo □zuö' 'piö □ne me -zii -mü. 'Ö 'wo yö □gblaa 'gbla -sü 'gü.

50 Bhii me -nu 'wo- yö bhë -wo -yö zë -zë kun -sü -bha 'suö 'ka.

□Dhe □ya kë 'dhö, -dhe do bhë -a -bha, 'ö Yesu -yö 'wun □blɛɛ -an -dhë 'ö- pö: «-Ka ka -zo -gban, ma -mü, kö □kun 'ka -suö!»

51 'Ö -da -an 'piö 'yitagɔ 'gü 'ö 'buu -yö □gbaannu. 'Ö- -bha □guë' -nu 'dhi -yö pa,

52 bhii waa -dhidhaapë 'ö- -kë □bluu'- -ta bhë -a -gen dɔ, 'ö tɔɔ -an -bha 'wundɔdhe -kɔ yaa -mɔ -a -bha kö -waan -a -gen dɔ.

*Yesu -bha 'yuame -nu -dhe -bo
Zenezalëtö -sɛ 'gü -kɔ
(Matiö 14.34-36)*

53 □Dhe □wa 'yi 'kan □wa -lo 'yipuë □va bhë -a 'kpong 'dhiö Zenezalëtö -sɛ 'gü, 'wo wo -bha 'yitagɔ -klu 'yi 'kpong 'dhiö mü.

54 -An -bha -go 'yitagɔ 'gü -sü 'ka, me -nu -wo -to mü 'wo Yesu dɔ.

55 'Wo -bla sü 'wo dhoë pödhe 'saadhö -a 'gü. 'Ö me -nu -wo -nu wo -bha 'yuame -nu 'ka -an -bun □sɛɛ' 'gü -sü 'ka -dhe 'ö 'wo Yesu 'tɔ ma -a -bha.

56 'Ö -dhe 'saadhö 'ö Yesu -yö dho -a -bha, pödhe 'sɛen- -nu, pödhe □vava -nu, 'kangbaa 'gü -dhe -nu, 'wo nu wo -bha 'yuame -nu 'ka 'wo- -da 'dhëédhe □va -bha. □Ya kë 'dhö 'wo □bhëa Yesu -dhë kö -yö 'we -a -bha wo -gɔ 'wo 'pa -a -bha sɔ 'to 'dhiö 'kpaan 'ka. 'Ö me -nu me 'wo pa -a -bha sɔ 'to 'dhiö 'ka 'ö -an -dhe -yö bo.

7

*Me -nu □daan' -wo 'ö go me ziizii -nu
dhiö
(Matiö 15.1-9)*

1 Falizi -me -nu waa- Zuifö -nu -bha tɔnggɔme 'bhaa -nu 'wo go Zeluzalemë plöö, -wo -nu 'wo dho wo 'ko □bhëa Yesu 'piö mü.

2 'Wo- yö □ne -a -bha □guë' 'bhaa -nu 'waa wo -kɔ 'zlu □ne -kɔ 'ö -an 'bhema -nu -bha wɔ -kɔ 'dhö -a 'ka bhë -a 'dhö -waan □tun pë -bhö -na,

3 'kɛɛ kö Falizi -me -nu waa- Zuifö me -nu 'wo to -wo wo -kɔ -zlu 'papadhö □ne -kɔ 'ö -an wɔ -kɔ 'dhö -a 'ka bhë -a 'dhö -waan □tun pë -bhö -na. Bhii 'ö tɔɔ -wo wo -bha me ziizii -nu wɔ -kɔ □bhlë -ya.

4 'Ö □ya kë □ne □wa 'go 'dhɔɔ 'gü □wa nu, 'ö waa wo -kɔ 'zlu □kun □ne -kɔ 'wo- pö -a 'ka -an -dhë -a 'dhö 'waa pë -bhö. 'Ö -an -bha wɔ -kɔ -dhe □va -dhe bhë, 'wo- □bhlë -ya -an 'kun -sü 'ka; 'ö- 'bhaa -nu -wo -kë -kɔ □ya kë 'wo wo -bha 'yi -mü -a 'gü -kɔɔ -nu, -an -bha gbɔ -nu, zën -piö gbɔ -nu, waa- -an -wɔ -a -ta -pë -nu -an -zlu -a 'ka bhë -a 'dhö.

5 -Dhe bhë -a -bha Falizi -me -nu waa- Zuifö -nu -bha tɔnggɔme -nu -wo Yesu □dhɛɛ' -kɔ 'wo- pö: «-Më 'ö -kë 'ö ü bha □guë' -nu 'waa me □daan' -wo 'ö go kwa 'bhema -nu kwɛɛ bhë 'waa -a 'kun, 'ö 'waa wo -kɔ -nu 'zlu □ne -kɔ 'ö 'kwa- wo -a 'ka -a 'dhö, 'wo pë -bhö -e?»

6 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Mε -nu 'yan -ta -wun kë -mε -nu, 'wun -gban ka -bha 'ö Ezai -ya □blεε 'dhiö bhë -yö 'wun gia- 'ka, bhii 'ö tɔɔ -ya -ya 'ö- pö: -Zlan -ya pö: 'Següme -nu -wo n □bhlë -ya wo -wo 'kpaan 'ka, 'kεε -an □zuö' -yö n 'ka □gbiin.

7 □Bhlëyadhe -nu 'wo nu -na -a 'ka n 'piö bhë, -a 'plε -yö 'kpaan, bhii -wo mε -nu -daan -wo 'ö go mε -nu dhiö -a 'ka □nε, pë 'wo- pö -yö -go -Zlan 'dhi -a 'dhö.

8 Ka -Zlan -bha tɔng -nu -blü zian gbe 'ka kö 'kaan- mε □daan' -wo -nu 'ö 'go -na mε -nu 'gü bhë -a 'ka.»

9 'Ö Yesu -yö ö -wo -zuöatadhe -kë 'zü 'ö- pö: «'Ka -Zlan -bha tɔng -da zian gbe 'ka kö 'kaan- ka -zo kë ka -de -bha mε □daan' -wo -nu 'piö!

10 Bhii Moizö -ya pö: -Bhö ü dë waa- ü dhe -an □bhlë -ya! 'Go mü: Mε 'ö 'dhoë- 'wun yaa □blεε' -ö dë 'iin ö dhe -gɔ, -wo -dho -a zë.

11 'Kεε ka -zë, ka -pö mε -nu -dhë □nε 'ö □ya kë □nε mε □ya kë -dhö □yaa- pö ö dë 'iin ö dhe -dhë: «Ma pë -nu 'wo n -gɔ, 'a dho nuë ka -dhë bhë, a- -ya ö -de -ta -Zlan -bha gbaɔ 'ka»,

12 'kaa 'we -a -bha -a -gɔ gbaɔ -yö pë -nu nu ö dë waa- ö dhe -an -dhë.

13 -Kɔ 'ö □nε -a 'ka, 'ka -Zlan -wo □bhlë □siö -a 'ka, ka -bha mε -nu □daan' -wo -nu 'ka ka 'ko -dhë. 'Go mü, 'ka pë -dhe □va -dhe 'ö bho -a mε -nu 'wo □nε -an -bha bhë, 'ka -kë.»

*Pë -nu 'wo mε -nu -kë -dhuuzë
(Matiö 15.10-20)*

14 □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö mε -gbaa -nu 'wo bhë -an □dhɔɔ -kë wo 'ko □bhaa 'zü -dëüwo, 'ö- pö -an -dhë: «Ka 'plε, -ka ka 'to 'to n -ma, 'wun □nε 'ka- -ya ka □zuö' 'piö:

15 -Bhöpë 'ö 'go -na plaan 'ö -da -na mε -nu 'gü bhë 'yaa mε -nu kë □sɔɔnyaame 'ka -Zlan wö 'dhiö, 'kεε pë 'ö go -an □zuö' 'gü bhë □nε 'ö -an -kë □sɔɔnyaame 'ka.

16 -Ka ka 'to 'to -së 'ka! 'Ö □ya kë □nε ka 'wun ma -to -yö -dhö kö 'wun 'a- □blεε □nε, -kaa -gen ma!»

17 □Dhe Yesu □ya 'go mε -nu gbung 'gü mü, □ya 'dho kɔɔ, -a -bha □guë' -nu -wo -yɔɔn -a -bha 'wo- □dheε' kpo 'wun □zuan' 'ö- -zɔn bhë -a -gen 'ka.

18 'Yö- pö -an -dhë: «Ka -de 'pö, ka -ko yaa -mɔ -a -bha kö 'kaan- 'wun -gen dɔ □a? -Kaa dɔa □nε, pë gbe yaa 'dho go plaan □zian' kö -yaan -da mε 'gü -yaan -a kë -dhuuzë.

19 Bhii 'ö tɔɔ pë 'ö 'dhö bhë 'yaa 'dho -a □zuö' 'gü, -dhe 'ö dho -a -bha □zian' 'ö tɔɔ -a 'guu, 'ö dhoë 'blü 'dhiö.»

(-Wo -nu 'wo □nε -an 'gü bhë □nε 'ö Yesu -ya □zuan' □nε, -wo -mɔ -a -bha kö -wo -bhöpë -nu 'plε -bhö.)

20 'Ö- pö 'zü □nεε: «-Bhöpë 'yaa mε 'bhee- kë □sɔɔnyaame 'ka 'kεε 'wun 'ö 'go -na -a □zuö' 'gü bhë 'ö- -kë □sɔɔnyaame 'ka -Zlan wö 'dhiö.

21 Bhii mε □zuögüdhe □nε 'ö -zotadhe yaa 'ö mε -blü -da dhe 'piö -sü, 'nuëbo 'kun -sü, □mlaabo 'kun -sü, □kwaan -sü waa- mε zë -sü -an 'ka.

22 Yö □nε 'ö nu 'zü, dheagɔmε -bha dhe 'kpeεkpe □mεε' -sü, gwaandhe -bha gɔɔn- 'kpeεkpe □mεε' -sü, -ya mε gbe -bha pë -dho 'ka -sü, këpë yaa kë -sü, mε -piö -sü, 'wun -dɔ 'gü -sü, □druεi kë -sü, 'wun yaa -blεε mε -gɔ -sü, -de -sü □va kë -sü waa- -kë 'yaa 'wun dɔ -mε 'ka -sü 'wo bhë 'saadhö -an 'ka.

23 Pë yaa -nu 'töüdhö 'wo bhë -wo -go mε -nu □zuö' 'gü, 'ö 'wo mε -kë □sɔɔnyaame 'ka.»

*Dhebo -nia do -bha Yesu -wo -dhe 'wun
gia- -sü*

(Matiö 15.21-28)

24 □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö -go mü 'ö dho Tii -pö -nu 'gü. □Dhe □ya 'dho □ya -lo 'ma, -yö -da 'kɔ do 'gü, bhii yaa kë -a 'piö kö mε gbe -ya □tei' dɔ □nε ö mü. 'Kεε -a këdhe gbe yaa kë -dhö kö -a -dhe -yö -bin.

25 Bhii 'ö tɔɔ dhebo do 'ö -zoo yaa -yö -kë -a 'dhu 'gü, -yö Yesu -wun -ma. 'Ö nu 'ö -gblü Yesu 'dhiö.

26 Dhebo 'ö bhë yaa kë Izlaelö -se 'gü 'në 'ka, -yö -go Fenisi, Sili -se 'gü; 'yö □bhea Yesu -dhë kö -yaan -zoo yaa bho ö 'dhu 'gü.

27 'Yö Yesu -yö 'wun □zuan' -zɔn dhebo bhë -a -dhë □nεε: «-Bhö ü □kwaa' 'në -nu -zü □kun, -wo -bhöpë -bhö, bhii 'yaa -së kö -wo 'në -nu -bhöpë 'sü -an 'dhiö -wa nu gben- -nu -dhë.»

28 'Ö dhebo bhë 'ö- pö Yesu -dhë: «'Wun gia- -mü, n -Gome, 'kεε □ya kë gben- -nu 'wo pë -bhö -a -ta □gba □löö bhë, 'në -nu -bhöpë 'pee -nu 'wo -püö -na sia- bhë □ya kë -wa -bhö.»

29 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-A -daa 'ü- -kë bhë -a -wun 'gü, -bhö 'ye ü 'zü 'ü 'dho ü -go koo, -zuu yaa □ya 'go ü 'dhu 'gü 'saadhö.»

30 □Dhe 'ö -ye ö 'zü 'ö dho ö -go koo, 'yö ö 'dhu yö kö -yö □waannu □süë', kö -zuu yaa □ya 'go -a 'gü.

Yesu -bha goon- do 'ö- 'to 'dhö ta -sü 'ka 'ö 'yaa 'we -a -dhe bo -sü

31 Yesu -yö -go Tii -se 'gü, 'ö bo Sidon -se 'gü, 'ö nu Galile 'yipuë 'piö □zian' -bo pödhe 'goo- do -se 'gü -sü 'ka.

32 -Wo -nu goon- do 'ö- 'to 'dhö ta -sü 'ka, 'go mü 'ö 'yaa 'we -a 'ka -a □dhia. 'Wo □bhea -a -dhë kö -yö ö -ko kpa -a -ta kö -yaan -a -dhe bo.

33 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö bhö -a 'ka me gbung 'wo bhë -an -dhë □taa' wo -de 'sloo 'ka, 'yö ö -konëga □ple -so -a 'to □ple bhë -a 'gü, 'go mü 'ö 'dhee -suö ö -konëga -bha 'ö- pa -a ne- 'ka.

34 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö -dhe -ga dhang- 'gü □bhea' -sü 'ka. 'Yö ö -zo ta -a -bha 'yena -wo 'gü 'ö ö -zo -lo, 'ö- pö: «Efata!» (-A -gen 'ö too: «-Bhö 'po!»)

35 -Dhe do bhë -a -bha 'ö goon- 'ö bhë 'ö- 'to -nu -wo -po, 'ö- ne- gen -yö -kan, 'ö yö 'wun -nu □blëe' -sü -bha -së 'ka.

36 □Dhe 'ö □wa 'ye wo 'zü □wa nu, me -gbaa -nu 'wo sia- -an 'piö 'ö Yesu -ya pö -an 'ple -dhë kö □kun 'wo 'wun -nu 'wo bhë 'wo- □blëe me gbe -dhë. 'Kεε 'wun bhë me 'bha -nu -wa □blëe me -nu -dhë. ('Wun -nu 'wo bhë -an -bindhe gbe yaa kë -dhö) 'ö bhii -ya pö -na kö □kun 'ka- □blëe' kö -wa □blëe' -na.

37 'Tetundhe □va -yö -kë -an -go 'wo- pö: «Pë -nu 'saadhö 'ö- kë -na □ne -a 'ple □wo -së! -Yö me -nu -de gia- 'ö -an 'to 'dhö ta -sü 'ka -an 'to 'dhi -po, 'ö me -nu 'waa 'we 'ö 'wo -we!»

8

Yesu -bha me -lü -vuu -yiisië 'dhi -gba -sü
(Matiö 15.32-39)

1 -A 'töng 'dhö bhë -a 'ka, me -gbaa □va -wo -nu 'zü -dëüwo, 'wo □nië Yesu -zü. □Dhe 'ö -kë □ne, -bhöpë gbe 'yaa kë -an -go bhë, 'ö Yesu -yö ö -bha □guë' -nu □dhoo -kë, 'ö- pö -an -dhë:

2 «Me -nu 'wo □ne, -an 'yena -yö n kë -na, bhii -dhekpaoyi kë -yaaga -naa 'ö □ne, 'wo n 'piö zö, 'ö -bhöpë gbe 'yaa -an -go gbo.

3 □Ya kë □ne -bhöpë gbe yaa kë -an -go □sia, 'ö □wa 'to din 'ö □ne -a 'ka, 'ma- pö -an -dhë -wo 'dho wo □plöö -dhe -nu -bha, -wo -dho -püö zian -gbloo -nu 'piö, kë 'ö □waa- wo 'tëetë bhë -a -wun 'gü, bhii me 'bhaa -nu -wo -go 'ma □gbiin.»

4 'Ö- -bha □guë' -nu -wa pö -a -dhë: «Kwa -dho go me -nu 'wo □ne 'töüdhö -an -bhöpë 'ka 'më, -dhe 'ö me gbe 'yaa -bha zö □ne -a 'gü i?»

5 'Ö Yesu -yö -an □dheekpodhe -kë □neε: «□Bluu'- bhe □dhë 'ö ka -go -ε?»

'Wo- pö -a -dhë: «□Bluu'- bhe 'slaple.»

6 'Ö- pö me -gbaa -nu 'wo bhë -an -dhë -wo □yaannu sia-. 'Go mü 'ö □bluu'- bhe 'slaple bhë 'ö- sü, 'ö -Zlan zuö pö -a -ta, 'ö- □kaan, 'ö- nu ö -bha □guë' -nu -dhë kö -waan -glu me -nu 'wo bhë -an 'ka. 'Ö- bha □guë' -nu -wa -glu -an 'ka.

7 'Yuö- 'në 'sεen- 'bhaa -nu -wo -kë -an -go mü. □Dhe 'ö Yesu -yö -Zlan zuö pö -a -ta, 'ö- pö ö bha □guë' -nu -dhë, -wa -glu me -nu 'wo bhë -an 'ka 'zü.

8 Me 'ö -dhö -yö pë -bhö, 'ö- 'bhaa -yö to, 'ö- -bha □guë' -nu -wo dho -bhöpë 'kluklu -nu 'wo to bhë -an □kpasen pa -sü 'slaple 'ka.

9 Me -nu 'wo -kë mü -wo -mo me -lü -vuu -yiisië -bha. □Dhe □wa yën 'ö Yesu -ya pö -an -dhë -wo 'dho.

10 -Dhe bhë □ne 'wo to -a -bha, 'ö Yesu waa- ö bha □guë' -nu 'wo -da -a -bha 'yitagö 'gü, 'wo dho Dalimanuta -se 'gü.

Falizi -me -nu -wo -dhidhaapë do -dhe Yesu -go

(Matiö 16.1-4)

11 Falizi -me -nu -wo -nu kö 'waan- 'slë 'kan Yesu -go, 'ö waa- Yesu -nu 'wo yö 'wun -blëe wo 'ko -dhë -sü 'gü mü, 'wo -dhe Yesu -go kö -yö -dhidhaapë do 'ö dho -a -zon □ne -a -bha -ko -mo 'wun -bha -sü -yö -go -Zlan 'piö, -a kë.

12 'Ö Yesu -yö ö -zo -lo 'piö □gbiinzē 'ka 'ö- pö: «-Mē -de 'ö -kē 'ö □dεε □ne -a 'gü -mε -nu 'wo- 'piö kö 'wo -dhidhaapē do yö □ne □ε? A- -blεε ka -dhē 'wun gia- 'ka: -Dhidhaapē do gbε 'ka 'dho kē -an -dhē!»

13 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö go -an 'piö mü, 'ö -da 'yitago 'gü, 'ö dho 'yipuē □va bhē -a □zlöö □zian' 'pian gbε 'ka.

Falizi -mε -nu waa- Elödö, -an -bha □bluubhεεpē

(Matiö 16.5-12)

14 'Kεε kē- wo 'dhö bhē, Yesu -bha □guē' -nu -zlö -yö -trö □bluu'- -nu 'sü -sü -bha. -A bhε do 'kpaan □ne 'ö -kē -an -go 'yitago 'gü mü.

15 'Ö Yesu -ya pö -an -dhē: «-Ka kē 'slē 'ka, 'ka ka -zo kē ka -de 'piö Falizi -mε -nu waa- Elödö -an -bha □bluubhεεpē -go!»

16 'Ö- -bha □guē' -nu -wa pö wo 'ko -nu -dhē □neε: «□Dhe 'ö -kē □ne kwaa □bluu'- 'sü bhē, 'yö- pö -na 'dhö bhē.»

17 □Dhe Yesu □ya 'wun 'wo- □blεε' -na bhē -a ma, 'ö- pö -an -dhē: «-Mē 'ö -kē 'ka- pö □dhe -kē □ne □bluu'- kaa- 'sü bhē, yö -mü -i? Kaa 'wun -nu 'a- □blεε ka -dhē bhē, -an -gen do □kun □a? Kē- wo ka -go □ne, kē 'pö ka -bha 'wunbhokoudödhe 'dhi -ya wo ta -sü 'ka bhē ee?

18 Ka 'yan -nu -wo -dhö; -yö -kē □dhē 'ö 'kaa -dhe yö □neε, 'ö ka 'to -nu 'dho -dhö, 'ö 'kaa 'wun ma □neε? Ka -zo 'yaa -büö □ne

19 □dhe 'ma □bluu'- bhe 'soödhu □kaan' gōon- -nu -vuu 'soödhu 'ka -waan -an -bhö, -a 'kluklu -nu -wo to -a □kpasen pa -sü □dhē 'ö 'ka dhoē □ε?» 'Wo- -daa -kē 'wo- pö: «-A □kpasen 'gōo- do ö ga □plε.»

20 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «□Dhe 'ma □bluu'- bhe 'slaple □kaan' gōon- -nu -vuu -yiisiē 'ka, -a 'kluklu -nu 'wo to -a □kpasen pa -sü □dhē 'ka dhoē □ε?» 'Wo- -daa -kē 'zü 'wo- pö: «-A □kpasen 'slaple.»

21 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhē: «'Ö □dhe 'ö 'kwa yö mē 'ö 'ka- pö □dhe -kē □ne □bluu'- kaa- 'sü bhē, yö -mü -i?»

-Kö 'ö Yesu -yö 'yēnngtiime do -dhe boē Betesaida

22 -Wo -dho 'wo -lo Betesaida. -Dhe bhē -a 'gü, 'ö mε -nu -wo nu 'yēnngtiime do 'ka

Yesu □dhia, 'ö 'wo □bhεa -a -dhē kö -yaan 'pa -a 'ka.

23 'Ö gōon- 'yēnngtiizē 'ö bhē 'ö Yesu -yö -yaa -kö -bha, 'ö dhoē pö- □taa -bha. 'Yö ö 'dhee -kan -a 'yēnngdhö, 'go mü 'yö ö -kö -kpa -a -ta -a □dhεε' 'kpö -sü 'ka □neε: «Ü pē -nu -yö -a?»

24 'Ö gōon- 'yēnngtiizē 'ö □sia bhē, 'yö ö 'yan po 'ö- pö: «A mε -nu -yö □ne 'lü -nu 'dhö, 'kεε pē 'ö -kē tōo -wo 'ta -sü.»

25 'Ö Yesu -yö ö -kö kpa 'zü -dēüwo gōon- 'ö bhē -a 'yan -ta. □Dhe 'ö □ya ö -kö bho mü, 'ö gōon- 'ö bhē 'ö -dhe -ga ö 'dhiö 'wa vεεdhö, 'ö- 'yan -yö bo, 'ö -dhe yö -sē 'ka.

26 'Ö Yesu -ya -pö -a -dhē: «-Bhö 'dho ü -go köo vεεdhö kö □kun 'ü dho plöö □zian'.»

Piεε -bha -a pö 'ö- wo □ne Yesu 'ö tōo -Zlan -bha -Yame

(Matiö 16.13-20; Lukö 9.18-21)

27 Yesu waa- ö bha □guē' -nu -wo -dho Filipö Sezale -pö -nu 'gü. -Wo -kē 'dho □dhia, 'ö Yesu -yö -an □dhεε' kpö 'ö- pö: «Mε -nu -wa -pö dö -mü n 'ka ε?»

28 'Wo- -daa -kē -a -go 'wo- pö: «Mε 'bhaa -nu -wa pö Zan Batisö -mü ü 'ka, mε 'bhaa -nu -wa pö 'zü Eli -mü ü 'ka, mε 'bhaa -nu -wa pö -Zlan -wodhiölome do 'bhaa 'ö -kē 'dhiö □zian' -yö -mü ü 'ka.»

29 'Ö Yesu -ya pö -an -dhē: «Ka -de 'pö, ka- -pö dö -mü n 'ka ε?»

'Ö Piεε -ya -daa -kē -a -go 'ö- pö: «Ü -Zlan -bha -Yame 'ka.»

30 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhē 'gbee- 'ka □neε kö □kun pē 'ö Piεε -ya □blεε 'ö -gban ö -bha bhē, 'wo- □blεε mε gbε -dhē.

Yesu -yö ö -bha ga -sü waa- ö -go ga 'gü -sü -wun -blεε

(Matiö 16.21-28; Lukö 9.22-27)

31 □Dhe □ya kē 'dhö, Yesu -yö -yö -zobüödhe -nu ö bha □guē' -nu -dhē -sü -bha 'ö- pö: «Pē dho kē 'ö tōo ma 'a Megbö 'ka, n 'klo- -dho bho □va. -A -gen 'ö tōo mε ziizii -nu, slabhome -nu -gōme -nu waa- Zuifö -nu -bha tōnggōme -nu waa 'dho we n -wun -bha. -A -wun 'gü, -wo -dho n zē. -A -dhekpaoyi kē -yaaga bhē 'a dho go ga 'gü.»

³² -Yö 'wun -nu 'wo □ne -a -blεε -an -dhë, 'ö bɔa plöo ö □gean'.

□Dhe □ya kë 'dhö, Piεε -ya -dhe ö 'sloo 'ka, 'ö- pö -a -dhë: «Kö □kun 'ö 'wun □suu' -'ö □ne 'ü- □blεε!»

³³ 'Kεε Yesu -yö -dhië ö -zü, 'yö ö bha □guë' -nu -ta -ga, 'go mü 'ö- pö Piεε -dhë 'gbee- 'ka □neε: «-Bhö yö 'ma 'ü 'go n 'sɔɔ, Satan, bhii ü -bha -zotadhe 'yaa kë □ne -Zlan -bha 'dhö, 'kεε -yö -kë □ne me 'bhee- -bha -zotadhe 'dhö □zian!»

³⁴ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö me -gbaa -nu waa- ö bha □guë' -nu □dhɔɔ -kë, 'ö- pö -an -dhë: «□Ya kë □ne me -ya 'piö kö -yö ziö n 'piö, kö -yö ö bo -zo -ta ö -de -wun 'gü -sü 'ka, yö do bhë 'zü, -yö □wa -bhö □ne -kɔ 'a dho □wa -bhö -a 'ka bhë -a 'dhö.

³⁵ Bhii me 'ö- 'piö kö 'yö -kë -a 'gü -sü kë ö □deë', yö 'ka 'dho -a yö, 'kεε me 'ö 'dhoë- ö -zo bho ö -de -wun 'piö n -wun waa- 'wuntaosë -an -wun 'gü, -yö -dho -kë -a 'gü -sü yö.

³⁶ -Yö -dho kë -së me 'bhee- -bha 'ka kö -yö 'kpongtaapë 'ple yö, kö -a nii -zë 'gü □ya □siö' -a?

³⁷ -Më 'wo dho -mɔ -a -bha kö -waan -a nu me 'bhee- -dhë kö -yaan ö nii -ta bɔ -a 'ka ε?

³⁸ 'Ö me □ya lë- kë n -gɔ, 'iin n -wo -nu -gɔ, □deε □ne -a 'gü -mε -nu 'waa 'to wo -wo -ta -Zlan -dhë 'ö 'wo 'wun yaakëme -nu 'ka bhë -an ziën, □ya kë 'dhö 'pö, ma Mεgbö -de 'pö, yi 'a dho nuë n Dë -bha 'tɔbhɔdhe, waa- -a -bha bɔmε -nu 'slööslö -an 'ka, a -dho lë- kë me bhë -a -dhë 'pö.»

9

¹ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «A- -pö ka -dhë 'wun giagia 'ka □neε: Me 'bhaa -nu -wo ka 'piö zö, waa 'dho ga kö -an 'yan yaa -kpën -Zlan -bha -gludëdhe këdhëpö -bha -nu 'piigbeedhe 'ka -sü -bha.»

Yesu -bha -dhië bun gbe 'gü -sü (Matiö 17.1-13; Lukö 9.28-36)

² □Dhe -dhekpaoyi 'slado □ya ziö, 'ö Yesu -yö Piεε 'dhö, Zakö 'dhö, waa- Zan, 'ö -an sü ö 'piö, 'wo dho -tɔn do □gbiin tuö wo 'sloo 'ka. 'Ö Yesu -yö -dhië bun gbe 'gü -an wö 'dhiö mü,

³ 'ö- -bha sɔ -nu -wo -kë 'puu; -a -bha -kë 'puu -sü bhë, me -kɔ -mɔa -pë 'yaa -mü

'kpongtaa zö kö -yaan sɔ 'zlu -yaan bho □ne -kɔ bhë -a 'dhö.

⁴ 'Ö to mü, □guë' -nu -yaaga 'wo bhë, 'wo Eli waa- Moizö -an yö kö waa- Yesu -nu -wo 'wun □blεε' -na wo 'ko □bhaa.

⁵ 'Ö Piεε -ya pö Yesu -dhë: «N -Gɔmε, □yö -së kö 'kwa to zö. -Kwa sɔ 'kɔ -yaaga dɔ, ü -bha -yö kë do, Moizö -bha -yö kë do, Eli -bha -yö kë do.»

⁶ Pë 'ö dhoë- -a □blεε' -yaa- dɔ ö -de -gɔ, bhii □guë' -nu □ple 'wo to waa- yö gia-, 'siö □va -yö -kan -an 'gluu.

⁷ 'Ö dha kpö do -yö nu, 'ö- 'bin -yö sɔ -an -ta. 'Ö -wo do -yö bɔ dha kpö bhë -a 'gü 'ö -we □neε: «Mε 'ö □ne 'ö tɔɔ n Gbö (do 'ö n -gɔ) 'ö- -dhɔ -yö n -kë □duö. -Ka ka 'to 'to -a -wo -bha!»

⁸ -Dhe do bhë -a 'gü, ö □guë' -nu 'wo bhë 'wo -dhe -ga wo -zü 'to; waa me gbe yö gbɔ, -a 'ke yaa kë Yesu -de 'sloo 'ka wo 'piö mü.

⁹ -Wo -kë 'go □dhia -tɔn bhë -a tuö kö -wo □yɔɔ' -na, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Kö □kun 'ö pë -nu 'ka -an yö □ne, 'ka- □blεε me gbe -dhë, -yö 'dho -yö yöë ma 'a Mεgbö 'ka, n -ma -go ga 'gü -yi -bha.»

¹⁰ 'Ö -wo bhë 'wo- ma -a -ta. 'Kεε -wa -pö wo 'ko -nu ziën □neε: «-Go ga 'gü -sü □ne, -a -gɛn 'ö tɔɔ -më -ε?»

¹¹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo Yesu □dheε' kpɔ 'wo- pö: «-Më 'ö -kë 'ö kwa -bha tɔnggɔmε -nu □waa- pö Eli -dho nu kö pë me 'ö dho kë -yaan □tun kë -na -ε?»

¹² 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Eli -de -yö -dho nu 'dhiö □kun kö -yaan pë 'ple □baa', 'kεε -më -kë 'ö -Zlan -bha 'sëëdhe □bëen' -wo -ya pö Mεgbö 'klo- -dho bho □gbaɔnsü, 'go mü 'ö me -nu dhö 'yan □ziö' □kaa' ε?

¹³ 'Kεε a- -pö ka -dhë □neε: Eli -de □ya nu 'saadhö. 'ö me -nu -wa kun yaa □ne -kɔ 'ö □dhië' -an -dhë -a 'dhö □ne -kɔ 'ö □bëen -sü 'ka -a -wun 'gü -Zlan -bha 'sëëdhe 'gü bhë -a 'dhö.»

-Kɔ 'ö Yesu -yö -zuu yaa bhoë 'në do 'gü (Matiö 17.14-21; Lukö 9.37-43a)

¹⁴ □Dhe 'ö □wa nu, □wa -lo □guë' me -nu 'wo to -an 'piö, -wo me gbung □va waa- Zuifö -nu -bha tɔnggɔmε -nu -yö -an 'piö

mü, kö -wo 'wun -nu □blεε' -na wo 'ko 'piö.

15 □Dhe 'ö -an 'yan □ya -kpen Yesu -bha, (bhii -a -bha nu mü -sü bhë yaa kë -an 'yaan 'ka), 'wo -bla sü 'wo dhoë -a -go zian-kö -waan -mεε kaa.

16 □Dhe Yesu □ya -lo ö bha □guë' -nu 'piö, 'ö -an □dheε' kpo 'ö- pö: «-Më -wun 'ö kaa- mε -nu 'wo □ne, 'ka- □blεε' -na bhë □ε?»

17 'Ö göön- do 'ö -kë mε gbung 'gü mü, 'ö- -daa -kë -a -go 'ö- pö: «N -Gömε, a -nu n gbö 'ö □ne -a 'ka ü □dhia, bhii 'ö töö -zuu yaa -ya 'gü, 'ö 'yaa 'we -a -bha -a -go kö -yö 'we.

18 'Ö -dhe 'saadhö 'ö □ya -püö -a -ta -a -bha, 'ö- -zuö sia-. □Ya kë 'dhö 'ö- 'dhee 'vuu dö -a dhiö 'wa -gboudhö kö -yö ö 'son -nu -bhö -na, kö □ya dö zεendhö. 'Ö 'a □bhea ü bha □guë' -nu -dhë kö -waan -a bho -a 'gü, 'kεε -an -ko yaa -mo -a bho -a 'gü -sü -bha.»

19 'Ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë: «'E, □zuö' 'glööglo -mε -nu 'ka □ne! 'Töng □dhë 'a dho -a sü kö 'kwaan- kaa kwa 'ko □bhaa □ε? 'Töng □dhë 'a dho -a sü 'zü kö 'aan- ka bun -a 'ka ε?»

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- pö: «-Ka nu 'në bhë -a 'ka n □dhia!»

20 'Ö mε -nu -wo nu 'në bhë -a 'ka, -a □dhia. □Dhe 'ö -zuu yaa □ya ö 'yan dö Yesu -bha, 'ö 'në bhë 'ö- □zaan 'zan 'gbee- 'ka, 'ö- -zuö sia- 'ö yö □glöng 'glö -sü 'gü kö -a 'dhee 'vuu □ya dö -gboudhö.

21 'Ö Yesu -ya dë □dheε' kpo 'ö- pö: «□Dhe 'ö -ya -a -bha □ne, -a -dhe □ya □glö □a?»

'Ö- pö: «-Yö -ya -a -bha -a 'nëdhe 'gü.

22 'Ö- 'bhaa -nu □ya kë 'ö -zuu yaa -ya -zuö 'siö 'iin yiö -dhe -nu -bha kö 'yaan- -a zë. 'Ö □ya kë □ne ü -ko -yö -mo -a -bha 'üën- pë 'bhaa kë, -bhö nu yi -dhë, n dë, 'ü yi 'yena yö!»

23 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü- -pö n -dhë, n -ko -mo -a -bha -i? Ma □ne 'a dho ü □dheε' kpo □zian' □ne, ü -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -ko -yö -mo -a -bha -a? 'Kεε -yö kë ü 'yaan: Mε 'ö -Zlan -wun -dhe 'wun gia-, -yö -dho pë 'plε kë.»

24 -Dhe do bhë -a 'gü 'ö 'në bhë 'ö- dë -yö -gbla 'ö- pö: «'Ma -Zlan -wun -dhe 'wun gia-, 'kεε -bhö nu n -dhë, bhii 'ö töö n -ma -zo yö -sü bhë □yö 'tee!»

25 □Dhe Yesu □yaa- yö □ne mε -gbaa -nu -wo nu -na -bla 'ka wo 'piö mü, 'ö 'wun □blεε -zuu yaa bhë -a 'ka 'gbee- 'ka 'ö- pö: «-Zuu yaa 'ö 'yaa 'we -a -bha 'në □ne -a -go kö -yö 'we, 'iin kö -yö 'wun ma □ne, a- -pö ü -dhë 'ü 'go 'në 'ö □ne -a 'gü! 'Go mü kö □kun 'ü nu -a 'gü gbö!»

26 'Ö -zuu yaa 'ö bhë 'ö yö □gblaa 'gbla -sü 'gü, 'ö 'në bhë 'ö- □zaan zan 'gbee- 'ka -yaan □tun 'go -na -a 'gü. 'Në 'ö bhë -yö -kë □ne mε □ya ga -a 'dhö, 'ö □dhe 'to zlöö kö mε 'bhaa -nu 'wo -kë mü -wa pö -na: «□Ya ga.»

27 'Ö Yesu -yö -ya -a -ko -bha, 'ö- □luu; 'yö □luu 'ö dö ö -gen -ta.

28 □Dhe Yesu □ya 'dho □ya -lo köö, 'ö waa- ö bha □guë' -nu □wa 'to wo 'sloo 'ka, 'wo- □dheε' kpo □neε: «-Më 'ö -kë 'ö yi -ko yaa -mo -zuu yaa 'ö bhë -a kë -sü -bha -ε?»

29 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -go 'ö- -pö: «□Bhea' -sü dosen 'kpaan □ne 'ö dho -mo -a -bha kö -yaan -zuu yaa □suu'- 'ö □ne -a kaa mε -nu 'gü.»

Yesu -bha ö bha ga -sü waa- ö bha -go ga -sü -wun -blεε 'zü -dëüwo -sü (Matiö 17.22-23; Lukö 9.43-45)

30 -Wo -go -dhe 'ö bhë -a 'gü 'wo dho; 'kεε -wo -bö Galile -sε 'gü. 'Ö Yesu 'yaa- 'piö kö -dhe 'ö- -bha mε -nu -wa dö.

31 Bhii -yö -kë ö bha □guë' -nu □daan' -sü 'gü, 'ö- pö -an -dhë: «Ma 'a Mεgbö 'ka, -wo -dho n dö mε -nu kwεε, 'ö 'wo n zë; 'ö- -dhekpaoyi -yaaga -naa bhë 'a goë ga 'gü.»

32 'Kεε -a -bha □guë' -nu waa -wo 'ö bhë -a -gen dö, 'ö 'suö -yö -an -kë 'zü -a □dheε' 'kpo -dhiadhö.

Dö 'ö töö mε □va □ε?

(Matiö 18.1-5; Lukö 9.46-48)

33 'Wo dho 'wo -lo Kapεεnaömë. □Dhe □wa 'dho □wa -so köö, 'ö Yesu -yö ö bha □guë' -nu □dheε' -kpo 'ö- pö: «-Më -wun -nu 'ka -kë -a □blεε' □dhia zian -gbloo 'piö □neε □ε?»

34 'Kεε -wo wo 'dhi -yö 'kuë-, bhii zian -gbloo 'piö, -wo -kë mε 'ö dho kë mε □va 'ka wo ziën -a -wun □blεε' □dhia.

35 □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö □yaannu, 'ö ö bha □guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo bhë, 'yö -an □dhɔɔ -kë, 'ö- pö -an -dhë: «'Ö □ya kë □nε mε -yö -dhö kö -yö kë mε □va 'ka, kö -yö kë -de -dho sia- -mε, waa- yuö -kë mε 'ple 'dhiö -mε 'ka.»

36 'Go mü 'ö 'në 'tee do sü, 'ö- dɔ -an wö 'dhiö, 'ö- sü 'ö- -ya ö 'gban -ta dhuö, 'ö- pö -an -dhë:

37 «Mε 'ö 'dhoë- mε -nu 'ö -an □suu' -yö -kë □nε 'në □nε -a 'dhö, -a mε do -nia kun n -wun 'gü, kö □ya ma gia- n -nia 'kun. 'Ö mε 'ö 'dhoë- n -nia kun, kö ma do kun 'yö n -nia kun, 'kεε kö mε 'yö n bɔ bhë, □yaa- nia 'kun.»

Mε 'ö yaa nu kwa -gɔ kö kwaa- mε -mü (Lukö 9.49-50)

38 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Zan -ya pö Yesu -dhë: «Yi -Gɔmε, yi gɔɔn- do -yö kö -yö -zuu yaa bho -na mε 'gü ü 'tɔ 'ka, 'ö 'yi- pö -a -dhë kö □kun 'ö- -kë 'dhö gbɔ, 'ö tɔɔ 'yaa kwaa- mε 'ka.»

39 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «Kö □kun 'ka- pö -a -dhë -abi', bhii mε 'ö -dhidhaapë -kë n 'tɔ 'ka yaa 'dhö to -dhe do bhë -a -bha kö -yaan 'wun yaa □blεε' -n -gɔ.

40 'Ö tɔɔ mε yaa nu kwa -gɔ, kö kwa -mε -mü.

41 'Ö mε 'ö 'dhoë- 'yi -kɔɔ do nu ka -dhë ka -bha -kë Klito -bha mε -nu 'ka -sü -wun 'gü, a- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: -A 'kian 'ka 'dho kun -këdhösü 'ka.»

□Sɔɔn yaa -bha -dho 'dhiö -sü (Matiö 18.6-9; Lukö 17.1-2)

42 'Yö Yesu -ya pö 'zü: «Mε -nu 'wo wo -zo yö n -ma bhë, mε 'ö 'dhoë- -a 'në do 'kpaan -de -dian, -yaan -püö □sɔɔn yaa 'gü, □yö -së -a -bha 'ka kö -wo -guö kpö □va do -klu -a bho -bha, -wa -zuö 'yoo □bhaa.

43 'Ö □ya kë □nε ü -kɔ 'ö ü -da □sɔɔn yaa 'gü, kö -bhö -a 'klu 'kan! □Yö -së ü -bha 'ka kö ü -da □toëpö -kë -a 'gü -dhe -bha ü -kɔ do 'ka 'ö □zië' ü -kɔ □ple -bha -to mü -sü 'ü dhoë □glöötiaandhö, 'siö 'ö 'yaa □dhuu' 'gbεεdhö -a 'gü -sü -ta.

44 [-Dhe bhë -a 'gü □nε 'ö nɔ -nu 'wo mε bun -bhö 'ö 'waa ga, waa- 'siö 'ö 'yaa □dhuu' 'gbεεdhö bhë 'wo- -bha.]

45 'Ö □ya kë □nε ü -gen 'ö ü -da □sɔɔn yaa 'gü, kö -bhö -a 'klu 'kan! □Yö -së ü -bha 'ka kö 'ü -da □toëpö -kë -a 'gü -dhe -bha ü -gen do 'ka 'ö □zië' ü -gen □ple -këdhösü 'ü dhoë □glöötiaandhö ['siö 'ö 'yaa □dhuu' 'gbεεdhö -a 'gü bhë -a -ta.

46 -Dhe bhë nɔ -nu -wo mε -nu bun -bhö 'ö 'waa ga, waa- 'siö 'ö 'yaa □dhuu' 'gbεεdhö bhë -wa -bha.]

47 'Ö □ya kë □nε ü 'yanga 'ö ü -da □sɔɔn yaa 'gü, kö -bhö -a bho mü; □yö -së ü -bha 'ka kö 'ü -da -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'gü ü 'yanga do 'ka, 'ö □zië' ü 'yanga □ple -to ü -bha -sü, 'ü □zong -a 'ka □glöötiaandhö 'siö 'gü bhë -a -ta.

48 -Dhe bhë -a 'gü, nɔ -nu 'wo mε bun -bhö 'ö 'waa ga, waa- 'siö 'ö 'yaa □dhuu' 'gbεεdhö bhë, -wa -bha.

49 Bhii -kɔ do 'ö kweezö 'dhö pë -nu 'kun -na -a 'ka bhë, 'ö 'siö -dho -a kë -a 'ka mε -nu 'gü.

50 Kweezö -yö pë do -së 'ka, 'kεε 'ö □ya kë □nε kweezö din 'yaa- -bha, ka -dho -a kë -kɔklë kö -a din -yö kë -a -bha 'zü -i? □Dhe 'ö 'dhö, kö ka -bha kweezö -yö kë ka 'gü, 'ka -tosiadhe kë ka 'ko -nu ziën □zuöyagluu 'ka.»

10

Yesu -bha mε □daan' -wo 'ö -gban gɔɔn- waa- dhebɔ -an -go 'ko 'piö -sü -bha (Matiö 19.1-12; Lukö 16.18)

1 Yesu waa- ö bha □guë' -nu -wo -go -dhe 'ö bhë -a 'gü, 'ö 'wo dho Zude -sε 'gü. 'Go mü 'ö 'wo dho 'yiga 'wo- -dhe Zuuden -a □zlöö □zian'. -Dhe bhë -a 'gü 'zü -dëüwo, mε -gbaa □va 'wo □nië -a -zü mü. 'Ö Yesu -yö yö mε -nu □daan' -sü -bha 'zü □nε -kɔ □ya kë 'ö- □kaa' -kplawo bhë -a 'dhö.

2 Falizi -mε 'bhaa -nu -wo -yɔɔn -a -bha kö 'waan- 'slë 'kan -a -gɔ, 'wo- pö -a -dhë: «Kwa -bha tɔng -yö -we -a -bha kö gɔɔn- -yö ö bɔɔ bho 'blü a?»

3 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ □dheε' -kpɔ -an -gɔ -sü 'ka 'ö- pö: «-Më 'ö Moizö -ya pö 'ka- kë □ε?»

4 'Wo- pö -a -dhë: «Moizö -ya -pö gɔɔn- -yö 'dhoë- dhebo bho 'blü -ya -bho 'blü 'sëedhë kē -ya kpa -a -bha -ya kaa.»

5 □Dhë □ya kē 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Moizö -yö tɔng 'ö 'dhö bhë -a -nu ka -wun 'gü 'dhö 'ö tɔɔ ka □gɔü' □yö 'gbee-.

6 'Kεε -a züdüyi 'ka □dhë -Zlan □ya pē 'plε -kē, pē 'ö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhë 'gü 'ö tɔɔ -yö gɔɔn- waa- dhe -an -da.

7 -A -wun 'gü gɔɔn- -dho kan ö dē waa- ö dhe -an -bha, 'ö waa- ö bɔɔ 'wo -tosiadhe -kē wo 'ko 'piö,

8 'Ö -dhë 'wo- -bha □plε 'wo -kē mε -lü do 'ka.» 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «□Ya kē 'dhö kö 'waa □plε gbo, 'kεε kö □wa kē mε -lü do 'ka □zian'.

9 Kö □kun 'ö pē 'ö -Zlan □yaa- □nëng 'kuë- bhë 'ö- mε gbe -ya -kan 'kuë-!»

10 □Dhë □wa 'dho kɔɔ, 'ö- -bha □guë' -nu -wa □dhεε' kpo 'wun bhë -a 'ka 'zü -dëüwo.

11 'Ö Yesu -ya -daa -kē -an -gɔ 'ö- pö: «Gɔɔn- 'oo gɔɔn- 'ö □ya ö bɔɔ kē □ya dhebo gbe 'sü, kö □ya □sɔɔn yaa kē dhebo -blεεzē 'ö- -kē -a -gɔ bhë -a 'ka.

12 -Kɔ do bhë -a 'ka 'pö, dhebo □ya 'go ö □gɔn 'piö □ya gɔɔn- gbe 'sü, kö □ya □sɔɔn yaa kē ö -gɔn -blεεzē bhë -a 'ka 'pö.»

Yesu -bha 'dhuë- -kpo 'në 'sεen- -nu -bha -sü

(Matiö 19.13-15; Lukö 18.15-17)

13 Mε -nu -wo -nu wo -bha 'në -nu 'ka Yesu 'piö kö -yaan ö -kɔ kpa -an -ta 'dhuë- -kpo -an -bha -sü 'ka, 'kεε Yesu -bha □guë' -nu waa 'we -a -bha -an -gɔ.

14 □Dhë Yesu □ya -an yö, -yö -kē -a -dhë yaa ö bha □guë' -nu buën- □zian' 'ö- pö: «-Ka ka □kwaa' 'në 'sεen- -nu -zü -wo nu n 'piö, kö □kun 'ka -an -kē! Bhii -Zlan -bha -gludëdhë -yö mε -nu 'wo -kē □nε -an 'dhö -an -bha 'ka.

15 A- -blεε ka -dhë 'wun gia- 'ka □nεε: Mε 'oo mε 'ö yaa 'we -Zlan -bha -gludëdhë -wun -bha □nε 'në -nu 'wo □nε -an 'dhö, yaa 'dho -da -a 'gü 'gbεεdhö.»

16 □Dhë □ya kē 'dhö, 'ö 'në -nu 'wo bhë, 'ö -an -sü 'ö -an kpa ö -tong -ta 'ö ö -kɔ kpa -an -ta do do 'ka 'dhuë- -kpo -an -bha -sü 'ka.

'Wun 'ö -ghan □bhɔɔmε -bha -da -gludëdhë 'gü -sü -bha

(Matiö 19.16-30; Lukö 18.18-30)

17 □Dhë Yesu waa- ö bha □guë' -nu 'wo dhoë- -da zian -ta, gɔɔn- do -yö -nu -bla 'ka, 'ö -lo ö kpon 'gü -a 'dhiö, 'ö □dhεεkpodhe -kē -a -gɔ 'ö- pö: «N -gɔmε kēwunsëezē, -mē 'a dho -a kē kö 'aan- -da □toëpö -kē -a 'gü -dhë -bha -ε?»

18 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Mē 'ö -kē 'ü n -dhë mε kēwunsëezē -ε? □Ya 'kan -Zlan -bha, kēpēsēmε gbe 'yaa -dhö.»

19 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë 'zü: «Tɔng -nu 'wo -kē -Zlan -bha 'sëedhë 'gü: Kö □kun 'ü mε zē, 'ü dhebo gbe □mεε 'iin 'ü gɔɔn- gbe □mεε, 'ü □kwaan, 'ü □sua -kē ü -ya 'yɔɔ -gɔ, 'ü pē sü ü -ya 'yɔɔ -nu -gɔ -an -püö -sü 'ka; 'ö- 'bhaa -yö -kē 'zü -bhö ü dē waa- ü dhe -an □bhlë -ya bhë 'ü -an -dɔ -a?»

20 'Ö gɔɔn- 'ö bhë 'ö- -daa -kē -a -gɔ 'ö- pö: «N -gɔmε, a tɔng -nu 'wo bhë -an 'plε -kun n 'nëdhë 'gü 'ö dhoë 'ö yöë □dεε -bha.»

21 'Ö Yesu -ya -ga -dhɔ 'ka, 'ö- pö -a -dhë: «Pē do -wun -yö □tun ü -gɔ mü, 'ö tɔɔ 'ü 'dho 'ü ü bha pē -nu 'wo ü -gɔ 'ü -an 'dhɔɔ dɔ, 'ü- 'wëüga -nu bhë 'ü- -glu 'fεmε -nu 'ka, 'ü nu 'ü ziö n 'piö! □Ya kē 'dhö, ü bha □bhɔɔpē -nu -wo -dho kē dhang- 'gü!»

22 'Kεε gɔɔn- 'ö bhë □dhë Yesu -wo -nu 'wo □nε □ya -an ma, 'ö- □zuö' -yö □kaan 'kuë, 'ö -ziö wösiödhe 'ka, bhii 'ö tɔɔ -yö -kē □bhɔɔzē □duö. 'Ö yaa 'we -a -bha kö ö -bha □bhɔɔpē -nu 'dhɔɔ dɔ.

23 'Ö Yesu -yö mε -nu 'wo □nië -a -zü bhë -an -ta -ga. 'Go mü 'ö- pö ö bha □guë' -nu -dhë: «□Bhɔɔmε -bha -da -Zlan -bha -gludëdhë -pö 'gü -sü □yö 'gbee-!»

24 'Ö 'tetundhe □va -yö -kē -a -bha □guë' -nu -gɔ 'wun -nu 'ö- □blεε bhë -a -wun 'gü.

'Kεε Yesu -ya -pö -an -dhë 'zü: «Ma 'në -nu, □bhɔɔmε -bha -da -Zlan -bha -gludëdhë -pö 'gü -sü □yö 'gbee-!»

25 -Yɔɔnmia -bha -bɔ miiga 'dhi 'gü -sü □yö 'gbee- 'dhö, 'kεε □bhɔɔmε -bha -da -Zlan -bha -gludëdhë -pö 'gü -sü □yö 'gbee- 'zü 'ö □zië' -yɔɔnmia -bha -bɔ miiga 'dhi -bha -sü -ta.»

26 'Ö- -bha □guë' -nu -bha 'tetundhe -yö -ziö □göü' 'zü □gbaönsü 'ka, 'wun -nu 'ö- □blæ' -na bhë -an -wun 'gü, 'wo yö wo 'ko □dhækpöðhe kë -sü -bha -a pö -sü 'ka □næ: «□Dhe 'ö 'dhö kö dö 'ö töö dhame 'sa?»

27 'Ö Yesu -yö -an -ga, 'ö- pö -an -dhë: «-Yö pë 'ö mε -nu -ko 'yaa -mō -a -bha -a 'ka, 'kεε -Zlan -kuënkape 'yaa 'dhö, bhii 'ö töö -Zlan -yö -mō pë 'plε kë -sü -bha.»

28 □Dhe □ya kë 'dhö, Pιεε -ya -pö -a -dhë: «-Bhö ü 'to 'to, 'yië yi -bha pë 'plε 'to sia, 'ö 'yië ziö ü 'piö!»

29 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gō 'ö- pö: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka mε 'oo mε □ya ö bha 'kō 'to, □ya ö dheglu 'në gōön- -nu, 'nëdhoo -nu, ö dhe, ö dë, ö bha 'në -nu, ö -bha □bhlöödhe -nu 'to n -wun waa- 'wuntaö së -an -wun 'gü,

30 -yö -dho 'kō -nu, dheglu 'në gōön- -nu, 'nëdhoo -nu, ö dhe -nu, ö bha 'në -nu, ö -bha □bhlöödhe -nu, -an -gwaa □këng' do -zë -nu yö. 'Ö 'go mü ka 'klo- dho bhō n -wun 'gü, 'ö 'tōng mε 'ö nuë- 'zü bhë, 'ö dho □toëpö -kë -a 'gü -sü yö -a -dhe -bha.

31 'Kεε mε -nu -dhe □va -dhe 'wo 'dhiö □dæ □nε -a 'gü, -wo -dho kë -tozlöömε -nu 'ka, 'ö mε -nu 'wo -tozlöömε -nu 'ka, 'wo dho kë 'dhiömε -nu 'ka.»

Yesu -bha ga -sü waa- ö -bha -go ga 'gü -sü -wun □blæ' -sü -gwaa kë -yaaga -naa wo

(Matiö 20.17-19; Lukö 18.31-34)

32 'Yö 'wo -da zian 'ö dho Zeluzalemë plöo -a -ta, Yesu -yö -kë 'ta 'sü -sü 'gü ö bha □guë' -nu 'ö 'suö □ya -da -an 'plε 'gü bhë -an 'dhiö. 'Yö ö bha □guë' -nu 'gōö- do ö ga □plε 'wo bhë -an sü wo 'sloo 'ka, 'ö pë -nu 'wo 'dhoë- kë ö 'ka bhë 'ö- □blæ -an -dhë

33 'ö- pö: «-Ka ka 'to 'to! Kwa -da -na Zeluzalemë -dhe, 'ö ma 'a Mεgbö 'ka, 'a dho kë slabhomε -gōmε -nu, waa- kwa -bha tōnggōmε -nu 'wo bhë -dō -an kwæε -mε 'ka, -wo -dho ga -sü -za -lo n tuö, 'go mü 'wo n dō mε -nu 'waa -Zlan -bha mε 'ka -an kwæε.

34 'Ö mε -nu 'wo bhë 'wo duö 'luu sü n -ma, 'wo wo 'dhee -nu -pen n -ma, 'wo n -ma -klaa 'ka, -waan □tun n zë -na, 'ö- dhεkpaoyi -yaaga -naa bhë 'a goë ga 'gü.»

Zakö waa- Zan -an -bha pë -dhe -sü (Matiö 20.20-28)

35 □Dhe □ya kë 'dhö, Zakö waa- Zan 'wo -kë Zebede gbö -nu 'ka bhë, 'wo nu Yesu 'sōö, 'wo- pö -a -dhë: «Yi -Gōmε, yi- 'piö kö pë 'yi dhoë- -a -dhe ü -gō □nε, 'ü- kë yi -dhë.»

36 'Ö Yesu -yö -an □dhæε' kpo 'ö- pö: «-Më 'ka- 'piö kö 'a- kë ka -dhë -ε?»

37 'Ö 'wo- pö: «Yi 'ü 'dhoë- dhoë ü -bha 'tōbhōdhe këdhe -bha, -bhö 'we -a -bha yi -gō kö 'yi -ya ü 'sōö. N dheglu -yö -ya ü □kwæε- 'gü, kö ma -de 'pö 'a -ya ü □kwaa- 'gü.»

38 'Yö Yesu -ya -pö -an -dhë: «Pë 'ka- -dhe bhë, 'kaa- dō □dhæε! Ka -dho -mō -a -bha kö 'yi 'güüzë 'a 'dhoë- mü bhë, 'kaan- -a mü □a, 'iin 'klobhōdhe 'yi □suu- 'a 'dhoë- -da -a □bhaa □nε, 'kaan- -da -a □bhaa □a?»

39 'Wo- pö -a -dhë: «□li-, yi -kō -yö -mō -a -bha.»

'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Wun giagia 'ka, ka -dho 'yi 'güüzë 'a 'dhoë- mü □nε -a mü 'pö, 'ö 'go mü, 'klobhōdhe -yi 'a 'dhoë- -da -a □bhaa, ka -dho -da -a □bhaa 'pö.

40 'Kεε ma kun 'a dho -ya -dhe 'ö n □kwæε- 'gü waa- -a mε 'ö n □kwaa- 'gü, -a nu mε -dhë; -yadhε 'wo 'dhö bhë, -wo mε 'ö -Zlan -ya -ya -an □tian' -an -bha 'ka.»

41 □Dhe 'ö □guë' -nu 'gōö- do 'wo to □wa 'wun 'wo- □blæ bhë -a ma, 'wo yö 'wun -blæε Zakö waa- Zan -an 'ka -sü 'gü -naadhe 'ka.

42 □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö -an 'plε □dhōö -kë, 'ö- pö -an -dhë: «Ka- □tei' -dō □nε, mε -nu 'wo -an -ga -na □nε, 'sε □kōönmε -nu 'dhö bhë, -wo 'plōö -dhe -da mε -nu -ta. 'Ö mε -nu 'wo 'tōbhōmε -nu 'ka, 'wo mε -nu □kōön 'wo □zië' -naa 'gü, wo -bha -kō -mō 'wun -bha -sü 'ka.

43 'Kεε -kō 'ö □nε -a 'ka, yaa 'dho kaa ka ziën, ka -bha 'ka dho -a kë 'ö töö □ya kë □nε mε -ya 'piö 'ö kë mε □va 'ka ka ziën, kö -yö -dho kë yuö -kë ka 'dhiö -mε 'ka.

44 'Ö □ya kë □nε ka ziën mε -ya 'piö 'ö kë mε 'ö dho kë 'dhiö -a 'ka, kö -yö -dho kë yuö -kë mε 'plε 'dhiö -mε 'ka.

45 Bhii ma 'a Mεgbö 'ka, n 'ka nu kö -waan yuö kë n 'dhiö, 'kεε kö 'aan- yuö kë mε -nu 'dhiö, 'go mü kö 'aan- n -ma -kë

-a 'gü -sü nu mædhevadhε -bho 'gan 'gü -sü □sonng' 'ka.»

'Wun 'ö -gban Yesu -bha 'yënnngtiime Batimεε 'yan 'po -kɔ -bha (Matiö 20.29-34; Lukö 18.35-43)

⁴⁶ □Dhε □ya 'go mü Yesu waa- ö -bha □guë' -nu -wo -dho 'wo -lo Zeliko. □Dhε Yesu 'dhö ö bha □guë' -nu waa- mε -nu -gbaa 'wo go -na pödhe bhë -a 'gü, 'yënnngtiime do 'wo- -dhε Batimεε, 'ö -kë Time gbö 'ka, -yö -kë -ya -sü 'ka zian -gbloo 'dhiö pë -gba -dhε -sü 'ka.

⁴⁷ □Dhε 'ö □yaa- ma □nε Yesu 'go Nazalētē -mü, 'ö -yö -we 'gbee- 'sü 'gü □nεε: «Yesu, Davidö gbö, -bhö n 'yena yö □ee!»

⁴⁸ Mædhevadhε -wo 'wun □blεε -a 'ka, 'ö 'wo- pö -a -dhë -yö ö 'dhi yö 'kuë-; 'kεε -yö -we 'zü 'gbee- 'ka 'ö- pö: «Davidö gbö, -bhö n 'yena -yö wo □e!»

⁴⁹ 'Ö Yesu -yö □gbaannu 'ö- pö: «-Ka -a □dhɔɔ -kë!» 'Ö 'yënnngtiime bhë 'wo- □dhɔɔ -kë -a -pö -a -dhë -sü 'ka □nεε: «-Bhö ü 'gü dɔ 'gbee- 'ü □luu'! Yesu -yö ü □dhɔɔ kë -na.»

⁵⁰ □Dhε □ya kë 'dhö, 'yö ö -bha gblang -zuö sia- -yεidhö, 'ö □luu 'ö dɔ ö -gen -ta, 'ö nu Yesu 'piö.

⁵¹ 'Ö Yesu -ya □dhεε' kpo 'ö- pö: «-Më 'ü- 'piö kö 'a- kë ü -dhë -ε?» 'Ö 'yënnngtiime -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «N -Gɔmε, -bhö -a kë kö 'a -dhε yö 'zü -dëüwo!»

⁵² 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö 'dho! Ü -bha -zo -yö n -ma -sü □ya ü -dhε bo.»

-Dhε do bhë -a 'gü 'yö- 'yan -yö -dhε yö, 'ö -ziö Yesu 'piö.

11

Yesu -bha -da Zeluzalemë -sü (Matiö 21.1-11; Lukö 19.28-40; Zan 12.12-19)

¹ □Dhε 'wo □yɔɔn -na Zeluzalemë -dhε 'sɔɔ, zian 'ö bɔ Betefaze -pö waa- Betani -pö -an 'piö □zian' -a 'ka, 'wo dho 'wo -lo -ton 'wo- -dhε Olivie -ton bhë -a □gεendhö. 'Ö Yesu -yö ö bha □guë' -nu □ple bɔ ö 'dhiö -a -pö -an -dhë -sü 'ka □nεε:

² «-Ka 'dho plöo -dhε 'ö kwa 'dhiö □nε -a 'gü! 'Ka -lo mü □sia, ka -dho □soofang

'në 'ö mε gbe yaa -ya -a □taa do □kun, -a yö kö -yö -klu -sü 'ka. -Ka -a 'po 'ka nuë n □dhia zö!

³ □Ya kë □nε, mε □ya ka □dhεε' 'kpo □sia □nεε: «Dö 'ö- pö ka -dhë 'ka- 'po e?», -kaa pö -a -dhë: «Yi Dëmε -bha -wun □ya yö -a -bha». □Ya kë □nε □ya yën -a -bha, -yö -dho ü -bha pë yε 'zü.»

⁴ □Dhε □ya kë 'dhö, 'wo dho; 'ö 'wo □soofang 'në do yö kö -yö -klu -sü 'ka 'kɔ 'dhiö, -kpinngga 'piö -dhε do -bha, -wo -kë -a 'po □dhia,

⁵ 'ö mε -nu 'wo -kë mü, 'wo -an □dhεε' kpo □nεε: «-Më 'ka- kë -na bhë □ε? Dö 'yö- pö ka -dhë 'ka □soofang 'në bhë, 'ka- 'po e?»

⁶ 'Ö 'wo- -daa -kë -an -gɔ □nε -kɔ -de 'ö Yesu -ya pöë -an -dhë bhë -a 'dhö. 'Ö 'wo wo □kwaa -an -zü, 'wo dho □soofang 'në 'ö bhë -a 'ka.

⁷ 'Wo dho -a 'ka Yesu □dhia, 'wo wo -bha gblang -nu kpo □soofang 'në □taa, 'ö Yesu -yö -ya -a -ta dhuö.

⁸ 'Ö mædhevadhε -wo wo -bha gblang -nu -po zian -gbloo 'piö. 'ö mε 'bhaa -nu -bha -yö -kë 'dhε -saa -nu 'wo -an -yε -an 'ka, 'wo- kpo zian -gbloo 'piö.

⁹ Mε -nu 'wo -kë 'ta 'sü -dhiadhö -a 'dhiö waa- mε -nu 'wo -kë -a □zlöo □zian', -wo -kë 'gei kë -sü 'gü -a pö -sü 'ka □nεε: «Kwaa- 'yoo -mü! Kwaa- 'yoo -mü! -Zlan 'tɔ kë □va! -Zlan -yö 'dhuë- 'kpo mε 'ö nu -a 'tɔ 'gü -a -bha!

¹⁰ -Zlan -yö 'dhuë- 'kpo -gludëdhε 'ö dho nu 'ö kwa dë Davidö -bha 'ka bhë -a -bha, -Zlan 'ö dhang- 'gü, -a 'tɔ -yö kë □va!»

¹¹ -Kɔ 'ö □nε 'ö Yesu -yö □daa' Zeluzalemë plöo, 'ö dho -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü. □Dhε □ya yën -dhε -nu -ga ö -zü 'tɔ -sü -bha, 'go mü, □yaa- yö □nε 'bin -yö 'më -na, 'ö waa- ö bha □guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo bhë 'wo dho Betani plöo.

Yesu -bha 'kpöü -ya figö -lü do -bha -sü (Matiö 21.18-19)

¹² □Dhε 'ö -dhε □ya 'po -an -bha -go Betani -sü 'ka, din -yö Yesu □kun.

¹³ □Dhε 'ö dɔ □gbiin, 'ö figö -lü do 'ö- 'dhε -nu -wo -kë -a tuö, 'ö- yö, 'ö dho -kpoɔ -a bhε -nu -wun 'gü □dhia. 'Kεε -dhε 'ö □ya

-lo -a -lü □gεendhō, -a 'dhe 'kpaan 'ō- yō, 'ō tōo yaa kē figō bha 'tōng 'ka.

14 □Dhe □ya kē 'dhō, 'ō Yesu -ya pō figō -lü bhē -a -dhē: «Ü bhε gbε 'ka 'dho kē -dhō gbō kō mε -yaan -bhō!»

'Ö- -wo 'ō bhē, 'ō -da -a -bha □guē' -nu 'toodhō.

Yesu -bha -da -Zlan -gba -a 'gü -kō 'gü -kō

(Matiö 21.12-17; Lukö 19.45-48; Zan 2.13-22)

15 'Wo nu 'zü, 'wo -lo Zeluzalemē. 'Ö Yesu -yō dho 'ō -da -Zlan -gba -a 'gü -kō 'gü, 'ō yō mε -nu 'wo -kē 'ma, pē -nu 'dhōo dō -sü waa- pē -nu 'dhō -sü 'gü bhē -an kē -sü -bha. 'Ö mε -nu 'wo -kē 'wēü- -ta -bō □dhia -Zlan -gba -a 'gü -kō 'wēü- 'ka 'ō -an -bha 'dhōo dō -a -ta □gba waa- -tōnggō 'dhōodōmε -nu -bha -gbloo -nu -an -lo sia-.

16 'Ö yaa 'we -a -bha mε gbε -gō, kō -wo bō pē 'vlaan 'vlaan -nu gbε 'ka, -Zlan -gba -a 'gü -kō 'gü.

17 'Go mü 'ō mε □daan' -wo -nu 'wo □nε -an 'ka 'ō- pō: «-Yō □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sēedhe 'gü □nεε: 'Ma 'kō 'yō kē 'kpongtaame -nu 'kpekpe -bhea -a 'gü -kō 'ka, 'yaa 'dhō a? -Yō -kē □dhē 'ō ka 'pō 'ka- kē ka -bha □kwaanpē -bin -a 'gü -guō □duudhe 'ka!»

18 □Dhe 'wun bhē 'ō slabhome -gōmε -nu waa- tōnggōmε -nu -wa ma, 'wo yō pē 'wo dho -a kē 'waan- Yesu zē -a □mεε' -sü 'gü. 'Kεε -wo -suō -a -dhē, bhii 'ō tōo -a -bha mε -nu □daan' -wo bhē -yō mε -gbaa -nu 'wo -kē -ziō -a 'piō □dhia bhē -an 'te tun, 'go mü, 'ō -kē -an -dhē -sē.

19 □Dhe 'ō 'yiniadhe □ya dō, Yesu waa- ö bha □guē' -nu -wo -go plōo, 'wo dho -dhe do 'bhaa 'gü.

'Wun 'ō -ghan figō -lü 'ō Yesu -yō 'kpöü □yaa' 'ō 'kpea kun -a -bha

(Matiö 21.20-22)

20 □Dhe 'wo ziō -na -dhiadhiō tii 'gü, zian -gbloo 'piō, 'ō- -bha □guē' -nu 'yan -yō -kpēn figō -lü 'ō Yesu -yō 'kpöü □yaa' bhē -a -bha kō □ya 'kpea 'kun, □ya 'dho □ya yōē ö yun -nu 'plε -bha.

21 'Ö Piεε -zo -yō -büō pē -nu 'wo -kē 'dhiō bhē -an 'ka, 'ō- pō Yesu -dhē: «N

-Gōmε, -bhō -dhe -ga, figō -lü 'ü 'kpöü □yaa' bhē, -a -dhe 'plε □ya 'kpea 'kun!»

22 'Ö Yesu -ya pō ö bha □guē' -nu 'plε -dhē: «A- -blεε ka -dhē 'wun gia- 'ka: 'Ö □ya kē □nε ka -zo yō -sü -mü -Zlan -bha, ka -kō -dho -mō -a -bha kō -yaan pē 'plε kē.

23 □Ya kē 'dhō, ka -dho -mō -a -bha 'kaan- pō -tōn 'ō □nε -a -dhē: «'Godhe 'ü dō -a -bha bhē -a 'gü, 'ü 'dho 'ü -püō 'yoo □bhaa!» 'Ö -zogōndhe yaa kē ka □zuō' 'piō, pē 'ō 'ka- pō bhē, 'ka- -dhe 'wun gia-, kō -yō -dho kē □nε -kō bhē -a 'dhō.

24 -A -wun 'gü a- -pō ka -dhē: 'Ka pē -dhe -Zlan -gō □bhεa' -sü 'ka, 'ka- -dhe 'wun gia- □nε 'ka- yō; pē 'ō 'dhō bhē 'ō- -de dho nu ka -dhē.

25 'Go mü 'ō □ya kē □nε ka □bhεa' -na, 'wun □ya kē ka -zuē mε buēndhō, -a -bha pē yaa -kē ka 'ka -sü -wun 'gü, -ka ziō -a -bha 'wun □zaa' -sü 'ō bhē -a -ta, ka □bhεa' -wo 'gü! □Ya kē 'dhō, ka Dē 'ō dhang- 'gü bhē -yō -dho ziō ka -bha 'wun □zaa' -sü -nu -ta 'pō.

26 ['Kεε 'ō □ya kē □nε, kaa ziō mε -nu -bha 'wun □zaa' -sü -nu -ta, kō ka Dē -de 'pō 'ō dhang- 'gü bhē, yaa 'dho ziō ka -bha 'wun □zaa' -sü -nu -ta 'pō.]»

Yesu -bha -wogbiindhe 'godhe
(Matiö 21.23-27; Lukö 20.1-8)

27 -Wo -ye wo 'zü 'wo dho Zeluzalemē plōo 'zü -dēüwo. Yesu -yō -kē □niē' □dhia -Zlan -gba -a 'gü -kō 'gü, 'ō slabhome -gōmε -nu, Zuifō -nu -bha tōnggōmε -nu waa- mε ziizii -nu -wo -nu Yesu 'piō,

28 'wo- □dhεε' kpō, 'wo- pō: «Pē -nu 'ü- kē -na □nε, dō- pō ü -dhē 'ü- kē □εε?»

29 'Ö Yesu -ya -daa -kē -an -gō 'ō- pō: «Ma -de 'pō, a -dho □dhεε' do kpō ka -gō. 'Ka- -daa kē n -gō □sia, a -dho pē 'ō -kē 'a pē -nu 'wo bhē 'a -an kē -na bhē -a -gen pō ka -dhē.

30 □Dhεε' bhē 'ō tōo: Dō 'ō Zan Batisō bō □ε? -Zlan -mü 'iin mε 'bhee- -nu -mü e? -Kaa -daa do kē n -gō!»

31 'Kεε -wo -yō 'wun -blεε wo 'ko -dhē -sü 'gü 'wo- pō: «□Ya kē □nε 'kwa- pō □sia, -Zlan 'yō- bō, -yō -dho kwa □dhεε kpō □nε, -mē 'ō -kē kaa- -wo -dhe 'wun gia- -ε?»

³² 'Tin 'kwa- pö 'zü □sia, me -nu □ne 'wo- bə, □aa' -n!...»

(Bhii -wo -suö 'següme -nu -dhë, 'ö tɔɔ me 'ple -wo Zan -sü -Zlan -wodhiölome giagia 'ka.)

³³ □Dhe □ya kē 'dhö, 'wo- -daa -kē Yesu -gɔ 'wo- pö: «'Yië- dɔ.» 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'pö: «□εε, □dhe 'ö 'dhö, kö ma -de 'pö, n 'ka 'dho pē -nu 'a -an kē bhë -a -gen gbε pö ka -dhë.»

12

'Wun □zuan' 'ö -gban lezen □dheedhe -yuökēme -nu 'gluyaazē -nu -bha (Matiö 21.33-46; Lukö 20.9-19)

¹ □Dhe □ya kē 'dhö, Yesu -yö -yö 'wun -blεε -an -dhë -sü -bha, 'wun □zuan' -zɔn -an -dhë -sü 'ka 'ö- pö: «Gɔɔn- do -bha lezen □dheedhe -yö -kē -dhö. 'Ö -guö -gla □niē -a -zü, 'ö -glu do pɔn -drɔɔn 'yi bho -dhe 'ka, 'ö 'gbu 'kɔ do dɔ mü, 'ö- dɔ lezen □dheedhe -yuökēme -nu kwεε, 'ö- to 'ö dho 'ta 'gü.

² □Dhe 'ö lezen -kpa -nu bho 'töng □ya -lo, 'yö ö bha yuökēme do bɔ me -nu 'wo yuö kē -na lezen □dheedhö bhë -an 'piö, kö -waan ö -bha -kpa nu ö -dhë.

³ 'Wo yuökēme 'ö- dēme -ya bɔ bhë 'wo- kun 'wo- -ma; 'go mü 'wo- -kē 'ö -ye ö 'zü ö -kɔ 'kpaan 'ka.

⁴ 'Ö lezen □dheedhe dēme -yö ö bha yuökēme gbε bɔ. Yuökēme me 'ö nu 'zü bhë 'wo- kun 'zü, 'wo- -ma ö -gɔ -bha, 'wo 'si -nu bho -a -gɔ, 'wo- -kē 'pö.

⁵ 'Ö lezen □dheedhe dēme -yö ö bha yuökēme kē -yaaga -naa bɔ 'zü. 'Ö me 'ö bhë 'wo- kun 'wo- zē. -Kɔ do bhë 'wo yuökēme □plēzē 'wo nu, 'wo- -kē -an -gɔ 'pö, -an me 'bhaa -ma -sü waa- -an me 'bhaa -nu zē -sü 'ka.

⁶ Me do 'kpaan 'ö to lezen □dheedhe dēme -gɔ zlöö, 'ö tɔɔ -a gbö -dhɔkēsüzē. Yö 'ö tɔɔ me -kaanta 'yö- bɔ zlöö, -a -pö ö -de 'gü -sü 'ka □nεε: <N gbö 'ö □ne, -wo -dho -a □bhlē -ya.>

⁷ 'Ö lezen □dheedhe -yuökēme -nu -wa pö wo 'ko ziēn □nεε: <Me 'ö pē -nu 'wo □ne 'wo dho to -a -gɔ 'dhiö □zian' 'ö □ne, -kwaa zē kö lezen □dheedhe 'ö □ne -yö 'to kwa -gɔ!>

⁸ 'Wo -püö -a gbö -ta, 'wo- zē, 'wo- □glöö bho lezen □dheedhö, 'wo- -zong.

⁹ □Ya kē 'dhö, -mē 'ö lezen □dheedhe dēme bhë 'ö dho -a kē □ε? Pē 'ö dho -a kē 'ö tɔɔ nu 'ö dhoē- wo, 'ö lezen □dheedhe -yuökēme -nu 'wo bhë 'yö -an zē, 'yö ö bha lezen □dheedhe bhë 'ö- nu yuökēme -nu gbε -dhë.»

¹⁰⁻¹¹ 'Ö ko 'zü, 'ö Yesu -ya pö me -nu 'wo -kē wo 'to 'to □dhia -a -wo -bha bhë -an -dhë: «-Guö kpö 'ö 'kɔdɔme -nu -wa -ga -guö yaa 'ka, 'wo- □zong bhë, □ya kē 'kɔ kuēnnu -guö gia- 'ka. Pē 'ö bhë kwa Dēme 'ö- -kē, -yö kwa -bha pē 'gbliünzē 'ka. -Yö -ya -sü 'ka 'dhö -Zlan -bha 'sēedhe 'gü. Kaa- pö □kun □a?»

¹² □Dhe 'ö 'wun □ne Zuifö -nu □kɔɔnme -nu □waa- ma, -wa kēdhe -mεε kö 'waan- 'kun, 'ö tɔɔ wo gia- -wa □dɔa' □ne 'wun □zuan' 'ö- -zɔn bhë, -yö -gban wo gia- wo -bha. 'Kεε □dhe 'ö -kē □ne, -wo -suö me -nu gbung 'wo -kē mü -an -dhë bhë, waa pē gbε kē Yesu 'ka gbɔ, 'wo- to 'wo -ziö.

'Nii- □sɔnng' -bho Sezaa -dhë -sü (Matiö 22.15-22; Lukö 20.20-26)

¹³ -Wo Falizi -me 'bhaa -nu waa- Elɔdö -bha me 'bhaa -nu -bɔ Yesu 'piö kö 'waan- 'kun, 'wo 'slē -kan -a -gɔ □dheε' -nu -kpo -a -gɔ -sü 'ka.

¹⁴ 'Wo nu 'wo- pö Yesu -dhë: «'Yi -Gɔme, 'yi- □dɔa' □ne 'wun gia- □blεε'- -me -mü ü 'ka, 'bhaa 'suö me -nu -dhë, bhii ü -zo gbε 'yaa kē me -nu 'yan 'dhiö -pē -nu 'piö; pē 'ü- -kē □zian' 'ö tɔɔ ü me -nu -daan 'wun gia- 'ö -Zlan 'dhö -a 'piö me -nu -bha -tosiadhe □paa' -a 'ka. 'Kεε yi- 'piö kö 'wun 'ö □ne 'ü- bho yi -dhë 'kou. 'Ö tɔɔ kwa -bha tɔng -yö -we -a -bha kö 'kwa 'nii- □sɔnng' bho -gludē Sezaa -dhë -a? Kwa -dho -a bho, 'iin kö □kun 'kwa- bho e?»

¹⁵ 'Kεε Yesu -yö -an -bha me 'yan -kpaan 'kun -sü -dɔ.

□Dhe □ya kē 'dhö, 'ö- pö -an -dhë: «-Mē 'ö -kē 'ka nu n 'gü dan □dhia □ε? -Ka nu n □dhia dönne ga do 'ka, 'a- -ga!»

¹⁶ 'Wo nu -a ga do 'ka -a □dhia. □Dhe Yesu □yaa- -ga, 'ö- pö -an -dhë: «Dö 'ö- -gɔ 'bin waa- -a 'tɔ 'wo -ya -sü 'ka zö □ne □ε?» 'Wo- pö -a -dhë: «Sezaa -mü.»

17 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Pë 'ö Sezaa -bha 'ka, -kaa nu -a -dhë; 'ka pë 'ö -Zlan -bha 'ka, 'ka- nu -Zlan -dhë 'pö!»

'Ö 'tetundhe -yö -an 'plε pa -a -daa 'ö- kē bhē -a -wun 'gü.

□Dheεkpödhe do 'ö -gban -go ga 'gü -sü -bha

(Matiö 22.23-33; Lukö 20.27-40)

18 Saduse me -nu 'ö 'wo- pö game yaa 'dhö go ga 'gü bhē -a me 'bhaa -nu -wo -nu Yesu 'piö, 'wo □dheε' □suu'- □ne -a kpo -a -go 'wo- pö:

19 «N -Gome, -bhö -dhe -ga, pë 'ö Moizö -ya □been yi -dhë -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'ö tō: □Ya kē □ne gōon- do □ya kē -dhö, 'ö- dheglu 'në gōon- do 'dhö -dhö. □Ya ga, -a bō □ya 'to -a □zlö, 'ö 'në gbe yaa kē -an -go, -yö -dho kē -së kö -a dheglu 'në gōon- bhē -ya bō □geandhe bhē -a 'sü, -wo 'në kpo -a dheglu me 'ö ga bhē -a pin □taa.

20 'Kεε 'tōng do 'ka, dheglu 'në gōon- -nu 'slaple -wo -kē -dhö. 'Ö- me -blεzë -yö dhe sü, 'ö waa 'në 'kpo, 'ö gōon- bhē 'ö ga.

21 'Ö- me kē □ple -naa -yö □geandhe bhē 'ö- sü ö bō 'ka, 'ö waa 'në 'kpo, 'ö yö -de 'pö 'ö ga. -Kō do bhē 'ö □kaa' me -kē -yaaga -naa -go.

22 'Ö dheglu 'në gōon- -nu 'slaple 'wo bhē 'ö dhebo bhē 'ö -kē -an 'ple bō 'ka, 'kεε waa 'në gbe 'kpo, 'ö -an 'ple -wo ga. □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö dhebo -de 'pö 'ö ga.

23 □Ya kē 'dhö, yi 'ö game -nu -dho go -a 'ka ga 'gü, dö 'ö dhebo bhē 'ö dhö kē -a bō 'ka kpinngdhö □e? Bhii □dhe 'wo- bha 'slaple -an 'ple -wo -kē -a □gon 'ka!»

24 'Ö Yesu -ya -daa -kē -an -go 'ö- pö: «Ka -de -püö 'ka- wo bhē, 'ö tō pë 'ö □been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü waa- -a -bha 'piigbeedhe 'kaa -an gbe dō.

25 -Yö kē ka 'yaan □neε: Game -nu -bha -go ga 'gü -yi 'ka, gōon- -nu waa- dhoo -nu wo 'ka 'dho wo 'ko sü gbo. Pë dhö kē 'ö tō -an kē -kō -dho kē zlö □ne -Zlan -bha bōme -nu 'dhö dhang- 'gü.

26 'Kεε -a me 'ö -gban me -nu 'ö 'waa -dhö gbo, waa- -an -bha -go ga 'gü -sü -bha bhē; 'wun do 'ö -kē -dhö, 'ö Moizö -ya -ya 'ö -gban 'ginng -kpo kpo -wun -bha, -a 'sëedhe -wo kpo bhē kaa- pö □a? 'Yö -Zlan -ya pö Moizö -dhë: *A Ablaamö -bha -Zlan*

'ka, 'a Izaakö -bha -Zlan 'ka, 'ö 'a Zakabö -bha -Zlan 'ka.»

27 'Go mü 'ö Yesu -ya pö 'zü: «-Zlan -yö 'wun 'dhö bhē -a -blεε Moizö -dhë kö me 'wo bhē □wa ga 'saadhö, -a -dhe □ya □glō. □Dhe -kē 'dhö, kwa- □tei' -dō □ne -Zlan 'yaa game -nu -bha -Zlan 'ka, 'kεε -yö me -nu 'wo 'bhee- □toöpö 'ka, -an -bha -Zlan 'ka. -A -wun 'gü, □ya kē □ne 'ka -zo 'ta □ne game -nu 'waa 'go ga 'gü, kö ka -de -püö 'ka- wo 'sōnggö -sōnggö!»

Tōng me 'ö- -wun 'dhö 'gbee-

(Matiö 22.34-40; Lukö 10.25-28)

28 Zuifö -nu -bha tōnggome do -yö -an -wo -ma, 'ö dōa □ne Yesu -yö □dheε' 'ö Saduse -me -nu -wa kpo bhē -a -daa -së -kē -an -go. □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö □yōon Yesu -bha, 'ö- □dheε' kpo 'ö- pö: «Tōng -nu 'saadhö 'wo bhē -a -mlē 'ö- -wun 'dhö 'gbee- -e?»

29 'Ö Yesu -ya -daa -kē -a -go, 'ö- pö: «Tōng me 'ö- -wun 'dhö 'gbee- 'ö tō: *Izlaelö -me -nu, -ka ka 'to 'to, kwa Dëme, kwa -bha -Zlan □ne, -yö 'dhö dosen, me 'ple Dëme 'ka.*

30 -Bhö ü Dëme, ü bha -Zlan, -dhō kē ü □zuōga 'ple 'ka, ü nü 'ple 'ka, ü -zo -ta -a 'gü -wun 'ple 'ka, ü □faan' 'ple 'ka!

31 'Go mü, -a me 'ö yö -a 'piö 'ö tō: -Bhö ü -ya 'yō -dhō kē □ne ü -de 'dhö! Tōng 'waa gbe 'ö- 'wun dho kē 'gbee- -yaan ziē tōng □ple 'wo □ne -an -ta 'yaa -dhö.»

32 □Dhe 'ö □ya kē 'dhö, 'ö Zuifö -nu -bha tōnggome 'ö bhē, 'ö- pö Yesu -dhë 'zü: «□Yö -së, n -Gome, 'wun 'ü- □blεε bhē 'wun gia- -mü, kwa Dëme □ne 'ö tō -Zlan do 'kpaan, 'ö -Zlan 'waa gbe 'yaa -dhö -a 'piö.

33 Me -nu □dua' -mü kö -wo -Zlan -dhō kē wo □zuōga 'ple 'ka, -an -zo -ta -a 'gü -wun 'ple 'ka, -an □faan' 'ple 'ka; 'iin -wa -dhō kē wo -ya 'yō 'ka □ne wo -de 'dhö. -A -kē 'dhö -sü □yö -së □duō 'ö □ziē' sla- □bhoē' -tuē -güö -Zlan -dhë -sü waa- -Zlan gba -kō 'saadhö 'wo to bhē -an -ta.»

34 □Dhe Yesu □yaa- yö 'pö □ne □yaa- -daa kē 'wundōdhe 'gbloo 'piö, 'ö- pö -a -dhë: «'Bhaa -Zlan -bha -gludēdhe 'ka □gbiin gbo.»

□Dhe □ya kē 'dhö zlö, -zogbanme gbe yaa kē -dhö gbo kö -yaan □dheε' □suu'- gbe kpo -a -go.

*'Wun 'ö -gban -Zlan -bha -Yame waa-
Davidö -an -bha*

(Matiö 22.41-46; Lukö 20.41-44)

³⁵ Yesu -yö -kë me -nu □daan' □dhia, -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü, 'yö □dhεε' do -kpo mü 'ö- pö: «-Më -kë 'ö Zuifö -nu -bha tonggome -nu -wa pö: <-Zlan -bha -Yame -yö -go Davidö □suu'- -ta 'gü> ii?

³⁶ 'Kεε kö Davidö bhë, -Zlan -bha -Zuu 'slööslo -yö 'dhiö -sü -a 'ka, 'ö yö gia- 'ö- pö: -Zlan -ya pö n Dεme -dhë: -Bhö -ya n -ma -yadhe □bhlözë 'ö □ne -a -bha, -yö 'dho -yö yöë yi 'ü dho toë -a 'gbee- 'ka ü yaagüme -nu -ta -a -bha! »

³⁷ 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «Ka gia-, ka- -yö bhë □a? Davidö gia- -ya -dhe ö Dεme; □ya kë 'dhö, -yö -kōklë 'ö -Zlan -bha -Yame -zë -yö go Davidö □suu'- -ta 'gü i? 'Wun me bhë -ka -a □blεε'- n -dhë 'kwee-!»

Yesu -ya -pö me gbung -nu -dhë -wo wo -zo kë wo -de 'piö Zuifö -nu -bha tonggome -nu -go

(Matiö 23.1-36; Lukö 20.45-47)

Me gbung □va -wo -kë wo 'to -to Yesu -bha □dhia 'gludhidhe 'ka.

³⁸ -Yö -kë -a pö □dhia me -nu 'ö -kë -an □daan' □dhia bhë -an -dhë: «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö tonggome -nu 'wo- -dho -kë -nië gblang □gbiingbiin 'ka -sü 'ka wo -bha -de -sü □va -wun 'gü, 'iin kö me -nu -wo -mεε kë wo 'ka □bhlë 'gü, me -nu ziën 'dhëedhe □vava -bha bhë -an -go.

³⁹ 'Ö 'wo- -dho -kë -yadhe □bhlözë 'ö me -nu 'yan -ya kun -a 'ka, -an -bha -bhōkuëko -nu 'gü, 'iin 'wo -yadhe 'gianzë -nu -bha 'wlaan- -bhöpë -nu □taa.

⁴⁰ □Wa □geandhoo -nu -bha pë -nu 'kun -an -go, 'wo- -kë wo -bha 'ka. □Wa 'go mü, 'wo □bheadhe □gbiin -nu -kë, kö -waan kë me -nu këwunsëzë 'ka me -nu 'yan 'dhiö. 'Kεε 'klobhodhe □va -ziögōsüzë -yö -dho nu -an -ta.»

'Wun 'ö -gban □geandhe 'fεzë do -bha gbaö 'ö- -kë -a -bha

(Lukö 21.1-4)

⁴¹ Yesu -yö -kë -ya -sü 'ka -Zlan □gbaa' 'wëuga -da -a 'gü -pë 'ö -kë -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü bhë, -a 'trüün 'ka -dhe gia- -bha. -Yö -kë me -gbaa 'wo -kë mü bhë -an -bha 'wëuga -da mü -ko -ga □dhia. □Bhōome

-nu -dhe □va -dhe -wo 'wëuga □vava -da mü.

⁴² □Geandhe 'fεzë do -yö -kë mü, 'ö nu 'ö 'wëü- 'puu 'tama ga 'sεen- □ple, 'ö dho -mo -a -bha -yaan kë -su ga do 'ka bhë 'yö -an -zuö mü.

⁴³ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö ö bha □guë' -nu □dhōo -kë, 'ö- pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: □Geandhe 'fεzë 'ö □ne pë 'ö- -da -Zlan -bha 'wëuga -da -a 'gü -pë 'ö □ne -a 'gü bhë, -a □bhlë □yö □va, 'ö □zië' -a 'ka me -nu 'saadhö -an -bha 'wo -da mü bhë -an -ta.

⁴⁴ Bhii me -nu 'wo bhë, 'wëuga 'ö -an -bha -wun 'yaa- -bha gbo, 'wo- nu, 'kεε yö -zë, -a -bha 'fεadhε 'gü -pë -nu 'ö- -zo 'dhoë- -dhë waa- pë -nu 'ö dho -tosiadhe kë -a -ta bhë 'ö- 'ple nu bhë.»

13

Yesu -bha -Zlan -gba -a 'gü -ko 'wü -wun □blεε' -sü

(Matiö 24.1-2; Lukö 21.5-6)

¹ Yesu -yö -kë 'go □dhia -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü, 'ö- -bha □guë' -nu me do -ya pö -a -dhë: «N -Gōme, -bhö -Zlan -gba -a 'gü -ko kë -së -ko -ga bhë 'dhe! -Guö -nu kë -sεebo -ko -ga!»

² 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «'Kō -nu 'wo bhë -wo □vava 'wun gia- 'ka, 'kεε -an do -guö -nu gbe 'ka 'dho to 'ko -ta dhuö zö, -an 'ple -wo -dho -lo, 'wo go wo 'ko -ta dhuö.»

(Matiö 24.3-14; Lukö 21.7-19)

³ Yesu -yö -kë -ya -sü 'ka Olivie -tōn tuö, -Zlan -gba -a 'gü -ko 'trüün 'ka, -dhe gia- -bha. 'Ö Piεε 'dhö, Zakö 'dhö, Zan waa- Andre 'wo nu, 'wo- □dhεε' kpo 'wo- pö:

⁴ «-Bhö -Zlan -gba -a 'gü -ko 'wü -yi waa- □duakëpë 'ö dho pë -nu 'saadhö 'ü -an □blεε yi -dhë bhë, -an kë -yi 'tōng -zōn, -a □blεε'- yi -dhë!»

⁵ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö, -yö kë 'dhö, kö □kun 'ö me gbe dho ka -püö!

⁶ Bhii medhevadhe -wo -dho nu n 'to 'gü 'wo- pö -Zlan -bha -Yame -mü wo 'ka; 'wo medhevadhe -püö.

⁷ 'Ka -glu -drinng ma ka 'sōo -dhe -nu -bha, 'iin 'ka -glu -tao -nu ma, kö □kun 'ö 'suö -yö ka -kë! Pë -nu 'wo bhë, -wo -dho

kë 'gbædhö; 'kεε kö 'kpongtaa 'dhiötöyi yaa -mü □kun.

⁸ 'Sεgo -dho 'ko zë ö 'bha 'sεgo 'ka, 'ö -gludëdhe -nu -kpa 'kuë- -sü dho -glu gɔn -an -kpa 'kuë- -sü gbε 'ka. 'Ö 'sε -bha □zluun -sü -yö -kë 'sεgo 'bhaa -nu 'gü; 'ö din -nu dho -da. -Yö -dho kë □nε dhe -bha 'në 'kpɔ -sü -bha 'yënnghödhe zü dɔ -sü 'dhö.

⁹ 'Kεε ka -zë, -ka ka -zo kë ka -de 'piö! Bhii mε -nu -wo -dho dho ka 'ka za -dɔ -a 'gü -kɔ -nu 'gü, 'wo ka -ma -nu wo 'to. -Wo bɔ ka 'ka 'sε □kɔɔnmε -nu waa- -gludë -nu -an 'dhiö n -wun 'gü kö 'kaan- ka -bha -tɔmɔdhe -nu kë -an wö 'dhiö.

¹⁰ 'Kεε pë dho kë 'dhiö □kun 'ö tɔɔ 'wuntaɔsë 'ö bhë -yö □blεε- 'sεgo 'saadhö 'gü.

¹¹ 'Ö □ya kë □nε □wa ka 'kun, □wa 'dho ka 'ka zakanmε -nu 'dhiö, kö □kun 'ö 'suö -yö ka -kë, 'wun -nu 'ö 'ka dho -a □blεε- -an -wun 'gü, bhii -dhe dɔ bhë -a 'gü, 'wun -nu 'saadhö 'yö -da ka dhiö, -ka -a □blεε-; 'ö tɔɔ 'wun -nu 'wo bhë waa 'dho go ka gia- ka 'gü, 'kεε mε 'ö go -a 'gü 'ö tɔɔ -Zuu 'slööslö.

¹² Mε -nu -wo -dho wo -de dheglu 'në gɔɔn- -nu dɔ mε -nu kwεε kö -waan -an zë. -Kɔ dɔ bhë, 'ö 'në dë -nu dho -a kaa wo -bha 'në -nu 'ka 'pö. 'Në -nu -de 'pö, -wo -dho dɔ wo mε -nu -gɔ 'yënnng, 'wo wo mε -nu dɔ mε -nu kwεε, 'ö 'wo -an zë 'pö.

¹³ Mε -nu 'saadhö -wo -dho ka -san zë n -wun 'gü, 'kεε mε 'ö dho □wa -bhö -yaan yöë -a 'dhiötöyi -bha, -yö -dho dha.»

Pë yaa □lɔɔzë

(Matiö 24.15-28; Lukö 21.20-24)

¹⁴ 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «Ka -dho pë 'ö mε -nu -wa -dhe <pë yaa □lɔɔzë> -a yö kö -yö dɔ -sü 'ka -dhe 'ö 'yaa- dɔ -dhe 'ka -a -bha. Mε -nu 'ka pë -nu 'wo □nε -an pö -na, -ka □kpɔɔ- 'a 'gü, 'ka- -gen ma -së 'ka.»

'Yö- pö 'zü: «□Ya kë 'dhö, kö mε -nu 'wo Zude -sε 'gü -wo □duë 'wo dho -tɔn -nu 'piö -dhe -nu -bha.

¹⁵ 'Ö □ya kë □nε mε □ya kë ö -gɔ 'kɔ tuö ö 'tεε pa □dhia, -yö □duë; 'kεε kö □kun 'ö ö bha kɔɔpë gbε sü -yaan zië.

¹⁶ 'Go mü, mε □ya kë ö -gɔ □bhlöö-, kö □kun 'ö -yε ö 'zü kö -yaan nu ö -gɔ kɔɔ ö bha gblang 'sü -dhiadhö.

¹⁷ □N nnn! -Më 'yena -wun 'ö 'pö -a yi -nu 'wo 'dhö bhë -an 'ka, dhoo -nu 'wo 'guzë waa- dhoo -nu mε 'wo 'bëë- 'ka -an -bha 'ka oo!

¹⁸ 'Kεε -ka -bhεa -Zlan -dhë, kö □kun 'ö pë -nu 'wo 'dhö bhë 'wo -kë 'nεnε nu 'töng 'ka!

¹⁹ Bhii -a yi -nu 'wo 'dhö bhë -an 'ka 'yënnghödhe -nu -dho kë □va, 'wo □zië' -an mε -nu 'ö mε -nu -wo -an dɔ, 'go 'kpongtaadhε zü dɔyi -bha kö -Zlan □ya pë 'plε kë, 'ö yöë □dεε -bha bhë -an -ta. 'Ö 'yënnghödhe □suu'- mε 'ö dho kë □nε -a mε 'ö bhë -a 'dhö yaa 'dhö kë -dhö gbɔ.

²⁰ 'Ö □ya kë □nε kwa Dëmε gia- yaa- yi -nu 'kan -ta -bezë, kö -kë -a 'gü -mε gbε 'ka 'dho kë -dhö. 'Kεε -ya yi -nu -kan -ta ö bha mε -nu 'ö -an sü kö -waan kë ö -bha 'ka bhë -an -wun 'gü.

²¹ □Dhe 'ö 'dhö, □ya kë □nε mε □yaa- pö ka -dhë: <-Ka -dhe -ga, -Zlan -bha -Yamε -yö zö> 'iin <-ka -dhe -ga, -yö -de>, kö □kun 'ka- -wo -dhe 'wun gia-!

²² Bhii -Zlan -bha -Yamε □suazë -nu waa- -Zlan -wodhiölomε □suazë -nu -wo -dho nu, 'wo □duakëpë -nu, -dhidhaapë -nu -kë, kö mε -nu 'ö -Zlan □yaa- -an 'sü 'saadhö bhë -waan -püö 'gbædhö.

²³ □Dhe 'ma- yi -nu 'to 'dhiö, 'ma ka 'paan bho bhë kö -ka ka -zo kë ka -de 'piö!»

'Wun 'ö -gban Mεgbö -bha nu -sü -bha (Matiö 24.29-31; Lukö 21.25-28)

²⁴ 'Kεε yi -nu 'wo 'dhö bhë -an 'ka kö 'yënnghödhe -nu 'wo bhë □wa ziö bhë, lan- -dho trö, 'ö 'su -de 'pö yaa 'dho bhü gbɔ.

²⁵ 'Susongga -nu -wo -dho go dhang- -bha, 'wo -püö, 'ö 'piigbeedhe 'wo dhang- 'gü, 'wo □zluun.

²⁶ □Ya kë 'dhö, -wo -dho ma 'a Mεgbö 'ka, n yö dha kpö -nu -ta kö a nu -na 'piigbeedhe waa- 'tɔbhödhe □va -an 'ka.

²⁷ A -dho -Zlan -bha bɔmε -nu bɔ 'kpong- taadhε 'pian 'saadhö -ta kö -a -bha mε -nu 'ö -an sü 'kpongtaa 'saadhö bhë -waan -an 'dho 'kuë-.

*Me □daan' -wo 'ö -gban figö -lü -bha
(Matiö 24.32-35; Lukö 21.29-33)*

²⁸ □Dhe □ya 'go mü, 'ö Yesu -ya pö 'zü: «Me □daan' -wo 'ö -gban figö -lü -bha bhë -ka ka -zo 'to -a 'piö! 'Ö tɔɔ □ya kë □ne -a -ko -nu -wo □kpea' -na, -a 'dhe -nu -wo bhɔ -na kö 'ka- □dɔa' □ne □kpɔɔ □ya yö □klöö'.

²⁹ -Kɔ do bhë -a 'ka 'wun -nu 'ö 'a -an □bleε bhë, 'ka -an yöë, kö -kaa dɔa □ne, pë -nu 'a- -wun □bleε □ne, -an kë -yi □ya yö □klöö'.

³⁰ A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Me -nu 'wo □dεε □ne -a 'gü 'wo 'bhee-, -an 'ple wo 'ka 'dho ga kö pë -nu 'wo □ne waa kë □kun.

³¹ Dhang- waa- 'se -wo -dho ziö, 'kεε n -wo -nu 'wo □ne wo 'ka 'dho ziö 'gbεεdhö.»

*-Zlan dosen □ne 'ö pë 'ple 'dhiötöy do
(Matiö 24.36-44)*

³² 'Ö Yesu -ya pö: «Me gbε 'yaa pë -nu 'wo □ne -an kë -yi waa- -a 'lεlε -nu dɔ; -Zlan -bha bɔmε -nu, 'iin ma -de gia- 'a- Gbö 'ka yiëë- dɔ. N Dë dosen □ne 'ö- dɔ.

³³ -Ka ka -zo kë ka -de 'piö, 'ka -ya ka 'yaan, bhii 'kaa pë -nu 'wo □ne -an nu 'töng dɔ.

³⁴ -Yö -dho kë □ne gɔɔn- do -bha -dho 'ta 'gü -sü 'dhö: -A -go ö -gɔ kɔɔ -sü 'ka, 'yö ö bha yuökεmε -nu 'yan to ö bha pë -nu -bha; 'ö mε 'ö -dhö, yuö 'ö dho -a kë, 'ö- nu -a -dhë. 'Go mü, 'ö- pö 'yan -to 'kɔ -bha -mε -dhë -yö ö -zo kë 'kɔ 'piö.»

³⁵ 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «□Dhe 'ö 'dhö, -ka -ya ka 'yaan, bhii yi 'ö 'kodεmε dho nu -a 'ka, 'kaa- dɔ. -Yö -dho nu 'yinia oo, gbeng ziën oo, -tɔgɔn bhɔ -bhla 'töng 'ka oo, 'iin kö -dhe □ya 'po oo, 'kaa- dɔ.

³⁶ -Yö kë 'dhö, □ya kë □ne □ya nu kö □kun 'yö dho ka yö yiö.

³⁷ 'Wun 'a- □bleε' -na ka -dhë □ne -yö mε 'saadhö ka -bha 'ka: 'Ka -ya ka 'yaan!»

14

*Slabhome -gɔmε -nu waa- tɔnggɔmε
-nu -bha -dho 'kuë- Yesu -gɔ -sü
(Matiö 26.1-5; Lukö 22.1-2; Zan 11.45-53)*

¹ □Dhe 'ö Paakö waa- □bluu- 'ö- □bhεεpë 'yaa- 'gü, -an 'wlaan- kë yi □ya 'to □ne pë 'ple 'dhö, 'ö slabhome -gɔmε -nu waa-

Zuifö -nu -bha tɔnggɔmε -nu -wo yö -a këdhε □mεε' -sü 'gü kö 'waan- Yesu 'kun -bin -blü kö 'waan- -a zë.

² 'Ö 'wo -kë -a pö □dhia wo 'ko -nu -dhë □nεε: «Kwa -kɔ yaa 'dho -mɔ -a -bha kö 'kwa- 'kun 'wlaan- -yi 'ka. □Ya kë 'dhö, 'seɡümε -nu -wo -dho vin 'ö 'wo nu kwa -gɔ.»

*Dhebo do -bha pë 'yi 'tëë -sëëzë -lo Yesu
tuö -sü
(Matiö 26.6-13; Zan 12.1-8)*

³ Yesu -yö -kë Simɔ 'ö □wee -yö -kë -a -bha -be bhë -a -gɔ kɔɔ Betani. -Yö -to pë -bhö □dhia, 'ö dhebo do -yö -da kɔɔ -guö -kpo 'lü 'ö -kë pa -sü 'ka pë 'yi 'tëë -sëëzë □sɔngg' □vaazë 'wo- -dhe 'naa- bhë -a 'ka. 'Ö -guö -kpo 'lü bhë 'ö- 'to 'dhiö bho, 'ö pë 'yi 'tëë -sëëzë bhë 'ö- 'daawo Yesu tuö.

⁴ Me -nu 'wo -kë mü bhë 'wun -na -an mε 'bhaa -nu -züë, 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë: «Pë 'yi 'tëë -sëëzë 'ö □ne, -a 'gü kun 'ö -siö □ne □a; -a □truën 'ö tɔɔ -më -ε?

⁵ -Wo -dho -mɔ -a -bha 'wo- 'dhɔɔ dɔ dönιe □këng' -yaaga 'ka -be, 'wo- 'wëüga bhë 'wo- nu 'fεεmε -nu -dhë!» 'Wo yö dhebo 'ö bhë -a □tɔɔ kë -sü 'gü 'gbee- 'ka.

⁶ 'Kεε Yesu -ya -pö -an -dhë: «-Ka ka □kwaa' -a -zü 'sengdhö! -Më 'ö -kë 'ka- 'gü ga □ε? Pë 'ö- -kë n -dhë bhë □yö -së.

⁷ 'Fεεmε -nu 'ka -an -ga -na bhë, -wo -dho kë ka 'piö 'töng 'saadhö 'ka. 'Ö- yi mε □ya dhië ka -dhë, 'ka dho 'wun -së kë -an -dhë. 'Kεε ma -zë, n 'ka 'dho kë ka 'piö zö 'töng 'saadhö 'ple 'ka. -A -wun 'gü, □dhe 'a □tun ka 'piö bhë, -ka ka -bha n -dhɔ -zɔn n -dhë.

⁸ -A -bha 'ö- -kɔ -yö -mɔ -a -bha 'ö- -kë bhë, n bun 'ö 'dhoë- dho □gluudhö bhë, 'ö- □baa pë 'yi 'tëë -sëëzë -lo -a -bha -sü 'ka □klöödhö bhë.

⁹ A- -bleε ka -dhë 'wun giagia 'ka: -Dhe 'saadhö 'wo 'dhoë- 'wuntaosë □bleε' -a -bha 'kpongtaadhe 'saadhö -a 'gü, 'wun 'ö dhebo 'ö □ne 'ö- -kë □ne, -wo -dho -a -wun □bleε', 'ö -an -zo -yö -büö dhebo 'ö □ne -a 'ka.»

*Zuda -ya 'piö 'ö Yesu dɔ slabhome -nu
-gɔmε -nu kwεε*

(Matiö 26.14-16; Lukö 22.3-6)

¹⁰ □Dhe □ya kë 'dhö, □guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo bhë, -a mε do 'wo- -dhe Zuda

Ikaliotö bhë, 'ö dho 'ö- pö slabhome -gome -nu -dhë □ne ö- 'piö kö 'ö Yesu do -an kwεε.

11 □Dhe 'ö- -wo bhë □waa- ma, -an □zuö' 'glu -yö -dhi, 'wo- pö -wo -dho 'wëüga nu -a -dhë. 'Ö Zuda -yö yö Yesu -do -an kwεε 'töng -së □mεε' -sü 'gü.

Yesu waa- ö bha □guë' -nu -wo Paakö -bhöpë -bhö wo 'ko □bhaa

(Matiö 26.17-25; Lukö 22.7-14, 21-23; Zan 13.21-30)

12 □Bluu'- 'ö- □bhεεpë 'yaa- 'piö bhë, -a 'wlaan- kë -yi -blεεzë 'ö -kë Paakö -waamayi, 'ö □ya kë 'ö 'wo 'bhlanë -gbong -nu zë -na -a 'ka bhë -a 'ka, 'ö Yesu -bha □guë' -nu -wa □dhεε' kpo 'wo- pö: «-Dhe -mlë 'ü- 'piö kö 'yi dho -a -bha ü -bha Paakö -bhöpë -yuö kë □dhia □ε?»

13 'Ö Yesu -yö ö bha □guë' -nu □ple bo, -a -pö -an -dhë -sü 'ka □nεε: «-Ka 'dho plöö; 'ka 'dho, 'ka -dho -kpen gcoo- do -bha kö 'yi -gbo -ya -go; -ka ziö -a 'piö!

14 Ka 'ple -ka -da 'ko 'ö 'dhoë- -da -a 'gü bhë -a 'gü 'ka- pö 'ko 'ö bhë -a dëme -dhë: <Yi Dëme -yö ü □dhεε' kpo -na □nεε: Ö bha 'kodhi 'ö waa- ö bha □guë' -nu 'wo dho Paakö -bhöpë -bhö -a 'gü bhë, -yö më □ε?»

15 -Yö -dho 'kodhi do 'ö- 'gü -dhe 'dhö □va 'ö -do kcoöpë -nu 'dhiö □ya -mo 'kuë -a 'gü bhë -a -zon ka -dhë, 'ko 'ö do 'ko -ta dhuö bhë -a 'gü. -Dhe bhë □ne, 'ka dho kwa -bha -bhöpë -yuö kë -a -bha.»

16 'Ö □guë' -nu □ple 'wo bhë 'wo dho, 'wo pë -nu 'wo bhë 'wo- yö □ne -ko 'ö Yesu -ya □blεε -a 'ka -an -dhë bhë -a 'dhö, 'ö 'wo Paakö -bhöpë -yuö -kë mü.

17 □Dhe 'kwa do 'yinia, 'ö Yesu waa- ö bha □guë' -nu 'wo to bhë, 'wo dho -dhe bhë -a 'gü.

18 -Wo -kë pë -bhö -sü 'gü, 'ö Yesu -ya -pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Mε 'ka pë -bhö -na n 'piö zö □ne, më do -yö ka ziën 'ö dho n do n yaagüme -nu kwεε.»

19 'Ö- -bha □guë' -nu wöödhε -yö -siö, 'wo yö -a □dhεε' kpo -sü -bha do do 'ka □nεε: «Ma -mü -a?»

20 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Mε 'gcoo- do ö ga □ple 'ka □ne, më do -mü ka ziën, më

'ö 'yi yi -ko -so -na gbo do 'gü yi 'kuë bhë yö -mü.

21 Ma Mεgbö, n ga -sü -mü □ne -ko 'ö pë 'ö □bεεn' -sü 'ka n -wun 'gü -Zlan -bha 'sëedhe 'gü, 'ö- pöë bhë -a 'dhö. 'Kεε 'yena -wun □ya kë gcoo- 'ö 'dhoë- n do n yaagüme -nu kwεε bhë -a 'ka! Mε 'ö bhë yaa bho -bezë, -yö -dho kë -a -go -së!»

-Bhöpë 'slööslö

(Matiö 26.26-30; Lukö 22.15-20; 1 Kolentö 11.23-25)

22 -Wo -kë pë -bhö -sü 'gü, 'ö Yesu -yö □bluu'- -sü. □Dhe 'ö □ya -Zlan zuö pö -a -ta, 'ö- -kaan 'ö- nu ö bha □guë' -nu -dhë 'ö- pö: «-A më 'ö □ne, -kaa 'sü, 'ka- -bhö, yö □ne 'ö tcoo n bun.»

23 'Ö -droo- -koo do sü. □Dhe □ya yën -Zlan zuö pö -sü -bha -a -ta 'zü, 'ö- nu -an -dhë, 'yö -an 'ple -wa mü.

24 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-A më 'ö □ne 'ö tcoo n fei, 'ö -Zlan waa- më 'bhee- -nu -an -bha -dhi 'kuë gën 'ka; -yö -lo 'dhö medhevadhe -wun 'gü.

25 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: N 'ka 'dho -droo- gbe mü gbo 'ö dho 'ö yöë -droo- -dëü gbe 'a dho -a mü -Zlan -bha -gludëdhε -pö 'gü yi -bha -a -bha.»

26 □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo 'wlaan- -ta -tan -nu bho. 'Go mü, 'wo dho Olivie -ton tuö.

Yesu -yö Piεε -bha -kploo ö 'ka -sü -wun -blεε

(Matiö 26.31-35; Lukö 22.31-34; Zan 13.36-38)

27 'Ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë: «Ka 'ple, ka -dho n to 'töüdhö, 'ka □duë. Bhii -yö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü □nεε: A -dho 'bhla -maakëme zë, 'ö 'bhla -nu -wo -kan 'kuë-, 'wo -pen. »

28 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «'Kεε □ya kë □ne, 'ma 'go ga 'gü, a -dho dho ka 'dhiö Galile -se 'gü.»

29 'Ö Piεε -ya pö Yesu -dhë: «'Kö -kë □ne më 'wo to -wo ü -to, 'wo □duë 'dhee, ma -zë, n 'ka 'dho go ü 'piö 'gbεεdhö.»

30 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «A- -blεε ü -dhë giagia 'ka □ne, □dεε □ne, -a gbeng -yi gia- 'gü, -a kë -yi 'ka kö -tögon -yaan 'we -gwaa □plezë, ü -dho -a pö -gwaa -yaagazë 'bhaa n do.»

31 'Kεε Πιεε -ya -pö 'zü 'gbee- 'ka □νεε: «'Kö -kë □νε, ko zë -sü -wun -mü 'dhee, n -ko yaa -mo -a -bha kö 'a- pö 'maa ü do!»

'Ö □guë' -nu με 'wo to 'wo pë do bhë 'wo- pö 'pö.

Yesu -yö -bhea Zesemane

(Matiö 26.36-46; Lukö 22.39-46)

32 -Wo -dho 'wo -lo -dhe 'wo- -dhe Zesemane bhë -a -bha. 'Ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë: «-Ka -ya zö kö 'a 'dho □bhea' □dhia!»

33 'Ö Πιεε 'dhö, Zakö waa- Zan 'yö -an sü ö 'piö, 'wo dho. 'Ö -bo 'klobhodhe 'gü -sü -wεε □va -yö -lo -a -ta; 'ö- □zuö' -yö -da 'yena 'gü.

34 'Ö- pö -an -dhë: «Ga 'yena □ya n □zuö' pa. -Ka 'to zö 'ka -ya ka 'yaan!»

35 'Yö ö 'bhe 'tee □yoon 'dhiö, 'ö -püö sia- □bhea' -sü 'ka kö -yö kë 'dhö □ya kë □νε -a këdhe -dho kë -dhö kö □kun 'ö 'yëngbhodhe dho nu ö -ta -a 'ka.

36 'Ö- pö: «'Aa, n Dë! Ü -ko -yö -mo pë 'ple kë -sü -bha. A- 'piö kö 'yi 'güüzë 'ö □νε 'ü- bhö n -dhë □taa', 'kεε 'maa- 'piö kö n -zo 'kun -wun -yö kë, pë 'a- 'piö 'yö too bhi -zë, ü -zo 'kun -wun -yö kë.»

37 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö nu ö bha □guë' -nu -yaaga 'wo bhë -an 'piö, 'ö -an yö kö □wa yi zë, 'ö- pö Simo Πιεε -dhë: «Simo, 'bha yi zë 'saadhö □a? Ü 'ka -moa kö 'ü 'to ü 'yaan 'lele do gia- 'piö a?

38 -Ka -ya ka 'yaan 'ka □bhea', kö □kun 'ka dho -püö 'güandhe 'gü! A- □tei' -do □νε ka- 'piö 'ka -ya ka 'yaan, 'kεε □faan' 'yaa ka bun -go.»

39 'Ö -ye ö 'zü -dëüwo, 'ö dho 'ö □bhea, -wo do 'ö bhë -a 'ka.

40 'Ö ko 'zü, 'ö nu ö bha □guë' -nu 'piö. 'Yö -an yö kö -wo yiö; bhii -an -ko yaa -moa kö -wo 'to wo 'yaan. 'Ö pë 'wo dho -a pö Yesu -dhë waa- do.

41 □Dhe 'ö □ya nu -gwaa kë -yaaga -naa wo, 'ö- pö -an -dhë: «Ka □tun yi zë □a? Ka ka 'tεε pa -na -a? -Yö 'to 'pö, 'lele □ya -lo. -Ka -dhe -ga, ma Μεgbö, n do -sü -mü □soonyaame -nu kwεε.

42 -Ka □luu' -'kwa ziö, bhii με 'yö dho n do -an kwεε bhë 'yaa 'ma □gbiin gbo.»

Yesu 'kun -sü

(Matiö 26.47-56; Lukö 22.47-53; Zan 18.3-12)

43 Yesu -yö -to 'wun □bles' □dhia, 'ö- -bha □guë' -nu 'gco- do ö ga □ple 'wo bhë, -a με 'wo- -dhe Zuda bhë 'ö -wo. Με -gbaa 'ö -blaan -nu, 'lü 'klu -nu 'dhö -an -go bhë -wo -kë -a 'piö. Με -nu 'wo -an bo 'wo too slabhome -nu -gome -nu, Zuifö -nu -bha tong -gome -nu, waa- -an -bha με ziizii -nu.

44 Zuda 'ö Yesu do ö yaagüme -nu kwεε bhë -yö □duakëpë 'ö dho -a kë -a -zon με -nu 'ö wo -nu 'wo nu bhë -an -dhë 'ö- pö: «Με 'a 'dhoë- -a 'kpeng mü □sia, 'ö too με 'a- do ka kwεε bhë. -Kaa 'kun, 'ka dhoë -zo -kë -a 'piö -sü 'ka -së 'ka!»

45 □Dhe Zuda □ya -lo, 'ö □yoon Yesu -bha, 'ö- pö -a -dhë: «N -Gome!» 'ö to mü 'ö- 'kpeng mü.

46 'Ö με -nu 'wo bhë 'wo -ya Yesu -bha, 'wo- kun.

47 'Kεε με -nu 'wo -kë Yesu 'piö mü bhë, -a με do -yö ö -bha -blaan -gan ö -kloo 'gü, 'ö slabhome □va -bha yuökëme 'to 'klu -kan -a 'ka.

48 'Ö Yesu -ya pö με -nu 'wo nu -a 'kun □dhia bhë -an -dhë: «-Më -kë 'ka nu n 'kun □dhia, -blaan waa- 'lü -nu -an 'ka □νε □dhe 'wo- pö -a -bha 'kpa pëyaakëme -mü n 'ka -a 'dhö e?

49 -Dhekpaoyi 'saadhö 'ka, a -kë ka 'piö, kwa -bha -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü, με -nu □daan' □dhia, 'ö kaa n 'kun. 'Kεε 'wun -nu 'wo □νε -wo -kë 'dhö kö pë -nu 'wo □been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü bhë -waan kë.»

50 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- -bha □guë' -nu 'ple -wa to, 'wo □duë.

51 -Dadhëü gco- do ö -kpataso do 'kpaan -yö -kë -a -bha, -yö -kë -ziö Yesu 'piö □dhia. 'Ö με -nu -wo -lo -a -bha -waan -a 'kun,

52 'kεε -yö ö -bha -kpataso -to -an kwεε, 'ö □duë ö bun 'kpaan 'ka.

Yesu -yö zakanme □vava 'dhiö

(Matiö 26.57-68; Lukö 22.54-55, 63-71; Zan 18.13-14, 19-24)

53 -Wo -dho Yesu 'ka slabhome □va 'dhiö, -dhe 'ö slabhome -nu -gome 'saadhö, με ziizii -nu, Zuifö -nu -bha

tonggome -nu 'wo nu -a -bha wo 'ko □bhaa bhë -a -bha.

⁵⁴ Πιεε -yö -ziö Yesu 'piö -gentozlöödhe 'ka, 'ö dho, 'ö -da slabhome □va bhë -a -gö 'kweandhö. 'Ö waa- 'yan -to 'ko -bha -me -nu 'wo -kë □yaannu □dhia mü, 'nenε -bho □dhia 'siö -bha.

⁵⁵ Slabhome -nu -gome -nu 'wo zakanme -nu □vava 'ka waa- zakanme -nu □vava 'saadhö 'wo to, -wo -yö 'wun 'wo dho -a dō Yesu -bha kö 'waan- zë -a -wun 'gü -a □mεε' -sü -bha, 'kεε waa- yö.

⁵⁶ 'Ö tōō medhevadhε -wo -yö □sua -wun -dō Yesu -bha -sü 'gü, 'kεε -an -wo yaa kë do wo 'wun □blεε' -wo 'gü.

⁵⁷ □Dhe □ya kë 'dhö, me 'bhaa -nu -wo -luu, 'wo yö □sua -wun -dō -a -bha -sü 'gü 'wo -pö:

⁵⁸ «Yi- -ma -a 'dhii □ne, -yö -dho -Zlan -gba -a 'gü -kō 'ö me -nu -wa dō bhë -a wü, 'ö -dhekpaoyi -yaaga 'ka 'ö- gbe 'ö yaa 'dho kë me -nu □kwaa' 'ö- dō.»

⁵⁹ 'Kεε -dhe 'ö bhë -a -bha 'zü -an -wo yaa kë do.

⁶⁰ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö slabhome □va -yö □luu me 'ple wö 'dhiö mü, 'ö yö Yesu □dheε' 'kpo -sü -bha 'ö- pö: «'Wun -nu 'wo -□blεε' -na ü -gö □ne, ü 'ka 'dho -a gbe -daa kë □a?»

⁶¹ 'Kεε Yesu -yö 'ö 'dhi -yö 'kuë-, yaa- gbe -daa kë -a -gö.

'Ö slabhome □va -yö Yesu □dheε' kpo 'zü, 'ö- pö: «-Zlan 'ö -ziö pë 'ple -ta bhë, ü- Gbö 'ö ü -ya bhë -a 'ka a?»

⁶² 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gö 'ö- pö: «□Ii-, a- 'ka. 'Ö go mü, ka -dho ma Mεgbö n yö kö a -ya -sü 'ka -Zlan 'piigbeezë -bha -yadhε □bhlézë -bha, 'ka dho n yö 'zü, kö a nu -na dha kpö -nu 'gü dhang- 'gü.»

⁶³ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö slabhome □va -yö 'ö bha gblang -blë (-naazuédhe 'ka, 'ö tōō 'wun 'ö Yesu -ya □blεε bhë -a -bha 'ka, -yö 'si -bho -Zlan -gö -sü 'ka). 'Ö- pö me -nu 'wo -kë mü -an -dhë: «-Më 'kwa- -yaa -bha -ε? Kwa 'ka 'dho -tōmō gbe □mεε' gbo!

⁶⁴ 'Wun 'ö- □blεε -Zlan -gö bhë ka gia-ka- -ma. Ka ka -zo -ta -kōklë □ε?»

'Ö -an 'ple -wa pö □ya kë 'wuën- -bha -me 'ka, pë dho kë tōō -wa zë.

⁶⁵ 'Ö -an ziën, me -nu -wo yö wo 'dhee -bho Yesu -bha -sü 'gü, 'wo sō -klu -a wö -bha, 'wo yö -a -ma -sü 'gü wo -kō kpö -nu 'ka; 'wo- pö -a -dhë: «-Bhö yië- -dε bō, dō 'ö ü -ma bhë □ε?»

'Ö 'yan -to 'ko -bha -me -nu -wo Yesu sü, 'wo yö -a 'to -ma -sü 'gü.

Πιεε -bha -kploo Yesu 'ka -sü

(Matiö 26.69-75; Lukö 22.56-62; Zan 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Πιεε -yö -kë 'kweandhe bhë -a 'dheédhö mü. □Dhe 'ö slabhome -nu -gome □va -bha yuökédhe □ya nu,

⁶⁷ 'ö- 'yan -yö -da Πιεε 'ö -kë -ya 'siö 'piö □dhia bhë, -a -ta. □Dhe □yaa- -ga -së 'ka 'ö- pö: «Bhi -de 'pö ü -kë Yesu, Nazaletë mi bhë, -a 'piö.»

⁶⁸ 'Kεε Πιεε -yö -kploo Yesu -wun 'ka 'ö- pö: «'Maa- □tei' dō, 'iin pë 'ü- 'piö kö 'ü- □blεε' -bhë 'maa- -gen dō.»

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö go 'kweandhe gia- -bha, 'ö dho 'ö dō -da 'kweandhö -dhe 'dhi -bha. 'Ö -tōgōn do -yö -we.

⁶⁹ 'Kεε yuökédhe bhë -ya -yö, 'ö yö -a -wun □blεε' -sü 'gü, me -nu 'wo -kë mü -an -dhë □neε: «Mε 'wo bhë -a me do -mü gōōn- 'ö □ne -a 'ka!»

⁷⁰ 'Ö Πιεε -yö -kploo 'zü -dëüwo.

□Dhe 'tōng pë 'bhe □ya ziö, 'ö me -nu 'wo -kë mü, 'wo- pö Πιεε -dhë 'zü: «'Wun gia- 'ka, ü me -nu 'wo bhë -a me do 'ka, bhii 'ö tōō bhi -de 'pö Galile mi -mü ü 'ka!»

⁷¹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Πιεε -ya pö: «□Ya kë □sua 'ka, -Zlan -yö n 'klo bhō, a n -wo -bhō □ne gōōn- 'ka- -bha 'wun □blεε' -na bhë 'maa- dō.»

⁷² -Dhe do bhë -a 'gü, 'ö -tōgōn -yö -we -gwaa □ple -naa wo. 'Ö Πιεε -zo -yö -büö, 'wun 'ö Yesu -ya □blεε -a -dhë 'ö- pö -a kë -sü 'ka kö -tōgōn -yö 'we -gwaa □plezë, -yö -dho -a pö -gwaa -yaagazë, 'yaa 'ö dō bhë -a 'ka. 'Ö yö 'gbo bō -sü 'gü.

15

Yesu -yö Pilatö 'dhiö

(Matiö 27.1-2, 11-14; Lukö 23.1-5; Zan 18.28-38)

¹ -Dhiadhiö tii 'gü bhë, slabhome -nu -gome -nu, me ziizii -nu, Zuifö -nu -bha tonggome -nu waa- zakanme -nu □vava

'saadhö 'wo to, -wo -dho wo 'ko □bhaa kö 'wun -dhe 'yö -an -wo dhö to -a -bha do, -waan -a 'sü, 'wo Yesu -lö, 'wo nuë Pilatö □dhia.

² 'Ö Pilatö -ya □dhεε' kpo, 'ö- pö: «Zuifö -nu -bha -gludë -mü ü 'ka a?»

'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «'Bha- □blεε' -.»

³ 'Ö slabhome -nu -gome □vava -nu -wo yö 'wun -nu □plëezë -do Yesu -bha -sü 'gü.

⁴ 'Ö Pilatö -ya □dhεε' kpo 'zü -dëüwo 'ö- pö: «'Wun -nu 'wo- do -na ü -bha □ne 'bhaa- ma □a? Ü 'ka 'dho -a gbe -daa kë □a?»

⁵ 'Kεε Yesu yaa- gbe -daa kë gbo, 'ö- -wun 'gü, 'tetundhe □va -yö -da Pilatö □zuö' 'gü.

Ga -wun -za □ya -lo Yesu tuö

(Matiö 27.15-26; Lukö 23.13-25; Zan 18.39-19.16)

⁶ Paakö 'wlaan- -yi 'saadhö 'ka, me 'ö 'següme -nu 'dhö -a 'piö, kö Pilatö -ya bho -kanso 'gü wo -dhë, -ya bho -an -dhë -kanso 'gü.

⁷ -A 'töng 'dhö bhë -a 'ka, goon- do 'wo- dhe Balaba waa- këpëyaame -nu 'wo me zë -a 'ka 'töng 'wo doa 'se □koonme -nu -go 'yënnng -a 'ka bhë -yö -kë -kanso 'gü.

⁸ 'Ö 'següme -nu -gbaa -wo dho Pilatö 'piö. 'Ö pë □ya kë 'ö- -kë -an -dhë -kplawo bhë 'wo- dhe -a -go kö -yaan kë wo -dhë.

⁹ 'Ö Pilatö -ya pö -an -dhë: «Ka- 'piö kö 'a Zuifö -nu -bha -gludë □ne, 'a- bho mü ka -dhë -a?»

¹⁰ Bhii yö gia- -ya □doa' -së 'ka □ne □druëi -yö slabhome -gome □vava -nu 'gü, 'ö tō 'següme -nu -wo Yesu -dho -kë, pë 'ö -kë 'wo- do ö kwεε bhë 'ö bhë.

¹¹ 'Kεε slabhome -nu -gome □vava -nu -wo -gban 'següme -nu gbung bhë -an -bha kö -wa pö Pilatö -dhë -yö Balaba bho -kanso 'gü wo -dhë □zian'.

¹² Pilatö -yö -ko 'zü 'ö- pö me gbung 'wo bhë -an -dhë: «-Më 'ka- 'piö kö 'a- kë me 'ka- dhe Zuifö -nu -bha -gludë □ne -a 'ka ε?»

¹³ 'Wo- -daa -kë -a -go □gblaa 'gbla -sü 'ka □nεε: «-Bhö -a zë, -a -do -gaatalü -bha -sü 'ka!»

¹⁴ 'Ö Pilatö -yö -an □dhεε' kpo 'ö- pö: «-Më -wun yaa 'ö- -kë -ε?»

'Kεε -an 'ple -wo -yö □gblaa 'gbla -sü 'gü 'gbee- 'ka 'zü □nεε: «-Bhö -a zë -a -do -gaatalü -bha -sü 'ka!»

¹⁵ 'Yö me gbung -nu -dhi -a -dhë -wun -kë -an -dhë 'ö Balaba bho -kanso 'gü.

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- pö 'dhasi -nu -dhë -wo Yesu -ma -klaa 'ka. 'Go mü, 'ö- -do -an kwεε kö -waan zë, -a -do -gaatalü -bha -sü 'ka.

'Dhasi -nu -wo duö 'luu -sü Yesu -bha (Matiö 27.27-31; Zan 19.2-3)

¹⁶ 'Dhasi -nu -wo -dho Yesu 'ka 'se □koonme Pilatö -go 'kweandhe 'gbea 'wo- dhe pletua bhë -a -bha. 'Wo wo 'bhamë -nu 'ple □dhoo -kë wo 'ko □bhaa mü.

¹⁷ 'Wo gblang nuεazë ('ö -kë □ne -gludë -nu -bha gblang 'dhö bhë, 'wo-) -da Yesu -bha. Kö -a □tei' -yö -kë □ne woë- -gludë 'dhö, kö 'waan- duö 'luu -sü -a -bha. 'Wo 'ginng 'go □gblaa' do -kë, 'wo- -kë -a -bha 'go □gblaa' 'ka, 'wo- -ya -a -go -bha.

¹⁸ 'Wo yö -mεε -kë -a 'ka -sü 'gü 'wo- pö: «Zuifö -nu -bha -gludë, 'bha □büee!»

¹⁹ 'Go mü 'wo- -ma 'lü 'në 'ka ö -go -bha, 'wo wo 'dhee -nu bho -a -bha, 'wo -lo wo kpon 'gü -a 'dhiö, 'wo wo -de □yoon sia- -gblü -a 'dhiö -sü 'ka.

²⁰ □Dhe □wa yën duö 'luu -sü -a -bha -sü -bha, 'ö gblang nuεazë bhë 'wo- bho -a -bha, 'wo- -de -bha so -nu -da -a -bha, 'wo- sü, 'wo dhoë plaan kö 'waan- do -gaatalü -bha.

Yesu -do -gaatalü -bha -sü

(Matiö 27.32-44; Lukö 23.26-43; Zan 19.17-27)

²¹ □Dhe 'wo 'dho -na kö goon- do 'ö -kë Silenë mi 'ka 'wo- dhe Simo, 'ö -kë Alezandrë waa- Lifisö -an dë 'ka bhë, -wa -yö kö -yö ziö -na zian bhë -a -ta 'pö. -Yö -kë 'go □dhia bhlö- -gbaa 'to -dhe -nu -bha. 'Ö 'dhasi -nu -wa 'gbee- -ta bho; 'ö Yesu -bha -gaatalü bun.

²² 'Wo dhoë -dhe do 'wo- dhe Gooḡota -a -bha, -a -gen 'ö tō «me -go -klëë -lo -dhe».

²³ -Droon 'wo 'miilö □kaan -a 'ka bhë, 'wo- nu Yesu -dhë kö -yaan mü, (kö -a -bha 'klobhodhe -go pë 'tee -yaan ga,) 'kεε Yesu yaa- mü.

²⁴ □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo- do -gaatalü -bha, □taan -gban -a -ko waa- -a -gen -nu -ta -sü 'ka. 'Wo- -bha so -nu -glu wo 'ko

'ka 'töü- -bhö -sü 'ka kö me 'ö -dhö -yaan -a me 'ö dho kë ö -bha 'ka -a do.

²⁵ □Dhe 'wo- do -na -gaatalü -bha kö 'kwa do -dhiadhiö -lan 'tëë 'ka.

²⁶ Pë 'ö -kë □bëen' -sü 'ka -a zë -gen -wun 'gü, -a -go -ta dhuö 'ö töö «Zuifö -nu -bha -gludë 'ö □ne».

²⁷ -Wo mezëme □ple -do -gaatalü -bha 'pö Yesu 'piö mü; -a me do -yö -kë -a □kwëe- 'gü, 'ö- me do -yö -kë 'pö -a □kwaa- 'gü □zian'.

²⁸ [-Kö 'ö □ne -a 'ka, 'ö pë 'ö □bëen' -sü 'ka -a -wun 'gü -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'yö □kaa' □nëe: -Wa -da këpëyaame -nu -bhüö 'gü.]

²⁹ Me -nu 'wo -kë ziö □dhia mü, -wo wo -go -zë 'gü, 'si -nu -bho -a -go -sü 'ka, 'wo- pö -a -dhë: «'Ii, ü 'dhe bhë! Bhi 'ü- pö 'ü -dhö -Zlan -gba -a 'gü -kö wü, kö -dhekpaoyi -yaaga 'ka 'üen- -a gbë do bhë!

³⁰ Ü -de dha 'ü □yöo' - 'ü 'go -gaatalü -bha 'sa!»

³¹ 'Ö slabhome -göme -nu waa- tonggöme -nu -wo duö 'luu sü Yesu -bha 'pö, 'wo- pö wo 'ko ziën □nëe: «Me 'waa -nu dha 'yö- wo, 'këe yaa -mö -a -bha kö -yö ö -de dha!

³² Bhi 'ü- pö ü -Zlan -bha -Yame -mü ü 'ka, 'ü Izlaelö -bha -gludë 'ka, -bhö □yöo' - 'ü 'go -gaatalü -bha 'sabra 'sa! □Ya kë □ne, 'bha □yöo' - □sia, yi -dho ü -wun -dhe 'wun gia-!»

'Ö me -nu 'wo -an do -gaatalü -bha -a 'piö mü bhë 'wo 'si -nu bho -a -go 'pö.

Yesu -bha ga -sü

(Matiö 27.45-56; Lukö 23.44-49; Zan 19.28-30)

³³ □Dhe 'ö lënnng 'gü -dhe □ya do, 'ö -dhe -trö 'sënsëndhö 'kpongtaadhe 'ple -bha. □Dhe 'ö -dhe 'dhö 'po -na kö 'kwa do 'wo 'ye -lan 'ka.

³⁴ 'Ö 'wo 'ye -lan gia- bhë -a 'ka Yesu -yö -gbla 'gbee- 'ka, Eblö -wo 'gü 'ö- pö: «Eloi, Eloi, lama sabasötani?» (-A -gen 'ö töö: «N -ma -Zlan, n -ma -Zlan, -më -kë 'ü ü □kwaa n -wun -zü -i?»)

³⁵ Me -nu 'wo -kë mü, -a me 'bhaa -nu -wa -wo -ma 'wo- pö: «-Ka ka 'to 'to, -yö Eli □dhöo kë -na!»

³⁶ 'Ö -an ziën me do -yö dho -bla 'ka, 'ö □fuu'- zë -droon 'yi □gliisü, 'ö -kë 'dhasi -nu müpë 'ka bhë -a 'ka. 'Ö- -ya 'lü 'në 'dhiö, 'ö nuë 'ö- -zön Yesu 'dhi 'ka kö -yaan -a 'yi mü, 'ö- pö: «-Ka do, □ya kë □ne Eli -dho nu 'ö- bho -gaatalü -bha kö 'kwaa- yö!»

³⁷ 'Këe Yesu -yö -gbla 'gbee- 'ka, 'ö to mü, 'ö ga.

³⁸ 'Ö -dhe 'slööslö -dhe waa- -dhe 'slööslö -dhe □duö, -an 'gü -kan 'gü -so 'ö plöö -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü bhë, 'ö -pe dhuö kpengdhö 'ö nu 'ö -zuö -a 'ka sia-.

³⁹ Wlömë -me -nu -bha 'dhasi -göme 'ö -kë do -sü 'ka Yesu 'dhiö -dhe gia- -bha bhë, -tön tuö mü bhë, □dhe □yaa- ga -kö yö 'ö- pö: «Me 'ö □ne -Zlan Gbö giagia -mü!»

⁴⁰ Dhoo -nu 'bhaa -nu 'wo do □gbiin, -dhe -ga □dhia, -wo -kë mü. 'Ö -an ziën Mali 'yö go Madala, waa- Zoze waa- ö 'zlaa- Zakö -an dhe Mali, waa- Salome -wo -kë mü.

⁴¹ -Wo -kë -ziö Yesu 'piö □dhia kö -yö Galile -se 'gü, 'wo yuö -nu -kë -a 'dhiö. 'Ö -dhe 'ö bhë -a 'gü 'zü, dhoo -nu □plëezë gbë 'wo nu -do -a -go □dhia Zeluzalemë plöö, 'wo -kë mü.

Yesu -da □gluudhö

(Matiö 27.57-61; Lukö 23.50-56; Zan 19.38-42)

⁴² □Dhe 'yinia -dhe □ya do, 'ö □dhe -kë □ne -yö -kë Paakö 'wlaan- -de -pë kë -yi, 'ö -kë Zuifö -nu -bha □glooyi -waamayi 'ka -a 'ka,

⁴³ Zozefu 'ö go Alimate -yö -kë zakanme □va do 'ö me -nu -wa □bhlë -ya -a 'ka. Yö -de 'pö, -yö -kë -ya □dhia -Zlan -bha -gludëdhe -bha nu -sü -go. 'Yö -nu 'ö ö -zo do 'gbee-, 'ö dho Pilatö 'piö, 'ö Yesu □glöö -dhe -a -go.

⁴⁴ 'Këe □dhe 'ö Pilatö -ya ma □ne Yesu □ya ga 'saadhö, -a 'te -yö -tun, 'ö me bö 'dhasi -göme -dhë. 'Ö nu, 'yö- □dhe' kpo □ne □dhe Yesu -yö ga bhë, -a -dhe □ya □glöö □a?

⁴⁵ □Dhe 'ö 'dhasi -göme □yaa- -daa kë -a -go, 'ö -we -a -bha Zozefu -go kö -yö Yesu □glöö 'sü.

⁴⁶ Zozefu -yö 'glöö 'puu -dho, 'ö Yesu □glöö bho -gaatalü -bha, 'ö dhoë me -bin -guö -du do 'wo yuö -kë -a 'gü, 'ö -guö 'fa □va do 'ö -kë -a -te 'ka, 'yö- □glöng glö, 'ö -yö -du bhë -a 'dhiö.

⁴⁷ Mali 'go Madala waa- Mali Zakö dhe -wo -kë mü 'ö -dhe 'wo Yesu -bin -a -bha bhë 'wo- -yö.

16

Yesu -bha -go ga 'gü -sü

(Matiö 28.1-8; Lukö 24.1-12; Zan 20.1-10)

¹ Zuifö -nu -bha □glooyi bhë, -a 'yinia 'piö (kö 'waa □glooyi -bha tóng □löö gbo), 'ö Mali 'go Madala 'dhö, Zakö dhe Mali 'dhö, waa- Salome -nu 'wo pë 'yön 'tëë -sëezë -nu dho kö 'waan- dhoë 'waan- kë Yesu □glöö -bha.

² □Dhe 'ö -ta -dhe □ya 'po, -dhiadhiö kö lan- -yö □luu'- -na bhë, 'wo -ziö 'wo dho blöön- □taa 'ma.

³ -An 'dho -sü 'ka, -wa -pö wo 'ko -dhë: «Dö 'ö dho -guö 'fa 'ö blöön- 'dhiö □ne, -a bho kwa -dhë mü □i?»

⁴ 'Kee □dhe 'ö □wa -lo mü, 'wo -dhe -ga, 'ö 'wo -guö 'fa □va 'ö blöön- 'dhi ta bhë, 'wo- yö kö □ya 'go -a 'dhiö, -yö wo -sü 'ka 'pian gbe 'ka.

⁵ 'Wo -so □duudhö mü; 'wo -Zlan -bha bome do 'ö gblang 'puu -yö -kë -a -bha, -a yö kö -yö -ya -sü 'ka -an □kwëë- 'gü □zian'. 'Ö 'siö- -kan -an 'gluu.

⁶ □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö- pö -an -dhë: «Kö □kun 'siö- -kan ka 'gluu! Yesu, Nazaletë mi 'ö me -nu -wa do -gaatalü -bha bhë 'ka- □mëë □a? □ëë, 'këë □ya 'go ga 'gü, 'yaa zö gbo. -Ka -dhe -ga, -dhe 'wo- -wo -a -bha yö □ga □ne!

⁷ -Ka 'dho 'ka- pö -a -bha □guë' -nu -dhë, 'go mü 'zü, 'ka- pö Pieë gia- -dhë: -Yö 'dho -na ka 'dhiö Galile, -dhe bhë 'ka dho ö yö -a -bha □ne -ko 'yö- □blëë -a 'ka ka -dhë 'dhiö bhë -a 'dhö.»

⁸ 'Wo yö plaan 'wo □duë, 'wo dho blöön- bhë -a 'ka □gbiin. Bhii 'ö tóo -wo -kë □zluun -sü 'gü 'suö 'ka, 'ö waa- □blëë'- me gbe -dhë, 'suö 'ö -kë -an 'gü bhë -a -wun 'gü.

Yesu -bha ö -de -zön Mali 'go Madala -dhë -ko

(Matiö 28.9-10; Zan 20.11-18)

⁹ □Dhe Yesu □ya 'go ga 'gü 'dhö, -dhiadhiö bhë -a 'ka, -yö ö -de -zön -blëezë 'ka Mali 'go Madala, 'ö -zoo yaa 'slaple bho -a 'gü 'dhiö bhë -a -dhë.

¹⁰ 'Ö dho 'ö- □blëë Yesu -bha me -nu 'wo -kë -a 'piö 'dhiö bhë -an -dhë. -Wo -kë 'gbo bo □dhia 'yenazë 'ka, Yesu -bha ga -sü -wun 'gü.

¹¹ 'Këë □dhe 'ö Mali -wo □ne □waa- ma □ne -ya -pö «Yesu □ya 'go ga 'gü 'ya -kpen -a -bha» waa- -wo -dhe 'wun gia-.

Yesu -yö ö -de -zön ö 'piö -me -nu □ple -dhë

(Lukö 24.13-35)

¹² □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö ö -de -zön ö bha □guë' □ple 'wo -kë 'dho □dhia -dhe 'bhaa -bha -an -dhë -ko 'bhaa 'gü.

¹³ 'Wo nu 'wo- □blëë me 'wo to -an -dhë, 'këë wo -de 'pö, waa -an -wo -dhe 'wun gia- 'pö.

Yesu -bha ö -de -zön ö bha □guë' -nu 'göo- do ö ga do 'wo bhë -an -dhë -ko

(Matiö 28.16-20; Lukö 24.36-49; Zan 20.19-23; Këyuö -nu 1.6-8)

¹⁴ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö ö -de -zön ö bha □guë' -nu 'göo- do ö ga do 'wo to bhë -an -dhë kö -wo pë -bhö -sü 'gü. -Yö 'wun -blëë -an 'ka, -zo yö ö -bha -sü yaa kë -an -gö, 'ö -an □göü' -yö -kë 'gbee- bhë -a -wun 'gü, 'ö tóo me -nu -wo ö 'bhee- -yö, 'wo- □blëë -an -dhë bhë 'ö waa -an -wo -dhe 'wun gia-.

¹⁵ 'Go mü 'ö- pö -an -dhë: «-Ka 'dho 'kpongtaadhe 'saadhö -a 'gü, 'ka 'wuntaosë 'ö □ne 'ka- □blëë'- me 'kpekpe -dhë!

¹⁶ Me 'ö □ya n -wun -dhe 'wun gia-, 'wo dho -a bo yiö n 'tö 'ka, -yö -dho dha; 'këë me yaa n -wun -dhe 'wun gia-, za -dho -lo -a tuö, 'yö- 'klo -yö bho.

¹⁷ 'Go mü -dhidhaapë 'ö me -nu □wa n -wun -dhe 'wun gia-, 'wo dho -an kë 'ö tóo: -Wo -dho -zoo yaa bho me -nu 'gü n 'tö 'ka, 'wo dho 'wun -nu □blëë'- -wo 'waa gbe -nu 'gü.

¹⁸ -Wo -dho -mó -a -bha 'wo □mëë sü wo kwëë, 'iin □ya kë □ne 'yi □suu'- 'saadhö 'ö

mε zë -pë 'dhö -a □bhaa, □waa- mü, pë
 gbε 'ka 'dho kë -an 'ka; -wo -dho wo -ko
 -nu kpa 'yuamε -nu -ta, 'ö -an -bha 'yua
 -nu -wo bo.»

(Lukö 24.50-53; Këyuö -nu 1.9-11)

¹⁹ □Dhe 'ö kwa Dëmε Yesu □ya yën 'wun
 -nu 'wo □nε -an □blεε' -sü -bha, 'ö -Zlan -ya
 □luu, 'ö dho dhang- 'gü, 'ö -ya -Zlan -bha
 -yadhε □bhlëzë -bha.

²⁰ 'Ö- -bha □guë' -nu -wo dho, 'wo -ya
 'wuntaosë □blεε' -sü -bha -dhε 'saadhö
 'gü. Kwa Dëmε gia- -yö yuö -kë -an -ko 'piö
 -dhidhaapë -nu kë -sü 'ka kö -yaan -zön
 □nε 'wuntaosë 'wo- □blεε' -na bhë 'wun
 gia- -mü.]

'Wuntaosë 'ö -gban Yesu Klito -bha 'ö Lukö -ya □blεε

¹ Ma me -wungbeezë Teofilö, medhevadhe □waa- kēdhe □mεε'- kö 'wun -nu 'wo -kē yi -sε 'gü 'ö -gban Yesu Klito -bha bhē -waan -ya 'sëedhe 'gü.

² 'Wun -nu 'wo -kē 'ma bhē -wo -nu 'wo- □blεε yi -dhē □ne -ko 'ö me -nu 'wo -kē mü -a züdüyi 'ka, 'ö -kē -an 'yaan, 'ö -Zlan -wo pö -sü -yö -kē -an -bha yuö 'ka, 'wo- □blεε -a 'dhö.

³ □Dhe □ya kē 'dhö, ma -de 'pö a □dheε' -nu -kpö; 'ö ma □dheε' -nu -wo -gban pē -nu 'wo -kē -a züdüyi 'ka kpinngdhö -an -bha. 'Yö □dhe 'a- -ga -a 'gü bhē, n dē, n -ma 'ka, -yö -kē n -dhē -sē kö 'aan- □blεε'- ü -dhē, -a -ya 'sëedhe -ta -sü 'ka □ne -ko -de bhē -a 'dhö.

⁴ -Yö -kē 'dhö kö 'üen- 'wun gia- dö me □daan' -wo 'wo ü □daan 'ka bhē -a -bha.

-Zlan -bha bome -yö Zan Batisö -bha bhö -sü -wun -blεε

⁵ 'Töng 'ö Elödö -yö □kaa' -gludē 'ka Zude -sε 'gü, slabhome 'wo- -dhe Zakali -yö -kē mü, -yö -kē Abia -bha slabhome kpö 'ö bhē -a 'gü -me do 'ka. -A -bha dhebo Elizabetö -de 'pö -yö -kē Aalon 'yö -kē slabhome □va 'ka bhē -a □suu'- -ta 'nē dhe do 'ka.

⁶ □Dhe 'wo- -bha □ple -wo -kē -Zlan wö 'dhiö kpengdhö; 'wo 'wun ma -Zlan -bha tong -nu waa- -a -bha -dhiodwo -nu 'töüdhö -an -ta 'fεfedhö.

⁷ 'Kεε 'nē gbe yaa kē -an -gö, bhii 'ö tö Elizabethö -yö -kē 'bhüödhe 'ka; yö do bhē 'zü, kö -dhe 'wo- -bha □ple □wa kē □klöö.

⁸ Yi do 'ka Zakali -yö -kē yuö 'dhiö -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü, bhii -yö -kē slabhome -nu kpö me 'ö -kē -a 'gü bhē -an -bha yi 'ka.

⁹ -A yi bhē -a 'ka -wo 'töü- -bhö □ne -ko 'ö -an -bha slabhome -nu -bha wö 'dho -a 'ka -a 'dhö. 'Ö 'töü- -yö Zakali sü, 'yö dho -dhe 'slööslö -dhe 'gü pē 'tēē -sëezē 'wo- -dhe ansaan bhē -a 'güö □dhia.

¹⁰ Zuifö -nu gbung -wo -kē plaan □bhεa' □dhia 'yasa 'gü 'lele 'yö ansaan -güö -a 'ka bhē -a 'ka.

¹¹ □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö -Zlan -bha bome do -yö -wo Zakali 'dhiö mü, -Zlan -bha sla- -bho -a -ta -pē 'wo ansaan -güö -na -a -ta bhē -a 'pian 'ö □kwεε- 'gü □zian' -a 'ka.

¹² □Dhe 'ö Zakali -ya yö, 'yö 'siö -yö -kan -a 'gluu, 'ö 'suö -ya -kē.

¹³ 'Yö -Zlan -bha bome -ya -pö -a -dhē: «Kö □kun 'ü -suö, Zakali, bhii -Zlan □ya ü bha □bhεa' -wo ma 'saadhö, ü bha dhebo Elizabetö -dho 'nē göön- do kpö ü -gö; ü -dho -a -dhe Zan.

¹⁴ -Yö -dho kē ü □zuögludhi -wun 'ka, 'go mü medhevadhe -wo -dho -a -bha bhö -sü 'gludhi kē,

¹⁵ bhii -yö -dho kē me □va do 'ka -Zlan wö 'dhiö. Yö 'ka 'dho -dröön 'iin müpē -nu 'dhiözē gbe mü; -yö -dho pa -Zuu 'slööslö 'ka, 'yö bhöa.

¹⁶ -Yö -dho nu Izlaelö 'nē -nu □va 'ka Dεme wo -bha -Zlan 'piö;

¹⁷ yö gia- -de -yö -dho 'ta -sü -a 'dhiö -Zuu 'slööslö waa- 'piigbeedhe 'ö -kē -Zlan -wodhiölome Eli 'gü 'pö bhē -a 'ka kö -yaan 'nē -nu waa- wo dē -nu -an kē do, kö -yaan nu me -nu 'wo dö -Zlan -gö 'yēng -me 'ka -an 'ka -waan kē 'kpaakpa □ne me kpengdhö -nu 'dhö. -Yö -dho 'següme -nu -ya 'yaan Dεme -bha 'ka.»

¹⁸ □Dhe -kē 'dhö, 'ö Zakali -ya -pö -Zlan -bha bome bhē -a -dhē: «-Yö -dho kē -köklē kö 'wun 'ö □ne 'aan- -dhe 'wun gia-, 'kεε kö ma 'dhö, ma dhebo 'dhö 'yiē kē □klöö 'saadhö □ne □ε?»

¹⁹ 'Ö -Zlan -bha bome -ya -daa -kē -a -gö 'ö- pö: «N tö Gablielö, ma □ne a dö -sü 'ka -Zlan wö 'dhiö kö 'aan- -a -bha yuö kē; -yö n -bö kö -naö -sē 'ö bhē 'aan- bö ü -gö.

²⁰ □Dhe -kē □ne 'wun -nu 'ö 'a -an -blεε ü -dhē bhē, ü 'ka -an -dhe 'wun gia-, 'kεε kö -a 'töng □ya -lo □sia, -an -de -dho kē bhē, -a -wun 'gü ü -dho kē 'tuunme 'ka; ü -ko yaa 'dho -mö -a -bha kö 'üen- 'wun □blεε'- -yaan 'dho -yaan yöē pē -nu 'wo bhē -an kē -yi -bha.»

²¹ □Dhe kē -na 'pö zlöö kö me gbung -nu 'wo -kē □bhεa' □dhia plaan 'yasa 'gü bhē -an 'te □ya tun □glöw 'ö Zakali □yaa- wo -dhe 'slööslö -dhe 'gü bhē -a -wun 'gü.

²² 'Kεε □dhe 'ö yö plaan, yaa -mɔ -a -bha kö -yö 'wun □blεε', 'ö me -nu 'wo -kë mü 'wo- □tei' do □ne Zakali □ya 'yanpiöpë do 'bhaa yö -dhe 'slööslö -dhe bhë -a 'gü. 'Ö Zakali -yö 'wun □blεε -an -dhë ö -kɔ 'gü, 'yö to 'tuunme 'ka.

²³ Yi 'ö Zakali dho ö bha yuö kaa -Zlan -gɔ kɔɔ mü bhë, □dhe □ya yën, -yö -dho ö -gɔ kɔɔ.

²⁴ □Dhe 'töng 'bhaa □ya ziö, 'ö Elizabetö 'yö -kë -a bɔɔ 'ka bhë, 'ö 'gu sü, 'yö ö -de -bin 'su 'sɔɔdhu 'piö, -a -pö ö -de -dhë -sü 'ka □nεε:

²⁵ «Pë 'ö n Dëme -ya -kë n -wun 'gü bhë, -kaa -ga 'dhe: -Yö -kë -a -dhë -së kö pë 'ö -kë ma lë -wun 'ka me 'bhee -nu wö 'dhiö bhë -yaan -a bho n -ma.»

-Zlan -bha bɔme do -bha Yesu -bha bho -sü -wun □blεε' -sü

²⁶ □Dhe □ya kë 'dhö -a 'su kë 'slado -naa bhë, 'ö -Zlan -yö ö bha bɔme Gabrielö -bɔ Galile -pö do 'wo- -dhe Nazaletë -a 'gü.

²⁷ 'Yö dho 'nëdhezë 'ö yaa gɔɔn- -wun □tei' do □kun, 'ö- -bha -zo -tën -a -dhë -me bhë 'wo- -dhe Zozefu, 'ö -kë -gludë Davidö -gɔ 'kɔɔme -nu □suu'- -ta do 'ka bhë -a 'piö. 'Nëdhezë 'yö bhë -a tɔɔ Mali.

²⁸ □Dhe 'ö -Zlan -bha bɔme -yö -da -a -gɔ kɔɔ, 'yö- pö -a -dhë: «'Bha □büee! -Zlan □ya 'wun -së □va kë ü -dhë! Dëme -yö ü 'piö!»

²⁹ 'Ö 'siö -yö -kan Mali 'gluu -büödawo □suu'- 'ö bhë -a -wun 'gü, 'yö- pö ö □zuö' 'piö: «-Büödawo □suu'- 'ö □ne -a -gen tɔɔ -më -ε?»

³⁰ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö -Zlan -bha bɔme -ya -pö -a -dhë: «Kö □kun 'ö 'suö -yö ü -kë, Mali, bhii -Zlan □ya ö 'yan -së bɔ ü 'piö.

³¹ Ü -dho 'gu sü, 'ü 'në gɔɔn- do kɔɔ; 'ü -dho -a -dhe Yesu.

³² -Yö -dho kë □va, 'ö me -nu dho -a -dhe -Zlan 'ö -ziö pë 'ple -ta bhë -a Gbö. Dëme -Zlan -yö -dho -a kë -gludë 'ka □ne -kɔ 'ö- 'bhemä Davidö □kaa' 'dhiö bhë -a 'dhö.

³³ 'Go mü -yö -dho Izlaelö -se □kɔɔn □toöpö 'ka; -a -bha mekɔɔnsü 'ö bhë, -a 'dhiötodhe yaa 'dho kë -dhö.»

³⁴ 'Ö Mali -ya pö -Zlan -bha bɔme bhë -a -dhë: «'Wun □ne -a kë -kɔ -dho kë -kɔklë,

'kεε kö n 'ka gɔɔn- -wun □tei' do □kun □nεε?»

³⁵ 'Ö -Zlan -bha bɔme -ya pö -a -dhë: «-Zuu 'slööslö -yö -dho nu ü 'gü, 'ö -Zlan 'ö -ziö pë 'ple -ta bhë, 'ö- -bha 'piigbeedhe dho kpa ü -ta □ne -dhebiëndhe 'dhö. Pë 'ö -kë 'ö 'në 'ö 'dhoë- bho bhë 'wo dho -a -dhe: Me 'ö 'slööslö 'yö -Zlan Gbö 'ka bhë 'ö bhë.

³⁶ Elizabetö 'ö ka -nu 'ka -mεεzë bhë, yö -de 'pö -yö 'guzë, 'kεε kö □ya kë □klöö; 'ö yö do bhë 'zü, me -nu -wa pö -be ö 'ka 'dho 'në kɔɔ bhë, □dεε □ne -a 'gü -yö 'guzë -a 'su 'slado 'ö □ne.

³⁷ Bhii -Zlan -kɔ -kun -a 'ka -pë gbe 'yaa 'dhö.»

³⁸ 'Ö Mali -ya pö: «□εε, a n Dëme -bha yuökëdhe 'ka, kö ü -wo 'ö bhë -yö kë □ne -kɔ 'ü- pöë bhë -a 'dhö!»

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö -Zlan -bha bɔme -yö go -a 'piö mü 'ö -ziö.

Mali -dho -büö -da □dhia Elizabetö -dhë

³⁹ □Dhe 'ö -Zlan -bha bɔme -yö go mü, -a -dhe yaa □glɔɔ, 'ö Mali -yö -da zian -ta, 'ö dho 'zozodhö pödhe do 'yö -tɔn 'piö Zude -se 'gü bhë -a 'gü.

⁴⁰ 'ö dho, 'yö -da Zakali -gɔ kɔɔ, 'yö -büö -da Elizabetö -dhë.

⁴¹ □Dhe 'ö -büödawo 'ö bhë Elizabetö □yaa- ma, 'ö 'në 'yö- -guzë bhë, 'yö pa ö -deë. 'Ö -Zuu 'slööslö -yö Elizabetö pa,

⁴² 'yö -we 'gbee- 'ka □nεε: «-Zlan □ya 'dhuë- 'kɔɔ ü -bha, dhoo -nu 'ple ziën, 'ö- -bha 'dhuë- 'dho -ya -sü 'ka 'në 'ü 'dhoë- -a kɔɔ bhë -a -ta!

⁴³ Dö -mü n 'ka 'ö n Dëme dhe -yö nu n -gɔ kɔɔ □εε?

⁴⁴ Bhii -bhö -dhe -ga, ü -büödawo 'a- ma bhë, 'në 'a- -guzë □ne -yö -pa ö -deë 'gludhi 'ka n 'guu.

⁴⁵ Bhi 'ö 'wun 'ö go kwa Dëme 'piö, 'ü- ma, 'yö 'ü- -dhe 'wun gia- □ne, -yö -dho kë bhë, 'dhuë- -yö ü -ta!»

Mali -bha 'tan

⁴⁶ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Mali -ya pö: «N nii -yö n Dëme -bha -kë □va -sü 'tɔ bho,

⁴⁷ n □zuögludhi -sü 'ka n Dhame -Zlan -wun 'gü!

⁴⁸ Bhii -yö ö 'yan -bɔ ma 'a- -bha yuökëdhe -de -dho sia- -sü -zë 'ka n 'piö.

'Ö □dεε □ne -a 'gü me 'bhee- -nu 'saadhö 'wo dho -a pö 'dhuë- -yö n -ta,

49 bhii -Zlan 'piigbeezë □ya 'wun -së □va kē n -dhë; -a 'tö □yö 'slööslö!

50 Me -nu 'wo -suö -a -dhë -a □bhlē 'kpo -sü 'ka bhë, -yö -dho -an 'yena yö 'töng 'saadhö 'ka.

51 □Ya ö bha yuö kē ö -kō 'piigbeezë 'ka, 'ö me -nu 'ö -de -sü □va -yö -an □zuö' pa bhë -an -zuö ö -kō 'yan □taa.

52 □Ya -gludë -nu bho -an -bha 'gō -gbloo 'gü, □ya -yadhë □bhlözë nu -de -dho sia -me -nu -dhë.

53 'Ö me -nu 'ö din 'dho -an kē -na bhë, pē 'ö -an -bha -wun 'dho -a -bha, □yaa -nu -an -dhë □va 'ka, 'ö □ya □bhōme -nu kē, □wa 'dho wo -kō 'kpaan 'ka.

54-55 □Ya nu ö bha yuökëme Izlaelö -bha 'në -nu -dhë, bhii 'ö tōō -a -zlö 'yaa trö Ablaamö □suu'- -ta -me -nu 'yena yö -sü -wun 'ka □toëpö 'ka □ne -kō 'yö- □blē -a 'ka kwa 'bhema -nu -dhë bhë -a 'dhö.»

56 □Dhe □ya kē 'dhö, Mali -yö -to Elizabetö 'piö mü 'su -yaaga 'ka -yaan □tun 'dho -na ö □plöö.

Zan Batisö -bha bhō -sü

57 □Dhe 'töng 'ö Elizabetö dho 'bë bhoë □ya -lo, 'yö 'në gōōn- do kpo.

58 □Dhe 'ö -a dōme -nu waa- -a -gō 'kōōme -nu -wa ma □ne, Dëme □ya 'glusë kē Elizabetö 'ka, 'wo nu 'ö wo 'plēsēn 'wo □zuögludhi -kē wo 'ko □bhaa mü.

59 □Dhe 'ö 'në bhë -a bhō -dhekpaoyi □ya kē 'slēaga, 'wo dhoë 'wo- -kē 'bōn 'ka; 'wo- -kē -bezë kō -a dē Zakali 'tö bhë -waan -a 'kpo -a -bha.

60 'Yö- dhe -ya -pö -an -dhë: «-Daa, -a tōō Zan!»

61 'Ö 'wo- pö -a -dhë: «Me 'wo- -dhe Zan 'yaa ü -gō 'kōōme -nu 'gü!»

62 □Dhe -kē 'dhö, 'wo yö -a dē □dhεε' 'kpo -sü -bha wo -kō 'gü kō -kō 'yö dho ö bha 'në bhë -a 'tö kpoa kō -waan -a dō.

63 'Ö Zakali -yö pē -beēn -a -ta -pē do -dhe -an -gō, 'ö Zan -tö bhë 'ö- -ya. 'Ö -an 'plē 'te -yö tun.

64 -Dhe do bhë -a 'gü, 'ö Zakali -wo -yö yö plaan 'zü -dëüwo; 'yö yö 'sabla -Zlan 'tö 'saa -blü -sü -bha.

65 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö 'suö -yö -da me 'plē 'gü, 'ö 'pian 'yö bō -tōn 'gü □zian' Zude

-se 'gü bhë -a 'ka, 'wun -nu 'wo -kē □ne 'wo- □blēε wo 'ko -nu -dhë.

66 'Ö me -nu 'wo 'wun 'ö -kē bhë 'wo- ma, 'wo yö wo -zo 'ta -sü 'gü □neε: «'Në 'ö □ne -yö -dho kē dō 'ka -o?» Bhii Dëme -yö -kē -a 'piö 'sönggö -sönggö.

Zakali -bha 'tan

67 Zakali 'yö -kē 'në bhë -a dē 'ka bhë, -Zuu 'slööslö -ya pa, 'yö yö -Zlan -wo 'dhiö -lo -sü -bha 'ö- pö:

68 «Kwa Dëme 'tö -yö kē □va, bhi -yö Izlaelö 'segō -bha -Zlan 'ka! 'ö tōō -yö ö -zo -kē ö bha 'segō bhë -a 'piö, 'ö- bho 'gan 'gü.

69 □Ya -gludë Davidö 'yö -kē -a -bha yuökëme 'ka bhë, -a □suu'- -ta -me do 'ö kwa Dhame 'piigbeezë 'ka, -a nu kwa -dhë.

70 Pē 'ö- □blēε ö -wodhiölome 'slööslö -nu -dhë, 'yö- -dhe □ya □glōō yö -mü.

71 Yö gia- -ya 'tö -go kwa -dhë 'dhiö □ne ö -dho kwa dha kwa yaagüme -nu waa- kwa -sanzëme -nu -bha -kō -mō 'wuēn- -sü -gō.

72 -Yö -dho kwa 'bhema -nu 'yena yö, 'ö- -zo dho -büö -a -bha -dhikuëdhe 'slööslö 'ö- -da kwa -nu kwa ziēn bhë -a 'ka.

73 Bhii -yö ö -wo -bhö kwa 'bhema Ablaamö -dhë □ne,

74 ö -dho kwa bho kwa yaagüme -nu -bha -kō -mō 'wun -bha -sü 'gü, kō 'kwa yuö kē -a -dhë -zogbandhe 'ka.

75 -Yö kē 'dhö kō 'kwa kē 'slööslö 'iin kpengdhö -a wö 'dhiö -dhekpaoyi 'saadhö 'ka, kwa -bha -tosiadhe kē -sü 'ka.

76 □Dhe □ya kē 'dhö, ma 'në, -wo -dho ü -dhe -Zlan 'yö -ziö pē 'plē -ta -a -wod- hiölome, bhii ü -dho 'ta sü Dëme 'dhiö, -a -bha zian -gblooga -nu -yuö kē -sü 'ka,

77 kō -yaan -a -zōn -a -bha 'següme -nu -dhë □ne -yö -dho -an dha, -ziö -an -bha □sōōn yaa -nu -ta -sü 'ka.

78 Bhii kwa 'yena yö -sü 'gblüünzë bhë -a -wun 'gü, -Zlan -yö -dho -dhepuudhe 'yö go dhuö -a bhü kwa -ta □ne lan- □luu' -kō 'ö 'bhü -na 'ka bhë -a 'dhö

79 kō -yaan -dhe 'po me -nu 'wo -dhetiidhe 'gü waa- me -nu 'wo -suö ga -dhë -an -ta, kō -yaan kwa -da □zuöyagluu -zian -ta.»

80 'Në 'ö bhë -yö -kē □kpea' □dhia kō 'wundōdhe -yö kē -na -a -gō; 'yö -kē -dhe

'ö me gbe 'yaa- -bha -a -bha 'ö dho 'ö yöë
yi 'yö ö -de -zön -a 'ka Izlaelö -següme -nu
-dhë -a -bha.

2

Yesu bhö -sü (Matiö 1.18-25)

¹ 'Töng 'dhö bhë -a 'ka, -gludë □va Ogitö
-yö tóng -da kö me -nu 'wo Wlömë -me -nu
-bha tóng □löö -wo -an 'ple 'to -ya.

² 'Töyadhe 'ö 'dhö bhë -a -blëezë -yö -kë
'töng 'ö Kilinisö 'yö kë 'segö 'wo- -dhe Sili,
-a □koonme do 'ka bhë -a 'ka.

³ Me -nu 'töüdhö -wo -dho wo 'to -ya
□dhia, me 'ö -dhö -a 'kpo -pö 'gü.

⁴ Zozefu -de 'pö -yö -go Nazaletë Galile
-se 'gü, 'yö dho Zude -se 'gü, pödhë do 'wo-
-dhe Betelëmë 'ö -gludë Davidö -yö bhö -a
'gü bhë -a -bha, bhii 'ö töö yö gia- -yö -go
Davidö □suu' -ta 'gü.

⁵ Yö 'dhö waa- ö bha -zo -tën -a -dhë -me
'wo- -dhe Mali bhë -wo -dho 'wo wo 'to -ya
kö -yö 'guzë.

⁶ -Wo -kë Betelëmë, 'ö- 'bëbhoyi -yö -lo,

⁷ 'yö ö bha 'në -blëezë kpo; -yö -kë 'në
göön- 'ka; 'yö so □ploö -a 'ka, 'yö- -da -du
-bha pë -bhö -a 'gü -pë 'gü, bhii 'ö töö waa
wodhë yö -nia -nu -wo -a 'gü -ko 'gü.

-Zlan -bha böme -yö -wo -tuëmaakëme -nu -ta

⁸ 'Pian gia- bhë -a -ta -tuëmaakëme -nu
-wo -kë blöö mü gbeng wo -bha -tuë -maa
kë □dhia.

⁹ 'Ö -Zlan -bha böme do -yö -wo -an -ta,
'ö -Zlan 'bhü -yö □nië -an -zü. □Dhe □ya
kë 'dhö, 'yö 'suö □va -yö -da -an 'gü.

¹⁰ 'Yö -Zlan -bha böme bhë 'yö- pö -an
-dhë: «Kö □kun 'ö 'suö -yö ka -kë, bhii a
-nu 'wuntaosë 'yö dho Izlaelö -següme -nu
'ple □zuögludhi □va bhë -a 'ka ka □dhia:

¹¹ Gbeng do □ne -a 'gü, Davidö -go plöö,
ka Dhame □ya bhö, 'ö töö Dëme 'ö Klito
'ka.

¹² Pë 'yö dho kë □duakëpë 'ka kö 'wun
'a- □blëe' -na □ne 'kaan- -dhe 'wun gia- 'ö
tö: 'Ka 'dho, ka -dho 'në 'puu 'wo so □ploö
-a 'ka -a yö kö -yö wo -sü 'ka -du -bha pë
-bhö -a 'gü -pë 'gü.»

¹³ 'Yö 'kan 'wo- wo wo -ta kö -Zlan -bha
böme -gbaa □va □wa 'go dhang- 'gü, □wa

nu -a -bha böme 'ö □sia -a 'piö, 'wo yö 'tan
bho -Zlan 'piö -sü -bha 'wo- pö:

¹⁴ «'Töbhödhe -yö -Zlan 'yö dhang- 'gü 'ö
-ziö pë 'ple -ta bhë -a -bha 'ka; -yö ö -bha
□zuöyagluu -nu me -nu 'ö -an -dho -ya -kë
'kpongtaa zö -an -dhë.»

-Tuëmaakëme -nu -dho Betelëmë

¹⁵ □Dhe 'ö -Zlan -bha böme -nu □wa
'go -an 'piö □wa 'dho dhang- 'gü, 'ö
-tuëmaakëme -nu 'wo bhë 'wo- pö wo
'ko -nu -dhë: «Kö -kwa 'dho 'kwa -lo
Betelëmë, pë 'bhle 'yö -kë 'ö Dëme -ya -zön
kwa -dhë bhë 'kwa kwa 'yan do -a -bha!»

¹⁶ 'Wo □luu 'wo -ziö 'wo dho 'zozodhö
'wo -kpen Mali 'dhö, Zozefu 'dhö waa- 'në
'yö -kë wo -sü 'ka -du -bha pë -bhö -a 'gü
-pë 'gü bhë -an -bha.

¹⁷ □Dhe 'ö □wa -an yö, 'ö 'wun 'ö -Zlan
-bha böme -ya □blëe -an -dhë 'yö -gban 'në
bhë -a -bha bhë 'wo- □blëe -an -dhë.

¹⁸ 'Ö me 'saadhö 'wo -tuëmaakëme -nu
-wo bhë 'wo- ma, -an 'te -yö -tun 'wun 'wo-
□blëe bhë -a -wun 'gü.

¹⁹ 'Kë Mali -yö 'wun -nu 'wo □ne -an
'ple -kpo ö □zuö' 'piö, 'ö yö -a -yö 'ko 'dhiö
kë -sü -bha.

²⁰ □Dhe □ya kë 'dhö, -tuëmaakëme -nu
'wo bhë 'wo -ye wo 'zü wo 'gbloo -ta, 'wo
-Zlan 'to -kë □va, 'go mü 'wo- 'to 'saa -blü
pë -nu 'wo- ma, 'wo -an yö bhë -an -wun
'gü, bhii -an 'ple -wo -kë □ne -ko 'ö -Zlan
-bha böme -ya □blëe -a 'ka -a 'dhö.

Yesu 'to 'kpo -sü

²¹ □Dhe 'ö -dhekpaoyi 'slëaga -naa □ya
-lo, 'wo- -kë 'bon 'ka; 'wo- Yesu -to kpo,
bhii 'to bhë -Zlan -bha böme -ya -zön 'dhiö
Mali -dhë -yaan □tun -a -gu 'sü -na.

Yesu -zön -Zlan -go köö -sü

²² □Dhe yi 'ö -an -bha -kë 'slööslö -yi 'ka
bhë □waa- yö 'ko 'dhiö □ne -ko 'ö Moizö
-yö tóng -zön -a 'ka bhë -a 'dhö. 'Yö
Zozefu waa- Mali -wo nu 'në 'ö bhë -a 'ka
Zeluzalëmë kö -waan -a -zön -Zlan -dhë.

²³ Bhii -yö □bëen' -sü 'ka -Zlan -bha tóng
'gü □ne: 'Në -blëezë 'wo 'kpo -na 'në
göön- 'ka bhë, -wo -dho -a -ya -de -ta -Zlan
-bha 'ka.

²⁴ 'Ö 'wo slabhopë 'ö -Zlan -bha tóng -ya
-zön bhë 'wo- nu slabhome -dhë; -yö -kë

-tönggö □ple 'iin -an □suu'- -bhloo □ple 'ka.

²⁵ Goon- do -yö -kë Zeluzalemë 'wo- -dhe Simeon. Goon- 'ö bhë -yö -kë kpengdhö; 'yö -Zlan □bhlë -ya, 'ö -ya me 'ö dho Izlaelö -següme -nu dha bhë -a -bha nu -sü -go. -Zuu 'slööslö -yö -kë -a 'gü.

²⁶ 'Yö- pö -a -dhë □ne -yö -dho ö 'yan do -Zlan -bha -Yame 'ö dhoë- bō bhë -a -bha -yaan □tun ga -na.

²⁷ -Zuu 'slööslö 'ö bhë -yö 'dhiö -sü Simeon 'ka, 'yö nu -Zlan -go kō. □Dhe Yesu -me -nu □wa nu -a 'ka, -yö kë 'dhö kö pë 'ö tong -ya pö -waan -a kë -a -wun 'gü,

²⁸ 'Ö Simeon -ya sü 'ö- kun ö kwεε 'ö -Zlan zuö pö □woë' □neε:

²⁹ «□Dhe □ya kë 'dhö, n Dēme, pë 'ü- 'to go bhë 'bha- -de kë, ü □kwaa' ma 'a ü bha yuökēme 'ka n -zü, kö 'ü n 'sü □zuöyagluu 'ka 'sabla,

³⁰⁻³¹ bhii ü bha Medhame 'ö 'ü- -ya 'següme -nu 'ple 'dhiö 'ü- bō bhë, ma gian 'yan □ya -kpen -a -bha.

³² Yö 'ö tō -dhepuudhe 'yö dho ü -zōn 'kpongtaame -nu 'saadhö -an -dhë. 'Go mü, 'yö dho 'tovadhe nu ü bha 'sego Izlaelö -dhë.»

Simeon -bha -Zlan -wo 'dhiö -lo -sü

³³ Yesu dē waa- dhe -an 'te -yö -tun 'wun 'ö Simeon -ya □bleε -a 'kluë- bhë -a -wun 'gü.

³⁴ 'Ö Simeon -yö 'dhuë- kpo -an -bha, 'go mü 'ö- pö Yesu dhe Mali -dhë: «-Zlan -yö 'në □ne -ya -ya kö -yaan kë Izlaelö 'gü -me -nu -dhe □va -dhe -bha -püö -gen 'ka, 'go mü 'zü -yaan kë -an medhevadhe -nu □luu' -me 'ka. -Yö -dho kë -Zlan -bha □duakēpē do 'ö me -nu dho do -a -go 'yēng -a 'ka.

³⁵ 'Go mü 'yö dho medhevadhe -bha -zo -ta -a 'gü -wun 'yö -bin -sü 'ka, -an 'ple yö -dhegbēadhe 'gü. Bhi -zē, dhebo, □ya kë ü -bha 'ka, □zuö' 'klobhodhe -dho ü □zuö' pē □ne -blaan -bha me 'pē -ko 'dhö.»

Anë -yö -Zlan -wo 'dhiö -lo

³⁶ Dhebo do -yö -kë -dhö 'pö, 'yö -kë -Zlan -wodhiölodhe 'ka 'wo- -dhe Anë; -yö -kë Fanuelö 'yö go Aseε -go 'gunng 'gü bhë -a 'dhu 'ka. -Yö -kë me □klöö 'ka. -Kwe

'slaple □ne 'ö waa- ö □gon 'wo -kë wo 'ko 'piö,

³⁷ 'Ö to □geandhe 'ka, 'ö- -kwε -kë 'gōō- 'slēaga ö ga -yiisiē -naa -yö □loë'. 'Yaa 'go -Zlan -go kō 'gbēadhö, 'yö yuö -kë -Zlan -dhë yi 'saadhö 'ka kö -yö ö -ben 'to -na kö -yö □bheä' -na.

³⁸ Yö -de 'pö -yö -wo mü, 'ö yö -Zlan zuö pö -sü -bha. 'ö 'wun 'ö -gban 'nē bhë -a -bha 'yö- □bleε me -nu 'saadhö 'wo -ya kö -Zlan -yö Zeluzalemë -dhe bho 'gan 'gü bhë -an -dhë.

-An -bha -yε 'zü -sü 'wo dho Nazaretë

³⁹ □Dhe 'ö Yesu -me -nu □wa yēn pē 'ö Dēme -bha tong -ya pö bhë -a kë -sü -bha, 'ö 'wo dho wo -go plöö Nazaretë, Galile -se 'gü.

⁴⁰ 'Nē bhë -yö -kpea 'wundōdhe waa- 'kpaakpadhe -an 'ka; 'ö -Zlan -ko -sē -yö -kë -a -ta.

Yesu -bha 'dho 'ö- wo -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü kö -a -kwε □ya kë 'gōō- do ö ga □ple

⁴¹ -Kwε 'saadhö 'ka, Yesu -me -nu -wo -dho Zeluzalemë Paakö 'wlaan- -ta.

⁴² □Dhe 'ö Yesu -kwε □ya kë 'gōō- do ö ga □ple, -wo -dho Paakö 'wlaan- -ta □ne -ko 'wo- □kaa' -kplawo -a 'dhö.

⁴³ □Dhe 'ö 'wlaan- □ya yēn, 'ö Yesu -me -nu -wo -yε wo 'zü; Yesu -zē 'pö -yö -to Zeluzalemë, 'kεε -a me -nu waa- □tei' do.

⁴⁴ 'Ö -an -bha -zotadhe -ya pö -bezē, Yesu -dho kë wo -ta 'kuë -me -nu 'piö; 'wo -dhekpaoyi do □kaa' 'ta 'sü -sü 'gü. □Dhe -kë 'dhö, 'wo yö -a □mεε' -sü -bha wo -me -nu waa- wo dōme -nu ziēn zian -ta,

⁴⁵ 'kεε waa- yö. 'Yö 'wo -yε wo 'zü 'wo nu Zeluzalemë -a □mεε' -sü 'ka.

⁴⁶ -Dhekpaoyi kë -yaaga -naa bhë 'wo- yö kö -yö -ya -sü 'ka Zuifö -nu -bha me □daan' -me -nu ziēn, -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü, ö 'to 'to □dhia -an -wo -bha kö -yö □dhεε' -nu 'kpo -na -an -go, kö yö -de 'pö, -yö -an -bha □dhεε' -nu -yε 'zü kë -na.

⁴⁷ Me -nu 'wo- -bha 'wun -daa -kë -ko ma, -an 'te -yö -tun -a -bha 'kpaakpadhe waa- 'wun -daa -nu 'yö- kë -na -an -go bhë -a -wun 'gü.

⁴⁸ □Dhe 'ö- -me -nu □waa- yö, 'ö- -wun -yö -an kun, 'ö- dhe -ya pö -a -dhë: «Ma 'nē, -mē -kë 'ü- -kë yi -go 'dhö e? Ü dē

'dhö, ma 'dhö, yi □zuö' □ya dö -gboudhö ü □mεε' -sü 'ka!»

49 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Më -kë 'ka n □mεε □ε? 'Kaa- döa □ne a -dho n -zo kë n Dë -bha yuö -nu 'piö a?»

50 'Kεε 'wun 'yö- □blεε 'dhö bhë waa- -gen dö.

51 □Dhe -kë 'dhö Yesu -yö □luu, 'yö -ziö -an 'piö 'wo dho Nazaretë; -yö -kë 'wun -ma -an -ta □dhia. -A dhe -yö 'wun -nu 'wo □ne -an 'plε -kpö ö □zuö' 'piö -dhe □kpaö □dhia' -dhë.

52 'Ö Yesu -yö -kë □kpaε □dhia 'kpaak -padhe 'ka; 'yö -kë -Zlan waa- mε 'bhee -nu -an wö 'dhiö -së.

3

Zan Batisö -yö -Zlan -wo -blεε

(Matiö 3.1-12; Maakö 1.1-8; Zan 1.19-28)

1 -Kwε 'gö- do ö ga 'soödhü -naa 'ö -kë -gludë □va Tibεε □yënnng 'gü bhë -a 'ka, Pönsö Pilatö -yö -kë Zude -sε □koon □dhia; Elödö -de 'pö -yö -kë Galile -sε □koon □dhia, 'ö -dheglu Filipö -de 'pö, -yö -kë Itule -sε waa- Trasonitö -sε -kpa 'kuë -sü □koon □dhia; 'ö Lizania -yö -kë Abilenë -sε □koon □dhia,

2 'Ö Anë waa- Kaifö 'wo -kë slabhome □va 'ka. -A 'töng gia- bhë -a 'ka 'ö Zan 'ö -kë Zakali gbö 'ka bhë, 'ö -Zlan -yö 'wun □blεε -a -dhë 'yënnng □taa.

3 'Ö Zan -yö dho 'pian 'ö bö 'yiga 'wo -dhe Zuuden ga bhë -a 'piö □zian', 'yö -dhoo bho 'ö- pö: «-Ka nu 'ka ka □zuö' □dhië' -Zlan 'piö, 'ka bö yiö kö -yaan ziö kaa- □soön yaa -nu -ta!»

4 -Kö bhë 'ö □kaa' □ne pë 'ö -Zlan -wodhiölome Ezai -ya □bεen -a 'ka ö -gö 'sëedhe 'gü -a 'dhö: Mε -wo 'ö -dhoo bho -na 'yënnng □taa bhë -ya -pö: -Ka Dëme -bha zian -gblooga -nu -yuö kë, 'ka -an dö kpengdhö!

5 'Yi goo 'gü -dhe -nu 'plε 'gü -dho -blü; -tön -nu, goo -nu -wo -dho □wüü', 'ö -an -ta -yö -mö 'kuë. -Kpinng □kloo' -dhe -nu 'plε -dho dö 'trüün 'piö, 'ö zian -gblooga -nu 'waa -së, 'ö- 'plε -dho kë -së.

6 Mε -nu 'saadhö -wo -dho kwa dha -kö 'ö -Zlan -yö kwa dhaa bhë -a yö.

7 Mε -gbaa -nu -wo -nu Zan 'piö kö -yö -an -bha -go □soön yaa 'gü -boyiödhe kë, 'kεε Zan -ya -pö -an -dhë: «□Mεziëmε -nu 'ka □ne! -Yö -kë ka -zo 'piö □ne ka -dho dha -Zlan -bha za 'ö 'dhoë- nu bhë -a -gö -a?

8 -Ka 'wun -nu 'yö dho -a -zön □ne 'ka ka □zuö' □dhië -Zlan 'piö -an kë; kö □kun 'ka- pö ka -de -dhë □nεε: «Yi dë 'ö töö Ablaamö,» bhii a- -blεε ka -dhë □ne -Zlan -kö -yö -möa kö -yaan -guö kpö -nu 'wo □ne -an kë mε 'ka -waan kë Ablaamö □suu' -ta -nu 'ka!

9 □Dua -yö -pë kë -sü 'ka kö mε -yaan 'lü böa. 'Lü 'ö 'yaa bha ö bhe -së 'ka, -yö -dho bö 'yö -lo 'siö 'gü.»

10 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö mε gbung -nu 'wo bhë 'wo- pö -a -dhë: «□Dhe 'ö 'dhö □ne, kö -më 'yi dho -a kë □ε?»

11 'Yö- -daa -kë -an -gö 'ö- pö: «Mε 'ö -da -bha -so □plε 'dho -a -gö, -ya do nu mε 'ö- gbe 'yaa- -gö -a -dhë. 'Go mü, mε 'ö -bhöpë 'dho -a -gö, -ya -glu mε 'ö 'yaa -an -gö -an 'ka!»

12 'Ö 'nii- □sonng' 'kun -mε -nu -de 'pö, 'wo nu Zan 'piö kö -yaan -an bö yiö, 'ö 'wo Zan □dheε' kpö 'wo- pö: «Yi -Gömε, yi -de 'pö, yi -dho -a kë □dhë □ε?»

13 'Yö- -daa -kë -an -gö 'ö- pö: «Kö □kun 'ka bho -pë 'ö töng -ya pö 'kwa- bho bhë 'ö 'ka -lö -a -naa -zü!»

14 'Ö 'dhasi -nu -de 'pö, 'wo- □dheε' kpö 'wo- pö: «Yi -de 'pö 'dhee, -më 'yi dho -a kë □ε?»

'Yö- pö -an -dhë: «Kö □kun 'ka 'wëü- gbe kun mε -nu -gö 'gügbeedhe 'ka, -kpla -ya -an -bha -sü 'ka; -ka ka -zo kë ka □saan' 'wo- bho -na bhë -a 'piö!»

15 □Dhe -kë □ne 'segümε -nu -wo -ya -Zlan -bha -Yamε -bha nu -sü -gö 'yan -to zian- -sü 'ka bhë, -a -wun 'gü mε 'ö -dhö 'yö -kë -a -zo 'piö □ne Zan 'ö töö -Zlan -bha -Yamε.

16 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Zan -ya -pö -an -dhë: «Mε 'ö- 'pii 'dhö 'gbee- 'ö □zië' n -ta, -yö -dho nu; yaa n -ma 'kun poo kö 'aan- □kloo' -a 'dhiö 'aan- -a -bha -sakpa yun □bhüö' 'po. Ma -zë a ka -bö yiö, 'kεε yö -zë -yö -dho ka pa -Zuu 'slööslö waa- 'siö -an 'ka.

17 -Yö -dho 'dhaa- kun ö kwεε, pë -piö -pë 'ka kö -yaan -mlü -gbo bho -a 'flee- nu

ziën. -Yö -dho ö bha -mlü 'flee- -nu -lo ö -go 'slëëdhö, 'yö -mlü -gbo -güö 'siö 'yaa □dhuu 'gbëëdhö bhë -a 'gü.»

18 -Kö do bhë -a 'ka, 'ö Zan -yö 'wuntaöë □blëë -a 'ka 'sëgümë -nu -dhë, -an □faan' 'më -wo □plëëzë □blëë' -an -dhë -sü 'ka.

19 'Töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka, Zan -yö za -kpa 'sëdë Elödö -bha, Elodiadö 'yö -kë -a dheglu böc 'ka bhë -a 'kun 'ö- wo -a -go waa- 'wun -nu 'ö 'waa -së 'yö -an -kë bhë -a -wun 'gü.

20 □Dhë □ya kë 'dhö, Elödö -yö ko 'zü, 'ö 'wun yaa 'bhaa do kë, 'ö töc Zan 'kun 'yö- wo 'yö- -da -kanso 'gü.

Yesu -bö yiö -sü

(Matiö 3.13-17; Maakö 1.9-11)

21 'Sëgümë -nu -wo -dho 'wo -an bö yiö. Yesu -de 'pö, 'yö dho, 'ö Zan -ya bö yiö. □Dhë 'ö □bhëa' -na, 'yö dhang- 'dhi -yö -po,

22 'Ö -Zuu 'slööslö -yö go dhang- 'gü; 'këë -yö -kë -tönggö 'ka 'ö nu 'ö □yöc -a -ta dhuö; 'ö -wo -yö bö dhang- 'gü 'yö -we 'ö- pö: «Ü n Gbö 'ö- -dho -yö n -kë -a 'ka, bhi □në 'ö n 'yi -kan -a -dhë -wun 'plë 'dho ü 'gü.»

Yesu 'bhëma -nu

(Matiö 1.1-17)

23 □Dhë Yesu -kwë □tei' □ya kë □në pë 'göc- -yaaga 'dhö, 'ö -ya ö bha yuö zü do -sü -bha. Pë 'ö më -nu -wo wo -zo -ta -a 'gü 'ö töc Zozëfu gbö -mü -a 'ka. Zozëfu -yö -kë Eli gbö 'ka,

24 yö -de 'pö 'yö -kë Matatö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Levi gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Melisi gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Zanai gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Zozëfu gbö 'ka,

25 yö -de 'pö 'yö -kë Matatiasö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Amösö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Naömë gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Esili gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Nagai gbö 'ka,

26 yö -de 'pö 'yö -kë Maatö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Matatiasö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Semeinë gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Zozësö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Zoda gbö 'ka,

27 yö -de 'pö 'yö -kë Zoana gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Lesa gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Zolobabelö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë

Salatielö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Neli gbö 'ka,

28 yö -de 'pö 'yö -kë Melisi gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Adi gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Kosamë gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Elimadamë gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Elö gbö 'ka,

29 yö -de 'pö 'yö -kë Yesu gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Eliezëë gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Zolimë gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Matatö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Levi gbö 'ka,

30 yö -de 'pö 'yö -kë Simeon gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Zuda gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Zozëfu gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Zonamë gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Eliakimë gbö 'ka,

31 yö -de 'pö 'yö -kë Melea gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Mëna gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Matata gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Natan gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Davidö gbö 'ka,

32 yö -de 'pö 'yö -kë Zese gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Obëdö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Boozö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Saala gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Naason gbö 'ka,

33 yö -de 'pö 'yö -kë Aminadabö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Ademinë gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Aani gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Esilömë gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Falë gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Zuda gbö 'ka,

34 yö -de 'pö 'yö -kë Zaköbö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Izaakö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Ablaamö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Tala gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Nasöc gbö 'ka,

35 yö -de 'pö 'yö -kë Selusö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Lagau gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Falëkö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Ebelö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Saala gbö 'ka,

36 yö -de 'pö 'yö -kë Kainamë gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Aafazadö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Semë gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Noë gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Lamëkö gbö 'ka,

37 yö -de 'pö 'yö -kë Matuzala gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Enökö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Zalëdö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Maleleelö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Kainamë gbö 'ka,

38 yö -de 'pö 'yö -kë Enösö gbö 'ka, yö -de

'pö 'yö -kë Setö gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë Adan gbö 'ka, yö -de 'pö 'yö -kë -Zlan gbö 'ka.

4

*'Güdandhe 'ö nu Yesu -ta
(Matiö 4.1-11; Maakö 1.12-13)*

¹ Yesu 'ö -Zuu 'slööslö -ya pa bhë -a -go Zuuden □bhaa -sü 'ka, 'ö -Zuu 'slööslö -yö yö -a -dhë 'dhiö, 'ö dhoë -dhe 'ö me gbe 'yaa- -bha bhë -a 'gü.

² -Dhekpaoyi 'gɔɔ- -yiisië □ne 'yö- -kë mü. 'Töng 'ö 'dhö bhë yaa pë gbe -bhö -a 'ka. □Dhe 'ö -dhekpaoyi 'gɔɔ- -yiisië 'wo bhë 'ö □wa ziö, 'ö din -ya kun. 'Ö Satan -ya 'gü dan,

³ 'yö- pö -a -dhë: «□Ya kë □ne -Zlan Gbö -mü ü 'ka, -bhö -guö 'ö □ne -a 'gla -bhöpë 'gü kö 'ü- -bhö!»

⁴ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Abi', bhii pë 'ö □bëen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'ö tɔɔ: Me 'bhee- 'ka 'dho -tosiadhe kë -bhöpë -de 'sloo -ta!»

⁵ 'Yö- -sü 'yö □daa' -ton tuö 'yö 'kpongtaa -gludëdhe -pö 'ple -zɔn -a -dhë,

⁶ 'Ö- pö -a -dhë: «A -dho ü gbaa -wogbiindhe waa- 'tɔbhɔdhe -an 'ka -gludëdhe -pö -nu -bha zö, bhii 'ö tɔɔ pë -nu 'wo zö -wo n -gbaa -a 'ple 'ka, a -dho -a nu me 'ö -dhi n -dhë -a -dhë.

⁷ □Ya kë □ne 'bha 'gblü n 'dhiö, -a 'ple -dho kë ü -bha 'ka.»

⁸ 'Ö Yesu -ya pö: «Pë 'ö □bëen' -sü 'ka 'ö tɔɔ: -Bhö ü Dëme, ü -bha -Zlan dosen 'kpaan gba 'ü yuö kë yö dosen 'kpaan -a -dhë.»

⁹ 'Ö Satan -ya sü 'zü, 'yö dhoë Zeluzalemë, -Zlan -bha 'kɔ □va tuö, 'yö-pö -a -dhë: «□Ya kë □ne -Zlan Gbö -mü ü 'ka, 'go dhuö zö 'ü -püö sia- -de,

¹⁰ bhii pë 'ö □bëen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'ö tɔɔ: -Zlan -dho -a pö ö bha bɔme -nu -dhë -wo wo -kɔ 'kɔɔ ü -gɔ zian- kö □kun pë gbe dho kë ü 'ka.

¹¹ 'Go mü 'zü -wo -dho ü bun -së 'ka kö □kun ü -gen dho -zuö -guö -bha. »

¹² 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Pë 'ö □bëen' -sü 'ka 'pö 'ö tɔɔ: Kö □kun 'ü ü Dëme ü -bha -Zlan 'gü dan! »

¹³ □Dhe □ya Yesu 'gü dan -kɔ □suu'- 'saadhö -ta 'ö yaa- 'kundhe gbe yö, 'yö -ziö 'ö dho 'ö yöë yi gbe -bha.

Yesu -bha ö bha yuö zü -dɔ Galile -se 'gü -sü

(Matiö 4.12-17; Maakö 1.14-15)

¹⁴ Yesu -yö -ye ö 'zü 'ö dho Galile, pa -sü 'ka -Zuu 'slööslö -bha 'piigbeedhe 'ka. -Wo -yö -a 'tɔ 'saa -blü -sü 'gü 'sɛgɔ 'ö bhë -a -dhe 'saadhö 'gü.

¹⁵ -Yö -kë me -nu □daan' □dhia Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ -nu 'gü. 'Ö me -nu -wa 'tɔ -kë □va -dhe 'saadhö -a -bha.

-Wo Yesu -kë Nazalëtë

(Matiö 13.53-58; Maakö 6.1-6)

¹⁶ Yesu -yö -go mü 'yö nu Nazaletë, -dhe 'ö □kpea -a -bha bhë -a -bha. 'Ö Zuifö -nu -bha □glooyi 'ka 'yö -da -an -bha -bhɔkuëkɔ 'gü □ne -kɔ □ya kë 'yö- □kaa' -kplawo bhë -a 'dhö; 'yö □luu kö -yaan pë 'ö □bëen' -sü 'ka -a pö.

¹⁷ 'Wo nu -Zlan -wodhiölome Ezai -bha 'sëedhe -be 'ka -a □dhia. 'Sëedhe -be bhë, □dhe 'ö- 'dhi -po, 'ö- 'yan -yö -kpën pë 'ö -kë □bëen' -sü 'ka- -bha □nɛɛ:

¹⁸ -Zuu 'slööslö 'ö go n Dëme 'piö -yö n 'piö, -yö n -sü 'yö n bɔ kö 'aan- nu 'wuntɔsë 'ka 'yename -nu □dhia. -Yö n -bɔ kö 'aan- me -nu bho 'gan 'gü, 'aan- 'yënnngtiime -nu -dhe bo; 'go mü 'aan- me -nu 'wo 'klobhɔdhe 'gü -an bho -a 'gü,

¹⁹ kö -kwe 'ö Dëme dho ö bha 'glusë kaa bhë, 'aan- -a -wun □blɛɛ' -an -dhë.

²⁰ 'Yö Yesu -yö 'sëedhe -be bhë -a kpa 'kuë-, 'yö- nu yuökëme -dhë, 'ö □yaannu kö -yaan -an □daan'-. Me -nu 'töüdhö 'wo -kë -bhɔkuëkɔ 'gü mü 'saadhö, -an 'yan -yö □dhië Yesu 'piö dosen.

²¹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö- pö -an -dhë: «'Wun -dhe 'ö □bëen' -sü 'ka, 'ka 'go -na ma □dhia bhë, -a -de -ya kë □dɛɛ 'töng gia- 'ka- -maa bhë -a 'ka.»

²² Me -nu 'wo kë mü -wo -we -a -wo -bha, 'ö -an 'te -yö tun 'wun -sɛɛbɔ 'yö 'go -na -a dhiö bhë -a -wun 'gü, 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë □nɛɛ: «'E! Zozefu gbö □ne 'yaa -mü -a?»

²³ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka -dho 'wun □zuan' 'ö □ne -a -zɔn n -dhë: □Dhɔngtrɔ, -bhö ü -de dha!> 'Ka dho -a

pö 'zü n -dhë: «Pë -nu 'ü- -kë Kapεεnaomë 'saadhö 'yi- -ma bhë, -bhö -an 'plë kë ü -de -gö plöö zö!» »

24 'Go mü 'zü 'yö- pö: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: 'Waa -Zlan -wodhiölome gbe □bhlë -ya ö -de -gö plöö.

25 A -yoon -a -ta dhuö ka -dhë 'zü □ne kö Eli -yö □tun -dhö bhë, □geandhoo -nu -wo -kë -dhö □va Izlaelö -se 'gü zö, 'töng 'ö dha yaa ban -a 'ka -kwe -yaaga waa- 'su 'slado -an -bha. 'Yö- 'töng bhë -a 'ka 'yö din □va -yö -da 'se □ne -a -ta,

26 'kεε -Zlan yaa Eli bo □geandhoo -nu 'wo 'dhö bhë -an me gbe 'piö -a 'ke yaa kë □geandhe do 'yö -kë Saleta, Sidon -se 'ö 'se gbe 'ka bhë -a 'gü -a 'ka.

27 'Go mü 'zü, 'ö □weeme -nu -wo -kë □va Izlaelö -se 'gü 'töng 'ö -Zlan -wodhiölome Elize -yö □kaa' mü -a 'ka, 'ö -an me gbe -dhe yaa bo -a 'ke yaa kë Naama 'yö go Sili -dhe 'ö 'se gbe 'ka bhë -a 'gü -a 'ka.»

28 Me -nu 'wo -kë -bhökuëkö 'gü mü 'töüdhö bhë, 'wun -yö -na -an -zuë 'wun 'ö- □blεε bhë -a -wun 'gü.

29 'Wo □luu 'wo- kun 'wo- □gböo gbo 'wo boa woë- pödhe 'ö -kë -ton 'kluë- bhë -a -bha, 'wo dhoë -ton gia- bhë -a tuö kö -waan -a -zuö goo 'gü.

30 'Kεε Yesu -yö -bo -an ziën 'yö dho.

Yesu -bha goon- 'ö -zoo yaa □yaa- 'tu bhö, -a -dhe bo -sü (Maakö 1.21-28)

31 □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö dho Kapεεnaomë plöö, Galile -se 'gü, 'ö yö me -nu □daan' -sü -bha Zuifö -nu -bha □glooyi 'ka.

32 'Ö -an 'te -yö -tun -a -bha me □daan' -kö bhë -a -wun 'gü, bhii 'ö töo -yö 'wun -blεε -wogbiindhe 'ka.

33 Goon- do 'ö -zoo yaa -yö -kë -a 'gü bhë, -yö -kë -bhökuëkö 'gü mü 'pö, 'ö yö 'we -sü 'gü 'gbee- 'ka □neε:

34 «'Aa! -Më -mü -i, Yesu 'go Nazaretë? Ü -nu kö 'üën- yi 'gü □siö' □a? A- □döa' □ne, ü me 'slööslö 'ö -Zlan -ya bo -a 'ka!»

35 'Ö Yesu -yö 'wun □blεε -zoo yaa bhë -a 'ka 'gbee- 'ka 'ö- pö -a -dhë: «Ü 'dhi yö 'kuë- 'ü 'go goon- 'ö □ne -a 'gü!»

'Yö -zoo yaa -yö goon- 'ö bhë -a -zuö sia- me 'plε wö 'dhiö mü 'ö go -a 'gü; yaa pë yaa gbe kë -a 'ka.

36 'Ö me -nu 'wo -kë mü -an 'te -yö tun, 'ö 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë: «'Wun □blεε' -wo □suu' -mlë 'ö □ne □ε? 'E, goon- 'ö □ne -yö 'wun -blεε -zoo yaa -nu 'ka -wogbiindhe waa- 'piigbeedhe 'ka, 'ö 'wo go me -nu 'gü 'dhö e?»

37 'Ö Yesu 'to -yö -pen 'pian 'ö 'dhö bhë -a -ta me 'plε 'dhi.

Yesu -yö 'yuame -nu □plëezë -dhe -bo (Matiö 8.14-17; Maakö 1.29-34)

38 Yesu -yö -go -bhökuëkö 'gü mü 'ö dho Simö -gö köo. Simö □da -ta yaa kë 'po -sü 'ka, 'ö töo 'gii- -kö -yö -kë -a -bha 'gbee- 'ka; 'ö me -nu -wo □bhea Yesu -dhë kö -yaan -a -dhe bo.

39 'Ö Yesu -yö □yoon -a -bha, 'yö 'wun □blεε 'gbee- 'ka 'gii- bhë -a 'ka, 'ö go -a 'gü, 'ö to mü 'ö □luu 'ö yö -an -bhöpë -yuö kë -sü -bha -an -dhë.

40 □Dhe lan- □ya -püö, 'ö 'wo nu me -nu 'ö 'yua □suu' -'oo □suu' -yö -an -kë -an 'ka Yesu 'piö; 'yö -an -dhe bo ö -kö -kpa -an -ta dhuö -sü 'ka.

41 'Ö -zoo yaa -nu -wo go me -nu □plëezë 'gü □gblaa 'gbla -sü 'ka □neε: «-Zlan Gbö -mü ü 'ka!» 'Kεε Yesu -yö 'wun □blεε -an 'ka, kö □kun 'wo dho 'wun gbe □blεε', bhii 'ö töo wo gia- -wa □döa' □ne -Zlan -bha -Yame -mü -a 'ka.

Yesu -yö -Zlan -wo -blεε Zude -se 'gü (Maakö 1.35-39)

42 □Dhe 'ö- -dhe □ya 'po, Yesu -yö -go plöö 'yö dho ö -de 'sloo 'ka -dhe do 'bhaa -bha. 'Ö me -gbaa □va -wo yö -a □meε' -sü 'gü. □Dhe 'ö □waa- yö, 'wo- kuënnu kö -yaan 'to wo 'piö mü.

43 'Kεε Yesu -ya -pö -an -dhë: «A -dho 'wuntaöse 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe -bha, -a □blεε pödhe me -nu 'wo to -an 'gü; bhii pë 'ö -Zlan -yö n bo -a -wun 'gü bhë 'ö bhë.»

44 'Yö -Zlan -wo □blεε Zuifö -nu -bha -bhökuëkö -nu 'gü Zude -se 'gü.

5

Yesu -bha □guë' -nu -blεezë 'sü -sü (Matiö 4.18-22; Maakö 1.16-20)

1 Yi do 'ka Yesu -yö -kë Zenezalëtö 'yipuë 'kpong 'dhiö, 'ö me -gbaa 'va -wo nu 'wo 'nië -a -zü zian 'ple 'ka kö -waan wo 'to -to -Zlan -wo -bha.

2 -Dhe bhë -a 'gü 'yitagö 'ple -wo -kë 'yi 'kpong 'dhiö kö me -nu 'wo 'yiblükëme -nu 'ka, 'wa 'go -a 'gü 'wa 'dho wo -bha 'kplö 'zlu 'dhia.

3 'Ö Yesu -yö -da 'yitagö me 'ö -kë Simö -bha 'ka bhë -a 'gü, 'ö -pö -a -dhë -ya 'bhe 'tee 'yöön 'yi -ta; 'ö 'yaannu -a 'gü 'ö yö -an 'daan' -sü -bha.

4 'Dhe 'ya yën 'wun 'blëe' -sü -bha, 'ö -pö Simö -dhë: «-Bhö 'yöön 'yitagö 'ka 'yi ziëndhe gia- -bha kö bhi 'dhö, ü 'bhamë -nu 'dhö 'ka ka -bha 'kplö -zuö yiö 'kaan- 'yuö- 'sü!»

5 'Ö Simö -ya pö -a -dhë: «N -Gömë, yi 'yi -blü -kë gbenggbeng, 'këe yiëë pë gbe yö. 'Ao', 'dhe -kë 'ne bhi gia- 'ü- pö 'a- kë bhë kö a -dho -a kë ü -wo 'ka.»

6 'Dhe 'ya kë 'dhö, 'wo 'kplö -zuö yiö, 'ö 'yuö- -yö -an -bha 'kplö pa, 'dhe 'to -na zlöö kö -yö 'kaan' -na.

7 'Ö 'wo 'üü- -blü wo 'bhamë -nu 'wo -kë 'yitagö gbe 'gü bhë -an -gö kö -waan nu wo -dhë. 'Ö 'wo nu 'wo 'yitagö 'ple bhë 'wo -an 'ple pa 'yuö- 'ka, 'dhe 'to -na zlöö kö 'yitagö -nu 'wo bhë -wo 'dho -na 'yi 'löö.

8 'Dhe 'ö Simö Pieë 'ya pë -nu 'wo bhë -an yö, 'yö nu 'yö -lo ö kpon 'gü Yesu 'dhiö, 'ö- pö -a -dhë: «N Dëmë, -bhö 'yöön 'ma 'ü 'go n 'sö; ma 'a 'ne 'wunyaakëme -mü n 'ka!»

9 Pë 'ö -kë 'ö- pö 'dhö bhë 'ö töö 'suö -yö -da yö gia- waa- me -nu 'wo to -an 'gü 'yuö- 'va 'wo- sü bhë -a -wun 'gü.

10 -Kö do bhë -a 'ka 'ö 'kaa' Simö 'bhamë -nu Zakö waa- Zan 'wo -kë Zebede gbö -nu 'ka bhë -an -gö 'pö. 'Këe Yesu -ya -pö Simö -dhë: «Kö 'kun 'ö 'suö -yö ü -kë! 'Go 'dëe -bha zlöö a -dho ka kë 'kplö -zuö me -nu -gö -me 'ka kö 'ka nu -an 'ka n 'dhia.»

11 'Dhe -kë 'dhö 'wo nu wo -bha 'yitagö 'ka 'yi 'kpong 'dhiö, 'ö 'wo pë 'ple to mü 'wo -ziö Yesu 'piö.

*Yesu -yö 'weeme do -dhe -bo
(Matiö 8.1-4; Maakö 1.40-45)*

12 Yesu -yö -kë pödhe do 'bhaa 'gü, 'ö me do 'ö 'wee -ya -kë bhë 'yö nu. 'Dhe

'ya Yesu yö, 'yö -gblü -a 'dhiö 'yö 'bhea -a -dhë 'ö- pö: «N -Gömë, 'ö 'ya kë 'ne -yö ü -dhi -a -dhë -wun 'ka, -bhö n bun kë 'slööslö!»

13 'Ö Yesu -yö ö -kö -po 'ö pa -a 'ka 'ö- pö -a -dhë: «A -we -a -bha, ü bun kë 'slööslö!» -Dhe do bhë -a 'gü, 'ö 'wee -yö go göön- 'ö bhë -a -bha.

14 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «'Wun 'ö 'ne kö 'kun 'ü- 'blëe me gbe -dhë, 'këe -bhö 'dho 'ü ü -de -zön slabhome -dhë 'ü ü bun -kë 'slööslö -sü sla- bho 'ne -kö 'ö Moizö -ya 'blëe -a 'ka bhë -a 'dhö kö -yaan -a -zön me 'ple -dhë 'ne ü -dhe 'ya bo!»

15 'Ö Yesu 'to -yö -pen -dhe 'saadhö 'gü; me -gbaa 'va -wo -kë -nu -a 'piö 'dhia mü kö -waan wo 'to -a -wo -bha, kö -yö me 'bhaa -nu dha -na -an -bha 'yua -nu -gö.

16 'Këe Yesu -yö -go -an ziën mü, 'yö dho ö 'sloo 'ka -dhe -nu -bha kö -yaan 'bhea'.

*Yesu -yö 'tingme do -dhe -bo
(Matiö 9.1-8; Maakö 2.1-12)*

17 Yi do 'ka Yesu -yö -kë me -nu 'daan' 'dhia. -Dhe bhë -a -bha Falizi -me -nu waa- tónggömë -nu 'wo go Galile waa- Zude -pö -nu 'gü 'iin Zeluzalemë plöo -wo -kë 'yaannu -sü 'ka -a 'sö mü. Dëmë -bha 'piigbeedhe -yö -kë Yesu 'gü, 'yö- -kë 'ö me -nu -bha 'yua bo -a 'ka.

18 Me -nu -wo göön- do 'yö 'ting 'yua' -ya -kë -a bun 'nuu 'gü 'wo nuë; 'wo- këdhe 'mëe kö 'waan- dhoë Yesu 'dhiö kö.

19 'Këe bodhe gbe yaa kë -dhö -an -gö me gbung 'wo -kë 'kö 'dhiö bhë -a -wun 'gü. 'Yö 'wo -da -a 'ka 'kö tuö, 'wo -dhe 'dhi do bho 'wo- to ö -bha 'nuu 'gü, 'wo- 'yö me -nu gbung 'gü kö mü Yesu 'dhiö -dhe gia- -bha.

20 'Dhe 'ö Yesu 'ya me -nu 'wo bhë -an -bha -zo -yö ö -bha -sü yö, 'yö- pö 'yuame bhë -a -dhë: «N 'bhamë, 'ma ziö ü bha 'söön yaa -nu -ta.»

21 'Ö tónggömë -nu waa- Falizi -me -nu -wo yö wo 'kö 'dheë' 'kpo -sü -bha 'neë: «Dö -mü göön- 'ne -a 'ka 'yö 'wun 'blëe -Zlan -gö 'nëdhö e? Dö dho -mö -a -bha kö -yaan ziö me -nu -bha 'söön yaa -nu -ta -a 'ke yaa kë -Zlan dosen 'kpaan 'ka e?»

22 'Këe -zotadhe 'yö -kë -an 'gü bhë, Yesu -ya -dö; 'dhe -kë 'dhö, 'ö- pö -an -dhë:

«-Më -kë 'ö -zotadhe □suu'- -nu 'wo □ne 'wo -kë ka 'gü i?

²³ -A pö -sü <'ma ziö ü -bha □söön yaa -nu -ta> 'iin <-bhö □luu'- 'ü 'ta 'sü> bhë -a -mlë 'ö 'pëepë -ε?

²⁴ 'Kεε a- 'piö kö 'ka- döa □ne -kə -mə 'wuën- -sü -yö ma 'a Mεgbö 'ka n -gə 'kpongtaa zö kö 'aan- ziö mε -nu -bha □söön yaa -nu -ta.»

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- pö 'tinngmε bhë -a -dhë: «A- -pö ü -dhë, -bhö □luu'- 'ü ü bha 'nuu 'sü 'ü 'dho ü -gə kə!»

²⁵ -Dhe do bhë -a 'gü, gəön- 'ö bhë 'yö □luu 'ö dö ö -gεan mε 'kpekpe wö 'dhiö mü, 'yö ö bha 'nuu sü 'yö dhoë ö -gə kə 'tan -bho -Zlan 'tə 'piö -sü 'ka.

²⁶ -An 'te -yö -tun, 'wo yö -Zlan 'tə 'saa -blü -sü -bha, 'kεε 'suö -yö -da -an 'gü 'wo- pö: «'Yië pë 'gblüünzë yö □dεε!»

*Yesu -yö Levi □dhə -kë
(Matiö 9.9-13; Maakö 2.13-17)*

²⁷ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö -go pödhe bhë -a 'gü; -a -bha 'dho -sü 'ka, -yö 'nii- □səng' 'kun -mε do 'wo- -dhe Levi -a -yö kö -yö -ya -sü 'ka 'nii- □səng' -kun -a 'gü -kə 'gü. 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö □luu'- 'ü ziö n 'piö!»

²⁸ 'Yö Levi -yö □luu, 'yö pë 'plε to sia-, 'yö -ziö -a 'piö.

²⁹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Levi -yö Yesu □bhlë -kë ö -gə kə. 'Nii- □səng' 'kun -mε -dhe □va -dhe waa- mε 'waa gbε -nu, -wo -kë -an 'piö pë -bhö □dhia mü.

³⁰ Mε -nu 'wo -kë Falizi -mε -nu 'ka waa- tənggə -nu -wo 'wun -blεε -wo □löö wo 'ko -dhë, 'ö 'wo- pö Yesu -bha □guë' -nu -dhë: «-Më -kë 'ö 'ka pë -bhö, 'ka müpë mü 'nii- □səng' 'kun -mε -nu waa- 'wunyaakεmε -nu -an 'piö e?»

³¹ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gə 'ö- pö: «Mε -nu 'ö 'yua 'yaa -an -bha bhë, -an -bha -wun 'yaa □dhəngtrə -bha, 'kεε mε -nu 'ö 'yua 'dho -an -bha □ne 'wo □dhəngtrə □mεε.

³² N 'ka nu mε -nu 'wo kpengdhö -an 'piö, 'kεε mε -nu 'waa kpengdhö □ne 'a nu -an 'piö kö -waan wo □zuö' □dhië'- -Zlan 'piö.»

Yesu -yö 'wun 'ö -gban -ben 'to -sü -bha -a -wun -blεε

(Matiö 9.14-17; Maakö 2.18-22)

³³ Yi do 'ka, mε -nu -wa -pö Yesu -dhë 'zü: «□Ya kë Zan -bha □guë' -nu -wo wo -ben -to, 'ö □ya kë 'wo □bhεa. -Kə do bhë -a 'ka, 'ö Falizi -mε -nu -bha □guë' -nu -wa □kaa'; 'kεε ü bha □guë' -nu 'waa wo -ben 'to.»

³⁴ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gə 'ö- pö: «Ka -dho -məa kö mε -nu 'wo -an □dhə kö -na dhe 'sü 'wlaan- -ta bhë 'kaan- pö -an -dhë kö □kun 'ö 'wo pë -bhö, 'kεε kö dhe -gə -yö -an 'piö a? -Yö -dho kë ka -de 'gü 'dhö!

³⁵ 'Kεε -abi', yi 'ö dhe -gə dho go -a 'ka -an 'piö □ya -lo, 'ö 'wo dho wo -ben to.»

³⁶ 'Ö Yesu -yö 'wun □blεε -an -dhë 'zü 'wun □zuan' 'ka 'ö- pö: «Mε gbε yaa 'dho -məa kö -yaan sə -dëü 'klu 'kan -yaan yö sə zii 'blédhe -bha -yaan -a -wə. □Ya kë 'dhö kö □ya sə -dëü □siö'; 'go mü sə -dëü waa- -a zii waa dhi wo 'kuë-.

³⁷ 'Iin 'zü mε gbε 'ka 'dho yə 'gbee- yö □puu' 'wəönwəön 'gü -yaan -a 'dhi -ta. □Ya kë 'dhö yə -dho □puu' 'ö 'dhö bhë -a wü 'ö 'daawo 'ö -an 'plε 'gü- □siö.

³⁸ 'Kεε -abi!' -Ka yə 'gbee- yö □puu' -dëü 'gü!

³⁹ 'Ö mε gbε 'yaa- -dho kë yə 'slēnslēn 'ka kö □ya 'go yə 'gbee- mü □dhia, bhii -wa pö: <Yə 'gbee- □ne 'ö -së!> »

6

Yesu -yö 'wun 'ö -gban □glooyi -bha -a -blεε

(Matiö 12.1-8; Maakö 2.23-28)

¹ □Glooyi do 'ka Yesu waa- ö -bha □guë' -nu -wo -kë bə □dhia 'blee- 'wo □bluu'- kë -na -a 'ka -a -bhlö -nu 'gü. 'Ö- -bha □guë' -nu -wo □bluu'- -kpa 'bhaa -nu bho 'wo- □sii si wo kwεε 'ö 'wo- ga -nu -bhö.

² Falizi -mε 'bhaa -nu -wo -kë mü, 'wo- pö -an -dhë: «-Më -kë 'ö pë kwaa- təng -ya pö kö □kun 'kwa- -kë □glooyi 'ka 'ö 'ka- -kë -ε?»

³ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gə 'ö- pö: «Pë 'ö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëédhe 'gü □nεε, yi do 'ka Davidö waa- ö bha mε -nu din -yö -an -kun bhë kaa- pö □a?

⁴ -Ya -pö yi bhë -a 'ka -yö -dho 'yö -da -Zlan -gə kə, 'yö □bluu'- 'wo- -ya -Zlan

-bha 'ka bhë 'ö slabhome □va -ya nu -a -dhë 'yö- -bhö 'yö- 'bhaa nu ö bha me -nu -dhë, 'kεε kö kwa -bha tång -ya -pö sla- -bho -Zlan -dhë -me -nu -de 'sloo □ne 'wo dho □bluu'- bhë -a -bhö. □Ya kë 'dhö kö pë ma □guë' -nu -wa -kë bhë, 'yaa 'wun yaa □va 'kpaan 'ka.»

⁵ 'Ö Yesu -ya pö 'zü □neε: «Ma Μεgbö, 'a tɔɔ □glooyi -de gia- bhë -a -gɔme.»

Me- -gbiö -yö ga -a -bha
(Matiö 12.9-14; Maakö 3.1-6)

⁶ □Glooyi do 'bhaa 'ka Yesu -yö -da Zuifö -nu -bha -bhökuëkö do 'gü, 'ö yö -an □daan' -sü -bha. Gɔɔn- do -yö -kë mü, 'ö- □kwεε- 'gü -gbiö -yö ga -a -bha.

⁷ Tånggɔme -nu waa- Falizi -me -nu 'yan -yö -kë Yesu -bha, kë □ne -yö -dho me -dhe bo □glooyi 'ka kö -waan -a dɔ, bhii pë 'wo -kë -a □mεε' □dhia 'ö tɔɔ 'wun 'wo dho -a dɔ -a -bha □ne □ya 'wun yaa kë.

⁸ □Dhe -kë □ne Yesu -yö -an -bha -zo- tadhe -dɔ bhë, 'yö- pö me 'yö- -gbiö -yö ga -a -bha bhë -a -dhë: «-Bhö □luu'- 'ü do ü -gean me 'ple 'dhiö zö!»

Me 'ö bhë 'yö □luu 'yö dɔ ö -gean mü.

⁹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A -dho ka □dhεε' kɔɔ: -Më 'ö kwa -bha tång -ya pö 'kwa- kë □ε? -Wo 'wun -së kë □glooyi 'ka i 'iin -wo 'wun yaa kë e? -Wo me dha □i 'iin -wo me 'gü □siö'- e?»

¹⁰ □Dhe 'yö -an 'ple -ta -ga, 'yö- pö me 'ö bhë -a -dhë: «-Bhö ü -gbiö 'po!»

'Yö ö -gbiö -po 'ö- -gbiö -yö to mü 'ö bo.

¹¹ 'Ö 'wun -yö -na me -nu 'wo -kë mü -an -zuë 'sönggö -sönggö, 'wo yö pë 'wo dho -a kë Yesu 'ka -a □blεε' -sü -bha wo 'ko -nu -dhë.

Yesu -bha ö bha bɔme -nu 'gɔɔ- do ö ga
□ple 'sü -sü
(Matiö 10.1-4; Maakö 3.13-19)

¹² Töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka, Yesu -yö -dho -tɔn tuö kö -yaan □bhεa'-; 'ö gbeng -yi do sü 'ö □bhεa -a 'ka -Zlan -dhë.

¹³ □Dhe 'ö- -dhe □ya 'po, 'yö ö bha □guë' -nu □dhɔɔ -kë, 'yö -an 'gɔɔ- do ö ga □ple sü -an 'gü; 'yö -an 'tɔ kɔɔ bɔme -nu 'ka.

¹⁴ Me 'wo 'dhö bhë -an 'tɔ 'ö □ne: Simɔ 'yö- 'tɔ kɔɔ Pιεε 'ka waa- ö dheglu Andre, Zakö, Zan, Filipö, Baatelemi,

¹⁵ Matiö, Toma, Zakö Alefe gbö, Simo 'wo- 'tɔ kɔɔ 'yënnngsiömε 'ka ö -bha 'sego -wun 'gü.

¹⁶ Zakö gbö Zudë waa- Zuda Ikalioṭö 'yö dho zlöö 'yö -kë Yesu 'dhɔɔdɔmε 'ka.

Yesu -bha me -nu □daan' -sü waa- -a
-bha 'yuame □plëezë -dhe bo -sü
(Matiö 4.23-25)

¹⁷ Yesu waa- me -nu 'wo bhë -wo -go -ton tuö 'wo dho 'wo □gbaannu -dhe 'kpekpe -dhe do -bha. -A -bha □guë' -nu -gbaa □va -wo -kë mü. 'Go mü 'zü 'ö me -gbaa □va 'wo go Zude -se -nu, Zeluzalemë plöo -dhe -nu 'iin pödhe -nu 'wo -an -zütodhe -nu 'gü -nu, Tii -dhe waa- Sidon -dhe -nu 'wo 'yoo 'kpong 'dhiö,

¹⁸ -wo -nu -a 'piö mü kö 'waan- wo 'to 'to -a -wo -bha, 'iin kö -yö -an -bha 'yua -nu bho -an 'gü. 'Ö me -nu 'ö -zoo yaa □ya -an 'tu bɔ bhë 'yö -an -dhe bo 'pö.

¹⁹ Me 'ple -wa këdhe -mεε kö 'waan- 'pa -a 'ka, bhii 'ö tɔɔ □ya kë 'dhö 'piigbeedhe -yö -go -a 'gü, 'yö -an 'ple -dhe bo.

Yesu -yö me -daan -tɔn do tuö
(Matiö 5.1-12)

²⁰ □Dhe Yesu □ya ö bha □guë' -nu -ga, 'ö- pö -an -dhë: «□Zuögludhi -yö kë me -nu 'ka 'yenazë ka -gɔ, bhii 'ö tɔɔ -Zlan -bha -gludëdhe -yö -dho kë ka -bha 'ka.

²¹ □Zuögludhi -yö kë me -nu 'ö din 'dho ka kë -na bhë ka -gɔ, bhii 'ö tɔɔ -bhöpë -nu -dho kë ka -gɔ □va.

□Zuögludhi -yö kë me -nu 'ka 'gbo bɔ -na bhë ka -gɔ, bhii 'ö tɔɔ ka -dho 'yee to 'dhiö □zian'.

²² □Zuögludhi -yö kë ka -gɔ, 'kö -kë □ne me -nu -wo -ya ka -san 'ka, 'ö 'wo -kan ka -bha, 'iin 'wo 'si -nu bho ka -gɔ, 'ö 'wo ka bho yunng, ma 'a Μεgbö 'ka n 'tɔ -wun 'gü 'dhee!

²³ -Ka □zuögludhi kë yi 'ö pë -nu 'wo bhë 'wo dho kaa ka 'ka -a 'ka; -ka -lö □zuögludhi 'ka, bhii 'ö tɔɔ ka 'kian □va -yö -ya -sü 'ka ka -gɔ dhang- 'gü. -Kɔ do 'ö bhë -a 'ka, 'ö -an 'bhema -nu -wa □kaa' -Zlan -wodhiölome -nu 'ka 'pö 'dhiö -be.

²⁴ 'Kεε 'yena -wun -yö -dho kë □bhɔɔme -nu ka 'ka, bhii 'ö tɔɔ 'ka ka -bha 'wun -së -nu 'ple yö 'saadhö.

25 'Yena -wun -dho kë pëyagomε -nu ka 'ka, bhii 'ö tɔɔ din -yö -dho ka kë! 'Yena -wun -yö -dho kë mε -nu 'ka 'yee 'to -na ka 'ka, bhii 'ö tɔɔ ka -dho kë □zuö' 'klobhɔdhe waa- 'gbo bɔ -sü -an 'gü!

26 'Yena -wun -yö -dho kë mε -nu 'ö mε 'plε 'dho 'wun -së □blεε' -na ka -gɔ bhë ka 'ka, bhii 'ö tɔɔ -kɔ do 'ö bhë -a 'ka 'ö -an 'bhema -nu -wa □kaa' -Zlan -wodhiölome □suazë -nu -gɔ!

(Matiö 5.38-48; 7.12a)

27 'Kεε mε -nu 'ka ka 'to 'to -na n -ma □nε, a- -pö ka -dhë: -Ka ka yaagümε -nu -dho kë, 'ka 'wun -së kë mε -nu 'wo ka -san zë -na bhë -an -dhë.

28 -Ka 'dhuë- 'kpɔ mε -nu 'wo 'wun 'kpöü -ya -na ka -bha bhë -an -bha, 'ka □bhεa' -mε -nu 'wo 'wun 'gbee- wɔ -na ka -ta bhë -an -wun 'gü.

29 □Ya kë □nε mε □ya ü 'to -ma, -bhö -a kë □plε -naa -zɔn -a -dhë, 'iin mε □ya ü bha gblang 'sü, -bhö ü □kwaa' -a -zü -yö ü bha -dasɔ 'sü 'pö.

30 Mε □ya pë -dhe ü -gɔ, -bhö -a nu -a -dhë, 'ö □ya kë □nε mε □ya pë 'sü ü -gɔ, kö □kun 'ü- -dhe -a -gɔ gbɔ.

31 Pë 'ka- 'piö kö mε -ya kë ka -dhë bhë, -kaa kë 'pö -an -dhë.

32 □Ya kë □nε 'ka- -dho kë mε 'ö ka -dho -kë -a 'ka, -a □truën -dho kë ka -gɔ -më 'ka ε? 'Kεε kö 'wunyaakëmε -nu -wa -dho -kë mε -nu 'wo -an -dho -kë -an 'ka □nε -kɔ do bhë -a 'dhö 'pö.

33 'Ö □ya kë □nε 'ka 'wun -së kë mε 'ö 'wun -së -kë ka -dhë -a -dhë, -a □truën -dho kë ka -gɔ -më 'ka ε? 'Kεε kö 'wunyaakëmε -nu -wa -kë □nε -kɔ do bhë -a 'dhö!

34 'Ö □ya kë □nε 'ka 'pë dɔ mε 'ka- □dɔa' □nε, -yö -dho ka -bha 'pë bho -a -bha, -a □truën -dho kë ka -gɔ -më 'ka ε? 'Wunyaakëmε -nu -wo 'pë -dɔ wo 'ko -nu -bha. -Yö -kë 'dhö kö 'pë -nu 'wo- dɔ wo 'ko -nu -bha bhë, -waan -a -yε 'zü kë wo 'ko -nu -dhë!

35 -Abi! Ka -bha 'ka, -kaa -dho kë ka yaagümε -nu 'ka, 'ka 'wunsë kë -an -dhë. 'Go mü 'ka pë -nu nu -an -dhë, kö □kun 'ka ka -zo -kë -a -yε 'zü 'piö. □Ya kë 'dhö ka -dho ka 'kian □va yö, 'ö 'ka dho kë -Zlan 'ö -ziö pë 'plε -ta bhë -a -bha 'në -nu 'ka,

bhii -a këwun □yö -së mε -nu 'waa mε -ya 'ti kë waa- 'gluyaamε -nu -an 'ka.

36 Ka 'pö, -ka pa mε -nu 'yena yö -sü 'ka □nε -kɔ 'ö ka Dë -Zlan 'dho pa -sü 'ka mε -nu 'yena yö -sü 'ka bhë -a 'dhö!

(Matiö 7.1-5)

37 Kö □kun 'ka za dɔ mε gbε -bha, -yö -kë 'dhö kö □kun 'ö -Zlan -dho za dɔ ka -bha. Kö □kun 'ka za -lo mε gbε tuö, -yö -kë 'dhö kö □kun 'ö -Zlan dho za -lo ka tuö. -Ka ziö mε -nu -bha 'wun □zaa' -sü -nu -ta, □ya kë 'dhö, -Zlan dho ziö ka -bha 'wun □zaa' -sü -nu -ta 'pö.

38 -Ka pë nu mε -nu -dhë, □ya kë 'dhö -Zlan -yö -dho pë nu ka -dhë 'pö; -yö -dho pë dan papasü 'ö- -lo ka -bha gblang 'yuö- 'gü, bhii 'ö tɔɔ -yö -dho ö bha gbaɔ dan 'yö- nu ka -dhë □nε -kɔ 'ka- nuë ka 'ko -nu -dhë bhë -a 'dhö.»

39 'Ö Yesu -yö 'wun □zuan' do -zɔn -an -dhë 'zü 'ö- pö: «□Ya kë □nε 'yënnngtiime -nu □wa 'dhiö -sü wo 'ko 'ka, -dhe 'wo- bha □plε wo 'ka 'dho -püö -glu 'kpa 'dhi do 'gü a?

40 □Guë' gbε 'yaa □va yaa zië ö -gɔmε -ta, 'kεε □guë' mε 'ö □ya pë dɔ □duö -së 'ka, -yö -dho kë □nε ö -gɔmε 'dhö.

41 -Më 'yö- -kë 'ö □blëë' 'yö ü dheglu 'yënnngdhö bhë 'ü- -ga, 'kεε kö ü -bha 'lü -gba -yö ü 'yënnngdhö □e?

42 Ü -dho -a pö -kɔklë ü dheglu -dhë: <N dheglu, dɔ! 'A □blëë' bho ü 'yënnngdhö>, kö bhi -de 'pö ü -bha 'lü -gba -yö ü 'yënnngdhö □e? Mε 'yan -ta -wun kë -mε, -bhö ü -bha 'lü -gba 'yö ü 'yënnngdhö bhë -a bho mü □kun kö 'ü -dhe yö -së 'ka 'üën- □tun ü dheglu -bha □blëë' bho -a 'yënnngdhö -süë.

(Matiö 7.16-20; 12.33-35)

43 'Lü -së 'yaa bha ö bhe yaa 'ka 'iin 'lü yaa -de 'pö 'yaa bha ö bhe -së 'ka.

44 'Lü 'ö -dhö -wa -dɔ ö bhe -bha. 'Waa figö bhe bho 'ginng -kpɔɔ 'gü 'iin 'waa lεzen -kpa bho dankpɔɔ 'gü.

45 -Kɔ do bhë -a 'ka 'ö mε këwunsëëzë -yö ö -bha pë -së sü ö □zuö' 'gü, 'ö mε këwunyaazë -de 'pö 'yö ö bha 'wun yaa sü ö □zuö' 'gü, bhii 'wun 'yö mε □zuö' pa, ö 'dhi -ya □blεε.»

'Wun 'ö -gban 'kɔ □plε -bha

(Matiö 7.24-27)

46 'Ö- pö: «-Më 'ö -kë 'ka n -dhe ka Dëme, 'ö pë 'a- pö ka -dhë 'kaa- kë ¶ε?

47 A -dho me 'yö n -wo ma 'yö- kun -së 'ka, -a -bhöa -zön ka -dhë:

48 -Yö -bhö me 'ö dho ö bha 'kò dō ¶dhia, 'yö 'se pön ¶gbiin, 'yö dho 'ö yöë -guö -bha -a zü ¶luu'- -sü 'ka -a -bha. 'Kö -kë ¶ne 'yiga -nu -wo -pa, 'wo -ma 'kò 'dhö bhë -a -bha, -dō genngdhö -sü -ya -gō, bhii 'ö tō 'kò bhë -yö -dō -së 'ka.

49 'Kεε me 'yö ö 'to to n -wo -bha 'ö yaa- 'kun, -yö -bhö me 'ö dho ö bha 'kò dō ¶dhia, 'yö- zü -gban 'se -ta dhuö -dhe gia- -bha 'ö 'yaa 'seidhö -a -bha. ¶Dhe 'ö 'yiga -nu ¶wa pa, 'ö 'yi -nu -wo -ma -a -bha 'ö to mü 'ö -lo; 'yö- 'ple -yö ¶wüü 'töüdhö.»

7

Yesu -yö Wlömë 'dhasi -göme -bha yuökëme -dhe -bo

(Matiö 8.5-13)

1 ¶Dhe Yesu ¶ya yën 'wun 'ö bhë -a ¶blεε' -sü -bha 'següme -nu -dhë, 'yö dho Kapεenaömë.

2 -Dhe bhë -a -bha, Wlömë 'dhasi -göme do -yö -kë mü, 'yö- -bha yuökëme do -wungbeezë -yö -kë -a -gō. Yuökëme 'ö bhë 'yua -yö -kë -a kë ¶dhia, 'ö- -wun 'gü ¶ya 'to 'tee kö -yaan ga.

3 ¶Dhe 'ö 'dhasi -göme 'ö bhë ¶ya Yesu 'tō ma, 'yö Zuifö -nu -bha me zii 'bhaa -nu bō kö -waan pö Yesu -dhë -yö nu -yaan ö bha yuökëme bhë -a -dhe bo.

4 'Wo dho 'wo -lo Yesu 'piö, 'wo yö -bhea -a -dhë -sü -bha ¶naazë 'ka, 'wo- pö -a -dhë: «Gōön- 'ö bhë, -nu -a -dhë -sü -ya -ma -kun,

5 'ö tō yö -yie- 'següme -nu -dho -ya -kë, 'go mü 'zü yö ¶ne 'yö yö -bhökuëkö dō.»

6 ¶Dhe ¶ya kë 'dhö, Yesu -yö -ziö -an 'piö. ¶Dhe 'ö ¶wa yö 'kò 'ka ¶klöö', 'ö 'dhasi -göme bhë 'yö ö 'bhamε -nu bō kö -waan pö -a -dhë ö -wo 'ka ¶neε: «N -Göme, kö ¶kun 'ü ü -de ¶sëë' bho 'kpaan, 'ö tō yaa n -ma 'kun kö 'üën- -da n -gō kō.

7 -A -wun 'gü ¶ne 'a n -de yö ¶ne yaa n -ma 'kun kö 'a nu ü 'dhiö, 'kεε -bhö ü -wo 'kpaan pö, ¶ya kë 'dhö ma yuökëme -dho dha.

8 Ma -de gia- n ¶kōönme -nu -wo -dhö, 'ö go mü ma 'dhasi -nu 'a -an ¶kōön 'wo -dhö. 'Ö 'ma- pö -a me do -dhë: «-Bhö 'dho!» 'ö dho n -wo 'ka; 'ö 'ma- pö -a me do 'bhaa -dhë 'zü: «-Bhö nu!» 'ö nu n -wo 'ka; 'ö 'ma- pö yuökëme -dhë: «Pë 'ö ¶ne, -bhö -a kë!» 'ö- -kë n -wo 'ka.»

9 ¶Dhe 'ö Yesu ¶yaa- -wo 'ö ¶ne -a ma, 'yö 'dhasi -göme -wun -ya 'te tun, 'ö ¶dhië me -gbaa -nu 'wo -ziö -a 'piö bhë -an 'piö ¶zian', 'yö- pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë n 'ka -zo yö n -ma -sü 'ö ¶suu'- 'dhö ¶ne -a yö do, -abi', -a me gbe 'yaa 'dhö Izlaelö -se -de 'ö ¶ne -a 'gü!»

10 ¶Dhe ¶ya kë 'dhö, bōme -nu -wo -ye wo 'zü 'wo dho 'dhasi -göme bhë -a -gō kō, 'ö 'wo yuökëme 'ö ¶sia 'wo- yö kö -a -bha 'yua ¶ya bo.

Yesu -yö ¶geandhe do -bha 'në -bho ga gü

11 ¶Dhe ¶ya kë 'dhö, Yesu -yö -dho pödhe do 'wo- -dhe Nainë bhë -a 'gü. -A -bha ¶guë' -nu waa- me -gbaa ¶va -wo -ziö -a 'piö.

12 ¶Dhe 'wo ¶yōön -na -da plöö -dhe 'sō kö me -nu -wo 'dho -na me do 'ö ga bhë -a -bin ¶dhia. Gōön- 'ö bhë -yö -kë dhe 'ö ¶geandhe 'ka -a -bha 'në dosen 'kpaan 'yö- -gō -a 'ka. Me -gbaa ¶va 'wo go pödhe 'ö bhë -a 'gü, -wo -kë dhe bō 'ö bhë -a 'piö mü.

13 ¶Dhe 'ö dhe bō 'ö bhë Dëme ¶yaa- yö, 'ö- 'yena -ya -kë 'ö- pö -a -dhë: «Kö ¶kun 'ü 'gbo bō gbo!»

14 ¶Dhe ¶ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö ¶yōön ¶glöö -bun -a 'gü -pë bhë -a -bha 'yö pa -a 'ka 'ö me ¶glöö bun -me -nu 'wo bhë 'wo ¶gbaannu, 'ö Yesu -ya pö: «'Në gōön- 'ü ¶ne, a- -pö ü -dhë, -bhö ¶luu'-!»

15 'Ö me 'ö ga bhë 'yö ¶luu 'ö -ya ö -gean 'ö yö 'wun ¶blεε' -sü -bha, 'ö Yesu -ya nu ö dhe -dhë.

16 'Suö -yö -da me -nu 'wo -kë mü -an 'ple 'gü, 'ö 'wo yö -Zlan 'tō 'saa -blü -sü -bha 'wo- pö: «-Zlan ¶ya ö -wodhiölome do ¶va bō kwa -dhë!» 'Go mü 'wo- pö 'zü: «-Zlan ¶ya nu -dō ö bha 'següme -nu -gban -gō ¶dhia!»

17 'Ö 'wun 'ö Yesu -ya -kë bhë 'ö -pen Zude -se waa- -a -zütodhe -nu 'saadhö 'gü.

*Zan Batisö -bha bome -nu
(Matiö 11.2-19)*

18 Zan Batisö -bha □guë' -nu -wo -nu, 'ö 'wun -nu bhë 'wo- 'plë □blëε -a -dhë. 'Ö Zan -yö -an mε □plë □dhoo -kë,

19 'yö -an bo Dëmε 'piö kö -waan -a □dhëε' 'kpo □nεε: «Ü mε 'yi- dca □ne -yö -dho nu bhë -a 'ka i, 'iin 'yi -ya mε gbε -gö e?»

20 □Dhε 'ö □wa 'dho □wa -lo Yesu 'piö, 'ö 'wo- pö -a -dhë: «Zan Batisö 'ö yi bo kö 'yiën- ü □dhëε' 'kpo □nεε ü mε 'yi -ya -a -bha nu -sü -gö bhë -a 'ka i, 'iin yi -dho -ya mε gbε -gö e?»

21 -Dhε do bhë -a 'gü, 'ö Yesu -yö yö 'yuamε □plëözë waa- 'tösiömε -nu -an -dhε bo -sü -bha, kö -yö -zoo yaa bho -na mε -nu 'gü, kö -yö 'yënnngtiimε -nu □plëözë 'yan 'po -na.

22 □Dhε -kë 'dhö 'ö Yesu -ya pö Zan -bha bome -nu -dhë: «-Ka 'dho, pë 'ka- yö 'iin 'ka- ma □ne 'ka- □blëε Zan -dhë □nεε: 'Yënnngtiimε -nu -wo -dhε yö -na, -gëntösiömε -nu -wo 'ta -na, □weemε -nu -bha □wee -yö 'go -na -an -bha, 'totamε -nu -wo 'wun ma -na, gamε -nu -wo 'go -na ga 'gü, 'wuntaö së -yö □blëε' -na 'yename -nu -dhë.

23 □Ao! □Zuögludhi -yö kë mε 'ö yaa 'dho go -zo -yö n -ma -sü 'gü -a -gö!»

24 □Dhε 'ö Zan -bha bome -nu □wa 'yε wo 'zü □wa 'dho, 'ö 'wun 'ö -gban Zan -bha, 'ö Yesu -yö yö -a -blëε mε gbung 'wo bhë -an -dhë -sü -bha 'ö- pö: «'Yënnngtaadhε 'ö Zan -yö -kë -a -bha bhë, 'dho 'ö 'ka- wo -a -bha bhë, -më 'ö 'ka dho -a -ga □dhia 'ma ε? 'Lü 'në 'ö 'tëë 'dho -a □tuun' -na bhë 'ö 'ka dho -a -ga □dhia □a?

25 'Yaa 'dhö, -më 'ka dho -a -ga □dhia □ε? Goon- do 'ö so -së 'dho -a -bha yö -mü -a? 'Kεε □dhε 'a -ga -a 'gü bhë, -yö -kë □ne mε -nu 'ö so □sonng' 'gbeezë 'dho -an -bha bhë, -an këdhε 'ö tōo -dhε -së -dhε 'gü, -wo -kë -gludë -nu -bha wo -a 'gü -ko 'gü.

26 □Dhε 'ö 'dhö □ne, -më 'ka dho -a -ga □dhia 'sa? -Zlan -wodhiölomε do -mü -a? A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka □nεε: □li-, 'ö -de, mε 'ka- yö bhë, -yö -ziö -Zlan -wodhiölomε -ta,

27 bhii Zan 'ö bhë pë 'ö □bëen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhε 'gü 'ö -gban -a -bha -ya

-pö: -Zlan -ya -pö: 'Ma ma bome do bo ü 'dhiö, kö -yaan ü bha zian -gblöoga -pë kë. »

28 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü □nεε: «A- -pö ka -dhë: Mε 'ö- 'to dho kë □va -yaan □zië' Zan -ta 'yaa 'dhö, 'kεε kë- wo 'dhö bhë, mε 'ö 'gügaazë -Zlan -bha -gludëdhε 'gü, □yö □va 'yö □zië' -a -ta.»

29 'Sëgümε -nu waa- 'nii- □sonng' 'kun -mε -nu -wo -nu, 'ö 'wo wo 'to to -a -wo -bha; 'ö 'wo- dca □ne -Zlan 'ö bhë -yö kpengdhö, 'ö 'wo nu Zan 'piö, 'yö -an -go □soon yaa 'gü -böyiödhe -kë.

30 'Kεε Falizi -mε -nu waa- Zuifö -nu -bha tōnggömε -nu waa 'we -a -bha kö Zan -yaan wo bo yiö. -A -kë 'dhö -sü 'ka, pë 'ö -Zlan dho -a kë -an -dhë -be bhë, -wa -bho wo -dhë □taa'.

31 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «□Dhε 'ö 'dhö □ne, a -dho mε -nu 'wo □dëε -yi □ne -a 'gü, -an -zōn dö 'ka ε? -Wo -bhö dö -bha -ε?

32 -Wo -bhö 'në -nu 'wo -ya -sü 'ka pö- 'dhëë ziën 'wo 'we -na wo 'ko -nu 'piö -an -bha: <'Ö 'yië 'truu 'piö kö 'kaan- 'tan kë -a -bha 'ö 'kaa 'tan kë! 'Ö 'yië gaa- -tan bho kö 'kaan- 'gbo bo 'ö 'kaa 'gbo bo □ne!>

33 -A -gen 'ö tōo: Zan Batisö -yö -nu, 'ö 'yaa -bhöpë 'waa gbε -bhö, 'iin 'yaa -droon mü, 'ö 'ka- pö □nεε: <-Zoo yaa -ya 'gü!>

34 'Ö ma 'a Mëgbö 'ka, 'a nu 'a pë -bhö 'ö 'a -droon mü 'ö 'ka- pö: <Goon- 'ö □ne -yö 'nii- □sonng' 'kun -mε -nu waa- 'wunyaakëmε -nu -an 'bhamε 'ka; yö do bhë □yö -siözë!>

35 'Kεε -Zlan -bha 'kpaakpadhε bhë mε -nu 'ö □waa- -dhε 'wun gia- -wa do □ne -yö kpengdhö.»

*Yesu -yö -dho Simö 'ö -kë Falizi -mε 'ka
bhë -a -gö koo*

36 Falizi -mε do -yö Yesu □dhoo -kë yi do 'ka kö 'waan- pë -bhö wo 'ko □bhaa, 'ö Yesu -yö dho goon- 'ö bhë -a -gö koo kö 'waan- pë -bhö.

37 Pödhe 'ö bhë -a 'gü □soonkëdhε do -yö -kë mü. □Dhε 'ö □yaa- ma □ne Yesu -yö pë -bhö □dhia Falizi -mε bhë -a -gö koo, 'yö dho -guö -kpo 'lü 'bhlōngbhlōng 'ö pë 'yi 'tëë -sëezë -ya pa bhë -a 'ka,

38 'yö bo Yesu □zlöö □zian' 'yö dho -a -gen 'piö 'ö 'gbo bo, 'ö- 'yënnng -yö -lo Yesu

-gen 'dheadhö. □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö ö bha wun -ta -a -gean 'yö ö -ben -ye -a -gen -bha □ne -ko 'wo me 'kpeng mü -na -a 'ka bhë -a 'dhö, 'yö pë 'yi 'tëë -sëëzë bhë 'yö- □kpenng -a -gen -ta dhuö.

³⁹ □Dhe 'ö Falizi -me 'ö Yesu □dhoo -kë bhë 'ö pë -nu 'wo □ne □yaa- yö, 'yö- pö ö -de □zuö' 'piö □ne: «'Ö □ya kë □ne goon- 'ö □ne -Zlan -wodhiölome -mü 'gbödhö, kö -yö -dho dhebo 'yö paa □ne -a do, 'go mü 'ö me 'ö- 'ka 'yö- do, bhü -yö □soonkëdhe 'ka.»

⁴⁰ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö Falizi -me bhë -a -dhë: «Simö, 'wun do 'bhaa -yö n -go kö 'aan- □blë' -ü -dhë.» 'Ö Simö -ya pö: «N -Gome, -bhöë □blë' -!»

⁴¹ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «'Pëdome do -bha 'wëü- -yö -kë me □ple -bha, me do -bha 'ö töö dönne □këng' 'soodhu, 'ö me do -bha -yö -kë 'pö -a 'göo- 'soodhu 'ka.

⁴² □Dhe 'ö -kë □ne me □ple 'wo bhë -an -ko yaa 'dho -mo -a bho -sü -bha, 'yö ö bo -dhe 'wo- -bha □ple ö bha 'pë 'yö -an -bha bhë -a 'ka. □Ya kë 'dhö me □ple 'wo 'pë do -an -bha bhë, dö 'ö dho -a -dho kë 'pëdome 'ka □duö □e?»

⁴³ 'Ö Simö -ya -daa -kë 'ö- pö: «A n -zo -ta □ne, me 'ö -a -bha 'wëü- -yö -kë □va, 'ö ö □kwaa -a -wun -zü bhë □ne, 'yö dho -a -dho kë -a 'ka □duö.»

'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «'Wun gia- 'ü- □blë.»

⁴⁴ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö □sië dhebo 'ö bhë -a 'piö, 'yö- pö Simö -dhë □ne: «Dhebo □ne ü- -yö -a? Nu 'a- wo ü -go köo □ne, ü 'ka 'yi nu n -dhë kö 'aan- n -gen 'zlu -a 'ka (□ne -ko 'ö kwa -bha wo -ko 'dhö -a 'ka bhë -a 'dhö), 'këë yö 'pö -yö n -gen -zlu ö 'yënnng 'ka, 'yö ö bha wun -ta -a -bha.

⁴⁵ Ü 'ka nu n -go zian- n 'kpeng mü -sü 'ka, 'këë 'yö sü n -ma -da ü -go köo -sü -bha □sia, yaa ö bo ö -ben -ye n -gen -bha -sü 'ka □ne -ko 'wo me 'kpeng mü -na -a 'ka bhë -a 'dhö;

⁴⁶ ü 'ka 'yon gbë -lo n tuö, 'këë yö 'pö -yö pë 'yi 'tëë -sëëzë -lo n -gen -ta dhuö.

⁴⁷ -A -wun 'gü 'a- pö ü -dhë: -Dho □va 'yö- -zon bhë -ya -zon □ne -Zlan □ya ziö -a -bha □soon yaa □plëëzë -nu 'ple -ta, 'këë

me 'ö -Zlan □ya ziö -a -bha 'wun yaa 'bhe 'tee -ta, -a -bha -Zlan -dho □yö 'tee.»

⁴⁸ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö dhebo bhë -a -dhë: «'Ma ziö ü bha □soon yaa -nu -ta!»

⁴⁹ 'Ö me -nu 'wo -kë -a 'piö pë -bhö □dhia bhë, 'wo- pö wo -de □zuö' 'piö □ne: «Dö -mü goon- 'ö □ne -a 'ka 'yö ziö -na me -nu -bha □soon yaa -nu -ta □ne?»

⁵⁰ Yesu -yö -to mü 'yö- pö dhebo bhë -a -dhë: «Ü -bha -zo -yö n -ma -sü □ya ü dha, -bhö 'dho □zuöyagluu 'ka!»

8

Dhoo -nu -wo -ziö Yesu 'piö (Maakö 15.40-41)

¹ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö -dho pö- □vava waa- pö- 'sensen 'gü -dhe -nu -bha -Zlan -wo □blë' -sü 'ka; 'yö 'wuntaosë 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe -bha, 'yö- □blë me -nu -dhë. -A -bha □guë' -nu 'göo- do ö ga □ple 'wo bhë -wo -kë -a 'piö.

² -Kö do bhë -a 'ka 'ö dhoo -nu 'bhaa -nu 'yö -zoo yaa -nu bho -an 'gü waa- -a me -nu 'yö -an -bha 'yua -nu bho -an 'gü bhë, 'wo -ziö -a 'ka -a 'piö 'pö. -A me 'bhaa -nu 'to 'ö □ne: Mali 'ö go Madala 'ö Yesu -yö -zoo yaa 'slaple bho -a 'gü 'dhiö -be bhë,

³ Zanë 'yö -kë Elödö -bha yuökëme -nu -gome Suza böo 'ka bhë oo, Sizanë waa- dhoo -nu □plëëzë 'ö 'wo pë -nu 'wo -kë -an -go, 'wo- nu Yesu waa- ö bha □guë' -nu -dhë, -nu -an -dhë -sü 'ka.

'Wun □zuan' yö -gban pëgatame -bha (Matiö 13.1-9; Maakö 4.1-9)

⁴ Pö- 'saadhö -a 'gü -me -nu -wo -go mü, 'wo nu Yesu 'piö. □Dhe me -gbaa □va □wa nu wo 'ko □bhaa -a 'piö mü bhë, Yesu -yö 'wun □blë -an -dhë 'wun □zuan' 'ka 'ö- pö:

⁵ «Me do -yö -dho ö bha pëga -pen □dhia ö -go □bhöö-. -Yö -kë ö bha pëga -pen □dhia, 'ö -a ga 'bhaa -nu -wo -püö zian -gbloo 'piö, 'ö me -nu -wo □taa -a -ta, 'ö -ma -nu -wa -bhö.

⁶ 'Ö- ga 'bhaa -nu -wo -püö 'se 'ö gwa -ta dhuö -a -ta. □Dhe 'ö -a 'plüün -nu □wa bho 'dhö, 'wo 'kpea kun, 'ö töö -dhe bhë 'yaa -saa.

⁷ 'Ö- ga 'bhaa -nu -wo -püö 'zü □blëe' 'ginngzë 'plüün 'gü, 'ö waa- pëga -së □sia 'wo □kpea wo 'ko □yië', 'ö □blëe' 'ginngzë -yö so -a -ta.

⁸ 'Kεε -a ga 'bhaa -nu -wo -püö 'sε -dhe -së -dhe 'gü; 'wo bho 'wo □kpea, 'ö- -kpa -yö -ya; -a 'bhaa -nu -kpa ga -wo -kë □këng' do.»

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö 'zü □nεε: «-Ka ka 'to 'to -së 'ka, □ya kë □ne ka 'wun ma -to -yö -dhö, kö 'wun □ne, -kaa -gen do!»

*Yesu -bha 'wun □zuan' -zön -gen
(Matiö 13.10-17; Maakö 4.10-12)*

⁹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- -bha □guë' -nu -wa □dheε' kpo, 'wun □zuan' 'yö- -zön bhë -a -gen 'ka.

¹⁰ 'Yö- -daa -kë -an -gö 'ö- pö: «Ka 'pö, 'wundödhe 'yö -gban -Zlan -bha -gludëdhe -bha 'yö -bin -sü 'ka, 'ma -dhe 'po -a -ta kö 'kaan- -gen do; 'kεε me -nu 'wo to -an -bha 'ka, a- -blëε -an -dhë -a -zön 'wun □zuan' 'gü -sü 'ka; -yö kë 'dhö kö -waan -a -ga 'kεε kö -waan 'kun -a yö -sü 'ka, 'iin kö -waan -a ma 'kεε kö -waan 'kun -a -bho 'kou do -sü 'ka.»

*'Wun □zuan' 'ö -gban pëgatame -bha
bhë -a -gen*

¹¹ 'Ö- pö: «'Wun □zuan' 'a- -zön bhë -a -gen □ga □ne: Pëga 'wo- -pen -na bhë 'ö töö -Zlan -wo.

¹² Mε 'bhaa -nu -wo -bho zian -gblooga 'ö pëga -yö -püö -a -ta bhë -a -bha; 'wo -Zlan -wo -ma, 'kεε dü -yö nu 'yö -Zlan -wo bho -an □zuö' 'piö. -Yö kë 'dhö kö □kun 'wun -dhe 'wun gia- -sü waa- dha -sü dho kë -an -gö.

¹³ Mε 'bhaa -nu -wo -bho gwatadhe 'ö pëga -nu -wo -püö -a -ta bhë -a -bha. □Wa -Zlan -wo ma 'wo- kun □zuögludhi 'ka, 'kεε -an yun 'yaa 'dhö; -wo 'wun -dhe 'wun gia- 'töng 'bhaa 'ka; □ya kë □ne 'güdandhe □ya nu -an -ta, 'wo wo □kwaa -zo -yö -Zlan -bha -sü -zü.

¹⁴ -Dhe □blëe' 'ginngzë 'dho -a -bha, 'ö pëga -nu -wo -püö -a -bha bhë -ya -zön me -nu 'wo -Zlan -wo ma 'wo wo □kwaa wo -de -zü wo -bha -zo -ta -a 'gü -wun, □bhöopë -wun, waa- -de □dhöobhaapë 'ö

'kpongtaa -a -wun 'gü, 'wo □nëng 'ö- -kpa -nu 'waa kë -dhö.

¹⁵ 'Sε -dhe -së -dhe 'ö pëga -nu -wo -püö -a -ta bhë, -ya -zön me -nu 'wo -Zlan -wo ma, 'wo- -da wo □zuö' 'gü, -a -kun -së -sü 'plε 'ka, 'wo to wo -wo 'gü 'ö -an -kpa -yö -kë -dhö.»

*'Wun □zuan' 'ö -gban □labang -bha
(Maakö 4.21-25)*

¹⁶ 'Ö- pö: «Mε gbe 'yaa □labang do, 'yaa 'gbonggbo 'gblü -a -ta, 'iin 'yaa- do □gba □löö, 'waa- kë 'dhö. Pë □ya kë 'wo- -kë 'ö töö -a do 'wo- wo -a -do -a -ta dhuö -pë -ta. -Yö kë 'dhö me 'kpekpe 'wo -da -na köö kö -waan -dhepuudhe yö.

¹⁷ 'Ö pë 'ö -dhö 'ö -bin -sü 'ka, 'yö dho kun -yö -dhegbeadhe -bha -sü 'ka 'yaa 'dhö. Yö do bhë 'zü, 'sloo 'ka -wun 'yö dho kun -yö -dhegbeadhe -bha -sü 'ka 'yaa 'dhö.

¹⁸ -Ka ka -zo kë ka -de 'piö ka -bha 'wun ma -kö -wun 'gü! Bhii me 'ö pë 'dhoë- kë -a -gö -a 'bhaa -dho -da -a -ta; 'kεε me 'ö pë gbe 'yaa -gö, -a pë 'bhe 'tee 'ö ö -zo 'ta -na -a -wun 'gü bhë, -yö -dho kë -kun -a -gö -pë 'ka.»

*Yesu dhe waa- -a dheglu 'në göön- -nu
-wo -nu -a 'piö*

(Matiö 12.46-50; Maakö 3.31-35)

¹⁹ Yesu dhe waa- -a dheglu 'në göön- -nu -wo -nu wo 'yan do -a -bha □dhia, 'kεε -a këdhe gbe yaa kë -dhö -an -gö kö -waan -lo -a 'piö me gbung □va 'wo -kë mü bhë -a -wun 'gü.

²⁰ 'Ö me -nu -wo -an -bha nu -sü -wun □blëε Yesu -dhë 'wo- pö: «Ü dhe waa- ü dheglu 'në göön- -nu -wo plaan, -wa 'piö kö -wo wo 'yan do ü -bha.»

²¹ 'Yö Yesu -ya -pö -an -dhë: «N dhe waa- n dheglu 'në göön- -nu 'wo töö me -nu 'wo wo 'to to -Zlan -wo -bha 'ö 'wo- wo -kë.»

*Yesu -yö 'buu 'gbee- -dho sia-
(Matiö 8.23-27; Maakö 4.35-41)*

²² Yi do 'ka Yesu waa- ö bha □guë' -nu -wo -da 'yitagö do 'gü, 'yö- pö -an -dhë: «-Kwa 'yipué 'kan 'kwa 'dho -a □zlöö □zian!» 'Ö 'wo dho.

²³ -An -bha 'dho -sü 'ka, Yesu -yö yi zë. 'Kan 'wo- wo wo -ta □ne kö 'buu 'gbee- -yö

ziö -sü 'gü 'yipuë bhë -a -ta; 'yitagɔ -yö -kë pa -dhiadhö 'yi 'ka, 'ö -dhe -yö to 'tee kö -wo -dho 'yi plöö.

²⁴ 'Ö- -bha [guë] -nu -wo [yɔɔn] -a -bha 'wo pa -a -bha, 'wo- pö -a -dhë: «Yi -Gɔmɛ! Yi -Gɔmɛ! Kwa 'dhoë- ga -ɔ!» 'Ö Yesu -yö -büö, 'yö 'wun [blɛɛ] 'buu waa- 'yikpö [vava] -nu 'wo bhë -an 'ka 'gbee- 'ka, 'ö 'buu -yö dho sia-, 'ö 'yi -yö [gbaannu], 'ö -dhe -yö ga diindhö.

²⁵ 'Ö Yesu -ya pö ö bha [guë] -nu -dhë: «'Öö! Ka -bha -zo -yö n -ma -sü -yö 'më [ɛ?»

'Kɛɛ 'suö -yö -da -an 'plɛ 'gü 'ö -an 'te -yö tun 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë: «Dö -mü gɔɔn- 'ö [nɛ] -a 'ka, 'ö 'wun [blɛɛ] 'buu waa- 'yi gia- -de -an -dhë, 'ö 'wo 'wun ma -a -wo -ta [nɛɛ?»

Yesu -yö -zuu yaa -nu -bho mɛ do 'gü (Matiö 8.28-34; Maakö 5.1-20)

²⁶ [Dhe] -kë 'dhö 'wo -lo Zelazeni -sɛ 'ö -ya -sü 'ka Galile -sɛ wöödhö 'yi [zlöö] [zian] 'bhë -a -bha.

²⁷ [Dhe] Yesu -yö [yɔɔ], mɛ do -yö -go plöö [zian] 'yö nu -a -go zian-. Mɛ 'ö bhë -zuu yaa -nu -wo -kë -a 'gü. [Dhe] 'ö yaa sɔ kë ö -bha -a -dhe [ya] [glɔɔ]. 'Yaa wɔ kɔɔ gɔɔ, -a kédhe -nu 'wo tɔɔ blɔɔn- [taa] -dhe -nu.

²⁸ [Dhe] [ya] Yesu yö, -yö -gbla 'gbee- 'ka 'yö nu 'yö -gblü -a [gɛɛndhö] 'ö- pö 'gbee- 'ka [nɛɛ]: «-Më -mü -i, -Zlan 'ö -ziö pë 'plɛ -ta -a Gbö Yesu? [Bhɛa]- 'a- wo ü -dhë kö [kun] 'ü n -dɔ -gboudhö!»

²⁹ Pë -kë 'yö- pö 'dhö bhë -a -gɛn tɔɔ Yesu -ya -pö -zuu yaa 'ö mɛ 'ö bhë -a 'gü bhë -a -dhë 'dhiö -yö 'go -a 'gü. Mɛ bhë [ya] kë -wa -kɔ -nu -lö, 'ö 'wo- -gɛn -nu -lö [yɔɔ] 'ka kö -waan kuënnu, 'kɛɛ -zuu yaa [ya] nu -a -ta, -yö [yɔɔ] 'bhë -ya 'plɛ [kaan] 'ö- sü 'ö dhoë -dhe -nu 'ö mɛ gbɛ 'yaa- -bha -a -bha.

³⁰ 'Ö Yesu -ya [dhɛɛ] kɔɔ 'ö- pö: «Ü tɔɔ dö poo [ɛ?» 'Yö- -daa -kë -a -go 'ö- pö: «N tɔɔ yi [va!» Pë -kë 'yö- pö 'dhö bhë 'ö tɔɔ -zuu yaa -nu [plëezë] -wo -kë -a 'gü.

³¹ 'Ö -zuu yaa -nu 'wo bhë 'wo [bhɛa] Yesu -dhë kö [kun] 'yö dho wo kë -waan 'dho -glu 'kpa 'dhi [va] 'gü.

³² -Bhotii -gbaa -nu -wo -kë wo -bha -bhöpë -nu [mɛɛ] [dhia] -tɔn 'piö mü. 'Ö -zuu yaa -nu 'wo bhë 'wo [bhɛa] Yesu -dhë kö -yö 'we -a -bha -an -go 'wo 'dho -bhotii -nu 'wo bhë -an 'gü. 'Yö -we -a -bha -an -gɔ.

³³ [Dhe] [ya] kë 'dhö, 'ö -zuu yaa -nu 'wo bhë 'wo go gɔɔn- bhë -a 'gü, 'wo dho -bhotii -nu -an 'gü. 'Ö -bhotii -gbaa -nu -blazë 'wo [yɔɔ] -tɔn -bha, 'yö -an 'plɛɛn -wo dho 'wo -lo yiö 'töüdhö.

³⁴ [Dhe] -bhotii -nu -maakɛmɛ -nu [wa] 'wun 'ö bhë -a yö, 'yö -an 'plɛ -wo [duë] 'wo dho 'wuntɔɔ 'yö bhë -a 'ka [plöö], 'ö 'wo dho bhlö- -gbaa 'gü -dhe -nu -bha -a [blɛɛ] -sü 'ka.

³⁵ 'Ö mɛ -nu -wo -ziö, 'wo dho pë 'ö -kë bhë -a -ga [dhia]. [Dhe] 'wo dho, 'wo -lo Yesu 'piö -dhe gia- bhë -a -bha, 'ö mɛ 'ö -zuu yaa -nu -wo go -a 'gü bhë, 'wo- yö kö -yö -ya -sü 'ka Yesu [gɛɛndhö] kö [ya] ö bha sɔ -nu -da ö -bha, kö [ya] ö -de dɔ, 'ö 'suö -yö -da -an 'gü.

³⁶ Pë -nu 'wo -kë bhë mɛ -nu 'wo -kë mü -a 'töng 'ka, -wo gɔɔn- 'ö bhë -a -bha -zuu yaa -nu -bho -a 'gü -kɔ bhë, -a -wun -blɛɛ mɛ -nu 'wo bhë -an -dhë.

³⁷ [Dhe] [ya] kë 'dhö, mɛ -nu 'wo go Zelazeni -sɛ 'gü bhë, 'suö -yö -da -an 'gü 'wo [bhɛa] Yesu -dhë kö -yö 'go wo [plöö]. 'Ö Yesu -yö -da 'yitagɔ 'gü 'yö dho.

³⁸ 'Ö gɔɔn- 'ö -zuu yaa -nu -wo go -a 'gü [sia] bhë, 'yö [bhɛa] Yesu -dhë kö -yö 'we -a -bha 'yö 'to -a 'piö, 'kɛɛ Yesu -ya -pö -a -dhë:

³⁹ «-Bhö 'yɛ ü 'zü 'ü 'dho ü -go kɔɔ kö pë 'ö -Zlan -ya -kë ü -dhë [nɛ] 'ü- [blɛɛ]- -an -dhë.» 'Ö gɔɔn- bhë 'yö dho, 'ö pë 'ö Yesu -ya -kë -a -dhë bhë 'yö- [blɛɛ] plöödhe bhë -a -dhe 'saadhö -a 'gü.

Zailusö 'dhu -bho ga 'gü -sü waa- dhebo 'yö -pa Yesu -bha sɔ 'to 'dhiö 'ka (Matiö 9.18-26; Maakö 5.21-43)

⁴⁰ [Dhe] 'ö Yesu -yö -lo 'yipuë [zlöö] zian gbɛ 'ka bhë, mɛ -gbaa -nu 'wo -kë -dɔ -a -go [dhia], 'yö 'wo -nu -a -go zian- -kɛɛ 'ka.

⁴¹ 'Yö mɛ do 'wo- -dhe Zailusö 'yö -kë Zuifö -nu -bha -bhökuëgɔmɛ do 'ka bhë, 'yö nu 'yö -püö Yesu [gɛɛndhö] 'yö [bhɛa] -a -dhë kö -yö nu ö -go kɔɔ,

42 'Ö tɔɔ -a 'dhu 'yö -kë -a -bha 'në do 'ka, 'ö- -kwε □ya -mɔ 'gɔɔ- do ö ga □ple -bha, -yö 'dhoë- ga.

□Dhe Yesu 'dhö 'dho -na -a -gɔ kɔɔ, mε -gbaa -nu -wo -ziö -a 'piö -glüü -a -bha -sü 'ka zian 'ple 'ka.

43 Dhebo do 'ö fei yën □yua' □yaa- 'yënnng bhɔ -kwε 'gɔɔ- do ö ga □ple 'piö -yö -kë mü. Pë -nu 'wo □naɔpë 'ka -a -gɔ kɔɔ, □yaa- 'ple 'gü □siö' □dhongtrɔ -nu 'piö, 'kεε mε gbε -kɔ yaa -mɔ -a -dhe bo -sü -bha.

44 'Ö bo Yesu □zlöö □zian', 'yö pa -a -bha so 'to 'dhiö 'ka, 'yö- -bha 'yua -yö bo -dhe do bhë -a 'gü.

45 'Ö Yesu -yö -an □dheε' kɔɔ 'ö- pö: «Dö 'yö pa n 'ka bhë □ε?»

'Yö -an 'ple -wa pö 'waa -mü. 'Ö Piεε □ya pö: «N -Gɔmε, bhi 'ö mε 'ple □wa □nië' ü -zü, □wa ü □nëng zian 'saadhö -a 'ka bhë 'ö 'ü □dheε' kɔɔ a?»

46 'Yö Yesu -ya -pö: «Mε do □ya pa n 'ka, bhii a- □dɔa' □ne 'piigbeedhe do 'bhaa □ya 'go n 'gü.»

47 □Dhe dhebo 'ö bhë □yaa- yö □ne ö -ta 'ka 'dho -bin, 'yö nu 'yö -püö Yesu □gεendhö □zluun -sü 'ka. Pë 'ö -kë 'ö pa Yesu -bha so 'to 'dhiö 'ka, 'iin -kɔ 'yö- -bha 'yua -yö to mü 'ö boë bhë, 'yö- 'ple □bleε mε -nu wö 'dhiö mü.

48 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «N 'dhu, ü -bha -zo -yö n -ma -sü □ya ü dha, -bhö 'dho □zuöyagluu 'ka!»

49 Yesu -yö -to 'wun bhë -a □bleε' -sü 'gü, 'ö bɔmε do -yö -go Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ -gɔmε -gɔ kɔɔ, 'yö- pö -a -dhë: «Kö □kun 'ü -Gɔmε □sëë' bho 'kpaan, ü 'dhu □ya ga 'saadhö.»

50 Yesu -yö -wo bhë -a -ma; □dhe -kë 'dhö 'ö- pö Zailusö -dhë: «Kö □kun 'ö 'suö -yö ü -kë, -bhö ü -zo yö n -ma dosen, pë gbε 'ka 'dho ü 'dhu kë.»

51 □Dhe 'ö □ya 'dho □ya -lo kɔɔ, yaa 'we -a -bha kö mε gbε -yaan ziö ö 'piö -a 'ke yaa kë Piεε 'dhö, Zan 'dhö, Zakö 'dhö waa- 'në bhë -a dë waa- -a dhe -an 'ka.

52 Mε 'ple -wo -kë 'gbo bo -sü 'gü -wo -de □maa 'ma -sü 'ka 'në bhë -a -wun 'gü. □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -ya pö -an -dhë: «Kö □kun 'ka 'gbo bo, 'në bhë yaa ga; 'kεε yi □ne 'ö- zë -na bhë.»

53 'Ö 'wo wo -wo -lo -a 'ka, bhii 'ö tɔɔ -an 'ple -wa □dɔa' □ne 'në bhë □ya ga 'saadhö.

54 □Dhe -kë 'dhö Yesu -yö -ya -a -kɔ -bha 'ö- pö -a -dhë 'gbee- 'ka □nεε: «'Nëdhezë, -bhö □luu'!»

55 'Ö- -zoo -yö -ye ö 'zü 'yö nu -a 'gü, 'yö to mü 'ö □luu. 'Ö Yesu -ya pö -a -mε -nu -dhë: «-Kaa gbaa -bhöpë 'ka!»

56 'Ö 'në bhë 'ö -a -mε -nu 'te -yö tun. 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë kö □kun 'wo 'wun 'yö- -kë bhë 'wo- □bleε mε gbε -dhë.

9

Yesu -yö ö bha □guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga □ple -bo

(Matiö 10.5-15; Maakö 6.7-13)

1 Yesu -yö ö bha □guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo bhë -an □dhɔɔ -kë, 'yö -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü waa- -wogbiindhe nu -an -dhë kö -waan -zoo yaa -nu 'ple bho -a 'ka mε -nu 'gü, 'go mü kö -waan mε -nu -dhe bo.

2 □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö -an bo kö 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe -bha bhë -waan -a □bleε' -iin kö -waan 'yua -nu bho mε -nu 'gü.

3 'Yö- pö -an -dhë: «Kö □kun 'ka -taatalü -nu, 'tasübhoɔ -nu, 'bluu- -nu, 'wëüga -nu, -dabhasɔ kë □ple -naa -nu, -an gbε sü ka -bha 'ta 'sü -pë 'ka!

4 -Dhe 'saadhö -bha, 'kɔ 'wo 'dhoë- ka -nia kun -a 'gü bhë, -ka 'to 'kɔ do bhë -a 'gü -yö 'dho -yö yöë ka -go mü -yi -bha.

5 'Ö pö- 'oo pö- 'ö 'wo 'ka dho ka -nia kun -a 'gü bhë, -ka 'go -a 'gü. 'Go mü, ka 'dho -na, -ka ka -gen □kpenng -büö -bi -yö 'go ka -gen -nu -bha, -yö -dho kë -an -zo -büö -an -de -wun 'ka -sü □duakëpë do -zɔn -an -dhë -sü 'ka.»

6 'Ö- -bha □guë' -nu -wo dho 'wo bo 'wuntaɔsë □bleε' -sü waa- mε -nu -dha 'yua -gɔ -sü 'ka pödhe 'saadhö 'ple 'gü.

Elɔdö -bha -dɔ -de □zɔnng' -ta -sü

(Matiö 14.1-12; Maakö 6.14-29)

7 'Töng 'dhö bhë -a 'ka, Elɔdö 'ö -kë 'sedë 'ka, -yö pë -nu 'wo- -kë 'töüdhö bhë -a -ma; 'yö -ya ö -zo 'ta -sü -bha, bhii 'ö tɔɔ mε 'bhaa -nu -wa -pö: «Zan Batisö □ya 'go ga 'gü!»

8 'Ö me 'bhaa -nu -wa pö □neε: «Eli 'ö -kë -Zlan -wodhiölome 'ka 'kpa bhë yö □ne 'ö nu bhë!»

'Ö me 'bhaa -nu -wa pö 'zü □neε: «-Zlan -wodhiölome -nu 'wo -kë 'dhiö bhë 'ö- me do -yö go ga 'gü bhë!»

9 'Yö Elödö -ya -pö: «Zan 'pö 'ma- -go 'kan 'saadhö, □dhe -kë 'dhö □ne gōon- -mlë 'wo- -bha 'wun -nu □blëε' -na -kplawo □ne □ε?» □Dhe -kë 'dhö 'yö- këdhe □mëε kö -yaan -kpen Yesu -bha.

Yesu -bha me -vuu 'sōodhu 'dhi -gba -sü (Matiö 14.13-21; Maakö 6.30-44; Zan 6.1-14)

10 Yesu -bha □guë' -nu -wo -ye wo 'zü, 'ö pë -nu 'wo- -kë 'ma 'töüdhö bhë 'wo- □blëε -a -dhë. 'Yö -an sü 'wo -ziö, 'wo dho wo -de 'sloo 'ka pö- do 'wo- -dhe Betesaida -a -zian 'ka.

11 'Këε me -gbaa -nu -wa -bha 'dho -sü -wun -ma, 'wo nu 'wo -ziö -a 'piö. 'Ö -an nu -sü 'yi -yö -kan Yesu 'dhi; 'yö yö -Zlan -bha -gludëdhe -wun -blëε -an -dhë -sü -bha, 'ö me -nu 'ö 'yua □ya -an □sëε' bho, 'yö -an -dhe bo.

12 □Dhe 'ö- -bha □guë' -nu 'gōō- do ö ga □plë 'wo bhë □waa- yö □ne 'bin -yö 'më -na, 'wo □yōōn -a -bha, 'wo- pö -a -dhë: «-Bhö ü □kwaa' me gbung 'wo □ne -an -zü kö -wo 'dho pödhe -nu waa- bhlö- -gbaa 'gü -dhe -nu -bha kwa -zü 'to kö -waan wōdhe -nu waa- -bhöpë -nu □mëε'-, bhii -dhe 'ö □ne me gbë 'yaa- -bha.»

13 'Ö Yesu -ya -pö -an -dhë: «Ka gia-, -ka -bhöpë nu -an -dhë!»

'Wo- pö -a -dhë: «Pë 'ö yi -gō zö 'ö tōō □bluu'- bhe 'sōodhu waa- 'yuö- □plë. Ü- 'piö kö 'yi 'dho me gbung 'ö □ne -an -bha -bhöpë 'dho □dhia □a?»

14 Gōōn- -nu 'wo -kë mü -an □tei' -kë □ne me -lü -vuu 'sōodhu 'dhö. 'Ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë: «-Kaa -an -ya kpöë -an dan -sü 'ka 'gōō- 'sōodhu 'gōō- 'sōodhu!»

15 'Ö 'wo- -kë 'dhö, 'wo -an 'plë □yaannu.

16 □Dhe -kë 'dhö 'ö Yesu -yö □bluu'- bhe 'sōodhu waa- 'yuö- □plë 'wo bhë -an sü, 'yö ö 'yan □luu dhang- 'gü □bheε' -sü 'ka, 'yö -Zlan zuö pö -bhöpë bhë -a -ta, 'yö -an

'klu □kaan, 'ö- nu ö bha □guë' -nu -dhë kö -waan -a -glu me gbung bhë -an 'ka.

17 -An 'plë -wa -bhö 'ö -an 'gu -yö dō. -A 'kluklu -nu 'wo to, 'wo □kpasen 'gōō- do ö ga □plë pa, 'wo dho -a 'ka.

Piëε -ya -pö -Zlan -bha -Yame -mü Yesu 'ka

(Matiö 16.13-28; Maakö 8.27-9.1)

18 Yi do 'ka Yesu waa- ö -bha □guë' -nu -wo -dho wo 'sloo 'ka, 'ö Yesu -yö -bheε. 'Yö ö -bha □guë' -nu □dheε' kpö 'ö- pö: «Me -nu -wa -pö dö -mü n 'ka ε?»

19 'Wo -daa -kë -a -gō 'wo- pö: «Me 'bhaa -nu -wa pö Zan Batisö -mü ü 'ka; me 'bhaa -nu -wa -pö Eli -mü ü 'ka, 'ö me 'bhaa -nu -wa pö 'zü -Zlan -wodhiölome -nu 'wo 'dhiö bhë -a me do 'yö go ga 'gü yö -mü ü 'ka.»

20 'Ö Yesu -yö -an □dheε' kpö 'zü 'ö- pö: «'Këε ka 'pö 'dhee, ka- -pö dö -mü n 'ka ε?»

'Ö Piëε -ya -daa -kë 'ö- pö: «-Zlan -bha -Yame -mü ü 'ka!»

Yesu -bha ö bha ga -sü waa- ö -go ga 'gü -sü -wun □blëε' -sü

21 'Ö Yesu -yö -an 'paan bho 'gbee- 'ka □ne kö □kun me 'ö- 'ka 'wo- □blëε me gbë -dhë.

22 'Yö- pö 'zü □neε: «Ma 'a Megbö 'ka n 'yënnng -dho bhö □va, 'ö tōō me ziizii -nu, slabhome -gōme -nu waa- tōnggōme -nu waa 'dho 'we n -wun -bha; -wo -dho n zë; 'ö- -dhekpaoyi kë -yaaga -naa bhë 'a goë ga 'gü.»

23 □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö- pö -an 'plë -dhë: «Me 'ö- 'piö kö 'ö ziö n 'piö, kö -yö ö □kwaa' -zo -ta ö -de -wun 'gü -sü -zü, -yö ö -bha -gaatalü 'sü -dhekpaoyi 'saadhö 'ka, -yö ziö n 'piö.

24 Bhii me 'ö- 'piö kö 'ö ö -de -bha -tosiadhe kë ö -de -ta, -yö -dho -a 'gü □siö'- 'kpaan, 'këε me 'ö 'dhoë- ö bha -tosiadhe 'gü □siö'- n -wun 'gü, -yö -dho dha -sü yö.

25 -A □truën -dho kë -më 'ka kö 'kpong- taapë 'plë -yö -kë me -gō, 'këε kö -an 'gü -yö □siö'- -sü 'ka ε?

26 □Ya kë □ne me □ya lë- kë n -gō 'iin n -wo -nu -gō, ma 'a Megbö 'ka, ma -de 'pö a -dho lë- kë -a -gō yi 'a 'dhoë- nuë ma 'tobhodhe waa- n Dë waa- -a -bha bōme

-nu 'slööslö 'wo n 'piö -an -bha 'töbhödhe 'ka -a 'ka.

²⁷ A- -blεε ka -dhē 'wun gia- 'ka: Mε -nu 'wo zö □ne, -an 'bhaa -nu waa 'dho ga kö waa -Zlan -bha -gludēdhe yö □kun.»

*Yesu -bha -dhiē bun gbε 'gü -sü
(Matiö 17.1-8; Maakö 9.2-8)*

²⁸ □Dhe 'ö- -dhekpaoyi -kē □ne pē 'slεaga 'dhö kö □ya yēn 'wun -nu 'wo □ne -an □blεε' -sü -bha bhē, 'ö Yesu -yö Piεε 'dhö, Zan 'dhö waa- Zakö 'dhö -an kpa ö -bha, 'wo dho -ton tuö □bhea' □dhia.

²⁹ -Wo -kē □bhea' □dhia, 'ö- wöödhe -yö □dhiē -kwaa, 'ö- -bha so -nu -wo -kē 'puu 'ö □ziē' -naa 'gü.

³⁰ □Dhe 'wo- -ga kö mε □ple □wa nu Yesu 'piö mü, kö wo -nu -wo 'wun □blεε' -na wo 'ko □bhaa. Mε □ple 'wo bhē 'wo tō Moizö waa- Eli 'wo dhang- 'gü 'wo nu -a 'piö mü.

³¹ 'Ö 'wo nu -dhepuudhe 'bhü -sü 'ö go dhang- 'gü bhē -a 'gü. Waa- Yesu -nu -wo 'wun □blεε wo 'ko □bhaa -kō 'ö Yesu dho ö bha yuö 'dhiö □mōa' 'kuē -a ga -kō 'ka Zeluzalemē bhē -a -wun 'gü.

³² 'Yö Piεε waa- ö 'bhamε -nu -wo -püö yiē- -ziögöüsüzē. 'Kεε □dhe □wa -büö, -wo Yesu -bha -dhepuudhe 'bhü waa- mε □ple 'wo -kē -a 'piö mü bhē -an -yö.

³³ □Dhe mε -nu 'wo bhē 'wo 'go -na Yesu 'piö (kö waa 'dho □gbiin □kun), 'ö Piεε -ya pö Yesu -dhē: «N -Gömε, □yö -sē kö 'kwa 'to zö, 'kwa so 'kō -yaaga dō, -a do- kē ü -bha 'ka, -a do- kē Moizö -bha 'ka, -a do- kē Eli -bha 'ka!» 'Wun -nu 'yö- □blεε bhē yaa- gbε dō ö -de -go.

³⁴ -Yö -to 'wun 'ö bhē -a □blεε' -sü 'gü, 'yö dha kpö -yö -nu -an -ta dhuö, 'yö- 'bin -yö so -an -zü. 'Ö 'suö -yö -da -a -bha □guē' -nu 'gü, dha kpö 'ö so -an -ta bhē -a -wun 'gü.

³⁵ -Wo do 'bhaa -yö -we dha kpö bhē -a 'gü, 'ö -we □neε: «Mε 'ö □ne 'ö tō n Gbö (do 'ö n -gō,) 'a- -ya; -ka ka 'to kē -a -wo -bha!»

³⁶ □Dhe 'ö -wo 'ö bhē □ya yēn, Yesu dosen 'kpaan □ne 'wo- yö zlöö; 'yö -an 'dhi -yö kun. 'Ö go 'töng 'ö 'dhö bhē -a -bha, 'ö pē 'wo- yö bhē waa- □blεε' -mε gbε -dhē.

*Yesu -bha -zuu yaa -bho 'nē do 'gü -sü
(Matiö 17.14-18; Maakö 9.14-27)*

³⁷ -Dhekpaoyi mε 'ö yö -a 'piö, -wo -yō 'wo go -ton bhē -a tuö, 'ö mε -gbaa □va -wo nu Yesu -gō zian-.

³⁸ Mε do -yö -kē mε -gbaa -nu ziēn mü, 'ö yö 'gbla -sü -bha □woē' □neε: «N -Gömε, □bhea' -a- wo ü -dhē, -bhö ma 'nē 'ö □ne -a -ga, ma 'nē ga do 'kpaan -mü!

³⁹ □Ya kē -zuu yaa -yö -püö -a -ta, 'ö □gblaa gbla, 'go mü 'yö- □zaan zan 'gbee-, 'yö- 'dhee 'vuu -yö dō -gboudhō; 'yö- 'yēnng bhō; 'ö -a -go -a 'gü -sü -yö -kē 'gbee-.

⁴⁰ A- -bhea ü bha □guē' -nu -dhē kö -waan -a bho -a 'gü, 'kεε -an -kō yaa -mō -a -bha.»

⁴¹ 'Ö Yesu -ya pö: «Mε -nu 'ö -zo -yö n -ma -sü 'yaa ka -gō, 'ö ka kēwun 'dhö ya, 'töng □dhē 'a dho -a sü 'zü 'kwaan- kaa- kwa 'ko □bhaa □ε? 'Töng □dhē 'a dho -a sü 'zü 'aan- dō -a 'ka ka -gban -gō -ε?» □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö- pö mε 'ö bhē -a -dhē: «-Bhö nu ü bha 'nē bhē -a 'ka!»

⁴² □Dhe 'ö 'nē bhē 'ö □yōon -na Yesu 'sō, 'ö -zuu yaa -ya -zuö sia-, 'yö- □zaan zan 'gbee- 'ka. 'Ö Yesu -yö 'wun □blεε 'gbee- 'ka -zuu yaa bhē -a 'ka, 'yö go 'nē bhē -a 'gü, 'yö dha, 'yö- nu ö dē -dhē.

⁴³ 'Ö -an 'te -yö tun -Zlan -bha 'piig- beedhe -kē □va -sü -wun 'gü.

*Yesu -yö ö bha ga -sü waa- ö bha -go ga
'gü -sü -wun -blεε 'zü -dēüwo
(Matiö 17.22-23; Maakö 9.30-32)*

□Dhe -kē □ne -an 'ple 'te □ya 'tun pē 'saadhö 'ö Yesu -ya -kē -a -wun 'gü bhē, 'ö Yesu -ya -pö ö bha □guē' -nu -dhē:

⁴⁴ «-Ka ka -zo kē 'wun -nu 'a- □blεε' -na ka -dhē □ne -a 'piö: Ma 'a Mεgbö 'ka, -wo -dho n dō mε -nu kwεε.»

⁴⁵ 'Kεε 'wun 'ö Yesu -ya □blεε bhē, waa- -gen gbε dō; -a -gen giagia 'wo dho -a dō -yö -kē -bin -sü 'ka -an -gō; 'ö 'suö -yö -an -kē Yesu □dheε' 'kpō -sü 'ka 'wun 'yö- □blεε bhē -a -gen -wun 'ka.

*Yesu -bha □guē' -nu -bha wo 'ko 'kun -sü
mε 'ö dho kē mε □va 'ka wo ziēn -a -wun
'gü -sü*

(Matiö 18.1-5; Maakö 9.33-37)

⁴⁶ Yesu -bha □guē' -nu -wo -yö za -ya wo 'ko -bha -sü 'gü mε 'ö dho kē mε □va 'ka wo ziēn -a -wun 'gü.

47 'Kεε -an -bha -zotadhe bhë Yesu -ya -dɔ. □Dhe -kë 'dhö, 'yö 'në 'tee do sü 'yö-dɔ ö 'sɔɔ,

48 'yö- pö -an -dhë: «Mε 'ö 'dhoë- 'në 'tee 'ö -kë □nε mε □nε -a 'dhö -a kun -së n -wun 'gü, kö □ya ma gia- n 'kun -së; 'ö mε 'yö 'dhoë- n kun -së, kö □ya mε 'ö n bɔ, -a 'kun -së 'pö; bhii mε 'ö -de -sü 'tee -mε 'ka ka 'plε ka ziën bhë □nε 'ö tɔɔ kaa- mε □va -Zlan wö 'dhiö.»

*Mε 'ö yaa nu ka -gɔ kö kaa- mε -mü
(Maakö 9.38-40)*

49 Zan -ya pö -a -dhë: «N -Gɔmε, yi mε do -yö kö -yö -zuu yaa -nu bho -na mε -nu 'gü ü 'tɔ 'ka, 'ö 'yi- pö -a -dhë kö □kun 'ö -kë 'dhö gbɔ, bhii 'yaa kwa 'piö.»

50 'Ö Yesu -ya -pö -a -dhë: «-Ka ka □kwaä' -a -zü, bhii mε yaa nu kwa -gɔ kö kwaä- mε -mü.»

Samali pö- do 'gü -mε -nu -bha -kɔ Yesu -bha -da plöö -sü 'ka -sü

51 □Dhe 'ö Yesu -bha -dho dhang- 'gü -yi 'dho yö -na □klöö', kö -dho Zeluzalemë -sü □yaa- -kaan wo; 'yö -da zian-.

52 □Dhe -kë 'dhö, 'yö mε -nu bɔ ö 'dhiö, 'wo dho 'wo -da Samali -pö do 'gü kö -waan -a -bha wɔdhe -wun 'yan bho.

53 'Kεε pö- bhë -a 'gü -mε -nu waa 'we -a -bha -an -gɔ kö -wo wɔ -an -gɔ plöö, bhii -wo -kë 'dho □dhia Zeluzalemë □zian'. (Kë- wo 'dhö bhë -a -gen 'ö tɔɔ Samali -mε -nu waa- Zuifö -nu 'waa wo 'ko -dhë -së.)

54 □Dhe -kë 'dhö, Zakö waa- Zan 'wo- -bha □guë' -nu 'ka bhë 'wo- pö: «Yi Dëmε, ü- 'piö kö 'yi 'siö -dhe 'yö go dhang- 'gü kö -yaan -an 'gü □siö' -a?»

55 Yesu -yö -dhië -an 'piö 'ö 'wun □blεε -an 'ka giagiawo, ['ö- pö: «-Zuu 'ö ka 'gü 'ö 'ka pë kë -na -a □kwaä' bhë 'kaa- dɔ.

56 'Ö tɔɔ ma Mεgbö, n 'ka nu kö mε -nu 'gü -yaan □siö; 'kεε a -nu kö -waan dha □zian'.»] 'Ö 'wo go mü, 'wo dho pödhe gbε 'gü.

*-Ziö Yesu 'piö -sü -dho
(Matiö 8.19-22)*

57 -Wo -kë zian -gbloo 'piö, 'ö mε do -ya -pö Yesu -dhë: «-Dhe 'saadhö 'ü dho -a -bha, a -dho ziö ü 'piö.»

58 Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü- □dua' □nε diong -wɔ -a 'gü -du -yö -dhö, 'ö -ma -nu -wɔ -a 'gü -kɔ 'dhö -dhö, 'kεε ma 'a Mεgbö 'ka, ma -dhe do 'a dho wɔ -a -bha kö 'aan- n 'tεε pa 'yaa -dhö.»

59 'Ö Yesu -ya pö mε do 'bhaa -dhë: «-Bhö ziö n 'piö!»

'Kεε mε 'ö bhë -ya -pö -a -dhë: «N Dëmε, -bhö 'we -a -bha n -gɔ, 'a 'dho poo □kun 'a -ya n dë 'sɔɔ kö -yaan 'dho n 'yaan!»

60 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «-Bhö ü □kwaä' game -nu -zü, -wo wo 'ko -bin, bhi 'pö 'ü 'dho 'ü -Zlan -bha -gludëdhe -wun □blεε' -mε -nu -dhë!»

61 Mε do 'bhaa -ya pö 'zü □nεε: «A -dho ziö ü 'piö, n Dëmε; 'kεε -bhö 'we -a -bha n -gɔ, 'a 'dho 'a n -wo -da n -mε -nu -dhë.»

62 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Mε 'ö □ya -ya -dhe -ya -sü -bha, 'go mü 'ö -dhe -ga -na ö zlöö bhë, yaa -mɔa kö -yö yuö kë -Zlan -bha -gludëdhe -bha 'ka.»

10

Yesu -yö ö bha □guë' -nu 'gɔɔ- 'slaple ö ga □plε -bɔ

1 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö ö bha □guë' -nu 'bhaa -sü; -wo -kë 'gɔɔ- 'slaple ö ga □plε, 'yö -an dan □plε □plε, 'yö -an bɔ ö 'dhiö pödhe -nu 'saadhö waa- -dhe -nu 'töüdhö 'ö yö gia- 'ö dho bɔ -a -bha -a 'gü.

2 'Yö- pö -an -dhë: «-Mlü □ya ga □va, 'kεε -a 'kanmε -nu -wo 'tee. -Ka □bhεä- -bhlö- dëmε -dhë kö -yö yuökëmε 'bhaa bɔ kö -waan -a -bha -mlü 'kan.

3 -Ka 'dho! A ka -bɔ □nε 'bhlanë -nu 'dhö -tɔn -bha gbεn- -nu ziën.

4 Kö □kun 'ka 'wëüga -nu gbε sü; kö □kun 'ka 'ta 'sü □bhɔɔ' -nu gbε sü; kö □kun 'ka -sakpa gbε sü; kö □kun 'ka □gbaannu 'ka -mεε -kë mε gbε 'ka zian -gbloo -nu -ta.

5 'Ö □ya kë □nε 'ka -da 'kɔ do 'gü, -kaa -a pö -blεεzë 'ka: □Zuöyagluu -yö kë 'kɔ 'ö □nε -a 'gü!

6 'Ö □ya kë □nε mε 'bhaa 'ö dho we ka -bha 'dhuë- -wun -bha □ya kë mü, ka -bha 'dhuë- -yö 'to -a -ta; 'yaa 'pö ka -bha 'dhuë- bhë -yö 'to ka -gɔ.

7 -Ka wɔ ka -nia -kun -a 'gü -kɔ 'gü 'ka -bhöpë -nu 'ö mε -nu 'dhoë- nu ka -dhë bhë 'ka- -bhö, bhii -yö yuökëmε -bha 'ka

kö -waan -a □saan' bho. Kö □kun 'ka -nië kooṭodhe -nu -bha!

⁸ □Ya kë □ne 'ka -da pödhe do 'gü, 'ö □wa ka -nia 'kun, -ka -bhöpë -nu 'ö me -nu dho nuë ka □dhia bhë -an -bhö.

⁹ -Ka me -nu -dhe bo pödhe bhë -a 'gü, 'go mü 'ka- pö pö- 'ö bhë -a 'gü -me -nu -dhë: -Zlan -bha -gludëdhe □ya yö ka 'ka □klöö'.

¹⁰ 'Kee □ya kë □ne 'ka -da pödhe 'bhaa 'gü 'ö waa 'we -a -bha kö -wo ka -nia 'kun, -ka -da zian -ta 'ka- pö -an -dhë:

¹¹ 'Se -de 'yö to yi -gen -bha bhë 'yi- bho -na yi -gen -bha pë 'ka- -kë bhë -a -wun 'gü □ne, 'kee -kaa doa □ne -Zlan -bha -gludëdhe □ya yö ka 'ka □klöö'.

¹² A- -blee ka -dhë: -Zlan -bha zakanyi 'ka, pö- 'ö 'dhö bhë -a -bha 'klobhodhe -yö -dho kë □va 'giasü 'ö □zië' Sodömë -me -nu 'ö 'wo -kë 'kpa □zuö' yaa -me -nu 'ka bhë -an -bha -ta!»

Pödhe -nu me 'ö -an 'gü -me waa 'we Yesu -wun -bha (Matiö 11.20-24)

¹³ 'Yö Yesu -ya pö 'zü: «'Yena -wun □ya kë ka 'ka, Kolazen -me -nu! 'Yena -wun □ya kë ka 'ka, Betesaida -me -nu! Bhii -dhidhaapë -nu 'wo -kë ka □plöö □ne, -wo -kë Tii -dhe waa- Sidon -dhe -nu -an -bha -bezë, kö pödhe -nu bhë -an 'gü -me -nu □wa wo -bha -kë -a 'gü -sü □dhië' -kwaa -a -dhe □ya □glöö 'saadhö, 'iin kö □wa □bhoo' 'kaazë -da wo -bha 'iin □wa 'yoo -lo wo -bha.

¹⁴ -A -wun 'gü, -Zlan -bha zakanyi 'ka, ka -bha 'klobhodhe -yö -dho kë □va 'giasü 'ö □zië' Tii -dhe waa- Sidon -dhe -an -bha -ta.

¹⁵ □Dhe -kë 'dhö bhi 'dhee, Kapernaomë, -yö -kë ü -de 'gü □ne ü -go -dho yö dhang- -bha! 'Kee -abi! Ü -go -dho □yoo' -□glöötiaandhö 'siö 'gü.»

¹⁶ 'Ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë 'zü: «Me □ya ö 'to kë ka -wo -bha, kö □ya ö 'to kë n -wo -bha; me yaa bo ka 'ka kö yaa bo n 'ka □ne bhë; 'ö me yaa bo n 'ka, kö me 'ö n bo bhë □ne yaa bo -a 'ka bhë.»

□Guë' -nu 'wo bhë -an -bha -ye 'zü -sü

¹⁷ □Guë' -nu 'göo- 'slaple ö ga □ple 'wo bhë -wo -ye wo 'zü 'wo nu □zuögludhi 'ka, 'ö 'wo- pö Yesu -dhë: «'Yi Dëme, -zuu yaa

-nu -de 'yië 'wun □blee' -an 'ka ü 'to 'gü, -wo 'wun -ma yi -ta 'wo go me -nu 'gü.»

¹⁸ 'Ö Yesu □ya -daa -kë -an -go 'ö- pö: «A Satan -bha -go dhang- 'gü -sü 'yö -püö bhë -a -yö □ne pë -bha 'yan bo -sü 'dhö.

¹⁹ 'Kee -ka ka 'to 'to: A -ko -mo 'wun -bha -sü -nu ka -dhë kö 'kaan- □taa' -□mee -nu, gian -nu -an -ta, 'iin 'kaan- dü -bha 'piigbeedhe 'ple 'gü □siö'; 'go mü pë gbe yaa 'dho pë 'dhiö- kë ka 'ka.

²⁰ 'Kee kö □kun 'ö ka □zuö' 'glu -yö 'dhi, -zuu yaa -bha 'wun -ma ka -ta -sü -wun 'gü; ka □zuögludhi □zian' ka 'to -bha -ya -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -sü -wun 'gü!»

Yesu -bha □zuögludhi -wun (Matiö 11.25-27; 13.16-17)

²¹ 'Tong gia- 'ö 'dhö bhë -a 'ka, Yesu -yö -pa □zuögludhi 'ka -Zuu 'slööslö □kwaa' 'yö- pö: «O n Dë, 'ü dhang- waa- 'kpong- taadhe □koonme 'ka, a ü zuö -pö pë 'ü- bin me -nu 'wo 'kpaakpa waa- 'wundome -nu -an -go, 'ü- zon me -nu 'wo wo -de -sü 'tee -an -dhë bhë -a -wun 'gü; □ii-, n Dë, -yö -kë □ne -ko bhë -a 'dhö, bhii 'ö too bhi gia- ü 'yi -kan -a -dhë -wun -mü.»

²² 'Go mü 'yö- pö: «N Dë -yö pë 'ple -lo n kwee; me gbe 'yaa ma 'a- Gbö 'ka n do -a 'ke yaa kë n Dë 'ka. 'Ö go mü me gbe 'yaa n Dë do -a 'ke yaa kë ma 'a- Gbö 'ka waa- me -nu 'ö 'a- zon -na -an -dhë bhë -an 'ka.»

²³ □Dhe Yesu waa- ö bha □guë' -nu □wa 'to wo 'sloo 'ka, 'yö- pö -an -dhë: «□Zuögludhi -yö kë ka -go, pë -nu 'ö 'ka -an yö bhë -an -wun 'gü,

²⁴ bhii a- -pö ka -dhë medhevadhe 'wo -kë -Zlan -wodhiölome -nu 'ka waa- -gludë -nu 'wo 'dhiö -be, -wa -dho -kë kö n këpë -nu 'ö 'ka -an yö -na □ne 'waan- -an yö 'kee waa -an yö; 'iin pë -nu 'ka -an ma □ne 'waan- -an ma 'ö waa -an ma.»

'Wun □zuan' yö -gban Samali mi këwunsëezë -bha

²⁵ □Dhe □ya kë 'dhö, tonggome do -yö -luu 'yö Yesu 'gü dan -a □dhee' 'kpo -sü 'ka 'ö- pö: «N -Gome, a -dho -a kë □dhe kö □toëpö -këdhösü -yaan kë n -go -e?»

²⁶ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Më 'ö □been' -sü 'ka -Zlan -bha tong 'gü i? 'Bha -a pö, ü- -ma -kölë □e?»

27 'Ö göön- bhë 'ö- pö -a -dhë: «Pë 'ö □bæen' -sü 'ka 'ö tō: -Bhö ü Dëmë ü -bha -Zlan -dho kë ü □zuöga 'plë 'ka, ü nü 'plë 'ka, ü □faan' 'plë 'ka, ü -zo -ta 'gü -wun 'plë 'ka! 'Go mü, -bhö ü -ya 'yō -dho kë □në ü -de 'dhö!»

28 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya -pö -a -dhë: «Ü- -daa -kë -së, -bhö -a kë □në -ko 'ö bhë -a 'dhö, ü -dho kë -dhö □toëpö 'ka!»

29 'Këë tōnggōmë 'ö bhë 'yaa- 'piö kö za -yö ö 'kun. □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö Yesu □dheë' kpo 'zü □nëë: «Dö tō n -ya 'yō □ë?»

30 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gō 'wun □zuan' -zōn -a -dhë -sü 'ka, 'ö- pö: «Gōön- do -yö -gō Zeluzalëmë, 'yö -kë 'dho □dhia Zeliko. □Dhe 'ö këpëyaamë -nu □wa -lo -a -ta zian-, 'wo- -bha pë -nu 'plë kun -a -gō 'wo- -ma, 'ö to -an kwëë 'ö □fuë. 'Wo- to sia- mü 'wo -ziö.

31 -Zlan -bha slabhomë do -yö -kë zian bhë -a -ta 'pö ziö -dhiadhö. □Dhe □ya göön- bhë -a yö, 'yö bö -kpinng 'to 'pian gbë -ta, 'ö -ziö.

32 -Kō do bhë -a 'ka 'ö më do 'yö go Levi -nu □suu' -'gü 'yö nüë. □Dhe □ya yö -a □tei' 'ka, 'yö □yōön göön- bhë -a -bha. □Dhe 'ö □yaa- yö, 'yö saan 'yö bö -kpinng 'to gbë -ta 'ö -ziö.

33 'Këë Samali (-së 'ö- 'gü -më -nu waa- Zuifö -nu 'waa wo 'ko -dhë -së bhë -a) mi do 'yö -kë 'dho □dhia 'ta 'gü; -yö -kë zian -gblooga do bhë -a -ta; 'yö -wo -a -ta mü. □Dhe 'ö □yaa- yö, 'yö- 'yena -yö -da -a 'gü,

34 'yö □yōön -a -bha, 'yö -drōön waa- 'yōn yö -a -bha bhüö -nu 'gü, 'yö -an -lö so 'pën 'ka. □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö- -ya ö bha □soofang □taa 'yö dhoë -wo -a 'gü -ko 'wo- □saan' bho -na bhë -a do 'gü. -Dhe bhë -a 'gü, 'yö ö -zo -kë -a 'piö.

35 □Dhe 'ö -a -tadhë □ya 'po, 'yö dönë □plë sü 'yö- nu -wo -a 'gü -ko bhë -a -gōmë -dhë -a pö -a -dhë -sü 'ka □nëë: «-Bhö ü -zo kë më 'ö □në -a 'piö; □ya kë □në a 'yë -na n 'zü a 'dho -na n □plöö, pë -nu 'ü 'dhoë- kë -a -wun 'gü 'töüdhö bhë a -dho ü -bha -yë 'zü kë.» »

36 'Yö Yesu -ya pö -a -dhë 'zü: «□Ya kë 'dhö kö më -yaaga 'wo bhë -a dö -zë 'yö tō më 'ö këpëyaamë -nu -wa -ma bhë -a -ya 'yō □ë?»

37 'Ö tōnggōmë -ya -daa -kë -a -gō 'ö- pö: «'Ö tō më 'ö- 'yena yö bhë.»

□Dhe -kë 'dhö Yesu -ya pö -a -dhë: «Kö -bhö 'dho 'ü- kë □në -ko bhë -a 'dhö!»

Yesu -bha -dho Maatö waa- Mali -an -gō kō -sü

38 □Dhe Yesu waa- ö bha □guë' -nu □wa -da zian -ta, -wo -dho 'wo -da pōdhë do 'gü. Dhebo do -yö -kë mü, 'wo- -dhe Maatö; 'yö Yesu -nia kun ö -gō kō.

39 -A dheglu 'nëdhe 'wo- -dhe Mali, -yö -kë □yaannu □süë' Dëmë □gëendhö ö 'to -to -a -bha -më □daan' -wo -bha □dhia.

40 Maatö -yö -kë yüö □plëëzë kë □dhia, 'yö nu 'ö- pö: «N Dëmë, kö n dheglu -yö yüö -nu 'wo □në -ya 'plë 'to n -ko -ta □nëdhö □në, 'yaa ü -dhë pë gbë 'ka a? -Bhöë pö -a -dhë -yö nu n -dhë!»

41 'Yö Dëmë -ya -pö -a -dhë □nëë: «Maatö, Maatö, -zo -ta 'wun 'gü -sü waa- pë □plëëzë kë -dho -yö ü -kë,

42 'këë 'wun do -yö mü, 'ö- -wun 'dhö 'gbee-. Yö □në 'ö Mali 'dhoë- 'piö bhë; yaa 'dho 'go -a -gō gbō.»

11

'Wun 'ö -gban □bhëa' -ko -bha -a □blëë' -ö Yesu -ya wo

(Matiö 6.9-13; 7.7-11)

1 Yi do 'ka Yesu -yö -dho □bhëa' □dhia -dhe do 'gü. □Dhe □ya yën □bhëa' -sü -bha, 'yö- -bha □guë' -nu më do -ya pö -a -dhë: «N Dëmë, -bhö yi □daan' □bhëa' -ko 'ka □në -ko 'ö Zan -yö ö bha □guë' -nu □daan -a 'ka bhë -a 'dhö!»

2 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka 'dhoë- □bhëa' -, -kaa pö:

Yi Dë, ü 'to 'slööslö bhë, më -nu -wa □bhlë -ya.

Ü -bha -gludëdhë -yö kë 'kpongtaa.

3 -Dhekpoyi 'saadhö 'ka, -bhöpë 'ö -mō yi □tian' -a nu yi -dhë!

4 -Bhö ziö yi -bha 'wun □zaa' -sü -nu -ta □në -ko 'yi □zië' më -nu -bha 'wun □zaa' -sü -nu -ta bhë -a 'dhö.

Kö □kun 'ü ü □kwaa yi -zü 'ö dü -yö yi -püö!»

5 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü □nëë: «-Ka ka -zo 'ta 'wun 'ö □në -a 'gü, □ya kë □në më do □ya kë -dhö ka ziën, -a 'bhämë □ya kë

-dhö, □ya 'dho -a 'piö gbeng ziën -yaan pö -a -dhë: <N 'bhame, -bhö 'bluu- bhe -yaaga 'pë dɔ n -ma,

⁶ bhii 'ö tɔɔ n 'bhame do 'yö go 'ta 'gü, 'yö -wo n -ta □ne, pë gbe 'yaa n -gɔ kö 'aan- nu -a -dhë.>

⁷ 'Ö □ya kë □ne, -a 'bhame □ya bɔ kɔɔ □yaa- pö -a -dhë: <-Bhö ü □kwaa' n -zü 'sengdhö! 'Ma 'kwεε ta 'saadhö □lakele 'ka, yië- ma 'në -nu 'yië □waannu, n -kɔ yaa -mɔ -a -bha kö 'a □luu'- 'aan- 'bluu- nu ü -dhë!>

⁸ □Ao', a- -pö ka -dhë yaa 'dho □luu' -yaan 'bluu- nu -a -dhë, -an -bha -kë 'kobaɔngzë 'ka -sü -wun 'gü, 'kεε -yö -dho □luu'- 'ö pë 'ö -dho □kaa' bhë 'ö- nu -a -dhë 'kwεε -ta 'ö -ma -na -kplawo bhë -a -wun 'gü.

⁹ □Dhe -kë 'dhö ma -zë a- -pö ka -dhë: -Ka pë -dhe -Zlan -gɔ, -yö -dho -a nu ka -dhë; -ka pë □mεε' -Zlan 'piö, ka -dho -a yö; -ka 'kwεε -ta -ma, -Zlan -yö -dho 'kwεε po ka -gɔ.

¹⁰ Bhii mε 'oo mε 'ö pë -dhe -Zlan -gɔ, -ya -nu -a -dhë; 'ö mε 'ö pë □mεε -a 'piö, 'yö- yö; 'ö 'kwεε -po mε 'yö 'kwεε -ta -ma -a -gɔ.

¹¹ 'Ö □ya kë □ne ka ziën mε do -yö -dhö 'ö- -bha 'në 'dho -dhö, □ya 'yuö- -dhe -a -gɔ, -yö -dho □mεε nu -a -dhë -a?

¹² 'Iin □ya pë -yan -dhe -a -gɔ, -yö -dho gian nu -a -dhë -a?

¹³ 'Wunyaakεmε -nu 'ka dɔ □ne, ka pë -së -nu kaa- 'në -nu -dhë -dhe -dɔ. □Dhe 'ö 'dhö, -më 'yö -kë 'ö ka Dë 'yö -ya -sü 'ka dhang- 'gü, yaa 'dho -Zuu 'slööslö nu mε 'ö- -dhe -a -gɔ -a □dhë □ε?>

'Wun 'wo- dɔ Yesu -bha bhë -a -daa 'yö- kë -an -gɔ

(Matiö 12.22-30; Maakö 3.22-27)

¹⁴ Mε do -yö -kë 'tuunzë, bhii -zuu yaa -yö -kë -a 'gü. □Dhe 'ö Yesu -ya bho -a 'gü, 'yö yö 'we -sü -bha. 'Ö mε gbung 'wo -kë mü bhë 'ö -an 'te -yö tun.

¹⁵ 'Kεε mε 'bhaa -nu -wo -kë mü 'wo- pö: «Bεezebilö 'ö tɔɔ dü 'ö -zuu yaa -nu -gome 'ka bhë, 'yö -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü nu -a -dhë, 'ö -zuu yaa -nu kë -na -a 'ka bhë!»

¹⁶ 'Ö mε 'bhaa -nu -wa -kë kö 'waan- -a 'gü dan 'wo- pö -a -dhë: «-Bhö -dhidhaapë

do 'yö dho -a -zɔn □ne ü bha -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü bhë -yö -go -Zlan 'piö -a kë!»

¹⁷ Yesu -yö -an -bha -zotadhe -dɔ. □Dhe -kë 'dhö, 'yö- pö -an -dhë: «'Sεgɔ □suu'- 'oo □suu'- 'wo 'ko zë -na wo 'ko 'ka -an 'dhiötodhe 'ö tɔɔ -an 'gü □siö' -sü, -an -bha 'kɔ -nu -wo -dho -lo.

¹⁸ □Ya kë □ne dü □ya 'ko zë 'ö -de 'ka, -a -bha 'sεgɔ -dho □glɔɔ -kɔklë □ε? Bhii ka- pö □nεε a -zuu yaa -kë mε -nu 'gü, 'ö tɔɔ Bεezebilö □ne 'ö -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü nu n -dhë.

¹⁹ □Ya kë 'dhö kö dö 'ö -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü nu ka -bha mε -nu -dhë 'wo -zuu yaa -kë -a 'ka ε? Ka -de -bha mε -nu -wa -zɔn □ne za yaa -yö ka 'piö.

²⁰ 'Wun gia- 'ka, -Zlan -bha 'piigbeedhe □ne 'a -zuu yaa -kë -a 'ka, kö -Zlan -bha -gludëdhe □ya nu ka 'piö 'saadhö.

²¹ Bhii □ya kë □ne gɔɔn- 'gügbeezë 'ö 'ko □zaa' -piö 'dhoë- -gɔ, □ya 'ö -zo kë 'ö bha 'kɔ 'piö, -a -bha kɔɔpë 'plε -dho □waannu -së 'ka.

²² 'Ö gɔɔn- do 'yö- 'gü 'dho 'gbee- 'yö -ziö -a -ta, □ya -wo 'ö □ya 'to -a 'gbee- 'ka -a -ta, -ya -bha 'ko □zaa' -piö 'yö 'ö -zo yö -a -bha bhë -ya 'plε -sü -a -gɔ; 'go mü 'yö- -bha pë -nu 'yö- sü bhë, 'yö- -glu 'ö -bha mε -nu 'ka.

²³ A- -pö ka -dhë: Mε 'yaa n 'piö, kö ma mε 'yaa -mü; 'go mü mε 'ö yaa nu n -dhë ma pë -kɔ 'kuë- -sü 'gü, kö -yö -nu n -ma pë 'pen □dhia.»

'Wun 'ö -gban -zuu yaa -bha -ye 'zü -sü -bha -a □blεε' - 'ö Yesu -ya wo

(Matiö 12.43-45)

²⁴ 'Yö Yesu -ya pö: «-Zuu yaa □ya 'go mε -nu 'gü, 'yö dho 'ö □nië nië -dhe 'ö mε gbe 'yaa- -bha -a -bha kö -yaan 'ö -yadhe □mεε'. □Ya kë □ne 'yaa- yö -na, 'yö- pö 'ö -de -dhë □nεε: <A -dho ye n 'zü 'a dho n -yadhe 'a go -a -bha bhë -a -bha.>

²⁵ 'Ö -ye 'ö 'zü 'yö nu; 'yö -dhe mε 'ö -kë -a -bha 'dhiö bhë -a yö kö □ya kë □ne 'kɔ 'ö -a 'gü -dhe 'dho go -sü 'ka, 'ö pë 'plε 'dho -dho 'kuë- -sü 'ka -a 'gü bhë -a 'dhö.

²⁶ □Ya kë 'dhö 'ö -zuu yaa 'slaple 'ö -an këwun 'dho ya 'ö □ziö' -a -ta bhë 'yö -an kpa 'ö -bha, 'ö wo 'plε 'wo nu 'wo wo -yadhe kun -dhe bhë -a -bha. □Ya kë 'dhö zlöö kö gɔɔn- 'ö bhë -a -bha 'wun kë -kɔ □ya kë ya, □ya ziö -a mε 'ö 'dhiö -a -ta.»

Zuögludhi -wun giagia

²⁷ □Dhe Yesu □ya yën 'wun 'ö bhë -a □blæε' -sü -bha, 'ö dhebo do -yö -bo me gbung 'gü, 'yö- pö: «□Zuögludhi -yö kë dhebo 'yö ü -gu sü 'yö ü gbaa 'yon 'ka bhë -a -gö!»

²⁸ 'Ö Yesu -ya -pö -a -dhë: «□Zuögludhi -yö kë □zian' me 'wo -Zlan -wo ma 'ö 'wo- □bhlë -ya -an -gö.»

-Dhidhaapë do -dhe -sü (Matiö 12.38-42)

²⁹ □Dhe 'ö me -nu 'dho bhö -na 'kuë- □va Yesu -zü, 'yö- pö -an -dhë: «Me 'bhee- -nu 'wo □dæε □ne -a 'gü □ne -an këwun 'yaa -së; wo 'ö 'wo 'dhö bhë, 'wo -dhidhaapë 'yö dho kë □duakëpë 'yö go -Zlan 'piö 'wo- □mæε, 'kæε -dhidhaapë gbe 'ka 'dho kë -a 'ke yaa kë Zonasö -bha -dha ga -gö -sü 'ka; ('kæε kö □ya -dhekpaoyi -yaaga kë 'yuö- 'guu).

³⁰ -Kö do 'ö Zonasö -yö □kaa' □duakëpë do 'ka, me -nu 'wo Ninivö -an -bha 'ka 'dhiö -be bhë, -kö do bhë -a 'ka 'ö ma 'a Megbö 'ka 'a dho kaa me -nu 'wo □dæε □ne -an -bha □duakëpë do 'ka.

³¹ -Zlan -bha zakanyi 'ka, -gludhe 'yö -kë Seba -së □koonme 'ka bhë -yö -dho □luu'- me 'bhee- -nu 'wo □dæε □ne -a 'gü -an -gö, 'yö za -lo -an tuö; bhii 'ö töö -yö -go 'se □gbiin gbe -ta, 'yö nu 'yö ö 'to to Salomö -wo 'ö 'kpaakpadhe 'ö -Zlan -ya nu -a -dhë bhë -a -bha. Yö do bhë 'zü, -dhe 'ö □ne -a 'gü me do 'yö □va 'ö □zië' Salomö -ta -yö zö.

³² 'Go mü -Zlan -bha zakanyi 'ka, me -nu 'wo Ninivö -wo -dho □luu'- me 'bhee- -nu 'wo □dæε □ne -an -gö, 'wo za -lo -an tuö, bhii 'ö töö □dhe Zonasö □ya -Zlan -wo □blæε' -an -dhë, -wo wo -bha -kë -a 'gü -sü □dhië -kwaa -Zlan 'piö, 'kæε kö me 'yö □va 'yö □zië' Zonasö -ta 'yö zö.»

Bun -bha -dhepuudhe (Matiö 5.15; 6.22-23)

³³ 'Ö- pö: «'Waa □labang do kö -waan -a -bin, 'iin kö -waan 'gbonggbo 'gblü -a -ta. -Abi!' -Wa -do □zian' ö -do -a -ta dhuö -pë -ta; -yö -kë 'dhö kö me -nu 'wo -da -na köö bhë -waan -dhepuudhe yö.

³⁴ Me 'yan -yö -kë □ne me bun -bha □labang 'dhö. 'Ö □ya kë □ne -potaasü □ya

kë -an -gö, kö bun -yö -dhepuudhe 'gü; 'kæε □ya kë □ne -potaasü 'yaa -an -gö kö bun -yö -dhetiidhe 'gü.

³⁵ □Dhe 'ö 'dhö kö -ka ka -zo kë ka -de 'piö, kö □kun 'ö -dhepuudhe 'yö ka 'gü bhë 'yö -kë ka -gö -dhetiidhe 'ka.

³⁶ 'Ö □ya kë □ne ka bun -dhe 'saadhö □ya 'bhü, 'ö -a -dhe gbe yaa 'to -dhetiidhe 'gü, -dhepuudhe -dho -a pa □ne -kö 'ö □labang 'dho ö bha 'bhü -sü yö -na -a 'ka köö bhë -a 'dhö 'papadhö.»

Yesu -yö Falizi -me -nu waa- tonggome -nu këwun -nu -blæε (Matiö 23.1-36; Maakö 12.38-40)

³⁷ □Dhe Yesu □ya yën 'wun □blæε' -sü -bha 'dhö, 'ö Falizi -me do -ya □dhö -kë ö -gö köö kö 'waan- pë -bhö. Yesu -yö -dho -a -gö köö, 'yö- -nia kun kö -waan pë -bhö.

³⁸ Falizi -me bhë -a 'te -yö -tun -kö 'ö Yesu yaa- 'zlu □ne -an -bha wo 'dhö -yaan □tun pë -bhö -na bhë -a -wun 'gü.

³⁹ 'Ö Dëme -ya pö -a -dhë: «Pë 'ö Falizi -me -nu, 'ka -a 'ka, □ga 'ö □ne: Ka 'yi mü -köö -nu waa- 'tia- -nu -an bun 'kpaan -zlu 'kæε 'kaa -an 'gü -dhe 'zlu; ka -de □zuö' 'piö, ka -ya -sü 'ka □kwaan -sü waa- 'glu yaa -an -wuën!

⁴⁰ 'Wun -yö 'yaan -me -nu 'ka □ne! -Zlan 'yö pë plaan -dhe -pë -kë bhë, yö do kun 'ö pë 'gü -dhe -yuö -kë 'pö a?

⁴¹ -Ka pë -nu nu ka □zuöga 'plë 'ka □zian', 'ka pë -nu 'wo ka -gö -an nu 'yename -nu -dhë; □ya kë 'dhö ka -bha pë 'plë -dho kë 'slööslö.

⁴² 'Yena -wun -dho kë ka 'ka, Falizi -me -nu, 'ö töö ka ka -bha pë 'gö -do -naa -bho ka -bha 'too □dheε' -pë 'sensen 'plë 'ka, 'ö 'kaa ka -zo -kë ka -de 'piö, -kë kpengdhö -sü 'ka waa- -Zlan -dho -ya ka □zuö' 'piö -sü 'ka bhë. Pë 'ö 'ka dho -a kë -bezë 'ö bhë, kö -yaan 'to -an me -nu 'wo to -an -bha.

⁴³ 'Yena -wun -dho kë ka 'ka, Falizi -me -nu, 'ö töö ka -dho -kë -yadhe □bhlëzë -nu 'ö 'wo -bhökuëkö -nu 'gü bhë -an 'ka 'iin kö me -nu -wo -mæε kë ka 'ka □bhlë 'gü 'dheëdhe -nu 'gü.

⁴⁴ 'Yena -wun -dho kë ka 'ka, 'ö töö ka -kë □ne bloon- 'ö me gbe 'yan 'yaa- yö 'ö 'wo □taa -a -ta, 'waa -a □tei' do □ne me □glöö 'buu -ya 'gü bhë -a 'dhö!»

45 □Dhe -kë 'dhö 'ö tōnggome do -ya pō Yesu -dhē: «N -Gome, ü 'wun □blēē' -na □ne -kō bhē -a 'dhö kö 'si 'ü- bho -na yi -de 'pō yi -gō bhē!»

46 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gō 'ö- pō: «'Yena -wun -dho kë tōnggome -nu ka -de 'pō ka 'ka! Bhii 'ö tōō ka □kwēē- □va -sü 'ka- dō mē -nu tuō 'ö 'kaa nu -an -dhē 'bhe 'tee wo kö 'kaan- -an -bha □kwēē- -nu bho -an -ta.

47 'Yena -wun -dho kë ka 'ka! Bhii 'ö tōō -Zlan -wodhiölome -nu 'ö ka 'bhema -nu -wo -an zē bhē ka- blōōn- -ta dhuō -dhe -pē -kē.

48 -A -kë 'dhö -sü 'gü ka- -zōn □ne ka 'bhema -nu -bha yuō kë -kō 'yi- -kan ka 'dhii! Bhii wo -zē -wo -an -zē, 'ö ka -zē 'ö 'ka 'kō -nu dō -an blōōn- -ta.

49 Bhii -Zlan -ya -blēē ö -bha 'kpaak- padhe 'ka 'dhiö -be □nēē: A -dho ma -wodhiölome -nu waa- ma bōme -nu bō -an -dhē; -wo -dho -a mē 'bhaa -nu zē 'ö 'wo- mē 'bhaa -nu 'klo bho.

50 'Kēē pē dho kë 'ö tōō mē -nu 'wo □dēē □nē -a 'gü bhē, -an 'klo -dho bho -Zlan -wodhiölome -nu 'wo -an zē 'ö sü 'kpongtaadhe züdüyi -bha bhē -a -wun 'gü

51 'Ö sü Abelö zē -yi 'ö -kē mē zē -sü -blēēzē 'ka 'kpongtaa zō bhē -a -bha -yō yōē Zakali 'wo- zē sla- bho -dhe waa- -dhe 'slöölö -dhe □duō -an ziēn bhē -a -wun 'gü. A- -blēē ka -dhē giagia 'ka □nēē: Mē -nu 'wo □dēē □nē, -an 'klo -dho bho mē zē 'ö -an 'bhema -nu -wa wo bhē -a -wun 'gü.

52 'Yena -wun -dho kë ka 'ka, tōnggome -nu, bhii 'ö tōō 'ka □lakele 'yō dho 'kwēē po mē -nu -gō kö -waan -Zlan -bha 'wun -nu dō bhē, 'ka- sü 'ö ka 'ö ka 'ka 'dho -da kōō bhē, 'ka- -kē 'ö mē -nu 'wo- -dho □kaa' kö 'waan- -da kōō bhē, 'kaa 'we -a -bha kö -wo -dakōōdhe yō.»

53 □Dhe 'ö Yesu □ya 'go -dhe bhē -a 'gü, tōnggome -nu waa- Falizi -mē -nu -wo yō -ziö -a 'piö -sü 'gü -naazuēdhe 'ka, 'ö 'wo □dhēē' -nu kpo -a -gō 'wun -nu □plēēzē -gen 'ka;

54 'kēē -yō -kē 'slē 'ka 'wo- -kan -a -gō -a kēdhe □mēē' -sü 'ka kö -waan -a 'kun ö -wo -nu -ta.

12

-Zo -kē -de 'piö mē 'yan -ta -wun kë -mē

-nu -gō -sü

(Matiö 10.26-27)

1 -A 'tōng bhē -a 'ka, mē -nu -wo -dho wo 'ko □bhaa -vuu □plēēzē 'ka. 'Ö □dhe to zlöō kö -wo □taa' -na wo 'ko -nu -gen 'dhe -ta, 'ö Yesu -yō □dhiē ö bha □guē' -nu 'piö, 'yō- pō -an -dhē: «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö Falizi -mē -nu 'ö -an -bha 'wun kë -kō -yō -kē □ne □bluubhēēpē 'dhö bhē -an -gō, 'ö tōō mē 'yan -ta -wun kë -mē -nu -mü -an 'ka!

2 Pē 'yō -bin -sü 'ka -a 'plē -yō -dho yō -dhegbeadhe 'gü; 'ö 'sloo 'ka -wun 'yō -bin -sü 'ka 'yō dho yō plaan.

3 -A -wun 'gü, 'wun -nu 'ka dho -a □blēē' -dhetiidhe 'gü, 'wo dho -a ma -dhe 'po -sü 'gü; 'ö 'wun -nu 'ka dho -an □blēē' -ka 'ko 'toodhö ka -gō kōōdhe -nu -bha, 'wo dho -a □blēē' -mē -nu ziēn.»

-Suö -a -dhē -mē

(Matiö 10.28-31)

4 «'Wun mē 'ö □nē a- -blēē mē 'ka n 'bhamē -nu 'ka ka -dhē: Kö □kun 'ka -suö mē -nu 'wo dho ka zē, 'ö 'go mü waa 'dho pē 'waa gbe kë gbo bhē -an -dhē.

5 A -dho mē 'ka dho suö -a -dhē -a -zōn ka -dhē: -Ka 'suö -Zlan 'ö □ya mē 'sü 'ö -kō -mō 'wun -bha -sü 'dhoē- -gō kö -yaan mē -zuö □glöötiaandhö 'siö 'gü bhē -a -dhē. □li-, a- -pō ka -dhē: -Ka 'suö -a -dhē 'dhe!

6 Kē 'kwa- wo □nē 'waa □zōng' 'sōōdhu 'dhōō dō 'wēü- 'tama ga □plē -bha -a? 'Kēē kö -Zlan -zlö 'yaa trö -a dō -de -bha.

7 'Go mü 'ö ka tuō -wun 'plē 'dho □dhong' -sü 'ka. Kö □kun 'ö 'suö -yō ka -kē, ka -wun □yō 'gbee- 'yō □ziē' □zōng' -nu -ta!»

-We Yesu -wun -bha -sü 'iin -kploo -a -wun 'ka -sü

(Matiö 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 'Ö- pō: «A- -pō ka -dhē: Mē 'oo mē 'yō 'dhoē- -a pō mē -nu ziēn -yō n -ma 'ka, ma 'a Megbö 'ka 'pō a -dho -a pō -Zlan -bha bōme -nu -dhē -yō n -ma 'ka.

9 'Kēē mē 'oo mē 'ö 'dhoē- pō mē -nu ziēn 'yaa n dō, ma 'a Megbö 'ka 'pō, a -dho -a pō -Zlan -bha bōme -nu -dhē 'maa- dō.

10 Mē 'oo mē 'ö 'dhoē- 'wun yaa □blēē' -ma 'a Megbö 'ka n 'ka, -Zlan -dho ziö -a -bha 'wun yaa 'ö 'dhö bhē -a -ta; 'kēē mē 'ö

'dhoë- 'wun yaa [blɛɛ]- -Zuu 'slööslö -gɔ, yö 'ka 'dho ziö -a -bha 'wun yaa 'ö 'dhö bhë -a -ta.

11 [Ya kē [nɛ [wa ka 'kun, 'to 'ka- wo -na n 'piö bhë -a -wun 'gü, 'ö [wa 'dho ka 'ka Zuifö -nu -bha -bhokuekɔ 'gü, 'iin 'dhiö -sü -mɛ 'ka -mɛ -nu, 'iin 'sɛ [kɔɔnmɛ -nu -an 'dhiö kö -waan 'wun dɔ ka -bha, kö [kun 'ka dɔ pē 'ka dho -a [blɛɛ'- -a -wun [zɔɔng'- -ta ka -de -gɔ -wun [blɛɛ'- -sü 'gü;

12 bhii -Zuu 'slööslö -dho 'wun 'ka dho -a [blɛɛ'- -a -zɔn ka -dhë 'töng gia- bhë -a 'ka.»

'Wun [zuan' 'yö -gban [bhɔɔmɛ 'ö 'yaa 'wun dɔ -a -bha

13 'Töng bhë -a 'ka, mɛ do -yö -bɔ mɛ gbung ziën 'ö- pö Yesu -dhë: «N Dëmɛ, -bhö -a pö n dheglu -dhë, pē -nu 'ö yi dē -ya to yi -gɔ bhë 'yi -an -glu!»

14 'Ö Yesu -ya -daa -kē -a -gɔ 'ö- pö: «Gɔɔn- [nɛ, dö 'ö n -ya kö 'aan- kē ü bha za -nu 'kan -mɛ 'ka, 'iin 'aan- kaa- pē -nu -glu ka 'ka ɛ?»

15 [Dhɛ [ya kē 'dhö, 'ö- pö -an 'plɛ -dhë: «Kö [kun 'ka -klu [bhɔɔpē -nu -bha, bhii mɛ -bha -kē -a 'gü -sü yaa 'dho yö [bhɔɔpē -nu -bha -kē -a -gɔ -sü -bha, 'kö -kē [nɛ -yö [bhɔɔzē [duö 'dhee.»

16 'Yö Yesu -yö 'wun [zuan' do -zɔn -an -dhë 'ö- pö: «Gɔɔn- [bhɔɔzē do 'ö tapē -nu -wo -kē -a -gɔ [va -yö -kē -dhö; 'yö pē -yö -dhi -a -gɔ.

17 'Yö ö -zo -ta 'ö- pö ö [zuö' 'piö [nɛɛ: <A -dho -a kē -kɔklē [oo? [Dhɛ 'a dho ma pē -nu -lo -a -bha, 'maa- yö -na!»

18 'Yö- pö ö [zuö' 'piö 'zü [nɛɛ: <Pē 'a dho -a kē 'ö [nɛ: A -dho ma 'slëedhe -nu wü 'a- gbe [va kē, 'ö 'a ma -mlü -nu waa- ma pē -sɛɛbɔ 'töüdhö 'a -lo -a 'gü.

19 [Ya kē 'dhö kö ma pē 'plɛ 'dhiö [ya -mɔ, bhii kö n -bhöpē -nu [wa kē [va -kwe [plëzē -bha 'ka, kö n [yaannu -sü -mü 'aan- n 'tɛɛ pa, 'aan- -bhöpē -nu -bhö 'aan- müpē -nu mü [zuögludhi 'ka.»

20 'Kɛɛ -Zlan -ya -pö mɛ 'ö 'dhö bhë -a -dhë: <Gɔɔn- 'ö 'yaa- 'wun dɔ [nɛ, gbeng -yi do 'ö [dɛɛ [nɛ -a 'gü [nɛ ü bha 'tē -sü -yö -dho [gbaannu, [ya kē 'dhö pē -nu 'ü -an [waannu ü -bha 'ka [nɛ, dö 'yö dho to -a -gɔ -ɛ?» »

21 'Ö Yesu -ya pö 'zü [nɛɛ: «-Kɔ do 'ö [nɛ 'yö dho kē -a 'ka mɛ 'yö ö -bha [bhɔɔpē -nu 'kpue- 'kɔɔ -na yö gia- ö -bha 'ka ö -de -yö [bhɔɔzē -sü 'ka bhë -a 'ka, 'kɛɛ kö -yö 'fɛɛzē -Zlan wö 'dhiö.»

*-Zo -yö -Zlan -bha -sü
(Matiö 6.25-34)*

22 [Dhɛ [ya kē 'dhö, 'ö Yesu -ya pö ö bha [guë' -nu -dhë: «-A -wun 'gü a- -pö ka -dhë: Kö [kun 'ka dɔ -bhöpē 'ka dhoë -bhö 'kaan- -tosiadhe kē -a -ta -a -wun [zɔɔng'- -ta, 'iin sɔ -nu 'ka dhoë -da ka -bha -an -wun [zɔɔng'- -ta 'pö,

23 bhii -kē -a 'gü -sü -wun [yö 'gbee- 'ö [zië' -bhöpē -wun -ta, 'ö kwa bun -wun 'dho 'gbee- 'ö [zië' sɔ 'ka dho -a -da ka -bha -a -wun -ta.

24 -Ka mua- -nu -ga! 'Waa pē gbe ta -waan 'dho -a 'kan, 'ö -an -bha 'siödhe 'iin 'slëedhe gbe 'yaa -dhö, 'kɛɛ -Zlan -yö -bhöpē -nu -an -dhë 'sa. Ka -wun [yö 'gbee- 'ö [zië' -ma -nu -ta!

25 Dö -mü ka ziën 'yö dho -mɔ -a -bha kö -yaan ö -de -bha yi -da 'dhiö -a -bha -dɔ -de -wun [zɔɔng'- -ta -sü -wun 'gü i?

26 [Dhɛ 'ö ka -kɔ gbe 'ka 'dho -mɔ pē 'sensɛn -nu 'wo [nɛ -an kē -sü -bha [nɛ, -mē -kē 'ka dɔ ka -de -wun [zɔɔng'- -ta pē -nu 'wo to -a -wun 'gü i?

27 -Ka 'lubin -kē -sē -kɔ -nu -ga bhë 'dhɛ! 'Waa yuö gbe kē 'iin 'waa [yee'- [zloo'- -waan 'dho sɔ bɔ, 'kɛɛ a- -pö ka -dhë ka gia-, ka Salomɔ 'ö -kē -gludē 'ka 'kpa bhë -a -bha -kē [bhɔɔzē -kɔ -wun -dɔ. -Yö -kē 'dhö 'kɛɛ sɔ 'yö 'yan dho kē -sē [nɛ 'lubin -nu 'wo [nɛ -an do 'dhö yaa kē -a -gɔ.

28 [Ya kē [nɛ 'lubin 'ö bhlö- lënnng [nɛ, -Zlan [yaa- -kē -sē, 'kɛɛ kö [dhia' -wo -dho -a -güö, -mē 'yö- -kē ka -de 'pö yaa 'dho ö -zo kē ka buënpē -nu -wun 'piö 'pö e? Ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë, kē 'ö- wo 'tee bhë yö -mü!

29 Kö [kun 'ka dɔ pē 'ka dho -a -bhö waa- pē 'ka dho -a mü -a -wun [zɔɔng'- -ta -an [mɛɛ' -sü 'ka -kplawo, 'iin kö [kun 'ka ka -zo -ta pē gbe -wun 'gü,

30 bhii 'kpongtaame -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ bhë [nɛ 'ö- -wun 'gü 'wo pē -nu bhë 'wo -an [mɛɛ' -na -kplawo bhë. 'Kɛɛ ka -zē ka Dē -ya [tei' -dɔ [nɛ pē -nu 'wo bhë ka -bha -wun -ya -bha.

31 'Wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha, -kaa -an □mεε' 'dhiö □kun; □ya kē 'dhö, -yö -dho pē -nu 'wo to -an nu ka -dhē.»

*□Bhōōpē -nu 'wo dhang- 'gü
(Matiö 6.19-21)*

32 'Ö- pō: «Ma □guēzē -nu, 'kō -kē □ne ka 'tee 'dhee, kō □kun 'ö 'suö -yö ka -kē, bhii -yö -kē ka Dē -dhē -sē kō 'ka kē -a -bha -gludēdhē 'gü -nē -nu 'ka!

33 Ka -bha pē -nu 'wo ka -gō, -ka -an 'dhōō dō, 'ka- □naō -nu nu 'fεεε -nu -dhē. -Ka ka -bha □naō -da -a 'gü -pē -nu 'ö- 'gü 'yaa □siö'- -a -yuö kē, 'ka ka -bha □naō -nu -da dhang- 'gü -dhē 'ö- 'gü -yö 'ka 'dho □siö'- 'gbεεdhö bhē -a 'gü, bhii □kwaanmε gbε 'ka 'dho -wo 'ma 'iin 'lōōn -nu gbε 'yaa 'ma -yaan -a □siö'-.

34 Bhii -dhē 'ö ü bha □naōpē -nu 'dho -a -bha, 'ö ü □zuö' 'dhoē- -bha 'pö.»

Yuökēme -nu 'wo -ya wo 'yaan

35 'Ö- pō: «-Ka -zo kē ka -de 'piö, 'ka ka -bha -du kwi dō sō -ta, 'ka ka -bha □labang dō!

36 -Ka kē □ne yuökēme -nu 'wo -ya wo -gōmε -gō -an 'dhö! 'Ö □ya kē □ne -an -gōmε □ya 'go 'wlaan- -ta □ya nu yi 'oo yi 'ka, 'ö □ya 'kwεε -ta -ma kō -waan 'to mü -waan 'kwεε 'po -a -gō.

37 □Zuögludhi -yö kē yuökēme -nu 'ö -an -gōmε □ya nu, 'ö dho -an yö -ya 'yaan -sü 'ka -an -gō! Bhii a- -pö ka -dhē 'wun gia- 'ka -an -gōmε -yö -dho ö bha -du kwi dō sō -ta 'yö -yadhē nu -an -dhē kō -waan pē -bhö, 'yö -bhöpē nu -an -dhē.

38 'Ö □ya kē □ne □ya nu gbeng ziēn 'iin 'tōng gbε 'ka, □ya -an yö -ya 'yaan -sü 'ka, kō □zuögludhi -yö kē mε -nu 'wo 'dhö bhē -an -gō!

39 -Yö kē ka 'yaan □ne 'kōdēme -yö □kwaanmε nu -yi -dō -bezē, yaa 'dho ö □kwaa' -a -zü kō -yaan -da kōō.

40 Kō ka -de 'pö, -ka ka -zo kē ka -de 'piö, bhii ma 'a Mεgbö 'ka, n -yε 'zü -yi 'a dho nuē bhē 'kaa- dō!»

*Yuökēme -to -wo 'gü -sü -zē waa-
yuökēme 'ö 'yaa 'to ö -wo 'gü
(Matiö 24.45-51)*

41 □Dhē □ya kē 'dhö, Pιεε -ya -pö: «N Dēme, 'wun □zuan' 'ö □ne ü- -zōn yi -de

'sloo yi -dhē, 'iin ü- -kē mε 'saadhö yi -dhē e?»

42 'Ö Dēme -ya -daa -kē -a -gō 'ö- pō: «Yuökēme 'ö to ö -wo -ta 'yö 'wun dō, 'ö tōō mε 'ö- -gōmε 'dho 'wun 'plε -lo -na -a kwεε kō mε -nu 'wo to -yaan -an -bha -bhöpē nu -an -dhē 'tōng 'wo dho -bhöpē □bhöē' -a 'ka bhē.

43 □Zuögludhi -yö kē yuökēme 'ö- -gōmε -yε 'zü 'tōng 'ka -yaan nu ö □plöō 'yö dho -a yö yuö -nu 'yö- nu -a -dhē bhē -a 'dhiö bhē -a -gō.

44 A- -pö ka -dhē 'wun gia- 'ka: -A -gōmε -yö -dho ö bha pē -nu 'saadhö -a 'kluēn bho -a -bha.

45 'Kεε □ya kē □ne yuökēme 'ö 'dhö bhē □yaa- pō ö -de 'gü □nεε: «N -gōmε 'yaa nu -na 'siö-», 'ö □ya -ya yuökēgōōn -nu 'iin yuökēdhoo -nu mε 'wo to -an -ma -sü 'gü, 'ö -ya ö -de nu pē -bhö -sü waa- -drōōn 'yi mü -sü -an -dhē,

46 -a -gōmε -dho nu yi 'ö 'yaa- dō 'iin 'lεlε 'yaa- dō 'pö -a 'ka. -Yö -dho yuökēme 'ö bhē -a 'klo bho 'gbee- 'ka, 'yö- -kē 'yö dho mε -nu 'ö 'waa -Zlan -bha mε 'ka -an 'piö.

47 Yuökēme 'ö pē 'yö- -gōmε 'dho -a 'piö 'yö- dō, 'kεε 'ö 'yaa- 'piö kō 'yö -an kē bhē, -a 'klo -dho bho -klaa -yan □plēzē -sü -a -bha -sü 'ka,

48 'Ö □ziē' yuökēme 'ö pē 'ö- -gōmε 'dhoē- 'piö 'yaa- dō, 'kεε 'ö 'wun -nu 'ö 'waa -sē 'ö -an -kē, 'ö- -bha -klaa -yan -dho kē 'tee bhē -a -ta. Mε 'ö 'wo pē nu -a -dhē □va □ne, 'wo dho pē -dhē -a -gō 'pö □va. 'Ö mε 'wo pē 'kluēn bho -a -bha □va, 'wo dho -a -dhē -a -gō □va 'zü!»

*Yesu -yö -kē 'gügludhe 'ö dho -da mε
-nu ziēn bhē -a -bōa -ta 'ka
(Matiö 10.34-36)*

49 'Yö- pō 'zü: «A -nu 'siö -da □dhia 'kpongtaa. -Mē 'kpaan 'ö dho kē n -dhē -sē -yaan ziē -a -bha 'kun -sü -ta -ε!

50 'Kεε 'dhiö -blεzē a -dho bō 'yēnngbhōdhe 'gü; n □zuö' □ya -da -dewo -a 'yena 'gü -yaan 'dho -yaan yōē -a 'dhiö -mō 'kuē -yi -bha!

51 -Yö -kē ka -zo 'piö □ne a -nu □zuöyagluu nu □dhia 'kpongtaame -nu -dhē -a? A- -pö ka -dhē: -Abi', 'kεε 'gügludhe -da ka ziēn -sü -mü □zian', bhii

'ö tɔɔ mɛ 'bhaa -nu -wo -dho we n -wun -bha, 'ö -an 'bhaa -nu -wo -kɔ n -wun 'ka.

⁵² □Dɛɛ □nɛ -a 'gü zlöö, 'gügludhe -yö -dho -da 'kɔ do 'gü -mɛ -nu 'wo wo 'kuëdhö 'soodhu -an ziën; mɛ -yaaga -wo -dho -trö mɛ □plɛ -bha, 'ö mɛ □plɛ -wo -ya mɛ -yaaga -bha.

⁵³ 'Nëdë -dho dɔ ö bha 'në -gɔ 'yënnɔ, 'ö 'në -de 'pö 'yö dɔ ö dë -gɔ 'yënnɔ; 'ö dhe dho dɔ ö 'dhu -gɔ 'yënnɔ, 'ö- 'dhu -de 'pö 'yö dho dɔ ö dhe -gɔ 'yënnɔ. 'Në gɔɔn-dhe -dho dɔ ö bha 'në bɔɔ -gɔ 'yënnɔ, 'ö 'në bɔɔ -de 'pö 'yö dɔ 'në gɔɔn- dhe -gɔ 'yënnɔ.»

*□Duakëpë -nu dɔ -sü
(Matiö 16.2-3)*

⁵⁴ Yesu -ya -pö 'zü mɛ gbung 'wo -kë mü -an -dhë: «'Sɛ 'ö □nɛ -a 'gü, □ya kë □nɛ dha □ya nu lan- -püö □zian', 'ö 'ka to mü 'ka- pö dha 'dhoë- ban; □ya kë 'ö- -de -kë.

⁵⁵ 'Ö 'ka- ma □nɛ 'tëë -yö -piö -na lan- 'sian 'piö □kwɛɛ- 'gü □zian', 'ka- pö 'siö 'dhoë- dɔ, □ya kë 'ö- -de -kë.

⁵⁶ 'Ö, mɛ 'yan -ta -wun kë -mɛ -nu! Ka -kɔ -yö -mɔ -a -bha 'ka □duakëpë -nu 'wo dho kë sia- 'iin dhang- 'gü -an dɔ; □dhe □ya kë 'dhö, -më 'yö- -kë 'wun -nu 'wo □dɛɛ □nɛ -a 'gü bhë 'ö 'kaa- -gɛn kpinngdhö dɔ □ɛ?

*Dhidhe 'ü dho -a □mɛɛ' kaa- ü yaagümɛ
ka ziën
(Matiö 5.25-26)*

⁵⁷ -Më -kë ka gia- 'kaa 'wun 'ö kpengdhö -a -bho 'kou dɔ □nɛɛ?

⁵⁸ □Ya kë □nɛ mɛ □ya 'wun dɔ ü -bha, 'ka 'dho -na zakanmɛ -nu 'dhiö, -bhöë kédhe □mɛɛ' ka -wo -yö -mɔ 'kuë kö ka □tun zian -ta; -yö -kë 'dhö kö □kun 'ö dho ü dɔ zakanmɛ -nu kwɛɛ, kö zakanmɛ -nu -de 'pö -waan ü dɔ 'dhasi -nu kwɛɛ, kö 'dhasi -nu -de 'pö -waan ü -zuö -kanso 'gü.

⁵⁹ A- -pö ü -dhë □nɛɛ: Ü'ka 'dho go -kanso 'kɔɔdhö -a 'ke ü 'ka -su ga 'pë 'ö to ü -bha bhë -a 'dhiö 'to nu -a 'ka!»

13

*-Ka ka -ta yö ka wɔ -kɔ yaa -bha 'ka
□sië'- -Zlan 'piö*

¹ 'Töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka, mɛ 'bhaa -nu -wo -nu Yesu 'piö, 'wo- pö -a -dhë: «Pilatö

-yö Galile -mɛ 'bhaa -nu -zë 'töng 'ö 'wo sla- bhöë -Zlan -dhë bhë -a 'ka!»

² 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «-Yö -kë ka 'gü □nɛ mɛ -nu 'wo Galile 'wo -an zë bhë, -an -bha □soɔn yaa □yö □va 'ö □zië' Galile -mɛ -nu mɛ 'wo to bhë -an -ta, 'ö- -wun 'gü 'ö 'klobhodhe □suu'- bhë 'ö nu -an -ta -a?

³ A- -pö ka -dhë: -Abi', 'kɛɛ □ya kë □nɛ kaa ka -bha -kë -a 'gü -sü □dhië' -kwaa, ka 'plɛ ka -dho ga 'töüdhö □nɛ -an 'dhö!

⁴ 'Iin □dhe 'ka- -ga -a 'gü 'sengdhö bhë, mɛ -lü 'gɔɔ- do ö ga 'slɛaga 'ö böü- 'kplong 'ö Siloe 'ö -an zë 'töng 'ö □loë' -a 'ka bhë 'wun -bha -to -an tuö -sü bhë, -yö □gbaɔnsü 'yö □zië' mɛ -nu mɛ 'wo to 'wo Zeluzalemë bhë -an -ta -wun -mü -a?

⁵ A- -pö ka -dhë: -Abi', 'kɛɛ kaa ka -bha -kë -a 'gü -sü □dhië' -kwaa, ka 'plɛ ka -dho ga □nɛ -an 'dhö 'pö 'töüdhö!»

*'Wun □zuan' 'yö -gban figö -lü 'ö 'wo- ta
'ö- yö -a -bha -pë gbɛ 'yaa 'dhö bhë -a -bha*

⁶ 'Go mü, Yesu -yö 'wun -blɛɛ -an -dhë 'wun □zuan' 'ka 'ö- pö: «Mɛ do -yö ö -bha figö -lü do -ta ö -bha lɛzɛn □dhɛɛdhö; 'yö nu -kpɔɔ -a bhɛ -wun 'gü □dhia, 'kɛɛ yaa- bhɛ gbɛ yö -a tuö.

⁷ 'Yö- pö yuö -kë -a 'gü -mɛ -dhë: <-Bhö -dhe -ga 'dhe! Figö -lü 'ö □nɛ, □dhe 'a yö -kpɔɔ -a bhɛ -wun 'gü -sü -bha, -a -kwɛ kë -yaaga; 'kɛɛ n 'ka- bhɛ gbɛ yö -a tuö do. -Bhöë 'kan! -Më 'bhaa 'yö- kë -na -dhe 'ö dɔ -a -bha □nɛ -a -bha -kplawo bhë □ɛ?»

⁸ 'Yö yuö -kë -a 'gü -mɛ -ya pö: <N -Gómɛ, -bhö ü □kwaa' -a -zü -kwɛ mɛ 'ö □nɛ -yö ziö, a -dho 'sɛ pɔn 'a □nië -a 'ka -a -zü 'a 'dunng -lo -a 'piö.

⁹ □Ya kë 'dhö 'ma -dhe -ga, -kwɛ mɛ 'ö 'dhoë- kë □kwɛa, -yö -dho ö bhɛ -ya, 'ö □ya kë □nɛ yaa bha, to 'a- □kaan.»

*Yesu -yö dhebo do 'ö- 'tɔ- -siö, -a -dhe
-bo Zuifö -nu -bha □glooyi 'ka*

¹⁰ Zuifö -nu -bha □glooyi do 'ka, Yesu -yö -kë mɛ -nu □daan' □dhia -an -bha -bhöküëkɔ do 'gü.

¹¹ Dhebo do 'ö- 'tɔ- -siö -zuo yaa □kwaa', 'ö- -kwɛ □ya kë 'gɔɔ- do ö ga 'slɛaga, 'ö 'yaa -dɔ zɛnnghö -dhe yö -yö -kë mü.

¹²⁻¹³ □Dhe 'ö Yesu -ya yö, 'yö- □dhɔɔ -kë 'yö ö -kɔ -lo -a tuö -a pö -sü 'ka □nɛɛ:

«Dhebo, ü 'tosiödhe □ya bo!» -Dhe do bhë 'wo to -a -bha, 'yö -po zenngdhö, 'yö yö 'tan -bho -Zlan 'to 'piö -sü -bha.

14 'Kεε Zuifö -nu -bha -bhökuëkö -göme bhë, 'wun bhë yaa kë -a -dhë -së 'ö bhii kö Yesu □ya me -dhe bo 'ö- wo wo -bha □glooyi 'ka bhë. 'Yö- pö me gbung 'wo -kë mü bhë -an -dhë: «-Dhekpaoyi 'slado □ne 'ö töo yuö kë -yi, -ka nu -a -bha kö -waan ka -dhe bo, kö □kun 'ka nu □glooyi 'ka!»

15 'Ö Dëme -ya -daa -kë -a -gö 'ö- pö: «Me 'yan -ta -wun kë -me -nu 'ka □ne! □Glooyi 'ka, ka ka -bha -du -nu 'iin □soofang -nu -po 'ka dho -an 'ka 'yi mü □dhia!

16 'Yö □dhe 'ö 'dhö □ne, -më -kë 'ö dhebo 'ö Ablaamö □suu'- -ta -në 'ka 'ö Satan -ya -lö 'ö -kwe □ya kë 'göo- do ö ga 'sleaga □ne, 'yaa -së kö 'a □bhüö' 'wo □löë' bhë -a 'po □glooyi 'ka ε?»

17 -A -daa 'ö Yesu -ya -kë bhë, -yö lë- kpo -dö -a -gö 'yëngg -me -nu 'wo bhë -an -ta; 'ö me gbung 'wo -kë mü bhë 'yö -an □zuö' 'glu -yö dhi 'wun -sεεbo -nu 'ö -an kë bhë -a -wun 'gü.

'Wun □zuan' 'ö -gban mutaadö ga -bha (Matiö 13.31-32; Maakö 4.30-32)

18 Yesu -dho 'dhiö ö bha me □daan' -sü 'ka, 'ö- pö: «-Më 'ö -Zlan -bha -gludëdhe -yö bhö -a -bha -ε? 'Iin -më 'a dho -a □zuan' □ε?»

19 -Yö -kë □ne mutaadö 'ö bhö □kplöo' ga -bha, 'ö me do -ya -da 'sëidhö ö bha pë ta -dhiadhö -a 'dhö; 'yö bhö, 'ö □kpea 'ö -ma -nu -wo wo 'kö dö -a -kö -nu -ta, -a -bha kë □va -sü -wun 'gü.»

'Wun □zuan' -yö -gban □bluubhεεpë -bha (Matiö 13.33)

20 Yesu -ya -pö 'zü □ne: «-Më 'a dho -Zlan -bha -gludëdhe -wun -zön -a 'ka ε?»

21 A -dho -a -zön □bluubhεεpë 'ö dhebo do 'dho -a -da -na 'bluubi 'kilong 'göo- □ple ö ga 'söodhu 'piö 'ö □yaa- 'yi bho 'ö -da -na bhë -a 'ka.»

'Ködhi 'söösö (Matiö 7.13-14, 21-23)

22 Yesu -yö -bö pödhe □vava -nu waa- pödhe 'sëen- -nu -an 'gü me -nu □daan' -sü 'ka, 'ö dhoë Zeluzalemë □zian'.

23 'Yö me do -ya □dheε' kpo □ne: «N -Göme, me -nu 'wo dho dhasü yö bhë, -wo 'teete -a?» 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gö 'ö- pö:

24 «-Ka ka 'gü dö ka -de -gö 'gbee- 'ka -da köo 'ködhi 'söösö -bha, bhii a- -pö ka -dhë medhevadhe -wo -dho -a kë -dhë □meε', 'kεε wo 'ka 'dho -mö -a -bha.

25 'Kεε □ya kë □ne 'kö dëme □ya ö bha 'ködhi ta □lakele 'ka, ka -zë ka -dho to plan 'ö 'ka yö 'kwεε -ta -ma -sü 'gü -a pö -sü 'ka □ne: «Yi Dëme, -bhö 'kwεε 'po yi -gö!» 'Kεε -yö -dhoë pö ka -dhë: «'Maa ka dö!»

26 □Ya kë 'dhö ka -dho -a pö -a -dhë: «Kwa pë -bhö 'kwa müpë -nu mü kwa 'ko □bhaa, 'ö 'ü yi □daan -kpinngga -nu 'piö yi -gö pödhe -nu -bha!»

27 -Yö -dhoë pö ka -dhë 'zü □ne: «A- -pö ka -dhë 'maa ka dö; -ka bhö n -dhë □taa! 'Wunyaakëme -nu -mü ka 'ka!»

28 'Ö yi 'ka dho Ablaamö 'dhö, Iza- akö 'dhö, Zaköbö 'dhö waa- -Zlan -wod- hiölome -nu 'töüdhö 'wo -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'gü -an yö, ka -zë ka -dho □zong plan, 'ö -dhe bhë -a -bha 'ka 'gbo -nu bö 'ka ka 'sön -nu -bhö mü.

29 Me -nu -wo -dho go -dhe 'saadhö 'gü 'kpongtaa, 'ö 'wo -yadhe sü -Zlan 'piö -dhe -bha.

30 -Kaa döa □ne me 'bhaa -nu 'wo □dεε □ne -a 'gü 'wo zlöö bhë 'wo dho kë me -blεεzë 'ka, 'ö me 'bhaa -nu 'wo □dεε □ne -a 'gü 'wo me -blεεzë 'ka bhë, 'wo dho kë -tozlööme 'ka.»

Yesu -yö Zeluzalemë -wo -kpo (Matiö 23.37-39)

31 'Töng 'dhö bhë -a 'ka, Falizi -me 'bhaa -nu -wo □yöön Yesu -bha, 'wo- pö -a -dhë: «-Bhö 'go zö 'ü 'dho -dhe gbe 'gü, bhii 'ö töo Elödö -ya 'piö kö 'yö ü zë!»

32 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gö 'ö- pö: «-Ka 'dho 'ka- pö 'slëkanme -göme bhë -a -dhë: A -zuo yaa bho -na me -nu 'gü, a 'wun -yö 'ko 'dhiö -sü -zë kë -na me -nu -dhe bo -sü 'ka □dεε waa- □dhia', 'ö- dhekpaoyi kë -yaaga -naa 'ka bhë 'a dho ma yuö 'dhiö to -a 'ka.

33 -Yö -kë -kö 'oo -kö -ta, a -dho -da zian -ta □dεε waa- □dhia' 'ö dho 'ö yöë -dhekpaoyi me 'ö yö -a 'piö -a -bha. Bhii 'yaa -së kö -wo -Zlan -wodhiölome zë -dhe

gbe 'gü -a 'ke yaa kë Zeluzalemë plöö -dhe -bha.»

³⁴ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- pö: «Zeluzalemë -me -nu, Zeluzalemë -me -nu, ka 'ka -Zlan -wodhiölome -nu zë, 'ka me -nu 'ö -Zlan -yö -an bə ka -dhë 'ka -an zë -an -zuö -guö 'ka -sü 'ka □ne, -a -gwaa □ya kë □plëezë, 'ö 'ma- kë kö 'aan-ka □kpaakpa 'kuë- □ne -ko 'ö -to mu 'dhö ö 'në -nu □kpaakpa -na 'ka 'kuë- ö gban □löö bhë -a 'dhö! 'Kee kaa 'we -a -bha!

³⁵ □Dhe 'ö 'dhö, -Zlan -dho ö □kwaa' ka -bha 'ko -nu -wun -zü zlöö ö 'ple 'ka. 'Kee -yö kë ka 'yaan □ne kaa 'dho n yö gbə 'ö dho 'ö yöë yi 'ka -dho -a pö -a 'ka □ne: «-Zlan -yö 'dhuë- 'kpo me 'ö 'dhoë- nu -a 'to 'gü -a -bha!» »

14

Yesu -yö 'yuame do -dhe -bo

¹ Zuijö -nu -bha □glooyi 'ka, Yesu -yö -da Falizi -me -nu -gome do -go koo kö -waan pë -bhö. Me -nu 'wo -kë koo -an 'yan -yö to -a 'piö.

² 'Yö me do 'ö -bhla □yua' -ya -kë, 'yö -kë Yesu 'dhiö mü.

³ 'Ö Yesu -yö tonggome -nu waa- Falizi -me -nu 'wo -kë mü bhë -an □dheε' kpo 'ö-pö: «Kwa -bha tong -ya 'piö kö 'kwa me -dhe bo □glooyi 'ka i, 'iin □dhë □ε?»

⁴ 'Kee -an 'dhi -yö -kun 'ö waa 'we -a -bha -waan -a -daa kë -a -go. □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö 'yuame bhë -a -bha 'yua -bo 'ö- pö -a -dhë -yö 'dho.

⁵ □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö- pö -an -dhë: «'Ö □ya kë □ne ka ziën zö, me do -bha 'në 'iin -a -bha -du □ya -püö -klong -glu 'gü □glooyi 'ka, yaa 'dho -a gan mü □a?»

⁶ Me gbe -ko yaa -mo -a -bha kö □dheε' 'yö- kpo bhë -yaan -a -daa kë -a -go.

-Kë 'wlaan- -ta -sü

⁷ □Dhe □ya kë 'dhö, me -nu -wo -nu pë -bhö □dhia. Me -nu 'wo -an □dhoo -kë 'wlaan- -ta bhë, -an -bha -yadhe -seebo 'sü -ko bhë, Yesu 'yan- -to -a 'piö. 'Yö- pö me -nu 'wo -kë mü 'töüdhö bhë -an -dhë 'wun □zuan' 'ka □ne:

⁸ «Me □ya ü -dhe dhe 'sü 'wlaan- -ta, kö □kun 'ü dho 'ü -ya -yadhe -së -bha, bhii

□ya kë □ne me do 'bhaa 'ö- 'to 'dhö -a -bha 'ö □zië' ü -ta, □waa- □dhoo kë 'pö, □ya nu ⁹ kö me 'ö ka □dhoo -kë bhë -ya pö ü -dhë: «-Bhö □luu'- 'ü 'go me □ne -a -go -gbloo 'gü, -yö -ya mü, bhi -zë 'dho 'ü □yaannu zlöö -de!» □Ya kë 'dhö kö lë- □ya 'kpo ü -ta.

¹⁰ □Ya kë □ne □wa ü □dhoo kë 'wlaan- -ta, -bhö 'dho 'ü -ya -yadhe me 'ö zlöö -a -bha. □Ya kë □ne me 'ö ü □dhoo -kë bhë □ya nu □yaa- pö ü -dhë: «N 'bha, -bhö nu dhuö 'nö 'ü -ya -yadhe -së -dhe -bha!» □Ya kë 'dhö -yö -dho kë ü □bhle 'kpo -wun □va 'ka, me -nu 'wo 'dhoë- kë ü 'piö pë -bhö -a -ta □gba -ta bhë -an -dhë.

¹¹ Bhii me 'oo me 'ö ö -de □luu', -yö -dho dho sia-; 'ö me 'yö 'dhoë- ö -de □yoon sia-, 'ö dho □luu'- 'dhuu.»

¹² 'Go mü 'ö Yesu -ya pö me me □dhoo -kë bhë -a -dhë: «'Bha me -nu □dhoo kë kö 'kaan- pë -nu -bhö ka 'ko □bhaa, kö □kun 'ü ü 'bhamε -nu, ü dheglu 'në goon- -nu, me ka -nu 'ka -mεezë -nu 'iin ü dome □bhoozë -nu gbe □dhoo -kë, bhii wo -de 'pö -wo -dho ü □dhoo kë 'pö; □ya kë 'dhö kö 'wun -së 'ü- -kë bhë □wa ü -bha -ye 'zü kë.

¹³ 'Kee ü 'dhoë- me □dhoo kë ü bha 'wlaan- -ta, -bhö 'yename -nu, 'tosiöme -nu, 'yënnngtiime -nu -an □dhoo kë.

¹⁴ Ü □zuö' 'glu -dho dhi, bhii 'ö too waa 'dho -mo -a -bha kö -waan ü -bha -ye 'zü kë, 'kee ü -bha -ye 'zü -yö -dho kë yi 'ö me -nu 'wo kpengdhö 'wo dho goë ga 'gü bhë -a 'ka.»

'Wun □zuan' 'yö -gban 'wlaan- □va -bha (Matiö 22.1-10)

¹⁵ □Dhe 'ö 'wun -nu 'wo □ne □wa bho -a ma -sü -bha, me -nu 'wo -kë pë -bhö □dhia bhë 'ö- me do -ya pö Yesu -dhë: «'Gludhi -yö kë me 'ö 'dhoë- -bhöpë -bhö -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'gü bhë -a -go!»

¹⁶ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Me do -yö ö bha 'wlaan- □va -yi -da 'dhuu, 'yö me -nu □dhoo -kë □va 'ka kö -waan nu -a -ta.

¹⁷ □Dhe 'ö pë -bhö 'tong □ya -lo, 'yö ö bha yuökemε bo me -nu 'yö -an □dhoo -kë bhë -an 'piö kö -ya pö -an -dhë: «N -gome -ya -pö 'ka nu, bhii pë 'ple 'dhiö □ya -mo 'kuë!»

18 'Ö me 'ö -dhö 'yö- pö □nεε: <-A -bha 'gën -mü, n 'ka nu gbö.> 'Ö- me -blεεzē -ya pö bōme bhē -a -dhē: <'Ma ma □bhlöödhe do 'dhö, a -dho dho -wo mü □dhia, □bhea'- 'a- wo -a -dhē -yö 'dho ö 'dhiö!>

19 'Ö- me do -ya pö 'zü: <'Ma ma -du 'gōō- do 'dhö, a 'dho -na yuö kē -kō -ga □dhia, -yö 'dho ö 'dhiö!>

20 'Ö me do 'bhaa -ya pö 'zü: <A -go ma dhe 'sü □dhia 'piöklöözē □nε; □dhe -kē 'dhö n 'ka 'dho nu, -yö 'dho ö 'dhiö!>

21 'Ö bōme -yö -ye ö 'zü, 'yö nu -a -ye 'zü 'ka ö -gōme □dhia. 'Ö 'wun -yö na -gōme -zuē, 'ö- pö ö bha yuökēme bhē -a -dhē: <-Bhö 'dho 'siösiö 'dhökuēdhe -nu, plöo -kpinng 'piö -dhe -nu -bha, 'ü nu 'yename -nu, 'tösiöme -nu, 'yēnngtiime -nu -an 'ka!>

22 □Dhe 'ö 'tōng 'bhe 'tee □ya ziö, 'ö- -bha yuökēme -yö nu 'yö- pö -a -dhē: <N -Gōme, -wo 'ü- pö bhē, -a 'plε □ya kē, 'kεε -yadhe 'bhaa -yö □tun -dhö.>

23 'Ö- -gōme -ya pö 'zü ö bha yuökēme -dhē: <-Bhö 'ye ü 'zü, 'ü 'dho zian -gbloo -nu 'piö, bhlö- -gbaa -nu 'gü; me 'oo me 'ü 'dhoē- -a yö, -bhö -gban -a -bha □naazē 'ka -yö nu. -Yö -kē 'dhö kö -yadhe me 'wo to bhē -waan pa.>

24 A- -pö ka -dhē: Me -nu 'a -an □dhö -kē 'dhiö bhē, -a me gbε yaa 'dho ma -bhöpē 'ö □nε -a -bhö gbö.> »

Pē Yesu -ya pö ö bha □guē' -nu -dhē -wa kē
(Matiö 10.37-38)

25 Me -gbaa □va -wo -kē -ziö Yesu 'piö □dhia. 'Yö Yesu -yö □dhiö ö -zü 'yö- pö -an -dhē:

26 «Me 'ö nu n 'piö 'ö □ya ö dē 'dhö, ö dhe 'dhö, ö bōö 'dhö, ö bha 'nē -nu 'dhö, ö dheglu 'nē gōōn- -nu, 'nēdhoo -nu 'dhö, ö -de -wun gia- 'dhö -an -dhö kē -yaan ziö n -wun -ta, kö yaa 'dho kē ma □guē' 'ka.

27 Me 'ö yaa ö bha -gaatalü 'sü, -yaan ziö n 'piö, kö yaa 'dho kē ma □guē' 'ka.

28 Bhii □ya kē □nε me do -yö -dhö ka ziēn, 'yö dho ö bha 'kō □va do dō, -yö -dho □yaannu poo □kun 'yö ö -zo -ta -a □sōng' -yö 'ko 'dhiö -sü 'ka; 'ö □ya kē □nε □ya -dhe -ga -a 'gü 'sengdhö 'wēü- □ya kē -a -gō □va

kö -yaan yuö 'ö bhē -a 'dhiö 'to, 'ö- yuö zü dō.

29 'Yaa 'dhö -yö -dho 'kō zü □luu'-, 'ö- -kō yaa 'dho -mō -a -bha kö -yaan -a böü- 'kplong □luu'-. □Ya kē 'dhö me -nu -wo -dho wo 'dhi -sü -a 'gü 'wo- pö:

30 <□N n, gōōn- 'ö □nε 'kō 'ö- zü dō bhē -a -kō yaa -mō -a 'dhiö 'to -sü -bha gbö!>

31 -Kō do bhē -a 'ka, -gludē -yö 'dhoē- dho -glu gōn □dhia ö 'bha -gludē 'ka, -yö □yaannu 'yö ö -zo -ta kö -yö -dho -mō -a -bha kö waa- ö bha me -lü -vuu 'gōō- do 'wo bhē -wo -dho -mō -a -bha kö 'waan- 'kō zē ö yaagüme 'ö nu -na ö -gō 'pö me -lü -vuu 'gōō- □ple 'ka bhē -an 'ka -a -wun 'gü.

32 'Ö □ya kē □nε yaa 'dho -mō -a -bha, 'yö me -nu bō -gludē me 'ö nu -na -a -gō bhē -a -dhē kö -yö □tun 'ma □gbiin; -yö kē 'dhö, kö 'yö dhidhe □mεε'- -a 'piö.»

33 'Ö Yesu -yö ö -wo -zuö -a -ta dhe -kē, 'ö- pö: «-Yö 'dhö -kō do bhē -a 'ka 'dhö: Me gbε yaa 'dho kē -dhö ka ziēn -yaan kē ma □guē' 'ka -a 'ke yaa ö □kwaa' pē -nu 'ö- -wun 'dho -a -gō 'gbee- -a -wun -zü.»

Kweezö 'ö- 'kun -pē gbε 'yaa 'dhö gbö
(Matiö 5.13; Maakö 9.50)

34 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «Kweezö -yö pē do -sē 'ka, 'kεε □ya kē □nε -a din □ya 'go -a -bha kö -a kēdhe yaa 'dho kē -dhö kö -yö kē -sē gbö.

35 Wo 'ka 'dho -a -pen sia- 'püē- wo poo kö -yaan kē pēdhipē 'ka, 'kεε -a □zong' 'wo dho -a wo 'kpaan 'ka. -Ka ka 'to 'to, 'ö □ya kē □nε ka 'wun ma -to -yö -dhö kö 'kaan- -a -gen dō!>

15

'Wun □zuan' 'ö -gban 'bhla 'yö □dhong -a -bha
(Matiö 18.12-14)

1 'Nii- □sōng' 'kun -me -nu waa- me -nu 'ö -an 'tō □ya □siö'-, -wo -yōōn Yesu -bha kö 'waan- wo 'to 'to -a -wo -bha.

2 -Dhe bhē -a -bha Falizi -me -nu waa- tōnggōme -nu -wo 'wun □blεε wo -wo □löö 'wo- pö: «Gōōn- 'ö □nε -yö 'wunyaakēme -nu 'yi -kan, 'ö wo -nu 'wo pē -bhö wo 'ko □bhaa.»

3 'Ö Yesu -yö 'wun □blæ -an -dhë 'wun □zuan' 'ka 'ö- pö:

4 «Mε do □ya kë -dhö ka ziën 'ö 'bhla □këng' do □ya kë -a -gɔ, 'ö- do □ya □dhong -an ziën, yaa 'dho -a 'gɔɔ- 'seisië ö ga 'seisië 'wo bhë -an to -an këdhe -bha -yaan 'dho -a do 'ö □dhong bhë -a □mεε' □dhia -yaan 'dho -yaan -a yö □a?

5 □Ya kë □ne □yaa- yö, □zuögludhi -yö -kë -a -gɔ, □ya kë 'dhö, 'ö 'bhla bhë 'yö -da ö -gban -ta,

6 'yö nüë ö -gɔ kɔɔ, 'yö ö 'bhamε -nu, ö dɔmε -nu □dhɔɔ -kë 'yö- pö -an -dhë: <-Kwa □zuö' 'glu -yö dhi, bhii 'ö tɔɔ ma 'bhla 'ö □dhong bhë 'ma- yö!>

7 -Kɔ do bhë -a 'ka, a- -pö ka -dhë: □Zuögludhi -yö -dho kë dhang- 'gü mε do 'yö 'dhoë- go ö bha □sɔɔn yaa 'gü -a -bha 'ka 'ö -ziö mε -lü 'gɔɔ- 'seisië ö ga 'seisië 'wo wo -de -sü kpengdhö 'ö 'waa wo -bha -kë -a 'gü -sü □dhië' -Zlan 'piö bhë -an -ta!>

'Wëü- yö □dhong 'go mü 'ö yö

8 'Ö- pö: «'Go mü 'zü □ya kë □ne dhebo do □ya ö bha 'wëü- 'tama 'gɔɔ- do □waannu, 'ö- do □ya □dhong, -yö -dho □labang dɔ 'yö -dhe -go 'kɔbhongtodhe -nu 'plε -bha 'ö- □mεε □naazë 'ka, 'yö dho 'ö- yö.

9 □Ya kë □ne □yaa- yö, 'yö ö 'bhamε -nu, ö dɔmε -nu □dhɔɔ -kë 'ö- pö -an -dhë: <Kwa □zuö' 'glu -yö dhi, bhii 'ö tɔɔ ma 'wëü- 'tama ga 'yö □dhong bhë, 'ma- yö!>

10 -Kɔ do bhë -a 'ka, a- -pö ka -dhë: □Zuögludhi -yö -dho kë -Zlan -bha bɔmε -nu -gɔ, mε do 'kpaan 'yö 'dhoë- go ö bha □sɔɔn yaa -nu 'gü bhë -a -wun 'gü!>

'Në dho 'sε 'piö

11 'Ö Yesu -ya pö 'zü -an -dhë: «Mε do -yö -kë -dhö, 'ö- -bha 'në -nu □plε -wo -kë -dhö.

12 'Ö- 'teezë -ya pö ö dë -dhë: <N dë, pë -nu 'ü dho -a nu n -dhë 'dhiö □zian' bhë, -bhö -an nu n -dhë □klöödhö!> 'ö -an dë -yö pë 'ö- -bha pë 'ka bhë 'yö- -glu ö bha 'në -nu -peedë 'wo bhë -an 'ka.

13 □Dhe 'tong pë 'bhle □ya ziö, 'ö- 'teezë -yö ö bha pë -nu 'wo bhë 'yö -an 'plε sü, 'yö dho -a 'ka 'sεgɔ □gbiin gbe 'gü. 'Sε bhë

-a 'gü 'yö -ya □naɔ 'ö bhë -a 'gü □siö' -sü -bha 'wun yaya -nu 'gü.

14 □Dhe pë -nu 'wo- -gɔ □yaa- 'plε 'gü □siö' 'töüdhö, 'ö din -yö -da 'sεgɔ 'ö bhë -a 'gü, 'ö pë -wun -saan -yö yö -a kë -sü -bha.

15 'Ö dho 'ö -da yö 'gü 'sε bhë -a 'gü mi do 'piö, 'ö 'wo- bɔ □bhlöö- kö -yaan -bhɔtii -nu -maa kë.

16 -Ya -dhɔ -kë -a 'ka kö -bhöpë -nu 'wo- nu -na -a 'ka -bhɔtii -nu □dhia bhë kö -waan ö -bha nu, 'kεε mε gbe 'yaa- nu -a -dhë.

17 □Dhe -kë 'dhö, 'ö -ya ö -zo 'ta -sü -bha ö -de kë -kɔ -wun 'gü, 'yö- pö ö □zuö' 'piö □nεε: <-Bhöpë -yö n dë -bha yuökεmε -nu -gɔ □va, 'ö 'waa- 'plε -bhö, 'ö ma 'pö 'a 'dhoë- ga din -dhë zö 'kpaan □nε!

18 A -dho dho n dë 'piö kö 'a- pö -a -dhë □nεε: N dë, 'ma □sɔɔn yaa kë -Zlan 'ka, 'go mü, 'ma- kë ü 'ka,

19 yaa n -ma 'kun gbo kö 'üen- n -dhe ü bha 'në, -bhö n 'sü zlöö □nε ü bha yuökεmε do 'dhö!>

20 □Dhe □ya ö -zo 'ta 'dhö, 'ö □luu 'ö dho ö dë 'piö.

-Yö -to □gbiin, 'ö- dë -ya yö, 'ö- 'yena -yö -da -a 'gü, 'yö dho -a -gɔ zian- -bla 'ka 'ö wü -a -bha -a 'kpeng mü -sü 'ka.

21 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- gbö -ya pö -a -dhë: <N dë, 'ma □sɔɔn yaa kë -Zlan 'ka, 'go mü 'ma- kë ü 'ka, yaa n -ma 'kun gbo kö 'ü n -dhe ü bha 'në!>

22 'Yö- dë -ya -pö ö bha yuökεmε -nu -dhë: <-Kaa kë 'siösiö 'ka nu sɔ -së do 'ka kö 'a- -da -a -bha, 'ka -vaaga do yö -a -kɔ -bha, 'ka -sakpa -nu yö -a -gen -bha!

23 -Ka nu -du -gbong 'ö 'kwa- -to bhë -a 'ka, 'ka- zë, 'kwa 'wlaan- kë!

24 Bhii ma 'në 'ka- -ga -na □nε, -yö -kë □nε mε □ya ga -a 'dhö, 'kεε □ya 'go ga 'gü; -yö -dhong 'kεε 'ma- yö!> 'Ö □zuögludhi 'wlaan- zü -yö dɔ.

25 □Dhe 'wo- kë -na 'dhö kö mε bhë -a -bha 'në -blæzë -yö □bhlöö-. □Dhe 'yö 'go -na □bhlöö-, 'ö □yɔɔn -na 'kɔ 'sɔɔ, 'ö 'tan bho -wo -nu, □troo' -drinng -nu ma.

26 'Ö yuökεmε do □dhɔɔ -kë, 'yö- □dhεε' kpo pë 'wo- kë -na bhë -a -gen 'ka.

27 'Ö yuökεmε -ya -daa -kë -a -gɔ □nεε: <Ü dheglu 'yö nu bhë, 'yö ü dë -yö -du 'në

-gbong 'ö 'kwa- -to bhë 'yö- zë, 'ö tɔɔ -yö ö gbö -yö -potaasü 'ka.>

28 'Ö 'wun -yö na -a gbö -blæzë -zuë, 'yö-pö ö 'ka 'dho -da kɔɔ. 'Ö- dë -yö yö plaan, 'yö □bhëa -a -dhë kö -yö nu kɔɔ.

29 'Kεε -a gbö -ya -pö -a -dhë: <-Bhö ü 'to 'to, -a -kwe □plëezë 'ö □ne 'ö 'a yuö kē -na ü 'dhiö, 'ö ü -wo -nu 'ü- pö n -dhë 'ö n 'ka-gbe 'to, 'ö ü 'ka -bho 'në do gia- nu n -dhë kö yië- n 'bhamε -nu 'yiën- 'wlaan- kē yi 'ko □bhaa -a 'ka,

30 'kεε □ya kē ü gbö 'ö nu, 'ö ü bha 'kɔɔpë -nu 'plε □siö □sɔɔnkëdhe -nu -bha 'töüdhö bhë -a -bha 'ka, 'ü -du -gbong 'ö 'kwa- -to bhë 'ü- zë -a -dhë!>

31 'Ö- dë -ya pö -a -dhë: <Ma 'në, bhi 'pö ü n 'piö zö -kplawo, 'ö pë -nu 'wo n -ma 'ka, 'ö- 'plε 'dhö ü bha pë 'ka.

32 'Kεε kwa □dua' -mü kö 'kwa □zuögludhi 'wlaan- kē, 'go mü kwa □zuö' 'glu -yö dhi, bhii ü dheglu 'ü- -ga -na 'ö -kē □ne mε □ya ga -a 'dhö bhë, □ya 'go ga 'gü, -yö -dhong 'kεε 'ma- yö!> »

16

-Zo -kë □naɔpë 'piö -sü

1 Yesu -yö 'wun -blæε 'ö -bha □guë' -nu -dhë 'wun □zuan' 'gü 'zü 'ö- pö: «□Bhɔɔmε do -bha -zo -kë □naɔpë 'piö -mε do -yö -kë -dhö. 'Ö mε -nu -wo nu 'wo- -pö □bhɔɔmε -dhë: <Ü -bha -zo -kë ü -bha □naɔpë 'piö -mε 'yö bhë -yö ü -bha pë -nu □siö' -na.>

2 'Yö- □dhɔɔ -kë 'ö- pö -a -dhë: <-Më -wun -nu 'a- ma -na ü 'piö □nεε □ε? -Bhö pë -nu 'a- to ü -gɔ 'töüdhö bhë -kɔ 'ü- -kë -a 'ka -a 'kluën bho n -ma, bhii ü 'ka 'dho kē 'yan -to ma □naɔpë -bha -mε 'ka gbɔ.>

3 'Ö -zo -kë □naɔpë 'piö -mε -ya pö ö -de □zuö' 'piö □nεε: <N 'gü 'yaa 'gbee- □duö kö 'aan- yuö -nu kē □bhlöödhe -nu -bha, 'ö pë -gba -dhe mε -nu -gɔ -sü dho kē n -dhë lëzë □nεε.

4 'Yö bhë! Pë 'a dho -a kē 'ö □ya kē □ne □wa n bho ma -yadhe bhë -a -bha kö mε -nu -waan wo -kɔ 'kpɔ n -gɔ 'ma- yö!>

5 'Ö mε -nu 'ö- -gɔmε -bha 'pë 'dho -a -bha, 'yö -an □dhɔɔ -kë do do; 'yö- pö -a mε -blæzë -dhë: <N -gɔmε -bha -më 'ö 'pë 'dho ü -bha -ε?>

6 'Ö- pö -a -dhë: <'Yɔn □baligo □këng' do.> 'Ö -zo -kë □naɔpë 'piö -mε -ya pö -a -dhë: <'Pë 'yö ü -bha bhë -a 'sëédhe 'ö □ne, -bhö □yaannu 'siösiö 'ü 'gɔɔ- 'sɔɔdhu -ya!>

7 'Go mü 'yö- pö -a mε do 'bhaa -dhë □nεε: <Bhi -de 'pö, ü -bha -yö □dhë □ε?> 'Ö- pö -a -dhë: <'Blee- 'kaa □bhɔɔ' □këng' 'sɔɔdhu.> 'Ö -zo -kë □naɔpë 'piö -mε -ya pö -a -dhë 'pö: <Ü bha 'pë 'ü dho -a bho 'ö bhë -a 'sëédhe 'ö □ne, -bhö □këng' -yiisië -ya!>

8 'Ö -zo -kë □naɔpë 'piö -mε 'ö □flüübhomε 'ka bhë, -a -gɔmε -yö yö -a 'to dhi -sü -bha -a -bha -kë -glengzë -sü -wun 'gü, bhii 'ö tɔɔ mε -nu 'waa -Zlan dɔ bhë, -wo wo -bha 'wun -nu -yö 'ko 'dhiö këdhe -dɔ wo 'ko -nu ziën 'wo □zië' mε -nu 'wo -Zlan -bha 'ka -an -ta.>

9 'Ö Yesu -yö ö -wo -zuö -a -ta dhe -kë □nεε: «Ma 'pö, a- -pö ka -dhë: -Ka 'bhadhe 'kun □bhɔɔpë -nu 'wo 'kpongtaa zö -an 'ka, -yö -kë 'dhö kö yi 'ö dho yën -a 'ka ka -gɔ, kö -Zlan -yö ö -kɔ 'kpɔ ka -gɔ □toëpö -tosiadhe këdhe -bha.

10 Mε 'ö -to ö -wo 'gü -mε 'ka 'wun pë 'sëen- -nu 'gü, -yö -to ö -wo 'gü 'pö 'wun □vava -nu 'gü; 'ö mε 'yaa 'to ö -wo 'gü 'pö 'wun pë 'sëen- -nu 'gü bhë, 'ö 'yaa 'to ö -wo 'gü 'pö 'wun □vava -nu 'gü.

11 'Ö □ya kē □ne kaa kē 'kpëdhö □naɔ -nu 'wo 'kpongtaa zö -a kē -kɔ -wun 'gü, dö 'yö dho -Zlan -bha □naɔ -nu giagia 'kluën bho ka -bha -ε?

12 'Ö □ya kē □ne kaa kē 'kpëdhö mε gbe -bha pë -nu -wun 'gü, -Zlan -yö -dho pë 'ö -ya ka -bha 'ka -a nu ka -dhë -kɔklë □ε?

13 Yuökëmε yaa 'dho -mɔ -a -bha kö -yö yuö kē -gɔmε □ple 'piö; -yö -dho 'yan □ziö' kē -a mε do 'ka, 'ö- mε do -dho -ya -kë; -yö -dho to ö -wo 'gü mε do -dhë, 'ö- 'yan -yö -ziö -a mε do 'gü. Mε gbe yaa 'dho -mɔ -a -bha kö -yö -Zlan waa- □naɔ -an -dho kpa 'kuë- do ö □zuö' 'gü.>

Yesu -bha 'wun -gwaa □plëezë □bleε' -sü (Matiö 11.12-13; 5.31-32; Maakö 10.11-12)

14 □Dhe Yesu -wo bhë 'ö Falizi -mε -nu □waa- ma, 'wo □kaan -a -wo -bha, bhii 'ö tɔɔ -wo -kë mε 'dönggö -dönggö -nu 'ka.

15 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka me -nu 'wo wo -de sü 'wun kpengdhö kē -me 'ka -an 'ka me -nu wö 'dhiö, 'kεε kö -Zlan -yö ka □zuögüdhe -dɔ; bhii pē 'ö me -nu 'dho -a -ga -na □ne pē -wun 'gbeezē 'dhö bhë, -Zlan -ya -san -zē.

16 'Töng 'ö -Zlan -yö töng nu -a 'ka Moizö -dhë bhë waa- -Zlan -wodhiölome -nu -bha me □daan' -wo -yö -glɔɔ 'ö dho 'ö yöë Zan Batisö -bha nu -yi -bha. 'Ö sü 'töng 'ö 'dhö bhë -a -bha, 'wuntaɔsē 'yö -gban -Zlan -bha -gludëdhe -wun -bha -yö □blεε' -sü 'gü; -a kē 'dhö -sü 'gü, me 'ö -dhö -ya këdhe □mεε' -na 'gbee- 'ka kö -yö -da -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'ö bhë -a 'gü.

17 'Kεε dhang- waa- 'sε -an -bha ziö -sü -yö -dho kē 'pēpē 'ö □ziē' töng 'bin pē 'tee do -bha ziö -sü -ta.

18 Gɔɔn- 'oo gɔɔn- 'ö 'dhoë- ö bɔɔ kē, 'go mü -yaan dhe gbe 'sü kö □ya -da dhe 'piö; 'ö gɔɔn- 'ö 'dhoë- dhebɔ 'ö- □gɔn -ya -kē -a sü ö bɔɔ 'ka kö □ya -da dhe 'piö 'pö.»

'Wun □zuan' 'ö -gban □bhɔɔme waa- Lazaa -an -bha

19 'Ö- pö: «□Bhɔɔme do -yö -kē -dhö, 'yö □ya kē 'ö ö dhu sɔ -sεεbɔ 'ka. 'Ö yi 'saadhö -a 'ka, 'yö -kē ö bha 'gludhi kē □dhia 'wlaan- kē -sü 'ka -kplawo.

20 Gɔɔn- 'yenazē do 'wo- -dhe Lazaa 'ö bhüö -yö -kē -lo -sü 'ka -a kwi -dhe 'saadhö 'gü, -yö -kē wɔ □dhia 'pö □bhɔɔme 'ö bhë -a -gɔ 'kɔ 'dhiö.

21 -Bhöpē 'peepee -nu □ya kē 'wo 'go -na □bhɔɔme -gɔ pē -bhö -a -ta □gba -ta, 'wo -püö -na sia- bhë □ne □ya kē 'yö -bhö. 'Go mü gben- -nu -wo -nu 'wo- -bha bhüögüdhe -nu pa.

22 'Yenamε 'ö bhë □dhe 'yö ga, -Zlan -bha bɔme -nu -wa sü 'wo dho -a 'ka Ablaamö 'piö dhang- 'gü. 'Ö □bhɔɔme -de 'pö, 'yö ga 'wo- -bin.

23 □Bhɔɔme 'klo -yö -kē bhɔ □dhia □glööbɔɔ, 'yö -dhe □ya -ga dhuö □zian', 'yö -dhe -ga 'ma □gbiin, 'yö Ablaamö yö kö Lazaa -ya 'piö.

24 'Yö -gbla 'gbee- 'ka □nεε: «N dē Ablaamö, -bhö n 'yena yö, 'ü Lazaa bɔ n -dhë kö -yö ö -kɔnëga zē 'yi 'ka -ya 'ye n nε- -bha kö -yaan n □zuötadhe pē 'tee kē

-saa, bhii n 'klo -yö bhɔ -sü 'gü 'siö 'gü zö yaa 'ka.»

25 'Ö Ablaamö -ya -pö -a -dhë: «Ma 'në, ü -zo -yö -büö □ne ü -bha -kē -a 'gü -sü 'ka 'kpongtaa, ü pē -sεεbɔ -nu -yö, 'kεε Lazaa -bha 'ka 'yena -yö -kpɔ -a -ta □va; 'kεε □dεε -yi 'ö □ne 'ö tɔɔ -a 'yēnng □dhuë' -yi kö bhi 'pö, ü 'klo -yö bhɔ -na.

26 'Go mü 'zü, 'ö -glu 'kpa 'dhi □va 'dho kwa ziën; me 'ö dho go zö -yaan nu ka 'piö 'yaa 'dhö, 'iin me gbe yaa 'dho kē -dhö -yaan 'go ka 'piö 'ma -yaan nu -dhe 'yi- -bha 'nö □ne -a -bha.»

27 'Ö □bhɔɔme -ya pö: «□Dhe 'ö 'dhö bhë, □bhεa' -a -wo ü -dhë, n dē, -bhö Lazaa bɔ n dē -gɔ kɔɔ

28 -dhe 'ö n dheglu 'në gɔɔn- 'sɔɔdhu -nu 'wo- -bha bhë -a 'gü, kö -yö -an -zo -büö kö □kun 'wo dho nu -dhe 'ö n 'klo 'dho bhɔ -na -a -bha □ne -a -bha.»

29 'Ö Ablaamö -ya pö -a -dhë: «Ü dheglu 'në gɔɔn- -nu 'wo 'ma bhë, -Zlan -bha tong 'ö Moizö -ya nu waa- -Zlan -wodhiölome -nu -bha 'sëédhe -nu -wo -an 'piö kö -waan -an -zo -büö; -wo wo 'to 'to -an -wo -bha!»

30 'Ö □bhɔɔme -ya pö: «Yaa 'dho -mɔ, n dē Ablaamö, 'kεε □ya kē □ne me do □ya 'go □glööbɔɔ zö □ya 'dho □ya -an yö, □ya kē 'dhö -wo -dho wo -bha -kē -a 'gü -sü □dhië' -kwaa.»

31 'Kεε Ablaamö -ya -pö -a -dhë: «'Ö □ya kē □ne waa wo 'to 'to Moizö waa- -Zlan -wodhiölome -nu -bha 'sëédhe -wo -bha, 'ö me do -yö go □glööbɔɔ 'ö dho -an 'piö 'dhe, waa 'dho we -a -wo -bha.» »

17

-Ziö me -bha 'wun □zaa' -sü -ta -sü (Matiö 18.6-7, 21-22; Maakö 9.42)

1 Yesu -ya -pö ö bha □guë' -nu -dhë: «Pē 'yö dho kē me 'bhee- -nu -da □sɔɔn yaa 'gü -pē 'ka, -yö -dho kē -kplawo, 'kεε 'yena -wun -yö -dho kē me 'ö dho bɔ -a -ta -a 'ka!

2 □Yö -sē -a -bha 'ka kö -wo -guökpö □va do dun -a bhɔ -bha, -wa -zuö 'yoo □bhaa 'yö □ziē' ma me -nu 'wo □ne -a me do -püö 'wun yaa 'gü -sü -ta.

3 -Ka ka -zo kē ka -de 'piö -sē 'ka! □Ya kē □ne ü dheglu □ya 'wun yaa kē ü 'ka, -bhö

'wun □blæε'- -a -dhë -së 'ka. 'Ö □ya kë □ne □ya 'gën nu ü -dhë, -bhö ziö -a -bha 'wun yaa -nu bhë -an -ta.

4 'Ö □ya kë □ne □ya 'wun yaa kë ü 'ka -gwaa 'slaplezë -dhekpaoyi do 'ka, 'ö go mü -gwaa 'slaplezë □ya nu □yaa- pö ü -dhë: <Ü bha 'gën -mü>, -bhö ziö -a -bha 'wun yaa -nu bhë -an -ta!»

-Zo -yö -Zlan -bha -sü

5 'Ö Yesu -bha bome -nu -wa pö -a -dhë: «-Bhö yi -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü □tao' kë!»

6 'Ö Dëme -ya -daa -kë -an -go 'ö- pö: «'Kö kë □ne -zo -yö -Zlan -bha -sü pë 'tee 'ö -kë □ne mutaadö ga 'dhö □ya kë ka -go, ka -dho -a pö 'lü □va 'ö □ne -a -dhë: <'Lü □va do □ne, -bhö wo 'ü 'dho 'ü -gban 'yoo □bhaa!>, -yö -dho kë ka -wo 'ka.»

Pë 'ö yuökëme dho -a kë

7 'Ö Yesu -ya pö 'zü □neε: «□Ya kë □ne ka ziën me do -bha yuökëme □ya kë -dhö, -yö -kë -dheyame 'ka o, 'iin -tuëmaakëme 'ka o, □ya kë □ne □ya 'go □bhlöö- □ya nu, -yö -dho -mo -a -bha 'yö- pö -a -dhë: <-Bhö nu 'siösiö 'ü pë -bhö> -a?»

8 'Kεε -abi', -yö -dho -a pö -a -dhë □zian' □neε: <-Bhö ma -bhöpë -yuö kë 'ü so gbe 'sü 'ü- -da 'ü nu ma -bhöpë 'ka! □Ya kë □ne 'ma pë -bhö, 'ma 'yi mü 'ma yën 'üën- □tun pë -bhö -na 'pö!»

9 Yaa 'dho yuö 'ö- nu ö bha yuökëme -dhë 'ö- kë bhë -a zuö pö -a -wun 'gü, □sua -mü -a?»

10 -Kö do bhë 'ö dho kaa ka -bha 'ka. □Ya kë □ne pë 'wo- pö 'ka- kë bhë, 'ka yën -a -bha, -kaa pö: <Yuökëme 'kpaan -mü yi 'ka, pë yi -bha kö 'yiën- -a kë 'yi- -kë bhë.> »

Yesu -yö □weeme 'gɔɔ- do -dhe -bo

11 □Dhe Yesu □ya -da zian -ta kö -yö 'dhoë- Zeluzalemë, -yö -bo Samali -se waa- Galile -se -an ziën.

12 -Yö -kë -da pödhe do 'gü □dhia, 'ö □weeme 'gɔɔ- do -wo do □gbiin 'wo- yö,

13 'wo yö 'gbla -sü 'gü □neε: «Yesu, yi -Gome, -bhö yi 'yena yö □ee!»

14 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka 'dho 'ka ka -de -zon slabhome -nu -dhë!» □Dhe 'wo 'dho -na, 'ö -an 'ple -dhe -yö bo zian-

15 □Dhe 'ö- me do □yaa- yö □ne ö -dhe □ya bo, 'yö -ye ö 'zü 'ö nu -Zlan zuö pö -sü 'ka ö -wo -ta dhuö 'gbee- 'ka,

16 'yö- -püö Yesu □gændhö 'yö -gblü 'sei -a zuö pö -sü 'ka. Me 'ö 'dhö bhë -yö -kë Samali mi 'ka.

17 'Ö Yesu -ya pö me -nu 'wo -kë mü -an -dhë: «Me 'gɔɔ- do 'wo bhë -an 'ple -dhe -yö -bo -ke, 'kεε -a me 'seisië 'wo to bhë, -wo më □ε?»

18 -A me gbe -zo yaa -büö giawo -yaan 'ye ö 'zü yaa nu -yaan -Zlan zuö pö -a 'ke yaa kë -niagɔon 'ö □ne -a 'ka a?»

19 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö □luu'- 'ü 'dho, ü -bha -zo -yö n -ma -sü □ya ü -dhe bo!»

-Zlan -bha -gludëdhe -bha nu -sü (Matiö 24.23-28, 37-41)

20 Falizi -me -nu -wo Yesu □dheε' -kpo 'wo- pö: «-Zlan -bha -gludëdhe -yö -dho nu yi -mlë 'ka ε?» 'Yö- pö -an -dhë: «-Zlan -bha -gludëdhe -bha nu -sü bhë 'yan -do -a -bha -pë 'yaa -mü.

21 Waa 'dhoë- pö: <-Ka -dhe -ga, -yö zö!» 'iin <-yö -dhe 'ö -de -a 'gü!>, bhii -kaa □doa' □ne -Zlan -bha -gludëdhe -yö ka ziën.»

22 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö ö bha □guë' -nu -dhë: «'Yi do -yö nu -na 'ö 'ka dho -a -dho kë kö ma 'a Megbö 'ka, 'ka ka 'yan do n -ma 'zü -dëüwo, 'kεε ka 'ka 'dho n yö.

23 -Wo -dho -a pö ka -dhë: <-Ka -dhe -ga, -yö zö!» 'iin: <-ka -dhe -ga, -yö -de!>, 'kεε kö □kun 'ka 'dho, kö □kun 'ka ziö -an 'piö!

24 -Kö 'ö dha 'dhö 'yan bhö -na -a 'ka, 'ö -bhü 'dho yö -na dhang- -dhe 'saadhö 'gü bhë, -kö do bhë 'ö ma 'a Megbö 'ka 'ö n nu -sü dho kaa.

25 'Kεε 'dhiö □kun -yö n -ma kö n 'yënnng -yö bhö □va; me -nu 'wo □dεε □ne -a 'gü -wo -dho n -zuö wo -kö 'yan □taa.

26 Pë 'ö -kë Noe -bha 'töng 'ka bhë, 'ö dho kë ma 'a Megbö 'ka n nu -yi 'ka 'pö.

27 Me -nu -wo -kë pë -bhö □dhia, müpë -nu mü □dhia, dhe -nu 'sü □dhia, 'go mü 'wo -kë wo -bha 'nëdhoo -nu -do gwaan □dhia, 'ö dho 'ö yöë Noe -bha -da 'yitago □va 'gü -yi -bha; 'ö □dhe 'yi pa -sü □ya nu, 'ö -an 'ple 'gü -yö □siö.

28 -Yö -dho kë 'zü □ne Lotö -bha 'töng 'dhö: Me -nu -wo -kë pë -bhö □dhia, 'yi mü □dhia, pë -nu 'dhö □dhia, pë -nu 'dhö do □dhia, pë -nu ta □dhia, 'iin 'kə -nu do □dhia.

29 'Kεε yi 'ö Lotö -yö go -a 'ka Sodömē, 'siö waa- bloon -wo -go dhang- 'gü 'wo -lo -an -ta □ne dha -bha ban -sü 'dhö, 'ö -an 'ple 'gü- □siö.

30 -Kə do bhē 'yö dho kaa ma 'a Mεgbö 'ka, ma nu -yi 'ka 'pö.

31 -A yi 'dhö bhē -a 'ka, me 'ö 'dhoë- kë ö -go 'kə tuö, yaa 'dho □yoo- -yaan 'dho kə ö bha pë -nu 'sü □dhia. -Kə do bhē -a 'ka 'ö me 'ö 'dhoë- kë ö -go □bhlöö- bhē, yaa 'dho ye ö 'zü -yaan nu ö -go kəö.

32 Ka -zo -yö -büö Lotö böo -wun 'ka!

33 Me- 'piö kö -yö ö -de dha, yö 'ka 'dho -mə -a -bha; 'kεε me 'ö dhoë ö □kwaa' ö -bha -tosiadhe -zü, -yö -dho -a yö.

34 'Ö 'a- □blεε ka -dhē □nεε: -A gbeng 'ö 'dhö bhē -a 'ka, me □ple -wo -dho kë □sεε' do -ta, -a me do -yö -dho sü 'ö- me do -yö to.

35 Dhebo □ple -wo -dho kë pë zən -dhiadhö, -a me do -yö -dho sü 'ö- me do -yö to.

36 [Gəon- -nu □ple -wo -dho kë □bhlöö-, -a me do -yö -dho sü, 'ö- me do -yö to.]»

37 'Ö- -bha □guë' -nu -wa pö -a -dhē: «Yi Dεme, -dhe -mlē 'ö pë -nu 'wo □ne 'wo dho kë -a -bha -ε?»

'Ö- -daa -kë -an -go 'ö -pö: «-Dhe 'ö pë □glöo 'dhoë- kë -a -bha bhē, 'ö 'gblübhaa -nu dho dho wo 'kuë- -a -bha.»

18

'Wun □zuan' 'ö -gban □gεandhe waa-zakanme -an -bha

1 □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö 'wun-dankuëdhe do -kë -an -dhē 'wun □zuan' 'ka, -yö kë 'dhö kö -wo □bhea' -sü -wun 'kun 'gbee- 'iin kö □kun 'ö -an 'gü -yö ga; 'ö- pö -an -dhē:

2 «Pödhe do 'gü, me do 'ö -kë zakanme 'ka 'ö 'yaa kë 'suö □dhia -Zlan -dhē 'iin 'yaa kë me gbe □bhlē -ya □dhia, -yö -kë mü.

3 'Ö pödhe bhē -a 'gü, □gεandhe do -yö -kë mü 'pö. 'Ö □ya kë 'yö nu -a 'piö -kplawo kö -yaan ö bha za 'kan 'ö- pö -a

-dhē: <A- 'piö 'ü za 'kan yië- n yaagüme -nu yi ziën.>

4 'Ö- wo 'dhö -kplawo, 'kεε zakanme 'ö bhē 'yaa- -daa kë -a -go 'gbεεdhö; 'yö □dhe 'ö yö mü 'ö zakanme bhē 'yö- pö ö □zuö' 'piö □nεε: <'Wun gia- 'ka, 'maa 'suö -Zlan -dhē 'iin 'maa me gbe □bhlē -ya,

5 'kεε □dhe -kë □ne □gεandhe 'ö □ne -yö n 'piö kë -na -kplawo □ne, a -dho -a -bha za 'ö □ne -a kan, 'yaa 'dhö -yö -dho nu 'dhö -kplawo 'ö n -kë 'muamua.> »

6 'Ö Dεme -ya pö 'zü □nεε: «'Wun 'ö zakanme yaa -ya □blεε bhē ka -ma!

7 □Dhe □ya kë 'dhö, me -nu 'ö -Zlan -yö -an -ya ö -bha 'ka, □wa 'we -a 'piö -kplawo bhē, yaa 'dho -an -bha pë -nu kë -an -dhē □ne -kə 'ö- 'ka kpengdhö -a 'dhö -a? -Yö -dho -an -wo bho ö 'tou -kplawo □a?

8 A- -blεε ka -dhē □nεε: -'Abi', -yö -dho -an -bha 'wun -nu kë kpengdhö -an -dhē 'zodhö. 'Kεε ma 'a Mεgbö 'ka, n nu -yi 'ka, a -dho -zo -yö n -ma -sü gia- do yö 'kpongtaa 'gbödhö □a?»

'Wun □zuan' 'yö -gban Falizi -me -nu waa- 'nii- □sənnng' 'kun -me -an -bha

9 Me -nu 'wo -kë mü bhē, -an me 'bhaa -nu 'wo wo -de yö kpengdhö -Zlan wö 'dhiö, 'wo □zië' me -nu 'wo to -an -ta -wo -kë -an ziën mü 'pö, 'wo yö -an -san zē -sü -bha. 'Ö Yesu -yö 'wun -gban -an -bha, ö-pö:

10 «Me □ple -wo -kë -Zlan -go kəö □bhea' □dhia. -A me do -yö -kë Falizi -me 'ka, 'ö- me do -yö -kë 'nii- □sənnng' 'kun -me 'ka.

11 Falizi -me -yö -do -gεan, 'ö □bhea ö □zuö' 'piö □nεε: <Oo -Zlan, a ü zuö -pö, kë n 'ka- wo □ne me -nu 'wo to 'wo -kë □kwaanme -nu, me këwunyaazē -nu, 'iin -dadhepiömε -nu -an 'dhö bhē -a -wun 'gü. A ü zuö -pö 'zü, kë n 'ka- wo □ne 'nii- □sənnng' 'kun -me 'ö □ne -a 'dhö bhē -a -wun 'gü.

12 A n -ben -to -dhekpəoyi □ple 'ka 'dhöogö do 'gü, 'go mü pë -nu 'wo n -ma 'ka 'a- kë 'gəo- do -naa -nu ü -dhē.>

13 'Ö 'nii- □sənnng' 'kun -me -de 'pö 'yö do zian gbe 'ka, 'yaa ö wö □luu'- -dewo dhang- 'gü, 'yö ö -tong -ta -ma 'ö -pö: <Oo -Zlan, ma 'pö a 'wunyaakēmε 'ka, -bhö n 'yena yö!> »

14 'Ö Yesu -yö ö -wo -zuöatadhe -kë □nεε: «A- -pö ka -dhë: Mε 'ö bhë -Zlan -yö -ziö -a -bha këwun yaa -nu -ta -yaan □tun 'dho -na ö -gö kö, 'kεε Falizi -mε -bha 'ka, -a -bha këwun -yö -to -a -bha. Bhii 'ö töö mε 'yö ö -de □luu'-, -a -gö -yö -dho dho sia-, 'ö mε 'yö ö -de 'dho sia-, 'ö- -gö dho □luu'-.»

Yesu -yö 'dhuë- -kpo 'në 'sεen- -nu -bha (Matiö 19.13-15; Maakö 10.13-16)

15 Mε -nu -wo -nu 'në 'sεen- -nu 'ka Yesu □dhia kö -yaan 'dhuë- 'kpo -an -bha. □Dhe Yesu -bha □guë' -nu □wa -an yö, 'wo yö 'wun -blεε -an 'ka -sü 'gü.

16 'Ö Yesu -ya -pö ö bha □guë' -nu -dhë: «-Ka ka □kwaa' -an -zü, -wo nu n 'piö! Kö □kun 'ka -an -kë! Bhii 'ö töö mε -nu 'wo wo -de -kë 'tee □nε 'në 'sεen- -nu 'wo □nε -an 'dhö, -wo -dho -da -Zlan -bha -gludëdhe 'gü.

17 A- -blεε ka -dhë 'wun gia- 'ka: Mε 'ö yaa 'we -Zlan -wun -bha ö -de -kë 'tee -sü 'ka □nε 'në 'sεen- -nu 'wo □nε -an 'dhö, yaa 'dho -da -Zlan -bha -gludëdhe 'gü.»

'Wun 'ö -gban göön- □bhöözë -bha -a □blεε'- 'ö Yesu -ya wo

(Matiö 19.16-30; Maakö 10.17-31)

18 Zuifö -nu □köönmε do -yö Yesu □dheε' -kpo 'ö- pö: «N -Gömε këwunsëëzë, a -dho -a kë □dhë kö 'a □toëpö -kë -a 'gü -sü yö □e?»

19 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Më 'yö -kë 'ü n -dhe këwun -së -mε -ε? Mε gbε këwun 'yaa -së -a 'ke yaa kë -Zlan dosen 'ka.

20 Töng -nu 'wo □bεen' -sü 'ka 'wo □nε: Kö □kun 'ü -da dhe 'piö; kö □kun 'ü mε gbε -bha göön- □mεε; kö □kun 'ü mε zë; kö □kun 'ü □kwaan; kö □kun 'ü □sua -kë mε gbε -gö; -bhö ü dë waa- ü dhe -an □bhlë 'kpo, ü -an -dö -a?»

21 'Ö göön- bhë 'ö- -daa -kë 'ö- pö: «Töng -nu 'wo bhë 'ö sü n 'tee 'gü -bha a -an 'plε -kun.»

22 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë □nεε: «Pë do 'bhaa -wun -yö □tun ü -bha: -Bhö ü -gö pë -nu 'plε 'dhö do 'ü- 'wëü- -nu bhë 'ü- -glu 'fεemε -nu 'ka; 'go mü 'ü nu 'ü ziö n 'piö! □Ya kë 'dhö ü -dho □bhööpë -nu yö dhang- 'gü.»

23 'Kεε göön- 'ö bhë, □dhe -wo 'ö □nε □yaa- ma, 'ö- wö -yö □siö, bhii 'ö töö -yö -kë □bhöömε □va 'ka.

24 □Dhe 'ö Yesu □yaa- yö □nε göön- 'ö bhë -a wöödhe □ya □siö'-, 'yö- pö: «-Yö 'gbee- □bhöömε -nu -bha 'ka kö -waan -da -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'gü.

25 -Yö 'pëëpë -yöönmia -bha 'ka kö -yaan bö miiga 'dhi 'gü 'ö □zië' □bhöömε -bha -da -Zlan -bha -gludëdhe 'gü -sü -ta.»

26 'Yö mε -nu 'wo -kë wo 'to 'to □dhia bhë 'wo- pö: «□Ya kë 'dhö kö dö 'yö dho dha -a 'gü 'sa?»

27 Yesu -ya -daa -kë 'ö- pö: «Pë 'ö mε -kö yaa -mö -a -bha bhë, -Zlan -kö -yö -möa.»

28 'Ö Piεε -ya pö □nεε: «-Dhe -ga, yi yi -bha pë -nu 'plε -to 'yi ziö ü 'piö!»

29 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë □nεε: «A- -blεε ka -dhë 'wun gia- 'ka: Mε □ya ö bha 'kö 'dhö 'iin ö bha dhebö, ö 'zlaa- -nu, ö -mε -nu, ö bha 'në -nu 'to -Zlan -bha -gludëdhe -wun 'gü,

30 -yö -dho -a □truën □va yö 'töng 'ö □nε -a 'gü, 'go mü 'yö dho □toëpö -kë -a 'gü -sü yö -dhe □kpaö □dhia' -bha.»

Yesu -yö ö -bha ga -sü waa- ö -go ga 'gü -sü -wun □blεε -gwaa kë -yaaga -naa wo (Matiö 20.17-19; Maakö 10.32-34)

31 Yesu -yö ö bha □guë' -nu 'göö- do ö ga □plε 'wo bhë -an -sü ö 'piö 'ö- pö -an -dhë: «Kwa -da -sü -mü Zeluzalemë kö pë 'ö -Zlan -wodhiölomε -nu -wa □bεen ma 'a Mεgbö 'ka n -wun 'gü bhë, -a 'dhiö -yaan -mö 'küë.

32 -Wo -dho n dö mε -nu 'waa -Zlan dö -an kwεε, 'wo 'yee to n -ma, 'wo 'si bho n -gö, 'wo wo 'dhee -nu bho n -ma,

33 -wo -dho n -ma -klaa 'ka, 'go mü 'wo n zë; 'ö- -dhekpaoyi kë -yaaga -naa bhë 'a go -a 'ka ga 'gü.»

34 'Kεε -a -bha □guë' -nu waa- -gen gia- dö; bhii -yö -kë -bin -sü 'ka -an -gö, 'go mü 'ö 'wun 'ö Yesu -ya □blεε bhë waa- -gen 'zü dö.

Yesu -yö 'yënnngtiime do -dhe -bo (Matiö 20.29-34; Maakö 10.46-52)

35 -Wo -kë □yöön □dhia Zeliko -dhe 'sö. 'Yënnngtiime do 'ö -kë -gba -dhe mε -nu -gö □dhia, -yö -kë □yaannu □dhia zian 'sö.

36 □Dhe 'ö me -gbaa -nu 'dho ziö -na, 'yö -an □dheε' kpo -an ziö -gen 'ka.

37 'Wo- pö -a -dhë: «Yesu 'go Nazaletë □ne 'ö nu -na bhë.»

38 'Yö -gbla 'gbee- 'ka □neε: «Yesu Davidö gbö, -bhö n 'yena yö □ee!»

39 'Ö me -nu 'wo -kë 'ta □dhia Yesu 'dhiö bhë 'wo 'wun □bleε -a 'ka -a pö -sü 'ka -dhë -yö ö 'dhi yö 'kuë-, 'kεε -yö -gbla 'zü 'gbee- 'ka □neε: «Davidö gbö, -bhö n 'yena yö □ee!»

40 'Ö Yesu -yö □gbaannu 'ö- -pö -an -dhë -wo nu -a 'ka ö □dhia. □Dhe 'ö 'yënnngtiime 'ö bhë □ya nu -a 'sɔɔ, 'ö Yesu -ya □dheε' kpo 'ö- pö:

41 «-Më 'ü- 'piö kö 'a- kë ü -dhë -ε?»

'Ö 'yënnngtiime -ya pö -a -dhë: «N Dëme, a- 'piö kö n 'yan -yö -dhë yö 'zü -dëüwo.»

42 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü 'yan 'dhi -yö 'po! Ü -bha -zo -yö n -ma -sü □ya ü -dhë bo!»

43 -Dhe do bhë -a 'gü, 'ö- 'yan -yö -po, 'ö -dhë yö, 'yö -ziö Yesu 'piö -Zlan 'tö kë □va -sü 'ka. □Dhe 'ö me -gbaa -nu -de 'pö 'wun 'ö □ne □waa- yö, 'wo yö -Zlan zuö pö -sü 'gü.

19

Zase -yö -kpën Yesu -bha

1 □Dhe 'ö Yesu □ya -da Zeliko plöö, -yö -kë ziö -sü 'gü,

2 gɔɔn- □bhɔɔzë do 'wo- -dhë Zase 'yö -kë 'nii- □sɔɔng' 'kun -me -nu -gɔme 'ka bhë 'yö -kë mü.

3 'Yö- këdhe □meε kö me 'ö Yesu 'ka 'yaan- -a dɔ. 'Kεε □dhe 'ö kë □ne -yö -kë □klöö', yaa 'dho Yesu yö me -gbaa -nu 'wo bhë -an -dhë bhë,

4 'Ö -bla sü 'ö dho -an 'dhiö 'ö -da 'lü do tuö, kö □ya kë □ne Yesu -yö ziö -na -dhë bhë -a -bha kö 'yaan- -a yö.

5 □Dhe Yesu □ya -lo -dhë bhë -a □tei' 'ka, 'yö ö 'yan □luu 'ö- pö Zase -dhë: «-Bhö □yɔɔ'- 'siösiö, Zase, □dεε tɔɔ □dεε, a -dho dho ü -gɔ kɔɔ!»

6 'Ö Zase -yö □yɔɔ -bla 'ka, 'yö- -nia kun □zuögludhi 'ka ö -gɔ kɔɔ.

7 Me -nu 'wo -kë mü -wo 'wun -bleε wo -wo □löö 'wo- pö: «Gɔɔn- 'ö □ne □ya 'dho □ya wɔ 'wunyaakëme -gɔ kɔɔ!»

8 'Ö Zase -yö □luu 'ö- pö Dëme -dhë: «N -Gɔme, -bhö ü 'to 'to 'dhe! A -dho ma pë -nu 'wo n -gɔ, -a -ko 'pian do nu 'fεεme -nu -dhë, 'go mü 'ö □ya kë □ne me -yö -dhö 'a pë kun -a -gɔ □flüü 'ka, 'a dho -a -bha -ye 'zü kë -gwaa -yiisië -zë.»

9 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Dha -sü □ya -da ü -gɔ kɔɔ □dεε bhii 'ö tɔɔ ü Ablaamö □suu'- -ta -me do 'ka 'pö.

10 Bhii ma 'a Mεgbö 'ka, a -nu me -nu 'ö -an nii □ya dɔ 'gü □siö' -zian -ta -an □meε' □dhia kö 'a -an dha.»

'Wun □zuan' 'yö -gban 'sënnng 'tama -nu -bha

(Matiö 25.14-30)

11 Yesu -yö 'wun -bleε 'wun □zuan' 'ka me -nu 'wo go 'wun 'ö- □bleε bhë -a ma □dhia bhë -an -dhë. □Dhe 'ö -kë □ne kö □ya □yɔɔn Zeluzalemë -dhë 'sɔɔ bhë, -yö -kë -an -zo 'piö □ne -Zlan -bha -gludëdhë -dhö to mü 'ö -lo wo -ta □klöödhö.

12 'Kεε pë 'yö- pö □ga □ne: «-Gludë □suu'- -ta do 'gü -me -yö -dho 'se do □gbiin 'gü kö -waan -a kë -gludë 'ka. □Ya kë 'dhö kö -yaan 'ye ö -zü -yaan nu ö -gɔ 'se 'gü.

13 -A kë -sü 'ka kö -yaan 'dho, -yö ö bha yuökëme -nu 'gɔɔ- do □dhɔɔ -kë, 'yö me 'ö -dhö 'ö 'sënnng 'wëü- 'tama ga do do nu -a -dhë -a -pö -an -dhë -sü 'ka □neε: «-Ka pë -nu 'dho 'ka -an 'dhɔɔ dɔ 'wëü- 'a- nu ka -dhë bhë -a 'ka -yö 'dho -yö yöë n nu -yi -bha!»

14 'Kεε -a -bha 'següme -nu -wa -san -zë, 'ö 'wo wo -bha bɔme -nu bɔ -a 'piö kö -waan -a pö -a -dhë □neε 'waa- 'piö kö -yö kë -gludë 'ka wo -gɔ 'dhiö.

15 □Dhe 'ö □ya 'ye ö 'zü □ya nu kö □waa- -ya -gludë 'ka ö -gɔ 'se 'gü, 'yö ö bha yuökëme -nu 'ö 'wëü- nu -an -dhë bhë -an □dhɔɔ -kë kö me 'ö -dhö pë 'yö- yö -yaan -a -zɔn.

16 'Ö me -bleεzë -yö nu 'ö- pö: «N -Gɔme, 'sënnng 'tama 'gɔɔ- do 'a- yö, -a me 'ü- nu n -dhë bhë -a -yö -a 'piö 'ka.»

17 'Ö -gludë -ya pö -a -dhë: «□Yö -së, ma yuökëme këwunsëzë. □Dhe -kë □ne -wa -mɔa 'wo wo -zo tën ü -dhë pë -nu 'ö -an 'tɔ 'gian 'yaa -an -bha -an 'gü bhë, a -dho ü -ya pödhe 'gɔɔ- do □kɔɔnme 'ka.»

18 'Ö yuökëmë kë □plë -naa -yö nu 'ö- pö: <N -Gómë, 'sënnng 'tama 'söödhu 'a- yö -a më 'ü- nu n -dhë bhë -a -yö -a 'piö 'ka.>

19 'Ö -gludë -ya pö -a -dhë: <Bhi -de 'pö, a -dho ü -ya pödhe 'söödhu □koonmë 'ka.>

20 'Ö- -bha yuökëmë do 'bhaa -yö nu 'ö- pö: <N -Gómë, ü bha 'sënnng 'wëüga bhë 'ö □në; a- -bin -ta wöödhö -so 'gü,

21 bhii a -suö ü -dhë, 'ö töö ü göön- 'dhiözë 'ka, pë 'ö ü 'ka- □waannu ü -de □kwaa' 'ü- -sü, 'ö pë 'ö ü 'ka- ta ü -de □kwaa' 'ü- kan.>

22 'Ö -gludë -ya pö -a -dhë: <Yuökëmë yaa, ü -de -wo 'ü- pö bhë 'a dho ü -bha za kan -a -bha; bhi gia- ü- □tei' do □në a më 'dhiözë 'ka, 'ö pë 'yaa n -ma 'ka, 'a- sü, 'iin pë 'ö n 'ka- ta n -de □kwaa', 'a- -kan!

23 □Dhe 'ö 'dhö □në, -më -kë ü 'ka dho ma 'wëüga bhë -a 'ka ü 'ka- -da 'wëüko 'gü kö n nu -yi 'ka ma gia- 'aan- -a bho mü n -de □kwaa' kö n □truën -yaan kë -dhö -e?>

24 □Dhe -kë 'dhö 'ö -gludë -ya pö më -nu 'wo -kë mü -an -dhë: <'Sënnng 'wëüga do 'yö- -gö bhë, -kaa 'kun -a -gö 'ka- nu më 'ö 'sënnng ga 'göo- do 'dhö -a -gö bhë -a -dhë!>

25 'Wo- pö: <Yi -Gómë, më 'ö bhë -a 'göo- do □ya nu -a -dhë 'saadhö!>

26 'Ö -gludë -ya pö: <A- -pö ka -dhë më 'ö pë 'dhoë- -gö, -a -tao -dho kë; 'këë më 'ö pë 'yaa- -gö □va, -a 'bhe 'tee -de 'ö bhë -yö -dho kun -a -gö.

27 'Ö go mü, -ka më -nu 'wo n yaagüme 'ka 'ö waa 'we -a -bha kö a -kë wo -bha -gludë 'ka bhë, -ka nu -an 'ka 'ka -an zë n 'dhiö zö!> »

Yesu -yö -da Zeluzalemë

(Matiö 21.1-11; Maakö 11.1-11; Zan 12.12-19)

28 □Dhe Yesu □ya yën 'wun □blëë' -sü -bha 'dhö, 'ö zian 'ö dho Zeluzalemë 'yö -da -a -ta.

29 □Dhe 'ö □yöön -na Betefaze -dhe waa- Betani -dhe, 'ö -ton 'ö mü 'wo- -dhe Olivie -ton bhë -a 'söo, 'yö ö bha □guë' □plë bö ö 'dhiö,

30 'Ö- pö -an -dhë: «-Ka 'dho pödhe 'ö kwa 'sian 'piö zö □në -a 'gü. 'Ka -lo □sia, ka -dho □soofang 'në do 'ö më gbë yaa -ya

-a □taa do □kun -a yö kö -yö -klu -sü 'ka, -kaa 'po 'ka nu -a 'ka!

31 'Ö □ya kë □në më 'bhaa □ya ka □dhëë' 'kpo □sia □nëë: <-Më -kë 'ka- po □e?>, -kaa pö -a -dhë: <Yi Dëme -bha -wun -ya -bha.>»

32 'Yö bómë -nu -wo -dho; 'ö pë -nu 'wo bhë 'wo- yö □në -kó -de gia- 'ö Yesu -ya □blëë -a 'ka -an -dhë bhë -a 'dhö.

33 -Wo -to □soofang 'në bhë -a 'po □dhia, 'ö- dëme -nu -wa pö: «-Më -kë 'ka □soofang 'në bhë 'ka- po □e?>

34 'Wo- pö -an -dhë: «Yi Dëme -bha -wun -ya -bha.>»

35 'Ö 'wo nu □soofang 'në bhë -a 'ka Yesu □dhia, 'ö 'wo wo -bha gblang -nu -po -a □taa, 'ö 'wo Yesu sü 'wo- -yaa □taa.

36 -Yö -kë 'dho □dhia, 'ö më -nu -wo wo -bha gblang -kpo zian -gblooga -ta -a 'dhiö.

37 □Dhe 'ö □guë' -nu -gbaa bhë 'wo □yöön -na Zeluzalemë plöodhe 'söo, zian 'yö □yöo Olivie -ton 'piö □zian' -a 'ka bhë, 'yö □zuögludhi -yö -an pa; 'yö 'wo yö 'gei kë -sü 'gü -Zlan 'to 'saa -blü -sü 'ka 'gbee- 'ka -dhidhaapë -nu 'yö -an -kë 'wo- yö bhë -an -wun 'gü,

38 'wo- pö: «Kwaa- 'yoo -mü! Kwaa- 'yoo -mü! 'Dhuë- -yö 'kpo -gludë 'ö nu Dëme 'to 'gü -a -bha, □zuöyagluu -yö kë dhang- 'gü, 'go mü -Zlan 'to- kë □va!»

39 'Ö Falizi -më 'bhaa -nu 'wo -kë më -gbaa -nu 'wo -kë mü -an ziën bhë, 'wo- pö Yesu -dhë: «Yi -Gómë, -bhöë pö ü bha □guë' -nu -dhë -wo wo 'dhi yö 'kuë- -ë!»

40 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë: □Wa wo 'dhi -yö 'kuë- □sia, -guö -nu -wo -dho gbla!»

Yesu -yö 'gbo -bö Zeluzalemë -dhe -wun 'gü

41 □Dhe 'ö Yesu □ya □yöön pödhe 'söo, 'ö □ya ö 'yan -da pö- -ta 'ö yö 'gbo bö -sü 'gü Zeluzalemë -wun 'gü,

42 'Ö- pö: «'Ö □ya kë □në do 'ö 'kwa- wo □dëë □në, pë 'yö dho ü gbaa □zuöyagluu 'ka ü- -do -bezë, kö □yö -së □dhëë, 'këë yö □ga □ya -bin ü -gö bhë,

43 bhii yi -nu -wo -dho nu ü -bha 'ka, ü yaagüme -nu -wo -dho □nië' ü -zü, 'wo pë -nu do 'kuëdhö -waan bö böü- 'kplong

-zü; -wo -dho so ü -ta 'ö 'wo ü -nëng zian 'saadhö 'ka.

⁴⁴ Bhi 'dhö, ü 'gü -mε -nu 'dhö, -wo -dho ka 'gü □siö'- 'fεfεdhö, -guö gbe yaa 'dho to ö 'bha -guö -ta zö. Bhi 'töng 'ö -Zlan -yö nué ü -dhë bhë ü 'ka- dö!»

Yesu -yö 'dhöodmε -nu -kë -Zlan -gö köö

(Matiö 21.12-17; Maakö 11.15-19; Zan 2.13-22)

⁴⁵ Yesu -yö -da -Zlan -gö köö, 'ö yö 'dhöodmε -nu 'wo -kë mü -an kë -sü 'gü

⁴⁶ -a pö -sü 'ka □nεε: «Pë 'ö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhε 'gü -ya pö: *Ma 'kō -yö -dho kë -bhea -a 'gü -kō 'ka*, 'kεε ka 'pö, 'ka- -kë ka -bha □kwaanpë -bin -a 'gü -guö □duudhε 'ka!»

⁴⁷ □Dhε □ya kë 'dhö, Yesu -yö -ya mε -nu □daan' -sü -bha -dhεkpaoyi 'saadhö 'ka -Zlan -gö köö. Slabhömε -gömε -nu, Zuifö -nu -bha tōnggömε -nu waa- metözë -nu □ya kë, -wa këdhε -mεε kö 'waan- Yesu zë,

⁴⁸ 'kεε -a kë -kō 'wo dho -a kaa waa- dö, bhii 'ö tōö mε -nu 'saadhö -wo wo 'to -to Yesu -wo -bha kpinngdhö wo -zo -kë -a 'piö -sü 'ka.

20

Yesu -bha -wogbiindhε 'godhε

(Matiö 21.23-27; Maakö 11.27-33)

¹ -Dhεkpaoyi do 'ka Yesu -yö -kë mε -nu □daan' □dhia -Zlan -gö köö 'wuntaosë □blεε' -sü 'gü. 'Yö slabhömε -nu -gömε -nu, Zuifö -nu -bha tōnggömε -nu waa- me ziizii -nu -wo -nu,

² 'wo- pö -a -dhë: «Pë -nu 'ü- kë -na □nε, dö 'ö- pö ü -dhë 'ü- kë □ε?»

³ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gö 'ö- pö: «Ma -de 'pö, a -dho □dhεε' do kpo ka -gö:

⁴ Dö 'ö Zan bō kö -yaan mε bō yiö □ε? -Zlan -mü -i, 'iin mε -nu -mü -i?»

⁵ 'Kεε -wo -yö 'wun □blεε' -sü 'gü wo 'ko -dhë 'wo- pö: «'Kwa- -daa kë □sia □nε -Zlan 'yö- bō, -yö -dhoë pö kwa -dhë -më -kë kwaa- -wo -dhε 'wun gia- -ε?»

⁶ 'iin 'kwa- pö □sia 'zü □nε mε -nu 'wo- bō, mε -nu 'töüdhö -wo -dho kwa -zuö -guö 'ka 'wo kwa zaa, bhii 'ö tōö mε 'ple -wo Zan -ya 'ti -kë -Zlan -wodhiölomε 'ka.»

⁷ □Dhε □ya kë 'dhö, 'wo- pö: «Mε 'ö- bō kö -yaan mε bō yiö bhë 'yiëë- dö.»

⁸ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «□Dhε 'ö 'dhö bhë kö ma -de 'pö, mε 'ö- pö n -dhë 'a pë -nu 'wo □nε -an kë bhë, n 'ka 'dho -a 'to pö ka -dhë 'pö.»

'Wun □zuan' 'ö -gban lεzen □dhεεdhε yuökēmε 'gluyaazë -nu -bha

(Matiö 21.33-46; Maakö 12.1-12)

⁹ □Dhε □ya kë 'dhö, Yesu -yö 'wun -blεε mε -nu -dhë 'wun □zuan' 'ka 'ö -pö: «Göandë do -yö ö bha lεzen □dhεεdhε -kë, 'ö- -lo lεzen □dhεεdhε yuökēmε -nu kwεε, 'ö- to 'ö dho 'ta 'gü -glöo 'ma -dhiadhö.

¹⁰ □Dhε 'ö lεzen bho -yi □ya -lo, 'yö ö bha yuökēmε do bō lεzen □dhεεdhε yuökēmε -nu -dhë kö -waan ö -bha -kpa bō ö -dhë. 'Kεε lεzen □dhεεdhε -yuökēmε -nu -wa -kun 'wo- -ma 'wo- -yε 'zü ö -kō 'kpaan 'ka.

¹¹ 'Ö lεzen □dhεεdhε dēmε -yö ö bha yuökēmε do bō 'zü, 'ö lεzen □dhεεdhε -yuökēmε -nu -wa kun, 'wo- -ma, 'wo 'si -nu bho -a -gö, 'wo- -yε 'zü ö -kō 'kpaan 'ka 'pö.

¹² 'Yö ö -bha yuökēmε -gwaa kë -yaaga -naa bō; -a mε bhë -wa -gi 'wo- bho lεzen □dhεεdhö, 'wo- -zuö zian gbe 'ka.

¹³ 'Ö lεzen □dhεεdhε dēmε -ya pö: «-Më 'a dho -a kë □o? Dö, 'a n gbö -dhōkaasüzë □duö □nε -a bō, -yö -kë yö -zë -wo -dho lë- -kë -a -gö.»

¹⁴ 'Kεε □dhε 'ö yuö -kë lεzen □dhεεdhö -mε -nu □waa- yö, 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë: «Mε 'ö pë -nu 'wo □nε 'wo dho to -a -gö 'dhiö □zian' ö □ga 'ö □nε! -Kwaa zë kö lεzen □dhεεdhε 'ö □nε -yaan 'to kwa -gö!»

¹⁵ 'Ö 'wo- kun, 'wo- bho lεzen □dhεεdhö 'wo- zë.»

'Ö Yesu -yö -an □dhεε' kpo 'ö- pö: «□Ya kë 'dhö, lεzen □dhεεdhε dēmε □ya nu, -më 'yö dho -a kë □ε?»

¹⁶ A- -pö ka -dhë: Pë 'ö dho -a kë 'ö tōö -yö -dho nu 'ö lεzen □dhεεdhε -yuökēmε -nu 'wo bhë 'yö -an zë, 'yö lεzen □dhεεdhε bhë 'yö- nu mε 'waa gbe -nu -dhë.»

□Dhε 'ö mε -nu □waa- -wo 'ö bhë -a ma 'wo- pö: «'Wun mε 'ö □suu'- 'dhö bhë kö □kun 'ö- -kë!»

17 'Kεε Yesu -yö -an -ga -piindhö 'ö- pö -an -dhë: «□Dhe 'ö -kë 'dhö, -më -kë 'ö -Zlan -bha 'sëedhe □bεen' -wo -ya pö: -Guö 'ö 'kɔdɔmε -nu -wa □zong 'dhiö -be bhë, yö gia- bhë 'ö -kë 'kɔ kuënnu -guö 'ka zlöö bhë □ε?»

18 'Ö Yesu -yö □yɔɔn ö -wo -ta 'ö- pö: «Mε 'oo mε 'ö 'dhoë- -püö -guö 'ö bhë -a -ta, -yö -dho ö -de ye, 'ö mε 'oo mε 'ö -guö bhë □ya -püö -a -ta, -yö -dho -a □wüü'-.»

'Nii- □sɔnnɔg' -bho 'sεɔɔ □kɔɔnmε -dhë -sü

(Matiö 22.15-22; Maakö 12.13-17)

19 Zuifö -nu -bha tɔnggɔmε -nu waa- slabhome -gɔmε -nu -wa këdhe -mεε kö 'waan- Yesu 'kundhe gia- bhë -a 'gü, bhii 'ö tɔɔ wo gia- -wa □dɔa' □nε 'wun □zuan' 'ö Yesu -ya -kë bhë 'ö -gban lεzen □dheεdhe waa- ö dëmε -nu -an -bha bhë, -yö -gban wo gia- wo -bha, 'kεε 'suö -yö -an -kë 'sεgüme -nu -dhë.

20 'Yö 'wo yö naɔ -kë Yesu -bha -sü 'gü; 'wo mε -nu bɔ kö -waan naɔ kë -a -bha. Mε -nu 'wo bhë -wo wo -de -kë mε -nu këwunsëëzë 'ka kö 'waan- 'slë 'kan -a -gɔ □dheε' -nu -kpɔ -a -gɔ -sü 'ka. Bhii pë 'yö dho kë -a -bɔ -a -ta 'ka kö 'waan- -a dɔ 'se □kɔɔnmε kwεε bhë □nε 'wo- □mεε'.

21 'Ö 'wo □dheε' kpɔ Yesu -gɔ 'wo- pö: «Yi -Gɔmε, yi- □dɔa' □nε 'wun -nu 'ü- □blεε' -na bhë o, 'iin ü -bha mε □daan' -wo bhë o, -an 'plε -wo kpengdhö; 'ö 'bhaa mε -nu zë 'gü kë, 'kεε ü mε -daan 'ko 'trüün 'piö 'wun giagia 'ö -Zlan -bha zian -ta -a 'ka.

22 Kwa -bha tɔng -ya -pö 'kwa 'nii- □sɔnnɔg' bho -gludë Sezaa -dhë e, 'iin kö □kun 'kwa- bho -a -dhë e?»

23 'Kεε Yesu -yö -an -bha 'slëkanwo bhë -a □tei' -dɔ; 'yö- pö -an -dhë:

24 «-Ka dönïe ga do -zɔn n -dhë! Dö 'ö- 'to waa- -a -gɔ 'bin 'dho -ya -sü 'ka -a -ta □nεε?» 'Ö 'wo- pö: «Sezaa -mü.»

25 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «□Dhe 'ö 'dhö, pë 'ö Sezaa -bha 'ka, -kaa bho -a -dhë; 'ka pë 'ö -Zlan -bha 'ka, 'ka- bho -Zlan -dhë 'pö!»

26 Waa- 'kundhe yö gɔɔ ö -wo -ta 'wun 'yö- □blεε mε -nu wö 'dhiö bhë -a -wun 'gü, 'kεε pë 'ö -kë □zian' 'ö tɔɔ -an 'te 'yö tun 'wun -daa kë -kɔ □suu' -ö Yesu -ya

-kë bhë -a -wun 'gü; 'ö -dhe -yö ga -an -ta diindhö.

□Dheε' do 'ö -gban -go ga 'gü -sü -bha (Matiö 22.23-33; Maakö 12.18-27)

27 Saduse -mε 'bhaa -nu -wo -nu Yesu 'piö; wo □nε 'wo- pö mε □ya ga ö 'ka 'dho go ga 'gü gɔɔ bhë, 'ö 'wo yö -a □dheε' 'kpɔ -sü -bha

28 'wo- pö: «Yi -Gɔmε, tɔng 'ö Moizö -ya nu yi -dhë 'ö □bεen' -sü 'ka 'ö □nεε: □Ya kë □nε gɔɔn- do 'ö- dhe 'dho -a -gɔ □ya kë -dhö, -a dheglu 'në gɔɔn- □ya kë -dhö; waa- ö bɔɔ waa 'në 'kpɔ gɔɔ, □ya 'to 'dhö □ya ga kö -a bɔɔ □gεandhe bhë -yö -dho to -a dheglu 'piö, 'ö 'wo 'në kpɔ -a pin □taa.

29 'Kεε kö 'tɔng do 'ka bhë, dhegluzë 'slaple -wo -kë -dhö; 'ö- mε -blεεzë -yö dhe sü, 'ö waa 'në gɔε 'kpɔ 'ö ga.

30 'Ö- bɔɔ □gεandhe -yö to -a mε kë □ple -naa bhë -a 'piö,

31 'ö to -a mε kë -yaaga -naa 'piö 'pö. -Kɔ do bhë -a 'ka 'ö -dhe 'wo- -bha 'slaple 'wo- -kë -a 'ka, 'ö waa 'në gɔε 'kpɔ, 'ö -an 'plε -wo ga.

32 'Ö dhebɔ -de 'pö 'yö ga.

33 □Ya kë 'dhö, yi 'ö game -nu dho go -a 'ka ga 'gü, -a dö 'yö dho kë -a □gɔn 'ka kpinnɔgdhö □e? Bhii 'ö tɔɔ -dhe 'ö 'wo- -bha 'slaple -wo -kë -a □gɔn 'ka!»

34 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Gɔɔn- -nu, dhoo -nu -wo 'kpongtaa zö -wo wo 'ko -sü,

35 'kεε gɔɔn- -nu, dhoo -nu, mε 'ö -an -ma □kun kö -waan 'go ga 'gü kö -waan -kë -a 'gü -sü mε 'ö zlöö □toëpö 'ka -a yö bhë, waa 'dho wo 'ko sü,

36 wo 'ka 'dho ga gɔɔ, bhii kö waa- -Zlan -bha bɔmε -nu -an □suu' -□ya kë do; kö □wa kë -Zlan -bha 'në -nu 'ka, bhii 'ö tɔɔ □wa 'go ga 'gü.

37 'Go mü 'zü Moizö -ya -zɔn 'wun gia- 'ka □nε game -nu -wo -dho go ga 'gü, bhii pë 'ö □bεen' -sü 'ka -a -bha 'sëedhe 'gü, 'wun 'ö -gban 'ginngkpɔɔ -bha, 'ö tɔɔ -yö kwa Dëmε -dhe Ablaamö -bha -Zlan, Izaakö -bha -Zlan waa- Zakɔbö -bha -Zlan.

38 Kö -kaa dɔa □nε -Zlan -yö mε 'bhee- -nu -bha -Zlan 'ka, 'yaa game -nu -bha -Zlan 'ka, bhii mε 'wo 'bhee- bhë -wo 'bhee- 'dhö -a -bha 'ka.»

³⁹ 'Yö Zuifö -nu -bha tōnggōme -nu me 'bhaa -nu -wa pō: «Ü- -blēē -sē, yi -Gōme!»

⁴⁰ Bhii 'ö tōō □dheē' gbe 'kpo -dho yaa -an kē -a -gō zloō gbo.

□Dheēkpodhe -nu 'wo -gban -Zlan -bha -Yame -bha

(Matiö 22.41-46; Maakö 12.35-37)

⁴¹ 'Ö Yesu -ya pō -an -dhē: «-Yö -koklē 'wo- pō -Zlan -bha -Yame 'pō -yō -go Davidö □suu' -ta 'gü i?

⁴² 'Kee kö Davidö gia- -ya -pō 'Tan 'sēēdhe 'gü □neē: N Dēme (-Zlan) -ya -pō n Dēme -dhē: -Bhō -ya -yadhe □bhlēzē 'gü □zian'

⁴³ -yō 'dho -ö yōē yi 'a dho ü yaagūme -nu kaa ü -gen -ta -a -ta dhuö -pē 'ka -a -bha.

⁴⁴ □Dhe Davidö gia- -ya -dhe ö Dēme, -yō -koklē 'ö -Zlan -bha -Yame -yō -go -a □suu' -ta 'gü 'zü i?»

-Kē 'slē 'ka -sü 'ö Zuifö -nu -bha tōnggōme -nu 'piö

(Matiö 23.1-36; Maakö 12.38-40)

⁴⁵ Me gbung 'wo -kē mü bhē -an 'ple 'to -ya -wo -bha. 'Yö Yesu -ya pō ö bha □guē' -nu -dhē:

⁴⁶ «-Ka ka -zo kē ka -de 'piö Zuifö -nu -bha tōnggōme -nu 'wo- -dho kē -na □niē gblang □gbiin -nu 'ka -sü 'ka, 'ö 'wo- 'piö kö -wo -mēē -nu kē wo 'ka □bhlē 'gü 'dhēēdhe □vava -nu -bha, 'ö 'wo -ya -gbloo -sēēbo -ta -an -gō -bhōkuēko -nu 'gü, 'wo -yadhe -sēēbo sü 'wlaan- -nu -ta;

⁴⁷ wo bhē -wo □geandhoo -nu -bha pē -nu 'ö -an -gō -a kun -an -gō, 'ö □wa 'go mü 'wo □bhea □gbiin kö 'waan- kē me -nu kēwunsēēzē 'ka me -nu wö 'dhiö. Bhii -wo -dho 'klobhōdhe □va -ziōgōüsüzē yō.»

21

□Gbaapē 'yö go □geandhe 'fēzē kwēē (Maakö 12.41-44)

¹ Yesu -yō -dhe -ga ö -zü 'to, 'ö- 'yan -yō -da □bhōōme -nu 'wo wo -bha □gbaapē -da -na -Zlan -gba -a 'gü -pē 'gü, -Zlan -gō kōō bhē -an -ta.

² 'Ö- 'yan -yō -da 'zü □geandhe 'fēzē do 'bhaa -ta kö -yō 'wēü- 'sēēn- ga □ple -da -na -Zlan -gba -a 'gü -pē 'ö bhē -a 'gü 'pō.

³ □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö Yesu -ya pō me -nu 'wo -kē mü bhē -an -dhē: «A- -pō ka

-dhē 'wun gia- 'ka: Dhebo 'fēzē 'ö □ne 'wēü- 'ö- -da mü bhē, □yö □va 'ö □ziē' me -nu 'wo to 'saadhö -an -bha -ta.

⁴ Bhii me -nu 'wo bhē 'wēü- 'ö- nu -sü 'yaa 'mē -an 'ka bhē □ne 'wo- -kē gbaō 'ka; 'kēē yō 'pō, -a -bha 'fēēdhe 'gü pē 'ö to -a -gō -tosiadhe kēpē 'ka bhē 'ö- 'ple -nu bhē.»

Yesu -yō -Zlan -gba -a 'gü -kō 'wü -wun -blēē

(Matiö 24.1-2; Maakö 13.1-2)

⁵ Me 'bhaa -nu -wo 'wun -blēē -Zlan -bha 'kō bhē -a -bha 'wo- pō: «-Guö -nu 'wo 'kō dōa □ne □wo -sē □dheē! 'Ö pē -nu 'wo- nu □gbaapē 'ka 'wo- 'gü bhē, -wo -sē 'pō □dheē!»

⁶ 'Ö Yesu -ya pō: «Pē -nu 'ka -an -ga -na bhē, yi do -yō nu -na, -guö gbe yaa 'dho to ö 'ko -ta dhuö mü, -an 'ple -wo -dho -lo.»

'Yena -wun -nu -dho kē 'kpongtaa yēn -yi 'dhiö

(Matiö 24.3-14; Maakö 13.3-13)

⁷ 'Wo- pō -a -dhē: «Pē -nu 'wo 'dhö bhē -wo -dho kē yi -mlē 'ka ε? □Duakēpē -mlē 'yö dho pē -nu 'wo bhē -an yi -zōn -ε?»

⁸ 'Ö Yesu -ya pō: «-Ka ka -zo kē ka -de 'piö! Kö □kun 'ka ka □kwaa' ka -de -zü 'wo ka -püö! Bhii medhevadhē -wo -dho nu n 'to 'gü, 'wo- pō: <Ma 'pō, -Zlan -bha -Yame -mü n 'ka! Ma nu 'tōng □ya -lo!>, 'kēē kö □kun 'ka -ziö -an 'piö!

⁹ 'Ka -glu gōn -wun -nu 'iin -dō 'ko -gō 'yēnng -wun -nu ma, kö □kun 'ö 'siö -yō -kan ka 'gluu! Pē -nu 'wo 'dhö -wo -dho kē 'dhiö -blēzē, 'kēē yaa 'dho kē 'kpongtaadhe 'dhiö 'to -sü 'ka.»

¹⁰ 'Go mü 'yö- pō 'zü □neē: «'Sēgōgūme -nu -wo -dho 'ko zē wo 'bha 'sēgōgūme -nu 'ka, ö -gludē dho -glu -da ö 'bha -gludē -ta;

¹¹ 'sē -bha □zluun -sü 'gbee- -dho kē -dhö, 'ö din -nu, -sü 'kuē- □yua' -nu dho nu 'sēgō 'bhaa -nu 'gü, 'siö -kan me 'gluu -pē waa- □duakēpē -wo -dho kē dhang- 'gü.

¹² 'Kēē -a kē □yiē' kö pē -nu 'wo 'dhö bhē -waan kē, me -nu -wo -dho ka kun, 'wo pē 'dhiö- -nu kē ka 'ka, 'wo ka dō me -nu kwēē Zuifö -nu -bha -bhōkuēko -nu 'gü, 'wo dho ka -zuö -kanso 'gü -waan za dō ka -bha -gludē -nu waa- 'sē □kōōnme -nu -an 'dhiö n -wun 'gü.

13 -Yö -dho kë ka -bha bødhe 'ka kö 'kaan- kë n □goo- -nu 'ka.

14 -Ka ka -zo -gban kö □kun 'ka dɔ ka -de -wun □zɔnng' -ta za 'ö dɔ ka -bha bhë, ka -bha □blɛɛ' -sü -wun 'gü,

15 bhii □ya kë □nɛ mɛ -nu □wa 'dho ka 'ka zakanmɛ -nu 'dhiö, ma gia-, a -dho -wo 'ö 'kpaakpadhe 'ö ka yaagümɛ gbɛ 'ka 'dho -mɔ -a -bha 'iin -yaan dɔ -a -gɔ -a dɔ ka 'dhii.

16 Ka dë -nu, ka dhe -nu, ka dheglu -nu, ka mɛ -nu, ka 'bhamɛ -nu -de gia-, -wo -dho ka dɔ mɛ -nu kwɛɛ, 'wo mɛ 'bhaa -nu zë ka 'gü.

17 Mɛ 'saadhö -wo -dho ka -san zë n -wun 'gü,

18 'kɛɛ ka tuö -wun ga do 'ka 'dho □dhong.

19 -Ka ka 'gü dɔ 'gbee-, 'ka- kë 'dhö, 'ka dho ka -bha □toëpö -kë -a 'gü -sü yö.»

Yesu -yö Zeluzalemë □siö' -wun -blɛɛ (Matiö 24.15-21; Maakö 13.14-19)

20 'Ö- pö: «Yi 'ka dho Zeluzalemë -dhe yöë kö -glugɔnmɛ -nu □wa □nië' -a -zü bhë, -kaa dɔa □nɛ -a 'gü □siö'- -yi □ya yö □klöö'.

21 □Ya kë 'dhö mɛ -nu 'wo Zude -wo -dho □duë, -wo 'dho -tɔn -nu 'piö □zian'; mɛ -nu 'wo dho kë Zeluzalemë plöödhe -bha, -wo -dho go wo pin -bha; mɛ -nu 'wo dho kë zian -gbloo -nu 'piö, kö □kun 'wo -da plöö,

22 bhii -yö -dho kë 'klobhodhe -yi 'ka. -Yö kë 'dhö, kö pë -nu 'wo □bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëédhe 'gü -an 'dhiö -nu -waan -mɔ 'kuë.

23 -Më 'yena -wun 'ö dho kë yi 'ö 'dhö bhë -a 'ka, dhoo -nu 'wo 'guzë waa- dhoo -nu 'wo 'bëë- 'ka -an -bha 'ka -oo! Bhii □zuö' -da 'yenagüdhe □va -yö -dho kë 'se 'ö □nɛ -a 'gü, 'ö 'wun -yö na -Zlan -züë -a 'gü -mɛ -nu buëndhö.

24 -Wo -dho -an zë -blaan 'ka, 'wo -an kun 'gan 'ka, 'wo dho -an 'ka 'segɔ 'gü -dhe 'saadhö -bha, 'ö mɛ -nu 'waa -Zlan -bha mɛ -nu 'ka 'wo dho Zeluzalemë -pö □siö' -yaan 'dho -yaan yöë 'töng 'ö -Zlan -ya nu -an -dhë bhë -a yën -yi -bha.»

Mɛgbö -dho nu (Matiö 24.29-31; Maakö 13.24-27)

25 'Ö- pö: «□Duakëpë -nu -dho kë lan- 'gü, 'yö -kë 'su 'gü, 'yö -kë 'susongga -nu 'gü; 'ö sia- zö, 'kpongtaamɛ -nu □zuö' dho -da □wabhödhe 'gü, 'ö 'suö □va dho -da mɛ -nu 'gü, 'yoo -drinng 'gbee- -bha dɔ -sü waa- 'yoo kpö -bha -ma -sü -wun 'gü.

26 Mɛ -nu -dho ga 'suö -dhë, -zo -ta -a 'gü -pë 'ö dho kë 'kpongtaa zö bhë -a -wun 'gü, bhii 'piigbeedhe -nu 'wo dhang- 'gü -wo -dho □zluun.

27 □Ya kë 'dhö -wo -dho ma 'a Mɛgbö 'ka n yö kö a nu -na dha kpö -ta 'piigbeedhe waa- 'tobhodhe □va 'ka.

28 'Töng 'ö pë -nu 'wo bhë 'wo dho kaa, -ka ka -zo -gban 'ka ka -gɔ -nu □luu'-, bhii kö ka -bha -go 'gan 'gü -sü □ya yö □klöö'.»

Mɛ □daan' -wo 'ö -gban figö -lü -bha (Matiö 24.32-35; Maakö 13.28-31)

29 Yesu -yö 'wun □zuan' do -zɔn -an -dhë 'ö- pö: «-Ka figö -lü waa- 'lü mɛ -nu 'wo to -an -ga!

30 'Ka -an 'dhe -dëü -nu yö, kö □ya kë ka 'yaan □nɛ □kpɔɔ □ya yö □klöö'.

31 -Kɔ do bhë -a 'ka pë -nu 'wo bhë 'ka -an yö, -kaa dɔa □nɛ -Zlan -bha -gludëdhe -bha nu -sü □ya yö □klöö'.

32 A- -blɛɛ ka -dhë 'wun gia- 'ka: Pë -nu 'wo 'dhö -wo -dho kë kö mɛ -nu 'wo 'töng □nɛ -a 'gü □nɛ -an 'plɛ waa ga □kun.

33 Dhang- waa- 'sɛ -wo -dho ziö, 'kɛɛ n -wo 'ka 'dho ziö 'gbɛɛdhö.»

-Ya 'yaan -gɛn

34 'Ö- pö: «-Ka ka -zo kë ka -de 'piö! Kö □kun 'ö 'ka ka -de 'bɔn -kan -bhöpë □vava -bhö -sü -nu, yɔ 'yi □vava mü -sü -nu waa- -zo -ta 'kpongtaapë -wun 'gü -sü -an □kwaa', 'yaa 'dhö n nu -yi -dho -wo ka tii 'ka.

35 Bhii -yö -dho -lo ka -ta □nɛ 'kplö 'dhö 'kpongtaamɛ 'plɛ -ta.

36 -Ka -ya ka 'yaan, -ka □bhɛa'- 'töng 'saadhö -a 'ka, kö ka 'gü -yaan kë 'gbee- 'kaan- dha pë -nu 'wo 'dhoë- nu 'töüdhö bhë -an -gɔ, 'iin 'kaan- dɔ ka -gɛan ma 'a Mɛgbö 'ka n 'dhiö.»

37 □Dhe □ya kë 'dhö yi 'saadhö 'ka, Yesu -yö mɛ -nu -daan -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü; 'yö 'bin □ya 'më, 'yö dho Olivie -tɔn tuö -wo 'ma □dhia.

³⁸ 'Ö -dhiadhiö 'ö mε -nu -wo -so 'wo nu -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü -waan wo 'to 'to -a -wo -bha.

22

Slabhomé -nu -gómε -nu waa-tónggómε -nu -wo -dho wo 'kuë- Yesu -gɔ
(*Matiö 26.1-5; Maakö 14.1-2; Zan 11.45-53*)

¹ 'Bluu- 'ö- □bhεεpë 'yaa- 'piö bhë -a 'wlaan- kē -yi 'wo- -dhe Paakö bhë, □dhe 'ö- yi □ya yö □klöö',

² 'Ö slabhomé -gómε -nu waa- Zuifö -nu -bha tónggómε -nu -wa kédhe □mεε kö 'waan- Yesu zë, 'kεε 'suö -yö -an -kë 'segümε -nu -dhë.

Zuda -mɔ -a 'gü -sü -mü kö -yaan Yesu dɔ mε -nu kwεε

(*Matiö 26.14-16; Maakö 14.10-11*)

³ 'Ö Zuda 'wo- -dhe Ikalitö, 'yö -kë Yesu -bha □guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga □plε 'wo bhë -a mε do 'ka bhë, 'ö Satan -yö -da -a □zuö' 'gü.

⁴ 'Yö Zuda -yö -luu 'yö dho 'yan -to -Zlan -bha 'kɔ -bha -mε -nu -gómε 'piö 'ö -kɔ 'ö dhoë kaa kö 'yaan- Yesu dɔ -an kwεε bhë, 'yö- □blεε -an -dhë.

⁵ 'Ö -an □zuö' 'glu -yö -dhi giagiawo, 'wo 'wëüga 'tɔ go -a -dhë.

⁶ Zuda -yö -we -a -bha; 'yö yö -a 'slë □mεε' -sü 'gü kö -yaan Yesu dɔ -an kwεε -ziö -a 'piö -mε -nu tii.

Yesu -yö mε -bɔ kö pë 'ö dho -bhö Paakö -ta -waan -a -yuö kë

(*Matiö 26.17-25; Maakö 14.12-21; Zan 13.21-30*)

⁷ Paakö 'ö 'wlaan- -yi do 'ö □ya kë 'wo 'bhlanë -gbong zë 'wo- -bhö □bluu'- 'ö- □bhεεpë 'yaa- 'piö -a yi 'ka bhë, □dhe □ya -lo,

⁸ 'Ö Yesu -yö Piεε waa- Zan -an bɔ 'ö- pö: «-Ka 'dho 'ka kwa -bha pë 'kwa dho -a -bhö Paakö -ta, -a -yuö kë!»

⁹ 'Ö 'wo- pö -a -dhë: «□Dhe -mlë 'ü- 'piö kö 'yi- -yuö kë -a -bha -ε?»

¹⁰ 'Yö- pö -an -dhë: «-Ka ka 'to 'to! Ka -bha -da Zeluzalemë plöö -sü 'ka, ka -dho -kpën gɔɔn- do 'ö 'yi -gbo 'dho -a -gɔ -a -bha. -Ka 'to -a 'piö, 'ka 'dho 'kɔ 'ö 'dhoë -sɔ -a 'gü bhë, 'ka -sɔ -a 'gü

¹¹ 'ka- pö 'kɔ dëmε -dhë: «Yi -gómε -yö □dhεεkpɔdhe do -dɔ yi -gɔ kö 'yiën- -a 'kpo ü -gɔ; -ya -pö 'kɔdhi -mlë 'ö waa- ö -bha □guë' -nu 'wo dho Paakö -pë -bhö -a 'gü i?»

¹² -Yö -dho 'kɔdhi do □va 'ö -dɔ kɔɔpë 'plε □ya -mɔ -a 'gü -a -zɔn ka -dhë 'kɔ -ta dhuö -kɔ 'gü. -Dhe bhë 'ka dho -bhöpë -nu -yuö kë -a -bha.»

¹³ 'Ö 'wo dho 'wo pë -nu 'wo bhë 'wo -an yö □nε -kɔ 'ö Yesu -ya □blεε -a 'ka -an -dhë bhë -a 'dhö; 'ö 'wo -bhöpë 'ö dho kë Paakö -ta bhë 'wo- -yuö -kë.

-Bhöpë 'slööslö

(*Matiö 26.26-30; Maakö 14.22-26; 1 Kolentö 11.23-25*)

¹⁴ □Dhe 'ö 'töng □ya -lo, 'ö Yesu waa- ö bha bómε -nu -wo dho pë -bhö □dhia,

¹⁵ 'yö- pö -an -dhë: «-Yö -kë n -dhë -së □duö kö 'kwa Paakö -bhöpë 'ö □nε 'kwa- -bhö kwa 'ko □bhaa n 'klo yaa □tun bho -na.

¹⁶ Bhii a- -pö ka -dhë: N 'ka 'dho -a gbε -bhö gbo 'ö dho 'ö yöë Paakö sla- bho -sü 'ö bhë -a -gεn -yö 'ko 'dhiö -yi -bha -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'gü.»

¹⁷ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö -drɔɔn -kɔɔ -yaan do sü 'ö -Zlan zuö pö -a -ta 'ö- nu -an -dhë 'ö- pö: «Pë □nε, -kaa -a 'sü 'ka- glu ka 'kuë 'ka- mü,

¹⁸ bhii a- -pö ka -dhë 'ö sü □dεε -bha n 'ka 'dho -drɔɔn mü gbo 'ö dho 'ö yöë -Zlan -bha -gludëdhe nu -yi -bha.»

¹⁹ □Dhe □yaa- pö 'dhö, 'yö 'bluu- sü; □dhe □ya -Zlan zuö pö -a -ta, 'yö- 'klu -kan 'yö- nu -an -dhë 'ö- pö: «Pë □nε tɔɔ n bun, 'a- nu ka -wun 'gü. Ka- -bhö -na, ka -zo -yö -büö n -wun 'ka!»

²⁰ -Kɔ do bhë -a 'ka; 'ö -drɔɔn -kɔɔ -yaan do nuë -an -dhë kö □wa yën pë -bhö -sü -bha, 'ö- pö -an -dhë: «-Drɔɔn -kɔɔ -yaan 'ö □nε 'ö tɔɔ -Zlan -bha -dhikuëdhe -dëü 'ö bɔ n fei -ta 'ö -lo ka -wun 'gü.

²¹ 'Kεε -ka -dhe -ga, mε 'ö dho n 'dhɔɔ dɔ, -yö n 'piö pë -bhö □dhia zö!

²² Ma 'a Mεgbö 'ka, a -dho ga □nε -kɔ 'ö -Zlan -ya yö -a 'ka 'ko 'dhiö kö -yaan kaa -a 'dhö; 'kεε gɔɔn- 'ö 'dhoë- n 'dhɔɔ dɔ bhë 'yena -wun □ya kaa □dhεε!»

23 'Ö- -bha □guë' -nu -wo yö wo 'ko -nu □dھے' 'kpɔ -sü -bha, me 'ö dho 'wun □suu'- 'ö 'dhö bhë -a kë -a -wun 'gü.

Dö yö tɔɔ me □va □ε?

24 -A -bha □guë' -nu -wo za -ya wo 'ko -bha, me dho kë me □va 'ka wo ziën -a -wun □bleε' -sü 'ka.

25 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Kpongtaa zö, -gludë -nu -wo me -nu -kɔɔn, me -nu □nuadhë -kë wo -sü 'ka, 'ö me -nu 'ö -wogbiindhë 'dho -an -gɔ, 'wo -an -dhë me këpësëzë -nu,

26 'kεε ka -bha 'ka, yaa 'dho kë 'dhö. Pë 'ö dho kë □zian' 'ö tɔɔ me 'ö me □va 'ka ka ziën, kë 'ö dho -a wo □ne 'në 'tee 'dhö; 'ö me 'ö me □kɔɔnme 'ka, 'yö dho kë □ne yuö -kë me 'dhiö -me 'dhö.

27 □Dhë -kë 'dhö □ne dö 'ö tɔɔ me □va □ε? Me 'ö pë -bhö □dhia □i, 'iin me 'ö -an gbaa -na -bhöpë 'ka i? Me 'ö pë -bhö □dhia 'yaa -mü -a? 'Kεε ma 'pö, a ka ziën □ne me 'dhi gbame 'dhö.

28 'Ka □glɔɔ n 'piö piindhö 'wun 'gbee -nu 'wo nu n -ta -a 'gü.

29 -Kɔ do 'ö n Dë -yö ö -bha -gludëdhë -wun -lo -a 'ka n kwεε bhë, 'ö 'a dho ka -da -a 'ka n 'piö,

30 kö 'kwa pë -nu -bhö, 'kwa müpë -nu mü kwa 'ko □bhaa -Zlan 'piö; 'go mü 'ka dho -ya 'gɔ -gbloo 'gü 'ö 'ka Izlaëlö 'gunng -gɔ 'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo bhë -an -bha za kan.»

Yesu -yö □kploo 'ö Piεε dho -a wo ö -wun 'ka bhë -a -wun -bleε

(Matiö 26.31-35; Maakö 14.27-31; Zan 13.36-38)

31 'Ö Yesu -ya pö Piεε -dhë: «Simɔ, Simɔ, -bhö ü 'to 'to! Satan □yaa- -dhë kö -yaan ka □zaan 'zan □ne me -mlü -piö,

32 'kεε 'ma □bhëa' -ü -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö □kun 'ö ü -bha -zo -yö n -ma -sü dho go ü -gɔ. □Ya kë □ne 'bha 'ye ü 'zü 'bha nu n 'piö, -bhö ü dheglu -nu □faan' 'më!»

33 'Ö Piεε -ya pö -a -dhë: «N Dëme, n -mɔ -a 'gü -sü -mü kö me 'ple -waan ko -da -kanso 'gü kö 'koën- ga ko 'kuë.»

34 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «A- -pö ü -dhë, Piεε, -a kë -sü 'ka gbeng do 'ö □ne -a 'gü

kö -tɔɔn -yaan 'we, ü -dho -a pö -gwaa -yaagazë □ne 'bhaa n dɔ.»

Yesu -bha 'wun 'ö -gban 'wëü- -da -a 'gü -pë 'dhö, □bhɔɔ' 'dhö, -blaan 'dhö -an -bha -a □bleε' -sü

35 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka bɔ 'a -wo 'dhiö -be, 'a- pö kö □kun 'ka 'wëü- -da -a 'gü -pë -nu, □bhɔɔ' -nu, -sakpa -nu gbε sü bhë, □dhe 'ka 'dho, -më 'ö- -wun -yö ka -kë -ε?» 'Wo- pö -a -dhë: «-Daa 'dee!»

36 □Dhë □ya kë 'dhö, 'yö- pö -an -dhë: «'Kεε zlöö □ne bhë, me 'ö- -bha 'wëü- -da -a 'gü -pë 'dhö -dhö -ya 'sü. -Kɔ do bhë 'ö me 'ö- -bha □bhɔɔ' 'dhö -dhö -ya 'sü, me 'ö -blaan 'yaa- -gɔ, -yö ö bha gblang 'dhɔɔ dɔ, -yö -blaan do 'dhö!

37 Bhii a- -bleε ka -dhë -yö □bëen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhë 'gü □nεε: -Wa -kpa këpëyaame -nu -bha. 'Wun -nu 'wo bhë -an 'ple 'dhiö -dho -mɔ 'kuë; pë 'ö □bëen' -sü 'ka n -wun 'gü, -a 'ple 'dhoë- kë.»

38 'Ö- -bha □guë' -nu -wa pö -a -dhë: «Yi Dëme, -blaan □ple 'wo □ne!» 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Yö 'to 'pö.»

Yesu -yö -bhëa Olivie -tɔn tuö

(Matiö 26.36-46; Maakö 14.32-42)

39 Yesu -yö -yö plaan, 'yö dho Olivie -tɔn tuö □ne -kɔ 'yö- □kaa' -kplawo bhë -a 'dhö. -A -bha □guë' -nu -wo -ziö -a 'piö.

40 □Dhë □wa 'dho □wa -lo -dhë bhë -a -bha, 'yö- pö -an -dhë: «-Ka □bhëa', -yö -kë 'dhö kö □kun 'ö Satan dho ka -püö!»

41 □Dhë □ya kë 'dhö, 'yö bhɔ -an -dhë □taa' 'dɛdɛ 'ka, 'yö -lo ö kpon 'gü 'yö □bhëa

42 -wo 'ö □ne -a 'ka 'ö- pö: «N Dë, 'ö □ya kë □ne 'bha 'we -a -bha, -bhö 'yi 'güüzë 'ö □ne -a bhɔ n -dhë □taa', 'kεε n 'ka- pö ma 'pö n □dhɔɔbhaa -yö kë, bhi -zë, ü -zo 'kun -wun -yö kë □zian'!»

43 ['Ö -Zlan -bha bɔme do -yö go dhang- 'gü 'yö nu kö -yaan □faan' nu -a -dhë.]

44 'Ö- □zuö' -yö -da ga 'siö -bha me 'sü -sü 'gü, 'yö -bhëa ö □faan' 'ple 'ka, □dhe 'to -na zlöö kö föyi 'yö go -na -a -bha, 'yö ban -na sia- bhë, □ya kë fei 'ka.

45 □Dhë 'ö □ya yën □bhëa' -sü -bha, 'ö □luu 'ö nu 'zü ö bha □guë' -nu 'piö, 'yö -an yö kö □wa yi zë -an □zuö' 'yö -kaan 'kuë bhë -a -wun 'gü,

⁴⁶ 'yö- pö -an -dhë: «-Më -kë 'ka yi zë □ε? -Ka □luu'- 'ka □bhëa'-, -yö kë 'dhö kö □kun 'ö Satan dho ka -püö!»

Yesu 'kun -sü
(*Matiö 26.47-56; Maakö 14.43-50; Zan 18.3-11*)

⁴⁷ Yesu -yö -to 'wun □blëε' □dhia, 'ö mε -gbaa □va -wo nu. -A -bha □guë' -nu 'göo-do ö ga □plε 'wo bhë -a mε do 'wo- -dhe Zuda □nε 'ö yö mε -gbaa 'wo bhë -an -dhë 'dhiö, 'ö □yöön Yesu -bha 'ö- 'kpeng mü (-a -zön -an -dhë -sü 'ka).

⁴⁸ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Zuda, ma 'a Mεgbö 'ka n -püö -kö 'ö tō n 'kpeng mü -sü -a?»

⁴⁹ □Dhe mε -nu 'wo -kë Yesu 'piö □waa-döa □nε -wo -nu -a 'kun □dhia, 'wo- □dhëε' kpo □nεε: «Yi Dëmε, 'yi -an -zë yi -bha -blaan -nu 'ka a?»

⁵⁰ 'Ö to mü -a mε do -yö slabhome -nu -gömε □va -bha yuökëmε zë -blaan 'ka, 'ö- □kwëε- 'gü 'tonëga -kan.

⁵¹ 'Ö Yesu -ya pö: «Ü □kwaa' -a -zü, 'wun mε bhë -yö 'to 'dhö!»

'Ö Yesu -yö pa göön- bhë -a 'to 'ka 'yö-bo.

⁵² □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö slabhome -nu -gömε -nu, -Zlan -bha 'kö -maakëmε -gömε -nu, waa- mε ziizii -nu, 'wo nu -a 'kun □dhia bhë -an -dhë: «-Më 'ö -kë 'ka nu n -gö -blaan waa- 'lü 'klu -nu 'ka □nε □dhe 'wo- pö -a -bha 'kpa 'wunyaakëmε -mü n 'ka -a 'dhö e?»

⁵³ -Dhεkpaoyi 'saadhö a -kë ka 'piö -Zlan -gö kö, 'ö kaa n □mεε' 'iin kaa n 'kun; 'këε yi 'ö □nε 'ö tō yi 'ö -Zlan -ya -ya kö 'kaan- n kuën, -yö -dhetiidhe -bha 'piigbeedhe -zön -yi 'ka 'pö.»

Piεε -yö -kplöo Yesu -wun 'ka
(*Matiö 26.57-58, 69-75; Maakö 14.53-54, 66-72; Zan 18.12-18, 25-27*)

⁵⁴ -Wo Yesu -kun 'wo dhoë slabhome -gömε □va -gö kö. Piεε -yö -ziö -an 'piö -gentozlöödhe 'ka.

⁵⁵ -Wo 'siö 'gba -ya 'kwεandhe bhë -a ziëndhe gia- -bha. Piεε -yö -kë mε -nu 'wo -kë -ya 'siö -blü □dhia mü bhë -an 'piö.

⁵⁶ Yuökëdhe do -ya -yö kö -yö -ya -sü 'ka 'siö 'piö. □Dhe 'ö- 'yan □ya -da Piεε -ta, 'ö- pö: «Göön- 'ö □nε -yö -kë -a 'piö 'pö!»

⁵⁷ 'Ö Piεε -yö □kplöo 'ö- pö: «Dhebo, mε 'ü 'we -na -a 'ka bhë 'maa- dö!»

⁵⁸ □Dhe 'ö- -dhe pë 'tee □ya □glöo, 'ö mε do 'bhaa 'yan -yö -da Piεε -ta, 'yö- pö: «Bhi -de 'pö, -a -bha mε do -mü ü 'ka!»

'Ö Piεε -ya pö göön- bhë -a -dhë: «-Abi', 'maa -mü!»

⁵⁹ □Dhe 'ö pë 'yö -mō 'lele do -bha □ya ziö, 'ö mε do 'bhaa -yö pë do bhë 'ö- pö -wo 'gbee- 'ka □nεε: «'Wun gia- 'ka, göön- 'ö □nε -yö -kë -a 'piö 'pö, bhii Galile mi -mü -a 'ka!»

⁶⁰ 'Ö Piεε -ya -daa -kë 'ö- pö: «Göön- □nε, pë 'ü- □blëε' -na bhë 'wun gia- 'yaa -mü!» -Yö -to 'wun □blëε' □dhia 'ö -tögon -yö -we.

⁶¹ 'Ö Dëmε -yö □dhië ö -zü 'ö Piεε -ga piindhö. 'Ö Piεε -zo -yö -büö Dëmε -wo 'ö- pö -a -dhë 'dhiö bhë -a 'ka □nεε «-a kë -yi 'ka gbeng do 'ö □nε -a 'gü kö -tögon -yaan 'we, ü -dho -a pö -gwaa -yaagazë □nε 'bhaa n dö» 'ka.

⁶² 'Ö Piεε -yö yö plaan 'gbo 'yenazë bo -sü 'ka.

'Si 'wo- bho Yesu -gö waa- -a -ma 'wo-wo
(*Matiö 26.67-68; Maakö 14.65*)

⁶³ Mε -nu 'wo wo 'yan -kë Yesu -bha bhë, -wo 'yee -nu -to -a -bha 'wo- -ma -nu wo,

⁶⁴ 'Ö 'wo so -klu -a 'yan -bha 'wo- □dhëε' kpo 'wo- pö: «Mε 'ö ü ma bhë, -bhöë 'to pö!»

⁶⁵ 'Go mü 'wo 'si -nu bho -a -gö □plëözë 'ka.

Yesu -yö zakanmε □vava 'dhiö
(*Matiö 26.59-66; Maakö 14.55-64; Zan 18.19-24*)

⁶⁶ □Dhe 'ö -dhe □ya 'po, Zuifö -nu -bha mε ziizii -nu 'wo 'sego bhë 'wo- 'gü, slabhome -gömε -nu waa- tōnggömε -nu -wo -dho wo 'kuë- do 'wo- pö -wo 'dho Yesu 'ka zakanmε □vava 'dhiö.

⁶⁷ 'Ö 'wo yö Yesu □dhëε' 'kpo -sü -bha 'wo- pö: «□Ya kë □nε -Zlan -bha -Yame -mü ü 'ka, -bhö -a □blëε'- yi -dhë!»

'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Ö □ya kë □nε 'ma- pö ka -dhë □ii-, ka 'ka 'dhoë- -dhe 'wun gia-,

⁶⁸ 'iin 'ma □dhëε' do 'kpo ka -gö 'wun 'ö □nε -a -wun 'gü, ka 'ka 'dho -a -daa kë n -gö.

69 'Ö sü □dεε -bha, ma 'a Mεgbö 'ka, n -ya -sü -mü -Zlan 'piigbeezë -bha -yadhe □bhlëzë -bha.»

70 □Dhε -kë 'dhö 'yö -an 'plε -wa pö -a -dhë: «□Ya kë 'dhö kö -Zlan Gbö -mü ü 'ka a?»

'Ö- -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «□Ii-, -a Gbö -mü n 'ka.»

71 □Dhε □ya kë 'dhö, 'wo- pö: «□Aa! Kwa gia- 'kwa- -de -wo ma; kwa 'ka 'dho □goo- gbe □mεε' gbö!»

23

*-Wo -dho Yesu 'ka Pilatö 'dhiö
(Matiö 27.1-2, 11-14; Maakö 15.1-5; Zan 18.28-38)*

1 □Dhε -kë 'dhö mε -nu 'wo dho wo 'ko □bhaa bhë -wo -luu 'wo dho Yesu 'ka Pilatö 'dhiö.

2 □Dhε 'wo -lo, 'wo yö 'wun -dɔ -a -bha -sü -bha -a pö -sü 'ka □nεε: «Gɔɔn- 'ö □nε, yi- yö kö □ya kwaa- wɔ -kɔ 'plε bho zian; -ya -pö mε -nu -dhë kö □kun 'wo 'nii- □sɔnng' bho -gludë Sezaa -dhë 'iin 'go mü -ya -pö yö gia- 'ö tɔɔ -Zlan -bha -Yamε 'ö -gludë 'ka.»

3 'Ö Pilatö -ya □dhεε' kɔɔ 'ö- pö: «Zuifö -nu -bha -gludë -mü ü 'ka a?»

'Ö Yesu -ya -daa -kë 'ö- pö: «□Ii-»

4 □Dhε □ya kë 'dhö, Pilatö -ya -pö slabhome -nu -gɔmε -nu waa- mε gbung 'wo bhë -an -dhë: «Mεa-, 'wun yaa 'ö mε 'ö □nε dho -a kë kö -yaan kë -a 'klo bho -gen 'ka 'yaa 'dhö!»

5 'Kεε -wo -yö 'wun □blεε' -sü 'gü -wo □faan' 'ka 'wo- pö: «□Ya 'següme -nu -blü dɔ 'yënnng -sü 'ka ö bha mε □daan' -wo bhë -a 'ka, -ya zü -dɔ Galile 'ö bɔ -a 'ka Zude 'segɔ 'saadhö 'gü, ö □ga 'ö □ya nu □ya □loë' zö bhë.»

Yesu -bha -dho Elödö 'dhiö -sü

6 □Dhε 'ö Pilatö □ya -an -wo ma, 'yö -an □dhεε' kɔɔ 'ö- pö: «Gɔɔn- □nε Galile mi -mü -a?»

7 'Ö □dhε 'ö □yaa- ma □nε -yö go 'pian 'ö Elödö -ya □kɔɔn bhë -a 'ka, 'ö- bɔ Elödö 'yö -kë Zeluzalemë 'töng 'ö 'dhö bhë -a 'ka bhë -a -dhë.

8 Elödö □zuö' 'glu -yö -dhi kö waa- Yesu -waan -kpën wo 'kuë-, bhii 'ö tɔɔ -yö Yesu 'tɔ -ma 'ö- -dhe □ya □glɔɔ. -Ya -ya □zuö'

'piö kö -yaan -kpën -a -bha, -yö kë 'dhö kö -yaan -dhidhaapë do kë ö 'yaan 'ka.

9 'Ö □dhεε' □plëezë kɔɔ -a -gɔ, 'kεε Yesu yaa- gbe -daa kë.

10 Slabhome -gɔmε -nu waa- Zuifö -nu -bha tɔnggɔmε -nu 'wo -kë mü, -wo -kë 'wun dɔ □dhia Yesu -bha 'gbee- 'ka.

11 Elödö waa- ö bha 'dhasi -nu -wo 'yan □ziö' □kaa', 'wo lë- -kɔɔ -a -ta. □Dhε 'ö □wa sɔ do 'gianzë -së -da -a -bha, 'yö 'wo- bɔ Pilatö -dhë 'zü.

12 Yi gia- 'ö bhë -a 'ka, 'ö Elödö waa- Pilatö 'wo kaa 'bhazë 'ka, 'kεε 'dhiö -bezë, -siödhe -kë -an ziën.

*□Wa 'wun -lo Yesu tuö kö -waan -a zë
(Matiö 27.15-26; Maakö 15.6-15; Zan 18.39-19.16)*

13 Pilatö -yö slabhome -gɔmε -nu, 'dhiö -sü mε 'ka -mε -nu, waa- 'següme -nu -an 'plε □dhɔɔ -kë wo 'ko □bhaa,

14 'yö- pö -an -dhë: «Gɔɔn- 'ö □nε ka- kun 'ka nuë n □dhia, 'ö 'ka- pö □nεε □ya 'següme -nu bho zian -ta, 'kεε n dë, -a □dhεε' 'a- -kɔɔ ka 'plε ka wö 'dhiö □nε pë yaa 'yö dho -a kë kö -a -wun -yaan -lo -a tuö 'maa- yö -na.

15 Elödö -de 'pö yaa 'wun yaa gbe yö -a -bha. Pë -kë 'yö- bɔ kwa -dhë bhë. Kö gɔɔn- 'ö □nε 'wun yaa gbe 'ö dho kë -a 'kun -gen -waan zë 'yaa 'dhö.

16 □Dhε 'ö 'dhö kö -yö -dho -ma -klaa 'ka kö 'aan- n □kwaa'- -a -zü.»

17 ['Töng bhë -a 'ka, Paakö -yi 'saadhö 'ka, Pilatö □dua' -mü kö -yö mε do bho -an -dhë -kanso 'gü.]

18 'Yö -an 'plε -wo -gbla wo 'kuë □nεε: «Mε 'ö □nε, -bhö -a zë 'ü Balaba -zë bho mü □zian' yi -dhë!»

19 Balaba 'ö bhë -yö -dho -kanso 'gü dɔ 'yö- wo mε -nu -gɔ 'yënnng pö- do 'gü waa- mε zë 'yö- wo bhë -an -wun 'gü.

20 □Dhε kë □nε Pilatö -ya -kë kö 'yö ö □kwaa' Yesu -zü bhë, 'yö 'wun □blεε 'zü -dëüwo mε gbung 'wo bhë -an -dhë.

21 'Kεε -an 'plε -wo -we -a 'piö 'gbla -sü 'ka 'wo- pö: «-Bhö -a dɔ -gaatalü -bha! -Bhö -a dɔ -gaatalü -bha!»

22 'Ö Pilatö -ya pö -an -dhë -gwaa kë -yaagazë □nεε: «Pë yaa -mlë 'ö- -kë -ε? 'Wun yaa gbe 'ö dho kë -a zë -gen 'ka,

'maa- yö -na. A -dho -a kë 'wo- -ma -klaa 'ka kö 'aan- n □kwaa'- -zü.»

²³ 'Κεε -wa -pö -kplawo wo -wo 'gbee- 'ka □νε Yesu -yö dö -gaatalü -bha. 'Ö -an -wo -yö dho 'ö to -a -bha.

²⁴ 'Ö Pilatö -yö -we -a -bha -an -gö kö pë 'wo- -dhe 'yaan- -a nu -an -dhë.

²⁵ 'Ö göön- 'ö dö 'yënnng 'go mü 'yö me zë 'wo- 'tö pö bhë 'yö ö □kwaa- -zü, 'yö Yesu dö -an kwëe kö pë 'yö -dhi -an -dhë -waan kaa.

Yesu -dö -gaatalü -bha -sü

(Matiö 27.32-44; Maakö 15.21-32; Zan 19.17-27)

²⁶ □Dhe 'wo 'dho -na Yesu 'ka, -wo -kpën me dö 'wo- -dhe Simö 'ö go Silenë -a -bha kö -yö 'go -na □bhlöö-; 'wo- kun 'gbeetadhe 'ka 'ö Yesu -dö -a -ta -lü bhë 'wo- nu -a -dhë kö -ya bun -a 'piö.

²⁷ Με -gbaa □va -wo -ziö -a 'piö, 'ö dhoo -nu 'wo -kë -an 'piö 'wo 'gbo bö wo -de □maa 'ma -sü 'ka Yesu -wun 'gü.

²⁸ Yesu -yö □dhië dhoo -nu bhë -an 'piö, 'yö- pö -an -dhë: «Zeluzalemë dhoo -nu, kö □kun 'ka 'gbo bö n -wun 'gü! -Ka 'gbo bö □zian' ka gia- waa- kaa- 'në -nu ka -wun 'gü,

²⁹ bhii yi -nu -wo -dho nu, 'ö 'töng 'dhö bhë -a 'ka me -nu -dhoë pö: <Dhoo -nu 'wo 'bhüödhe 'ka 'ö waa 'në 'kpo 'ö waa 'yön -da 'në 'dhii -an 'glu -yö dhi!>

³⁰ -A yi 'ö 'dhö bhë -a 'ka, me -nu -wo -dho -a pö -tön -nu -dhë: <-Ka -püö yi -ta zö!> 'Wo- pö 'zü goo -nu -dhë: <-Ka yi -ta -kpa!>

³¹ Bhii 'wun □suu'- □νε -a kë 'wo- wo -na 'lü -saa 'ka □νε kö 'lü 'kpeazë, -më wo 'ka 'dho kë -a 'ka ε?>

³² -Wo -kë 'dho □dhia göön- -nu □ple këpëyaazë 'ka, 'wo -an kpa Yesu -bha kö -waan -an zë 'pö.

³³ □Dhe 'ö □wa -lo -dhe 'wo- -dhe «me -gö -klëë» -a -bha, 'wo Yesu dö -gaatalü -bha, 'wo □taan -gban -a -kō -nu waa- -a -gen -nu -ta. -Wo këpëyaame □ple 'wo bhë -wo -an -dö -gaatalü -bha 'pö, -a me dö -yö -kë -a □kwëe- 'gü, 'ö- me dö -yö dö -a □kwaa- 'gü.

³⁴ 'Ö Yesu -ya pö: «N Dë, -bhö ü -zo bho -an -bha □soon yaa -nu 'piö, bhii pë -nu 'wo- kë -na bhë 'waa- dö wo -de -gö.»

'Wo- -bha sö -glu wo 'kuë 'töü- -bhö -sü 'ka.

³⁵ Με -nu -wo -kë mü -a -ga -sü 'gü, 'ö Zuifö -nu -göme -nu -wo yö duö 'luu -sü -a -bha -sü 'gü, 'wo- pö: «Yö 'ö me 'waa -nu dha □νε, □ya kë □νε -Zlan -bha -Yame 'ö- sü yö -mü -a 'ka kö -yö ö -de dha 'pö ee!»

³⁶ 'Dhasi -nu -de 'pö -wo duö 'luu -sü -a -bha, 'wo -droön □gliisü 'yi sü 'wo □yöön -a 'ka, -a 'dhi 'sö,

³⁷ 'wo- pö -a -dhë: «'Ö □ya kë □νε Zuifö -nu -bha -gludë -mü ü 'ka, -bhö ü -de dha 'kwa- -ga!»

³⁸ -A -gö -ta dhuö -gaatalü -bha, pë 'wo- □been 'ö tö: «Me □νε 'ö tö Zuifö -nu -bha -gludë.»

³⁹ Këpëyaame -nu 'wo -an dö -gaatalü -bha bhë 'yö- me dö -yö ö 'dhi sü Yesu 'gü 'ö- pö: «Ü 'ka- pö -Zlan -bha -Yame -mü ü 'ka a? -Bhö ü -de dha 'ü yi dha 'pö ee!»

⁴⁰ 'Yö- me dö -yö 'wun -blëe ö 'bhamë bhë -a 'ka 'yö- pö -a -dhë: «Bhi 'ö 'klobhodhe dö bhë 'ü- 'gü □νε -a 'dhö, 'suö 'yaa ü kë -Zlan -dhë -a?»

⁴¹ Ko -bha 'ka, kö- 'klobhodhe -yö ko -ma -kun, bhii 'ö tö pë -nu 'ko- -kë bhë 'ko- □truën yö -na bhë; 'këe yö -zë, yaa pë yaa gbë kë.»

⁴² □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö- pö Yesu -dhë: «Yesu, ü -zo -yö -büö n 'ka 'töng 'ü 'dhoë- nuë ü bha 'töbhodhe 'gü bhë -a 'ka!»

⁴³ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gö 'ö- pö: «A- pö ü -dhë 'wun gia- 'ka: -Dhekpaoyi gia- 'ö □dëe □νε -a 'ka, 'ü dho kaa n 'piö 'tëpadhe 'ö -Zlan 'piö -a -bha.»

Yesu -bha ga -sü

(Matiö 27.45-56; Maakö 15.33-41; Zan 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ □Dhe 'ö lan- □ya dö 'dhëë ziën, 'ö- -bha 'bhü -sü -yö □gbaannu, 'ö -dhe -yö -trö 'se -ta 'ö dho 'ö yöë 'wo 'ye -lan -bha; 'yö -dun 'kodhi -bha -sö 'ö -kë -Zlan -gö köö bhë 'yö -pe ziën.

⁴⁶ 'Ö Yesu -yö -gbla -wo 'gbee- 'ka 'ö- pö: «N Dë, 'ma n nii -lo ü kwëe!»

□Dhe 'ö □ya ö bo -wo 'ö bhë -a pö -sü 'ka, 'ö- -bha 'të -sü -yö □gbaannu.

47 □Dhe 'wun bhë 'dhasi -gɔmε □yaa- yö, 'ö yö -Zlan 'tɔ 'saa -blü -sü -bha 'ö- pö: «'Wun gia- 'ka, gɔɔn- 'ö □nε 'wun 'kpaan 'wo- dɔ -a -bha!»

48 'Ö mε -gbaa 'wo kë mü bhë 'ö 'wun -nu bhë 'ö -kë -an 'yaan. □Dhe 'go mü, -wo -yε wo 'zü 'wo dho wo -gɔ kɔɔ wo -tong -ta -ma -sü 'ka.

49 Yesu 'bhamε -nu waa- dhoo -nu 'wo -kë -a 'piö kö -yö Galile bhë, -wo -dɔ □gbiin 'ö pë -nu 'wo -kë bhë 'wo -an yö.

Yesu -da □gluudhö -sü

(Matiö 27.57-61; Maakö 15.42-47; Zan 19.38-42)

50-51 Mε do -yö -kë mü, 'wo- -dhe Zozefu 'yö go Zuifö -pö do 'wo- -dhe Alimate -a 'gü. Mε 'ö bhë -yö -kë mε këwunsëezë 'ö kpengdhö -a 'ka 'ö dɔ mε 'ö -Zlan -ya -ya Mεdhamε 'ka, -a -bha nu -sü -gɔ. -Yö -kë zakanmε -nu □vava bhë -an mε do 'ka, 'kεε -a -wo yaa kë zakanmε -nu 'wo 'dhö -an -wo 'yö kɔɔ 'wun 'ö bhë -a kë -sü -bha bhë -an 'piö.

52 'Ö -ziö 'ö dho Pilatö 'piö, 'ö Yesu □glöö -dhe -a -gɔ.

53 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu □glöö bho -gaatalü -bha, 'ö sɔ do □ploö -a 'ka 'ö- sü 'yö- -da -guö -du do 'ö 'pɔn -sü 'ka, 'ö waa mε □glöö gbe -da mü do □kun -a 'gü.

54 -Yö -kë Zuifö -nu -bha □glooyi -waa- mayi 'ö -an -bha □glooyi züdɔyi 'ka bhë -a 'ka.

55 Dhoo -nu mε 'wo go Galile -sε 'gü 'wo -ziö Yesu 'piö bhë, -wo -ziö Zozefu 'piö, 'wo -dhe -ga -glu 'ö bhë -a 'gü, 'ö -kɔ 'ö Yesu □glöö -yö □wɔa' bhë 'wo- yö.

56 □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo nu wo □plöö 'wo 'yɔn -nu, pë 'yi 'tëe -sëezë -nu -pë -kë kö 'waan- -lo Yesu □glöö -ta. 'Ö □glooyi 'ka 'wo wo 'tεε pa □nε -kɔ 'ö -an -bha tɔng 'dhö -a 'ka -a 'dhö.

24

Yesu -bha -go ga 'gü -sü

(Matiö 28.1-10; Maakö 16.1-8; Zan 20.1-10)

1 □Dhe Zuifö -nu -bha □glooyi □ya ziö, -dhekpɔyi mε 'ö yö -a 'piö bhë -a -dhiad- hiö tii 'gü, dhoo -nu 'wo bhë -wo -dho -a blɔɔn- □taa; -wo -dho 'yɔn -nu, pë 'yi 'tëe -sëezë -nu, 'wo- -yuö -kë bhë -a 'ka;

2 'yö □dhe □wa -lo 'ma, 'wo -guö 'fa 'yö yö -glu bhë -a 'dhiö bhë 'wo- yö kö □ya 'go -glu 'dhi 'dhiö.

3 'Ö 'wo -da □gluudhö mü, 'kεε waa Dεmε Yesu □glöö yö.

4 □Dhe 'ö □wa -dhe -ga 'wun bhë -a 'gü 'sengdhö 'ö 'waa- 'slë gbe yö -na wo -de -gɔ, 'ö gɔɔn- -nu □plε 'ö sɔ 'bhü -sü 'dhö -an -bha bhë, 'wo -wo -an 'dhiö mü.

5 'Ö 'suö -yö -da -an 'gü, 'ö 'wo wo -gɔ -gblü 'sei. 'Ö gɔɔn- -nu 'wo bhë 'wo- pö -an -dhë: «-Më -kë 'ö mε 'ö 'bhee- 'ka- □mεε game ziën □ε?»

6 'Yaa zö gbɔ □ya 'go ga 'gü, ka -zo -yö -büö 'wun 'ö- □blεε ka -dhë kö -yö □tun Galile bhë -a 'ka. Kë- wo bhë -ya pö:

7 Mεgbö -dho dɔ 'wunyaakεmε -nu kwεε kö -wa dɔ -gaatalü -bha. 'Go mü kö -yaan 'go ga 'gü -dhekpɔyi kë -yaaga -naa 'ka!»

8 □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö -an -zo -yö -büö Yesu -wo 'ö bhë -a 'ka.

9 'Ö 'wo go -glu bhë -a 'gü, 'wo dho 'wo- □blεε □guë' -nu 'gɔɔ- do 'ö ga do 'wo bhë waa- mε 'bhaa -nu 'wo to -an -dhë.

10 Dhoo -nu 'wo bhë 'wo tɔɔ Mali 'ö go Madala 'dhö, Zanë 'dhö waa- Mali Zakö dhe 'dhö, 'iin dhoo -nu 'bhaa -nu 'wo -kë ziö □dhia -an 'piö bhë, wo 'plε 'wo 'wun 'ö □nε 'wo- □blεε Yesu -bha bɔmε -nu -dhë.

11 'Kεε 'yö -kë -a -bha bɔmε -nu □zuö' 'piö □nε pë 'kpaandhö, waa -an -wo -dhe 'wun gia-.

12 'Ö Piεε -yö □luu 'ö dho -bla 'ka blɔɔn- □taa 'ma, 'yö □kloo 'ö -dhe -ga kö sɔpɛn 'wo- □ploö Yesu 'ka bhë -a 'flëe □nε 'ö mü. 'Yö -yε 'ö 'zü 'yö nu 'ö -gɔ kɔɔ 'tetundhe □va 'ka, pë 'yö -kë bhë -a -wun 'gü.

Yesu -yö 'ö -de -zɔn 'ö bha □guë' -nu □plε -dhë -kɔ 'ö □kaa' Emaisö -zian 'piö

(Maakö 16.12-13)

13 Yi gia- bhë -a 'ka 'ö Yesu -bha □guë' □plε -wo -da zian 'ö dho Emaisö plöö -dhe 'ö 'go mü 'dho Zeluzalemë 'yö dho -mɔ 'kilong 'gɔɔ- do 'ö ga do -bha bhë -a -ta.

14 -An -bha 'dho -sü 'ka, 'wun -nu 'wo -kë 'saadhö bhë, -wo kë -a -ta 'dɔɔ dɔ □dhia.

15 -Wo -to 'wun □blεε' □dhia, 'ö Yesu gia- -yö -yɔɔn -an -bha 'ö 'wo 'ta -da -bhüö 'gü.

16 -Wa -yö, 'kεε pē do 'bhaa -ya -kē 'ö waa- dō -a -bha -kē Yesu 'ka -sü 'ka.

17 'Ö Yesu -yö -an □dheε' kpo 'ö- pō: «-Mē -wun 'ö 'ka- □bleε' -na ka 'ko -dhē 'ka 'ta 'sü -sü 'ka □neε?» 'Ö me □ple 'wo bhē, -an □zuö' -yö -da 'yena 'gü, 'yö 'wo □gbaannu.

18 'Ö- me do 'wo- -dhe Kleopa bhē 'yö- pō -a -dhē: «Ü -dho kē do 'ö Zeluzalemē plöo, 'ö pē -nu 'wo kē yiē □ple □ne 'ö 'bhaa- □tei' dō □a?»

19 'Yö- pō -a -dhē: «-Mē -wun -nu 'wo -kē -ε?»

'Ö 'wo- pō -a -dhē: «Pē 'ö -kē Yesu 'go Nazaretē 'yö -kē -Zlan -wodhiölome 'piigbeezē 'ka ö bha yuö -nu waa- 'wun □bleε' -wo -nu 'gü -Zlan waa- 'següme -nu -an 'dhiö bhē 'bhaa- dō □a?

20 Yi -bha slabhome -nu -gome -nu waa- 'dhiö -sü yi 'ka -me -nu -wa -kun 'wo- dō 'se □koonme -nu kwεε 'wo- zē -a -dō -gaatalü -bha -sü 'ka.

21 Yi yi -zo -gon -be □ne, me 'ö dho Izlaelö bho 'gan 'gü 'yö -mü -bezē; 'kεε □dhe pē -nu 'wo bhē 'wo -kē □ne -a -dhekpaoyi -yaaga 'ö □ne.

22 'Ö dhoo -nu 'bhaa -nu 'wo yi 'piö 'wo yi dō -gboudhö 'zü □neε, 'ö bhii □dhe □wa -so -dhiadhiö tii 'gü □wa 'dho -a bloon- □taa,

23 waa- □glöo yö; 'yö 'wo nu 'wo- pō yi -dhē wo -Zlan -bha bome -nu -yö, 'ö 'wo- pō wo -dhē □ne □ya 'go ga 'gü.

24 Yö do bhē 'zü, gōon- 'bhaa -nu 'wo yi kpo 'gü -wo dho 'wo -lo -a bloon- □taa 'ma 'ö pē -nu 'wo bhē 'wo- yö □ne -ko 'ö dhoo -nu -wa □bleε -a 'ka bhē -a 'dhö, 'kεε Yesu 'pō waa- yö.»

25 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö Yesu -ya pō -an -dhē: «'Oo gōon- -nu 'ö 'wunbhok- oudödhe gbε 'yaa -an -gō, 'ö pē -nu 'ö -Zlan -wodhiölome -nu 'dho -a □bleε' -na, 'ö 'kaa- -dhe 'wun gia- 'siö-!

26 'Yaa 'dhö □ne -Zlan -bha -Yame 'yēnng -dho bho -yaan □tun -da -na ö -bha 'töbhödhe 'gü a?»

27 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö 'wun 'ö -gban ö -bha 'ö □bεen' -sü 'ka 'ö- zü -yö dō Moizö -bha 'sēedhe 'gü 'ö dho 'ö yöē -Zlan -wodhiölome -nu 'saadhö -an -bha 'sēedhe -be -bha, 'yö- -gen pō -an -dhē.

28 □Dhe 'ö 'wo □yōon -na pödhe 'wo 'dho -na -a 'gü bhē -a 'sōo, 'ö Yesu -ya kē □ne me 'ö 'dhoē- pödhe gbε 'gü -a 'dhö.

29 'Yö 'wo- -gban -a -bha 'wo- pō -a -dhē: «-Bhö 'to yi 'piö, lan- □ya -püö 'saadhö, 'bin □ya bho 'mē -sü -bha!» 'Ö to -an 'piö 'wo dho -an -gō kōo.

30 □Dhe □wa 'dho pē -bhö □dhia, 'ö □bluu'- sü, 'yö -Zlan zuö pō -a -ta, 'yö- 'klu kan 'ö- nu -an -dhē.

31 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö -an 'yan 'dhi -yö -po, 'ö 'wo- dōa Yesu 'ka. 'Yö to mü 'yö □dhong -an wö 'dhiö mü.

32 'Wo yö -a -pō wo 'ko -dhē -sü -bha □neε: «Pē -nu 'wo □bεen' -sü 'ka, □dhe 'ö -an -gen pō -na ko -dhē zian -gbloo 'piö □sia bhē, pē 'ö -kē □ne □zuögludhi 'dhö -a 'siö -yö -ya n □zuö' 'gü, (□yaa- kē ü -gō 'dhö 'pö a)?»

33 □Dhe □ya kē 'dhö, 'wo □luu 'wo dho Zeluzalemē plöo, 'ö- -bha □guē' -nu 'gōo- dō ö ga do 'wo bhē waa- wo 'bhamε -nu 'wo -an yö wo 'ko □bhaa mü,

34 'wo- pō me □ple 'wo bhē -an -dhē: «Dēme □ya 'go ga 'gü giagiawo, -yö ö -de -zōn Simō -dhē!»

35 'Ö wo -de 'pō pē -nu 'wo -kē zian -gbloo 'piö waa- -ko 'wo Yesu dō -a 'ka kö □ya □bluu'- 'klu 'kan bhē, 'wo- □bleε -an -dhē 'pö.

Yesu -yö ö -de -zōn ö bha □guē' -nu -dhē (Matiö 28.16-20; Maakö 16.14-18; Zan 20.19-23; Kēyuö -nu 1.6-8)

36 -Wo -to 'wun □bleε' □dhia, 'ö Yesu gia- -yö -wo -an ziēn mü, 'yö- pō -an -dhē: «□Zuöyagluu -yö kē ka -gō!»

37 'Yö 'siö -yö -kan -an 'ple 'gluu, 'ö 'suö -yö -da -an 'gü, bhii pē 'ö -kē -an □zuö' 'gü -bezē 'ö tōo 'wa me -zii yö.

38 'Ö Yesu -ya -pō -an -dhē: «-Mē -kē 'ö 'siö -yö -kan ka 'gluu i? -Mē -kē 'ka dō 'dudhö □e?

39 -Ka n -ko -nu waa- n -gen -nu -an -ga 'dhe! □Taanga pin -nu 'waa -mü -a? Ma gia- -mü! -Ka 'pa n 'ka, 'ka n -ga, bhii me -zii kwi waa- -a ga 'waa -dhö □ne -ko 'a- 'ka □ne -a 'dhö!»

40 'Wun bhē -ya -bleε -an -dhē ö -ko -nu, ö -gen -nu -a -zōn -an -dhē -sü 'ka.

⁴¹ □Dhe 'ö- □tei' do □ne ö -wun -dhe 'wun gia- -sü yaa kë -an -go -së 'ka □kun bhë, □zuögludhi □va waa- 'tetundhe 'yö -kë -an 'gü bhë -a -wun 'gü, 'yö- pö -an -dhë: «-Bhöpë 'bhaa -yö ka -go zö □a?»

⁴² 'Ö 'wo 'yuö- -pla -sü 'klu do nu -a -dhë.

⁴³ 'Yö- sü 'ö- -bhö -an wö 'dhiö mü.

⁴⁴ □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö- pö -an -dhë: «Pë 'a- pö ka -dhë kö a □tun ka 'piö yö □ga ö □ne: Pë 'yö □bëen' -sü 'ka n -wun 'gü tong 'ö Moizö -ya nu -a 'gü, -a me 'ö -Zlan -wodhiölome -nu -bha 'sëedhe 'gü, -a me 'ö 'Tan 'sëedhe 'gü, -an 'ple 'dhiö -dho -mo 'kuë.»

⁴⁵ 'Ö -an □zuö' 'dhi -po 'wunbhok-oudodhe -go kö -waan pë -nu 'wo □bëen' -sü 'ka bhë -an -gen do.

⁴⁶ 'Ö- pö -an -dhë: «Pë 'yö □bëen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü, yö kun tɔɔ: -Zlan -bha -Yame 'yënnng -dho bhɔ, 'ö ga, 'ö- -dhekpaoyi kë -yaaga -naa bhë 'yö goë ga 'gü.

⁴⁷ Pë 'ö dho kë 'ö tɔɔ me -nu -dho 'wuntaɔsë □blæɛ'- -a 'to 'gü 'següme 'saadhö -an -dhë; -a zü -dho do Zeluzalemë plöo -waan me -nu □dhɔɔ kë kö -waan wo -bha -kë -a 'gü -sü □dhië' -Zlan 'piö kö -yaan ziö -an -bha -wun yaa -nu -ta.

⁴⁸ Ka 'ka tɔɔ pë -nu 'wo □ne -an □goo-.

⁴⁹ 'Ö ma gia- 'a dho pë 'ö -Zlan -ya 'to go ka -dhë bhë -a bɔ ka -dhë. 'Kεε -ka 'to plöo zö -yö 'dho -yö yöë 'piigbeedhe 'ö go -Zlan 'piö -a -bha -yɔɔ ka -ta -yi -bha.»

Yesu -dho dhang- 'gü

(Maakö 16.19-20; Këyuö -nu 1.9-11)

⁵⁰ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö -an sü 'ö go -an 'ka plöo 'ö dho -an 'ka 'pian 'ö bɔ Betani □zian' -a 'ka. -Dhe bhë -a -bha 'yö ö -ko □luu 'ö 'dhuë- kpɔ -an -bha.

⁵¹ -Yö -to 'dhuë- -kpɔ -an -bha □dhia, 'ö go -an 'piö mü 'ö dho dhang- 'gü.

⁵² Wo 'pö -wa 'to 'saa -blü, 'wo -ye wo 'zü, 'wo nu Zeluzalemë □zuögludhi □va 'ka;

⁵³ -wo -to zlöo -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü -a 'to 'saa -blü -sü 'ka.

**'Wuntaosë
'ö -gban Yesu Klito -bha 'ö
Zan
-ya □blεε**

*-Wo 'ö -dhepuudhe waa- -këdhösü 'wo-
'gü*

1 'Dhiö -blεεzë kö 'kpongtaadhe yaa kë □kun, με 'ö- 'to -yö -kë -wo 'ka, -yö -kë -dhö. 'Yö -wo 'ö 'dhö bhë 'yö -kë -Zlan 'piö; kë- wo 'dhö bhë, -wo bhë -yö -kë -Zlan 'ka.

2 □Ya kë 'dhö kö -wo 'ö bhë -yö -kë -dhö -Zlan 'piö 'kpa 'pë-, -a züdüyi 'ka.

3 'Ö pë 'saadhö 'ö -Zlan -ya -da, -yö -bo -wo bhë -a -ta 'ö- 'plε -kë. Pë 'ö -Zlan -ya -da -yaan 'kun -a -kë -wo bhë -a 'ka □süë' 'yaa 'dhö.

4 -Wo 'ö bhë □ne 'ö -këdhösü giagia 'dhoë- -gö; 'ö -këdhösü 'ö bhë 'pö, 'ö -kë με 'bhee- -bha -dhepuudhe 'ka.

5 'Kεε kë- wo 'dhö bhë -dhepuudhe 'ö bhë -a 'bhü -yö -yö -dhetiidhe 'gü, 'yö με -nu 'wo këdhe -dhetiidhe 'gü, waa 'we -a -wun -bha.

6 'Yö 'töng 'bhaa 'ka, 'yö -Zlan -yö göön- do bo. -A töö Zan; 'yö nu.

7 Göön- bhë -yö -nu 'dhö kö -dhepuudhe 'ö bhë, 'wun 'ö -gban -a -bha, -yaan -tömödhe kë 'iin kö -a □blεε' -wun -bha, με 'saadhö -waan -dhepuudhe 'ö bhë -a -wun -dhe 'wun gia-.

8 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, 'yö gia- kun 'ö -kë -dhepuudhe 'ö 'dhö bhë -a 'ka; 'wun 'ö -gban -a -bha, 'yö □ne 'ö- □blεε με -nu -dhë.

9 Με 'ö -dhepuudhe 'ka bhë, -dhepuudhe 'ö giagia, 'ö- -bha nu -sü 'ka, 'yö -dhe -po με 'töüdhö -an -ta, 'yö -mü.

10 -Wo 'ö bhë -yö -kë 'kpongtaa. 'Yö □ne 'ö -Zlan -yö 'kpongtaadhe □kaa'. 'Kεε 'kpongtaame -nu waa 'we -a -wun -bha.

11 -Yö -nu ö -de □plöö; 'yö- -de -me -nu waa wo -kö 'kpo -a -gö.

12 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, με kpo 'dεde -wo wo -kö -kpo -a -gö 'ö 'wo- -wun -dhe 'wun gia-. □Dhe -kë 'dhö, -wo bhë, 'yö -kë 'ö 'wo -kë -Zlan -bha 'në 'ka.

13 Kë 'wo- wo -Zlan -bha 'në -nu 'ka bhë yaa kë □ne -kö 'ö- 'ka 'kpongtaa zö 'ö 'kwa- pö -na -a 'ka με □ne -yö göön- □ne -a gbö 'ka bhë -a 'dhö. 'Wun 'ö go -Zlan -de -zo 'kun -wun 'gü 'yö -mü.

14 'Yö □dhe -kë 'dhö, -wo bhë 'yö -kë με 'bhee- 'ka, 'ö nu 'ö -kë kwa 'piö zö. -A 'glu -yö -kë -së. 'Yö 'ö bhë -yö -kë 'wun gia- -gögodhe 'ka. 'Yi 'yan -yö -do -a -bha 'töbhödhe -bha. 'Töbhödhe 'ö 'dhö bhë, Dë -ya -nu ö Gbö do 'ö bhë -a -dhë. Pë 'ö- 'piö bhë, □dhe 'yi- do -a -bha □ne -yö -go -a Dë 'piö, 'ö 'yö 'ö ö Dë -bha 'në dosen 'kpaan 'ka bhë 'ö- 'yö bhë 'ö bhë.

15 'Yö □ne 'ö Zan -yö 'wun -gban -a -bha 'ö- □blεε -dhoo bho -sü 'ka, 'ö- pö: «'Yö □ne 'ö 'wun 'ö -gban -a -bha, a- -blεε 'dhiö -be □neε: Με do -yö nu -na n □zlöö; □yö □va 'ö -ziö n -ta. 'Ö töö -yö -kë -dhö 'dhiö -be kö n 'ka bho □kun.»

16 -Yö ö -bha 'wunsë -yö 'ko 'piö 'ö -kë kwa 'plε kwa -dhë 'ö 'dhuë- kpo kwa -bha -kplawo.

17 Kë- wo 'kpa bhë, töng 'ö -Zlan -ya do kwa -dhë bhë, -yö □bo'a Moizö 'gü. 'Kεε do 'kwa- wo □dεε □ne bhë, -a -bha 'glusë -wun waa- 'wun 'ö 'wun gia- 'ka 'ö -kë kwa -dhë bhë, -yö bo'a Yesu Klito 'gü.

18 -Zlan bhë με gbe yaa ö 'yan do -a -bha do. 'Kεε -a Gbö dosen 'kpaan, Gbö 'ö -Zlan 'ka bhë, 'yö 'ö -ya -sü 'ka ö Dë 'soö bhë, □yaa- kë 'kwa- do.

Zan -bha -tömödhe kë -sü

(Matiö 3.1-12; Maakö 1.1-8; Lukö 3.1-18)

19 'Töng bhë -a 'ka, Zuifö -nu -göme -nu 'wo Zeluzalemë, -wo slabhome -nu waa- Levi -gö 'gunng 'gü -me -nu 'ö 'wo yuö kë -na -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü bhë -an 'bhaa -nu -bo, 'wo nu 'wo □dheε' kpo Zan -gö □neε: «Dö -mü ü 'ka ε?»

20 'Kεε yaa 'kun -a -daa kë -sü 'ka -an -gö, -a -ta pö -sü 'ka 'puu 'ka με 'plε wö 'dhiö □neε: «-Zlan -bha -Yame 'yaa -mü n 'ka.»

21 'Yö 'wo- □dheε' kpo 'zü □neε: «□Dhe 'ö 'dhö, kö dö -mü ü 'ka ε? Eli -mü ü 'ka a?» 'Yö- -daa -kë □neε: «-Abi! 'Maa -mü.» 'Wo □dheε' 'bhaa kpo □neε: «-Zlan -wodhiölome 'ö yi 'yan 'dhoë- -gö bhë 'yö -mü ü 'ka a?» 'Yö- pö 'zü: «-Abi!»

22 'Wo- □dheε' kpo zlöö □neε: «□Ya kë 'dhö kö dö -mü ü 'ka ε? Bhi -de gia-, -bhöë -daa 'kpedhö -zë kë yi -dhë 'yi 'dho 'yi- pö yi bome -nu -dhë.»

23 'Yö Zan -ya pö: «N tɔɔ gɔɔn- 'ö -dhoo bho -na 'yënnng □taa. Pë 'a- -dhoo bho -na 'ö tɔɔ: -Ka kwa Dëme -bha zian -gbloo -pë kë; -yö dɔ kpengdhö □ne -ko 'ö □bëen' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -wodhiölome Ezai -bha 'sëedhe 'gü bhë -a 'dhö.»

24 Me -nu 'ö Zuifö -nu -wo -an bɔ 'wo nu □dheε' 'kpo □dhia Zan -gɔ bhë, Falizi -me -nu -wo -kë -an ziën.

25 Wo -de 'pö, -wo Zan □dheε' -kpo, 'wo- pö: «□Dhe 'ö -Zlan -bha -Yame 'yaa -mü ü 'ka, 'ö 'bhaa Eli 'ka, 'iin 'bhaa -Zlan -wodhiölome 'ka □ne, ü -dɔ □dhë 'yö ü me -nu bɔ yiö □ee?»

26 'Yö Zan -ya -daa -kë -an -gɔ, 'ö- pö: «Ma 'pö, ka bɔ □ne 'a- wo yiö; 'këε me do -yö ka ziën 'ö 'kaa- dɔ.

27 -Yö nu -na n □zlöö. 'Maa pë gbε 'ka -a 'dhiö -dewo poo kö 'aan- 'dho □kloo'- -a 'dhiö 'aan- -bha -sakpa yun □bhüö' 'po.»

28 'Wun -nu 'wo bhë, -wo -kë 'dhö Betani -pö me 'ö 'yiga 'wo- -dhe Zuuden 'ö Zan -kë me -bha -go □sɔɔn yaa 'gü -bɔyiödhe kë □dhia -a □bhaa bhë -a □zlöö □zian'.

-Tɔmɔdhe 'ö Zan -ya -kë Yesu -wun 'gü

29 □Dhe 'ö- -ta -dhe □ya 'po, 'ö Zan -yö Yesu yö kö -yö nu -na ö 'piö, 'yö- pö: «'Bhlanë 'ö dho kë sla- 'ka kö -Zlan -yaan bho me 'kpekpe -bha □sɔɔn yaa -bho -an -bha -pë 'ka yö □ga 'ö nu -na □ne!

30 Yö □ne 'a 'wun -gban -a -bha 'a- □bleε □woë' □neε: Me do -yö nu -na n □zlöö; □yö □va 'ö □zië' n -ta, bhii -yö -kë -dhö n 'dhiö 'kpa 'pë- bhë, yö □ga 'ö □ne.

31 'Këε kë- wo 'dhö bhë yaa kë □ne pë 'ö dho kaa, -a dɔ 'a- wo bhë yö -mü, 'këε a -nu me -nu -bɔ yiö □dhia kö Izlaelö -me -nu -waan -a dɔ.»

32 'Yö Zan -ya pö 'zü: «A -Zuu 'slööslö -yö kö -yö 'go -na dhang- 'gü. -Yö -kë -tönggö 'ka, 'yö nu 'yö -ya -a -ta.

33 'Këε -a kë -sü 'ka kö pë -nu bhë -waan kë, me 'yö- 'ka, kö n 'ka- dɔ □kun. 'Yö -Zlan 'ö n bɔ kö 'aan- me -nu bɔ yiö bhë, 'ö- pö n -dhë: «Me 'ü 'dhoë- -Zuu 'slööslö yö kö -yö □yɔɔ' -na -a -ta -yaan 'to -a -ta bhë, yö □ne 'ö dho me -nu pa -Zuu 'slööslö 'ka.» »

34 'Yö Zan -ya pö: «Pë 'ö 'dhö bhë a- -yö ('ö n 'yan -yö -da -a 'gü); a- -pö □ya kë 'dhö kö me bhë -Zlan Gbö -mü.»

Yesu -bha □guë' -nu -bleεzë

35 □Dhe 'ö- -ta -dhe □ya 'po; Zan waa- ö -bha □guë' -nu bhë -an me □ple -wo -kë -dhe do bhë -a 'gü 'zü;

36 'wo Yesu yö kö -yö ziö -na; 'yö Zan -ya pö: «-Ka -dhe -ga 'dhe! -Zlan -bha 'bhlanë □ga □ne!»

37 Zan -bha □guë' -nu □ple 'wo bhë, □dhe 'ö -wo bhë 'wo- ma, 'wo to mü 'wo -ziö Yesu 'piö.

38 □Dhe 'ö Yesu -yö □dhië ö -zü, 'ö -an yö kö -wo ziö -na ö 'piö, 'yö -an □dheε' kpo □neε: «-Më 'ka- □mëε?» 'Ö -an -bha -daa -yö -kë □dheε' 'ka 'wo- kpo □neε: «Labi, ü -bha 'kweandhe -yö mëε?» (Labi -gen 'ö tɔɔ «-Gɔme».)

39 'Yö- -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «-Ka nu 'kwa 'dho, kö 'ka- yö!» 'Yö 'wo to -a 'piö, 'wo dho 'wo wo 'yan dɔ -a -bha 'kweandhe -bha, 'ö 'wo to -a 'piö mü □klöödhö -dhekpaɔyi me bhë -a 'ka. (□Dhe 'ö pë -nu bhë 'wo kë -na 'dhö kö 'kwa dɔ 'wo 'ye -lan 'ka.)

40 Me □ple 'ö Zan 'wun □bleε' -wo bhë 'wo- ma 'ö 'wo -ziö Yesu 'piö bhë, -a me do tɔɔ Andre 'ö -kë Simɔ Pieε 'zlaa- 'ka.

41 □Dhe 'wo 'go -na Yesu -gɔ kɔɔ, Andre -bleεzë □ne 'ö ö 'yan dɔ ö □dhoo Simɔ Pieε -bha; 'yö- pö -a -dhë: «'Yië yi 'yan dɔ Mesi -bha!» (□Waa- pö Mesi Eblö -wo 'gü, kö -wa -pö Glekö -nu -wo 'gü 'pö «Klito», -a -gen 'ö tɔɔ «-Zlan -bha -Yame».)

42 □Dhe -kë 'dhö, -yö -dho Simɔ 'ka Yesu 'piö. □Dhe 'ö Yesu -yö Simɔ -ga -piindhö, 'yö- pö -a -dhë: «Ü tɔɔ Simɔ; Zan gbö -mü ü 'ka. 'Go □dëε -bha, ü tɔɔ Sefasö.» (□Waa- pö Sefasö Eblö -wo 'gü kö -wa -pö Glekö -nu -wo 'gü 'pö «Pieε», -a -gen tɔɔ «-guö gbong».)

Yesu -bha Filipö waa- Natanaelö □dhɔɔ kë -sü

43 □Dhe 'ö- -ta -dhe □ya 'po, 'ö Yesu -yö -da zian -ta kö -yaan 'dho Galile -se 'gü; 'yö -kpen gɔɔn- do 'wo- -dhe Filipö -a -bha; 'yö- pö -a -dhë: «-Bhö ziö n 'piö!»

⁴⁴ Filipö bhë, -yö -kë Betesaida mi 'ka. Betesaida -pö 'ö bhë □ne 'ö Andre waa-Piεε 'wo -kë -a -bha.

⁴⁵ □Dhe □ya kë 'dhö, Filipö -yö -kpën Natanaelö -bha; 'yö- pö -a -dhë: «Mε 'ö Moizö -ya -bha 'wun □blεε tǝng 'sëedhe 'gü, 'ö -Zlan -wodhiölomε -nu -wo 'wun -gban -a -bha 'wo- □blεε 'pö bhë, 'yië- yö; 'ö tǝ Zozefu gbö Yesu 'ö go Nazaletë bhë.»

⁴⁶ 'Yö Natanaelö -ya pö -a -dhë: «Ü- -pö dö! Nazaletë -pö □ne, 'wunsë 'godhe -mü □a?» 'Yö Filipö -ya pö -a -dhë: «Bhi gia- -bhö nu 'ü ü 'yan dǝ -a -bha 'dhe!»

⁴⁷ □Dhe 'ö Yesu □ya Natanaelö yö kö -yö nu -na ö 'piö, 'ö 'wun -gban -a -bha 'ö- □blεε 'ö- pö: «Izlaelö 'në giagia □ga □ne, 'ö bhii 'wun yaa gbε 'yaa- 'gü!»

⁴⁸ 'Ö Natanaelö -ya □dheε' kpǝ 'ö- pö: «Ü n -dǝ -kǝklë □ε?» 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -go 'ö- pö: «A ü -yö kö ü -ya -sü 'ka figö -lü □löö kö Filipö yaa ü □dhǝǝ kë -de wo □kun.»

⁴⁹ 'Yö Natanaelö -ya pö -a -dhë: «N -Gomε, -Zlan Gbö -mü ü 'ka; bhi □ne 'ü Izlaelö -mε -nu -bha -gludë 'ka!»

⁵⁰ 'Ö Yesu -ya -wo -daa -kë 'ö- pö: «□Dhe -kë □ne 'ma- pö a ü -yö figö -lü □löö bhë, 'ü n -wo yö 'wun gia- 'ka bhë dǝ; 'kεε -yö kë ü 'yaan □ne ü -dho 'wun 'gblüünzë □plëezë 'wo -ziö -a mε 'ö □ne -a -ta -an yö.»

⁵¹ 'Yö- pö 'zü: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka □neε: 'Ö sü □dεε -bha, ka -dho dhang- yö zlöö -bha kö -a 'dhi □ya 'po kö -Zlan -bha bǝmε -nu -wo -da -na 'iin kö -wo □yǝǝ' -na ma 'a Mεgbö 'ka □ne n -ta.»

2

Yesu -bha -dhidhaapë -blεεzë 'ö -kë kö □wa 'dho dhe 'sü 'wlaan- -ta Kana plöö

¹ □Dhe 'ö 'wun -nu bhë □wa kë 'dhö, 'ö- -dhekpǝǝyi □ya kë -yaaga, 'ö dhe 'sü 'wlaan- -yö -kë Galile pö- do 'wo- -dhe Kana -a 'gü. Yesu dhe -yö -dho 'wlaan- bhë -a -ta.

² Yesu -de 'pö, yö 'dhö waa- ö -bha □guë' -nu, -wo -naǝ -bǝ -an -go 'pö kö -wo nu mü.

³ □Dhe 'ö 'wlaan- bhë 'wo- kë -na, 'ö kwa dǝ 'tǝng 'bhaa 'ka, 'ö yö -yö yën. □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu dhe -yö Yesu □dhǝǝ -kë

plaan, 'ö- pö -a -dhë: «'Wun □ne -wo -dho -a kë □dhë 'pö □ne! Yǝ 'yi 'ple □ya yën.»

⁴ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Dheklöö, ü- -pö □dheε? Ü □kwaa' n -zü. N -ma 'tǝng yaa -lo □kun!»

⁵ 'Ö- dhe -yö yuökεmε -nu □dhǝǝ -kë 'ö- pö -an -dhë: «-Ka 'to zǝ; pë 'saadhö 'ö 'dhoë- pö ka -dhë, -kaa kë!»

⁶ -Guö 'lǝǝ- □fië' 'slado -wo -kë dǝ -sü 'ka -dhe bhë -a -bha. Yö □ne 'ö □ya kë 'ö Zuifö -wo 'yi sü -a 'gü 'wo- -kë wo -bha □ne -kǝ 'ö- 'ka -an wǝ -kǝ 'gü bhë -a 'dhö. -A do bhë pë dhö -mǝ 'yi 'litro 'gǝǝ- 'slεaga 'iin □këng' do -bha -wo -mǝ -a -bha -wa yö -a 'gü.

⁷ 'Yö □dhe -kë 'dhö 'ö Yesu -ya pö yuökεmε -nu 'wo bhë -an -dhë: «-Ka 'yi yö 'lǝǝ- □fië' -nu 'wo □ne -an 'gü, -yö -an pa!» 'Ö 'wo- -kë 'dhö.

⁸ 'Yö- pö -an -dhë 'zü: «'Yi bhë -kaa pë 'bhle 'sü -kǝǝ 'gü 'ka dhoë mε 'ö 'wlaan- □ne -a -gbaan 'ka bhë, -a □dhia!» 'ö 'wo- -kë 'dhö.

⁹ (Kö -wa -kë □dhë 'ma, 'iin kö -wa -pö -a -dhë □dhë, 'kεε) □dhe 'wo -lo 'ma 'ö gǝǝn- bhë 'ö 'yi bhë 'ö- dan, kö □ya 'gla yö 'gü. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, -dhe 'ö yö bhë 'ö go -a -bha yaa- dǝ ö -de -gǝ. Yuökεmε -nu 'wo bhë, wo -zë □dhe 'ö yö bhë 'ö go -a -bha -wa -dǝ.

¹⁰ □Dhe □ya 'go mü, 'yö dhe □gǝǝn □dhǝǝ -kë 'ö- pö -a -dhë: «Kë- wo -na □ne, □wa 'wlaan- kë 'ö 'wo dho yö yö mε -nu -dhë, -a din -sëezë □ne 'wo- nu -an -dhë, 'ö □ya kë 'dhö zlöö, 'kwa dǝ 'tǝng 'bhaa 'ka kö mε -nu □wa yö mü □va 'ö 'wo- 'saadhö 'ö -dhö, 'wo- nu -an -dhë; 'kεε bhi 'pö, yö -sëezë □ne 'ü- □gbaannu □ne, 'kwa- ma □εε?»

¹¹ -Kǝ 'ö □kaa' Kana, Galile -sε 'gü, 'ö Yesu -yö ö -bha -dhidhaapë -blεεzë □kaa' 'ö bhë. □Dhe 'ö bhë □ne 'ö Yesu -yö ö -bha 'tǝbhǝdhe -zǝn -a -bha, 'ö- -bha □guë' -nu -wo wo -zo yö -a -bha.

¹² □Dhe 'ö 'wlaan- bhë □ya yën, waa- ö dhe 'dhö, 'ö dheglu -nu waa- ö -bha □guë' -nu -wo -dho Kapεεnaǝmë 'ö 'wo -dhekpǝǝyi kpö 'bhle kë mü.

-Zlan -gba -a 'gü -kǝ □bhle 'ö Yesu -go (Matiö 21.12-13; Maakö 11.15-17; Lukö 19.45-46)

13 □Dhe 'ö Zuifö -nu -bha Paakö 'wlaan-kë -yi □ya yö □klöö', Yesu -yö -luu 'ö dho Zeluzalemë.

14 □Dhe 'ö dho, 'ö -lo 'ma ('ö -da -Zlan -gba -a 'gü -ko 'dhëüdhö mü), kö -du -nu oo, 'bhla -nu oo, -tönggö -nu ('ö □ya kë 'ö Zuifö -nu -wa dhö -waan kë woë- sla- □bhoë' -pë 'ka bhë) -an 'dhöödömë -nu waa- mε -nu 'wo -kë 'wëü- -ta -bɔ □dhia -Zlan -gba -a 'gü -ko 'wëü- 'ka mü bhë -an 'ka bhë -an 'plε □wa wo -yadhε 'kun mü.

15 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö □bhüöga -nu sü 'ö- -kë -klaaga 'ka, 'ö 'dhöödömë -nu waa- wo -bha 'bhla -nu, -du -nu -an -kë; kö -yö 'wëü- -tabhömε -nu -bha 'wëü- -pen -na kö -yö -an -bha 'dhöö dɔ -a -ta □gba -nu yö -na □gɔa'.

16 'Yö- pö -tönggö 'dhöödömε -nu -dhë: «Pë -nu 'wo □nε, -ka -an bho zö; kö □kun 'ka n Dë -bha 'kɔ kë 'dhökuëdhε 'ka.»

17 □Dhe 'ö pë -nu kë -na 'dhö, 'ö- -bha □guë' -nu -zo -yö -büö □nε 'wun -yö -gban pë -nu 'wo -kë bhë -an -bha -Zlan -bha 'sëedhε 'gü □nεε: «-Zlan, ü -bha 'kɔ -dho 'ö n -gɔ bhë -yö -mɔa -bha -dewo -yö n zë.»

18 'Yö Zuifö -nu -gömε -nu -wa pö -a -dhë: «-Dhidhaapë do kë kö -ya -zɔn yi -dhë □nε pë -nu 'ü- kë -na bhë -wo ü □dua' 'ka.»

19 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ, 'ö- pö: «-Zlan -bha 'kɔ □nε, -kaa 'wü; a -dho -a gbe dɔ -dhekpaoyi -yaaga -bha.»

20 'Yö Zuifö -nu -gömε -nu -wa pö -a -dhë 'zü: «'Kɔ ü -ga -na □nε, -kwe 'gɔɔ- -yiisië ö ga 'slado -yuö -mü; dö -mü ü 'ka kö 'üen- pö yi -dhë ü -dho -a dɔ -dhekpaoyi -yaaga -bha -ε?»

21 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, pë 'ö- -dhε -Zlan -bha 'kɔ ('ö mε -nu waa- -gen ma -a -gɔ) bhë 'ö tɔɔ yö -de gia- ö -lü.

22 'Kεε □dhε 'ö □ya 'go ga 'gü, 'ö- -bha □guë' -nu -zo -yö -büö zlöö -a -wo -nu 'ka, 'wo- -gen ma; 'ö pë -nu 'wo -gban -a -bha 'wo -kë □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhε 'gü bhë 'wo- -wun -dhε 'wun gia-.

Yesu -yö kwa □zuö' 'piö -wun -dɔ

23 Paakö 'töng 'ö Yesu -ya -kë Zeluzalemë 'ma bhë, mε -nu -wo wo -zo -yö -a -bha □plëezë 'ka -dhidhaapë -nu 'ö- -kë bhë -a -wun 'gü.

24 'Kεε yö 'pö, -yö ö -de -kë 'slë 'ka -an -gɔ 'ö tɔɔ -yö -an -dɔ;

25 bhii -a -bha -wun yaa kë -a -bha kö -wo mε 'bhaa -wun □blεε' ö -dhë. Mε 'ö -dhö 'wun 'ö- □zuö' 'piö -wun 'ka, -ya -dɔ.

3

'Wun 'ö -gban Yesu -bha Nikodemö □daan' 'ö- wo -a -bha

1 Gɔɔn- do -yö -kë -dhö, 'wo- -dhε Nikodemö; -yö -kë Falizi -mε 'ka, 'go mü, -yö -kë Zuifö -nu -gömε do 'ka.

2 'Yö gbeng -yi do 'ka, 'yö nu Yesu 'piö 'ö- pö -a -dhë: «N -Gömε, yi- □tei' -dɔ □nε bhi □nε 'ö -Zlan -yö ü bɔ kö 'üen- yi □daan'; 'yö tɔɔ mε gbe -kɔ 'ka 'dhö -mɔa kö -yö -dhidhaapë -nu kë □nε -kɔ bhë -a 'dhö kö -Zlan 'yaa- -mε 'piö.»

3 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «A- -pö ü -dhë 'wun gia- 'ka, mε 'ö yaa bhɔ -dëüwo, yaa 'dhö -da -Zlan -bha -gludëdhε këdhε -bha.»

4 'Yö Nikodemö -ya pö -a -dhë: «Mε -dho -mɔa kö -yö bhɔ -kɔklë kö □ya kë zii -ii, 'iin kë- wo bhë -da 'pö 'dhoë- wo 'zü ö dhe □zuö' 'piö kö -yaan bhɔ bhë ee?»

5 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «A- -pö 'zü ü -dhë giagia 'ka, □ya kë □nε mε yaa bhɔ 'yi waa- -Zuu 'slööslö -an 'gü, yaa 'dhö -da -Zlan -bha -gludëdhε këdhε -bha.

6 'Ö tɔɔ mε 'ö bhɔ mεbheedhε □suu' -'gü, kö mε bhë, mεdhε □zuöga □nε 'ö- -gɔ; 'kεε mε 'ö- -bha -këdhösü -gen □ya 'go -Zuu 'slööslö 'gü, kö mε bhë -yö -Zuu □suu' -ta -mε 'ka.

7 Kö □kun 'ö ü 'te -yö tun -a pö 'a- wo ü -dhë: -Bhö bhɔ 'zü -dëüwo bhë -a -wun 'gü.

8 'Tëë 'ö 'ka- -ga -na bhë, □dhε 'ö -dhi -a -dhë □nε 'ö -piö -a -bha, 'ö □ya kë kwa- -drinng ma. 'Kεε 'kaa- 'go -zian 'iin 'dho -zian gbe dɔ. Pë do bhë □nε 'ö mε 'ö □ya bhɔ -Zuu 'slööslö 'gü 'ö- 'ka 'pö.»

9 'Yö Nikodemö -ya pö -a -dhë 'zü: «-Bhö -Zuu 'slööslö 'gü -sü 'ö bhë, -a kë -kɔ -yö □dhë □ε?»

10 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «Bhi 'ü tɔnggömε □va do 'ka Izlaelö 'sεgɔ 'dhiö bhë, 'wun □nε 'bhaa- dɔ □a?

11 □εε, a- -pö ü -dhë giagia 'ka: Pë 'yi-
do □ne 'ö 'yi- -wun □bleε; 'ö pë 'ö yi 'yan
-yö -da -a 'gü 'yi- -tomodhe -kë; 'kεε 'kaa
yi -wo -nu -dhe 'wun gia- 'sa!

12 Pë -nu 'wo 'kpongtaa zö 'a -an -wun
□bleε' -na bhë, -a -wun 'kaa- -dhe 'wun
gia- □ne, -a me -nu 'wo dhang- 'gü bhë, a
-dho -a -wun □bleε' ka -dhë 'ö 'ka- -wun
-dhe 'wun gia- -këklë □εε?

13 A- -pö ü -dhë, me gbe yaa 'dho dhang-
'gü, -a 'ke yaa kë ma 'a -Zlan Gbö 'ka, 'a -ya
-sü 'ka dhang- 'gü, 'a □yoo bhë n 'ka.

14 'Iin 'zü pë dho kë 'ö too -wo Megbö
do 'lü -bha dhuö □ne -ko do gia- 'ö Moizö
-yö zën □mεε 'në dun -a 'ka 'kpa 'lü -bha
'yënnng □taa bhë -a 'dhö.

15 -Yö kë 'dhö kö me 'ö 'dhoë- ö -zo yö -a
-bha, kö -këdhösü 'ö 'dhö □toëpö 'ka bhë
-yaan kë -a -go.

16 'Ö too 'kpongtaame -nu -dho -yö -Zlan
-kë giagiawo; 'yö- -wun 'gü 'ö ö Gbö dosen
bhë 'ö- bo, -yö kë 'dhö kö me 'oo me 'ö
'dhoë- ö -zo yö -a -bha bhë, kö -yaan 'kun
ga -sü 'ka; 'kεε kö -këdhösü 'ö -dhö □toëpö
'ka bhë -yaan kë -a -go.

17 Kë- wo 'dhö bhë -Zlan yaa ö Gbö bo
'kpongtaa kö -yaan za -lo 'kpongtaame -nu
-bha, 'kεε -ya -bo □zian' kö 'kpongtaame
-nu -waan bo -a -ta -waan dha -sü yö.

18 □Ya kë 'dhö kö me 'ö □yaa- -wun -dhe
'wun gia- kö za 'ka 'dhö -lo -a tuö; 'kεε me
'ö □ya -ko -a -wun 'ka, kö za bhë, -a -bha
□ya -lo -a tuö 'saadhö □ne bhë. 'Ö bhii yaa
'we -Zlan Gbö dosen 'kpaan 'ö- -go bhë -a
-wun -bha.

19 Za -bha -lo me tuö -gen □ga □ne:
-Dhepuudhe -yö -nu 'kpongtaa □zian', 'kεε
me -nu -wo wo -ta -yö -a -bha, 'wo wo wö
bo -dhetiidhe 'gü -pë -nu 'piö 'ö bhii -an
këpë -nu -wo -kë yaya.

20 'Ö too me 'ö këpëyaame 'ka, -yö
-dhepuudhe -san -zë 'ö 'yaa nu mü, 'ö
bhii kö □kun 'ö- këwun -nu dhö yö
-dhegbeadhë 'gü.

21 'Ö me 'ö 'wun gia- 'gü -me 'ka 'ö-
-dho -kë -dhepuudhe 'ka -yö kë 'dhö kö
me 'kpekpe -wa yö □ne -a këpë -nu bhë
-wo -Zlan -zo 'kun -wun 'gü.»

22 □Dhe 'ö Yesu waa- ö -bha □guë' -nu
□wa 'go mü, -wo wo -go do □zian' Zude
-se 'gü. -Dhe bhë □ne 'wo 'töng kpö 'bhle
-kë -a -bha, kö -yö me -nu bo -na yiö.

23 Zan -de 'pö -yö -kë me -nu bo yiö
□dhia 'pö pö- 'wo- -dhe Enoo bhë -a 'gü
Salimë -pö 'soo, 'ö too 'yi -yö -kë mü □va.
'Ö □ya kë 'ö me -nu -wo go -dhe 'saadhö
'gü, 'wo nu -a 'piö.

24 'Töng bhë -a 'ka, kö waa Zan -zuö
-kanso 'gü □kun.

25 'Yö yi do 'bhaa 'ka 'ö zaobhodhe -yö
-da Zan -bha □guë' -nu waa- Zuifö mi
do -an ziën 'wun 'ö -gban bun -bha -kë
'slööslö -ko 'ö -Zlan -bha zian -ta, -a wo
-ko 'gü bhë -a -wun 'gü.

26 'Yö 'wo nu Zan 'piö, 'wo- pö -a -dhë:
«Yi -Gome, me 'ö kwa -nu 'kwa- -kë
Zuuden zlöö -dëü 'ka, 'ü- -tomodhe -kë
bhë, me -nu -wo 'dho -na -a 'piö, -yö -an
bo -na yiö 'pö -oo!»

27 'Ö Zan -ya -daa -kë -an -go 'ö- pö: «Pë
yaa 'dhö kë me -go 'kpaan 'ka kö -Zlan yaa-
nu -a -dhë.

28 Ka -de gia-, ka n □goo- 'ka, 'ö bhii a-
-pö ka -dhë: 'Maa -Zlan -bha -Yame 'ka,
'kεε -Zlan -yö n -bo -a 'dhiö.

29 Dhe -gon □ne 'ö too me 'ö dhe 'dhoë-
-go, 'kεε me 'ö dhe -gon 'bha 'ka, 'ö- 'to
'dhö -a -wo -bha, -a □zuö' -yö -da 'gludhi
□va 'gü dhe -gon -wo 'ö- ma bhë -a -wun
'gü. -Kö 'ö n □zuö' 'glu 'dhö dhi -na -a 'ka
bhë 'ö bhë; 'ö- 'dhiö 'dhö -mo -sü 'ka 'kuë.

30 Pë dho kë too -a -go -dho □luu 'ö ma
-zë 'a dho sia-.

31 Me 'ö 'go -na dhuö bhë, -yö pë 'ple
-go -ta; 'ö me 'ö 'kpongtaa zö bhë, 'ö
'kpongtaadhe -bha 'ka 'ö- 'wun □bleε -wo
-nu -wo -kë 'kpongtaadhe -bha 'ka. -Yö
'dhö gia- 'ka □ne me 'ö go dhang- 'gü bhë,
-yö pë 'ple -go -ta,

32 'ö pë 'ö 'yan -ya yö 'ö- 'to -ya ma □ne,
'ö- -tomodhe -kë; 'kεε kö me gbe 'to 'yaa-
'wun □bleε' -wo -bha 'sa.

33 Me 'oo me 'ö □yaa- -bha -tomodhe kë
-wo bhë -a -dhe 'wun gia- kö -Zlan -bha
'wun □bleε' -sü bhë, □yaa- -dhe 'wun gia-
□ne bhë;

34 'ö bhii me 'ö -Zlan -ya bo bhë, -Zlan
-wo □ne 'ö- □bleε 'ö too -Zlan □ya -Zuu
'slööslö -ya -a 'gü 'ö 'ple 'ka.

'Wun 'ö -gban Yesu -bha 'ö Zan -ya □bleε

³⁵ Dë -yö ö Gbö -dho -kë, yö □ga 'ö Dë □ya pë 'plε -lo -a kwεε bhë.

³⁶ Kö me 'ö -ya Gbö -wun -dhe 'wun gia-, □toëpö -këdhösü -ya -bha 'ka. 'Kεε me 'ö yaa Gbö □bhlë -ya, yö 'ka 'dhö -da -këdhösü 'gü, 'kεε -Zlan -bha -naazuëdhe □ne 'ö dhoë- do.»

4

'Wun 'ö -gban Samali -dhe -bha -kpën Yesu -bha -sü -bha

¹ □Dhe -kë 'pö, Falizi -me -nu -wa -ma □ne Yesu -bha me -nu -bo yiö -sü bhë, □ya ziö Zan -bha -ta.

² 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, yaa kë □ne pë 'wo- pö Yesu gia- -de □ne 'ö me bo yiö yö kun, 'kεε -a -bha □guë' -nu -mü.

³ 'Yö □dhe 'ö Yesu □yaa- 'wun do □ne 'wun -nu 'wo bhë 'saadhö, Falizi -me -nu □waa- ma, 'yö go Zude, 'yö -ye ö 'zü, 'yö dho Galile.

⁴ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë zian 'kpaan gbe 'ö dhoë sü -yaan 'kun -bo Samali -se 'gü -süë 'yaa 'dhö.

⁵ -A -bha -bo Samali -se bhë -a 'gü -sü 'ka, -yö -lo pö- do 'wo- -dhe Sikaa -a 'soo. Pödhë 'ö bhë -yö do -sü 'ka □bhlöödhë 'ö Zakobö -ya nu ö gbö Zozefu -dhë bhë -a 'soo.

⁶ -Dhe bhë □ne 'ö -klong 'ö Zakobö -ya pön bhë 'ö -kë -a -bha. -Klong bhë □ne 'ö Yesu -yö dho 'ö -ya -a 'kpong 'dhiö kö lan- □ya do me -go ziën, bhii kö 'ta 'ö- sü bhë -a -wun 'gü, -a 'gü □ya ga.

⁷ 'Yö dhebo do 'ö -kë Samali -dhe 'ka 'yö -wo mü -yaan 'yi 'to. 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «N gbaa 'yië 'a- mü!»

⁸ □Dhe kë -na 'dhö kö -a -bha □guë' -nu □wa 'dho plöö -bhöpë -nu 'dho □dhia.

⁹ 'Ö dhebo bhë 'ö- pö -a -dhë: «-Yö -kë □dhë 'ö bhi 'ü Zuifö 'ka, 'ü 'yi -dhe n -go, 'kεε kö ma 'a □ne Samali -dhe -mü n 'ka □ne □ε?»

(Kë- wo 'dhö bhë 'ö tso Zuifö -nu 'waa 'we Samali -me -nu 'piö.)

¹⁰ 'Yö Yesu -ya -daa -kë -a -go 'ö- pö: «□Ya kë □ne ü -Zlan -bha gbaö waa- me 'ö 'yi -dhe -na ü -go □ne ü- -do -be, kö bhi □ne 'ü dho 'yi -dhe -a -go -bezë. Kö 'yi 'ö -këdhösü 'dhoë- 'gü bhë, a -dhoë nu ü -dhë.»

¹¹ 'Yö dhebo bhë 'yö- pö: «N Dëme, 'yi □toa' -pë gbe 'yaa ü -go 'ö -klong -glu 'dhö □gbiin □ne 'yi 'ö -këdhösü 'dhoë- 'gü bhë ü -dho -a to 'më εε?»

¹² 'Iin kë- wo □ne, kë 'pö 'ü- wo □va yi 'bhema Zakobö 'ö -klong □ne 'ö- pön yi -dhë -a -bha 'pö bhë ee? 'Kεε kö yö -de gia- -ya 'gü -yi -mü yö 'dhö, ö -bha 'në -nu waa- wo -bha -tuë -nu.»

¹³ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -go □woë' □neε: «'Yi □ne, me 'oo me 'ö □yaa- mü, 'yi mü -dho -yö -dho -a kë 'zü;

¹⁴ 'kεε 'yi 'a- nu -na me -nu -dhë □ne, me 'ö □ya ö -ko 'kpo -a -go 'ö □yaa- mü, 'yi mü -dho 'ka 'dhoë- kë gbo. 'Ö tso 'yi 'a 'dhoë- nu -a -dhë bhë, -yö -dho kë -a -go 'yigo 'ö dho bho 'dhö □toëpö -këdhösü 'gü -a 'ka.»

¹⁵ 'Ö dhebo bhë 'ö- pö: «N Dëme, 'yi bhë -a nu n -dhë kö 'aan- -a mü, kö □kun 'ö 'yi mü -dho dhö n kë 'zü 'ö 'a nu 'yi to □dhia zö.»

¹⁶ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «'Dho 'ü ü □gon □dhoo kë kö 'ka nu zö.»

¹⁷ 'Ö dhebo bhë 'ö- pö: «'Maa gwaan.» 'Yö Yesu -ya pö -a -dhë: «-A pö 'ü- wo 'bhaa gwaan bhë, ü- -pö -së;

¹⁸ 'wun gia- -mü, 'ö bhii gcon- 'ö 'ka ka 'ko 'piö bhë, ü □gon 'yaa -mü. A- □tei' do 'pö □ne kë- wo bhë 'bha 'dho gwaan -gwaa 'soodhu -zë wo.»

¹⁹ 'Ö dhebo bhë 'yö- pö: «□Ee, -Zlan -wodhiölome -mü ü 'ka a, n -Gome! 'Ma ü do.

²⁰ Kë- wo 'kpa bhë yi dë -nu -wo -Zlan -gba, -tön 'ö □ne -a tuö; 'yö ka -zë, 'ka Zuifö 'ka, 'ka- pö, -dhe 'ö -Zlan gbadhe 'ka, -yö Zeluzalemë.»

²¹ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Dhebo, a- pö ü -dhë, 'tong do 'bhaa -yö nu -na 'ö n Dë gbadhe yaa 'dhö kë -tön □ne -a tuö 'iin Zeluzalemë.

²² Ka -zë pë 'ö 'kaa- do □ne 'ö 'ka- gba. Yi 'pö yi- -do 'ö bhii dhasü 'ö 'ka- -ga -na bhë, -yö -go Zuifö -nu 'piö.

²³ 'Kεε 'tong 'bhaa 'ka, 'ö- -de □ya -lo 'saadhö, me -nu 'wo -Zlan gbame -nu giagia 'ka, -wo -dho n Dë gba -Zuu 'slööslö waa- 'wun giagia -an 'gü. 'Ö tso n Dë gbame -nu □suu'- bhë □ne 'ö -an -wun 'yi -yö kan -a -dhë.

24 -Zlan bhë -Zuu -mü. □Ya kë 'dhö, kö me -nu 'wo- 'piö kö -wa gba bhë, -an □dua' -mü kö -wa gba -Zuu 'slööslö waa- 'wun giagia -an 'gü.»

25 'Yö dhebo bhë 'yö- pö -a -dhë: «A- □tei' -do □ne Mesi 'wo- -dhe Klito 'ö -Zlan -bha -Yame 'ka bhë, -yö -dho nu. □Ya kë □ne □ya nu, yö □ne 'ö -dho pë 'ple -zön kwa -dhë.»

26 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ma -mü, ma 'a 'wun □blee' -na □ne!»

27 'Yö to mü 'ö- -bha □guë' -nu -wo -lo; 'ö -an 'te -yö tun kö -wo Yesu yö kö waa-dhebo bhë -wo 'wun □blee' -na wo 'ko □bhaa. 'Kee kë- wo 'dhö bhë, me yaa kë -dhö -an ziën kö pë 'wo -kë -a -ta -wun □blee' □dhia bhë, -ya -wun □dhee' kpo -a -go.

28 'Yö dhebo bhë, 'ö ö -bha 'yi -to -a 'gü -gbo to sia- mü 'ö dho plöo 'ö- pö me -nu -dhë:

29 «-Ka nu 'dhe! Goon- do -yö -de. Pë -nu 'a- -kë 'töüdhö bhë, □yaa- 'ple □blee'-. -Ka nu 'dhe, -yö -dho kë -Zlan -bha -Yame 'wo- □wöön -na bhë -a 'ka.»

30 'Yö 'wo -ziö 'töüdhö, 'wo go plöo 'wo dho -dhe 'ö -kë -a -bha bhë -a -bha.

31 -A 'töng bhë -a 'ka, -a -bha □guë' -nu -wo -kë -gban -a -bha -sü 'gü □ne: «Labi, -bhö pë -bhö -ee!» (□Waa- pö «Labi» Eblö -wo 'gü kö -wa -pö «-Gome».)

32 'Kee -ya -daa -kë -an -go 'ö- pö: «-Bhöpë 'ö 'kaa- do -yö n -go.»

33 'Yö 'wo yö -a pö -süë wo 'ko -nu -dhë: «-Yö -dho kë, me 'bhaa □ya nu -a □dhia -bhöpë 'ka, □yaa- -bhö.»

34 'Yö- pö -an -dhë: «Ma -bhöpë 'ö töo me 'ö n bo bhë kö 'aan- -a -zo 'kun -wun kë 'iin kö pë 'ö n bo -a -wun 'gü bhë, 'aan- -a 'dhiö -mo 'kuë.

35 Ka -zë, ka- -pö: «'Su -yiisië 'ö □tun -dhö kö 'kwaan- 'blee- -kpa 'kan». 'Kee a- -pö ka -dhë: -Ka -dhe -ga 'dhe, 'blee- □bhlödhe -nu □wa ga 'saadhö; -an 'kan -sü -mü.

36 Me 'ö pë ta -na -yö -dho ö □saan' yö. 'Ö me 'ö pë 'ö me bhë 'ö- ta bhë, 'ö- 'kan -na, 'ö- 'kpo -na 'kuë- 'slëedhö bhë, 'yö dho ö □saan' yö 'pö. -Ko do bhë 'ö- 'ka, me -nu 'wo -Zlan -bha yuö 'gü □toëpö -këdhösü 'gbloo 'piö bhë -a 'gü 'pö 'ö □ya kë 'ö -an 'zuö' 'glu -yö dhi; 'ö töo me 'ö pë ta waa-

me 'ö pë -kan kö me 'ö -dhö □ya ö □saan' yö.

37 'Wun □blee' -wo do -ya -pö: «Me do □yaa- -ya, 'ö me 'waa gbe -ya -kan». -Wo bhë -yö 'wun gia- 'ka.

38 'Ö töo 'ma ka bo kö -dhe 'ö kaa kë -a -bha -a züdoyi 'ka, 'kaan- -a -ya bhë, kö 'kaan- -a 'kan. Me 'kpaan gbe -nu -bha yuö bhë □ne 'ö 'ka ka -de -da -a 'gü bhë.»

39 'Töng bhë -a 'ka, Samali -pö bhë -a 'gü -me -nu -wo -kë □va 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-; kë- wo 'dhö bhë, -yö -sü 'wun 'ö dhebo bhë 'ö- □blee -an -dhë bhë -a -bha; 'ö töo -ya -pö -an -dhë: («Goon- □ne,) pë -nu 'a- -kë 'dhiö 'saadhö bhë, □ya bo -a 'ple 'gü □yaa- □blee'-.»

40 'Yö □dhe □ya kë 'dhö, 'ö Samali -me -nu -wo nu 'wo- pö -a -dhë wo -nu -wo wo 'bhle □waannu. 'Yö Yesu -yö -dhekpaoyi □ple -kë -an 'piö mü.

41 -Aa', kë- wo 'dhö zlöo bhë, me -nu -wo -kë □va giagiawo 'ö 'wo- -wun -dhe 'wun gia- -wo -nu 'wo -kë -go -a dhiö □dhia bhë -a -wun 'gü.

42 □Dhe □ya 'go mü, 'wo- pö dhebo bhë -a -dhë: «'Yi -zo yö -sü -mü goon- 'ö □ne -a -bha □ne yö 'ö töo 'kpongtaame -nu Dhame; 'yö 'dhö gia- 'ka; 'kee □dhe 'yi- ga -a 'gü zlöo bhë yaa kë □ne 'wun -nu 'ü- □blee yi -dhë bhë □ne 'yi -gban -a -ta, 'ö bhii yi -de gia- -a -wo -nu □wa -da yi 'toudhö, 'yië -an ma.»

Yesu -bha goon- □bhlözë do gbö -dhe bo 'ö- wo

43 □Dhe 'ö -dhekpaoyi □ple bhë, 'ö Yesu □yaa- kë 'dhö mü, -yö -go mü 'ö dho Galile -se 'gü □zian'.

44 Kë- wo 'dhiö bhë, Yesu -ya -pö 'wun □zuan' 'ka □ne: «-Zlan -wodhiölome □bhlë 'yaa 'dhö -a -de -se 'gü» bhë,

45 □dhe □ya 'dho □ya -lo Galile -se 'gü, 'ö 'wo- -nia kun -së 'ka giagiawo, 'ö bhii wo -de 'pö, Paakö 'wlaan- 'ö -kë Zeluzalemë bhë, -wo -kë -a -ta 'ö pë -nu 'ö- -kë 'töüdhö bhë 'ö -kë -an 'yaan 'ka.

46 □Dhe □wa -lo Galile -se bhë -a 'gü, -wo -dho 'wo -da Kana plöo, -dhe 'ö 'yi -gla -a -bha yo 'gü bhë -a -bha. Pö- bhë -a 'gü, 'sedë -bha yuökëme □bhlözë do -yö -kë

mü. 'Yö gɔɔn- 'ö bhë 'ö- -bha 'në do -yö -kë 'yuazë; 'kεε 'në bhë -yö -kë Kapεεnaomë.

47 'Yö □dhe □yaa- ma □ne Yesu □ya 'go Zude -se 'gü □ya nu Galile mü, 'yö dho -a 'piö 'ö □bhea -a -dhë kö -yö 'dho Kapεεnaomë -yaan ö gbö 'ö □ya bhö ga -sü -bha bhë -a -dhe bo.

48 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Kaa -mɔa 'ka 'wun -dhe 'wun gia- 'kpaan 'ka kö kaa -dhidhaapë -nu yö 'iin ka 'yan yaa -da 'wun 'gblüünzë -nu 'gü a!»

49 'Yö gɔɔn- bhë 'yö- pö Yesu -dhë: «N dë, -dhe 'ö ma 'në yaa ga kun □neε, -bhö nu □ii!»

50 'Yö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö 'dho, ü -bha 'në 'ka 'dho ga.» 'Yö gɔɔn- bhë, 'ö Yesu -wo -dhe 'wun gia-, 'ö -ziö 'ö dho.

51 -Yö -kë 'dho □dhia ö □plöö, 'ö- -bha yuökëme -nu -wo nu -a -gɔ zian-, 'wo- pö -a -dhë: «Ü -bha 'në -yö 'bhee-!»

52 'Yö ö -bha yuökëme -nu □dheε' kpö 'töng 'ö- gbö 'bhle -yö □kaa' 'waa, -a -wun 'ka; 'ö 'wo- pö -a -dhë: «-Yö -kë 'dhö kö lan- □ya 'go kwa -gɔ ziën 'dεdε 'ka yeεn, 'ö- kwigüdhe -yö kë -saa.»

53 'Yö gɔɔn- bhë 'ö- -zo -yö -lo 'töng 'ö Yesu -ya pö -a 'ka -a -dhë: «ü -bha 'në 'ka 'dho ga» -a -wun -ta; 'ö- yö □ne 'wun □ple 'wo bhë -wo -kë 'töng do 'ka. 'Yö 'wun bhë 'yö -kë -a -gɔ 'kɔɔme -nu 'ple -bo -a -ta -wun 'ka 'yö 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-.

54 -Dhidhaa -wun kë □ple -naa 'ö Yesu -ya -kë kö □ya 'go Zude □ya nu Galile 'ö bhë.

5

Yesu -bha gɔɔn- 'tosiösüzë -dhe bo -ko

1 □Dhe □ya 'go mü, Zuifö -nu -bha 'wlaan- -yö -kë -dhö, 'ö Yesu -yö -ziö 'ö dho Zeluzalemë.

2 Pödhe bhë -a 'gü, 'pian me 'ö 'bhla -tuë -nu -yö plaan -dhe 'ka bhë, 'yipuë 'ö me -nu -wa dho 'kuë- -yö -kë -a -bha; yö □ne 'ö- -do dhongdhe -nu -bha -dhe 'dhi 'dhö 'soodhu. 'Yipuë bhë □ne 'wo- -dhe Eblö -wo 'gü «Betesaida».

3 'Yipuë bhë, -a -da -a □bhaa -zian 'soodhu 'wo bhë, 'yuame □plëezë -nu 'wo -kë 'yënnngtiime -nu, -gentosiömë -nu,

'tinnngme -nu -an 'ka -wo -kë -lo -sü 'ka mü. [Pë 'wo -ya -a -gɔ -dhe bhë -a -bha 'ö tɔɔ kö 'yi -yaan □tuun'-.

4 Kë- wo bhë 'ö tɔɔ, □ya kë Dëme -bha bome do -yö -yɔɔ 'yi bhë -a □bhaa 'ö 'yi -yö □tuun. 'Ö □ya kë 'dhö, 'yuame -blëezë 'ö -püö -na 'yi bhë -a □bhaa bhë, 'yua □suu'- 'oo □suu'- 'ö- -bha, -yö -bo.]

5 'Töng bhë -a 'ka, gɔɔn- do 'ö 'yua □yaa- 'yënnng bhö -kwε 'gɔɔ- -yaaga ö ga 'sleaga 'piö -yö -kë mü.

6 Yesu -yö -kë ziö □dhia, 'ö- 'yan -yö -kpën -a -bha. 'Ö □dhe □yaa- doa □ne 'yua 'ö- -bha bhë □yaa- 'kun -a -dhe □ya □glɔɔ bhë, 'yö- □dheε' kpö □woë' □neε: «ü- 'piö kö ü -dhe -yö bo □a?»

7 'Yö 'yuame bhë 'yö- pö: «N -Gɔme, me gbe 'yaa n -gɔ, kö □ya kë □ne 'yi □ya □tuun' kö -yaan n -zuö -a □bhaa. 'Yi □ya □tuun 'dhö, -a kë □yië' kö 'aan- □boɔ 'bo -an songdhö 'aan- -püö -a □bhaa kö me gbe □ya -püö -a □bhaa 'saadhö n 'dhiö.»

8 □Dhe -kë 'dhö 'ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö □luu'-; ü -bha □seε' 'sü 'ü 'ta.»

9 -Dhe do bhë 'ö to -a -bha 'ö gɔɔn- bhë, 'ö- -dhe -yö bo; 'ö ö -bha □seε' -be -kë 'ö yö 'ta 'sü -sü -bha.

Yi 'Ö 'wun bhë 'ö □kaa' bhë, -yö -kë Zuifö -nu -bha □glooyi 'ka.

10 'Yö □dhe -kë 'dhö, 'ö Zuifö -nu -gɔme -nu -wa pö gɔɔn- 'ö- -dhe -yö bo bhë -a -dhë: «□Glooyi kun tɔɔ □dεε □a? 'Yö □dhe -kë 'dhö □ne ü -do 'më 'ü ü -bha □seε' bun □i?»

11 'Yö- pö -an -dhë: «Me 'ö n -dhe bo bhë -ya -pö n -dhë 'a n -ma □seε' 'sü 'a 'ta.»

12 'Yö 'wo- □dheε' kpö □neε: «Me 'ö- pö ü -dhë: «Ü -bha □seε' 'sü, 'ü 'ta bhë» dö -mü poo □e?»

13 'Kεε kë- wo 'dhö bhë gɔɔn- bhë, me 'ö- -dhe bo bhë yaa- do gbö 'ö bhii kö Yesu □ya -da me kpö 'gü mü.

14 □Dhe 'ö pë -nu bhë □wa kë 'dhö, -wo -dho -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü. -Dhe bhë Yesu 'yan -yö -do 'zü gɔɔn- bhë -a -bha. 'Yö- pö -a -dhë: «-Bhö -dhe -ga! Ü -dhe □ya bo; □ya kë 'dhö kö □kun 'ü □soon yaa -kë gbö, kö □kun 'ö 'wun 'gbee- me 'ö -ziö -a me □ne -a -ta 'ö dho ü yö.»

15 (-Dhe bhë □ne 'ö gɔɔn- bhë 'ö dɔa -bha □ne Yesu □ne 'ö- -dhe bo,) 'yö 'ö -ziö 'ö dho Zuifö -nu -gɔme -nu 'piö 'ö- pö -an -dhë □ne Yesu □ne 'ö- -dhe bo.

16 -A -kë 'dhö -sü -wun 'gü, 'wo yö Yesu 'piö kë -sü 'gü kö -wo 'wun wɔ -a -ta 'ö bhii pë -nu 'ö- kë bhë -ya -kë 'dhö □glooyi 'ka.

17 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë: «N Dë -yö □tun yuö kë -sü 'gü -kplawo; 'ö ma -de, 'a yuö kë -sü 'gü 'pö.»

18 -Wo -nu 'wo go Yesu dhiö 'dhö bhë -a -wun 'gü, Zuifö -nu -gɔme -nu -wo -kë -a këdhë □mɛɛ' □dhia zlöö kö -waan Yesu zë. 'Ö bhii □ya -an -bha tɔng 'ö -gban □glooyi -bha bhë -a -lö 'gü, □ya 'go mü □ya ö -de -zɔn -Zlan 'ka, -a pö 'ö- wo yö □ne 'ö tɔɔ -Zlan Gbö gia- bhë -a -wun 'gü.

-Zlan Gbö -bha -wogbiindhe

19 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ □neɛ: «A- -blɛɛ ka -dhë 'wun giagia 'ka □ne ma 'a -Zlan Gbö 'ka bhë 'maa 'wun gbɛ 'sü n -de 'gü 'maa- kë; pë 'a n Dë yö -a kë □dhia □ne 'ö 'a- -kë. Pë 'saadhö 'ö n Dë -ya -kë, a- -kë 'pö.

20 'Ö bhii n Dë -yö n -dhɔ -kë, 'ö ö -de këpë -nu 'plɛ -zɔn n -dhë. -A këpë -nu 'wo □va, 'wo -ziö -a mɛ -nu 'wo □ne -an -ta bhë, -yö -dho -an -zɔn n -dhë kö -yaan kë; 'ö ka 'te dhö tun.

21 'Ö tɔɔ -kɔ do 'ö n Dë 'dhö game -nu bho -na -a 'ka ga 'gü 'ö -këdhösü nu -na -a 'ka -an -dhë bhë, 'ö 'a -këdhösü nu -a 'ka mɛ -nu 'a- 'piö kö 'a- nu -an -dhë bhë -an -dhë 'pö.

22 N Dë 'ö 'ka- -ga -na bhë, 'yaa za -lo mɛ gbɛ -bha; 'kɛɛ □ya -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'plɛ nu n -dhë kö 'aan- -a kë,

23 -yö kë 'dhö kö mɛ 'plɛ -waan n □bhlë -ya □ne -kɔ 'wo n Dë □bhlë -ya -na -a 'ka bhë -a 'dhö. □Ya kë 'dhö, kö mɛ 'ö yaa n □bhlë -ya, kö yaa n Dë 'ö n bɔ bhë -a □bhlë -ya □ne bhë.

24 'Wun gia- 'ka, a- -pö ka -dhë: Mɛ 'ö □ya ö 'to kë n -wo -bha, 'ö □ya mɛ 'ö n bɔ bhë -a -wun -dhe 'wun gia-, □toëpö -kë -a 'gü -sü -ya -bha 'ka. Za 'ö dhö kan bhë, yö 'ka 'dho -lo -a tuö gbɔ; 'kɛɛ kö □ya 'go ga 'gü 'saadhö □ne bhë.

25 A- -pö ka -dhë 'zü 'wun gia- 'ka □ne 'tɔng -yö nu -na, 'ö- -de □ya nu 'saadhö, 'ö

mɛ -nu □wa ga 'ö 'wo dho ma 'a -Zlan Gbö 'ka n -wo ma; mɛ -nu 'ö 'tɔng bhë -a 'ka 'ö 'wo dho n -wo ma, -wo -dho dha.

26 'Ö bhii -kɔ do 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'dhoë- 'ka n Dë -gɔ kö -yaan -kë -a 'gü -sü nu -a 'ka mɛ -nu -dhë bhë, 'ö □kaa' -a -dhë -së kö 'a- yö 'pö kö 'aan- -kë -a 'gü -sü nu -a 'ka mɛ -nu -dhë.

27 □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü nu n -dhë kö 'aan- za 'kan; 'ö tɔɔ ma □ne 'a tɔɔ Mɛgbö.

28 Kö □kun 'ö ka 'te -yö tun; 'kɛɛ -a yi -yö nu -na 'ö game -nu 'plɛ 'wo ga -glu -nu 'gü, 'wo dho n -wo ma,

29 kö -waan 'go -an 'gü -waan yö plaan. Mɛ -nu 'ö 'kpa, 'ö -an këwun -yö -kë -së, -wo -dho go ga 'gü -këdhösü 'ö □toëpö 'ka -a 'gü; 'kɛɛ mɛ -nu 'ö -an këwun -yö -kë ya, -wo -dho go ga 'gü kö za -yaan -an 'kun -an 'klo -yaan bhɔ.»

Yesu -bha -wogbiindhe dɔ -kɔ

30 'Ö- pö 'zü: «Ka- -yö bhë □a? □Ya kë 'dhö kö n -kɔ yaa -mɔa -bha gbɔ 'a 'wun -nu 'sü n -de 'gü 'a- kë. Za 'a- dɔ -na bhë, -Zlan □ne 'ö- pö n -dhë 'a- dɔ, 'ö- -de ma za 'a- dɔ -na bhë 'ö kpengdhö 'ö tɔɔ yaa kë □ne n □dhɔɔbhaa -wun 'a- □mɛɛ' -kö 'aan- kë; 'kɛɛ mɛ 'ö n bɔ bhë □ne 'a- -zo 'kun -wun -kë.

31 □Ya kë □ne 'ma -tɔmɔdhe kë n -de -bha, yaa -mɔ kö n -gɔ -wun -yaan kë 'wun gia- 'ka.

32 'Kɛɛ mɛ gbɛ □ne 'ö -tɔmɔdhe -kë n -ma, 'ö ma gia- 'a- dɔ □ne -tɔmɔdhe 'ö- kë -na n -blü 'gü bhë, -yö 'wun gia- 'ka.

33 Kë- wo bhë, kaa mɛ -nu bɔ Zan 'piö kö -yaan n dɔ -kɔ □blɛɛ ka -dhë -a? 'Ö -ka -dhe -ga bhë! -Tɔmɔdhe 'ö- kë bhë -yö 'wun gia- 'ka.

34 Ma -zë, n -ma -wun 'yaa- 'ka mɛ -bha -tɔmɔdhe 'ka n -blü 'gü, 'kɛɛ 'wun -nu bhë a- -blɛɛ 'dhö kö 'kaan- dhasü yö.

35 Zan -yö -kë □ne □labang 'ö dɔ, 'ö 'bhü -na -a 'dhö. 'Ö 'ka- □mɛɛ □zian' kö 'ka □zuögludhi kë -a -bha -dhepuudhe -bha 'tɔng kpö 'bhaa -bha.

36 'Kɛɛ -yö kë ka 'yaan □ne n -ma -tɔmɔdhe □yö □va 'ö -ziö -a 'ka Zan -bha -ta; bhii 'wun -nu 'ö n Dë -ya -lo n kwɛɛ kö 'aan- -an kë bhë, 'ö 'wo bhë, wo □ne 'ö

'wo -təmədhe -kə n -blü 'gü □ne n Dē 'ö n bə.

³⁷ -A -de n Dē 'ö n bə bhē, yō -de gia- □ya -təmədhe kə n -blü 'gü □ne 'wun gia- mü. Yō 'ö bhē, kaa- -wo ma do 'iin kaa- yō do.

³⁸ 'Κεε -a -wo 'ö bhē, -yō kə ka 'yaan □ne 'yaa ka 'gü 'ö bhii με 'ö- bə ('ö n 'ka bhē), 'kaa n -wun -dhe 'wun gia-.

³⁹ Ka -kpəɔ -Zlan -bha 'sēedhe -nu 'gü, 'ö bhii -yō ka -zo 'piō □ne wo □ne 'wo dho □toēpō -kə -a 'gü -sü nu ka -dhē; 'yō 'kaa- □tei' dɔ 'sa □ne wo □ne 'wo -təmədhe -kə n -blü 'gü.

⁴⁰ 'Ö 'ka dɔ bhē 'ö 'kaa nu n 'piō kö 'kaan- kə -a 'gü -sü giagia yō bhē, □ao'!

⁴¹ -Yō kə ka 'yaan □ne, pē 'ö -kə □bhlēyadhē 'ka 'ö go με 'bhee- -nu 'gü bhē 'yaa -mü 'a- □mεε.

⁴² A ka -dɔ; 'ö tɔɔ a- □tei' -dɔ □ne -Zlan -dho 'yaa ka 'gü.

⁴³ -Ka -dhe -ga 'dhe! Ma 'a □ne, nu 'a- wo bhē, n Dē □ne 'ö n bə; 'ö 'kaa n 'kun -sē. 'Κεε με 'waa gbε □ya -nu, □ya 'wun -nu 'sü ö -de 'gü □yaa- kə, 'ö 'ka- kun -sē. Ka- -yō bhē □a?

⁴⁴ Ka- -dho -kə kö με -nu -wo ka □bhlē -ya kö ka -de 'pō 'kaan- -an □bhlē -ya; 'ö pē με 'ö -kə -kə □bhlēzē -sü 'ö go -Zlan 'ö dosen -a 'piō -a 'ka bhē 'ö 'kaa- □mεε'-. □εε, 'ö □ya kə 'dhō ka -dho 'wun gia- -dhe 'wun gia- -kəklē 'sa 'ö 'ka dɔa bhē □εε?

⁴⁵ 'Κεε kö □kun 'ö -kə ka -zo 'piō □ne ma □ne 'a dho za -lo ka tuō n Dē wō 'dhiō; με 'ö dho za -lo ka tuō 'ö tɔɔ Moizō 'ö ka -zo -dɔ -a -bha -wun -nu 'ple -wo go -a 'gü bhē.

⁴⁶ Moizō 'ö bhē, □ya kə □ne ka- -wo -nu -dhe 'wun gia- -bezē (gia- 'ka) kö ka -dho ka -zo yō n -ma, 'ö bhii ma □ne 'ö 'wun -gban n -ma, 'ö- □bεen 'sēedhe 'gü ka -dhē bhē.

⁴⁷ □εε, 'ö □ya kə □ne 'kaa pē -nu 'ö □bεen 'sēedhe 'gü ka -dhē bhē -a -dhe 'wun gia- kö ka -dho n -wo -nu -dhe 'wun gia- -kəklē □εε?»

6

Yesu -bha με -lü -vuu 'sɔɔdhu 'dhi gba 'ö- wo (Matiö 14.13-21; Maakö 6.30-44; Lukö

9.10-17)

¹ □Dhe 'wun -nu bhē □wa kə 'dhō, Yesu -yō -go mü 'ö dho Galile 'yipuē ('wo- -dhe Tibeliasē 'yipuē bhē) -a □zlōö □zian'.

² Με -gbaa □va -wo -ziō -a 'piō -dhid- haapē -nu 'yō -kə -a kə □dhia bhē -a -wun 'gü, 'ö tɔɔ -yō -kə 'yuame -nu □plēezē -dhe bo □dhia.

³ 'Yō Yesu -yō -da -tɔn do tuō, 'ö waa- ö -bha □guē' -nu 'wo □yaannu.

⁴ □Dhe pē -nu bhē 'wo kə -na 'dhō, kö Paakö 'ö -kə Zuifö -nu -bha 'wlaan- 'ka bhē, kö -a yi □ya yō □klōö'.

⁵ 'Yō -dhe 'ö Yesu -ya -ga kö με -gbaa □va -wo nu -na -a 'piō; □dhe -kə 'dhō 'ö- pō Filipö -dhe: «Με -nu 'wo □ne 'töüdhō, -dhe -mlē 'kwa dho -bhöpē yō -a -bha kö 'kwaan- 'dho 'kwaan- nu -an -dhē -waan -bhō -ee?»

⁶ Kē- wo 'dhō bhē, □dhe' bhē -ya -kpö 'dhō kö -ko 'ö- 'ka Filipö □zuō' 'gü kö -yaan -dhe yō -a 'gü; 'yaa 'pō, yō -zē -ya 'slē -dɔ ö -de -go.

⁷ 'Yō Filipö -ya pō -a -dhē: «'Kö -kə □ne 'wēü- □va 'ö dho -mɔ dōnie □kēng' □ple -bha -a □bluu'- -mü 'kwa- -dho -dewo, yaa 'dho pē gbε sü -an -bha, kö με 'ple -waan -a 'klu yō.»

⁸ 'Yō- -bha □guē' -nu 'wo bhē, -a με 'wo- -dhe Andre 'ö -kə Simo Pιεε 'zlaa- 'ka bhē, 'ö- pō -a -dhē:

⁹ «'Nēgɔɔnzē do □ga 'ö dɔ -de, 'klēn □bluu'- bhe 'sensen 'sɔɔdhu waa- 'yuō- □ple -wa kwεε. 'Κεε -mē tɔɔ □bluu'- bhe 'sensen 'sɔɔdhu waa- 'yuō- □ple με -gbaa □va 'wo □ne -an -bha 'ka ε?»

¹⁰ □Dhe □ya kə 'pō, 'ö Yesu -ya pō: «-Ka -yadhē nu με 'ple -dhē!»

'Wo □yaannu 'kpaā -ta mü, bhii -dhe bhē □blēē' -yō -kə -a -bha □va. Με -nu 'wo bhē gɔɔn- -nu 'wo -kə -an 'piō -wo -dho -mɔ με -lü -vuu 'sɔɔdhu -bha.

¹¹ 'Yō Yesu -yō □luu 'yō □bluu'- bhe 'sɔɔdhu bhē -an sü. 'Yō -Zlan zuō pō -a -ta; 'yō- -glu με -nu 'wo -kə -ya -sü 'ka mü bhē -an 'ka. -Kɔ do bhē 'ö- □kaa' 'yuō- □ple 'wo bhē -an 'ka 'ö -an -zo kun 'pō.

¹² □Dhe wo 'ple □wa yēn pē -bhō -sü -bha -sē 'ka, 'ö Yesu -ya pō ö -bha □guē' -nu -dhē: «□Bluu'- 'kluklu -nu 'wo to bhē,

-ka -an 'dho 'kuë- kö □kun 'ö- 'bhaa -yö -kë 'gü □siö'- -pë 'ka.»

13 'Wo- 'kluklu -nu 'wo to kö με -nu □wa yën pë -bhö -sü -bha bhë -an dho 'kuë-, 'ö □kpasen 'gɔɔ- do ö □ga □plε pa.

14 □Dhe με -nu 'yan □ya -da -dhidhaapë 'ö Yesu -ya -kë bhë -a 'gü, 'wo- pö: «Me □ne, -Zlan -wodhiölomε 'wo- pö -yö -dho nu 'kpongtaa bhë, yö -mü!»

15 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu □yaa- yö □ne -wa 'piö kö 'wo ö -ya -gludë 'ka 'gbeetadhe 'ka, 'yö □luu -an ziën mü, 'ö -da ö 'sloo 'ka -tɔn bhë -a tuö.

Yesu -bha 'ta -sü 'yipuë □va -ta -sü (Matiö 14.22-33; Maakö 6.45-52)

16 □Dhe 'yiniadhe □ya dɔ, 'ö Yesu -bha □guë' -nu -wo □yɔɔ, 'wo dho 'yipuë □va bhë -a 'kpong 'dhiö.

17 'Wo -da 'yitagɔ do 'gü kö -waan 'yi 'kan -waan 'dho Kapεεnaomë □zian'. □Dhe kë -na 'dhö kö -dhe □ya trö, kö Yesu -de 'pö yaa nu -an 'piö □kun.

18 'Yi -yö -kë -ma □dhiadhö 'gbee- 'ka, bhii 'buu -yö -kë ziö □dhia 'gbee- 'ka.

19 'Yö □dhe □wa 'dho □ne με- dho 'kilong 'sɔɔdhu 'iin 'slado -naa -ta, ('wo dho -dhe -ga wo □zlöö), kö Yesu -yö 'ta -na 'yi -ta, □ya yö 'yitagɔ 'sɔɔ. 'Yö 'suö -yö -da -an 'gü.

20 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Kö □kun 'ö 'suö -yö ka -kë, ma -mü!»

21 'Wo- -kë □ne με dho □gbaannu kö Yesu -yaan -da wo 'piö 'yitagɔ 'gü mü. 'Kεε 'yitagɔ -yö -gban 'ö bhii kö □wa -lo 'yi 'kpong 'dhiö, -dhe 'wo -kë 'dho □dhia -a -bha bhë -a -bha 'saadhö.

Me -gbaa -nu -bha Yesu □μεε'- 'wo- wo

22 □Dhe 'ö -dhe □ya 'po, με -gbaa -nu me 'wo to 'yipuë □va bhë -a □zlöö □zian' bhë, -wa -yö □ne kë 'wo- wo mü bhë, 'yitagɔ do □ne 'ö -kë mü. 'Ö □dhe 'ö Yesu -bha □guë' -nu 'dho 'dho -na, Yesu gia- yaa kë -an 'piö 'yitagɔ 'gü mü, wo 'sloo □ne 'wo dho.

23 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, 'yitagɔ gbe -nu -wo -go Tibeliasë plöö □ne 'wo nu 'ö -dhe 'wo □bluu'- -bhö -a -bha kö Yesu □ya yën -bhea -Zlan -dhë -sü 'ka bhë 'wo -gban -a 'sɔɔ.

24 'Yö □dhe με -gbaa □va 'wo bhë waa Yesu yö 'iin -a -bha □guë' -nu yö -dhe bhë

-a 'gü, 'wo -da 'yitagɔ -nu 'wo bhë -an 'gü 'ö 'wo dho Kapεεnaomë -a □μεε' □dhia.

Yesu -bha -kë -bhöpë 'ö -kë -a 'gü -sü nu με -dhë -a 'ka -sü

25 □Dhe □wa 'dho □wa -lo 'yipuë □va bhë -a □zlöö 'ma □zian', -wo -kpën Yesu -bha 'ma; 'yö 'wo- □dheε' kpo 'wo- pö: «Yi -Gome, ü -nu 'nö -më yië □εε?»

26 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: -Yö 'wun gia- 'ka □ne ka -kë n □μεε' □dhia; 'kεε yaa kë □ne -dhidhaapë -nu 'a- -kë bhë -a -wun -mü; n □μεε'- 'ka- wo -na bhë 'ö tɔɔ ka □bluu'- -bhö 'ö ka 'gu -yö dɔ -së 'ka.

27 Kö □kun 'ka yuö -kë -bhöpë 'ö- 'gü dho □siö'- bhë -a -wun 'gü; -ka yuö kë □zian' pë με 'ka dhoë- -bhö, 'ö dho □glɔɔ kö -yaan kë ka -go □toëpö -kë -a 'gü -sü 'ka -a -wun 'gü. -Bhöpë 'ö bhë με 'ö dhoë- nu ka -dhë 'ö tɔɔ Μεgbö; 'ö tɔɔ kwa Dë -Zlan □ya ö -bha -kɔ -mɔ 'wuën- -sü □duakëpë -ya -a -bha.»

28 'Yö 'wo- □dheε' kpo □neε: «-Më 'yi dho -a kë kö 'yiën- -Zlan -bha yuö -nu kë □εε?»

29 'Yö Yesu -ya -daa -kë -an -go 'ö- pö: «Pë 'ö -Zlan -bha yuö 'gbloo 'piö, 'ö tɔɔ kö με 'ö- bɔ bhë, 'ka- -wun -dhe 'wun gia-.»

30 'Yö 'wo- pö -a -dhë: «Kö -bhö -dhidhaapë do kë kö 'yiën- ü -wun -dhe 'wun gia- 'sa! -Më -yuö 'ü dhoë- kë □εε?»

31 'Ö ('wun bhë, 'wo- □zuan' sü Moizö -bha kë 'ö- wo 'kpa wo 'bhema -nu -bha -zo -yö -a -bha -με 'ka -sü, -dhidhaapë -nu 'ö -kë bhë -a -wun 'gü bhë -a -bha) 'wo- -wun □blεε -a -dhë, 'wo- pö: «Yi 'bhema -nu bhë, kë- wo 'kpa, -wo 'manë -bhö 'yënnng □taa. -A -dee 'wun 'ö -gban -a -bha, -yö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü □neε: □Bluu'- 'ö go dhang- 'gü -Zlan 'piö bhë, -Zlan -ya -nu -an -dhë 'wo- -bhö. »

32 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë giagia 'ka □ne Moizö 'yaa -mü 'ö □bluu'- 'ö go dhang- 'gü bhë 'ö- nu ka -dhë, 'kεε n Dë □ne 'ö □bluu'- gia- 'ö go dhang- 'gü bhë 'ö □ya kë 'ö- nu με -dhë;

33 bhii -Zlan -bha □bluu'- 'ö tɔɔ -a με 'ö go dhang- 'gü 'ö □yɔɔ kö -yaan -këdhösü nu 'kpongtaame -nu -dhë bhë.»

34 □Dhe -kë 'dhö, 'wo- pö -a -dhë: «Yi Dëme, □bluu'- bhë -a nu yi -dhë -kplawo 'sa.»

35 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ma □ne 'a tɔɔ □bluu'- 'ö -këdhösü 'dhö n 'gü. Me 'ö □ya nu n 'piö, din 'ka 'dhoë- kë 'gbædhö, 'ö me 'ö □ya 'we n -wun -bha, 'yi mü -dho 'ka 'dhoë- kë 'gbædhö.

36 'Kee a- pö -na ka -dhë 'zü: 'Ka ka 'yan dɔ n -ma, 'kee 'kaa n -wun -dhe 'wun gia-.

37 -Yö kë 'pö- wo ka 'yaan □ne me -nu 'ö n Dë -ya nu n -dhë bhë, -a me 'kö -dhö, -yö -dhö nu n 'piö; 'ö me 'ö □ya nu n 'piö, 'ö n 'ka 'dho -a -wun -zuö -kɔ □taa 'gbædhö;

38 'ö tɔɔ a -go dhang- 'gü kö me 'ö n bɔ bhë, 'aan- -a -zo 'kun -wun kë; n 'ka nu n -de -zo 'kun -wun kë □dhia.

39 Me 'ö n bɔ bhë, pë 'ö- -zo 'kun -wun 'ka 'ö- 'piö kö 'a- kë bhë 'ö tɔɔ me -nu 'ö -an -wun -lo n kwæ bhë, kö □kun 'ö me -yö -kë -an songdhö 'ö -kë 'gü □siö' -me 'ka, 'kee kö 'a -an 'plë bho ga 'gü yi -kaanta 'ka.

40 'Ö bhii -yö n Dë -zo 'kun -wun 'ka kö me 'saadhö 'ö -an 'yan 'dhö dɔ -na -a Gbö -bha, 'ö 'wo- -wun -dhe -na 'wun gia- bhë, -wo □toëpö -kë -a 'gü -sü yö kö 'aan- -an bho ga 'gü yi -kaanta 'ka.»

41 □Aa', 'wun bhë yaa dhi Zuifö -nu -dhë -a pö 'ö- wo ma □ne 'a tɔɔ □bluu'- 'a go dhang- 'gü bhë -a -wun 'gü.

42 'Yö 'wo- pö: «Zozefu gbö do Yesu □ne 'yaa -mü -a? Kwa- dhe -dɔ 'ö 'kwa- dë dɔ; 'ö □dhe -kë 'dhö □ne -dhe -mlë 'ö dɔ -a -bha 'ö- 'godhe -yö -kë dhang- 'gü -dhe 'ka εε?»

43 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka ka bo n -wun □blæ' -sü 'ka ka 'ko -nu -dhë -sü -wo □löö;

44 me yaa -mɔa -bha kö -yaan nu n 'piö -a 'ke n Dë 'ö n bɔ bhë, yaa- me -dhe, kö ma 'pö, yi 'dhiötöy 'ka, 'aan- bho ga 'gü.

45 'Ö bhii pë 'ö -Zlan -wodhiölome -nu -gɔ 'sëedhe 'gü -ya -pö: 'Wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha, -Zlan -yö -dho -an 'plë □daan' -a 'ka. □Ya kë 'dhö kö me 'oo me 'ö □ya ö 'to kë n Dë -wo -bha 'ö □ya ö -kɔ kpɔ -a -gɔ, -yö nu n 'piö.

46 Kë- wo bhë yaa kë □ne kö me 'wo bhë, Dë yö 'wo- wo bhë yö -mü. -A -de me do 'kpaan 'ö go -Zlan 'piö bhë, yö do bhë □ne 'ö- yö.

47 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka □ne me 'ö □ya 'we n -wun -bha, kö □ya □toëpö -këdhösü yö.

48 'Ö tɔɔ ma □ne 'a tɔɔ □bluu'- 'ö -këdhösü 'dhö n 'gü.

49 Ka 'bhema -nu bhë, kë- wo 'kpa bhë, 'manë 'ö -kë 'yënnng □taa bhë, -wa -bhö 'kee -wo -ga.

50 □Ya kë 'dhö, kö □bluu'- me 'ö go (-Zlan 'piö) dhang- 'gü bhë -yö ka -bha 'ka; kö me 'ö □yaa- -bhö, yö 'ka 'dho ga.

51 Ka- -yö bhë □a! Ma □ne 'a tɔɔ □bluu'- 'a -këdhösü nu me -nu -dhë, 'ö 'a go dhang- 'gü. □Bluu'- 'a- 'ka bhë, me 'ö □ya n 'sü ö -bha 'ka, -këdhösü -yö -dho kë -a -gɔ □toëpö 'ka. 'Ö □bluu'- 'a dho -a nu bhë 'ö tɔɔ n -de nu 'a 'dhoë- wo kö 'kpongtaame -nu -waan -këdhösü yö -a -ta bhë.»

52 □Dhe 'ö Yesu -yö 'wun □blæ 'dhö, Zuifö -nu -wo -yö vundhe ma -sü 'gü wo 'ko -nu songdhö -a pö -sü 'ka: «'Yö, -më -kë 'ö me □ne 'ö 'wun □blæ □nëdhö □næ? -Më tɔɔ -yö -dho ö bun nu kwa -dhë -bhöpë 'ka ε?»

53 'Yö Yesu □ya pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka, □ya kë □ne Megbö bun 'ö nu ka -dhë -bhöpë 'ka bhë kaa ka -kɔ 'kpɔ -a -gɔ 'iin -a fei 'ö dhoë- nu bhë kaa- 'kun, kö -këdhösü bhë □ya dha ka -gɔ □ne bhë.

54 'Ö tɔɔ me 'ö □ya ö -kɔ kpɔ n bun -gɔ 'ö □ya n fei kun -yaan kë ö müpë 'ka, kö -këdhösü 'ö -dhö □toëpö 'ka bhë, □yaa- yö; 'ö kö me bhë a -dho -a -bho ga 'gü yi -kaanta 'ka.

55 Bhii n bun bhë □ne 'ö tɔɔ -bhöpë giagia, 'ö n fei 'dhö müpë giagia 'ka.

56 □Ya kë 'dhö kö me 'ö □ya ö -kɔ 'kpɔ n bun -gɔ -bhöpë 'ka 'ö □ya n fei 'kun müpë 'ka kö -yö -klu -sü 'ka n -ma, 'ö ma -de 'pö, 'a -klu -sü 'ka -a -bha.

57 Kö -kɔ do 'ö n Dë 'ö 'bhee- 'ö n bɔ -a 'ka 'ö 'a- 'ka 'bhee- -a 'sëa- 'gü bhë □ne 'ö me 'ö □ya ö -kɔ kpɔ n bun -gɔ -bhöpë 'ka 'ö- 'ka 'bhee- n sëa- 'gü 'pö.

58 □Bluu'- 'ö go dhang- 'gü 'ö nu ka -ta bhë, □ya -lo. 'Yaa □ne -a me 'ö ka 'bhema -nu -wa -bhö 'kpa bhë -a 'dhö, 'ö bhii □dhe -kë 'dhö -wo -ga. □Bluu'- 'ö □ne bhë, me 'ö □ya ö -kɔ 'kpɔ -a -gɔ -bhöpë 'ka, -yö -dho -këdhösü yö □toëpö 'ka.»

⁵⁹ 'Wun -nu 'wo □ne Yesu -yö -bö -a 'gü 'dhö kö -yö me -nu □daan' -na Zuifö -nu -bha -bhökuëkö 'gü Kapεεnaöme.

Me □daan' -wo -nu 'wo -gban □toëpö -këdhösü -bha

⁶⁰ □Dhe 'ö Yesu □ya 'wun □bleε' - □ne -kö bhë -a 'dhö, 'ö- -bha □guë' -nu medhevadhε -wo yö -a pö -sü 'gü □neε: «'Wun me bhë -a ma -sü -dho kë 'gbee-; dö dho ö 'to kë -a -bha -εε?»

⁶¹ Kë- wo bhë, pë 'ö- -bha □guë' -nu -wo -kë -a pö □dhia wo 'ko -nu -dhë bhë, -ya -ma. □Dhe -kë 'dhö 'yö- pö -an -dhë: «'Wun bhë □ya ka dö -gboundhö □ne -kö bhë -a 'dhö,

⁶² yi 'ö ma 'a Mεgbö 'ka 'a dho -da -a 'ka dhang- 'gü, -dhe 'a -kë -a -bha -be bhë -a -bha, ka -dho kë mü □dhë 'ö 'ka dö 'dhö □neε?

⁶³ 'Ö töö -Zuu 'slööslö □ne 'ö -këdhösü nu me -dhë; bun 'ö 'ka- -ga -na □ne, -a -yö -a -bha -pë gbε 'yaa 'dhö. □Ya kë 'dhö kö 'wun □bleε' -wo -nu 'ka- ma bhë □ne 'wo -këdhösü 'ö go -Zlan 'piö bhë 'wo- nu me -dhë,

⁶⁴ 'ö me 'bhaa -nu 'wo ka songdhö 'ö 'waa- -dhe 'wun gia- bhë.» -A pö 'ö Yesu -ya wo 'dhö bhë 'ö töö 'go -a züöyi -bha, me -nu 'ö 'waa- -wo -nu -dhe 'wun gia- 'iin me 'ö dho ö dö ö yaagüme -nu kwεε bhë -yö -an dö.

⁶⁵ □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö- pö 'zü: «Pë 'ö -kë 'a- pö me gbε yaa 'dhö -mōa -yö nu n 'piö kö -Zlan yaa- -kö -mō 'wuën- -sü nu -a -dhë bhë 'ö bhë.»

⁶⁶ □Aa', □dhe -kë 'dhö zlöö, 'ö sü 'töng bhë -a -bha, -a -bha □guë' -nu 'wo bhë, -an □plëözë -wo -kan -a -bha.

⁶⁷ -Dhe -kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö ö -bha □guë' -nu 'gö- do ö ga □ple 'wo bhë -an -dhë: «Ka- 'piö 'ka 'dho 'pö a?»

⁶⁸ 'Yö Simö Pieε -ya -daa -kë -a -gö 'ö- pö: «N Dëme, dö 'kpaan 'yi dho dho -a 'piö ee? Bhi □ne 'ö -wo 'ö □wa bö -a -ta 'wo □toëpö -këdhösü yö bhë 'ö ü -gö.

⁶⁹ Yi ü -wo -nu -dhe 'wun gia- 'ö 'yi- döa □ne bhi □ne 'ü töö me 'ö -Zlan -ya sü ö -bha 'ka.»

⁷⁰ 'Yö Yesu -ya -daa -kë -an -gö 'ö- pö: «Kë- wo bhë, me 'gö- do ö ga □ple 'ka

bhë, ma kun 'a ka □dhö- -kë n 'piö a? 'Kεε me do -yö ka ziën 'ö dü -bha me 'ka 'sa!»

⁷¹ Me 'ö 'wun -gban -a -bha 'ö- □bleε bhë 'ö töö Zuda, Simö Ikalioötö gbö. Zuda 'ö bhë, -yö -kë Yesu -bha □guë' -nu 'gö- do ö ga □ple 'wo bhë -a me do 'ka 'dhö; 'kεε yö □ne 'ö □dhe 'wo yö mü zlöö 'ö Yesu 'dhö dö.

7

Yesu dheglu 'në göön- -nu -bha -a -dhe 'ö waa- wo 'wun gia- bhë -a -wun

¹ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö -nië Galile -se 'gü; yaa- -dhö kë gbö kö -yaan 'dho Zude -se 'gü 'ö töö Zuifö -nu -göme -nu -wo -kë -a □mεε' □dhia kö -waan -a zë.

² □Dhe 'ö -kë □ne Zuifö -nu -bha 'wlaan- -yi 'ö -kë so 'kö -nu 'wlaan- -yi 'ka bhë, □ya yö □klöö',

³ 'Ö Yesu dheglu 'në göön- -nu -wa pö -a -dhë: «-Bhö 'dho Zude kö ü -bha □guë' -nu (me 'wo to 'ma) -waan ü këyuö -nu yö 'pö.

⁴ 'Ö töö me 'ö- 'piö kö me -nu -wa dö, 'yaa ö këyuö -nu -bin. □Dhe ü këyuö -nu □wa kë □nedhö bhë, kö -bhöë kë kö -an 'yan -yö dö ü -bha 'sa!»

⁵ Kë -de 'ö- wo bhë, -a dheglu -nu 'wo bhë, -a -wo -nu -dhe 'wun gia- -sü yaa kë -an -gö.

⁶ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ka -zë 'töng 'saadhö -yö ka -bha 'töng -së 'ka, 'kεε ma -zë n -ma yaa -lo □kun.

⁷ 'Ö bhii 'kpongtaame -nu 'ka 'dho ka -san zë; 'kεε ma -zë -wo n -san -zë, 'ö töö ma □ne □ya kë 'a- pö -an -dhë □ne -an këpë -nu -wo ya.

⁸ Ka -zë, -ka 'dho 'wlaan- bhë -a -ta. N 'kaa dho 'ma, 'ö töö n -ma 'töng -së yaa -lo □kun.»

⁹ □Dhe 'ö □yaa- pö -an -dhë 'dhö, (yaa kpa -an -bha waa 'dho wo 'kuë 'wlaan- bhë -a -ta Zude,) -yö -to Galile.

Yesu -bha -dho Tabεnaklö 'wlaan- -ta -kö

¹⁰ □Dhe 'ö- dheglu 'në göön- -nu □wa 'dho 'wlaan- bhë -a -ta, 'ö- □zuö' -yö □luu kö -yaan 'dho; 'ö yö -de 'pö, 'yö dho 'wlaan- bhë -a -ta; 'kεε yaa ö -de -zön kö me -nu -waan yö.

11 Zuifö -nu -gome -nu -wo -kë -a □mεε' □dhia 'wlaan- bhë -a -ta -a pö -sü 'ka □nεε: «-Yö 'më?»

12 Mε -nu -wo -kë -a -wun □blεε' □dhia -wo □löö □va 'ka mε gbung 'gü mü □nεε: «Mε bhë 'wunsékémε -mü», kö mε 'bhaa -nu -wa pö -na: «-Abi!» kö mε 'bhaa -nu -wa pö -na: «Mε -nu -püö -mε -mü.»

13 'Kεε mε gbε yaa kë -dhö kö -zogbansü -yaan kë -a -go kö -yaan -wun □blεε', 'ö bhii 'suö -yö -an -kë Zuifö -nu -gome -nu -dhë.

14 □Dhε 'ö 'wlaan- bhë □wa dö -a yi ziën, 'ö Yesu -yö dho -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü, 'ö yö mε -nu □daan' -sü -bha.

15 Zuifö -nu -gome -nu □zuö' 'bhaa -yö -bho, 'ö 'wo yö -a pö -sü 'gü wo 'ko -nu -dhë: «Mε 'ö yaa pë gbε □daan' □nε 'wun □suu'- -nu 'wo □nε -ya -dö -kəklë □εε?»

16 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -go 'ö- pö: «Mε □daan' -wo -nu 'wo 'go -na n 'dhii bhë, waa 'go n 'gü 'kεε -wo -go -Zlan 'ö n bə bhë -a kwεε.

17 Mε 'ö □ya ö □zuö' 'dhi 'po kö -yaan -Zlan -zo 'kun -wun kë, -yö -dho -a 'wun dö kö ma mε □daan' -wo -nu -wo -go -Zlan 'piö 'iin a- -sü n □deë' 'a mε □daan.

18 Mε 'ö □luu' -na ö □deë' 'ö mε -nu □daan' -na bhë, 'təbhədhε □nε 'ö- □mεε ö -de -bha 'ka; 'kεε mε 'ö yuö kë -na mε 'ö- bə bhë -a 'tə -wun 'gü, 'wun gia- □nε 'ö- □blεε, 'ö □sua -wun 'yaa- 'gü.

19 -Yö 'wun gia- 'ka □nε Moizö -yö (-Zlan -bha) tōng -nu -nu ka -dhë. 'Kεε □dhε -kë 'dhö □nε dö 'ö- kun ö 'kun -ko 'ka εε? □Ya kë 'dhö ka- 'piö 'ka n zë -më -wun 'gü ii?»

20 □Dhε -kë 'dhö 'ö mε gbung -nu 'wo bhë 'wo- pö -a -dhë: «-Zuu yaa -yö ü 'gü! 'Yaa 'dhö dö 'ö- 'piö 'ö ü zë □εε?»

21 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -go 'ö- pö: «Pë do 'kpaan 'a- -kë □glooyi 'ka bhë yö kun 'ö □ya ka dö -gbəudhö bhë □a!

22 Kë- wo bhë Moizö yaa- pö ka -dhë 'ka gəon- -nu zë 'bong a? ('Kεε kö 'wun bhë □dhε 'ö -da -na kö yaa bhə -dewo □kun); 'ö 'ka -we -a -bha 'ö □glooyi 'ka, 'ka mε -nu zë 'bong.

23 Ka 'ö ka 'we -a -bha kö 'ka mε -nu zë 'bong □glooyi 'ka □nε -ko 'ö 'ka Moizö -bha tōng -nu 'gü -a 'dhö, kö □kun 'ö 'ka dho kë tōng -lö 'gü -mε -nu 'ka bhë, -më -kë 'ö 'ka

ka wö -siö n -ma mε -dhε bo 'a- wo □glooyi 'ka, -a məbheedhε 'gü 'iin -a nii 'gü bhë -a -wun 'gü 'sa?

24 Kö □kun 'ka za dö mε -bha mε buēnpë -wun 'gü, 'kεε 'ka za -nu dö, -wo kë kpengdhö.»

'Wun 'ö -gban Yesu -bha -kë -Zlan -bha -Yamε 'ka -sü -bha

25 Zeluzalemë plöömε 'bhaa -nu -wo -kë -a pö □dhia: «Gəon- 'wo- □mεε' -na -waan zë □nε kun □nε □a?

26 Yö □ga 'ö mε -nu □daan' -na mε gbung 'gü 'ö mε gbε 'yaa 'dhö kö -yö □yəon -a -bha □nε! Kë- wo bhë, kwa -gome -nu 'wo □nε -a dö 'pö 'wo- wo □nε yö 'ö təo -Zlan -bha -Yamε 'pö bhë ee?

27 -Zlan -bha -Yamε 'ö bhë □ya nu, mε gbε 'ka 'dho -a 'godhε dö, 'kεε kö mε 'ö □nε kwa- 'godhε -dö 'sa!»

28 Yesu -yö -kë mε -nu □daan' □dhia -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü. □Dhε □ya kë 'dhö, 'yö -gbə □woë' □nεε: «-Yö 'dhö 'wun gia- 'ka, ka n -dö, 'ö 'ka n 'godhε dö. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë n 'ka nu n □deë'. Mε bhë -yö -dhö giagia 'ka; -zo -tən -a -dhë -mε -mü. Yaa kë □nε a -nu n □deë'. Mε 'ö bhë 'kaa- dö.

29 Ma 'pö, 'a- dö 'ö təo a -go -a 'piö, 'ö yö □nε 'ö n bə.»

30 □Dhε □ya kë 'dhö, 'wo- këdhε □mεε kö -waan -a 'kun; 'kεε mε gbε yaa- 'kundhε yö, 'ö təo kö -a 'kun 'tōng 'ö -Zlan -ya -ya ö -bha 'wun -nu -yö 'ko 'dhiö -ko 'ka bhë yaa -lo □kun.

31 'Kεε kë- wo 'dhö bhë mε gbung 'gü mü, mε -nu -wo -kë □va 'ö 'wo- -wun -dhε 'wun gia-. -Wo -kë -a pö □dhia: «-Zlan -bha -Yamε 'ka- -wun □blεε' -na bhë, □ya kë □nε □ya nu, -yö -dho -dhidhaapë -nu kë 'ö -ziö -a 'ka gəon- □nε -a -bha -ta -a?»

'Dhasi -nu 'wo -an bə kö -waan Yesu 'kun

32 □Dhε 'ö -wo -nu 'ö mε -nu 'wo Yesu -wun -dhε 'wun gia- mε gbung 'gü mü, 'wo -kë □blεε' □dhia -wo □löö bhë 'ö □ya -da Falizi -mε -nu 'toudhö, 'wo kpa slabhome -nu -gome -nu -bha, 'wo 'dhasi -nu bə -dhε bhë -a -bha kö -waan Yesu 'kun.

33 'Yö Yesu -ya pö: «A □tun ka 'piö 'tōng 'dədə 'ka; □ya 'go mü kö n 'dho -sü -mü mε 'ö n bə bhë -a 'piö.

³⁴ Ka -dho n □mεε', 'kεε ka 'ka 'dho n yö, bhii ka 'ka 'dho -mɔa 'kaan- 'dho -dhe 'a dho kë -a -bha bhë -a -bha.»

³⁵ 'Yö Zuifö -nu -gɔmε -nu -wo yö wo 'ko -nu □dheε' 'kpɔ -sü -bha □woë' □nεε: «-Dhe -mlë 'ö dho dho -a -bha kö 'kwaan- 'kun -a yö -sü 'ka 'ö- -wun □blεε' -na □ne -oo? Kö 'dho 'pö dhoë- wo Zuifö -nu 'wo -pen -sü 'ka Glëkö -se 'gü -dhe -nu -bha bhë -an 'piö kö -yaan Glëkö -nu □daan' bhë ee?

³⁶ -A pö -de 'ö- wo <ka -dho n □mεε' 'kεε ka 'ka 'dho n yö 'ö tɔɔ ka 'ka 'dho -mɔa -bha kö -dhe 'a dho kë -a -bha, 'kaan- 'dho -a -bha> bhë, -a -gen tɔɔ -më poo □ee?»

Yesu -bha mε □daan' -wo -nu 'wo -gban 'yigɔ -nu -bha

³⁷ So 'kɔ -nu 'wlaan- -yi -kaanta 'ö- -wun 'dhö 'gbee- bhë, □dhe 'ö □ya -lo, -a yi bhë -a 'ka, Yesu -yö -dɔ mε gbung 'dhiö 'ö- pö -wo 'gbee- 'ka □nεε: «Mε 'ö 'yi mü -dho 'dhoë- kë -na, -yö nu n 'piö, -yö 'yi mü.

³⁸ Bhii -yö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü □nεε: Mε 'ö □ya n -wun -dhe 'wun gia-, -kë -a 'gü 'yigɔ -nu -dho go -a □zuö' 'gü 'wo -ziö.»

³⁹ 'Wun 'ö Yesu -ya □blεε 'dhö bhë -yö -gban -Zuu 'slööslö 'ö mε -nu 'wo- -wun -dhe 'wun gia-, 'wo dho -a yö bhë -a -bha; 'ö tɔɔ pë -nu bhë, □dhe 'wo kë -na 'dhö, kö -Zuu 'slööslö yaa nu □kun mε 'bhee- -nu -dhë, 'ö bhii kö Yesu yaa -da □kun 'tɔbhɔdhe 'gü.

'Gügludhe 'ö -da Yesu Klito -wun 'gü

⁴⁰ □Dhe mε -nu 'wo -kë mε gbung 'gü mü, 'ö -wo -nu 'wo bhë □waa- ma, -wo -yö -a pö -sü 'gü: «Mε 'ö □ne, 'wun gia- 'ka, -Zlan -wodhiöloomε 'ö kwa 'yan 'dhoë- -gɔ bhë yö -mü!»

⁴¹ Kö -an mε 'bhaa -nu -wa pö -na: «-Zlan -bha -Yamε -mü!» Kö- mε 'bhaa -nu ('ö- -de, -a -bha -bhɔ Betelëmë, Zude -se 'gü -sü bhë 'ö 'waa- dɔ bhë), kö -wo bɔ -na -dhe do bhë -a 'gü -wa pö -na: «'Öö- 'öö, -Zlan -bha -Yamε bhë, mε dho go Galile yö -mü -a?

⁴² (Këpë 'yaa -mü,) 'ö tɔɔ pë 'ö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: -Zlan -bha -Yamε bhë -yö -go Davidö □suu'- 'gü, 'ö dho bhɔ Betelëmë -pö 'ö Davidö (-de gia-) -yö -kë -a 'gü bhë -a 'gü.»

⁴³ □Dhe □ya kë 'dhö, -an -wo yaa 'dho -dhe do 'gü gbɔ 'wun -nu 'wo bhë -an -wun 'gü; 'yö 'gügludhe -yö -da -an ziën.

⁴⁴ Mε 'bhaa -nu -wa -kë kö -waan -a 'kun 'kεε waa- 'kundhe yö.

Zuifö -nu -gɔmε -nu -bha -kɔ Yesu -wun 'ka -sü

⁴⁵ □Dhe 'wun -nu bhë □wa kë 'dhö, 'dhasi -nu -wo -ye wo 'zü 'wo dho slab- home -nu -gɔmε -nu waa- Falizi -mε -nu 'piö; 'yö 'wo -an □dheε' 'kpɔ 'pö □nεε: «-Më -kë kaa- 'kun kaa nuë □ε?»

⁴⁶ 'Yö 'dhasi -nu -wa pö: «'Wun □blεε' -kɔ □suu'- 'ö gɔɔn- bhë 'ö- wo bhë, -a -mε yaa kë -dhö do!»

⁴⁷ 'Yö Falizi -mε -nu -wa pö -an -dhë: «-Më -nu 'ka dɔa □nε; -a 'wun □blεε' -wo -nu □wa ka -püö 'pö a?

⁴⁸ Kwa □kɔɔnmε -nu waa- Falizi -mε -nu bhë, -a -ga 'ka- wo bhë, -a dö -zë 'pö 'ö 'wun -nu bhë 'ka- yö □ne □ya -an -dhe 'wun gia-?

⁴⁹ 'Yö □dhe -kë 'dhö □ne mε -nu 'wo bhë -wo -dɔ □dhë 'ö 'wo wo □kwaa wo -de -zü -ii? 'Waa pë gbε dɔ -Zlan -bha tɔng -bha □dheε! -Zlan -bha 'dhangga □ya -an 'kun.»

⁵⁰ Falizi -mε do -yö -kë mü 'pö, 'wo- -dhe Nikodemö. Kë- wo bhë, yö □ne 'ö yi do 'ka 'ö dho Yesu 'piö 'dhiö □zian'. □Dhe 'wun -nu bhë □wa kë 'dhö, 'ö- pö -an -dhë:

⁵¹ «Kë- wo kwa -gɔ tɔng 'gü bhë, kwa -mɔa kö 'kwa za -lo mε tuö kö kwaa- -wo -nu ma 'iin kö pë -nu 'ö- kë -na kwaa- dɔ □a?»

⁵² 'Yö 'wo- -daa -kë -a -gɔ 'wo- pö: «-Më 'ü dɔa □nεε! Galile -mε □suu'- 'wo bhë 'ü -an 'piö 'pö a? □Kpɔɔ'- -Zlan -bha 'sëedhe -nu 'gü 'dhe! -Zlan -wodhiöloomε □ya 'go Galile do 'bha- ma □a?»

⁵³ □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo -kan wo 'kuë- 'ö mε 'ö -dhö, 'ö dho 'ö -gɔ kɔɔ.]

8

'Wun 'ö -gban dhebɔ 'wo- kun gɔɔn- 'piö -a -bha

¹ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö -dho Olivie -ton tuö.

² □Dhe 'ö- -ta -dhe □ya 'po, -a -dhiadhiö tii 'gü, -yö -dho -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'ö mε gbung -nu -wo □nië -a -zü (-waan

wo 'to to -a -bha). 'Yö □yaannu, 'ö yö -an □daan' -sü -bha.

³ 'Yö tōnggōmē -nu waa- Falizi -mē -nu 'wo nu dhebo do 'wo- kun gōon- 'piö -a 'ka -a 'dhiö mē gbung 'gü mü.

⁴ 'Ö 'wo- pö Yesu -dhë: «Yi -Gōmē, dhebo 'ö □nē yi- -kun gōon- 'piö.

⁵ 'Yö pē 'ö □bēen' -sü 'ka Moizö -bha tōng 'sēedhē 'gü -ya -pö 'yi- -zuö -guö 'ka -yö 'to -a □kwaa'. -Dhē 'ü- -ga -a 'gü bhē, 'yi- kē □dhē □ēē?»

⁶ □Dhēē' bhē -wa -kpo -a -gō 'dhö 'kpēnng- 'ka, kö -waan -a 'kundhē yö 'wun dō -a -bha -sü 'ka. 'Yö Yesu -yö ö -gō yö 'sei, 'ö yö pē -ya -sü -bha 'sia- ö -kōnēga 'ka.

⁷ 'Wo □dhēē' kpo -a -gō □naazē 'ka. □Dhē □ya kē 'dhö, 'ö ö -gō □luu 'ö- pö -an -dhë: «Mē -nu 'ka nu 'saadhö □nē, mē 'ö yaa □sōon yaa kē do, -yö -guö 'sü, dhebo □nē -ya -zuö dō -a 'ka -sü zü dō 'kwee-!»

⁸ □Dhē □yaa- pö 'dhö, 'yö ö -gō -gban 'sei 'zü, 'ö yö pē -ya -sü -bha 'zü.

⁹ □Dhē mē -nu 'wo nu dhebo bhē -a 'ka, □wa -wo -nu bhē -an ma 'dhö, 'yö 'wo -kan wo 'kuē- do do 'ka. □Dhē 'ö mē ziizii -nu □wa ziö 'dhiö, 'ö -dadhēü -nu -wo -ziö 'pö; 'ö Yesu waa- dhebo bhē, 'wo -an to 'sloo 'ka, kö yö □tun dō -sü 'ka -a 'dhiö mü.

¹⁰ 'Yö ö -gō □luu 'ö- pö dhebo bhē -a -dhë: «Dhebo, mē -nu 'wo bhē □wa 'dho 'mē 'töüdhö □ēē? Waa za -lo ü -bha gbo □a?»

¹¹ 'Ö dhebo bhē 'ö- pö -a -dhë: «N -Gōmē, waa za -lo n tuö gbo.» 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ma -de 'pö, n 'ka 'dho za -lo ü tuö 'pö; -bhö ü -bha 'dho wo; 'kēē kö □kun 'ü □sōon yaa -kē gbo.»]

Yesu -bha -kē 'kpongtaadhē -bha -dhepuudhē 'ka -sü

¹² □Dhē □ya kē 'dhö, Yesu -yö ö -bha -dho 'dhiö mē gbung -nu 'wo □sia bhē -an □daan' -sü 'ka, 'ö- pö: «Ma □nē 'a tōō 'kpongtaamē -nu -bha -dhepuudhē; mē 'ö □ya ziö n 'piö, -dhepuudhē 'ö -kē -a 'gü -sü 'ka bhē, -yö -dho 'ta sü -a 'gü; yaa 'dho ta -dhetiidhē 'gü 'gbēēdhö.»

¹³ 'Ö Falizi -mē -nu -wa pö -a -dhë: «Pē -nu 'ü- □blēē' -na bhē, -an □bhlē gbe 'yaa 'dhö 'ö tōō ü -de -gō -wun □nē 'ü- □blēē' -na bhē.»

¹⁴ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Kö -kē □nē -tōmōdhē 'a- kē -na bhē, -a -wun -yö -gban n -de -bha, -yö 'wun gia- 'ka, 'ö tōō -dhē 'a go -a -bha, a- -dō n -de -gō, 'ö 'a n 'dhodhē dō; 'kēē kö ka -zē, n 'godhē -nu, n 'dhodhē -nu 'kaa- gbe dō.

¹⁵ Ka -bha 'wun -yö 'ko 'dhiö -ko -nu □ga 'wo -kē mē 'bhee- -bha 'ka bhē! □Ao', ma 'pö 'maa za -lo mē gbe tuö.

¹⁶ 'Kēē □ya kē □nē 'ma- pö 'a za -lo mē tuö, kö ma za bhē -yö ö -wōdhē -kun, 'ö tōō za bhē 'maa- -lo mē tuö -mē 'ka 'dhö do. Yiē- n Dē 'ö n bō bhē □nē □ya kē 'ö za bhē 'yi- -kan.

¹⁷ 'Yö □bēen' -sü 'ka ka -bha tōng 'sēedhē 'gü □nē -tōmōdhē 'ö dho kē, -a kē -mē -nu □wa kē □plē kö -yö □bhlēzē.

¹⁸ Ka gia-, -ka -dhē -ga bhē 'dhē! Ma -de gia-, a -tōmōdhē -kē n -de -bha, 'ö □ya 'go mü 'ö n Dē gia- -de 'ö n bō bhē 'pö, 'yö ö -bha -kē n -ma.»

¹⁹ 'Yö 'wo- □dhēē' kpo □nēē: «Ü dē -de 'kö ('ü- -wun □blēē' -na) bhē, -yö 'mē poo □ēē?» 'Yö- pö -an -dhë: «'Kaa n Dē dō 'iin 'kaa n dō. □Ya kē □nē ka n -dō -bezē kö ka -dho n Dē dō 'pö.»

²⁰ 'Wun -nu bhē Yesu -yö -an -blēē ö -bha mē -nu □daan' -sü 'ka kö -yö -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü, 'pian mē 'ö □ya kē 'wo pē -nu gbaō -Zlan -dhë bhē -a -dhē -bha. 'Ö mē gbe yaa nu -yaan (pö -a -dhë □ya 'wun □zaa' -sü kē kö -yaan) -a 'kun, 'ö bhii kö 'tōng 'ö -ya -a -bha 'ka bhē yaa -lo □kun.

'Wun 'ö -gban Yesu 'dhodhē -bha, -a -wun 'ö- □blēē

²¹ 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «A 'dhoē- dho; ka -dho n □mēē' -'kēē ka 'ka 'dho n yö; ka -dho ga ka -bha □sōon yaa -nu 'gü, 'ö tōō -dhē 'a dho dho -a -bha bhē, kaa 'dho -mōa 'kaan- -da -a -dhē -bha.»

²² 'Yö Zuifö -nu -gōmē -nu -wo yö -a pö -sü -bha wo 'ko -nu -dhë: «-A pö 'ö- wo <ka 'ka 'dho -da -dhē 'a dho dho -a -bha bhē -a -dhē -bha> □nē kö □ya kē 'dhö kö ö -de zē 'pö dhoē- wo bhē ee?»

²³ 'Ö Yesu -ya -daa -kē -an -gō, 'ö- pö: «Ka 'pö, ka 'kpongtaa zö, kaa 'go dhang- 'gü; 'kēē ma -zē, 'maa 'kpongtaamē 'ka, a -go dhang- 'gü.

²⁴ Pē 'ö -kē 'a- pö ka -dhë, ka -dho ga ka -bha □sōon yaa -nu 'gü bhē 'ö bhē; 'ö bhii

□ya kë □ne kaa- -wun -dhe 'wun gia- □ne ma □ne 'a tɔɔ <me 'ö -dhö>, kö ka -dho ga 'gbönggböng ka -bha □sɔɔn yaa -nu 'gü.»

25 'Yö 'wo- pö -a -dhë: «Dö -mü ü 'ka εε?» 'Yö- -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «'Go -a züdɔyi -bha 'ö yö □dεε -bha □ne, 'wun -nu 'a- □blεε bhë, waa ka -zo 'kun a?»

26 'Wun -yö n -gɔ □va kö 'aan- □blεε'- ka -blü 'gü. 'Kεε -yö kë 'püë- wo ka 'yaan □ne me 'ö n bɔ bhë -yö 'wun gia- -blεε; 'ö pë 'a- □daan -a 'piö □ne 'a 'kpongtaame -nu □daan -a 'ka.»

27 'Wun bhë -a □blεε'- 'ö- wo 'dhö bhë, -an □zuö' yaa yö -a Dë 'ö kwa -bha -Zlan 'ka bhë -a -bha □ne yö 'ö- -wun □blεε' -na bhë.

28 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë: «Yi 'ö 'ka dho Mεgbö dɔa -gaatalü -bha bhë, -a yi bhë -a 'ka ka -dho -a dɔa □ne ma 'a tɔɔ <me 'ö -dhö>; yi bhë -a 'ka, ka -dho -a -dhe yö □ne pë -nu 'a -an kë -na □ne, yaa 'go n -de 'gü. Pë -nu 'ö n Dë -yö n □daan -a 'ka bhë □ne 'a- □blεε' -na □ne.

29 Mε 'ö n bɔ bhë -yö n 'piö. Yaa n 'to 'sloo 'ka 'ö bhii pë 'ö- -zo 'kun -wun 'ka □ne □ya kë 'a- -kë.»

30 'Wun bhë -a □blεε'- 'ö Yesu -ya wo 'dhö bhë, -yö -ya me □plëezë □zuö' -bha 'ö 'wo- -wun -dhe 'wun gia-.

Mε □daan' -wo 'ö -ghan □nua -nu waa- me -nu 'ö 'wo -potaasü -an -bha

31 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö me -nu 'wo Zuifö 'ka 'wo- -wun -dhe 'wun gia- bhë -an -dhë: «'Ö □ya kë □ne ma me □daan' -wo -nu 'a me □daan' -na -an 'ka bhë, 'ka- 'kun ö 'kun -kɔ 'ka kpinngdhö, ka -dho kë ma □guë' -nu gia- 'ka;

32 □ya kë 'dhö, ka -dho 'wun gia- dɔ; 'ö- -wun 'gü, 'ka dho kë -potaasü.»

33 'Yö 'wo- pö -a -dhë: «Yi Ablaamö □suu'- -ta -nu 'ka; □ya kë 'dhö kö yiëë kë do me gbε -gɔ 'gan 'gü. □Ya kë 'dhö kö yi -bha -go 'gan 'gü -sü kö -potaasü -yaan kë yi -gɔ bhë -yö -go 'më 'wun bhë -a 'gü ii?»

34 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Mε 'kö □sɔɔn yaa -kë, kö -yö □sɔɔn yaa -gɔ □nuadhε 'gü □ne bhë.

35 □Nua 'ö 'ka- -ga -na bhë, me -me 'yaa -mü. Mε 'ö me -me 'ka 'ö tɔɔ Mεgbö; 'ö dho toë 'dhö.

36 'Ö □ya kë □ne me 'ö me -me 'ka, 'kwa -we -a 'ka -Zlan Gbö 'ka bhë, □ya kë □ne □ya ka bho □nuadhε 'gü, kö -potaasü giagia □ya kë ka -gɔ.

37 Kë- wo bhë a- □tei' -dɔ □ne Ablaamö □suu'- -ta -nu -mü kaa. 'Kεε ka- 'piö 'ka n zë 'sa! 'Ö tɔɔ 'kaa ka -kɔ 'kpɔ ma me □daan' -wo -nu -gɔ.

38 Pë -nu 'ö n Dë -ya -zɔn n -dhë bhë □ne 'a -we -a 'ka; 'kεε ka -zë, pë -nu 'ö ka dë -ya pö ka -dhë bhë □ne 'ka- -kë.»

39 'Yö 'wo- pö -a -dhë: «Yi dë 'ö tɔɔ Ablaamö.»

'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «□Ya kë □ne ka -kë Ablaamö -bha 'në -nu gia- 'ka -be, ka -dho -a këpë -nu kë.

40 'Kεε dɔ 'kwa- wo □ne, 'kö -kë □ne 'wun gia- 'a goë -Zlan 'piö bhë a- -blεε ka -dhë, pë do 'ö ka □zuö' 'piö 'ö tɔɔ 'ka n zë. -A □ga 'ka- wo bhë, Ablaamö bhë, kë- wo □ne -yö 'wun □suu'- bhë -a -kë -a?»

41 □εε, 'ö 'ka- -yö bhë □a! Mε 'ö ka dë 'ka bhë □ne 'ka 'to -a pin 'piö, 'ka pë -nu kë -na 'dhö bhë.»

'Yö 'wo- -daa -kë -a -gɔ 'wo- pö: «'Yiëë 'në -nu 'ö me -nu -wo -mɔa -wa pö -gbloo 'gü -në -nu -mü yi 'ka -an 'ka; yi dë -yö do -Zlan 'ka.»

42 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Zlan 'ka- □wɔɔn -na bhë, □ya kë □ne -yö ka dë 'ka 'wun gia- 'ka -bezë, n -dho -yö -dho ka kë, 'ö tɔɔ nu 'a- wo zö □ne, -Zlan □ne 'ö n bɔ, 'a go -a 'piö 'a nu; yaa kë □ne a -nu n □deë' 'dhö, yö kun; yö □ne 'ö n bɔ.

43 □Ya kë 'dhö kö 'wun -nu 'a- □blεε' -na ka -dhë □ne -a ma 'kaa- wo n -gɔ bhë 'ö tɔɔ n -wo -nu ma -to □ya ta ka -gɔ.

44 Ka dë 'ö tɔɔ dü. Pë 'ö 'ka- 'piö 'ö tɔɔ ka dë 'ö bhë -a -zo 'kun -wun kë -sü. 'Go -a züdɔyi -de -bha, me zë □ne 'ö- wo -kplawo. Yaa dɔ 'wun gia- 'gbloo 'piö do, 'ö bhii 'wun gia- 'yaa- 'gü. □Ya kë □ne □ya □sua -wun -nu □blεε', 'yaa pë gbε 'ka yö □ga □suame -mü -a 'ka, 'ö □sua dë 'ka.

45 'Kεε ma -zë, 'wun gia- □ne 'a- □blεε; pë 'ö -kë 'ö 'kaa n -wo -nu -dhe 'wun gia- 'ö bhë.

46 □Dheε' do □ga □ne: Dö -mü ka songdhö 'ö dho -mɔa kö -yaan -zɔn □ne 'ma □sɔɔn yaa kë □εε? 'Ö □ya kë 'dhö kö

-më -kë 'ö 'ma 'wun gia- [blɛɛ]-, 'ö 'kaa-dhɛ 'wun gia- [nɛɛ]?

47 'Kɛɛ kɛ- wo bhɛ -yö kɛ ka 'yaan [nɛɛ]: Mɛ 'ö -Zlan -bha mɛ 'ka, -yö ö 'to -kɛ -Zlan -wo -bha. Ka 'ö 'ka bhɛ, 'kaa -Zlan -bha mɛ 'ka bhɛ yö [ga 'ö- kɛ -kɔ 'dhö bhɛ.]»

'Wun 'ö -ghan Yesu -bha -kɛ [va Ablaamö -bha -sü -bha

48 'Yö Zuifö -nu -wa pö -a -dhɛ: «-A pö 'yi- wo Samali mi -mü ü 'ka, 'iin 'ö -zuu yaa -yö ü 'gü bhɛ, bhi gia-, -dhɛ 'ü- -ga -a 'gü bhɛ, [sua 'yi- -kɛ -a?]»

49 'Yö Yesu -ya pö -an -dhɛ: «-Zuu yaa 'yaa n 'gü. Pɛ 'a- -kɛ 'ö tɔɔ n Dɛ [bhlɛ -ya 'a- wo; 'kɛɛ ka -zɛ, ka -kɔ n [bhlɛ -ya -sü 'ka.

50 'Maa 'tɔbhɔdhe [mɛɛ]- n -de -bha 'ka; mɛ 'ö 'tɔbhɔdhe [mɛɛ]-na n -ma 'ka bhɛ -yö -dhö. Yö [nɛ [ya kɛ 'ö za kan bhɛ.

51 'Kɛɛ a- -pö ka -dhɛ 'wun gia- 'ka [nɛɛ]: Mɛ 'ö [ya n -wo -nu [bhlɛ -ya, yö 'ka 'dho ga 'gbɛɛdhö.]»

52 'Yö Zuifö -nu -wa pö -a -dhɛ: «-Aa -ba, 'yiɛ ü -dhɛ yö 'sabla! -Zuu yaa do -yö ü 'gü! Ablaamö [ya ga; -Zlan -wodhiölome -nu [wa ga; 'kɛɛ bhi -zɛ, ü- pö: <Mɛ 'ö [ya n -wo -nu [bhlɛ -ya, yö 'ka 'dho ga 'gbɛɛdhö.>

53 Yi dɛ Ablaamö bhɛ [ya ga; -Zlan -wodhiölome -nu 'wo bhɛ [wa ga 'pö. [Ya kɛ 'dhö kö kɛ 'pö 'ü- wo [va -an -bha 'pö bhɛ ee? [Ya kɛ 'dhö kö -mɛ -mü ü 'ka ɛ?]»

54 'Ö Yesu -ya -daa -kɛ 'ö- pö: «[Ya kɛ [nɛ n -de 'sü 'a- wo [va -be, kö -a -yöɛ -pɛ gbɛ 'yaa -dhö. 'Kɛɛ mɛ 'ö n 'sü -na [bhlɛzɛ bhɛ 'ö tɔɔ n Dɛ 'ö 'ka- pö -na -yö ka -bha -Zlan 'ka bhɛ.

55 'Kɛɛ kö 'kaa- dɔ 'sa! Ma -zɛ a- -dɔ. [Ya kɛ [nɛ a- -pö -bezɛ 'maa- dɔ kö [sua 'a- -kɛ [nɛ ka 'dhö. 'Kɛɛ a- -dɔ -sɛ 'ka, 'ö 'a- -wo -nu [bhlɛ -ya.

56 Ka dɛ Ablaamö 'ö bhɛ, kɛ- wo 'kpa bhɛ, pɛ 'ö- -zo -kɛ -a -dhɛ 'ö tɔɔ kö 'ö ö 'yan dɔ n -ma. 'Ö- [zuö' 'glu -yö dhi nu 'a dho -a wo bhɛ -a -wun 'gü; 'ö [dhɛ [yaa -yö 'ö- [zuö' 'glu -yö -dhi.]»

57 'Yö Zuifö -nu -wa pö -a -dhɛ: «Bhi 'ö ü -kwɛ yaa 'gɔɔ- 'sɔɔdhuzɛ [kun bhɛ, 'ü ü 'yan -kpɛn Ablaamö -bha -sü -wun [blɛɛ 'fɛfɛ 'ka 'dhö a?»

58 'Yö Yesu -ya -daa -kɛ -an -gɔ 'ö- pö: «A- -pö ka -dhɛ 'wun gia- 'ka [nɛɛ: Ablaamö bhɛ -a kɛ [yiɛ' -dewo kö -yaan bhɔ kö a -dhö, 'ö 'a [tun -dhö [nɛ.]»

59 [Dhɛ [yaa- pö 'dhö, 'wo -guö -lö kö -waan -a -zuö -a 'ka. 'Kɛɛ Yesu -yö -bin 'ö -ziö 'ö go -Zlan -gba -a 'gü -kɔ mü 'ö dho.

9

Yesu -bha gɔɔn- 'ö bhɔ 'yɛnngtiime 'ka -a -dhɛ bo 'ö- wo

1 Yesu -yö -kɛ ziö [dhia yi do 'ka, 'ö -kpɛn gɔɔn- do 'ö- 'yɛnng -yö -kɛ tii 'ö bhɔa -a -bha.

2 'Yö- -bha [guɛ' -nu -wa [dhɛɛ' kɔɔ [nɛɛ: «Yi -Gɔmɛ, -mɛ -kɛ 'ö gɔɔn- [nɛ 'ö- 'yɛnng -kɛ tii 'ö bhɔa [ɛɛ? Kö kɛ- wo bhɛ, -yö -sü -a -de [sɔɔn -bha [ii, 'iin -yö -sü -a -mɛ -nu [sɔɔn -bha [ii?]»

3 'Ö Yesu -ya pö -an -dhɛ: «Yaa yö -a [sɔɔn 'iin -a -mɛ -nu [sɔɔn -wun -bha. -Yö -bhɔ 'yɛnngtiime 'ka 'dhö -yö kɛ 'dhö kö -Zlan -yaan bɔ -a 'gü -yaan pɛ -nu kɛ.

4 [Dhɛ 'ö- -dhɛ 'dhö [tun 'po -sü bhɛ, kwa [dua' -mü kö mɛ 'ö n bɔ bhɛ, kwa -bha yuö kɛ. Gbeng -yi 'yaa [gbiin gbɔ, 'ö bhii 'kwa dɔ gbeng [sia, kwa yuökɛdhɛ gbɛ 'ka dho kɛ -dhö.

5 'Töng 'a- 'ka 'kpongtaa [nɛ, a -dhɛpuudhɛ 'ka.]»

6 [Dhɛ [yaa- pö 'dhö, 'yö ö 'dhee bhɔ; 'yö- [kaan 'sɛ 'ka 'ö- [glüü gɔɔn- 'ö bhɛ -a 'yɛnngdhö,

7 'ö- pö -a -dhɛ: «'Dho 'ü ü wöödhɛ 'zlu Siloe 'yi -glu [bhaa.] ([Waa- pö Siloe kö -wa -pö «mɛ 'wo- bɔ».)

'Yö [dhɛ gɔɔn- bhɛ [ya 'dho [ya ö wöödhɛ 'zlu, 'yö nu kö -a 'yan [ya -dhɛ yö.

8 'Yö gɔɔn- bhɛ -a -zü 'to mɛ -nu 'wo -an -gɔ 'gunng 'gü bhɛ, [dhɛ [waa- yö, 'wo- pö: «Gɔɔn- [nɛ 'yaa -mü 'ö -kɛ [yaannu -sü 'ka -de, -gba -dhɛ -sü 'ka [naa?]»

9 Kö mɛ 'bhaa -nu -wa pö -na: «Yö -mü.» Kö mɛ 'bhaa -nu -wa pö -na: «-Abi', 'yaa -mü; 'kɛɛ -yö -bhɔ -a -bha.]»

[Dhɛ [ya kɛ 'dhö, 'ö gɔɔn- bhɛ 'ö- pö -an -dhɛ: «Ma gia- -mü.»

10 'Yö 'wo- [dhɛɛ' kɔɔ [nɛɛ: «-A kɛ -kɔ -yö -kɛ [dhɛ 'ö 'ü -dhɛ yö [ɛɛ?]»

11 'Yö- -daa kë 'ö- pö: «Goon- 'wo- -dhe Yesu bhë □ne 'ö pë -kë □ne 'yoo 'dhö 'ö- sü 'ö- □glüü n 'yënggdhö, 'ö- pö n -dhë: «-Bhö 'dho Siloe 'yi -glu □bhaa 'ü ü wöodhe 'zlu»; 'yö □dhe 'a yën n wöodhe 'zlu -sü -bha 'ö n 'yan -yö -dhe yö.»

12 'Yö 'wo- □dhe' kpo □ne: «Goon- bhë, -yö 'më εε?» 'Yö- pö -an -dhë: «-Dhe 'ö- -bha 'maa- do -o.»

Falizi -me -nu -bha goon- 'ö- 'yan 'dhi -yö -po bhë -a □dhe' kpo 'wo- wo

13 □Dhe 'wun -nu bhë □wa kë 'dhö, 'ö goon- bhë 'wo dhoë Falizi -me -nu □dhia.

14 -A -gen too 'tong 'ö Yesu -yö ö -ko -ziö -a 'ka ö 'dhe 'gü 'se -kaan -a 'ka -sü 'ka kö -yaan goon- bhë -a 'yan 'dhi poë bhë, -yö -kë Zuifö -nu -bha □glooyi 'ka.

15 'Yö goon- bhë 'wo- □dhe' kpo -ko 'ö □kaa' bhë -a -wun 'ka kö wo gia- -waan yö. 'Yö- pö: «'Yoo pë 'tee 'ö- bho 'ö □glüü n 'yënggdhö, 'a dho 'a n wöodhe -zlu, 'yö n 'yan -yö -po □ne.»

16 'Yö Falizi -me 'bhaa -nu -wo yö -a pö -sü 'gü □ne: «Më 'ö 'wun -kë □ne -Zlan -bha me 'yaa -mü bhii yaa □glooyi -bha tong 'kun.»

Kö -a me 'bhaa -nu -wa pö -na: «-A □ga 'ka- wo bhë □soonyaame -yö -moa kö -yö -dhidhaapë □suu'- □ne -a kë □a?»

'Yö 'wun bhë -a -wun 'gü 'ö 'gügludhe -yö -da -an ziën.

17 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Falizi -me -nu -wo □dhe' 'bhaa kpo goon- 'ö- 'yan -yö bo bhë -a -go □ne: «Bhi gia- -de 'ö goon- bhë 'ö ü 'yan po bhë, 'bha -dhe -ga 'wun bhë -a 'gü, goon- bhë dö -mü -a 'ka ε?» 'Yö- -daa -kë -an -go 'ö- pö: «-Zlan -wodhiölome -mü.»

18 'Kë 'wun bhë yaa Zuifö -nu -gome -nu -zo 'kun □ne goon- bhë -yö kë 'dhiö □zian' -be 'yënggtiime 'ka, kö 'tong bhë -a 'ka -yö kë -dhe yö -me 'ka. 'Wo- -me -nu □dhoo -kë;

19 'wo -an □dhe' kpo □ne: «Më 'ö □ne kaa- 'në -mü -a? □Dhe 'ö bho bhë -a 'yëngg- -kë tii □a? -Më -wun 'ö -kë 'ö- 'yan □ya 'po □ne?»

20 'Yö- -me -nu -wa -daa -kë -an -go 'wo- pö: «Pë do 'yi- do 'ö too yi -bha 'në -mü, 'ö- 'yëngg- -kë tii 'ö bhoo.»

21 -A me 'ö -kë goon- 'ö- -dhe bo waa- -ko 'ö □kaa' zlöo 'ö- 'yan 'dhi -yö -po bhë 'yiëë- gbe do. Ka gia-, -kaa □dhe' kpo 'dhe, -yö -moa -yö ö -de -ta -wun □bleε'; □ya kë zii!»

22 Pë -kë 'ö- -me -nu -wo 'wun -daa -kë 'dhö bhë, 'ö too -wo -suö Zuifö -nu -gome -nu -dhë, bhii too Zuifö □wa -moa 'gü 'saadhö kö me 'oo me 'ö 'dhoë- pö Yesu too -Zlan -bha -Yame -waan kë -yaan 'go wo songdhö wo -bha -bhokuëkö 'gü.

23 Pë -kë 'wo- pö: «□Ya kë zii 'saadhö; -yö -moa kö -yö ö -de -ta -wun □bleε'; -kaa □dhe' kpo!» 'ö bhë.

24 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Falizi -me -nu -wo goon- 'ö- 'yëngg -yö -kë tii 'dhiö bhë -a □dhoo -kë 'zü -dëüwo 'wo- pö -a -dhë: «'Wun gia- □bleε'- -Zlan wö 'dhiö; goon- 'ö ü -dhe bo bhë yi- □tei' -do □ne □soonyaakëme -mü -a 'ka.»

25 'Yö- pö -an -dhë: «-Yö □soonyaame 'ka oo, 'yaa- 'ka oo, 'maa- gbe -naa do. Pë do 'a- do 'ö too a -kë 'yënggtiime 'ka -be, 'kë □deε □ne 'ma -dhe -yö zlöo.»

26 'Wo- □dhe' kpo □ne: «-Më 'ö- -kë ü 'ka εε? -Yö ü 'yan -po -këklë □εε?»

27 'Yö- pö -an -dhë: «Ka 'to 'pö kaa- kë n -ma bhë □ee, 'iin □dhë, 'yaa 'pö 'ma bo -a 'gü 'saadhö ka -dhë. -Më 'ö 'ka- 'piö kö 'a bo -a 'gü 'zü do ka -dhë □ne 'iin 'ka- 'piö kö 'ka kë -a -bha □guë' -nu 'ka 'pö bhë ee?»

28 'Wo yö 'wun -bleε -a 'ka -sü -bha 'wo- pö: «Bhi □ne 'ü too goon- bhë -a -bha □guë'. Yi -zë yi Moizö -bha □guë' -nu 'ka.

29 Yi- □tei' do □ne kë- wo 'kpa bhë, -Zlan -yö 'wun -bleε Moizö -dhë; 'këε me □suu'- □ne 'yiëë- 'godhe -dee do!»

30 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö goon- bhë 'ö- pö -an -dhë: «□Aan'-, ka gia- ka -yö bhë □aa! Më 'te 'tun -wun do kun bhë □a; 'kaa- 'godhe do, 'këε □ya n -dhe bo 'sa!

31 Kwa- □tei' do □ne -Zlan 'yaa ö 'to kë □soonyaame -nu -bha, 'këε -yö ö 'to -kë me 'ö- □bhlë -ya, 'ö- -zo 'kun -wun -nu -kë -a -bha.

32 'Ka- ma do □ne me □ya kë -dhö □ya me 'ö 'yëngg 'dhö tii 'ö bhoo -a 'yan 'dhi 'po □a?

33 Goon- 'ö bhë □ya kë □ne yaa 'go -Zlan 'piö -be, yö 'ka 'dho pë gbe kë.»

³⁴ 'Yö 'wo- pö -a -dhë: «-Më 'ü dɔa □nɛɛ, bhi 'ü □sɔɔn yaa 'gü ü -de 'böü 'ka 'ü bhɔa bhë, ü- 'piö 'ü yi □daan'- 'pö a?» □Dhe □ya kē 'dhö, 'wo- -kē 'ö go -an -bha -bhɔkuëkɔ 'gü mü.

'Wun me 'ö 'yënnngtiidhe 'ka -Zlan -bha zian -ta

³⁵ 'Wun bhë Yesu -ya -ma □nɛ gɔɔn- bhë □waa- kē. □Dhe □ya kē 'dhö, 'yö dho -a 'piö 'yö- □dhɛɛ' kɔɔ □woë' □nɛɛ: «'Ü Mɛgbö -wun -dhe 'wun gia- -a?»

³⁶ 'Ö gɔɔn- bhë 'yö- pö: «N -Gɔmɛ, mɛ bhë dö -mü -ii kö 'aan- -a -wun -dhe 'wun gia- -ɛ?»

³⁷ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Yö -de gia- 'ö 'wun □blɛɛ' -na ü -dhë □nɛ!»

³⁸ 'Yö gɔɔn- bhë 'ö yö ö kɔɔn 'gü Yesu 'dhiö, 'ö- pö -a -dhë: «A ü -wun -dhe 'wun gia-, n Dɛmɛ.»

³⁹ □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -a -dhë: «A -nu 'kpongtaa zö za 'kan -wun 'ka, kö 'yënnngtiimɛ -nu -waan -dhe yö, 'iin kö mɛ -nu 'wo -dhe yö kö -an 'yënnng -yaan trö.»

⁴⁰ Falizi -mɛ -nu 'wo -kē mü 'pö bhë, □dhe 'ö- mɛ 'bhaa -nu □waa- -wo bhë -a ma, 'wo- □dhɛɛ' kɔɔ, 'wo- pö: «Yi -de 'pö yi 'yënnngtiimɛ -nu 'ka a?»

⁴¹ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «□Ya kē □nɛ ka -kē 'yënnngtiimɛ -nu 'ka -bezë kö za 'ka 'dho ka kun; 'kɛɛ □dhe -kē □nɛ ka- -pö ka -de -dhë □nɛ ka 'yan -yö 'po -sü 'ka bhë, yö □ga 'ö za □ya ka kun bhë.»

10

'Wun □zuan' 'ö -gban 'bhla -tuëmaakëmɛ waa- ö -bha -tuë -nu -an -bha

¹ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü □nɛɛ: «A- pö ka -dhë 'wun gia- 'ka: Mɛ 'ö dho -da -tuë -nu wɔdhe -bha, 'ö yaa bɔ -a 'dhi -bha, 'ö □ya -lö -gla -zü, kö mɛ bhë □kwaanmɛ -mü -a 'ka, kö kɛpɛyaamɛ -mü -a 'ka.

² 'Kɛɛ mɛ 'ö □ya bɔ 'kɔdhi -bha 'ö □ya -da mü, kö -tuë -nu 'wo bhë -an -maakëmɛ -mü -a 'ka.

³ □Ya kē 'dhö 'ö 'kɔ -maakëmɛ -yö 'kɔdhi -po -a -gɔ 'ö -da mü. □Ya kē 'dhö 'ö -tuë -nu -wo 'wun ma -a -ta. Yö □nɛ 'ö □ya -tuë -nu 'wo bhë -an □dhɔɔ kē -a mɛ 'ö -dhö -a 'tɔ 'ka, 'ö 'wo -ziö -a 'piö 'ö dho -an 'ka plaan.

⁴ Wo 'plɛ □wa yö plaan, 'ö yö -an -dhë 'dhiö, 'wo -ziö -a 'piö 'ö bhii -wo wo -maakëmɛ -wo -dɔ.

⁵ 'Kɛɛ waa 'dhö -mɔa -wo ziö mɛ 'ö 'waa -dɔ -a 'piö. □Duë □nɛ 'wo dho -a wo -a -dhë; 'ö tɔɔ 'waa- -wo dɔ.»

⁶ 'Wun □zuan' bhë □dhe Yesu □yaa- -zɔn -an -dhë 'dhö, waa- -gɛn ma.

Yesu -bha -kë -tuëmaakëmɛ -së 'ka -sü

⁷ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «A- -pö ka -dhë giagia 'ka □nɛ -tuë -nu -bha 'kɔ bhë -a kpong wɔdhe -yö -a 'dhi -bha -pë 'ö tɔɔ ma.

⁸ Mɛ -nu 'wo nu n 'dhiö 'saadhö bhë, □kwaanmɛ -nu -mü -an 'ka; kɛpɛyaamɛ -nu -mü -an 'ka. 'Kɛɛ -tuë -nu waa 'to -an -wo -nu 'piö.

⁹ Ma □nɛ 'a tɔɔ -yö 'kɔdhi -bha kpong. Mɛ 'ö □ya bɔ n -ta □ya -da kɔɔ, -yö -dho dha. □Ya kē 'dhö, -yö -dho -mɔa -yö -da kɔɔ 'iin -yö yö plaan; -yö -dho ö -bha -bhöpɛ yö.

¹⁰ □Kwaanmɛ 'ö 'ka- -ga -na bhë, -yö -nu kö -yaan ö -bha □kwaan, -yaan mɛ zë, -yaan pë 'gü □siö'-. -A -bha yuö □nɛ bhë. 'Kɛɛ ma -zë a -nu kö -kɛdhösü -yaan kē mɛ 'bhee- -nu -gɔ ö 'plɛ 'ka.

¹¹ Ma □nɛ 'a tɔɔ -tuëmaakëmɛ giagia. -Tuëmaakëmɛ giagia 'ö bhë -yö ö -de -nu ö -bha -tuë -nu -wun 'gü.

¹² 'Kɛɛ mɛ 'ö yuö -kē kö -waan -a □saan' bho, 'ö 'yaa -tuëmaakëmɛ giagia 'ka bhë; -tɔan gbɛn- □ya -wo yö, 'ö -tuë -nu 'wo bhë -an -dhë 'dhiö bhë, -yö -duë 'ö dho 'ö -tɔan gbɛn- -yö kan -an 'gü 'ö 'bhla -nu -wo -pɛn.

¹³ □Duë 'ö- wo bhë 'ö tɔɔ pë 'ö- -yuö kē -na bhë 'ö tɔɔ 'wëü-; 'yaa ö -zo 'ta 'bhla -nu -wun 'gü.

¹⁴⁻¹⁵ Ma □nɛ 'a tɔɔ -tuëmaakëmɛ giagia. -Kɔ do 'ö n Dë -yö n dɔa, 'ö ma -de 'pö 'a- dɔa bhë 'ö- 'ka 'pö yië- ma 'bhla -nu yi songdhö 'ö 'a n -de -nu -an -wun 'gü.

¹⁶ -Tuë 'bhaa -nu -wo n -gɔ 'ö 'waa -tuë wɔdhe 'ö □nɛ -a -bha. □Yö -së kö 'a yö -an -dhë 'dhiö kö -wo -da mü 'pö. -Wo -dho n -wo ma, 'ö -an dho 'kuë- -sü -yö -kē do, 'ö -an -maakëmɛ -yö -kē do.

¹⁷ N Dë -yö n -dhɔ -kë; 'ö tɔɔ a n -ma -tosiadhe -nu kö -kɛdhösü -yaan kē n -gɔ 'zü.

18 Yaa kë □ne n 'gbee- -ta 'wo- bho. A- sü n -de 'gü 'a n -ma -tosiadhe nu. -Kö -mo 'wuën- -sü -yö n -go kö 'aan- -a nu 'iin kö 'aan- -a yö 'zü. Pë 'ö n Dë -yö n bo -a -wun 'ka 'ö bhë.»

19 'Wun 'ö- □blæ' -ko □suu'- -yö -kë 'dhö bhë, -yö 'gügludhe -da Zuifö -nu ziën 'zü.

20 -An me □plëezë -wo -kë -a pö □dhia: «-Zuu yaa do -ya 'gü! -Yö 'bloonzë! Ka ka 'to -to -a -bha -më -wun 'gü ii?»

21 -An me 'bhaa -nu -wo -kë -a pö □dhia 'pö: «Me 'ö -zuu yaa 'dhoë- 'gü, -a 'wun □blæ' -wo yaa kë -dhö. Kë- wo bhë, 'ka- ma do □ne -zuu yaa □ya 'yënnngtiime 'yan 'po do 'ka- yö □a?»

Zuifö -nu -bha -ko Yesu -wun 'ka -sü

22 (□Dhe 'ö 'töng 'bhaa □ya ziö,) me -nu -wo -nu wo 'ko □bhaa Zeluzalemë kö -Zlan -gba -a 'gü -ko kë 'wo- wo 'slööslo 'kpa bhë -a 'wlaan- 'wo- kë -na -kwe -bha bhë, -waan -a wo 'zü. -Yö -kë 'dhö 'nene 'töng 'ka.

23 Yesu -yö -kë □ziö' 'ziö □dhia -Zlan -gba -a 'gü -ko 'pian me 'ö Salomö -bha -Zlan -gba -a 'gü -ko -gban 'lü 'dhoë- 'ka bhë -a 'ka.

24 'Ö Zuifö -nu -wo □nië -a -zü, 'wo- pö -a -dhë: «-Më 'ü do -a -go kö 'üën- ü do -ko □blæ' yi -dhë εε? □Ya kë □ne bhi □ne 'ü -Zlan -bha -Yame 'ka, -a pö yi -dhë do □klöödhö kö yi □zuö' 'go yi □zlöö.»

25 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-A me 'kö bhë, 'ma- □blæ' ka -dhë 'saadhö; kë- wo 'ö 'kaa n -wo -dhe 'wun gia- bhë yö -mü. Pë -nu 'a- kë -na n Dë 'to 'gü bhë -wa -zön □ne n -go -wun -yö 'wun gia- 'ka.

26 'Kεε n -wun -dhe 'kaa- wo -na 'wun gia- bhë 'ö tōō ma 'bhla -tuë -nu bhë 'kaa -an kpö 'gü -me -nu 'ka.

27 'Ö bhii ma 'bhla -nu 'wo bhë -wo wo 'to -to n -wo -bha. A -an -do, 'ö □ya kë 'ma -an □dhōō kë, 'wo nu n □dhōō -wo -bha.

28 A -dho □toëpö -këdhösü nu -an -dhë; waa 'dho ga 'gbædhö, 'iin 'ö me gbe 'ka 'dho -an bho n kwεε.

29 N Dë 'ö pë nu n -dhë bhë -yö □va 'ö -ziö pë 'plε -ta. Me gbe 'ka 'dho pë gbe bho -a kwεε.

30 Ma 'dhö, n Dë 'dhö, yi dosen.»

31 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Zuifö -nu -wo -guö -lö; 'wo- dho 'kuë- kö -waan -a -zuö -a 'ka.

32 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Kë 'a- wo zö ka ziën bhë, a 'wunsë -nu -kë □va 'ka; 'ö 'a- -kë 'dhö n Dë -bha 'piigbeedhe □kwaa'. 'Wun -nu 'wo bhë -a -mlë -zë 'ö- -wun 'gü 'ka- 'piö 'ka n zë -guö 'ka □neε?»

33 'Ö Zuifö -nu -wa pö: «Yaa kë □ne 'wun -së 'ü- -kë bhë □ne 'yi- 'piö 'yi ü zë -guö 'ka -a -wun 'gü; 'kεε 'wun yaa 'ü- □blæ' -na -Zlan -go bhë -a -wun -mü. 'Ö tōō bhi 'ü me 'bhee- 'kpaan 'ka bhë, -dhe 'kwa yö 'më 'ü ü -de -kë -Zlan 'ka εε?»

34 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Yö □bεen' -sü 'ka ka -bha tōng 'sëedhe 'gü □neε: -Zlan -ya -pö: Ka -zlan -nu 'ka.

35 'Ö kwa gia- 'kwa- □tei' do □ne pë me 'kö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü kö -a -bho mü -dhe 'yaa 'dhö. Me -nu 'ö -Zlan -yö 'wun -blæε -an -dhë bhë □ne 'ö -an -dhe -zlan -nu.

36 Ma -zë, -Zlan -yö n -sü 'ö n bo 'kpongtaa. □Ya kë 'dhö kö -yö -kë -kōklë zlöö 'ö 'ka- pö 'wun yaa □blæε'- 'a- wo -Zlan -go -ε, □dhe kë □ne 'ma- pö -Zlan Gbö -mü n 'ka bhë ee?

37 □Ya kë □ne 'maa n Dë -bha yuö -nu kë, kö kö □kun 'ka n -wun -dhe 'wun gia-.

38 'Kεε □ya kë □ne a n Dë -bha yuö -nu -kë, 'ö 'kaa n -wun -dhe 'wun gia-; kö pë -nu 'wo bhë ka -an -wun -dhe 'wun gia- 'püë- wo □ne -wo -go -Zlan 'piö kö □ya 'go mü 'kaan- -a □tei' do zlöö □ne a -go n Dë 'gü, 'ö n Dë 'dhö -ya -sü 'ka n 'gü i.»

39 'Yö 'wo yö -a 'slë □mεε' -sü -bha kö -waan -a 'kun, 'kεε waa- këdhe gbe yö. -Yö -dha -an -go.

40 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö dho Zuuden zlöö □zian' 'zü -dëüwo, 'pian me 'ö Zan -yö me bo yiö -a 'ka 'dhiö □zian' bhë -a 'ka; -dhe bhë □ne 'ö to -a -bha.

41 Me -nu -wo -nu -a 'piö □va 'ka. Pë 'ö -kë -an -wo 'ka 'ö tōō: «Zan bhë kë- wo bhë, yaa -dhidhaapë gbe kë; 'kεε 'wun -nu 'ö- □blæε 'saadhö gōōn- □ne -a -blü 'gü bhë 'wun gia- -mü.»

42 -Dhe bhë me -nu -wo -kë □va 'zü, 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -a -bha.

11

Lazaa -bha ga -sü

¹ Gooon- do -yö -kë -dhö, 'wo- -dhe Lazaa. -Yö -kë Betani. 'Yö 'yua -ya -kë. Waa- ö dheglu 'nëdhezë □ple 'wo -an -dhe Mali waa- Maatö -wo -kë pö- bhë -a 'gü.

² Mali bhë □ne, 'ö 'dhiö bhë 'ö 'yi 'tëë -sëëzë sü 'ö- -lo kwa Dëme -gen -nu -bha, 'ö ö -bha wun -nu sü 'ö- -ziö -a -gen -nu -bha. 'Yö □ne 'ö 'kwa 'we -na -a dheglu Lazaa 'ka bhë.

³ 'Yö dheglu 'nëdhezë □ple 'wo bhë 'wo me bo Yesu -dhë □woë' □nεε: «'Yi Dëme, -bhö nu; 'yua -yö ü 'bhamε Lazaa kë -na!»

⁴ □Dhe -nao bhë □waa- bo Yesu -go 'dhö, 'yö- pö -an -dhë: «'Yua 'ö Lazaa -bha bhë, yaa 'dho pë gbe kaa. -Yö -yaa -bha 'dhö kö -Zlan -bha 'töbhödhe -yaan yö -dhegbëadhe 'gü; 'wun bhë □ne 'ö dho kë -Zlan Gbö -bha 'töbhödhe -bo -a -ta 'ka pö.»

⁵ Mali waa- ö dheglu Maatö 'wo bhë waa- Lazaa -de gia-, -an -dho -yö Yesu -kë 'dhö,

⁶ 'kεε kë- wo 'dhö bhë, □dhe 'ö- ma □ne 'yua -yö Lazaa kë -na, yaa □luu'- yaa 'dho, -yö -to -dhe 'ö -kë -a -bha bhë -a -bha, 'ö -dhekpaoyi □ple -kë mü, -yaan □tun 'dho -na -an 'piö Betani.

⁷ 'Yö- pö ö -bha □guë' -nu -dhë: «-Kwa 'ye kwa 'zü 'kwa dho Zude -se 'gü.»

⁸ 'Yö- -bha □guë' -nu -wa pö -a -dhë: «'Yi -Gome, -a -dhe yaa □glöo □kun, Zuifö -nu -wo -kë -a 'slë □mεε' □dhia kö -waan ü zë -guö 'ka, 'ö bhi 'ü bhë 'ü- 'piö kö 'kwa 'dho 'ma 'zü a?»

⁹ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Lεε 'yaa 'göo- do ö ga □ple -dhekpaoyi do 'gü a? Mε □ya 'ta 'sü -dhe 'po -sü 'gü -a -gen 'yaa zuö bhë kun töo -a 'yan -yö -dhe -yö -dhe 'po -sü 'ö 'kpongtaa zö bhë -a 'gü a.

¹⁰ 'Kεε me □ya 'ta 'sü gbeng, -a -gen -yö -zuö 'ö bhii -dhe 'yaa 'po -sü 'ka.»

¹¹ □Dhe Yesu □ya 'wun □blεε'- -an -dhë 'dhö, 'yö- pö 'zü: «Kwa dheglu Lazaa □ya yi zë; 'kεε -kwa 'dho kö 'aan- 'pa -a -bha.»

¹² 'Yö- -bha □guë' -nu -wa pö -a -dhë: «'Yi Dëme, □ya kë □ne □ya yi zë kö -a 'bhle □ya kë 'waa; -a -dhe -dho bo.»

¹³ Kë- wo 'dhö bhë, -a pö 'ö Yesu -ya wo Lazaa □ya yi zë bhë, -a -bha □guë' -nu

waa- -gen ma. -Wo wo -zo -to yi 'kpaan □ya kë 'kwa- zë -na □ne -a -dhë, 'kεε kö ga 'ö Lazaa -ya wo bhë □ne 'ö Yesu -yö -we -a 'ka.

¹⁴ □Dhe -kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë 'puu 'ka zlöo: «Lazaa □ya ga.

¹⁵ N □zuö' 'glu dhi -sü -mü kë 'ö kaa- wo 'ma bhë -a -wun 'gü. □Ya kë 'dhö, ka -dho n -wo -dhe 'wun gia-; 'kεε -kwa 'dho 'ma.»

¹⁶ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Toma 'wo- 'to kpo «-Flεan» 'ka bhë 'ö- pö ö 'bhamε □guë' -nu 'wo to bhë -an -dhë: «-Kwa 'dho kö kwa -de 'pö, kwaa- kwa -Gome -nu 'kwaan- ga 'pö!»

Yesu -bha -kë -go ga 'sü -sü waa- -këdhösü 'ka -sü

¹⁷ □Dhe Yesu waa- ö -bha □guë' -nu □wa 'dho □wa -lo 'ma, kö □wa Lazaa -bin 'saadhö -a -dhekpaoyi □ya kë -yiisië.

¹⁸ 'Go Betani 'ü 'dho Zeluzalemë -yö -kë □ne 'kilong -yaaga 'dhö.

¹⁹ -A -wun 'gü, Zuifö -nu -wo -nu □va Maatö waa- Mali -an □plöo kö -waan -an □zuö' □dhuë'- -an dheglu 'ö ga bhë -a -wun 'gü.

²⁰ □Dhe 'ö Maatö -ya ma □ne Yesu -yö zian -ta nu □dhia, 'ö □luu 'ö dho -a -go zian-. Mali -zë -yö -to köo.

²¹ 'Ö Maatö -ya pö Yesu -dhë: «N Dëme, ü -kë zö -bezë, n dheglu 'ka 'dho ga.

²² □εε, 'kεε a- □dca' □ne do -de 'kwa- wo □ne pë 'oo pë kö 'ü- -dhe -Zlan -go, -yö -dho -a nu ü -dhë.»

²³ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü dheglu -yö -dho go ga 'gü.»

²⁴ 'Ö Maatö -ya -daa -kë □woë' □nεε: «-Yö n 'yaan 'ka 'püë- wo □ne game -nu -bha -go ga 'gü -yi 'ka yi -kaanta 'ka, -yö -dho go ga 'gü 'pö.»

²⁵ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ma □ne 'a töo me -bho ga 'gü -me waa- -këdhösü -nu me -dhë -me. Mε 'ö □ya n -wun -dhe 'wun gia-, -yö -dho kë -dhö 'kö -kë □ne -yö -ga 'dhee;

²⁶ 'Ö me 'ö- -bha -tosiadhe kë -sü 'gü, 'ö □ya n -wun -dhe 'wun gia- 'ö yö 'ka 'dho ga gbo. 'Wun bhë, ü- -dhe 'wun gia- -a?»

²⁷ 'Ö- -daa -kë 'ö- pö: «□Ii-, n Dëme, a- -wun -dhe 'wun gia- □ne bhi □ne 'ü töo -Zlan -bha -Yame, 'ü -Zlan Gbö 'ö 'wo- pö -yö -dho nu 'kpongtaa bhë -a 'ka.»

Yesu -yö 'gbo -bo

²⁸ □Dhe Maatö □ya 'wun □blεε'- □ne -ko bhë -a 'dhö, 'ö -ziö 'ö dho 'ö ö dhegludhe Mali □dhoo -kë, 'ö- pö -a -dhë 'saan 'gü: «-Gome □ya nu, -yö zö; -ya -pö 'ü nu.»

²⁹ □Dhe 'ö Mali □ya -nao bhë -a ma, 'yö -ziö -bla 'ka 'ö dho Yesu 'piö.

³⁰ □Dhe kë -na 'dhö kö Yesu yaa -da plöö □kun. 'Kεε -dhe do 'ö Maatö -ya to -a -bha bhë 'ö to -a -bha.

³¹ □Dhe 'ö Zuifö -nu 'wo -kë Mali -go koo -a □zuö' □dhuë' □dhia bhë □waa- yö □ne ziö 'ö- wo bhë, -yö -kë -bla -ta, 'wo -ziö -a 'piö. -Yö -kë -an -zo 'piö □ne -yö -kë 'dho □dhia bloon- □taa kö -yaan 'gbo bo.

³² □Dhe 'ö Mali □ya -lo -dhe 'ö Yesu -yö -kë -a -bha bhë -a -bha, 'ö- 'yan -yö -da -a -ta, 'yö ö -de -zuö sia- -a □gεendhö 'ö- pö: «N Dεme, ü -kë zö -bezë, n dheglu 'ka 'dho ga.»

³³ 'Yö Yesu -ya yö □ne -yö -kë 'gbo bo □dhia, 'ö Zuifö -nu 'ö wo -nu 'wo nu bhë wo -de 'pö, -wo -kë 'gbo bo □dhia; 'ö -wεε -yö -lo -a -ta, 'ö- □zuö' -yö -da 'yena 'gü.

³⁴ □Dhe -kë 'dhö, 'yö -an □dheε' kpö, 'ö- pö: «Ka- -bin mεε?» 'Yö 'wo- pö -a -dhë: «Yi Dεme, -ko 'dho 'yi- zön ü -dhë!»

³⁵ 'Ö Yesu -yö 'gbo bo.

³⁶ 'Yö Zuifö -nu -wo yö -a pö -sü 'gü: «'Oo nenu, -a -dho -ya -kë □duö □dheε!»

³⁷ 'Kεε mε 'bhaa -nu -wo -kë -an ziën mü 'pö, 'wo -kë -a pö □dhia: «Yö 'ö 'yënnngtiime 'yan -po □ne, ka- -pö -a -ko 'pö yaa 'dhö -moa kö □ya kë kö Lazaa -yö 'kun ga -sü 'ka 'pö a?»

Yesu -bha Lazaa -bho ga 'gü -sü

³⁸ 'Yö -wεε -yö -lo Yesu -ta 'zü; □dhe -kë 'dhö kö -yö 'dho -na bloon- □taa. -Yö -kë -guö -du 'ka 'ö 'wo -guö 'fa yö -a 'dhiö.

³⁹ □Dhe □wa 'dho □wa -lo 'ma 'ö Yesu -ya pö: «-Guö 'fa □ne, -kaa bho -a 'dhiö!»

'Ö Lazaa 'ö ga bhë -a dheglu Maatö -ya pö Yesu -dhë: «N Dεme, -dhe 'wo- -bin bhë -a -dhekpaoyi □ya kë -yiisië; -a 'tëë -dhö kë do -sü 'gü zlöö -bha.»

⁴⁰ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «N 'ka- pö ü -dhë, □ya kë □ne -zoyösü □ya kë ü -go, ü -dho -Zlan -bha 'piigbeedhe yö □a?»

⁴¹ □Dhe 'ö □wa -guö 'fa bhë -a bho mü, 'ö Yesu -yö -dhe -ga dhang- 'gü, 'ö- pö: «N

Dë, a ü □sεε- -pö 'ö too ü ü 'to -kë n -wo -bha.

⁴² A- □tei' -do □ne ü ü 'to -kë n -wo -bha -kplawo; 'kεε a- -pö 'dhö mε -nu 'wo □nië n -zü 'to □ne -an -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö -waan -a -wun -dhe 'wun gia- □ne bhi □ne 'ü n bo.»

⁴³ □Dhe □yaa- pö 'dhö, 'yö -gbla 'gbee- 'ka 'ö- pö: «Lazaa, yö plaan!»

⁴⁴ □Dhe 'wo- -ga kö mε 'ö ga bhë -yö yö -na plaan, 'kεε so 'pen -nu 'wo- □glöö bho -a 'ka bhë -wo -kë -a -ko -nu, -a -gen -nu, -a wöödhe -nu -an -bha. 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Kaa 'po 'ka ka □kwaa'- -zü 'kwa ziö!»

Pë 'ö Zuifö -nu -gome -wa -ya kö -waan kë Lazaa 'ka

(Matiö 26.1-5; Maakö 14.1-2; Lukö 22.1-2)

⁴⁵ Mε -nu 'wo nu Mali 'yënnng -bha bhë, Zuifö -nu 'wo -kë -an ziën bhë, □dhe 'ö pë -nu 'ö Yesu -ya -kë bhë, -an 'yan □ya -da -a 'gü, -an □plëezë -wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-.

⁴⁶ 'Kεε mε 'bhaa -nu -wo -kë -an kpö 'gü 'wo -ziö 'wo dho Falizi -mε -nu 'piö, 'ö pë -nu 'ö Yesu -ya -kë 'töüdhö bhë 'wo- □blεε -an -dhë.

⁴⁷ 'Wun bhë -a -wun 'gü 'ö Falizi -mε -nu waa- slabhome -gome -nu 'wo -ya 'kuë- -kë. Wo □ne 'ö 'wun □vava -nu □wa kë -dhö 'ö- -wun dho yö plaan, 'ö □ya kë 'wo- -ya 'kuë- -kë. 'Yö 'wo- pö: «Kwa -dhoë kë □dhë 'ö goon- □ne 'ö -dhidhaapë □plëezë -nu kë -na □neε?»

⁴⁸ □Ya kë □ne 'kwa kwa □kwaa'- -a -zü □ne -ko bhë -a 'dhö, mε -nu 'saadhö -wo -dho -a -wun -dhe 'wun gia-; 'ö □ya kë zlöö 'ö 'sεkoonme -nu ('ö 'kwa -an -ko □löö 'ö) 'wo Wlomë -sε 'ka bhë, 'wo -dho kwa -bha -Zlan -gba -a 'gü -ko □ne -a wü 'ö 'wo kwa -bha 'sε wü 'dhe!»

⁴⁹ -An mε do -yö -kë mü 'wo- -dhe Kaifö. -Kwe bhë -a 'ka, yö □ne 'ö -kë slabhome □va 'ka. 'Yö- pö -an -dhë: «'Kaa -dhe yö 'wun bhë -a 'gü bhë yö -mü!»

⁵⁰ 'Kaa- □tei' do □ne -yö 'gianzë kö mε do -yö ga 'sεgüme -nu -wun 'gü, -yö □zië' kwaa- 'sεgüme -nu -todhösü 'gü □siö' -sü -ta -a?»

⁵¹ 'Wun bhë -ya -blεε 'dhö ö tii -bha 'kpaan 'ka; 'kεε kë- wo 'dhö bhë, -yö -kë

slabhome □va 'ka -kwε bhē -a 'ka, 'ö -wun 'gü, 'ö -kē -Zlan -wo 'dhiö -lo □dhia □ne Yesu -yö -dho ga Zuifö -nu -wun 'gü.

⁵² 'Kεε kē- wo 'dhö bhē yaa kē □ne mε -nu 'wo 'sεgɔ □ne 'wo- 'gü -an -wun 'sloo -mü; -yö -Zlan -bha 'nē -nu 'wo -pen -sü 'ka -dhe 'saadhö -bha -an -dho 'kuē- -sü 'ka bun do 'gü bhē -an -wun -mü.

⁵³ 'Kan yi bhē -a -bha zlöö, Zuifö -nu -wo -kē -a kēdhe □mεε' □dhia zlöö kö -waan Yesu zē.

⁵⁴ -A -wun 'gü □ne 'ö Yesu -yö -kan zlöö □ziö' 'ziö -sü -bha mε gbung -nu 'gü Zuifö -nu ziën. 'Yö □dhe □ya kē 'dhö, 'yö □luu 'yö dho pödhe 'wo- -dhe Eflaimē 'ö 'yēnngtaadhe 'sɔɔ bhē -a 'gü. -Dhe bhē □ne 'ö waa- ö -bha □guē' -nu 'wo to -a -bha.

⁵⁵ Paakö 'wlaan- kē -yi bhē, □dhe □ya yö □klöö', mε -nu -wo -dho □va 'ka Zeluzalemē kö -waan wo -de kē 'slööslö.

⁵⁶ -Wo -kē Yesu □mεε' □dhia -dhe bhē -a 'gü. 'Yö □dhe □wa -da -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü, 'wo wo 'ko -nu □dheε' 'kpɔ □woē' □nεε: «-Yö ka -zo 'piö □ne -yö -dho nu 'wlaan- 'ö □ne -a -ta -a?»

⁵⁷ 'Töng bhē -a 'ka, slabhome -gome -nu waa- Falizi -mε -nu -wa -pö mε -nu -dhē □ne mε □ya kē -dhö kö -dhe Yesu 'dhoē- -bha -ya -dhe dɔ, kö □ya kē kö -wa 'kun.

12

Mali -bha pē 'yi 'tēē -sēēzē -lo 'ö- wo Yesu -gen -bha

(Matiö 26.6-13; Maakö 14.3-9)

¹ □Dhe 'ö Paakö 'wlaan- kē -yi □ya 'to □ne pē 'slado 'dhö, Yesu -yö -dho Betani -pö 'ö Lazaa bho ga 'gü -a -bha bhē -a 'gü.

² 'Yö 'wo pē -kpa -a -dhē 'ö Maatö -yö nuē -a □dhia. Mε -nu 'wo -kē Yesu 'piö pē -bhö □dhia mü bhē, Lazaa -yö -kē -an 'piö.

³ (-Wo -kē pē -bhö □dhia) 'ö Mali -yö pē 'yi 'tēē -sēēzē □sonng' 'gbeezē 'wo- -kē 'lūdhe 'wo- -dhe 'naa- -a 'ka 'ö dho -mɔ litrē 'gbu -bha -a sü 'ö- -lo Yesu -gen -nu -ta. 'Yö □kloo, 'yö ö -bha wun sü, 'yö- □taa -a -bha. 'Kɔ bhē -yö -pa pē 'yi bhē -a 'tēē 'ka.

⁴ Yesu -bha □guē' -nu bhē -a mε do -yö -kē mü, 'wo- -dhe Zuda Ikalioṭö. 'Yö □ne 'ö □dhe 'kwa yö mü, 'ö dho Yesu 'dhɔɔ dɔ. 'Yö- pö:

⁵ «□Öööö', pē 'yi 'tēē -sēēzē □ne □yö -sē -be kö -wa 'dhɔɔ dɔ dōnie 'wēüga bhē 'ö dho -mɔ □kēng' -yaaga -bha -a -bha kö -a 'wēü- bhē -wa -glu 'fεεmε -nu 'ka.»

⁶ Kē- wo 'dhö bhē yaa kē □ne 'wun bhē -ya -blεε ö -wo 'kpɔ -sü 'ka 'fεεmε -nu -wun 'gü yö kun! -Ya -blεε 'dhö ö -bha -kē □kwaanmε 'ka -sü -wun 'gü. 'Ö tɔɔ 'wēü- -nu 'wo -kē -an -gɔ bhē, yö □ne 'ö -kē -a □waannumε 'ka; 'ö □ya kē 'dhö 'ö ö -kö -da -a 'gü.

⁷ 'Yö Yesu -ya pö -a -dhē: «Ü □kwaa' -a -zü! Ü □kwaa' -a -zü kö pē mε 'ö -dhi -a -dhē -ya □waannu n -ma 'ka yi 'ö 'wo dho n □glöö bhoē bhē -a -gɔ 'sa!

⁸ 'Fεεmε -nu 'ka -an -ga -na bhē, -wo ka 'piö yi 'saadhö 'ka; 'kεε ma -zē, n 'ka 'dho to ka 'piö zö -kplawo.»

'Wun 'wo- yö 'ko 'dhiö Lazaa -gɔ

⁹ Zuifö -nu gbung □va 'wo -kē mü bhē, -wa -ma □ne Yesu □ya nu Betani. 'Yö 'wo dho 'ma. 'Kεε yaa kē □ne Yesu do 'sloo □ne 'wo- -bha 'dho wo bhē; Lazaa 'ö Yesu -ya bho ga 'gü bhē 'wo dho kö -waan wo 'yan dɔ -a -bha.

¹⁰ (□Dhe □wa 'dho □wa wo 'yan dɔ -a -bha 'dhö,) 'ö slabhome -nu -gome -nu -wa -yö 'ko 'dhiö -kē □ne -wo -dho Lazaa zē 'pö,

¹¹ 'ö tɔɔ -a -wun 'gü Zuifö -nu -wo -kē □va 'ö □ya kē 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-.

Yesu -bha -da Zeluzalemē plöö -sü

(Matiö 21.1-11; Maakö 11.1-11; Lukö 19.28-40)

¹² □Dhe pē -nu bhē □wa kē 'dhö, 'ö -ta -dhe □ya 'po, 'ö mε gbung -nu 'wo nu Paakö -ta bhē 'wo- ma 'zü □ne Yesu -yö -dho nu Zeluzalemē.

¹³ 'Yö 'wo □glaa- -paa -nu bho, 'wo dho -a 'ka -a -gɔ zian-. 'Wo yö 'gei kē -sü 'gü -a pö -sü 'ka □nεε: «Kwaa- 'yoo -mü! Kwaa- 'yoo -mü! -Zlan 'tɔ- kē □va! Mε 'ö nu Dēme 'tɔ 'gü bhē, -Zlan -yö 'dhuē- 'kpɔ -a -bha! Izlaelö -mε -nu -bha -gludē bhē, -Zlan -yö 'dhuē- 'kpɔ -a -bha!»

¹⁴ Yesu 'yan -yö -kpēn □soofang 'nē -gbong do -bha; 'yö -ya -a □taa □ne -kö 'ö pē 'ö □bēen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sēēdhe 'gü 'ö- □blεε -a 'ka bhē -a 'dhö.

15 -Yö □bεεn' -sü 'ka □nεε: *Sion 'gü -me -nu, kö □kun 'ö 'suö -yö ka -kë! -Ka -dhe -ga 'dhe, ka -bha -gludë -yö nu -na, -yö -ya -sü 'ka □soofang 'në -gbong □taa.*

16 'Wun -nu 'wo bhë 'saadhö, -wo -kë 'dhö 'kεε -a -bha □guë' -nu waa -dhe gbe yö -an 'gü. 'Kεε □dhe 'ö -Zlan □ya 'tobhódhe -nu Yesu -dhë, 'ö -an -zo -yö -büö pé 'ö -kë □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëédhe 'gü bhë -a 'ka, kö -a 'dhiö □ya -mó 'kuë.

17 Mε -nu 'ö 'wo -kë Yesu 'piö yi 'ö Yesu -yö Lazaa □dhoo □kaa' blöon- □taa kö -yö yö plaan 'ö -kë Lazaa -bho ga 'gü -sü 'ka bhë, pé -nu 'wo -kë bhë -wo -kë -an □blεε' □dhia.

18 'Yö- -wun 'gü 'ö mε -nu -wo nu -a -go zian- □va 'ka, 'ö bhii kö □waa- ma □nε yö □nε 'ö -dhidhaapë bhë 'ö- -kë.

19 'Yö Falizi -mε -nu -wo yö -a pö -sü 'gü wo 'ko -nu -dhë: «-Ka -dhe -ga bhë 'dhe, ka -ko gbe yaa -móa -bha 'ö bhii mε 'saadhö -wo ziö -na -a 'piö!»

Glekö -mε -nu kpö 'dεdε -bha Yesu □mεε' 'wo- wo

20 Glökö -mε -nu kpö 'bhle 'dεdε 'ö waa kë Zuifö 'ka -wo -kpa mε -nu 'wo -nu Zeluzalemë 'wlaan- 'töng 'ka bhë -an -bha, 'ö 'wo nu kö -waan -Zlan gba 'pö.

21 'Yö □dhe 'wun -nu bhë □wa kë 'dhö, 'wo □yoon goon- do 'ö go Betesaida, Galile -se 'gü, 'wo- -dhe Filipö bhë -a -bha, 'wo- pö -a -dhë: «N Dë, yi- 'piö kö 'yi yi 'yan do Yesu -bha.»

22 'Yö Filipö -yö dho 'yö- □blεε Andre -dhë, 'ö mε □ple 'wo bhë 'wo kpa wo 'kuë- 'wo dho 'wo- □blεε Yesu -dhë.

23 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Töng 'ö -ya kö Mεgbö -yaan 'tobhódhe yö -a 'ka bhë □ya -lo.

24 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka □nεε: 'Blee- ga 'ö 'ka- -ga -na bhë -yö -móa -yö 'to do 'ka □nε -ko 'ö 'ka- suö -a 'dhö; 'kεε kö yaa 'pa 'se 'ka, 'iin kö yaa ga. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë □ya ga, -yö -dho ö ga 'bhaa -nu kë □va 'ka.

25 Mε 'ö- -dho -kë -tosiadhe 'ö 'kpongtaa zö -a 'ka, -yö -dho □siö'- -a -go; 'kεε mε 'ö- -bha -tosiadhe 'ö 'kpongtaa zö, 'ö 'yaa- -dhë pé gbe 'ka bhë, -yö -dho -a yö -këdhösü 'ö- 'yaa yën bhë -a 'ka.

26 Mε □ya kë -dhö, 'ö- 'piö kö 'ö yuö kë n -dhë, kö -yö 'to n 'piö. -Kö bhë □nε 'ö -dhe 'a dho dho -a -bha bhë, 'ö yö -de 'pö 'ö dho kë -a -bha n 'piö 'pö. Mε 'ö yuö kë -na n -dhë bhë, n Dë -ya □bhle -ya.»

Yesu -bha ö -bha ga -sü -wun □blεε'- 'ö- wo

27 'Yö- pö -an -dhë 'zü: «'Kεε do 'a- wo □nε, n □zuö' □ya □kaan' 'kuë. □εε, 'ö □ya kë 'dhö, -a pö 'pö 'a dhoë- wo: N Dë, 'wun 'gbee- 'ö nu -na □nε, -bhö n dha -a -go 'pö bhë ee? 'Kεε kö pé 'a nu -a -wun 'gü 'ö bhë 'sa! A -nu kö 'wun 'gbee- 'ö bhë 'aan- bö -a 'gü.»

28 'Yö- pö: «N Dë, -bhöë kë kö ü 'to -yö bhö!»

'Yö -wo do -yö we dhang- 'gü 'ö- pö: «'Ma 'tobhódhe nu -a -dhë 'saadhö, 'kεε a □tun -a nu -a -dhë.»

29 Mε gbung 'wo -kë mü bhë -wo bhë -wa -ma; 'wo- pö: «Dha 'we -wo -mü 'dhe!»

Mε 'bhaa -nu -wo -kë -a pö □dhia: «-Zlan -bha bömε do □nε 'ö 'wun □blεε -a -dhë bhë!»

30 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Wo bhë yaa 'we n -dhë; -yö -we ka -dhë.

31 'Töng 'ö -ya kö za -yaan 'kan 'kpong- taadhe -bha bhë □ya -lo. Mε 'ö -kë ka -go □taa 'kpongtaa zö bhë, 'dho 'ö -Zlan 'dhoë- kë bhë.

32 'Kεε ma -zë, □ya kë □nε n Dë □ya n □luu'-, 'ma 'go 'kpongtaa zö, a -dho mε 'ple gan n □bhaa.»

33 'Wun bhë -a □blεε' 'ö- wo 'dhö bhë -yö -kë ö -bha ga -ko -wun □blεε' -sü 'ka.

34 'Yö mε gbung 'wo -kë mü bhë, 'wo- pö -a -dhë: «Pë 'yi- □daan yi -go töng 'sëédhe 'gü -ya -pö □nεε -Zlan -bha -Yamε 'ö dho nu bhë, -yö -dho kë -dhö □toëpö 'ka. □Ya kë 'dhö, -dhe -mlë 'kwa yö -a -bha 'ü- pö Mεgbö -yö -dho □luu' □ii? Dö -de 'pö tö Mεgbö bhë poo □ee?»

35 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Dhepuudhe -yö □tun ka ziën zö; 'kεε yaa 'dho to zö □glöösü gbo. -Ka □luu' 'ka 'ta, □dhe 'ö -dhe 'dhö □tun 'puu -a 'ka, □kun -kë 'ö -dhetiidhe dhö -lo ka tii □ii. 'Ö tö mε 'ö 'ta -na -dhetiidhe 'gü, 'yaa ö 'dhodhe do.

³⁶ □Dhe 'ö -dhepuudhe 'ö □tun ka -go □ne, -ka ka -ko 'kpo -a -go kö 'kaan- kë me -nu 'wo -dhepuudhe 'gü -an 'ka ε.»

Zuifö -nu -bha 'kun 'wo- wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -sü 'ka

□Dhe 'ö Yesu □ya 'wun □bleε'- □ne -ko bhë -a 'dhö, 'yö -ziö 'ö dho -dhe do 'bhaa 'gü -an 'ka □gbiin, 'ö -bin.

³⁷ Yesu -yö -dhidhaapë □plëezë -kë -an wö 'dhiö mü, 'kεε waa Yesu -wun -dhe 'wun gia-;

³⁸ 'kεε pë -nu bhë -wo -kë 'dhö □ne -ko 'ö- pë 'ö -Zlan -wodhiölome Ezai -ya □bleε 'ö □bεen' -sü 'ka -a -wun 'gü -Zlan -bha 'sëedhe 'gü bhë, 'ö- 'ka bhë -a 'dhö. -Ya -pö: *Dëme, dö 'ö yi -wo -nu -dhe 'wun gia-εε? Dö -nu 'pö Dëme -yö ö -bha -ko -mo 'wuën- -sü -zön -an -dhë -εε?*

³⁹ Yesu -wun 'ö waa- -dhe 'wun gia- bhë -yö -kë 'dhö 'zü □ne -ko 'ö Ezai -ya pöë bhë -a 'dhö □nεε:

⁴⁰ -Zlan □ya -an 'yënnng trö, □ya -an -bha 'wundödhe 'dhi ta, -yö kë 'dhö kö □kun 'ö -an 'yan -yö -dhe yö 'iin 'wo 'wun -nu 'gü dö, kö -waan 'kun -dhië -an 'piö -sü 'ka, kö -yaan -an -dhe bo.

⁴¹ 'Wun 'ö Ezai -ya □bleε 'dhö bhë 'ö tōö kö □ya Yesu -bha 'tōbhödhe yö; 'ö- -wun 'gü 'ö 'wun -gban -a -bha 'ö- □bleε bhë.

⁴² 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, Zuifö -gome -nu ziën, me -nu -wo -kë □va 'ö 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-. 'Kεε □dhe -kë □ne -wo -suö Falizi -me -nu -dhë, -wo wo -de -kë 'slë 'ka, kö □kun 'wo dho wo kë -waan 'go -an -bha -bhöküekö -nu 'gü.

⁴³ Pë me 'ö 'wo to -a 'piö bhë 'ö tōö 'wun 'ö me -zo 'kun -wun 'ka 'ö □zië' -a me 'ö -Zlan -zo kun -a -ta.

Za 'kan -sü 'ö dho bō Yesu -wo -ta

⁴⁴ 'Yö □dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -yö 'wun □bleε 'gbee- 'ka □woë' □nεε: «Me 'ö □ya n -wun -dhe 'wun gia- kö ma do 'sloo kun 'ö n -wun -dhe 'wun gia- bhë; 'kεε me 'ö n bō bhë □ne 'ö- -wun -dhe 'wun gia- 'pö.

⁴⁵ 'Ö me 'ö □ya n yö, kö me 'ö n bō bhë □yaa- yö □ne bhë 'pö.

⁴⁶ Ma 'a -dhepuudhe 'ka, a -nu 'kpong- taa, -yö kë 'dhö kö me 'ö □ya n -wun -dhe 'wun gia- -yaan kë -dhepuudhe 'gü.

⁴⁷ Me 'ö □ya n -wo -nu ma 'ö yaa 'wun ma -a -ta, kö ma kun 'a dho za -lo -a tuö; -a -de n 'ka nu kö 'aan- za -lo 'kpongtaame -nu tuö, 'kεε a -nu kö 'aan- -an dha □zian'.

⁴⁸ Me 'ö □ya n 'sü -ko 'bhaa 'gü, 'ö □ya n -wo -nu bho yunnng kö pë 'ö dho za -lo -a tuö 'ö tōö me □daan' -wo -nu 'wo go n dhiö bhë. Yö □ne 'ö dho za -lo -a tuö yi -kaanta 'ka.

⁴⁹ 'Ö tōö n -wo -nu 'wo bhë waa 'go n -de 'gü, 'kεε -wo -go n Dë 'ö n bō bhë -a kweε. Yö □ne 'ö pë -nu 'a dho -a □bleε' 'ö -an -ya n 'dhii.

⁵⁰ Kë- wo 'dhö bhë, ma -de gia- a- □dōa' □ne pë -nu 'ö- pö n -dhë 'a -an kë bhë □ne 'wo □toëpö -këdhösü nu me -nu -dhë. Kö -yö kë ka 'yaan □ne pë -nu 'wo go -na n 'dhii bhë, n Dë (-Zlan) □ne 'ö -an dö n 'dhii.»

13

Yesu -bha ö -bha □guë' -nu -gen 'zlu 'ö- wo

¹ □Dhe 'kwa dö 'tōng bhë -a 'ka, kö Paakö 'wlaan- □ya 'to □ne □dhia 'dhö, kö Yesu □yaa- □tei' dö □ne ö 'go -sü -mü 'kpongtaa zö -yaan 'dho ö Dë 'piö. -A -bha me 'wo 'kpongtaa zö bhë -an -dho -yö -kë -a -bha -kplawo; 'ö- -de -yö -kë -a -go 'dhö 'ö □toë' 'dhö 'ö yöë -a -bha -tosiadhe 'dhiötöyi -bha zö.

² Waa- ö -bha □guë' -nu -wo -kë 'yinia 'piö -pë -bhö □dhia, 'kεε kö -a -bha □guë' -nu 'wo bhë -a me 'wo- -dhe Zuda 'ö -kë Simō Ikalitō gbö 'ka bhë, kö dü □yaa- 'sü ö -bha 'ka kö -yaan Yesu 'dhōō dö ö yaagüme -nu -go.

³ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, Yesu -de gia- -ya □tei' dö □ne ö -go -Zlan 'piö; □ya 'go mü, -yö -dho ye ö 'zü 'ö dho -Zlan 'piö, 'ö bhii -ya dö □ne -Zlan -ya pë 'ple -lo ö kweε.

⁴ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö □luu 'ö ö -bha so -ta -so bho ö -bha, 'ö 'zlu -so dö sü ö -klu ö vëedhö.

⁵ 'Yö 'yi sü 'ö- -lo 'tia- 'gbea do 'gü, 'ö yö ö -bha □guë' -nu -gen 'zlu -sü -bha. 'Ö- me 'ö □ya yën -a -gen 'zlu -sü -bha, 'ö 'zlu -so 'ö- vëedhö □sia bhë, 'ö- sü 'ö- -ziö -a -gen -nu -bha.

6 'Ö □dhe □ya yö Simo Piεε -bha, 'ö Simo -ya pö -a -dhë: «N Dëme, bhi □ne 'ü dho n -gen -nu zlu □a, -abi!»

7 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Pë 'a- -kë -a -dhë 'dhö bhë, 'bhaa- -gen do, 'kεε 'dhiö □zian' ü -dho -a -gen do.»

8 'Ö Piεε -ya pö -a -dhë: «N 'ka 'we -a -bha, ü 'ka 'dho n -gen zlu 'gbεεdhö!»

'Yö Yesu -ya pö -a -dhë: «□Ya kë □ne n 'ka ü -gen -nu 'zlu, ü 'ka 'dho pë gbε yö n kwεε gbö.»

9 'Ö Piεε -ya pö: «□Ya kë □ne -yö 'dhö 'wεa-, kö □kun -kë 'ü n -gen -nu 'sloo zlu, -bhö n -ko -nu waa- n -gö -an 'plε 'zlu □klöödhö -wa!»

10 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Mε 'ö □ya ö zlu -be 'saadhö, 'yaa- -bha kö -yö ö -de 'böü 'zlu 'zü; bhii □ya kë □ne □ya ö -gen 'zlu, kö □ya bhö 'papadhö □ne bhë. Do 'ka- wo bhë, 'ka bhö -Zlan wö 'dhiö □ne bhë; 'kεε ka 'plε kun 'ö 'ka bhö -sü 'ka.»

11 -A pö 'ö Yesu -ya wo «'kεε ka 'plε kun 'ö 'ka bhö -sü 'ka» bhë 'ö tōō mε 'ö dho -a 'dhöo do ö yaagüme -nu -gö bhë -ya -do.

12 □Dhe Yesu □ya yën -an -gen -nu 'zlu -sü -bha, 'ö □luu 'ö ö -bha so -ta -so -nu -da ö -bha; □dhe □ya 'dho □ya -ya ö -bha □guë' -nu 'piö pë -bhö -a -ta □gba 'dhiö, 'ö- pö -an -dhë: «Pë 'a 'go -na -a kë □dhia bhë, ka- -gen -do -a?»

13 Ka n -dhe ka -Göme, 'ö 'ka n -dhe ka Dëme; -yö 'wun gia- 'ka, a- -de 'ka.

14 -Ka -dhe -ga bhë 'dhe! Ma 'a ka Dëme, ka -Göme 'ka bhë, 'ma ka -gen -nu 'zlu □ne -ko bhë -a 'dhö, kö -yö ka -bha kö 'ka ka 'ko -nu -gen 'zlu.

15 -A kë 'a- wo 'dhö bhë, -yö 'wun □zuan' 'ka, 'a- -kë 'dhö kö 'ka 'to -a kë -sü 'piö ka 'ko -nu ziën.

16 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka □ne yuökëme 'yaa □va ö -göme -bha, 'iin böme yaa □va mε 'ö- bö bhë -a -bha.

17 □Dhe 'wun mε bhë 'ka- do zlöö bhë, -yö n 'gü □ne 'ka- 'kun -a 'kun -ko 'ka □zuögludhi -dho kë ka -gö.»

18 'Yö- pö 'zü: «'Wun 'a- □blεε bhë, yaa yö ka 'saadhö ka -bha; mε -nu 'ö 'wo n -ma 'ka 'ö 'a -an sü, a -an -do. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, 'wun bhë -yö -kë 'dhö kö pë 'ö □bëen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü, -a 'dhiö -yaan -mō 'kuë. -Yö □bëen' -sü 'ka

□nεε: Mε 'ö yi -nu 'yi pë -bhö -kplawo yi 'ko □bhaa bhë, □ya do n -gö 'yënnng.

19 'Wun bhë a- -to 'dhiö 'a- □blεε -yö kë 'dhö kö yi 'ö -a 'gü -pë dho kaa bhë, 'kaan- -a -dhe 'wun gia- □ne ma □ne 'a tōō mε 'ö -dhö.

20 A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka □nεε: Ma böme bhë, mε □yaa- -nia 'kun, kö ma □ne 'ö n -nia kun bhë; 'ö mε 'ö □ya n -nia 'kun bhë; 'ö mε 'ö □ya n -nia 'kun, kö mε 'ö n bö bhë □ne 'ö- -nia kun bhë.»

Zuda -bha Yesu 'dhöo do -sü -wun 'ö Yesu -ya □blεε

(Matiö 26.20-25; Maakö 14.27-31; Lukö 22.31-34)

21 □Dhe Yesu □ya yën 'wun □blεε' -sü -bha 'dhö, 'ö- □zuö' -yö -kaan 'kuë, □dhe -kë 'dhö 'ö- pö: «A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka □nεε: Mε do -yö ka ziën 'ö dho n 'dhöo do n yaagüme -nu kwεε.»

22 'Ö- -bha □guë' -nu -wo yö wo 'ko -ga -sü 'gü 'wun 'ö- □blεε bhë -a -wun 'gü, 'ö bhii waa- -gen gbε do.

23 □Dhe kë -na 'dhö, Yesu -bha □guë' -nu 'wo bhë -a mε 'ö- -dhö -ya -kë □duö bhë, -yö -kë Yesu 'soo.

24 'Yö Simo Piεε -yö ö 'yan zë -a -dhë kö -yö Yesu □dheε' kpo mε 'ö bhë -a -wun 'ka.

25 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö mε bhë 'ö ö -gö □yöön Yesu -bha, 'ö- pö -a -dhë 'saan 'gü: «N Dëme, dö -mü -ii?»

26 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö n -ga 'dhe! A -dho □bluu'- 'klu sü 'a- zë 'too 'ka 'tia- 'gü; mε 'a 'dhoë- nu -a -dhë bhë 'ö tōō mε bhë.»

'Yö Yesu -yö □bluu'- 'klu sü, 'ö- zë 'too 'ka, 'ö- nu Zuda 'ö -kë Simo Ikaliotö gbö 'ka bhë -a -dhë.

27 □Dhe Zuda -yö ö -ko kpo □bluu'- 'klu bhë -a -gö, 'ö- kun, 'ö Satan -yö -da -a □zuö' 'piö. 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Pë 'ü dhoë- kë bhë, -bhöë kë 'siö- siö-!»

28 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, -a -bha □guë' -nu waa 'wun gbε do -a -bha.

29 □Dhe -kë □ne Zuda □ne 'ö -kë -an -bha 'wëü- -ko 'dhiö 'ka bhë, 'yö -kë -an -zo 'piö □ne Yesu -ya -pö -a -dhë -yö 'dho -bhöpë 'wo dho 'wlaan- kë -a 'ka -a 'dho □dhia 'iin 'zü □ne -yö 'dho -yö gbao kë 'fεεme -nu -dhë.

³⁰ 'Yö Zuda -yö □bluu'- 'klu bhë -a sü 'ö to mü 'ö yö plaan. -Dhe -yö -kë ti.

'Wun 'ö -gban tong -dëü -bha

³¹ □Dhe 'ö Zuda □ya yö plaan, 'ö Yesu -ya pö: «'Go 'töng □ne -a -bha, ma Mëgbö, n 'töbhösü -mü zlöö; 'ö -Zlan -bha 'töbhödhe dhö bö -a -ta.

³² 'Ö □ya kë □ne -Zlan -bha 'töbhödhe □ya bö Mëgbö 'ö bhë -a 'gü kö -Zlan -de gia- -yö -dho -a kë 'ö- Gbö -bha 'töbhödhe -yö bö ö -ta. Pë 'ö- -de dho kë -dëü yö -mü.

³³ Ma 'në -nu, 'töng 'ö n -gö 'a- 'ka ka 'piö zö bhë □ya 'to 'teete 'kpaan. Ka -dho n □mëε, 'këε -dhe 'a dho dho -a -bha bhë, kaa 'dho -mōa -bha 'ka -da mü. Ka gia- ka- □tei' -dö. -A më 'kö bhë 'ma- □blëε' Zuifö -nu -dhë 'dhiö 'saadhö.

³⁴ 'Këε a ka 'paan bho -na, -yö tong -dëü 'ka, 'a- dö □nëε: -Ka ka 'ko -nu -dho kë. Ka □dua' -mü 'ka ka 'ko -nu -dho kë □ne -kö 'a ka -dho □kaa' bhë -a 'dhö.

³⁵ □Ya kë □ne 'ka ka 'ko -nu -dho kë, më 'saadhö -wo -dho -a -dhe yö □ne ka ma □guë' -nu 'ka.»

□Kploo 'ö Piëε dhoë- wo -a -wun 'ö Yesu -ya □blëε

(Matiö 26.31-35; Maakö 14.27-31; Lukö 22.31-34)

³⁶ □Dhe Yesu □ya 'wun □blëε'- □ne -kö bhë -a 'dhö, 'ö Piëε -ya □dhëε' kpo □nëε: «N Dëmë, ü -dho mëε?»

'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Bhö 'to bhë! -Dhe 'a 'dho -na -a -bha bhë, ü -kö yaa -mōa -bha kö 'ü 'to n 'piö 'ko 'dho mü, 'këε ü -dho ziö n 'piö 'dhiö □zian'.»

³⁷ 'Ö Piëε -ya pö -a -dhë: «N Dëmë, -më -kë 'ö n 'ka dho ziö ü 'piö 'töng më □ne -a 'ka ëε? N -mōa 'gü -sü -mü kö 'a ziö ü 'piö 'kö -kë □ne -wo -dho n zë 'dheε!»

³⁸ 'Ö Yesu -ya □dhëε' kpo, 'ö- pö: «Ü -dho pë 'saadhö kë 'kö -kë □ne -wo -dho ü zë -a 'ka a? □Ao! A- -pö ü -dhë 'wun gia- 'ka □nëε: -A kë -yi 'ka kö -to gön -yaan 'we, ü -dho -a pö -gwaa -yaagazë □ne 'bhaa n dö.»

14

Yesu □ne 'ö töz zian 'ö dho kwa kwa Dë 'piö

¹ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «Kö □kun 'ö ka □zuö' -yö to zlöö. -Ka ka -zo yö -Zlan -bha, 'ka n -wun -dhe 'wun gia- 'pö.

² -Yadhë 'ö n Dë 'piö dhang- 'gü -yö □va; a 'dho -na kö 'aan- ka -bha -pë kë. □Ya kë □ne 'yaa 'wun gia- 'ka -bezë, n 'ka 'dho -a -wun □blëε' ka -dhë.

³ □Ya kë □ne 'ma 'dho, 'ma ka -yadhë -pë kë, a -dho yë n 'zü 'a nu ka 'sü -dhiadhö kö 'kwaan- 'dho 'ma; -yö kë 'dhö kö ka -de 'pö 'kaan- kë -dhe 'a- -bha -a -dhe -bha.

⁴ -Dhe 'a 'dho -na -a -bha bhë, ka- -zian -dö.»

⁵ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Toma -ya pö -a -dhë: «N Dëmë, 'yiëë ü 'dhodhe dö. □Ya kë 'dhö yi -dho -a -zian dö -köklë □ε?»

⁶ 'Yö Yesu -ya -daa -kë -a -gö 'ö- pö: «Ma □ne 'a töz zian 'ö dho -Zlan 'piö, 'wun gia- -gö 'godhe waa- □toëpö -këdhösü -nu më -dhë -më. Më yaa 'dho -mōa -bha kö -yö 'dho n Dë 'piö kö yaa bö n -ta.

⁷ □Ya kë □ne ka n -dö kö ka -dho n Dë dö 'pö. -A -de dö 'kwa- wo □ne 'ka- yö, 'ö 'ka- dö 'saadhö.»

⁸ 'Ö Filipö -ya pö -a -dhë: «N Dëmë, kwa Dë 'ö bhë, -bhöë -zön yi -dhë kö yi □zuö' -yaan 'dho sia- -ë.»

⁹ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Filipö, 'kwa □glöw kwa 'kuë- □duö 'ö 'bhaa n dö □ne, -yö 'yenazë □dhëε! Më 'ö □ya n yö kö □ya ö 'yan dö n Dë -bha. □Dhe -kë 'dhö □ne -më töz <kwa Dë 'ö bhë -bhöë -zön yi -dhë> -ε?»

¹⁰ 'Bhaa- -wun -dhe 'wun gia- □ne a n Dë 'gü 'ö n Dë 'dhö n 'gü a? 'Wun -nu 'a- □blëε' -na ka 'saadhö ka -dhë □ne -a gbe yaa 'go n -de 'gü. N Dë 'ö -ya -sü 'ka n 'gü bhë □ne 'ö bö -na n 'gü 'ö ö -de -gö -yuö -nu kë -na bhë.

¹¹ -A pö 'a- wo -na ka -dhë a n Dë 'gü 'ö n Dë 'dhö -ya -sü 'ka n 'gü bhë, -kaa -dhe 'wun gia-. 'Ö- -de kë □ne 'yaa 'dhö, ka -mōa yuö -nu 'ö bö -na n 'gü 'ö- kë -na bhë -a -wun 'gü, ka- -dhe 'wun gia- 'püë- wo □ne Dë -yö -ya -sü 'ka n 'gü 'ö ma -de 'pö 'a- 'gü.

¹² A- -pö ka -dhë 'wun gia- 'ka □nëε: Më 'oo më 'ö □ya n -wo -nu -dhe 'wun gia-, pë -nu 'a- kë -na □ne -yö -dho -an kë 'pö. 'Ö- -de 'ö dho pë -nu kë 'ö -ziö -a 'ka mü, bhii a 'dho -na n Dë 'piö.

13 Pë 'saadhö 'ka dho -a -dhe n 'to 'gü, a -dho -a 'ple kë -yö kë 'dhö kö ma 'a- Gbö 'ka bhë, -yaan kë n -ma n Dë 'to kë □va -sü 'ka.

14 Pë 'oo pë 'ka dhoë- -dhe n -gɔ, kwa -nu kwa -bha -klu 'kuë- -sü -wun 'gü, a -dho -a kë.»

Yesu -bha -Zuu 'slööslö 'to 'go -sü

15 'Ö Yesu -ya pö 'zü: «□Ya kë □ne n -dho -yö ka -kë, kö -ka ma tɔng -nu 'kun.

16 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, a -dho -a -dhe n Dë -gɔ kö -yö mε 'waa gbε bɔ ka -dhë kö -yaan nu ka -dhë. Mε bhë 'ö tɔɔ -Zuu 'ö 'wun gia- -yö go -a 'gü. Yö □ne 'ö dho kë ka 'piö -kplawo.

17 'Kpongtaame -nu 'ka 'dhö -mɔa kö -wo wo -kɔ 'kpɔ -a -gɔ wo □zuö' 'gü; 'ö tɔɔ waa 'dho wo 'yan dɔ -a -bha kö -waan 'dhoë-dɔ. 'Kεε ka -zë ka- -dɔ; 'kεε ka -zë, ka -nu ka ka 'ko 'piö, 'ö -ya -sü 'ka ka 'gü.»

18 'Yö- pö: «N 'ka 'dho ka to 'sloo 'ka; a -dho ye n 'zü 'a nu ka 'piö.

19 'Töng 'yaa □gbiin gbɔ kö 'aan- 'go 'kpongtaame -nu 'yan 'dhiö; 'kεε ka -zë, ka -dho ka 'yan dɔ n -ma, 'ö tɔɔ a 'bhee- 'ö ka -de 'pö, 'ka dho kë 'bhee-.

20 Yi 'ö bhë □ya kë □ne □ya -lo, ka -dho -a -dhe yö □ne a -ya -sü 'ka n Dë 'gü, 'go mü, 'ka -ya -sü 'ka n 'gü; 'ö ma -de 'pö, 'a ka 'gü.

21 Mε 'ö □ya ma tɔng -nu 'kun, kö mε bhë n -dho -ya -kë. Mε bhë □ne 'ö n Dë -ya -dho -kë. Ma -de 'pö, -a -dho -dho n kë 'ö 'a n -de -zɔn -a -dhë.»

22 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- -bha □guë' -nu bhë -a mε 'wo- -dhe Zudë bhë, (n 'ka- pö Zuda Ikalitö,) 'ö Yesu □dheε' kpɔ 'ö- pö: «N Dëmε, -yö -kë □dhë 'ö 'ü dho ü -de -zɔn yi -dhë, 'ö ü 'ka 'dhoë- wo 'kpongtaame -nu -dhë -εε?»

23 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Mε 'ö n -dho 'dhoë- 'gü, -yö -dho n -ma tɔng -nu kun. Mε bhë n Dë -dhoë -dho kë, 'ö ma 'dhö, n Dë 'dhö, 'yi kpa yi 'kuë- 'ö 'yi dho 'yi -ya -a -gɔ kɔɔ.

24 Yö □ga 'ö mε 'ö n -dho 'yaa- 'gü 'pö, 'ö 'yaa n -wo -nu □bhlë -ya. -Wo -nu 'wo 'go -na n dhiö 'ka- ma -na bhë, waa 'go n -de 'gü; 'kεε n Dë 'ö n bɔ bhë □ne 'wo go -a 'gü.

25 -Wo -nu 'wo bhë 'saadhö □ne 'töng 'ö □tun n -gɔ ka 'piö zö bhë, 'a ka □daan -an 'ka.

26 Mε 'ö dho nu kö -yaan nu ka -dhë, -wo -nu 'wo bhë, ka -zo -büö -sü 'iin ka -daan -an 'ka -sü 'ka bhë 'ö tɔɔ -Zuu 'slööslö 'ö n Dë dhoë- bɔ ka -dhë n 'to 'gü bhë.

27 N 'dho -sü -mü; 'kεε □zuöyagluu 'a- nu ka -dhë. -Yö n -de -bha □zuöyagluu 'ka, 'a- nu ka -dhë. 'Yaa □ne -a mε 'ö 'kpongtaa zö -a 'dhö. Kö □kun 'ö ka □zuö' -yö to zlöö 'iin 'ö 'siö -yö -kan ka 'gluu.

28 'Wun 'a- □bleε ka -dhë □neε <a 'dho -na, 'kεε a -dho ye n 'zü> bhë, ka- ma -a! □Ya kë 'dhö, □ya kë □ne n -dho -yö ka -bha -be, kö ka □zuö' 'glu -dho dhi -a ma -sü 'ka □ne a -dho n Dë 'piö 'ö bhii n Dë -yö □va n -ta.

29 'Wun -nu 'wo bhë a -an -to 'dhiö 'a -an -wun □bleε ka -dhë, -yö kë 'dhö kö yi 'ö 'wo dho kë -a 'ka bhë 'kaan- n -wo -nu -dhe 'wun gia-.

30 'Töng 'yaa n -gɔ □va gbɔ kö 'kwaan- -ya kwa 'ko □bhaa □ne -kɔ □suu'- □ne -a 'dhö, kö 'aan- 'wun -nu □bleε' ka -dhë, 'ö tɔɔ -gludë 'ö 'kpongtaame -nu □kɔɔn -na bhë -yö nu -na. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë -a -kɔ 'yaa -mɔ n -ma.

31 'Kεε a -'piö kö 'a pë 'ö n Dë -ya pö 'a- kë bhë 'aan- kë; 'yaa n 'gbee- -ta bho -sü 'ka; -yö -kë 'dhö kö 'kpongtaame -nu -waan -a dɔa □ne n Dë -dho -yö n -kë. □Ao', -ka □luu', 'kwa ziö!»

15

Yesu -bha -kë lezen -lü giagia 'ka -sü

1 □Dhe Yesu □ya 'wun □bleε'- -an -dhë 'dhö, 'yö 'wun □zuan' do 'bhaa -zɔn -an -dhë □neε: «'Ma 'wun 'sü lezen 'wo -dɔɔn kë -na 'ka bhë -a -bha □ne ma 'a tɔɔ lezen -lü giagia 'ö n Dë 'dhö -a tame 'ka.

2 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö n Dë -yö nu, 'ö lezen -lü 'a- 'ka bhë 'ö- -kɔ -nu mε 'ö 'waa wo -kpa -ya bhë 'ö -an -kan 'ö -an bho mü; 'ö- mε -nu 'ö -an -kpa dhö -dhö bhë 'ö -an -ta -kan -yö kë 'dhö kö -an -kpa 'bhaa -yaan -ya 'zü.

3 -Ka -dhe -ga bhë 'dhe: Mε □daan' -wo -nu 'a- nu ka -dhë bhë waa ka kë □ne pë -ta 'kan -sü 'dhö kaa kë 'slööslö -a?

4 -Ka 'to -klu -sü 'ka n -ma □ne -kɔ 'a- 'ka ka -bha bhë -a 'dhö. □Dhe 'ka- -ga 'wun

bhë -a 'gü bhë, ka -mɔa 'ka- pö lezen -lü -ko -yö -mɔa -a -kpa -yö -ya 'sloo 'ka kö 'yaa -gban -sü 'ka ö 'lü gia- -bha -a? ¶εε, 'ö -ko do bhë 'ö- 'ka 'pö kaa -mɔa ka -yö -a -bha -pë -yö kë -dhö -Zlan -bha zian -ta kö kaa 'to -klu -sü 'ka n -ma.

⁵ Ma ¶νε 'a tɔɔ lezen -lü, 'ö ka ¶νε 'ka tɔɔ lezen -lü 'ö bhë -a -ko -nu. Με ¶ya 'to -klu -sü 'ka n -ma kö 'aan- kë -klu -sü 'ka -a -bha, -a -yö -a -bha -pë -nu -dho kë ¶plëezë 'ka -Zlan -bha zian -ta ¶νε -ko 'ö lezen -lü bhë 'ö- -kpa -nu 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö, 'ö bhii kaa -mɔa 'ka pë gbε kë kö kaa 'to -klu -sü 'ka n -ma.

⁶ Με 'ö yaa 'to -klu -sü 'ka n -ma, -yö -dho kë -zuö plaan -mε 'ka ¶νε -ko 'ö- 'ka 'lü -ko 'ö 'yaa ö -lü -bha -a 'dhö; 'ö ¶ya kë 'ö 'kpea kun. Ka gia- ka- -do ¶νε 'lü -ko 'kpea -nu bhë ¶wa -an 'dho 'kuëdhö, kö 'dho 'wo 'dhoë- -an güö bhë.

⁷ ¶Ya kë ¶νε 'ka 'to -klu -sü 'ka n -ma, 'ö n -wo -nu ¶wa -ya ka 'gü, pë 'oo pë 'ö 'ka dhoë- -dhe, ka -dhoë yö.

⁸ N Dë -bha 'tɔbhɔdhe 'ö bhë -a -wo -ko ¶ga 'ö bhë; 'ö bhii ¶ya kë ¶νε ka -yö -a -bha -pë ¶ya kë -dhö -Zlan -bha zian -ta ¶νε -ko 'ö lezen -kpa -nu 'dho -ya -na -a 'ka bhë -a 'dhö kö 'ka- -zɔn ¶νε ka n -ma ¶guë' -nu 'ka.

⁹ A ka -dho -kë ¶νε -ko 'ö n Dë -yö n -dho ¶kaa' bhë -a 'dhö. -Ka 'to ma -dho 'gü!

¹⁰ -A kë -ko ¶ga ¶νε: ¶Ya kë ¶νε 'ka ma tong -nu 'kun, ka -dho to ma -dho 'gü ¶νε -ko 'ö ma -de 'pö 'a n Dë -bha tong -nu kuën 'ö- -wun 'gü, 'a- 'ka -a -bha -dho 'gü bhë -a 'dhö.

¹¹ 'Wun bhë a- -blεε ka -dhë 'dhö -yö kë 'dhö kö ¶zuögludhi 'ö n -gɔ bhë -yö -ya ka 'gü kö 'go mü ka ¶zuö' 'glu -yaan dhi 'fεfεdhö.

¹² Ma tong bhë 'ö tɔɔ: -Ka ka 'ko -nu -dho kë ¶νε -ko 'ö 'a ka -dho kë -na -a 'ka ¶νε -a 'dhö.

¹³ Ka gia-, ka- ¶tei' -do ¶νε pë 'kö mε dhoë- kë kö -yaan -zɔn ö 'bha -dhë ¶νε 'ö- -dho -kë ¶duö 'ö tɔɔ 'we 'ö dho -a wo -a -bha kö -yaan ga -a -wun 'gü.

¹⁴ ¶Ya kë ¶νε pë -nu 'a- pö ka -dhë 'töüdhö bhë 'ka- 'kun, kö ka n 'bhamε -nu 'ka.

¹⁵ N 'ka 'dho ka -dhe -dewo poo ma yuökεmε -nu zlöö, 'ö tɔɔ mε 'ö yuö -kë ö

-gɔmε -dhë, pë -nu 'ö- -gɔmε 'dhoë- kë -na 'yaa- do. A -dho ka -dhe zlöö n 'bhamε -nu, bhii pë -nu 'a- ¶daan 'saadhö n Dë 'piö bhë, 'ma- 'plε -zɔn ka -dhë, 'ka- do.

¹⁶ Ka kun 'ka n sü; 'kεε ma ¶νε 'a ka ¶dhɔɔ -kë n ¶bhaa, 'ö 'a- pö ka -dhë 'ka 'dho kö 'ka yuö kë, -a -yö -a -bha -pë -nu -wo kë -Zlan -bha zian -ta ¶νε -ko 'ö lezen -lü -kpa 'dhö kë -na -a 'ka bhë -a 'dhö. 'Ö ka këyuö -nu 'wo bhë 'ö -an -yö -a -bha -pë -nu 'wo bhë 'wo dho ¶glɔɔ. ¶Dhe -kë 'dhö, pë 'oo pë 'ka- -dhe n Dë -gɔ n 'to 'gü, -yö -dho -a nu ka -dhë.

¹⁷ 'Kεε pë 'ö 'a- -dhe ka -gɔ 'ö tɔɔ kö 'ka ka 'ko -nu -dho kë.»

'Kpongtaame -nu -bha Yesu waa- ö -bha mε -nu -san zë 'wo- wo

¹⁸ 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «¶Ya kë ¶νε 'kpongtaame -nu ¶wa ka -san zë kö -yö kë ka 'yaan ¶νε -wo n -san -zë 'dhiö -be -waan ¶tun yö -na ka -bha bhë.

¹⁹ ¶Ya kë ¶νε ka -kë 'kpongtaame -nu 'ka 'pö -be, -wo -dho ka -dho kë, 'ö bhii kö ka -an -mε 'ka. 'Kεε 'ma ka 'sü, 'ma ka bho 'kpongtaame -nu ziën; 'kaa 'kpongtaame -nu 'ka gbɔ; pë 'ö- -wun 'gü 'ö 'wo ka -san zë -na 'ö bhë.

²⁰ Kë- wo bhë n 'ka- pö ka -dhë 'dhiö ¶νεε yuökεmε 'yaa ¶va ö -gɔmε -bha -a? ¶εε, 'ö ¶dhe ¶wa n 'klo bhɔ bhë, kö -yö kë ka 'yaan ¶νε -wo -dho ka 'klo bhɔ 'pö. ¶Ya kë ¶νε ¶wa 'wun ma n -ma mε ¶daan' -wo -nu -ta, kö -yö kë ka 'yaan ¶νε -wo -dho 'wun ma ka -bha -nu -ta 'pö.

²¹ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, pë -nu 'wo dhoë- kë ka 'ka 'dhö bhë, -wo -dho -a kë kaa n -wun 'gü, 'ö bhii mε 'ö n bɔ bhë 'waa- do.

²² ¶Ya kë ¶νε n 'ka nu -be kö 'aan- 'wun ¶blεε' -an -dhë, za -bha -an 'kun -sü gbε 'ka 'dho kë -dhö, -an -bha ¶sɔɔn yaa -nu -wun 'gü. 'Kεε do 'kwa- wo ¶νε (¶wa yën n -wo -nu ma -sü -bha; ¶ya kë 'dhö,) -a 'slë gbε 'ka 'dho kë -an -gɔ gbɔ -an -bha ¶sɔɔn yaa -nu -wun 'gü.

²³ Mε 'ö ¶ya n -san zë, kö ¶ya n Dë -san zë ¶νε bhë.

²⁴ ¶Ya kë ¶νε pë -nu 'a- -kë 'kpeadhö, 'ö mε gbε yaa- kë do kun bhë, n 'ka- kë 'dhö -bezë, za 'ka 'dhö -an kun. 'Kεε ¶dεε, -an 'yan ¶ya -da n këyuö -nu 'gü; yö ¶ga 'ö 'wo ma 'dhö, n Dë 'dhö, yi -san zë -na bhë.

²⁵ 'Kεε pē -nu 'wo bhē -wo -kē 'dhō kö pē -nu 'wo -ya -sü 'ka -an -bha tōng 'sēēdhē 'gü -an 'dhiō -yaan -mō 'kuē. Pē 'ö □bεen' -sü 'ka -ya -pō: -Wo n -san -zē 'kpaan 'ka; -a -gen gbε 'yaa 'dhō. »

²⁶ 'Yö- pō: «Me 'ö dho nu ka -dhē bhē, -yö -dho nu. 'Yö tōō -Zuu 'slööslö 'ö go n Dē 'piō; yō □ne 'ö tōō 'wun gia- -gen 'godhe. Ma □ne 'a dho -a bō ka -dhē. 'Kεε -yö -go n Dē 'piō. Yō □ne 'ö dho n -wun □blεε' ka -dhē.

²⁷ □Ya kē 'dhō, ka -de 'pō, 'ka n -wun □blεε' mε -nu 'wo to -an -dhē, 'ö bhii ka □ne 'ö 'ka -kē n 'piō -a züdüyi 'ka 'ö yöē □dεε -bha.»

16

¹ 'Yö Yesu -ya pō 'zü: «A- -pō ka -dhē 'dhō, -yö kē 'dhō kö □kun 'ka dho ka bō -zo -yö n -ma -sü 'ka.

² -Wo -dho ka kē, 'wo ka bho -an ziēn wo -bha -bhōkuēkō -nu 'gü. -A -de 'tōng 'bhaa 'ka, mε -nu -wo -dho ka zē -a pō -sü 'ka wo -de □zuō' 'piō □ne -wo -Zlan -dhi -a -dhē -wun kē -na.

³ -A kē 'wo dhoē- wo 'dhō bhē 'ö tōō waa n Dē dō 'iin waa n dō.

⁴ -A pō 'a- wo -na ka -dhē 'dhō bhē 'ö tōō kö yi 'ö -an -bha 'tōng dho -lo -a 'ka kö -waan pē -nu kē ka 'ka □ne -kō bhē -a 'dhō, kö ka -zo -yaan -büō □ne 'ma- 'to 'dhiō 'ma- □blεε' ka -dhē 'saadhō. 'Wun -nu 'wo bhē -a □blεε' 'ö n 'ka- wo ka -dhē 'dhō -blεεzē 'ka bhē 'ö tōō kö a □tun ka 'piō.»

Yuō 'ö -Zuu 'slööslö dhoē- kē

⁵ 'Yö Yesu -yö dhoē 'dhiō, 'ö- pō -an -dhē: «'Kεε □dhe 'ö -kē □ne n 'dho -sü -mü mε 'ö n bō -a 'piō bhē □ne, 'a 'wun □blεε ka -dhē 'dhō bhē. -A -wun 'gü 'ka -ya diindhō, 'ö mε 'yaa -dhō ka ziēn kö -yö n □dheε' 'kpo □neε: <Ü -dho mεε?> 'ka bhē,

⁶ 'ö tōō -wεε □ya 'kpo ka -ta 'wun -nu 'wo bhē -a -wun 'gü.

⁷ 'Kεε kē- wo 'dhō bhē, a- -pō ka -dhē 'wun gia- 'ka □neε: □Yö -sē ka -bha 'ka kö 'a 'dho ka 'dhiō, 'yaa 'dhō mε 'ö dho nu kö -yaan nu ka -dhē bhē yaa 'dho -lo ka -ta. □Ya kē □ne 'ma 'dho, yō □ne 'a dho -a bō ka -dhē.

⁸ 'Yö bhē □ne 'ö □ya nu, 'ö dho -a -zōn 'kpongtaame -nu -dhē □ne 'wun 'ö -gban

□soon yaa -wun -bha, 'wun 'ö -gban pē 'ö kpengdhō -a -bha, 'wun 'ö -gban -Zlan -bha za 'ö dho -a dō -a -bha, -kō 'ö- 'ka -an □zuō' 'piō bhē 'yaa 'dhō; wo -de -püō 'wo- wo -na bhē.

⁹ Wo -de -püō 'wo- wo -na 'wun 'ö -gban □soon yaa -bha -a -wun 'ka bhē 'ö tōō 'waa n -wun -dhe 'wun gia-.

¹⁰ Wo -de -püō 'wo- wo -na 'wun 'ö -gban pē 'ö kpengdhō -a -wun 'ka bhē 'ö tōō n 'dho -sü -mü n Dē 'piō; ka 'ka 'dho n yō gbo;

¹¹ 'iin 'zü, wo -de -püō 'wo- wo -na 'wun 'ö -gban -Zlan -bha za 'ö dho -a kan -a -wun 'ka bhē 'ö tōō 'kpongtaame -nu □kōōnmε bhē -a -bha za □ya 'kan 'saadhō, -a -go □ya 'toē- 'gü.»

¹² 'Yö- pō -an -dhē 'zü: «'Wun -yö n -go □va kö 'aan- □blεε'- ka -dhē; 'kεε 'ma -dhe -ga -a 'gü -sē 'ka, -an 'ple 'ka 'dho to ka 'toē-, dō 'kwa- wo □ne -a 'gü.

¹³ -Zuu 'ö 'wun gia- -go -a 'gü -mε 'ka bhē □ya nu, yō □ne 'ö dho yō ka -dhē 'dhiō 'wun gia- -zian -ta. Yō □ne □ya nu, 'ö pē -nu 'ö- ma 'iin pē -nu 'wo dho kē, 'ö dho -an 'ple □blεε' ka -dhē. 'Kεε kē- wo 'dhō bhē, yaa 'dho kē yō -de 'sloo -a -de -ta -wun 'ka.

¹⁴ -Yö -dho n 'tō kē □va, 'ö tōō ma □ne 'a dho n -wo -nu -lo -a kwεε kö -yaan nu -yaan □blεε'- ka -dhē.

¹⁵ Pē 'saadhō 'ö n Dē -bha 'ka, kö ma pē -mü. Pē 'ö -kē 'a- pō -Zuu 'slööslö 'ö bhē a -dho n -wo -nu -lo -a kwεε kö -yaan nu -yaan □blεε'- ka -dhē 'ö bhē.»

'Yena -wun -bha -gla □zuögludhi -wun 'gü -kō 'ö dho kē

¹⁶ 'Yö- pō -an -dhē 'zü: «'Tōng 'ö n -go ka 'piō zō bhē 'yaa □va gbo; n -go ka 'yan 'dhiō -sü -mü kö 'aan- 'dho; 'ö □ya 'go mü, -a -dhe yaa 'dhō □glōō 'ö 'ka -kpen n -ma 'zü.»

¹⁷ □Dhe □ya kē 'dhō, 'yö- -bha □guē' -nu 'bhaa -nu -wo yō -a pō -sü -bha wo 'ko ziēn □neε: «-Wo -nu 'ö- □blεε 'saadhō □ne <'tōng 'ö n -go ka 'piō zō bhē yaa □va gbo; n -go ka 'yan 'dhiō -sü -mü kö 'aan- 'dho, 'ö □ya 'go mü, -a -dhe 'ka 'dho □glōō 'ö 'ka -kpen n -ma 'zü>, 'ö- 'bhaa -nu -wo -kē <'ö tōō n 'dho -sü -mü n Dē 'piō> 'wo bhē 'saadhō, -an -gen tōō -mē, 'kwa dōa □neε?

18 <'Töng 'yaa □va gbɔ> -de 'kö- pö -na □ne -a -gen tɔɔ -më poo □ee? Pë -nu 'ö- pö -na 'saadhö bhë, 'kwaa- -gen ma 'sa!»

19 □Dhe Yesu □yaa- -dhe yö □ne -wa 'piö 'wo □dheεkpɔdhe kë ö -gɔ, 'ö- pö -an -dhe: «A- -pö ka -dhe: 'Töng 'ö n -gɔ ka 'piö zö bhë 'yaa □va gbɔ; n 'go -sü -mü ka 'yan 'dhiö kö 'aan- 'dho, □ya 'go mü, -a -dhe yaa 'dhö □glɔɔ 'ö 'ka -kpën n -ma 'zü; 'wun bhë 'pö 'ka- -ta □dheε' kpɔ ka 'ko -nu -gɔ bhë ee?

20 A- -pö ka -dhe 'wun gia- 'ka: Ka -dho 'gbo -nu bɔ 'yenazë 'ka; 'kεε 'kpongtaame -nu □zuö' 'glu -dho dhi. Ka -dho kë 'yenazë 'dhö, 'kεε ka -bha 'yena -wun bhë -yö -dho gla □zuögludhi -wun 'gü.

21 -Ka -dhe -ga 'dhe! 'Wun bhë -a □tei' □ga □ne: Koyiga □ya dhebɔ 'kun, -a □zuö' -yö -kaan 'kuë; 'ö tɔɔ 'töng 'ö- 'yënnng dho bhɔa bhë □ya -lo. 'Kεε □ya yën 'bë bho -sü -bha, 'ö- -zlö -yö -trö 'yënnngbhɔdhe bhë -a 'ka, 'ö tɔɔ -a □zuö' 'glu □ya dhi mε 'bhee- 'ö- -da 'kpongtaa bhë -a -wun 'gü.

22 -Kɔ do gia- bhë 'ö- 'ka 'pö □dεε. 'Ö tɔɔ ka -de 'pö ka □zuö' □ya □kaan' 'kuë. 'Kεε a -dho ye n 'zü. -Yö n 'gü □ne -a yi bhë -a 'ka, ka □zuö' 'glu -dho dhi; mε gbε -kɔ 'ka 'dho -mɔa kö □zuögludhi 'ö dho kë ka -gɔ bhë, -ya 'kun ka -gɔ.

23 Yi bhë □ya kë □ne □ya -lo, □dheεkpɔdhe gbε 'ka 'dho kë -dhö 'wun gbε -wun 'gü gbɔ. A- -pö ka -dhe 'wun gia- 'ka: Pë 'oo pë 'ka- -dhe n Dë -gɔ n 'to 'gü, -yö -dho -a nu ka -dhe.

24 'Ö yö □dεε -bha, kaa pë gbε -dhe n Dë -gɔ do n 'to 'gü □kun. -Ka pë -gba -dhe 'dhe! Ka -dho -a yö; □ya kë 'dhö ka -bha □zuögludhi -dho -mɔ 'kuë.»

Yesu -bha -to -a 'gbee- 'ka -sü 'ö 'kpong- taadhε -ta

25 'Ö Yesu -ya pö -an -dhe 'zü: «'Wun -nu 'a- □blεε ka -dhe 'saadhö bhë, a -an -kë 'dhö 'wun □zuan' 'ka. 'Kεε -a 'töng -yö nu -na 'ö n 'ka 'dho 'wun □zuan' -zɔn ka -dhe, 'wun -blεε ka -dhe -sü 'ka; -a yi bhë -a 'ka, 'wun -nu 'wo -gban n Dë -bha, a -dho -an □blεε' -ka -dhe 'puu 'ka.

26 Yi bhë □ya kë □ne □ya -lo, ka -dho pë -nu -dhe n Dë -gɔ n 'to 'gü; n -ma -wun 'ka 'dho kë -a -bha -dewo kö 'a □bhea' -a -dhe

'zü pë 'ka- -dhe bhë -a -wun 'gü kö -yaan □tun -a nu -na ka -dhe,

27 'Ö tɔɔ n Dë -de gia- -yö ka -dho -kë. Ka -dho -ya -kë, 'ö tɔɔ n -dho -yö ka -kë, 'ö 'ka- -dhe 'wun gia- □ne a -go -Zlan 'piö.

28 A -go n Dë 'piö, 'a nu 'kpongtaa zö. 'Kεε a 'go -na 'kpongtaa, a 'dho -na n Dë 'piö.»

29 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- -bha □guë' -nu -wa pö -a -dhe: «□Nnn'-, 'wun □ga 'ü- □blεε' -na 'puu 'ka bhë. -A mε bhë 'yaa 'wun □zuan' 'ka.

30 Dɔ 'kwa- wo □ne, □ya kë yi 'yaan 'sabla □ne ü pë 'plε -dɔ, 'ö ü -bha -wun 'yaa- -bha kö 'yi ü □dheε' 'kpɔ 'zü 'wun 'bhaa -wun 'ka. -A -wun 'gü, yi- -dhe 'wun gia- □ne ü -go -Zlan 'piö 'ü nu.»

31 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -gɔ □neε: «'Ka- -wun -dhe 'wun gia- 'sabla -a?

32 □Ao'; 'kεε -a yi -yö nu -na, 'ö- -de □ya -lo 'saadhö, 'ö 'ka dho kan n -zü, mε 'ö -dhö, -yaan 'dho ö □plöö kö 'kaan- n 'to 'sloo 'ka. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, 'maa n 'sloo 'ka, 'wun gia- 'ka, bhii n Dë -yö n 'piö.

33 Pë -nu 'wo bhë, a- -pö ka -dhe 'dhö 'saadhö -yö kë 'dhö kö ka -bha -klu n -ma -sü 'gü, □zuöyagluu -yaan kë ka -gɔ. Ka 'yënnng -dho bhɔ 'kpongtaa zö. 'Kεε -ka ka 'gü dɔ 'gbee-! 'Ma 'to -a 'gbee- 'ka -gludë 'ö 'kpongtaa zö bhë -a -ta.»

17

Yesu -bha -bhea ö -bha □guë' -nu -wun 'gü -sü

1 □Dhe □ya 'wun □blεε' -an -dhe 'dhö, 'ö -dhe -ga dhang- 'gü □zian', 'ö- pö: «N Dë, 'töng 'ü- -ya bhë □ya -lo. -Bhö 'tobhɔdhe nu ü Gbö -dhe kö ü Gbö -yaan 'tobhɔdhe nu ü -dhe 'pö.

2 Bhii 'bha -kɔ -mɔ 'wuën- -sü nu -a -dhe mε 'kpεkpe -ta, -yö kë 'dhö kö mε -nu 'ü -an nu -a -dhe 'saadhö bhë -yaan □toëpö -këdhösü nu -an -dhe.

3 □Toëpö -këdhösü 'ö bhë 'ö tɔɔ kö -waan ü dɔ, bhi 'ü -Zlan dosen 'ö giagia 'ka bhë 'iin kö Yesu Klito 'ü- bɔ bhë -waan -a dɔ 'pö.

4 'Ma- kë, ü 'to □ya bhɔ 'kpongtaa. Yuö 'ü- dɔ n kwεε kö 'aan- kë bhë □ya yën.

5 'Kεε n Dē, 'tobhōdhe 'ō -kē n -gō ü 'piō 'ma kö 'kpongtaadhe -de yaa kē □kun bhē, -a nu n -dhē ü wō 'dhiō zō.

6 Mε -nu 'ü -an bho 'kpongtaa 'ü -an nu n -dhē bhē, 'ma- kē □wa ü dō. -Wo -kē ü -bha 'ka -be; 'ō □dhe 'bha -an nu n -dhē bhē, □wa ü -wo -nu □bhlē -ya.

7 □Ya kē -an 'yaan □ne pē -nu 'ü- nu n -dhē 'saadhō bhē -yō -gō ü 'piō,

8 bhii -wo -nu 'ü- 'kluēn bho n -ma -an -bha 'ka bhē, -a 'plε □ya -lo -an -ta; 'yō □wa wo -kō 'kpō -a -gō. □Dhe -kē 'dhō □waa- yō 'wun gia- 'ka □ne a -gō ü 'piō, bhi □ne 'ü n bō.

9 A -bhea ü -dhē -an -wun 'gü. N 'ka- pō 'kpongtaame -nu. A- pō mε -nu 'ü -an nu n -dhē bhē, bhii -wo ü -bha 'ka.

10 Pē -nu 'wo n -gō 'saadhō, -wo ü -bha 'ka; 'ō pē -nu 'wo ü -gō 'pō 'saadhō, 'wo n -ma 'ka. 'Go mü 'ō n -ma 'tobhōdhe -yō bō -an 'gü.

11 'Maa 'kpongtaa zō gbō, 'kεε wo -zē, -wo □tun zō. A nu -na ü 'piō 'ma. □Dhe 'ō 'dhō, n Dē 'slōöslō, ü -zo kē -an 'piō, ü 'tō 'piigbeeze bhē -a 'ka, -yō kē 'dhō kö -waan kē do □ne -kō 'ō 'ko- 'ka do bhē -a 'dhō.

12 □Dhe 'a □tun -an 'piō, 'tō 'ü- nu n -dhē bhē □ne 'a n -zo -kē -an 'piō -a -bha 'piigbeedhe 'ka. A n -zo -kē -an 'piō, 'ō -an mε gbε yaa □dhong, -a 'ke yaa kē mε 'ō dho kē dhong -mε 'ka bhē -a 'ka, □ne -kō 'ō pē 'ō □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sēedhe 'gü 'ō- pōē bhē -a 'dhō.

13 'Kεε a nu -na ü 'piō 'ma. 'Wun -nu 'wo □ne a -an -blεε 'dhō □dhe -kē □ne a □tun 'kpongtaa zō bhē, -yō kē 'dhō kö ma □zuögludhi 'ō 'fεfεdhō bhē -yō kē -an -gō.

14 -Wo -nu 'ü- 'kluēn bho n -ma bhē □ne 'a -lo -an kwεε. Yō □ga 'ō 'kpongtaame -nu 'dhō -an -san zē -na bhē, bhii -dhe 'ō □wa wo -kō 'kpō -a -gō bhē, 'waa 'kpongtaadhe -bha 'ka gbō □ne -kō do 'a- 'ka bhē -a 'dhō.

15 A -bhea ü -dhē. N 'ka- pō 'ü -an -bho 'kpongtaame -nu ziēn, 'kεε a- -pō 'ü -an -maa kē dü -gō.

16 'Waa 'kpongtaadhe -bha 'ka □ne -kō gia- 'ō 'maa- 'ka 'kpongtaadhe -bha 'ka bhē -a 'dhō.

17 -Bhöē kē kö -wo kē ü -bha 'ka ö 'plε 'ka, ü -wo 'ō 'wun gia- 'ka bhē -a 'ka.

18 'Ma -an bō 'kpongtaame -nu ziēn □ne -kō 'ō 'ü n bōa 'kpongtaa bhē -a 'dhō.

19 'Ma n -de nu ü -dhē n 'plε 'ka (kö pē 'ō -dhi ü -dhē 'ü- kē n 'ka), -an -bha 'wun -sē -wun 'gü, -yō kē 'dhō kö wo -zē -wo -ya -de -ta.

20 □Bhea' 'a- wo -na □nεε, 'yaa wo do 'sloo -an -wun 'gü; a -bhea mε -nu 'ō 'wo dho n -wun -dhe 'wun gia-, -an 'wun □blεε' -wo -bha bhē -an -wun 'gü 'pō.

21 A □bhea kö wo 'saadhō -wo kē mε -lü do 'ka. N Dē, -bhöē kē kö -wo kpa kwa -bha, 'kwa kē □ne mε -lü do 'dhō □ne -kō 'ü- 'ka -ya -sü 'ka n 'gü, 'ō ma -de 'pō 'a- 'ka ü 'gü bhē -a 'dhō. -Wo kē do kö 'kpongtaame -nu -waan -a -dhe 'wun gia- □ne bhi □ne 'ü n bō.

22 'Tobhōdhe 'ü- nu n -dhē bhē, 'ma- nu -an -dhē -yō kē 'dhō kö -waan kē do □ne -kō 'ō bhi 'dhō, ma 'dhō, 'ko- 'ka bhē -a 'dhō.

23 'Ö bhii a -ya -sü 'ka -an 'gü, 'ō bhi -de 'pō, ü -ya -sü 'ka n 'gü kö -waan kē mε -lü do 'ka 'iin kö 'kpongtaame -nu -waan -a yō -an -gō □ne bhi □ne 'ü n bō 'ō 'ü -an -dho -kē □ne -kō 'ō 'ü n -dho □kaa' bhē -a 'dhō.

24 N Dē, 'bha -an nu n -dhē. -Yō 'dhō, 'kεε a- 'piō kö -dhe 'a dho -da -a -bha bhē, -wo -da mü, kö 'tobhōdhe 'ü- nu n -dhē bhē -waan -a -dhe yō, 'ō tōō ü n -dho -kē -a -de kö 'kpongtaadhe yaa kē □kun.

25 N Dē, bhi 'ü kpengdhō, 'kpongtaame -nu 'waa ü dō; 'kεε ma -zē, a ü -dō. 'Go mü mε -nu 'ü- nu n -dhē, 'ō 'wo □ne bhē, -wa □tei' -dō □ne bhi □ne 'ü n bō.

26 'Ma- kē □wa ü dō 'ō 'a dho dhoē 'dhiō, -yō kē 'dhō kö -dho 'ō ü -gō n buēndhō bhē, -yō kē -an 'gü 'iin kö ma -de gia- 'aan- ya -an 'gü.»

18

*'Wun 'ō -gban Yesu 'kun -sü -bha
(Matiö 26.47-56; Maakö 14.43-50; Lukö
22.47-53)*

1 □Dhe Yesu □ya 'wun □blεε' -'dhō, yō 'dhō, ö -bha □guē' -nu 'dhō, -wo -ziō 'wo dho 'yiga 'wo- -dhe Sedron bhē -a □zlöō □zian'. 'Lüdhεεdhe do -yō -kē 'ma ('ō □ya kē 'ō mε -nu -wo dho wo 'tεε pa □dhia -a 'gü). -Dhe bhē □ne 'ō Yesu waa- ö -bha □guē' -nu 'wo dho -a -bha.

² Yesu -bha □guë' -nu 'wo bhë -a me 'wo- -dhe Zuda, 'ö yö □ne 'ö Yesu 'dhöo do bhë, -dhe bhë -ya -do 'pö, 'ö töo 'dhiö □zian', waa- Yesu -nu □ya kë -wo -dho mü -kplawo wo 'kuë.

³ 'Yö Zuda -yö dho 'ludhëedhe bhë -a -bha, yö 'dhö, 'dhasi -nu 'dhö, waa- -dhe -maakëme -nu 'ö slabhome -gome -nu waa- Falizi -me -nu -wa yö -an 'piö bhë -nu, 'wo dho. 'Gbia -nu, □labang -nu, -piö -nu, -wo -kë -an kwëë 'wo dhoë.

⁴ Kë- wo 'dhö bhë, pë -nu bhë Yesu -yö -an 'plë -naa -do. □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö □yoon -an -bha, 'ö -an □dheë' kpo □neë: «Dö 'pö 'ka- □mëë' -na bhë □ë?»

⁵ 'Wo- -da -kë -a -go, 'wo- pö: «Nazaletë mi 'wo- -dhe Yesu bhë 'yi- □mëë' -na bhë.»

'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «Ma □ga 'a □ne!»

Zuda 'ö- 'dhöo do bhë, -yö -kë me 'wo nu bhë -an 'piö mü 'pö.

⁶ □Dhe Yesu -ya pö -an -dhë «ma □ga 'a □ne,» 'yö 'wo bho wo züë 'ö 'wo -püö sia-.

⁷ 'Ö Yesu -yö -an □dheë' kpo 'zü -dëüwo □neë: «Dö 'pö 'ka- □mëë' -na bhë?»

'Wo- pö: «Nazaletë mi 'wo- -dhe Yesu.»

⁸ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Ma- pö ka -dhë 'saadhö □ne ma -mü. □ëë, 'ö □ya kë □ne ma 'ka n □mëë' -na bhë kö -ka ka □kwaa'- me -nu 'wo to □ne -an -zü -wo 'dho.»

⁹ 'Wun □blëë' -ko □suu'- bhë, Yesu -ya -wo 'dhö -yö kë 'dhö -a -de -wo 'ö- pö 'dhiö 'ö -kë: «N Dë, me -nu 'ü- nu n -dhë bhë, n 'ka n □kwaa'- -an -zü -an me do -de 'gü yaa □siö'» 'ka bhë, kö -a 'dhiö -yaan -mo 'kuë. -Kö bhë □ne 'ö □kaa', 'ö -Zlan 'dhi -wo pö -wo bhë 'ö- -wun 'dhiö -yö -mo -a 'ka 'kuë.

¹⁰ □Dhe 'ö 'wun -nu bhë 'wo kë -na 'dhö, -blaan do -yö -kë Simo Piëë -go. □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö- -gan; -a -zuö 'ö- wo bhë 'ö slabhome □va -bha yuökëme 'wo- -dhe Maakisö bhë 'ö -a □kwëë- 'gü 'tonëga 'kan 'wa 'dödhö.

¹¹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö Piëë -dhë: «-Bhö ü -bha -blaan -da ö -kloo 'gü. -Yö ü -zo 'piö □ne 'yënnghodhe 'yi -koo 'ö n Dë -ya nu n -dhë bhë n 'ka 'dhoë- mü □a?»

-Wo -dho Yesu 'ka Anë 'dhiö

¹² □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö 'dhasi -nu 'wo nu bhë waa- wo -gome 'dhö, 'yan -kë -dhe -bha -me -nu 'wo bhë 'dhö, wo 'plë 'wo -lo Yesu -bha, 'wo- -lö □bhüö' 'ka.

¹³ 'Wo dho -a 'ka Anë -go koo -blëëzë 'ka. Anë bhë, Kaifö 'ö -kë slabhome □va 'ka -kwë bhë -a 'ka bhë -a boo dë -mü.

¹⁴ 'Yö Kaifö bhë, yö -de 'pö, kë- wo 'dhiö bhë, yö □ne 'ö- pö Zuifö -nu -gome -nu -dhë □neë: «□Yö -së kö me do -yö ga 'ö □zië' 'sëgo -todhösü 'gü -me -nu □siö' -sü -ta.»

*Piëë -bha □kploo 'ö- wo Yesu 'ka
(Matiö 26.69-70; Maakö 14.66-68; Lukö 22.55-57)*

¹⁵ □Dhe 'wo 'dho -na Yesu 'ka, Simo Piëë waa- □guë' -nu 'wo bhë -a me do -wo -to -an 'piö. Me 'ö waa- Piëë 'wo to wo 'ko 'piö 'wo dho bhë, slabhome □va -ya -do. Pë -kë 'ö -dhe 'wo -da -na Yesu 'ka 'kwëandhö mü, 'ö yö -de 'pö 'ö -da koo 'ö bhë.

¹⁶ 'Këë Piëë -yö -to plaan 'ko 'dhiö; 'ö □guë' me 'ö -da koo □sia bhë, 'ö dho 'yan -to 'kodhi -bha -dhe 'ö -kë mü -a 'piö plaan, 'ö 'wun □blëë -a -dhë, 'ö -da Piëë 'ka 'kwëandhö mü.

¹⁷ 'Yö dhebo bhë 'yö Piëë □dheë' kpo □woë' □neë: «Bhi -de 'pö, goon- □ne -a -bha □guë' -nu bhë -an do kun ü 'ka a?» 'Ö Piëë -ya pö -a -dhë: «-Abi', 'maa- 'piö.»

¹⁸ □Dhe 'ö 'nëne 'dhö kë -na 'gbee-, 'ö yuökëme -nu waa- 'kodhi -maakëme -nu -wo 'siö 'gba -da 'ö wo 'plë 'wo dho -a -maa 'nëne bho □dhia. Piëë -yö -kë -an 'piö mü 'pö 'nëne bho □dhia.

Slabhome □va -bha Yesu □dheë' kpo 'ö- wo

(Matiö 26.59-66; Maakö 14.55-64; Lukö 22.66-71)

¹⁹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Anë 'ö -kë slabhome □va zii 'ka bhë, 'yö Yesu □dheë' kpo -a -bha □guë' -nu -wun waa- -a -bha me □daan' -wo -nu 'ka.

²⁰ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «A 'wun -blëë 'dhëedhe -nu 'gü me 'plë -dhë; -dhe -nu □ya kë 'ö Zuifö -wo dho -a -bha 'kuëdhö □ne -Zlan -gba -a 'gü -ko 'iin -bhökuëko -nu 'gü -dhe -nu 'dhö bhë □ne □ya kë 'a 'wun -nu □blëë -an -bha. N 'ka 'wun gbe □blëë' -bin -blü.

21 □Ya kë 'dhö, -më -wun ü- □dhεε' -gban n -ma 'gbödhö □ee? Mε -nu 'wo wo 'to to n -wo -nu -bha bhë -an □dhεε' kpo 'dhε! 'Wun -nu 'a- □blεε, -wa -dɔ -së 'ka.»

22 -Yö -to 'wun □blεε' □dhia 'ö 'yan -to 'kodhi -bha -mε do -ya -gɔ -ma 'wa 'gböüdhö, -a -kë 'fεfε -sü 'ka, 'ö- pö: «'Wun -daa kë -kɔ □suu'- bhë ü- -wo 'dhö □dhë slabhome □va -gɔ □εε?»

23 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «-Wo -mlë 'ö 'wun -daa kë -kɔ yaa 'ka mü ii? -A -zɔn n -dhë, 'yaa 'dhö kö ü n -gɔ -ma 'kpaan?»

24 'Wun bhë -a -gɔ yaa kë -dhö gbɔ, 'ö Anë -ya to -lö -sü 'ka 'dhö 'ö- bɔ Kaifö 'ö -kë slabhome □va 'ka -kwε bhë -a 'ka bhë -a -dhë.

Piεε -bha □kploo □plε 'ö- wo 'zü

(Matiö 26.71-75; Maakö 14.69-72; Lukö 22.58-62)

25 □Dhe pë -nu bhë 'wo kë -na 'dhö, kö Piεε -yö 'nenε bho □dhia. 'Wo- □dhεε' kpo □nεε: «Bhi -de 'pö 'bhaa gɔɔn- □nε -a -bha □guë' -nu do 'ka a?»

'Ö Piεε -yö □kploo □woë' □nεε: «-Abi', 'maa- 'piö.»

26 Gɔɔn- do -yö -kë mü, 'ö -kë slabhome □va -bha yuökεmε do 'ka. Yö □nεε 'ö Piεε -ya dheglu 'tonëga 'klu -kan bhë. 'Yö Piεε □dhεε' kpo □nεε: «Kaa- gɔɔn- bhë ka -nu kaa kë ka 'ko 'piö 'lüdhεεdhö; 'yaa 'dhö a?»

27 'Yö Piεε -ya -daa -kë -a -gɔ 'zü □nεε: «'Wun gia- 'yaa -mü.» -Dhe do bhë 'wo to -a -bha 'ö -to gɔn -yö -we.

'Dho 'wo- wo Yesu 'ka Pilatö 'dhiö

(Matiö 27.1-2, 11-14; Maakö 15.1-5; Lukö 23.1-5)

28 □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo go Yesu 'ka Kaifö -gɔ kɔɔ, 'wo dho -a 'ka 'sε □kɔɔnme 'ö Wlɔmë -mε -nu -wa -ya 'sεgɔ 'ö bhë -a -ta bhë -a -gɔ 'kweandhö. □Dhe 'wun -nu bhë 'wo kë -na 'dhö, kö 'kwa dɔ -dhiadhio tü 'gü. -A -kë 'dhö -sü 'ka, Zuifö -gɔmε -nu waa -da -a 'ka Pilatö -gɔ kɔɔ mü 'ö bhii kö □wa wo -de kë -dhiizé -be wo -bha wɔ -kɔ 'gü -Zlan wö 'dhiö; kö wo 'ka 'dho Paakö 'wlaan- -bhöpë -bhö □nεε bhë.

29 'Ö- -wun 'gü, 'ö 'sε □kɔɔnme Pilatö -yö yö plaan, 'ö dho -an -gɔ zian-, 'ö -an □dhεε'

kpo □nεε: «-Më -wun 'ö 'ka- dɔ gɔɔn- □nε -a -bha -ε?»

30 'Wo- -daa -kë -a -gɔ 'wo- pö: «Yaa kë kēpēyaamε 'ka -bezë, yi 'ka 'dho nuë ü □dhia.»

31 'Ö Pilatö -ya pö -an -dhë: «Ka -de gia- ka dhoë, 'ka- -wun □blεε'- □nε -kɔ 'ö ka -bha tɔng -nu 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö.» 'Ö Zuifö -nu -gɔmε -nu -wa pö -a -dhë: «Tɔng yaa- pö yi -dhë 'yi mε zë.»

32 Kë- wo 'dhiö □zian' bhë, Yesu -yö 'wun -gban ö -bha ga -kɔ -bha 'ö- □blεε; yö □nε 'ö -de 'dhoë- kë bhë.

33 'Yö Pilatö -yö -sɔ kɔɔ, 'ö Yesu □dhɔɔ -kë, 'ö- □dhεε' kpo □nεε: «Ü Zuifö -nu -bha -gludë 'ka a?»

34 'Ö Yesu -ya -daa -kë 'ö- pö: «-A pö 'ü- wo 'dhö bhë ü -zo 'pö 'ü- -ta 'wun bhë -a 'gü yö -mü 'iin ü- -pö □nε -kɔ 'wo- □blεε -a 'ka ü -dhë -a 'dhö ee?»

35 'Ö Pilatö -ya -daa -kë 'ö- pö: «'Maa Zuifö 'ka; bhi gia- ü- -yö; 'kεε ü -sεgüme -nu waa- slabhome -gɔmε -nu -wo nu ü 'ka 'wo ü dɔ n kwεε 'sa; □ya kë 'dhö kö -më 'ü- -kë -εε?»

36 'Ö Yesu -ya -daa -kë 'ö- pö: «Ma -gludëdhe yaa 'go 'kpongtaa zö. □Ya kë □nεε ma -gludëdhe -yö -go 'kpongtaa zö -bezë, ma yuökεmε -nu -wo -dho 'ko -zë -be mε -nu 'wo nu kö -waan n 'kun bhë -an 'ka, kö □kun 'wo dho n dɔ 'sε □kɔɔnme -nu kwεε. 'Kεε -abi', ma -gludëdhe yaa 'go 'kpongtaa zö.»

37 'Ö Pilatö -ya □dhεε' kpo □woë' □nεε: «□Ya kë 'dhö kö -gludë -mü ü 'ka a?» 'Ö Yesu -ya pö: «□Ii-, -gludë -mü n 'ka. A -bho 'a nu 'kpongtaa zö kö 'aan- 'wun gia- 'gü -wun □blεε'- mε -nu -dhë. Mε 'ö 'ta sü 'wun gia- 'gü, -yö ö 'to -kë n -wo -bha.»

38 'Yö Pilatö -ya pö: «-Më tɔɔ 'wun gia- 'gbödhö □e?»

Ga -za -bha -lo 'ö- wo Yesu tuö

(Matiö 27.15-31; Maakö 15.6-20; Lukö 23.13-25)

□Dhe Pilatö waa- Yesu □wa 'dɔɔ 'bhle dɔ 'dhö, 'ö Pilatö -yö yö plaan Zuifö -nu 'piö, 'ö- pö -an -dhë: «'Maa 'wun 'ö dho kë ga -za -lo gɔɔn- 'ö □nεε -a tuö -gen 'ka -a yö -na.

39 'Kεε □dhe -kë □nεε -kwε 'saadhö 'ka, ka- -dhe n -gɔ kö 'a mε do bho -kanso 'gü

ka -dhë ka -bha Paakö 'wlaan- -yi 'ka bhë, ka- 'piö kö Zuifö -nu -bha -gludë bhë 'a n □kwaa' -a -zü ka -dhë -a?»

⁴⁰ □Aa', 'wo yö □gblaa 'gbla -sü -bha □nεε: «-Abi', -abi', 'yiëë- 'piö! -Bhö Balaba -zë bho mü yi -dhë!» Balaba 'ö bhë, kë-wo bhë, -yö -kë këpëyaamε 'ka.

19

¹ □Dhε □ya kë 'dhö, 'ö Pilatö -ya pö 'dhasi -nu -dhë -wo 'dho Yesu 'ka, -wa -ma -klaa 'ka.

² 'Yö 'dhasi -nu -wo 'ginng 'gö □gblaa' -pë -kë 'wo- -ya Yesu tuö; 'wo gblang nuεazë do sü 'wo- -da -a -bha (-gludëdhε -kwaa).

³ □Dhε □waa- kë 'dhö, 'wo □yöön -a -bha 'wo- pö -a -dhë: «Zuifö -nu -bha -gludë, 'bha □büee!» □Waa- kë 'dhö, □waa- kë 'dhö, 'wo- -gö -ma.

⁴ 'Ö Pilatö -yö yö plaan 'zü -dëüwo, 'ö- pö mε gbung 'wo -kë mü bhë -an -dhë: «-Ka ka 'to 'to, a 'dhoë- nuë ka □dhia plaan zö kö ka -de 'kaan- yö □nε 'maa za -lo -a tuö -gen yö -na kö -yaan kë -a zë -gen 'ka bhoo-!»

⁵ 'Wo nu Yesu 'ka -an 'dhiö mü; 'gö □gblaa' -yö -kë -a tuö, so nuεazë -yö -kë -a -bha. 'Ö Pilatö -ya pö -an -dhë: «Yö □ga □nε! -Kaa -ga bhë 'dhë!»

⁶ 'Yö □dhε slabhome -nu -gömε -nu waa- 'yan -to 'kodhi -bha -mε -nu □waa- yö, 'wo yö □gblaa 'gbla -sü -bha □woë' □nεε: «-A do -gaatalü -bha! -A do -gaatalü -bha!»

'Ö Pilatö -ya pö -an -dhë: «□εε, ka gia- kaa 'kun, 'ka dhoë, 'ka- do -gaatalü -bha, 'ö bhii ma -zë 'maa- zë -gen yö -na.»

⁷ 'Yö Zuifö -nu -wa pö -a -dhë: «Töng do -yö yi -gö 'ö □yaa- -lö 'gü; yö □nε 'ö töö -a zë -gen; 'ö bhii -ya pö yö □nε 'ö töö -Zlan Gbö.»

⁸ □Dhε -wo bhë Pilatö □yaa- ma, 'ö 'suö -yö -kan -a 'gluu.

⁹ 'Yö -da köö 'ö Yesu □dhεε' kpö □nεε: «Ü -go 'më 'ü nu □ii?»

'Kεε Yesu yaa -daa gbε kë -a -gö.

¹⁰ 'Ö Pilatö -ya pö -a -dhë: «Ü 'ka 'dho we n □woë' □a? 'Kεε -yö kë ü 'yaan □nε ma do □nε, -dhε 'ü do -a -bha zlöö □nε 'a -mö -a -bha kö 'a -potaasü nu ü -dhë 'iin 'a- pö mε -nu -dhë -wo ü do -gaatalü -bha.»

¹¹ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü -kö 'yaa -mo pë gbε -bha -a 'ke yaa kë 'wun -nu 'ö -Zlan -yö -an -wun -lo ü kwεε -an 'ka. Pë 'ö -kë 'ö mε 'ö n do ü kwεε bhë 'ö za -bha -lo -a tuö -sü bhë 'ö -ziö ü -bha -ta 'ö bhë.»

¹² □Dhε Yesu -yö 'wun □blεε 'dhö zlöö, Pilatö -yö -kë -a 'slë □mεε' □dhia zlöö kö -yaan -potaasü nu Yesu -dhë. 'Kεε □dhε □ya 'dho Zuifö -nu 'dhiö 'zü 'wun do bhë -a 'ka 'yö 'wo yö □gblaa 'gbla -sü -bha □woë' □nεε: «□Ya kë □nε mε bhë 'bha ü □kwaa' -a -zü, kö 'bhaa -gludë □va 'bhamε 'ka gbö! 'Ö bhii mε 'oo mε 'ö- pö ö -gludë 'ka kö □ya kë -gludë □va 'ö Wlömë bhë -a yaagümε 'ka □nε bhë!»

¹³ □Dhε Pilatö □ya -wo -nu bhë -an ma 'dhö, 'ö- pö -wo nu Yesu 'ka 'dhëëdhö. 'Ö yö -zë 'ö □yaannu zakanmε -bha -gbloo 'gü. -Dhε bhë -wa -dhε Eblö -wo 'gü «Gabata».

¹⁴ -Yö -kë Paakö -waamayi 'ka, kö lan- □ya do mε -gö ziën. 'Yö Pilatö -ya pö Zuifö -nu -dhë: «Ka -bha -gludë bhë □ga □nε!»

¹⁵ 'Yö 'wo yö □gblaa 'gbla -sü -bha 'zü □woë' □nεε: «-A zë! -A zë! -A do -gaatalü -bha!»

'Yö Pilatö -yö -an □dhεε' kpö □nεε: «Ka- 'piö kö 'a ka -bha -gludë do -gaatalü -bha -a?»

'Ö slabhome -nu -gömε -nu -wa -daa -kë -a -gö □nεε: «□Ya 'kan -gludë □va 'ö Wlömë -a -bha, -gludë gbε 'yaa yi -gö.»

¹⁶ □Dhε □ya kë 'dhö, 'ö Pilatö -yö Yesu do -an kwεε kö -wo 'dho -a 'ka, -wa do -gaatalü -bha.

Yesu -do -gaatalü -bha -sü

(Matiö 27.32-44; Maakö 15.21-32; Lukö 23.26-43)

'Wo dho Yesu 'ka.

¹⁷ Yesu gia- □nε 'yö ö -bha -gaatalü bun kö -wo 'dho -na pö- □taa. 'Wo dho 'wo -lo -dhε do 'wo- -dhε Eblö -wo 'gü «Göogota» bhë -a -bha (□waa- pö 'dhö kö -wa -pö «mε -gö -klëë -lo -dhε»).

¹⁸ -Dhε bhë □nε 'ö 'dhasi -nu -wo Yesu do -a -bha -gaatalü -bha. Mε □ple 'waa gbε -wo -kë mü, 'ö 'wo -an do -gaatalü -bha 'pö; 'wo mε do do Yesu □kwεε- 'gü, 'wo- mε do do -a □kwaa- 'gü.

¹⁹ 'Yö Pilatö -ya pö -wo 'lü 'fa 'sü -wa zë -gen -yaa -ta kö -wo □taanga -gban -a

-ta -a -go dhuö zian □woë' □nεε: «Yesu, Nazaletë mi, Zuifö -nu -bha -gludë.»

²⁰ Zuifö -nu -wo -kë □va 'ö -wo bhë 'wo-pö 'ö bhii -dhe 'wo Yesu do -a -bha -gaatalü -bha bhë, yaa kë pö- 'ka □gbiin; 'ö pë 'wo-ya 'pö bhë 'ö -kë Eblö -wo 'gü, 'wo-ya Laten -wo 'gü, 'wo-ya Glëkö -wo 'gü 'zü.

²¹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö slabhome -nu -gome -wo dho Pilatö 'piö 'wo- pö -a -dhë: «-Wo 'ü- -ya <Zuifö -nu -bha -gludë> 'ka bhë, kö □kun 'ü- to 'dhö; pë 'ü dhoë- -ya -be 'ö tɔɔ <gɔɔn- □ne -ya -pö: Ma □ne 'a tɔɔ Zuifö -nu -bha -gludë>.»

²² 'Ö Pilatö -ya pö -an -dhë: «Pë 'ö 'ma-ya 'saadhö, -yö -dho to -ya -sü 'ka 'dhö!»

²³ □Dhe 'dhasi -nu □wa yën Yesu -do -gaatalü -bha -sü -bha, 'wo- -bha so -nu sü 'wo- -kan 'kou -yiisië, 'ö me 'ö -dhö 'ö -bha sü. 'Yö 'wo- -bha gblang sü 'pö. Gblang 'ö bhë -a -wo -pin gbe yaa kë -a -bha. -Yö -kë bɔ -sü 'ka 'dhö do 'ö goë dhuö 'ö yöë sia-.

²⁴ 'Yö □dhe □waa- -dhe yö 'dhö, 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë: «-Ka do; so me □ne, kö □kun 'kwa- -blë, 'kεε -kwa 'töü- -bhö kö me 'ö dho to -a -go, 'kwaan- do.»

-Kɔ bhë □ne 'ö pë 'ö -kë □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü, 'ö- 'dhiö -mo -a 'ka 'kuë, 'ö bhii -yö □bεen' -sü 'ka □nεε: -Wo ma so -nu -glu wo 'kuë, 'wo 'töü- -bhö ma so -ta.

²⁵ □Dhe 'wo Yesu do -gaatalü -bha, -a dhe 'dhö, -a dhe dheglu 'nëdhe 'dhö, Mali 'ö -kë Kleopasö bɔɔ 'ka bhë 'dhö, waa-Mali 'ö go Madala -wo -kë do -sü 'ka -a 'soɔ.

²⁶ □Dhe □ya kë 'dhö, Yesu -yö -kpën ö dhe -bha kö -a -bha □guë' -nu 'wo bhë -a me 'ö- -dho -ya -kë □duö -yö do -sü 'ka -a 'soɔ mü, 'yö- pö ö dhe -dhë: «N dhe, ü gbö □ga do bhë.»

²⁷ 'Yö- pö 'pö □guë' 'ö bhë -a -dhë: «Ü dhe □ga 'ö bhë.»

-Dhe 'ö go -a -bha 'ö □guë' 'ö bhë 'ö Yesu dhe kpa ö -bha, 'ö to -a □plöö zlöö 'ö bhë.

Yesu -bha ga -sü

(Matiö 27.45-56; Maakö 15.33-41; Lukö 23.44-49)

²⁸ □Dhe 'wun -nu bhë □wa kë 'dhö, 'ö Yesu yö -de gia- □yaa- yö □ne pë 'plε 'dhiö □ya -mo 'kuë 'ö- pö: «A -dho 'yi mü» □ne

-kɔ 'ö □bεen' -sü 'ka -a 'ka (-Zlan -bha 'sëedhe 'gü) -a 'dhö.

²⁹ -Guö 'lɔɔ- □fië' do 'ö -droɔn 'yi -ya pa -yö -kë mü. 'Wo 'lü 'wo- -dhe izɔpö bhë 'wo- -kɔ 'në sü, 'wo □fuu'- -ya -a 'dhiö. □Dhe □waa- zë -droɔn 'yi bhë -a 'ka, 'wo- zɔn -a 'dhi -dhë,

³⁰ 'Ö -ye -a ne- -bha, 'ö- pö: «Pë 'plε 'dhiö □ya -mo 'kuë.»

□Dhe □yaa- pö 'dhö, 'ö- -go □yɔɔ, 'ö ga.

'Dhasi do -bha 'dü -so Yesu 'sen 'piö -sü

³¹ 'Wun -nu bhë -wo -kë 'dhö Zuifö -nu -bha □glooyi -waamayi 'ka, 'ö waa 'we -a -bha kö Yesu waa- me -nu 'wo bhë -wo 'to -gaatalü -bha mü kö □glooyi -yö -lo -a 'ka; 'ö tɔɔ □glooyi me 'ö bhë -a -wun -yö -kë -an -go 'gbee-. 'Yö 'wo dho Pilatö 'piö 'wo-pö -a -dhë -ya pö ö -bha 'dhasi -nu -dhë -wo me -nu 'wo do -sü 'ka -gaatalü -bha bhë -an 'gban 'ye, kö □ya kë □ne □wa ga, -waan -an bho -gaatalü -bha.

³² 'Yö ö -bha 'dhasi -nu bɔ, 'wo dho; 'yö □dhe me □ple 'wo -an do -gaatalü -bha Yesu 'soɔ bhë 'ö □wa -an 'gban 'ye.

³³ 'Ö □wa yö Yesu -bha, 'wo- yö □ne □ya ga 'saadhö. □Dhe -kë 'dhö, waa- -a -gen -nu 'ye gbɔ.

³⁴ 'Kεε 'dhasi do -yö ö -bha 'dü -gban -a 'sen 'piö 'ö- zloa 'Ö to mü 'yi waa- fei 'wo go -a 'sen 'piö 'wo -lo.

³⁵ Me 'ö pë -nu 'wo □ne 'ö -an -ya □ne, -wo pë -nu bhë -a -kë -a 'yaan 'ka; 'ö pë -nu 'ö -an -ya bhë, 'ö 'wo 'wun gia- 'ka. 'Yö gia-ya □tei' do □ne 'wun gia- -mü. 'Ö -an -ya 'dhö kö ka -de 'pö 'kaan- bɔ -a -ta 'kaan- -a -wun -dhe 'wun gia-.

³⁶ Bhii pë -nu 'wo bhë -wo kë 'dhö kö pë 'ö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -a 'dhiö -yaan -mo 'kuë. 'Ö tɔɔ -yö □bεen' -sü 'ka □nεε: Waa 'dho -a do gbe ye -a -bha.

³⁷ 'Yö □bεen' -sü 'ka -dhe 'bhaa 'gü 'zü □nεε: Me 'ö 'wo- zloa 'dü 'ka -a 'sen -bha bhë □ne 'ö -an 'yan dho to -a 'piö.

Yesu -da bloɔn- 'gü -sü

(Matiö 27.57-61; Maakö 15.42-47; Lukö 23.50-56)

³⁸ □Dhe pë -nu bhë □wa kë 'dhö, gɔɔn- do -yö -kë -dhö 'wo- -dhe Zozefu, 'ö -kë Alimate mi 'ka; -yö -nu Pilatö 'piö 'ö Yesu

□glöö -dhe -a -gɔ kö -yaan 'dho -yaan -a -bin. Zozefu 'ö bhë -yö -kë -to Yesu 'piö -mε do 'ka, 'kεε -ya -kë 'dhö -bindhe 'gü, 'ö tɔɔ -yö -suö Zuifö -nu -gɔmε -nu -dhë. 'Ö Pilatö -yö -we -a -bha -a -gɔ. 'Ö dho 'ö Yesu □glöö sü 'ö -ziö -a 'ka.

³⁹ Gɔɔn- do -yö -kë mü 'pö 'wo- -dhe Nikodemö. Yö □ne 'ö dho yi do 'ka Yesu 'piö gben □dhεε' 'ka bhë. Yö -de 'pö, yi -de gia- bhë -a 'ka, 'yɔn 'wo- 'kpɔ -na wo -bha □ne -a □suu'- do 'bhaa □sɔnng' 'gbeezë 'ö -kë aloε waa- 'miilö -an 'ka bhë, -ya 'kilong 'gɔɔ- -yaaga -sü 'ö dho -a 'ka Zozefu 'piö.

⁴⁰ 'Yö 'wo -lo 'kuë- 'wo pë 'yi bhë 'wo- sü, 'wo sɔ 'pen sü, 'wo Yesu □glöö □baa -a 'ka □ne -kɔ 'ö 'wo- kë -na -a 'ka Zuifö -nu wo -kɔ 'gü bhë -a 'dhö.

⁴¹ □Dhe 'ö 'wo Yesu dɔ -a -bha -gaatalü -bha bhë, 'lüdheεdhe do -yö -kë -a 'sɔɔ mü. 'Lüdheεdhe bhë □ne 'ö -guö -du do -dëü 'ö waa mε -bin -a 'gü do □kun -yö -kë -a 'gü.

⁴² □Dhe -kë □ne -yö -kë Zuifö -nu -bha □glooyi -waamayı 'ka, 'ö -guö -du bhë yaa kë 'ma □gbiin, 'wo dho Yesu □glöö 'ka 'wo- -wεε bho.

20

Yesu -bha -go ga 'gü -sü

(Matiö 28.1-8; Maakö 16.1-8; Lukö 24.1-12)

¹ □Dhe 'ö Zuifö -nu -bha □glooyi -ta -dhe □ya 'po, 'ö Mali 'go Madala -yö -so -dhiadhio tii 'gü, 'ö dho bloon- □taa. □Dhe □ya 'dho □ya -lo 'ma, 'ö- yö □ne -guö 'fa 'ö 'wo- yö -guö -du bhë -a 'dhiö bhë, □ya 'go -a 'dhiö.

² 'Yö -ziö -bla 'ka 'ö dho Simɔ Piεε waa- □guë' mε 'ö- -dhɔ -yö Yesu -kë □duö bhë -an 'piö, 'ö- pö -an -dhë: «□Wa kwa Dëme bho -a bloon- 'gü □wa dhoë -dhe gbe 'gü, 'ö 'kwaa- -dhe dɔ 'pö 'sa.»

³ 'Yö Piεε waa- □guë' mε bhë 'wo -ziö, 'wo dho bloon- □taa.

⁴ 'Dho 'wo -kë -a wo □dhia bhë, -yö -kë -bla 'ka 'wo- sü; 'kεε □guë' 'ö bhë -yö 'ö -bha -sü 'gbee- 'ka 'ö dhoë Piεε 'dhiö bloon- □taa.

⁵ □Dhe □ya -lo 'ma, 'yö □kloo 'ö -dhe -ga -guö □duudhö mü. 'Yö sɔ 'pen -nu 'wo-

□plooo Yesu 'ka bhë, 'yö- yö sia- mü. 'Kεε yaa 'to mü yaa -da kɔɔ.

⁶ 'Ö Simɔ -yö -lo mü, 'yö -da bloon- 'gü; 'yö sɔ 'pen -nu bhë -an yö sia- mü.

⁷ Sɔ 'wo- kpa Yesu -gɔ -bha 'pö bhë -yö -kë mü 'pö, 'kεε yaa kë sɔ 'pen -nu 'wo bhë -an 'piö. -Yö -kë -ya -sü 'ka kpöë -de -ta -dhe gbe 'gü.

⁸ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö □guë' mε 'ö -lo 'dhiö □sia bhë, 'ö -da bloon- 'gü mü 'pö. □Dhe 'ö- 'yan -ya -da pë -nu 'wo bhë -an -ta 'dhö, 'ö- □tei' dɔ 'ö □zuö' 'gü □ne Yesu □ya 'go ga 'gü.

⁹ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -bha 'sëedhe □bεεn' -yan 'ö -kë Yesu -yö -dho go ga 'gü 'ka bhë, □guë' -nu 'wo bhë kö waa- -gen ma -a -gen ma -kɔ gia- 'ka □kun.

¹⁰ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö □guë' -nu □ple 'wo bhë 'wo -ye wo 'zü, 'wo dho wo □plöö.

Yesu -bha ö -de -zɔn Mali 'go Madala -dhë -sü

(Matiö 28.9-10; Maakö 16.9-11)

¹¹ □Dhe pë -nu 'wo bhë □wa kë 'dhö, Mali 'go Madala bhë, -yö -dho 'ma 'zü; 'ö dɔ plaan 'gbo bɔ -sü 'ka. 'Yö □kloo kö -yaan -dhe -ga bloon- 'gü.

¹² 'Yö- 'yan -yö -da -Zlan -bha bɔmε -nu □ple -ta kö -wo -ya -sü 'ka -dhe 'ö Yesu □glöö -yö -kë -a -bha bhë -a -bha; sɔ 'puu -yö -kë -an -bha. -A mε do -yö -kë -dhe 'ö bɔ Yesu -gɔ bɔ -dhe 'ka bhë -a -bha, 'ö- mε do 'bhaa -yö -kë 'pian 'ö Yesu -gen -yö bɔa bhë -a 'ka.

¹³ 'Ö -Zlan -bha bɔmε -nu -wa □dhεε' kpɔ □woë' □nεε: «Dhe bɔ, -më 'ü- -gbo bɔ □ε?»

'Ö- -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «N Dëme bho 'wo- wo zö □ne, -dhe 'wo dhoë -a -bha, 'maa- dɔ.»

¹⁴ 'Yö □dhe □yaa- pö 'dhö, 'yö -dhe -ga 'ö □zlöö; 'ö Yesu yö kö -yö □gbaannu □süë' mü, 'kεε yaa- □tei' dɔ □ne Yesu -mü.

¹⁵ 'Ö Yesu -ya □dheε' kpɔ 'ö- pö: «Dhe bɔ, -më 'ü- -gbo bɔ -na □ne □ε? Dö 'ü- □mεε?»

□Dhe -kë 'dhö, -yö -kë -a -zo 'piö □ne 'lüdheεdhe bhë -a -yuökëme -mü; 'yö- pö -a -dhë: «□Ya kë □ne bhi □ne 'ü- sü 'ü -ziö -a 'ka, -bhöë pö n -dhë kö 'aan- dho 'aan- 'sü.»

¹⁶ 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Mali!»

□Dhe -kë 'dhö 'ö □luu 'ö □sië -a 'piö, 'ö- pö -a -dhë Eblö -wo 'gü: «Labuni!» (□Waa- pö 'dhö kö -wa -pö «-Γομε».)

17 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Kö □kun 'ü n kuënnu, bhii n 'ka dho n Dë 'piö dhuö □kun. 'Kεε -bhö 'dho 'ü- pö n dhegluzë -nu -dhë a 'dho -na n Dë 'ö ka Dë 'ka, n -ma -Zlan 'ö ka -bha -Zlan 'ka 'pö bhë -a 'piö.»

18 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Mali 'ö go Madala bhë 'ö -ziö, 'ö dho □guë' -nu 'piö 'ö- pö -an -dhë: «'Ma Dëme yö!»

'Ö 'wun -nu 'ö- □blεε -a -dhë bhë 'ö- 'plε □blεε -an -dhë.

Yesu -bha ö -de -zön ö -bha □guë' -nu -dhë -sü

(*Matiö 28.16-20; Maakö 16.14-18; Lukö 24.36-49*)

19 Yi gia- bhë -a 'yinia 'piö, Yesu -bha □guë' -nu -wo -kë wo 'kuë- 'kō do 'gü. 'Yö 'wo 'kodhi -nu -zuö wo -blü bhii 'suö -yö -an -kë Zuifö -nu -dhë. □Dhe 'wo dho -a -ga kö Yesu □ya -wo -an ziën mü. 'Yö- pö -an -dhë: «□Zuöyagluu -yö kë ka -gō!»

20 □Dhe □ya 'wun □blεε' -an -dhë 'dhö, 'ö ö -kō -nu waa- ö 'sen 'piö -dhe -zön -an -dhë. 'Ö -an □zuö' 'glu -yö dhi Dëme yö 'wo- wo bhë -a -wun 'gü.

21 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë 'zü: «□Zuöyagluu -yö kë ka -gō! -Kō do gia- 'ö n Dë -yö n bō -a 'ka 'a nuë ka 'piö bhë, ma -de 'pö 'ma ka bō.»

22 □Dhe □ya -wo -nu 'wo bhë -a pö -an -dhë 'dhö, 'ö 'tëë -piö -an -bha 'ö- pö: «-Zuu 'slööslö 'a- nu ka -dhë bhë!

23 Mε -nu 'ö 'ka 'dhoë- ziö -an -bha □sōön yaa -nu -ta, -Zlan -dho ziö -an -bha □sōön yaa 'ö bhë -a -ta; mε -nu 'ö 'ka dho -an -bha □sōön yaa -wun -nu -lo -an tuö, -Zlan 'ka 'dhö ziö -an -bha □sōön yaa 'ö bhë -a -ta.»

Yesu -bha ö -de -zön Toma waa- □guë' -nu mε 'wo to -an -dhë -sü

24 □Dhe 'ö pë -nu bhë 'wo kë -na 'dhö, kö Yesu □ya nu ö -bha mε -nu ziën bhë, □guë' -nu 'gō- do ö □ga □plε 'wo bhë -a mε 'wo- -dhe Toma 'wo- 'tō kpo -Flean 'ka bhë, yaa kë mü.

25 □Dhe □ya 'yε ö 'zü □ya nu, 'ö- 'bhame -nu -wa pö -a -dhë: «'Yië kwa Dëme yö.»

'Yö Toma -ya pö: «□Ya kë □ne □taanga pin -nu 'wo- -kō -nu -bha n 'ka n 'yan dō

-an -bha, 'ö n 'ka n -kōnëga -sō -a pin -nu 'wo bhë -an 'piö, 'iin -a 'sen 'piö -dhe 'wo- zloa bhë 'ö n 'ka n -kō -sō -a 'piö, kö pë 'ka- pö -na bhë n 'ka- -dhe 'wun gia-.»

26 □Dhe 'dhōgō do □ya ziö, Yesu -bha □guë' -nu -wo -kë wo 'kuë- 'zü 'kō bhë -a 'gü kö □wa 'kodhi -nu -zuö wo -blü, 'ö Yesu -yö -da -an 'piö kō 'ö dō -an ziën. Toma -yö -kë -an 'piö yi bhë -a 'ka. 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë: «□Zuöwaannudhe -yö kë ka -gō!»

27 'Yö- pö Toma -dhë: «-Dhe -ga zö 'dhe! Ü -kōnëga 'pa ma bhüö pin -nu 'ka n kwεε 'dhe! Ü -kō -sō n 'sen 'piö 'dhe! -Bhö ü bo -kō pë -nu 'wo bhë -an -dhe 'wun gia- -sü 'ka 'ü n -wun -dhe 'wun gia-!»

28 'Yö Toma -ya -daa -kë -a -gō 'ö- pö: «N Dëme, ma -Zlan!»

29 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «□Dhe -kë □ne 'bha n yö bhë, 'ü n -ma -go ga 'gü -sü -wun -dhe 'wun gia- bhë gō? 'Kεε mε -nu 'ö waa n yö 'ö 'wo n -wun -dhe 'wun gia- bhë, -an -bha □yö -së!»

'Sëedhe 'ö □ne -a -gō 'dhodhe

30 Kë- wo bhë Yesu -yö -dhidhaapë □plëezë 'bhaa -nu -kë ö -bha □guë' -nu 'yan 'dhiö, 'kεε 'waa -ya -sü 'ka 'sëedhe □ne -a 'gü.

31 'Kεε -an mε -nu 'wo -ya -sü 'ka zö bhë, -wo -ya 'dhö kö Yesu -bha -kë -Zlan -bha -Yame, -a Gbö 'ka -sü 'ö bhë 'kaan- -dhe 'wun gia-, 'iin kö -zo -yö -a -bha -sü do 'ö bhë 'kaan- bō -a -ta kö □toëpö -këdhösü bhë 'kaan- -a yö.

21

Yesu -bha ö -de -zön ö -bha □guë' -nu 'slaple -dhë -sü

1 □Dhe 'tōng 'bhaa □ya ziö, Yesu -yö ö -de -zön 'zü ö -bha □guë' -nu -dhë, Tibeliasë 'yipuë 'kpong 'dhiö. -Kō 'ö 'wun bhë 'ö □kaa' □ga □nεε:

2 Yi bhë -a 'ka, Simō Pιεε 'dhö, Toma ('wo- 'tō kpo -Flean 'ka) 'dhö, Natanaelö ('ö -kë Kana mi 'ka Galile) 'dhö, Zebede gbö -nu 'dhö waa- Yesu -bha □guë' □plε 'bhaa -wo -kë wo 'kō 'piö.

3 'Ö Simō Pιεε -ya pö: «'Ma 'dho 'kplö -zuö □dhia.»

'Yö 'wo- pö -a -dhë: «Kwa -nu 'plε 'kwa dho dho.»

'Ö wo 'plε 'wo dho 'wo -da 'yitago 'gü. 'Kεε □dhe □wa 'kplö -zuö gbeng -yi bhë -a 'ka, waa pë gbe 'sü.

⁴ □Dhe 'ö- -dhe 'dhö 'po -na, 'ö Yesu -yö nu 'yi 'kpong 'dhiö mü. 'Kεε □guë' -nu waa- □tei' do □ne yö -mü.

⁵ 'Yö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Dadhëü -nu 'ka -de, ka 'yuö- -sü -a?» 'Wo- pö -a -dhë: «-Abi'!»

⁶ 'Yö- pö -an -dhë: «Ka 'kplö -zuö 'yitago □kwεε- 'gü □zian' 'dhe, ka -dho 'yuö- sü.»

'Yö 'wo 'kplö -zuö, 'kεε -an -ko yaa -mɔa -bha gbɔ kö -wa 'gan yiö bhii kö 'yuö- □yaa- pa.

⁷ □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö □guë' mε 'ö- -dho Yesu -kë □duö bhë, 'ö- pö Piεε -dhë: «Dëmε -mü!»

□Dhe Simɔ Piεε □yaa- ma 'dhö, 'ö ö -bha gblang -da ö -bha -bla 'ka, 'ö -püö 'yiëë-, 'ö nu 'kpong 'dhiö □zian'.

⁸ □Guë' -nu mε 'wo to bhë 'wo nu zlöö 'yitago 'gü 'kplö 'ö 'yuö- -ya pa bhë -a 'gan -sü 'ka, 'ö bhii -dhe 'wo -kë -a -bha bhë -yö -mɔa -yö -lo -gen wang □këng' do -naa □taa 'yi 'kpong 'dhiö -dhe 'ka.

⁹ □Dhe □wa -lo 'kpong 'dhiö, kö 'siö -yö -da -sü 'ka, kö 'yuö- waa- □bluu'- 'klu -wo siö.

¹⁰ 'Ö Yesu -ya pö -an -dhë: «'Yuö- -nu 'ka 'go -na -an 'sü □dhia bhë, -ka nu -a 'bhaa -nu 'ka 'kwee-!»

¹¹ 'Yö Simɔ Piεε -yö dho 'ö 'kplö 'ö 'yuö- □vava -nu -wa pa bhë, 'ö- -gan sia-; -wo -kë 'yuö- bhë □këng' do ö -ko 'sɔɔdhu waa- 'yuö- -yaaga -an 'ka. 'Kεε mε 'te 'tun -wun 'ö -kë mü 'ö tɔɔ 'yuö- bhë -yö -kë □va giagiawo, 'kεε 'kplö bhë yaa 'blë 'sa.

¹² □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -ya pö -an -dhë: «-Ka nu 'kwa pë -bhö.» 'Kεε mε gbe yaa kë -dhö -an ziën kö -yaan □dheε' 'kpo □nεε: «Dö -mü ü 'ka ε?» 'Ö tɔɔ kö □waa- □tei' do □ne Dëmε -mü.

¹³ 'Yö Yesu -yö dho, 'yö □bluu'- bhë 'ö- sü, 'ö- nu -an -dhë; 'ö 'yuö- nu -an -dhë 'pö.

¹⁴ □Dhe 'ö Yesu -yö go ga 'gü bhë, -a -bha ö -de -zɔn ö -bha □guë' -nu -dhë -sü kë -yaaga -naa □ne 'wo □kaa' bhë.

Yesu waa- Piεε

¹⁵ □Dhe □wa yën pë -bhö -sü -bha, 'ö Yesu -ya pö Simɔ Piεε -dhë: «Simɔ, Zan gbö, n -dho -yö ü -kë 'ö -ziö -a 'ka mε -nu 'wo to -an -ta -a?» 'Ö Simɔ -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pö: «□li-, n Dëmε; bhi -de gia- ü- □tei' -do □ne ü -dho -yö n -kë.» 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü -zo kë ma 'bhla 'në -nu 'piö.»

¹⁶ 'Yö- pö -a -dhë 'zü -gwaa kë □ple -naa wo: «Simɔ, Zan gbö, n -dho -yö ü -kë -a?»

'Ö Piεε -ya -daa -kë 'ö- pö: «□li-, n Dëmε; bhi gia- ü- □tei' -do □ne ü -dho -yö n -kë.» 'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü -zo kë ma 'bhla -nu 'piö.»

¹⁷ 'Yö Yesu -ya pö -a -dhë 'zü -gwaa kë -yaaga -naa wo: «Simɔ, Zan gbö; n -dho -yö ü -kë -a?»

'Ö Piεε -yö -da □zuötozlöödhe 'gü 'tetundhe 'ka -a pö 'Ö Yesu -ya wo -a -dhë -gwaa -yaaga -naa wo «n -dho -yö ü -kë -a?» bhë -a -wun 'gü. 'Kεε -ya -daa -kë 'ö- pö: «N Dëmε, ü pë 'plε -do; ü- □tei' -do □ne ü -dho -yö n -kë.»

'Ö Yesu -ya pö -a -dhë: «Ü -zo kë ma 'bhla -nu 'piö.

¹⁸ A- -pö ü -dhë gia- 'ka □nεε: □Dhe 'ü □tun -dadhëü 'ka, (yi mε □ya dhi ü -dhë,) 'bha ü -bha -du kwi -klu sɔ -ta, kö ü 'dho -sü -mü -dhe 'ö -dhi ü -dhë -a -bha; 'kεε 'bha kë □klöö □sia, ü -dho ü -ko □luu'- 'ö mε 'kpaan gbe -yö nu 'ö ü -bha -du kwi -klu ü vεεdhö. □Ya kë 'dhö, -yö -dho dho ü 'ka -dhe 'ö 'yaa ü -züë -a 'ka -a -bha.»

¹⁹ 'Wun bhë -a □blεε' 'ö Yesu -ya wo 'dhö bhë, -yö -kë -ko 'ö Piεε dhö gaa waa- -a -gɔ -wun -bha -kë -Zlan 'tɔ bhɔ -gen 'ka -sü -wun □blεε' sü 'ka. □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö- pö -a -dhë: «Ziö n 'piö!»

Yesu waa- -a -bha □guë' mε 'ö- -dho -ya -kë

²⁰ □Dhe Piεε □ya □dhië' ö -zü, 'ö □guë' mε 'ö- -dho -yö Yesu -kë □duö bhë 'ö- yö kö -yö nu -na wo 'piö. Yö bhë □ne kë -wo 'töng 'bhaa 'ka kö -wo pë -bhö -na bhë, 'ö waa- Yesu 'wo wo -gɔ dun, 'ö □dheε' kpo Yesu -gɔ 'saan 'gü □nεε: «N Dëmε, dö 'ö dho ü 'dhɔɔ do □ε?»

²¹ □Dhe Piεε □yaa- yō 'dhö kö -yō nu -na wo 'piö, 'ö- pō Yesu -dhë: «N Dēmε, mε mε 'ö □nε 'dhe, -më 'ö dho kë -a 'ka ε?»

²² 'Ö Yesu -ya -daa -kë -a -gɔ 'ö- pō: «□Ya dhi n -dhë kö -a 'yan -yō 'to -a 'gü -yō 'dho -yō yöë n -yε 'zü -sü -bha, ü -bha -më -wun 'ö- 'gü i? Bhi -zë, -bhö ziö n 'piö!»

²³ Kö dö 'pö dho 'ö -taɔ -pɛn 'iin kö -wa -kë □dhë, 'kεε -wa -pö -yö -kë dhegluzë -nu 'wo bhë -an ziën □nε □guë' mε 'ö bhë yō 'ka 'dho ga. 'Kεε kö Yesu yaa- pō Piεε -dhë: «Yö 'ka 'dho ga,» 'kεε -ya pō □zian': «□Ya dhi n -dhë kö -a 'yan -yō 'to -a 'gü -yō 'dho -yō yöë n -yε 'zü -sü -bha, ü -bha -më -wun 'ö- 'gü i?»

²⁴ □Guë' gia- bhë □nε 'ö 'wun -nu 'wo bhë 'saadhö 'ö- -ya 'sëédhε □nε -a 'gü; kë-wo 'dhö bhë, kwa- □tɛi' -dɔ □nε pë -nu 'ö- gɛn bho 'saadhö bhë -wo 'wun gia- 'ka.

-Wo -kaanta -nu

²⁵ Yesu -yö 'wun □plëëzë 'bhaa -nu -kë. □Ya kë □nε 'kwa- pō -a 'plε -yö -ya 'sëédhε 'gü, -yö -kë n 'gü □nε -a 'sëédhε -be -nu 'wo bhë -an -dadhε 'ka 'dho kë -dhö 'kpongtaa.

Yesu -bha bome -nu Këyuö -nu 'sëedhe

-Zuu 'slööslö 'tɔ -go Yesu -bha bome -nu -dhë -sü

¹ N dheglu Teofilö, ma 'sëedhe -be -blæzë 'a- □bæen -a me 'ö □ne -a 'dhiö bhë Yesu këyuö -nu 'töüdhö waa- -a -bha me □daan' -wo -nu 'wo bhë □ne, 'a -an -ya -a 'gü, 'ö sü -a -bha yuö züdayi -bha

² 'ö yöë yi 'ö -Zlan -ya □luu -a 'ka 'ö dhoë dhang- 'gü -a -bha, a- 'plæ -blæ 'sëedhe -be bhë -a 'gü. □Dhe 'ö 'dhoë- dho dhang- 'gü, -yö ö -wo -to me -nu 'ö -an sü ö bha bome -nu 'ka sia- zö bhë -an -go -Zuu 'slööslö -bha 'piigbeedhe □kwaa'.

³ □Dhe □ya 'go ga 'gü, -yö ö -de -zon -an -dhë □plëzë 'ka kpinngdhö, -dhekpacyi 'gɔɔ- -yiisië 'piö -a -zon -sü 'ka -an -dhë □ne ö 'bhee-. 'Wo- yö 'ö 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe -bha 'ö- □blæ -an -dhë.

⁴ Yi do 'ka kö Yesu □ya nu -an 'piö 'zü -dëüwo, wo -nu -wo -kë wo 'ko □bhaa pë -bhö □dhia, 'ö- pö -an -dhë: «-Ka 'to Zeluzalemë zö, 'ka ka 'yan 'to pë 'ö n Dë -ya 'tɔ go ka -dhë, 'a- -wun □blæ ka -dhë bhë -a -go!

⁵ Bhii Zan -yö me -nu -bo yiö 'yi 'ka, 'kæ ka -zë, -a yi 'yaa □gbiin gbɔ, -Zlan -dho -a kë 'ö ka pa -Zuu 'slööslö 'ka!»

Yesu -yö -dho dhang- 'gü

⁶ 'Yö me -nu 'ö waa- Yesu -nu 'wo -kë wo 'ko □bhaa bhë, 'wo- □dhe' kpo 'wo- pö: «Yi Dëme, ü- -pö -a yi □ya -lo kö 'üen- gludëdhe nu Izlaelö 'në -nu -dhë kö -wo 'së 'bhaa -nu □koon -a 'ka 'zü -dëüwo □a?» (□Dhe' 'ö bhë, -wa -kpo 'dhö 'ö tɔɔ -a 'tong bhë -a 'ka, -wo -kë Wlömë -me -nu -ko □löö.)

⁷ 'Ö Yesu -ya -daa -kë -an -go 'ö- pö: «-Abi', 'go mü 'zü ka □dua' 'yaa -mü kö 'ka- yi -nu waa- -an 'tong -nu 'kaan- -an dɔ, 'ö tɔɔ n Dë -de 'sloo □ne 'ö 'wun bhë 'ö- kë -yi -nu, -a kë 'tong -nu 'plæ dɔ.

⁸ 'Kæ □ya kë □ne -Zuu 'slööslö □ya nu ka -ta □sia, -Zlan -yö -dho 'piigbeedhe nu

ka -dhë, kö 'wun 'ö -gban n -ma 'kaan- -a □blæ' -me -nu 'wo Zeluzalemë zö, Zude -së 'saadhö 'gü -me -nu waa- me -nu 'wo Samali -së 'gü 'ö dho 'ö yöë 'së -nu 'wo 'ma □gbiin -an 'gü -me -nu -dhë.»

⁹ □Dhe Yesu -yö yën 'wun -nu 'wo bhë -an □blæ' -sü -bha, 'ö □luu -Zlan -bha 'piigbeedhe □kwaa' 'ö dho dhang- 'gü. -Wo -to -a -ga □dhia 'ö dha kpö do -yö so -a -zü.

¹⁰ -An 'yan -yö -to dhuö, zian 'ö Yesu -yö dhoë bhë -a 'ka -piindhö. □Dhe 'wo -ga zlöö wo 'sɔɔ, kö -Zlan -bha bome -nu □plæ -wo □gbaannu □süë' mü.

¹¹ 'Ö -Zlan -bha bome -nu □plæ 'wo bhë 'wo- pö -an -dhë: «Galile -me -nu 'ka □ne, -më 'ö -kë 'ö 'ka -dhe -ga -na dhang- 'gü -kplawo □ne □e? Yesu 'ö 'go -na ka ziën 'ö 'dho -na dhang- 'gü bhë, -yö -dho ye ö 'zü 'ö nu □ne -ko gia- 'ö 'dho -na -a 'ka 'ö 'ka- □gaa' -a 'ka bhë -a 'dhö.»

-Yö Zuda piën- -me

¹² □Dhe □ya kë 'pö Yesu -bha bome -nu -wo -go -ton 'wo- -dhe Olivie -ton bhë -a tuö, 'wo -ye wo 'zü, 'wo dho Zeluzalemë plöö. 'Go Zeluzalemë 'ü 'dho Olivie -ton bhë -a tuö -yö -mɔ 'kilong do -bha.

¹³ □Dhe 'ö □wa -lo Zeluzalemë, 'wo dho 'kɔ -ta dhuö, 'kɔdhi 'ö □dhe □tun 'dhiö, □ya kë 'wo dho wo 'ko □bhaa -a 'gü bhë -a 'gü. Me 'wo dho mü bhë -an 'tɔ □ne: Pië, Zan, Zakö, Andre, Filipö, Toma, Batelemi, Matiö, Zakö 'ö -kë Alefe gbö 'ka, Simɔ 'ö 'wo- -dhe 'yënnngsiömë waa- Zudë 'ö Zakö gbö 'ka.

¹⁴ □Dhe 'wo- -bha 'saadhö, -an □zuö' -kë do □bhaa' -sü 'gü -kplawo wo 'ko □bhaa. Yesu dhe Mali oo, Yesu dhegluzë -nu waa- dhoo -nu 'bhaa -nu -wo -kë -an 'piö.

¹⁵ Yi do 'ka kö Yesu -wun -dhe 'wun gia- me -nu 'wo dho -mɔ me -lü □këng' do ö -ko □plæ -bha □wa 'dho 'ko □bhaa bhë, 'ö Pië -yö □luu -an 'plæ 'dhiö mü 'ö- pö -an -dhë:

¹⁶ «N dhegluzë -nu, pë 'ö -Zuu 'slööslö -ya □blæ 'dhiö 'ö bɔa Davidö -ta 'ö □bæen' □süë' -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'ö -gban Zuda 'ö 'dhiö sü me -nu 'wo Yesu kun -an 'ka -a -bha bhë pë 'ö dho kë yö -mü.

¹⁷ Zuda 'ö bhë -yö -kë me -nu 'kwa -kë Yesu 'piö bhë -a me do 'ka, 'ö tɔɔ Yesu -ya

-sü kö kwa -nu kwa -bha yuö 'kwa dho -a
kë -Zlan -dhë kö -yaan kë do.

¹⁸ 'Wëüga 'ö -kë -a -bha mε zë □saan' 'ka
bhë, -yö □bhlöödhε do -dhö -a 'ka. □Dhε
□ya kë 'pö, 'ö dho ö -gö bhlöödhε 'ö bhë -a
-bha, ('ö ö -de dun). □Dhε □ya kë 'dhö, -yö
-püö sia-, 'ö- bun -yö wü, 'ö- gblëen- 'plε
-yö -lo plaan 'ö ga.

¹⁹ Mε -nu 'wo Zeluzalemë 'töüdhö, -wo
'wun 'ö bhë -a ma. Pë 'ö -kë 'ö □bhlöödhε
'ö bhë 'wo- -dhε wo -wo 'gü Akelödama
(-a -gen 'ö tɔɔ □bhlöödhε 'ö mε fεi -yö -lo
-a 'gü).

²⁰ Bhii 'wun 'ö -gban Zuda -bha -yö -kë
□bεen' -sü 'ka 'Tan 'sëedhε -bha 'sëedhε
'gü 'dhiö -a pö -sü 'ka □nεε: -Wo wo
□kwaä'- -a -bha 'kɔ -wun -zü, 'ö tɔɔ 'kɔ bhë
-a □kɔɔnmε 'yaa 'dhö gbɔ. 'Ö □bεen' -sü
'ka 'zü □nεε: Mε do -yö yö -a piën-! »

²¹⁻²² 'Yö Piεε -ya pö 'zü: «□Dhε 'ö 'pö, kö
mε do -yö kpa kwa -bha kö -yaan kë kwa
Dëmε Yesu -bha -go ga 'gü -sü □goo- do
'ka. Mε 'ö 'dhö bhë -yö kë mε 'ö -kë kwa
ziën 'töng 'saadhö 'ö kwa Dëmε Yesu -ya
-kë 'ö bɔa 'sε -nu 'gü, 'ö sü yi 'ö Zan -ya
-bɔa yiö 'ö yöë yi 'ö goë kwa ziën 'ö -Zlan
-ya □luu -a 'ka dhang- 'gü -a -bha bhë -a
mε do 'ka.»

²³ □Dhε □ya kë 'dhö, 'wo mε □plε 'tɔ sü:
-A mε do tɔɔ Zozefu 'wo- -dhε Baasaba
'wo- 'tɔ kɔɔ Zutusö 'ka waa- Matiasö.

²⁴ □Dhε 'ö □ya kë 'dhö 'wo □bhεa, 'wo-
pö: «Yi Dëmε, bhi 'ü mε -nu 'saadhö -an
□zuö' dɔ, -bhö mε □plε 'wo □nε -a mε 'ü-
sü -a -zɔn yi -dhë

²⁵ kö -yaan yö Zuda piën-! Bhii 'ö tɔɔ
Zuda -yö -go ö -bha yuö 'ö -kë ü -bha bɔmε
-yuö 'ka bhë -a 'dhiö, 'ö dho -dhε 'ö- □tɛi'
'ka bhë -a -bha.»

²⁶ 'Ö 'wo 'töü- -bhö, kö mε □plε 'wo bhë,
mε 'ö 'töü- □yaa- 'sü kö -waan 'sü. 'ö
'töü- -yö -püö Matiasö -ta, 'ö -da Yesu -bha
bɔmε -nu 'gɔɔ- do ö ga do 'wo bhë -an 'piö
'(wo -kë 'zü 'gɔɔ- do ö ga □plε).

2

-Zuu 'slööslö -bha nu -sü

¹ □Dhε 'ö Zuifö -nu -bha 'wlaan- -yi 'wo-
-dhε Pantëkotö -yi bhë □ya -lo, Yesu -wun
-dhε 'wun gia- -mε -nu 'saadhö -wo -kë wo
'ko □bhaa 'kɔ do 'gü.

² -Dhε do bhë 'wo to -a -bha 'ö -zuö 'ö-
-vinng -yö -kë □nε 'buu 'gbee- -vinng 'dhö
bhë 'ö go dhang- 'gü □zian', 'ö mε -nu 'wo
-kë 'kɔ bhë -a -dhε 'saadhö 'gü, wo 'plε
'wo- ma 'gbee- 'ka.

³ 'Ö pë -nu 'wo -kë □nε 'siö nε- -nu 'dhö
bhë 'wo- yö, 'ö -ya -an tuö do do 'ka.

⁴ 'Ö -Zuu 'slööslö -yö -da -an 'gü, 'ö
-an 'plε pa, 'wo yö 'wun □blεε' -sü -bha
-wo 'waa gbε -nu 'gü -a -bha 'piigbeedhε
□kwaä'.

⁵ -A yi bhë -a 'ka, Zuifö -nu 'wo go
Zeluzalemë plöö waa- -an mε -nu 'wo go
'sε 'saadhö 'gü 'wo -kë -Zlan gbame -nu
'ka, -wo -kë Zeluzalemë mü.

⁶ □Dhε -zuö 'ö bhë □waa- ma, 'ö- mε
gbung □va -wo nu 'kɔ bhë -a 'dhiö mü,
-zuö 'ö dɔ -na kɔɔ bhë -a -wun 'gü. □Dhε
'wo- -bha 'saadhö 'wo -da 'tetundhε □va
'gü, bhii 'ö tɔɔ -wo Yesu -wun -dhε 'wun
gia- -mε -nu -yö kö -a mε 'ö -dhö -yö 'wun
□blεε' -na mε 'ö -dhö -a -de -wo 'gü do do
'ka.

⁷ 'Yö 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë: «'E, -ka
ka 'to 'to 'dhε! Mε -nu 'wo 'wun □blεε' -na
□nε, Galile -mε -nu 'waa -mü -an 'ka a?

⁸ □Dhε 'ö -kë 'pö □nε -yö -kɔklë 'ö 'wo
'wun □blεε' -na kwa -dhë, -dhε 'kwa- -bha
'töüdhö kwa -de -wo 'gü do do 'ka □nεε?

⁹ 'Kεε kö kwa ziën, mε 'bhaa -nu -wo
-go 'sεgɔgüdhε -nu 'wo -kë Paatö -sε, Medi
-sε, Elamë -sε, Mezopotami -sε, Zude -sε,
Kapadɔsö -sε, Pɔng -sε, Azi -sε,

¹⁰ Flizi -sε, Panfli -sε, Ezitö -sε waa- Libi
-pö -nu 'wo Silenë -pö -zü 'to -an 'gü. Mε
-nu 'wo go Wlömë -nu,

¹¹ mε -nu 'wo Zuifö giagia 'ka -nu, mε
-nu 'wo wo □zuö' □dhië Zuifö -nu -bha
□bhεa' -kɔ 'gü -nu, mε -nu 'wo go Kletö
waa- Alabi -dhε -an -bha -nu, 'ö mε -nu
'wo 'wun □blεε' -na bhë 'kwa -an -wo ma
kwa -de -wo -nu 'gü kö -Zlan këwun -nu
-së 'wo bhë -wa -wun □blεε' -na bhë -ɔɔ.»

¹² -An 'plε -wo -kë pa -sü 'ka 'tetundhε
'ka, 'ö pë 'wo dho -a □blεε waa- dɔ. 'Ö 'wo-
pö wo 'ko -nu -dhë: «□Ya kë 'dhö kö 'wun
'ö □nε -a -gen 'ö tɔɔ -më -ε?»

¹³ 'Kεε mε 'bhaa -nu -wo -kë duö 'luu 'sü
□dhia, Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu
'wo bhë -an -bha -a pö -sü 'ka □nεε: «'Ma,
yɔ □ya -an 'kun!»

Piεε -bha 'wun -gen bho -sü

14 'Yö Piεε waa- Yesu -bha bome -nu 'gɔɔ- do ö ga do 'wo to 'wo dho me gbung -nu 'wo bhë -an 'dhiö, 'ö Piεε -yö -ya 'wun [blεε] -sü -bha -wo 'gbee- 'ka 'ö- pö: «Me -nu 'ka Zeluzalemë zö 'saadhö waa- -me -nu 'ka go -dhe gbe 'gü 'ka nu, -ka ka 'to 'to n -ma -së 'ka kö 'wun 'ö kë -na bhë 'a- gen pö ka -dhë!

15 Bhii 'ö tɔɔ 'töng 'kwa dɔa [ne] -yö 'lele 'seisië 'ka -dhiadhio; gɔɔn- -nu 'wo [ne] yɔ yaa -an kë [ne] -kɔ 'ö 'ka ka -zo [taa] 'bhë -a 'dhö ('lele 'seisië -naa 'ka -dhiadhio bhë 'ö tɔɔ Zuifö -nu -bha [bhea] 'töng kö waa pë gbe -bhö [kun]. -A 'tɔ [va] -yaan 'dho kë yɔ -mü -sü 'ka kö yɔ -yaan -an kë).

16 'Kεε pë 'ö -Zlan -yö bɔa ö -wod- hiölome Zoelö -ta 'ö- [blεε] 'dhiö bhë 'ö- de 'dho kë -na [dεε] bhë.

17 'Ö tɔɔ -Zlan -ya -pö pë 'ö dho kë 'töng -kaanta 'gü 'ö [neε]: -Ya -pö ö -dho ö -bha -zuo -da me [suu]- 'oo [suu]- -an 'gü 'töüdhö, kö ka gbö -nu, ka 'dhu -nu -waan ö 'dhi -wo [blεε]-, kö kaa- -dadhëü -nu -waan 'yanpiöpë 'ö -gban -Zlan -bha 'wun giagia -bha -a yö; 'go mü 'zü, ka -bha me zii -nu -wo -dho -Zlan -bha 'wun giagia -nu yö yiö.

18 'Yö- pö -a -de -a yi 'ö 'dhö bhë -a 'ka, ö -dho ö -bha -zuo -da ö -bha yuökëgɔɔn -nu waa- ö -bha yuö kë -dhoo -nu -an 'gü kö -waan ö 'dhi -wo [blεε]-.

19 'Ö dho pë 'gblüünzë -nu kë dhuö dhang- 'gü, 'ö -dhidhaapë -nu -kë 'kpong- taa. Fei -nu, 'siö -nu waa- 'sion 'tëë -nu -wo -dho kë -dhö.

20 Lan- -dho trö, 'ö 'su -yö -kë nuεazë [ne] fei 'dhö, 'dhiö kö yi 'ö kwa Dëme -Zlan -ya -ya ö -de -zo 'kun -wun 'ka kö -yaan ö -bha za kaan bhë -yaan [tun] -lo -na. Yi bhë -yö -dho kë yi [va] 'ka.

21 [Ya] kë 'dhö me [ya] kwa Dëme -dhe, -yö -dho nu -a -dhë kö -ya dha.»

22 'Ö Piεε -yö 'wun [blεε] 'ö dho -a 'ka 'dhiö 'ö- pö: «Izlaelö -me -nu, -ka ka 'to 'to n -wo -bha! Yesu 'ö 'go Nazaletë bhë, -Zlan 'yö- bɔ kwa -dhë. 'Ö -dhidhaapë -nu waa- pë 'gblüünzë -nu -kë, -bɔ -a -ta -sü 'ka, -a -zɔn -sü 'ka [ne] yö giagia 'ö- bɔ kwa -dhë. Pë -nu 'wo bhë ka gia- ka- -dɔ 'ö tɔɔ -yö -kë kwa ziën.

23 'Kεε ka ka -kɔ -bho -a -loo 'gü, 'ka- dɔ [sɔɔnyaame] -nu kwεε, 'ka- -kë 'wo- zë -a -dɔ -gaatalü -bha -sü 'ka. 'Kεε kë- wo 'dhö, me bhë -a dɔ 'wo- wo ka kwεε bhë, -yö -kë [ne] -kɔ 'ö bhë -a 'dhö.

24 'Kεε [dhe] 'ö [wa] yën -a 'klo bho -sü -bha 'ö [ya] ga, -Zlan -ya -bho ga 'gü, bhii -a këdhe gbe 'yaa -dhö kö ga -bha 'piigbeedhe -ya kuënnu

25 [ne] -kɔ 'ö Davidö -ya [blεε] -a 'ka 'dhiö bhë -a 'dhö. -Ya -pö: A- [tei] 'dua' [neε] n Dëme -yö n 'piö -kplawo, 'ö n -maa kë -na. [dhe] -kë 'pö kö n yaagüme -nu 'ka 'dho pë 'dhiö- gbe kë n 'ka.

26 -A -wun 'gü, n 'gludhi -sü -mü, 'ö 'a 'wun -nu [blεε] 'gludhi 'ka. Ma 'a dho ga -dhekpawyi do 'ka bhë, a n -zo 'tën -na -kplawo pë 'ö -Zlan -ya pö ö -dho -a kë n -dhë bhë -a -dhë.

27 'Ö tɔɔ a- -pö -Zlan -dhë: Ü 'ka 'dho ü [kwaa]- n nii -wun -zü [glööbɔɔ], 'ö 'go mü 'zü, ü 'ka 'dho we -a -bha kö ü -bha yuökëme 'slööslö bun -yö 'bu.

28 'Bha [toëpö] -këdhösü -zian 'po n -dhë. N [zuögludhi] -sü [va] -mü -kplawo, ü -bha -kë n 'piö -sü bhë -a -wun 'gü. »

29 'Ö Piεε -yö 'wun [blεε] 'ö dhoë 'dhiö -a pö -sü 'ka [neε]: «N dhegluzë -nu, -ka 'we -a -bha n -gɔ kö 'wun 'ö -gban kwa 'bhema -wungbeezë Davidö -bha 'a- [blεε]- ka -dhë 'kpakpadhö. 'Ö tɔɔ Davidö 'ö bhë -yö -ga, 'wo- -bin, 'ö- bloɔn- -de 'dhö kwa -gɔ zö.

30 'Kεε kö -yö -kë -Zlan -wodhiölome 'ka, 'ö- dɔa [ne] -Zlan -yö 'wun -blεε ö -dhë -wo -bhö -sü 'ka [ne] yö -dho -a [suu]- -ta 'gü -me -nu do -ya -a -bha 'gɔ -gbloo 'gü, -gludë 'ka [ne] Davidö 'dhö 'pö.

31 Ka -dhe -yö bhë [a]! -Kɔ 'ö Davidö -yö pë -nu 'wo dho kë [ne] -a [tei] dɔa 'dhiö bhë yö -ga 'ö bhë. 'Yö- -wun 'gü, 'ö 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -Yame -bha -go ga 'gü -sü -bha bhë 'yö- [blεε] 'ö- pö: -Zlan yaa ö [kwaa] -a -wun -zü [glööbɔɔ] kö -a bun -yaan 'bu.

32 -Zlan -bha Yesu 'a- -bha 'wun [blεε] -na [ne] -a -bho ga 'gü -sü bhë, me 'plε 'yi- [goo] -ka.

33 'Ö -Zlan -ya -kë 'gianzë 'ö- -ya ö -bha -yadhë [bhlzë] -bha ö 'sɔɔ. 'Ö Yesu -yö

-Zuu 'slööslö 'ö- Dë -Zlan -ya 'to go bhë -a yö, 'ö- □yoo yi -ta □dæε. -Kö 'ö □kaa' 'ö 'ka pë -nu 'wo □ne 'ka -an yö -na 'iin 'ka -an ma -na bhë 'ö bhë.

³⁴ Bhii Davidö yaa -da dhang- 'gü □ne Yesu 'dhö; 'kεε -ya -pö -a -wun 'gü □nεε: *N Dëme -Zlan -ya -pö n dëme -dhë: -Bhö -ya ma -yadhε □bhlëzë 'ö □ne -a -bha.*

³⁵ -Yö toë 'dhö -yö yöë yi 'a dho ü toë -a 'gbee- 'ka ü yaagümε -nu -ta bhë -a -bha!

³⁶ □Dhe □ya kë 'dhö 'ö- pö: Izlaelö -mε -nu 'saadhö, -kaa döa giagia 'ka □nεε: Yesu 'ö 'ka- dö -gaatalü -bha bhë, yö □ne 'ö -Zlan -ya -kë mε 'plε Dëme 'ka. Yö □ne 'ö töö -a -bha -Yamε.»

³⁷ □Dhe □wa Piεε -wo ma, 'ö -yε -an □zuö' -bha □ne 'siö 'dhö, (bhii kö □waa- □tei' döa □ne 'wa 'wun yaa kë -Zlan 'ka). 'Ö Piεε waa- Yesu -bha bömε -nu 'wo to bhë 'wo -an □dhεε' kpo 'wo- pö: «Dhegluzé -nu, -më 'yi dhoë- kë □ε?»

³⁸ 'Ö Piεε -ya -daa -kë -an -gö 'ö- pö: «Me 'ö -dhö, -yö 'go ö -bha □söön yaa -nu 'gü, -yö □dhië'- -Zlan 'piö, -wa bö yiö Yesu 'to 'ka kö -Zlan -yaan ziö -a -bha □söön yaa -nu -ta! □Ya kë 'dhö -Zuu 'slööslö 'ö -Zlan -ya gbaö -kë bhë ka -dho ka -bha yö.

³⁹ Bhii -Zlan -ya 'to -go □ne -yö -dho -Zuu 'slööslö bö ka 'dhö, kaa- 'në -nu 'dhö ka -dhë. -Ya 'to -go 'dhö 'pö mε -nu 'wo 'ma □gbiin -an -dhë 'wo töö mε -nu 'töüdhö 'ö kwa Dëme kwa -bha -Zlan dho -an □dhöo kë -waan kë -a -bha 'në -nu 'ka bhë.»

⁴⁰ Piεε -yö 'wun □blεε -an -dhë 'zü □va 'ka, -dhio -dö -an -dhë -sü, -an □faan' 'më -sü 'ka kö □ya kë □ne □wa 'we dha -sü -wun -bha, -waan 'go □söönnyaamε -nu 'wo Yesu zë 'ö -an 'klo- dho bhö bhë -an 'piö.

⁴¹ -Zlan -wo 'ö Piεε -ya pö bhë mεdhevadhε -wa -dhe 'wun gia-, 'ö 'wo -an -bö yiö Yesu 'to 'ka. 'Ö mε -lü -vuu -yaaga -wo -da Yesu -wun -dhe 'wun gia- mε -nu 'piö yi do gia- 'ö bhë -a 'ka.

⁴² □Faan' -yö -kë -an 'plε -gö -kplawo 'to -to mε □daan' -wo -nu 'ö Yesu -bha bömε -nu 'wo -kë -an □daan' □dhia -a 'ka bhë -a -bha. 'Ö -an □zuö' -yö -kë do. 'Wo pë -nu -bhö wo 'ko □bhaa. 'Go mü 'wo □bhaa' -nu wo -Zlan -dhë wo 'ko □yöë'.

-Tosiadhe kë -kö 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu ziën

⁴³ 'Suö -yö -kë mε 'saadhö 'gü, 'ö 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu □bhlë -ya, bhii 'ö töö Yesu -bha bömε -nu -wo -kë -dhidhaapë □plëëzë kë □dhia.

⁴⁴ Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -wo -kë wo 'ko □bhaa dosen. 'Ö -an -gö -pë 'plε -wo -kë do.

⁴⁵ □Ya kë □ne mε do -bha -wun □ya yö pë 'bhaa -bha -an ziën 'ö mε 'bhaa -nu -wo wo -bha □bhlöödhε -nu 'iin 'kwεandhe -nu waa- pë -nu 'ö -an -gö -pë -nu 'ka -nu, 'wo -an 'dhöo dö, 'ö mε 'ö- -bha -wun -yö yö pë -bha bhë, 'wo pë 'ö -mö -a -bha -a □tian' 'wo- nu -a -dhë.

⁴⁶ 'Ö -dhekpaoyi 'saadhö 'ka 'wo dho wo 'ko □bhaa, -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü; 'ö 'wo pë -nu -bhö wo 'ko 'piö wo -gö köo, □zuögludhi waa- □zuö' -së 'ka.

⁴⁷ -Wo -Zlan 'to -blü, 'ö 'go mü 'segümε -nu -wo -an -dho -kë. 'Ö -dhekpaoyi 'saadhö 'ka 'ö mε -nu 'ö kwa Dëme Yesu 'dho -an dha -na bhë 'ö -an -da -an 'piö.

3

Göön- do -genlosüzë -dhe bö -kö

¹ Yi do 'ka Piεε waa- Zan -wo -kë 'dho □dhia -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü, 'wo 'yε -lan 'ö -kë 'segümε -nu -bha □bhaa' 'töng 'ka bhë -a 'ka.

² 'Wo -genlome do yö kö -yö □yaannu -sü 'ka 'kodhi mε 'wo- -dhe 'kodhi -sëëzë bhë -a 'dhiö. Göön- 'ö bhë -yö -bhö 'yua bhë -a 'ka. 'Ö -dhekpaoyi 'saadhö -a 'ka, 'wo nuë 'wo- -ya mü, kö -yaan 'wëü- -gba -dhe, mε -nu 'wo -da -na -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü bhë -an -gö.

³ □Dhe 'ö Piεε waa- Zan -an yö kö -wo 'dhoë- -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü, 'yö -gba -dhe -an -gö.

⁴ 'Ö Piεε waa- Zan 'wo- -ga -piindhö, 'ö Piεε -ya pö -a -dhë: «-Bhö yi -ga!»

⁵ 'Yö göön- bhë 'ö -an -ga -së 'ka, bhii -a 'yan -yö pë 'wo dho -a nu -a -dhë zlöö -a -gö.

⁶ 'Ö Piεε -ya pö -a -dhë 'zü: «'Wëü- 'yaa n -gö kö 'aan- nu ü -dhë, 'kεε pë 'bhaa -yö n -gö, 'a dho -a nu ü -dhë; ö töö: Yesu Klito 'ö go Nazalstë bhë -a 'to 'gü, -bhö □luu' -ü 'ta 'sü!»

⁷ □Dhe □ya kë 'pö 'ö -ya -a □kwεε- 'gü -kö -bha 'ö- □luu. □Dhe do bhë 'wo to -a

-bha 'ö gɔɔn- 'ö bhë 'ö- -gen -nu -wo -po, 'wo -kë 'gengen.

⁸ Ö □luu 'budhö, 'ö dɔ ö -gean, 'ö yö 'ta 'sü -sü -bha. 'Ö waa- Yesu -bha bɔmɛ -nu 'wo -da wo 'kuë -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü kö -yö 'ta 'sü -na □löö 'lö -sü 'ka -Zlan 'to -blü -sü 'ka.

⁹ Mɛ -nu 'wo -kë mü 'töüdhö -wa -yö kö -yö 'ta 'sü -na -Zlan 'to -blü -sü 'ka.

¹⁰ □Dhɛ □waa- -ga 'ö 'wo- dɔ 'sabla □nɛ gɔɔn- 'ö -kë -ya -sü 'ka -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'kɔdhi -sëëzë 'dhiö, -gba -dhɛ -sü 'ka bhë yö -mü. 'Ö -dhɛ 'wo- -bha 'saadhö 'wo pa 'suö waa- 'tetundhe -an 'ka, pë 'ö -kë -a -dhë bhë -a -wun 'gü.

Piɛɛ -yö 'wun -blɛɛ -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü

¹¹ Gɔɔn- 'ö bhë yaa 'go Piɛɛ waa- Zan -an 'piö. 'Ö mɛ -gbaa 'wo -kë -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü bhë, 'ö -an 'te -yö tun, 'ö -an 'plɛ 'wo -bla sü 'wo nuë -an 'piö, 'kɔdɔdɔdhɛ □vaazë 'wo- -dhɛ Salomɔ -bha 'kɔdɔdɔdhɛ bhë -a 'gü.

¹² □Dhɛ mɛ -nu 'wo bhë 'ö Piɛɛ □ya -an yö, 'ö- pö -an -dhë: «Izlaelö -mɛ -nu, -më -kë ka 'te- tun mɛ 'ö □nɛ -a -dhɛ 'ö bo □nɛ -a -wun 'gü i? -Më 'ö -kë 'ö 'ka yi -ga □nɛ pë 'wo- pö yi □nɛ 'yi gɔɔn- 'ö □nɛ 'yi- -dhɛ bo yi -de -bha 'piigbeedhɛ waa- yi -bha -klu -Zlan -bha -sü -wun 'gü -a 'dhö e?

¹³ Ablaamö 'dhö, Izaakö 'dhö waa- Zakɔbö -an -bha -Zlan 'ö kwa 'bhema -nu -bha -Zlan 'ka bhë, yö □nɛ 'ö 'tɔbhɔdhe nu ö -bha yuökëmɛ Yesu -dhë.

Yesu bhë □nɛ 'ö Zuifö -nu ka gia- 'ka- kun, 'ka- dɔ kaa- mɛ -nu 'ö -wogbiindhe 'dhö -an -gɔ -an kwɛɛ, 'ö 'ka 'wun yaa -nu dɔ -a -bha Pilatö 'dhiö, 'kɛɛ kö Pilatö -zë, -yö -kë -a 'piö kö 'ö ö □kwaa'- -zü.

¹⁴ 'Yö mɛ 'ö 'slööslö, 'ö kpengdhö -Zlan wö 'dhiö bhë, kaa 'we -a -wun -bha, 'ö mɛ 'ö -kë mezëmɛ 'ka bhë, 'ka- -dhɛ Pilatö -gɔ kö -ya bho -kanso 'gü ka -dhë.

¹⁵ Mɛ 'ö -kë -a 'gü -sü gia- nu mɛ 'kpekpe -dhë bhë, -a kë -kɔ 'ka- -kë 'ka- zë bhë yö □ga 'ö bhë. 'Kɛɛ -Zlan -ya -bho ga 'gü 'ö 'yi- □goo- 'ka.

¹⁶ -Zo -yö Yesu 'to 'piigbeezë -bha -sü 'ö □faan' nu, gɔɔn- 'ka- dɔ 'ö 'ka- -ga -na □nɛ -a -dhë. -Zo -yö Yesu -bha -sü bhë 'ö gɔɔn-

□nɛ 'ö- -dhɛ bo ö 'plɛ 'ka, ka 'plɛ 'töüdhö ka 'yaan 'ka □nɛ.

¹⁷ □Dhɛ -kë 'dhö bhë, n dhegluzë -nu, a- dɔa □nɛ 'wun yaa 'ka- -kë Yesu 'ka 'dhö bhë, ka -nu oo, ka -gɔmɛ -nu oo, kaa- -gen dɔ bhë yö -mü.

¹⁸ 'Kɛɛ -kɔ 'ö bhë -a 'ka, 'ö pë 'ö -Zlan -ya pö 'dhiö -be 'ö bɔa ö -wodhiölomɛ -nu 'saadhö -ta, 'ö- □blɛɛ yö -mü; 'ö- -kë 'dhö kö -yaan 'dhiö -yaan -mɔ 'kuë bhii -ya pö ö bha -Yamɛ 'klo- -dho bho.

¹⁹ -A -wun 'gü -ka ka -bha -tosiadhe □dhië' -kwaa, 'ka □dhië'- -Zlan 'piö kö -yö ziö ka -bha □sɔɔn yaa -nu -ta.

²⁰ 'Go mü 'zü kö -yaan 'tɛɛpadhe -nu nu ka nii -nu -dhë kö -a -bha -Yamɛ 'ö □yaa- 'sü ka -bha 'ka 'saadhö, 'ö Yesu 'ka bhë, -yaan -a bɔ ka -dhë.

²¹ 'Go mü 'zü pë dho kë 'ö tɔɔ Yesu Klito -dho to dhang- 'gü □kun 'ö dhoë 'ö yöë 'töng 'ö -Zlan dho pë 'plɛ kaa -dëü □nɛ -kɔ 'ö- □blɛɛ -a 'ka 'ö bɔa ö -wodhiölomɛ 'slööslö -nu -ta 'ö- -dhɛ □ya □glɔɔ bhë -a 'dhö.

²² 'Wun 'ö -gban Yesu -wun -bha, Moizö -ya □blɛɛ 'yö- pö: *Kwa Dëmɛ, kwa -bha -Zlan -yö -dho ö -wodhiölomɛ 'ö -kë □nɛ n 'dhö, 'yö dho go ka □suu'- -ta 'gü 'ö- bɔ ka -dhë. 'Wun -nu 'saadhö 'ö 'dhoë- □blɛɛ' ka -dhë bhë, -kaa ma -a -ta!*

²³ Mɛ 'oo mɛ 'ö yaa dho 'wun ma -a -ta, -yö -dho go -Zlan -bha mɛ -nu ziën, 'ö 'wo- zë.

²⁴ -Zlan -wodhiölomɛ -nu 'töüdhö 'ö goë Samielö -bha 'ö yöë □dɛɛ -bha, -an 'plɛ 'wun 'ö -gban yi 'ö 'kwa- 'gü □nɛ -a -bha, -wa □blɛɛ.

²⁵ Pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go 'ö bɔa ö -wodhiölomɛ -nu -ta bhë, -yö ka -bha 'ka, 'ö 'go mü -dhi 'kuë 'ö -Zlan -ya -da waa- ka 'bhema -nu wo ziën, 'ö ka -bha 'ka 'pö; 'ö tɔɔ -Zlan -ya -pö Ablaamö -dhë: «A -dho 'dhuë- kɔɔ ü □suu'- -ta 'në -nu -bha, 'ö 'a dho bɔ -an 'gü kö 'aan- 'dhuë- kɔɔ 'kpongtaame -nu 'saadhö -bha.»

²⁶ -Kɔ 'ö □kaa' 'ö -Zlan -yö ö bha yuökëmɛ Yesu sü 'ö- bɔa ka -dhë 'dhiö □kun bhë 'ö bhë. -Ya -bɔ 'dhö kö -yaan 'dhuë- 'kɔɔ ka -bha 'ö- -kë kö mɛ 'ö -dhö -yö 'go ö -bha këpë yaa -nu -zian -ta.»

4

Piɛɛ waa- Zan -wo zakanme ɔva 'dhiö

1 Piɛɛ waa- Zan -wo -to 'wun ɔblɛɛ' ɔdhia 'següme -nu -dhë, 'ö slabhome -nu, 'yan -to -Zlan -gba -a 'gü -ko -bha -me -gome -nu waa- Saduse -me -nu -wo -wo.

2 Yaa dhi -an -dhë kö Yesu -bha bome ɔple 'wo bhë -wo 'següme -nu -daan, -a -pö -an -dhë -sü 'ka ɔne Yesu Klito -yö -go ga 'gü, kö -a -gen -yaan kë ɔne game -nu -wo -dho go ga 'gü. (Bhii 'ö tɔɔ Saduse -me -nu 'waa -go ga 'gü -sü -wun -dhe 'wun gia-.)

3 'Wo -an kun 'wo -an -zuö -kanso 'gü 'wo -wo mü 'ö -dhe -yö ɔkpaɔ -a 'ka. Bhii 'ö tɔɔ ɔdhe 'wo -an 'kun -na kö 'bin ɔya 'më 'saadhö.

4 ɔDhe 'ö kë -na 'dhö kö 'wuntaɔsë 'ö Piɛɛ waa- Zan 'wo- ɔblɛɛ bhë me -nu 'wo- ma, -an medhevadhe ɔwa Yesu -wun -dhe 'wun gia-. 'Ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- me -nu -kpa 'kuë- -sü -yö -kë ɔva 'ö dho 'ö yöë me -lü -vuu 'sɔɔdhu -bha.

5 ɔDhe 'ö- -ta -dhe ɔya 'po, Zuifö -nu -gome -nu waa- -an -bha me ziizii -nu, waa- tɔnggome -nu -wo -dho wo 'ko ɔbhaa Zeluzalemë plöö.

6 'Ö -dhe bhë -a 'gü slabhome ɔva 'wo- -dhe Anë waa- Kaifö 'dhö, Zan 'dhö, Alezandrë 'dhö waa- slabhome ɔva -go 'kɔɔme -nu 'töüdhö 'dhö -wo -kë mü.

7 'Ö 'wo nu Yesu -bha bome -nu 'wo bhë -an 'ka -an 'dhiö, 'ö 'wo -an ɔdheɛ' kpo 'wo- pö: «-Genlome 'ö ɔne 'ka- -dhe -bo -kɔklë ɔɛ? 'Piigbeedhe -mlë 'ö 'ka 'yua ɔne 'ka- boë ɔɛ? Dö -de 'ka 'yua ɔne 'ka- bo -a 'to 'gü i?»

8 'Ö to mü -Zuu 'slööslö -yö Piɛɛ pa, 'ö- pö -an -dhë: «'Sɛ ɔkɔɔnme -nu, me ziizii -nu,

9 'ka nu yi 'ka ɔdɛɛ zakanme 'dhiö zö, nu 'yi- wo -genlome 'ö ɔne -a -dhë -a -dhe bo -sü 'ka bhë -a -wun 'gü, 'go mü 'ö -ko 'ö dha -a 'ka, 'ö 'ka- ɔdheɛ' 'kpo -na yi -go bhë.

10 'Kɛɛ pë 'ö dho kë 'ö tɔɔ ka 'dhö, Izlaelö -següme -nu 'dhö, ka 'ple ka- dɔa ɔneɛ gɔɔn- 'ö ɔne ɔya -potaasü yö 'fɛfɛdhö Yesu Klito 'go Nazaletë 'ö 'ka- zë -a -dɔ -gaatalü -bha -sü 'ka, 'ö -Zlan -ya bho ga 'gü bhë -a 'to 'piigbeezë bhë -a 'ka.

11 Yesu bhë ɔne 'ö 'wun -yö -gban -a -bha 'ö ɔbɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü ɔneɛ: -Guö 'ö 'kɔɔdome -nu 'ka- ɔzong bhë, ɔya 'yɛ 'zü ɔya kë 'kɔ -gen -gban -a -ta -guö gia- 'ka.

12 Yö dosen 'kpaan ɔne 'ö dhasü -yö go -a 'gü. Bhii 'to 'waa gbe 'ö -Zlan dho -a nu me -nu -dhë 'kpongtaa kö 'kwaan- bo -a -ta 'kwaan- dha 'yaa -dhö.»

13 ɔDhe ɔwa Piɛɛ waa- Zan -an -bha 'wun ɔblɛɛ' -ko 'ö -kë -zo -gban -sü 'gü bhë -a yö, 'ö -an 'te -yö ɔtun, 'ö tɔɔ -wo -kë ɔne 'següme -nu me 'wo to -an 'dhö, 'waa me -nu 'wo dhoë- pö -kwaan -an ɔbhlë -ya -an 'ka 'pö 'sa. 'Go mü 'zü waa -an ɔdaan'- kö -waan 'wunbhokou dɔ. 'Ö 'wo -an dɔ ɔne -wo -kë Yesu 'piö -be.

14 'Yö 'wo gɔɔn- 'ö- -dhe -yö bo bhë -a yö kö -yö dɔ -sü 'ka -an 'sɔɔ mü, 'ö pë 'wo dho -a ɔblɛɛ'- waa- dɔ.

15 ɔDhe ɔya kë 'pö 'wo- pö Piɛɛ waa- Zan -an -dhë -wo yö plaan. ɔDhe ɔwa 'kan wo 'kuë-, 'ö zakanme -nu 'wo wo 'ko yö, pë 'wo dho -a kë Piɛɛ waa- Zan -an 'ka -a -wun 'gü.

16 'Wo- pö wo 'ko -nu -dhë: «-Më 'ö 'kwa dho -a kë me 'wo ɔne -an 'ka ɛ? Bhii me -nu 'saadhö 'wo Zeluzalemë plöö zö, -wa ɔdua' -së 'ka ɔne, -dhidhaapë 'gblüünzë 'ö -kë ɔne wo ɔne 'wo- -kë, 'ö kwa gia- kwa 'ka 'dho -a ɔkploo wo.

17 'Kɛɛ -kwa yö -an -go 'sei -a -pö -an -dhë -sü 'ka kö ɔkun 'ö 'wo 'wun ɔblɛɛ me gbe -dhë gbo Yesu 'to 'ka, -yö kë 'dhö kö ɔkun 'ö 'wun ɔne, 'ö- -taɔ -yö -pen.»

18 'Ö 'wo Piɛɛ waa- Zan -an ɔdhɔɔ -kë, 'wo- pö -an -dhë, -wo wo bo 'ö 'ple 'ka 'wun -blɛɛ me -nu -dhë -sü waa- -an ɔdaan' Yesu 'ö bhë -a 'to 'ka -sü 'ka.

19 'Yö Piɛɛ waa- Zan 'wo- pö -an -dhë: «Ka gia-, 'ka -dhe -ga -a 'gü, ɔyö -së -Zlan wö 'dhiö kö 'yi ka ɔbhlë 'kpo 'yi ziëë -Zlan -ta -a?»

20 -Abi', yi 'ka 'dho -mɔa 'yi yi bo 'wun 'yi- yö, 'yi- ma bhë -an ɔblɛɛ' -sü 'ka!»

21 'Ö zakanme -nu -wo 'suö -da -an 'gü 'zü 'ö ɔzië' -a me 'wo- -da -an 'gü 'dhiö bhë -a -ta, 'ö 'wo wo ɔkwaan -an -zü, 'ö 'wo dho. 'Ö waa këdhe gbe yö kö -waan -an 'klo bho 'ö tɔɔ 'següme -nu 'saadhö -wo -kë -Zlan 'to -blü ɔdhia, pë 'ö -kë bhë -a -wun 'gü.

22 Gooon- 'ö- -dhe -yö bo -dhidhaazë 'ka bhë, -a -kwe -yö -ziö 'goo- -yiisië 'gü.

Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -bha [bhëa] -sü

23 [Dhe 'ö [wa wo [kwaa] -an -zü, 'ö Pië waa- Zan 'wo dho woë- me -nu 'piö, 'ö 'wun -nu 'ö slabhome -gome -nu waa- me ziizii -nu 'wo- [blëe -an -dhë bhë, 'wo bo -a 'ple 'gü 'wo- -gen bho -an -dhë 'pö.

24 'Yö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -wo [bhëa -Zlan -dhë [zuö] do 'ka 'wo- pö: «Yi -Gome, bhi [ne 'ö dhang- 'dhö, 'se 'dhö, 'yi waa- -an 'gü -pë -nu 'saadhö -an -kë.

25 Bhi [ne 'ö -Zuu 'slööslö [kwaa] 'ü bo yi 'bhëma ü -bha yuökëme 'ö -kë Davidö 'ka bhë -a -ta 'ü- pö: -Më 'ö -kë 'ö me 'waa Zuifö 'ka 'ö -naadhe [va [suu]- 'ö [ne 'ö -da -an 'gü -desüvadhe 'ka e? 'Ö 'wo 'slë 'ö- -yöë -bha -pë gbe 'yaa 'dhö bhë 'wo- kan kwa Dëme -gö -e?

26 'Kpongtaa -gludë -nu [wa do -a -gö 'yënnng. 'Go mü me [kooonme -nu [wa 'dho wo 'ko [zlöo kwa Dëme -Zlan waa- ö -bha -Yame -an -gö.

27 -Yö 'wun giagia 'ka [ne Elödö 'dhö, Ponsö Pilatö 'dhö, me 'bhaa -nu 'waa Zuifö 'ka waa- Izlaelö -me -nu 'dhö, -an 'ple 'töüdhö, -wo -dho wo 'kuë-, pödhë bhë -a 'gü, ü bha yuökëme 'slööslö Yesu 'ö ü -bha -Yame ka bhë -a -gö.

28 -Kö 'ö bhë -a 'ka, -wo pë 'saadhö 'ü -we -a -bha 'dhiö ü -bha 'piigbeedhe 'ka kö -yaan kë ü -dhi -a -dhë -wun 'ka bhë -wa -kë.

29 [Dhe 'ö 'pö bhë, n Dëme, -an -bha 'suö -da me 'gü -wo -nu [ne -bhöë ma, -bhö 'we -a -bha yi 'yi -kë ü -bha yuökëme -nu 'ka bhë yi -gö, kö 'yi ü -bha 'wun [blëe]- -zo -gban -sü 'ka!

30 -Bhö ü -bha 'piigbeedhe -zon me -nu -dhë, me -dhe bo -sü waa- -dhidhaapë -nu kë -sü 'ka, ü -bha yuökëme 'slööslö Yesu 'to 'ka.»

31 [Dhe 'ö [wa yën [bhëa] -sü -bha, 'ö -dhe 'wo -kë -a -bha bhë, 'ö yö [zluun -sü -bha; 'ö -Zuu 'slööslö -yö -an pa 'töüdhö 'ö 'wo yö -Zlan -wo [blëe] -sü -bha -zogbandhe 'ka me -nu -dhë.

Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -bha wo -bha pë -nu -glu wo 'kuë -sü

32 Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu gbung 'wo bhë -an -zo -ta -a 'gü -wun waa- -an -dhi -an -dhë -wun -yö -kë do. Me do gbe 'yaa- pö: «Pë -së -nu 'wo [ne, ma do ma pë -mü.» 'Këe me 'ö -dhö -yö ö -gö -pë -nu -glu me 'kpaan -nu 'wo to -an 'ka.

33 'Piigbeedhe [ne 'ö Yesu -bha bome -nu -wo kwa Dëme Yesu -bha -go ga 'gü -sü -tomodhe -kë -a 'ka. 'Ö -Zlan -yö 'dhuë- kpo -an -bha [va 'ka 'töüdhö.

34 'Ö -an ziën pë -wun -saan 'yaa me gbe kë. Bhii 'ö töo [ya kë [ne me -nu 'ö [bhlöodhe -nu, 'kö -nu 'dhö -an -gö, [waa- 'dhoo do

35 'wo dho 'wëü- 'ö bhë -a 'ka Yesu -bha bome -nu [dhia, 'wo- [waannu kö -waan -glu me -nu 'ka. 'Ö me 'ö -dhö, -kö 'ö- -bha -wun -yö yöë 'wëüga -bha 'ö- [blëe 'ö- me 'ö- [tian] 'wo- gbaa -a 'ka.

36 -A -de Zozëfu 'ö -kë Levi -bha 'gunng 'gü 'në do 'ka, 'ö bho Siplë 'ö Yesu -bha bome -nu -wa 'to kpo Baanabasö 'ka (-a -gen 'ö töo Glëkö -wo 'gü «göon- 'ö me [faan] me»),

37 -yö ö -bha [bhlöodhe do 'dhoo -do, 'yö nu -a 'wëüga bhë -a 'ka Yesu -bha bome -nu [dhia.

5

Ananiasö waa- Safila -an -bha [sua -kë -Zlan wö 'dhiö -sü

1 Gooon- do 'wo- -dhe Ananiasö waa- ö boo 'wo- -dhe Safila -wo -kë -an kpö 'gü -me -nu 'ka 'pö. 'Ö yö 'dhö waa- ö boo 'dhö 'ö -an -wo -yö -kë do, 'wo wo -bha -dhe do 'dhoo do.

2 'Ö- 'wëü- bhë 'ö- 'bhaa sü 'ö- -bin ö -bha 'ka, 'ö- me to, 'ö dhoë Yesu -bha bome -nu [dhia; -yö -kë -a boo 'yaan 'ka -wun 'ka.

3 [Dhe [ya kë 'pö 'ö Piëe -ya pö -a -dhë: «Ananiasö, -më -kë 'ü ü -kwaa dü -zü 'ö -ya ü [zuö] 'piö 'ö 'ü [sua -kë -Zuu 'slööslö -gö, 'ö -dhe 'ü- 'dhoo do bhë 'ü- 'wëüga 'bhaa -bin -i?

4 Dö 'ö ü 'gbee- -ta bho kö 'üën- ü bha -dhe 'dhoo do [e? -A 'wëüga bhë, ü bha -pë 'yaa -mü -a? -Më 'ö -kë 'ö 'slë [suu]- 'ö bhë 'ö -da ü 'gü i? [Sua 'ö [ne ü 'ka- kë me 'bhee- -gö, -Zlan [ne 'ü- -kë -a -gö.»

5 □Dhe 'ö -wo bhë Ananiasö □yaa- ma, 'ö to mü 'ö -püö sia- 'ö ga. 'Ö me 'saadhö 'wo 'wun bhë 'wo- ma, 'ö 'suö □va -yö -da -an 'gü.

6 'Ö -dadhëü 'në gɔɔn- -nu -wo nu 'wo sɔ mē -a -bha 'wo dhoë 'wo- -bin.

7 □Dhe 'ö pē -mɔ 'lɛɛ -yaaga -bha □ya ziö, 'ö Ananiasö -bha dhebo -yö -da kɔɔ. 'Wun 'ö -kē bhë yaa- gbe □tei' dɔ.

8 'Ö Piεε -ya □dheε' kɔɔ 'ö- pö: «-Bhō 'wun gia- □bleε'- n -dhë! 'Wëüga 'ö 'ka ka -bha -dhe 'dhɔɔ dɔ -a -bha bhë 'ö □ne □a?» 'Ö- pö -a -dhë: «□li-, -a 'wëü- 'ö bhë.»

9 'Ö Piεε -ya pö -a -dhë □neε: «-Mē -kē ka □zuö' -yö -kē do kö 'kaan- -Zlan -bha -Zuu 'gü dan □ε? -Dhe -ga, me -nu 'wo go ü □gɔn -bin □dhia, -wo 'ko 'dhiö kö -waan 'dho ü 'ka 'pö.»

10 -Yö -to -dhe do bhë -a 'gü 'pö, 'ö -püö Piεε □geendhö mü, 'ö ga. 'Ö 'në gɔɔn- -nu 'wo □sia 'zü, 'wo -da kɔɔ 'wo- yö kö □ya ga 'pö; 'ö 'wo dhoë 'wo- -bin -a □gɔn 'sian 'piö.

11 □Dhe 'ö 'wun 'ö □ne 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'saadhö waa- mε -nu 'wo to 'ö □waa- ma, 'suö □va -yö -da -an 'gü.

-Dhidhaapē -nu □plēzē -nu kē -sü

12 Yesu -bha bɔmε -nu -wo -dhidhaapē □plēzē -nu -kē 'sɛgümε -nu wö 'dhiö. Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu □ya kē -wo -dho wo 'ko □bhaa 'kɔɔɔɔɔɔdhe □va mε 'wo- -dhe Salomɔ -bha 'kɔɔɔɔɔɔdhe bhë -a 'gü.

13 Mε -nu 'waa Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'ka bhë, -a -dho 'yaa kē -an -bha kö -wo 'dho -an 'piö, kö 'wo kpa -an -bha. -Yö -kē 'dhö 'kεε -wo -an 'tɔ -blü -an kēwun -nu -wun 'gü.

14 'Ö mε gbung -nu, gɔɔn- -nu, dhoo -nu -wo nu; -wo kē □va 'ö 'wo kwa Dēmε -wun -dhe 'wun gia-, 'ö 'wo -da Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'wo bhë -an -bhüö 'gü.

15 -Dhidhaapē 'ö Yesu -bha bɔmε -nu -wo -kē -a kē □dhia bhë -an -wun 'gü mε -nu -wo nu wo -bha 'yuamε -nu 'ka, zian -gblooga 'ö Piεε dho bɔ -a -ta bhë -a 'piö, 'wo -an -da □gba -nu, □sεε' -nu -ta kö □ya kē □ne Piεε -yö ziö -na kö -a 'bin 'kpaan

-ya kpa 'yuamε -nu 'wo bhë -an mε 'bhaa -nu -ta kö -an -dhe -yaan bo.

16 Mε -gbaa □va 'wo go 'pö pödhε -nu 'wo Zeluzalemē -zü -zü 'to -dhe -nu -bha -an 'gü, 'wo nu wo -bha 'yuamε -nu waa- mε -nu 'ö -zuu yaa -nu -kē -an 'gü -an 'ka, 'ö -an 'plε -dhe -yö bo; -zuu yaa -nu -wo -go -an 'gü 'pö.

'Klobhɔdhe -da Yesu -bha bɔmε -nu -ta -sü

17 □Dhe □ya kē 'pö slabhome □va waa- ö mε -nu 'wo -kē Saduse -mε -nu 'ka, -wo pa □druεi 'ka Yesu -bha bɔmε -nu 'wo bhë -an buëndhö. 'Wo- pö -wo -dho pē 'bhaa kē -an 'ka;

18 'wo Yesu -bha bɔmε -nu kun, 'wo -an -da -kanso 'kɔɔdhö.

19 □Dhe 'ö □wa dɔ gbeng, 'ö -Zlan -bha bɔmε do -yö nu 'yö -kanso 'kodhi -po -an -gɔ, 'ö -an yö plaan, 'ö- pö -an -dhë:

20 «-Ka 'dho -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'ka -tosiadhe kē -kɔ -dëü -zian 'ö bhë -a -wun □bleε'- mε -nu -dhë!»

21 'Ö Yesu -bha bɔmε -nu -wo 'wun ma -a -wo -ta. 'Ö -dhiadhio tii 'gü 'wo dho -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü 'wo yö mε -nu □daan' -sü -bha.

'Ö slabhome □va waa- mε -nu 'saadhö 'wo -kē -a 'piö, 'wo Zuifö mε ziizii -nu 'saadhö □dhɔɔ -kē wo 'ko □bhaa kö -waan -ya 'kuë- kē. ('Yan -to -Zlan -gba -a 'gü -kɔ -bha -mε -nu -gɔmε -yö -kē -an ziën mü 'pö.)

□Dhe □ya -kē 'pö, 'wo 'dhasi -nu bɔ kö -waan 'dho Yesu -bha bɔmε -nu 'wo bhë -an -dhe □dhia -kanso 'kɔɔdhö.

22 'Kεε □dhe □wa 'dho □wa -lo -kanso 'kɔɔdhö, waa -an yö. 'Wo -yε wo 'zü 'wo nu, 'ö 'wun 'ö -kē 'ma bhë 'wo- □bleε,

23 'wo- pö: «□Dhe 'yi -lo 'ma, yi -kanso 'kodhi -nu -yö kö -wo ta -sü 'ka -sē 'ka. 'Yi 'yan -to 'kodhi -bha -mε -nu yö kö -wo dɔ -sü 'ka -kanso 'kodhi -nu -bha. 'Kεε □dhe 'yi 'kwεε -po 'yi □kpɔɔ kɔɔ, yiε mε gbe yö.»

24 □Dhe 'ö 'yan -to -Zlan -gba -a 'gü -kɔ -bha -mε -nu -gɔmε waa- slabhome -gɔmε -nu □wa 'wun bhë -a ma, 'ö- -wun -yö -an 'te tun, Yesu -bha bɔmε -nu -bha □dhong 'wo- wo -kanso 'kɔɔdhö bhë -a -wun 'gü. 'Ö pē 'wo dho -a kē waa- dɔ. 'Ö 'wo- pö wo 'ko -nu -dhë: «-Mē 'ö 'dhoë- kē bhë -o?»

25 -Wo -to mü, 'ö mε do -yö -wo, 'ö- pö -an -dhë: «Ka do! Mε -nu 'ö 'ka -an kun, 'ka -an -da -kanso 'gü bhë, -wo -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü -de, mε -nu □daan' □dhia!»

26 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö 'yan -to -Zlan -gba -a 'gü -ko -bha -mε -nu -gome waa-ö bha mε -nu 'wo -kë -an ziën mü bhë 'wo dho 'wo -an kun, 'wo nu -an 'ka. 'Kεε waa pë 'dhiö- gbe kë -an 'ka, bhii -wo -suö kö □kun 'ö 'següme -nu dho wo -zuö -guö 'ka.

27 □Dhe 'ö □wa -lo, 'wo dho -an 'ka -yakuëkëme -nu 'dhiö. 'Ö slabhome □va -yö -an □dheε' kpö,

28 'ö- pö -an -dhë: «Yiëë ka tong do, yiëë- pö kö □kun 'ka mε gbe □daan gbö mε 'ö bhë -a 'to 'ka a? 'Yö □dhe -kë 'dhö, -më 'ö 'ka- kë -na □ne □ε? 'Ka ka -bha mε □daan' -wo -nu sa Zeluzalemë plöo -dhe 'ple 'gü; 'yö gcoñ- 'ö bhë -a -bha ga -sü bhë 'ka- 'piö kö 'kaan- -a -wun -lo yi tuö.»

29 'Ö Piεε waa- Yesu -bha bome -nu 'wo to, 'wo -daa -kë -a -go 'wo- pö: «Yi -dho 'wun ma -Zlan -ta 'ö □zië' mε 'bhee- -ta!

30 Yesu 'ka- zë, -a -do -gaatalü -bha -sü 'ka bhë, kwa 'bhema -nu -bha -Zlan □yaa- bho ga 'gü,

31 □yaa- 'lluü' ö 'piö □yaa- -ya ö bha -yadhe □bhlözë -bha. 'Go mü 'ö- -ya -Gome waa- Medhame 'ka, 'ö- -kë kö Izlaelö 'següme -nu -waan bö -a -ta -waan wo -bha -tosiadhe □dhië' -kwaa kö -wo □dhië' -a 'piö kö -Zlan -yaan ziö -an -bha □soon yaa -nu -ta.

32 'Wun -nu 'wo bhë yi -an -tömo 'ka. 'Ö -Zuu 'slööslö 'ö -Zlan -ya nu mε 'wo 'wun ma -a -ta -an -dhë bhë, 'ö- -tömo 'ka 'pö.»

33 □Dhe 'ö -yakuëkëme -nu □wa -wo 'ö bhë -a ma, 'ö 'wun -yö na -an -zuë □duö, 'ö 'wo -kë -a 'piö kö 'wo Yesu -bha bome -nu zë.

34 'Kεε -an ziën, Falizi -mε do 'wo -dhe Gamalielö 'ö -kë tonggome do 'ö 'següme -nu -wa □bhlë -ya □va 'ka -a 'ka, -yö -kë mü. 'Ö □luu -yakuëkëme -nu ziën, 'ö- pö -an -dhë -wo Yesu -bha bome -nu yö plaan.

35 □Dhe □ya kë 'pö, 'ö- pö -yakuëkëme -nu 'wo bhë -an -dhë: «Izlaelö -mε -nu, -ka ka -zo kë ka -de 'piö, pë 'ka dho -a kë mε -nu 'wo □ne -an 'ka bhë -a -wun 'gü 'dhe!

36 -A -dhe yaa □glöo □kun 'ö mε 'wo -dhe Tëuda bhë, -yö nu 'ö ö -de sü mε 'giazë 'ka. 'Ö mε 'wo -mo mε -lü □këng' -yiisië -bha 'wo -ziö -a 'piö. 'Kεε -wa -zë. 'Ö □dhe □waa- zë 'ö mε 'töüdhö 'wo -kë -a 'piö 'wo -pen 'ö -an 'ple -wo -kan wo 'kuë-.

37 □Dhe □ya kë 'dhö, mε □dhong' -kwe 'töng 'ka 'zü, 'ö Galile mi 'wo- -dhe Zuda, 'ö nu 'ö mε □plëözë -gan ö 'piö, 'ö 'wo- zë 'pö; 'kεε mε -nu 'saadhö 'wo -ziö -a 'piö bhë 'wo -pen 'zü.

38 □Dhe 'ö -kë 'dhö □ne, a- -pö ka -dhë: -Ka ka -zo bho gcoñ- -nu 'wo bhë -an 'piö, 'ka ka □kwaa' -an -zü, -wo 'dho! Bhii 'ö töo □ya kë □ne -an -bha 'slë waa- -an këyuö -nu bhë -wo -go mε 'bhee- 'gü, kö -yö -dho wü.

39 'Kεε □ya kë □ne -yö -go gia- wo -Zlan 'piö, ka -ko 'ka 'dho -moa kö 'ka- 'gü □siö'-. -Kaa kë 'slë 'ka kö □kun 'ka 'ko zë -Zlan 'ka!»

'Ö -yakuëkëme -nu 'wo bhë 'wo -we Gamalielö -wo -bha.

40 'Ö 'wo Yesu -bha bome -nu 'wo bhë 'wo -an □dhoo -kë. 'Wo- pö 'dhasi -nu -dhë -wo -an -ma. □Dhe □wa -an -ma, 'wo- pö -an -dhë kö □kun 'wo 'wun □blëε mε -nu -dhë gbö Yesu 'to 'ka; 'ö 'wo wo □kwaa -an -zü.

41 'Ö Yesu -bha bome -nu -wo go -ya 'kuë- bhë -a -ta, □zuögludhi □va 'ka, bhii -yö wo -ma 'kun -wun 'ka kö wo 'klo -yaan bhö Yesu 'to -wun 'gü.

42 'Ö yi 'saadhö 'ka, -Zlan -gba -a 'gü -ko -dhe waa- koodhe -nu -bha, 'wo mε -nu □daan -kplawo 'wuntaosë 'ö -gban Yesu 'ö -Zlan -bha -Yame 'ka -a -bha.

6

Mε -lü 'slaple 'wo- sü kö -waan nu Yesu -bha bome -nu -dhë

1 □Dhe 'ö 'töng 'bhaa □ya ziö, kö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -wo kë -na □va -kplawo, 'wun -blëε -wo □löo -sü -yö -da Zuifö -nu 'wo bhë -an mε -nu 'wo Glekö -wo ma 'wo bhö 'se gbe 'gü waa- Zuifö 'në giagia -nu -an ziën. -An mε -nu 'wo bhö 'se gbe 'gü bhë -wo -kë -a pö □dhia 'waa -bhöpë nu wo -bha □geandhoo -nu -dhë □ne -ko 'wo- nu -na -a 'ka -a mε 'wo

to -an -dhë bhë -a 'dhö, pë □bhöü- 'wo-
glu -na yi 'saadhö 'ka bhë -a 'ka.

2-3 'Ö Yesu -bha bome -nu 'goc- do ö ga
□ple 'wo bhë 'wo -to Yesu 'piö -me -nu -dho
'kuë- -sü □dhoc -kë wo 'ko □bhaa, 'wo- pö
-an -dhë: «Yi dhegluzë -nu, yaa 'dho kë -së
kö 'yiën- yi □kwaa'- -Zlan -wo □blëε' -sü
-zü kö 'yiën- yi -zo kë -bhöpë -wun 'piö!
□Dhe -kë 'pö, -ka me 'slaple 'ö me 'ple -wo
-an 'tö -së to 'ö -Zuu 'slööslö 'dhö -an pa -sü
'ka, 'ö 'kpaakpadhe 'dho -an -gö -an 'sü ka
ziën kö 'yiën- yuö 'ö bhë -a kpc -an kwεε.

4 □Ya kë 'pö, 'yi -dho -mca kö 'yiën- 'tong
'ple 'sü 'yiën- dhoë 'dhiö, □bhea' -sü waa-
-Zlan -wo □blëε' -sü 'ka.»

5 'Ö -an 'saadhö 'ple -wo -we -an -wo
bhë -a -bha. □Dhe -kë 'dhö 'wo Etienë
'ö pa -sü 'ka -zo -yö -Zlan -bha -sü waa-
-Zuu 'slööslö 'ka bhë, 'wo- sü. 'Wo Filipö
sü, 'wo Plokölö sü, 'wo Nikanoc sü, 'wo
Timoc sü, 'wo Paamenasö sü, 'ö Nikola 'ö
go Antiosö 'ö ö □zuö' □dhië Zuifö -nu -bha
□bhea' -kö 'gü 'dhiö -be bhë, 'wo- sü.

6 'Wo -an -zön Yesu -bha bome -nu -dhë;
'wo □bhea -an -wun 'gü wo -kö -kpa -an -ta
-sü 'ka, -yö kë 'dhö kö -wo -ya -de -ta -Zlan
-bha 'ka yuö bhë -a kë -sü 'ka.

7 -Zlan -wo -yö -kë 'dho □dhia 'dhiö,
kö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu
-dho 'kuë- -sü -yö kë □dhia □va -kplawo
Zeluzalemë plöö; slabhome -dhe □va -dhe
-wo -we -a -bha kö -wo wo -zo yö Yesu
-bha 'pö.

*Etienë 'kun -kö 'wo- kuën waa- 'wun
-gen 'ö- bho*

8 Etienë 'ö -Zlan -bha 'dhuë- waa- -bha
'piigbeedhe -yö -kë -a -gö bhë, -yö -dhid-
haapë □vava -nu -kë me -nu wö 'dhiö.

9 'Yö Zuifö -me -nu -bha -bhökuëkö 'gü
-me -nu 'ö 'wo -an -dhe «-go 'gan 'gü -me
-nu» 'wo go Silenë -se 'gü 'dhö oo, -a me
-nu -wo go Alezandri -se 'gü waa- Zuifö
me 'bhaa -nu gbe 'ö 'wo go Silisi -dhe waa-
Azi -dhe -an 'gü 'wo yö zäodhe kë -sü -bha
Etienë 'ka.

10 'Kεε -an 'dhi -yö -kun 'ö -an -kö yaa
-mca -bha kö -waan 'wun □blëε' -zü, bhii
Etienë -yö 'wun -blëε 'kpaakpadhe 'ö -Zuu
'slööslö -ya nu -a -dhë bhë -a 'ka.

11 □Dhe -kë 'dhö, 'wo me me -nu 'piö
'wëü- 'ka kö -waan -a pö: «Yi- -wo -ma

kö -yö 'wun □blëε' -na Moizö waa- -Zlan
-an -gö.»

12 -Kö 'ö 'wo 'següme -nu, me ziizii -nu
waa- tänggöme -nu 'wo -an zü □blüë' bhë
'ö bhë. 'Ö 'wo -lo Etienë -ta 'wo- kun 'wo
dho -a 'ka zakanme □va -nu 'dhiö.

13 'Yö 'wo nu me -nu 'wo dho □sua -wun
do Etienë -bha bhë -an 'ka 'ö me -nu
bhë 'wo- pö: «Göön- 'ö □ne 'yaa ö bo
'wun □blëε' kwa -bha -Zlan -gba -a 'gü -kö
'slööslö waa- Moizö -bha täng -nu -bha -sü
'ka.

14 Yi- -wo -nu -ma □ne Yesu 'ö go
Nazaletë bhë -yö -dho -Zlan -gba -a 'gü -kö
'gü □siö' 'ö kwa wö -kö 'ö Moizö -ya nu
kwa 'bhema -nu -dhë bhë 'ö- bho piin.»

15 Me -nu 'saadhö 'wo -kë za 'kënnng 'gü
mü, 'wo wo 'yan bö Etienë 'piö, 'wo- -ga
-piindhö 'ö 'wo- wöodhe yö kö -yö 'bhü
-na □ne -Zlan -bha bome wöodhe 'dhö.

7

1 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö slabhome □va -yö
Etienë □dheε' kpc 'ö- pö -a -dhë: «'Wun
-nu 'wo- pö ü- -blëε bhë, ü- -blëε 'dhö gia-
'ka a?»

2 'Ö Etienë -ya -daa -kë 'ö- pö: «N dë
-nu, n dhegluzë -nu, -ka ka 'to 'to! -Zlan
'tobhösüzë -yö ö -de -zön kwa 'bhema
Ablaamö -dhë kö -yö □tun Mezopotami
-se 'gü kö -yaan □tun 'dho -na -ya □dhia
pödhe 'wo- -dhe Kalan bhë -a -bha.

3 'Ö -Zlan -ya -pö Ablaamö -dhë: *Bhi
'dhö, ü bha 'köme -nu 'dhö, -ka 'go kaa-
'köme -nu waa- kaa- 'següme -nu -an 'piö,
'ka 'dho 'se 'a 'dhoë- -a -zön ka -dhë bhë -a
'gü!*

4 □Dhe □ya kë 'dhö, Ablaamö -yö -go
Kalidee -se 'gü, 'ö dho 'ö -ya Kalan. -Dhe 'ö
bhë 'ö Ablaamö dë -yö ga -a -bha. 'Ö -Zlan
-yö Ablaamö bö 'se 'ö 'ka- 'gü zlöö □ne -a
'gü.

5 -Zlan yaa -dhe gbe nu -a -dhë mü. -Dhe
pë 'tee gia- 'ö dho kë □ne kwa -gen pin 'dhö
yaa -do nu -a -dhë kö -yaan kë -a -de -bha
'ka. 'Kεε -Zlan -yö pë 'tö -go -a -dhë □woë'
□ne -yö -dho 'segö bhë -a nu -a -dhë, 'ö-
nu -a □süu'- -ta 'në -nu -dhë 'pö. 'Kεε kö
-a 'töng 'dhö bhë -a 'ka kö 'në gbe yaa kë
Ablaamö -gö □kun.

6 -Wo 'ö -Zlan -ya □blεε -a -dhë yö □ga 'ö □nε: Ü □suu'- -ta 'gü -mε -nu -wo -dho -tosiadhe kë -nia -dhe 'gü 'sε gbε -ta. -Wo -dho kë □nua 'ka mü; 'ö mε -nu -wo -an 'klo bhö -kwe □këng' -yiisië 'piö.

7 'Kεε a -dho 'klobhödhe -da 'sεgüme -nu 'wo 'dhoë -an kë wo -bha □nua 'ka bhë -an -ta. □Ya kë 'dhö, -wo -dho go 'sε 'wo -kë -a 'gü bhë □nua 'ka bhë -a -bha kö -waan nu zö n gba □dhia. »

8 'Ö Etienë -yö dho 'wun □blεε' -sü 'ka 'dhiö 'ö- pö: «□Dhe □ya kë 'dhö, -Zlan -yö -dhikuédhe -kun Ablaamö 'ka, 'ö- □dua' -yö -kë 'bon zë -sü 'ka. 'Ö Ablaamö -yö ö gbö Izaakö kpö, 'ö- zë 'bong kö -ya bhö -a -dhekpacyi □ya kë 'slεaga. -Kö do bhë -a 'ka 'pö, 'ö Izaakö -yö Zaköbö zaa 'bong, 'ö Zaköbö -de 'pö 'ö ö -bha 'në -nu 'göw- do ö ga □ple 'wo -kë kwa 'bhema -wun 'gbeezë 'ka 'ö -an zaa 'bong.

9 'Yö kwa 'bhema -nu -wo □druεi -kë wo dheglu Zozefu -bha, 'wo- 'dhöw do kö -yaan kë □nua 'ka Ezitö -sε 'gü. 'Kεε -Zlan -yö -kë -a 'piö,

10 'ö- bho -a -bha □sëëbhodhe 'plε 'gü, 'ö 'kpaakpadhe nu -a -dhë 'ö 'sla kpö -a -ta Falaön 'ö Ezitö -mε -nu -bha -gludë 'ka bhë -a 'dhiö. 'Ö Falaön -yö Zozefu -ya Ezitö -sε waa- -a -bha □bhöwpe 'plε □köwmmε 'ka.

11 'Ö din -yö -da Ezitö -sε waa- Kana -sε -an 'gü. 'Ö □sëëbhodhe -yö -kë □gbaönsü, 'ö pë kwa 'bhema -nu 'wo dho -a yö -waan -bhö yaa kë -dhö.

12 □Dhe 'ö Zaköbö □yaa- ma □nε 'blee- 'wo- □bluu'- kë -na bhë -yö □tun Ezitö -sε 'gü, 'ö ö bha 'në -nu 'wo kwa 'bhema -nu 'ka bhë -an bö 'ma kö -waan 'blee- 'dhö.

13 -A kë -peedë -naa 'wo dhoë zlöö bhë 'ö Zozefu -yö ö -de -zön ö dhegluzë -nu 'wo bhë -an -dhë, 'ö Falaön -yö Zozefu -bha 'köwmmε -nu do 'sabra.

14 □Dhe □ya kë 'pö 'ö Zozefu -yö -nao do ö dhegluzë -nu 'wo bhë -an -gö kö -waan do wo dë Zaköbö -gö kö -an dë waa- ö bha 'köwmmε -nu 'ö -an -dho 'kuë- -sü -yö -kë mε -lü 'göw- 'slaple ö ga 'soödhü 'ka bhë kö -waan nu.

15 □Dhe 'ö -nao bhë □waa- do wo dë -gö, 'ö -an dë Zaköbö waa- ö bha 'köwmmε -nu 'wo dho Ezitö -sε 'gü. 'Ö Zaköbö -nu 'wo

bhë 'wo to 'sε bhë -a 'gü 'ö yöë -an -bha ga -yi -bha.

16 □Dhe 'ö Zaköbö -nu □wa ga 'wo dho -an □glöö 'ka Ablaamö -bha mε -bin -dhe 'ö- dhö Emöw -bha 'në -nu -gö, Sikemë -pö 'gü bhë -a -bha. -Dhe do bhë 'wo kwa 'bhema -nu -bin -a -bha 'pö.

17 □Dhe pë 'ö -Zlan -ya 'to go Ablaamö -dhë, 'ö- yi 'dhö 'to -na 'tee kö -yaan kë, kö kwa 'bhema -nu -wo □bhεε -na. 'Yö 'wo -kë □plëözë Ezitö -sε 'gü.

18 □Dhe □ya kë 'pö, -gludë gbε 'ö yaa Zozefu do □nε Falaön 'dhö bhë 'ö yö Falaön pin □taa Ezitö -sε □köwön -sü 'ka.

19 'Ö -gludë mε bhë 'yö kwa 'bhema -nu -püö 'ö -an 'klo bhö, 'ö -an 'gbeedhe bho kö -waan wo -bha 'në 'puu -nu -lo blöö, -wo wo □kwaa'- -an -zü -wo ga.

20 'Töng gia- bhë -a 'ka 'ö Moizö -yö bhöa. -Yö -kë 'në 'puu -së □duö 'ö- -wun 'yi -yö -kan -Zlan -dhë -a 'ka. 'Ö- 'kpömmε -nu -wa to köw 'su -yaaga 'piö 'wo wo -zo -kë -a 'piö -bin -blü kö □kun Falaön dho -a □tei' do.

21 □Dhe 'ö- 'kpömmε -nu □wa 'në bhë □waa- do blöö, □wa wo □kwaa'- -a -wun -zü, 'ö Falaön 'dhu -yö -kpën -a -bha 'ö- sü 'ö dhoë 'ö- -kë ö -bha 'në 'ka, 'ö ö -zo -kë -a 'piö.

22 □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo Moizö □daan Ezitö -mε -nu -bha 'wunbhokoudödhe 'saadhö 'plε 'ka, 'ö- 'pii -yö -kë 'gbee- ö 'dhi -wo waa- ö këpë -nu 'gü.

23 □Dhe 'ö Moizö -kwe □ya kë 'göw- -yiisië, 'ö- □zuö' -yö □luu kö -yaan 'dho ö dhegluzë -nu 'ö 'wo Izlaelö -mε -nu 'ka bhë -an 'piö kö -an -kë -a 'gü -kö -nu 'wo bhë -yaan do.

24 □Dhe 'ö dho, kö Ezitö mi do -yö mε -nu 'wo bhë -a mε do 'klo bhö -na 'kpaan; 'yö dho mε 'wo- 'klo bhö -na bhë -a -dhë, -a -zo bho -sü 'ka 'yö Ezitö mi bhë 'yö- zë.

25 -Yö -kë -a -zo 'piö -bezë □nε ö dheglu -nu 'wo Izlaelö -mε -nu 'ka bhë -wo -dho -a -gen do □nε, -Zlan -yö -dho bö ö -ta 'ö -an bho 'gan 'gü; 'kεε waa -dhe gbε yö 'wun bhë -a 'gü.

26 -A -dhe mε 'ö -po -a 'piö bhë Moizö -yö Izlaelö -mε □ple -yö kö -wo 'ko zë -na 'ö- -kë kö 'ö -an dhi 'kuë -a -pö -an -dhë

-sü 'ka: <Mε 'ka □ne, -abi', kö □kun 'ka 'ko zë ka 'kuë! 'Ö tɔɔ dhegluzë -mü ka 'ka!>

27 'Kεε -a mε 'ö- -bha za 'dhö ya bhë -yö Moizö -kë □woë' □nεε: <Yö 'ma -zian 'dhe! Dö 'ö ü -ya -gɔmε 'ka 'iin zakanmε 'ka yi -ta -ε?>

28 Ü- 'piö kö 'ü n zë □nε -kɔ 'ü Ezitö mi zaa yεn bhë -a 'dhö a?>

29 -Wo bhë □dhe 'ö -da Moizö 'toodhö, 'yö □duë 'ö dho 'ö -ya Madian -sε 'gü. -Dhe 'ö bhë □nε 'ö to -a -bha 'ö 'në gɔɔn- □ple kpɔ.

30 □Dhe 'ö -kwe 'gɔɔ- -yiisië □ya ziö, 'ö -Zlan -bha bɔmε do -yö ö -de -zɔn Moizö -dhë 'yënnngtaadhε 'ö -kë Sinai -tɔn 'sɔɔ bhë -a -bha; 'siö 'ö -kë -kpɔɔ kpö do 'güö □dhia bhë -a 'gü.

31 'Yö Moizö 'te -yö tun, pë 'ö- yö bhë -a -wun 'gü. □Dhe 'ö □yɔɔn -na -kpɔɔ kpö 'ö bhë -a 'ka □klöö' kö -yaan -a -ga 'papadhö, 'ö kwa Dëmε -Zlan -wo ma kö -ya pö -na:

32 *Ma 'a tɔɔ ü 'bhema -nu -bha -Zlan, Ablaamö -bha -Zlan, Izaakö -bha -Zlan waa- Zakobö -bha -Zlan.*

'Ö Moizö -yö yö □zluun -sü -bha 'suö -dhë. 'Ö -dhe -ga 'ma -sü -yö -kë -a -dhë -ziizë.

33 'Ö kwa Dëmε -ya pö -a -dhë: <-Bhö ü bha -sakpa bho ü -gεan, bhii -dhe ü dɔ -a -bha bhë □yö 'slööslö.>

34 'Yënnngbhodhe kë -na ma mε -nu -gɔ Ezitö -sε 'gü bhë, a- -yö, a -an 'gbo -wo -ma; pë -kë 'a □yɔɔ 'aan- -an bho 'gan 'gü bhë 'ö bhë. -Bhö nu, -a yi □ya -lo kö 'aan- ü bɔ Ezitö -sε 'gü 'sabla!> »

35 'Ö Etienë -yö dho 'wun □blεε' -sü 'ka 'dhiö 'ö- pö: «Moizö 'ö Izlaelö -mε -nu waa 'we -a -wun -bha 'ö 'wo- pö -a -dhë: <Dö ü -ya yi -gɔmε waa- yië zadɔmε 'ka> bhë, yö do gia- bhë □nε 'ö -Zlan -ya bɔ kö -yaan kë -an -bho 'gan 'gü -mε waa- -an -gɔmε 'ka. -Zlan -bha bɔmε 'ö ö -de -zɔn -a -dhë, -kpɔɔ kpö 'ö kë 'güö □dhia -a 'gü bhë, yö □nε 'ö nu -a -dhë kö -yaan kë Izlaelö -mε -nu -gɔmε waa- -an -bho 'gan 'gü -mε 'ka.

36 Moizö □nε 'ö Izlaelö -mε -nu bho Ezitö -sε 'gü -dhidhaapë -nu kë -sü 'ka 'sε 'ö bhë -a 'gü, 'yoo nuεazë 'dhiö waa- -kwe 'gɔɔ- -yiisië kë -sü 'ka 'yënnng □taa.

37 Moizö bhë 'zü □nε 'ö- pö Izlaelö -mε -nu -dhë: -Zlan -yö -dho ö -wodhiölome do

'ö dho kë □nε n 'dhö 'ö dho go ka □suu' -'gü -a bɔ ka -dhë.

38 Moizö bhë 'zü -yö -kë Izlaelö -mε -nu ziën 'yënnng □taa. Yö □nε 'töng 'wo- □kaa' mü bhë 'ö -kë -Zlan -bha bɔmε waa- kwa 'bhema -nu ziën, 'ö □ya kë 'ö -Zlan -wo 'ö □toëpö -këdhösü nu mε -nu -dhë bhë 'ö □yaa- ma 'dhö Sinai -tɔn tuö 'ö □ya kë 'ö nu 'ö- 'dhiö -lo kwa 'bhema -nu -bha.

39 'Kεε kwa 'bhema -nu waa 'we -a -bha kö 'wo 'wun ma Moizö -ta. 'Ö 'wo -kɔ Moizö 'ka; 'wo- -dhɔ □kaa' kö 'wo 'yε wo 'zü, 'wo 'dho Ezitö -sε 'gü.

40 'Ö 'wo- pö Aalɔn -dhë: <-Bhö kwa -bha gbapë -nu 'wo dho 'ta sü kwa 'dhiö -an kë! Bhii Moizö 'ö kwa bho Ezitö -sε 'gü bhë, pë 'ö -kë -a 'ka 'kwaa- dɔ!>

41 'Ö 'wo 'sënnng -du 'në do -kë 'ö 'wo sla- bho wo -bha gbapë bhë -a -dhë. 'Ö wo □kwaa' -pë bhë, 'wo- 'wlaan- -kë.

42 'Ö -Zlan -yö ö -ta yö -an -bha 'ö -an -bha -yε 'zü -yö -kë 'susong -nu gba -sü 'ka □nε -kɔ 'ö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -wodhiölome -nu -bha 'sëëdhε 'gü bhë -a 'dhö □nεε: -Zlan -ya -pö: *Izlaelö -mε -nu, ka wü -zë 'ka sla- -nu bhoë -kwe 'gɔɔ- -yiisië 'piö 'yënnng □taa, 'kεε n -ma sla- 'yaa -mü.*

43 *Ka -bha -zlan Mɔlɔkö 'yö 'ka- -bha sɔ 'kɔ sü, 'ka dhoë -dhe 'plε 'ö 'ka dho -a -bha -a 'ka, 'ö kaa- -zlan 'ö- 'tɔ -kë Lefan 'ka 'ö- □dua' -yö -kë 'susong 'bin 'ka bhë, 'ka- sü 'pö. Gbapë -nu 'wo bhë ka -an -kë ka □kwaa'; 'ö 'ka -an gba. -A -wun 'gü a -dho -a kë kö -waan 'dho ka 'ka □gbiin Babilonë -dhe □zlöö.*

44 □Dhe 'ö kwa 'bhema -nu -wo -kë 'yënnng □taa bhë, sɔ 'kɔ 'ö- -zɔn -an -dhë □nε -Zlan -yö wo 'piö, 'ö -guö 'fa -nu 'ö tɔng dɔ -wo -nu 'dhö □bεεn' -sü 'ka -a -ta -wo -kë -a 'gü bhë -yö -kë -an -gɔ mü. Sɔ 'kɔ 'ö bhë -wa -kë □nε -kɔ 'ö -Zlan -ya □blεε -a 'ka Moizö -dhë, 'ö- -zɔn -a 'ka -a -dhë bhë -a 'dhö.

45 'Ö sɔ 'kɔ bhë 'ö dɔ 'pö kwa 'bhema -nu 'wo yö -an 'piö bhë -an kweε. 'Ö Zozue -yö yö -an -dhë 'dhiö, 'wo sɔ 'kɔ bhë 'wo- sü 'wo dhoë Kanaa -sε 'gü. -An -lo mü □yië', kö -Zlan -ya 'sε bhë -a 'gü -mε -nu kë -an 'dhiö; 'yö 'wo -an -bha 'sε kun -an -gɔ. 'Ö sɔ 'kɔ bhë 'ö to -an -gɔ, 'sε 'wo- kun bhë -a 'gü, 'ö dhoë 'ö yöë Davidö -bha yi -bha.

46 Davidö -wun -yö -Zlan -zo -kun. 'Ö Davidö -ya -dhe ö -bha -Zlan 'ö -kë ö 'bhema Zakabö -bha -Zlan 'ka bhë -a -go kö -yaan -a -bha 'kɔ dɔ.

47 'Kεε Salomɔ ɲne 'ö 'kɔ bhë 'ö- dɔ zlöö.

48 'Kεε a- ɲbleε ka -dhë giagia 'ka ɲne -Zlan 'yö ɲva, 'yaa -ya 'kɔ -nu 'ö me 'bhee- -nu 'wo- dɔ -an 'gü ɲne -kɔ 'ö- -wodhiölome -ya ɲbleε -a 'ka bhë -a 'dhö ɲneε: *Kwa Dëme (-Zlan) -ya -pö:*

49 *Dhang- 'gü -dhe 'ö tɔɔ ma 'gɔ -gblöo 'gü -dhe, 'ö 'sε 'dhö n -gen -gban -a -ta -pë 'ka. ɲDhe 'ö 'pö, 'kɔ ɲsuu'- -mlë 'ö 'ka dho -a dɔ n -dhë -ε? 'Tin -dhe -mlë 'a dho n 'tεε -nu pa -a -bha -ε?*

50 *Ma -de kun 'a pë -nu 'wo bhë 'a -an 'plε -kë -a? »*

51 'Go mü 'zü 'ö Etienë -ya pö: «ɲDhe 'ö -kë 'dhö ɲne me ɲgɔü' 'gbeezë 'ka ɲne, 'ö ka ɲzuö' -nu, ka 'to -nu, ɲwa ta -Zlan -wo -gɔ, 'ö 'kaa 'we -a -bha kö 'kaan- 'wun ma -Zuu 'slööslö -ta -kplawo bhë, ka bho ka 'bhema -nu -bha giagiawo ɲdheε!

52 -Zlan -wodhiölome -nu 'wo bhë, -a dö -zë 'ö ka 'bhema -nu waa -a 'klo bho ɲε? 'Ö me -nu 'wo me kpengdhö do -bha nu -sü -wun ɲbleε'- bhë, 'wo -an zë. Me kpengdhö 'ö bhë 'ö 'ka- dɔ me -nu kwεε, 'wo- zë.

53 -Zlan -yö tong -nu ka -dhë 'ö bɔa ö -bha bɔme -nu -ta; 'ö tong 'dhö bhë kaa- ɲbhlë 'kɔɔ.»

Etienë -bha ga -kɔ

54 ɲDhe zakanme -nu ɲwa Etienë 'wun ɲbleε' -wo ma, 'yö 'wun -yö -na -an -züë ɲgbaɔnsü.

55 'Kεε Etienë 'ö -Zuu 'slööslö -ya pa bhë 'ö -dhe -ga dhang- 'gü, 'ö -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe 'bhü yö; 'ö Yesu yö kö -yö dɔ -sü 'ka -Zlan -bha -dhe ɲbhlëzë -bha,

56 'ö- pö: «-Ka dɔ 'dhe, dɔ 'a- wo ɲne, 'ma -kpën dhang- -nu -bha, -an 'dhi -yö 'po -sü 'ka; Mεgbö 'ö dɔ ɲsüë' -Zlan -bha -dhe ɲbhlëzë -bha bhë a- -yö 'pö.»

57 ɲDhe -kë 'dhö 'wo yö -gbla 'gbee- 'ka -sü -bha, 'wo wo -kɔ yö wo 'toë-, wo 'to ta -sü 'ka (kö -waan 'kun 'wun 'ö- ɲbleε bhë -a ma -sü 'ka -a -zɔn -sü 'ka ɲne pë 'ö- ɲbleε' -na bhë -yö -Zlan -sü ya -sü 'ka). 'Ö -an 'plε -wo ɲluu wo 'kuë, 'wo dho 'wo -lo Etienë -ta.

58 'Wo- ɲgblëë 'wo dhoë pö- ɲtaa -bha 'wo yö -a ɲzëë -zë -guö 'ka -sü 'gü kö -waan -a zë. 'Ö me -nu 'wo -tɔmɔdhe -kë Etienë -bha zadɔyi 'ka bhë, 'wo wo -bha -da sɔ -ta dhuö -sɔ bho wo -bha, 'wo- nu 'nëgɔɔnzë -dadhëü 'wo- -dhe Solö bhë -a -dhë kö -yaan ö 'yan 'to -a -bha kö 'woë- wo -bha -guö -zuö -dhe yö.

59 ɲDhe 'wo Etienë zë -na -guö 'ka bhë, -yö -bhea 'ö- pö: «N Dëme Yesu, 'ma n -de -wun -lo ü kwεε.»

60 ɲDhe 'ö -kë 'pö 'ö -lo ö kpɔn 'gü 'ö -gbla 'gbee- 'ka ɲneε: «N Dëme, ü -bha 'gën -mü; ü -zo bho -an -bha ɲsɔɔn yaa bhë -a 'piö!»

ɲDhe 'ö- pö 'dhö 'ö- -zo -yö dɔ.

8

1-2 Etienë zë -sü bhë, Solö -zo -yö -we -a -bha. 'Ö me -nu 'wo -Zlan ɲbhlë -ya 'wo Etienë -bin, 'ö 'wo 'gbo bɔ ɲva -a -wun 'gü.

Solö -bha Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'klo -bhɔ -sü

Yi gia- bhë -a 'ka, -Zlan -bha me -nu 'wo Zeluzalemë 'ö -an -bha 'klobhɔdhe ɲva zü yö dɔa. 'Ö -kan Yesu -bha bɔme -nu -bha, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'plε -wo -pɛn, 'wo dho Zude -sε waa- Samali -sε 'gü -dhe -nu -bha.

3 Solö -zë, -yö ö ɲfaan' sü kö -yaan -Zlan -bha me -nu 'tiin yën. 'Ö -sɔ kɔɔdhe -nu -bha, 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu, gɔɔn- -nu, dhoo -nu -an kun 'ö -an -züö -kanso 'gü.

Filipö -yö Yesu -bha 'wuntaɔsë -blεε Samali -sε 'gü

4 Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'wo -pɛn bhë, -wo 'wuntaɔsë -blεε 'wo dhoë -dhe 'plε 'gü.

5 Filipö -yö -dho Samali -pö do 'gü, 'ö -Zlan -bha -Yame -wun ɲbleε -an -dhë.

6 Me gbung -nu 'wo -kë mü bhë, 'wun 'ö Filipö -yö -kë -a ɲbleε' ɲdhia bhë, -an 'plε 'töüdhö -wo -kë wo 'to 'to ɲdhia -a -bha -së 'ka, -dhidhaapë -nu 'ö -kë -a kë ɲdhia 'ö 'wo -an yö bhë -an -wun 'gü.

7 Bhii 'ö tɔɔ me -nu 'ö -zuu yaa -yö -kë -an 'gü bhë, -zuu yaa -nu 'wo bhë -wo -kë -go -an 'gü ɲdhia ɲgblaa 'gbla -sü 'ka

'gbee- 'ka; 'tinngme -nu waa- -gentösiöme -nu 'wo -kë mü bhë 'ö -an -dhe -yö bo 'pö.

⁸ 'Ö pö- bhë -a 'gü -me -nu 'glu -yö -dhi □va 'ka.

⁹ Goon- do 'wo- -dhe Simo -yö -kë pödhe bhë -a -bha. -Yö -kë -deboime 'gbee- do 'ka, -a -wun kë -ko -wun 'gü, 'ö Samali -següme -nu 'te tun, 'yö ö -de -kë □bhlözë.

¹⁰ 'Ö me -nu 'wo plöo mü 'töüdhö, 'ö yöe me 'giangian -nu -ta, 'wo wo 'to to -a -bha -së 'ka 'wo- pö: «Kwa -bha -Zlan □va bhë □ne 'ö- -bha 'piigbeedhe -yö -kë Simo 'ka 'ö □yoo kwa 'piö bhë.»

¹¹ -Wo wo 'to -to Simo -bha -së 'ka. 'Ö- -bha -de 'ö- bo -na mü -kplawo 'ö- -dhe □ya □glöo bhë, 'ö- -wun -yö -an 'te tun.

¹² 'Kee □dhe 'ö 'wuntaösë 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe waa- Yesu Klito -an -bha, 'ö Filipö □yaa- □blee' -an -dhë, 'ö goon- nu, dhoo -nu 'bhaa -nu 'wo plöo mü, 'wo- -wun -dhe 'wun gia-, 'ö 'wo -an bo yiö Yesu 'to 'ka.

¹³ 'Ö Simo -de gia- 'pö, 'yö Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia-. 'Ö 'wo- bo yiö. 'Yö to Filipö 'piö; -dhidhaapë □vava -nu 'ö Filipö 'dhö -an kë -na bhë 'ö -an yö 'ö- -wun -ya 'te tun.

¹⁴ □Dhe 'ö Yesu -bha böme -nu 'wo -kë Zeluzalemë -wa ma □ne me -nu 'wo Samali, □wa -Zlan -wo -dhe 'wun gia-, 'wo Piee waa- Zan -an bo -an -dhë.

¹⁵ □Dhe me 'wo bhë □wa 'dho □wa -lo Samali -se 'gü, 'ö 'wo □bhea Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö -waan -Zuu 'slööslö yö.

¹⁶ Bhii 'ö too kö waa -Zuu 'slööslö yö □kun. -An bo 'wo- wo yiö 'kpaan 'ka kwa Dëme Yesu 'to 'ka.

¹⁷ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Piee waa- Zan 'wo wo -ko kpa -an -ta, 'ö 'wo -Zuu 'slööslö yö.

¹⁸ □Dhe 'ö Simo -ya yö □ne -Zlan □ya -Zuu 'slööslö nu Yesu -wun -dhe 'wun gia- me -nu -dhë, Yesu -bha böme -nu -bha -ko 'wo- -kpa -an -ta bhë -a -wun 'gü, 'ö 'wëu- nu Piee waa- Zan -an -dhë,

¹⁹ 'ö- pö -an -dhë: «-Ko -mo 'wuën- -sü bhë, -kaa nu n -dhë, -yö kë 'dhö kö me 'a 'dhoë- n -ko kpa -a -ta -yaan -Zuu 'slööslö yö 'pö!»

²⁰ 'Yö Piee -ya -pö -a -dhë: «Bhi 'dhö, ü -bha 'wëu- 'dhö, ka 'gü -yö □siö'-'! 'Ö too ü ü -zo -ta □ne 'bha 'wëu- nu yi -dhë, -Zlan -dho -ko -mo 'wuën- -sü nu ü -dhë, 'wëu- bhë -a □truën 'ka kö 'üën- -Zuu 'slööslö nu -a 'ka me -nu -dhë.

²¹ Ü -bha 'wun gbe 'yaa pë -nu 'wo □ne -an -wun 'gü. Bhii 'ö too 'bhaa 'kpedhö -Zlan wö 'dhiö.

²² -Bhö ü -ta yö -zo -ta -a 'gü -wun yaa -nu -bha 'ü □bhea' -kwa Dëme -dhë kö -yaan ziö ü -bha -zo -ta -a 'gü -wun yaa -nu 'ö 'wo 'dhö bhë -an -ta!

²³ Bhii a- -yö □nee ü pa -sü 'ka 'wun yaa □va 'ka. 'Go mü ü □soon yaa -go 'gan 'gü.»

²⁴ 'Ö Simo -ya pö Piee waa- Zan -an -dhë: «Ka gia-, -ka □bhea' Dëme -dhë n -wun 'gü, kö □kun 'ö pë -nu 'ka- □blee' -na bhë 'ö- gbe dho kë n 'ka!»

²⁵ □Dhe 'ö Piee waa- Zan pë 'wo- do Yesu Klito -wun 'gü □waa- □blee' -me -nu -dhë, 'ö □wa kwa Dëme -bha 'wuntaösë □blee', 'wo -ye wo 'zü, 'wo dho Zeluzalemë. 'Ö □dhe 'wo 'dho -na, 'wo 'wuntaösë □blee pödhe -nu 'wo -kë bo □dhia -an 'gü Samali bhë -an 'gü.

Filipö waa- □lame do 'ö go Etiopi -se 'gü

²⁶ (Filipö -yö -kë Zeluzalemë, 'ö) kwa Dëme -bha böme -ya pö Filipö -dhë: «-Bhö 'dho goo □zian', -kpinngga 'ö go Zeluzalemë 'ö dho Gaza bhë -a 'ka! -Kpinngga 'ö bhë 'yaa me -nu 'gbloo 'ka □duö gbo.»

²⁷ 'Ö Filipö -yö □luu 'ö dho. 'Ö- -bha 'dho -sü 'ka, 'ö yö goon- do 'ö 'yaa -gbabhö -a -bha zian-. Goon- 'ö bhë -yö -kë □lame □va do 'ö go Etiopi -se 'gü 'ö ö -zo -kë Etiopi -se □koonndhe 'wo- -dhe Kandasö bhë, -a -bha □bhöppë -nu 'saadhö -an 'piö -a 'ka. -Yö -nu Zeluzalemë -Zlan gba □dhia.

²⁸ -Yö -kë -ya -sü 'ka ö -bha -yaagüpë 'ö □soo -nu -wa -gan -a 'gü kö -yö 'dho -na ö □plöo. -Yö -kë -Zlan -wodhiölome Ezai -bha 'sëedhe -be pö □dhia.

²⁹ 'Ö -Zuu 'slööslö -ya pö Filipö -dhë: «-Bhö 'dho -yaagüpë bhë -a 'soo!»

³⁰ 'Ö Filipö -yö -dho -bla 'ka 'ö yö Etiopi mi 'ö bhë -a -bha. 'Ö Ö- -wo ma kö -yö -Zlan -wodhiölome Ezai -bha 'sëedhe -be

pö -na. 'Ö- □dhεε' kpɔ □nεε: «Pë 'ü- pö -na bhë 'ü- -gen -ma -a?»

31 'Ö gɔɔn- bhë 'ö- -daa -kë 'ö- pö -a -dhë: «□Ya kë □nε mε gbε yaa- -gen pö n -dhë, a -dho -a dɔ -kɔklë □ε?»

'Ö- pö Filipö -dhë: «-Bhö -da n 'piö!» 'Ö Filipö -yö -da -a 'piö.

32 Pë 'ö -kë □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhε 'gü, 'ö Etiopi mi -yö -kë -a pö □dhia dhö bhë -ya pö: -Yö -kë □nε 'bhla 'wo 'dho -na -a 'ka -a zë □dhia -a 'dhö. 'Ö -kë □nε 'bhlanë 'ö 'wo- kaa- bho -na -a -bha 'ö 'yaa 'we -a 'dhö. Yaa ö 'dhi 'po.

33 Mε -nu -wo 'yan □ziö' □kaa' ö waa 'wun gia- □blεε', -a -bha za dɔ -sü 'gü. Mε gbε 'yaa -mɔa -bha kö -ya □suu' -ta 'në -nu -wun □blεε', bhii -wa -zë.

34 'Ö Etiopi mi 'ö bhë 'ö Filipö □dhεε' kpɔ 'ö- pö: «□Bhea' 'a- wo ü -dhë, dö 'ö -Zlan -wodhiölome -yö 'wun -gban -a -bha 'ö- □blεε □nεε? Yö gia- 'yö ö -de -wun □blεε e, 'iin 'wun 'ö bhë -yö -gban mε gbε -bha e?»

35 'Ö Filipö -yö dɔ 'wun kpö 'ö- pö bhë -a -ta, 'ö 'wuntaɔsë 'ö -gban Yesu -bha 'ö- □blεε -a -dhë.

36 -Wo -kë 'dho □dhia 'ö 'wo yö 'yipuë do 'sɔɔ; 'ö Etiopi mi 'ö bhë 'ö- pö: «'Yi □ga □nε; -më 'bhaa 'ö n -ma 'zü 'ö dhoë- kë kö 'üën- 'kun n -bɔ yiö -sü 'ka ε?»

37 ['Ö Filipö -ya pö -a -dhë: «'Ö □ya kë □nε Yesu -wun -dhε 'wun gia- -sü □ya kë ü -gɔ ü □zuöga 'plε 'ka, kö ü -dho -mɔa -bha 'ü -bɔ yiö.»

'Ö gɔɔn- 'ö bhë 'ö- pö: «A- -dhε 'wun gia- □nε Yesu Klito bhë -Zlan Gbö -mü.»]

38 □Dhε □ya kë 'pö 'ö Etiopi mi 'ö bhë 'ö- pö mε 'ö -yaagüpë -blü -na bhë -a -dhë -yö □gbaannu. □Dhε 'ö □gbaannu, 'ö Etiopi mi waa- Filipö 'wo yö sia-, 'ö -dhε 'wo- -bha □plε 'wo □yɔɔ 'yi □bhaa, 'ö Filipö -yö Etiopi mi -bɔ yiö Yesu 'tɔ 'ka.

39 □Dhε 'ö □wa 'go yiö 'ö -Zuu 'slööslö -yö Filipö sü -dhε do bhë -a 'gü 'ö dho -a 'ka. 'Ö Etiopi mi 'ö bhë yaa- yö gbɔ. 'Kεε yö -zë, -yö -dho ö -bha 'ta 'ka 'dhiö 'gludhi 'ka.

40 Filipö -zë □dhε 'ö dho -a -ga kö -yö Azo -pö 'gü. □Dhε -kë 'dhö 'ö dho ö -bha

'ta 'ka 'dhiö, 'ö 'wuntaɔsë □blεε pödhe -nu 'gü 'ö dhoë 'ö □loë' Sezale plöo.

9

Sölö -bha □zuö' -dhië -Zlan 'piö -kɔ (Këyuö -nu 22.6-16; 26.12-18)

1 'Töng 'ö bhë -a 'ka, Sölö -yö -kë 'suö -da □dhia kwa Dëmε -bha □guë' -nu 'gü, -an zë -sü -wun 'ka -kplawo.

2 'Ö dho slabhome □va 'piö, 'yö 'wo wo -kɔ pin -kë 'sëedhε -nu -ta kö -ya -zɔn □nε -an -zo 'kun -wun -mü kö 'yaan- dhoë Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ -gɔmε -nu 'wo Damasö plöo -an □dhia. -Yö -kë 'dhö □ya kë □nε 'ya gɔɔn- -nu 'iin dhoo -nu -an yö kwa Dëmε -bha zian -ta kö 'yaan- -an 'kun 'yaan- nu -an 'ka Zeluzalemë.

3 'Ö -da zian 'ö dho Damasö -a -ta. □Dhε 'ö □yɔɔ' -na pödhe bhë -a 'sɔɔ, 'kan 'ö- wo -ta 'ö -dhepuudhε 'ö go dhang- 'gü -a 'bhü □ya □nië' -a -zü.

4 'Ö go ö -bha □soo □taa 'ö -püö sia-. 'Ö mε do -wo -ya pö -a -dhë: «Sölö, Sölö, -më 'ö -kë 'ü n 'yënng bhɔ 'dhö e?»

5 'Ö Sölö -ya □dhεε' kpɔ, 'ö- pö: «Dö -mü ü 'ka ε, n Dëmε?»

'Ö kwa Dëmε Yesu -ya pö -a -dhë: «Ma Yesu, 'ü n 'yënng bhɔ -na bhë ['ko zë 'ü- wo -na n 'ka bhë, pë 'dhiö 'ü- kë -na ü -de 'ka bhë -ɔɔ!» 'Ö 'suö □va -yö -da -a 'gü, 'yö yö □zluun -sü -bha, 'ö- pö: «N Dëmε, -më 'ü- 'piö kö 'a- kë □ε?» 'Ö kwa Dëmε -ya pö -a -dhë:]

6 «-Bhö □luu' - 'ü 'dho pödhe 'ö ü 'dhiö bhë -a -bha! Pë 'ü dhoë- kë bhë, -dhε bhë □nε 'wo -dho -a □blεε' -ü -dhë -a -bha.»

7 Gɔɔn- -nu 'ö waa- Sölö -nu 'wo -kë 'dho □dhia bhë, -an 'te -yö □tun 'ö pë 'wo dho -a kë waa- dɔ, bhii -wo 'ö -kë we □dhia bhë -wa -ma, 'kεε waa mε gbε yö.

8 Sölö -yö -luu sia-, 'yö ö 'yan -po; 'kεε yaa -dhε yö. 'Wo -yaa □kwεε' -bha, 'ö 'wo dho -a 'ka Damasö plöo.

9 -A 'yënng -yö -to trö -sü 'ka -dhekpɔɔyi -yaaga 'piö. 'Töng 'dhö bhë -a 'ka, yaa pë gbε -bhö 'iin yaa 'yi mü.

10 -Dhε 'ö Damasö bhë, Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε do 'wo- -dhε Ananiasö -yö -kë mü. 'Ö kwa Dëmε -yö 'wun -blεε -a -dhë 'yanpiöpë 'gü, 'ö- pö: «Ananiasö!»

'Yö Ananiasö -ya pö: «Ma □ga 'a □ne, n Dëme!»

11 'Ö kwa Dëme -ya pö -a -dhë: «-Bhö □luu'- 'ü 'dho -kpinngga 'ö 'wo- -dhe -kpinngga 'ö dɔ kpengdhö -a -ta, 'ü 'dho 'ü -da Zuda -gɔ kɔɔ, 'ü gɔɔn- 'ö go Taasö, 'wo- -dhe Solö bhë 'ü- □mæe'-! -Yö kɔɔ mü □bhea'-sü 'gü.

12 □Ya 'yanpiöpë yö. -A -bha 'yanpiöpë bhë -a 'gü, □ya gɔɔn- do 'wo- -dhe Ananiasö -a yö kö □ya -da -a -gɔ kɔɔ; □ya ö -kɔ kpa -a -ta, -yö kë 'dhö kö -yö -dhe yö 'zü -dëüwo.»

13 'Ö Ananiasö -ya -daa -kë 'ö- pö: «N Dëme, medhevadhe □wa 'wun 'ö -gban gɔɔn- 'ö bhë -a -bha -a □blee'- n -dhë, 'ö 'wun yaa □suu'- 'ö- -kë ü -bha me -nu 'wo Zeluzalemë -an 'ka, -wa 'ple -blee n -dhë.

14 -A -bha -nu zö -sü 'ka, slabhome -gome -nu -wo -wogbiindhe -nu -a -dhë kö -yaan me -nu 'wo □bhea ü 'tɔ 'ka -an 'kun -yaan -an -da -kansö 'gü.»

15 'Yö kwa Dëme -ya -pö Ananiasö -dhë: «-Bhö 'dho 'dhe! Bhii gɔɔn- bhë, 'ma- 'sü kö -yaan n -wun □blee'-, 'segögüme -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka waa- wo -bha 'se □kɔɔnme waa- Izlaelö -següme -nu -an -dhë.

16 Ma gia-, 'yënnghodhe -nu 'ö dho bɔ -an 'gü n 'tɔ -wun 'gü bhë, a -dho -an -wun □blee'- -a -dhë, 'ö -an dɔ.»

17 □Dhe □ya kë 'pö 'ö Ananiasö -yö dho. 'Yö dho 'ö -lo 'kɔ bhë -a 'gü, 'yö ö -kɔ kpa Solö -ta 'ö- pö -a -dhë: «Solö, n dheglu, kwa Dëme Yesu 'ö ö -de -zɔn ü -dhë zian -gblooga 'ü nüë bhë -a -ta bhë, yö □ne 'ö n bɔ ü 'piö kö 'üën- -dhe yö 'zü -dëüwo, 'go mü kö 'ü pa -Zuu 'slööslö 'ka.»

18 -Dhe do bhë □ne 'wo to -a -bha, 'ö pë -nu 'ö 'wo -kë □ne 'yuö- □kia' -nu 'dhö 'ö 'wo go Solö 'yënnghö, 'wo -lo sia-; 'ö -dhe yö 'zü 'ö 'wo- -bɔ yiö Yesu 'tɔ 'ka.

19 □Dhe □ya kë 'pö 'ö pë -bhö, 'ö □faan' sü 'zü -dëüwo.

Solö -bha Yesu -wun -blee Damasö plöo -sü

Waa- Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -wo -dhekpaoyi kpö -kë wo 'ko □bhaa Damasö mü.

20 Solö -yö -to -dhe bhë -a 'gü, 'ö yö -Zlan -wo □blee' -sü 'gü Zuifö -nu -bha

-bhokuëko -nu 'gü, -a pö -sü 'ka □ne Yesu -yö -Zlan Gbö 'ka.

21 Me -nu 'saadhö 'wo- -wo bhë 'wo- ma, 'tetundhe -yö -da -an 'gü, 'wo- pö: «Gɔɔn- □ne yö kun 'ö -kë me -nu 'wo Yesu 'piö -an zë -sü 'gü Zeluzalemë □ne □a? Yaa nu zö -yaan -an 'kun -yaan 'dho -an 'ka slabhome -gome -nu □dhia □a?»

22 'Kee Solö -yö -Zlan -wo -blee -kplawo 'piigbeedhe 'ka. □Dhe 'ö □yaa- -zɔn Zuifö -nu 'wo -kë Damasö -an -dhë □ne Yesu -yö -Zlan -bha -Yame 'ka, 'ö pë 'wo dho -a kë waa- dɔ wo -de -gɔ.

23 □Dhe 'ö -dhekpaoyi kpö 'bhle □ya ziö, 'ö Zuifö -nu -wo dho wo 'ko □bhaa, 'ö -an -wo -yö -kë -a 'gü do kö 'wo Solö zë.

24 'Ö 'wo wo 'yan to böü- 'kplong 'dhi -nu 'ö me -nu -wo -da -a 'ka plöo bhë -a -bha, lënnng -nu, gbeng -nu 'ple 'ka kö □ya kë □ne □wa Solö yö kö -yö bɔ -na -a 'ka, -waan 'kun -waan zë. 'Kee me 'bhaa -nu -wo Solö -zo -büö Zuifö -nu -bha 'slë 'wo- -kan -a -gɔ bhë -a 'ka.

25 □Dhe □ya kë 'pö, Solö waa- ö -bha □guë' -nu -wo -da böü- 'kplong 'ö □nië pö- -zü bhë -a tuö gbeng, 'wo Solö -da □kpasen 'gü, 'wo- □yɔɔ -a □zlöo □zian' 'Ö Solö -yö dho.

Solö -yö -dho Zeluzalemë plöo

26 □Dhe Solö □ya -lo Zeluzalemë, -ya këdhe -me kö 'yaan- 'dho Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'piö, 'kee 'suö -yö -kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo bhë -an 'gü, bhii 'ö tɔɔ Solö -bha -kë Yesu -bha □guë' 'ka -sü bhë waa- -wun -dhe 'wun gia-.

27 'Ö Baanabasö -ya sü 'ö wo -nu 'wo dho Yesu -bha bome -nu 'piö, 'yö -kɔ 'ö Solö -yö kwa Dëme yöë Damasö -kpinngga 'piö waa- -kɔ 'ö kwa Dëme -yö 'wun □blee -a 'ka -a -dhë bhë 'ö Baanabasö -ya 'ple □blee -an -dhë. 'Ö ko 'zü, -kɔ 'ö Solö -yö 'wun □blee -a 'ka, -zo -gban -sü 'ka, Yesu 'tɔ 'ka Damasö -me -nu -dhë bhë 'ö- □blee 'zü -an -dhë.

28 'Yö sü -a yi 'ö 'dhö bhë -a -bha, Solö -yö -kë -an 'piö zlöo -kplawo, 'wun 'saadhö 'ple 'gü -Zlan -wo □blee' -sü 'ka kwa Dëme 'tɔ 'gü -zogbandhe 'ka Zeluzalemë plöo.

29 Waa- Zuifö -nu me 'wo Glëkö -wo ma, -wo zaodhe -kë wo 'ko 'ka 'siösiö, 'këe wo -zë -wo -kë -a 'piö kö 'wo- zë.

30 □Dhe 'ö- dhegluzë -nu □waa- zë -wun ma, 'wo dho -a 'ka Sezale -pö 'gü 'wo- bo 'ö dho Taasö plöö.

31 □Zuöyagluu -yö -kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü 'wo Zude -dhe -nu, Galile -dhe -nu, Samali -dhe -nu 'gü -an -gö. □Faan' -yö -kë -an -gö, 'wo wo -bha -tosiadhe -kë kwa Dëme □bhlë -ya -sü 'ka, kö -Zlan -bha me -nu -wo kë -na □va, 'ö dhoë 'dhiö, -Zuu 'slööslö -bha -nu -an -dhë -sü 'ka.

Ene -dhe bo -sü

32 Piëe -yö -kë □nië'- □dhia, 'se bhë -a -dhe 'saadhö 'gü. Yi do 'ka -yö -dho Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo Lida plöö -an 'piö.

33 'Ö göön- do 'wo- -dhe Ene 'ö 'tinng □yua' -ya -kë 'ö- -kwe □ya kë 'slëaga bhë 'ö- yö kö -yö □waannu -sü 'ka □gba -ta.

34 'Ö Piëe -ya pö -a -dhë: «Ene, Yesu Klito □ya ü -dhe bo. -Bhö □luu'-, 'ü ü -bha □gba 'dho 'kuë- dhö!»

-Dhe do bhë -a 'gü 'ö Ene -yö □luu -a -bha.

35 'Ö me -nu 'saadhö 'wo -kë Lida -pö waa- Salön -se 'gü, 'wo- yö 'wo wo □zuö' □dhië kwa Dëme 'piö 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-.

Döokasö -bho ga 'gü -sü

36 Yesu -wun -dhe 'wun gia- -dhe do 'wo- -dhe Tabita 'ö Glëkö -me -nu -wa -dhe wo -wo 'gü «Döokasö» -a -gen 'ö tö «-zloo» -yö -kë Zope -pö 'gü. -Yö 'wun -së -kë me -nu -dhë □va, 'go mü -yö -nu 'fëeme -nu -dhë.

37 'Ö 'töng gia- bhë -a 'ka, 'ö dho -a 'ka sia- 'yua 'ka; 'ö ga.

□Dhe □wa yën -a □glöö 'zlu -sü -bha, 'wo- -da 'kódhi do 'ö 'ko -ta dhuö bhë -a 'gü.

38 Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo -kë Zope, -wa -ma □ne Piëe -yö Lida -dhe 'ö Zope -dhe 'sö mü bhë -a 'gü, 'wo me □ple bö 'ma -naö -dö -an -gö -sü 'ka kö -wa pö Piëe -dhë □nëe: «Yi -bhea ü -dhë, kö 'ü nu yi -gö plöö 'nö 'zodhö; kö □kun 'ü □glöö 'ma!»

39 Piëe -yö -to mü 'yö -ziö -an 'piö 'wo dho. □Dhe 'ö □wa 'dho □wa -lo, 'wo dho -a 'ka 'kódhi 'ö dö 'ko -ta dhuö bhë -a 'gü. □Geandhoo -nu -wo □yöön Piëe -bha 'ö 'wo sö 'në -nu, sö -ta dhuö -sö -nu 'ö Döokasö -yö -an -wö 'ö -an nu -an -dhë kö -yö □tun 'bhee- □kun bhë -a -zön -a -dhë 'gbo bö -sü 'ka.

40 'Yö Piëe -yö me 'ple -yö plaan. 'Ö -lo ö kpön 'gü, 'ö □bhea -Zlan -dhë. 'Go mü 'ö □dhië □glöö □kpëü 'piö □zian' 'ö- pö: «Tabita, -bhö □luu'!»

'Yö ö 'yan -po. □Dhe 'ö □ya Piëe yö, 'ö -ya ö -gean.

41 'Ö Piëe -yö ö -kö -da -a 'gü 'ö- □luu. 'Ö □geandhoo -nu waa- Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo to bhë, 'ö -an □dhö -kë 'kö 'ö bhë -a 'gü, 'ö dhebö 'ö ga bhë 'ö- -zön -an -dhë kö □yö 'bhee-.

42 'Wun 'ö bhë -wa -ma Zope -pö 'ple 'gü, 'ö medhevadhe -wo kwa Dëme Yesu -wun -dhe 'wun gia-.

43 □Dhe -kë 'dhö, Piëe -yö □glöö Zope plöö, wü kwi -yuökëme do 'wo- -dhe Simö bhë -a -gö köö.

10

Piëe waa- Köönëe

1 Göön- do -yö -kë Sezale -pö 'gü, 'wo- -dhe Köönëe. -Yö -kë Wlömé 'dhasi □këng' do -göme 'ka, 'dhasi kpö -nu 'wo- -dhe Itali 'dhasi kpö bhë -a 'gü.

2 Göön- 'ö bhë waa- ö -bha 'kööme -nu -wo -kë -Zlan gbame 'ö 'wo -Zlan □bhlë -ya -an 'ka; -yö -nu Zuifö -nu 'wo 'fëezë 'se 'ö bhë -a 'gü -an -dhë, 'ö □bhea -Zlan -dhë -dhekpäoyi 'saadhö 'ka.

3 Yi do 'ka bhë □dhe 'kwa dö 'wö 'ye -lan 'ka, 'ö 'yanpiöpë do yö. 'Ö 'yanpiöpë bhë -a 'gü, 'ö -kpën -Zlan -bha böme do ö -da -a 'piö köö -a -bha. 'Ö -Zlan -bha böme bhë 'ö yö -a 'tö -bha, 'ö- pö: «Köönëe!»

4 'Ö Köönëe -ya -ga -piindhö, 'ö 'siö -yö -kan -a 'gluu, 'ö- pö: «Ü- -pö □dheë, n Dëme?»

'Ö -Zlan -bha böme -ya pö -a -dhë: «-Zlan □ya ü -bha □bhea' -wo ma, -a □zuö' 'glu □ya -dhi ü -bha -nu 'fëeme -nu -dhë -sü -wun 'gü, 'ö ko 'zü, 'ö- □zuö' □ya nu ü 'piö.

5 □Dhe □ya kë 'dhö 'sabra, -bhö me -nu bo Zope -pö 'gü kö -waan pö gōon- do 'wo-dhe Simo 'wo- 'to kpo Piεε 'ka bhë -a -dhë kö -yö nu.

6 -Yö wü kwi -yuökëme 'wo- -dhe Simo 'ö- -bha 'ko -yö do 'yoo 'sōo bhë -a -gō kōo.»

7 □Dhe -Zlan -bha bōme 'ö 'wun □bleε -a -dhë bhë □ya ziö, 'ö Kōonεε -yö ö -bha yuökëme -nu 'wo- -gō kōo bhë -an □ple waa- ö -bha 'dhasi -nu 'wo bhë -a me do 'ö -Zlan □bhlë -ya -an □dhōo -kë.

8 'Ö 'wun -nu 'wo -kë 'töüdhö bhë 'ö- □bleε -an -dhë. □Dhe □ya kë 'pö, 'ö -an bo Zope.

9 -A -dhe me 'ö -po -a 'piö kö □wa -da zian -ta, -wo □yōon -na Zope -dhe 'sōo, lēnnggüdhe □tei' 'ka, 'ö Piεε 'ö to plöo bhë, 'yö -da 'ko -ta dhuö kö -yaan □bhea'-, (bhii 'ö tōo 'ko 'ö bhë -a -ta dhuö -dhe -yö -kë 'gbεgbe -së 'ka).

10 Din -ya -kun, -dhe do bhë -a 'gü. Me -nu 'ö -kë -an -gō kōo bhë -wo -kë -a -bha -bhöpë -yuö kë -sü 'gü, 'yö 'yanpiöpë do -yö.

11 'Ö dhang- yö kö -a 'dhi □ya 'po, kö pë do 'bhaa -yö 'go -na dhang- 'gü -yö □yōo' -na. Pë bhë -yö -kë □ne so □va □suu'- do 'bhaa 'ö- 'to 'dhiö -dhe -yiisië 'dhö me kwεε -a 'dhö, -yö -yōo sia- 'sengdhö.

12 'Ö pë bhë -a 'gü, wü □suu'- 'oo □suu'- 'ö 'wo -kë □soo -ta -wü -nu, -gblëë 'gu -ta -wü -nu, waa- -ma -nu □suu'- 'kpekpe 'ka -wo -kë mü.

13 'Ö -wo do -yö -we 'ö- pö -a -dhë: «Piεε, -bhö □luu'-, 'ü -an zë, 'ü -an -bhö!»

14 'Yö Piεε -ya pö: «-Abi', n Dëme, pë 'ö yië- tōng -ya pö kö □kun 'yi- -bhö bhë, n 'ka- -bhö do □kun.»

15 'Ö -wo do bhë 'ö- pö -a -dhë 'zü: «Pë me 'ö -Zlan -ya pö □yö -së kö -wa -bhö, kö □kun 'ü- pö 'yaa -së kö -wa -bhö!»

16 -Yö -kë 'dhö -gwaa -yaaga, 'ö pë -nu 'wo bhë 'wo □luu, 'wo dho dhang- 'gü 'zü.

17 Piεε -yö -kë ö -de □dheε' 'kpo -dhiadhö 'yanpiöpë 'ö- yö bhë -a -gen -wun 'gü. 'Kεε -a 'tōng gia- bhë -a 'ka kö Kōonεε -bha bōme -nu □wa -lo plöo, -wo Simo -bha 'ko □dheε' 'kpo -na me -nu -gō. 'Wo dho 'wo -lo Simo -gō 'ko 'dhiö.

18 'Wo 'kodëme □dhōo -kë, 'ö 'wo □dheεkpodhe -kë -a -gō □nεε: «Simo 'wo- 'to kpo Piεε 'ka bhë -yö zö □a?»

19 Piεε -yö -kë ö -zo 'ta □dhia -kplawo, 'yanpiöpë 'ö- yö bhë -a -wun 'gü, 'ö to mü 'ö -Zuu 'slööslö -ya pö -a -dhë: «Dō, gōon- -nu -yaaga -wo ü □mεε' -na.

20 -Bhö 'go 'ko -ta dhuö, 'ü yö sia-, 'ü ziö -an 'piö, kö □kun ü □zuö' -yö to zlöö, bhii 'ö tōo ma □ne 'a -an bō!»

21 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Piεε -yö □yōo, 'ö dho me -nu 'wo bhë -an 'piö. 'Ö- pö -an -dhë: «Me 'ka- □mεε' -na bhë 'ö tōo ma. -Më 'ö -kë -ε?»

22 'Ö 'wo- pö -a -dhë: «-Glukōonme Kōonεε □ne 'ö yi bo. -Yö gōon- 'kpedhö 'ö -Zlan □bhlë -ya -a 'ka. 'Go mü 'ö Zuifö -nu 'ple 'wo- -bha -tōmōdhe -së -kë. -Zlan -bha bōme do -ya -pö -a -dhë -ya pö ü -dhë 'ü nu -a -gō kōo kö 'yaan- ö 'to 'to 'wun 'ü dho -a □bleε'- -a -bha!»

23 'Ö Piεε -yö -an -da kōo 'ö -an gbaa wōdhe 'ka, 'wo -wō mü.

□Dhe 'ö -dhe □ya 'po 'ö waa- Piεε -nu 'wo -da zian -ta. 'Ö dhegluzë 'bhaa -nu 'wo go Zope mü, 'wo dho do -an -gō □dhia.

24 -A -ta -dhe me 'ö □kpaō -a 'piö, 'wo -lo Sezale -pö 'gü. Kōonεε waa- ö dheglu -nu 'iin ö 'bhame -nu kpinngdhö 'yö -an □dhōo -kë bhë wo 'ple -wo -kë -ya Piεε -gō □dhia.

25 □Dhe 'ö Piεε 'dhö -da -na kōo, Kōonεε -yö -dho -a -gō zian, 'yö yö ö kpon 'gü -a 'dhiö -a □bhlë -ya -sü 'ka.

26 'Ö Piεε -ya □luu -a -pö -a -dhë -sü 'ka □nεε: «-Bhö □luu'-, bhii me 'bhee- -mü n 'ka 'pö □ne ü 'dhö!»

27 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö yö 'wun -bleε Kōonεε -dhë -sü 'gü, 'wo dho 'wo □daa' kōo, 'ö- 'yan -yö -da me -nu □plëezë 'wo -kë wo 'ko □bhaa bhë -an -ta,

28 'ö- pö -an -dhë: «Ka gia- ka- □tei' -do □ne Zuifö -nu -bha tōng 'gü, waa- -nia -nu 'waa kë wo 'kuë-, 'iin 'waa -da -an -gō kōo. 'Kεε -Zlan -ya -pö n -dhë □nεε kö □kun 'a me gbe sü me yaa 'ka 'a -kan -a -bha.

29 'Ö tōo 'wun 'ö -Zlan -ya -bleε n -dhë -a -wun 'gü □ne, □dhe 'ö 'ka n □dhōo -kë, n 'ka □dheε' gbe 'kpo, 'a nu. □Dhe -kë 'dhö □ne, -më 'ö 'ka n -dhe -a 'ka ε?»

30 'Ö Koonεε -ya pö: «-A -dhekpaoyi -yaaga 'ö □ne 'töng gia- □ne -a 'ka, a -kë n -go koo 'wo 'ye -lan □bhea' -wo □dhia, 'ö to mü 'ö goon- do 'ö so 'bhü -sü 'dhö -a -bha, 'yö -wo n 'dhiö mü,

31 'ö- pö n -dhë: <Koonεε, -Zlan □ya ü -bha □bheawo ma, 'ö ü -bha nu 'ü- wo -na 'fεεme -nu -dhë bhë, □yaa- yö 'pö.

32 □Dhe □ya kë 'dhö, -bhö me bo Zope kö me 'wo- -dhe Simo 'wo- 'to kpo Pιεε 'ka bhë kö -yö nu. -Yö Simo me 'ö -kë wü kwi -yuökεme 'ka, 'ö- -bha 'ko do 'yoo 'dhiö bhë -a -go koo!>

33 Pë -kë 'a me bo vεedhö ü 'piö, 'ö 'ü- -kë 'glusë 'gü 'ü nu bhë 'ö bhë. □Dhe □ya kë 'dhö, me 'ple kwa -Zlan wö 'dhiö zö, yi 'to -yö ü -bha kö -wo 'ö kwa Dεme □ya do ü 'dhii kö 'ü- □bleε' - yi -dhë.»

'Wun 'ö Pιεε -ya □bleε Koonεε -go koo

34 'Ö Pιεε -yö 'wun □bleε' -sü zü do, 'ö- pö -an -dhë: «'Ma- do giagia 'ka zlöo □ne, -Zlan 'yaa me gbe zë 'gü 'ö -bha 'wun -nu kë -sü 'gü.

35 Me 'oo me 'ö go 'se □suu'- 'oo □suu'- -ta 'ö □yaa- □bhlë -ya, 'go mü 'ö 'wun kpengdhö -nu kë -na bhë, -a -me -yö -Zlan -dhë -së.

36 -Wo 'ö -Zlan -ya bo Izlaelö -sεgüme -nu -dhë bhë 'ka- -do. Yö □ne 'ö 'wuntaosë 'ö -gban □zuöyagluu 'ö -Zlan -ya -kë yö -zë waa- me 'bhee- -nu -an ziën, -boa Yesu Klito -ta -sü 'ka bhë 'ö- □bleε. Yesu Klito bhë -yö me 'ple kwa Dεme 'ka.

37 'Wun -go -nu 'wo -kë -bleεzë 'ka Galile -se 'gü 'ö -kë 'zü Zude -se -dhe 'saadhö 'gü kö 'wun 'ö -gban -boyiödhe kë -sü 'ö Zan -ya □bleε -a -bha bhë ka- -do.

38 'Go mü 'zü -ko -Zlan -yö Yesu 'go Nazaletë süë 'ö- -kë kö -Zuu 'slööslö -yö -da -a 'gü 'ö 'piigbeedhe nu -a -dhë bhë, ka- -yö. 'Ö 'go mü 'zü, -ko 'ö Yesu -yö □nië -a 'ka kwaa- 'se -ta, 'wun -së kë -sü waa- me -nu 'ö dü -bha -ko -mo 'wuën- -sü 'dhö -an -ta, -an -dhe bo -sü 'ka bhë, 'ka- yö. 'Wun -nu 'wo bhë -a kë 'ö- wo 'dhö bhë 'ö too -Zlan -yö -kë -a 'piö.

39 Pë -nu 'saadhö 'ö- -kë Zeluzalemë waa- Zuifö 'sεgo -nu me 'wo to -an 'gü, yi- □goo- 'ka. Me -nu -wo Yesu 'ö bhë -a -zë -a -do -gaatalü -bha -sü 'ka.

40 'Kεε -Zlan -ya -bho ga 'gü -a -dhekpaoyi kë -yaaga -naa 'ka. 'Ö- -kë 'ö 'ö -de -zön □ne 'ö 'bhee- me -nu -dhë.

41 Me -nu 'wo 'dhö bhë 'waa -mü 'sεgüme -nu 'ka 'kεε me -nu 'ö -Zlan -yö yi sü 'dhiö 'ö yi -ya kö 'yiën- kë -a □goo- 'ka -a yi 'ka bhë yö □ne 'ö 'ö -de -zön yi -dhë. 'Ö ko 'zü, □dhe 'ö -Zlan -ya bho ga 'gü, yi -bhöpë -nu -bhö, 'yi müpë -nu mü yi 'ko □bhaa.

42 'Ö Yesu -ya pö yi -dhë 'yi 'wuntaosë □bleε' Zuifö -nu -dhë. 'Go mü 'yi- pö -an -dhë 'zü □neε, yö □ne 'ö -Zlan -yö 'ö -ya kö 'yaan- me 'bhee- -nu 'wo 'kpongtaa zö waa- -an me -nu 'ö □wa ga -yaan -an -bha za 'kan.

43 Yesu 'ö bhë -Zlan -wodhiölome -nu 'ple -wo 'wun 'ö -gban -a -bha, 'wo- □bleε; 'wo- pö □neε me 'oo me 'ö □yaa- -wun -dhe 'wun gia- -a 'to -wun 'gü, -Zlan -yö -dho ziö -a -bha □soon yaa -nu -ta.»

Me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -bha -Zuu 'slööslö yö -ko

44 Pιεε -yö -to 'wun □bleε' □dhia 'ö -Zuu 'slööslö -yö □yoo me 'saadhö 'wo -kë wo 'to -to -a -wo -bha □dhia bhë -an -ta.

45 Zuifö me -nu 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'ka 'ö waa- Pιεε -nu 'wo nu bhë, □dhe 'wun 'ö bhë □waa- yö, 'yö 'tetundhe -yö -da -an 'gü -Zlan -bha 'ö -bha -Zuu 'slööslö nu 'ö- wo me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -dhë 'pö bhë -a -wun 'gü.

46 Bhii -wo -an -wo -ma kö -wo 'wun -nu □bleε' -na -wo 'waa gbe 'gü; 'go mü kö -wo -Zlan -bha -kë □va -sü 'to -blü -na. □Dhe □ya -kë 'pö 'ö Pιεε -ya pö:

47 «Me -nu 'ö -Zuu 'slööslö □ya nu -an -ta □ne kwa 'dhö wo □ne, kwa 'ka 'dho we -an -bha -bo yiö -sü -wun -bha -a?»

48 □Dhe □ya kë 'pö, 'ö- pö -an -dhë -wo -an bo yiö Yesu Klito 'to 'ka. 'Ö 'wo -an bo yiö. 'Ö me -nu 'wo bhë 'wo- pö Pιεε -dhë -yö -dhekpaoyi 'bhe 'tee kë wo 'piö mü. 'Ö Pιεε -yö -we -a -bha -an -go.

11

Pιεε -bha 'ö -bha 'ta 'sü -ko -wun -bleε Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo Zeluzalemë -an -dhë -sü

1 Yesu -bha bome -nu waa- -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo Zude -se 'gü, -wa -ma [ne me -nu 'waa Zuifö 'ka -an me 'bhaa -nu [wa -Zlan -wo -dhe 'wun gia-.

2 [Dhe Piere [ya 'ye ö 'zü [ya nu Zeluzalemë 'ö Zuifö -nu 'wo Klito -bha me -nu 'ka mü bhë, 'wo yö 'wun -blee -a 'ka -sü 'gü,

3 'wo- pö: «-Da 'ü- wo me -nu 'ö 'waa kwa -següme -nu 'ka -an -gö köö 'ö 'ka pë -bhö ka 'kuë- bhë, yaa yi -zo 'kun!»

4 'Yö 'wun -nu 'wo- -kë 'töüdhö bhë, Piere -yö bö -a 'ple 'gü, 'yö- -bho 'kou -kë -an -dhë 'ö- pö:

5 «A -kë Zope plöo, 'ö [dhe 'a [bhea' -na, 'a 'yanpiöpë yö; 'ö pë do 'bhaa 'ö -kë [ne so [va 'ö- 'to 'dhiö -dhe -yiisië, -wo -kë me -nu kwëe 'ö go dhang- 'gü 'yö [yö 'sengdhö 'ö nu n 'soo mü, 'a- yö.

6 'Ö 'a -dhe -ga -a 'gü -së 'ka, 'ö n 'yan -yö -kpen [soo -ta -wü -nu, 'blü -wü -nu, [gblëe 'gu -ta -wü -nu, waa- -ma -nu -an -bha.

7 [Dhe [ya kë 'dhö, 'ö 'we -wo do -ya pö n -dhë: <-Bhö [luu'-, Piere, 'ü -an zë, 'ü -an -bhö!»

8 'Ö 'a- pö: <-Abi', n Dëme, bhii pë 'ö yië- tong -ya pö kö [kun 'yi- -bhö, n 'ka- -bhö do [kun.»

9 'Ö 'we -wo do bhë 'yö bö dhang- 'gü 'zü, 'ö- pö n -dhë: <Pë me 'ö -Zlan -ya pö [yö -së kö -wa -bhö, kö [kun 'ü- pö 'yaa -së kö -wa -bhö!»

10 'Yö -kë 'dhö -gwaa -yaagazë 'ö pë -nu 'wo bhë 'ö -an 'ple -wo -ye wo 'zü 'wo -da dhang- 'gü.

11 -A 'töng gia- bhë -a 'ka, 'ö me -yaaga 'wo -an bö n -dhë 'wo go Sezale bhë, 'wo nu 'kö 'a -kë -a 'gü bhë -a 'dhiö.

12 'Ö -Zuu 'slööslö -ya pö n -dhë 'a ziö -an 'piö 'yi 'dho, kö [kun n [zuö' -yö to zlöö. Goon- -nu 'slado 'ö yi -nu 'yi nu [ne, -wo -ziö n 'piö 'yi dho Sezale, 'ö me 'ple 'yi dho, 'yi -da Köone -gö köö.

13 'Ö -kö 'ö -Zlan -bha bome yöë ö -gö köö bhë, 'ö- [blee yi -dhë. -Zlan -bha bome bhë -ya -pö -a -dhë: <-Bhö me bö Zope, Simo 'wo- 'to kpö Piere 'ka bhë -a -dhë, -yö nu;

14 kö -wo -nu, 'ö bhi 'dhö, ü -bha 'köome -nu 'dhö, 'ka dho bö -a -ta 'kaan- dha -ya

[blee'- ü -dhë!»

15 [Dhe 'ö 'ma 'wun [blee -sü zü dö, 'ö -Zuu 'slööslö -yö [yö -an -ta [ne -kö 'ö [yö -a 'ka kwa -ta 'dhiö bhë -a 'dhö.

16 'Ö n -zo -yö -büö kwa Dëme -wo 'ö- pö [ne: <Zan -yö me -nu -bö yiö 'yi 'ka, 'këe ka -zë, ka -dho pa -Zuu 'slööslö 'ka.»

17 -Zlan -yö gbaö do 'ö bhë -a -kë -an -dhë [ne -kö do 'ö- [kaa' kwa -dhë kö 'kwa kwa Dëme Yesu -wun -dhe 'wun gia- bhë -a 'dhö 'pö. [Dhe -kë 'dhö, -më -mü n 'ka kö 'a dö -Zlan -bha pë -nu 'ö- 'piö kö 'ö- kë -an -gö -e?»

18 [Dhe 'ö- -wo -nu 'wo bhë [waa- ma, 'ö -dhe -yö ga -an -ta, 'wo yö -Zlan 'to 'blü -sü 'gü [ne: <-Zlan [ya 'we -a -bha, me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -gö 'pö kö -wo wo [zuö' [dhië' ö 'piö kö -waan -kë -a 'gü -sü giagia yö.»

-Zlan -bha me -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Antiosö

19 'Klobhodhe 'ö -kë 'töng 'wo Etienë zë -a 'ka bhë, -ya -kë 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -wo -pen. 'Ö -an me 'bhaa -nu -wo -dho Fenisi -se 'gü, 'ö -an 'bhaa -nu -wo dho Siplë -se 'gü, 'ö -an 'bhaa -nu -wo -dho Antiosö -pö 'gü, 'këe Zuifö -nu -de 'sloo [ne 'wo Yesu -bha 'wuntaöse [blee -an -dhë.

20 [Dhe [ya kë 'dhö, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me do do -nu 'wo -kë Siplë -dhe waa- Silenë -dhe -an -bha, -wo -dho Antiosö plöo, 'wo yö 'wuntaöse 'ö -gban kwa Dëme Yesu -bha -a [blee, me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka bhë -an -dhë -sü -bha 'pö.

21 Kwa Dëme -bha 'piigbeedhe -yö -kë -an 'piö, 'ö medhevadhe -wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-, 'ö 'wo wo [zuö' [dhië kwa Dëme 'piö.

22 [Dhe 'ö -Zlan -bha me -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Zeluzalemë -ya 'wun -taö 'ö bhë -a ma, 'wo Baanabasö bö Antiosö.

23 [Dhe [ya 'dho [ya -lo, -kö 'ö -Zlan -yö 'glusë [kaa' Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo mü -an 'ka bhë -ya -yö. 'Ö- [zuö' 'glu -yö -dhi; 'yö -an [faan' më kö -wo wo -zo kë wo -de 'piö kwa Dëme -bha zian -ta -a -wun -kun 'gbee- -sü 'ka wo [zuö' 'ple 'ka.

24 Baanabasö -yö -kë me këwunsëezë 'ö pa -sü 'ka -Zuu 'slööslö waa- -zo -yö -Zlan

-bha -sü 'ka -a 'ka. 'Ö medhevadhe -wo wo □zuö' □dhië kwa Dëme 'piö.

²⁵ □Dhe □ya kë 'dhö, Baanabasö -yö -dho Taasö plöo kö -yaan Solö □mæ'.

²⁶ □Dhe 'ö □yaa- yö 'ö nu -a 'ka Antiosö. 'Ö -dhe 'wo- -bha □ple waa- Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mæ -nu 'wo Antiosö plöo, -wo -kwæ do -kë wo 'ko □bhaa mü. 'Ö Baanabasö waa- Solö 'wo medhevadhe □daan 'wun -nu 'wo -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü -nu -bha -an 'ka. Antiosö -dhe bhë □ne 'ö 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mæ -nu -dhe -a -bha «Kletien» (-a -gen 'ö tō «-to Klito 'piö -mæ -nu»). Kletien -to 'ö bhë, -dhe 'ö Antiosö 'wo- kpō -a -bha -blæzë.

²⁷ -A 'töng 'ö bhë -a 'ka, -Zlan -wod- hiölomæ -nu -wo -go Zeluzalemë 'wo nu Antiosö.

²⁸ Mæ do -yö -kë -an ziën 'wo- -dhe Agabusö; 'yö □luu 'ö 'wun □blæ -Zuu 'slöslö -bha 'piigbeedhe □kwaa' □ne yi do 'ka, din □va -yö -dho -da 'kpongtaadhe 'saadhö 'ple -bha. (Din 'ö 'dhö bhë -yö -da 'kpongtaa 'töng 'ö Klodö -yö □kaa' -gludë 'ka bhë -a 'ka).

²⁹ 'Ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mæ -nu -wo -yö -kë -a 'gü do wo ziën, kö mæ 'ö -dhö, pë 'ö- -kō -yö -mōa -bha -ya nu kö -waan nuë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mæ -nu 'wo Zude -sæ 'gü -an □dhia.

³⁰ 'Ö 'wo- -kë □ne -kō gia- bhë -a 'dhö, 'ö 'wo gbaō bhë 'wo- dō Baanabasö waa- Solö -an -gō, 'wo dhoë mæ ziizii -nu 'wo Klito -bha mæ -nu 'wo Zude -sæ 'gü -an ziën bhë, -an □dhia.

12

Zakö zë -sü waa- Piεε -da -kanso 'gü -sü

¹ 'Töng 'dhö bhë -a 'ka, 'yö -gludë Elödö -yö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mæ -nu mæ 'bhaa -nu 'klo bhō -sü zü dōa.

² 'Yö Zan dheglu Zakö -gō -kan.

³ 'Go mü □dhe 'ö □yaa- yö □ne Zakö zë -sü 'ö bhë -a -wun 'yi -yö -kan Zuifö -nu 'dhii, 'ö Piεε kun 'pö. (-Yö -kë Zuifö -nu -bha 'wlaan- 'ö 'wo- -dhe 'wlaan- 'wo □bluu'- 'ö- □bhæpë 'yaa- 'piö 'wo- -bhö -na bhë -a 'töng 'ka.)

⁴ □Dhe 'ö □wa Piεε 'kun, 'ö Elödö □yaa- -da -kanso 'gü, 'ö 'dhasi 'gō- do ö ga 'slado

sü 'ö -an kpō dan -yiisië -yiisië 'ö 'wo wo 'ko -ta bho 'yan -to Piεε -bha -sü 'ka do do 'ka. Bhii Elödö -yö -mōa 'gü kö □ya kë □ne Paakö 'wlaan- □ya zië kö -yaan 'dho -a 'ka 'segümæ -nu 'dhiö kö -wa zë -sü -za dō -a -bha.

⁵ 'Dhasi -nu -wo -kë wo 'yan -to Piεε -bha □dhia, -kanso 'kōdhö, 'kæ 'töng 'ö bhë -a 'ka, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mæ -nu kpō -wo -kë -bhæa -Zlan -dhe □dhia □faan' 'ka Piεε -wun 'gü.

Piεε -bha -go -kanso 'gü -kō

⁶ Yi 'ö Elödö dho dhoë Piεε 'ka 'segümæ -nu 'dhiö bhë -a gbeng -yi bhë -a 'ka, Piεε -yö -kë yi zë □dhia 'dhasi -nu □ple ziën. 'Dhasi -nu □ple 'wo bhë, mæ 'ö -dhö 'ö Piεε -kō do -klu ö -bha □yōga 'ka, 'ö- □bhüö' -klu ö □kwæ' dhö 'pö. 'Go mü 'dhasi 'bhaa -nu -wo -kë wo -dō -dhe -bha -kanso 'kodhi mæ 'ö Piεε -yö -kë -a 'gü bhë -a 'dhiö.

⁷ 'Ö to mü, kwa Dëme -bha bōmæ do -yö □gbëü, 'ö -dhepuudhe -yö bhü, -kanso 'kodhi bhë -a 'gü. 'Ö -Zlan -bha bōmæ -yö pa Piεε -bha -a gban -ta -ma -sü 'ka 'ö- pō -a -dhë: «-Bhö □luu'- 'siösiö!»

'Ö to mü, 'ö □yō- -nu -wo go -a -kō -bha.

⁸ 'Ö -Zlan -bha bōmæ -ya pō Piεε -dhe 'zü: «-Bhö ü -bha -du kwi dō ü -bha sō -ta, 'go mü 'ü ü -bha -sakpa yō ü -gen -bha!»

'Ö Piεε -ya -kë □ne -kō bhë -a 'dhö. 'Ö -Zlan -bha bōmæ -ya pō -a -dhë 'zü: «-Bhö ü -bha gblang 'sü 'ü- -da ü -bha 'ü ziö n 'piö!»

⁹ 'Yö Piεε -yö -ziö -Zlan -bha bōmæ bhë -a 'piö, 'wo goë -kanso 'kodhi bhë -a 'gü; -ya -pō -bezë □ne pë -nu 'wo kë -na 'töüdhö bhë 'yanpiöpë -mü.

¹⁰ 'Wo -ziö 'dhasi kpō -blæzë -ta, 'ö 'wo dho 'wo ziö -an mæ 'wo yö -an 'piö -an -ta, 'wo dho 'wo yö -piö kpong 'wo -kanso 'kodhi ta -na -a 'ka bhë -a -bha kö -waan yö plaan. 'Ö kpong 'ö bhë 'ö -po ö □deë' -an wö 'dhiö, 'ö 'wo yö plaan. □Dhe 'wo 'ta -na -kpinngga do 'piö, 'ö -Zlan -bha bōmæ -yö to mü 'yö □dhong Piεε -gō. 'Ö Piεε -yö to ö -de 'sloo 'ka.

¹¹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Piεε -ya 'wun dō □ne, pë 'ö -kë bhë 'yanpiöpë 'yaa -mü, 'kæ 'wun giagia -mü, 'ö- pō: «'Ma- dōa 'sabla giagia 'ka □ne, n Dëme 'yö ö -bha bōmæ bō

kö -yaan n bho Elödö -bha -ko -mo 'wuën-waa- 'wun yaa 'ö Zuifö -nu 'wo- 'piö kö 'wo- kë n 'ka bhë -an kwεε.»

12 □Dhe 'ö □ya ö -de -kë -a 'gü -ko do 'ö dho Zan 'wo- 'to kpo Maakö 'ka bhë -a dhe Mali -go koo. Me -nu -wo -kë wo 'ko □bhaa mü □va 'ka -bhea -Zlan -dhe □dhia, -a -wun 'gü.

13 □Dhe Piεε □ya -lo, 'ö kpong -ta -ma; 'ö yuökédhe do 'wo- -dhe Lödö bhë, 'yö □yoon kpong 'soo kö 'yaan- □dheε' 'kpo □ne dö 'ö kpong -ta -ma -ε?

14 'Ö Piεε -wo do, 'ö- -bha □zuögludhi 'gü, kö -yö kpong 'po □zian' bhë 'ö -bla sü 'ö dho koo 'ö- pö me -nu 'wo -kë mü -an -dhe Piεε -yö 'kodhi -bha.

15 'Ö 'wo- pö -a -dhe: «'Blöon- 'ö -da ü 'gü a? Piεε -yö -kanso 'koodhö, yaa -moa -bha kö -yö nu 'kodhi zö!» 'Yö- pö -an -dhe -yoon ö -wo -ta -sü 'ka □ne Piεε -yö 'kö 'dhiö mü. □Dhe □ya kë 'dhö 'wo- pö: «-Zlan -bha bome 'ö bo Piεε 'piö -kplawo bhë yö -mü.»

16 □Dhe kë -na 'dhö kö Piεε -yö kpong -ta -ma -na -kplawo. □Dhe 'ö □wa kpong 'po zlöö, 'ö -an 'yan -yö -da -a -ta, 'ö 'tetundhe □va -yö -da -an 'gü.

17 'Ö Piεε -yö ö -ko -ta zë -an -dhe kö -waan wo 'dhi yö 'kuë-. 'Ö -ko 'ö kwa Dëme -ya bhoë -kanso 'koodhö bhë 'ö- □blεε -an -dhe 'zü kö 'wun bhë, -wa □blεε'- Zakö waa- Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me me -nu 'wo to -an -dhe. □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Piεε -yö -ziö 'ö dho -dhe gbe 'gü.

18 □Dhe 'ö- -dhe □ya 'po, 'suö □va -yö -da 'dhasi -nu 'wo -kë wo 'yan -to Piεε -bha □dhia, -kanso 'koodhö bhë -an 'gü, 'wo yö wo -de □dheε' 'kpo -sü 'gü □ne Piεε -yö -bo 'më 'ö □duë □ε?

19 Elödö -yö -ko 'zü 'ö Piεε □mεε, 'kεε yaa- yö. 'dhasi -nu 'wo wo 'yan to -a -bha bhë, 'ö -an □dheε' kpo -a -wun 'ka. □Dhe 'ö -dhe 'ö Piεε 'dhö -a -bha waa- do kpinngdhö, 'ö- pö 'dhasi gbe -nu -dhe -wo 'dhasi -nu 'wo bhë -an zë.

□Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Elödö go Zude -se 'gü, 'ö dho Sezale plöö. -Dhe bhë -a 'gü 'ö 'töng 'dεεε -kë mü.

Elödö -bha ga -sü

20 -Naadhe □va -yö -kë Elödö 'gü, Tii -me -nu waa- Sidon -me -nu -an buëndhö. 'Ö me -nu 'wo bhë 'wo wo -wo kpo 'kuë- do kö 'waan- wo -de -zon Elödö 'dhiö, 'ö 'wo bo -gludë -bha 'yan -to -a -bha 'kö -bha -me -nu -gome 'wo- -dhe Blatusö -a -ta, 'wo dho -gludë Elödö 'piö, 'wo dhidhe -da wo -nu wo ziën. Bhii 'ö too -an -bha 'següme -nu -bha -bhöpë -yö -go -gludë kwεε.

21 □Dhe 'ö yi 'ö Elödö -ya kpo bhë □ya -lo, 'yö ö -bha -gludëdhe -so -da ö -bha, 'ö dho 'ö -ya ö -bha 'go -gbloo 'gü, 'ö yö 'wun □blεε' -sü -bha me -nu 'ple wö 'dhiö mü.

22 'Ö 'següme -nu -wo -gbla 'gbee- 'ka □neε: «Me 'ö 'wun □blεε' -na bhë, me 'bhee- 'yaa -mü, -zlan do 'bhaa -mü!»

23 'Kεε -dhe do bhë 'ö to -a -bha 'ö kwa Dëme -bha bome do -ya -kë 'ö 'yua -yö Elödö kun, 'ö □bhüö' 'në -nu -wa -bhö 'ö ga. Bhii 'ö too -yö 'töbhödhe -nu ö -de -dhe, 'yö ö -de sü -Zlan 'ka.

24 'Ö medhevadhe -wo -Zlan -wo ma, 'ö 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-, 'wo dhoë 'dhiö.

25 □Dhe 'ö Baanabasö waa- Solö □wa yën 'wun -nu 'ö 'wo -kë -a 'piö kö 'wo- kë bhë -a -yö 'kö 'dhiö kë -sü -bha Zeluzalemë, 'wo -ye wo 'zü 'wo dho Antiosö. 'Ö Zan 'wo- 'to kpo Maakö 'ka bhë, 'wo- kpa wo -bha 'ö wo -nu 'wo dho.

13

Baanabasö waa- Solö -an 'sü -sü

1 -Zlan -wodhiölome -nu waa- Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me □daan' -me -nu -wo -kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Antiosö plöö -a 'gü. Me -nu 'wo bhë -an 'to too Baanabasö, Simo 'wo- 'to kpo «me tii» 'ka, Lusiusö 'ö go Silenë -se 'gü, Manae 'ö -kë -gludë Elödö 'bhamε kpinngdhö 'wo □kpea wo 'kuë 'kö do 'gü -a 'ka, waa- Solö 'dhö.

2 Yi do 'ka, -wo -kë kwa Dëme -bha yuö kë -sü 'gü, kö -wo wo -ben 'to -na bhë, 'ö -Zuu 'slööslö -ya pö -an -dhe: «-Ka Baanabasö waa- Solö -an -ya -de -ta kö yuö 'a -an □dhoo □kaa' bhë -waan -a kë!»

3 □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo wo -ben to 'ö 'wo □bhea, 'ö 'wo wo -ko -nu kpa -an -ta, 'dhuë- kpo -an -bha -sü 'ka, 'ö 'wo wo □kwaa -an -zü, 'wo dho.

Baanabasö waa- Solö -wo -dho Siplë -se 'gü

⁴ Baanabasö waa- Solö 'ö -Zuu 'slööslö -yö -an bə bhë, -wo -dho Selösi plöö. -Dhe bhë [ne, 'wo -ya -a -bha 'yitagö 'gü, 'wo dho 'segö -dhe 'ö -ya -sü 'ka 'yi ziën 'wo -dhe Siplë bhë -a 'gü.

⁵ [Dhe [wa 'dho [wa -lo Siplë, pö- do 'wo- -dhe Salaminö bhë -a 'gü, 'wo yö -Zlan -wo [blæ' -sü 'gü Zuifö -nu -bha -bhökuëkö -nu 'gü. Zan Maakö -yö -kë -an 'piö, -nu -an -dhë -sü 'ka.

⁶ 'Segö 'ö -ya -sü 'ka 'yi ziën bhë 'wo bə -a 'gü, 'wo dho 'wo loë Pafösö plöö. -Dhe bhë -a 'gü 'wo -kpen Zuifö mi do 'wo- -dhe Baa Yesu 'ö -kë -deböme do 'ka -a -bha mü. Me 'ö bhë -yö ö -de -sü -Zlan -wodhiölome do 'ka.

⁷ 'Go mü 'zü -yö -kë 'se [koonme 'wo- -dhe Sæziusö Pölusö bhë -a 'bhamε 'ka. 'Se [koonme bhë -yö -kë me 'kpaakpa 'ka; 'yö Baanabasö waa- Solö 'ö -an [dhö -kë, bhii 'ö tö -ya 'piö kö 'ö -Zlan -wo ma.

⁸ 'Kεε -deböme ('wo- 'tə kpo Glökö -wo 'gü «Elimasö») bhë yaa 'we -a -bha -an -gö; 'ö- kédhe [mεε kö 'yaan- 'se [koonme [zuö' bho -zo -yö Yesu -bha -sü -zian -ta.

⁹ [Dhe [ya kë 'dhö, 'ö Solö 'wo- 'tə kpo 'pö Pölö 'ka bhë, 'ö -Zuu 'slööslö -ya pa, 'yö ö 'yan [dhië -a 'piö 'ö- -ga -piindhö,

¹⁰ 'yö- pö -a -dhë: «'Yö Satan gbö, 'wun -sεεbə -nu yaagümε, 'ü pa -sü 'ka 'slë yaa [suu'- 'kpekpe 'ka; këpëyaame -mü ü 'ka! Bhi kun 'ü- pö me -nu -dhë [ne 'wun giagia 'ö -gban yi Dëme -bha -yö [sua 'ka a?

¹¹ Dö, ü 'to 'to! -A 'töng [ya -lo kö yi Dëme -yö ü 'klo bho; ü 'yënnng- -dho trö, ü 'ka 'dho -dhe yö 'töng 'bhaa 'piö!»

-Dhe do bhë 'wo to -a -bha 'ö Elimasö 'yënnng -yö -trö; 'yö ö -de yö -dhetiidhe 'gü. 'Ö ö -kö -ta ö -zü 'to kö me 'ö dho zian bho ö 'ka 'yaan- -a yö.

¹² [Dhe pë -kë Elimasö 'ka bhë 'ö 'se [koonme [yaa- yö, 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia-, 'ö kwa Dëme -bha me [daan' -wo bhë 'ö- -wun -ya 'te tun.

Pölö waa- Baanabasö -an -bha -dho Antiosö -pö 'ö Pisidi -se 'gü bhë -a 'gü -sü

¹³ Pölö waa- ö 'bhamε -nu -wo -da 'yitagö 'gü Paafösö plöö, 'wo dho Pæzö

-pö 'ö Panfili -se 'gü bhë -a 'gü; 'ö Zan Maakö -yö go -an 'piö 'ö -ye ö 'zü 'ö dho Zeluzalemë.

¹⁴ 'Ö 'wo dho wo -bha 'ta 'ka 'dhiö, 'wo go Pæzö plöö, 'wo dho 'wo -lo Antiosö -pö 'ö Pisidi -se 'gü bhë -a 'gü. 'Ö Zuifö -nu -bha [glooyi 'ka, 'wo -da -an -bha -bhökuëkö 'gü 'wo [yaannu.

¹⁵ [Dhe [wa yën -Zlan -bha töng -nu 'bhaa -nu waa- -Zlan -wodhiölome -nu -wo 'bhaa -nu pö -sü -bha -Zlan -bha 'sëedhe 'gü, 'ö -bhökuëkö [koonme -nu -wa -dhe Pölö waa- Baanabasö -an -gö -a -pö -an -dhë -sü 'ka [nεε: «Dhegluzë -nu, [ya kë [ne 'wun 'bhaa -yö ka -gö kö 'kaan- -a [blæ'- me -nu 'wo dho wo 'küë- [ne -an -dhë -an [faan' 'më -wo 'ka kö -potaasü -yö ka -gö 'sabla.»

¹⁶ [Dhe 'ö -kë 'pö, 'ö Pölö -yö [luu 'ö ö -kö -ta zë -an -dhë, 'go mü 'ö- pö: «Izlaelö -me -nu waa- me -nu 'kaa Izlaelö -me 'ka, 'ö 'ka -Zlan [bhlë -ya, -ka ka 'to 'to n -ma!

¹⁷ Izlaelö -me -nu, kwa -bha -Zlan -yö kwa 'bhema -nu -sü 'ö -an [bhεε kö -wo [tun -nia 'ka Ezitö -se 'gü. 'Ö 'go mü 'zü 'yö -an bho Ezitö -se 'gü ö -bha 'piigbeedhe 'ka.

¹⁸ 'Yö -an bun 'töng 'ö -mə -kwe 'gö -yiisië -bha -an 'piö 'yënnng [taa.

¹⁹ 'Yö Kanaa 'segö 'slaple 'gü [siö, -glu 'ö Izlaelö 'në -nu -wo nuë 'segö 'ö bhë -a -gö bhë -a 'ka. 'Ö -an -bha 'segö -nu 'wo bhë 'yö- nu kwa 'bhema -nu -dhë kö -waan kë mü. 'Ö 'wo -kwe [këng' -yiisië waa- -kwe 'gö -'söodhu -kë -a 'gü mü.

²⁰ [Dhe [ya kë 'dhö, 'ö zakanme -nu -ya kwa 'bhema -nu -gö -ta, 'ö dho 'ö yöë -Zlan -wodhiölome Samielö -bha 'töng -bha.

²¹ 'Ö 'wo -gludë do -dhe Samielö -gö, 'ö -Zlan -yö Saulö 'ö -kë Kisö gbö 'ka 'ö go Benzame -gö 'gunng 'gü bhë -a nu -an -dhë. 'Ö Izlaelö -se [koon -kwe 'gö -yiisië 'piö.

²² [Dhe 'ö -Zlan [ya ö [kwaa' Saulö -wun -zü, 'ö ko 'zü 'yö Davidö nu -an -dhë -gludë 'ka. 'Ö- -bha -tömödhe -kë 'ö- pö: Zese gbö Davidö bhë, n [dhöobhaa -me -mü. Yö [ne 'ö dho n [dhöobhaa -wun 'ple kë.

23 Davidö 'ö bhë -a □suu'- -ta 'në do □ne 'ö -Zlan -ya -ya Izlaelö -següme -nu Dhame 'ka □ne -ko 'ö- pöë bhë -a 'dhö. Medhame 'ö bhë 'ö tɔɔ Yesu.

24 Kö Yesu -yaan □tun nu -na, Zan -yö -Zlan -wo □blæ, 'ö Izlaelö -següme -nu □dhɔɔ -kë ö -wo 'ka □ne -wo wo □kwaa' wo -bha □soɔn yaa -nu -zü kö -wo -an bɔ yiö.

25 □Dhe 'ö Zan -bha yi □ya yö □klöö' 'kpongtaa, 'yö- pö: <Ka -zo 'piö, dö -mü n 'ka ε? -Ka ka 'to 'to, 'maa me ö 'ka -ya -a -go bhë -a 'ka; 'kεε me 'ö bhë -yö nu -na n □zlöö. Me 'ö 'dhö bhë -a □bhlë □yö □va 'ö □zië' n -ta, 'ö n -ko yaa -mɔa -bha kö 'aan- -a -bha -sakpa yuun -bhüö -nu 'po 'aan- -a bho -a -gen -bha.> »

26 'Ö Piεε -ya pö 'zü: «Dhegluzë -nu, ka 'ö 'ka -kë Ablaamö □suu'- -ta 'në -nu 'ka, waa- me -nu 'kaa Zuifö 'ka, 'ö 'ka -Zlan □bhlë -ya, kwa □ne 'ö 'wuntaɔsë 'ö -kë dha -sü 'ka bhë, 'ö yö kwa -bha.

27 Me -nu 'wo Zeluzalemë waa- -an □kɔɔnmε -nu waa Yesu dɔ wo Dhame 'ka; 'ö 'go mü -Zlan -wodhiölome -nu -wo 'wo-pö -na □glooyi 'saadhö 'ka bhë, waa- -gen ma. 'Kεε pë 'ö -Zlan -wodhiölome -nu -wa □blæ 'ö -kë -a zë -sü -wun 'ka bhë □ne 'wo- -kë.

28 -A zë -gen gbε yaa kë -dhö, 'kεε -wa -dhe Pilatö -go kö -ya zë.

29 'Wun -nu 'wo □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'ö -gban Yesu -bha 'klobhodhe waa- -a -bha ga -sü -wun -bha, □dhe 'ö □wa -an 'plε 'dhiö -mɔ 'kuë, 'wo- bho -gaatalü -bha, 'ö 'wo- -da -guö □duudhö.

30 'Kεε -Zlan -ya -bho ga 'gü.

31 'Ö -dhekpɔɔyi □plëezë 'ka, 'yö ö -de -zɔn me -nu 'wo -kë -ziö -a 'piö -me -nu 'ka 'dhiö, 'wo goë Galile -se 'gü, 'wo dho 'wo yöë Zeluzalemë bhë -an -dhë. Me -nu 'wo 'dhö bhë, wo □ne 'ö zlöö □ne 'wo- □goo- 'ka kö -waan Yesu -wun □blæ'- Izlaelö -següme -nu -dhë.

32 'Ö yi gia-, 'yi nu 'wuntaɔsë 'ka ka 'piö. 'Wuntaɔsë bhë 'ö tɔɔ pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go kwa 'bhema -nu -dhë 'dhiö bhë.

33 □Yaa- kë kwa 'ö 'kwa -an -bha 'në -nu 'ka kwa -dhë, Yesu -bho ga 'gü -sü 'ka □ne -ko 'ö □bεen' -sü 'ka 'tan □plε -naa 'ö 'Tan 'sëedhe 'gü -a 'dhö □neε: (-Zlan -ya -pö

Yesu -dhë:) Ü n Gbö 'ka. 'Ö n -ma -kë ü Dë 'ka -sü bhë □dεε 'a- □blæε me 'plε -dhë 'töüdhö -a -zɔn -an -dhë -sü 'ka □neε n Gbö -mü ü 'ka.

34 'Ö -Zlan -ya pö □ne yö -dho -a bho ga 'gü; yö 'ka 'dho ga gbɔ. 'Yö- pö □neε: A -dho 'dhuë- 'slööslö -nu 'ö 'a- 'tɔ go Davidö -dhë bhë -a kɔɔ ka -bha. 'Dhuë- -nu 'wo bhë, a -dho -an kɔɔ ka -bha 'wun gia- 'ka.

35 'Wun 'ö bhë -yö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe -dhe 'bhaa 'gü 'pö, 'ö tɔɔ me 'ö 'Tan 'sëedhe □bεen bhë -ya -pö -Zlan -dhë: Ü 'ka 'dho we -a -bha kö ü -bha yuökεme 'slööslö bun -yö 'bu.

36 -Wo 'ö □ne yaa Davidö -bha 'wun □blæε'-, 'kεε Davidö -zë, yuö 'ö -Zlan -ya -ya -a -bha 'ka -ya -kë. 'Go mü 'yö ga, 'yö 'wo- -bin ö 'bhema -nu 'piö, 'ö- bun -yö -bu.

37 'Kεε me 'ö -Zlan -ya bho ga 'gü bhë -a bun yaa 'bu.

38 N dhegluzë -nu, ka 'plε -kaa dɔa □neε pë 'ö Yesu -ya -kë bhë -a -wun 'gü, yi -mɔa -bha kö 'yi- pö me -nu -dhë □dεε □ne -Zlan -yö -dho ziö -an -bha □soɔn yaa -nu -ta.

39 Moizö -bha tɔng yaa 'dho ka kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö; 'kεε 'ka Yesu -wun -dhe 'wun gia-, 'ka dho kë kpengdhö -a wö 'dhiö.

40 -A -wun 'gü, -ka kë 'slë 'ka! -Yö kë 'dhö kö □kun 'ö pë 'ö -Zlan -wodhiölome -nu -wa □blæε bhë 'ö- -de dho kë ka 'ka:

41 -Zlan -wodhiölome -nu -wa -pö: (-Zlan -ya pö:) Me -nu 'ö 'ka 'wun gia- -san zë □ne, -ka -dhe -ga: 'Tetundhe -yö -dho -da ka 'gü, 'ka ga. Bhii ka -bha 'töng 'ka, a -dho yuö do 'ö □waa- -wun □blæε'- ka -dhë, 'ö ka 'ka 'dho -a -dhe 'wun gia- bhë -a kë. »

42-43 □Dhe 'ö □wa yën -bho 'kuë- kë -sü -bha 'ö me -nu -wa pö Pölö waa- Baanabasö -an -dhë -wo nu 'zü □glooyi me 'ö nu -na bhë -a 'ka kö 'wun -nu 'wo bhë -waan -an 'bhaa □blæε'- wo -dhë 'zü.

□Dhe 'ö Pölö waa- Baanabasö 'wo 'dho -na bhë 'ö Zuifö □plëezë waa- me -nu 'wo wo -de -kë Zuifö 'ka -nu 'wo -ziö -an 'piö. Pölö waa- Baanabasö -wo 'wun -blæε -an -dhë -an □faan' 'më -sü 'ka kö -wo wo -bha -tosiadhe kë -Zlan -bha 'glusë 'gü kö -wo 'dhoë- 'dhiö.

44 Zuifö -nu -bha □glooyi me 'ö yö -a 'piö, 'ö me -nu -wo bho 'kuë- □va 'ö- -wun to 'tee kö pö- bhë -a 'gü -me -nu me gbe yaa 'to koo; -wo -nu wo 'ko □bhaa 'dhö kö -waan kwa Dëme -wo ma.

45 □Dhe Zuifö -nu □wa me gbung bhë -an yö, 'ö □druëi -yö -da -an 'gü 'ö 'wo- pö: «'Wun 'ö Pölö 'dhoë- □blëe' -na bhë □sua -wun -mü.» 'Go mü 'zü 'wo 'wun yaa □blëe -a -go me -nu -dhë.

46 'Këe Pölö waa- Baanabasö -wo 'wun -blëe Zuifö -nu -dhë -zogbandhe 'ka 'zü □nëe: «Pë me 'ö këpë 'ka 'ö too kö -Zlan -wo -yö -dho □blëe' -ka -blëezë ka -dhë. 'Këe □dhe -kë □ne kaa 'we -a -wun -dhe 'wun gia- -sü -bha, 'ö 'ka- -zon -na □nëe yaa ka -ma 'kun kö 'ka □toëpö -kë -a 'gü -sü yö bhë. □Dhe -kë 'dhö bhë, yi -dho zio 'yi dho me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an 'piö.

47 Bhii pë 'ö kwa Dëme -ya pö yi -dhë 'ö too: *A ü -ya 'següme -nu -bha -dhepuudhe 'ka. -Yö kë 'dhö kö 'ü 'dho dhasü 'ö bhë -a 'ka 'se -dhe -nu 'wo 'ma □gbiin -an 'gü.* »

48 □Dhe 'ö me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka, 'wo -an -wo bhë 'wo- ma, 'ö -an □zuö' 'glu -yö dhi; 'ö 'wo- pö: «Kwa Dëme -wo 'ö bhë □yö -së!» 'Ö me -nu 'saadhö 'ö -Zlan -yö -an sü kö -waan □toëpö -kë -a 'gü -sü yö bhë, 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-.

49 'Ö kwa Dëme -wo -yö -pen 'segö 'ö bhë -a -dhe 'saadhö 'gü.

50 'Këe me -nu 'wo Zuifö 'ka, -wo dhebo -nu □bhlëzë 'ö pö- bhë 'wo- 'gü 'ö -Zlan -dho -yö -an -kë, waa- pö- □koonme -wo -an 'zü -blü 'ö 'wo- -kë kö me -nu -wo Pölö waa- Baanabasö -an 'klo bho; 'ö 'wo -an -kë, 'wo go 'se -ta.

51 'Ö me □ple 'wo bhë 'wo 'se 'ö go pö- 'ö bhë -a 'gü, 'wo- bho wo -gen -bha, -a -zon pöme -nu 'wo bhë -an -dhë -sü 'ka □ne pë -nu 'wo- -kë bhë wo □ne 'ö -an -bha 'wun 'dhö -mü. 'Ö 'wo dho Ikönë -pö 'gü.

52 Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo Antioö, -wo -kë pa -sü 'ka □zuögludhi waa- -Zuu 'slööslo 'ka.

14

Pölö waa- Baanabasö -wo Ikönë

1 □Dhe Pölö waa- Baanabasö □wa -lo Ikönë plöo, 'wo -da Zuifö -nu -bha -bhokuëkö 'gü 'zü, 'ö 'wo Yesu -bha

'wuntaosë -blëe me -nu 'wo -kë mü -an -dhë. 'Ö Zuifö -nu waa- me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -dhe □va -dhe -wo -kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'ka.

2 'Këe Zuifö 'bhaa -nu waa 'we- -bha kö -wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-, 'ö 'wo- pö me 'waa Zuifö 'ka -an -dhë -wo do Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -go 'yënnng.

3 'Këe Pölö waa- Baanabasö -wo □gloo Ikönë plöo, 'wo 'wun 'ö -gban 'wuntaosë 'ö -gban Yesu -bha 'wo kë -a □blëe' □dhia -zogbandhe 'ka. Kwa Dëme -ya -zon -an -dhë me -nu wö 'dhiö □ne 'wun -nu 'ö -gban ö -bha 'glusë -wun -bha 'wo- □blëe' -na bhë 'wun gia- -mü, 'ö -kö -mo 'wun -bha -sü nu -an -dhë kö -waan -dhidhaapë -nu kë -a 'ka.

4 'Ö 'gügludhe -yö -da pöme -nu ziën, 'ö me -kö 'pian do -yö -kë Zuifö -nu -bha 'ka, 'ö me -kö 'pian do 'bhaa -yö -kë Yesu -bha bome -nu -bha 'ka.

5 Zuifö -nu waa- me 'waa Zuifö 'ka waa- wo □koonme -nu -an -wo -yö -mo -a 'gü kö 'waan- Pölö waa- Baanabasö -an zë -an -züö -guö 'ka -sü 'ka.

6 □Dhe 'ö me □ple 'wo bhë □waa- □tei' do 'wo □duë, 'wo dho Lekaoni -se 'gü, pödhe 'wo- -dhe Litre waa- Dëebö, 'iin -an -zütodhe -nu -an -bha.

7 'Ö 'wo yö 'wuntaosë □blëe' -sü 'gü mü.

Pölö waa- Baanabasö -wo Litre plöo

8 -Dhe 'ö Litre bhë goon- do -yö -kë □yaannu □süë' mü, bhii 'ö too 'tinng □yua' -yö -kë -a -gen 'gü, 'ö bhoä,

9 -yö -kë 'ö 'to 'to □dhia 'wun 'ö Pölö -kë -a □blëe' □dhia bhë -a -bha. □Dhe 'ö Pölö -ya doa □ne -zo -yö Yesu -bha -sü -ya -go kö 'yaan- -a -dhe bo, 'yö- -ga -piindhö

10 'ö- pö -a -dhë -wo 'gbee- 'ka □nëe: «-Bhö □luu'- 'ü do ü -gen -ta zengdhö!» 'Yö □luu 'budhö, 'ö yö 'ta -sü -bha.

11 □Dhe pë 'ö Pölö -ya -kë bhë me gbung -nu □waa- yö, 'wo -gbla wo -bha 'se 'gü -wo 'ö -kë Likaoni -wo 'ka bhë -a 'gü 'wo- pö: «-Zlan -nu □wa mebbeedhe bun 'sü, □wa go dhang- 'gü, □wa nu kwa 'piö!»

12 'Ö 'wo Baanabasö 'to kpo wo -bha -zlan □bhlëzë 'wo- -dhe Zösö bhë -a 'ka. 'Wo Pölö 'to kpo 'pö wo -bha -zlan do 'bhaa 'wo- -dhe Eemesö bhë -a 'ka. Bhii 'ö too me □ple 'wo nu bhë, Pölö □ne 'ö -kë

'wunblæmε 'ka □nε wo -bha -zlan εεmεsö bhë -a 'dhö Zösö -wo 'dhiö -lo -sü 'ka.

¹³ -An -bha -zlan 'wo- -dhe Zösö bhë -a -gba -a 'gü -kɔ -yö -kë -daplöödhe gia- -bha. 'Ö- slabhomε -yö nu, -du -nu 'wo 'lü 'bin □bhüö' -kë 'wo- □nië -a bhɔ -zü -a 'ka, böü- 'kplong 'ö □nië pö- -zü bhë -a 'dhi do -bha. 'Ö Zösö -bha slabhome waa- mε gbung -nu 'wo -kë mü, -wa -ya wo □zuö' 'piö kö -wo sla- bhoë Baanabasö waa- Pölö -an -dhë.

¹⁴ 'Kεε □dhe 'wun bhë 'ö Baanabasö waa- Pölö □waa- □tei' dɔ, 'wo wo -bha gblang -dhe 'bhaa -nu □pεε, -a -zɔn mε -nu -dhë -sü 'ka □nε waa 'we- -bha kö -wa kë 'dhö. 'Ö 'wo -bla sü 'wo dhoë mε gbung -nu 'gü -a pö -sü 'ka □nεε:

¹⁵ «Mε 'ka □nε, -më 'ö -kë ka -gɔ 'ka 'wun -kë 'dhö e? Mε 'bhee- -nu kwa □suu' -yö do, -zlan 'yaa -mü yi 'ka! 'Wuntaɔsë 'ö -gban Yesu Klito -bha □nε 'yi nuë ka □dhia, -a -blæε ka -dhë -sü 'ka kö 'ka ka □kwaa' gbapë 'kpaan -wun 'wo bhë -an -zü kö 'ka □dhië' -Zlan 'ö 'bhee- 'ö dhang- 'dhö, 'se 'dhö, 'yoo 'dhö waa- -an 'gü -pë -nu 'plε -kë bhë -a 'piö kö 'kaan- -a gba!

¹⁶ 'Töng -nu 'wo -ziö bhë -a 'gü, -yö ö -kwaa mε -nu -zü 'wo wo -zo 'kun -wun -nu -kë.

¹⁷ 'Kεε -ya -zɔn ka -dhë -kplawo □nε ö -Zlan 'glusë -zë 'ka, pë -së -nu -kë ka -dhë -sü 'ka -kplawo. Bhii 'ö tɔɔ -yö ka -gba dha 'yi 'ka. 'Go mü 'zü 'ö- -kë 'ö kaa- tapë -nu -wo -dhi wo 'töng 'ka, 'ö ka gbaa -bhöpë -nu 'ka, 'go mü 'yö ka pa □zuögludhi 'ka.»

¹⁸ 'Kεε -a □blæε' -sü 'ka □nε -kɔ gia- 'ö bhë -a 'dhö, Baanabasö waa- Pölö -an □sëë' -yö -bho kö □kun mε gbung -nu 'wo bhë 'wo dho sla- bhë -a bho wo -dhë.

¹⁹ □Dhe 'ö -kë 'pö, Zuifö -nu 'bhaa -nu -wo -go Antiosö -dhe, 'ö Pisidi -sε 'gü waa- Ikɔnë plöo 'wo nu, 'wo mε gbung -nu 'wo bhë 'wo -an □zuö' bɔ wo 'piö. 'Wo yö Pölö -zü -guö 'ka -sü 'gü, 'go mü 'wo- □gblëë, 'wo dhoë pö- □taa -bha, 'wo- to mü 'ö tɔɔ -wo wo -zo -ta -be □nε □ya ga.

²⁰ 'Kεε □dhe Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -wo -lo -a 'piö mü, 'ö □wa □nië' -a -zü, 'ö □luu, 'ö wo -nu 'wo -da plöo. □Dhe 'ö -dhe □ya 'po, 'ö waa- Baanabasö 'wo dho Dεεbö -pö 'gü.

Pölö waa- Baanabasö -wo -ye 'zü 'wo dho Antiosö 'ö Sili -sε 'gü -a 'gü

²¹ Pölö waa- Baanabasö -wo Yesu -bha 'wuntaɔsë -blæε Dεεbö plöo, 'ö 'wo- -kë 'ö mεdhevadhe -wo -kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'ka mü. 'Go mü 'wo -ye wo 'zü 'wo dho Litрэ -dhe, Ikɔnë -dhe waa- Antiosö 'ö Pisidi -sε 'gü -an 'gü.

²² 'Wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu □faan' më kö -wo kë □faanzë -zo -yö Yesu -bha -sü 'gü. 'Ö 'wo- pö -an -dhë: «Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'plε 'klo -dho bhɔ □va -an -bha -tosiadhe 'gü 'kpongtaa zö kö -waan -da -Zlan -bha -gludëdhe 'gü 'töng 'ö 'dhiö, 'ö nu -na bhë -a 'ka.»

²³ 'Ö 'wo mε ziizii -ya Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'saadhö 'gü. 'Ö □dhe Pölö waa- Baanabasö □wa yën wo -ben 'to -sü waa- -bhεa -Zlan -dhë -sü -bha, 'wo mε -nu 'wo mü bhë, 'wo -an -wun -lo kwa Dεmε 'wo- -wun -dhe 'wun gia- bhë -a kwεε.

²⁴ 'Ö 'wo bɔ Pisidi -sε 'gü, 'wo dho Panfili -sε 'gü.

²⁵ 'Wo -Zlan -wo □blæε mε -nu 'wo Pεεzö plöo -an -dhë. 'Go mü 'wo dho Atali plöo.

²⁶ □Dhe □wa 'go mü, 'wo 'yitagɔ sü, 'wo dho Antiosö plöo, -dhe 'wo woë- 'ta zü dɔ -a -bha bhë -a -bha. □Dhe 'wo 'dhoë- dho 'ta 'gü, -dhe 'ö bhë □nε 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'wo mü, 'wo -an -wun -lo -a -bha -Zlan kwεε kö -yaan ö -zo kë -an 'piö, kö yuö -nu 'wo 'dho -na -an kë □dhia bhë kö -waan -an kë.

²⁷ □Dhe □wa -lo Antiosö, 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dhe wo 'ko □bhaa, 'ö pë -nu 'ö -Zlan -ya kë 'saadhö wo □kwaa', waa- -kɔ 'ö 'kwεε □poë' mε -nu 'waa Zuifö 'ka -an -gɔ kö -waan Yesu -wun -dhe 'wun gia- bhë 'wo- 'plε □blæε -an -dhë.

²⁸ 'Ö 'wo 'töng 'bhaa -kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'piö mü.

15

Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu kpö 'ö Zeluzalemë

¹ Mε 'bhaa -nu -wo -go Zude -sε 'gü 'wo nu Antiosö plöo, 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'wo -kë mü, 'wo yö -an □daan' -sü 'gü, 'wo- pö: «-A 'ke kaa 'dho 'bong □nε

-ko 'ö Moizö -yö -Zlan -bha tɔng □daan -a 'ka bhë -a 'dhö, kaa 'dho dha.»

² 'Kεε 'wun bhë yaa Pölö waa- Baanabasö -an -zo 'kun; 'ö wo -nu 'wo yö 'wun □blεε' -sü waa- zaodhe kë -sü -bha. 'Ö 'gbεεdhö 'wo- yö -së 'ka kö 'wo mε 'bhaa -nu 'wo go Antioösö 'wo -an yö Pölö waa- Baanabasö -an 'piö, -wo 'dho Zeluzalemë kö 'wun 'ö bhë Yesu -bha bɔmε -nu 'wo -kë mü waa- mε ziizii -nu -waan -a -bhokou kë wo 'ko -dhë.

³ Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu kpö bhë, -wo -an -dɔ zian, 'ö 'wo dho. 'Wo bɔ Fenisi -dhe waa- Samali -sε -an 'gü, -ko 'ö mε -nu 'waa Zuifö 'ka 'wo wo □zuö' □dhië -a 'ka -Zlan 'piö bhë -a □blεε'- Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'wo -kë mü -an -dhë -sü 'ka. 'Wun 'ö bhë -yö -kë -an -dhë □zuögludhi -wun □va 'ka.

⁴ □Dhe 'ö □wa -lo Zeluzalemë plöo, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'dhö, Yesu -bha bɔmε -nu waa- mε ziizii -nu 'wo -kë mü, -wo -an -nia -kun. 'Ö wo -de 'pö, 'ö pë 'ö -Zlan -ya -kë -an □kwaaw' wo -bha 'ta bhë -a 'gü bhë, 'wo- □blεε 'pö -an -dhë.

⁵ 'Yö Falizi -mε 'bhaa -nu 'wo -kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'ka bhë 'wo □luu, 'wo- pö: «-Kwaaw pö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka bhë -an -dhë -wo 'dho 'bɔng, 'go mü -wo tɔng 'ö Moizö -ya nu kwa -dhë bhë -wa 'kun.»

⁶ 'Ö Yesu -bha bɔmε -nu waa- mε ziizii -nu 'wo dho wo 'ko □bhaa kö 'waan- -dhe -ga 'wun 'ö bhë -a 'gü.

⁷ □Dhe 'ö □waa- dan 'kuë 'piö □gbiinzë, 'ö Pιεε -yö □luu 'ö- pö: «Dhegluzë -nu, ka gia- ka- □dɔa' □nε -Zlan -yö n -sü ka ziën -a -wo nu -sü -blεεzë 'ka kö 'wuntaɔsë 'ö -gban Yesu -bha bhë 'aan- □blεε'- mε -nu 'waa Zuifö 'ka -an -dhë; -yö kë 'dhö kö -waan -a ma, kö -waan -a -wun -dhe 'wun gia-.

⁸ 'Ö -Zlan 'ö mε 'bhee- -nu □zuö' dɔ bhë 'yö- -zɔn □nε -yö -we -an -bha Yesu -wun -dhe 'wun gia- -sü -bha, -Zuu 'slööslö -nu -an -dhë -sü 'ka □nε kwa 'dhö 'pö.

⁹ Yaa mε bho 'kou kë mε 'kwa Zuifö 'ka waa- mε 'waa Zuifö 'ka kwa ziën. 'Ö -an -bha Yesu -wun -dhe 'wun gia- -sü bhë -a -wun 'gü 'ö -ziö -an -bha □sɔɔn yaa -nu -ta, 'ö -an sü mε kpengdhö 'ka ö wö 'dhiö.

¹⁰ □Dhe 'ö 'dhö, -më -kë pë 'ö -Zlan -ya pö kö □kun 'kwa- -kë 'ö 'ka- -kë -ε? -Zlan 'gü dan kun 'ka- wo bhë □a? Tɔng 'ö kwa 'bhεma -nu 'iin kwa gia- kwaa- 'kun, -a -bha -kë 'gbee- -sü -dhë bhë 'ö 'ka- 'piö kö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka, -wa kun i?

¹¹ Kwaa- -dhe 'wun gia- □nε kwa Dëmε Yesu -bha 'glusë bhë -a -wun 'gü □nε 'ö 'kwa dhasü yö. -Kɔ do bhë -a 'ka 'wo dhasü yö -a 'ka 'pö.»

¹² □Dhe Pιεε □ya yën 'wun bhë -a □blεε' -sü -bha, 'ö -dhe -yö ga mε -nu 'wo -kë wo 'ko □bhaa bhë -an -ta. 'Wo wo 'to to Baanabasö waa- Pölö -an -bha, 'ö -ko 'ö -Zlan -yö bɔa -an -ta 'ö -dhidhaapë -nu □kaa' wo -bha 'ta bhë -a 'gü, mε -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an ziën bhë, 'wo- □blεε -an -dhë.

¹³ □Dhe □wa yën 'wun -nu 'wo bhë -an □blεε' -sü -bha, 'ö Zakö -ya pö: «Dhegluzë -nu, -ka ka 'to 'to n -ma!

¹⁴ -Kɔ 'ö -Zlan -yö ö -zo □kaa' mε -nu 'waa Zuifö 'ka -an 'piö -a -wo -lo -yi 'ka kö 'yaan- mε -nu 'sü -an ziën, -waan kë ö -bha 'segümε -nu 'ka bhë, Simɔ -ya □blεε.

¹⁵ 'Go mü 'zü 'ö -Zlan -wodhiölomε -nu -wo 'wun 'ö bhë -a □blεε 'pö. Bhii pë 'ö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö:

¹⁶ *Kwa Dëmε -ya -pö: 'Wun -nu 'wo □nε □wa ziö, a -dho ye n 'zü 'a nu. 'Ö 'a Davidö -bha 'gunng 'ö wü bhë 'a- dɔ 'zü. -A □wüü' -dhe -nu 'wo bhë a -dho -an 'plε -yuö kë kö -yö -gban 'zü -dëüwo.*

¹⁷ -Yö kë 'dhö kö mε -nu 'wo to, ma 'a- Dëmε 'ka bhë -wo n 'piö □mεε'; 'ö mε -nu 'waa Zuifö 'ka 'ö 'a -an □dhɔɔ -kë kö -waan kë n -ma 'ka, 'wo dho kë n -ma 'ka.

¹⁸ Kwa Dëmε 'yö ö -bha pë -nu 'wo bhë -an -zɔn mε -nu -dhë 'ö- -dhe □ya □glɔɔ bhë, pë 'ö- pö bhë 'ö bhë.»

¹⁹ 'Ö Zakö -yö ö -wo -zuö -a -ta dhe -kë 'ö- pö □nεε: «Pë -nu 'wo bhë -a -wun 'gü, a- -yö -së kö □kun 'kwa □sëëbhodhe nu mε 'ö 'waa Zuifö 'ka 'ö □wa wo □zuö' □dhië'- -Zlan 'piö bhë -an -dhë!

²⁰ 'Kεε -kwa 'sëedhe bɔ -an -dhë -a -pö -an -dhë -sü 'ka □nεε kö □kun 'wo -köpë -nu 'wo sla- bho -na -an 'ka gɔapë -nu -dhë bhë 'wo -an -bhö! Kö □kun 'ö mε gbε -yö

-da ö 'bha -bha dhe 'piö; kö □kun dhebo gbe -yö -da ö 'bha dhe -bha goon- 'piö, kö □kun -dadhëü -nu -wo wo -ko yaa -kë wo 'ko 'piö! 'Go mü kö □kun 'wo wü 'ö- fei yaa -lo 'wo- -bhö, 'ö tɔɔ □nëng 'ö- wo 'ö to mü 'ö ga. 'Go mü 'zü kö □kun 'wo fei -bhö!

²¹ Bhii 'ö go kwa 'bhemä -nu -bha 'töng -bha, 'ö dho 'ö yöë □dɛɛ -bha, mɛ -nu -wo Moizö -bha töng -wun -blɛɛ mɛ -nu -dhë pödhe 'plɛ 'gü; 'ö tɔɔ töng 'ö bhë Zuifö -nu -wa -pö wo -bha -bhokuëko -nu 'gü, -an -bha □glooyi 'saadhö 'ka.»

'Sëedhe 'wo- bo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -dhë

²² □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -bha bome -nu 'wo -kë Zeluzalemë plöo, mɛ ziizii -nu waa- Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu 'wo to, -an 'plɛ -wo -yö -kë -a 'gü do, 'ö 'wo mɛ 'bhaa -nu sü wo ziën, 'wo -an yö Pölö waa- Baanabasö -an 'piö, 'wo -an bo Antiosö. Mɛ -nu 'wo -an sü bhë 'wo tɔɔ Zudë 'wo- 'to kpo Baazaba waa- Silasö. Mɛ □plɛ 'wo bhë -wogbiindhɛ -yö -kë -an -go wo dhegluzë -nu ziën.

²³ 'Sëedhe 'wo- do -an -go 'wo dhoë Antiosö -mɛ -nu □dhia bhë, pë 'wo- -yaa 'gü 'ö tɔɔ: «Yesu -bha bome -nu, mɛ ziizii -nu waa- ka dhegluzë -nu, 'yië 'we mɛ -nu 'ö 'ka Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu 'ö 'kaa Zuifö 'ka, 'ka Antiosö -pö, Sili -se waa- Silisi -se -an 'gü, ka 'ka!

²⁴ Yi- -ma □nɛ mɛ 'bhaa -nu 'wo go yi 'piö Zeluzalemë 'nö, □wa □zuökaankuëdhe waa- -zotadhe □va -da ka 'gü wo □blɛɛ' -wun -nu 'ka; 'kɛɛ yië yi -wo -nu gbe do -an -go kö -wa kë 'dhö.

²⁵ □Dhe 'yië 'dho yi 'ko □bhaa, 'yië -dhe -ga 'wun 'ö bhë -a 'gü, 'ö yi -wo -yö -kë do, 'yi bome -nu sü, 'yi -an yö kwa -bha mɛ -nu -wun 'gbeezë Baanabasö waa- Pölö -an 'piö, 'ö 'yi -an bo ka -dhë.

²⁶ Mɛ -nu 'wo bhë kwa Dëmɛ Yesu Klito -bha yuö 'wo- -kë bhë -a -wun 'gü, mɛ -nu -wo 'wun 'gbee- -wo -an -ta, 'ö 'wo- pö 'wo -an zë.

²⁷ □Dhe 'ö -kë 'dhö, 'yi Zudë waa- Silasö 'yi -an bo ka -dhë kö 'wun -nu 'yi -an □blɛɛ 'sëedhe 'gü bhë kö -waan -an □blɛɛ' -ka -dhë wo dhiö 'pö.

²⁸ Bhii -yö -kë -Zuu 'slööslö waa- yi gia- yi -dhë -së, 'ö 'yië- 'piö kö 'yi □kwɛɛ- gbe

nu ka -dhë -a 'ke yaa kë töng 'ö -gban pë -nu 'ö 'ka dho ka □kwaa' -zü -an 'ka.

²⁹ 'Ö tɔɔ kö □kun 'ö -köpë -nu 'wo sla- bho -na -an 'ka gbapë -nu -dhë bhë 'ka -an -bhö, kö □kun 'ka fei -bhö! Kö □kun 'ö wü 'ö- fei yaa -lo 'ka- -bhö, 'ö tɔɔ □nëng 'ö- wo 'ö to mü 'ö ga 'iin 'wo fei -bhö. 'Go mü kö □kun 'ö mɛ gbe -yö -da ö 'bha -bha dhe 'piö, kö □kun dhebo gbe -yö -da ö 'bha dhe -bha goon- 'piö, kö □kun -dadhëü -nu -wo wo -ko yaa -kë wo 'ko 'piö! -Kwa yi 'bhaa 'ka!»

³⁰ □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo wo □kwaa Yesu -bha bome -nu 'wo bhë -an -zü, 'ö 'wo dho Antiosö.

□Dhe ö □wa -lo 'ma, 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu 'plɛ -dhe wo 'ko □bhaa, 'wo 'sëedhe bhë 'wo- nu -an -dhë.

³¹ □Dhe □wa yën 'sëedhe bhë -a pö -sü -bha, 'ö -an □zuö' 'glu -yö -dhi -an □faan' 'më -wo 'wo- bo -an -dhë bhë -a -wun 'gü.

³² Zudë waa- Silasö 'wo -kë -Zlan -wod- hiölomɛ -nu 'ka bhë -wo 'wun -blɛɛ pi- indhö wo dhegluzë -nu 'wo mü bhë -an -dhë, -an □faan' 'më -sü 'ka -an -bha -zo -yö Yesu -bha -sü 'gü.

³³ □Dhe □wa 'töng 'bhaa kë mü, 'ö mɛ -nu 'wo bhë 'ö -an mɛ 'bhaa -nu -wo wo -wo -da dhegluzë -nu 'wo 'ma -an -dhë kö -waan 'yɛ wo 'zü. 'Ö dhegluzë -nu 'wo bhë, 'wo -an do -zian -we -an 'ka -sü waa- 'dhuë- -kpo -an -bha -sü 'ka. 'Kɛɛ Pölö waa- Baanabasö -wo -to mü.

³⁴ ['Ö Silasö -ya pö -to mü -sü -yö ö -dhë -së 'pö; 'ö to mü. 'Ö mɛ 'wo dho bhë 'wo nu mɛ -nu 'wo -an bo bhë -an 'piö Zeluzalemë.]

³⁵ Pölö 'dhö, Baanabasö 'dhö waa- mɛ 'bhaa -nu 'wo -to Antiosö bhë, -wo mɛ □daan -Zlan -wo 'ka. 'Go mü 'wo 'wuntaosë 'ö kwa Dëmɛ -wo 'ka 'wo- □blɛɛ mɛ -nu -dhë.

Pölö waa- Baanabasö -an -bha -kan 'kuë- -sü

³⁶ □Dhe 'töng 'bhaa □ya ziö, 'ö Pölö -ya pö Baanabasö -dhë: «-Ko 'yɛ ko 'zü, 'ko bo pö- -nu 'gü, 'ko 'dho dhegluzë -nu, 'ko kwa Dëmɛ -wo □blɛɛ -an -dhë bhë -an 'piö! Kö □ya kë □nɛ -wo 'dho -na 'dhiö -an -bha -zo -yö Yesu -bha -sü 'gü, kö 'koën- -a □tɛi' do!»

³⁷ Baanabasö -yö -kë -a 'piö kö Zan 'wo- 'to kpo Maakö 'ka bhë -yö ziö wo 'piö.

38 'Ö Pölö yaa 'we- -bha kö -yö ziö -an 'piö, bhii 'ö tɔɔ -yö -go -an 'piö 'dhiö kö -wo Panfili -se 'gü, 'ö yaa 'to -an 'piö yuö -nu 'wo- -kë bhë -an 'dhiötöy 'ka.

39 'Ö zaɔdhe □va -yö -da Pölö waa-Baanabasö -an ziën, 'ö 'wo -kan wo 'kuë-. 'Ö Baanabasö -yö Maakö sü ö 'piö, 'wo -da 'yitagɔ 'gü, 'wo dho 'sego 'ö -ya -sü 'ka 'yi ziën 'wo- -dhe Siplë -a 'gü.

40 'Ö Pölö -yö Silasö sü ö 'piö 'pö. 'Ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'wo Antioṣö, 'wo Pölö waa- Silasö 'wo -an -lo -Zlan kwεε kö -yaan ö -zo kë -an 'piö, 'ö 'wo dho.

41 'Ö 'wo bɔ Sili -dhe waa- Silisi -dhe -an 'gü, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'wo 'ma -an □faan' 'më -sü 'ka, -an -bha -zo -yö Yesu -bha -sü -wun 'gü.

16

Timote -dho dɔ Pölö waa- Silasö -an -gɔ

1 Pölö -yö -dho 'ö -lo Dεεbö plöö. 'Go mü 'yö dho Litрэ plöö. 'Ö -dhe bhë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε do 'wo- -dhe Timote -yö -kë mü. -Yö Zuifö dhebɔ do 'ö -kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε 'ka -a gbö 'ka, 'kεε -a dë -yö -kë Glökö mi 'ka.

2 Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'wo -kë Litрэ -dhe waa- Ikɔné -wo -tɔmɔdhe -së -kë Timote -bha.

3 'Ö -kë Pölö -dhë -së kö -yö ziö ö 'piö. 'Ö- sü ö 'piö, 'ö- zë 'bɔng Zuifö -nu 'wo -kë 'se bhë -a 'gü bhë -an -wun 'gü kö □kun 'ö -an □zuö' dho to zlöö. Bhii pë 'ö -kë 'ö yaa 'dho 'bɔng kö -yö □tun 'tee bhë 'ö tɔɔ -a dë -yö -kë Glökö mi 'ka, 'ö mε 'plε -wa 'wun dɔa 'dhö.

4 'Ö pödhe -nu 'wo bɔ -an 'gü bhë, 'wun -nu 'ö Yesu -bha bɔmε -nu waa- mε ziizii -nu 'wo Zeluzalemë 'ö -an -wo -yö -mɔa 'gü bhë, 'ö 'wo- pö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dhë kö -wo 'ta 'sü □nε -kɔ 'ö bhë -a 'dhö.

5 Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü -wo -kë 'gbee- -zo -yö Yesu -bha -sü 'gü. 'Ö -dhekpaoyi 'saadhö 'ka, mε -nu -wo -da -an -ta.

Pölö -yö yanpiöpë -yö Trɔasö plöö

6 -Zuu 'slööslö yaa 'we- -bha -an -gɔ kö -wo -Zlan -wo □blεε- 'Azi -pö -nu 'gü. 'Yö 'wo bɔ Flizi -se waa- Galatö -se -an 'gü.

7 □Dhe 'ö □wa -lo Misi -dhe 'sɔɔ, 'wo- 'slë □mεε kö 'waan- 'dho Bitini -se 'gü; 'kεε -Zuu 'slööslö yaa 'we- -bha -an -gɔ 'zü kö -waan 'dho 'ma.

8 □Dhe 'ö -kë 'dhö 'wo bɔ Misi -se 'gü, 'wo dho Trɔasö plöö.

9 □Dhe 'ö 'wo dɔ gbeng 'ö Pölö -yö 'yanpiöpë do yö. 'Yö gɔɔn- do 'ö go Maseduanë yö kö -yö dɔ -sü 'ka -a wö 'dhiö. 'Ö- pö Pölö -dhë: «-Bhö bɔ Maseduanë zö kö 'ü nu yi -dhë!»

10 □Dhe 'ö Pölö □ya 'yanpiöpë yö 'dhö, 'ö 'yi- këdhe □mεε, 'yi dho Maseduanë -se 'gü. Bhii yi- □tei' -dɔ □nε -Zlan -yö yi □dhɔɔ -kë 'ma kö 'yiën- 'dho Yesu -bha 'wuntaɔsë 'ka mε -nu 'wo zian 'ö 'ma bhë -a -ta -an □dhia.

Lidi -yö Yesu -wun -dhe 'wun gia- Filipö plöö

11 Yi -da 'yitagɔ 'gü, 'yi go Trɔasö, 'yi dho vεεdhö 'se 'ö 'yi ziën 'wo- -dhe Samotrasë bhë -a 'gü □zian'.

□Dhe -dhe □ya 'po, 'yi go mü, 'yi dho Neapoli -pö 'gü.

12 'Ö 'yi go mü 'zü, 'yi 'ta sü 'yi dho Filipö -pö 'gü. Filipö -pödhe 'ö bhë -yö -kë pödhe -nu 'wo -kë Maseduanë -se -a 'gü bhë -a □bhlézë 'ka, bhii -yö -kë dɔ -sü 'ka mε -nu 'wo go Wlɔmë -an kwεε.

Yi -dhekpaoyi 'dεdε -kë mü.

13 'Ö Zuifö -nu -bha □glooyi 'ka 'yi go plöö, 'yi dho pö- □taa -bha, 'yiga do 'kpong 'dhiö, bhii pë 'yi- -ya yi □zuö' 'piö 'ö tɔɔ Zuifö -nu -bha □bheadhe do -yö -dho kë mü. 'Yi -lo mü 'ö 'yi □yaannu, 'yi 'wun □blεε dhoo -nu 'wo -kë wo 'ko □bhaa mü -an -dhë.

14 Dhebɔ do 'wo- -dhe Lidi 'yö go Tiatii, -yö -kë dhoo -nu 'wo bhë -an ziën mü. -Yö -kë □yeega sɔ nuεazë □sɔnng' 'gbeezë 'dhɔɔdɔdhe 'ka. 'Go mü -yö -Zlan □bhlë -ya. 'Ö kwa Dëmε -ya □zuö' 'dhi -po kö -yaan ö 'to 'to -së 'ka Pölö -wo -bha.

15 'Ö yö 'dhö, ö -bha 'kɔɔmε -nu 'dhö, 'wo -an bɔ yiö Yesu 'tɔ 'ka. 'Go mü 'ö- pö yi -dhë: «□Ya kë □nε 'ka- -dhe 'wun gia- □nε, 'ma Dëmε -wun -dhe 'wun gia-, kö -ka nu n -gɔ kɔɔ, 'ka 'to mü!»

'Yö -gban yi -bha kö 'yi 'we- -bha -a -gɔ.

Me -nu -wo Polö waa- Silasö -da -kanso 'gü

16 Yi do 'ka kö yi 'dho -na Zuifö -nu -bha □bhea' -dhe -bha, yi yuökédhe do -yö zian -ta. Dhebo bhë -zuu yaa -yö -kë -a 'gü 'ö □ya kë 'ö 'wun -nu 'wo dho kë me -nu 'ka, 'ö- to 'dhiö 'ö- □bleε -a -me -nu -dhë. 'Ö- -bha -de bo -sü bhë -a 'gü, 'ö nu 'wëü- □vava -nu 'ka ö -gome -nu □dhia.

17 Dhebo bhë 'ö yö -ziö yië- Polö -nu yi 'piö -sü 'gü, 'gbia -sü 'ka me -nu -dhë □neε: «Me -nu 'wo □ne -wo -Zlan 'ö □va 'ö -ziö -zlan -nu 'wo to -an 'ple -ta -a -bha yuökëme -nu 'ka! -Kö 'ö -Zlan -yö me dha -a 'ka bhë □ne 'wo- □bleε ka -dhë!»

18 -Ya -kë 'dhö -dhekpaoyi □plëezë 'ka. 'Ö 'wun -yö -na Polö -zuë, 'ö- pö -zuu yaa 'ö -kë dhebo bhë -a 'gü bhë -a -dhë: «A- pö ü -dhë, Yesu Klito 'to 'ka: -Bhö 'go dhebo 'ö □ne -a 'gü!» 'Ö -zuu yaa -yö go -a 'gü -dhe do bhë -a -bha.

19 □Dhe -debo dhe bhë -a -gome -nu □waa- doa □ne wo 'ka 'dho 'wëüga gbe yö -a 'gbloo 'piö gbo, 'wo Polö waa- Silasö -an kun, 'wo -an □gblëë 'dhëédhö, me -nu 'ö -wogbiindhe 'dhö -an -go -an wö 'dhiö mü.

20 'Wo dho -an 'ka 'zü, me □koonme -nu □vava 'wo Wlomë -me -nu 'ka -an □dhia 'wo- pö: «Goon- -nu 'wo □ne □wa nu pö- 'ö □ne -a 'gü, me □zuö' -kaan 'kuë -wun 'ka! Zuifö -nu -mü -an 'ka!

21 Pë -nu kwaa- tong -ya pö me 'kwa Wlomë -me 'ka kö □kun 'kwa -we -a -bha bhë -wo me -nu □daan' -na -an 'ka kö -wa kë.»

22 'Ö me gbung -nu -de 'pö, 'wo yö Polö waa- Silasö -an 'klo bho -sü -bha. 'Ö me □koonme -nu □vava -wa pö wo -bha 'dhasi -nu -dhë -wo -an -bha so -nu bho -an -bha kö -wo -an -ma -klaa 'ka.

23 □Dhe 'ö □wa -klaa -yaan □plëezë 'sü -an -bha, 'wo -an -zuö -kanso 'gü. 'Ö me □koonme -nu □vava -wa pö 'yan -to -kanso 'kodhi -bha -me -dhë -yö 'ö 'yan 'to -an -bha -së 'ka.

24 □Dhe 'ö 'yan -to -kanso 'kodhi -bha -me □ya -wo 'ö bhë -a ma, 'yö dho me □ple 'wo bhë -an 'ka, -kanso 'kodhi me 'wo- maa -kë □duö bhë -a 'gü, 'wo -an -gen yö 'lü 'gü.

25 □Dhe 'ö □wa do gbeng ziën, Polö waa- Silasö -wo yö □bhea' -sü 'gü kö -wo 'tan -nu bho -na -Zlan 'to 'piö. -Kanso 'koomε 'wo -kë mü, -wo wo 'to -to -an -wo -bha.

26 'Yö 'se -yö yö □zluun -sü -bha 'gbee- 'ka, 'ö -kanso 'ko kpong 'ple -wo -po, 'ö me -nu 'saadhö 'wo -kanso 'koodhö 'ö -an 'ple -bha □yoo' -yö go -an -bha.

27 'Ö 'yan -to -kanso 'kodhi -bha -me -yö -büö.

□Dhe 'ö □yaa- yö □ne -kanso 'kodhi -ta kpong 'ple □wa 'po, 'yö ö -bha -dhaa sü kö -yaan ö -de zë. Bhii -yö ö -zo -ta □ne -kansogüme -nu 'ple □wa □duë.

28 'Kεε □dhe 'ö Polö □yaa- 'wun do, -yö -gbia ö □faan' 'ple 'ka 'ö- pö: «Kö □kun 'ü pë yaa -kë ü -de 'ka! Yi 'ple yi -kanso 'koodhö zö!»

29 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö 'yan -to -kanso 'kodhi -bha -me -ya pö -wo 'siö do, 'ö -bla sü 'ö dhoë 'kodhi me 'ö Polö waa- Silasö 'wo -kë -a 'gü bhë -a 'gü □zluun -sü 'ka. 'Yö -lo ö kpon 'gü -an 'dhiö,

30 'yö -an yö plaan. □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö -an □dheε' kpo 'ö- pö: «N dë -nu, -më 'a dho -a kë kö 'aan- dhasü yö □ε?»

31 'Ö 'wo- -daa -kë -a -go 'wo- pö: «-Bhö yi Dëme Yesu -wun -dhe 'wun gia-! □Ya kë 'dhö, bhi 'dhö, ü -bha 'koomε -nu 'dhö, ka -dho dha.»

32 'Ö 'wo kwa Dëme -wun □bleε yö 'dhö, me -nu 'saadhö 'wo -kë -a -go koo -an -dhë.

33 'Yö dho -an 'ka 'lele do gia- bhë -a 'ka gbeng, 'yö -an -bha bhüö -nu -zlu. 'Ö -dhe do bhë -a 'gü, yö 'dhö, ö -bha 'koomε -nu 'dhö, 'wo -an bo yö Yesu 'to 'ka.

34 'Ö dho Polö waa- Silasö -an 'ka ö -go koo, 'ö -bhöpë nu -an -dhë. Goon- 'ö bhë waa- ö -bha 'koomε -nu -an □zuö' 'glu -yö -dhi □va 'ka, bhii 'ö toö -wo -Zlan -wun -dhe 'wun gia-.

35 □Dhe 'ö- -dhe □ya □kpaö, 'ö me □koonme □vava 'wo Wlomë -me -nu 'ka bhë 'wo 'dhasi -nu bo 'yan -to -kanso 'kodhi -bha -me -dhë, -a -pö -a -dhë -sü 'ka □ne -yö ö □kwaa' me -nu 'wo bhë -an -zü -wo 'dho.

36 'Yan -to -kanso 'kodhi -bha -me 'ö bhë -yö -nu, 'ö- pö Polö -dhë □neε: «Me □koonme □vava -nu, -wo wo -wo -bo □ne

'a n □kwaa' ka -zü. □Dhe 'ö 'pö, -ka kaa-
'dho wo □zuöyagluu 'ka!»

37 'Κεε Πολö -ya -pö 'dhasi -nu 'wo -an bɔ
bhë -an -dhë □νεε: «Yi 'yi Wlɔmë 'në -nu
'ka bhë, waa za dɔ yi -bha kö -yaan 'dho
yi kun, 'ö 'wo yi -ma με 'kpekpe wö 'dhiö,
'go mü 'wo yi -züö -kanso 'gü. 'Wo- 'piö
zlöö kö 'wo yi bho -kanso 'gü -bin -blü -a?
-Abi!' Wo gia- -wo nu, -wo yi bho mü!»

38 'Ö με -nu 'wo bhë 'wo dho Πολö -wo 'ö
bhë -a 'ka με □kɔɔnmε -nu □vava □dhia.
□Dhe με -nu 'wo bhë □waa- ma □νε Πολö
waa- Silasö Wlɔmë 'në -nu -mü -an 'ka, 'ö
'siö -yö -kan -an 'gluu.

39 'Ö 'wo nu 'wo -wo -së pö -an -dhë.
'Go mü 'wo -an bho -kanso 'kɔɔdhö, 'ö 'wo
□bhëa -an -dhë kö -wo 'go pö- 'ö bhë -a 'gü.

40 □Dhe Πολö waa- Silasö □wa 'go -kanso
'gü, -wo -dho Lidi -gɔ kɔɔ. □Dhe □wa Yesu
-wun -dhe 'wun gia- -με -nu 'wo mü -an
yö, 'wo -an □faan' më. □Dhe -kë 'pö, 'wo
go pödhe 'ö bhë -a 'gü 'wo dho.

17

Polö waa- Silasö -wo Tesalɔnikö plöö

1 -Wo -bɔ Anfipoli -pö waa- Apoloni -pö
-an 'gü, 'wo dho 'wo -lo Tesalɔnikö -pö 'ö
Zuifö -με -nu -bha -bhɔkuëkɔ do 'dhö -a
-bha bhë -a 'gü.

2 Πολö -yö -dho Zuifö -nu -bha
-bhɔkuëkɔ 'gü □νε -kɔ □ya kë 'ö- □kaa'
-kplawo bhë -a 'dhö. 'Ö -Zlan -wo 'ö □bɛɛn'
-sü 'ka, 'ö- □blɛɛ -an -dhë, 'ö waa- με -nu
'wo bhë 'wo- -ta □dhɛɛ' kɔɔ, kö -ya -daa kë
-na; 'wo- □kaa' 'dhö Zuifö -nu -bha □glooyi
-yaaga 'ka.

3 'Yö- -gen -nu pö -an -dhë □νε -kɔ 'ö
□bɛɛn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü
bhë -a 'dhö -a -zɔn -an -dhë -sü 'ka □νε
-kɔ 'ö -Zlan -bha -Yame -yö 'yena □kaa', 'ö
ga, 'ö goë ga 'gü bhë -a 'dhö. 'Yö- pö -an
-dhë 'zü □νεε: «-Zlan -bha -Yame 'a- -wun
□blɛɛ' -na ka -dhë bhë 'ö tɔɔ Yesu.»

4 □Dhe □ya kë 'dhö, με do do -nu -wo
go -an ziën 'ö 'wo -Zlan -wo 'ö Πολö -ya
□blɛɛ bhë 'wo- -dhe 'wun gia-; 'ö 'wo nu
Polö waa- Silasö -an 'piö. -Kɔ do bhë 'ö
με kɔɔ □va 'wo -kë Glɛkö -nu 'ka, 'wo
-kë -Zlan gbame -nu 'ka waa- dhebɔ -nu
□bhlözë □plëözë 'wo -kë pödhe bhë -a 'gü
'wo- □kaa' 'pö.

5 'Ö □druɛi -yö Zuifö -nu -kë, 'ö tɔɔ yaa
-kë -an -dhë -së kö με -nu -wo 'dho Πολö
waa- Silasö -an 'piö □va 'ka □νε -kɔ bhë
-a 'dhö. 'Ö 'wo këpëyaame -nu □kpaɔ kpa
'kuë- -kpinngga -nu 'piö, 'wo yö με -gbaa
-nu □blüü 'blü -sü 'gü, 'wo pöme -nu □zuö'
-kan 'kuë. 'Ö 'wo nu gɔɔn- 'wo- -dhe Zazɔn
bhë -a -gɔ 'kɔ 'dhiö, 'ö 'wo- -bha 'kɔ kɔɔn-
-nu wü, Πολö waa- Silasö -an □μεɛ' -sü 'ka,
'ö tɔɔ -wo -kë -a 'piö kö 'waan- 'dho -an 'ka
'segümε -nu 'dhiö.

6 □Dhe 'ö -kë □νε waa -an yö, 'wo Zazɔn
waa- Yesu -wun -dhe 'wun gia- -με -nu
'bhaa -nu □gaan 'gan, 'wo dho -an 'ka pö-
□kɔɔnmε -nu 'dhiö. 'Wo yö □gblaa 'gbla
-sü 'gü □νεε: «Gɔɔn- -nu 'wo με -nu dɔ
-gboudhö, -dhe 'saadhö 'gü bhë □wa nu
□wa -lo plöö zö!

7 Zazɔn □νε 'ö -an -nia kun ö -gɔ kɔɔ! 'ö-
-nia -nu 'wo bhë, -dhe 'wo- -bha 'töüdhö 'ö
'wo tɔng -nu 'ö kwa -bha 'sɛ □kɔɔnmε □va
-ya -zɔn bhë 'wo -an 'plɛ □siö, bhii -wa -pö
-gludë gbɛ 'wo- -dhe Yesu -yö -dhö!»

8 -Wo -nu 'wo bhë -wo με gbung waa-
pö- □kɔɔnmε -nu □zuö' -luu.

9 'Ö Zazɔn waa- με -nu 'wo dho -an 'ka
pö- □kɔɔnmε -nu 'dhiö bhë, 'wo tɔng -kë
pö- □kɔɔnmε -nu 'wo bhë -an -dhë, 'kɛɛ
kö waa pë yaa gbɛ kë. □Dhe 'ö □wa yën
tɔng kë -sü -bha 'ö 'wo wo □kwaa -an -zü,
'wo dho.

Polö waa- Silasö -wo -dho Bele plöö

10 □Dhe 'wo dɔ gbeng 'ö Yesu -wun -dhe
'wun gia- -με -nu -wo wo -kwaa Πολö waa-
Silasö -an -zü, 'wo dho Bele. □Dhe 'ö □wa
-lo mü, 'wo dho Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ
'gü.

11 Με -nu 'wo mü bhë 'to -to Πολö waa-
Silasö -bha -sü -yö -dhi -an -dhë, 'ö □ziö'
-a 'ka Zuifö -με -nu 'wo Tesalɔnikö plöö
-an -ta. 'Ö 'wo -Zlan -wo kun wo □zuöga
'plɛ 'ka. 'Ö yi 'saadhö 'ka, 'wo -Zlan -wo
'ö □bɛɛn' -sü 'ka bhë 'wo- -wo pö wo 'ko
□bhaa kö □ya kë □νε pë 'ö Πολö -ya pö bhë
'wun gia- -mü, kö 'waan- -a dɔ.

12 'Ö Zuifö -nu □plëözë -wo go -an ziën
'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-. 'Go mü 'zü
Glɛkö dhoo -nu □bhlözë waa- Glɛkö gɔɔn-
-nu □plëözë -wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-
'pö.

13 'Kεε □dhe 'ö Zuifö -nu 'wo Tesalonikö □waa- ma □ne Pölö -yö -Zlan -wo □bleε' -sü 'gü Bele, 'wo nu 'wo me gbung bhë 'wo 'wun 'vlanvlan -da -an 'töüdhö. 'Go mü 'wo- -kë 'ö me -nu 'wo bhë 'wo Pölö 'klo bhö.

14 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo Bele bhë, 'wo Pölö waa- Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me 'bhaa -nu bö 'yoo 'piö □zian' -bla 'ka, 'ö 'wo wo □kwaa' -an -zü 'wo dho. 'Kεε Silasö waa- Timote -wo -to Bele.

15 Me -nu 'wo dho Pölö -do zian- □dhia, -wo -dho 'wo -lo -a 'ka Atenë plöö. □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo -ye wo 'zü Silasö waa- Timote -an -bha -nao 'ö Pölö -ya do -an -go □neε, -wo nu 'zodhö, -wo yö ö -bha bhë -a 'ka.

Kë 'ö Pölö -ya wo Atenë plöö

16 'Töng 'ö Pölö -yö □kaa' do -sü 'ka Silasö waa- Timote -an -go Atenë bhë, -a 'yan -yö -da gbapë -nu -ta Atenë mü □va; 'ö 'wun -yö naa- -züë.

17 -A 'töng bhë -a 'ka, □ya kë Zuifö -nu -bha -bhöküëkö 'gü, me -nu 'wo Zuifö 'ka waa- me -nu 'waa Zuifö 'ka 'ö 'wo -kë -Zlan □bhleyame -nu 'ka waa- Pölö -nu, -wo 'doo -nu -do wo 'ko □bhaa -Zlan -wo 'ö □been' -sü 'ka -a -ta. 'Ö me -nu 'ö Pölö □ya -kpën -an -bha 'dhëedhe □va 'gü, 'ö wo -nu 'wo 'wun dan 'kuë.

18 'Ö -zo -ta 'wun 'gü -me 'bhaa -nu me 'wo -we 'wun 'ö Epikulö me □daan -a 'ka bhë waa- me 'bhaa -nu 'wo -we Zeno -bha me □daan' -wo -bha 'ö 'wo -an -dhe Sitoisien, 'wo yö 'wun -bleε Pölö -dhë -sü 'gü. 'ö- me 'bhaa -nu -wa pö: «-Më -wun 'ö -zuödome 'ö □ne 'ö- □bleε' -na □ne □ε?» 'ö- me 'bhaa -nu -wa pö 'zü: «-Yö -kë -Zlan -nia -nu 'ö -an -wun □bleε' -na bhë.» Pë 'ö -kë 'wo- pö 'dhö bhë 'ö töö Pölö -yö -kë Yesu -wun waa- me -nu -bha -go ga 'gü -sü -wun □bleε' □dhia.

19 'Ö 'wo Pölö kpa wo -bha, 'wo dho -a 'ka me ziizii -nu -bha -yakuëdhe 'ö 'wo -dhe Aleopazö -yakuëdhe bhë -a -ta. 'Ö 'wo- pö -a -dhë: «Yi- 'piö kö me □daan' -wo -dëü 'ü- -zon -na bhë 'yi- do.

20 Bhii 'wun -nu 'wo bhë yiëë -an ma do. Pë 'ö -kë 'ö 'yi- 'piö kö yi- -gen ma 'ö bhë.»

21 Bhii 'ö töö me -nu 'saadhö 'wo Atenë -me -nu 'ka waa- -nia -nu 'wo -kë pö- bhë -a 'gü mü, -wo 'töng 'ple -sü wo 'to -to 'wun -tao -dëü -nu waa- -an □bleε' -sü -nu -bha.

22 'Ö Pölö -yö □luu me ziizii -nu 'wo Aleopazö -bha -yakuëdhe -ta bhë -an wö 'dhiö, 'ö- pö: «Atenë -me -nu, a- -do □ne, ka -zlan -nu □plëezë -gba.

23 Bhii n -ma □nië' -sü 'ka, ka -go pödhe 'ö □ne -a 'gü, 'ma -dhe -ga ka -bha -Zlan -nu gbadhe □plëezë -bha; a slabhodhe do 'bhaa -yö. Pë 'ö □been' -sü 'ka mü 'ö töö: <-Zlan 'ö 'yiëë- do, -a -bha sla- -bho -a -ta -pë 'ö □ne.> □Dhe 'ö 'dhö, a -nu kö -Zlan 'ö 'ka- gba -na 'ö 'kaa- do bhë 'aan- -a -wun □bleε'- ka -dhë.

24 -Zlan 'ö bhë 'ö 'kpongtaadhe waa- ö 'gü -pë -nu 'töüdhö 'wo -kë □blëë' 'dhe -nu, wü -nu, -ma -nu waa- 'yuö- -nu 'ka bhë 'ö -an -kë. Yö 'ö -kë dhang- waa- 'se -an □koonme 'ka bhë yaa 'dho 'go mü 'zü -yaan kë -a -gba -a 'gü -ko -nu 'ö me -nu -wa do wo -ko 'ka -a 'gü.

25 'Go mü 'zü, -Zlan -bha -kë -a 'gü -sü 'yaa -gban pë 'ö me 'bhee- -nu dho -a nu -a -dhë, -a -bha yuö kë -sü 'ka -a -bha. Bhii yö □ne 'ö -kë -a 'gü -sü, 'të -sü waa- pë -nu 'saadhö 'ö me -bha -wun -yö yö -a -bha -a nu -an -dhë.

26 -Zlan -yö gōon- do -da 'dhiö. Gōon- 'ö bhë 'ö 'kpongtaame -nu 'ple -wo go -a 'gü, 'ö- -kë kö me -nu 'wo bhë -wo □bhεε 'kpongtaadhe 'ple -bha. Kö -Zlan -yaan □tun me -nu -da -na, 'töng 'wo dho -a kë 'kpongtaa waa- -an -bha -yadhe -nu 'wo dho kë -a -bha, -yö -an 'ple -kë 'dhiö.

27 Pë -nu 'wo bhë 'töüdhö -Zlan -yö -an -kë kö me -nu -waan wo □faan' 'sü ö □mεε' -sü 'ka, -dhe □plëezë -bha kö -waan ö yö. -Yö 'dhö, 'kεε kë 'kwa- wo 'dhö do do 'ka bhë -Zlan 'yaa me gbε 'ka □gbiin.

28 Bhii kwa -bha -kë -a 'gü -sü 'dhö, kwa -bha -go piën- -sü waa- pë 'kwa- 'ka, -an 'ple -wo -go -a 'gü. Ka -bha 'dhikanme 'bhaa -nu -wo -wo do -pö, 'ö bhö -wo 'a- □bleε ka -dhë zö bhë -a -bha 'wo- pö: <-Zlan □ne 'ö kwa -da, 'ö- -wun 'gü 'kwa- -bha 'në -nu 'ka.>

29 □Dhe -kë □ne, kwa -Zlan -bha 'në -nu 'ka bhë kö kwa 'ka 'dho kwa -zo ta □ne -Zlan -yö -kë □ne pë 'bin 'wo- -kë 'sënnng

'dhö, zëng waa- -guö 'dhö 'ö me 'ö- kédhe do -së 'ka 'ö- kē -na 'ka bhē -a 'dhö. Bhii 'ö tōo pē -nu 'wo bhē pē 'bin 'kpaan 'ö -kēdhösü 'yaa -an -gō yō -mü -an 'ka.

³⁰ 'Tōng 'ö waa 'wun dōa -Zlan -bha bhē, -Zlan -zo -de 'yaa- -wun 'piö kö -waan 'dhoë- pō -yō -kē -a 'piö kö 'ö me -nu -bha za 'kan. 'Kεε zlōö □ne -yō me 'ple □dhōō kē -na, -dhe 'saadhö 'gü kö -wo wo □kwaa'- wo -bha -tosiadhe yaa -nu -zü, kö -wo ziö ö 'piö.

³¹ -Yö yi do 'ö dho za kan -a 'ka 'kpongtaame 'saadhö -an -bha ö -bha -kē kpengdhö -sü 'gü -a -kpo, 'ö bōa me do 'ö -ya bhē -a -ta. 'Wun 'ö 'dhö bhē -ya -zōn me 'ple -dhē □ne ö -dho -a kē 'dhö, me 'ö -ya bhē -a -bho ga 'gü -sü 'ka.»

³² 'Wun 'ö -kē me 'bhee- -nu -bha -go ga 'gü -sü -wun 'ka bhē, □dhe 'ö □waa- ma, 'ö me -nu -wo duö 'luu sü -a 'ka, kö me 'bhaa -nu -wa pō -na: «-Yö 'to 'dhö; □dεε -bha □ya -mō!»

³³ □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö Pölö -yō go mü 'ö -ziö.

³⁴ 'Kεε -an me 'bhaa -nu -wo -ziö Pölö 'piö, 'wo -Zlan -wo -dhe 'wun gia-. Me -nu 'wo 'dhö bhē, Dōnisö 'ö -kē zakanme 'ö Aleopazö -me do 'ka, dhebō do 'wo- -dhe Damalisö waa- me 'bhaa -nu 'wo to, -wo -kē mü 'wo -kē □zuö' -dhiē -Zlan 'piö -me -nu 'ka.

18

Pölö -yö Kolentö plöo

¹ □Dhe 'ö □ya kē 'dhö Pölö -yö -go Atenē, 'yö -ziö 'ö dho Kolentö plöo.

² 'Yö -kpen Zuifö mi do 'wo- -dhe Aki- lasö, 'ö bho Pōng -se 'gü waa- ö bōo Plisilö -an -bha kö □wa 'go Itali -se 'gü, □wa nu Kolentö -pö 'gü -a -dhe yaa □glōō □kun, bhii 'ö tōo Itali -se □kōōnme □va Klodö -ya -pö Zuifö -nu -wo 'go Wlōmē -pö 'gü. 'Ö Pölö -yö -wo -an 'piö.

³ □Dhe 'ö -kē □ne waa- Pölö -nu -an këyuö -yö do bhē (-wo -kē sōkōdōme 'ka), 'yö to -an -gō kōō, 'ö wo -nu 'wo yuö -kē wo 'kuē-.

⁴ 'Ö Zuifö -nu -bha □glooyi 'saadhö 'ka, Pölö waa- me -nu 'wo Zuifö 'ka waa- Glēkö -nu 'wo -Zlan -wo dan 'kuē Zuifö -nu -bha -bhōkuēkō 'gü. 'Ö Pölö -yö -an □kōō' □yεε

ö □faan' 'ple 'ka kö -waan Yesu -wun -dhe 'wun gia-.

⁵ □Dhe Silasö waa- Timote □wa 'go Maseduanē □wa nu, Pölö -yö 'tōng 'ple -sü, 'yö -Zlan -wo □blεε -a -zōn Zuifö -nu -dhē kpinngdhö -sü 'ka □ne Yesu □ne tōo -Zlan -bha -Yame.

⁶ Zuifö -nu waa 'we -a -bha kö 'wo 'we Pölö -wo -bha. 'Ö 'wo 'si -nu bho -a -gō, 'ö Pölö -ya -daa -kē -an -gō 'gbee- 'ka ö -bha sō -nu □kpenng -sü 'ka (-a -gen 'ö tōo wo -nu wo -wo 'yaa- 'gü do) 'ö- pō: «□Ya kē □ne kaa dha, kö ka gia- kaa- 'wun □zaa' -sü -nu kē -sü -mü, kö -a -wun 'yaa n tuö. □Dhe 'ö 'pö, 'go □dεε -bha a -dho go ka 'piö kö 'aan- 'dho me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an 'piö kö 'aan- -Zlan -wo □blεε' -an -dhē.»

⁷ □Dhe □ya kē 'pö, 'ö go -an 'piö, 'ö dho gōōn- do 'wo- -dhe Titusö Zutusö 'ö -Zlan □bhlē -ya, 'ö- -bha 'kō 'dhö Zuifö -nu -bha -bhōkuēkō 'sōō bhē -a -gō kōō.

⁸ Klipusö 'ö -kē Zuifö -nu -bha -bhōkuēkō □kōōnme 'ka bhē waa- ö -bha 'kōōme -nu -wo Dēme -wo -dhe 'wun gia-. 'Ö Kolentö -me -nu -dhe □va -dhe 'wo Pölö -wo ma, -wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-, 'wo -an -bō yiö Yesu 'to 'ka.

⁹ Gbeng -yi do 'ka, Pölö -yö 'yanpiöpē do -yö. 'Ö Dēme -ya pō -a -dhē: «Kō □kun 'ö 'suö -yö ü -kē! -Bhö 'dho ü 'dhiö 'wun -blεε me -nu 'wo zō -an -dhē -sü 'ka, kö □kun 'ü ü 'dhi yō 'kuē-!

¹⁰ Bhii a ü 'piö; me gbe 'ka 'dho -mō -a -bha kö -yö ü 'kun kö -yö pē yaa kē ü 'ka. 'Ö tōo medhevadhe -wo -dho go pō- 'ö □ne -a 'gü kö -waan 'we n -wun -bha.»

¹¹ Pölö -yö -kwe do waa- ö 'gbu -kē Kolentö -me -nu -gō pō- bhē -a 'gü. 'Ö me -nu □daan -Zlan -wo 'ka.

¹² 'Tōng 'ö Galion -yö □kaa' -gludē 'ka, Wlōmē -me -nu -gō 'se 'ö- 'to -yö -kē Akai 'ka bhē -a 'ka, Zuifö -nu -wo -dho wo 'ko □bhaa Pölö -gō, 'wo- kun 'wo dho -a 'ka mekōōnme 'dhiö kö -yö za -lo -a tuö.

¹³ 'Wo- pō mekōōnme Galion -dhē: «Gōōn- 'ö □ne -ya 'piö kö -Zlan gba -kō gbe 'ö 'yaa kwa -bha tong 'piö 'ö me -nu □daan -a 'ka.»

¹⁴ □Dhe Pölö -ya -kē kö 'yaan- 'wun □blεε', 'ö Galion -ya pō Zuifö -nu -dhē: «Me 'ka □ne, -mē 'ö- -kē -ε? □Ya kē □ne

'wun 'yaa 'kpëdhö 'ö- -kë, 'iin 'wun yaa 'bhaa □ne 'ö- -kë -bezë, kö a -dho 'töng sü 'a n 'to toë -së 'ka.

15 'Këe □dhe 'ö -kë □ne -yö -gban 'wun □blee' -sü 'kpaan 'dhö, me 'to -wun waa-ka -bha tóng -wun -nu -bha yö -mü bhë, kö a -ko 'wun me 'ö 'dhö bhë -a 'kan -sü 'ka. Ka gia-, -ka ka -bha pë 'kan!»

16 'Yö ö -bha 'dhasi -nu bo 'wo -an -kë, 'wo go zadoko 'gü mü.

17 □Dhe □ya kë 'dhö, Sötenë 'ö -kë Zuifö -nu -bha -bhökuëko □koonme 'ka, 'wo-kun, 'wo- -ma za do -a 'gü -ko 'dhiö mü. 'Këe yaa kë Galion 'gü pë gbë 'ka.

Polö -bha -ye ö 'zü -sü 'yö dhoë Antiosö

18 Polö -yö □glöo Kolentö, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo mü -an 'piö. □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö go mü 'yö ö -bha □kwëe- dhu kö yö 'dhö, Plisilö 'dhö, Akilasö 'dhö, -waan 'dho Sili -se 'gü. -Wo -kë Sënkle plöo 'ö Polö -yö ö -go bho kö waa □tun -da -na 'yitago 'gü, bhii 'ö töo -yö pë do 'to -go -Zlan -dhë.

19 'Wo dho 'wo -lo Efezö. -Dhe bhë -a 'gü Polö -yö -kan Akilasö waa- Plisilö -an -bha, 'ö dho Zuifö -nu -bha -bhökuëko 'gü, 'ö waa- Zuifö -nu 'wo 'wun -nu □blee wo 'ko □bhaa mü.

20 'Wo- pö -a -dhë -yö □glöo wo 'piö mü. 'Këe yaa 'we- -bha -an -go.

21 'Yö ö -wo -da -an -dhë -a pö -sü 'ka □nëe: «□Ya kë □ne -Zlan □ya 'we- -bha, a -dho nu ka 'piö yi do 'ka.» □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö -da 'yitago 'gü, 'ö go Efezö 'ö dho.

22 □Dhe 'ö □ya -lo Sezale, 'yö ö □kwëe- □yoo mü, 'ö -ta sia-, 'ö dhoë Zeluzalemë. □Dhe 'ö □ya -lo 'ma, 'ö -büö -da Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü 'wo 'ma -an -dhë. 'Go mü 'yö dho Antiosö.

23 □Dhe □ya 'töng 'däde kë mü, 'ö dho. 'Yö bo Galatö -se waa- Flizi -se -an 'gü, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu □faan' 'më -sü 'ka -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü.

Apolosö -bha -bo Efezö -dhe waa- Kolentö -dhe -an 'gü -sü

24 Zuifö mi do 'wo- -dhe Apolosö 'ö bho Alezandri -pö 'gü, -yö -nu Efezö plöo. -Yö -kë 'dhikanme 'ka, 'ö -Zlan -wo 'ö □bëen' -sü 'ka 'ö- do -së 'ka.

25 'Go mü 'wun 'ö -gban Dëme -wun -dhe 'wun gia- -sü -bha, -ya -daan □va. 'Ö ko 'zü, 'ö pa -sü 'ka 'yënnngsiödhe 'ka, 'ö -Zlan -wo □blee me -nu -dhë, 'go mü 'ö -an □daan 'wun giagia 'ö -gban Yesu -bha -a 'ka. 'Këe 'wun 'ö -gban -bo yiö -sü -bha bhë, Zan -bha -de 'sloo □ne 'ö- do.

26 'Ö yö 'wun □blee' -sü 'gü, Zuifö -nu -bha -bhökuëko 'gü -zo -gban -sü 'ka. 'Këe □dhe 'ö Plisilö waa- Akilasö -waa -wo ma, 'wo- -dhe wo -go koo, 'wo- □daan -Zlan -bha zian kpinngdhö 'ka.

27 □Dhe -kë 'pö, 'ö Apolosö -ya pö ö -'piö kö 'ö bo Akai -se 'gü. 'Ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo Efezö bhë, 'wo 'sëedhe -kë, 'wo- do -a -go kö -yö dhoë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo 'ma -an □dhia kö -waan -a -nia 'kun.

□Dhe □ya 'dho □ya -lo, me -nu 'ö -Zlan -bha 'glusë 'gü □wa kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me 'ka -an 'piö, 'ö -an □faan' më □va 'ka.

28 'Këe -yö -to Zuifö -nu -ta ö -wo 'ka -a -zon me 'ple -dhë -sü 'ka □ne Zuifö -nu -wo wo -de -püö -sü 'gü. 'Ö 'yö- -zon -an -dhë -a pö -sü 'ka □nëe Yesu 'ö töo -Zlan -bha -Yame □ne -ko 'ö □bëen' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü bhë -a 'dhö.

19

Polö -bha -bo Efezö plöo -sü

1 Apolosö -yö -kë Kolentö; Polö -de 'pö -yö -bo Azi -se 'gü, 'ö dho 'ö -lo Efezö -pö 'gü. 'Yö -kpën Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'bhaa -nu -bha mü.

2 'Ö □dhe'e' kpo -an -go 'ö- pö: «□Dhe 'ka Yesu -wun -dhe 'wun gia- □ne, 'ka -Zuu 'slööslö yö □a?»

'Wo- -daa -kë -a -go 'wo- pö: «Yiëe- ma do □kun □ne -Zuu 'slööslö -yö -dhö kö 'yiën- 'dho -a yö.»

3 'Ö Polö -yö -an □dhe'e' kpo □nëe: «-Bo yiö -sü □suu'- -mlë 'ka- wo □e?»

'Ö 'wo- -daa -kë 'wo- pö: «-Bo yiö -sü 'ö Zan -ya -wun □blee bhë 'ö 'yi- wo.»

4 'Ö Polö -ya pö -an -dhë □nëe: «Me -nu 'ö 'wo -we -a -bha 'wo go wo -bha □soon yaa 'gü bhë □ne 'ö Zan -yö -an -bo yiö. 'Go mü 'ö- pö Izlaelö -següme -nu -dhë, -wo

me 'ö 'dhoë- nu ö □zlöö bhë -a -wun -dhe 'wun gia-; me bhë 'ö tɔɔ Yesu.»

⁵ □Dhe 'ö 'wun 'ö bhë □waa- ma, 'ö 'wo -we -a -bha 'wo -an -bɔ yiö Dëme Yesu 'to 'ka.

⁶ 'Ö Pölö -yö ö -kɔ kpa -an -ta □bhea' -sü 'ka, 'ö 'wo -Zuu 'slööslö yö. 'Ö 'wo yö 'wun -nu □blæ' -sü -bha -wo 'waa gbë 'gü. 'Go mü 'wo yö -Zlan 'dhi -wo □blæ' -sü -bha mε -nu -dhë.

⁷ Mε -nu 'wo 'dhö bhë -an -dho 'kuë- -sü -yö -kë mε 'gɔɔ- do ö ga □plε 'ka.

⁸ Pölö -yö -dho Zuifö -nu -bha -bhɔkuëkɔ 'gü, 'ö 'wun □blæ -zo -gban -sü 'ka. 'Ö 'su -yaaga 'piö 'ö 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe -wun -bha 'ö- □blæ; 'yö- këdhe □mε mε -nu 'wo wo 'to to -a -wo -bha bhë -an □kɔɔ' □yεε' -sü 'ka kö 'wun 'ö- □blæ' -na bhë kö -waan -a -dhe 'wun gia-.

⁹ 'Kεε mε 'bhaa -nu -wo □gɔü' 'gbee- -kë, 'ö waa 'we -a -bha kö -wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-. 'Go mü 'zü 'wo 'dhi yaa 'gü -wun □blæ kwa Dëme -bha zian 'ö -dho □toëpö 'ka bhë -a -bha, mε gbung 'wo -kë mü -an wö 'dhiö. 'Ö Pölö -yö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'wo bhë -an kpa ö -bha 'ö 'wo go mε gbung 'gü mü. 'Ö yö -an □daan' -sü -bha -dhekpaɔyi 'saadhö 'ka, 'kodhi □va 'ö gɔɔn- do 'wo- -dhe Tilanusö 'ö 'wun □blæ 'segümε -nu -dhë -a 'gü bhë -a 'gü.

¹⁰ 'Wo- □kaa' 'dhö -kwε □plε -bha. Pë 'ö -kë 'ö mε -nu 'wo bɔ Azi -sε 'gü □zian' 'töüdhö 'wo Zuifö 'ka, 'iin 'waa Zuifö 'ka, 'ö -an 'plε -wo 'wun 'ö -gban Dëme -bha -wa ma bhë 'ö bhë.

Seva -bha 'në -nu

¹¹ -Zlan -yö -kë -dhidhaapë 'gblüünzë -nu -kë Pölö □kwaa' □dhia.

¹² -A 'bhaa -nu □ya kë, sɔ pë -nu 'iin -ta wöüdhö sɔ -nu mε 'ö pa Pölö bun 'ka, 'wo □nuë' 'yuamε -nu □dhia, 'wo- pa -an 'ka, 'ö -an -bha 'yua -nu -wo bo, 'ö -zuu yaa -nu -wo go -an 'gü.

¹³ Zuifö 'bhaa -nu 'wo -kë □nië □dhia, -zuu yaa -nu -bho mε -nu 'gü -sü 'ka, -wa këdhe -mεε kö -waan kë Dëme Yesu 'to 'ka 'pö. 'Ö 'wo- pö -zuu yaa -nu -dhë □nεε: «Yi- □blæ ka -dhë Yesu 'ö Pölö 'dhö -a

-wun □blæ' -na bhë -a 'to 'ka, -ka 'go mε 'ö □nε -a 'gü!»

¹⁴ (Mε -nu 'wo -kë 'wun 'dhö -a kë □dhia bhë, -wo -kë Zuifö -nu -bha slabhomε □va do 'wo- -dhe Seva bhë -a -bha 'në gɔɔn- nu 'slaple 'ka.)

¹⁵ 'Yö -zuu yaa 'ö -kë gɔɔn- bhë -a 'gü -ya -pö -an -dhë: «A Yesu -dɔ, 'ö mε 'wo- -dhe Pölö bhë 'a- dɔ 'pö; 'kεε ka -zë, ka -go 'më ε?»

¹⁶ 'Ö gɔɔn- 'ö -zuu yaa -yö -kë -a 'gü bhë, 'ö -püö -an -ta, 'ö yö -an -ma -sü 'gü, 'ö 'wo □duë, 'wo go -a -gɔ kɔɔ wo bun 'kpaan waa- bhüö -nu 'ö to -an -bha bhë -a 'ka.

¹⁷ Mε 'saadhö 'wo -kë Efezö mü, -a Zuifö oo, -a mε 'waa gbë -nu oo, 'wo 'wun 'ö bhë 'wo- ma, 'suö -yö -da -an 'gü, 'ö 'wo yö Dëme Yesu 'to □bhlë -ya -sü 'gü □va 'ka, 'ö □zië' -a 'to □bhlë mε 'wo- -ya 'dhiö bhë -a -ta.

¹⁸ Mëdhevadhe 'ö 'wo kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'ka, 'töng 'ö bhë -a 'ka, -wo -nu 'ö 'wo wo këpë -nu zii -nu -wun □blæ mε -nu wö 'dhiö mü.

¹⁹ 'Ö mε -nu 'wo -kë -dεbɔmε -nu 'ka -bezë bhë, -an □plëzë -wo nu wo -bha 'sëedhe -be -nu 'wo -dε bɔ -kɔ -ya 'gü -an 'ka, 'wo -an -güö mε -nu wö 'dhiö -an □süu' -bho sia- -sü 'ka. 'Ö 'sëedhe -be -nu 'wo 'dhö 'ö -an □sɔng' 'dhö 'gbee- bhë 'wo -an □sɔng' -ya 'ko 'dhiö -kë, 'ö- 'wëü- yö -kë zën 'tama -vuu 'gɔɔ- 'sɔɔdhu 'ka.

²⁰ Kwa Dëme -wo -pen -kɔ 'ö -kë -pen □dhia -a 'ka -a -bha 'piigbeedhe -zɔn -sü 'ka bhë 'ö- 'bhaa 'dhö bhë.

□Zuökaankuëdhe -da -kɔ 'ö- □daa' Efezö plöö

²¹ □Dhe 'wun -nu 'wo bhë □wa ziö, 'ö Pölö -yö □luu 'ö 'dho Zeluzalemë. -A -bha 'dho -sü 'ka, 'yö -bɔ Maseduanë -dhe waa- Akai -dhe -an 'gü. -Yö -kë -a pö □dhia ö -de 'gü □nεε: «'Ma 'dho Zeluzalemë □sia, a -dho yε n 'zü 'a dho Wlɔmë, 'ö tɔɔ a- 'piö kö 'a n 'yan dɔ -a -bha.»

²² □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö -nu -a -dhë -mε □plε Timote waa- Elatö 'yö -an bɔ Maseduanë -sε 'gü; 'ö yö -zë 'ö 'töng 'dëdë 'bhaa -kë Azi 'zü.

²³ -A 'töng gia- bhë -a 'ka, 'ö □zuökaankuëdhe □va -yö -da Efezö plöö Dëme -wo -wun 'gü.

24 Με do 'wo- -dhe Demetriusö 'ö -kë zëndome 'ka 'ö -zlan dhebo do 'wo- -dhe Atemi -a -gba -a 'gü -ko 'bin -kë zën -nu 'ka. 'Ö □ya kë 'ö 'wëuga □va yö yuö 'dhö bhë -a 'gü, 'ö ö -bha yuökëme -nu □saan' bhoë.

25 Demetriusö 'ö bhë 'yö ö -bha yuökëme -nu waa- me -nu 'ö wo -nu wo -bha yö -yö -kë do bhë -an □dhoo -kë wo 'ko □bhaa; 'ö- pö -an -dhë: «Goon- -nu, ka gia-, ka- □doa' □ne kwa -bha □nao -nu -wo -go yö 'ö 'kwa- kë -na □ne -a 'gü.

26 'Κεε goon- 'wo- -dhe Polö bhë, pé 'ö- kë -na □ne, 'kaa- yö □a? Bhii -ya -blee 'ö- pö -zlan -nu 'ö me 'bhee- -lü 'dhö -an kë -na bhë 'waa -zlan giagia 'ka. Medhevadhe -wa -dhe -na 'wun gia-, 'ö 'yaa -dhe 'ö Efezö zö □ne -a -dhe -de 'sloo 'ka, □ya 'to 'tee kö -yaan medhevadhe □zuö' □sië'-, -yaan -an bho kwa -bha -zlan 'piö Azi -se -dhe 'saadhö 'gü.

27 'Wun 'ö 'dhö bhë 'yaa kwa -bha yö 'to -go zë -sü 'sloo 'ka, 'κεε kö pé 'ö mü 'zü, 'ö tōo kwaa- -zlan dhebo □va 'wo- -dhe Atemi -a -gba -a 'gü -ko □bhlë 'yaa me gbe 'gü gbo. □Ya kë 'dhö 'pö, kö -a -bha 'tōbhōdhe 'ö me -nu 'saadhö 'wo Azi -se 'gü waa- 'kpongtaame 'saadhö 'wo- ma bhë □ya 'to 'kpaan.»

28 □Dhe 'ö 'to -to -a -wo -bha -me -nu □waa- -wo bhë -a ma, 'ö 'wun -yö -siö -an -dhë, 'wo yö □gblaa 'gbla -sü 'gü -a -pö -sü 'ka □ne: «□Vadhe -yö kë Efezö -me -nu yi -bha Atemi -bha 'ka!»

29 -Zuö 'ö bhë -yö -pen plöo -dhe 'saadhö 'gü. 'Ö me -nu -wo Gayusö waa- Alitaakö -an □gaan gan wo 'piö (me □ple 'wo bhë -wo go Maseduanë, 'wo -kë -ziö Polö 'piö -me -nu 'ka); 'wo dho -bla 'ka -an 'ka 'dhëdhö.

30 'Ö Polö -ya -kë kö 'yaan- nu me -gbaa -nu 'wo -kë wo 'ko □bhaa bhë -an 'dhiö. 'Κεε Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo -kë mü waa 'we -a -bha -a -go.

31 'Ö me □bhlëzë 'bhaa -nu 'wo -kë -a 'bhamë -nu 'ka 'wo go Azi -se 'gü, 'wo -kë mü 'wo me bo -a -dhë, -bhea -a -dhë -sü 'ka □ne kö □kun 'ö dho 'dhëdhö.

32 □Zuökaankuëdhe □va -yö -kë me -nu 'wo dho wo 'ko □bhaa bhë -an ziën, 'wo -kë -zuö □va do □dhia. Με 'bhaa -nu -wo -kë □gblaa 'gbla -sü 'gü -ko 'bhaa 'gü, 'ö me

'bhaa -nu -bha 'we -ko -yö -kë -ko gbe -ta. 'Ö -an medhevadhe 'wo -kë -an ziën waa wo -dho 'kuë- -gen do.

33 Με 'bhaa -nu 'wo -kë me gbung 'gü mü, -wo wo -zo -ta □ne Alezandrë 'ö nu -zuö do -su bhë -a 'ka 'ö tōo -wo Zuifö -nu -yö kö -wo Alezandrë yö -na 'dhiö. □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Alezandrë -yö ö -ko -ta zë kö -yaan ö -ta -wun □blee'- me gbung -nu 'wo bhë -an -dhë.

34 'Κεε □dhe 'ö □waa- doa □ne Zuifö -mü -a 'ka, 'ö -an 'ple -wo dho wo 'kuë-, 'wo yö □gblaa 'gbla -sü 'gü wo 'ko □yöë', pé 'ö -mo 'lële □ple -bha -a 'piö □woë' □ne: «□Vadhe -yö kë Efezö -me -nu yi -bha Atemi -bha 'ka!»

35 □Dhe □waa- kë 'dhö, 'ö 'wun- yanbhōme do 'ö pö- bhë -a 'gü, -yö me gbung -nu bhë -an -ta ga, 'yö- pö: «Efezö -me -nu, me 'ple kwa- □doa' □ne me 'ö 'kwa Efezö zö □ne, 'ö 'kwa kwaa- -zlan dhebo □va Atemi -gba -a 'gü -ko waa- -a 'bin 'ö go dhang- 'gü 'ö -püo sia- bhë 'ö 'kwa -an -maa -kë -me 'ka.

36 'Ö me gbe 'yaa -dhö kö -yö □kploo 'wun -nu 'wo bhë -an 'ka. □Dhe 'ö 'pö kö -ka do diindhö, 'ka ka □kwaa' -zuö do -sü -zü!

37 Bhii goon- -nu 'wo □ne ka -an -kun 'ka nu -an 'ka zö, 'κεε kö waa gbapë gbe 'sü kwa -bha -zlan -gba -a 'gü -ko 'gü, 'iin waa 'wun gbe □blee'- kwa -bha -zlan dhebo 'ka.

38 'Ö □ya kë □ne Demetriusö waa- ö -bha yuökëme -nu 'wun -yö -an -go me -nu buëndhö kö zakanyi -yö -dhö; 'go mü me -nu 'ö -wogbiindhe 'dhö -an -go 'wo -dhö. -Dhe bhë □ne 'ö -an □dua' 'dhö -mü kö -waan 'dho wo -bha 'wun 'ka -a -bha!

39 'Ö □ya kë □ne 'wun 'bhaa -yö ka -go kö 'kaan- -a □blee'-, kö -ka dhoë me -nu 'wo pödëme -nu 'ka -an 'dhiö, wo 'wo tōng -nu do bhë □ne 'wo dho -a -bho 'kou kë.

40 Kö □kun 'ka -zuö do □ne pé 'ö bhë -a 'dhö gbo! 'Ö tōo pé 'ka- -kë □dëe bhë 'yaa -së. 'Go mü 'zü, 'wun bhë Wlōmë -me -nu □waa- ma, -wo -dho za do kwa -bha -a pö -sü 'ka □ne yi 'següme -nu □zuö' □luu' -na 'se □kōonme □va -go. Bhii -dho 'kuë- -ko me 'ö □ne -a -gen kpinngdhö 'ö dho za -së nu kwa -dhë 'yaa 'dhö. □Ya 'go mü 'zü, kwa -ko 'ka 'dho -mōa -bha kö -a -gen 'ö dho me 'to kun 'kwa- □blee'-.»

41 □Dhe 'ö Efezö 'wunyanbhome bhë □ya yën 'wun -nu 'wo □ne -an □blæε' -sü -bha, 'ö-pö me gbung -nu 'wo bhë -an -dhë -wo 'dho.

20

Pölö -bha 'ta 'ö dhoë Maseduanë -dhe waa- Glekö -dhe -an -bha

1 □Dhe 'ö -zuö -nu 'wo bhë □wa 'kan, 'ö Pölö -yö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu □dhoo -kë 'ko □bhaa, 'yö 'wun □blæε -an -dhë, -an □faan' 'më -sü 'ka. □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö -wo -da -an -dhë 'ö dho Maseduanë -se 'gü.

2 'Yö bö 'se 'ö bhë -a 'gü, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo mü -an □faan' 'më -sü 'ka, -Zlan -wo □blæε -an -dhë -sü 'ka □plëezë 'ka. □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö dho Glekö -se 'gü.

3 -Dhe bhë □ne 'ö 'su -yaaga -kë -a -bha. 'Yö ö □kwæε -nu dhu kö 'yaan- 'dho Sili -se 'gü. 'Kæε □dhe 'ö □yaa- ma □ne Zuifö -nu □wa 'dho wo 'ko □zlöö ö -go kö -waan ö zë, 'ö -ye ö 'zü, 'ö dho Maseduanë -se 'gü.

4-5 Me 'bhaa -nu yi -do Pölö -go, 'yi □loë' Azi -se 'gü; 'ö Pilusö gbö Sopateε 'yö go Bele 'dhö, Alitaakö waa- Sekundusö 'wo go Tesalonikö 'dhö, Gayusö 'yö go Dεεbö 'dhö, Timote 'dhö, Tisikö waa- Trofimë 'ö -kë Azi 'në gia- 'ka, 'wo go yi ziën, 'wo dho yi 'dhiö Tröasö -pö 'gü. -Dhe bhë 'wo do -a -bha yi -go mü.

6 □Dhe 'ö 'wlaan- 'ö 'wo- -dhe 'wlaan- 'wo □bluu- 'ö- □bhæεpë 'yaa- 'piö 'wo- -bhö -na bhë □ya ziö, 'ö 'yi yi -bha □kwæε- dhu, 'yi -da 'yitagö 'gü Filipö -pö 'gü. 'Ö 'yi -dhekpaoyi 'soodhu -kë zian-, 'ö 'yi yö -an -bha Tröasö plöö; 'ö yi -nu 'yi 'dhooö do -kë mü.

Pölö -bha 'ta -kaanta 'ö dhoë Tröasö -pö 'gü

7 Zuifö -bha □glooyi 'yinia 'piö, yi -kë yi 'ko □bhaa kö 'yiën- -bhöpë 'slööslö 'sü. 'Ö Pölö -yö 'wun □blæε me -nu 'wo -kë wo 'ko □bhaa bhë -an -dhë. □Dhe 'ö -kë □ne -dhe □ya 'po, -yö -dho dho bhë, 'yö 'wun □blæε 'ö dhoë 'ö gbeng ziën -dhe □loë'.

8 'Kodhi 'yi -kë -a 'gü yi 'ko □bhaa, 'ko -do 'ko -ta dhuö -dhe 'gü bhë □labang -nu -wo -kë mü □va.

9 -Dadhëü 'nëgöönzë 'wo- -dhe ötisö -yö -kë -ya -sü 'ka 'koo föödhe -bha kö Pölö -yö -Zlan -wo □blæε' -na 'piö □gbiinzë 'ka; 'ö yi -yö -ziö -a 'ka. 'Ö go 'koo -do 'koo -ta dhuö -dhe -yaaga -naa 'yi -kë -a 'gü bhë -a 'gü, 'ö -pöö sia-. -A □luu- 'wo- wo □ne kö □ya ga.

10 'Ö Pölö -yö □yoo, 'ö □kloo, 'ö- kpa ö -tong -ta. □Dhe □ya kë 'dhö 'ö- pö: «Kö □kun 'ö 'suö -yö ka -kë; -yö 'bhee-!» 'Ö- to me -nu 'wo to -an kwæε kö -yö 'bhee-.

11 'Go mü 'ö Pölö -da dhuö 'ö □bluu- □kaan 'ö waa- Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo- -bhö. □Dhe 'ö □ya 'wun □blæε' - 'zü 'piö □gbiinzë wo, 'ö -dhe □ya poë 'ö -wo -da 'ö dho.

12 'Nëgöönzë 'ö □sia -a 'bheezë □ne 'ö me -nu -wo dho -a 'ka -a -go köö 'ö -kë -an 'plë -bha 'yënnng □dhuë' -wun □va 'ka.

'Ta 'ö Pölö dhoë Tröasö 'ö böa mü 'ö dhoë Mile

13 Yi -dho 'dhiö, 'yi -da 'yitagö 'ö dho yi 'ka pödhe 'wo- -dhe Asösö bhë -a 'gü. -Dhe bhë □ne 'ö Pölö dho -da -a -bha 'yitagö 'gü yi 'piö; bhii 'ö töo -ya -pö yi -dhë ö -dho ta sia- 'ö nuë.

14 □Dhe 'ö □ya nu, □ya yö yi -bha mü, 'ö 'yi- sü yi -bha 'yitagö 'yi nuë bhë -a 'gü, 'yi dho Mitilenë plöö.

15 'Yi go -dhe bhë -a 'gü, 'ö -dhekpaoyi me 'ö yö -a 'piö, yi □loë' Sio -dhe 'soo. -A -dhe me 'ö -po -a 'piö 'zü, 'yi dho Samösö plöö; 'ö -dhekpaoyi me 'ö yö -a me bhë -a 'piö 'zü, 'yi dho Mile -pö 'gü.

16 Pölö -ya -pö 'yi bö Efezö -pö 'soo; 'kæε kö □kun 'yi □gbaannu mü, -yö kë 'dhö kö □kun 'ö 'töng dho -ziö yi -ta Azi -se 'gü. 'Siö -yö -kë -kpa -a -ta □dhia, bhii -yö kë -a 'piö kö 'yiën- -lo Zeluzalemë, Pantëkotö 'wlaan- -yi gia- 'ka.

Pölö -yö 'wun -blæε me ziizii 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo Efezö plöö -an -dhë

17 □Dhe 'yië -lo Mile plöö, 'ö Pölö -yö me bö me ziizii -nu 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü 'gü Efezö plöö -an -dhë kö -wo nu.

18 □Dhe 'ö □wa nu □wa -lo -a 'piö, 'ö- pö -an -dhë: «Ka gia-, ka n kë -koo 'a n -de □kaa' 'töng 'a □kaa' ka 'piö 'ö sü yi -blæεzë

'a nuë Azi -se 'gü -a -bha 'ö dho 'ö yöë □dæε -bha bhë -a -yö:

¹⁹ A yuö -kë Dëmε -dhë, -de -dho sia-sü, 'gbo bɔ -sü waa- -bɔ 'wun 'gbee- 'gü -sü 'ka, Zuifö -nu -bha □sua -wun 'wo dhoë wo 'ko □zlöö n -gɔ bhë -a 'gü.

²⁰ Ka- □dɔa' □nε pë -nu 'ö dho 'wun -zɔn ka -dhë ka -bha dha -sü 'gü, n 'ka- gbe -bin ka -gɔ, 'kεε a ka □daan -an 'ka mε 'plε wö 'dhiö 'iin 'zü ka -gɔ kɔɔdhe -nu -bha.

²¹ A mε -nu 'wo Zuifö 'ka, waa- mε -nu 'waa Zuifö 'ka -an □dhɔɔ -kë □woë' □nε -wo 'go wo -bha □sɔɔn yaa -nu 'gü, -wo □dhië'- kwa -bha -Zlan 'piö □zian', 'go mü -wo Dëmε Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia-.

²² □Dhe -kë 'dhö, a 'dho -na Zeluzalemë □nε -kɔ 'ö -Zuu 'slööslö -ya pö 'a- kaa bhë -a 'dhö, 'kεε kö pë 'ö dho kë n 'ka 'dhiö 'ma, 'maa- dɔ.

²³ Pë do 'a- dɔ 'ö tɔɔ -dhe 'saadhö 'a bɔ -na -a -bha, -Zuu 'slööslö -ya -pö n -dhë □nεε -dho -kanso 'kɔɔdhö -sü 'iin 'yënnghɔdhe -wo -ya -sü 'ka n -ma 'ka.

²⁴ Pë 'a- dɔ 'ö tɔɔ n -ma -kë -a 'gü -sü □bhlë 'yaa -dhö, ma gia- n -ma 'ka. 'Kεε pë dho kë 'ö tɔɔ a -mɔ Dëmε Yesu -bha yuö 'yö- dɔ n kwεε bhë -a 'dhiö 'to -sü -bha. Yuö bhë 'ö tɔɔ 'wuntaɔsë 'ö -gban -Zlan -bha 'glusë 'ö- -kë mε 'bhee- -nu 'ka, -a -wun -bha bhë 'a- □blεε'- mε -nu -dhë.

²⁵ A -kë ka ziën 'dhiö 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe -bha bhë -a □blεε ka -dhë -sü 'ka. 'Kεε a- □dɔa' zlöö □nε mε gbe 'yaa -dhö ka ziën gɔ kö -yö 'ö 'yan dɔ n -ma, 'ö tɔɔ a 'dhoë- 'go ka 'piö.

²⁶ Pë 'ö -kë 'ö □dεε □nε 'a- pö -na ka -dhë -kɔ □yɔɔn -a -ta -sü 'ka □nεε: Mε 'ö 'dhoë- 'ö -de □dhɔng zian kpengdhö □nε -a -ta ka ziën kö n -kɔ 'yaa- 'gü bhë 'ö bhë.

²⁷ Bhii pë -nu 'wo -gban -Zlan -bha ka dha -sü 'ö- yö 'ko 'dhiö 'ö -de □zuö' 'piö bhë -a -bha, a- 'plε -blεε ka -dhë, n 'ka- gbe -bin ka -gɔ.

²⁸ -Ka ka -zo kë ka -de 'piö, 'ka ka -zo kë -tuë -pë 'ö -Zuu 'slööslö -yö ka -ya -an -maakëmε -nu 'ka -an 'piö! 'Go mü 'zü, -ka ka -zo kë -Zlan -bha mε -nu -dho 'kuë- -sü, 'ö yö gia- 'ö- dho 'ö -de Gbô fei 'ö- -lo -an -wun 'gü bhë -an 'piö 'pö!

²⁹ Bhii a- □dɔa' □nε □ya kë □nε 'ma 'dho, mε -nu 'wo dho bho -tɔn -bha gben-

'dhiözë -nu -bha, 'ö 'wo dho 'wun yaa -nu kë 'bhla -tuë -nu 'ka, -wo -dho nu ka ziën.

³⁰ 'Ö ka ziëndhe gia- 'gü mε 'bhaa -nu dho □luu'- -waan □sua -wun -nu □blεε'-, -waan Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε bho zian kpengdhö -ta kö -waan ziö wo 'piö.

³¹ -A -wun 'gü -ka ka -zo kë ka -de 'piö! 'Go mü 'zü, -yö kë ka 'yaan □nε a -kë ka 'piö -kwε -yaaga 'piö. 'Töng 'saadhö 'ka, 'a -dhio dɔ ka -dhë, bhii a -kë -ya -sü 'ka ka □wuën' kö a 'gbo -nu bɔ -na.

³² Zlöö □nε bhë, 'ma ka 'kluën bho -Zlan -bha kö -yaan 'ö -zo kë ka 'piö. 'Go mü 'zü 'wuntaɔsë 'ö -gban -a -bha 'glusë -bha, -yö -dho 'ö -zo kë ka 'piö 'pö. -Kɔ -mɔ 'wun -bha -sü -yö -Zlan -gɔ kö -yaan ka □faan' 'më, 'go mü kö -yaan pë -sεεbɔ -nu 'ö -an 'to go, 'ö -an -ya mε -nu 'saadhö 'wo- -bha 'ka -an -gɔ bhë -yaan nu ka -dhë.

³³ N -zo yaa kë mε gbe -bha 'wëü- -nu, 'sënnng -nu, sɔ -nu -an gbe 'piö.

³⁴ Ka gia-, ka- □dɔa' □nε ma gia- n □kwaa' -yuö □nε 'a- -kë 'ö ma 'dhö, n 'piö -mε -nu 'dhö, pë 'ö yi -bha -wun -yö yö 'ö -a -bha 'a- yö.

³⁵ -A -kë 'dhö -sü 'ka, a- -zɔn ka -dhë □nε, 'ka yuö kë kö 'kaan- nu 'yename -nu -dhë, kö kwa -zo -yö -büö kwa Dëmε Yesu -wo 'ö -kë □nεε: <Ü -bha pë -nu mε -dhë -sü -yö ü -bha 'wun -së □va 'ka 'ö □zië' mε -bha pë -nu ü -dhë -sü -ta.> »

³⁶ □Dhe 'ö Pölö □ya yën 'wun □blεε' -sü -bha, 'ö waa- mε -nu 'wo bhë 'wo -lo wo kɔɔn 'gü, 'wo □bhεa -Zlan -dhë.

³⁷ □Dhe 'ö □wa yën □bhεa' -sü -bha, 'wo wo -wo -da Pölö -dhë 'gbo 'ka, 'ö tɔɔ Pölö -dho -yö -an -kë □duö.

³⁸ -An 'plε wöödhe -yö -kë -siö -sü 'ka □duö, -a pö 'ö Pölö -ya wo □nε wo 'ka 'dho wo 'yan dɔ 'ö -bha gɔ bhë -a -wun 'gü. 'Ö 'wo- dɔ zian, 'wo dho 'wo □loë' 'yitago □taa.

21

Pölö -bha -dho Zeluzalemë -sü

¹ □Dhe 'yië -kan yi 'kuë-, 'yi -da 'yitago 'gü, 'yi dho vεεdhö Kɔsö -se 'gü. □Dhe 'ö- -ta -dhe □ya □kpaɔ, 'yi dho Lɔdö, 'ö 'go mü 'zü, 'yi dho Patala plöö.

2 'Ö 'yitagö do 'ö -kë dho □dhia Fenisi -se 'gü, 'yi- yö. 'Ö 'yi -yaa 'gü 'yi dho.

3 'Yi dho 'yi -lo 'sëgö 'ö 'yi ziën 'wo- -dhe Siplë -a 'sö; 'sëgö bhë yi -to 'yitagö 'gü, 'yi- yö yi 'dhiö. 'Ö 'yi- to yi □kwaa- 'gü □zian', 'yi dho Sili -së 'gü □zian'. 'Yi dho 'yi -lo Tii, -dhe 'ö 'yitagö dho □kwëë- □yö- -a -bha bhë -a -bha, 'yi □yö mü.

4 Yesu -wun -dhe 'wun gia- -më 'wo -kë mü bhë, □dhe 'yi -an yö, 'yi 'dhöögö do -kë -an 'piö mü. 'Ö -Zuu 'slööslö -yö bō Yesu -wun -dhe 'wun gia- -më -nu 'wo 'ma bhë -an -ta, 'wo- pö Pölö -dhë kö □kun 'ö dho Zeluzalemë.

5 □Dhe 'yi 'dhöögö do 'dhiö pa -an 'piö mü, 'ö 'yi 'dhoë- dho yië- 'ta 'ka 'dhiö, 'ö wo -nu, wo -bha dhoo -nu, wo -bha 'në -nu, 'wo yi dō zian- 'yi goë plöö, 'yi □loë' 'yoo 'dhiö. -Dhe bhë -a 'gü, 'yi -lo yi kpon 'gü 'yi □bhea.

6 □Dhe 'yië yën -wo -da yi 'ko -nu -dhë -sü -bha, 'ö 'yi -da -na 'yitagö 'gü, kö wo -de 'pö -wo 'dho -na wo -gö plöö.

7 'Ö 'yi dho yi -bha 'ta 'ka 'dhiö, 'yi □loë' Tolemaisö plöö. 'Ö 'yi -büö -da dhegluzë -nu 'wo -kë mü -an -dhë, 'ö -dhekpaoyi më bhë 'yi- -kë -an 'piö mü.

8 □Dhe -dhe □ya 'po, 'ö 'yi dho yi -bha 'ta 'ka 'dhiö, 'yi dho 'yi -lo Sezale plöö. -Dhe bhë -a 'gü 'yi -da -Zlan -wo □blëë' -më Filipö -gö kö, 'ö 'yi wö mü. Filipö bhë -yö -kë më -lü 'slaple 'wo -an -ya Zeluzalemë bhë -a më do 'ka.

9 'Ö- 'dhu -dō 'püë- -nu -yiisië -wo -kë -Zlan 'dhi -wo □blëë' -më -nu 'ka.

10 Yi -dhekpaoyi □plëëzë -kë mü. 'Ö -Zlan -wodhiölomë do 'wo- -dhe Agabusö 'ö go Zude -së 'gü, 'ö nu yi 'piö.

11 'Ö Pölö -bha -dō sō -ta -du kwi sü, 'yö ö -gen -nu, ö -kō -nu -lö -a 'ka, 'ö- pö: «'Wun 'ö -Zuu 'slööslö -ya □blëë 'ö □në: <Göön- 'ö- -bha -du kwi 'dhö □në, Zuifö -nu -wo -dho -a -lö Zeluzalemë □në -kō □në -a 'dhö. 'Go mü 'wo dho -a dō më -nu 'waa Zuifö 'ka -an kwëë.> »

12 □Dhe -wo -nu 'wo bhë 'yië- ma, yi gia- -nu, më -nu gia- 'wo -kë Sezale, 'yi- pö Pölö -dhë kö □kun 'ö dho Zeluzalemë.

13 'Yö- -daa -kë 'ö- pö: «-Më 'ö -kë 'ka 'gbo -nu bō kö n □zuö' 'klo -yaan bhö □ë?

Pë 'ö n -zo 'piö bhë -a 'plë 'yaa -mü tō n -lö -wun, 'këë -yö n -dhë -së 'pö kö 'a ga Zeluzalemë Dëmë Yesu -wun 'gü.»

14 'Këë □dhe 'ö -kë □në Pölö 'yaa 'we -na yi -wo -bha, 'ö 'yi yi bō -a -pö -a -dhë -sü 'ka kö □kun 'ö dho, 'ö 'yi- pö: «Pë 'ö kwa Dëmë -zo 'kun -wun 'ka, -yö kë!»

15 □Dhe 'yië -dhekpaoyi 'bhaa kë mü, 'yi yi -bha □kwëë- dhu 'yi dho Zeluzalemë.

16 Yesu -wun -dhe 'wun gia- -më 'bhaa -nu 'wo go Sezale, -wo -dō yi -gö yië- 'ta 'sü -sü -nu 'gü. 'Wo dho yi 'ka göön- 'wo- -dhe Nason 'ö go 'sëgö 'ö 'yi ziën 'wo- -dhe Siplë -a 'gü, 'ö -kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -më zii 'ka bhë -a -gö kö, 'ö 'yi -wo mü.

Pölö -bha -bhödhia -kë Zakö -gö -sü

17 □Dhe 'yië 'dho 'yië -lo Zeluzalemë, yi dhegluzë -nu 'wo mü -wo yi -nia -kun □zuögludhi 'ka.

18 □Dhe -dhe □ya 'po, yië- Pölö -nu 'yi dho Zakö -gö kö, -dhe 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -më -nu 'wo 'ma -an -bha më ziizii -nu -wo nu -a -bha wo 'ko □bhaa mü bhë -a 'gü.

19 'Ö Pölö -yö -büö -da -an -dhë, 'go mü 'ö pë -nu 'ö -Zlan -yö bō -a 'ka Pölö -ta 'ö- -kë më -nu 'waa Zuifö 'ka -an ziën bhë, 'ö- □blëë -an -dhë do do 'ka.

20 □Dhe 'ö- -wo -nu 'wo bhë □waa- ma, 'wo yö -Zlan 'tō -blü -sü 'gü. □Dhe □ya kë 'dhö, 'wo- pö Pölö -dhë: «Yi dheglu, -bhö ü 'to 'to yi -wo -bha! Pë -nu 'wo kë -na Zeluzalemë plöö zö 'wo □në: Zuifö -vuu □plëëzë □wa kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -më 'ka. -An 'plë, -Zlan -bha tōng -nu 'ö Moizö -ya nu kwa -dhë bhë, -wa -kun -së 'ka.

21 'Këë -wa -ma □në ü Zuifö -nu 'wo -pën -sü 'ka 'së gbë -nu 'gü, ü -an -daan □në -wo wo □kwaa'- Moizö -bha tōng -nu -zü, 'go mü kö □kun 'wo wo -bha 'në -nu zë 'böng, 'iin kö □kun 'wo 'ta sü Zuifö -nu -bha wo -kō 'ka.

22 □Dhe 'ö 'dhö kö kwa -dho -a -kōklë □ë? Yi- dō □në më -nu -wo -dho dho wo 'kuë- dhö □va 'ka. Bhii -wo -dho -a ma □në 'bha nu zö.

23 □Dhe -kë 'dhö pë 'yi 'dhoë- -a pö ü -dhë □në, -bhöë kë! Göön- -nu -yiisië 'ö 'wo pë do 'tō go -Zlan -dhë -wo yi -gö zö.

24 'Dho -an 'piö kö kaa- me -nu 'wo bhë 'kaan- -bhökuëdhe 'ö dho ka kë 'slööslö -Zlan wö 'dhiö -a kë ka 'ko □bhaa! 'Go mü 'zü 'üen- -an -bha -kë 'slööslö -sü slabhoëpë 'wëuga nu! □Ya kë 'dhö, me 'plesen dho -a 'wun dö □ne pë -nu 'wo- □blëë ü -gö bhë, 'wun gia- 'yaa -mü, 'këë ü ü -bha -tosiadhe -kë Moizö -bha tong 'kun -sü 'ka.

25 -A me 'ö -gban me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka, 'ö □wa kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- me -nu 'ka bhë, pë 'ö 'yi- yö -së -an -bha 'ka 'yi- □blëë -an -dhe 'sëedhe 'gü, 'yi- bö -an -dhe 'ö töö: Kö □kun 'wo -köpë -nu 'wo sla- bho -na -an 'ka gbapë -nu -dhe bhë 'wo- -bhö; kö □kun 'wo fei -bhö! 'Go mü kö □kun 'wo wü 'ö- fei yaa -lo 'wo- -bhö, 'ö töö -yö -ga □nëngdhe 'gü. 'Go mü 'zü kö □kun 'ö me gbë -yö -da 'ö 'bha -bha dhe 'piö; kö □kun dhebö gbë -yö -da 'ö 'bha dhe -bha göön- 'piö, kö □kun -dadhëü -nu -wo wö -kö yaa -kë wo 'ko 'piö!»

26 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Polö waa- göön- -nu -yiisië 'wo bhë 'wo dho. □Dhe 'ö -dhe □ya □kpaö, 'ö wo 'plë 'wo -kë 'slööslö -sü -bhökuëdhe bhë -a -kë wo 'kuë-. 'Yö Polö dho -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü, 'ö 'töng 'ö -kë 'slööslö -sü bhë 'ö dho yën -a 'ka bhë 'ö- pö me -nu -dhe. 'Ö töö yi 'ö 'dhö bhë, 'ö dho me -nu -yiisië 'wo bhë -an -bha slabhopë □sonng' nuë.

Polö -kun -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü -kö

27 □Dhe 'ö -dhekpaoyi 'slaple 'ö Polö -ya -wun □blëë bhë -yö 'dhoë- -lo, 'ö Zuifö -me 'bhaa -nu 'wo go Azi □zian', 'wo Polö yö -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü. 'Ö 'wo me -gbaa □zuö' □luu Polö -gö kö -waan -a kun.

28 'Wo yö □gblaa 'gbla -sü 'gü □woë' □nëë: «Izlaelö -me -nu, -ka nu yi -dhë! -Ka -dhe -ga, göön- 'ö □ne -yö -bö -dhe 'saadhö 'plë 'gü, 'ö me 'plë -daan -a pö -sü 'ka □nëë me 'yi Izlaelö -me -nu 'ka, Moizö -bha tong -nu waa- -Zlan -gba -a 'gü -kö 'ö □ne yi □bhlë 'yaa -dhö! 'Go mü 'zü, □ya -da me 'yaa Zuifö 'ka -a 'ka kwa -bha -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü; -dhe 'ö 'slööslö bhë □yaa- kaa -dhuuzë!»

29 (Pë -kë 'wo- pö 'dhö bhë 'ö töö Trofimë 'ö go Efezö bhë, -wa -yö Polö 'piö, pö- bhë -a 'gü, 'ö 'wo wo -zo -ta □ne Polö -yö □daa' -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü.) Kë 'ö- wo 'dhö

bhë -a -gen töö me -nu 'waa Zuifö 'ka -an □dua' 'yaa -mü kö -wo -da Zuifö -nu -bha -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü.

30 'Ko □blüüblüdhe -yö -mö pö- bhë -a 'gü. 'Ö pö- bhë -a 'gü -me -nu -wo -bla sü, 'wo goë -dhe 'saadhö -bha, 'wo nu 'wo Polö kun 'ö 'wo- □gböö gbö, 'wo- bho -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü. 'Wo to mü, 'wo 'kwëë -nu -ta.

31 -Wo -kë -a këdhe □mëë' □dhia -be kö -waan Polö zë. 'Ö to mü, 'ö 'wun bhë 'ö- tao -yö -lo Wlömë -me -nu -bha 'dhasi □lamë □va 'ö -kë Zeluzalemë plöö mü -a -ta □nëë, 'ko □blüüblüdhe □ya -da plööme -nu ziën -de.

32 -Dhe do bhë 'ö to -a -bha 'ö 'dhasi -göme waa- 'dhasi -nu -an sü 'ö 'piö, 'wo dho me -gbaa 'gü 'ma. □Dhe 'ö -an 'yan □ya -kpën 'dhasi □lamë □va waa- 'dhasi -nu gia- 'wo bhë -an -bha, 'wo wo bö Polö -ma -sü 'ka.

33 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö 'dhasi □lamë □va -yö □yöön Polö -bha 'ö- pö 'ö -bha 'dhasi -nu -dhe -wo Polö 'kun, -wa -lö □yöoga □plë 'ka. 'Go mü 'yö me -nu 'wo -kë Polö -zü 'to bhë 'ö -an □dhëë' kpa pë 'ö- 'ka 'iin pë 'ö- -kë -an -wun 'ka.

34 'Këë me -gbaa -nu 'wo bhë -an ziën me 'bhaa -nu -wo -kë □gblaa 'gbla -sü 'gü 'wun gbë 'ka, kö- me 'bhaa -nu -bha -yö kë -na 'wun gbë 'ka. □Dhe 'ö -wo do kpengdhö 'ö 'dhasi □lamë □va dhoë- ma yaa kë -dhö -an ziën, 'yö- pö 'ö -bha 'dhasi -nu -dhe -wo 'dho Polö 'ka -an -bha -yadhë -bha.

35 □Dhe 'ö □wa -lo 'kö 'kpan 'dhiö 'ö 'dhasi -nu -de gia- -wo Polö -bun wo -kö -ta dhuö, me gbung -nu -gö dö 'wo- wo 'yënnng -a -gö bhë -a -wun 'gü.

36 Bhii 'ö töö me -nu 'saadhö 'wo -kë -ziö -an 'piö □dhia, -wo -kë -a pö □dhia -wa zë.

Polö -bha 'ö -de -ta -za dö -sü

37 'Dhasi -nu -wo -kë 'dho □dhia Polö 'ka wo -gö -yadhë -bha, 'ö Polö -ya pö -an -bha □lamë □va bhë -a -dhe Glëkö -wo 'gü □nëë: «A -möa -bha kö 'a 'wun 'bhaa □blëë ü -dhe -a?»

'Ö 'dhasi □lamë □va bhë -ya □dhëë' kpa 'ö- pö: «Ü Glëkö -wo -ma -a?»

38 □Dhe 'ö 'dhö bhë kö 'bhaa Ezitö mi 'ö nu me -nu □zuö' □luu' -sü 'ka 'se □köönme

-go bhë, 'ö dho mezëme -nu -vuu -yiisië 'ka 'yënnng □taa zö □ne -a 'ka a?»

39 'Ö Pölö -ya -daa -kë 'ö- pö: «Zuifö -mü n 'ka, 'ö 'a Taasö -pö 'ö Silisi -se 'gü 'ö- 'to 'dhö bhö -sü 'ka bhë 'a- 'gü 'në 'ka. -Bhö 'we -a -bha n -go kö 'a 'wun □blëe'- me gbung -nu 'wo □ne -an -dhë!»

40 'Ö 'dhasi □lame □va 'ö bhë 'yö -we -a -bha -a -go. 'Ö Pölö -yö do 'ko 'kpan -ta, 'ö 'ö -ko -ta zë me -nu 'wo bhë -an -dhë.

□Dhe 'ö -dhe -ta □ya ga diindhö, 'ö Pölö -yö 'wun □blëe -an -dhë -an -de -go Eblö -wo 'gü 'ö- pö:

22

1 «N dhegluzë -nu, n dë -nu, -ka ka 'to 'to n -de -bho ka kwëe -wun 'a 'dhoë- □blëe ka -dhë □ne -a -bha!»

2 □Dhe 'ö □waa- -bha 'wun -blëe wo -wo 'gü -sü ma, 'ö -dhe -yö ga diindhö 'zü □duö -an -ta. 'Ö Pölö -yö 'wun □blëe -an -dhë 'ö dho -a 'ka 'dhiö 'ö- pö:

3 «Zuifö -mü n 'ka, a -bhö Taasö -pö 'ö Silisi -se 'gü bhë -a 'gü, 'këe 'a □kpea Zeluzalemë zö. 'Ö n □daanme -yö -kë Gamalielö 'ka, 'yö n □daan -së 'ka kwa 'bhema -nu -bha tong 'kun -ko 'ka. A -pa -kë 'siözë -sü 'ka -Zlan -bha yuö kë -sü 'gü □ne -ko ka gia- 'ka- 'ka □dëe □ne -a 'dhö 'pö.

4 A me -nu 'wo kwa Dëme -bha 'wun -dhe 'wun gia- -zian -dëü gbe 'ö bhë -a sü, a -an 'klo -bhö, 'a -an zë -a 'ka. A goon- -nu, dhoo -nu -an -kun, 'a -an -zuö -kanso 'gü.

5 Slabhome □va waa- me ziizii -nu 'wo Zeluzalemë zö, -wo -dho □yoon n -wo -ta □ne 'wun gia- 'a -blëe. Me gia- 'wo bhë -wo 'sëedhe -nu n -dhë kö 'a dhoë 'aan- -zon kwa dhegluzë -nu 'wo Zuifö 'ka 'wo Damasö plöo -an -dhë. 'A dho kö 'aan- Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo 'ma -an 'kun, 'aan- nu -an 'ka Zeluzalemë kö -an 'klo -yaan bhö.

(Këyuö -nu 9.1-19; 26.12-18)

6 □Dhe 'ma -da zian -ta, 'a □yoon -na Damasö -dhe 'soo, 'ö to mü kö lënnng 'gü -dhe □ya do bhë, 'ö -dhepuudhe □va -yö go dhang- 'gü, 'ö bhü n -zü 'to,

7 'a -püö sia-, 'ö 'a -wo do ma. 'Ö 'we -wo bhë 'ö- pö: <Solö, Solö, -më 'yö -kë 'ü n 'klo bhö □ë?»

8 'A- □dhëe' kpo 'a- pö: <Dö -mü ü 'ka e, n Dëme?» 'Ö- pö n -dhë: <Ma Yesu 'go Nazaletë 'ü n 'klo bhö -na bhë.>

9 Me -nu 'wo -kë n 'piö, -wo -dhepuudhe bhë -a -yö, 'këe 'we -wo 'ö 'wun □blëe n -dhë bhë waa- ma.

10 'A- □dhëe' kpo 'zü 'a- pö: <-Më 'a dho -a kë □ë, n Dëme?» 'Yö- pö: <-Bhö □luu'- 'ü 'dho Damasö! -Dhe bhë -a 'gü □ne pë 'ö -Zlan 'dhö -a 'piö kö 'ü- kë bhë, 'wo dho -a □blëe'- -a -bha ü -dhë.>

11 □Dhe -kë □ne n 'yënnng -yö -trö -sü 'ka, -dhepuudhe 'bhü 'ö yö n 'yënnng bhë -a -wun 'gü, n -ma me -nu -wo -ya n □kwëe' -bha, 'wo -da n 'ka Damasö plöo.

12 Goon- do 'wo- -dhe Ananiasö 'ö -Zlan □bhleyame giagia 'ka, 'ö -kë me 'ö kwa -bha tong -nu kun -a 'ka, 'ö Zuifö -nu 'wo Damasö plöo 'wo- -wun -sëebö -nu □blëe bhë -yö -kë mü.

13 -Yö -nu 'yö n yö, 'ö- pö n -dhë: <Solö, n dheglu, ü 'yan -yö -dhe yö 'zü -dëüwo!> 'Ö to mü, 'a -dhe yö 'zü 'ö 'a- ga.

14 'Ö- pö n -dhë: <Kwa 'bhema -nu -bha -Zlan -yö ü -sü 'dhiö kö 'üen- pë 'ö- -zo 'kun -pë 'ka -a do kö me 'ö me do 'kpaan 'ö kpengdhö 'ö- Gbö 'ka bhë 'üen- yö, 'go mü kö 'üen- -a dhiö -wo -nu ma.

15 Bhii ü -dho kë -a -bha -tomö 'ka, kö pë 'ü- yö -waa pë 'ü- ma, -a □blëe'- me -nu 'saadhö wö 'dhiö.

16 □Dhe 'ö 'dhö, -më 'ü -ya -a -go -e? -Bhö □luu'-, 'ü- kë kö -wo ü -bö yiö, 'ü- kë 'zü kö -Zlan -yö ziö ü -bha 'wun yaa -nu -ta Dëme -dhe -sü 'ka kö -yaan nu ü -dhë.> »

'Dho -ko 'ö Pölö -yö dhoë me -nu 'waa Zuifö 'ka -an 'piö bhë, -ya -wun -blëe

17 Pölö -yö 'wun -blëe 'ö dho -a 'ka 'dhiö 'ö- pö: «□Dhe □ya kë 'dhö, a -ye n 'zü 'a nu Zeluzalemë. Yi do 'ka, □dhe 'a -kë □bhea' -sü 'gü -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü bhë, 'ö 'a 'yanpiöpë do -yö.

18 'Yanpiöpë 'ö bhë -a 'gü, a kwa Dëme -yö, 'ö- pö n -dhë: <-A kë 'siösiö 'ü 'go Zeluzalemë -dhe 'ö □ne -a -bha! Bhii -a 'gü -me -nu waa 'dho we n -wun 'ü- □blëe' -na -an -dhë bhë -a -bha.>

19 'A- -daa -kë -a -gɔ 'a- pö: <N Dëmɛ, wo gia- -wa ɔda' ɔnɛ, mɛ -nu 'wo ü -wo -dhe 'wun gia-, a -an -zuö -kansa 'gü. 'Go mü 'zü 'a- -kë 'wo -an -ma -klaa 'ka Zuifö -nu -bha -bhokuekɔ -nu 'gü.

20 'Ö go mü, yi 'wo Etienë 'ö ü -bha 'wun -nu ɔblɛɛ mɛ -nu -dhë bhë 'wo- zaa bhë, a -kë mü, 'ö ma -de 'pö 'ö- 'yi -yö -kan n -dhë 'ö 'a -an -bha gblang -nu ɔwaannu.>

21 'Kɛɛ kwa Dëmɛ -ya -pö n -dhë: <-Bhö 'dho, bhii a ü -bɔ 'ma ɔgbiin mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka -an 'piö!> »

Polö waa- Wlömë -mɛ -nu -bha 'dhasi ɔlame ɔva

22 Mɛ gbung -nu 'wo bhë -wo wo 'to -to -a -wo -bha 'ö dhoë 'ö 'wun -nu bhë 'ö- 'plɛ ɔblɛɛ -a 'ka. 'Kɛɛ ɔdhe 'ö- -wo -kaanta 'ö -kë -a -bha 'dho -sü mɛ 'waa Zuifö 'ka -an 'piö bhë 'wo- ma, 'ö -an 'plɛ -wo yö ɔgblaa 'gbla -sü 'gü ɔnɛɛ: «Gɔɔn- bhë, -kaa zë, 'ka- bho mɛ -nu 'yan 'dhiö! -Tosiadhe kë -sü yaa- -ma 'kun!»

23 'Wo yö ɔgblaa 'gbla -sü 'gü kö -wo wo -bha sɔ -nu ɔpɛɛ' -na wo -de -bha, 'go mü kö -wo -büöbi -nu -pɛn -na 'dhuu, 'ö tɔɔ kö Polö ɔya 'wun yaa ɔblɛɛ' -Zlan -gɔ wo 'gü.

24 'Ö 'dhasi ɔlame ɔva -ya pö ö -bha 'dhasi -nu -dhë -wo 'dho Polö 'ka wo -yadhe -bha, 'go mü kö -wa -ma -klaa 'ka kö pë 'ö -kë 'ö mɛ gbung -nu 'dhö ɔgblaa 'gbla -na -a 'piö bhë -yaan -a ɔblɛɛ'. 'Ö 'wo dho -a 'ka 'dhasi -nu -gɔ -yadhe -bha.

25 'Yö ɔdhe 'ö ɔwaa- -lö kö -waan -a -ma -klaa 'ka, 'ö Polö -ya pö 'dhasi -nu -gɔmɛ 'ö -kë mü bhë -a -dhë: «Wlömë 'në -mü n 'ka; ka ɔdua' -mü kö Wlömë 'në 'ö za 'yaa- 'kun, 'ka- -ma -klaa 'ka a?»

26 ɔDhe 'ö- -wo bhë ɔyaa- ma, 'ö dho 'ö- ɔblɛɛ 'dhasi ɔlame ɔva -dhë 'ö- pö: «'E, -më 'ü 'dhoë- -a kë bhë ɔɛ? Mɛ bhë Wlömë 'në -mü -a 'ka!»

27 'Ö 'dhasi ɔlame ɔva gia- -yö nu Polö 'piö, 'ö- ɔdheɛ' kɔɔ ɔnɛɛ: «ɔYa kë ɔnɛ Wlömë 'në -mü ü 'ka, -bhö -a ɔblɛɛ' -n -dhë!»

'Ö Polö -ya pö -a -dhë: «ɔIi-, Wlömë 'në -mü n 'ka.»

28 'Ö 'dhasi ɔlame ɔva -ya pö -a -dhë: «Ma 'pö 'wëüga ɔva 'a- go 'aan- ɔtun kë -na Wlömë 'në 'ka.» 'Ö Polö -ya pö -a -dhë:

«Ma 'pö, n 'ka 'wëüga nu 'aan- ɔtun kë -na -a 'gü 'në 'ka, 'kɛɛ 'a -bhɔ -a 'ka.»

29 ɔDhe do bhë 'wo to -a -bha 'ö mɛ 'wo- -kë 'waan- -a -ma kö -yaan 'wun ɔblɛɛ' -bhë, 'wo bhɔ -a -dhë ɔtaa'. 'Ö 'dhasi ɔlame ɔva -de 'pö, ɔdhe 'ö ɔyaa- 'wun do ɔnɛ Polö 'ö Wlömë 'në 'ka bhë, 'ya- -lö ɔyɔɔ' 'ka, 'suö -yö -da -a 'gü, 'ö tɔɔ Wlömë -mɛ -nu -bha 'sɛ ɔkɔɔnmɛ ɔva -yö -dho za do -a -bha pë 'ö- -kë bhë -a -wun 'gü.

Polö -yö -dho zakanmɛ ɔva 'dhiö

30 'Kɛɛ 'dhasi ɔlame ɔva -yö -kë -a 'piö kö pë 'bhle 'ö -kë 'ö Zuifö -nu -wo 'wun do Polö -bha bhë 'ö- -gɛn ma. -A -wun 'gü, ɔdhe -dhe ɔya ɔkpaɔ, 'ö ɔyɔɔ' bho Polö -bha, 'yö ö -wo pö slabhome -gɔmɛ -nu waa- Zuifö -nu -bha -yakuëkëmɛ -nu -an -dhë 'wo nu wo 'ko ɔbhaa. ɔDhe ɔya kë 'dhö, 'ö 'wo Polö sü 'wo nuë 'wo- do -an ziën.

23

1 'Ö Polö -yö -yakuëkëmɛ -nu 'plɛ -ga, 'go mü 'ö- pö -an -dhë: «Dhegluzë -nu, n -ma -tosiadhe 'a- -kë 'ö dho 'ö yöë ɔdɛɛ -bha -Zlan wö 'dhiö bhë, a- -kë ɔzuö' 'puu 'ka.»

2 'Ö slabhome ɔva Ananiasö -ya pö mɛ -nu 'wo -kë Polö 'sɔɔ bhë -wa 'dhi -ma.

3 'Ö Polö -ya pö: «-Zlan ɔnɛ 'ö dho ü -ma, bhi 'ü -kë ɔnɛ 'kɔ bun 'ö 'wo 'yɔɔ 'puu -da -a -bha bhë -a 'dhö 'ü ɔnɛ! Ü -ya -dhe bhë -a 'gü kö 'üën- za 'ö tong -ya -zɔn -a do n -ma, 'ö- mɛ yaa bhɔ tong -bha, 'ü- -kë ü -wo -pö -an -dhë -sü 'ka ɔnɛ, -wo n -ma -a!»

4 'Ö mɛ -nu 'wo -kë Polö 'sɔɔ 'wo- pö -a -dhë: «'Bha 'si bho -Zlan -bha slabhome ɔva -gɔ!»

5 'Ö Polö -ya -daa -kë 'ö- pö: «Dhegluzë -nu, n 'ka- ɔtɛi' do ɔnɛ slabhome ɔva -mü, 'ö tɔɔ pë 'ö -ya -sü 'ka -Zlan -bha 'sëédhe 'gü -ya -pö: Kö ɔkun 'ü 'wun yaa ɔblɛɛ ü -bha 'sɛ ɔkɔɔnmɛ 'ka!»

6 Polö -ya ɔdaa' ɔnɛ -ya za 'gü -mɛ -nu 'wo bhë -an mɛ -kɔ 'pian do -wo -kë Saduse -mɛ -nu 'ka, 'ö -an mɛ -kɔ 'pian do 'dhö Falizi -mɛ -nu 'ka 'pö. -A -wun 'gü 'yö -we 'gbee- 'ka -an 'dhiö mü 'ö- pö: «Dhegluzë -nu, Falizi -mɛ -mü n 'ka, 'ö n dë -yö -kë Falizi -mɛ 'ka 'pö. A -ya -sü 'ka

n -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ka □ne -yö -dho -a
kë kö game -nu -wo 'go ga 'gü. Pë 'yö -kë
'wo za -ya -na n -ma bhë 'yö bhë.»

⁷ □Dhe 'ö □ya yën 'wun bhë -a □blæ' -sü
-bha, 'ö Falizi -me -nu waa- Saduse -me
-nu -wo yö zaodhe -kë wo 'kuë -sü 'gü.
'Ö 'gügludhe -yö -da -yakuëkëme -nu 'wo
bhë -an ziën.

⁸ Bhii 'ö tɔɔ Saduse -me -nu -wa -pö
game -nu wo 'ka 'dho go ga 'gü, 'iin -Zlan
-bha bome -nu, -zuu -nu -an gbë 'waa
'dhö, 'kë Falizi -me -nu -wo 'wun -nu 'wo
bhë -an 'plë -wun -dhe 'wun gia-.

⁹ 'Ö -an 'plë -bha 'we -wo -yö dho 'dhiö
'gbee- 'ka. 'Ö tɔnggɔme -nu 'bhaa -nu 'wo
-kë Falizi -me -nu 'ka bhë, 'wo □luu bhii
-an -wo yaa -mɔ 'kuë 'gbönggböng 'wo-
pö: «'Wun yaa 'ö gɔɔn- □ne 'ö dho -a kë
'yaa -dhö. -Yö -dho kë -zuu 'bhaa 'iin -Zlan
-bha bome □ne 'ö 'wun □blæ -a -dhë.»

¹⁰ □Dhe 'ö 'toë- zlöö kö -an -bha
zaodhekëwo □ya kë 'gbee-, 'ö 'suö -yö -da
'dhasi □lame □va 'gü kö □kun 'wo dho Pölö
□gaan gan -yaan 'to -an kwëe -yaan ga.
-A -wun 'gü 'yö- pö ö -bha 'dhasi -nu -dhë
□ne -wo □yɔɔ' -me -nu gbung 'gü 'ma, -wo
Pölö bho -an ziën, -wo dhoë -an -gɔ -yadhe
-bha.

¹¹ -A gbeng -yi me 'ö yö -a 'piö, 'ö kwa
Dëme -yö ö -de -zɔn Pölö -dhë 'ö- pö -a
-dhë: «-Bhö ü 'gü dɔ 'gbee-! 'Ö tɔɔ 'bha
n -ma -tɔmɔdhe kë Zeluzalemë zö. -Yö ü
-bha 'pö kö 'ü 'dho 'ü n -ma -tɔmɔdhe kë
'pö Wlɔmë plö.»

*Zuifö -nu -bha -dho 'ko □zlöö -sü kö
-waan 'wun yaa kë Pölö 'ka*

¹²⁻¹³ □Dhe 'ö -dhe □ya □kpaɔ, -a -dhiad-
hiö bhë, Zuifö -nu -wo -dho wo 'ko □zlöö,
'ö -an -dho 'kuë- -sü -yö -ziö me -lü 'gɔɔ-
-yiisië -ta; 'yö 'wo wo -wo -bhö □ne wo 'ka
'dho müpë gbë mü, 'iin wo 'ka 'dho -bhöpë
gbë -bhö, -a 'ke 'wa Pölö zë kö yö.

¹⁴ 'Wo dho 'wo bɔ slabhome -gɔme -nu
waa- me ziizii -nu -an 'piö, 'wo- pö -an
-dhë: «'Yië 'dho yi 'kuë- 'yië yi -wo -bhö yi
-de 'piö □ne, yi 'ka 'dho pë gbë -bhö 'ö dho
'ö yöë -a 'ka Pölö zë -yi -bha.

¹⁵ □Dhe 'ö 'pö, ka gia- kaa- zakanme □va,
-kaa -dhe 'dhasi □lame □va -gɔ kö -yö nu
Pölö 'ka ka □dhia, -a □blæ -a -dhë -sü 'ka

□ne, kaa- 'piö kö 'wun 'ö bhë 'ka ka -bha
giagia ma. Yi -zë, yi -mɔa 'gü -sü -mü kö
'yiën- -a 'to zian -ta, 'yiën- zë.»

¹⁶ 'Kë Pölö dheglu 'nëdhezë do gbö -yö
Zuifö -nu -bha -dho 'ko □zlöö -sü bhë -a
-ma. 'Ö dho 'dhasi -nu -bha -yadhe -bha
'ma, 'ö -da kɔɔ 'ö- -gen -bho Pölö -dhë.

¹⁷ 'Ö Pölö -yö 'dhasi -gɔme -nu 'wo bhë
-a me do □dhɔɔ -kë 'ö- pö -a -dhë: «-Bhö
'dho -dadhëü 'në gɔɔn- 'ö □ne -a 'ka 'dhasi
□lame □va 'piö! 'Wun -ya -gɔ kö -yaan -a
□blæ' -a -dhë.»

¹⁸ 'Ö 'dhasi -gɔme bhë, 'ö yö -a -dhë
'dhiö, 'ö dhoë 'dhasi □lame □va 'piö, 'ö-
pö -a -dhë: «Pölö 'yö -kanso 'kɔɔdhö bhë
-ya -dhe n -gɔ kö 'a nu -dadhëü 'në gɔɔn-
'ö □ne -a 'ka ü 'piö, 'ö tɔɔ 'wun -ya -gɔ kö
-yaan -a □blæ' -ü -dhë.»

¹⁹ 'Ö 'dhasi □lame □va -yö -ya -dadhëü
'në gɔɔn- bhë -a -kɔ -bha, 'ö- pö -a -dhë
-wo 'dho wo 'sloo 'ka, 'yö- □dhëe' kpaɔ 'ö-
pö: «-Më ü- 'piö kö 'ü- □blæ' -n -dhë -ε?»

²⁰ 'Ö- -daa -kë 'ö- pö: «□Dhia' Zuifö -nu
-dho nu ü 'piö; 'ö tɔɔ □wa 'dho wo 'ko
□bhaa kö -waan Pölö -dhe ü -gɔ, -yaan nu
-an -bha -yakuëkëme nu 'dhiö wo -wo 'ka
□ne, -yakuëkëme -nu -wa 'piö kö 'wun 'ö
bhë 'wo wo -bha kpinngdhö ma -a 'gü.

²¹ 'Kë kö □kun 'ü- -dhe 'wun gia-! Bhii
me 'wo -ziö me -lü 'gɔɔ- -yiisië -ta bhë,
□wa -bin kö -waan -püö -a -ta zian -ta,
-waan -a zë 'ö tɔɔ □wa wo -wo 'kpaɔ 'kuë-
do, -wo -bhö -sü 'ka □ne wo 'ka 'dho pë
-bhö, 'iin müpë mü, -a 'ke 'ö waa- zë -a
'ka. □Wa -mɔa 'gü 'saadhö, pë 'wo -yaa
-gɔ zlöö 'ö tɔɔ ü -bha -we -a -bha -sü kö
'üën- -a bɔ.»

²² □Dhe 'ö -kë 'pö 'ö 'dhasi □lame □va -ya
pö -dadhëü 'nëgɔɔnzë bhë -a -dhë: «'Wun
'ü- □blæ n -dhë □ne kö □kun 'ü- □blæ me
gbë -dhë!» 'Yö ö □kwaa- -zü 'ö dho.

Pölö -bɔ 'sedë Felisö -dhë -sü

²³ □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö 'dhasi □lame □va
-yö ö -bha 'dhasi -nu -gɔme □plë □dhɔɔ
-kë, 'ö- pö -an -dhë: «-Ka 'dhasi □këng'
□plë -dhe 'ko □bhaa! 'Go mü 'zü 'ka -ya
□soo □taa -me -nu 'gɔɔ- 'slaple 'sü; 'ka me
□këng' □plë 'ö 'dü 'dhö -an -gɔ -an 'sü! 'Ta
-mü, 'ka dho -a sü 'kaan- dhoë Sezale 'lële
'seisië -naa 'ka gbeng; -ka ka -de -pë kë!

24 -Ka Pölö -nu -bha □soo -nu □plëezë -nu 'sü ka 'piö kö 'kaan- 'ta -së sü 'kaan- 'dho 'kaan- □loë' 'sedë Felisö 'piö.»

25 'Ö 'sëedhe -kë ö -wo 'ka □ne:

26 «Ma Klodö Lisia, 'a 'sëedhe □ne -a bə. N -gotaame □bhlëzë, 'sedë Felisö, 'bha □büee!

27 Zuifö -nu □wa gəon- 'a- bə ü -dhë 'ma bhë -a 'kun kö 'waan- -a zë. 'Kee □dhe 'ma- ma □ne Wlomë 'në gia- -mü -a 'ka, 'ö 'a ma 'dhasi -nu bə 'wo -sə -an ziën 'ö 'wo- bho mü.

28 □Dhe -kë □ne a -kë -a 'piö kö pë 'ö -kë 'ö Zuifö -nu -wo 'wun də -a -bha bhë 'aan- -a ma, 'a dho -a 'ka -an -bha -yakuékëme -nu 'dhiö.

29 Pë 'a- ma mü 'ö tə -wo za -də -a -bha, 'wun 'ö -gban -an -de -bha tong -nu -wun -bha -a -wun 'gü. 'Kee 'wun 'bhaa 'wo dho -a də -a -bha kö -yaan kë -a -zuö -kanso 'gü -gen 'iin -a zë -gen 'ka yaa kë -dhö.

30 'Ö 'go mü 'zü, □dhe □waa- pö n -dhë Zuifö 'bhaa -nu □wa 'dho wo 'kuë- -a -gə, 'ö 'a to mü 'a- bə ü -dhë, 'a- pö me -nu 'wo za də -a -bha bhë -an -dhë -wo nu wo -bha za bhë -a 'ka ü 'dhiö 'ma.»

31 'Ö -wo 'ö □lame □va -ya pö -an -dhë bhë, 'wo- -kë. 'Wo Pölö sü gbeng -yi gia- bhë -a 'gü, 'wo dho -a 'ka Antipatrisö -pö 'gü.

32 □Dhe 'ö -dhe □ya 'po, 'dhasi -nu me 'wo 'ta sü wo -gen -ta bhë, -wo -ye wo 'zü 'wo nu Zeluzalemë plöö, 'ö -an me 'wo □soo □taa bhë waa- Pölö -nu 'wo dho 'ta 'ka 'dhiö.

33 □Dhe 'ö □wa 'dho □wa -lo Sezale plöö, 'ö 'dhasi -nu -wo 'sëedhe bhë -a nu 'sedë -dhë, 'ö 'wo Pölö -lo -a kwëë.

34 'Ö 'sedë -yö 'sëedhe bhë -a pö. 'Go mü 'ö Pölö □dhe' kə 'sə 'pian me 'ö go -a -ta bhë -a -wun 'ka. □Dhe 'ö □yaa- ma □ne -yö -go Silisi -sə 'gü,

35 'yö- pö Pölö -dhë: «□Ya kë □ne me -nu 'wo 'wun də ü -bha bhë □wa nu □sia, a -dho n 'to to ka -bha.»

'Go mü 'yö- pö ö -bha 'dhasi -nu -dhë -wo 'dho Pölö 'ka, 'kə 'ö Elödö -ya də bhë -a 'gü, -wo wo -zo kë -a 'piö.

24

Zuifö -nu -wo 'wun -də Pölö -bha

1 □Dhe 'ö -dhekpəyü 'soodhu □ya ziö, slabhome □va Ananiasö waa- me ziizii 'bhaa -nu 'dhö waa- -an -gə 'dhiö -me 'wo- -dhe Təetulusö, -wo -dho Sezale, 'wo dho 'sedë Felisö 'dhiö kö 'waan- Pölö -ta -zəon -a -dhë.

2 'Ö 'wo Pölö □dhə -kë, 'yö nu. 'Ö Təetulusö -yö yö 'wun -də Pölö -bha -sü 'gü 'ö- pö:

3 «Yi -gotaame -wungbeezë, Felisö, ü -kë -gəme 'kpaakpa giagia 'ka; yi -potaasü 'ka 'sə 'ö □ne -a 'gü 'təng □va 'piö. 'Go mü 'zü, 'ü yi -bha -tosiadhe -kë -së □duö 'sə 'ö □ne -a 'gü. Pë 'ö 'yi- də □ne bhë, 'ö 'go mü me -nu □waa- dəa.

4 'Kee 'maa- 'piö kö 'a ü 'kun sia- □gləosü. □Dhe -kë 'dhö ü -bha 'glusë -wun 'gü, -bhö ü 'to kë yi -bha 'bhe 'tee 'ka!

5 Gəon- 'ö □ne yi- □yöë' □ne -yö me □zuö' -kaan 'kuë -me 'ka. 'Go mü 'zü 'ö -kë me -lü □suu'- yaazë 'ka. Yö □ne 'ö 'gügludhe -da Zuifö -nu ziën, 'sə -dhe 'saadhö 'gü. -Yö Nazaletë -me -nu kpö □kəonme 'ka.

6 -Ya 'piö kö 'ö kwa -bha -Zlan -gba -a 'gü -kə 'slööslo □siö'. Pë 'ö -kë 'yi- kun bhë 'ö bhë. ['Ö 'yi- 'piö kö 'yi za də -a -bha □ne -kə 'ö yi -de -bha təng -ya pö -a 'ka -a 'dhö.

7 'Kee yië- 'sə □kəonme Lisiasö -yö -yö 'wun 'ö bhë -a 'gü, 'ö- bho yi kwëë 'gbee- 'ka.

8 'Go mü 'zü 'ö Lisiasö -ya pö yi 'yi 'wun də -na -a -bha bhë yi -dhë, 'yi nu ü 'dhiö.] □Ya kë □ne gəon- bhë 'bha- □dhe' kə □sia, pë 'ö -kë 'yi 'wun də -na -a -bha bhë, bhi gia- ü -dho ü -bha 'wun gia- yö ü -de kwëë.»

9 'Ö Zuifö 'bhaa -nu 'wo to 'wo wo -wo -zuöatadhe -kë, wo -bha 'wun -də -a -bha -wo bhë -a -ta □ne 'wun 'ö Təetulusö -ya □bləë bhë -yö gia- 'ka.

Pölö -bha ö -de dha -wun □bləë Felisö 'dhiö -sü

10 'Ö 'sedë -ya pö Pölö -dhë -yö 'wun □bləë-', 'ö Pölö -ya pö: «A- □dəa' □ne, bhi 'ü tə zakanme 'səgə 'ö □ne -a -ta, 'ö 'bha -kwë □plëezë kë -a 'gü. -A -wun 'gü n -zo -yö -gban -sü 'ka kö 'a n -de dha -wun □bləë'- ü 'dhiö.

11 Bhi gia- -de 'pö, -bhö -dhe -ga 'wun 'a 'dhoë- □bləë'- ü -dhë bhë -a 'gü -së 'ka! 'Ö tə -a -dhekpəyü yaa ziö 'gə -do ö ga

□ple 'gü □kun, 'a nu Zeluzalemë zö yi -bha -Zlan gba □dhia.

12 Waa n yö kö yië- me gbe yi 'dhinaa kë -na, 'iin waa n yö kö a me -nu -ya -na 'kuë-Zuifö -nu -bha -bhökuëkö -nu 'gü, 'iin plöo -dhe -nu -bha.

13 'A- □döa' □ne me -nu 'wo □ne 'wun 'wo- dö -na n -ma bhë -a -gen 'yaa -dhö -an -gö kö -waan -a pö ü -dhë.

14 -A -kë 'dhö -sü 'ka, pë 'a- dö ü wö 'dhiö yö □ga 'ö □ne: 'Ö töö yi 'bhema -nu -bha -Zlan □ne 'a- gba, 'go mü 'zü a yuö -kë -a -dhë 'ta 'sü -sü 'ka zian -gblöoga 'wo- -wun -dhe -na □sua bhë -a -ta -sü 'ka. 'Kee -Zlan -bha töng 'ö Moizö -ya nu yi -dhë 'iin -a -wodhiölome -nu -wo 'saadhö 'wo □bëen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü, a -an 'ple -dhe 'wun gia-.

15 A n -zo -yö yi -bha -Zlan -bha □ne -kö wo gia- 'wo wo -zo yöë bhë -a 'dhö □ne -yö -dho game -nu këwunsëezë -nu waa- këwunyaame -nu -an 'ple bho ga 'gü.

16 -A -wun 'gü □ne 'a n 'gü dö n -de -gö 'gbee- kö -wo 'ö 'we -na n 'gü bhë kö □kun 'ö dho -a pö n -dhë 'ma 'wun yaa kë -Zlan waa- me -nu -an wö 'dhiö.

17 □Dhe 'ma 'go Zeluzalemë 'ö- -kwe □ya kë □plëezë 'ö 'a -ye n 'zü, 'a nu mü kö -yö kë 'dhö 'aan- nu 'wëüga 'ka kö 'aan- -a nu Zuifö 'bhaa -nu -dhë gbao 'ka, 'go mü 'zü kö 'aan- sla- bho yi -bha -Zlan -dhë.

18 □Dhe 'ö sla- bhë 'a- bho -na yi -bha -Zlan -gba -a 'gü -kö 'gü bhë, 'wo nu 'wo n yö -a -ta mü. Kö 'aan- □tun -a kë -na 'dhö bhë kö 'ma n -kë 'slööslö -sü -bhökuëdhe kë 'saadhö. Me -gbaa gbe yaa kë n 'piö, 'iin 'wun -kaan 'kuë -sü -zë gbe yaa kë mü.

19 'Kee me -nu 'wo -kë mü 'wo töö Zuifö -nu 'wo go Azi -se 'gü, wo □ne 'ö -an □dua' 'dhö -mü kö □ya kë □ne -an -bha 'wun -yö n -ma, -wo nu -a 'ka ü 'dhiö.

20 'Iin 'go mü 'zü me 'wo nu □ne 'wun yaa 'a- -kë 'ö za -yö n kun zakanme -bha za -dö n -ma -yi 'ka -wa pö.

21 □Ya 'kan 'wun 'a- □blëe n -wo -ta dhuö 'gbee- 'ka -an 'ple wö 'dhiö -a -bha 'ö -kë: <Game -nu -go ga 'gü -sü -wun 'a- -dhe 'wun gia- bhë, 'ö- -wun 'gü 'wo za dö -na n -ma bhë!> »

22 □Dhe -kë □ne 'wun 'ö -gban Klito -bha Felisö -ya -gen dö -së 'ka bhë, 'yö

'kwamadhe kun, 'ö yi kpö -a 'gü -a -pö me -nu 'wo -kë mü -an -dhë -sü 'ka □ne: «□Ya kë □ne 'se □könmë Lisiasö □ya nu -wo do kpinnghö -yö n -gö kö 'aan- -a □blëe' -ka -dhë.»

23 'Ö- pö ö -bha 'dhasi -göme -dhë -wo 'dho Pölö 'ka; 'kee kö -wo -potaasü nu -a -dhë -yö yö plaan -nu wo, 'iin kö -wo wo □kwaa' -a 'bhamë -nu -zü, -wo nu -a -dhë pë 'ö- -bha -wun -yö yö -a -bha -a 'ka.

Pölö -yö Felisö waa- Drusilö -an 'dhiö

24 □Dhe 'ö -dhekpaoyi 'bhaa □ya ziö, 'ö Felisö waa- ö böö 'wo- -dhe Drusilö 'ö -kë Zuifö dhebö 'ka bhë 'wo nu. 'Ö Felisö -yö me bö 'wo nu Pölö 'ka. 'Yö ö 'to to 'wun 'ö -gban -zo -yö Yesu Klito -bha -sü 'ö Pölö 'dhö -a □blëe' -na bhë -a -bha.

25 'Kee □dhe 'ö -kë □ne Pölö -yö 'wun 'ö -gban -kë kpengdhö -sü waa- me -bha ö -de □köön -sü waa- kwa -bha -Zlan -bha zadodhe 'ö dho kë 'dhiö □zian', mebhedhe këwun -nu -bha -a □blëe' -sü 'gü bhë, 'ö 'suö -yö -da Felisö 'gü 'ö- pö: «-Bhö 'dho □kun! □Ya kë □ne 'ma 'töng yö to, 'a ü □dhö -kë kö 'wun 'ö bhë 'üen- -a 'bhaa □blëe.»

26 -Yö -kë -a -zo 'piö -be □ne Pölö -yö -dho më ö 'piö 'ö ö gbaa 'wëü- 'ka. Pë 'ö -kë 'ö □ya kë 'ö- □dhö -kë kö 'waan- 'dö dö wo 'ko □bhaa bhë 'ö bhë.

27 □Dhe 'ö -kwe □ple □ya ziö, 'ö Pöösiosö Fetusö -yö yö Felisö pin □taa 'sedë 'ka. Felisö -yö -kë -a 'piö kö 'ö Zuifö -nu -dhi -a -dhë -wun kë; 'yö Pölö to -kansö 'gü.

25

Pölö -ya 'piö kö 'ö 'wun □blëe' - 'se □könmë □va 'dhiö

1 □Dhe Fetusö □ya -lo 'se 'pian 'ö bhë -a -ta, -a -dhekpaoyi □ya kë -yaaga, 'ö go Sezale 'ö dho Zeluzalemë.

2 'Ö -dhe bhë -a 'gü slabhome -nu -göme -nu, waa- Zuifö -nu -bha me □vava -nu 'wo dho 'wo Pölö -wun -kan Fetusö 'dhiö -a -pö -a -dhë -sü 'ka □ne

3 -yö 'wun -së do kë wo -dhë, 'wo- 'piö kö -yö Pölö bö Zeluzalemë; bhii 'ö töö kö □wa 'dho wo 'ko □zlöo -waan Pölö zë zian -ta.

4 'Kεε Fetusö -ya -daa -kë -an -gɔ 'ö- pö: «Pölö -yö -kanso 'gü Sezale, 'go mü ma gia-, a -dho 'ma -dhekpaoyi □ne -a 'ka.»

5 'Ö ko 'zü 'yö- pö □neε: «-Kaa kë kö ka -gɔme -nu -wo ziö n 'piö, 'yi 'dho Sezale! □Ya kë □ne gɔɔn- bhë 'wun yaa 'ö- -kë kö -wo za dɔ -a -bha 'ma!»

6 Fetusö -yö pë 'ö -mɔ 'dhɔɔgɔ do -bha -a -kë -an 'piö Zeluzalemë plöö. 'Go mü 'yö dho Sezale. □Dhe -dhe □ya 'po 'ö dho za -dɔ -a 'gü -kɔ 'gü, 'ö □yaannu ö -bha zakanme -bha -gbloo 'gü, 'yö- pö me -nu -dhë -wo nu Pölö 'ka.

7 □Dhe 'ö □wa nu Pölö 'ka □wa -lo, 'ö Zuifö -nu 'wo go Zeluzalemë bhë 'wo □nië -a -zü, 'wo 'wun yaa □va □bleε -a -gɔ. 'Kεε waa -mɔa -bha kö 'wun yaa 'wo- □bleε -a -gɔ bhë kö -waan -a -gen pö.

8 'Kεε Pölö -yö ö -de dha -wun -bleε 'ö- pö: «N 'ka Zuifö -nu yi -bha tong gbe -lö 'gü. 'Go mü 'zü, n 'ka 'wun yaa kë yi -bha -Zlan -gba -a 'gü -kɔ waa- Wlɔmë -me -nu -bha 'se □kɔɔnme □va -an 'ka.»

9 □Dhe -kë □ne Fetusö -yö -kë -a 'piö kö 'ö Zuifö -nu -dhi -a -dhë -wun kë, 'ö- pö Pölö -dhë: «Ü -dho -mɔa -bha kö 'ü nu Zeluzalemë kö 'aan- -dhe -ga 'wun bhë -a 'gü a? □Ya kë □ne za 'wo- dɔ -na ü -bha bhë -yö 'wun gia- 'ka kö 'aan- -a dɔ □a?»

10 'Ö Pölö -ya -daa -kë 'ö- pö: «A dɔ -sü 'ka 'se □kɔɔnme □va -bha za -kan -a 'gü -kɔ 'gü; 'a- 'piö kö 'se □kɔɔnme □va gia- bhë -yö za bhë -a 'kan. Bhi gia- ü- □dɔa' -së 'ka □ne n 'ka 'wun yaa gbe kë Zuifö -nu 'ka.

11 'Ö □ya kë □ne 'ma Zuifö -nu, yi -bha tong 'gü □siö'-, 'iin pë 'ö dho kë n zë -gen 'ka, 'ma- kë kö n 'ka -kɔ n zë -sü 'ka. 'Kεε □ya kë □ne 'wun 'wo- □bleε' -na n -gɔ □ne, 'wun gia- gbe 'yaa- 'gü, me gbe yaa 'dho -mɔa -bha kö -yö n dɔ -an kwεε. Me 'a- 'piö kö za bhë -ya 'kan 'ö tɔɔ 'se □kɔɔnme □va.»

12 □Dhe 'ö Fetusö waa- ö -bha -ya za 'gü -me -nu □wa 'wun 'bhaa □bleε' -wo 'ko ziën, 'ö- -daa -kë 'ö- pö Pölö -dhë: «Pë 'ü- 'piö 'ö tɔɔ 'se □kɔɔnme □va -yö za bhë -a 'kan a? □Dhe 'ö 'pö kö ü -dho dho 'se □kɔɔnme □va bhë -a 'dhiö.»

Pölö -yö Aglipa waa- Belenisö -an 'dhiö

13 □Dhe 'ö -dhekpaoyi 'bhaa □ya ziö, 'ö -gludë Aglipa waa- Belenisö 'wo dho Sezale -pö 'gü kö -wo Fetusö 'sεε bho -a nu -sü -bha.

14 -Wo -kë mü, 'ö Pölö -bha 'wun bhë, 'ö Fetusö -ya -da -gludë 'dhiö, 'ö- pö -a -dhë: «Gɔɔn- do 'ö Felisö -ya to -kanso 'kɔɔdhö -yö zö.

15 □Dhe 'ma 'dho Zeluzalemë, 'ö Zuifö -nu -bha slabhome -gɔme -nu waa- -an -bha me ziiizii -nu 'wo nu -a -bha 'wun 'ka n 'dhiö. 'Ö 'wo- pö n -dhë 'a za -lo -a tuö.

16 A- -daa -kë -an -gɔ 'a- pö: «Wlɔmë -me -nu -bha wɔ -kɔ 'gü, me 'wo za dɔ -a -bha, 'waa- dɔ me -nu kwεε kö -a me gia- yaa dɔ me -nu 'wo za dɔ -a -bha bhë -an wö 'dhiö, kö pë 'ö -kë 'wo za dɔ -a -bha bhë kö yaa ö -bha □bleε'-.»

17 'Ö 'wo -ziö n 'piö 'yi nu zö; n 'ka 'töng gbe ziö 'wun bhë -a -ta. 'Ö □dhe -dhe □ya 'po, 'a dho za -dɔ -a 'gü -kɔ 'gü kö 'aan- za bhë -a 'kan. 'Yö 'a- pö me -nu -dhë -wo nu gɔɔn- 'ö bhë -a 'ka.

18 'Ö za -dɔ -a -bha -me -nu -wo nu, 'kεε 'wun yaa -nu 'ö n -ma -zotadhe -yö dho -an 'piö -bezë bhë waa- gbe □bleε'-.

19 'Wun do 'ö wo -nu 'wo- zaɔdhe kë 'ö tɔɔ -kɔ 'ö 'wo wo -bha -Zlan gba -a 'ka bhë 'yaa do. 'Go mü 'zü, me do 'bhaa 'wo- -dhe Yesu 'ö ga 'ö Pölö -ya pö □yɔɔn ö -wo -ta -sü 'ka □ne -yö 'bhee- bhë -a -wun -mü.

20 'Ö -kɔ 'a dho -a kaa kö 'wun -nu 'wo bhë 'aan- -dhe yö -an 'gü 'ö n 'ka- dɔ. -A -wun 'gü 'ö 'a Pölö □dheε' kɔɔ □ne 'ö □ya kë □ne -yö -dho 'we- -bha kö -yö 'dho Zeluzalemë kö 'aan- za bhë -a 'kan 'ma.

21 'Yö Pölö -ya pö 'gbönggböng □ne ö- 'piö kö 'ö to -kanso 'gü kö 'se □kɔɔnme □va gia- -yö za bhë -a 'kan. 'Ö- -wun 'gü, 'a- pö n -ma 'dhasi -nu -dhë, -wo wo -zo kë -a 'piö, -yö 'dho -yö yöë yi 'a dho -a bɔa 'se □kɔɔnme □va 'dhiö -a -bha.»

22 'Ö Aglipa -ya pö Fetusö -dhë: «A- 'piö kö gɔɔn- 'ö bhë, ma gia- 'a- -wo ma.» 'Ö Fetusö -ya pö -a -dhë: «□Dhia' 'ü dho -a -wo ma.»

23 □Dhe 'ö- -dhe □ya □kpaɔ, me -nu -wo -ziö Aglipa waa- Belenisö -an 'piö -an -sü □va -sü 'ka, 'wo nu 'wo □daa' -bhokuëkédhe □va 'gü. 'Go mü 'dhasi -nu, 'dhasi □lame -nu waa- pö- □kɔɔnme -nu

-wo -nu mü. 'Ö Fetusö -ya pö ö -bha 'dhasi -nu -dhë -wo nu Pölö 'ka; 'wo nuë.

²⁴ 'Ö Fetusö -ya pö me -nu 'wo nu wo 'ko □bhaa bhë -an -dhë: «-Gludë Aglipa, me -nu 'ka nu 'saadhö zö bhë, gōon- 'ö Zuifö -dhe □va -dhe -nu -wo za dō -a -bha 'wo nuë n 'dhiö Zeluzalemë -blëzë 'ka, 'ö 'wo nuë -a kë □ple -naa 'ka zö, 'ö 'wo □gblaa gbala wo -wo 'ka □ne -wa zë bhë, -a gōon- bhë yö □ga 'ö □ne.

²⁵ 'Këe ma -zë, n -ma 'ka, pë yaa 'ö dho -a kë kö -yö kë -a zë -gen 'ka, n 'ka- yö. 'Këe □dhe -kë □ne yö gia- -ya 'piö kö 'ö 'dho 'se □kōonme □va 'dhiö bhë, a- -yö -së kö 'a- bō 'ma.

²⁶ 'Këe pë 'bhaa 'a dho -a -ya 'sëedhe 'gü kö 'aan- -a bō 'se □kōonme □va -dhë, -a -bha 'wun 'ö bhë -a -wun 'gü 'maa- dō. Pë 'ö -kë 'a nuë ka 'dhiö, 'këe bhi -gludë Aglipa, 'a nuë ü 'dhiö vëedhō kö -yö kë 'dhö kö -a □dhe' □ya 'kpō □sia, pë 'a dho -a □been', kö 'aan- □tun -a □been' -na 'ö bhë.

²⁷ -A □truën gbe 'yaa -dhö kö 'a -kanso 'kōome bō 'se □kōonme □va -dhë kö za 'wo- dō -a -bha bhë, n 'ka- -gen □blëe' -se □kōonme □va -dhë -së 'ka.»

26

Pölö -yö ö -de -ta -za -dō Aglipa 'dhiö

¹ 'Ö Aglipa -ya pö Pölö -dhë: «-Potaasü -yö ü -gō kö 'üën- ü -de -ta -wun □blëe' -» 'Ö Pölö -yö ö -kō -po -a -zōn -sü 'ka □neë ö 'dhoë- ö -de -ta -wun □blëe 'ö- pö:

² «-Gludë Aglipa, n □zuögludhi -sü -mü kö □dëe 'a dō ü 'dhiö, 'a n -de -ta -wun 'ö -gban 'wun 'ö Zuifö -nu -wa dō n -ma -a -bha bhë 'a n -ma □blëe' -ü 'dhiö.

³ Bhii bhi gia- ü Zuifö -nu -bha wō -kō -dō. 'Go mü 'ü -an -bha zaodhe -kë -a 'gü -wun -nu dō. □dhe 'ö 'dhö, a- -dhe ü -gō kö 'ü ü 'to kë n -ma □zuösaadhe 'ka.

⁴ Zuifö -nu 'saadhö, n -ma -tosiadhe kë -kō 'a- □kaa' 'ö sü -a 'ka n -ma -dadhëüdhe -bha 'ö dho 'ö yöë □dëe -bha -wa -dō. 'Ö -kō 'a -tosiadhe □kaa' n -ma 'se 'gü waa- Zeluzalemë plöo, 'wo- dō 'pö.

⁵ 'Ö □ya kë □ne -wa 'piö kö 'wo n -ma -tōmōdhe kë kö -wo -dho -a pö, 'wun 'a- □blëe □ne 'wun gia- -mü. 'Ö tōo -wo n -dō

Falizi kpö -nu 'ö 'wo Zuifö -nu -bha tong 'ö -an -bha -Zlan -gba -a 'gü -kō 'gü, 'wo- kun wo □faan' 'plë 'ka, 'wo -ziö -a 'ka me 'bhaa -nu -ta, -a 'gü -me dō 'ka 'ö- -dhe □ya □glōo.

⁶ 'Ö zlöo □ne bhë 'ma kë za -dō -a -bha -me 'ka. Pë 'wo- -za -lo -na n tuö -a -wun 'gü bhë 'ö tōo a -ya -sü 'ka pë 'ö -Zlan -ya 'to go yi 'bhema -nu -dhë 'ö kë □ne -a -bha -Yame -dho nu bhë -a -gō.

⁷ Pë 'to 'go -wo 'ö bhë, yi -bha 'gunng -gō 'gōo- dō ö ga □ple 'wo bhë -wo -ya -sü 'ka -a kë -yi -gō; 'yö 'wo yuö kë -na yi -bha -Zlan -dhë 'tōng 'saadhö 'ka. Ü- -yö bhë -a, -gludë; 'wun 'ö bhë -a -dhe 'wun gia- -wun dō bhë 'ö Zuifö -nu -wo za dō -a -wun 'gü n -ma bhë.»

⁸ 'Ö Pölö -yö -sië me -nu 'wo -kë mü bhë -an 'piö 'ö- pö -an -dhë: «-Më 'ö -kë 'ö 'ka- pö ka 'ka 'dho -mōa -bha kö kwa -bha -Zlan -bha me -bho ga 'gü -sü bhë ka 'ka 'dho -a -dhe 'wun gia- -e?

⁹ Ma -zë, a- -ya n -zuë 'dhiö -be kö 'a pë yaa 'plë kë Yesu 'go Nazaletë 'ka.

¹⁰ Pë 'a -kë -a kë -dhiadhö Zeluzalemë □ne 'ö bhë. Slabhome -nu -gōme -nu -wo -kō -mō 'wun -bha -sü -nu n -dhë, 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu bhë, 'a -an -dhevadhe -da -kanso 'gü. 'Ö 'go mü □wa za -lo -an tuö kö -waan -an zë, 'ö yi -wo -yö -kë -a 'gü dō.

¹¹ 'Ö- 'bhaa -nu □ya kë, 'a 'klobhōdhe -wo -an -ta, Zuifö -nu -bha -bhōkuëkō -nu 'gü, 'a -gban -an -bha kö □wa pö wo 'ka 'dho dho wo -bha -zo -yö Yesu -bha -sü 'ka 'dhiö gbō. N -ma -naazuēdhe -bha -kë 'gbee- -sü 'gü, a -dho 'kwipō gbe -nu 'gü 'ö 'a -an 'klo bhō 'ma.»

Pölö -bha ö □zuö' -dhië -Zlan 'piö -kō -wun -blëe -sü
(Këyuö -nu 9.1-19; 22.6-16)

¹² 'Ö Pölö -yö 'wun □blëe 'ö dhoë 'dhiö, 'ö- pö: «-Kō dō bhë □ne 'ö -kë -a 'ka, 'ö slabhome -nu -gōme -nu -wo -kō -mō 'wun -bha -sü nu n -dhë, 'wo n bō Damasö plöo.

¹³ 'Yö 'a -da zian -ta; □dhe 'kwa dō lënnng 'gü, -gludë, 'ö -dhepuudhe 'ö go dhang- 'gü 'ö- 'bhü -yö -ziö lan- 'bhü -ta bhë, 'yö sō ma 'dhö, ma me -nu 'yi -kë 'ta 'sü -sü 'gü bhë 'dhö yi -ta.

14 'Ö -dhe 'yi- -bha 'saadhö yi 'ple 'yi -püö sia-. A 'we -wo do 'bhaa -ma. 'Ö 'we -wo bhë 'ö- pö n -dhë Eblö -wo 'gü: <Solö, Solö, -më 'ö -kë 'ü n 'klo bhö ¶ε? 'Ko zë 'ü- wo -na n 'ka bhë, pë 'dhiö- 'ü- kë -na ü -de 'ka bhë ɔɔ!>

15 ¶Dhe ¶ya kë 'dhö, 'a- ¶dheε' kpo 'a- pö: <Dö -mü ü 'ka ε, n Dëmε?> 'Ö Dëmε -ya pö: <Ma Yesu, 'ü n 'klo bhö -na bhë.

16 'Kεε -bhö ¶luu-', 'ü do ü -gean! A n -de -zön ü -dhë kö 'üën- kë n -ma yuökëmε 'ka; ü -dho kë n -ma ¶goo- 'ka kö -ko 'a n -de ¶zuan' ü -dhë ¶dεε bhë 'üën- -a ¶bleε'- mε -nu 'wo to -an -dhë. 'Go mü, pë 'a dho -a -zön ü -dhë 'zü, 'ü dho -a ¶bleε'- -an -dhë 'pö.

17 A -dho ü bo Zuifö -nu waa- mε -nu 'waa Zuifö 'ka -an 'piö. ¶Wa do ü -go 'yënnng a -dho ü bhö -an kwεε kö ¶kun 'wo dho ü zë.

18 A ü -bo kö 'üën- -an 'yan 'po kö -waan 'go -dhetiidhe 'gü -waan nu -dhepuudhe 'gü. 'Go mü 'zü kö -wo 'go Satan -ko ¶löö -wo nu -Zlan 'piö. -Yö kë 'dhö ¶ya kë ¶ne ¶wa n -wun -dhe 'wun gia- kö -Zlan -yö ziö -an -bha ¶soon yaa -nu -ta, 'go mü kö -waan wo -bha -yadhε yö, mε -nu 'ö -Zlan -yö -an sü bhë -an ziën.> »

Pölö -yö ö -bha yuö kë -ko -wun -bleε

19 'Ö Pölö -yö 'wun ¶bleε 'ö dhoë 'dhiö -a pö -sü 'ka ¶neε: «-Ko 'ö bhë -a 'ka, -gludë Aglipa, 'ö 'yanpiöpë 'ö go dhang- 'gü 'a- yö bhë, 'ö 'a 'wun ma -a -ta.

20 'Ö 'a -Zlan -wo ¶bleε mε -nu 'wo Damasö plöö -an -dhë. 'Ö 'a- ¶bleε mε -nu 'wo Zeluzalemë plöö -an -dhë. 'Go mü 'zü 'a- ¶bleε -an mε 'bhaa -nu 'wo Zude -se -dhe 'saadhö 'gü -an -dhë. 'Ö 'a -yε n 'zü 'a- ¶bleε mε -nu 'waa Zuifö 'ka -an -dhë -a -pö -an -dhë -sü 'ka ¶ne -wo wo -bha -tosiadhe ¶dhië' -kwaa, -go wo -bha ¶soon yaa -nu 'gü -sü 'ka kö -wo ¶dhië'- -Zlan 'piö. 'Go mü -wo këpë -nu 'ö -dho -a -zön giagiawo ¶ne ¶wa wo -bha -tosiadhe ¶dhië' -kwaa -an kë.

21 N 'kun 'ö Zuifö -nu -wa wo kö a yi -bha -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü, 'ö 'wo- -kë kö -waan n zë bhë -a -gen 'ple ¶neε bhë.

22 'Kεε -Zlan -yö -nu n 'piö -kplawo, 'ö dho 'ö yöë ¶dεε -bha kö 'aan- n -ma

-tomodhe kë, mε -nu 'ö -an ¶bhlë 'yaa -dhö waa- mε -nu 'ö -an ¶bhlë 'dhö -dhö -an 'dhiö. N 'ka 'wun gbe 'bhaa ¶bleε'-, -a 'ke 'ö yaa kë 'wun 'ö Moizö waa- -Zlan -wodhiöloomε 'wo- ¶bleε 'dhiö -a 'ka ¶neε:

23 -Zlan -bha -Yamε 'klo dho bhö 'ö ga, 'ö -kë mε -bleεzë 'ö go ga 'gü -a 'ka kö -yaan dhasü 'ö -kë ¶ne -dhepuudhe 'dhö bhë -a -wun ¶bleε'- Zuifö -nu waa- mε -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -dhë. »

Pölö -ya 'piö kö Aglipa -yö Yesu -wun -dhe 'wun gia-

24 Pölö -yö -kë ö -de dha -wun ¶bleε' ¶dhia ¶ne -ko bhë -a 'dhö, 'ö Fetusö -yö -gbla 'ö- pö: «'Blöön- ¶ya -da ü 'gü a, Pölö! 'Sëedhe ¶daan' 'ü- wo ¶duö bhë ¶ya ü kë 'blöönzë -a?»

25 'Ö Pölö ¶ya -daa -kë -a -go 'ö- pö: «'Blöön- yaa -da n 'gü, 'sedë ¶va. 'Wun -nu 'a -an ¶bleε' -na bhë, -wo 'wun giagia 'ka, 'ö 'wo 'kpaakpadhe -zian -ta.

26 -Gludë Aglipa -yö pë -nu 'wo bhë -an -do. ¶Dhe -kë 'dhö, a -dho -moa -bha 'a -an ¶bleε -potaasü 'ka -a wö 'dhiö. A- ¶doa' ¶ne 'wun -nu 'wo bhë -yö -an 'ple -do, bhii pë -nu 'wo bhë -a gbe yaa kë -bin -sü 'ka.»

27 'Go mü 'ö Pölö -ya pö -gludë Aglipa -dhë: «-Gludë Aglipa, 'wun 'ö -Zlan -wodhiöloomε -nu -wa ¶bleε bhë, ü- -dhe 'wun gia- -a? A- ¶doa' ¶ne ü- -dhe 'wun gia-!»

28 'Ö Aglipa -ya pö Pölö -dhë: «-Yö ü ¶zuö' 'piö ¶ne ü -dho n kë Klito -bha mε 'ka 'gbee- -ta -a? Ü 'ka 'dho -moa -bha!»

29 'Ö Pölö -ya pö: «'Kö -kë ¶ne -yö -kë 'gbee- -ta, 'iin -yö -kë ü -de ¶zuö', a -bhea -Zlan -dhë kö ¶kun 'ö -kë bhi -de 'sloo ü 'ka, 'kεε mε 'ple 'ka ka 'to 'to -na n -ma zö ¶dεε bhë kö ka 'ple 'ka kë Klito -bha mε 'ka ¶ne n 'dhö. 'Kεε 'maa- 'piö kö 'ka kë -kanso 'kooomε 'ka ¶ne -ko 'a doa ¶ne -a 'dhö.»

30 ¶Dhe ¶ya kë 'dhö, 'ö -gludë 'dhö, 'sedë 'dhö, Belenisö waa- mε -nu 'saadhö 'wo -kë wo 'ko ¶bhaa mü bhë, 'wo ¶luu.

31 'Ö ¶dhe ¶wa 'go wo pin -bha, 'wo- pö wo 'ko ziën ¶neε: «Göön- 'ö ¶ne 'wun yaa 'ö dho kë -a kë -mε 'ka kö -yaan kë -a zë -gen 'ka, 'iin -a -da -kanso 'gü -gen 'ka 'yaa -dhö.»

³² □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö Aglipa -ya pö Fetusö -dhe: «Γοον- 'ö □νε -yö -kë -bezë □νε yaa 'dho 'σε □κωονμε □va 'dhiö -sü -dhe kwa -gö -bezë kö kwa -dho -moa -bha 'kwa -potaasü nu -a -dhë. □ξε, □dhe 'ö 'dhö bhë, -yö -dho to -kanso 'gü 'ö 'kwa-bo -a -dhë.»

27

-Wo Pölö -bo Wlömë

¹ □Dhe 'ö 'σε □κωονμε -nu -wo □ya kë -a 'gü do □νε, yi -dho 'yi -da 'yitago 'gü 'yi dho Itali -σε 'gü, 'wo Pölö waa- -kanso 'kωome 'bhaa -nu -an -lo 'dhasi -gome 'ö -kë Wlömë 'në 'ka 'wo- -dhe Zulusö bhë -a kwεε.

Zulusö 'ö bhë -yö -kë 'σε □κωονμε □va -bha 'dhasi kpö -nu -gome do 'ka.

² 'Ö 'yi -da 'yitago 'ö go Adramitö -pö 'gü -a 'gü, 'ö dho dho 'yitago □gbaannu -dhe me 'ö Azi -σε 'gü -a -bha bhë -a -bha, 'ö 'yi dhoë. Alitaakö 'ö -kë Masedoni mi 'ka 'ö go Tesalonikö bhë, -yö -kë yi 'piö mü.

³ 'Ö -dhekpaoyi me 'ö yö -a 'piö, 'yi -lo Sidon -pö 'gü. Zulusö 'glu -yö -kë -së Pölö 'ka; 'yö -potaasü nu -a -dhë, 'ö bo 'ö 'bhamë -nu 'wo -kë mü -an 'piö, kö pë 'ö- -bha -wun 'dhö -a -bha -waan -a nu -a -dhë.

⁴ □Dhe 'yië 'go mü, 'tëë -yö -kë ziö □dhia. 'Ö- -wun 'gü, yi -bha 'ta 'yi- sü 'sëgo 'ö 'yi ziën 'wo- -dhe Siplë -a 'soo bhë, 'yi dho -a 'pian me 'ö 'tëë 'yaa -ma yië- 'yitago -bha -a 'piö bhë -a 'ka.

⁵ 'Yi 'yoo -kan Silisi -dhe waa- Panfili -dhe -an 'soo, 'yi nu 'yi -lo Mila -pö 'ö Lisi -σε 'gü bhë -a -bha.

⁶ -Dhe bhë -a 'gü □νε 'ö 'dhasi -gome bhë 'ö 'yitago 'ö go Alezandri -pö 'gü, 'ö 'dho -na Itali -σε 'gü 'ö- yö -a -bha. 'Yi go yi -bha 'yitago 'yi nuë bhë -a 'gü, 'yi -da -a me 'ö bhë -a 'gü 'yi dhoë.

⁷ □Dhe 'yië yi pë 'tee □yoon 'dhiö, 'ö 'buu -yö yö ziö -sü -bha yi -bha 'yitago -bha 'gbee- 'ka. 'Yö -dhekpaoyi □plëezë 'piö, 'yi yi □zlaa, 'yi dho 'ö 'yi □loë' Kinidö plöo -dhe □tei' 'ka, □sëëbhodhe 'ka. □Dhe 'ö -kë □νε 'buu yaa 'we -a -bha yi -gö kö 'yi 'dho 'pian me 'ö bhë -a -ta, yi -wa 'σε 'pian me 'ö 'yi ziën 'wo- -dhe Kletö -σε bhë -a 'soo 'pian 'ö bo 'σε 'pian 'wo- -dhe Kapö Salëmone -a 'ka. 'Pian 'ö bhë 'buu 'yaa zië.

⁸ 'Yitago 'yi -kë -a 'gü bhë, -yö -wa 'kpong 'dhiö, 'ö 'yi -lo □sëëbhodhe 'ka -dhe 'wo- -dhe 'yitago -dodhe -së 'ö Lase -pö 'soo bhë -a -bha.

⁹ □Dhe 'ö -dhekpaoyi □plëezë □ya ziö yi -ta mü, 'ö 'ta -sü 'yi -ta -sü -yö -kë 'gbee-, bhii 'ö too -yö -kë -kwe 'dhiötoy 'ka □klöö'. 'Ö Zuifö -nu -bha 'wlaan- me 'ö □waa- kë 'wo- □tei' do □νε -Zlan □ya ziö wo -bha □soon yaa -nu -ta bhë kö □waa- kë 'saadhö. Bhii □dhe 'ö kë -na 'dhö kö □ya 'to 'tee kö 'buu 'gbee- -yaan nu. -A -wun 'gü, 'ö Pölö -yö -dhio do -an -dhë □νεε:

¹⁰ «Γοον- -nu, 'ma- yö □νε 'ta 'ö □νε 'kwa dhoë 'dhiö, -yö -dho kë kwa -bha 'gbee-, 'ö too 'yitago waa- □kwεε- -nu, -an 'ple -wo -dho □siö, 'go mü 'zü, 'yö dho kë kwa gia- kwa 'gü □siö'- -gen 'ka.»

¹¹ -Yö -kë 'dhö 'kεε 'dhasi -gome bhë -yö 'ö -zo -yö 'yitago -yuökëme -nu -gome waa- 'yitago dëme -nu -bha 'ö □zië' Pölö -ta.

¹² 'Yitago -dodhe 'ö bhë yaa këdhe -së -dhe 'ka kö me -nu -waan 'to mü 'buu 'gbee- bhë -a 'töng 'ka. 'Yö me -nu 'ö waa- Pölö -nu 'wo 'ta -sü -na bhë -a medhevadhe -wa -ya wo □zuö' 'piö kö 'wo 'go mü, 'wo 'dho 'zü 'yoo -ta; 'wo- këdhe □mεε kö 'wo -lo 'yitago □gbaannu -dhe me 'ö Fenisö 'ö Kletö -σε 'gü bhë -a -bha. Fenisö 'ö bhë -yö -kë lan- 'dho □zian'. -Dhe bhë □νε 'ö -kë -an -dhë -së kö 'wo 'buu 'gbee- 'dhiö 'gan mü.

'Tëë pë 'tee -bha -ziö 'yoo -ta -sü

¹³ 'Tëë pë 'tee 'ö go goo □zian' -yö -kë ziö □dhia. 'Yö 'wo yö wo -zo 'ta -sü 'gü □νε 'wun 'wo- -ya 'ko 'dhiö -kë wo □zuö' 'piö bhë, -a -de 'dhoë- kë. 'Wo -piö kpö 'gbiin- 'ö -kë 'yitago □gbaannu -a -bha -pë 'ka, 'ö 'yi □löö bhë 'wo- bho -a -gö, 'ö 'yitago -yö yö 'ta 'sü -sü 'gü 'tëë bhë -a □kwaa'. 'Wo dhoë 'dhö, 'kεε waa 'dho 'kpong 'dhiö -dhe 'ka □gbiin.

¹⁴ □Dhe 'ö 'töng pë 'tee □ya ziö 'ö 'buu 'gbee- 'wo- -dhe 'buu 'ö go dhuö □zian' 'ö go Kletö -sëgo 'ö 'yi ziën bhë -a 'piö □zian', 'ö -ya ziö -sü -bha 'gbee- 'ka 'pian 'ö bhë -a -ta.

¹⁵ 'Ö yi -bha 'yitago -zaan zan. Yi- këdhe -mεε kö 'yiën- 'dho yi -bha 'ta 'ka 'dhiö 'buu 'go □zian' 'kεε yië -moa -bha. 'Ö 'yi yi

-kwaä yi -bha 'yitagɔ -zü, 'ö 'buu -ya -blü zian 'ö 'dhi -a -dhë -a 'ka.

¹⁶ 'Ö 'yi dho, 'ö 'yi -lo 'sɛ 'pian 'tete 'ö 'yi ziën 'wo- -dhɛ Koda -a 'sɔɔ. 'Ö 'yi bɔ -a 'pian mɛ 'ö 'buu 'yaa -maa 'ka 'duö bhë -a 'ka. 'Ö -dhɛ bhë -a 'gü 'ö 'yitagɔ 'tete 'ö -kë -klu -sü 'ka 'yitagɔ 'va 'zlöö bhë, 'yi- bho mü, -yö kë 'dhö kö 'kun 'ö 'yi kpö dho a wü; 'kɛɛ -a -bho mü -sü -yö -kë 'gbeegbee.

¹⁷ 'Wo 'yitagɔ 'në 'tee bhë 'wo- 'luu, 'wo- dɔ -a 'va -ta. 'Wo 'bhüöga do -nië -a 'va -zü 'to kö -a 'lü 'pɛn -nu -waan to 'kuë- kpinngdhö. 'Ö zlöö -bha bhë, 'suö -yö yö -an -kë -sü -bha 'ta 'sü -sü 'ö 'yi -ta bhë -a 'ka. 'Ö tɔɔ -wo wo -zo -ta 'nɛɛ wo -bha 'yitagɔ -yö -dho -gban 'yënnɔ -tɔn -nu 'wo 'yi 'löö Libi -sɛɔ 'dhiö bhë -an -bha. 'Ö -wun 'gü, 'wo 'lü 'pɛn 'gbea 'ö 'yitagɔ 'zloa -na bhë, 'wo- -da yiö. 'Ö 'wo wo -kwaä 'buu -zü, 'ö 'yitagɔ bhë 'ö- -blü zian 'ö 'dhi -a -dhë -a 'ka.

¹⁸ 'Buu 'gbee- -yö -kë -ziö yi -bha -dhi- adhö, 'ö dho -a 'ka 'dhiö 'gbee- 'ka. 'Yö -dhekpaoyi 'ö yö -a 'piö, 'wo yö 'kwɛɛ- -nu 'wo 'yitagɔ 'gü, -an -lo yiö -sü -bha.

¹⁹ 'Ö -dhekpaoyi mɛ 'ö yö -a 'piö 'zü, 'ö wo gia- 'wo pë 'bhaa -nu 'wo 'yitagɔ 'ta 'sü -na bhë 'wo -an 'bhaa -nu -lo yiö.

²⁰ 'Ö -dhekpaoyi 'plëezë 'ka, -a kédhe gbe yaa kë -dhö yi -gɔ kö 'yi yi 'yan dɔ lan- waa- 'susongga -nu -an -bha; bhii wo 'nɛ 'ö 'yië -an ga -bezë 'ö yi dho yi 'go -zian 'iin yi 'dho -zian -nu dɔ. 'Buu -yö -kë ziö -sü 'gü 'gbee- 'ka -kplawo; 'dhɛ 'to -na zlöö kö yi yi -zo 'ta -na 'nɛ yi 'ka 'dho dha gɔɔ.

²¹ Mɛ -nu 'wo -kë 'yitagɔ 'gü waa -bhöpë -bhödhe gbe yö -dhekpaoyi 'plëezë 'ka. 'Ö Polö -yö 'luu -an 'plɛ 'dhiö mü, 'ö- pö: «Gɔɔn- -nu, ka ka 'to -to n -wo -bha -bezë, -yö -dho kë -së; bhii kwa dho kwaä- to Kletö -bezë kö pë 'gü 'siö' -sü 'suu' -'nɛ -a gbe yaa 'dho yö kwa -bha.

²² 'Kɛɛ dɔ 'kwa- wo 'nɛ, a -bheä ka -dhë kö 'ka ka 'gü dɔ 'gbee-, bhii mɛ gbe yaa 'dho ga ka ziën, -a 'ke yaa kë 'yitagɔ -bha 'siö' -sü 'ka.

²³ A- 'wun -dɔ 'dhö 'ö tɔɔ -Zlan 'a- -bha 'ka 'a yuö kë -na -a -dhë bhë, -a -bha bɔmɛ do -yö -wo n -ta gbeng 'dɛɛ,

²⁴ 'ö- pö n -dhë: <Polö, kö 'kun 'ö 'suö

-yö ü -kë, ü 'dua' -mü kö 'ü 'dho 'sɛ 'kɔɔnmɛ 'va 'dhiö kö 'ü 'wun -nu 'blɛɛ'- -a -dhë. 'Go mü 'zü, 'dhɛ 'ö -Zlan 'glu 'dhö -së, -yö -dho 'wun -së kë ü -dhë, bhii 'ö tɔɔ -yö -dho mɛ -nu 'saadhö 'wo ü 'piö 'yitagɔ 'gü bhë, -an -dha 'pö.> »

²⁵ Polö -yö -dho 'wun 'blɛɛ' -sü 'ka 'dhiö 'ö- pö -an -dhë: «'Wun 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya 'blɛɛ bhë -a -wun 'gü, gɔɔn- -nu, -ka ka 'faan' 'sü, bhii a n -zo -yö -Zlan -bha; -yö -dho -a kë 'nɛ -kɔ gia- 'ö- pöë n -dhë bhë -a 'dhö.

²⁶ 'Kɛɛ yö 'ka 'dho kë 'pëpë, bhii kwa -bha 'yitagɔ -yö -dho wü 'buu 'ö dho kwa -blü 'kpong 'piö -dhɛ do 'bhaa 'gü bhë -a 'kwaä'.»

²⁷ -Yö -kë gbeng -yi 'gɔɔ- do ö ga -yiisië -naa 'ka, kö 'buu -yö 'tun dho yi 'ka, 'yoo 'wo- -dhɛ Meditelane bhë -a -ta -kplawo. 'Dhɛ gbeng ziën -dhɛ 'dhö dɔ -na, 'ö 'yitagɔ -yuökemɛ -nu -wo wo -zo -ta 'nɛ yi 'yɔɔn -na 'sɛ 'sɔɔ.

²⁸ 'Ö 'wo -an -bha 'bhüöga 'wo 'yi 'löö -dhɛ dan -na -a 'ka bhë, 'wo- 'yɔɔ 'yi 'löö, 'ö 'yi -glu 'duan' -yö -kë 'nɛɛ 'mɛtrɛ 'gɔɔ- -yaaga ö ga 'slaplɛ 'dhö. 'Ö 'dhɛ 'wa 'yɔɔn 'dhiö, 'wo- -zuö yiö 'zü, 'ö 'yi -glu 'duan' -yö -kë 'nɛɛ 'mɛtrɛ 'gɔɔ- 'plɛ ö ga 'slɛaga 'dhö 'zü.

²⁹ -Wo wo -zo -ta 'nɛ 'wa 'dho 'ta 'ka 'dhiö 'buu -yö -dho -an -bha 'yitagɔ -gban -guö -bha bhii 'ö tɔɔ 'yi -glu 'duan' yaa kë 'gbiin 'duö gɔɔ. 'Ö 'wo wo -bha -piö kpö -yiisië 'ö -kë pë 'gbaannu -a -bha -pë 'ka bhë 'wo -an 'yɔɔ 'yitagɔ 'zlöö yiö -dhɛ bhë -a 'gü 'ö 'yitagɔ -yö 'gbaannu mü. 'Ö 'wo 'bheä wo -bha -zlan -dhë kö -dhɛ -yö 'po 'zodhö.

³⁰ 'Ö yië- 'yitagɔ -yuökemɛ -nu -wa kédhe -mɛɛ kö 'wo 'duë 'wo 'go 'yitagɔ 'gü. 'Wo 'yitagɔ 'në 'tee 'ö -kë -a 'va -ta bhë 'wo- 'yɔɔ 'yi -ta, -a pö -sü 'ka 'nɛɛ wo- 'piö kö 'wo -ya -a 'gü kö 'wo 'dho, 'wo -piö kpö 'bhaa -nu 'yɔɔ'- yiö 'yitagɔ 'vazë 'dhiö.

³¹ 'Yö Polö -ya pö 'dhasi 'këng' do -gɔmɛ waa- 'dhasi -nu -dhë: «Kwaä- 'yitagɔ -yuökemɛ -nu 'wo 'nɛ waa 'to 'yitagɔ 'ö 'nɛ -a 'gü 'sia, mɛ 'plɛ ka 'gü -dho 'siö'-.»

³² 'Dhɛ 'ya kë 'dhö kö 'dhasi -nu -wo

□bhüöga 'ö 'yitagö 'në 'tee kun bhë -an 'kan -na kö 'yitagö 'në 'tee bhë -yö □yoo' -na yiö.

³³ □Dhe 'töng 'bhaa □ya ziö, kö -dhe -yö 'po -na bhë, 'ö Pölö -yö □bhea -an 'ple -dhë kö -wo pë -bhö, 'ö- pö -an -dhë: «-A -dhekpaoyi 'göo- do ö ga -yiisië -mü □dëë, 'ö 'ka -ya -sü 'ka ka -de □zönnng' -ta, 'ö 'kaa -bhöpë gbe -bhö.

³⁴ □Dhe 'ö 'pö, 'a -bhea ka -dhë kö 'ka pë -bhö. Bhii 'ö töo ka -bha -wun -yö pë -bhö -sü -bha kö 'kaan- ka □faan' 'sü 'zü 'iin 'go mü 'zü kö 'kaan- dha. Pë 'dhiö- gbe 'ka 'dho kë me gbe 'ka ka ziën.»

³⁵ □Dhe □ya yën -a -pö 'dhö -sü -bha, 'ö □bluu'- sü, 'ö -bhea -Zlan -dhë me 'ple wö 'dhiö mü, -a zuö pö -sü 'ka -bhöpë 'ö- nu -an -dhë bhë -a -wun 'gü. 'Ö- □kaan, 'ö yö -a -bhö -sü 'gü.

³⁶ 'Ö -an □zuö' -yö -kë -saa, 'ö 'wo- -bhö 'pö.

³⁷ Me 'yi -kë 'yitagö 'gü yi -kë me -lü □këng' □ple waa- me -lü 'göo- 'slaple ö ga 'slado 'ka.

³⁸ □Dhe 'ö me 'ö -dhö 'ö- 'gü □ya dö, 'ö 'blee- □bhöo' -nu 'ö -kë -an -gö 'yitagö 'gü bhë, 'wo- -lo yiö kö 'yitagö -yaan 'to 'föngfö.

'Yitagö -bha -to yiö -kö

³⁹ □Dhe 'ö -dhe □ya 'po, 'yi 'se yö yi 'dhiö, 'këë yië- 'yitagö -yuökëme -nu waa- dö. 'Këë -an 'yan -yö -kpan 'yi 'kpong 'dhiö -dhe -së 'ö -kë 'yoo -dhe 'ö dho 'kpong 'gü -a -bha. 'Ö 'wo- këdhe □mëë kö 'wo 'dho 'wo wo -bha 'yitagö □gbaannu 'ma.

⁴⁰ 'Ö 'yitagö -yuökëme 'bhaa -nu -wo pë □gbaannu -a -bha -pë □bhüöga -nu -kan, 'ö pë □gbaannu -a -bha -pë -nu -wo to yiö. □Dhe 'wo- kë -na 'dhö kö -a me 'bhaa -nu -wo 'lü 'pen -nu 'wo 'yitagö □doo' -na -a 'ka 'ö 'wo -kë 'yitagö □zlöö bhë kö -wo □bhüöga 'po -na -a -bha, -yö 'to -na yiö. 'Ö 'wo so 'pen do □luu 'yitagö bhë -a 'dhiö □zian', -yö kë 'dhö kö 'buu -yö 'yitagö -blü 'kpong 'dhiö.

⁴¹ 'Këë yië- 'yitagö -yö -gban 'yënnng -tön -bha yiö, 'ö □gbaannu; kö -a 'pian me 'ö 'dhiö zian bhë □ya □nëng 'yënnng 'gü. 'Ö to mü, bhii 'ö töo -a ziödhë gbe yaa kë -dhö.

'Këë kö 'yitagö 'pian me 'ö □zlöö □zian' bhë -yö 'wü -na, 'yi kpö 'ö ma -na -a -bha 'gbee- 'ka bhë -a -wun 'gü.

⁴² 'Ö 'dhasi -nu -wa -kë -bezë kö -waan -kanso 'koomë -nu zë, -yö kë 'dhö kö □kun 'wo dho 'yi kë -waan wo -de dha.

⁴³ 'Këë 'dhasi □këng' do -gömë 'ö- 'piö kö 'yö Pölö dha bhë, -ya -pö -an -dhë -wo me 'ple dha. 'Ö- pö me -nu 'wo 'yi kë -dhe do -an -dhë, -wo -püö 'yië- 'dhiö, -wo 'yi kë -wo dhoë 'kpongtaa.

⁴⁴ 'Go mü 'zü 'ö- pö me -nu 'wo to -wo ziö -an 'piö -klu 'yitagö 'lü 'fa -nu waa- pë 'bhaa -nu 'wo 'go -na -a 'gü bhë -a -bha -sü 'ka. -Kö 'ö □kaa' 'ö yi 'ple 'yi dhaa bhë 'ö bhë.

28

Pölö -yö Malütö 'se 'ö 'yi ziën -a 'gü

¹ □Dhe 'ö yi 'ple 'yië dha, 'yi- □tei' dö zlöö □në 'se 'ö 'yi ziën 'yi boa 'yi dha bhë -a 'to töo Malütö.

² 'Ö me -nu 'wo -kë mü 'wo wo -zo -kë yi 'piö 'gludhi □va 'ka. □Dhe 'ö -kë □në dha -yö -kë ban -sü 'gü kö 'nëne □ya kë □va bhë, -wo 'siö □va -da, 'wo yi □dhöo -kë -a -bha mü.

³ 'Ö Pölö -yö 'wo -kö 'në 'sëen- 'bhaa -nu sü kö -yaan -a -lo 'siö-. 'Ö □mëë -yö go 'wo -kö -nu 'wo bhë -an ziën, 'siö 'ö dö -na bhë -a -wun 'gü, 'ö Pölö kun ö -kwaa, 'yö duënu -a -kö -bha.

⁴ □Dhe 'ö 'se 'ö 'yi ziën mü bhë -a 'gü -me -nu □wa □mëë 'ö dun Pölö -kö -bha bhë -a yö, 'wo- pö wo 'ko ziën □nëë: «Göön- 'ö □në 'kwa dho, -yö -dho kë meze me 'ka. Bhii kwa -bha -zlan 'ö 'kwa- -dhe -kë kpengdhö -sü 'ö yö □në 'ö- dha 'yoo -gö bhë, 'yaa- 'piö kö -yö kë dhame 'ka.»

⁵ 'Këë Pölö -yö ö -kö □kpenng 'siö -ta, 'ö □mëë bhë -yö go -a -kö -bha 'ö -püö siö, 'ö yaa pë 'dhiö- gbe kë -a 'ka.

⁶ Me -nu -wa -pö -bezë, -yö -dho -bhla 'iin -yö -dho kan -a -ta 'ö -püö sia-, 'ö ga □mëë bhë -a □kwaa'. 'Këë □dhe 'ö- -dhe □ya □glöo, 'ö □waa- yö □në pë 'dhiö- gbe yaa kë -a 'ka, 'wo wo -wo □dhië -kwaa, 'wo yö -a pö -sü 'ka □nëë: «Me 'ö □në -zlan -mü -a 'ka.»

⁷ -Dhe bhë -a 'soo, 'se 'bhaa -nu -wo -kë mü. -Wo -kë Publiusö 'ö -kë 'se bhë -a

'gü -mε -nu -gome 'ka -a -bha 'se 'ka. 'Ö Publiusö bhë 'ö yi -nia kun -dho 'ka, 'yi -wo -a -go koo -dhekpaoyi -yaaga 'ka.

⁸ Publiusö dë -yö -kë □waannu □süë' 'ö too 'gii- -yö -kë -a -bha, 'ö 'go mü 'zü, 'gu □pio' □yua' -yö -kë -a kë □dhia. Pölö -yö -dho, 'ö -wo -a 'piö koo, 'ö □bhea ö -ko -kpa -a -ta -sü 'ka, 'ö- -dhe -yö bo.

⁹ □Dhe □ya kë 'dhö, 'yuame -nu 'wo -kë 'se bhë -a 'gü mü, -wo -nu 'ö -an -bha 'yua -yö bo.

¹⁰ 'Wo yi □bhlë kpo -ko □suu'- 'saadhö -ta. 'Ö 'go mü, □dhe 'yi 'dhoë- yi -bha □kwεε- -nu dhu, 'ö pë -nu 'saadhö yi -bha -wun dho yö -a -bha 'ta 'sü -pë 'ka, 'wo- nu yi -dhë.

Pölö -lo Wlömë plöö -ko

¹¹ □Dhe 'ö 'su -yaaga □ya ziö, 'yi -ya 'yitago 'ö go Alezandri -pö 'gü -a 'gü. 'Yitago 'ö 'dhö bhë, -wa -dhe «-zlan -nu -fleanzë». Yö □ne 'ö 'tëë 'gbee- 'tong -kë 'se 'ö 'yi ziën bhë -a 'gü. 'Ö 'yi dho -a 'ka.

¹² 'Yi -lo Silakusö -pö 'gü; yi -dhekpaoyi -yaaga -kë mü.

¹³ □Dhe 'yië 'go mü, 'yi -wa 'kpong 'dhiö, 'yi dho 'yi -lo Lezio plöö.

□Dhe -dhe □ya 'po, 'ö 'tëë 'ö go goo □zian' 'ö yö ziö -sü 'gü. 'Yi -dhekpaoyi □ple -kë 'yitago 'gü 'yiëë- □tun -lo -na Puzolö -pö 'ö 'yitago -dodhe 'dhoë- -bha bhë -a 'gü.

¹⁴ 'Ö pö- bhë -a 'gü 'yi -kpen Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε 'bhaa -nu -bha. 'Wo- pö 'yi 'dhoo go do kë yi 'ko □bhaa mü. 'Ö 'yi 'dhoo go do kë -an 'piö mü 'yiën- □tun 'dho -na Wlömë.

¹⁵ □Dhe 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'wo -kë Wlömë, □waa- ma -wa -pö 'ka □ne yi zian -ta nu -sü 'gü, 'wo nu yi -go zian-, 'wo loë Apisusö 'dhoo kuëdhö.

□Dhe 'yi nu -na 'yi -lo pödhe 'wo- -dhe «-Nia -kun -a 'gü -ko -yaaga», 'yi -kpen mε 'bhaa -nu -bha 'zü kö -wo nu -na yi -go zian-.

□Dhe 'ö 'yië -kpen mε -nu 'wo bhë -an -bha, 'ö Pölö -yö -Zlan zuö pö; 'ö □faan' sü, 'ö 'yi kpo yi 'kuë- 'yi dhoë Wlömë plöö.

¹⁶ □Dhe 'yië -lo Wlömë, 'ö Wlömë -mε -nu □koonmε -nu -wo -we Pölö -go -a -bha kö -yö 'to ö -de -go koo, 'kεε 'dhasi do -yö ö

-zo -kë -a 'piö, -yö kë 'dhö kö □kun 'ö dho □duë.

Pölö -bha -Zlan -wo □blεε Wlömë plöö -sü

¹⁷ □Dhe 'ö -dhekpaoyi -yaaga □ya ziö, 'ö Pölö -yö Zuifö -nu mε ziizii -nu 'wo -kë Wlömë mü -an □dhoo -kë.

□Dhe 'ö □wa nu wo 'ko □bhaa, 'ö Pölö -ya pö -an -dhë: «N dhegluzë -nu, n 'ka pë yaa gbe kë kwa -bha 'segümε -nu 'ka, 'iin wo -ko 'ö kwa 'bhεma -nu -wa nu kwa -dhë -a 'ka. 'Kεε Zuifö -nu -wo n kun 'wo n -da -kanso 'gü Zeluzalemë, 'ö 'wo n -do Wlömë -mε -nu kwεε.

¹⁸ Mε 'wo bhë -wo n □dheε' -kpo pë 'a- -kë -a 'ka, 'ö 'wo- -kë kö 'waan- wo □kwaa- n -zü, 'ö too 'wun yaa 'a dho kë -a kë -mε 'ka kö -yaan kë n zë -gen 'ka yaa kë -dhö.

¹⁹ 'Kεε Zuifö -nu waa 'we -a -bha. 'Ö- -wun 'gü, n □dua' -mü kö 'a- pö □ne 'se □koonmε □va 'yö dho za bhë -a 'kan. 'Kεε pë 'bhaa 'ö- -wun 'gü 'ö za dho -ya -a -dhë, n -ma 'segümε -nu -bha 'se □koonmε □va 'dhiö 'yaa -dhö.

²⁰ Pë 'ö -kë 'a ka □dhoo -kë 'ö bhë. 'Wun 'ö -gban mε 'ö Izlaelö -segümε -nu 'wo wo -zo yö -na -a -bha bhë -a -wun □ne 'ö 'a- kë -a -dhë ka 'yaan 'dhiö zö □ne -kansogümε 'dhö bhë.»

²¹ 'Ö 'wo- pö -a -dhë: «Yiëë 'sëedhe 'ö go Zude -se 'gü 'ö -gban ü -bha -a gbe yö, 'go mü 'zü, yi dheglumε 'ö dho go 'ma kö -yaan 'wun -tao □blεε- yi -dhë, 'iin -yaan 'wun yaa □blεε- ü -go yaa kë -dhö.

²² 'Kεε yi- 'piö kö 'ü ü □zuö' 'piö -wun -nu □blεε' yi -dhë. Bhii 'ö too yi- □doo' □ne mε kpo 'ü -kë -a 'gü -mε do 'ka bhë, -dhe 'saadhö -a 'gü, mε 'ple -wa -wun yaa -blεε.»

²³ 'Ö waa- Pölö -nu 'wo yi do kpo wo 'ko -nu -go.

□Dhe yi bhë □ya -lo, 'ö mε -gbaa □va -wo nu -dhe 'ö Pölö -yö -ya -a -bha bhë -a -bha. 'Ö sü -dhiadhio -bha 'ö dho 'ö yöë 'yinia -bha, Pölö -yö 'wun -nu 'ö -gban -Zlan -bha -gludë -dhe -bha -a -gen -pö -an -dhë, -a këdhe □mεε' -sü 'ka kö -waan 'we 'wun 'ö -gban Yesu -wun 'ö baa Moizö -bha tong -wo -nu waa- -Zlan -wodhiölomε -nu -bha 'sëedhe -be -wo -ta bhë -a -bha.

²⁴ Mε 'bhaa -nu -wo 'wun 'ö Pölö -ya □blεε bhë -a -yö 'wun gia- 'ka, 'ö 'wo -we

-Zlan -wo -bha. 'Ö me 'bhaa -nu waa 'we -a -bha kö 'wo- -wo -dhe 'wun gia-.

²⁵ 'Wo zaodhe -kë wo 'kuë -waan □tun 'dho -na wo -gɔ kɔɔ, 'kεε -an -wo yaa kë do. 'Ö Pɔlö -ya pö -an -dhë □nεε: «'Wun 'ö -Zuu 'slööslö -ya □blεε ka 'bhema -nu -dhë 'ö boa -Zlan -wodhiölome Ezai -ta bhë 'wun giagia -mü.

²⁶ Bhii 'ö tɔɔ -ya -pö □nεε: -Zlan -ya -pö: -Bhö 'dho 'sε 'ö □nε -a 'gü -mε -nu 'piö, 'ü- pö -an -dhë: Ka -dho ka 'to to -së 'ka giagiawo, 'kεε kaa 'dho -a -gen ma. 'Go mü 'zü, ka -dho -dhe -ga -së 'ka, 'kεε kaa 'dho -dhe yö.

²⁷ 'Ö tɔɔ 'sε bhë -a 'gü -mε -nu waa 'we -a -bha kö 'wun 'a- □blεε' -na bhë -wa -gen ma. □Wa wo 'to ta, 'go mü 'zü □wa wo 'yan ta. Waa- -kë 'dhö -bezë, kö -an 'yan -yö -dho -dhe yö 'ö -an 'to -yö 'wun ma, 'go mü 'ö -an □zuö' -yö 'wun -bho 'kɔu dɔ; 'ö □ya kë 'dhö 'wo dho □dhië' -n 'piö kö 'aan -an dha.»

²⁸ 'Ö Pɔlö -yö ö -wo -zuöatadhe -kë 'ö-pö: «□Dhe -kë 'dhö a- -pö ka -dhë zlöö -bha, -Zlan -yö ö -bha mε dha -sü -wun bɔ -na mε -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an 'piö. Wo -zë, -wo -dho wo 'to to -a -wo -bha.»

²⁹ □□Dhe Pɔlö □ya yën 'wun 'ö bhë -a □blεε' -sü -bha, Zuifö -nu -wo -dho wo -gɔ kɔɔ zaodhe □va kë -sü 'ka wo 'kuë.]

³⁰ -Kwe □ple 'ö Pɔlö -ya -kë 'kɔ 'ö- sü bhë -a 'gü. 'Ö mε -nu 'saadhö 'wo nu -lo -a 'piö □dhia 'wo- yö mü.

³¹ 'Yö -Zlan -bha -gludëdhε -wun -blεε -an -dhë -dhe bhë -a -bha, 'yö 'wun 'ö -gban kwa Dëme Yesu Klito -wun -bha bhë, 'yö mε □daan -a 'ka -zogbandhe □va waa- -potaasü -an 'ka.

**'Sëedhë 'ö Pölö -ya bɔ
 -Zlan -bha mɛ -nu 'wo
 Wlömë
 plöö -an -dhë bhë 'ö □nɛ**

1 'Sëedhë ö □nɛ, ma Pölö, 'a Yesu Klito -bha yuökëmɛ 'ka, ma 'ö -Zlan -yö n sü 'ö n -ya kö 'aan- kɛ -a -bha bɔmɛ 'ka -a -bha 'wuntaɔsɛ bhë -a -wun □blɛɛ' -sü 'ka bhë □nɛ 'a- bɔ ka -dhë.

2 'Wuntaɔsɛ 'ö bhë -Zlan -ya -wun -blɛɛ 'kpa, □bɔa' ö 'dhiwopömɛ -nu 'gü -sü 'ka; 'ö 'dhö □bɛɛn' -sü 'ka -a -bha 'sëedhë 'slööslö 'gü.

3 'Wuntaɔsɛ 'ö bhë -yö -gban -a Gbö 'ö kwa Dëmɛ Yesu Klito 'ka, yö 'ö- -bha mɛ -dhɛ 'gü □zian' 'ö bhɔ -gludɛ Davidö □suu' -gü bhë -a -bha.

4 Yö bhë □nɛ 'wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha -an 'gbloo 'piö 'ö -Zuu 'slööslö -bha -a -bho ga 'gü -sü 'ö -kɛ 'piigbeedhɛ 'ka bhë 'ö- -zɔn □nɛ -yö -Zlan Gbö 'ka bhë.

5 Yö 'ö bhë □nɛ 'ö -Zlan -yö bɔ -a 'gü, 'glusɛ -kɛ n 'ka -sü 'ka -a -bha bɔmɛ Klito 'to bhɔ -sü -wun 'gü kö 'aan- pö 'sɛ 'saadhö 'gü -mɛ -nu -dhë, -wo 'wuntaɔsɛ bhë -a -wun -dhɛ 'wun gia- 'iin kö -wo 'wun ma -Zlan -ta.

6 Mɛ -nu 'ö -Zlan -yö -an □dhɔɔ -kɛ kö -waan kɛ Klito -bha 'ka bhë, mɛ -nu 'ka Wlömë ka -an kpö 'gü 'pö.

7 Mɛ -nu 'ö 'ka Wlömë 'ö ka -dhɔ -yö -Zlan -kɛ 'ö- -wun 'gü 'ö ka □dhɔɔ -kɛ kö 'kaan- ka -bha -tosiadhe kɛ -a -bha 'ka bhë, ka □nɛ 'ö 'sëedhë □nɛ 'a- bɔ ka -dhë. Kö kwa Dë -Zlan waa- kwa Dëmɛ Yesu Klito -wo 'glusɛ kɛ ka 'ka, -wo ka gbaa □zuöyagluu 'ka.

Pölö -ya 'piö kö 'ö 'dho -bhɔdhia kɛ Wlömë -mɛ -nu -gɔ

8 Pë -blɛɛzɛ 'a dhoë- kɛ 'ö tɔɔ ma -Zlan zuö 'a dhö -a pö □bɔa' Yesu Klito -ta -sü 'ka 'ö tɔɔ ka 'plɛ ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö bhë, -dhɛ 'saadhö 'gü 'kpongtaa zö, mɛ -nu -wa -wun □blɛɛ' -sü 'gü.

9-10 -Zlan 'a- -bha yuö kɛ -na n □zuö' 'plɛ 'ka, 'wuntaɔsɛ 'ö -gban -a Gbö -bha -a -blɛɛ mɛ -nu -dhë -sü 'ka bhë, yö gia- -ya □tɛi' -dɔ □nɛ a □bhɛa' -na, n -zo -yö -büö ka

-wun 'ka -kplawo. -A -dhɛ □ya □glɔɔ 'ö 'ma- -ya n □zuö' 'piö kö 'aan- nu ka 'piö. A- -dhɛ -na -Zlan -gɔ kö □ya kɛ □nɛ □ya kɛ -a -zo 'kun -wun 'ka, kö 'aan- nu -bhɔdhia kɛ ka -gɔ □dhia.

11 'Ö tɔɔ -nu ka 'piö -sü -dhɔ □ya n 'kun, -yö kɛ 'dhö kö -Zuu 'slööslö -bha gbao bhë 'kaan- ka -bha yö; -yö -dho ka □faan' -mɛ -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha.

12 'Kɛɛ kɛ- wo 'dhö bhë, n nu -sü 'ö ka ziën 'ma bhë, -a -gɛn -blɛɛzɛ 'ö tɔɔ kö 'pian □plɛ 'ö 'kwa- -bha bhë, mɛ 'ö -dhö -a □faan' -yö 'mɛ -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha.

13 N dhegluzɛ -nu, a- 'piö kö -yö kɛ ka 'yaan □nɛ, □ya kɛ a- -ya n □zuö' 'piö kö 'aan- nu ka 'piö 'ma; 'kɛɛ 'wun bhë -a 'kundhɛ n 'ka- yö □kun bhë yö -mü. N -nu 'ma -sü -gɛn □ga tɔɔ kö 'aan- Yesu -wun □blɛɛ'- kö mɛ -nu -waan 'we -a -wun -bha 'pö □nɛ -kö 'ö- 'ka 'sɛ mɛ -nu 'wo to -an 'gü bhë -a 'dhö.

14 Bhii -yö n -ma kö 'a- 'wun □blɛɛ' 'sɛgümɛ -nu 'saadhö, -an mɛ -nu 'ö kwa -nu kwa wɔ -kö 'dhö do waa- mɛ -nu 'ö -an -bha 'dhö -de -ta oo, mɛ -nu 'wo pɛ do waa- mɛ -nu 'ö 'waa pɛ dɔ, 'wo bhë 'saadhö -an -dhë.

15 -Ya 'ö 'ma- wo -nu ka □plöö Wlömë 'ma -sü □wuën' kö 'aan- 'wuntaɔsɛ □blɛɛ'- ka -dhë bhë, -a -gɛn □ga bhë.

'Piigbeedhɛ 'ö 'wun -taɔ 'piö -pɛ 'ka

16 'Wuntaɔsɛ 'ö bhë lɛ- 'yaa n kɛ -a □blɛɛ'- sü -wun 'gü; bhii a- □tɛi' -dɔ □nɛ 'piigbeedhɛ 'ö -Zlan -yö bɔ -a -ta 'ö mɛ -nu dha yö -mü; mɛ 'saadhö 'ö 'dhoë- ö -zo yö -a -bha -yö -dho dha. Kɛ- wo 'dhö bhë, -Zlan -ya -kɛ 'dhö kö -yaan Zuifö -nu dha -blɛɛzɛ 'ka, kö □ya 'go mü, mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka kö -waan dha 'pö.

17 'Ö bhii -ka -dhɛ -ga bhë 'sa, mɛ -bha -kɛ kpengdhö -sü 'ö -Zlan wö 'dhiö bhë, 'wuntaɔsɛ bhë □nɛ 'ö zian -zɔn kwa -dhë □nɛ -yö mɛ -kɛ kpengdhö mɛ -nu -bha -zo yö -sü do 'kpaan -wun 'gü. -A -de pɛ 'ö □bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhɛ 'gü -a □wuën' -ya -pö: Mɛ 'ö- -bha -kɛ kpengdhö -sü 'ö -Zlan 'dhiö 'ö -kɛ bɔa -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -ta, -kɛdhösü 'ö 'yaa yën ('ö -dhö □toëpö 'ka bhë), -yö -dho kɛ -a -gɔ.

Me -nu -bha za yaa 'sü -ko 'ö -Zlan wö 'dhiö

18 Ka gia-, -Zlan 'ka- -ga -na bhë, □ya -ya dhang- 'gü, -dhe 'ö me -nu 'dhoë- -bha, 'ö -an këwun -nu yaya waa- -an -bha □sɔɔn yaa -nu -wun 'gü, 'ö 'wun 'ö 'wun gia- 'ka 'ö 'yaa ö këdhe yö bhë, -dhe bhë -Zlan -bha -naadhe 'yaa 'kan -a -bha;

19 'ö □ya kë 'ö me -nu bhë 'ö -an 'klo bho; 'ö tɔɔ 'wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha, 'ö me dho -mɔa kö -ya dɔ, □waa- dɔ 'saadhö; bhii -Zlan gia- □ne 'ö- -zɔn -an -dhë.

20 'Kεε kë- wo 'dhö poo bhë, -Zlan 'ö bhë -yö 'wun gia- 'ka □ne me gbe 'yaa- yö. 'Kεε yö □ga 'sa 'ö yö 'ö bhë, 'ö 'go 'töng 'ö 'kpongtaadhe □kaa' -a -bha 'ö yö □dεε -bha, -a -bha 'gügbeedhe 'ö -dhö □toëpö 'ka waa- -a -bha -kë -Zlan 'ka -sü 'ö bhë, me 'bhee- -nu kwa- -yö -a -ko këpë -nu -bha. □εε, □ya kë 'pö kö -ziö me -ta -sü gbe 'yaa -dhe bhë -a -bha gbɔ.

21 Wo 'ö 'wo bhë -wo -Zlan -dɔ; 'kεε 'waa- □bhlë -ya 'iin 'waa- zuö pö pë -nu 'ö- -kë bhë -a -wun 'gü; 'kεε -an -zo -ta -a 'gü -wun -nu □ne 'wo -kë yaya; 'ö -an -bha 'waa 'wun dɔ bhë -a -wun 'gü □wa wo -de -da -dhetiidhe 'gü.

22 -Wo wo -de -sü 'wundɔme -nu 'ka 'kεε kö 'waa pë gbe dɔ.

23 'Ö tɔɔ -wo wo -ta -yö -Zlan 'tɔbhɔsüzë 'ö -dhö □toëpö 'ka bhë -a -dho kë -sü -bha 'ö 'wo dho □zian' me 'bhee- 'ö -kë gapë 'ka bhë, yö 'dhö, -ma -nu 'dhö, □sootawü -nu waa- wü -nu 'ö 'wo -kë □ne □mεε -nu 'iin 'yuö- -nu -an 'dhö bhë -an gba -dhiadhö.

24 -A -kë 'dhö -sü 'ka, -Zlan □ya ö -ko bho -an 'gü; □wa 'to wo -de -ta wo -de -dhi -a -dhë -wun kë -sü 'ka. Wɔ -ko yaa □ne 'wo -kë -na wo 'kuë zlöö.

25 -A -kë 'dhö -sü 'ka, pë 'wo- kë -na zlöö 'ö tɔɔ □sua -wun -nu -yö 'wun 'ö 'wun gia- 'ka -a pin □taa -sü. Pë -nu 'wo -Zlan -ko këpë -nu 'ka bhë □ne 'wo -an gba -na zlöö; 'wo wo -ta yö pë 'kpekpe -da -me gia- 'ö 'dhuë- 'dhoë- 'tɔ -ta □toëpö 'ka bhë -a -bha, □ii-. -Zlan bhë □ne 'ö 'dhuë- 'dhoë- 'tɔ -ta giagia 'ka.

26 'Yö -Zlan □ya ö -ko bho -an 'gü, □wa 'to wo 'sloo 'ka wo këpë -nu lëzë bhë -an 'gü. 'Ö bhii pë 'wo- kë -na zlöö 'ö tɔɔ dhoo

-nu 'wo bhë wɔ □ne 'wo- wo -na wo 'ko 'piö.

27 -A gɔɔn- -nu gia- -de 'pö pë me 'ö -kë 'kpongtaa wɔ 'ka 'ö -kë dhe □mεε' -sü 'ka bhë, □wa wo -ta -yö -a -bha; pë 'wo- kë -na zlöö 'ö tɔɔ wɔ 'wo- wo -na wo 'ko 'piö 'kεε kö -yö lëzë. Kë -ko 'ö □kaa' 'ö 'klobhodhe 'ö -an □tian' 'wo- yö -na bhë 'ö bhë.

28 □Dhe -kë □ne -Zlan dɔ -sü -wun yaa -an -kaan wo bhë, 'ö -Zlan -yö ö -ko bho -an 'gü, 'wo to wo -de 'sloo 'ka wo -bha 'wundɔdhe 'ö -yö -a -bha -pë gbe 'yaa 'dhö bhë -a 'gü 'ö pë 'ö 'yaa këpë 'ka 'ö 'wo- kë -na zlöö bhë.

29 -A -wun 'gü □ne 'ö 'wun yaa □suu'- 'kpekpe -dho -yö -an -kë bhë. -An 'glu -yö ya; -an -bha □naɔ -wun -yö 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka pë 'ple -ta. 'Wun yaa -kë wo 'bhame -nu 'ka -sü □ne 'wo- 'piö; -kë □gluengzë -sü, me zë -sü, 'dhinaa kë -sü, 'kpenng- -kë me -gɔ -sü 'wo me -püö bhë.

30 Me -nu -wun yaa -pen -sü □ne 'ö -an 'gü. □Wa kë zlöö -Zlan yaagüme 'ka; -an 'dhi -wo □ya kë ya; -wo wo -de -sü □va. □Wa □yaannu □nëdhö kö pë 'wo dhoë- kë -waan pë yaa kë me -nu 'ka, kö -wa yö -na 'ko 'dhiö. Wo 'wo bhë 'waa wo -me -nu □bhlë -ya.

31 -An □zuö' 'yaa 'dhö 'iin 'waa 'to wo -wo 'gü me -nu -dhë: -Kɔ do 'wo- 'ka 'dhiö wo -de -dhë bhë □ne 'waa me 'yena yöë 'pö.

32 -Zlan -bha za 'ö dhoë- kan bhë, -yö -an 'yaan 'ka -wun 'ka 'ö bhii -wa □tei' dɔ □ne me -nu 'wo -tosiadhe □suu'- bhë 'wo- kë -na bhë, -an 'dhiötodhe 'ö tɔɔ ga. 'Kεε 'kö -kë □ne -yö 'dhö, -wo wo 'to -dɔ 'gbee- 'wo 'dho -na -a 'ka 'dhiö bhë. Me -nu -de 'wo 'wun □suu'- bhë 'wo- kë -na bhë, -an □faan' □ne 'wo- më.

2

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha me -bha za 'kan -sü -bha

1 Dö -mü ü 'ka 'ü za dɔ me -nu -bha -ε? -Yö kë ü 'yaan □ne -ziö ü -ta -sü 'ka dho kë, 'ö tɔɔ bhi 'ü za dɔ -na me -nu 'wo to -an -bha bhë, pë do 'wo- kë -na bhë □ne 'ü- -kë 'pö; □ya kë 'dhö kö za 'ü- -lo ü -de tuö bhë.

² Kwa- [tɛi] -do [nɛ mɛ -nu 'ö wɔ -ko [suu]- bhë 'wo- wo -na bhë, -Zlan -yö -dho -an -bha za kan -an këwun -nu [tian] 'wun gia- 'gbloo 'piö.

³ -Yö ü -zo 'piö [nɛ bhi 'ü za do -na mɛ -nu 'ö wɔ -ko [suu]- bhë 'wo- wo -na -an -bha, 'kɛɛ kö bhi -de 'pö ü- 'gü bhë, -Zlan -bha 'klobhódhe bhë -yö -dho san ü 'ka a,

⁴ 'iin kë- wo bhë -Zlan -bha 'glusë [va bhë, -a -bha [zuösaadhe waa- -a -bha [zuö] -kun sia- -sü 'wo bhë, ü -kaan 'pö yaa- wo bhë ee? [Ao], -yö kë ü 'yaan 'püë- wo [nɛ -a -bha 'glusë bhë -a -wun 'gü [nɛ 'ö yaa ü 'klo bho [kun bhë. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, yi [nɛ 'ö- 'to -na ü -gɔ kö 'üën- ü [zuö] [dhië]- -a 'piö bhë.

⁵ [ɛɛ, 'ö [ya kë [nɛ -ko bhë -a 'dhö, kö -yö kë ü 'yaan 'püë- wo [nɛ ü [gɔü] -bha -kë 'gbee- -sü waa- ü -bha -kë [soon yaa 'gü -sü 'ö 'bhaa 'we -a -bha kö 'ü ü [zuö] [dhië] bhë -a -wun 'gü, ü 'klobhódhe -nu do -na 'kuë- ü -de -gɔ kö yi 'ö -Zlan dho ö -bha -naazuédhe yö -a 'ka plaan ö -bha za kpengdhö 'kan -yi 'ka bhë -waan nuë ü -ta bhë.

⁶ Yi bhë -a 'ka, mɛ 'ö -dhö, -a [saan] -dho bho -a yuö kë -ko 'ö yuö [kaa] 'kpongtaa zö -a -bha.

⁷ Yi bhë -a 'ka, mɛ -nu 'wo wo -de do 'wun 'ö kpengdhö -a kë -sü -bha, 'ö 'wo -kë 'tóbhódhe, [bhlëyadhe waa- -këdhösü 'ö 'yaa yën bhë -a kë -mɛ 'ka bhë -yö -dho -këdhösü gia- 'ö 'yaa yën bhë -a nu -an -dhë.

⁸ 'Kɛɛ mɛ -nu 'ö 'wo do 'yënnɔ -a -gɔ, 'ö 'wun 'ö 'yaa 'wun gia- 'ka 'wo 'wun ma -a -ta, 'ö pë 'ö ya, 'wo wo -de nu -a -dhë 'ö yö -an -dhë 'dhiö bhë, -yö -dho ö -bha -naazuédhe -zɔn -an -dhë 'ö 'wun bho -an 'kwi.

⁹ Mɛ 'saadhö 'ö 'wo 'wun yaa kë -na bhë, 'klobhódhe -dho nu -an -ta, 'ö 'suö [va -yö -da -an 'gü. -Yö -dho kë 'dhö Zuifö -nu 'ka [kun, 'ö [ya 'go mü 'ö mɛ 'waa Zuifö 'ka 'wo yö mü 'sabla.

¹⁰ 'Kɛɛ mɛ 'saadhö 'ö -an këwun -nu 'dhö -së bhë -Zlan -dho 'tóbhódhe, [bhlëyadhe waa- [zuöyagluu nu -an -dhë. -Yö -dho kë 'dhö Zuifö -nu -dhë 'dhiö -yaan [tun -a kë -na mɛ 'waa Zuifö 'ka -an -dhë 'pö,

¹¹ 'ö tɔɔ -Zlan 'yaa mɛ gbɛ -zë 'gü dhe kë.

¹² Mɛ 'saadhö 'wo [soon yaa kë -na kö tong 'ö -Zlan -ya nu Moizö -dhë kö -yaan do bhë, -an 'gü -dho [siö] 'kɛɛ yaa 'dhö sü Moizö -bha tong -bha; mɛ 'kö Moizö -bha tong do 'ö [soon yaa kë bhë, -a -bha za -dho kan [nɛ -ko 'ö- 'ka Moizö -bha tong 'gü bhë -a 'dhö.

¹³ Bhii yaa kë [nɛ mɛ 'ö 'wo wo 'to to tong -wo -bha 'kpaan 'ka 'wo kpengdhö -Zlan wö 'dhiö -a 'dhö, 'kɛɛ mɛ 'wo- ma, 'ö 'wo- 'kun ö 'kun -ko 'ka [nɛ 'wo kpengdhö.

¹⁴ [Ya kë [nɛ mɛ 'waa Zuifö 'ka [wa pë 'ö tong -ya pö -a 'sü wo -de 'gü [waa- kë, kö [wa kë wo -de -dhë tong 'ka, 'kö -kë [nɛ 'waa -Zlan -bha tong 'ö- nu Zuifö -nu -dhë bhë -a do.

¹⁵ -A -kë 'dhö -sü 'ka kö [waa- -zɔn [nɛ wɔ -ko gia- 'ö [waa- wo 'ö -yö 'ko 'dhiö -sü 'ka tong -dhë bhë -yö -ya -sü 'ka -an [zuö] 'gü; 'ö bhii -wo 'ö 'we -na -an [zuö] 'gü bhë waa- -an -zo -ta 'gü -wun -nu 'ö [ya kë 'wo -dhio -nu do -na -an -ta bhë [nɛ, 'ö 'wo- [blɛɛ -an -dhë.

¹⁶ Yi 'ö -Zlan dho mɛ -nu -bha za kan -a 'ka [boa] Yesu Klito 'gü -sü 'ka, pë -nu 'ö 'wo -bin -sü 'ka mɛ 'bhee- -nu -bha -tosiadhe 'gü -a -bha, [nɛ -ko 'ö 'wuntaosë 'a- [blɛɛ] -na [nɛ 'ö- [blɛɛ -a 'ka -a 'dhö bhë, pë -nu 'wo dho kë 'wo bhë.

'Wun 'ö -gban Zuifö -nu waa- Moizö -bha tong -an -bha

¹⁷ Bhi 'ü- pö -na ü -de -dhë ü Zuifö 'ka, 'ü ü zü -gban -na tong -ta, 'ü ü -de 'sü -na [va ü -bha -kë -Zlan -bha mɛ 'ka -sü -wun 'gü,

¹⁸ bhi 'ü- -zo 'kun -wun do, 'ö ü [daan tong 'ka bhë -a -wun 'gü 'ü -mɔa kö pë 'ö -së 'ü- do 'wun -nu 'gü,

¹⁹ -yö ü -zo 'piö [nɛ 'bha kë 'dhiö -sü 'yënnɔtiime -nu 'ka -mɛ 'ka a? 'Bha kë [nɛ 'siö 'bhü -sü 'dhö -dhetiidhe 'gü mɛ -nu -dhë -a?

²⁰ [Dhe -kë [nɛ -Zlan -bha tong 'ö 'wundódhe waa- 'wun gia- 'wo- 'gü bhë -wo ka -daan -a 'ka 'ö 'ka- do bhë, -yö ka -zo 'piö [nɛ [ya kë 'dhö kö ka -ko -yö -mɔa 'ka pë -zɔn mɛ -nu 'waa pë gbɛ do -an -dhë 'iin 'wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha, 'ka 'në 'sɛɛn- -nu [daan -a 'ka -oo?

²¹ [ɛɛ, 'ö -më -kë 'ö bhi 'ü mɛ -nu [daan bhë 'ö 'bhaa ü -de [daan]- 'sa? [Ya kë 'dhö

bhi 'ü- pö -na kö □kun 'ö me -yö □kwaan bhë, -më -kë 'ü- wo □ee?

22 'Ö bhi 'ü- pö -na kö □kun 'ö me -yö -da ö 'bha -bha dhe 'piö 'iin 'ö dhebo -yö ö 'bha dhe □gön □mεε', -a kë 'ü- wo -na □ne -a -gen tɔɔ -më -ε? Ü -pö 'sa ü gbaapë gba -sü -san -zë, 'yö -më 'ü- □mεε' -na -kplawo -an gbadhe -nu 'gü □ne □ε? Ü -kwaan mü -kɔklë □ε?

23 Ü ü -de -sü □va tong -bha -kë ü -gɔ -sü -wun 'gü 'kεε kö tong gia- bhë ü -dɔ 'gü -Zlan □bhlë -siö -sü 'ka.

24 Yö □ga 'ö- -wun 'gü -Zlan -bha 'sëedhe □bεen' -yan 'bhaa -ya -pö: *Me 'ka Zuifö 'ka, ka □ne 'ka- -kë 'ö 'següme -nu 'wo to 'ö 'wo 'wun yaa □blεε' -na -Zlan -gɔ bhë.*

25 'Wun me 'ö -gban -kë Zuifö 'ka -sü -bha bhë, -kwa -dhe -ga -a 'gü 'dhe! □Ya kë □ne 'bha tong 'kun ö 'kun -kɔ 'ka, kö ü -bha -dho 'böng -sü □bhlë -yö -dhö; 'kεε □ya kë □ne ü -bha □ya kë tong -dɔ 'gü -sü 'ka, kö ü -bha -kë -kwea 'ka -sü -yö □ne □druen 'dhö.

26 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, me 'ö yaa 'go 'böng 'kεε 'ö tong -wo -nu kun ö 'kun -kɔ 'ka, -Zlan -dho -a -ga □ne me 'ö □ya 'go 'böng -a 'dhö.

27 -A -ga 'ü- wo bhë, me 'ö □druen 'ka 'ö 'wun ma tong -ta bhë, bhi 'ü -kwea 'ka, 'ö tong 'dhö ü -gɔ 'ö 'kεε 'bhaa- 'kun ö 'kun -kɔ 'ka bhë, yaa 'dhö za -lo ü tuö □a?

28 'Ö tɔɔ -kë Zuifö gia- 'ka -sü 'ka- -ga -na bhë yaa kë □ne pé 'wo- pö □wa me -ga 'wo- pö -yö Zuifö 'ka yö kun, 'iin yaa yö me -bha -kë -kwea 'ka -sü 'ö me bun 'gü 'kpaan 'ka bhë -a -bha.

29 Me 'ö Zuifö gia- 'ka 'ö tɔɔ me 'ö- 'ka ö □zuö' 'gü, 'ö- -bha -kë -kwea 'ka -sü bhë, 'ö- □zuö' 'piö □zian', -Zuu 'slööslö -bha yuö kë me □zuö' 'piö -sü □kwaa'; -kë Zuifö gia- 'ka -sü yaa yö tong 'ö dɔ 'ö -ya -sü 'ka -a -bha. Me 'ö Zuifö gia- 'ka bhë, -a -bha □bhlë 'yaa 'go me -nu 'gü, 'kεε -yö -go -Zlan 'piö.

□en? -Dho 'böng -sü 'ö bhë -a □bhlë -yö -kë -më 'ka ε?

2 -A -ga 'ka- wo -na bhë -a □bhlë □yö □va -kɔ □suu'- 'saadhö -ta. -Kwaa 'piö -ga -së 'ka 'dhe! Pé 'tɔ 'go -wo -nu bhë, Zuifö -nu □ne 'ö -Zlan -ya -lo -an kwεε.

3 □εε, 'ö □ya kë 'dhö kö Zuifö 'bhaa -nu 'ö -zo -yö -Zlan -bha -sü yaa kë -an -gɔ bhë, kwa -dho -a pö □dhë 'pö ee? -A -wun 'gü 'pö -Zlan 'ka 'dho to ö -wo 'gü pé -nu 'ö 'tɔ go bhë -a 'gü bhë □ee?

4 -Yö kë ka 'yaan □ne -Zlan 'yaa pé -nu kë 'dhö. -Yö -Zlan -bha kö -yö pé -nu kë 'wun gia- 'gbloo 'piö 'kö -kë □ne me 'plε -wo □sua -zian -ta 'dhee. -A -wun 'gü, -yö □bεen' -sü 'ka (-Zlan -bha 'sëedhe 'gü) □neε: *Ü pö -pë -nu 'wo bhë -wo gia- 'ka. 'Wun □ya -da kaa- me ka ziën, ü -bha □ne 'ö to -a -bha.*

5 'Ö -ya kë 'dhö 'sa kö kwa -dho -a pö □dhë 'pö bhë? Kö kwa këpë yaa -nu 'wo bhë -wa -zɔn □ne -Zlan -yö kpengdhö e? Kwa 'klo 'ö -Zlan 'dhoë- bhɔ -na kö 'kwa pé yaa kë bhë 'pö- -wun 'gü 'ö 'yaa kpengdhö bhë ee? □Dhεε' 'ö bhë 'a- -kɔɔ 'dhö 'ö tɔɔ me 'bhee- -nu -zo 'ta -kɔ □ne 'ö bhë.

6 'Yaa yö 'dhö! Bhii -Zlan ka- -ga -na bhë, □ya kë □ne 'yaa kpengdhö -be, kö -a -bha 'kpongtaadhe -bha za 'kan -sü -yö -yö 'më 'sa?

7 -Ka -dhe -ga 'dhe! 'Ö □ya kë □ne 'ma □sua kë, 'ö -Zlan □ya n 'klo bhɔ -a -wun 'gü, kö -Zlan -bha -kë kpengdhö -sü yaa yö -dhegbεadhe 'gü a. -A 'tɔ bhɔ -gen kun bhë □a? □εε, 'ö □ya kë 'dhö, kö za -bha n 'kun -sü n -ma -kë -pë yaa kë -me 'ka -sü -yö -go 'më 'sa?

8 □Ya kë 'dhö kö -më -kë 'kwaa- pö □klöödhö: «-Kwa 'wun yaa kë kö -yaan 'gla 'wun -së 'gü.» -A -de me 'bhaa -nu -wo ma Pölö -me n -wun yaa □blεε' -na □ne 'wun □suu'- bhë □ya 'go n 'dhii. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë me -nu bhë, za -dho -an kun 'ö -an 'klo -yö bhɔ; pé 'ö- -de dho kë -yö -mü bhii -yö -an -ma -kun!

Me gbε 'yaa kpengdhö -Zlan wö 'dhiö

9 -Ka dɔ! Ka- -pö □dhë! Ka- -pö me 'kwa Zuifö 'ka, kwa 'gianzë me -nu 'wo to -an -bha -ee? -Abi' bhoo-! -A me 'kö bhë 'ma -dhe ta 'po -a -ta 'saadhö □ne Zuifö waa-

3

1 -Yö 'dhö 'püë- wo □ne -kɔ 'kwa- pöë bhë -a 'dhö, 'kεε -kwa -dhe -ga -a 'gü -së 'ka 'dhe! -Më 'ö tɔɔ -kë Zuifö 'ka -sü □truën

mε -nu 'wo to kwa 'saadhö kwa □soon yaa -ko □löö.

¹⁰ -Yö □been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü □nεε: *Mε kpengdhö 'yaa 'dhö; mε do -de yaa -mɔa -yö ö -gɔ -zɔn -dhe bhë -a 'gü.*

¹¹ *Mε 'ö dho kë 'wunmame 'ka 'yaa 'dhö. Mε gbe 'yaa -Zlan □mεε' □dhia.*

¹² *Mε 'ple □wa 'go -Zlan -bha zian -ta, □wa 'dho wo 'kuëdhö -Zlan 'ka □gbiin. 'Wunsëkëme 'yaa 'dhö. -A mε do -de yaa 'dhö.*

¹³ *□Wa wo □za ga 'dhi 'po □nëdhö, -an 'dhi -wo -taɔ □ya kë □nε pë 'busü 'tëë 'dhö blɔɔn- □taa; -an nεga □ya dɔ kö -yaan mε -nu -püö; -an -wo -nu □wa kë 'dhiö- □nε □mεε 'yi 'dhö.*

¹⁴ *-An 'dhi -wo □ya kë 'dhangga -ya mε -bha -wo yaa 'ka.*

¹⁵ *-An -ko 'dhee □ya kë 'siö mε zë -sü 'gü.*

¹⁶ *-Dhe 'saadhö □wa bɔ -a -bha, pë 'güsiödhe waa- □zuökaankuëdhe □nε 'wo -to mü.*

¹⁷ *Zian 'ö -kë □zuöyagluu -zian 'ka bhë waa- dɔ do.*

¹⁸ *-An -bha -tosiadhe 'gü, 'suö do 'yaa -an □zuö' 'piö -Zlan buëndhö.*

¹⁹ -Yö kë kwa 'yaan □nεε: *Mε 'ö 'yi Zuifö 'ka, 'ö 'yi tɔng □löö bhë, -wo -nu 'wo bhë -wo yi -bha 'ka 'pö, -yö kë 'dhö kö -de -gɔ -wun -za 'kan -sü -yaan 'kun -këdhösü 'ka 'iin -an 'dhi -yaan yö 'kuë-. Mε 'ple -wo dɔ -sü 'ka -Zlan -bha zakanyi -gɔ.*

²⁰ *'Ö tɔɔ mε gbe 'ka 'dho kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö -a -bha tɔng 'kun -sü -wun 'gü. 'Ö bhii tɔng 'ö 'ka -ga -na bhë, -a këyuö 'ö tɔɔ pë 'ö 'wun yaa 'ka bhë -a -zɔn mε -dhë -sü □nε 'wun yaa 'ö □nε.*

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha mε -kë kpengdhö -ko -bha

²¹ *'Kεε dɔ 'ö 'kwa- wo □dεε □nε bhë, -Zlan -bha mε -kë kpengdhö ö wö 'dhiö -ko 'ö- wo kwa 'ka bhë, □yaa- -zɔn kwa -dhë. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, 'wun bhë tɔng -ko yaa kë -a 'gü. Pë 'ö -kë -ya -sü 'ka tɔng 'sëedhe 'gü 'ö -Zlan -wodhiölome -wo 'wun 'ö -gban -a -bha -a □blεε yö -mü.*

²² *'Yö 'wo- pö □nε -Zlan -yö mε -kë kpengdhö (ö wö 'dhiö); 'kεε -yö -sü -an -bha -zo -yö Yesu Klito -bha -sü -bha. Pë 'ö dhö bhë 'yaa mezëgüdhe kë -a 'gü; 'kεε*

mε 'saadhö 'ö 'wo Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -yö -an -bha 'ka.

²³ *'Ö tɔɔ mε 'ple -wo □soonyaame 'ka; 'ö -kë -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe 'gü -sü 'ö bhë 'ö 'yaa mε gbe □tian' -be.*

²⁴ *'Kεε -Zlan 'ö bhë -a 'glu 'ö -kë -së □duö bhë yö □ga 'ö □ya mε -nu kë kpengdhö 'kpaan -bɔa Yesu Klito 'gü -sü 'ka bhë, 'ö bhii yö □nε 'ö mε -nu bho □soon yaa -gɔ 'gan 'gü.*

²⁵⁻²⁶ *Kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -yö Klito -nu sla- bhoë -pë 'ka 'dhö -yö kë 'dhö kö -a -bha ga -sü 'gü, -ziö mε -nu -bha □soon yaa -ta dhe 'ö dho kë mε -nu 'wo -we -a -wun -bha -an -bha 'ka bhë, -yaan bɔ -a 'gü. -Zlan -ya -kë 'dhö kö -a -bha -kë kpengdhö -sü bhë, -yaan -a -zɔn 'ö tɔɔ kë- wo 'kpa bhë -a □zuö' -yö -kë -saa 'ö ö -zo bho mε -nu -bha këwun yaa -nu -dhë; 'kεε dɔ 'kwa- wo □nε, -a -bha mε -kë kpengdhö ö wö 'dhiö -ko bhë, □yaa- -zɔn kwa -dhë; 'ö tɔɔ -ya 'piö kö -a -bha -kë kpengdhö -sü bhë -yö 'to pin □taa 'iin kö mε -nu 'ö 'wo 'dhoë- Yesu -bha ga 'ö- wo -an -wun 'gü bhë -a -dhe 'wun gia-, kö -yaan -an kë kpengdhö 'pö.*

²⁷ *□εε, 'ö □dhe pë -nu 'wo bhë □wa kë □nε -ko bhë -a 'dhö bhë, kö mε -yö -dho dɔ 'më gbɔ kö -yaan ö -de 'sü □va □εε? -A këdhe do 'yaa 'dhö. Yaa kë □nε -yö -sü -an -bha -gɔ 'wo- dho tɔng -dhë sia- bhë -a -bha 'kεε Yesu Klito -wun -dhe 'wo -wo 'wun gia- bhë yö -mü.*

²⁸ *'Ö tɔɔ kwa -bha 'ka, mε -bha -kë kpengdhö -sü 'ö -Zlan wö 'dhiö yaa yö pë 'ö tɔng dɔ -wo 'ka -a 'kun -sü -bha; yö -sü -zo yö -sü -bha.*

²⁹ *'Iin kö kë 'püë- wo bhë, -Zlan bhë kë- wo Zuifö -nu dosen -bha -Zlan 'ka bhë ee? 'Yaa 'sëgüme -nu 'wo to -an -bha -Zlan 'ka 'pö aa? -Abi' ii, -an 'saadhö -an -bha -Zlan -mü.*

³⁰ *'Ö tɔɔ -Zlan -yö dosen. Mε -nu 'wo Zuifö 'ka -yö -dho -an kë kpengdhö -an -bha -zo yö -sü -wun 'gü; 'yö dho mε -nu 'waa Zuifö 'ka -an yö ö wö 'dhiö kpengdhö -zo yö -sü do 'ö bhë -a -wun 'gü 'pö.*

³¹ *-Ka dɔ, 'wun do -yö mü. Yaa kë □nε kö □ya kë 'dhö kö kwa -bha -zo yö -sü -wun 'gü 'kwa tɔng □bhlë bho -a -bha yö kun. Pë 'kwa- -kë □zian' 'ö tɔɔ -a □bhlë giagia*

□ne 'kwa- -ya -a -bha.

4

'Wun □zuan' 'ö sü Ablaamö -bha -kë kpengdhö -ko 'ö □kaa' -Zlan wö 'dhiö -a -bha

¹⁻² Μεα-, 'wun με 'ö -kë με -bha -kë kpengdhö -sü 'ka bhë, kwa 'ö 'kwa Zuifö 'ka bhë, -kwa kwa 'bhema Ablaamö 'piö □gaa' 'bhlewo 'dhe! -A □bhlë 'ö 'wun bhë -a 'gü 'ö tɔɔ -më -ε? (Mεdhevadhε -wa -pö με -bha -kë kpengdhö -sü -yö -sü με këwun -nu -bha). 'Yö □dhe 'ö 'kwa- -ga Ablaamö 'piö bhë, □ya kë □ne -yö -kë -a -gɔ 'dhö -bezë kö yö 'ka 'dho ö -de sü □va -be -a! □εε, 'kεε 'wun bhë 'yaa pë gbε 'ka kö -yaan dho kë -de -sü □va -wun 'ka -Zlan wö 'dhiö!

³ -Yö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü □ne: *Ablaamö -yö ö -zo yö -Zlan -bha, 'ö- -wun 'gü 'ö -Zlan □ya yö kpengdhö ö wö 'dhiö.*

⁴ Kë- wo bhë με 'ö yuö -kë, -a □saan' □ne 'wo- bho. Yaa kë □ne gbao 'wo- -kë -a -dhë 'kpaan 'ka -a 'ka; 'kεε pë 'ö- □dua' 'ka yö -mü.

⁵ Με 'ö yaa ö -zo yö ö këwun -nu -bha □ne -kë kpengdhö -ko □ne 'ö bhë, 'ö □ya ö -zo yö -Zlan 'ö □sɔɔnyaame 'piö -ga bhë -a -bha, -a -bha -zo yö -sü 'ö bhë -a -wun 'gü, -Zlan -ya -yö kpengdhö ö wö 'dhiö.

⁶ -Kɔ bhë □ne 'ö Davidö -yö 'wun □gbaan' με -bha 'wunsë -bha 'ö- pö -Zlan -ya yö kpengdhö 'kεε 'yaa ö -zo 'to με këwun -nu 'piö □woë' □neε:

⁷ □Zuögludhi -yö με -nu 'ö -Zlan □ya ziö -an -bha 'wun yaa -nu -ta 'ö □ya ö -zo bho -an 'piö bhë -an -gɔ!

⁸ □Zuögludhi -yö με 'ö Dëme 'yaa- -bha □sɔɔn yaa -wun 'kun ö □zuö' 'piö -a -gɔ!

⁹ Kë- wo poo □ne 'wunsë 'ö bhë, Zuifö -nu 'ö □wa 'go 'bong bhë wo 'sloo 'ö -gban -an -bha -a? 'iin kë- wo bhë □ne με -nu 'ö 'wo to bhë 'yaa -an -bha 'ka 'pö a? Ka gia-, -ka -dhe -ga 'wun bhë -a 'gü -së 'ka 'dhe! Kwa kun 'kwa 'goë- pö □dhia 'piöklöözë □neε: -Zlan -yö Ablaamö -kë kpengdhö ö wö 'dhiö -a -bha -zo yö -sü -wun 'gü □ne □a?

¹⁰ □εε, 'ö □dhe -kë 'dhö, 'wun bhë -yö -kë 'töng -mlë 'ka εε? -Yö -kë kö Ablaamö □ya

'dho 'bong 'iin kö yaa kaa □kun ee? 'Kεε -yö 'to ka 'yaan □ne □dhe 'ö kë -na 'dhö kö yaa 'dho 'bong □kun.

¹¹ Pë 'ö -kë -dho 'bong -sü 'ka bhë, -yö -yö zlöö Ablaamö -bha □ne □duakëpë 'dhö □ne με bhë -Zlan □yaa- kë kpengdhö ö wö 'dhiö -a -bha -zo yö -sü -wun 'gü; -ko 'ö □kaa' zlöö 'ö Ablaamö -yö to zlöö με -nu 'ö 'wo wo -zo yö -Zlan -bha bhë -an dë 'ka 'ö bhë; -yö 'dhö 'kö -kë □ne waa 'dho 'bong 'dhee, -wo -Zlan wö 'dhiö kpengdhö.

¹² -Yö με -nu 'ö □wa 'go 'bong 'pö -an dë 'ka. 'Ma- 'pö με 'ö □wa 'go 'bong kö a- -pö με -nu 'ö □dhe 'wo go 'bong 'ö -an 'dhiö yaa 'to bhë 'kεε 'wo to kwa dë Ablaamö pin 'piö, 'wun 'ö -gban -zo yö -sü -bha -a 'ka kö yaa kë -kwea 'ka □kun bhë.

'Wun 'ö -gban Ablaamö -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha

¹³ -Zlan -yö pë 'to 'go -wo -nu Ablaamö waa- ö □suu'- -ta -nu -an -dhë □ne 'kpong- taame -nu 'saadhö -wo -dho kë -an -bha 'ka. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë yaa kë □ne, □dhe 'ö pë 'ö tɔng -ya pö 'ö Ablaamö -ya -kë, 'ö pë 'to 'go -wo bhë 'ö -kë -a -dhë. 'Kεε -Zlan -ya -kë -a -dhë 'dhö 'ö tɔɔ -yö -kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö ö -bha -zo yö -sü -wun 'gü.

¹⁴ Kë- wo bhë □ya kë □ne με -nu 'ö 'wo tɔng kun □ne 'ö wo 'sloo 'ö -to με -gɔ -pë bhë 'ö dho kë -an -bha 'ka -be, kö -zo yö -sü -wun -yö 'kpaan, 'iin kö pë 'ö -Zlan -yö 'wun -gban -a -bha 'ö- -wo -bhö -wo 'ka bhë, -a □bhlë 'yaa 'dhö.

¹⁵ 'Ö tɔɔ tɔng 'ö- 'ka- -ga -na bhë, -a 'piö -pë 'ö tɔɔ -Zlan -bha -naazuëdhe; 'kεε -dhe 'ö tɔng 'yaa- -bha kö tɔng -lö 'gü dhe 'yaa- -bha kö -waan 'dhoë- pö 'ka yö -Zlan -naa -bha. □Ya kë 'dhö kö 'wun 'ö -gban -kë kpengdhö -sü 'ö -Zlan wö 'dhiö -a -bha bhë tɔng -ya -dhe kun bhë.

¹⁶ □Ya kë 'dhö kö pë 'ö -Zlan -ya 'to go bhë, -yö -kë 'dhö -zo yö -sü -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö -yaan kë gbao 'kpaan 'ö -kë -a 'ka 'iin kö -a □bhlë -yaan kë -dhö, με -nu 'saadhö 'wo go Ablaamö □suu'- -ta 'gü -an -dhë; 'yö kë- wo 'dhö bhë 'ö bhii 'yaa με -nu 'ö 'wo tɔng kun bhë wo 'sloo -an -bha 'ka. 'Kεε -yö με 'saadhö 'wo 'wun -dhe 'wun gia- □ne Ablaamö 'dhö bhë, -an

-bha 'ka 'pö. Ablaamö bhë □ne 'ö tɔɔ kwa 'saadhö kwa dë

¹⁷ □ne -kɔ 'ö pë 'ö □bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhë 'gü 'ö- pöë -a 'dhö □nɛɛ: (-Zlan -ya -pö: Ablaamö,) 'ma ü kē 'sɛgɔ □va dë 'ka. -Zlan 'ö yö bhë 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'dhoë- -gɔ kö -yaan -këdhösü nu mɛ -nu 'ö □wa ga -an -dhë 'iin kö pë 'ö 'yaa -dhö -yaan -da bhë, -a wö 'dhiö Ablaamö -yö kwa dë 'ka. -A -de, -Zlan bhë, Ablaamö -yö ö -zo -yö -a -bha.

¹⁸ -Zlan -ya -pö Ablaamö -dhë: Ü □suu'-ta -nu -dho kē □va □nɛ -kɔ □nɛ -a 'dhö. 'Yö □dhɛ -kē 'dhö 'yö Ablaamö -yö -kē 'sɛgɔ □va dë 'ka 'ö tɔɔ Ablaamö bhë, -yö ö -zo -yö -Zlan -bha, 'ö ö -zo to pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go -a -dhë bhë -a -gɔ 'kɛɛ kö -dhɛ bhë -a -bha, ('wun gia- 'ka, -zo -yö -a -bha -dhɛ pë 'tee -de yaa kē mü).

¹⁹ □Dhɛ 'ö 'wun -nu bhë 'wo kē -na 'dhö kö Ablaamö -kɛɛ □ya kē □nɛ □kɛng' do 'dhö; 'kɛɛ kē- wo 'dhö bhë, -a □zuö' yaa 'tɔ zlöö -a -bha -kē zii □duö -sü 'iin Saala -bha ö 'ka 'dho 'në kpɔ gbɔ bhë -a -wun 'gü.

²⁰ Pë -nu bhë -wo -kē 'dhö gia- 'ka 'kɛɛ -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -kɔ yaa yö züë-, 'iin -a □zuö' yaa 'zëzë 'kun pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go -a -dhë bhë -a -wun -bha. Pë 'ö -kē □zian' 'ö tɔɔ -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -a □faan' □nɛ 'ö mē 'ö -Zlan 'tɔ -kē □va.

²¹ -Yö -kē -a 'yaan □nɛ pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go bhë, -a -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'plɛ -ya -gɔ kö -yaan kē.

²² Kē -kɔ 'ö □kaa' 'ö Ablaamö -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü 'ö 'sëedhë □bɛɛn' -yan -ya pöë: -Yö -kē kɛngdhö -Zlan wo 'dhiö bhë 'ö bhë.

²³ 'Kɛɛ -wo kpö 'ö -kē «-yö -kē kɛngdhö -Zlan wö 'dhiö» 'ka bhë, waa -ya, yö do -a -bha -ya 'ka.

²⁴ Mɛ -nu 'ö -Zlan dho kwa yö kɛngdhö 'pö ö wö 'dhiö bhë, -wo kpö bhë -yö kwa -bha 'ka, kwa 'ö -Zlan 'ö kwa Dëmɛ Yesu bho ga 'gü bhë 'ö kwa- -wun -dhɛ 'wun gia- bhë.

²⁵ Yesu 'ö bhë, ga 'ö- wo bhë, -yö -ga kwa -bha □soon yaa -nu -wun 'gü. 'Kɛɛ □dhɛ -kē 'dhö -yö -go ga 'gü kö 'kwaan- kē kɛngdhö -Zlan wö 'dhiö.

5

□Dhɛ 'ö 'kwa -kē kɛngdhö bhë, dhidhe 'ö kwaan- -Zlan -nu kwa ziën bhë, 'wun 'ö -gban -a -bha

¹ -A -kē 'dhö -sü 'ka, □dhɛ -kē □nɛ kwa -zo -yö Klito -bha -sü -mü bhë, yö □ga 'ö 'kwa kē kɛngdhö -Zlan wö 'dhiö bhë. -A -wun 'gü □nɛ 'ö do 'kwa- wo □nɛ 'ö 'kwa □zuöyagluu 'gü -a wöödhö kwa -bha -klu kwa Dëmɛ Yesu Klito -bha -sü 'gü bhë.

² Yesu □nɛ 'kwa bɔ -a -ta 'ö 'kwa -da -Zlan -bha 'glusë 'gü, 'ö 'kwa -yaa 'gü bhë. 'Kɛɛ kē- wo 'dhö bhë -yö -sü kwa -bha -zo -yö -a -bha -sü -bha. 'Yö pë 'ö kwa □zuögludhi -gen 'ka bhë 'sa 'yö -kē -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe 'ö 'dhiö 'ö kwa -zo 'dhö -a -dhë □nɛ kwa -dho kē -a 'gü bhë -a 'ka.

³ 'Ö- -de 'kö -kē □nɛ kwa 'klobhɔdhe 'gü 'dhe, -a □zuögludhi -yö kwa -gɔ; bhii 'klobhɔdhe -nu 'wo bhë -an 'piö -pë -nu 'wo 'wun -së -nu 'ka -wo -dhö; 'ö tɔɔ wo □nɛ 'kwa bɔ -an 'gü 'ö □zuösaadhɛ waa -do diindhö -sü 'wo -kē kwa -gɔ.

⁴ Yö □ga 'ö □zuösaadhɛ 'ö bhë 'pö, 'ö- -kē 'ö 'kwa do genngdhö 'güdandhe -nu 'gü 'ö kwa -bha 'yan -to -a -gɔ -pë bhë 'ö do 'pö genngdhö.

⁵ Kwa -bha 'yan -to -a -gɔ -pë -de 'pö 'ö 'yaa kwa -kɔ yö züë 'ö tɔɔ □dhɛ -kē 'dhö, -Zlan -bha -a -dhɔ -kē kwa 'ka -sü bhë, □yaa- -ya kwa □zuö' 'gü; 'yö -kē 'dhö -Zuu 'slöösLö 'ö- nu kwa -dhë bhë -a □kwaan'.

⁶ Kē- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ □dhɛ 'ö □tun -be kö □faan' gbɛ 'yaa kwa -gɔ bhë, yi 'ö -Zlan -ya -ya bhë, □dhɛ 'ö -lo, Klito -yö -ga mɛ 'ö kwa □soon 'dhö ya bhë kwa □wuën'.

⁷ -Yö 'dhö 'püë- wo; 'kɛɛ 'kwa -dhɛ -ga 'wun bhë -a 'gü -së 'ka, -yö -dho kē 'gbee- kö mɛ -yö ö -de nu kö -yö ga mɛ 'ö kɛngdhö -a □wuën'; 'iin kö mɛ 'ö -këwun 'dhö -së, mɛ -yö ö -de nu -a □wuën' 'pö.

⁸ 'Kɛɛ kwa 'ö 'kwa bhë, -Zlan -ya -zon kwa -dhë □nɛ 'ö kwa -dhɔ -kē giagiawo, 'ö tɔɔ kwa -kē □soonyaamɛ 'ka, 'ö Klito -yö ga kwa □wuën'.

⁹ 'Yö- -bha ga -sü bhë □nɛ kwa bɔ -a -ta 'ö 'kwa -kē kɛngdhö -Zlan wö 'dhiö; □ya kē 'dhö kö mɛ □suu'- 'ö bhë yaa 'dho kwa dha -Zlan -bha -naazuëdhɛ -gɔ -a?

¹⁰ Kwa -kē -be -Zlan yaagümɛ 'ka; 'kɛɛ □dɛɛ □nɛ □yaa- kē 'kwa bɔ -a Gbö -ta, □ya

kwa dhi ö 'ka. □Dhe 'ö □ya 'we -a -bha kwa -nu 'kwa dhi 'kuë- bhë, -më 'pö dho dɔ kwa -gɔ zian- kö 'kwaan- 'kun dhasü 'ka □bɔa' -a Gbö -bha -tosiadhe -ta -sü 'ka ε?

11 Pë 'bhaa 'ö mü 'zü 'ö tɔɔ kwa □zuögludhi -sü -mü kwa -bha -Zlan 'piö □bɔa' kwa Dëmε Yesu Klito 'ö □ya kwa dhi (kwa Dë) -Zlan 'ka bhë -a -ta -sü 'ka.

-Dankuédhe 'ö Adan waa- Klito -an ziën

12 Kë- wo 'kpa bhë, □sɔɔn yaa -yö -da 'kpongtaa mε do □kwaa'. Mε 'ö bhë 'ö tɔɔ Adan. 'Yö □sɔɔn yaa 'ö 'dhö bhë 'pö, 'ö nu ga 'ka 'kpongtaa. -Kɔ 'ö □kaa' □zlöö 'ö mε 'plε 'dho ga -na 'ö bhë 'ö bhii mε 'plε -wo □sɔɔn yaa kë.

13 -A kë □yië' kö -Zlan -yaan tɔng -nu nu Moizö -dhë, kö □sɔɔn yaa □ya -da 'kpongtaa 'saadhö; 'kεε □dhe 'ö -kë □ne tɔng yaa kë -dhö 'tɔng bhë -a 'ka, -yö ö -zo -bho □sɔɔn yaa 'ö -kë -a 'tɔng bhë -a 'ka bhë -a -dhë.

14 'Kεε kö kë- wo 'dhö bhë 'sa, 'go Adan -bha 'tɔng -bha 'ö yöë Moizö -bha 'tɔng -bha, ga -yö -kë yuö 'piö; 'ö- -de 'ö mε -nu 'ö -an -bha □sɔɔn yaa yaa kë □ne Adan 'ö -Zlan -wo -lö 'gü -a -bha 'dhö bhë, 'yö -kë -an 'sü □dhia.

Adan 'ö bhë, mε 'ö dho nu 'ö Klito 'ka bhë, -yö -kë -a 'bin 'ka.

15 -Yö 'dhö 'püë- wo 'kεε Adan 'ö bhë, -a -bha □sɔɔn yaa 'ö bhë kwaa -mɔa 'kwa- zɔn gbao 'ö -kë kwa -dhë bhë -a 'ka, -a -bha -kë -ziöggüsüzë -wun 'gü. 'Ö tɔɔ 'kö -kë □ne mε 'plε -wo ga -sü 'ka mε do bhë -a -bha □sɔɔn yaa -wun 'gü, -Zlan -bha 'glusë 'ö- -kë kwa 'ka bhë, □yö □va -ziöggüsüzë; yö do bhë 'zü 'ö- -bha gbao 'ö- -kë ('kpaan 'ka) mε 'plε -dhë □bɔa' Yesu Klito dosen 'kpaan 'gü -sü 'ka bhë, 'ö □bhlézë.

16 Pë 'bhaa 'ö mü 'zü 'ö tɔɔ -Zlan -bha gbao 'ö- kë bhë, -a këyuö □yö gbε. 'Yaa □ne mε do -bha □sɔɔn yaa 'ö -kë bhë -a 'piö -pë 'dhö; 'ö tɔɔ za 'ö mε do -bha □sɔɔn yaa 'ö- -kë bhë 'ö- 'piö -pë 'ka bhë 'ö tɔɔ mε 'kun -sü 'ö mε -da 'klobhodhe 'gü, 'kεε kö -Zlan -bha gbao 'ö- -kë 'kpaan 'ka kö □sɔɔn yaa □plëézë □ya kë bhë, -a 'piö -pë 'ö 'dhö mü 'pö bhë 'ö tɔɔ -ziö □sɔɔn yaa -ta dhe 'ö mε -kë kpengdhö.

17 -Yö 'wun gia- 'ka, ga 'ö bhë -yö -da 'dhö mε do □kwaa', mε do 'ö 'dhö bhë -a -wun 'gü. 'Kεε kwa -bɔ Yesu Klito dosen 'kpaan -ta 'ö 'kwa pë yö □va. 'Ö tɔɔ mε 'saadhö 'ö -Zlan -bha 'glusë □gbaɔnsü 'ö- kë -na mε -nu 'ka 'ö 'wo -da -na -a 'gü 'iin 'ö- -bha pë -nu -kë kpengdhö -sü 'gü 'ö 'wo bɔ -na -a 'ka bhë, -këdhösü -yö -dho kë -an -gɔ 'ö 'wo -gludëdhe kë Klito -wun 'gü.

18 -A -kë 'dhö -sü 'ka, -kɔ do 'ö mε 'plε -wo bɔa Adan mε do bhë -a -bha këwun yaa -ta 'ö za -yö □loë' -an tuö bhë 'ö mε 'plε -wo goë 'gan 'gü □bɔa' Yesu Klito mε do bhë -a këwun -ta, 'ö -këdhösü -yö □kaa' -an -gɔ.

19 -Kɔ do 'ö mε do -bha -Zlan -wo -lö 'gü -sü -yö mε □plëézë □kaa' □sɔɔnyaame 'ka bhë, 'ö mε do -bha 'wun -ma -Zlan -ta -sü -yö mε □plëézë □kaa' kpengdhö -Zlan wö 'dhiö.

20 Tɔng 'ö bhë, -yö -da 'wun bhë -a 'gü 'dhö -yö kë 'dhö kö □sɔɔn yaa -yaan yöë -dhegbεadhe 'gü. 'Yö □dhe 'ö -kë □ne -kɔ bhë -a 'dhö 'ö □sɔɔn yaa -yö -da -dhegbεadhe 'gü; 'ö -dhe bhë, 'ö -Zlan -bha 'glusë -yö -wo -a -bha 'ö -ziö -a 'ka □sɔɔn yaa këyuö -ta.

21 □Dhe 'ö -kë 'dhö, -kɔ do 'ö □sɔɔn yaa -yö yuö □kaa' ga □kwaa' bhë, 'ö -Zlan -bha 'glusë bhë 'ö -bha kë -na -a 'ka -Zlan -bha 'wun -nu -kë kpengdhö -sü 'gü, 'ö- 'tɔ 'dhö bɔ -na kö -yaan kwa -da -këdhösü 'ö 'yaa yën -a 'gü □bɔa' kwa Dëmε Yesu Klito -ta -sü 'ka bhë.

6

□Dhe 'ö 'wun 'ö -gban □sɔɔn yaa -bha 'ö 'kwa ga -sü 'ka -a -gɔ bhë, -këdhösü -yö kwa -gɔ Klito 'gü

1 'Wun -nu 'wo bhë □wa kë □ne -kɔ bhë -a 'dhö, kö kwa dɔ -kɔ -yö -dho kë □dhe mü? 'Dho 'pö 'kwa dhoë- wo kwa -bha -tosiadhe 'ka kwa 'dhiö □sɔɔn yaa 'gü -yö kë 'dhö kö -Zlan -bha 'glusë □gbaɔnsü bhë -yaan -wo -dhe bhë -a -bha 'pö bhë ee?

2 -Abi' bhoo-! 'Kwa ga kwa -bha □sɔɔn yaa kë -sü -gɔ 'saadhö. 'Ö □ya kë 'dhö kwa -to □sɔɔn yaa 'gü -gen 'ö mü 'ö tɔɔ -më -ε?

3 -Yö kë ka 'yaan □ne mε -nu 'saadhö 'ö 'wo kwa bɔ yiö kö 'kwaan- 'to -klu -sü 'ka

Klito -bha bhë, kwa -nu kwa -klu -sü 'ka 'kuë- 'dhö 'ö 'kwa bɔa ga 'gü □ne bhë.

4 □Ya kë 'dhö, kö kwa -bha -bɔ yiö -sü 'gü, kwa -nu □ne 'ö 'kwa ga 'kuë 'ö 'wo kwa -bin bhë, -yö kë 'dhö kö -kɔ do 'ö Klito -yö goë ga 'gü kwa Dë (-Zlan) -bha 'piigbeedhe 'gblüünzë □kwa' bhë 'ö kwa -de 'pö 'kwa dho -wo -a 'ka 'pö kö 'kwaan-kaa -tosiadhe -dëü kë -sü 'gü.

5 'Ö bhii -kɔ do 'ö kwa -nu 'kwa □kaa' -a 'gü do ga do 'ö- wo bhë -a 'gü bhë 'ö 'kwa dho kaa -a 'gü do -a 'ka -go ga 'gü -sü do 'ö- wo bhë -a 'ka 'pö.

6 'Wun do -yö mü 'ö -kɔnëga -glüü -a -ta -sü 'dhö -së; 'ö tɔɔ kwa -bha -tosiadhe 'ö 'kwa -kë -a 'gü 'dhiö -be bhë, waa- Klito □waa- -an dɔ -gaatalü -bha, □wa ga -yö kë 'dhö kö kwa medhe □sɔɔn yaazë bhë -a 'gü -yaan □siö' kö 'kwaan- 'go □sɔɔn yaa -go 'gan 'gü.

7 'Ö tɔɔ mɛ 'ö wo -nu □wa ga wo 'kuë- kö mɛ bhë □ya 'go □sɔɔn yaa -go 'gan 'gü □ne bhë.

8 'Ö □ya kë □ne (giagia 'ka) kwaa- Klito -nu □ne 'kwa ga kwa 'kuë, kö -yö kë kwa 'yaan □ne kwa -nu kwa -dho kë -këdhösü 'gü kwa 'kuë.

9 'Ö bhii Klito 'ö 'kwa- -ga -na bhë, □dhe 'ö □ya 'go ga 'gü, yaa 'dhö ga gbɔ 'gbɛɛdhö, 'ö tɔɔ ga -kɔ gbɛ 'yaa -mɔ -a -bha gbɔ.

10 Ga 'ö- wo bhë 'ö tɔɔ ga dosen 'ö- wo □sɔɔn yaa -wun 'gü. 'Kɛɛ -këdhösü mɛ 'ö- kë -na zlöö bhë, -ya -kë -Zlan -bha kë 'ka.

11 -Kɔ do bhë □ne 'ö 'ka dho ka -de süë 'pö □ne ka ga -sü 'ka □sɔɔn yaa -nu -go; 'kɛɛ ka 'bhee- -Zlan -bha 'ka ka -bha -kpa Yesu Klito -bha -sü 'gü.

12 □Ya kë 'dhö kö □sɔɔn yaa □dua' 'yaa -mü kö -yö -ya ka -ta kö -yaan kë kö bun 'ö- 'gü dho □siö' 'ö ka -go bhë, 'kaan- 'to -a -zo 'kun -wun -nu 'piö.

13 □Ya kë 'dhö kö ka dɔ 'toutou -nu 'wo ka -bha bhë, □kun -kë 'ka -an to 'wo -kë □sɔɔn yaa □kaa' -pë 'ka. 'Kɛɛ -ka ka -de nu □zian' ka 'böü 'ka -Zlan -dhë bhii 'ka 'go ga 'gü, kö 'kaan- kë 'wun -nu kpengdhö □kaa' -pë -nu 'ka.

14 □Sɔɔn yaa □dua' 'yaa -mü kö -yö -ya ka -ta bhii 'kaa tɔng □löö; ka -Zlan -bha 'glusë □löö □zian'.

'Wun 'ö -gban -kë kpengdhö -sü waa- -kë □sɔɔn yaa 'gü -sü -an -bha □nuadhe -wun -bha

15 -Ka dɔ! 'Wun -yö 'wun bhë -a 'gü, yaa kë □ne □dhe 'kwaa tɔng □löö gbɔ 'ö 'kwa -Zlan -bha 'glusë 'gü zlöö bhë kö pë 'ö 'kwa dho □sɔɔn yaa kë (-a pö -sü 'ka □ne 'kwa □sɔɔn yaa kë, -Zlan 'ka 'dho to mü -yaan kwa 'klo -bhɔ □ne -kɔ 'ö 'dhiö -a 'dhö) yö kun.

16 -Yö kë ka 'yaan □ne ziö 'kwa- wo -na bhë, □ya kë □ne 'kwa kwa -de nu mɛ -dhë □ne □nua 'dhö kö 'kwaan- 'wun ma -a -ta kö 'kwa -da -a -go □nuadhe giagia 'gü -a këpë -nu 'gü □ne bhë. -Yö □sɔɔn yaa 'ö- 'dhiö- to ga -bha oo, -Zlan -zo 'kun -wun kë -sü 'wo dho mɛ 'ka zian kpengdhö -ta oo, kö 'kwa -da -a 'gü □ne bhë.

17 'Kɛɛ -Zlan 'tɔ -yö kë □va 'ö bhii □dhe 'ö ka 'ö 'ka -kë □sɔɔn yaa -bha □nuadhe 'gü -be bhë 'ö 'ka ka bo □sɔɔn yaa kë -sü 'ka, 'ka ka -de nu 'wun 'ö 'ka- ma bhë -to -a □zuan' 'piö -sü -dhë 'ö 'ka- kun kpinngdhö.

18 'Ka 'go □sɔɔn yaa -go 'gan 'gü, 'ka -da -Zlan -zo 'kun -wun -go □nuadhe 'gü.

19 Mɛa-, -ka ziö n -ta. □Nuadhe -wun 'ö bhë, n 'dhi -yö -zuö -a -bha -yö kë 'dhö kö -yö □sɔɔn yaa 'piö oo, -yö -Zlan -zo 'kun -wun 'piö oo, kö 'wun 'ö -gban -a -bha, 'a- □blɛɛ' -na □ne kö -a -gen ma -sü -yö kë ka -go -së 'ka. Kë- wo 'dhö □zian' -be bhë, ka ka -de -nu pë 'ö -dhiizë -a kë -sü -dhë ka □zuö' 'plɛ 'ka, 'yö 'ka -kë -tosiadhe yaa yaa kë -sü 'gü □ne mɛ- -kë □nuadhe 'gü; kö -kɔ do bhë -a 'ka, zlöö □ne -ka □daa' ka □zuö' 'plɛ 'ka -Zlan -zo 'kun -wun 'gü □ne pë 'wo- pö -a -bha 'kpa 'ka -da zian kpengdhö -bha □nuadhe 'gü kö -tosiadhe 'ö -ya -sü 'ka -de -ta -Zlan -bha 'ka bhë, 'kaan- -a wo □e.

20 □Dhe 'ö 'ka □tun □sɔɔn yaa -go □nu- adhe 'gü, pë -nu 'wo -kë -Zlan -zo 'kun -wun 'ka, -an -bha 'wun yaa kë ka -bha.

21 Kë -de 'ka- wo □sɔɔn yaa 'ö- lë- -nu 'dhö ka kë -na zlöö □ne -a 'gü bhë, -a □tei' 'pö kaa- -dɔ □ne -a □truën 'ö tɔɔ ga bhë ee?

22 'Kɛɛ dɔ 'kwa- wo □ne, 'ka 'go -a -go 'gan 'gü, 'ka -da -Zlan -bha yuö 'gü. Pë 'ö- 'piö -pë 'ka ka □truën 'gblöo 'piö □zian' 'ö tɔɔ -dhe bhë □ne 'ö 'ka dho -tosiadhe 'ö -de -ta -Zlan -bha 'ka -a wo -a -bha kö

yi -kaanta -nu 'ka, kö -këdhösü 'ö -dhö
 □toëpö 'ka bhë -yaan kë ka -gɔ.

23 'Ö bhii pë 'ö □sɔɔn yaa 'piö -pë 'ka ö
 tɔɔ ga. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë pë mɛ 'ö -Zlan
 -ya -kë kwa -dhë gbao 'ka 'ö 'yaa -ya -sü 'ka
 -a -yɛ 'zü -gɔ bhë 'ö tɔɔ □toëpö -këdhösü
 'ö 'kwa -mɔa 'kwa- yö kwa -bha -kpa kwa
 Dëmɛ Yesu Klito -bha -sü 'gü -sü 'ka bhë.

7

1 'Wun □zuan' mɛ 'ö n 'dhi 'dhoë- -zuö
 bhë -yö -dho kë □nɛ 'ka- ma do; 'ö bhii
 'wun 'ö -gban tong -bha bhë, -a -bha -kɔ
 -mɔ mɛ -bha -sü 'ö bhë, -yö kwa 'gü kö
 kwa □tun 'bhee- 'kpongtaa zö bhë ka- -dɔ.

2 -A □tɛi' -yö -kë □nɛ dhe waa- ö □gɔn,
 'wun 'ö -gban -an -bha -a 'dhö; dhe 'ö bhë,
 waa- ö □gɔn -an -bha -kë 'ko 'piö -sü 'ö
 tong 'gü bhë, -yö 'gbee- 'kɛɛ kö mɛ □plɛ
 'wo bhë -wo □tun 'bhee-. 'Kɛɛ □ya kë □nɛ
 mɛ □plɛ 'wo bhë -a mɛ do □ya ga, kö tong
 'ö -an -kë dhe waa- □gɔn -an 'ka bhë, □ya
 -potaasü nu -a mɛ 'ö to bhë -a -dhë. Kwa
 -mɔa 'kwa- pö, □ya kë □nɛ -a mɛ □plɛ 'wo
 bhë, -a gɔɔn- -zë □nɛ 'ö ga kö -potaasü □ya
 kë dhebo bhë -a -gɔ.

3 'Kɛɛ kë- wo 'dhö, mɛ □plɛ 'wo bhë -an
 'yan □ya 'to -a 'gü, -a mɛ do □ya ö -kɔ -da
 mɛ 'bhaa gbɛ 'gü kö mɛ bhë, □ya □sɔɔn kë
 'gbönggböng. □Ya kë dhebo 'ka, -yö -dho
 -mɔ -a -bha kö -yö kë mɛ 'waa gbɛ -bha
 dhebo 'ka kö -yaan 'kun -kë □sɔɔnkëdhe
 'ka -sü 'ka kö -a □gɔn -blɛzɛ 'yaa- 'gü gbɔ.

4 N dhegluzë -nu, pë do bhë 'ö- 'ka;
 gwaan mɛ 'ö 'ka -kë -a 'gü -be bhë, □dhe
 'ö ka -bha -kpa Klito -bha -sü 'gü 'ö 'ka
 ga bhë, kaa- tong -nu, 'kaa ka 'kuë- gbɔ;
 -potaasü □ya kë ka -gɔ kö 'kaan- kë mɛ
 'waa gbɛ -bha 'ka. □Dhe 'ö 'ka ga 'dhö bhë,
 mɛ 'ö go ga 'gü bhë □nɛ 'ö 'ka- -bha 'ka
 zlöö, kö këwun -së -nu 'wo -dhö, 'kaan-
 -an kë -Zlan -dhë.

5 'Ö tɔɔ □dhe 'ö 'kwa □tun kwa
 mɛbheedhe -wo wo □dhia pë -nu kë -sü
 'gü pë -nu 'ö tong -yö -an -dhio dɔ bhë -an
 'gü bhë, 'dho □nɛ 'kwa -kë -a wo □dhia ga
 -zian -ta bhë.

6 'Kɛɛ dɔ 'kwa- wo □nɛ kwa -potaasü
 -mü tong buëndhö; 'ö tɔɔ pë 'ö 'kwa -kë
 -a -gɔ 'gan 'gü bhë, kwa -ga -a -gɔ. □Ya kë
 'dhö zlöö kö kwa -mɔa 'kwa yuö -kë -Zlan

-dhë -kɔ □suu'- -dëü -ta, -Zuu 'slööslö -bha
 -yö kwa -dhë 'dhiö -sü 'ka. Yaa 'dhö kë
 zlöö wo -kɔ zii -bha, tong 'ö □ya -sü 'ka
 bhë -a □kwaa'.

'Wun 'ö -gban tong waa- □sɔɔn yaa -an -bha

7 -Yö 'dhö 'wun gia- 'ka; 'kwa 'wun -gban
 tong -bha □va 'kwa- □blɛɛ. Kö □ya kë 'dhö,
 kö tong bhë kë 'pö- wo □sɔɔn yaa 'ka bhë
 □ee? -Abi! 'Kɛɛ tong bhë -a këpë 'ö tɔɔ
 □sɔɔn yaa -zɔn 'ö- wo n -dhë. 'Ö tɔɔ □ya
 kë □nɛ tong yaa -ya pë -dho 'ka -sü -wun
 □blɛɛ' -be kö n 'ka 'dhoë- dɔ -dewo poo kö
 'aan- -ya -a □wuën', 'ö tɔɔ tong -ya pö: Kö
 □kun 'ü -ya pë □wuën'.

8 □Sɔɔn yaa yö -bɔ 'wun -ta 'ö -ya pë
 -dho 'ka -sü 'saadhö 'ö tong -ya -wun □blɛɛ
 -a -ya n □zuö' -bha; 'ö bhii tong 'yaa 'dhö
 kö □sɔɔn -wun 'ka 'dho □luu'.

9 Kë- wo 'kpa bhë, n -ma 'ka, a -kë
 -tosiadhe kë □dhia kö tong yaa -da □kun.
 'Yö □dhe 'ö tong -yö nu zlöö 'ö □sɔɔn yaa
 -yö yö 'sei,

10 'ö 'a -kë game 'ka zlöö; 'ö bhii tong 'ö
 -da kö -yaan kë mɛ -bɔ -a -ta -pë 'ka -yaan
 dha bhë, □ya kë n -gɔ zlöö n -ma ga -sü
 -bɔ -a -ta 'ka;

11 'yö □sɔɔn yaa -yö bɔ 'wun 'gü 'yö n
 'bɔn -kan tong 'gü; 'yö bɔ tong do bhë -a
 -ta 'yö n -kë game 'ka.

12 'Yaa 'dhö, tong bhë yö -de -yö
 kpengdhö, 'ö- dɔ -wo 'dhö kpengdhö; □yö
 -së.

13 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, yaa kë □nɛ kö
 pë -së 'ö bhë yö 'pö □nɛ 'ö -kë n -gɔ n -bɔ
 -a -ta -pë 'ka 'a ga bhë. □Sɔɔn yaa □nɛ 'ö
 'wun -kë n 'ka bhë. Pë 'ö -së bhë □nɛ 'ö
 □sɔɔn yaa -yö bɔ -a -ta 'ö n pɔn bhë. Ka
 gia-, ka- -yö bhë □aa! -Kɔ 'ö □kaa' zlöö 'ö
 □sɔɔn yaa -bha -bɔ tong -ta -sü -wun 'gü
 'ö- -bha yaadhe ya yöë -a 'ka 'sei bhë yö
 □ga bhë.

'Wun 'ö -gban mɛ -bha -kë tong □löö -sü -bha

14 -Yö 'wun gia- 'ka 'ö 'kwa- dɔa □nɛ tong
 -yö -go -Zlan 'piö; 'kɛɛ ma 'pö mɛ 'bhee-
 mü n 'ka, 'ö 'a 'tëëtë. Ma bhë □nɛ 'ö n
 'dhɔɔ -yö dɔ □sɔɔn yaa -gɔ.

15 'Ö tɔɔ pë -nu 'a -an kë -na bhë 'maa-
 dɔ n -de -gɔ. 'Yö 'go mü 'zü, pë 'a- 'piö,

'yö 'maa- kë 'sa; 'yö pë 'ö- -dho 'yaa n -ma 'gbönggböng bhë 'ö -kë n këpë 'ka □zian'.

16 'Ö □ya kë □ne pë 'a- kë -na bhë, 'yaa n -dhë -së, kö n -wo -ya 'gü do □ne tong □yö -së.

17 □Ya kë 'dhö zlöö kö ma kun 'ö 'a pë -nu kë -na bhë; 'kεε □soon yaa 'ö n 'gü bhë yö -mü;

18 'Ö bhii 'ma- □tei' do 'saadhö □ne pë 'ö 'wun -së 'ka, 'yaa n mεbheedhe bun 'gü, 'ö tōo 'kö -kë □ne a -ya pë -së kë -sü □wuën' 'dhe, -a kë -sü -faan 'yaa kë n -go.

19 Pë 'ö 'wun -së 'ka bhë, a- 'piö 'dhö; 'kεε 'maa -mō -a -bha 'sa; 'yö pë 'ö 'wun yaa 'ka 'ö 'maa- 'piö bhë, 'a- -kë □zian'.

20 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, -dhe -ga -dhe pë 'bhle -yö -mü: □Ya kë □ne pë 'ö 'maa- 'piö □ne 'a- -kë, kö ma kun 'a- -kë gbo. Mε 'ö- -kë 'ö tōo □soon yaa 'ö n 'gü bhë.

21 'Ma -dhe -ga 'wun bhë -a 'piö -së 'ka, 'wun do 'bhaa -yö mü; 'ö tōo □ya kë □ne 'ma- -ya n □zuö' 'piö kö 'a 'wun -së kë, 'maa -mōa -bha, 'ö bhii 'wun yaa -yö n 'sōo -kplawo.

22 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -bha tong 'ö bhë -a 'yi- -kan n 'dhi giagia 'ka,

23 'kεε tong do 'bhaa gbe -yö n bun 'gü □zian'; 'yö -gōn gōn -na tong 'ö 'a- ma -na 'wun -bho 'kou -do -sü 'ka bhë -a 'ka. Yö □ne 'ö n kë -na 'gan 'ka □soon yaa -bha tong 'ö n bun 'gü bhë -a -dhë bhë.

24 -Më 'a dōa 'yenazë 'ka □ne! Dö dho n bho bun 'ö n □wië 'wië -na ga 'gü □ne -a -go -oo?

25 Kwa Dεme Yesu Klito 'to 'gü, -Zlan 'to -yö kë □va -a -bha 'glusë -wun 'gü 'ö bhii □ya n bho 'gan bhë -a 'gü.

'Wun -nu 'kwa 'goë- □bleε' □dhia 'saadhö bhë, 'wun mε 'ö 'kwa dho to -a -ta 'ö tōo n □zuōga 'plε 'ka, a -ya -sü 'ka -Zlan -bha tong -wun 'ka, 'kεε n mεbheedhe -bun 'gü □soon yaa -bha tong -yö 'wun kë -na n 'ka.

8

1 □Ya kë 'dhö zlöö, kö mε 'ö waa- Yesu Klito 'wo -nëng 'kuë- 'gü, kö -a -bha 'klobhodhe 'yaa -dhö gbo (-Zlan 'piö).

2 Bhii -Zuu 'slööslö 'ö -këdhösü nu mε -nu -dhë □boa' Yesu Klito 'gü -sü 'ka bhë,

-a -bha tong □ya n 'po □taa' □soon yaa -bha tong waa- ga -an -go.

3 Pë 'ö kwa -bha 'wun -ma tong -ta -sü -ko yaa -mō -a -bha, mε 'bhee- □gōü' -bha -kë 'gbee- -sü -wun 'gü bhë, -Zlan -ya -kë; 'ö bhii □soon yaa 'ö bhë, -a 'klo □ya -bho mεbheedhe -bun 'gü. -A -kë 'dhö -sü 'ka, -yö 'ö -de Gbö -bo kö -yaan □soon yaa -nu bho mε -nu -bha; 'kεε kë- wo 'dhö bhë, -yö -nu bun 'ö bho kwa bun 'ö □soon yaa □ya ziö -a 'gü □ne -a 'ka.

4 'Wun 'ö 'dhö bhë, -yö -kë 'dhö kö tong -bha -kë kpengdhö -sü 'dhiö -yaan -mō 'kuë mε 'ö 'kwa 'ta 'sü -na -Zuu 'slööslö 'gü 'ö 'kwaa 'ta 'sü kwa -de □dhōobhaapë -nu 'gü bhë kwa 'ka.

5 'Ö tōo mε 'ö wo 'ta 'sü -na wo -de □dhōobhaa 'ka, pë -nu 'wo bhë □ne 'wo do -a -wun □zōng' -ta, kö mε -nu 'wo 'ta sü -Zuu 'slööslö -zo 'kun -wun 'ka bhë, -wo do -na □zian' pë -nu 'wo -Zuu 'slööslö -ya -zōn -an -wun □zōng' -ta.

6 ('Kεε -yö kë ka 'yaan □ne) pë 'ö -zo -to pë 'piö -sü 'ö -de □dhōobhaapë -nu 'ka bhë -a 'piö -pë 'ka, 'ö tōo ga; 'kεε pë 'wo to -a 'piö -Zuu 'slööslö 'gü bhë, -a 'piö -pë 'ö mü 'ö tōo □toëpö -këdhösü waa- □zuōyagluu.

7 -To pë 'piö -sü 'ö mε 'bhee- □dhōobhaa 'gü bhë -yö -Zlan yaagümε 'ka; 'ö tōo mε -nu 'wo- kë -na 'dhö bhë 'waa -Zlan -bha tong kun 'ö bhii -an -ko 'yaa -mōa.

8 'Yö- -kë 'dhö -sü -wun 'gü, mε -nu 'ö 'wo -de □dhōobhaapë -nu -go □nuadhe 'gü bhë 'ö -an -wun 'yi 'yaa 'kan -Zlan -dhë.

9 Ka -bha 'ka, 'kaa ka -bha -tosiadhe kë mε 'bhee- □dhōobhaa 'ka, 'kεε ka- -kë -Zuu 'slööslö -zo 'kun -wun 'ka □zian' 'ö bhii -yö -ya -sü 'ka ka 'gü. -Zuu 'ö go (-Zlan waa-) Klito -an 'piö bhë, mε 'ö 'yaa -ya -sü 'ka -a 'gü, kö mε bhë 'yaa Klito -bha 'ka.

10 'Ö □ya kë □ne Klito -yö ka 'gü, -yö 'wun gia- 'ka □ne ka bun -yö ga -sü 'ka □soon yaa -go, 'kεε -këdhösü -yö ka -go -Zlan -bha ka kë 'ö- wo kpengdhö 'ö wö 'dhiö bhë -a -wun 'gü.

11 'Ö □ya kë □ne -Zlan 'ö Yesu Klito bho ga 'gü bhë, -Zuu 'ö go -a 'piö -yö -ya -sü 'ka ka 'gü, kö yö 'ö Klito bho ga 'gü bhë -yö -dho -këdhösü nu ka bun 'ö dho ga bhë -a -dhë -Zuu 'ö go -a 'piö 'ö -ya -sü 'ka ka 'gü bhë -a □kwaa'.

12 □Ya kë □ne 'wun bhë 'kwa- 'piö -ga -së 'ka, n dhegluzë -nu, kö pë 'ö -kë □ne 'pë 'dhö -yö kwa -bha; 'kεε yaa kë □ne kwa mεbheedhe bun 'ö □ya kë 'ö- kë -na 'ö 'kwa -tosiadhe kë -na -a □dhöobhaa 'ka bhë □ne 'ö- -bha 'pë 'dhö kwa -bha.

13 □Ya kë □ne ka ka -bha -tosiadhe -kë ka -de □dhöobhaa 'ka, kö ka -dho ga; 'ö □ya kë □ne -Zuu ('ö go -Zlan 'piö bhë -a) -bha -kë ka 'gü -sü -wun 'gü, -de □dhöobhaapë -nu □wa kë ka -dhë gapë -nu 'ka, kö ka -dho -këdhösü yö.

14 'Ö tɔɔ mε 'saadhö 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö 'ö 'dhiö sü -an 'ka, kö -wo -Zlan gbö -nu 'ka.

15 'Go mü 'zü, -Zuu ('ö go -Zlan 'piö) 'ö 'ka- yö bhë, 'yaa -Zuu 'ö dho ka □nuadhe -kë wo -a 'ka, kö -a -wun 'gü 'kaan- do ka -de -wun □zɔnng' -ta; 'kεε -Zuu 'ö bhë 'ö tɔɔ -Zuu 'ö ka -kë -Zlan gbö -nu giagia 'ka. Yö □ne 'ö- -kë 'ö 'kwa -mɔa kö ('wun □ya yö kwa -bha) 'kwaan- pö -Zlan -dhë: «N Dë!»

16 -Zuu 'ö bhë □ne ('ö □ya kë kwa 'gü) 'ö kwa -zo -büö □ne kwa -Zlan -bha 'në -nu 'ka.

17 'Ö □ya kë □ne -kɔ bhë -a 'dhö, kö 'kwaan- kë -Zlan -bha 'në -nu 'ka kö pë 'ö □bhöppë -nu 'ka 'ö □ya kë 'ö Dë -ya to 'ö -bha 'në -nu -gɔ bhë kwa □ne 'ö dhoë- nu kwa -dhë 'sa. 'Yö kë- wo 'dhö bhë, kwaa- Klito -nu □ne 'ö dho to kwa -gɔ 'kεε kö kwa -nu 'kwa □wa -bhö kwa 'ko □yië' kö kwa 'to -yaan bhö 'ko □yië'.

Tɔbhɔdhe 'ö 'dhiö 'ö dho nu

18 Pë do 'a- do 'ö tɔɔ 'yena 'kwa- kë -na 'töng 'ö □ne -a 'gü bhë, -dankuëpë 'yaa -mü 'tɔbhɔdhe ('ö -Zlan 'piö) 'ö -bin -sü 'ka 'kεε 'ö -dhe -ta dhö po -a -ta kwa -dhë 'ö dho nu bhë -a 'ka.

19 Yö do bhë 'zü, -Zlan -kɔ këpë 'saadhö do -sü -mü 'siökpaatadhe 'ka 'töng 'ö -Zlan dho 'ö gbö -nu yö -a 'ka -dhegbëadhe 'gü bhë -a -gɔ.

20 'Ö tɔɔ 'kpongtaadhe 'ö 'ka- -ga -na bhë, yaa kë □ne -püö 'ö- wo ziö -pë -nu 'ö -an 'dhiötodhe dho kë ga 'ka -a 'gü bhë, -yö -go yö -de -a 'gü yö □kun, 'kεε -yö -sü -Zlan 'ö- -da -a 'gü bhë -a -bha.

21 -Yö -kë 'dhö 'püë- wo 'kεε pë do 'ö 'yan -to -a -gɔ -pë 'ka zlöö 'ö tɔɔ: Yi do

-yö nu -na, 'ö -Zlan dho 'ö -kɔ këpë -nu 'saadhö bhö 'güsiödhe -gɔ □nuadhe 'gü kö -potaasü -yaan kë -an -gɔ 'pö kö -waan kë -Zlan -bha 'në -nu 'piö -an -bha 'tɔbhɔdhe 'gü.

22 'Kεε kö kwa gia- do 'kwa- wo □ne kwa- □tei' -do □ne -a -kɔ këpë -nu 'saadhö 'wo bhë -wo wo -wo 'kpɔ -na, -wo do -na wo -de -wun □zɔnng' -ta -yaan 'dho -yaan yöë yi 'ö -potaasü dho kaa -an -gɔ □ne dhe 'ö 'dhoë- 'bë bhö -a 'dhö.

23 -Kɔ do bhë □ne 'ö- 'ka. Mε 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö 'ö kwa -gɔ □ne -Zlan -bha gbɔɔ -blεεzë 'dhö bhë, kwa 'plε kwa kwa -wo 'kpɔ -na, yi 'ö -Zlan dho kwa -bha -kë -a -bha 'në -nu 'ka -sü -wun yö -a 'ka 'ko 'dhiö, waa- kwa bun dha -yi bhë -a -lo -yi -wun 'ka.

24 Bhii dhasü 'ö kwa -gɔ bhë -yö pë 'ö kwa 'yaan □ne -yö -dho kë 'ö kwa 'yan 'dhoë- -gɔ -a 'ka. 'Kεε kö 'wun 'ö mü 'pö 'ö tɔɔ pë 'ö mε 'yan 'dhoë- -gɔ 'ö yaa kë □kun bhë kö pë 'ö mε 'yan 'dhiö 'yaa -mü 'ö bhii pë 'ö kwa 'yan 'dhiö, kwa -dho do -a -gɔ -kɔklë □εε?

25 'Kεε □ya kë □ne 'kwa kwa 'yan 'to pë 'ö 'yaa kwa 'yan 'dhiö -a -gɔ zian-, yö □ne 'ö □ya kë 'ö 'kwa do -a -gɔ kwa □zuöga 'plε 'ka.

26 -Kɔ do 'ö mε -nu 'ö 'kwa -Zlan -bha 'ka 'ö pë 'ö 'yan -to -a -gɔ -pë 'ka bhë 'ö- kë -na 'ö kwa bɔ -na 'wun 'gbee- -nu 'gü bhë, 'ö- 'ka 'pö; -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë -yö -nu kö -yaan nu mε -nu 'ö 'kwa 'tëëtë bhë kwa -dhë. 'Ö tɔɔ □dhe 'kwaa □bhea' -dhe do □bhea' -kɔ gia- 'ka bhë, -Zuu 'ö bhë □ya kë 'ö pë 'ö 'waa -mɔa -wa 'gü □bhea' -wo -Zlan -dhë bhë, yö □ne 'ö -kë -zo -lo -wo -nu 'ka -Zlan -dhë kwa -bha 'ka.

27 -Zlan 'ö -dhe yö mε -nu □zuö' 'piö bhë, 'ö -Zuu 'slööslö -bha -zotadhe waa- pë 'ö dho -a -dhe -a -gɔ 'yö- do; bhii -Zuu -yö -bhea mε 'wo -Zlan -bha 'ka -an -wun 'gü □ne -kɔ 'ö- 'ka -Zlan -dhë -së -a 'dhö.

28 -Yö kë ka 'yaan □ne mε -nu 'ö -Zlan -dho -yö -an -kë 'ö -an □dhöɔ -kë -a -bha 'wun -yö 'ko 'dhiö -kɔ 'gbloo 'piö bhë, 'wun 'saadhö 'ö nu -na -an -ta, -yö -kë -an -bha 'wun -së 'ka ('ö -Zlan -ya kë -an -dhë).

29 'Ö tɔɔ mε -nu 'ö -Zlan -yö -an sü 'dhiö bhë, -ya -kë 'dhö kö -waan bhö 'ö Gbö -bha;

-yö kè 'dhö -a Gbö 'ö bhë -yaan kè Dè do 'gü dhegluzè -nu □plëézè 'wo bhë 'saadhö, -an □dhoo 'ka.

³⁰ Mε -nu 'ö -Zlan -yö 'wun 'ö □ne -a yö 'ko 'dhiö -an -bha 'ka bhë, -yö -an □dhoo -kë; mε -nu 'ö -an □dhoo -kë 'dhö bhë, -yö -an -kë kpengdhö ö wö 'dhiö; 'yö mε -nu 'ö -an -kë kpengdhö 'dhö bhë, 'yö -an -da ö -bha 'töbhödhe 'gü.

-Dhó 'ö -Zlan -ya -kë kwa 'ka bhë -a -bha -kë □va -kó

³¹ 'Wun mε 'ö kwa 'dhi dho -zuö -a -bha zlöö □ga tóo: □Dhe 'ö -Zlan 'dhö kwa -bha 'ka □ne, kö mε gbe yaa 'dho dó kwa -gó.

³² Yö 'ö yaa ö -de Gbö kuënnu ö □bhaa, 'ö- nu mε 'plé -wun 'gü bhë, -a ga 'ka- wo bhë -më 'kpaan 'pö dho dó -a -gó kö -yaan 'kun pë 'plé -nu kwa -dhë -sü 'ka εε?

³³ Dö 'kpaan 'ö dho -mó -a -bha kö -yö za -lo mε -nu 'ö -Zlan -yö -an -ya ö -bha 'ka bhë -an tuö ee, 'ö bhii yö do □ne 'ö -mó -a -bha -ya pö mε □ne -yö kpengdhö, (-a mε □ne 'wun -ya -bha).

³⁴ □Ya kè 'dhö kö mε gbe 'yaa -mó kö -yö za -lo -an tuö -yaan kè -an 'gü □siö' -gen 'ka 'ö bhii Yesu Klito □ne 'ö ga; 'kεε □dhe 'ö ga, -yö -go ga 'gü. □Dhe -kë 'dhö □ya 'dho dhang- 'gü ö Dè -Zlan 'piö; -yö -ya -sü 'ka -a □kwεε- 'gü; -dhe bhë -yö □bhea' -na -a -bha kwa -wun 'gü.

³⁵ (□Ya kè 'dhö kö) mε gbe 'ka 'dho -mó -a -bha kö -yö kwa 'kan -dhó 'ö Klito -ya -kë kwa 'ka bhë -a -bha; -yö -kë □saan -sü -wun 'ka oo, -yö -kë □zuökaankuédhe 'ka oo, 'iin -yö -kë 'wun -wó mε -ta sü 'ka oo, -yö -kë din 'ka oo, -yö -kë 'fεεdhe 'ka oo, -yö -kë 'wun 'gbee- 'ka oo, 'iin -yö -kë ga 'ka oo, -an gbe -kó 'ka 'dho -mó.

³⁶ -A -wun 'gü, -yö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëédhe 'gü □ne: *Ü -wun □ga, -dhe 'po -sü 'gü, 'yi bó -na ga -glu 'dhiö, yö □ga 'wo yi kè -na □ne mε dho 'bhla -tué 'ka wü zé -dhe 'gü bhë.*

³⁷ 'Kεε -Zlan 'ö kwa -dhó -kë bhë, kwa kwa zü -gban -a 'gü 'ö 'kwa to -a 'gbee- 'ka 'fεfédhö bhë.

³⁸ Bhii a- □tei' -dó 'gbönggböng □ne pë gbe 'ka 'dho -mó kö -dhó 'ö- -kë kwa 'ka bhë -yaan kwa 'kan -a -bha. -Yö -kë ga 'ka oo, -yö -kë -tosiadhe (-së 'ö 'kpongtaa zö

-a) 'ka oo, -yö -kë -Zlan -bha bómε -nu 'ka oo, -yö -kë 'gügbeedhe -nu 'wo dhang- 'gü -nu -an 'ka oo, -yö -kë pë 'ö kè -na □dεε 'iin pë mε dho kè □dhia' 'piö -an 'ka oo,

³⁹ -yö mεkóonmε -nu 'wo 'kpongtaa zö -an 'ka oo, -yö -kë pë -nu 'wo dhang- -nu 'gü 'iin pë -nu 'wo kwa □löö zö -an 'ka 'iin -yö -kë kèpë -nu 'ö -Zlan -yö -an -da -an 'ka, -an gbe -kó 'ka 'dho -mó 'gbeédhö kö -dhó 'ö -Zlan -ya -kë kwa 'ka kwa Dème Yesu Klito 'gü bhë, -wo kwa 'kan -a -bha.

9

¹ 'Wun 'a 'dhoë- □blεε'- □ne 'wun gia- -mü, 'ö bhii 'ma kè Klito -bha 'ka; n 'ka 'dho □sua kè, -wo 'ö 'we -na n □zuö' 'piö -Zuu 'slööslö □kwaa' bhë -yö n -zo -gban -a -bha □ne 'wun gia- -mü.

² 'Ö tóo n □zuö' -yö -kaan 'kué -sü 'ka 'ö 'wun ('ö -gban n dheglu Zuifö -nu -bha bhë) 'ö n □zuö' 'dhö □wa -bhö -sü 'gü -kplawo.

³ 'Kö -kë □ne -wa -pö -dewo -Zlan -dho 'dhangga -ya n 'ka kö 'a 'kan Klito -bha n dhegluzè -nu, n -sεgüme -nu -wun 'gü, a -dho we -a -bha, -an -bha dha -sü -wun 'gü.

⁴ 'Wo 'ö 'wo Izlaelö -mε -nu 'ka, 'ö -Zlan -yö -an -kë ö -bha 'në -nu 'ka, 'ö -an -ya ö -bha 'töbhödhe 'gü, 'ö wo -nu 'plé 'wo -kë -dhi 'kué do 'gü, 'ö tóng dó -an -dhë, 'ö ö -wo pö -sü waa- ö gba -sü -ya -an 'gü, 'ö pë 'tö go -an -dhë bhë □ne 'a -we -an 'ka.

⁵ 'Wo tóo kwa dë ziiizii -nu 'kpo 'në -nu 'ö waa- Klito 'ö mεbheedhe 'gü □zian', 'ö wo -nu 'ö -an -bha 'sε 'dhö do 'kεε kö yö Klito 'ö bhë -yö pë 'plé -gó 'dhiö 'sa; yö bhë □ne 'ö tóo -Zlan. Kö -a 'tö -yö kè □va □toëpö 'ka. Amen.

⁶ 'Kë- wo 'dhö bhë yaa kè □ne a- -pö kö -Zlan -bha pë 'tö go -wo bhë -a -wun □ya 'tö 'kpaan. Ka gia-, ka- -yö bhë, yaa kè □ne mε -nu 'wo go Izlaelö 'gü -an 'plé □ne 'ö -Zlan -yö -an -ga Izlaelö 'në -nu giagia 'ka.

⁷ 'Iin Ablaamö □suu'- -ta -nu 'wo bhë -an 'plé 'waa -a -bha 'në -nu giagia 'ka bhii -Zlan -ya -pö Ablaamö -dhë: *Mε -nu 'wo Izaakö -bha 'në -nu 'ka □ne 'wo tóo ü -bha -nu giagia.*

8 Yaa kë □ne me -nu 'wo bhɔ me 'bhee- □dhɔɔbhaa -wun 'ka 'wo tɔɔ -Zlan -bha -nu, 'kεε 'nē -nu 'wo bhɔ -Zlan -bha pē 'tɔ go -wo 'ka bhē 'wo Izlaelö 'gü 'nē -nu 'ka, 'ö 'wo tɔɔ -Zlan -bha 'nē -nu giagia.

9 Pē 'tɔ 'go -wo bhē yö □ga □neε: 'Töng 'kwa- 'gü □ne, ('kwa dɔ -a 'gü □kwea,) -a kë □yiē' kö 'aan- nu, Saala dho 'nē gɔɔn- do kpɔ.

10 'Go mü 'zü -kɔ do bhē 'ö Lebeka -bha □kaa' dhö 'yö -flean do 'wo -kē gɔɔn- 'ka, 'ö -an kpɔa kwa 'bhemā Izaakö -gɔ.

11-12 'Yö kë- wo 'dhö bhē, -Zlan -yö 'dhoë- me sü, -a -bha 'wun -yö 'ko 'dhiö -kɔ -yö -dhö; -yö -sü -a -bha □dhɔɔ kë -wo -bha; yaa 'sü -an këwun -nu -bha kö 'nē -nu 'wo dho bhɔ bhē waa bhɔ kun, kö -waan 'dhoë- pö -a me □ne -a këwun -yö ya 'iin □yö -sē; 'yö -Zlan -ya pö Lebeka -dhē: *Ü -bha 'nē -nu 'wo bhē, -a □vazē -yö -dho yuö kë -a 'teezē -dhē.* 'Kεε kë- wo 'dhö bhē, -Zlan -ya pö 'dhö kö -yaan -zɔn □ne pē 'ö □yaa- yö 'ko 'dhiö 'saadhö ö □zuö' 'piö yö -mü; 'ö- -de -kē 'gbεεdhö.

13 -A -wun 'gü, -yö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sēedhe 'gü □ne: *Zakɔbö 'a- sü; 'a Ezau to.*

14 Kö kë- wo 'dhö bhē kwa dhoë- pö -Zlan 'yaa kpengdhö □a? -Abi' bhoo-!

15 Bhii -ya pö Moizö -dhē: *Me 'a- 'piö 'a- yena -yö wo □ne 'a- 'yena -yö wo.*

16 □Ya kë 'dhö kö 'wun bhē yaa yö me 'bhee- □dhɔɔbhaapē -bha 'iin me kë -kɔ -nu -bha, 'kεε -yö -sü -Zlan do 'ö me 'yena yö bhē -a -bha.

17 -Zlan -bha 'sēedhe 'gü, -yö □bεen' -sü 'ka mü □ne -Zlan -ya -pö -gludē 'ö -kē Ezitö -sεgɔ 'dhiö bhē -a -dhē □ne: *Pē 'a ü -ya -a -dhē -gludē 'ka bhē 'ö tɔɔ kö 'a ma 'piigbeedhe -zɔn me -nu -dhē ü 'gü kö 'aan- kë -waan n dɔ 'kpongtaadhe 'saadhö 'gü.*

18 'Wun bhē -a kë -kɔ □ga bhē; kö -yö 'to kwa 'yaan □ne me 'ö -Zlan 'dhoë- 'piö 'ö 'yena yö □ne 'ö- 'yena yö, 'ö me 'ö- 'piö 'ö- □gɔü' kë 'gbee-, 'ö- □gɔü' -kē 'gbee-.

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha -naazuédhe waa- -a -bha me 'yënnng yö -kɔ -bha

19 -Yö 'dhö 'kεε □dhεε' -dhö kë me -nu -gɔ kö -waan 'kpɔ n -gɔ □woë' □ne: «Kö □ya kë 'dhö -dhe -mlē 'ö -Zlan -yö yö -a

-bha zlöö 'ö me 'bhee- -bha □sɔɔn -kē yaa -sü -yö -kē -a -dhē ya □εε? Bhii pē me 'ö □yaa- -ya ö □zuö' 'piö kö -yaan kë, -a kuënnume gbe 'yaa 'dhö.»

20 'Oo, me 'bhee-, -mē -mü ü 'ka kö 'üen- dɔ -Zlan -wo -gɔ -ε? (□Dhe 'ka bhɔ □ne) 'ka- ma do □ne 'se gbo □ya ö këme □dhεε' 'kpɔ do □ne -mē -kē 'ü n kë □nēdhö □a?

21 Pē 'ö -dhi gbɔdɔme -dhē □ne 'ö- -kē gbo 'se kpö 'ka; 'ö tɔɔ -a 'bhaa -nu □ya kë, gbo 'nē -nu 'ö -an □bhlē 'dhö -dhö □ne 'ö -an -kē, 'ö- 'bhaa -nu □ya kë 'pö 'ö- me -nu 'wo yuö 'saadhö □kaa' 'ö -an -kē, 'kεε kö -an kë -se -yö do 'sa.

22 -Kɔ do bhē □ne 'ö- 'ka -a -zo 'kun -wun 'gü, □ya kë 'dhö kö -mē 'ö ka -gɔ kö 'kaan- pö -Zlan -bha -ε? 'Ö bhii 'pian do 'piö, -yö ö -bha -naadhe waa- ö -bha 'piigbeedhe -zɔn me -nu -dhē; -a -wun 'gü, -a □zuö' -kē -saa giagiawo, 'ö me -nu 'ö- -bha 'klobhodhe -yö -an -ma kun kö -an 'gü -yaan □siö' -bhē 'yö ö -zo -kē -an 'piö;

23 'Ö □dhe □ya dhi -a -dhē 'pö 'ö ö -bha 'tobhodhe bhē -a 'piö -pē -nu -zɔn me -nu 'ö kwa 'yena -ya -kē bhē kwa -dhē. 'Ö bhii pē 'ö □yaa- -pē kë 'ö -ya -sü 'ka kwa -bha 'ka kö 'kwaan- -da -a 'gü yö -mü.

24 'Ö tɔɔ me -nu 'ö -an □dhɔɔ -kē kö 'kwaan- kë -a -bha 'ka bhē 'wo tɔɔ me -nu 'wo go Zuifö -nu ziën waa- me -nu 'waa Zuifö 'ka 'ö 'waa -Zlan dɔ -an ziën, 'ö kwa dho 'kuë-.

25 'Yö □bεen' -sü 'ka -a 'ka 'dhö 'sēedhe -be me 'ö Ose -ya -ya bhē -a 'gü □ne: *Me -nu 'ö 'waa ma 'sεgɔgüme -nu 'ka, a -dho -an -dhe ma 'sεgɔgüme -nu, 'ö 'se me 'ö 'yaa n -zo 'kun -se 'ka -be, 'a- -dhe n -dho □kaa' -se.*

26 'Ö -dhe 'wo- pö -a -bha -an -dhē: *'Kaa n -ma 'ka, 'wo dho -a pö -an -dhē 'zü -dhe do bhē -a -bha □ne wo □ne 'wo tɔɔ -Zlan 'ö 'bhee- -a gbö -nu.*

27 Ezai -de 'pö -yö 'wun -blεε Izlaelö -me -nu buëndhö □woë' □ne: *'Kö -kē □ne Izlaelö 'sεgɔgüme -nu -wo -kē □va 'ö 'wo dho -an -zɔn -dewo 'yënnng 'ö □wee -yi 'kpong 'dhiö bhē -a ga -nu -dho 'kuë- -sü 'ka 'dhee, -an me -nu 'wo dho dha -an songdhö bhē, -an kpö -yö 'tee 'kpaan;*

28 bhii Dēme -dho ö -de -wo kë ö 'plε 'ka 'zodhö 'kpongtaa zö.

29 'Ö tɔɔ Ezai -yö 'wun -blɛɛ 'dhiö [zian' 'ö- pö: 'Ö [ya kɛ Dɛmɛ 'piigbeezɛ yaa kwa [suu'- -ta -nu 'bhaa 'to -bezɛ kö kwa -dho kɛ [nɛ Sodomɛ 'dhö 'iin kö kwa -dho bho Gomɔɔ -dhe -bha -bezɛ.

'Wuntaɔsɛ 'ö Izlaelö -mɛ -wa ma

30 Pɛ mɛ 'ö to zlöö 'kwa dho -mɔa pö -sü -bha 'ö tɔɔ: Mɛ 'ö 'waa Zuifö 'ka 'ö waa kɛ -a [mɛɛ' [dhia -be 'ta 'sü -kɔ kpengdhö 'ka bhɛ, [wa kɛ kpengdhö -Zlan wö 'dhiö -an -bha -zo -yö -a -bha -sü -wun 'gü;

31 'kɛɛ kö Izlaelö -mɛ -nu 'ö tɔng 'ö dho -an kɛ kpengdhö -Zlan wö 'dhiö 'wo -kɛ -a [mɛɛ' [dhia bhɛ, wo 'dhö, tɔng 'dhö, -an 'kun -pɛ gbɛ yaa kɛ -dhö gbɔ.

32 Kɛ- wo 'dhö bhɛ, 'ö tɔɔ waa kɛ -a [mɛɛ' [dhia, kö wo 'yi -yö 'kan -Zlan -dhɛ wo -bha -zo -yö -a -bha -sü -wun 'gü. Pɛ 'ö -kɛ -an -zo 'piö -bezɛ 'ö tɔɔ wo kɛpɛ -nu. Kɛ- wo 'dhö bhɛ, pɛ 'wo yö -a -bha bhɛ 'ö tɔɔ -guö kpö 'ö mɛ -gɛn 'dhö -zuö -na -a -bha, 'wo -püö -na bhɛ.

33 -A -de, -guö kpö 'ö bhɛ, 'wun -yö -gban -a -bha -Zlan -bha 'sɛɛdhɛ 'gü [nɛ: -Ka -dhe -ga! -Guö kpö 'ö mɛ -gɛn [ya -zuö -a -bha 'wo -püö -na bhɛ, a- do -ya -na Siɔn -pö 'gü; -guö kpö 'ö bhɛ -a mɛ -püö -dhe 'yaa [gbiin; 'kɛɛ mɛ 'ö [ya ö -zo yö -a -bha, yö 'ka 'dho to ö -kɔ 'kpaan 'ka.

10

1 N dhegluzɛ -nu, pɛ 'ö n -dhɛ -sɛ giagia, 'a- -dhe -na -Zlan -gɔ Zuifö -nu -bha 'ka 'ö tɔɔ kö -wo dha.

2 Ma gia-, -a mɛ 'kö bhɛ a -mɔa 'a- pö; 'ö tɔɔ -wo 'siözɛ -Zlan -bha 'wun -nu 'gü. Kɛ- wo 'ö -an -bha -kɛ 'siözɛ -sü 'ö bhɛ 'ö 'wundɔdhe 'ö -gban -Zlan -bha bhɛ, 'yaa -mɔ 'kuɛ -sü -zɛ 'ka -an -gɔ bhɛ yö -mü.

3 -Zlan -bha mɛ -kɛ kpengdhö -kɔ bhɛ waa- dɔ; 'wo wo -de -gɔ 'slɛ [mɛɛ kö -waan wo -de kɛ kpengdhö yö [ga 'ö 'wo dhoɛ zlöö 'ö -Zlan -bha mɛ -kɛ kpengdhö -kɔ gia- ('ö bɔ Klito -ta) bhɛ 'ö [wa wo -ta yö -a -bha bhɛ.

4 'Ö tɔɔ Klito 'ö tɔɔ Moizö -bha tɔng -gɔ, mɛ -nu 'ö 'wo wo -zo yö -Zlan -bha -an -bha -kɛ kpengdhö -sü 'gü.

Dhasü -yö mɛ 'oo mɛ 'ö kwa Dɛmɛ -wun -dhe 'wun gia- -a -bha 'ka

5 -A -wun 'gü, 'wun 'ö -gban -kɛ kpengdhö -sü 'ö bɔ tɔng -ta -a -bha bhɛ, Moizö -yö 'wun -gban -a -bha 'ö- [bɛɛn -Zlan -bha 'sɛɛdhɛ 'gü [nɛ: Mɛ 'ö 'dhoɛ- tɔng -nu 'wo [nɛ -an kun -an 'kun -kɔ 'ka, -yö -dho -kɛdhösü yö.

6 'Kɛɛ -kɛ kpengdhö -sü 'ö -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha bhɛ -a -zian do 'bhaa [ga [nɛ: 'Waa- pö wo -de [zuö' 'piö [nɛ: Dö 'pö dho -da dhang- 'gü kö -yaan [yɔɔ' Klito 'ka ɛ?

7 'Iin 'waa- pö 'pö: Dö -dho -mɔa kö -yö 'dho game -nu [plöö kö -yö nu Klito 'ka 'kpongtaa [ɛɛ ?

8 'Ö [ya kɛ 'dhö kö -wa -pö [dhɛ 'sa? -Wa -pö: -Zlan -wo -yö ü 'sɔɔ, -yö ü dhiö, -yö ü [zuö' 'gü, bhii -wo 'ö go -zo yö -sü 'gü bhɛ [nɛ 'yi- [blɛɛ' -na bhɛ.

9 [Ya kɛ [nɛ 'bha- bho ü 'dhii, [ya -da mɛ -nu 'toodhö [nɛ 'ü- pö Yesu [nɛ 'ö tɔɔ kwa Dɛmɛ 'iin 'ö 'bha- -wun -dhe 'wun gia- [nɛ -Zlan -ya -bho ga 'gü, ü -dho dha.

10 Bhii [wa 'wun -dhe 'wun gia- wo [zuö' 'gü 'ö 'wo -kɛ kpengdhö; [wa wo 'dhi bho 'wun -ta [nɛ -wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- 'ö 'wo dha -sü yö [nɛ -kɔ 'ö [bɛɛn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sɛɛdhɛ 'gü -a 'dhö [nɛ:

11 Mɛ 'ö [ya ö -zo yö -a -bha, 'yaa 'to -kɔ 'kpaan 'ka.

12 [Ya kɛ 'dhö zlöö, kö -naa gbɛ 'yaa mɛ 'ö Zuifö 'ka waa- mɛ 'ö 'yaa Zuifö 'ka -an ziɛn gbɔ; 'ö bhii kö -an Dɛmɛ [ya kɛ do; yö 'ö bhɛ [nɛ 'ö ö -bha [bhɔɔpɛ -nu nu mɛ -nu 'wo- [mɛɛ' -na -an -dhɛ,

13 [nɛ -kɔ 'ö [bɛɛn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sɛɛdhɛ 'gü bhɛ -a 'dhö [nɛ: Bhii mɛ 'oo mɛ 'ö 'dhoɛ- Dɛmɛ [dhɔɔ kɛ, (-yö -dho nu -a -wo -bha,) 'ö- dha.

14 'Yö [dhɛ 'kwa- -ga -sɛ 'ka bhɛ, -wo -dho -a [dhɔɔ kɛ -kɔklɛ kö waa- -wun -dhe 'wun gia- -ɛ? 'Wun 'ö -gban -a -bha, mɛ 'ö waa- [blɛɛ' -wo ma do, -wo -dho -a -wun -dhe 'wun gia- -kɔklɛ [ɛ? -Wo -dho -a -wo ma -kɔklɛ kö -a -wo pö -mɛ -nu 'waa 'dhö ɛɛ?

15 'Iin -Zlan -wo [blɛɛ' -mɛ -nu -wo -dho kɛ -dhö -kɔklɛ kö waa -an bɔ [ɛɛ? -A -de -yö [bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sɛɛdhɛ 'gü [nɛ: Mɛ 'ö 'wo [zuöyagluu -wun [blɛɛ' -na 'ö 'wo 'wuntaɔsɛ [blɛɛ' -na [nɛ, -an -da

plöö -sü -kpe □ga □ne!

16 'Kεε kē- wo 'dhö 'pö bhē yaa kē □ne -dhe 'wo- ma bhē, mε 'plε -wo wo -gɔ -dho -a -dhē sia-. Ezai -ya -to 'dhiö 'ö 'wun -gban -a -bha 'ö- pö: *Ü -wo -nu 'yi- □blεε bhē, dö -nu 'pö 'wo- -wun -dhe 'wun gia-εε, n Dēme?*

17 Bhii kē- wo bhē -zo yö -sü -yö -go 'wun 'ö mε -ya ma -a 'gü, 'ö 'wun 'ö mε -ya ma yö -de 'pö 'ö go Klito -wo 'gü.

18 □Ya kē 'dhö kö □dhεε' 'ö dho kē n -gɔ mü 'ö tɔɔ: Kö kē- wo 'dhö bhē, 'wun bhē -a ma 'pö waa- wo bhē ee? 'Kεε □ii-; -wa -wun -ma 'ö bhii -Zlan -bha 'sēēdhε □bεen' -yan -ya -pö: *-An -wo -yö -da 'kpongtaame -nu 'saadhö 'toodhö, 'ö -an □blεε' -wun -nu -wo -lo 'segɔgüdhe -nu 'wo 'ma □gbiin -an 'gü -dhe -nu -bha, 'kpongtaa -an -ta.*

19 A □tun □dhεε' kpɔ □ne: Kö kē- wo bhē □ne 'wun bhē -a ma 'pö Izlaelö -mε -nu waa- wo bhē ee? 'Kεε 'sēēdhε □bεen' -yan 'gü Moizö -ya -ye 'zü -kē 'ö- pö -Zlan -ya -pö: *A -dhoë kē 'ö 'ka -kē □druεizē 'segɔ mε 'ö 'yaa 'segɔ gia- 'ka -a 'ka 'ö 'a bɔ 'segɔ 'ö 'yaa 'wun dɔ -a 'gü 'a 'wun -sē -kē -an -dhē 'ö yö ka -naa -bha.*

20 □Dhεε' do 'ö bhē Ezai -ya -daa 'dhiözē -kē 'pö 'ö- pö 'sēēdhε □bεen' -yan 'gü □ne: *-Zlan -ya -pö: Mε -nu 'ö waa kē n □mεε' □dhia bhē, -wo n -yö; 'ö 'a n -de -zɔn mε -nu 'ö waa pē gbε -dhe n -gɔ bhē -an -dhē.*

21 'Yö □dhe 'ö yö Izlaelö -wun -bha 'ö- pö: *-Zlan -ya -pö: 'Töng 'saadhö 'ka, a n -kɔ -po 'sε do 'gü -mε -nu -gɔ; 'kεε -an □gɔü' -bha -kē 'gbee- -sü 'gü, -wo -dho wo □taa 'ka □zian'.*

11

-Zlan yaa ö -kɔ bho Izlaelö 'gü

1 'Wun bhē □ya kē 'dhö, kö -Zlan -kɔ 'pö- bho ö -bha 'segɔ 'gü bhē □ee? 'Kεε 'ma -dhe -ga -a 'gü, -abi! Ma gia- 'a □ne, Izlaelö mi -mü n 'ka; 'ö 'a Ablaamö □suu'-ta -nē 'ka. A -go Benzame -gɔ 'gunng 'gü.

2 'Segɔ 'ö -Zlan □yaa- pö 'saadhö 'dhiö □zian' □ne ö -bha -mü bhē, yaa 'dho ö -kɔ bho -a 'gü. -Ka dɔ 'dhe! 'Sēēdhε □bεen' -yan -dhe 'bhaa 'gü, -Zlan -wodhiölome Eli -yö -kē Izlaelö -mε -nu -ta -zɔn □dhia -Zlan -dhē.

3 'Yö- pö: *N Dēme, □wa ü -wodhiölome -nu zē, □wa ü -bha slabhodhe -nu 'güö. 'Yö 'ma 'to do 'kpaan, 'kεε -wa □mεε' -na kö -waan n zē 'pö.*

4 'Yö -Zlan -ya -daa -kē -a -gɔ 'ö- pö: *'Ma mε -lü -vuu 'slaple 'bhaa -ya -de -ta n -ma 'ka 'kpa 'pē-; mε 'wo bhē waa -lo wo kpɔn 'gü -zlan 'wo- -dhe Baalö bhē -a 'dhiö.*

5 -Kɔ do bhē -a 'ka, dɔ -de 'kwa- wo □dεε □ne, mε 'bhaa -nu -wo -dhö 'ö -Zlan -bha 'glusē 'gü 'ö □ya -an 'sü □ya -an -ya -de -ta.

6 -An -ya 'ö- wo -de -ta bhē, -yö -go -a 'gü -a -bha 'glu -kē -sē -sü -wun 'gü; yaa 'sü -an kēwun -nu -bha. 'Ö bhii 'yaa 'dhö -bezē kö -Zlan -bha 'glusē bhē 'wun -ya 'gü.

7 Kö kwa -dhoë pö □dhē 'pö bhē? Kö kē 'püē- wo □ne, pē 'ö Izlaelö -mε -nu -wo -kē -a □mεε' □dhia bhē, -a yö 'pö waa- wo bhē ee, 'iin □dhē? Kē- wo bhē, mε -nu 'ö -Zlan -yö -an sü 'ö -an -ya -de -ta ö -bha 'ka bhē □ne wo 'sloo 'wo- yö. Mε -nu 'wo to 'saadhö, -an -kɔ 'yaa -mɔ -a ma -sü -bha

8 □ne -kɔ 'ö □bεen' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sēēdhε 'gü bhē -a 'dhö □ne: *-Zlan □ya -an -zo -ta -a 'gü -wun -nu 'plε yö yaan; bhii □wa pē -nu -ga, 'waa -dhe yö -a 'gü 'iin □wa 'wun -nu ma, 'yaa 'to -an 'toodhö; 'ö -ka 'dhö dɔ 'kwa- wo □dεε □ne -a 'gü.*

9 'Yö Davidö -ya pö 'pö: *-An -de -bha 'wlaan- kēdhε -nu -wo -kē -an 'kundhe 'ka, -yö -kē -an -gɔ 'sɔ 'ka -wo -püö -a 'gü; -an 'klo -yö bhɔ;*

10 *-an 'yēnng -yö trö kö □kun 'ö 'wo -dhe yö. -Bhö -a kē kö -wo 'to -kplawo □ne mε -kē □nuadhε 'gü.*

11 'Yö □ya kē 'dhö kö Zuifö -nu 'wo bhē -an -gen □ya -zuö 'wun -nu 'gü, □wa -püö, kö -püö 'plε 'wo- wo bhē □ee? -Yö n 'gü □ne -abi! 'Kεε kē- wo 'dhö bhē, -an -bha kēwun yaa bhē -a -wun 'gü yö □ga 'ö 'segɔ mε -nu 'ö 'wo to 'ö □wa dhasü yö bhē. -Yö kē 'dhö kö Zuifö -nu -waan kē □druεizē bhē.

12 'Ö □ya kē □ne Zuifö -nu -bha -kun -a 'ka -sü □ya kē 'segümε -nu 'wo to -an -bɔ -a -ta -pē 'ka kö -waan 'wun -sē yö, ka gia-ka -dhe -ga mü 'dhe! -Yö -dho kē □dhē mü kö wo 'wo bhē, -wo kē dhame 'ka, 'ö tɔɔ -a 'piö -pē 'ö dho kē bhē -yö -dho kē -sē 'gblüünzē.

Dhasü 'ö me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka 'ö -an -bha 'ka

¹³ Με 'kaa Zuifö 'ka, -ka ka 'to 'to! 'Ma □dhië' ka 'piö. N -ma -kë Yesu Klito -bha bómε 'ka -sü 'ö me 'kaa Zuifö 'ka 'a- 'ka ka ziën bhë, -yö n □zuö' 'glu -dhi.

¹⁴ -Yö n □zuö' 'piö □ne -a -kë 'dhö -sü 'ka, -yö -dho ye n -següme -nu 'bhaa -nu -bha kö -waan kë □druëizë. □Ya kë 'dhö, -wo -dho wo □zuö' □dhië', 'ö- me 'bhaa -nu -wo dha.

¹⁵ 'Ö tɔɔ □dhe 'ö 'wo -kan -Zlan -bha 'ö ö -kɔ bho -an 'gü 'töng kpö 'bhle -bha, □ne 'ö 'kpongtaame 'wo to, 'wo -dhi -Zlan 'ka. Pë 'ö- kë -kɔ 'dhö bhë, ka gia- 'ka -dhe -ga -a 'gü, yi 'ö -Zlan dho ö -kɔ kpɔa -an -go bhë, -a □tei' ka 'dho kë □ne game -nu -bha -go ga 'gü -sü 'dhö aa?

¹⁶ 'Wun □zuan' do □ga □ne: □Ya kë □ne □bluu'- 'wo dho -a nu -Zlan -dhë, □waa- 'klu 'sü -a -ta □waa- nu -a -dhë, kö -a -to 'dhö -sü -bha -kë -a -bha 'ka -sü bhë yaa kë me 'ple 'yaan aa! 'Iin □wa 'lü yun 'sü □waa- -zɔn -Zlan -dhë, kö -më 'ö to zlöö kö 'lü 'ö bhë -a -kɔ -nu -waan 'kun -kë -Zlan -bha 'ka □süë' εε!

¹⁷ Izlaelö -me -nu 'ö 'ka -an -ga -na bhë, -wo □ne olivie -lü 'wo- ta 'ö- -kɔ -nu bhë 'ö □wa -an 'kan -a 'dhö; 'yö bhi 'ö 'bhaa Zuifö 'ka, 'ü □ne 'blü olivie -lü -kɔ 'ö 'wo- sü 'ö 'wo- yö -a pin □taa -a 'dhö (□ne -kɔ 'ö pë ta -kɔ -zɔn -me -nu 'dhoë- kë -na -a 'ka 'manglo -lü -nu 'ka bhë -a 'dhö). 'Yö □dhe 'wo ü -ya mü bhë, pë -nu 'ö olivie -lü bhë 'wo- 'gü bhë, □wa kë ü -bha 'ka zlöö.

¹⁸ -A -wun 'gü ü □dua' 'yaa -mü kö olivie -lü 'ö bhë -a -kɔ -nu 'wo -an 'kan bhë ü -an bho yunng. 'Ö bhii (-a -kɔ -nu 'wo -an -kan bhë) waa kë -dhö kö -waan -an 'kan 'üën- ya -an pin □taa, ü -dhoë kë □dhe -bezë 'ö 'ü ü -de 'sü -na □va □neε. 'Kεε -yö kë ü 'yaan □ne 'lü bhë -a yun -nu □ne 'wo ü bun 'ü □yaa' bhë; bhi kun 'ü- yun -nu bun.

¹⁹ Ü -dho -mɔa 'ü- pö: «-Wa -kɔ -nu -kan kö 'aan- -ya -an pin □taa.»

²⁰ -Yö 'wun gia- 'ka. -Dhe 'ö -kë -an -bha -yadhe 'ka -bezë bhë, 'go 'wo- wo -a -bha bhë 'ö tɔɔ Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -sü yaa kë -an -go. Ü -ya mü -kɔ □ga 'ö bhë, bhii bhi -zë ü -we Yesu Klito -wun -bha. 'Kεε -bhö ü -de 'kun -de -sü □va -go. -A kë -së.

²¹ 'Ö tɔɔ Zuifö 'ö -an pin gia- 'dhö -mü bhë, □dhe 'wo -an bho -na mü bhë kö -yö kë ü 'yaan □ne 'bhaa pë gbε 'ka mü.

²² Bhi gia-, -bhö -dhe -ga bhë 'sa. -Zlan 'ö bhë -a -bha 'glu -kë -së -kɔ waa- -a -bha -kë kpengdhö -kɔ □ga 'ö bhë. -Yö 'dhiö-, me -nu 'ö 'waa- □bhle -ya -an 'ka 'kεε bhi -zë -yö 'lëële ü 'ka. Kö -dhe 'ü- -bha -a -bha 'glusë 'gü bhë, ü -zo kë ü -de 'piö 'yaa 'pö ü -dho go mü □ne 'lü -kɔ 'wo- -kan -a 'dhö.

²³ 'Ö □ya kë □ne Zuifö -nu □wa 'go wo -bha □göü' 'gbee- 'gü, -wo -dho -an -ya -an -yadhe 'wo -kë -a -bha 'dhiö bhë -a -bha. 'Ö tɔɔ -Zlan -kɔ -mɔa kö -yö -an -ya wo -yadhe -blezë bhë -a -bha □ne 'lü -kɔ 'dhö 'zü.

²⁴ 'Wun -nu bhë -a me 'ö -dhö, -kwaa 'piö -ga -së 'ka. Bhi 'ö 'bhaa Zuifö 'ka bhë, ü -kë □ne 'blü olivie -lü -de -kɔ gia- 'dhö. 'Yö 'wo ü -kan 'wo ü -ya olivie -lü 'wo- ta wo -de □kwaa' bhë -a -bha -a 'dhö, 'kεε kö ü -bha -kë 'kpongtaa -sü 'ka, ü -bha -ya -dhe gia- 'yaa kë 'dhö. 'Ö Zuifö -nu 'dhö olivie -lü 'wo- ta bhë -a -de -kɔ -nu 'ka. □Ya kë 'dhö kö -an -yö -an pin □taa -sü 'yaa 'gbee-.

Dhasü -kaanta 'ö dho kë Izlaelö -me -nu -bha 'ka

²⁵ Dhegluzë -nu, 'wun do 'a- 'piö kö 'a -dhe 'po -a -ta ka -dhë, -yö kë 'dhö kö □kun 'ö 'ka dho ka -de sü □va 'ö tɔɔ: Izlaelö -me -nu -kɔ 'pian do 'to -ya ta; 'waa -mɔa kö 'wun 'ö 'wun gia- 'ka -wa ma. 'Kεε -yö kë ka 'yaan □ne -a 'piö 'ka 'dho kë □gbiin gbɔ, -yaan 'dho -yaan yöë me -nu 'waa Zuifö 'ka 'ö 'wo dho kë dhame 'ka, -an 'dhiö -mɔ 'kuë -yi -bha.

²⁶ Izlaelö -me -nu -todhösü dha -kɔ 'wo dho dhaa 'ö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'ö tɔɔ: -Zlan -ya -pö: *Mεdhame -dho go Siɔn 'gü, 'yö dho 'wun yaa □suu'- 'saadhö bho Zakɔbö □suu'- -ta -nu -bha.*

²⁷ 'Ö □ya kë □ne 'ma -an -bha □sɔɔn yaa bho -an -bha kö -dhi 'kuë- 'ö dho kë yi -nu yi ziën bhë, kö □ya yö 'sei □ne bhë.

²⁸ -Kwa -dhe -ga 'dhe! □Dhe 'ö Zuifö -nu -wo -kɔ 'wuntaɔsë ('ö -gban Yesu Klito -bha -a) 'ka bhë, yö kun 'ö 'wo -kë zlöö -Zlan yaagüme 'ka bhë □a! 'Kεε kë- wo 'dhö bhë 'wun bhë -yö -kë zlöö ka -bha 'wun -së 'ka. 'Kεε □ya kë -a me 'ö -gban me

-nu 'ö -Zlan -yö -an -ya -de -ta -a -wun 'ka, wo □ne 'ö -Zlan -ya -dhö -kë -an 'bhema -nu 'ka.

²⁹ 'Ö töö me 'ö -Zlan □ya ö -kö 'ye -a -bha, 'ö □yaa- □dhöo kë kö -yaan kë -a -bha 'ka, 'ö □ya pë 'tö 'go -a -dhë, 'iin □ya pë -nu nu -a -dhë, 'yaa ö -wo bho -a -gö 'zü pin □taa.

³⁰ Kë- wo 'kpa bhë, ka -Zlan -wo -lö 'gü; 'këë zlöö □ne 'ka -da -Zlan -bha me 'yena 'gü 'ö bhii Zuifö -nu ('wo kë -a 'gü bhë) -wa -wo -lö 'gü.

³¹ 'Yö □dhe 'wo -Zlan -wo -lö 'gü 'dhö □ne 'ö 'ka -da -Zlan -bha me 'yena yö -sü 'gü; 'këë -yö kë 'dhö kö wo -de 'pö -an 'yena -yö wo -sü bhë -waan -a dö.

³² 'Wun -nu bhë -wo -kë 'dhö bhii -Zlan -yö -we -a -bha kö me 'ple -wo kë -a □bhlë -siö -me 'ka -yö kë 'dhö kö -yaan -a -zön me 'ple -dhë □ne 'ö me -nu 'yena -yö.

³³ -Zlan -bha □bhöopë -nu bhë, -wo 'gblüünzë □dhe! -A □ga 'ka- wo -na bhë, -a -bha 'kpaakpadhe waa- -bha 'wundödhe bhë -an 'piö □yö □gbiin 'dhe! Dö dho -möa kö -yaan pö pë me □ne -Zlan -ya -kë □nëdhö □e? Dö 'ö dho -möa kö -Zlan -bha 'wun -nu 'ö- yö -na 'ko 'dhiö bhë -yö -dhe yö -an 'gü ii?

³⁴ -A -wun 'gü, -yö □bëen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü □ne: Dö 'ö -Zlan □zuö' 'piö -wun dö □eë? Dö dho -möa kö -yö kë -Zlan -zlakpaöme 'ka eë?

³⁵ Dö 'ö □ya dö 'dhiö do □ya pë -nu nu -Zlan -dhë kö -a -ye 'zü -wun -yaan kë -a -bha -eë?

³⁶ 'Ö bhii pë 'ple -yö -go -a kwëë; yö □ne 'ö pë 'ple -da, 'ö pë 'ple 'dhoë- -bha 'ka; kö -Zlan 'tö -yö bho □toëpö 'ka! Amen.

12

-Tosiadhe -dëü 'wo- -kë -Zlan -bha 'ka

¹ N dhegluzë -nu, □dhe -kë □ne -Zlan -bha me 'yena yö -sü bhë 'ka -da -a 'gü bhë, a- -dhe ka -gö kö 'ka ka -de -ya -de -ta -Zlan -bha 'ka ka -bha -tosiadhe kë -sü 'ka -a -zo 'kun -wun 'ka. Sla- 'ö 'ka dho -a bho zlöö bhë 'ö bhë. -A -kë 'dhö -sü □ne 'ö töö -a -dhö kë -sü giagia 'ö 'ka dhoë- wo.

² Kö □kun 'ö 'ka ka -de to 'kpongtaapë -nu 'wo zö -an 'piö; 'këë -ka ka □kwaa'- ka -de -zü -Zlan kwëë kö -yaan ka □dhië' -kwaa ka -bha 'wundödhe 'gü □zian' ö 'ple

'ka. -Kö bhë □ne 'ö □ya kaa 'ö 'ka dho -Zlan -zo 'kun -wun döa, 'ö bhii ka -dho pë 'ö -së 'ö- -wun -ya -zo kun 'ö 'wun □zaa' -sü 'yaa- -bha -a dö.

³ Mëa-, -ka ka 'to kë n -ma, n -ma -kë ka □daan' -me 'ka -sü 'ka -Zlan -bha 'glusë 'gü; a- -pö ka 'saadhö ka -dhë: Kö □kun 'ö -zotadhe -nu -wo -kë ka 'gü □ne ka 'gianzë 'wun 'bhaa 'gü; 'këë 'ka 'wun -nu dan 'kuë ka □zuö' 'gü, -yö kë -zo yö -sü 'ö -Zlan -ya nu ka -dhë bhë -a -naa 'gü.

⁴ -Ka -dhe -ga 'dhe! Kwa mëdhe bun 'gü, kwa dö -nu -wo kwa -bha □va; 'ö- me 'ö -dhö, 'ö- këyuö 'dhö -dhö -de -ta.

⁵ -Kö do bhë 'ö- 'ka kwa 'ka; kwa □plëëzë; 'këë kwa -dho 'kuë- -sü -yö do kwa -bha -kpa Yesu Klito -bha -sü 'gü, 'ö 'kwa- 'ka 'dhö □ne bun do dö □plëëzë -nu 'dhö.

⁶ Më 'ö 'kwa bhë 'saadhö, me 'ö -dhö, gbaö 'ö -Zlan -ya -kë -a -dhë 'kpaan 'ka, -yö -dhö, 'ö 'kwa dho yuö kaa. 'Ö □ya kë □ne -Zlan -ya gbaö kë ü -dhë kö 'üen- -Zlan -wo 'dhiö -lo, kö -bhöë kë □ne -kö 'ö ü -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö.

⁷ Më 'ö -Zlan □ya gbaö kë -a -dhë kö -yaan pë -nu kë me -nu -dhë, kö -ya kë. Më 'ö dho me □daan', kö -ya kë.

⁸ Më 'ö -Zlan □ya gbaö kë -a -dhë kö -yaan me -nu 'wo to -an □faan' 'më, kö -a □dua' -mü -ya kë. Kö me 'ö- -bha -kë pë -nu -nu me -nu -dhë -sü 'ka, -ya kë 'kpaan 'ka ö □zuöga 'ple 'ka; kö me 'ö- -bha -kë 'dhiö -sü me 'ka -sü 'ka -ya -kë 'slë 'ka. Kö me 'ö- -bha -kë -nu 'yename -nu -dhë -sü 'ka, -yö ö -bha kë □zuögludhi 'ka.

⁹ -Dhö 'ö 'ka- -ga -na bhë, -a □dua' -mü kö -yö kë □zuö' 'puu 'ka. -Ka 'kan 'wun yaa -bha, 'ka -klu □zian' 'wun -së -bha.

¹⁰ -Ka ka 'ko -nu -dhö kë □ne -kö 'ö dhegluzë -nu 'dhoë- kë -na -a 'ka bhë -a 'dhö, 'iin kö 'ka kë 'siözë ka 'ko -nu □bhlë -ya -sü 'gü.

¹¹ -Ka pë -nu kë -zei -zeidhö; kö □kun 'ö 'ka -kë 'fiasü. -Ka yuö kë kwa Dëme -dhe ka □zuöga 'ple 'ka!

¹² Ka □zuö' 'glu -yö dhi pë 'ö ka 'yan 'dhoë- -gö bhë -a -wun 'gü. Ka □zuö' -yö kë -saa, ka -bha -bö 'wun 'gbee- -nu 'gü -sü 'gü. -Ka kë □naazë □bhea' -sü 'gü!

13 -Ka nu ka dhegluzë -nu 'ö pë -wun -ya yö -an -bha -an -dhë, kö me -nu 'wo nu -na ka plöö 'ma bhë, 'ka -an -nia 'kun -së!

14 -Kaa -dhe -Zlan -gɔ kö -yö 'dhuë- 'kpo me -nu 'ö 'wo 'wun wɔ -na ka -ta bhë -an -bha; kö □kun 'ö 'ka- pö -yö 'dhangga -ya -an 'ka.

15 Me -nu 'ö 'wo -kpe 'gü, ka -nu ka □zuögludhi kë 'ko □bhaa! Me -nu 'ö -an □zuö 'dhö -kaan 'kuë -sü 'ka, -ka -an □zuö 'dhuë'.

16 Me -nu 'ö ka -nu 'ka ka 'kuëdhö bhë, ka -nu -ka dhi ka 'kuëë; kö □kun 'ö 'ka ka -de sü □va, 'kεε -ka kpa me -nu 'waa wo -de 'sü □va -an -bha! Kö □kun 'ö 'ka ka -de sü me 'kpaakpa -nu 'ka!

17 Kö □kun 'ö 'ka 'wun yaa 'pë bho me -gɔ 'wun yaa 'ka; -kaa këdhe □mεε- □zian' kö 'kaan- 'wun -së kë me 'plε wö 'dhiö.

18 -Ka ka 'gü dɔ 'gbee- kö □zuöyagluu -bha -kë kaa- me -nu ka ziën -sü bhë, -yö 'go ka 'gü.

19 N dhegluzë -nu, kö □kun 'ka ka -de -wun -ta -ko zë; 'kεε -kaa 'to -Zlan -gɔ -a -bha -naazuëdhe -ya kë, 'ö tɔɔ -yö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü □ne: *Kwa Dëme -ya -pö: Ma □ne 'a dho ü -ta -ko zë, 'ö pë 'wo -kë bhë, 'a dho -a 'pë bho -an -gɔ.*

20 'Yö- pö 'zü: □Ya kë □ne ü yaagüme □ya -ya dìn 'ka, -bhö -bhöpë nu -a -dhë -ya -bhö; 'yi mü -dhɔ □yaa- 'kun, 'yi nu -a -dhë -yö -fö bho ö -bha. -A -kë 'dhö -sü 'ka, -a □tɛi' -yö -kë □ne □dhe ü 'siö □dhuu -da -a -bha 'kuëdhö -a tuö -a 'dhö. (*Ö bhii pë 'ö- -kë ü 'ka bhë, -a lë- -dhoë kë.*)

21 Kö □kun 'ö 'ü ü □kwaa- ü -de -zü 'ö 'wun yaa -yö sɔ ü -ta. Ü -bha 'wun -së kë -sü 'gü, -bhö 'to 'wun yaa -ta -a 'gbee- 'ka.

13

'Wun -ma -wogbiinme -nu -ta -sü 'sε 'gü

1 Me 'saadhö □dua' -mü kö -yö ö -gɔ □yɔɔ'- me 'ö -wogbiindhe 'dhö -an -gɔ 'sε 'gü -an -dhë 'ö tɔɔ -wogbiindhe me 'kö -dhö, kö -Zlan □ne 'ö- -ya. -An 'plε -wo -go -Zlan 'piö.

2 □Ya kë 'dhö kö me 'ö □ya □gɔügbeedhe kë -wogbiindhe 'ö 'sε 'gü -a -ta kö me -nu 'ö -Zlan -yö -an -ya 'sε □kɔɔn -sü 'ka bhë, □ya dɔ -an -gɔ 'yënnng □ne bhë. Me 'oo me 'ö 'dhoë- dɔ me -nu 'wo 'dhö bhë -an -gɔ

'yënnng kö □ya -Zlan -bha za -lo ö -de tuö □ne bhë.

3 'Ö tɔɔ 'dhiö -sü me 'ka -me -nu 'wo bhë, yaa kë □ne 'suö 'wo dhoë- wo -an -dhë 'kpaan 'ka yö kun. 'Kεε me 'ö 'wo 'wunyaakëme 'ka □ne, 'wo dho suö me -nu 'wo bhë -an -dhë. 'Ö □ya kë □ne 'bhaa- 'piö kö 'ü suö -wogbiindhe -nu 'wo 'sε 'gü -an -dhë, kö -bhö 'wun -së kë kö ü -wun 'yi -yaan 'kan -an 'dhi.

4 'Ö tɔɔ me -nu 'wo -ya 'dhö bhë, -wo -ya -Zlan -bha yuö 'dhiö ü -bha 'wun -së 'gbloo 'piö. 'Ö □ya kë □ne 'bha 'wun yaa kë, kö -bhö 'suö -an -dhë. Bhii -ya 'wo- wo ka -gɔ 'dhiö 'ö 'wo 'wunyaakëme -nu 'klo bhɔ -na 'ö 'ka -an -ga -na bhë, waa -ya 'kpaan. 'Ö tɔɔ -Zlan □ne 'ö -an -ya kö -a -bha -naazuëdhe -yaan nu me -nu 'ö 'wo 'wun yaa kë -na bhë -an -ta.

5 -A -wun 'gü, -me 'ö -dhö -a □dua' -mü kö -yö 'wun ma -wogbiindhe -nu 'wo 'sε 'gü -an -ta kö -Zlan -bha -naazuëdhe -yaan 'san -an 'ka 'iin kö □zuöyagluu -yaan kë -an -gɔ.

6 Pë 'ö- -wun 'gü 'ö 'ka 'nii- □sɔnnng' bho -na 'ö bhë, 'ö tɔɔ me -nu 'ö 'wo- -yuö 'piö bhë, -Zlan -bha yuö □ne 'wo- 'gü kö -waan -a kë -a kë -kɔ 'ka.

7 Me -nu 'ö -an -bha 'pë 'dhö ka -bha, -kaa bho -an -dhë. Me -nu 'ö 'ka dho 'nii- □sɔnnng' bho -an -dhë, -kaa bho -an -dhë. Me -nu 'ö 'wo □bhlëyame 'ka, -kaa -an □bhlë -ya, 'iin me -nu 'wo -sü □va -me -nu 'ka, -kaa -an 'sü □va.

-Dhɔ -kë 'kuë -sü

8 Kö □kun 'ö me gbe -bha 'pë- -kë ka -bha -a 'ke yaa kë -dhɔ 'ö 'ka dhoë- kë ka 'ko -nu 'ka, -a 'pë 'ka. Me 'ö □yaa- -dhɔ kë me -nu 'wo to -an 'ka, kö pë 'ö tɔng -ya pö bhë □yaa- □bhlë -ya.

9 'Ö tɔɔ tɔng dɔ -wo -nu 'wo -kë kö □kun 'ü -ziö me gbe -bha dhe 'piö, 'iin 'ü ü □gɔn to 'ü -ziö ü 'bha dhe -bha gɔɔn- 'piö 'ka bhë, 'ö- 'bhaa -nu -wo -kë kö □kun 'ü me zë, kö □kun 'ü □kwaan, kö □kun ü -ya pë 'ö me gbe -gɔ -a -dhɔ 'ka bhë waa- -a me -nu 'wo to 'saadhö, -wo -mɔa -wo -an 'dho 'kou do tɔng dɔ -wo do 'ka, -wa pö: -*Bhö ü -ya yɔɔ -dhɔ kë □ne ü -de 'dhö.*

10 Με 'ö □yaa- -dhö kë më 'ka, kö 'wun yaa -kë më 'ka -më 'yaa -mü. Με □yaa- -dhö kë më 'ka, kö tong dö -wo □ne 'ö- □bhlë -ya ö 'plë 'ka bhë.

-De -pë kë -sü 'ö -dhö Klito -bha nu -sü -wun 'gü

11 □Dhe 'ö -kë □ne 'töng 'ö 'kwa döa □ne, -yö ka 'yaan □ne 'töng -kaanta -mü bhë, kö -a 'töng □ya -lo kö më 'ö -dhö -yö 'go yiö, -yö -ya ö 'yaan. 'Ö töö 'töng 'ö 'kwa döa □ne -a 'gü, dhasü □ya yö kwa 'ka □klöö'. 'Yaa □ne -kö 'ö- 'ka 'dhiö kö 'kwa Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- bhë -a 'dhö.

12 Gbeng □ya 'dho □gbiin, -dhe 'po -sü □ya yö □klöö'. Pë -nu 'kwa -kë -an 'gü kö kwaa kë pë dö □dhia □kun □ne më- -kë -dhetiidhe 'gü bhë, -kwa 'kan -an -bha; 'ö □dhe -kë □ne kwa 'yan □ya 'po □ne pë 'wo- pö kwa -dhepuudhe 'gü -a 'dhö bhë, kö 'kwa kë □ne më- -kë -dhepuudhe 'gü 'ko zë -sü 'ka -Zlan -bha 'ko □zaa' -piö -nu 'ka.

13 Kwa 'ta -sü -kö -yö kë kpengdhö □ne -kö 'ö- 'ka -dhe 'po -sü 'gü -a 'dhö. -Kwa kwa -de 'kun pë -nu -kë -ziögoüsüzë -go; -kwa 'kan -de -nu yö 'yi -dhë -sü -bha; -kwa kwa bo pë yaa kë -sü 'wo dho -a 'ka bhë -a 'ka 'dhiö bhë -a 'ka, -to pë yaa -nu din 'piö -sü -nu 'dhinaa -nu, □druëi -nu -an 'ka.

14 'Këë -këdhösü -dëü 'ö kwa Dëme Yesu Klito 'gü bhë -kwaa kë kwa -bha □ne so 'dhö. Kö □kun 'kwa kwa □kwaa kwa -de -zü 'ö kwa më -dhe □dhöobhaapë -nu yaya -wo so kwa -ta.

14

Kö □kun 'kwa za dö kwa dheglumë -bha

1 Με 'ö 'tëëtë -zo yö -sü 'gü bhë, -ka 'we -a -wun -bha ka kpö 'gü -kpe 'ka! Kö □kun 'ka- -wun □blëë -a 'wun yö 'ko 'dhiö -kö -wun 'gü 'iin -a këpë -nu -wun 'gü.

2 'Ö töö më 'bhaa -yö -dho kë -dhö 'ö -möa 'ö pë 'plë -bhö kö -a 'tian 'yaa 'dhö; 'këë kö më 'ö 'tëëtë -zo yö -sü 'gü bhë, 'toodhe -nu □ne 'wo töö -a -bhö -pë.

3 □Ya kë 'dhö kö më 'ö pë 'plë -bhö, -a □dua' 'yaa -mü kö më 'ö 'yaa pë 'bhaa -nu -bhö bhë, -ya -wun yaa □blëë- 'iin -ya bho yunng; 'iin 'zü kö më 'ö 'yaa pë 'plë -bhö bhë, -a □dua' 'yaa -mü kö më 'ö pë 'plë

-bhö -më 'ka bhë, -yö za dö -a -bha. 'Ö töö më 'wo 'dhö bhë 'saadhö, -Zlan -yö ö -kö -kpo -an -go ö 'piö.

4 Με -gwaa □plë -zë 'wo bhë, -kwaa -an -zön yuö -kë më -dhë -më 'ka, 'kwa- -ga 'kwee-! Ü -bha -më -wun 'ö 'gü, 'ü za dö -an -bha -ëë? -Yö yuö kë oo, -yö 'fia -sü oo, -a -gömë -ta -wun -mü. 'Këë kë- wo bhë, -yö -dho yuö kë ö -gömë -dhë 'ö töö kwa Dëme -kö -möa kö -yö nu -a -dhë.

5 Με 'bhaa -wa -pö -dhekpaoyi -nu -wo -dhö 'ö -an -wun 'dhö 'gbee- -an 'bhaa -nu -bha. 'Këë kö më 'waa gbë -nu -wo -dhö 'pö 'ö 'wo- pö -na -dhekpaoyi -nu 'plë -wo dosen. Με 'ö 'ka bhë 'saadhö -yö kë ka 'yaan □ne -kö 'ö- 'ka ka □zuö' 'piö 'ö ka □zuö' 'dhö □waannu □süë' -a -wun 'gü bhë, -kaa kaa!

6 Με 'ö -dhekpaoyi -nu 'bhaa -wun kë -na 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka -a 'bhaa -nu -ta bhë, -ya -kë 'dhö kwa Dëme □bhlë -ya -sü 'ka. Με 'ö pë 'plë -bhö -më 'ka bhë 'pö, -ya -kë 'dhö kwa Dëme □bhlë -ya -sü 'ka, 'ö bhii -yö -Zlan zuö -pö ö -bha -bhöpë bhë -a -wun 'gü. 'Yö më 'ö 'yaa pë 'plë -bhö, yö -de 'pö, -ya -kë 'dhö kwa Dëme □bhlë -ya -sü 'ka; □ya kë 'dhö, -yö -Zlan zuö -pö 'pö.

7 'Ö töö ziö 'kwa- wo -na 'saadhö bhë, më gbë 'yaa -tosiadhe kë ö -de -bha 'ka 'iin më gbë 'yaa ga ö -de -bha 'ka. □Ya kë □ne kwa -dhö, kö kwa -dhö kwa Dëme -bha 'ka;

8 'ö □ya kë □ne 'kwa ga, kö kwa -ga kwa Dëme -bha ga 'ka. 'Kö -kë □ne kwa -tosiadhe -kë oo, kwa -ga oo, kwa 'saadhö kwa kwa Dëme -bha 'ka.

9 'Ö töö Klito -yö -ga, 'ö go ga 'gü kö -yaan kë më -nu 'wo 'bhee- waa- më -nu 'wo ga 'gü -an -bha Dëme 'ka.

10 'Këë bhi -zë, ü dö □dhë 'ü za dö ü dheglu -bha -ëë? 'Ö bhi -de 'pö 'dhee, ü ü dheglu -san -zë -köklë □ë? -Yö kë ka 'yaan □ne kwa 'plë kwa -dho -wo -Zlan 'dhiö kö -yaan kwa -bha za 'kan,

11 bhii pë 'ö □bëën- -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: Dëme -ya -pö: A 'bhee-, a -dhö. Με 'oo më 'ö -dhö, -yö -dho yö ö kpön 'gü n 'dhiö, 'ö më 'ö -dhö, 'ö ma -Zlan n -ma -kë 'piigbeezë -sü bhë, 'ö dhoë- bho ö 'dhi □ne 'wun gia- -mü.

12 -Kɔ bhē □nε 'ö mε 'ö -dhö 'ö dho ö -de -wun □blεε'- -a 'ka -Zlan wö 'dhiö.

'Wun 'ö -gban -kɔ dɔ dhegluzē -nu 'wo □tun zlöö □kun -an -gban -gɔ -sü -bha

13 □Ya kē 'dhö kö -kwa kwa bo za -dɔ kwa 'ko -nu -bha -sü 'ka. Pē 'ka dhoē- -ya ka □zuö' 'gü □zian' 'ö tɔɔ: Pē mε 'kö dho kē n dheglu -gɛn -zuö -a -bha -pē 'ka, 'iin -a -püö -gɛn 'ka, n 'ka 'dhoē- kē.

14 N -ma -kē -klu kwa Dēmε Yesu -bha -sü 'ka, pē 'ö n □zuö' -bha 'a- dɔ 'kpak-padhö 'ö tɔɔ pē 'ö dho kē -dhö kö -yö kē -dhiizē, 'yaa 'dhö. 'Kεε pē mε 'ö mü 'ö tɔɔ □ya kē □nε mε □yaa- -ya ö □zuö' 'piö □nε pē □nε -yö ya, kö □ya kē ya 'gbönggböng -a -bha 'ka □nε bhē.

15 □Ya kē □nε ü -bhöpē -nu -wun 'gü, ü dheglu □zuö' 'yaa □waannu □süē', kö 'ta -sü -kɔ 'ö -dho 'gü bhē 'bhaa- -zian ta gbɔ □nε bhē, 'yaa -sē; bhii ü dheglu bhē, -a -wun □ya kē 'gbee- 'ö tɔɔ Klito -yö ga -a -wun 'gü; kö □kun 'ü- -kē 'ö -da 'gü □siö' -zian -ta ü -bhöpē -nu -wun 'gü.

16 Pē 'ö -sē ka -bha 'ka kö □kun 'ö 'ka- -kē 'ö mε -nu 'wo to 'wo- -kē ka -wun yaa □blεε -a -ta -gɛn 'ka.

17 'Ö tɔɔ -Zlan -bha -gludēdhε -wun yaa yö -bhöpē -wun 'iin müpē -nu -wun -bha. -A -wun -yö -sü -kē kpengdhö -sü, □zuöyagluu waa- □zuögludhi 'ö -Zuu 'slööslö -ya nu bhē -an -bha.

18 Mε 'ö □ya yuö kē Klito -dhē □nε -kɔ bhē -a 'dhö, -a -wun 'yi -yö -kan -Zlan 'dhi, 'ö- -wun -yö mε -nu -zo kun.

19 □Ya kē 'dhö kö pē mε 'ö 'kwa dhoē- □mεε'- 'ö tɔɔ pē 'ö kwa -bha -wun 'dhoē- -bha 'ö dho -mɔa kö -yaan □zuöyagluu nu kwa -dhē 'iin kö -yö kwa 'saadhö kwa -zo -gban kwa -bha -zo yö -sü 'gü.

20 Kö □kun 'ü -Zlan -bha yuö 'gü □siö 'kpaan -bhöpē -wun 'gü. -Yö 'wun gia- 'ka □nε -wo -mɔa -wo pē 'plε -bhö. 'Kεε -yö ya kö -bhöpē 'ö 'dhö bhē, 'ka- -bhö 'kεε kö ka- □tei' -dɔ □nε -yö -dho ka dheglu -püö □soon yaa 'gü.

21 Pē 'ö -sē 'ö tɔɔ kö □kun 'ka -köpē -bhö, 'ka -droon 'yi mü, 'iin 'ka pē 'waa gbε -kē, kö pē -nu 'wo bhē, -wo pē 'wo -mɔa -wo ka dheglu -püö -an 'ka.

22 □Ya kē □nε 'wun 'bhaa yö ü -bha pē mε □nε 'bhaa- kē 'iin -a mε □nε 'ü- kē bhē -a -bha, kö -bhöē kuēnnu bhii do ü -bha 'ka ü -bha -Zlan wö 'dhiö. □Zuögludhi -yö kē mε 'ö □ya pē -nu yö 'ko 'dhiö ö □zuö' 'piö -yaan kē 'ö- □zuö' 'yaa 'wun □blεε'- -a 'ka bhē -a -gɔ.

23 'Kεε mε 'ö- □zuö' 'dhö -to zlöö -sü 'ka pē mε 'ö dhoē- -bhö -a -wun 'gü, kö -yö kē -a 'yaan □nε □ya -bhöpē bhē -a -bhö, kö -Zlan -bha za □ya -lo -a tuö □nε bhē, 'ö bhii 'yaa pē -nu kē □nε -kɔ 'ö- -bha -zo yö -sü 'dhoē- 'ka bhē -a 'dhö. Bhii pē 'oo pē 'ö yaa 'go mε -bha -zo yö -sü 'gü kö □soon yaa -mü.

15

Kö □kun 'kwa kwa -de □dhɔɔbhaa -wun 'sloo kē

1 Mε 'ö 'kwa dɔ -sü 'ka gɛnngdhö -zo yö -sü 'gü, kwa □dua' -mü 'kwa nu mε -nu 'ö 'wo 'tēētē bhē -an -dhē. Kwa □dua' 'yaa -mü kö 'kwa pē -nu kē □nε -kɔ 'ö -dhi -a 'ka kwa -dhē -a 'dhö.

2 -Kwaa kēdhε □mεε'- kö mε 'ö -dhö -yö dhi ö 'bha -dhē -a kēwun -sē -wun 'gü; -a -kē 'dhö -sü -dho -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -dhö -da 'dhiö.

3 'Ö tɔɔ 'töng 'ö Klito -yö □kaa' 'kpongtaa zö bhē yaa kē ö -de □dhɔɔbhaapē kē □dhia. 'Kεε pē 'ö -kē □zian' yö □nε -kɔ 'ö □bεen' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sēēdhε 'gü □nε: Mε -nu 'wo -kē 'si -nu -bho ü -gɔ □dhia bhē, -an 'si -nu bho -wo bhē, -yö -lo n -ta 'nö -a 'dhö.

4 Pē -nu 'ö 'kwa -an pö -na -Zlan -bha 'sēēdhε 'gü 'dhiö □zian' bhē, -an 'plε -wo -ya 'dhö kö -yaan kwa □daan'-, -yö kē 'dhö kö kwa -bha □zuö' -kē -saa -sü 'gü, kwa 'yan -to -a -gɔ -pē -yaan kē -dhö, kö kwa □faan' -yaan 'mē. ('Ö bhii -Zlan -bha 'sēēdhε bhē □nε 'ö pē -nu bhē 'wo go -a 'gü.)

5 Kö -Zlan 'ö □zuösaadhε waa- □faan' -an nu mε -nu -dhē bhē, -ya -kē kö -kē 'kuē- -sü 'ö 'kowogümadhe 'gü -yö kē ka -gɔ ka -bha 'wun □zuan' -sü Yesu Klito -bha -sü 'ka.

6 -Yö kē 'dhö, kö ka -bha -dho 'kuēdhö -sü 'ka, kö -Zlan 'ö kwa Dēmε Yesu Klito

Dè 'ka bhë, 'kaan- -a 'tò bhò; -yò kè □ne me do -wo 'dhò -yò □luu'-.

'Wuntaasë 'ò 'kpongtaame -nu 'plë -bha 'ka

⁷ □Ya kè 'dhò, -ka ka -kò 'kpò ka 'ko -nu -gò □ne -kò 'ò Klito -yò 'ò -kò kpò ka -gò kò ka -nu 'plë 'kaan- kaa -Zlan -bha 'tòbhòdhe 'gü bhë -a 'dhò.

⁸ 'Ò tòò Klito 'ò bhë -yò 'ò -de -kè yuò -kè Zuifö -nu -dhë -më 'ka, -yò kè 'dhò kò -Zlan -bha pë -nu 'ò- 'tò go kwa 'bhema -nu □va -dhë bhë kò -yaan -a 'dhiò -mò 'kuë -a kè -sü 'ka 'iin -a -zòñ -sü 'ka □ne pë 'ò -Zlan □yaa- pò bhë, -ya -de -kè.

⁹ -Yò -nu 'dhò 'pò kò me -nu 'ò 'waa Zuifö 'ka kò -waan -Zlan 'tò bhò 'pò -a -bha 'glusë -wun 'gü □ne -kò 'ò □bëen' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü bhë -a 'dhò □ne: -A -wun 'gü a -dho ü 'tò bhò 'següme -nu ziën; 'a dho 'tan bho ü 'tò 'piò.

¹⁰ 'Yò -ya -sü 'ka 'zü □ne: 'Següme -nu 'saadhò, 'segò 'ò -Zlan -ya sü bhë, ka -nu -ka □zuögludhi kè ka 'ko □bhaa □εε!

¹¹ 'Yò mü 'zü □ne: Më -nu 'ka 'segò 'saadhò 'gü, -ka kwa Dëme 'tò bhò. Më 'plë -wa 'tò bhò; (kò □kun 'ò me do -yò to)!

¹² 'Yò Ezai -yò bò 'sëedhe □bëen' -yan -dhe 'bhaa 'gü mü 'pò ('ò 'wun -gban Yesu -bha) 'ò- pò: Zese □suu' -ta 'në -yò nu -na; -yò -dho nu kò -yaan 'segò 'saadhò -an □kòñ. -Wo -dho wo -zo 'tën -a -bha.

¹³ Kò -Zlan 'ò -zo -yò -a -bha -pë -ya me □zuò 'gü bhë, -yò ka gbaa □zuögludhi waa- □zuöyagluu 'ka (□va 'ka) -zo -yò -a -bha -sü 'ò ka -gò bhë -a □kwaa', -yò kè 'dhò kò pë 'ò -zo -yò -a -bha -pë 'ka bhë 'kaan- ka □zuöga 'plë 'to -a -gò zian- -Zuu 'slööslö -bha 'piigbeedhe □kwaa'.

'Së 'ò □ne -a bò -gen

¹⁴ N dhegluzë -nu, ma -de gia- a- □tei' -dò □ne ka 'glu □yò -së 'ò pë 'ò -gban -Zlan -bha 'ò me dhoë- dò, 'ò- 'plë 'dhò ka 'yaan. A- □tei' dò □ne ka -mò ka kò 'ka ka 'ko -nu 'paan bho.

¹⁵ 'Këë kè- wo 'dhò bhë 'sa, 'ma 'sëedhe bò ka -dhë. 'Sëedhe bhë -a -dhe □plëézë 'gü, a -yë 'zü 'ò pë -nu 'ma- □blëé' -ka -dhë 'saadhò 'ò 'a bò -a 'piò 'zü ka -zo -büò -sü 'ka. -A -ya 'a- wo 'dhò bhë, -yò -kè -Zlan -bha 'glusë 'ò- kè n 'ka bhë -a -wun 'gü.

¹⁶ 'Yò n sü kò 'aan- kè Yesu Klito -bha yuökëme 'ka, me -nu 'waa Zuifö 'ka -an ziën bhë -a -wun 'gü. Yuò 'ò 'a- kè -na bhë, -yò -ya -sü 'ka -de -ta; 'ò tòò kò -Zlan -bha 'wuntaasë bhë 'aan- -a □blëé' -më -nu 'ò 'waa Zuifö 'ka -an -dhë kò -an -bha -tosiadhe -yaan kè □ne slapë 'wo- kè -na gbaò 'ka 'ò- 'yi dho 'kan -na -Zlan -dhë -a 'dhò. 'Ò -Zuu 'slööslö -yò -an -kè 'slööslö -a -bha 'ka.

¹⁷ □Ya kè 'dhò kò n -ma -kpa Yesu Klito -bha -sü 'gü, a -mò 'a -kè 'gougò ma yuò 'a- kè -na -Zlan -dhë bhë -a -wun 'gü.

¹⁸ 'Ò bhii 'ò □ya kè □ne 'a dho 'wun □blëé', kò pë 'ò Klito -ya -kè n -dhë bhë, yò dosen □ne 'a dhoë- -wun □blëé' -kò me -nu 'ò 'waa Zuifö 'ka bhë □waa- ma, -waan -Zlan □bhë -ya. Pë 'ò 'dhò bhë, Klito -ya -kè 'ò -wo 'ka, 'go mü 'ò- -kè kèpë -nu 'ka,

¹⁹ □duakèpë -nu 'piigbeezë -nu, -dhid- haapë -nu 'ka □bò'a' -Zuu 'slööslö -bha 'piigbeedhe -ta -sü 'ka. -Kò bhë 'ò □kaa' 'ò 'wuntaasë 'ò -gban Klito -bha bhë, 'a- -wun □blëé' -na 'ò 'plë 'ka 'së -nu 'gü 'go Zeluzalemë 'ò 'dho 'ò yöë Ilili 'segò -bha bhë.

²⁰ 'Këë kè- wo 'dhò bhë, a- -ya n □zuò' 'piò kò □dhe 'ò waa Klito -wun ma -a -bha do □kun bhë 'a 'dho -a -bha □zian' kò 'a- -wun □blëé', kò □kun 'ò- □tei' -yò kè □ne □dhe 'a 'kò do -a -bha 'kò 'kpan 'ò me gbe -ya -pë -kè -a -ta -a 'dhò.

²¹ 'Këë kò 'aan- pë -nu kè □ne -kò 'ò- 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü bhë -a 'dhò □ne: Më -nu 'ò waa- -wun □blëé' -an -dhë, -wo -dhoë yò, 'ò me 'ò waa- -wun ma do, 'wo dhoë- ma.

'Ta 'ò Pòlò dho dho -a 'gü Wlómé bhë, 'wun 'ò -gban -a -bha 'ò □ne

²² Pë 'ò- 'bhaa -nu □ya kè 'ò 'maa nu -a -dhë ka □plöò 'ma bhë 'ò bhë.

²³ 'Këë do 'kwa- wo □ne, yuò 'ò -kè n -gò 'nò kò 'aan- kè bhë, 'ma yën -a -bha. -A -kwe □ya kè □plëézë 'ò 'a- 'piò kò 'a nu ka plöò 'ma -bhòdhia kè □dhia ka -gò.

²⁴ 'Këë n -ma 'dho -sü 'ka Èsüpanyiò -së ('ò -kè 'kwi -së 'ka bhë -a) 'gü, a -dho bò ka 'piò 'ma; 'ò tòò -yò n -zo 'piò kò n -ma -bò ka 'piò 'ma -sü 'gü, kò 'kaan- nu n -dhë kò 'aan- 'dho 'së bhë -a 'gü kò 'ma 'töng kpò kè ka 'piò 'ma.

25 'Kεε do 'a- wo □ne n 'dho -sü -mü Zeluzalemë kö -Zlan -bha me -nu 'wo 'ma bhë, 'aan- 'dho -nu -an -dhë pë 'ka -an □dhia.

26 'Ö tɔɔ Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- me -nu 'wo Maseduanë -dhe waa- Glëkö -se 'gü -dhe -an -bha bhë, □wa 'dho wo 'kuë- kö -waan 'wëü- bho me -nu 'wo 'fεεzë 'kεε 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- me -nu 'ka, 'wo Zeluzalemë bhë -an -dhë.

27 -Wa -sü wo -de 'gü 'wo- -kë. 'Kεε 'kwa -dhe -ga -a 'gü -së 'ka, -yö -an □dua' 'ka kö -wa kë -an -dhë 'dhö; 'ö tɔɔ Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo Zuifö 'ka 'wo Zeluzalemë bhë, 'wun 'ö -gban -Zlan -bha bhë, -wa -kë 'ö me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka 'wo- do. □Ya kë 'dhö kö me 'waa Zuifö 'ka, -an □dua' -mü kö -wo nu -an -dhë pë -nu 'wo -kë 'wëü- -nu, so -nu, -bhöpë -nu 'ka bhë -an 'ka -an -dhë.

28 □Ya kë □ne 'ma yën 'wun □ne -a -bha 'nö, 'ö 'ma 'dho -ko -da 'kuë- bhë -a 'ka -an □dhia, kö n zian 'sü -sü -mü εsüpanyiö □zian'; 'kεε a -dho bo ka □plöö 'ma.

29 -Yö n 'gü □ne Klito -bha 'dhuë- -yö -dho kë n -ta ö 'ple 'ka, 'a nuë 'ma.

30 N dhegluzë -nu, pë 'a- -dhe ka -go kwa Dëme Yesu Klito 'to 'ka -dho 'ö -Zuu 'slööslö 'gü bhë -a □kwa' 'ö tɔɔ: -Ka kpa n -ma kö 'ko bhë, 'kwa 'dhoë- -bha -bhëa -Zlan -dhë -sü 'ka; -ka □bhëa' -Zlan -dhë n -wun 'gü ka □faan' 'ple 'ka.

31 -Ka □bhëa' -Zlan -dhë n -wun 'gü 'zü -yö kë 'dhö kö me -nu 'ö 'waa Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'ka 'wo Zude -se 'gü bhë 'a dha -an -go, 'iin kö pë 'ö 'a 'dho -na -a 'ka Zeluzalemë bhë, -a -së -yaan -lo -Zlan -bha me -nu 'wo ma -an -ta.

32 -Kö bhë □ne 'ö 'a dho -lo -a 'ka ka □plöö □zuögludhi □va 'ka, 'kεε kö □ya kë -Zlan -we -a -bha -wun 'ka, -yö kë 'dhö kö 'ma -lo 'ma 'aan- n 'tεε 'bhle pa.

33 Kö -Zlan ö □zuöyagluu nu me -nu -dhë bhë, -yö kë ka 'saadhö ka 'piö! Amen.

16

□Wekadhe 'ö dho me -nu 'wo Wlómë -an 'piö

1 Yi dheglu -me dhebo 'ö -kë Febe 'ka 'ö yuö kë -na Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Sankle -a 'gü bhë, a- dhe ka -go kö 'ka ka -zo kë -a 'piö -së 'ka.

2 -Kaa -nia 'kun -së 'ka kwa Dëme 'to 'gü □ne -ko 'ö 'wo- kë -na -a 'ka -Zlan -bha me -nu kpö 'gü bhë -a 'dhö; -ka nu -a -dhë 'wun 'saadhö 'ö- -bha -wun -yö yö -a -bha -a 'gü. -A -de Febe 'ö bhë, -a □zuö' □yö -së me 'ple 'ka 'ö dho 'ö yöë n -ta.

3 'Ma 'we n yuökëyɔɔ -nu Plisilö waa- Akilasö 'ö yi -nu 'ple 'yi Yesu Klito -bha yuö 'gü bhë -an 'ka.

4 Wo 'wo bhë □ne 'ö to 'tee kö -wo -an -zë n -wun 'gü 'ö 'a -bo -a -ta 'a □tun 'bhee- □ne; 'ö yaa kë □ne 'wun bhë ma do 'sloo, 'ö- -wun 'gü 'a -an zuö pö -na bhë 'yaa -mü; -yö 'dhö -Zlan -bha me -nu -todhösü 'wo 'kpongtaa zö 'ö 'waa Zuifö 'ka bhë, -an 'piö 'pö.

5 Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo -ya 'kuë- kë -na -an -go kɔɔ bhë, 'ma 'we -an 'ka 'pö. N dheglu -wungbeezë Epanetö, 'ö yö □ne 'ö -kë me -blεεzë 'ö -we Yesu Klito -wun -bha Azi -se 'gü bhë, 'ma 'we -a 'ka.

6 Mali 'ö yuö kë ka 'dhiö □duö bhë, 'ma 'we -a 'ka.

7 N dhegluzë -nu Andronikusö waa- Zuniasö 'ö yi -nu 'yi -kanso -kë 'kuë bhë, 'ma 'we -an 'ka. -An -ga 'ka- wo -na bhë, -an -dho -yö me -nu -kë □duö Yesu Klito -bha bome -nu 'wo bhë -an ziën. -Wo -we Yesu Klito -wun -bha n 'dhiö.

8 N 'bhamε Anpliatüsö 'ö kwa Dëme 'gü bhë, 'ma 'we -a 'ka.

9 Yi yuökëyɔɔ Uuben waa- n dheglu -wungbeezë Takisö, 'wo bhë 'ma 'we -an 'ka.

10 Apelësö 'ö- -bha -zo yö Klito -bha -ko bhë 'ö 'ka- do bhë, 'ma 'we -a 'ka. Me -nu 'saadhö 'wo Alitobulö -go kɔɔ, 'ma 'we -an 'ka.

11 'Ma 'we n dheglu Elodion 'ka. Me -nu 'wo Naasisö -go kɔɔ, 'wo -we kwa Dëme -wun -bha, 'ma 'we -an 'ka.

12 Trifenë waa- Trifözö 'wo kwa Dëme -bha yuö kë -na bhë, 'ma 'we -an 'ka; 'ma 'we n dheglu -dhe Pεεsidö 'ö yuö kë giagiawo kwa Dëme -dhë bhë -a 'ka.

13 Lifisö, 'ö □ya yuö kë kwa Dëme -dhë 'ö me -zo kun bhë, 'ma 'we -a 'ka. 'Ma 'we -a dhe 'ö n dhe 'ka 'pö bhë -a 'ka.

14 Dhegluzë Asenklitö -nu, Flegon -nu, εεmesö -nu, Patrobasö -nu, εεmasö -nu 'ö wo -nu 'wo 'ma, 'ma 'we -an 'ka.

15 'Ma 'we Filolɔgö waa- Zoli, Nele waa- ö dheglu 'nédhezè -an 'ka; 'ma 'we Olɛnpasö waa- -Zlan -bha mɛ -nu 'ö wo -nu 'wo wo 'ko □bhaa 'ma 'saadhö bhè -an 'ka.

16 -Ka ka 'ko -nu □tua bho ka 'ko 'sɛnɛ bho -sü 'ka □nɛ -kɔ 'ö- 'ka -sè kö dhegluzè -nu -wə kaa bhè -a 'dhö. Klito -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuè- -sü kpökpö -nu 'wo 'nö -dhɛ -nu -bha □wa 'we kaa □duö.

'Paanbhodhe -kaanta

17 N dhegluzè -nu, ka -bha za □yö -sè giagiawo; mɛ -nu 'ö 'wo 'gügludhe -da -na ka zièn 'iin 'ö 'wo ka bho -na zian -sè -ta mɛ □daan' -wo -nu gbɛ 'wo ka □daan' -na -an 'ka bhè -a 'ka bhè, -ka ka -de dhɛ 'kan -an -gɔ! -Ka 'kan -an -bha -dewo!

18 'Ö tɔɔ mɛ □suu'- -nu 'wo bhè, yaa kè □nɛ kwa Dɛmɛ Klito 'wo- -bha yuö kè -na bhè 'dhɛ! -Yö kè ka 'yaan □nɛ wo -de -bhöpè □nɛ 'wo- 'gü -pè kè -na 'dhö bhè. □Wa □yaannu □nédhö, kö -wo 'wun tiitii -nu yö -na 'ko 'dhiö kö mɛ -nu 'ö 'waa 'wun dɔ bhè, -waan -an dɔ 'dudhö.

19 -Ya 'ka- wo 'ma bhè, ka -bha -gɔ -dho sia- -sü 'ö kwa Dɛmɛ -dhè bhè, mɛ 'plɛ -wa 'wun -dɔ. 'Wun bhè, -yö n □zuögludhi -wun 'ka; 'kɛɛ a- 'piö kö 'kpaakpadhe -yö kè ka -gɔ, kö pè 'ö 'wun 'ö -sè 'ka 'ö kpengdhö, 'kaan- -a kè □zian', 'iin kö 'ka ka -ta yö 'wun yaa -bha.

20 'Kɛɛ -ka dɔ 'dhɛ! -Zlan 'ö □ya kè 'ö □zuöyagluu nu mɛ -dhè bhè, -yö -dho Satan pɔn ka -dhè kö 'kaan- -ya -a -ta. Kö kwa Dɛmɛ Yesu -bha 'glusè -yö 'to ka 'piö!

21 N yuökëyɔɔ Timote 'ö yi -nu 'yi 'nö □ya 'we kaa □duö. N dheglu -nu Lusiusö 'dhö, Zazɔn 'dhö waa- Zozipatɛɛ wo -de 'pö □wa 'we kaa.

22 Öö ma -de gia- Tɛɛtiusö 'ö 'sëedhe □nɛ 'ö Polö -ya pö n -dhè 'a- □bɛɛn' bhè, kö, 'ma 'we kaa (kwa Dɛmɛ) Klito 'to 'gü.

23 Mɛ 'ö n -nia kun 'nö 'pö 'wo- -dhɛ Gayusö bhè, 'ö □ya kè 'ö Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuè- -sü 'ö 'nö, 'ö -ya 'kuè- -yö -kè -a -gɔ kɔɔ bhè □ya 'we kaa. 'Wëü- -kɔ 'dhiö Elatö 'ö plöö 'nö waa- kwa dheglu Kwatusö □wa 'we kaa □duö.

24 [Mɛa-, kö kwa Dɛmɛ Yesu Klito -bha 'glusè -yö kè ka 'piö -kplawo! Amen.]

-We -Zlan 'to 'piö -sü

25 -Kwa -Zlan 'to bho, bhii yö □nɛ 'ö -kɔ -mɔ 'wuèn- -sü 'dhoè- -gɔ kö -yö ka □faan' 'mè ka -bha -zo yö -sü 'gü □nɛ -kɔ 'ö- 'ka 'wuntaɔsè 'ö -gban Yesu Klito -bha 'a- □blɛɛ' -na □nɛ -a 'dhö. 'Wundɔdhe 'ö -gban -Zlan -bha, 'wun 'ö -kè -bin -sü 'ka □glɔɔsü 'ö 'kwa- yö bhè, 'ö tɔɔ Yesu Klito.

26 'Kɛɛ dɔ 'kwa- wo zlöö □nɛ, □ya yö kwa -dhè -dhepuudhe 'gü 'sëedhe □bɛɛn' -yan 'ö -Zlan -wodhiölomɛ -nu -wo 'ka bhè -a 'gü. -Zlan -de gia- □nɛ 'ö- pö -yö kè 'dhö kö mɛ 'saadhö 'wo 'kpongtaa -wa ma, kö -wa -dhɛ 'wun gia- kö -waan wo -gɔ 'dho -a -dhè sia-.

27 -Zlan dosen 'ö 'kpaakpadhe 'plɛ -yö go -a 'gü bhè, 'tɔbhɔdhe -yö kè -a -bha 'ka Yesu Klito 'gü 'töng 'saadhö 'ka! Amen.

**'Sëedhε -blεεzë
'ö Pölö -ya bɔ
-Zlan -bha mε -nu 'wo
Kolentö
plöö -an -dhë bhë 'ö □nε**

¹ 'Sëedhε 'ö □nε, ma Pölö 'ö -Zlan -zo 'kun -wun 'ka, 'yö n sü kö 'aan- kë Yesu Klito -bha bɔmε 'ka bhë □nε 'ö yië- kwa dheglu 'nëgɔɔnzë Sɔtënë

² 'yi- bɔ -Zlan -bha mε -nu 'ka Kolentö, dhegluzë -nu 'saadhö 'ö -Zlan -bha □dhɔɔ -yö yö ka -bha kö 'kaan- kë -a -bha 'ka 'ö 'ka- -bha 'ka, kaa- Yesu Klito -nu ka -bha -kë do -sü 'gü bhë -a -wun 'gü, waa- mε -nu 'saadhö 'ö -dhε 'töüdhö 'gü 'ö 'ka □bhεa' Dëmε Yesu Klito, ka Dëmε 'ö yi Dëmε 'ka 'pö bhë -a 'to 'gü bhë ka -dhë.

³ Kö kwa Dë -Zlan, waa- kwa Dëmε Yesu Klito -wo 'dhuë- 'kɔɔ ka -bha, -wo ka gbaa □zuöyagluu 'ka.

-Zlan zuö pö -wo 'ö -kë 'wun -së -nu -wun 'gü

⁴ A ma -Zlan zuö -pö -kplawo ka -wun 'gü 'wun -së -nu 'ö- -kë ka -dhë □bɔa' Yesu Klito 'gü -sü 'ka bhë -a -wun 'gü.

⁵ 'Ö tɔɔ kaa- Yesu Klito -nu ka -bha -kë do -sü 'gü, 'ka kë □bhɔɔzë gbaɔ -nu -wun 'gü; 'kεε gbaɔ -nu mε 'wo -gban -a -wo □blεε' -wo waa- 'wundɔdhe -an -bha bhë wo -mü.

⁶ -Tɔmɔdhe 'ö -kë Klito -bha bhë, -a -wun bhë -gban 'ö- wo kpinngdhö ka 'gü bhë,

⁷ yö □ga 'ö mε -nu 'ö 'ka -ya kwa Dëmε Yesu Klito -bha nu -yi -gɔ bhë 'ö -Zlan -bha gbaɔ -nu bhë 'ö- gbe yaa 'kun ka 'ka bhë.

⁸ Yö □nε 'ö dho -a kë kö 'kaan- dɔ gɛnngdhö kö -yö 'dho -yö yöë -a 'dhiötodhe -bha; -yö kë 'pö kö □kun 'ö mε gbe dho 'wun yö ka -bha, kwa Dëmε Yesu Klito nu -yi 'ka.

⁹ -Zlan 'yö ka □dhɔɔ -kë kö kaa- -a Gbö Yesu Klito, kwa Dëmε 'kaan- kë do bhë, -yö -Zlan 'ö to ö -wo -ta ö -bha 'to 'go -pë -nu 'gü -a 'ka.

*'Gügludhe 'ö -da -Zlan -bha mε -nu ziën
Kolentö*

¹⁰ N dhegluzë -nu, a- -dhε ka -gɔ kwa Dëmε Yesu Klito 'to 'ka, kö -kë do -sü -yö kë ka -gɔ; kö □kun 'ö 'gügludhe -yö -da ka ziën. -Kë do -sü -yö kë ka -gɔ 'fεfεdhö, kö ka -zo -ta -a 'gü -wun waa- ka -bha 'wun 'dho 'gbloo -waan kë do.

¹¹ 'Wun 'a- □blεε 'dhö bhë, n dhegluzë -nu, 'ö tɔɔ mε -nu 'wo go Kloe -gɔ kɔɔ □nε 'wo nu 'ö 'wun -nu 'wo -gban 'dhinaa 'ö -kë 'ma bhë -a -bha 'wo- □blεε n -dhë.

¹² 'Ö tɔɔ mε □ya □luu' -de 'ö- pö: «A -bɔ Pölö 'ka»; -a mε 'bhaa □ya □luu' 'nö 'ö- pö: «A -bɔ Apolosö 'ka»; 'ö- mε 'bhaa -yö bɔ -de 'ö- pö: «A -bɔ Piεε 'ka»; 'ö mε gbe 'bhaa -yö bɔ -de □zian' 'zü 'ö- pö: «A -bɔ Klito 'ka.»

¹³ Kö kë- wo ka -gɔ bhë, Klito -yö -glu -sü 'ka 'pian □plëezë 'ka e? 'Iin ma Pölö □nε 'pö 'a ga -gaatalü -bha ka □wuën' □e? 'Iin -wo ka -bɔ yiö n 'to 'ka e?

¹⁴ A -Zlan zuö -pö, mε gbe bɔ 'ö n 'ka- wo yiö Yesu 'to 'ka ka ziën -a 'ke yaa kë Klipusö waa- Gayusö -an 'ka bhë -a -wun 'gü.

¹⁵ Bhii □ya kë 'pö mε gbe yaa 'dho -a pö ma □nε 'wo ka bɔ yiö n 'to 'ka.

¹⁶ Mε mε 'ö n -zlö 'dhoë- trö -a 'ka bhë 'ö tɔɔ Sefanasö waa- ö -bha 'kɔɔmε -nu. 'Kεε □ya 'kan -a -bha n 'ka mε 'waa gbe bɔ yiö.

¹⁷ Kë- wo 'dhö bhë, Klito yaa n bɔ kö 'aan- mε bɔ yiö; -yö n -bɔ □zian' kö 'aan- 'wuntaɔsë □blεε'; 'iin kö □kun 'a- -gban mεbheedhe -bha 'kpaakpadhe -ta, -yö kë 'pö kö □kun 'ö Klito -bha -ga -gaatalü -bha -sü 'ö bhë 'ö- -wun dho to 'kpaan.

*Yesu Klito -bha -kë -Zlan -bha 'piig-
beedhe waa- -a -bha 'kpaakpadhe 'ka -sü*

¹⁸ 'Wun □blεε' -wo 'ö -gban Klito -bha -ga -gaatalü -bha -sü -bha bhë, mε -nu 'ö 'wo 'gü □siö' -zian -ta bhë, -yö -an -dhë 'bloɔn- -wun 'ka. 'Kεε mε -nu 'ö 'kwa dha -zian -ta bhë, -yö kwa -dhë -Zlan -bha 'piigbeedhe 'ka.

¹⁹ Bhii pë 'ö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhε 'gü -ya -pö: A -dho mε -nu 'wo 'kpaakpa -an -bha 'kpaakpadhe 'gü □siö', 'a 'wundɔmε -nu -bha 'wunbhokoudɔdhe -zuö -kɔ □taa.

²⁰ □Ya kë 'pö -më 'kpaan 'ö mε 'ö 'kpaakpa 'ö dho -a pö 'zü i? -Më 'kpaan 'ö 'wundɔmε -nu dho -a pö 'pö e? 'Iin 'ö

zaodhekēme 'ö 'kpongtaa zö 'ö dho -a pö
□e? Bhii 'ö tɔɔ 'kpaakpadhe 'ö 'kpongtaa
zö bhē, -Zlan □ya -dhe 'po -a -ta -a -zɔn
-sü 'ka □ne -yö 'bloɔn- -wun 'ka.

21 'Ö tɔɔ 'kpongtaame -nu -bha 'kpaak-
padhe -ko yaa -mo -a -bha kö -ya pö
-Zlan -bha 'kpaakpadhe 'ö □ne, kö -dhe
'ö -Zlan 'dhoë- -bha, -yaan -zɔn me -nu
-dhē. -A -wun 'gü 'ö -Zlan -ya -kē 'ö- -bha
'kpaakpadhe 'ö me -nu -wa -dhe 'bloɔn-
-wun bhē 'ö 'kwa- -wun □bleɛ' -na kö me
-nu -waan dha -a -wun -dhe 'wun gia- -sü
'ka bhē.

22 'Ö bhii pē 'ö Zuifö -nu 'dhoë- 'piö 'ö
tɔɔ -dhidhaapē, kö 'wo -gban -a -ta; yö □ne
'ö Glekö -nu -bha -yö -kē 'kpaakpadhe 'ka
'pö.

23 'Kee □ya kē kwa -bha 'ka, Klito 'ö
do -gaatalü -bha bhē □ne 'ö 'kwa- -wun
□bleɛ'. 'Wun bhē -yö -yö yaan -sü 'ka
Zuifö -nu -dhē 'ö 'bloɔn- -wun 'ka me -nu
'waa Zuifö 'ka -an -bha 'ka.

24 -Yö 'dhö, 'kee me -nu 'ö -Zlan -yö -an
□dhɔɔ -kē, -wo Zuifö 'ka 'iin 'waa Zuifö
'ka, Klito 'ö bhē, -yö -an -dhē -Zlan -bha
'piigbeedhe waa- -a -bha 'kpaakpadhe 'ka.

25 Bhii -Zlan -bha 'wun 'ö me -nu -dhē
'bloɔn- -wun 'ka bhē, -yö 'kpaakpa -wun
'ka 'ö □ziē' me -nu -bha -ta; 'ö- -bha pē 'ö
'tēētē me -nu wö 'dhiö bhē, 'ö □faanzē 'ö
□ziē' me -nu □faan' -ta.

26 Ka gia-, -ka -dhe -ga bhē 'dhe, n
dhegluzē -nu; me -nu 'ö -Zlan -yö ka
□dhɔɔ -kē 'ö ka kpö 'dhö do bhē, -ka -an
-ga me medhe -bha bhē 'dhe! Ka ziēn
'wundome -nu, me -nu 'ö -wogbiindhe
'dhö -an -go 'iin me -nu 'wo go 'gunng -go
□vava -nu 'gü 'waa □va.

27 'Kee kē- wo 'dhö bhē, pē 'ö 'kpong-
taame -nu -wa -dhe 'bloɔn- -pē bhē -Zlan
-ya -sü 'ö lē- kpɔa me -nu 'wo 'kpaakpa
zö bhē -an -ta, 'ö pē 'ö □faan' 'yaa- 'gü
'kpongtaame -nu -dhē bhē, 'ö- sü 'yö lē-
kpɔa 'gü 'gbee- -me -nu -ta.

28 Pē 'ö 'kpongtaame -nu -dhē pē 'ö-
-wun 'yaa 'gbee-, 'ö 'wo -moa -waan -zuö
wo -ko □taa 'ö 'yaa -an -dhē pē gbe 'ka bhē,
-Zlan -ya -sü 'ö pē 'ö- -wun 'dhö 'gbee- -a
wö 'dhiö 'ö- 'gü □siö -a 'ka.

29 □Ya kē 'dhö kö me gbe yaa 'dhö -moa
kö -yö 'ö -de 'sü □va -Zlan wö 'dhiö.

30 'Kee -Zlan □ya ka kpa Yesu Klito -bha,
□ya ka kē do; 'go mü 'ö □yaa- kē kwa
-bha 'kpaakpadhe -go -a 'gü -me 'ka; kwa
-bo Klito -ta 'ö kwa -kē kpengdhö -Zlan
wö 'dhiö, 'ö kwa -ko -mo -a -bha kö 'kwa
-tosiadhe kē -Zlan -bha 'ka; 'go mü 'yö kwa
bho kēpēyaame -go 'gan 'gü.

31 -A -wun 'gü pē 'ö □beɛn' -sü 'ka □ya
pö: Me 'ö- 'piö kö 'yö 'ö -de kē 'gougɔ, kö
-yö -dho 'ö -de kē 'gougɔ pē 'ö kwa Dēme
-ya -kē -a -wun 'ka.

2

*'Wun 'ö -gban Klito 'ö do -gaatalü -bha
-a -bha*

1 N dhegluzē -nu, nu 'a- wo ka □plöö
'ma bhē, 'wun 'ö -gban -Zlan -bha 'wun
giagia 'ö -bin -sü 'ka bhē, -a □bleɛ'- 'a- wo
bhē, n 'ka- kē 'wun □bleɛ' -wo 'ö- 'gü ma
-sü 'dhö 'gbee- 'iin 'wun -yö 'ko 'dhiö -ko
□suu'- 'bhaa gbe 'ka;

2 'ö tɔɔ 'töng 'a □kaa' ka 'piö 'ma bhē, n
-zo yaa kē 'wun gbe 'waa 'piö -a 'ke yaa kē
Yesu Klito -wun 'ka. 'Ma- pö 'dhö kö a- -pö
Yesu Klito 'wo- do -gaatalü -bha bhē.

3 -A -wun 'gü □ne 'ö nu 'a- wo 'ma bhē 'a
n -de -kē 'tee 'iin 'ö 'suö □va -yö -kē n -ma.

4 Yö □ga 'ö ma me □daan' -wo -nu waa-
n -ma -Zlan -wo □bleɛ' -wo -nu 'wo bhē
'ö waa -gban me 'bhee- -bha 'kpaakpadhe
-ta, 'kee 'wo -gban -Zuu 'slööslö -bha 'wun
-ga me 'gü -sü 'ö -kē -dhidhaapē -nu 'ö -kē
'ö me 'ple 'yan -yö -da -a 'gü 'ö- -gen go
-Zlan 'piö bhē -a -ta.

5 -Yö kē 'dhö kö □kun 'ö 'ka dho ka -bha
-zo -yö -Zlan -bha -sü -gban me 'bhee- -bha
'kpaakpadhe -ta 'kee kö -yaan -gban -Zlan
-bha 'piigbeedhe -ta □zian'.

-Zlan -bha 'kpaakpadhe

6 Kē 'ö- wo 'dhö bhē, yi 'kpaakpadhe
-wun -bleɛ me -nu 'ö □wa kē me -dee
-nu 'ka -Zlan -bha 'wun -nu 'gü bhē -an
-dhē. 'Kee yaa kē □ne 'kpaakpadhe 'ö go
'kpongtaa 'iin 'piigbeedhe -nu 'ö 'wo -ya
-sü 'ka 'kpongtaame -nu -go 'dhiö 'ö 'wo
-ya -sü 'ka kö -an 'gü -yö □siö'- bhē □ne 'yi
-an -bha 'kpaakpadhe -wun □bleɛ.

7 -Abi'; -a me 'yi- □bleɛ 'ö tɔɔ -Zlan
-bha 'kpaakpadhe 'ö -bin -sü 'ka me 'bhee-
-nu -go bhē; -Zlan -ya -ya 'dhö 'dhiö kö

'kpongtaadhe yaa kë □kun kö -yaan kë kwa -bha 'tobhɔdhe 'ka yi 'ö 'kwa dho -da -a 'ka □toëpö -kë -a 'gü -sü bhë -a 'gü bhë -a 'ka.

⁸ Yö □ga 'ö 'piigbeedhe -nu 'wo 'kpong-
taa zö bhë 'ö -an gbε yaa- dɔ bhë; 'ö bhii
□ya kë □ne -wa -dɔ -bezë, kö waa 'dho kwa
Dëmε 'tobhɔsüzë bhë, -a dɔ -gaatalü -bha.

⁹ -A -wun 'gü, pë 'ö □bεen' -sü 'ka -Zlan
-bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: Pë 'ö mε gbε 'yan
yaa -da -a 'gü do, 'ö yaa- -taɔ ma do, pë
'ö mε gbε -zo yaa -lo -a -ta 'gbεεdhö bhë,
-Zlan □yaa- -wun yö 'ko 'dhiö ö -bha mε -nu
'wo- -dhɔ -kë -a 'ka bhë -an -dhë.

¹⁰ Pë 'ö 'dhö bhë, -Zlan -yö bɔ -Zuu
'slööslö 'gü 'ö 'dhe bho -a -ta kwa -dhë;
ka gia- ka- □tei' -dɔ □ne -Zuu 'slööslö 'ö
bhë -yö -dhe -yö 'wun -nu 'saadhö 'gü; -kɔ
do bhë 'ö -dhe yöë -Zlan -bha 'wun -nu 'ö-
yö 'ko 'dhiö 'ö 'wo -bin -sü 'ka 'fεfedhō -an
'gü.

¹¹ 'Ö □ya kë □ne 'kwa mε -nu 'sü do do
'ka, mε 'ö -dhö, 'wun 'ö- □zuö' 'gü bhë, mε
'kpaan gbε yaa -mɔ -a -bha -yaan dɔ, 'ö
yaa kë yö -de gia- -a 'ka, -kɔ do bhë 'ö- 'ka
-Zlan -bha 'ka 'pö; -Zuu 'slööslö 'ö go -a
'piö bhë □ne 'ö 'wun -nu 'wo -gban -a -bha
bhë 'ö -an dɔ.

¹² Yö □ga 'ö kwa 'kwa bhë, -Zuu kwa -go
bhë, 'yaa 'kpongtaa -zuu 'ka. -Yö -Zuu 'ö
go -Zlan 'piö -a 'ka -yö kë 'pö kö pë 'saadhö
'ö -Zlan -ya nu kwa -dhë bhë 'kwaan- dɔ.

¹³ 'Ö 'yi mε -nu □daan' -na -an -wun 'ka
bhë; 'kεε kë- wo 'dhö bhë mε -nu □daan'
'yi- wo -na bhë 'yiëë- kë mε 'bhee- -bha
'wundɔdhe 'gbloo 'piö; -yö -kë □zian' 'wun
-nu 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë 'ö- dɔ -na
yi 'dhii bhë -a 'ka. -Kɔ bhë □ne 'ö □ya kë
'ö 'yi 'wun giagia -nu 'wo -gban -Zlan -bha
bhë 'ö 'yi -an 'zü pöë mε -nu 'ö -Zuu bhë
'ö -an 'gü bhë -an -dhë.

¹⁴ -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë, mε 'ö 'yaa-
'gü, yaa -mɔa kö 'wun giagia -nu 'wo go
-Zuu bhë -a 'gü -yö -an -gen ma, 'ö tɔɔ
-a -bha 'ka 'wun -nu 'wo bhë -wo 'blɔɔn-
-wun -nu 'ka; yaa 'dho -mɔ -a -bha kö -ya
-gen ma, bhii -wo 'wun -nu -bho 'kou -kë
-Zuu 'ö bhë -a □kwaa'.

¹⁵ Mε 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë 'ö- 'gü,
-yö -mɔ -a -bha kö -yaan 'wun -nu 'saadhö
-bho 'kou kë, 'kεε mε gbε yaa 'dho -a -bha

'wun -dan 'kuë -kɔ -ga.

¹⁶ Bhii pë 'ö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha
'sëedhe 'gü -ya -pö: Mε 'ö dhö kwa Dëmε
-bha -zotadhe dɔ kö -yaan pë -zɔn -a -dhë
'yaa 'dhö. -Yö 'dhö, 'kεε 'ö kwa 'kwa bhë,
Klito -bha -zotadhe -yö kwa 'gü; ka- -yö
bhë □a?

3

*'Wun 'ö -gban -Zlan -bha yuökëmε -nu
-bha*

¹ N dhegluzë -nu, 'wun gia- 'ka, 'wun -nu
'a- □blεε ka -dhë bhë, n 'ka- □blεε' □ne mε
'wun □blεε mε -nu 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö
'ö -an 'gü bhë -an -dhë; 'a- -blεε ka 'ka □ne
-dhe 'wo- pö -a -bha 'kpa mε -nu 'ö 'waa
-Zlan dɔ wo -mü 'iin 'në 'sεen- -nu -mü -zo
-yö -Zlan -bha -sü 'gü -a 'dhö.

² -A □tei' -yö -kë □ne -kɔ 'wo 'në -nu 'dhi
gba -na -a 'ka bhë -a 'dhö. 'Nɔnɔ □ne 'a- nu
ka -dhë; n 'ka -bhöpë giagia nu ka -dhë,
bhii ka -kɔ yaa -mɔ -a -bhö -sü -bha; 'ö dɔ
-de 'kwa- wo □ne 'ö ka -kɔ yaa -mɔ -a -bha
□kun.

³ -A -gen tɔɔ ka □tun 'ta sü □ne mε 'ö
'waa -Zlan dɔ -an 'dhö. Pë -kë 'a- pö 'dhö
bhë 'ö tɔɔ □druei -kë 'kuë- -sü waa- -dɔn
-bho 'kuë -sü -wo □tun ka ziën. Pë -nu 'wo
bhë, -wa -zɔn □ne mε -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ
-an 'ta 'sü -kɔ 'ö 'ka -ta bhë; 'ö- -de 'dhö
'dhö bhii mε 'bhee- wo -kɔ yaa □ne 'ö bhë.

⁴ Ka ziën mε □ya bɔ -de □yaa- pö: «A -bɔ
Pölö 'ka», 'iin -a mε do 'bhaa □ya bɔ -de
□yaa- pö: «A -bɔ Apolɔsö 'ka» kö ka 'wun
kë -kɔ 'yaa □tun □ne mε 'bhee- kë -kɔ 'dhö
a?

⁵ □Ya kë □ne 'kwa -dhe -ga -a 'gü -së 'ka,
dö -mü Apolɔsö 'ka 'iin dö -mü Pölö 'ka 'pö
e? -Zlan -bha yuökëmε -nu 'kpaan, 'ka bɔ
-an -ta 'ka Yesu -wun -dhe 'wun gia- wo
-mü. Mε 'ö -dhö pë 'ö dɔ -a □tian' 'ö kwa
Dëmε -ya nu -a -dhë kö -yaan kë □ne 'ö-
-kë.

⁶ -Kwaa -zɔn pë ta -sü 'ka, 'kwa -dhe
-ga -a 'piö 'dhe! N -ma tɔɔ 'lü 'në ta -sü.
Apolɔsö □ne 'ö 'yi -lo -a -ta; 'kεε kë- wo
'dhö bhë -Zlan □ne 'yö- -kë 'ö 'lü 'në -nu
'wo bhë, 'wo □kpεa.

⁷ □Ya kë 'dhö kö mε 'ö pë ta waa- mε 'ö
'yi -lo pë -ta -an -bha -dɔ -dhe gbε 'yaa-
'gü. Bhii -Zlan do □ne 'ö- 'ple -gen -yö go

-a 'gü, 'ö tɔɔ yö ꞑne 'ö- -kë 'ö 'lü 'në -nu 'wo bhë 'wo ꞑkpea.

⁸ Kö me 'ö pë ta waa- me 'ö 'yi -lo pë -ta waa kë me do 'ka e? Bhii me gbe yaa ziö 'ö 'bha -ta. Me 'ö -dhö -Zlan -dho -a 'kian nu -a yuö kë -ko -bha.

⁹ Yi 'pö, yi -nu 'ko -dhë -me -nu 'ka -Zlan -bha yuö kë -sü 'gü, 'ö ka -zë, 'ka -Zlan -bha ꞑbhlöödhe 'ka; 'ö 'ka- -bha 'ko 'ka 'pö.

¹⁰ Kë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ -Zlan -yö 'ö -bha yuö -sü 'ö- do n kwëe 'ö yuö bhë 'a- -kë ꞑne 'kodome ꞑkwëe' -së -zë 'dhö, 'ö 'ko bhë 'a- ꞑgban 'lü -nu -gban. ꞑDhe ꞑya kë 'pö, 'ö me gbe -yö nu 'ö 'ko bhë 'ö- do. 'Këe kë- wo 'dhö bhë me 'ö -dhö, -yö 'ö -zo -kë 'ö -de 'piö 'ko ꞑluu' -ko -wun 'gü.

¹¹ Bhii me 'ö 'ko -gban 'lü -nu 'dhö -gban -sü 'ka -a 'gü 'ö tɔɔ Yesu Klito. ꞑYa kë 'dhö kö me gbe yaa 'dho ꞑgban 'lü -nu gbe -gban gbɔ 'ko bhë -a do -sü 'gü.

¹² Me 'bhaa -nu -wo -dho 'sënnng -nu, 'wëü- -nu waa- -guö 'yanbhösüzë -nu sü kö -waan do 'ko -gban 'lü -nu bhë -an -ta, 'ö me 'bhaa -nu -wo 'lü -nu waa- -mlü -gbo -nu sü 'wo 'ko doa.

¹³ 'Këe me 'ö -dhö, -a -bha yuö ꞑkaa' -pë -nu -wo -dho yö -dhegbëadhe 'gü -Zlan -bha zakanyi 'ka; 'ö tɔɔ -an 'ple -dho bɔ siöö yi bhë -a 'ka 'ö me 'ö -dhö 'ö- -bha yuö pin -yö yö -dhegbëadhe 'gü.

¹⁴ 'Ö tɔɔ me 'ö 'ko do 'ko -gban 'lü -nu bhë -an -ta, 'ö ꞑya bɔ siöö, 'ö- 'gü yaa ꞑsiö', kö -a 'kian -dho nu.

¹⁵ 'Këe me 'ö- -bha 'ko do pë -nu bhë 'ö -an 'gü ꞑya ꞑsiö' -'siö ꞑkwaa' kö -a 'kian 'yaa 'dhö; 'këe kë- wo 'dhö bhë, yö gia- -yö -dho dha; 'këe -a ꞑtei' -yö -dho kë ꞑne ꞑdhe 'ö dha -a -bha 'siö -gɔ -a 'dhö.

¹⁶ -Yö ka 'yaan 'ka ꞑne -Zlan -bha 'ko -mü ka 'ka; 'ö -Zlan -bha -Zuu 'dhö -ya -sü 'ka ka 'gü.

¹⁷ Kö -kaa doa ꞑne me ꞑya -Zlan -bha 'ko bhë -a 'wü, -Zlan -dho me 'ö 'dhö bhë -a 'gü ꞑsiö' 'pö bhii -Zlan -bha 'ko -yö 'slööslö, 'ö 'ka- -bha 'ko 'ö 'dhö bhë -a 'ka.

¹⁸ ꞑKun -kë 'ö me gbe -yö 'ö -de -püö -a pö -sü 'ka 'ö -de ꞑzuö' 'gü ꞑne 'ö 'kpaakpa. ꞑYö -së ꞑzian' kö -yö 'ö -de kë ꞑne me 'ö 'yaa 'kpaakpa -a 'dhö 'kpongtaame -nu wö 'dhiö kö 'kpaakpadhe 'ö go -Zlan 'piö bhë -yaan kë -a -gɔ.

¹⁹ Bhii 'kpaakpadhe 'ö 'kpongtaa zö bhë -yö 'blöön- -pë 'ka -Zlan wö 'dhiö. -A -wun 'gü pë 'ö ꞑbëen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: -Zlan -yö 'kpaakpame -nu -kun 'sɔ 'gü wo -de -gɔ 'kplaakpladhe -ta.

²⁰ 'Ö- pö 'zü: Kwa Dëme -ya ꞑdoa' ꞑne 'kpaakpame -nu -bha -zotadhe -yö -a -bha -pë gbe 'yaa 'dhö.

²¹ -A -wun 'gü, kö ꞑkun 'ö me gbe -yö 'ö -bha -kë 'gougɔ -sü -gen -gban me 'bhee- 'gü; bhii pë 'saadhö -yö -do ka -bha 'ka.

²² -Yö Polö 'piö oo, -yö Apolösö 'piö oo, -yö Piëe 'piö oo, -yö 'kpongtaadhe, -këdhösü, ꞑdëe -pë waa- ꞑdhia' 'piö -pë, waa- ga -nu -an 'ple -wo ka -bha 'ka.

²³ 'Këe ka -zë, ka Klito -bha 'ka, 'ö Klito -de 'pö 'ö -Zlan -bha 'ka.

4

'Wun 'ö -gban Klito -bha bome -nu -bha

¹ ꞑYa kë 'dhö kö ka ꞑdua' -mü 'kaan- yi -ga ꞑne Klito -bha yuökëme -nu 'ö 'wun giagia -nu 'wo -gban -Zlan -bha 'ö 'wo -bin -sü 'ka 'wo do -sü 'ka yi kwëe kö 'yiën- -an -wun ꞑblëe' -an 'dhö.

² Pë ꞑya kë 'wo- -dhe me 'ö 'wun 'dho -lo -sü 'ka -a kwëe -a -gɔ 'ö tɔɔ -yö kë -zo -yö -a -bha -me 'ka.

³ ꞑYa kë n -ma 'ka, za -do me -bha -sü 'ö go ka 'piö 'iin 'ö go zadome -nu 'piö bhë yaa 'dho n ꞑzuö' 'to zlöö. Kë 'ö- wo 'pö bhë yaa kë ꞑne za 'ö n -ma bhë ma -de ꞑne 'a- -kan.

⁴ -Yö 'wun gia- 'ka 'pö ꞑne n ꞑzuö' yaa za do n -ma 'këe kë- wo 'dhö bhë yaa kë ꞑne pë 'wo- pö kö ꞑya kë 'dhö kö 'wun 'yaa n -ma yö -mü -a 'dhö. Kwa Dëme ꞑne 'ö tɔɔ me 'ö- 'yan 'dhö n -ma.

⁵ -A -wun 'gü kö ꞑkun 'ö 'ka za 'kan -sü yi to 'dhiö 'ö 'ka za -lo me tuö; -ka kwa Dëme 'dhiö 'gan kö -yö nu; 'ö tɔɔ yi bhë -a 'ka pë 'ö -bin -sü 'ka -dhetiidhe 'gü, -yö -dho -a yö -dhepuudhe 'gü, 'ö me 'bhee- -nu ꞑzuö' 'gü -wun -nu 'wo -bin -sü 'ka, 'ö -an yö -dhegbëadhe 'gü. Yi bhë -a 'ka, me 'ö -dhö -a -bha 'tɔbhödhe 'ö -Zlan 'piö, -yö -dho -a yö.

⁶ N dhegluzë -nu, 'wun -nu 'a go -na -a ꞑblëe' ꞑdhia ꞑne, a- -gban yië- Apolösö yi -bha 'ö 'a- ꞑblëe 'dhö kö -yaan kë ka -bha

'wun kë -ko □zuan' 'ka. Kë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ a- 'piö kö 'wun □zuan' 'ö bhë 'ka bɔ -a -ta kö ka 'ta 'sü -ko -yö kë -Zlan -bha 'sëédhë □bëen' -wo -naa 'gü. Kö □kun 'ö mε gbε -bha -de -sü □va -bɔa 'ka -mε -yö -kë -dhö, 'ö 'ka mε 'bhaa bho yunng (-an dan 'ka- wo 'kuë -an -bha mε □daan' -wo -bha bhë -a -wun 'gü).

⁷ Kë -dewo poo bhë, ü -kë □bhlözë mε -nu 'wo to -an -ta □dhë □ε? -Më 'ö ü -go 'ö -Zlan yaa ü gbaa □ε? □Dhε -kë 'dhö □nε -më -kë 'ü ü -de sü □va pë -nu 'wo ü -go -a -wun 'gü □nε pë 'wo- pö gbaɔ 'yaa -mü -a 'dhö e?

⁸ □Ao, 'ma- ma. Pë 'ö 'ka -ya -a □wuën', □ya kë ka -go 'saadhö! 'Ka kë □bhɔözë 'saadhö! 'Ka kë -gludë -nu 'ka, 'kεε kö yi -zë 'yië- 'ka. □εε, □ao! -Gludëdhε 'ö bhë -kaa -a -de kë kö 'yiën- kpa ka -bha 'kwaan- kë kwa 'ko □bhaa.

⁹ Bhii -yö -kë n 'gü □nε, mε 'yi Yesu -bha bɔmε -nu 'ka □nε -Zlan -yö yi -ya -dɔdhe -kaanta -bha. Yi □tei' -yö -kë □nε mε -nu 'ö ga -sü -za □ya -lo -an tuö mε 'kpekpe wö 'dhiö -an 'dhö. 'Yië kë 'kpongtaame -nu 'plε waa- -Zlan -bha bɔmε -nu 'plε -an -bha -ga -pë 'ka.

¹⁰ Yi 'blɔɔnme 'ka Klito -wun 'gü; 'kεε ka -zë, ka 'kpaakpa Klito 'gü □zian'; yi 'pö □faan' 'yaa yi -go, 'kεε ka -zë ka 'gü □ya kë 'gbee-; yi 'pö, -wo 'yan □ziö' -kë yi 'ka, 'kεε ka -zë -wo ka □bhlë -ya.

¹¹ Dɔ 'kwa- wo □dεε -yi □nε -a 'gü yi 'klo □tun bhɔ din waa- 'yi mü -dho -an -wun 'gü; -kë -bha -so 'yaa yi -go; yi -ma □nε 'wo □tun -a wo; □ziö' 'ziö □nε 'yi- wo □nëdhö, 'ö tɔɔ yi -ya -dhε kpinngdhö 'yaa 'dhö.

¹² □Sëëbhodhe □nε 'yi- sü yuö kë -sü 'ka kö 'yiën- yi -bha -tosiadhe -kë -a -ta -pë yö -a 'gü. □Wa 'si bho yi -go, 'dhuë- □nε 'yi- kɔɔ -an -bha; □wa 'klobhodhe wɔ yi -ta, yi- -bun;

¹³ □wa 'wun yaa □blεε' -yi 'ka, -a -daa kë □nε 'yi- wo -an -go 'bha -dhε 'gü. -Wo □tun yi -ga □nε mε □suu' -yaazë 'wo 'kpongtaa 'ö -an □bhlë gbε 'yaa -an -bha -an 'dhö.

¹⁴ N 'ka 'sëédhë □nε -a bɔ kö lë- -yaan 'kɔɔ ka -ta, 'kεε kö 'aan- ka 'paan bho □nε ma 'në -nu 'ö -an -dho -yö n -kë -an 'dhö.

¹⁵ Bhii 'kö -kë □nε 'dhiö -sü ka 'ka -mε -wo -vuu 'gɔɔ- do Klito 'gü, -yö kë ka 'yaan

'püë- wo □nε ka dë -yö do; 'ö tɔɔ 'wun 'ö -gban ka -bha -këdhösü 'ö Yesu Klito 'gü -a -bha bhë, ma □nε 'a tɔɔ ka dë 'ö 'wuntaɔsë bhë 'ö bɔ n -ta 'ö 'ka- ma.

¹⁶ □Dhε 'ö 'pö, pë 'a- -dhε ka -go 'ö tɔɔ 'ka n 'sü ka -bha 'wun □zuan' 'ka ka wɔ -ko 'gü.

¹⁷ Pë 'ö -kë 'ö n gbö -dhɔkësüzë Timote 'ö -klu -sü 'ka Dëmε -bha bhë 'ö 'a- bɔ -na ka -dhë 'ma 'ö bhë, -yö kë 'dhö kö -yö ka -zo -büö ma 'wun 'zü -gbandhε -nu 'wo 'dhiö 'sü -na n 'ka Yesu Klito 'gü bhë -an 'ka □nε -ko 'a -Zlan -bha mε -nu 'saadhö □daan' -na -a 'ka -dhε 'saadhö 'gü -Zlan -bha mε -nu ziën bhë -a 'dhö.

¹⁸ Mε 'bhaa -nu 'wo ka ziën -wo wo -de 'sü -na □va □nε n 'ka 'dho nu ka 'piö 'ma.

¹⁹ 'Kεε a nu -na 'ma -dëüwo, kö kwa Dëmε □ya 'we -a -bha, -yö kë 'dhö kö -desüvamε -nu 'ö 'a -an -wo ma -na bhë kö 'aan- -an dɔ; 'aan- -an -bha -ko -mɔ 'wuën- sü dɔ 'pö,

²⁰ 'ö tɔɔ -Zlan -bha -gludëdhε -wun 'plε kun tɔɔ 'wun □blεε' -wo -nu 'kpaan, -ya këpë -nu 'ka 'pö.

²¹ □εε, 'kwa- ma. □Dhεε' -yö n -go 'aan- 'kɔɔ. Ka- 'piö kö 'a nu ka 'piö 'ma -klaaga 'ka 'iin 'a nu n -ko 'kpaan 'ka -dho waa- -kë 'lëälë -sü -an 'ka e? (-A -mlë 'ka- 'piö e?)

5

'Wun -go zian- -sü -zë -bha -da -Zlan -go kɔɔ -sü

¹ 'Wun 'a- ma -na -dhε 'saadhö 'gü □nε, -yö 'wun 'ö □sɔɔn yaa -go zian -sü -zë 'ö mε -nu -de 'waa -Zlan -bha mε -nu 'ka 'ö waa 'dho -a ka bhë -a 'ka ka ziën. 'Ö tɔɔ mε do -yö ka ziën 'ö waa- ö dë bɔɔ 'wo wo 'ko 'piö.

² 'Ö 'wun □suu' - bhë, 'ka- □gaa' 'dhö 'ö 'ka ka -de sü □va. Pë 'ka dho -a kë -bezë □zian' 'ö tɔɔ 'më 'ö dhoë- wo ka 'ka 'ö □ya kë 'dhö mε bhë 'ka- bho ka ziën.

³⁻⁴ □Ya 'to n -ma, 'kö -kë □nε a ka 'ka □gbiin n mædhε 'gü, n □zuö' -yö ka 'piö 'ma. 'Kεε mε 'ö pë -nu -kë 'dhö bhë, -a -wun bhë 'ma- 'kan 'saadhö kwa Dëmε Yesu 'tɔ 'gü □nε □dhε 'wo- pö -a -bha giagia 'ka □nε a ka 'piö 'ma -a 'dhö; 'kεε kë- wo 'dhö bhë □ya kë □nε 'ka 'dho ka 'ko □bhaa 'ö ma -de 'pö 'ma kë ka 'piö 'ma n □zuö'

'gü, 'piigbeedhe 'ö go kwa Dëme Yesu 'piö bhë -yö -dho kë kwa ziën.

⁵ Kwa -wo -yö kë do kö me bhë 'kwaan-dö Satan kwεε kö -yaan 'klo bhö -a bun 'gü, -yö kë 'dhö kö -a nii -yaan dha kwa Dëme Yesu -bha zakanyi 'ka.

⁶ 'Wun 'ö 'ka- kë -na ka -bha -de -sü □va -wun 'ka bhë 'yaa -së. Kë- wo bhë -a □tei' 'pö kaa- dö □ne □bluubhεεpë 'teete -yö 'bluu- -bhla bhë □ee?

⁷ -Ka □bluubhεεpë zii 'ö □söön yaa 'ka bhë -a bho ka -bha kö 'kaan- kë 'slööslö! □Ya kë 'pö ka -dho kë □ne 'bluu- 'yi -dëü 'ö- □bhεεpë 'yaa- 'piö bhë -a 'dhö. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, ma 'pö a- □döa' □ne ka- -mε -nu 'ka. Bhii 'ö töö kwa -bha Paakö 'wlaan- kë -sü zü □ya dö 'saadhö; yö □ga 'ö Klito □ya kë sla- bhë -a □bhoë' 'bhlanë 'ö -ziö kwa -bha □söön yaa -ta bhë -a 'ka bhë.

⁸ Kö -kwa □zuögludhi kë; 'kεε □kun -kë 'kwa- -kë □bluu'- 'ö- □bhεεpë zii 'ö -kë □söön yaa waa- 'wun -go zian- -sü -zë 'ka bhë 'ö- 'piö bhë -a 'ka. -Kwa kë □zian' □ne □bluu'- 'ö- □bhεεpë 'yaa- 'gü 'ö -kë □bluu'- 'ö -de -ta, 'ö 'wun giagia 'ka bhë -a 'ka.

⁹ 'Sëedhe 'a- bö ka -dhë bhë, pë 'a -ya -a 'gü yö kun töö kö □kun 'ka 'bhadhe kun me -nu 'wo -tosiadhe kë -na 'wun -go zian- -sü -zë kë -sü 'gü bhë -an 'ka a?

¹⁰ N -ma -zotadhe kun töö me -nu 'wo 'kpongtaa, 'wo 'wun -gö -bho zian- -mε -nu, -ya pë -dhö 'ka -mε -nu, □kwaanme -nu, waa- gbapë gbame -nu -an 'ka bhë, 'ka ziö ka 'ko -nu -ta, 'ka 'san giagia 'ka ka 'ko -nu 'ka. N -ma -zotadhe yaa 'dho 'dhö. 'Ö □ya kë □ne -yö 'dhö -bezë kö ka -dho go 'kpongtaa.

¹¹ 'Kεε pë 'a- 'piö 'ö töö me -nu 'wo wo -de -dhe -na Klito -bha me -nu 'ö 'wo 'wun -nu -gö -bho zian- -mε -nu, -ya pë -dhö 'ka -mε -nu, gbapë gbame -nu, 'si -bho me -gö -mε -nu, yömüme -nu waa- □kwaanme -nu -an 'ka bhë, 'ka 'kan -an -bha □zian! Kö □kun 'ö ka -nu 'ka pë -nu -bhö ka 'ko □bhaa -dewo poo.

¹²⁻¹³ Ma -më -de 'ö me -nu 'waa Klito -bha me 'ka 'ö -an -bha kö 'aan- za dö -an -bha; -Zlan □ne 'ö dho -an -bha za kan. Me -nu 'ö 'ka dho -dhe -ga -an këwun -nu 'piö 'wo töö ka kpö 'gü -mε -nu □zian'; bhii pë 'ö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: -Ka me 'gluyaaazë kë -yö 'go ka ziën.

6

Me -nu 'ö 'waa -Zlan dö -an -bha me -nu 'wo -Zlan -bha 'ka -an -bha za 'kan -sü

¹ -Më -kë 'ö me □ya kë ka ziën, 'ö- -bha 'wun □ya kë ö dheglume -bha, 'ö 'yaa dhoë -Zlan -bha me -nu 'piö, 'ö dhoë □zian' zakanme -nu 'ö 'waa -Zlan dö -an 'piö e?

² -Yö kë ka 'yaan □ne -Zlan -bha me -nu -wo -dho za dö 'kpongtaame -nu -bha za kan. Ka 'ö 'ka dho 'kpongtaame -nu -bha za 'kan bhë, -yö -kë □dhë 'sa 'ö 'wun pë 'toutou -nu bhë 'wo -kë ka ziën 'ö 'kaa -mö -a -bha 'ka -an 'kan □neε?

³ -Yö kë ka 'yaan □ne kwa -dho -Zlan -bha böme -nu -bha za kan; yö me 'ö 'kwa bhë, -më -kë 'ö kwaa 'dho -mö 'wun -nu 'wo 'kpongtaa zö -an □bleε' -sü -bha -ε?

⁴ 'Kεε kö 'wun -nu □wa -da ka ziën 'sa, 'ö zakanme -nu 'ö -an -bha pë gbε 'yaa -Zlan -bha me -nu -bha 'piö bhë 'ka -an □dhö -kë!

⁵ A- -bleε 'dhö! 'Wun bhë -yö ka -bha lë- -wun 'ka. A- □döa' □ne me 'ö 'kpaakpa 'ö -mö -a -bha kö -yö 'wun -nu bho dhegluzë -nu ziën -yö -mö -a -bha kö -yö kë ka ziën 'ma.

⁶ □Ya kë □ne -kö bhë -a 'dhö, kö -yö -dhe -ma -kun zlöö kö 'wun □ya -da dhegluzë -nu ziën, kö -wo 'dho wo 'ko -nu 'ka zakanme -nu 'ö 'waa -Zlan dö -an 'dhiö a?

⁷ εε, 'ö ka -yö bhë □a! -A -de pë -nu 'kwa 'we -na -an 'ka bhë -an -bha -da ka ziën -sü bhë -ya -zön □ne ka -kö □ya 'kun 'wun kë -sü 'ka. 'Ö bhii -më -kë 'ö 'wun 'toutou -nu 'wo bhë 'kaa -an 'to ka ziën 'iin 'ö 'kaa ka □kwaa' ka -de -zü 'waa ka □kwaan □en?

⁸ 'Ö ka -zë 'ö 'wun 'yaa kpengdhö 'ka -an -kë; 'ö 'ka □kwaan -nu wo ka dhegluzë -nu -gö □zian' 'zü a!

⁹ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, -yö kë ka 'yaan □ne pë yaakëme -nu waa 'dho -da -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'gü. A- -bleε ka -dhë 'dhö -wa! 'Wun -gö -bho zian- -mε -nu, kwiga gbame -nu, -dadhepiöme -nu, me -nu -bha göön- □mεε' -dhe -nu,

¹⁰ göön- -nu -bha -wö 'kuë -sü kë -mε -nu, □kwaanme -nu, -ya pë -dhö 'ka -mε -nu, yömüme -nu, 'sibhome -nu, mezëme -nu 'wo bhë 'töüdhö, -a me gbε yaa 'dho -da -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'gü.

11 Me 'bhaa -nu -wo ka ziën 'ö -an wo -ko -yö -kë □ne -ko □suu'- bhë -a 'dhö kö waa Yesu -wun -dhe 'wun gia- □kun. 'Kee 'ka kë 'slööslö □soon yaa -go; 'ka kë -ya -de -ta -me 'ka -Zlan -bha 'ka; 'ka bɔ kwa Dëme Yesu Klito 'to waa- -Zuu 'ö go kwaa- -Zlan 'piö bhë -an -ta, 'ka kë kpengdhö -Zlan -bha 'ka.

'Wun 'ö -gban -zo -kë -de bun 'piö -sü -bha -Zlan -bha 'ka

12 Me □plëezë -wo ka ziën 'ö □ya kë 'wo-pö □ya kë □ne □wa Yesu -wun -dhe 'wun gia-, pë 'ö -dhi me -dhë, -wo -mo -a -bha -wa kë. -Yö 'dhö, 'kee pë 'saadhö 'plë kë -sü 'yaa -së. A -moa kö 'a- pö 'dhö 'püë-wo; 'kee n 'ka 'dho n -de kë pë gbë -bha □nua 'ka.

13 'Wun □zuan' do 'bhaa 'ö tɔɔ 'wun 'ö -gban -bhöpë -bha bhë; 'ö □ya kë ka- -pö: «-Bhöpë 'dhodhe tɔɔ kwa 'guu; kö 'gu -bha tɔɔ -bhöpë.» -Yö 'dhö, 'kee kwaa 'dho pë -bhö 'kwaan- -a ziö □gɔü'; 'ö tɔɔ -bhöpë 'ö bhë pë 'ö -wun 'dho 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka pë 'plë -ta yö kun; bhii pë □plë 'wo bhë -Zlan -dho -an 'gü □siö'- do do 'ka. Me 'bhee-bun 'ö bhë 'pö yaa -da kö -yaan kë 'wun -nu -go -bho zian -sü -zë -nu □kaa' -pë 'ka. -Yö -do kwa Dëme -bha do 'ka 'ö Dëme -de 'pö 'ö bun □kɔɔnmë 'ka.

14 □Ya kë 'dhö bun 'ö -Zlan -yö kwa Dëme -bha bho ga 'gü bhë, -yö -dho kwa -bha bho ga 'gü 'pö 'ö -këdhösü nu -a -dhë 'ö -bha 'piigbeedhe □kwaa'.

15 -Yö kë ka 'yaan □ne ka bun -nu 'wo tɔɔ Klito do -nu. □Ya kë 'pö kö a -dho Klito bun do -nu do sü 'aan- kë □soon yaa □kaa' -pë 'ka a?

16 -Abi' 'gbëedhö! 'Ö tɔɔ gɔɔn- 'ö waa- □soonkëdhe □wa wo wo 'ko 'piö kö □wa kë me -lü do 'ka □ne bhë bhii pë 'ö □bëen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: Me □plë 'wo bhë -wo -dho kë me -lü do 'ka.

17 Yö □ga 'ö me 'ö □ya kpa kwa Dëme -bha 'ö wo -nu 'wo -kë -Zuu do 'ka.

18 -A -wun 'gü □ne 'ö 'ka dho □duë 'wun -yö yaan -sü kë -sü -dhë 'ö tɔɔ □soon yaa me 'ö pin dho to me -lü -bha -yaan ziö -a me 'ö □ne -a -ta 'yaa 'dhö; bhii me □ya □soon kë kö □ya □soon yaa kë 'ö -de bun 'ka.

19 -Yö kë ka 'yaan □ne ka bun 'ö tɔɔ -Zuu 'slööslö -bha 'ka. -Zuu bhë □ne 'ö -Zlan -ya nu ka -dhë 'ö -ya -sü 'ka ka 'gü; □ya kë 'dhö kö 'kaa ka -de -bha 'ka gbɔ.

20 Bhii -Zlan □ya ka 'dho □sonng' □va 'ka, kö -ka ka bun -nu kë -Zlan 'to -bho -a 'ka -pë -nu 'ka.

7

'Wun 'ö -gban gɔɔn- waa- dhe -an -bha wo 'ko 'sü -sü -bha

1 'Kwa yö 'wun 'ö ka- 'gü □dhe'e' kpo n -go 'sëedhe 'ka- bɔ n -dhë -a 'gü bhë -a -bha; 'wun me 'ö -gban dhe 'sü -sü -bha bhë, □yö -së kö gɔɔn- 'ö -dhö -yö 'to 'kwea 'ka.

2 'Kee □soon kë -sü 'ö □ya -pen □duö bhë -a -wun 'gü, □yö -së kö gɔɔn- 'ö -dhö, -a bɔɔ -yö kë -dhö, kö dhebɔ 'ö -dhö, -a □gon -yö kë -dhö.

3 Dhe □gon -yö -dho pë 'ö dho -a kë 'ö bɔɔ -dhë -a kë; -ko do bhë □ne 'ö dhebɔ -de 'pö 'yö dho pë 'ö -□dua' 'ka 'ö □gon buëndhö -a kaa -a -dhë.

4 Dhebɔ yaa 'dho 'ö -dhi -a -dhë -wun kë 'ö bun 'ka, 'ö tɔɔ -yö -ya -a □gon -bha 'ka; -ko do bhë 'ö -ka 'pö gɔɔn- 'piö □zian' bhii -a bun -ya bɔɔ -bha 'ka.

5 -A 'ke yaa kë □ne -mo 'ka- wo -a 'gü 'ö 'ka 'töng sü 'ö 'ka □bhe'a -a 'ka -Zlan -dhë, kö □kun 'ö 'ka -kan 'kuë- 'ö me 'ö -dhö 'ö -wo -dhe gbë 'gü. □Ya kë □ne 'töng bhë □ya ziö, ka -bha □sëe' -yö kë do 'zü -dëüwo; -yö kë 'dhö kö □kun 'ö kaa ka □zuökuënnudhe gbë yö gbɔ, 'ö Satan -yö ka -püö.

6 -A pö 'a- wo 'dhö bhë, yaa kë □ne ka 'gbee- -ta 'a- wo □ne -kaa kë □nëdhö 'iin -a me me □ne -kaa kë -ko 'bhaa me □ne -a 'gü. -Yö ka 'paanbhowo 'ka.

7 -Yö n -zo 'piö -be kö me -nu 'saadhö -wo kë □ne n 'dhö; 'kee kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -yö gbɔɔ -kë kwa -dhë do do 'ka. Me 'ö -dhö pë 'ö -□tian' □ne 'ö- yö.

8 Me 'wo □tun 'kwea 'ka waa- dhoo -nu 'ö 'wo □geandhoo -nu 'ka bhë, -yö -dho kë -së kö -wo 'to 'dhö □ne n 'dhö.

9 'Kee 'ö □ya kë □ne waa -mo wo □zuö' kuënnu -sü -bha, kö -wo wo 'kosüdhe waa- □gɔɔn -an 'ka; 'ö tɔɔ 'yaa -së kö 'ka 'to 'kwea 'ka 'iin □gean 'ka 'kee kö dhe -wun 'iin gɔɔn- □ya -da ka □zuö' 'gü.

10 Dhoo -nu kaa- ka □gɔn -nu, -ka ka 'to kē -sē 'ka -dhiodɔwo 'ö □nɛ -a -bha; n -wo 'yaa -mü. Kwa Dēmɛ -ya -pö kö □kun 'ö dheɔ 'ö gwaan 'ö -kan ö □gɔn -bha!

11 'Ö □ya kē □nɛ -an -bha gwaan □ya 'kan, kö □kun 'ö □gɔn gbɛ sü gbɔ; 'yaa 'pö kö -yö 'yɛ ö 'zü -yö nu ö □gɔn 'piö. -Kɔ do bhē 'ö- 'ka □gɔn 'piö 'pö. Yö 'ka 'dho ö bɔɔ bho 'blü!

12 Mɛ 'ka to, a- -pö ka -dhē n -de □woɛ' □nɛ: Mɛ 'ö Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -mɛ 'ka, 'ö- bɔɔ 'yaa Klito -bha mɛ 'ka 'kɛɛ kö -a bɔɔ bhē -ya 'piö kö -wo 'to wo 'ko 'piö bhē, kö □kun 'ö- bho 'blüü!

13 -Kɔ do bhē 'ö- 'ka dheɔ 'ö Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -dhe 'ka 'ö- □gɔn 'yaa- Klito -bha mɛ 'ka bhē -a 'piö 'pö. Yaa 'dho go ö □gɔn 'piö 'kɛɛ kö yö -zē -ya 'piö kö 'wo 'to wo 'ko 'piö.

14 Bhii -Zlan 'yan -yö gɔɔn- 'yaa Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -mɛ 'ka bhē -a -bha, -a -bha -to ö bɔɔ 'piö -sü 'gü -an -bha -kē dhe waa- □gɔn -an 'ka -sü -wun 'gü; -kɔ do bhē 'ö- 'ka dhe 'ö 'yaa Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- bhē -a -bha 'ka 'pö, 'ö bhii 'yaa 'pö -be kö -an -bha 'nē -nu 'wo bhē -wo -dho kē mɛ -nu 'ö 'waa -Zlan -bha 'ka -an 'ka. 'Kɛɛ kö 'kwa -dhe -ga -a 'piö -sē 'ka, -Zlan -kɔ -sē -yö -an 'piö.

15 'Ö □ya kē 'zü □nɛ 'pian □plɛ 'wo bhē -an 'piö, mɛ mɛ 'ö 'yaa Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- bhē □nɛ 'ö- 'piö kö 'ö 'kan ö 'bha -bha, kö -ya kē 'pö; 'kɛɛ Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -mɛ 'ö bhē 'yaa □nɛng -sü 'ka 'wun -dhe mɛ bhē -a 'gü; 'ö tɔɔ -Zlan -yö kwa □dhɔɔ -kē kö 'kwaan- kē □zuöyagluu 'gü.

16 Bhii 'ö tɔɔ bhi 'ü dheɔ 'ka bhē, ü -dho -a □tɛi' dɔ -mē -bha □nɛ ü -dho -a kē kö ü □gɔn -yaan dha □ɛ, 'iin bhi 'ü gɔɔn- 'ka bhē, -mē 'ü dho -a dɔ -a -bha □nɛ ü bɔɔ -dho dha □ɛɛ?

'Ta -sü -kɔ 'ö -Zlan -zo 'kun -wun 'gü

17 □Ya 'kan 'wun mɛ bhē -a -bha, mɛ 'ö -dhö, -a wɔ -kɔ -yö kē □nɛ -kɔ 'ö kwa Dēmɛ -ya □yaa' -a □zuö' -bha kö □yaa- □dhɔɔ kē -yaan kē Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mɛ 'ka bhē -a 'dhö. -Dhiodɔwo 'a- dɔ -na Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuɛ- -sü -nu 'gü -dhe 'saadhö -bha 'ö bhē.

18 Mɛ 'ö go 'bɔng kö yaa kē Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mɛ 'ka □kun, 'ö □ya kaa zlöö bhē kö □kun 'ö ö -de -kē □zuö' -to zlöö -mɛ 'ka Zuifö -nu -bha wɔ -kɔ 'ö -kē -dho 'bɔng -sü 'ka bhē -a -wun 'gü. 'Iin mɛ 'ö -Zlan -ya □dhɔɔ -kē kö yaa 'dho 'bɔng □kun bhē, kö □kun 'ö ö -de -kē -dho 'bɔng -mɛ 'ka.

19 Bhii ü -dho 'bɔng oo, ü 'ka 'dho 'bɔng oo, -Zlan 'to 'yaa- gbɛ -bha. Pē mɛ 'ö- -wun 'dhö 'gbɛ- 'ö tɔɔ -a -bha tɔng -nu 'kun -sü.

20 Mɛ 'ö -dhö -yö 'to □nɛ -kɔ 'ö □kaa' kö -Zlan □yaa- □dhɔɔ kē bhē -a 'dhö.

21 □Ya kē □nɛ ü -kē □nua 'ka -Zlan -yaan □tun ü □dhɔɔ kē -na, kö □kun 'ö ü □zuö' -yö to zlöö. 'Kɛɛ □ya kē □nɛ ü -bɔ -a -ta -pē □ya kē -dhö kē 'üɛn- 'go 'gan 'gü, kö -bhö -a 'kun 'gbɛ- kö -potaasü -yaan kē ü -gɔ!

22 Kē- wo 'dhö bhē 'ö tɔɔ mɛ 'ö to □nua 'ka 'ö kwa Dēmɛ -ya □dhɔɔ -kē kö -potaasü -ya -gɔ, 'go mü 'ö- -bha 'wun 'plɛ -yö -gban kwa Dēmɛ -bha. -Kɔ do bhē 'ö- 'ka mɛ 'ö -potaasü -yö -kē -a -gɔ 'ö Klito -ya □dhɔɔ -kē bhē -a -bha 'ka 'pö, bhii kö □ya kē -a -bha □nua 'ka.

23 -Zlan □ya ka 'dho □sɔng' □vaazē 'ka 'saadhö (Klito fei 'ka); □kun -kē 'ka -kē mɛ 'bheɛ- -gɔ □nuadhɛ 'gü!

24 N dhegluzē -nu, a- -pö ka -dhē: Mɛ 'ö -dhö -yö to □nɛ -kɔ 'ö □kaa' kö -Zlan -yaan □tun -a □dhɔɔ kē -na bhē -a 'dhö.

'Wun 'ö -gban mɛ -nu 'wo 'kwa 'ka -an -bha

25 'Wun mɛ 'ö -gban mɛ -nu 'ö 'waa gwaan 'iin 'ö waa dhe 'sü -an -bha bhē, tɔng yaa 'go kwa Dēmɛ 'piö -a □wuɛn'; 'kɛɛ a -mɔa 'aan- -wun □blɛɛ' 'ö tɔɔ kwa Dēmɛ -bha 'glusē 'gü □yaa- kē 'ma kē mɛ 'ö mɛ -nu -wo wo -zo tɛn n -dhē -a 'ka.

26 □Dhe 'ö -kē □nɛ 'tɔng 'ö 'kwa- 'gü □nɛ -yö 'wun 'gbɛ- -nu -bha 'tɔng 'ka bhē, n -ma -zotadhe 'ö tɔɔ □yö -sē gɔɔn- -bha 'ka kö -yö ö bha 'to □nɛ -kɔ 'yö- 'ka bhē -a 'dhö.

27 □Ya kē □nɛ dhe -yö ü -gɔ, kö □kun 'ü- bho ü 'piö; 'ö □ya kē 'zü □nɛ dhe 'yaa ü -gɔ, kö □kun 'ü ü -de -kē dhe 'sü -dho 'ka!

28 'Kɛɛ kē- wo 'dhö bhē, yaa kē □nɛ kö mɛ 'ö □ya dhe 'sü 'iin 'nédhezē 'ö □ya 'dho gwaan kö □ya □sɔɔn yaa kē 'yaa -mü. -A

pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ 'në gɔɔn- waa- 'nëdhezë 'wo wo 'ko 'sü- na dhe waa- ɔɔn- an 'ka bhë, -an 'yënnɔ -dho bhɔ ɔva -an -bha -kë 'ko 'piö -sü bhë -a 'gü. Pë 'ö -kë 'a- 'piö kö -yö 'san ka 'ka bhë 'ö bhë.

²⁹ -A pö 'a- wo 'dhö bhë, n dhegluzë -nu, 'ö tɔɔ -tosiadhe 'ö 'kpongtaa zö bhë, -a 'dhiötöyi 'yaa ɔɔbiin gbɔ bhë. -A -wun 'gü 'go ɔdɛɛ -bha, mɛ 'ö dhe 'dhö -a -gɔ, -yö kë ɔnɛ mɛ 'ö 'yaa- -gɔ -a 'dhö, 'wun 'ö -gban -Zlan -bha -a 'gü ('ö tɔɔ ɔkun -kë 'ö -gɔ kɔɔ -wun -yö -kë -a -bha -zo -ta -a 'gü -wun do 'ka).

³⁰ Kö mɛ -nu 'wo 'gbo bɔ -na, -wo kë ɔnɛ mɛ -nu 'ö 'waa 'gbo bɔ -na -an 'dhö; kö mɛ -nu 'wo 'yee 'to -na, -wo kë ɔnɛ mɛ -nu 'ö -kpɛ 'yaa -an -bha -an 'dhö; kö mɛ -nu 'ö 'wo pë 'dho -na -wo kë ɔnɛ mɛ 'ö pë 'wo- dho bhë 'ö 'yaa -an -gɔ -an 'dhö;

³¹ kö mɛ -nu 'ö 'kpongtaapë -sɛɛbɔ 'dhö -an -gɔ, -wo kë ɔnɛ mɛ -nu 'ö 'yaa -an -gɔ -an 'dhö; bhii 'kpongtaadhe 'ö 'ka- -ga -na bhë, yaa 'dhö ɔglɔɔ ɔduö gbɔ.

³² A- 'piö kö 'ka ka bɔ -dɔ pë -nu ɔzɔnnɔ 'ta -sü 'ka. 'Ö tɔɔ mɛ 'ö dhe 'yaa- -gɔ, pë 'ö- -wun 'dho -a -bha 'ö tɔɔ kwa Dëmɛ -bha yuö. Pë 'ö- -zo 'dhö -a -dhë 'ö tɔɔ kö 'ö 'yi -yö 'kan -a 'dhii.

³³ 'Kɛɛ kö mɛ 'ö dhe 'dhö -a -gɔ bhë -yö 'kpongtaapë -nu 'piö bhii 'ö tɔɔ -ya 'piö kö 'ö -wun 'yi -yö 'kan 'ö bɔɔ -dhë.

³⁴ -A -dɔ 'wun ɔplɛ ɔzɔnnɔ 'ta -gɛn ɔga 'ö bhë; -kɔ do bhë 'ö- 'ka 'ö dhe 'ö 'yaa gwaan 'iin 'nëdhezë 'ö yaa 'dho gwaan 'ö 'ö -zo ɔkaa' kwa Dëmɛ -bha 'wun -nu 'piö -a 'ka; bhii -ya 'piö kö 'ö kë kwa Dëmɛ -bha 'ka 'ö ɔzuö' 'gü -wun -nu waa- 'ö kë -kɔ -nu -an 'plɛ 'gü. 'Kɛɛ kö dhe 'ö gwaan -yö dɔ 'ö -de ɔzɔnnɔ' -ta 'kpongtaapë -nu -wun 'ka; 'ö- 'piö kö 'ö 'yi -yö 'kan 'ö ɔɔn 'dhi.

³⁵ A- -blɛɛ ka -bha 'wunsë 'ka; n 'ka ka 'gbee- -ta bho; 'ö tɔɔ a- 'piö kö 'ka kë ɔnɛ -kɔ 'ö ka -ma kun -a 'ka -së 'ka bhë -a 'dhö, 'kɛɛ kö 'ka 'to -klu -sü 'ka 'fɛfɛdhö kwa Dëmɛ -bha yuö kë -sü -bha.

³⁶ 'Kwa yö 'wun mɛ 'ö -gban -zo -tën 'ko -dhë -mɛ 'ö 'wo dho wo 'ko sü -be 'kɛɛ 'wo- pö zlöö wo 'ka 'dho wo 'ko sü bhë -a -bha; n -ma -zotadhe 'ö ɔnɛ: ɔYa kë ɔnɛ 'në gɔɔn- ɔya -dhe -ga 'wun bhë -a 'gü -së 'ka 'ö ɔyaa- yö ɔnɛ 'ya- kë 'dhö kö 'ya pë

yaa kë 'ö 'bha 'ka 'iin 'ö ɔyaa- yö 'zü ɔnɛ 'ö -kɔ yaa -mɔ -to 'dhö -sü -bha, 'ö- 'piö 'zü kö 'wo wo 'ko 'sü, kö 'yaa 'wun yaa 'ka; -wo wo 'ko 'sü ɔnɛ -kɔ 'ö- 'ka -an -dhë -së bhë -a 'dhö.

³⁷ 'Iin ɔya kë ɔnɛ -kɔ do bhë -a 'dhö 'ö- -ya 'ö -de ɔzuö' 'gü 'gbönggböng ɔnɛ wo 'ka 'dho wo 'ko sü, 'ö ɔya -dhe -ga -a 'gü 'ö dho -mɔ -a -bha, -a mɛ bhë kö ɔyö -së.

³⁸ Kö 'kwa -dhe -ga -a 'piö -së 'ka mɛ 'ö waa- 'ö ɔdhoɔbhaadhe 'wo wo 'ko sü bhë, -ya -kë -së. 'Kɛɛ mɛ 'ö dho zlöö 'ö waa- dhe 'ö waa wo 'ko 'sü gbɔ bhë, -ya -kë -së 'zü ('ö ɔzië' -a mɛ -blɛɛzë -ta).

³⁹ Dhe 'ö gwaan, -a -klu -sü -mü 'ö ɔɔn -bha 'töng 'ö ɔtun -a 'ka 'bhee- 'gü bhë -a 'ka; 'kɛɛ ɔya kë ɔnɛ 'yaa -dhö gbɔ kö -potaasü -yö dhe 'ö ɔya 'to ɔgɛan 'ka bhë -a -gɔ kö -yaan gwaan 'kpɔ mɛ 'waa gbɛ -gɔ 'zü; 'kɛɛ kö -yö kë Klito -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu 'ka ɔzian'.

⁴⁰ -Yö 'dhö 'kɛɛ -yö -dho kë -a -gɔ ɔzuögludhi -wun 'ka kö -yö 'to 'dhö zlöö. -Wo -kaanta 'ö bhë, -yö n -de ɔzuö' 'gü -wun 'ka 'kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -Zuu 'ö go -Zlan 'piö -yö n 'gü 'püë- wo!

8

'Wun 'ö -gban -köpë 'wo sla- bho -a 'ka -a -bha

¹ 'Wun mɛ 'ö -gban -köpë 'wo sla- bhoë gbapë -nu -dhë -an -bha bhë, 'kwa yö -a -bha. -A pö 'ka- wo: 'Wundɔdhe -yö kwa 'saadhö kwa -gɔ bhë, -yö 'wun gia- 'ka. 'Kɛɛ 'wundɔdhe 'ka- -ga -na bhë -yö mɛ -kë -desüvamɛ 'ka; 'ö -dho -zë 'yö- -kë ɔzian' 'ö kwa -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -yö -da 'dhiö.

² -Yö kë ka 'yaan ɔnɛ mɛ 'ö- pö -na 'ö -de -dhë ɔnɛ 'wundɔdhe -yö 'ö -gɔ bhë kö 'wundɔdhe 'yaa- -gɔ ɔnɛ -kɔ 'ö dho -a dɔa bhë -a 'dhö.

³ 'Kɛɛ mɛ 'ö -Zlan -dho 'dho -a -bha bhë, -Zlan -ya -mɛ -ga ɔnɛ mɛ 'ö- -bha 'ka -a 'dhö.

⁴ ɔDhɛɛ' bhë 'ö tɔɔ: -Köpë 'wo sla- bhoë bhë, -wo -mɔa 'wo- -bhö -a? 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë kwa- ɔdɔa' ɔnɛ pë 'ö dho kë gbapë -yö -a -bha -pë 'ka 'kpongtaa zö 'yaa 'dhö; 'ö 'kwa- dɔa 'pö ɔnɛ -Zlan -yö 'dhö do.

⁵ 'Kö -kë □ne me -nu -wa -pö -zlan -nu -wo -dhö □va 'kpongtaa waa- dhang- 'gü -dhe -nu -an -bha, 'wun 'ö -dee 'dhö 'wun gia- 'ka, 'ö -an dëme -nu 'dhö -dhö 'pö,

⁶ kwa -bha 'kwa- do 'ö tɔɔ -Zlan -yö do kwa Dë 'ka. Yö □ne 'ö pë 'saadhö 'plɛ -da; 'ö 'kwa -tosiadhe -kë -a -bha kë 'ka. Kwa -bha 'ka 'pö, kwa Dëme -yö do Yesu Klito 'ka. Yö □ne 'ö -kë 'ö pë 'saadhö 'wo -kë -dhö 'ö kwa -de 'pö 'kwa -tosiadhe -kë.

⁷ 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë 'wun bhë -a -bha -kë 'wun gia- 'ka -sü bhë, me 'plɛ 'waa- do; yö □ga me 'bhaa -nu 'wo -dhö 'ö gbapë -bha -kë me -gɔ -sü □ya 'to -an kë -kɔ 'ka bhë 'ö -köpë 'wo sla- bho -na -a 'ka bhë 'wo- -bhö -na zlöö □ne pë 'wo- pö 'kpa -an -mɔ -a 'gü -sü -mü bhë -a 'dhö bhë. Bhii □ya kë 'dhö 'ö -an □zuö' -yö to zlöö.

⁸ Yö □ga 'pö 'sa, 'ö 'yaa -bhöpë 'ö dho kwa □yɔɔn -Zlan -bha -a 'ka bhë, bhii □ya kë □ne 'kwaa -a -bhö, -a -bha 'pë 'yaa kwa -bha; 'iin 'kwa- -bhö 'pö, 'kwaa pë gbɛ yö -a 'gbloo 'piö.

⁹ Kö -ka ka -zo kë ka 'wun kë -kɔ -nu 'piö -potaasü 'ö ka -gɔ bhë -a 'ka, □kun -kë 'ö me -nu -wo to ka 'piö 'ö 'wo -da wɔ -kɔ yaa kë -sü 'gü -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha -kë 'tee -sü -wun 'gü.

¹⁰ Me 'ö- -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'dhö 'tee, □ya -kpën bhi 'ö 'wundɔdhe 'dhö ü -gɔ bhë ü -bha kwiga -gba -a 'gü -kɔ 'gü, -a □faan' 'ka 'dho më kö -yö -köpë -nu 'wo sla- bho -na -a 'ka bhë -yaan -a -bhö -a?

¹¹ □Ya kë 'pö, dheglu -me 'ö- -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'dhö 'tee 'ö Klito -yö ga -a -wun 'gü bhë kö ü 'ka- -püö ü -bha 'wundɔdhe □kwaa' □a?

¹² □Ya kë □ne dhegluzë 'ö- -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'dho 'tee bhë, 'bha- kë 'dhö kö 'bha pë yaa kë -a 'ka -a □zuö' 'gü kö 'bha □sɔɔn yaa kë Klito gia- 'ka.

¹³ □Ya kë 'dhö, 'kö -kë □ne n -ma pë 'ö 'wo sla- bho -a 'ka bhë -a -bhö -sü -yö n dheglu -püö -gen 'ka, kö n 'ka dho -a -bhö gbɔ.

9

Pë 'ö do Yesu -bha bɔme -nu □tian' 'ö Pɔlö yaa- sü waa- pë -nu 'ö -an □dua' 'dhö -mü kö -waan kë

¹ Ma 'ka n -ga -na □ne Yesu -bha bɔme -mü n 'ka; kö -potaasü -yö n -gɔ. A -kpën kwa Dëme Yesu -bha; yuö 'a- -kë kwa Dëme -dhë bhë, ka □ne 'ka tɔɔ -a -yö -a -bha -pë.

² 'Kö -kë □ne me 'bhaa -nu 'waa n 'sü □ne Yesu -bha bɔme 'dhö, ka -zë, -yö n 'gü □ne ka -dho n doa. -A -de ka -bha -kë Dëme 'gü -sü bhë -ya -zɔn □ne a- -bha bɔme 'ka.

³ -Ka -dhe -ga 'dhe! -A 'bhaa -nu □ya kë, -kɔ 'a n -de -ta □kɔɔ' -na -a 'ka -nu wo, n □tɔɔkëme -nu -gɔ bhë 'ö □ne:

⁴ Yuö 'a- kë -na □ne bhë pë 'ö n □dua' 'ka, -bhöpë -nu waa- müpë -nu 'ka 'yaa 'dhö a?

⁵ N □dua' 'yaa -mü kö 'a dhe 'sü kwa dhegluzë -nu ziën 'a- kë n bɔɔ 'ka, 'iin kö 'a- kpa n -ma 'ta 'bhaa -nu 'gü □ne -kɔ 'ö Yesu -bha bɔme me 'wo to -a 'dhö □ne, kwa Dëme dhegluzë -nu waa- Pɛɛ -nu 'wo- kë -na -a 'ka bhë -a 'dhö a?

⁶ 'Iin kë- wo 'dhö bhë □ne yië- Baan- abasö yi -de 'sloo □ne 'yi dho yuö kë kö 'yiën- yi -bha -tosiadhe -kë -a -ta -pë yö -a 'gü kö me gbɛ -yaan 'kun -nu yi -dhë -sü 'ka a?

⁷ 'Ka- ma do □ne 'dhasi -yö -dho 'ö -bha 'sɛ -glu gɔn □dhia 'ö -de -gɔ □naɔ 'ka a? 'Iin dö 'ö dho 'ö 'lü ta 'ö 'yaa- bhe -bhö -ee? 'Iin dö 'ö -tuë -to 'ö 'yaa- 'yɔn 'yi dan □ɛn?

⁸ Kö □kun 'ö -kë ka -zo 'piö □ne mebhëedhe 'ta 'sü -kɔ 'ö 'a- 'bhaa -nu sü 'wun □zuan' 'ka yö -mü; 'ö tɔɔ Moizö -bha tɔng -ya -blɛɛ □ne -kɔ bhë -a 'dhö 'pö.

⁹ Tɔng 'sëedhe bhë -yö □bɛɛn' -sü 'ka -a 'gü □ne: Kö □kun 'ü -piö 'klang yö -du 'ö 'blee- ga zɔn -na bhë -a 'dhi -bha! Kë 'ö- wo 'dhö bhë do 'pö 'ö -Zlan 'dhoë- woë- du -nu □zɔng' -ta bhë □ee?

¹⁰ -Abi! Kwa -wun □ne 'ö 'wun bhë 'ö- □blɛɛ -a -wun 'gü □zian'. 'Kɛɛ -yö 'wun gia- 'ka; bhii 'ö tɔɔ me 'ö -dhe -ya -na -yö -dho -a -pë kan, 'ö me 'ö □bluu' -kpa -ma -na 'ö dho 'ö -bha ga yö 'pö.

¹¹ 'Wun 'ö -gban -Zlan -bha, -a ta kun 'yi- wo ka 'gü bhë □a? □Ya kë 'pö kö ka -gɔ -pë -nu 'wo bhë yi -dhë sü 'gbee- ta 'ka a?

¹² Me me -nu 'ö 'wo to, kë 'ö- wo -na -an □dua' 'ka 'ö 'ka- kë -na -an -dhë bhë, kö yi 'dhe, yi 'më 'ö yi -bha 'yaa ziö -an -bha -ta bhë ɛɛ?

'Kɛɛ kö kë- wo 'dhö bhë, pë 'ö yi □dua' 'ka bhë, yië -a gbɛ -dhe; pë 'yi- -kë □zian'

'ö tɔɔ 'to 'yi- wo 'dhö -yö kë 'dhö kö 'wuntaosë 'ö -gban Klito -bha bhë, □kun -kë 'ö- kuënnupë dho kë -dhö (-yaan 'to zlöö).

¹³ -Yö kë ka 'yaan □ne me -nu 'wo yuö kë -na -Zlan -gɔ kɔɔ bhë, -bhöpë 'ö mü bhë □ne 'wo- nu -an -dhë, 'iin me -nu 'wo sla- bho -na bhë sla- -bho -a 'ka -pë bhë -an -bha -yö -kë -dhö.

¹⁴ -Kɔ do bhë -a 'ka kwa Dëme -ya -blëe 'ö- pö me -nu 'wo 'wuntaosë □blëe' -na bhë, kö -wo -tosiadhe kë -a 'gü -pë -ta.

¹⁵ 'Këe yö □ga 'ö pë -nu bhë, 'ö n 'ka- gbë -dhe; 'iin yaa kë 'pö □ne 'sëedhe 'a- bɔ -na □ne, a- -bɔ kö 'kaan- -a 'gü -pë kë 'dhö yö kun; 'kö -kë □ne a -dho ga, kö ga 'a dho -a wo n -ma 'wuntaosë □blëe' -sü 'gü, 'këe n 'ka dho pë gbë -dhe. N -ma -kë 'gougɔ -sü 'ö bhë, me gbë 'ka dho -a bho n -ma.

¹⁶ 'Ö kë- wo 'dhö bhë, n -ma 'wuntaosë □blëe' -sü bhë n 'ka 'dho n -de sü □va -a -wun 'gü. Pë 'ö n □dua' 'ka, 'a dho -a kë yö -mü. -A 'ke n 'ka- □blëe', 'wun 'gbee- -yö -dho kë n 'ka.

¹⁷ □Ya kë -be □ne ma gia- 'a- pö a -dho kë 'wuntaosë □blëe' -me 'ka, kö a -dho -ya n □saan' □wuën'. 'Këe yaa kë 'dhö gbo 'sa. Yö □ga 'ö -kë n □dua' 'ka bhë; kö pë 'ö n □dua' 'ka kö 'aan- kë bhë □ne 'a- kë -na 'kpaan 'ka bhë.

¹⁸ □Ya kë 'dhö n □saan' -yö -dho kë -më 'ka e? 'Ö tɔɔ -kpe 'ö n -ta 'ö 'a 'wuntaosë -wun □blëe' -na -a 'ka 'kpaan 'ka 'ö pë 'ö n □dua' 'ka 'ö 'maa- -dhe bhë.

¹⁹ Ka- -yö bhë □a, -potaasü -yö n -gɔ, bhii me gbë -bha 'pë 'yaa n -ma. 'Këe a n -de kë me 'ple -bha □nua 'ka, me -nu -waan nu □va n 'piö 'wuntaosë 'gbloo 'piö.

²⁰ □Ya kë □ne a yuö kë -na Zuifö -nu ziën, n wo -kɔ -yö -kë □ne -an -bha 'dhö, 'këe kö kë- wo 'dhö bhë -wo me -nu 'wo wo -gɔ dho sia- Moizö -bha tɔng -dhë bhë, 'ö 'maa -an -me 'ka, 'këe a- -kë 'dhö kö -waan 'we 'wuntaosë -wun -bha □va 'ka.

²¹ -Kɔ do bhë 'a- □kaa' 'pö me -nu 'ö 'waa Moizö -bha tɔng dɔ bhë -an ziën; a- 'slë -mëe kö 'yi yi 'ko -wo 'gü 'ma. 'Këe kë- wo 'dhö bhë, -naa -yö -dhö -a me 'ö -gban tɔng -bha bhë -a -bha, bhii a -klu -sü 'ka Klito -bha tɔng -bha; -yö kë 'dhö kö -waan 'we 'wuntaosë -wun -bha. Yaa kë □ne pë

'wo- pö 'maa -Zlan -bha tɔng □bhle -ya n -ma -gɔ -dho sia- Klito -bha tɔng -dhë -sü -wun 'gü bhë yö -mü.

²² Me -nu 'wo 'tëetë -zo -yö Yesu -bha -sü 'gü bhë 'ma kë -an ziën, a pë -nu -kë -an -bha -naa -bha kö -waan 'we 'wuntaosë -wun -bha. -Kɔ bhë □ne 'a n -de □kaa' -dhe 'saadhö 'gü, kö -kɔ 'wo- -bha, 'ma n -de kë □ne -an 'dhö kö -an me 'bhaa -nu -waan 'we 'wuntaosë -wun -bha.

²³ 'Wun -nu 'wo bhë a- 'ple -kë 'wuntaosë -wun 'gü, -yö kë 'pö kö -a 'gü -pë -së -nu 'wo -dhö bhë n -ma -yö kë -dhö.

²⁴ (-A □tei' -yö -kë □ne 'wun 'ö -gban -bla 'sü -sü -bha bhë -a 'dhö.) -Yö ka 'yaan □ne -blasüme -nu 'saadhö -an 'ple -wo -lo -bla -bha 'töüdhö wo 'kuë; 'këe □ya kë 'dhö 'ö me do -yö -kë -an -gotaame 'ka 'ö 'wo- 'kian nu. Kö -bla bhë -a 'sü -kɔ 'ka dho -a süë kö -waan ka -bha -to -a 'gbee- 'ka -sü 'kian nüë bhë -a kaa.

²⁵ Me -nu 'wo bhɔme -nu 'ka bhë □wa 'dho bho -sü 'ö 'dhö -a □daan' □dhia, me 'ö -dhö -yö -dhio -dɔ 'ö -de -ta 'ö 'ö -de 'gbee- -ta bho -yö kë 'dhö kö -yö -to -a 'gbee- 'ka 'gɔ □gblaa' yö; 'këe kö pë 'ö 'dhö bhë 'sa 'gɔ □gblaa' 'ö bhë □glɔpë 'yaa -mü. Kwa -zë, kwa kwa -bha -kë, -yö kë 'dhö kö 'gɔ □gblaa' 'ö □glɔsü bhë -yaan kë kwa -gɔ.

²⁶ -A -wun 'gü, ma -bla 'sü -sü 'gü, n 'yan -yö 'wun -gɔ 'dhodhe -bha. N kë -kɔ -yö -kë □ne -kɔ kpö -zuö -me 'ö 'yaa -kɔ kpö -zuö piöng 'piö 'kpaan -a 'dhö.

²⁷ Kë- wo 'dhö bhë, a n -de bun 'gbee- -ta -bho, 'ö 'a n □zuö' -we -a -bha -wun -nu -kë; -yö kë 'dhö kö ma 'ö 'a 'wuntaosë □blëe me -nu -dhë bhë, □kun 'a dho kë bo -me 'ka -an ziën.

10

'Wun 'ö -gban gbapë -nu -bha -kë ya -sü -bha

¹ N dhegluzë -nu, a- 'piö kö kwa 'bhema -nu 'ö waa- Moizö -nu 'wo 'ta sü wo 'kuë 'kpa bhë, pë 'ö -kë -an 'ka bhë, 'a ka -zo -yö -büö -a 'ka. □Dhe 'wo- -bha 'töüdhö, 'dhuu kpö -yö -an -ta -kpa, 'ö -an 'ple -wo 'yoo nuëazë -kan.

² -An -bha -kpa Moizö -bha -sü 'gü, 'ö 'wo 'yoo -kan bhë -yö -më yiö -sü 'ka 'ö 'wo- wo 'dhuu kpö waa- 'yoo -an 'gü □ne

-wo -mɔ -a 'gü do □ne Moizö □ne 'wo dho to -a 'piö.

3-4 -Bhöpë 'ö -Zlan -ya bɔ -an -dhë bhë wo 'plɛ -wa -bhö, 'ö 'yi 'ö- nu -an -dhë bhë 'ö wo 'plɛ 'wo- mü. 'Yi bhë -yö -go -guö gbong 'gü. -Guö gbong 'ö 'dhö bhë 'ö tɔɔ Klito 'ö -kë -an 'piö.

5 -Wo □kaa' 'dhö 'kɛɛ -an 'plɛ -wun 'yi yaa 'kan -Zlan 'dhi. Pë -de 'ö -kë 'ö -an -dhe □va -dhe -wo ga 'yënnng □taa 'ö bhë.

6 Ka- -yö bhë □a! 'Wun -nu 'wo 'dhö bhë, -wo -kë 'dhö kwa -bha 'wun □zuan' -nu 'ka, -yö kë 'pö □kun -kë kwa -dho 'wun yaa -nu kuënnu kwa □zuö' 'piö 'kwaan-kaa □ne -an 'dhö.

7 Kö □kun 'ka ka -de nu gbapë -nu gba -sü -dhë □ne -kɔ 'ö -an mɛ 'bhaa -nu -wa □kaa' -an ziën bhë -a 'dhö; yö □ga 'ö- -wun 'gü 'ö pë 'ö □bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'ö- pö: 'Següme -nu -wo □yaannu, 'wo pë -bhö 'ö 'wo müpë -nu mü. □Dhe 'wo yën, 'wo □luu 'wo -ya 'tan kë -sü -bha.

8 Kwa 'ka 'dho kwa -de nu mɛ -gɔ -bho zian- -pë kë -sü 'ö dhe waa- gɔɔn- -an -bha □sɔɔn kë -sü 'ka bhë -a -dhë □ne -kɔ 'ö -an mɛ 'bhaa -nu -wa □kaa' bhë -a 'dhö. Yö □ga 'ö -an mɛ -lü -vuu 'gɔɔ- □plɛ ö ga -yaaga 'wo ga -dhekpɔɔyi do 'ka bhë.

9 Kwa 'ka 'dho kwa Dëme 'gü dan □ne -kɔ 'ö -an mɛ 'bhaa -nu -wa □kaa' 'ö 'wo ga □mɛɛ -bha -an 'kun 'ö- wo bhë -a □kwaa' bhë -a 'dhö.

10 □Kun -kë 'ka -Zlan -wun yaa □blɛɛ □ne -kɔ 'ö -an mɛ 'bhaa -nu -wa □kaa' 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -yö -an 'gü □siö -a 'ka bhë -a 'dhö.

11 'Wun -nu 'wo bhë -wo -kë -an 'ka 'dhö 'ö -ya -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'dhö kö -yaan kë kwa -bha 'wun □zuan' 'ka. Bhii 'kpongtaadhe 'dhiötöyi □ya yö □klöö'.

12 -A -wun 'gü, mɛ 'ö dɔ -sü 'ka ö -gen -ta, -yö ö -zo kë ö -de 'piö kö □kun 'ö dho -püö.

13 'Güdandhe -nu 'ka bɔ -an 'gü bhë -an 'plɛ -wo mɛ 'bhee- □tian'; 'ö tɔɔ -Zlan 'ö -to -wo -ta -mɛ 'ka ö -bha pë -nu 'ö -an 'tɔ go bhë -a -ta bhë, yaa 'dho ö □kwaa' 'güdandhe 'ö -ziö kwa □faan' -ta -a -zü kö -yö nu kwa -ta. Yi 'ö 'güdandhe dho nu -a 'ka bhë, -yö -dho □faan' nu kwa -dhë

kö 'kwaan- -a bun, 'kwaan- to -a -ta 'gbee- 'ka.

14 -A -wun 'gü, n 'bhamɛ -nu, -ka ka -zo kë ka -de 'piö 'wun 'ö -gban gbapë -nu -bha -an 'gü; -ka 'kan -a -bha!

15 -Yö n 'gü □ne ka □zuö' -yö -bɔ 'wun 'gü, 'ö 'ka dho -mɔ -a -bha kö 'wun -nu 'wo bhë 'ka -dhe -ga -a 'piö 'dengdhö, 'ka- -yö 'ko 'dhiö kë.

16 'Dhuë- -drɔɔn -kɔɔ 'ö -ya kë 'kwa -Zlan zuö pö -na -a -wun 'gü bhë ka gia- -kaa -ga bhë 'dhe! □Ya kë □ne kwa- mü -na, pë 'kwa- pö 'ö tɔɔ 'kwa -kë do Klito fei 'ö -lo kwa -wun 'gü bhë -a 'gü, 'iin □bluu'- 'kwa- -glu -na kwa 'kuë 'kwa- -bhö -na bhë 'ö tɔɔ kwa -dho 'kuë- -sü -mü do Klito bun 'gü.

17 'Kö -kë □ne kwa □plëezë, □bluu'- bhë -yö do; kwa -dho kwa 'kou bun do 'gü bhii kwa -dho kwa 'kuë- 'ö □bluu'- bhe do bhë 'kwa- -bhö.

18 Ka gia-, -ka Izlaelö 'në -nu -ga bhë! Pë □ya kë 'wo sla- bhoë bhë, mɛ 'wo- -bhö -na bhë, -an -dho 'kuë- -sü -mü do -Zlan -bha 'ka.

19 Kö □kun 'ö -kë ka □zuö' 'piö □ne pë 'a- pö bhë 'ö tɔɔ kö gbapë -nu 'iin pë -nu 'ö mɛ -nu 'waa -Zlan -bha 'ka, 'wo sla- bho -na -a 'ka bhë kö -an □bhlë -yö -dhö.

20 'Yaa -mü. Pë 'a- pö □zian' 'ö tɔɔ pë 'ö mɛ -nu 'waa -Zlan dɔ, 'wo sla- bho -na 'ka bhë, -zuu yaa -nu □ne 'wo- -kë -an -dhë, waa- kë -Zlan -dhë; 'kɛɛ kö 'maa- 'piö 'sa kö 'ka kë 'kou do -zuu yaa -nu gba -sü 'gü.

21 Yaa 'dhö kë -së kö 'ka kwa Dëme -bha -drɔɔn mü kö 'ka 'go mü 'ka 'dho -zuu yaa -nu -bha mü □dhia 'pö; 'iin 'yaa -së kö kaa- kwa Dëme -nu 'ka pë -bhö ka 'kuë- kö 'ka 'go mü, kaa- -zuu yaa -nu 'ka -ya -bhöpë do □taa 'zü.

22 Kö □kun 'ka kwa Dëme □woo' □mɛɛ 'ö -da □druei 'gü. -A -ga 'ka- wo bhë ka 'gü -yö 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka -a -ta -a?

'Wun 'ö -gban -Zlan 'tɔ bhɔ -sü 'ö 'wun 'saadhö 'gü

23 □Ya kë -wa -pö: «Kwa -mɔ pë 'saadhö 'plɛ kë -sü -bha.» -Yö 'dhö 'püë -wo 'kɛɛ pë 'plɛ kë -sü 'yaa -së. Kwa -mɔ -a -bha 'kwa pë 'saadhö 'plɛ -kë 'kɛɛ -a 'plɛ kë -sü 'yaa -së kwa -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gbloo 'piö.

24 □Kun -kë 'ö mε gbe -yö ö -de □truën □mεε; 'kεε -yö kë mε gbe -bha 'ka, -ya □mεε'-.

25 -Potaasü -yö ka -gɔ kö -köpë -nu 'wo-'dhɔɔ dɔ -na 'dhɔɔkuëdhö bhë 'ka- 'dhɔ 'ka- -bhö; □kun -kë 'ka- 'godhe -nu, -a zë -kɔ -nu, -an gbe □mεε ka □zuö' 'gü, kö 'kaan- □tun -a -bhö -na.

26 Bhii pë 'ö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: 'Kpongtaadhe waa- ö -ta -pë 'plε -wo kwa Dëme -bha 'ka.

27 □Ya kë □ne mε 'ö 'yaa Klito -wun -dhe 'wun gia- □ya ka -dhe -bhöpë 'ka, 'ö 'ka 'we -a -bha, pë 'saadhö 'ö- nu ka -dhë -bhöpë 'ka, -kaa -bhö; kö □kun 'ka □dhεε' gbe kpɔ ka □zuö' -to zlöö -wun 'ka.

28 'Kεε □ya kë □ne □yaa- pö ka -dhë: «Wü 'ö □ne -yö pë 'wo sla- bho -a 'ka -a 'ka», kö -a mε bhë kö □kun 'ka- -bhö mε 'ö 'wun □blεε bhë -a -wun 'gü, kö □kun 'ö- □zuö' dho to zlöö.

29 N 'kaa- pö ka -bha □zuö' -to zlöö -wun -bha, 'kεε mε 'ö bhë -a -bha. □Dhεεkpɔdhe -dho kë -mü □ne: -Më -kë 'ö n -ma -po □taa' -wun 'ö 'a dho -a kë 'ö sū mε gbe -bha □zuö' -to zlöö -wun -bha -εε?

30 'Ö □ya kë 'zū □ne pë 'a dho -a -bhö, 'ma -Zlan zuö pö -a -ta, mε 'kpaan gbe -dho dɔ □dhë kö -yaan n -wun yaa □blεε' -a -wun 'gü ii?

31 Pë dho kë 'ö tɔɔ ka pë -bhö oo, ka müpë -mü oo, pë 'oo pë 'ka dho -a kë, -a 'plε -yö kë -Zlan 'tɔ -bhɔ -a 'gü -pë 'ka.

32 □Kun -kë ka -bha -tosiadhe kë -kɔ -yö -kë mε 'wo Zuifö 'ka, -a mε -nu 'waa Zuifö 'ka waa- mε 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- mε 'ka 'wo bhë 'ö -kë -an -gɔ □ne 'lü □kpëü 'ö -ziö -an -gɔ zian- -a 'dhö 'ö 'wo -kpën -a -bha.

33 -Kaa kë □ne n 'dhö bhii a n -de 'gbee- ta -bho kö n këpë -yö kë mε -nu 'saadhö -an -dhë -së. 'Maa n -de -bha pë □mεε'-; 'kεε mε 'plε -bha pë, -yö kë 'dhö kö -an 'plε -wo dha.

11

1 -Ka ziö n 'wun kë -kɔ 'piö □ne -kɔ ma -de gia- 'a- 'ka Klito 'piö bhë -a 'dhö.

Wɔ -kɔ -së 'ö mε -nu -nu dhoë- wo -bho 'kuë- këdhe -nu 'gü

2 N □zuögludhi -sü -mü 'ö tɔɔ ka -zlö 'yaa trö n 'ka 'wun 'saadhö waa- 'ta -sü -Zlan -bha zian -ta -kɔ 'a ka □daan -a 'ka 'ö 'ka- wo -na bhë -a -wun 'gü giagiawo.

3 'Kεε kë- wo 'dhö bhë 'wun do 'bhaa -yö -dhö 'ö 'a- 'piö kö -yö kë ka 'yaan; 'ö tɔɔ: Klito -yö gɔɔn- 'ö -dhö -a □kɔɔnmε 'ka; gɔɔn- 'ö -dhö, 'ö ö bɔɔ □kɔɔnmε 'ka; 'ö -Zlan -yö -kë Klito □kɔɔnmε 'ka.

4 □Ya kë □ne -bhɔ 'kuë- kë -sü 'gü, gɔɔn- □ya -kpla 'to ö tuö □ya -Zlan 'dhi -wo pö -a 'ka 'iin □ya □bhea' -a 'ka, kö □ya Klito □bhlë -siö.

5 -Kɔ do bhë □ne dhebo -gɔ -ta 'yaa -kpa -sü 'ka, kö -a -gɔ -yö 'to 'pö -yö -Zlan 'dhi -wo pö 'iin kö yö □bhea' -a 'ka -Zlan -bha -bhɔkuëkɔ 'gü, kö □ya ö □gɔn □bhlë -siö. Bhii kö □ya kë □ne dhebo 'wo- -gɔ bho -a 'dhö.

6 'Ö dhebo mε 'ö 'yaa- 'piö kö -yö ö -gɔ -ta -kpa, kö □yö -së kö -wa -bha wun bho. 'Kεε kö kë- wo 'dhö 'pö bhë 'sa, lë- -wun -mü dhebo -bha 'ka kö -wa -bha wun bho 'iin kö -a -gɔ -yö -lo. Kö □dhe 'ö 'pö, -yö ö -gɔ -ta -kpa.

7 -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ gɔɔn- □ne 'ö -Zlan 'bin 'ka; yö □ne 'ö -bha 'tɔbhɔdhe 'bhü 'dhö -a 'gü. 'Yö dhebo -zë, 'yö gɔɔn- -bha 'tɔbhɔdhe -yö -kë -a 'gü.

8 'Ö tɔɔ dhebo □ne 'ö go gɔɔn- 'gü; gɔɔn- kun 'ö go dhebo 'gü.

9 Yö do bhë 'zū, gɔɔn- yaa -da dhebo -dhë; dhebo -zë □ne 'ö -da gɔɔn- -dhë.

10 -A -wun 'gü □ne 'ö -Zlan -bha bɔmε -nu wö 'dhiö, 'ö dhebo dho ö -gɔ -ta kpa kö -yaan -zɔn □ne -yö ö -gɔ -dho sia- ö □gɔn -dhë.

11 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, □ya kë kwa Dëme Yesu Klito -bha zian -ta dhebo 'yaa 'dhö kö gɔɔn- 'yaa 'dhö -de -ta 'iin gɔɔn- -de 'pö 'yaa 'dhö kö dhebo 'yaa 'dhö -de -ta.

12 'Ö tɔɔ -kɔ do 'ö -Zlan -yö dhebo sü -a 'ka gɔɔn- 'gü 'ö- □kaa' bhë, 'yö dhebo -de 'pö 'ö gɔɔn- kpɔ -a 'ka. Ka- -yö bhë □a! 'Wun bhë -a 'plε -go -Zlan 'gü.

13 Ka gia-, ka -dhe -ga 'wun bhë -a 'gü -së 'ka 'dhe! -A -ga 'ka- wo bhë, □yö -së kö dhebo -yö ö -gɔ 'to 'kpaan -bhɔ 'kuë- -nu 'gü kö -yö □bhea' -a?

14 'Kö -kë □ne -dewo poo 'kpongtaa wo

'gü, -yö lë- -wun 'ka kö gɔɔn- -bha wun -yö 'to ɲgbiin,

15 'kɛɛ kö -yö dheɔ -zë -bha ɲbhlë -wun 'ka; 'ö tɔɔ -Zlan -yö dheɔ -bha wun -kë ɲgbiin 'ka 'dhö kö -yaan kë -a -gɔ -ta kpa -pë 'ka.

16 ɲɛɛ, kö 'wun bhë -a -bho 'piö -mɛ ɲya kë -dhö, kö -ya bho 'piö; 'kɛɛ pë 'a mɛ -nu ɲdaan' -na -a 'ka 'ö bhë; 'ö- 'ka 'dhö 'pö -Zlan -bha mɛ -nu mɛ 'wo -ya -sü 'ka -de -ta bhë -an ziën.

'Wun 'ö -gban -kɔ -da 'ko 'piö -bhöpë waa- -a mɛ 'ö -gban kwa Dëmɛ -bha -bhöpë 'slööslö -an -bha

(Matiö 26.26-29; Maakö 14.22-25; Lukö 22.15-20)

17 'Wun mɛ 'a yö -a -bha zlöö ɲnɛ, ka zuö pö -dhe gbe 'yaa- -bha, bhii 'ö tɔɔ ka -bha -dho 'ko ɲbhaa -sü bhë, 'yaa ka 'dho 'dhiö; ka 'to ɲnɛ 'ö- wo zlöö ɲzian'.

18 -Blɛɛzë 'ka, ɲwaa- pö n -dhë 'saadhö ɲnɛ 'ka 'dho ka 'ko ɲbhaa, 'gügludhe -yö -da ka ziën. -A mɛ 'kö bhë a- ɲtei' -dɔ ɲnɛ -yö -mɔ -a -bha -yö kë 'dhö.

19 'Ma -dhe -ga -a 'gü -së 'ka, 'gügludhe -yö -da ka ziën -yö kë 'dhö kö mɛ -nu 'ö -an kë -kɔ -nu 'dhö -së giagiawo bhë kö 'kwaan- -an dɔ.

20 ɲYa kë ɲnɛ 'ka bhɔ ka 'ko ɲbhaa kö 'kaan- pë -bhö, pë 'ka- kë -na bhë, 'yaa kwa Dëmɛ -bha -bhöpë 'sü -sü 'ka;

21 'Ö tɔɔ -bhöpë ɲya bhɔ, mɛ 'ö -dhö 'siö 'ö kpa -a -ta ö -de -kpaɲpë -bhö -wun 'gü. ɲYa kë 'dhö zlöö kö mɛ -nu 'ö pë 'yaa -an -gɔ bhë kö ɲwa 'to din 'ka, 'kɛɛ kö mɛ -nu 'wo 'dhiö bhë -wo -bhöpë -nu -bhö -na -ziögɔüsüzë 'ka.

22 -Yö -dho kë 'dhö -bezë kö mɛ 'ö -dhö -yö -dho to ö -de -gɔ kɔɔ -yaan pë -bhö, -yaan müpë mü. Kë- wo bhë -Zlan -bha mɛ -nu -san 'pö ka -bha bhë ɲee 'iin ka- kë kö lë- -yaan 'kpɔ mɛ -nu 'ö pë gbe 'yaa -an -gɔ bhë -an -ta -ee? -Më 'pö 'ka- 'piö kö 'a- pö bhë ɲɛ? -Yö -kë ka -zo 'piö -be ɲnɛ a -dho ka zuö pö ɲa! -Abi', n 'ka 'dho ka zuö gbe pö.

23 Bhii 'ö tɔɔ kwa Dëmɛ -yö mɛ ɲdaan' -wo dɔ n kwɛɛ kö 'aan- ka ɲdaan'- -a 'ka ɲnɛɛ: Gbeng -yi 'wo kwa Dëmɛ Yesu kun -a 'ka bhë, -yö ɲbluu'- -sü;

24 'ö ɲdhe 'ö ɲya -Zlan zuö pö -a -ta, 'ö- 'klu -kan 'ö- pö: «Pë ɲnɛ 'ö tɔɔ n bun; -yö ka -bha 'ka. -Kaa kë ɲnɛ -kɔ bhë -a 'dhö, -zo -büö n 'ka -pë 'ka.»

25 -Kɔ do bhë 'ö -drɔɔn -kɔɔ do -sü -a 'ka kö ɲwa yën pë -bhö -sü -bha, 'ö- pö: «-Drɔɔn -kɔɔ 'ö ɲnɛ 'ö tɔɔ n fei 'ö -Zlan -bha dhidhe -wun -dëü 'ka ka -nu ka ziën. ɲYa kë ɲnɛ ka- mü -na, ka -zo -büö n -wun 'ka!»

26 'Ö tɔɔ kö -yö 'dho -yö yöë kwa Dëmɛ -bha nu -yi -bha, ka ɲbluu'- -bhö -na, 'iin ka -drɔɔn mü -na ɲnɛ -kɔ bhë -a 'dhö, -a -bha ga -sü bhë, kö ka -a -wun ɲblɛɛ' -na.

27 -A -wun 'gü, mɛ ɲya kwa Dëmɛ -bha ɲbluu'- waa- -a -bha -drɔɔn bhë ɲyaa- 'sü -kɔ 'bhaa 'gü, kö ɲya ɲsɔɔn yaa -wun -za -lo ö -de tuö kwa Dëmɛ bun waa- -a fei buëndhö.

28 Kö mɛ 'ö -dhö 'ö dho ɲbluu'- waa- -drɔɔn bhë -an sü, -yö ö -de -ga -së 'ka!

29 Bhii mɛ ɲya ɲbluu'- waa- -drɔɔn bhë -a 'sü 'kɛɛ kö -a -zɔn kwa Dëmɛ bun 'ka -sü 'ö bhë yaa- ɲbhlë -ya, kö ɲya za -lo ö -de tuö.

30 -A -wun 'gü ɲnɛ 'ö ka ziën 'ö 'yua ɲya mɛ ɲplëzë -nu kë 'tëëtë, 'ö mɛ 'bhaa -nu ɲwa ga bhë.

31 'Kɛɛ kë- wo bhë, kwa kwa -de 'piö -ga -bezë, kwa -dho dha -Zlan -bha za -bha -lo kwa tuö -sü -gɔ.

32 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë kwa Dëmɛ 'yan -yö kwa kë -kɔ -nu -bha 'ö ɲya kë 'ö kwa 'klo bhɔ -yö kë 'dhö kö ɲkun 'ö kwaa- 'kpongtaame -nu 'ö za dho -lo kwa tuö.

33 ɲDhe 'ö 'pö, n dhegluzë -nu, a- -pö ka -dhë: ɲYa kë ɲnɛ 'ka nu ka 'ko ɲbhaa kö 'kaan- kwa Dëmɛ -bha -bhöpë 'sü, -ka dɔ ka 'ko -nu -gɔ.

34 'Ö ɲya kë ɲnɛ din ɲya kë mɛ 'bhaa -bha, kö -yö pë -bhö ö -gɔ kɔɔ; -yö kë 'dhö ɲkun -kë 'ö ka -bha -nu 'ko ɲbhaa -sü 'gü, 'ka dho -Zlan wö -siö ka buëndhö. 'Wun mɛ -nu 'wo to bhë, 'ma nu ka 'piö 'ma, kwa -dho -a yö 'ko 'dhiö.

12

'Wun 'ö -gban -Zuu 'slööslö -bha gbao -nu -bha

1 -Kwa ɲsië'- 'wun 'ö -gban -Zuu 'slööslö -bha gbao -nu bhë -an 'piö 'sabla. N

dhegluzë -nu, a- 'piö kö 'wun 'ö -gban 'wun bhë -a -bha -yö kö ka 'yaan.

² Ka gia- -yö ka 'yaan □ne □dhe 'ö □tun -be kö ka □tun me 'ö waa Yesu -wun -dhe 'wun gia- -an 'ka bhë, -zuu yaa -nu -wo kö ka 'gbee- -ta bho □dhia 'ö gbapë -nu 'ö 'waa 'we bhë 'ka -an -gba; 'kεε kë- wo 'dhö bhë, -a 'slë gbe yaa kö ka -go.

³ -A -wun 'gü, a- 'piö kö -yö kö ka 'yaan □ne: -A me gbe 'yaa -dhö kö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë -yö 'dhiö 'sü -a 'ka, 'go mü kö -ya pö: «'Dhangga -yö 'kpo Yesu 'ka!» 'iin me gbe 'yaa -dhö kö -ya pö Yesu tōō ö Dëme, kö -Zuu 'slööslö 'yaa- 'gü.

⁴ Gbaö -nu 'wo bhë -an -gwaa -yö □plëezë. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë -Zuu 'slööslö do bhë □ne 'ö -an 'ple -wo go -a kweε.

⁵ Yuö kö -ko □plëezë -yö -dhö, 'kεε kwa Dëme do □ne 'wo- -kë -a -dhë.

⁶ Yuö -kë -Zlan -dhë -sü bhë, -a kö -ko -gwaa -yö □va. 'Kεε me 'ö -an kö □faan' -da me 'ple 'gü bhë, -yö 'dhö do -Zlan 'ka.

⁷ -Zuu 'slööslö -yö me 'ö -dhö -a -bha yuö 'ö dho kö me 'ple -bha 'wunsë 'ka bhë -a -nu -a -dhë.

⁸ 'Ö tōō -Zuu -yö me 'bhaa -bha -kë 'kpaakpadhe 'ka 'ö- gbaö -a -go, 'ö me 'bhaa -bha -yö -kë 'wundodhe 'ka 'kεε kö -Zuu ö bhë -yö 'dhö do 'sa.

⁹ -Zuu do gia- bhë 'zü □ne 'ö me gbaa -zo -yö -Zlan -bha -sü ('ö □ya kö me -go 'wo 'wun -nu kö -na -a 'ka bhë -a) 'ka; 'go mü 'zü 'ö me gbaa -ko -mo 'wuën- -sü 'ka kö -yaan 'yua -nu bho -a 'ka me -nu -bha.

¹⁰ -Zuu -yö me 'bhaa -nu gbaa -na -ko -mo 'wuën- -sü 'ka kö -waan -dhidhaapë -nu kaa kö me 'bhaa -nu -bha -yö kö -na -Zlan 'dhi -wo pö -sü 'ka; kö me 'bhaa -nu -bha -yö kö -na -Zuu 'ö go -Zlan 'piö waa- -zuu yaa -an -bho 'kou kö -sü 'ka. Me 'bhaa -nu -bha -yö kö -na 'wun -nu -blεε -wo 'waa gbe 'ö 'waa- □daan' -a 'gü -sü 'ka, kö me 'bhaa -nu -bha -yö kö -na -wo gbe 'ö 'dhö bhë -a 'dhiö -lo -sü 'ka.

¹¹ -Zuu do 'ö 'dhö bhë □ne 'ö pë -nu 'wo bhë 'ö -an 'ple -kë. Me 'ö -dhö gbaö -de -dhë -zë □ne 'yö- nu -a -dhë □ne -ko 'ö -dhi -a 'ka -a -dhë -a 'dhö.

¹² 'Wun -nu bhë -wo 'dhö bhii -ko do 'ö kwa bun 'dhoë- 'ka do 'ö kwa do -nu 'dhö

kë -na 'ka □plëezë 'ka kwa bun -bha bhë □ne 'ö Klito -bha 'dhoë- 'ka.

¹³ Kwa 'saadhö, Zuifö -nu, me 'waa Zuifö 'ka, me 'wo 'gan 'gü, me 'waa 'gan 'gü -nu, 'kwa pa -Zuu 'slööslö bhë -a 'ka kö -yaan kwa kö bun do 'ka -a □kwaa', 'ö -dhe 'kwa- -bha 'töüdhö 'ö -Zuu do 'ö bhë 'kwa- yö (□ne -ko 'ö me 'dhö 'yi mü -na -a 'ka 'ö- 'gu 'dhö do -na bhë -a 'dhö).

¹⁴ Kwa bun 'ö 'ka- -ga -na bhë, -a do -nu 'wo- -bha -wo □plëezë; yaa kö □ne pë 'wo- pö -yö do yö -mü.

¹⁵ □Ya kö □ne -gen □yaa- pö -be: «-Ko 'dhe 'yaa -mü n 'ka, kö 'maa bun -bha.» Kö pë 'ö dho -a kan bun -bha yö 'pö bhë □ee?

¹⁶ 'Ö 'tonëga □yaa- pö: «'Yan kun n 'ka; □dhe 'ö 'pö, kö 'maa bun -bha.» Kö pë 'pö bhë 'ö dho -a kan bun -bha bhë □ee?

¹⁷ □Ya kö □ne bun -dhe 'saadhö □ya kö 'yan 'ka, kö -yö -dho 'wun ma ö -më 'ka εε? 'iin □ya kö 'zü □ne -a -dhe 'saadhö □ya kö 'tonë 'ka, kö -yö -dho pë 'tëe ma -kōklë □ε?

¹⁸ 'Ö tōō do me 'ö -dhö, -Zlan -ya -ya -a -yadhe -bha □ne -ko 'ö -dhi -a 'ka -a -dhë -a 'dhö.

¹⁹ □Ya kö 'zü □ne do do 'ö -dhö -be, kö bun 'ka 'dho kö -dhö.

²⁰ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë bun -yö do 'ö- do -nu 'wo □plëezë.

²¹ -A me gbe yaa ziö ö 'bha -ta. -A -wun 'gü 'yan yaa -mo -a -bha □ya pö □ne ö -mawun 'yaa bun -bha; 'iin -go yaa -mo -a -bha kö -ya pö -gen -nu -dhë □ne ö -mawun 'yaa -gen -bha.

²² □Ya 'go mü bun -gbaan me 'ö □faan' 'yaa- -go bhë, -a -bha këpë -nu -wo -dhö 'pö.

²³ Do -dhe me -nu 'ö -an -to plaan -sü 'yaa -së bhë □ne 'ö 'kwa kwa -zo -kë -an 'piö -së 'ka 'ö □zië' -an me -nu 'wo to -an -ta. -An me -nu 'ö -an -wun □blεε' -dhe 'yaa -dhö bhë □ne 'ö 'kwa kwa -zo -kë -an 'piö □duö.

²⁴ 'Kεε kö -an me -nu 'ö 'waa lë- -pë 'ka bhë, 'ö 'kwaa so -nu kö -an -bha. Kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -yö bun -kë, kö -a do -nu me 'ö -an -zo -kë -an 'piö -sü -yö -an -ma kun □duö 'kεε kö -an □bhlë 'yaa -dhö bhë -yö kö -a -bha.

25 □Ya kë □ne -ko bhë -a 'dhö, 'gügludhe yaa 'dho -da do -nu ziën bun 'gü. Pë 'wo dho -a kë 'ö tɔɔ, do 'wo dho -a wo wo 'ko -nu -wun □zɔŋŋ' -ta.

26 □Ya kë □ne bun -gbaan do -yö bo -na 'wun 'gbee- 'gü, -an me 'wo to -an 'ple -wo -kpa -a -bha 'wo bo -a 'gü. -A me do □bhlë □ya 'kpo, -an me -nu 'wo to -wo -kpa -a -bha 'wo 'gludhi -kë.

27 Ka 'saadhö, ka -dho 'kuë- -sü -yö Klito bun 'ka, 'ö me 'ö -dhö 'ö bun bhë 'ö -a -gbaan do 'ka.

28 -A -wun 'gü □ne 'ö -Zlan -bha me -nu ziën, 'ö -Zlan -yö Yesu -bha bɔme -nu -ya -blæzë 'ka; 'yö 'ö 'dhiwopöme -nu -ya □ple -naa 'ka, 'ö me -nu 'ö -an -ya -yaaga -naa 'ka, 'wo -kë me □daan' -me -nu 'ka. 'Ö □ya 'go mü zlöö, 'ö me -nu 'ö 'wo -dhidhaakëpë -nu gbaɔ yö, -a me 'wo me -nu -dhe bo gbaɔ yö, -nu me -dhë -me -nu, 'dhiö -sü me 'ka -me -nu waa- me -nu 'wo 'wun □blæ -wo gbe 'gü 'wo bhë 'töüdhö 'wo yö mü.

29 Me -nu 'wo bhë -an 'ple 'waa Yesu -bha bɔme -nu 'ka, 'waa -Zlan 'dhiwopöme -nu 'ka 'iin 'waa me □daan' -me -nu 'ka. -An 'ple waa -ko -mo 'wuën- -sü yö kö -waan -dhidhaapë -nu kë,

30 'iin kö -waan 'yuame -nu -dhe bo, 'iin kö -waan 'wun -nu □blæ' -wo gbe -nu 'gü, 'iin kö 'wun 'ö □blæ -wo gbe 'gü bhë kö -waan -a 'dhiö -lo.

31 Yuö -nu 'wo -gban gbaɔ -nu 'ö -Zuu 'slööslö -ya kë bhë -a -bha bhë, -an me -nu 'ö -an -wun 'dhö 'gbee-, -ka -ya -an □wuën', 'ka -an □mæ' -!

Gbaɔ -nu 'wo bhë -wo -kë 'dhö 'kæ -ka do! A -dho pë do 'ö- -wun 'dhö 'gbee- -a -wun □blæ' ka -dhë.

13

'Wun 'ö -gban -dho -bha

1 'Kö -kë □ne -Zuu 'slööslö -yö gbaɔ -kë n -dhë kö 'a 'wun □blæ' - me 'bhee- waa -Zlan -bha bɔme -nu -an -wo 'gü, kö n 'ka -an □daan', 'ö me -nu 'wo to 'ö -an -dho 'yaa n kë, kö ma 'wun -nu □blæ' -sü -yö □ne □tang' - -wo 'kpaan 'iin 'zü □ne gɔŋgɔŋg 'wo- -ma -na, -an 'we -wo 'kpaan 'dhö.

2 A -dho -mo -a -bha kö 'a -Zlan 'dhi -wo pö, kö 'wundɔdhe 'saadhö -yö kë n -gɔ, kö

'wun -nu 'wo -bin -sü 'ka, -an -gen ma -sü -yö kë n -gɔ. A -dho -mo -a -bha kö -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö □ya kë me -gɔ 'wo -mo -a -bha -wa pö -tɔn -dhë -yö 'go 'ö pin □taa, 'ö -tɔn bhë 'ö -vin bhë, -a -zo -yö -Zlan -bha -sü □va bhë -yö kë n -gɔ; 'kæ □ya kë □ne me -nu -dho 'yaa n 'gü, kö a pë 'kpaan 'ka.

3 'Kö -kë □ne pë -nu 'wo n -gɔ, a -glu 'fæme -nu 'ka, 'a dho -dewo 'a n -de do me -nu kwæ 'wo n -güö, kö me -nu -dho 'yaa n 'gü, kö n -yö -a -bha -pë gbe 'yaa -dhö.

4 Me 'ö -dho 'dhö -a 'gü, -a □zuö' -yö -saa; -a 'glu □yö -së; 'yaa -ya me 'kpaan gbe -bha pë -dho 'ka; 'yaa 'ö -de -wun □blæ' - 'dhi □va 'gü; 'yaa 'ö -de 'sü □va.

5 Me 'ö -dho 'dhö -a 'gü, 'yaa lë- -pë gbe kë; 'yaa pë bo 'ö 'ka; 'yaa -naadhe kë, 'yaa me -wun -da 'ö □zuö' 'piö -pë kë.

6 Me 'kpaan gbe 'yaa pë yaa kë 'yaa kë -a -dhë -së; pë 'yö 'ö -së -kë -a □wuën' 'ö tɔɔ 'wun 'ö kpengdhö 'ö me -ya -kë -a 'yaan 'ka □zian'.

7 -Dho □ya kë me 'gü, -ya -kë 'ö me bhë 'ö 'ö □zuö' kuënnu 'wun 'saadhö 'gü; -ya -kë 'ö -zo do -sü waa- □zuösaadhe -wo kë me -gɔ 'ö □ya kë 'wo wo -zo yö -Zlan -bha 'wun 'saadhö 'gü.

8 -Dho bhë -yö -dho to 'dhö □toëpö 'ka. 'Kæ -Zlan 'dhi -wo pö -sü 'ö bhë -a 'töng -yö -dhö 'ö □ya kë 'dhö □waa- □blæ' - 'ö -töng bhë □ya ziö kö -a -yö -a -bha -pë gbe 'yaa 'dhö gba. 'Wun -nu -blæ -wo gbe 'gü -sü bhë -yö -dho yën, 'ö 'wundɔdhe -yö yën.

9 'Ö tɔɔ 'töng 'ö 'kwa- 'gü □ne, kwa -Zlan 'dhi -wo pö -na, 'kwaa- pö 'fæfædhö, 'ö kwa -bha pë do -sü 'ö bhë 'pö 'ö 'yaa -mo -sü 'ka 'fæfædhö.

10 'Kæ pë 'ö 'fæfædhö □ya nu □sia kö -a me 'ö 'yaa -mo -sü 'ka 'kuë bhë -a ziö -sü -mü.

11 Ka gia-, -ka -dhe -ga bhë! □Dhe 'a □tun 'në 'ka, n 'wun -nu □blæ' -ko -nu, n -zo 'ta -ko -nu waa- n 'wun -nu -yö 'ko 'dhiö -ko -nu -wo -kë □ne 'në -nu -bha 'dhö. 'Kæ do 'a- wo zlöö 'ö 'ma kë me -de 'ka □ne, 'ma n □kwaa' 'në -bha 'wun kë -ko -zü.

12 'Töng □ne -a 'gü pë -nu 'kwa -kpën -na -an -bha bhë -wo pë 'bin 'ka □ne -ko 'wo

-dhe -ga -na -a 'ka 'sëe- 'yan 'bhluubhluzë 'gü bhë -a 'dhö. 'Këe kë- wo 'dhö bhë, -a 'töng □ya -lo □sia, (kwa -dho □dhië' -zü) 'ö kwaa- Klito -nu 'kwa do kwa 'ko wö 'dhiö 'ö 'kwa- yö. Do 'kwa- wo □ne 'wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha bhë -an do 'a- wo bhë 'yaa 'fëfëdhö. 'Këe yi bhë □ya -lo □sia, a -dho -a do 'fëfëdhö □ne -ko 'ö -Zlan -yö n do -a 'ka bhë -a 'dhö.

¹³ □Ya kë 'dhö kö 'wun -yaaga 'ö 'wo dho to 'wo tɔɔ: -Zo -yö -Zlan -bha -sü, -zo -do -Zlan -bha -sü waa- -dho. 'Këe kë- wo 'dhö, pë -yaaga 'wo bhë, -a mē 'ö -an -gɔ -ta 'ö- -wun 'dhö 'gbee- 'ö tɔɔ -dho.

14

¹ Kö -dho -kë mē 'ka -sü bhë, -ka -ya -a □wuën! 'Këe gbaɔ -nu 'ö -Zuu 'slööslö 'dhö -a nu -na mē -nu -dhë bhë, -ka -an □mëe' 'pö; 'këe -yö -dho kë -së kö -yö kë -a mē 'ö -kë -Zlan 'dhi -wo pö -sü 'ka bhë -a 'ka.

² Mē 'ö 'wun □blëe' -na -wo gbe 'gü bhë, yaa- □blëe' - mē -nu -dhë, 'këe -ya -blëe -Zlan -dhë, bhii mē gbe 'yaa- ma. 'Wun -nu 'wo -bin -sü 'ka -a □blëe' 'ö- wo -na bhë, -Zuu 'slööslö □ne 'ö -kë -a -bha -ko -mɔ 'wun -bha -sü □kwaa'.

³ 'Këe mē 'ö -Zlan 'dhi -wo pö -na bhë, -ya □blëe mē -nu -dhë kö -yö -an □faan' 'më -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü, -yaan -an □faan' 'më 'iin kö -yaan -an □zuö' □dhuë'.

⁴ Mē 'ö 'wun □blëe' -na -wo gbe 'gü bhë, ö -de 'sloo □faan' □ne 'ö- mē -zo yö -sü 'gü, 'këe kö mē 'ö -Zlan 'dhi -wo □blëe' -na bhë, -Zlan -bha mē -nu -todhösü □ne 'ö -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü □faan' më.

⁵ A- 'piö kö ka 'plë 'ka 'wun -nu □blëe' -wo gbe 'gü; 'këe kë- wo bhë, -Zlan 'dhi -wo pö -sü □yö -së, 'ö tɔɔ mē 'ö -Zlan 'dhi -wo pö -na bhë, -yö □bhlëzë 'ö □zië' 'wun -blëe -wo gbe 'gü -mē -nu -ta. 'Këe kë- wo 'dhö bhë, mē □ya kë -an ziën 'ö □ya -mɔ -a -bha kö 'wun 'ö □blëe -wo gbe 'gü bhë, -ya kë kö mē 'plë -wa ma, kö -ya □dhië' -kwaa -yö kë 'dhö kö -yö -an □faan' 'më -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü.

⁶ N dhegluzë -nu, □dheë' do 'ö □ne: □Ya kë □ne n -ma -nu ka 'piö -sü bhë, 'ma 'wun -nu □blëe' -ka -dhë -wo gbe 'ö 'kaa- ma -a 'gü, 'ka -dhe -ga 'gü, -më -së 'ö dho -a kë

ka -dhë -ëë? -A -yö -a -bha -pë gbe yaa 'dhö kë -dhö ka -gɔ, -a 'ke yaa kë 'wun 'ö -kë -bin -sü 'ka 'ö -Zlan -ya -zɔn -a □blëe' -wo, 'wundɔdhe □blëe' -wo, -Zlan 'dhi -wo pö -sü waa- mē □daan' -wo -an 'ka.

⁷ 'Wun □zuan' do □ga □ne; -yö -sü □troo' -kë -a -bha -pë -nu, 'wo □ne -bhong -nu, kong -nu -an 'dhö bhë -a -bha. □Ya kë □ne -a mē 'ö -dhö -a -wobɔatadhe yaa kë -dhö, -dhe 'wo- -bha do do 'ka bhë, -wo -dho -an -wo -dho 'ko 'piö do -më -bha -ëë?

⁸ 'Ö □ya kë 'pö □ne 'truu 'ö □waa- -piö, 'ö -glugɔnmē -nu 'dho -na 'kuëdhö bhë, -a -piö mē 'yaa- -piö -a -piö -ko 'ka, -glugɔnmē -nu -wo dho wo -de -pë kë -kɔklë □ëë?

⁹ Ka gia-, -ka -dhe -ga bhë 'dhe! -Kɔ do bhë -a 'ka, 'ka -Zlan 'dhi -wo pö -wo gbe 'gü, -wo -dho -a -gen ma -kɔklë □ëë? □Ya kë 'dhö kö pë 'ka- □blëe' -na bhë -a -gɔ 'yaa -dhö, ka- -blëe 'kpaan.

¹⁰ -Wo □plëezë -nu -wo -dhö 'kpongtaa zö, 'këe -a mē 'ö dho kë -dhö kö □waa- □blëe' -waan pö -a -gen ma -mē 'yaa 'dhö, 'yaa -dhö.

¹¹ 'Këe kë- wo 'dhö bhë, mē □ya 'wun □blëe' -n -dhë -wo 'ö 'maa- ma -a 'gü, kö mē bhë, yi -nu 'yië kë yi 'ko -dhë -nia 'ka.

¹² □Dhe 'ö -kë □ne ka -ya -sü 'ka -a □wuën' giagiawo kö -Zuu 'slööslö -bha yuö -nu -wo do ka kwëe bhë, kö -wo kë ka -gɔ □va 'ka -Zlan -bha mē -nu -da 'dhiö -pë 'ka, -zo -yö -a -bha -sü 'gü.

¹³ Mē 'ö 'wun □blëe -wo gbe 'gü bhë, -a □dua' -mü kö -ya -dhe -Zlan -gɔ kö (yö gia-) -a 'dhiö -lo -sü -yö bɔ -a -ta.

¹⁴ 'Ö tɔɔ □ya kë □ne a □bheä' -na -wo gbe 'gü, 'kö -kë □ne n 'nii- -yö □bheä' -sü 'piö, n 'wunbhokoukëdhe gbe 'yaa 'dhö.

¹⁵ □Ya kë 'dhö kö pë 'a dho -a kë zlöö 'ö tɔɔ -kɔ do 'ö n nii 'dhoë- 'ka □bheä' -sü 'gü bhë, 'ö 'töng gbe 'ka 'pö 'ö n -ma 'wunbhokoukëdhe dho kaa 'pö □bheä' -sü 'gü; 'iin -kɔ do 'ö n -zo 'plë dho kaa 'tan bho -sü 'gü bhë 'ö n -ma 'wunbhokoukëdhe dhö kaa 'pö -a 'piö.

¹⁶ Bhi gia-, □dhe 'ü- -ga -a 'gü bhë, □ya kë □ne 'bha -Zlan zuö pö dosen -wo 'waa gbe 'gü, mē 'kpaan -dho kë -dhö -bhokuëkëdhe 'gü mü kö -yö amen pö □a?

'Ö tɔɔ ü -bha -Zlan zuö pö -sü 'gü, pë -nu 'ü- □blɛɛ' bhë 'yaa- ma.

17 'Kö -kë □nɛ ü -bha -Zlan zuö -pö -a 'gü -wun □yö 'kpédhō, yaa 'dho mɛ gbe -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü □faan' më.

18 A -Zlan zuö -pö 'ö tɔɔ a 'wun -blɛɛ -wo gbe 'gü □va 'ka 'a □zië' ka 'saadhō ka -ta.

19 'Kɛɛ kē- wo 'dhō bhë, □ya kē □nɛ mɛ -nu □wa 'dho wo 'kuë-, -yö -kë n 'gü -së kö -wo kpö 'sɔɔdhu 'wo dho -a -gen ma, 'a-pö kö -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -yaan -da 'dhiö 'ö □zië' -wo kpö -vuu □plëözë -pö -wo gbe 'gü -sü -ta.

20 N dhegluzë -nu, kö □kun 'ö ka 'wun -nu -yö 'ko 'dhiö -kɔ -nu -wo -kë □nɛ 'në -nu -bha 'dhö; 'wun 'ö -gban 'wun -nu kē -sü 'gblöo 'piö -bha bhë, -ka kē mɛ -dee -nu 'ka -an 'gü! Pë 'ö 'ka dho kē -a 'gü □nɛ 'në -nu 'dhö 'ö tɔɔ pë -nu 'wo -gban 'wun yaa kē -sü -bha bhë □zian' 'ö bhii 'kaa pë gbe dɔ -a -bha.

21 Pë 'ö □bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: Kwa Dëmɛ -ya -pö □nɛɛ: A -dho 'wun □blɛɛ'- 'sɛgɔ 'ö □nɛ -a 'gü -mɛ -nu -dhë; 'kɛɛ kē- wo 'dhō bhë a -dho -a □blɛɛ'- □bɔa' -wo gbe pö -mɛ -nu -ta -sü 'ka.

22 □Ya kē 'dhö, gbao 'ö -gban 'wun -blɛɛ -wo gbe 'gü -sü -bha bhë, -yö 'wun □zuan' 'ka mɛ -nu 'ö 'waa -Zlan -bha 'ka bhë -an -dhë (-a -zɔn -an -dhë -sü 'ka □nɛ -Zlan □ya ö -ta yö -an -bha); 'kɛɛ mɛ 'ö 'wo -Zlan -bha 'ka -an -bha 'wun 'yaa yö 'dhö; pë 'ö mɛ -nu 'wo -Zlan -bha 'ka 'ö -an -dhë 'wun □zuan' 'ka 'ö tɔɔ gbao mɛ 'ö -kë -Zlan 'dhi -wo pö -sü 'ka (-a -zɔn -sü 'ka □nɛ 'ö -an ziën). 'Kɛɛ kē- wo 'dhō 'pö bhë 'yaa 'dhö mɛ -nu 'ö 'waa -Zlan -bha 'ka bhë -an -bha 'ka.

23 Ka gia-, -ka -dhe -ga bhë 'dhe! □Ya kē □nɛ -Zlan -bha mɛ -nu □wa 'dho wo 'ko □bhaa, wo 'plɛ □wa yö 'wun □blɛɛ' -sü -bha -wo gbe 'gü, mɛ -nu 'waa pë gbe dɔ 'wun bhë -a -bha waa- mɛ -nu 'ö 'waa Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu 'ka, □wa -da ka kpö 'gü mü, wo 'ka 'dhoë- pö 'blɔɔn- □ya -da -an 'gü a?

24 'Kɛɛ □ya kē □nɛ ka 'plɛ 'ka yö -Zlan 'dhi -wo pö -sü -bha, mɛ -nu 'ö 'waa Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu 'ka bhë waa- 'to 'to -mɛ 'kpaan □wa -da ka ziën, 'wun bhë -yö -dho -gban -an -bha, 'ö yö -an -bha

□sɔɔn yaa -bha, 'wun 'ö 'wo- ma -na bhë -a -wun 'gü; 'ö □ya kē 'ö -an □zuö' -yö za dɔ -an -bha,

25 kö -an □zuö' 'gü -wun -nu 'wo -bin -sü 'ka 'fɛfɛdhō bhë □wa yö -dhepuudhe 'gü. -Kɔ bhë □nɛ 'ö □ya kaa 'ö mɛ -nu 'wo bhë 'wo -gblü -Zlan -wo 'dhiö -a -dho kē -sü 'ka □woë' □nɛɛ: «'Wun gia- -mü. -Zlan -yö ka ziën.»

'Wun -mɔ 'kuë -kɔ -së 'ö -Zlan -bha mɛ -nu ziën

26 'Wun mɛ 'a dho kan -a -ta zlöö, n dhegluzë -nu, ö tɔɔ: □Ya kē □nɛ 'ka 'dho ka 'ko □bhaa, mɛ □ya kē ka ziën 'ö 'tan □ya nu -a □zuö' 'piö, kö mɛ gbe -bha -yö kē mɛ □daan' -wo 'ka, kö mɛ 'waa gbe -bha -yö kē pë 'ö 'bin -sü 'ka 'ö- yö -a 'ka, mɛ -yö bɔ -de -a -bha -yö kē 'wun -blɛɛ -wo 'waa gbe 'gü -sü 'ka, -a mɛ 'bhaa -bha -yö kē -a -dhië -kwaa -sü 'ka 'ö 'ka dho -a kē, -a 'plɛ -yö kē ka -zo -gban -pë 'ka.

27 'Ö □ya kē □nɛ mɛ -nu □wa kē -dhö kö -waan 'wun □blɛɛ' -wo gbe 'gü, kö -wo kē mɛ □plɛ 'iin mɛ -yaaga 'ka, 'kɛɛ kö -a -dhië -kwaa -sü -yö kē -dhö; mɛ 'ö -dhö, -yö yö mü dɔ dɔ 'ka.

28 'Ö □ya kē □nɛ mɛ 'yaa -dhö kö -wo -nu bhë -yö -an -gen pö, kö mɛ 'ö -dhö -yö □bhɛa' -wo □löö ö -de 'sloo ö -bha 'ka -Zlan -dhë; kö □kun 'ö- -wo -yö yö plan mü.

29 Kë □nɛ □ya 'to -Zlan 'dhiwopömɛ -nu -bha, -wo kē mɛ □plɛ 'iin mɛ -yaaga 'ka kö -wo 'wun □blɛɛ' -wo -ta; kö mɛ -nu 'wo to, -wo wo 'to 'to -a -bha -wo -dhe -ga -a 'piö.

30 'Ö mɛ □ya kē mü 'pö 'ö -Zuu 'slööslö □ya 'wun bho -bin -blü -a -dhë kö -yaan -a □blɛɛ', kö -yö dɔ mɛ 'ö 'dhiö bhë -yö yën ö -bha -bha.

31 -Yö kē 'dhö kö ka 'plɛ 'kaan- -Zlan 'dhi -wo pö, mɛ dɔ -yö yö mü; □ya yën 'ö mɛ 'waa gbe -yö yö mü 'pö kö mɛ 'plɛ -waan -a ma kö -an □faan' -yaan 'më.

32 Mɛ 'ö □ya kē 'wo -Zlan 'dhi -wo pö -na bhë, -an □dua' -mü kö -wo kē 'wun 'ö dɔ -an 'dhi bhë mɛ 'ö 'wo- 'kun -kɔ dɔ -an 'ka;

33 'ö tɔɔ -Zlan yaa kwa □dhɔɔ kē kö 'kwaan- pë -nu kē -kungkuëdhe -kwaa; 'kɛɛ kö -yö kē □zian' □zuöyagluu 'gü.

-Ka -dhe -ga 'dhe! □Ya kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu ziën, -dhe 'saadhö 'gü -ko 'ö kë -na -a 'ka

³⁴ dhebo -nu 'piö □zian' 'ö tɔɔ -ya 'wo-wo diindhö. 'Yaa -së -an -bha 'ka kö -wo 'wun -nu □bleε' -bhokuedhe -nu 'gü; -wo kë dhoo -nu 'wo wo -go dho sia- wo □gɔn -nu -dhë -an 'ka □ne -ko 'ö -Zlan -bha tong -ya pöë bhë -a 'dhö.

³⁵ □Ya kë □ne □dheεkpɔdhe -ya kë -an -go 'wun 'bhaa -bha, kö -wo wo □gɔn -nu □dheε' 'kpɔ kɔɔ □zian'. 'Yaa -së dhebo -bha 'ka kö -yö 'wun -nu □bleε' -bhö 'kuë -nu 'gü.

³⁶ 'Ö bhii ka gia-, -ka -dhe -ga bhë! Yaa kë □ne -Zlan -wo 'ö bhë -dhe 'ö ka □plöö 'ma bhë □ne 'ö -wo -a -bha 'iin ka -de 'sloo □ne 'ka- yö.

³⁷ 'Ö □ya kë □ne ü -Zlan 'dhiwopöme 'ka 'iin gbaɔ 'ö go -Zlan 'piö -yö ü -go kö 'wun -nu 'a- □bleε' -na 'sëedhe □ne -a 'gü bhë -yö kë ü 'yaan □ne, -yö tong 'ö kwa Dëme -ya dɔ -a 'ka.

³⁸ Me 'ö 'yaa- □bhlë -ya, kö me bhë kö □kun 'ö 'ka- -ga ka kpö 'gü -me 'ka.

³⁹ N dhegluzë -nu, □ya kë 'dhö kö pë me 'ö 'ka dho -ya -a □wuën' 'ö tɔɔ kö 'kaan- -Zlan 'dhi -wo pö. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, □kun -kë 'ka- pö -an -dhë kö □kun 'wo 'wun □bleε' -wo gbε 'gü.

⁴⁰ Pë 'ö 'ka dho -a kë, -yö kë -a kë -ko 'ka, -yö kë ö pin □taa.

15

'Wun 'ö -gban Klito -bha -go ga 'sü -sü -bha

¹ N dhegluzë -nu, a ka -zo -büö -na 'zü 'wuntaɔsé 'a- □bleε ka -dhë 'ö 'ka- -wun -dhe 'wun gia- 'ö ka -bha -zo yö -sü -yö -gban -a -ta genngdhö bhë -a 'ka.

² Yö □ne 'ka bo -a -ta 'ka dha, kö □ya kë □ne 'ka- 'kun □ne -ko 'a- □bleε -a 'ka ka -dhë bhë -a 'dhö. □Ya kë □ne 'yaa 'dhö kö ka -bha 'wun -dhe 'wun gia- -sü bhë -yö 'flëë.

³ Me □daan' -wo 'ö bhë □ne 'ö 'a- -wun □bleε ka -dhë kö 'ma- yö; yö □ne 'ö- -wun 'dhö 'gbee-, 'ö tɔɔ Klito -yö -ga kwa -bha □soon yaa -nu -wun 'gü □ne -ko 'ö- 'ka

□been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü bhë -a 'dhö.

⁴ 'Wo- -bin; 'yö go ga 'gü -dhekpaoyi kë -yaaga -naa 'ka □ne -ko do 'ö □been' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü bhë -a 'dhö;

⁵ 'yö ö -de -zɔn Piεε -dhë, 'ö Piεε -ya yö; 'go mü 'yö ö -de -zɔn □guë' -nu 'gɔɔ- do ö ga □ple 'wo bhë -an me -nu 'wo to bhë -an -dhë.

⁶ □Dhe □ya 'go mü, 'yö ö -de -zɔn ö -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo dho -mɔ me -lü □këng' 'soodhu -bha -an -dhë -dhe do 'gü. -An medhevadhe -wo □tun -dhö.

⁷ -Yö ö -de -zɔn Zakö waa- ö -bha bɔme -nu 'saadhö 'wo to bhë -an -dhë.

⁸ □Dhe □ya 'kan -an -bha, -yö ö -de -zɔn n -dhë 'pö; 'kεε kö ma 'a bhë n □tei' -yö -kë □ne 'në 'ö yaa bhö ö bhö 'töng 'ka -a 'dhö.

⁹ Bhii Yesu -bha bɔme -nu 'wo bhë ma □ne 'a tɔɔ me -kaanta, 'ö 'wun gia- 'ka, n -dhe Yesu -bha bɔme -sü -de 'ö bhë yaa n -ma 'kun; 'ö tɔɔ me -nu 'ö 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me 'ka bhë, a -kë 'wun 'gbee- -kë -an 'ka -me 'ka.

¹⁰ 'Kεε -Zlan -bha 'glusë 'gü, ma □ga 'ö 'ma kë □ne -ko □ne -a 'dhö bhë; 'ö 'glusë 'ö- -kë n 'ka bhë, 'ö- 'gü -pë yaa 'to 'kpaan. 'Ö tɔɔ a yuö -kë 'a -ziö -a 'ka -an 'ple -ta; 'kεε kö kwa -dhe -ga -a 'gü -së 'ka, -Zlan 'glusë 'ö n -ta bhë □ne 'ö yuö -nu bhë 'ö -an -kë.

¹¹ □Ya kë 'dhö kö 'wun bhë -a -bha -go n kwεε -sü 'iin -a -bha -go Yesu -bha bɔme -nu me 'wo to -an kwεε -sü bhë yö kun 'ö- -wun 'dhö 'gbee-. Pë me 'ö -dhö 'ö tɔɔ 'wun 'yi- □bleε' - 'ö 'ka- -wun -dhe 'wun gia- bhë.

'Wun 'ö -gban -go ga 'gü -sü -bha

¹² Pë 'ö yi- □bleε' -na 'ö tɔɔ Klito -yö -go ga 'gü 'kεε kö me 'bhaa -nu -wo ka ziën 'ö 'wo- pö -sü 'gü □ne -go ga 'gü -sü 'yaa -dhö, -yö -yö ka -go □dhë □ε?

¹³ □Ya kë □ne pë 'wo- pö bhë -yö 'wun gia- 'ka, kö Klito yaa 'go ga 'gü □ne bhë 'sa!

¹⁴ 'Ö □ya kë 'pö □ne Klito yaa 'go ga 'gü, kö 'yaa yi -bha 'yi yi -de kë 'wun □bleε' -me 'ka; kö ka -bha 'wun -dhe 'wun gia- -sü bhë -yö 'flëë ('ö bhii yi □ne 'yi- pö ka -dhë Klito -yö -go ga 'gü, 'ö 'ka- -wun -dhe 'wun gia-).

15 -A -de 'kö -kë □ne -yö 'dhö, kö pë 'ö -Zlan yaa- kë bhë, 'yië kë -a -wun -dɔ -a -bha -mε 'ka; 'ö tɔɔ yi- -pö -Zlan □ya Klito bho ga 'gü 'kεε kö yaa- kë 'dhö, kö □ya kë □ne 'kwa 'to -a -ta □ne mε -nu 'ö □wa ga bhë, 'waa 'go ga 'gü 'gbεεdhö.

16 'Ö bhii □ya kë □ne -dhe 'kwa- -ga -a 'gü -së 'ka bhë, mε -nu 'ö □wa ga bhë 'waa 'go ga 'gü, kö Klito -de 'pö yaa 'go ga 'gü □ne bhë 'sa.

17 'Ö □ya kë □ne Klito yaa 'go ga 'gü, kö ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -yö 'kpaan, 'iin kö ka □tun ka -bha □sɔɔn yaa 'gü □ne bhë.

18 □Ya kë 'dhö, kö mε -nu 'wo ga -zo -yö Klito -bha -sü 'gü bhë kö waa dha □ne bhë 'sa!

19 Kö kë- wo bhë, □ya kë □ne kwa -bha -zo -yö Klito -bha -sü 'ö bhë, pë 'ö- 'dhiö dho to 'kpongtaa zö yö -mü, kö kwa 'kwa tɔɔ mε -nu 'wo 'kpongtaa zö -an 'yenazë.

20 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, 'wun gia- -mü □ne Klito -yö -go ga 'gü, 'ö -këdhösü -yö -kë -a -gɔ -a -zɔn -sü 'ka □ne mε -nu 'wo ga bhë, wo -de 'pö -wo -dho go ga 'gü.

21 'Ö tɔɔ -kɔ do 'ö ga -yö bɔa mε do 'gü 'ö □daa' 'kpongtaa zö bhë □ne 'ö game -nu -bha -go ga 'gü -sü -yö bɔa mε do 'bhaa gbε 'gü 'pö.

22 -Kɔ do 'ö mε -nu 'saadhö -an -bha -kë Adan □suu'- 'ka -sü -wun 'gü, 'ö 'wo ga -a 'ka bhë □ne 'ö mε -nu dho go -a 'ka ga 'gü -an -bha -klu Klito -bha -sü -wun 'gü.

23 'Kεε kö mε 'ö -dhö, -a -bha -dɔdhe -yö -dhö. Klito □ne 'ö mε -blεεzë 'ka mε 'ple -ta; □ya 'go mü, mε -nu 'wo Klito -bha 'ka, 'wo yö mü -a nu -yi 'ka.

24 □Ya 'go mü zlöö 'ö yi -kaanta -yö -lo. Yi bhë -a 'ka, Klito -dho -wogbiindhe -nu, -kɔ -mɔ 'wuën- -sü waa- 'piigbeedhe -nu -an 'ple 'gü □siö'- . □Ya kë 'dhö, 'ö -gludëdhe kë -sü -lo ö Dë -Zlan kwεε.

25 'Ö tɔɔ -gbɔgbɔdhö Klito -yö -dhö -gludëdhe kë 'ö dho 'ö yöë -Zlan -bha -a -to -a yaagümε -nu -ta 'gbee- 'ka -sü, waa -an -lo Klito -gen □löö -sü -yi -bha.

26 Yaagümε -kaanta 'ö Klito dho -a 'gü □siö'- 'ö tɔɔ ga.

27 'Ö tɔɔ pë 'ö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: -Zlan □ya pë 'ple -lo -a

-gen □löö. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë yaa kë □ne -wo kpö 'ö -kë «pë 'ple 'saadhö» 'ka, 'ö 'kwa- pö bhë 'ö tɔɔ -Zlan 'ö pë 'ple -lo Klito -gen □löö bhë, yö -de 'pö -yö -dho kë Klito -gen □löö 'pö 'yaa -mü.

28 □Ya kë □ne pë 'saadhö 'ple -gɔ □ya 'dho Klito -dhë sia- □sia, 'ö Klito gia- -de 'ö -Zlan Gbö 'ka bhë, 'ö ö -gɔ dho sia- -Zlan 'ö pë 'ple -lo -a -gen □löö bhë -a -dhë; kö -dhe 'saadhö 'gü -Zlan -yö -ya pë 'ple -gɔ -ta.

29 -Ka -dhe -ga bhë 'dhe! Mε -nu 'wo -an 'më -na yiö Yesu 'to 'gü mε -nu 'ö □waa- wo 'ö □wa ga -an pin □taa bhë, -ka ka -zo 'ta -an -wun 'gü! Pë -nu 'wo- kë -na 'dhö bhë -a -yö -a -bha -pë -dho kë -më 'ka εε? 'Ö □ya kë □ne mε 'ö □wa ga bhë 'waa go ga 'gü kö -më -kë 'ö 'wo bɔ yiö -an piën □εεn?

30 □εε, □ya kë 'dhö kö -më -wun 'ö □ya kë 'yi yi -de -da -a -dhë 'wun 'gbee- 'gü 'töng 'saadhö 'ka □nεε?

31 N dhegluzë -nu, a- -pö ka -dhë, yi 'saadhö 'ka, 'wun □wa bɔ -a -ta 'wo ga bhë, a -bɔ -a 'gü; (-yö kë ka 'yaan □ne,) -a pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ n -ma -kë 'gɔugɔ -sü bhë -a -gen -yö -gban ka 'gü, ka -bha -kë kwa Dëmε Yesu Klito -bha zian -ta -sü -wun 'gü.

32 'Ö □ya kë □ne mε □wa ga, 'waa 'go ga 'gü gbɔ, kö -Zlan -wo -ta -ko 'a- zë Efεzö -pö □ne -a 'gü □ne mε pë zë wü 'dhiö -nu 'ka bhë, -a □truën -dho kë -më 'ka εε? 'Ö □ya kë □ne 'ko □suu'- bhë, a- -zë 'kpongtaapë -wun 'gü kö -a zë -gen 'yaa 'dhö. □Ya kë 'dhö kö a -dho -a pö 'pö 'wun □zuan' 'ka □nεε: «□Dhe 'ö -kë □ne kwa ga -wun -yö -dhö □dhia' bhë, kö -kwa pë -nu -bhö, 'kwa yɔ -nu mü 'sa!» ('Ö bhii -go ga 'gü -sü 'yaa 'dhö kö 'kwaan- dɔ kwa -de -wun □zɔnng' -ta -dhekpɔɔ □dhia' -bha.)

33 -Ka ka -zo kë ka -de 'piö, 'ö tɔɔ -ta 'kuë -mε yaa -yö mε -gɔ bho zian -së -ta.

34 Kö -ka ka -zo 'ta giagiawo 'wun -nu 'piö kö 'ka pë -nu kë -a kë -kɔ 'ka; -ka ka bɔ □sɔɔn yaa kë -sü 'ka ε! -Ka -dhe -ga bhë 'dhe! Mε 'bhaa -nu -wo ka ziën 'ö 'waa -Zlan dɔ; 'wun bhë 'yaa ka -bha lë- -wun 'ka a?

Bun 'ö dho kë -gɔ ga 'gü -mε -nu -gɔ

³⁵ □Dhe -kë 'dhö, 'wun bhë 'kwa 'to -a □ii -ta □ne game -nu -bha -go ga 'gü -sü bhë 'wun gia- -mü, kö □dhe 'ö □dhe' dho go mü bhë, kö □ya kë n 'yaan 'saadhö. Me -dho kë mü 'ö- pö: «-Wo -go ga 'gü -kəklë □ε? Bun -mlë 'wo dho go -a 'ka ga 'gü i?»

³⁶ Me 'ö 'dhö bhë 'wundodhe gbe 'yaa -go. 'Bha pëga -da 'seidhö, -a 'ke yaa 'bu, -a 'plüün 'yaa bhö, 'yaa 'dhö a?

³⁷ Pëga 'ü- -da 'seidhö bhë, -yö -dho kë -mlüga 'iin pëga gbe 'kpaan 'ka, 'ö □ya kë 'ö bhö; yaa kë □ne -a 'në 'ö yaa bhö □kun □ne ü- -da 'seidhö.

³⁸ 'Ö □ya kë 'dhö 'ö -Zlan -yö -a me 'ö -dhö -a kë -kə 'ö dho kaa -a -nu -a -dhë □ne -kə 'ö- 'ka -a -dhë -së bhë -a 'dhö. Pëga me 'ö -dhö, -a bun 'ö- -ma kun □ne 'ö- nu -a -dhë.

³⁹ 'Të -pë -nu 'kwa -an -ga -na 'saadhö bhë -an bun kë -kə 'yaa do. Me 'bhee- bun -yö -de -ta, 'ö wü -nu -bha -yö -kë -de -ta 'pö; -ma -nu -bha -yö -de -ta, 'ö 'yuö- -nu 'wo yiö 'ö -an -bha -yö -kë -de -ta 'pö.

⁴⁰ Pë -nu -wo -dhö dhang- 'gü, 'ö -an bun 'dhö -dhö, 'ö pë -nu 'dhö -dhö 'kpongtaa. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë pë -nu 'wo dhang- 'gü bhë -an bun -bha -sëdhe -yö -de -ta; 'ö 'kpongtaapë -nu -bha 'dhö -de -ta.

⁴¹ Lan- -bha -sëdhe -yö -dhö, 'ö 'dhö -de -ta 'sü -zë 'ka. 'Ö 'susongga -bha 'dhö -de -ta; -a -de 'susongga -nu 'wo bhë, -a me 'ö -dhö -yö -de -ta.

⁴² -Kə do bhë 'ö dho kaa -go ga 'gü -yi 'ka. □Wa 'dho me bun 'ka □waa- -bin, kö me bhë □ya ga; yi 'ö dho go -a 'ka ga 'gü bhë □ya -lo, kö □ya kë zlöo me 'ö 'ö 'ka 'dho ga gbö -a 'ka.

⁴³ -Wa -da 'seidhö kö □ya kë ya 'iin kö □faan 'yaa- -go gbö. 'Kεε -a -bha -go ga 'gü -yi 'ka, -yö -dho kë -së 'ö- 'gü -yö -kë 'gbee-.

⁴⁴ -Wa -da -na 'seidhö -a bun 'ö- -go bhë 'ö tōo bun 'ö □ya kë 'ö- 'gü -yö □siö', 'ö 'kpongtaa zö. 'Kεε □ya 'go ga 'gü, -yö -kë bun 'ö go -Zlan 'piö -a 'ka. □Ya kë 'dhö kö bun 'ö 'kpongtaa zö, -yö -dhö, 'ö- me 'ö -Zlan 'piö 'pö, 'ö -dhö.

⁴⁵ Bhii pë 'ö □been' -sü 'ka -ya -pö: Me -bleezë 'ö -da Adan 'ka bhë, 'të -sü -yö -nu -a -dhë 'ö -kë 'bhee-. 'Kεε Adan me 'ö

nu zlöo bhë, -Zuu 'ö -këdhösü nu me -nu -dhë, yö -mü -a 'ka.

⁴⁶ Me 'ö go -Zlan 'piö bhë kun 'ö nu 'dhiö, 'kεε -a me 'ö go 'kpongtaa zö bhë yö □ne 'ö yö 'dhiö; □ya 'go mü 'ö me 'ö go -Zlan 'piö bhë 'ö yö -mü.

⁴⁷ Me -bleezë 'ö -kë bhë -yö -kë 'se 'ka, 'kεε me kë □ple -naa bhë -yö -go dhang- 'gü.

⁴⁸ Me -nu 'wo 'kpongtaadhe -bha 'ka bhë -wo -kë □ne me 'ö -kë 'se 'ka -a 'dhö. 'Ö- me -nu 'wo dhang- 'gü -dhe -bha 'ka bhë, 'wo -kë □ne me 'ö go dhang- 'gü 'pö -a 'dhö.

⁴⁹ -Kə do 'ö 'kwa bhö -a 'ka me 'ö 'kpongtaa -a -bha bhë, 'ö 'kwa dho bhö -a 'ka me 'ö go dhang- 'gü bhë -a -bha 'pö.

⁵⁰ N dhegluzë -nu, 'wun 'a- 'piö kö 'a- pö 'ö tōo: Bun 'ö kwa -go 'kpongtaa zö 'ö -kë □nëng waa- fei -an 'ka bhë, 'ö 'ka 'dho -da -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'gü; 'iin pë 'ö gapë 'ka waa- pë 'ö 'yaa gapë 'ka waa -mō -a -bha kö -wo kë wo 'ko □bhaa.

⁵¹ -Ka dō, 'a 'dhe bhö -bin -wun do -ta ka -dhë 'dhe: Me 'ple kwa 'ka 'dho ga; 'kεε pë dho kë 'ö tōo kwa 'saadhö kwa -dho □dhië' -kwaa bun gbe 'gü.

⁵² -Yö -dho kë □ne -dhe 'wo wo 'yan zë -a -bha -a 'dhö, 'truu -kaanta -bha 'we -sü 'ka. 'Ö tōo 'truu bhë □ya 'we, game -nu -dho go ga 'gü, -waan □dhië' -kwaa bun 'ö 'yaa ga bhë -a 'gü; 'kεε kwa -zë, vin 'kwa dhoë- wo kö 'kwa □dhië' -kwaa 'saadhö.

⁵³ Bhii 'ö tōo pë 'ö gapë 'ka bhë, -yö -dho pë 'ö 'yaa ga bhë -a -da 'ö -bha 'iin kö pë 'ö dho bu 'se □kwaa' bhë, -yö pë 'ö 'ö 'ka 'dho bu bhë -a -da 'ö -bha (□ne -kə 'ö sō 'dhö kë -na -a 'ka me bun -bha bhë -a 'dhö).

⁵⁴ □Ya kë □ne pë 'ö gapë 'ka bhë □ya pë 'ö 'yaa ga -a -da 'ö -bha, kö pë 'ö 'bupë 'ka -yö pë 'ö 'yaa 'bu -a -da 'ö -bha, -a yi bhë -a 'ka □ne 'ö pë 'ö □been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëdhe 'gü bhë 'ö- -de 'dhiö dho -mō -a 'ka 'kuë. Bhii -yö □been' -sü 'ka mü □ne: Ga 'gü □ya □siö'; -këdhösü □ya 'to -a 'gbee- 'ka ga -ta.

⁵⁵ 'Yö, ga, -to -a 'gbee- 'ka -sü 'ö -kë ü -go bhë □ya dho 'më 'ü dōa bhë □ε? Ü -bha pë 'ü bō -na -a -ta 'ü me -nu zë -na -a 'ka bhë □ya 'to 'më □ε?

⁵⁶ Ga -bha pë 'ö bō -na -a -ta 'ö me -nu zë -na -a 'ka bhë 'ö tōo □soon yaa. 'Ö □soon

yaa -de 'pö, 'ö- -bha -ko -mo 'wun -bha -sü -yö -kë -dhö tong -bha -këdhösü -wun 'gü.

⁵⁷ 'Kεε -Zlan 'to- kë □va, bhii 'ö tɔɔ -yö -to -a 'gbee- 'ka -sü -nu kwa -dhë □sɔɔn yaa -ta □bɔa' kwa Dëmε Yesu Klito -ta -sü 'ka.

⁵⁸ □Dhe 'ö 'pö, n dheglu -wungbeezë -nu, -ka do genngdhö, kö □kun 'ka 'zëzë kun! -Ka kë 'siözë, 'ka kwa Dëmε -bha yuö kë! 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, -yö kë ka 'yaan □ne yuö 'ka- kë -na kaa- kwa Dëmε -nu ka -bha -klu 'kuë- -sü -wun 'gü bhë, yaa 'dho to 'kpaan.

16

-Zlan □gbaapë 'ö -kë dhegluzë -nu 'wo Zeluzalemë -an -bha 'ka

¹ 'Wun 'ö -gban -Zlan □gbaapë 'ka- kë -na -Zlan -bha mε -nu 'wo Zeluzalemë -an -bha 'ka -a -bha bhë, a -dho paa; 'ö tɔɔ -kaa kë □ne -ko 'ö -Zlan -bha mε -nu 'wo Galatö -sε 'gü 'a -an □daan -a 'ka 'ö 'wo- kë -na -a 'ka bhë -a 'dhö.

² Kö mε 'ö -dhö, □glooyi 'ka, 'wëü- 'ö dho -mo -a -bha kö -yaan -a nu, □ya □waannu -de -ta ö -go kɔɔ, -yö kë 'pö kö □kun 'ö 'ka dho -ya ma nu -sü -go kö 'kaan- □tun kolëtö kë -süë!

³ □Ya kë □ne 'ma nu, mε -nu 'ö ka gia- 'ka -an -ya 'ö 'wo dho dho, a -dho 'sëëdhë kë 'a- do -an -go, 'ö 'wo- kpa gbao -nu 'ka- -kë bhë -an -bha 'ö 'wo dho -a 'ka Zeluzalemë.

⁴ 'Ö □ya kë □ne n -ma 'dho -sü 'ö 'ma bhë, □ya 'to -a -bha, -wo -dho kpa n -ma 'ö yi -nu, 'yi nu.

-Dhe -nu 'ö Pɔlö dho bɔ -a -bha waa- pë -nu 'ö dho -a kë -a yö 'ö- wo 'ko 'dhiö

⁵ A nu -na ka □plöo 'ma. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, a -dho bɔ Maseduanë 'aan- □tun nu -na 'ma.

⁶ A -dho 'töng kpö 'bhaa kë ka 'piö 'ma; -a -de 'ö □ya kë -to -a -bha -pë 'ka, a -dho □kpɔɔ 'töng 'plë kë 'ma, -yö kë 'dhö kö -dhe -nu 'a dho bɔ -a -bha bhë, -an -zian -nu, 'yi 'kan -ko -nu 'wo bhë 'kaan- 'slë 'bhaa -nu -yö 'ko 'dhiö kë n -dhë.

⁷ 'Ö tɔɔ 'maa- 'piö kö 'a ziö ka -ta 'vüdhö. -Yö n -zo 'piö kö 'a 'töng kpö 'bhaa kë ka 'piö 'ma 'kεε kö □ya kë kwa Dëmε -we -a -bha -wun 'ka.

⁸ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, a- 'piö kö 'a 'to Efezö zö, kö -yö 'dho -yö yöë Pantëkotö yi -bha.

⁹ 'Ö tɔɔ 'kö -kë □ne n yaagümε -nu -wo zö □va, 'töng -së -yö n 'dhiö kö 'aan- kwa Dëmε -bha yuö □va kë.

¹⁰ □Ya kë □ne Timote □ya nu 'ma, -kaa -nia 'kun -së 'ka kö -yö kë ka 'piö □ne -ko 'ö dho kaa ö -de plöo -a 'dhö; 'ö tɔɔ kwa Dëmε -bha yuö do 'a- kë -na □ne, 'ö- 'dhiö 'pö bhë.

¹¹ □Ya kë 'dhö, □kun -kë 'ö mε -yö 'yan □ziö' □kaa! -Kaa kë □zian' kö -yö 'to □zuöyagluu 'gü, -a -së -yö nu -yö -lo n -ta 'nö bhii dhegluzë mε -nu 'ö 'wo 'nö, yi -nu 'plë yi 'yan -ya -go zian-.

¹² □Ya kë kwa dheglu Apolosö -bha 'ka, a n -wo -bho 'kuë- -a -dhë kö waa- dhegluzë 'bhaa -nu -waan nu ka 'piö 'ma; 'kεε -ya 'piö kö 'ö ö 'bhle do □kun pë 'tee wo. 'Kö -kë □ne -yö -kë 'pö 'dhe, 'töng -së □ya -lo -a -go □sia, -yö -dho nu.

-Wo -da -wo -nu -kaanta waa- □wekadhe -nu

¹³ -Ka -ya ka 'yaan; -do genngdhö -sü -yö kë ka -go ka -bha -zo yö -sü 'gü; -ka kë □faanzë; 'gü -do 'gbee- -sü -yö kë ka -go!

¹⁴ Pë 'saadhö 'ka dho -a kë, -yö kë -dho 'gü.

¹⁵ Ka gia-, ka Sefanasö waa- ö -go 'kɔɔmε -nu -do, 'ö 'ka- □tei' do □ne wo □ne 'wo -kë mε -blëezë -nu 'ka Glëkö -sε 'gü, 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia-, 'ö go mü 'wo yö yuö kë □süë' -Zlan -bha mε -nu ziën. □εε, □dhe 'ö 'dhö, a- -dhe ka -go, n dhegluzë -nu,

¹⁶ mε -nu □suu'- 'wo 'dhö bhë waa- wo -bha mε -nu 'ö wo -nu 'wo -Zlan -bha yuö kë -na wo □zuö' 'plë 'ka bhë, -ka ka □kwaa'- -an -zü -wo 'dhiö 'sü ka 'ka!

¹⁷ Sefanasö 'dhö, Footunatusö 'dhö waa- Akaikusö -an -bha nu -sü 'ö bhë -yö n □zuö' 'glu -dhi bhii kaa kë n 'piö 'nö bhë, pë -nu 'ö -an -wun -yö -kë n -ma 'nö bhë, □wa 'plë kë n -dhë;

¹⁸ kö □ya kë kwa 'plë kwa □zuö' -dho sia- -wun 'ka. Mε □suu'- -nu 'wo bhë □ne 'ö -an -wun 'yi dho kan ka 'dhi.

¹⁹ -Zlan -bha mε -nu 'wo Azi -sε 'gü □wa 'we kaa! Akilasö 'dhö, Plisilö waa- -Zlan -bha mε -nu 'ö □ya kë 'wo -bho 'kuë- kë -na

-an -gɔ kɔɔ ɔwa 'we kaa ɔduö Yesu Klito
'to 'gü.

²⁰ Dhegluzë -nu 'wo n 'piö 'nö wo
'saadhö ɔwa 'we kaa! -Ka ka 'ko -nu ɔtua
bho ka 'ko -nu 'sɛɛ bho -sü 'ka dhegluzë
-dhe 'gü.

²¹ ɔWekadhe ɔbɛɛn' -yan mɛ 'ö ɔnɛ ma
Pɔlö, ma -de gia- n -kɔ pin -mü: 'Ma 'we
kaa ɔduö!

²² 'Dhangga -yö 'kpɔ mɛ 'ö kwa Dɛmɛ
-dhɔ 'yaa- -bha -a 'ka! -Kwaa pö:
«Malanata!» (ɔWaa- pö 'dhö Alamie -wo
'gü kö -wa -pö: «Kö 'go kwa Dɛmɛ -yö
nu!»)

²³ Kö kwa Dɛmɛ Yesu -bha 'glusë -yö 'to
ka 'piö.

²⁴ ('Ma 'we ka 'saadhö ka 'ka,) ka -dhɔ
'ö n 'gü bhë -a ɔpaa' kwa Dɛmɛ Yesu Klito
'gü.

**'Sëedhe □ple -naa
'ö Pölö -ya bə
Yesu -wun -dhe 'wun gia-
-me -nu 'wo
Kolentö
plöö -an -dhe bhë 'ö □ne**

¹ 'Sëedhe 'ö □ne -yö -go ma Pölö 'ö -Zlan -zo 'kun -wun 'ka 'ö 'a Yesu Klito -bha bome 'ka bhë ma 'dhö yië- kwa dheglu Timote yi 'piö. -Yö -dho Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü 'ö 'ka Kolentö plöö waa- -Zlan -bha 'segögüme -nu 'slööslö 'ka Glëkö 'saadhö ka 'piö.

² 'Go, kwa Dë -Zlan waa- kwa Dëme Yesu Klito -wo 'dhuë- 'kpə ka -bha, -wo ka gbaa □zuöyagluu 'ka.

Pölö -bha -Zlan □sεε- bho -sü

³ -Kwa kwa Dëme Yesu Klito Dë -Zlan 'to -blü, bhii yö □ne 'ö tɔɔ 'glusë Dë, yö □ne 'ö tɔɔ -Zlan 'ö me 'yënnng □dhuë' 'töng 'saadhö 'ka.

⁴ -Yö kwa 'yënnng □dhuë' 'yena -wun 'saadhö 'ö nu kwa -ta -a 'gü, -yö kë 'dhö kö kwa -de 'pö me -nu 'wo to 'wo bə -na 'klobhədhe □süu' -'saadhö 'gü kö pë do 'ö- kë kwa 'yënnng □dhuë' -pë 'ka 'ö go -Zlan 'piö bhë kö 'kwaan- -an 'yënnng □dhuë' -a 'ka 'pö.

⁵ Bhii -kə do 'ö kwa 'klo 'dho bhə -na -a 'ka Klito -wun 'gü bhë, 'ö kwa 'yënnng □dhuë' dhe □va yö -a 'ka □bɔa' Klito -ta -sü 'ka.

⁶ -Ka -dhe -ga! Yi 'klo 'ö bhə -na □ne -yö -bhə 'dhö kö 'kaan- 'yënngdhuëdhe waa- dhasü -an yö. 'Ö □ya kë □ne 'yië 'yënngdhuëdhe yö kö -yö -kë 'dhö kö 'yië ka 'yënnng □dhuë' kö 'klobhədhe -nu do 'ö 'yi bə -na -a 'gü bhë kö ka -de 'pö 'kaan- bə -a 'gü □zuösaadhe 'ka.

⁷ Yi -zo yö -sü -mü □ne -kə do 'ö 'klobhədhe -nu 'dho nu -na -a 'ka yi -ta bhë 'ö ka -bha dho kë -a 'ka 'pö bhë, -kə do bhë 'ö 'yënngdhuëdhe 'ö 'yi- 'gü, 'ö ka -bha 'dho kë -a 'ka 'pö.

⁸ Yi- 'piö, dhegluzë -nu, kö 'klobhədhe □süu' -'yi- yö Azi -sε 'gü bhë 'yi- -wun

□blεε' -ka -dhë. -Yö -kë □va, □dhe 'to -na zlöö kö -to 'bhee- -sü 'yaa yi 'yaan gbə.

⁹ 'Kεε yi -we -a -wun -bha 'ö 'yi yi □kwaa yi -de -wun -zü -yö kë 'dhö kö 'yi yi -zo bho yi -de □faan' 'piö, 'yi yi -zo yö □zian' -Zlan 'yö game -nu bho ga 'gü bhë -a -bha.

¹⁰ Yö □ne 'ö yi bho 'wun 'gbee- 'ö -kë ga -wun 'ka bhë -a 'gü; pë 'ö -kë 'yö -kë yi 'yaan □ne 'wun 'gbee- □süu' -nu 'wo bhë -yö □tun yi bho -an 'gü 'zü bhë 'ö bhë.

¹¹ 'Ö tɔɔ ka giagia, ka -dho nu yi -dhë -bhεa yi -wun 'gü -sü 'ka bhii □ya kë 'dhö -Zlan -yö -dho □bhεa' -wo □plëëzë 'ö 'dhoë- kë yi -wun 'gü bhë -a -daa kë. □Ya kë 'dhö -yö -dho we 'wun -nu 'yö 'dhoë- kë 'dhö bhë -a -wun -bha kö zuöpödhe □va -yö kë yi -wun 'gü.

Pë -nu 'ö Pölö 'dho -a 'piö kö yö -an kë -a □dhië -kwaa -sü

¹² Pë 'yi dho -mɔa -dewo kö 'yiën- kë -a 'gü 'gougɔ ö □ga tɔɔ -wo 'ö 'we -na yi 'gü bhë -ya -zɔn yi -dhë □ne yi -bha 'ta 'sü -kə 'ö 'kpongtaa zö 'iin 'ö ka buëndhö -yö -kë 'puu 'ö -kë 'wun gia- 'ö go -Zlan 'piö -a 'gü -pë -nu kë -sü 'ka. 'Yaa me 'bhee- -bha 'wundədhe 'ka, 'kεε -Zlan -bha 'glusë 'ö- kë me -dhë □zian' yö -mü.

¹³ Bhii kë- wo bhë, 'sëedhe -nu yi- bə -na bhë, 'wun -nu 'wo -ya -sü 'ka -an 'gü bhë 'wun 'kpaan gbe 'yaa- 'gü -a 'ke yaa kë pë -nu 'ka- pö -na, 'ö 'ka- ma -a 'gü bhë -a 'ka. -Kaa 'sü □ne -kə gia- 'ö 'ka- pöë bhë -a 'dhö, bhii 'wun gbe 'yaa- □löö. A- □tei' -dɔ □ne yi do 'ka, ka -dho -a -gen ma 'fɛfɛdhö.

¹⁴ Dɔ 'kwa- wo □ne ka- -ma ö 'pian do 'ka. 'Kεε yi 'ö kwa Dëme Yesu dho nüë bhë 'ö 'ka dho -dhe yö 'wun -nu bhë -an 'gü 'fɛfɛdhö; yi bhë □ne 'ö 'ka dho kaa 'gougɔ yi -wun 'gü □ne -kə do 'ö dho kaa yi -go ka -wun 'gü bhë -a 'dhö.

¹⁵ N -ma -zo yö -sü 'gü a- -dho □kaa' kö 'aan- nu ka 'piö 'ma 'dhiö -be, -yö kë 'dhö kö -Zlan -yaan pë -së kë ka -dhë 'zü.

¹⁶ A- -ya n □zuö' 'piö -bezë kö 'aan- bə ka □plöö 'aan- 'dho Maseduanë, 'go mü kö n 'go -sü 'ka Maseduanë 'aan- bə ka □plöö 'zü kö 'kaan- nu n -dhë 'aan- 'dho n -ma 'ta 'ka 'dhiö Zude □zian'.

¹⁷ □Ya kë 'dhö kö 'wun bhë -a 'sü 'pö 'a- wo -kə □taa 'dhö bhë □ee? 'Iin a n -ma

'wun -nu yö -na 'ko 'dhiö, -a kē 'pö 'a- wo meɓheedhe -kwaa -yö kē 'dhö kö 'aan- □ii- waa- -daa 'dee- -an pö 'ko □yiē' bhē □ee?

18 'Wun -nu 'wo bhē □ii- waa- -daa 'dee- -wun 'yaa -mü kö 'yiēn- -an -wun □blɛɛ' -ka -dhē. -Yö kē ka 'yaan □ne 'wun 'a- □blɛɛ' -na bhē 'wun gia- -mü.

19 -Zlan Gbö Yesu Klito 'ö ma 'dhö, Siliven 'dhö, Timote 'dhö, 'yi- -wun □blɛɛ ka ziēn bhē yaa kē □ii- waa- -daa -an -wun 'ka, 'kɛɛ -yö -Zlan -bha □ii- 'ka kwa ziēn.

20 □Ii- 'ö pē -nu 'ö -Zlan -ya 'to go kwa -dhē bhē 'ö -an 'piö -pē 'ka yö -mü. Bhii yö □ne 'ö □ya kē 'kwa kwa -zo yö -a -bha 'ö 'kwa amēn pö -Zlan 'to -blü -sü 'ka.

21 Bhii -Zlan -de gia- □ne 'ö kwa sü 'ö kwa -ya -de -ta 'ö ka 'dhö, yi 'dhö 'ö kwa kpa 'kuē- 'ö kwa do gēnngdhö Klito -bha zian -ta.

22 'Yö □duakēpē -ya kwa -bha □ne kwa- -bha 'ka, 'go mü 'yö -Zuu 'slööslö -ya kwa □zuö' 'gü -a -zɔn -sü 'ka □ne pē -nu 'ö- 'to go kwa -dhē bhē -wo -to kwa -gɔ -pē 'ka.

23 -Zlan -de -yö n □goo- 'ka. 'Wun dho □gbaɔn ka -ta -be, 'ka dha -a -gɔ bhē 'ö tɔɔ n 'ka nu Kolentö 'ma gbɔ. A- kē 'dhö kö 'kaan- -ya ka -de 'flēē 'gü.

24 'Yiēē- 'piö kö pē 'ö ka □dua' 'ka -zo yö -sü 'gü bhē 'yi ka 'gbee- -ta bho -a -wun 'ka, bhii ka gia- 'ka kē 'gengen -a 'gü. Yi- 'piö □zian' kö kwa 'plɛ 'kwa 'dho kwa 'kuē- ka -bha □zuögludhi 'gbloo 'piö.

2

1 Pē -kē 'ö n 'ka nu ka 'piö 'ma gbɔ bhē 'ö tɔɔ -yö kē 'dhö kö □kun ka wö dho -siö.

2 Ka □ne 'ka tɔɔ ma □zuögludhi -wun. □Ya kē □ne 'ma ka wö -siö, ma 'gludhi -yö -dho 'go mē 'zü ii?

3 Pē 'ö -kē 'a 'sēēdhɛ □ne 'a- bɔ bhē 'ö bhē -yö kē 'dhö kö □kun 'ö 'a nu 'ma 'ö mɛ 'ö 'ka dho n □zuögludhi bhē 'ö 'ka n wö -siö. Bhii ma -de gia- a- □tɛi' do □ne n □zuö' 'glu □ya dhi 'ö ka -de 'pö 'ö 'ka kē □zuögludhi 'gü.

4 'Ma □nēng giagiawo, n □zuö' -yö 'zēzēdhɛ 'kun -na; 'gbo -de -yö -da -na n 'ka, 'ö tɔɔ 'sēēdhɛ □ne n 'ka- bɔ kö -yaan ka □zuö' □kaan' 'kuē 'kɛɛ kö -yö kē 'dhö kö -dho □suu' -'ö n 'gü ka buēndhö bhē 'kaan- 'zü yö.

Me 'ö 'wun 'ö 'dhö bhē -a -kē -ziö -a -bha 'wun □zaa' -sü -ta -sü.

5 'Ö □ya kē □ne wö -siödhe -wun bhē -a -gɛn -go -a -ta -mɛ □ya kē -dhö kö ma kun 'ö n wö -siö; kö mɛ 'bhaa -nu -mü ka ziēn □zian'; -a -de 'ö □ya kē □ne n 'dhi □ya kē -sē, a -dho -a pö kö ka 'plɛ □ne 'ö ka wö -siö bhē.

6 'Kan 'ka- wo -a -zü bhē □ya -mɔ -a -bha; 'klobhɔdhe □va -mü 'ö ka- -wɔ -a -ta bhē kö kē □ne ka 'plɛ 'kaa -mü, 'kɛɛ ka □va 'ka -ziö mɛ -nu 'wo to -an -ta.

7 -Yö 'to 'dhö; pē 'ö 'ka dho -a kē □zian' 'ö tɔɔ -ziö -a -bha 'wun □zaa' -sü 'ö bhē -a -ta -sü kö 'kaan- nu -a -dhē. -Yö kē 'dhö kö □kun 'ö wösiödhe □va dho -a □faan' bho -a 'gü.

8 A- -dhɛ ka -gɔ □zian' kö 'ka 'dho -a 'piö -a -dho 'ka.

9 -Ka -dhɛ -ga, 'sēēdhɛ 'ö □ne -a -bɔ ka -dhē -gɛn □ga □ne: A- -ya n -zo 'piö kö 'a ka □zuö' -ga 'kö -kē □ne ka □tun n -wo □bhlē -ya kö 'aan- □tɛi' do.

10 □Ya kē □ne 'ka ziö mɛ -bha 'wun □zaa' -sü -ta, kö ma -de 'pö, a -dho ziö -a -bha 'wun □zaa' -sü -nu -ta. Bhii □ya kē □ne mɛ □ya kē -dhö 'aan- ziö -a -bha 'wun □zaa' -sü -ta kö a- -kē ka -wun 'gü Klito wö 'dhiö,

11 -yö kē 'dhö kö □kun 'ö Satan -kɔ dho ziö kwa -gɔ, bhii 'ö tɔɔ kwa gia- kwa- kēwun -nu -do -sē 'ka.

Pɔlö -bha □zuö' -to zlöö -wun 'ö -kē Troasö

12 □Dhɛ 'ma -lo Troasö kö 'wuntaɔsē 'ö -gban Klito -bha 'aan- □blɛɛ', -yö -kē Dēmɛ -zo 'kun -wun 'ka, 'ö n 'yan -yö -da yuö do -ta mü kö 'aan- kē -bezē. -Yö -kē 'dhö, 'kɛɛ n □zuö' -yö -kē -to zlöö -sü 'ka 'ö tɔɔ n 'ka -kpēn kwa dheglu Titö -bha mü.

13 □Dhɛ -kē 'pö kö a n -wo -da -na Troasö -mɛ -nu -dhē a 'dho -na Maseduanē.

-To -a 'gbee- 'ka -sü 'ö Yesu Klito 'gü

14 'Kɛɛ -Zlan 'ö -to -a 'gbee- 'ka -sü nu -na bɔa Klito -ta -sü 'ka bhē -a 'to -yö kē □va. Yö □ne 'ö kwa bɔ -dhɛ 'saadhö -a -bha kö 'kwaan- Klito 'to -pɛn □ne -kɔ 'ö pē 'yi 'tēē -sēzēzē 'tēē 'dho -pɛn -na -a 'ka -dhɛ 'saadhö 'gü bhē -a 'dhö.

15 Kwa -kē □ne 'güö -pē 'tēē -sēzēzē 'ö Klito -ya nu -Zlan -dhē -a 'dhö. -A -de kwa-

'ka me -nu 'ö □wa dha waa- me -nu 'ö waa dha -an ziën.

¹⁶ Me -nu 'ö waa dha bhë, pë 'tëë -sëëzë 'ö 'kwa- 'ka bhë, kwa -an -go me zë -pë 'yi 'tëë 'ö dho me 'ka ga -dhe -bha -a 'ka; 'ö me -nu 'ö □wa dha -an -bha 'ka, -yö -kë -a 'gü -sü pë 'yi 'tëë -sëëzë 'ö dho me 'ka -kë -a 'gü -dhe -bha -a 'ka. □Dhe -kë 'dhö □ne, dö 'ö- -ko -dho -moa -bha kö -yaan pë □suu'- □ne -a kë □ee?

¹⁷ 'Ö tɔɔ 'kwaa kë □ne me 'bhaa -nu 'wo pë □mæ -Zlan -wo □blæ' -sü 'gü bhë -an 'dhö. -Abi'; □dhe -kë □ne -Zlan □ne 'yö kwa bɔ □zian', yö □ga 'kwa 'wun □blæ' -a 'dhiö kpengdhö □ne Klito -bha yuökëme -nu 'wun □blæ' -ko 'dhö bhë.

3

-Dhikuédhe -dëü 'gü -yuökëme -nu

¹ 'Wun □blæ' -ko 'ö 'dhö bhë 'yië- wo 'dhö, yi -dho ye yi 'zü 'zü 'yi yi -de sü □va □a? 'Iin yi -dho -a kë 'zü □ne me 'bhaa -nu 'dhö, 'ö 'yi me □kɔɔn -wo 'sëédhe bɔ ka -dhë, 'iin 'ka □ne 'ö 'ka dho ka -bha bɔ yi -dhë □ee?

² Ka gia- 'ka tɔɔ yi -bha 'sëédhe □bæen' -yan 'ö -ya -sü 'ka yi □zuö' 'piö; me 'ple -wa -dɔ, 'go mü 'wo- pö;

³ -yö gia- 'ka □ne ka Klito -bha 'sëédhe □bæen' -yan 'ö 'yi- bɔ -a 'ka. Yaa □bæen' -sëédhe □bæen' -pë 'yi 'ka, 'kæ -yö □bæen' -sü 'ka -Zlan 'ö 'bhee- -a -bha -Zuu 'slööslö 'ka. 'Yaa □bæen' -sü 'ka 'zü -guö 'fa -bha 'kæ mæbheedhe □zuö' 'gü.

⁴ Yi -yɔɔn 'wun 'ö bhë -a -ta -gen 'ö tɔɔ -zo 'tën -sü -yö yi -go -Zlan -dhë Klito 'gü.

⁵ Pë 'ö mü 'ö tɔɔ yi 'ka 'dhoë- pö yi gia- yi -ko -yö -mɔ -a -bha kö 'yiën- pë -nu kë yi -de □kwaa'. Pë 'ö- -gen -yö go -Zlan 'piö yö □ne 'yi -mɔ -a -bha kö 'yiën- -a kë.

⁶ Bhii yö □ne 'ö- -kë 'ö 'wun 'ö -gban -dhi 'kuë -dëü 'ö waa- tɔng 'ö -an -bha pë gbe 'yaa 'ko 'piö bhë, 'kæ 'ö -Zuu 'slööslö -bha 'wun 'piö bhë 'ö 'yi -kë -a -bha yuökëme 'ka. -Ka -dhe -ga, tɔng -bha yuö tɔɔ me zë -sü; 'kæ -Zuu 'slööslö -zë, -kë -a 'gü -sü □ne 'ö- nu me -nu -dhë.

⁷ Tɔng -yö -bæen pë □bæen' -yan do do 'ka -guö 'fa -nu -ta, 'ö -Zlan -bha 'piigbeedhe -yö bhü -a 'tɔng 'ö 'dhö bhë -a 'ka; Moizö wöódhe 'bhü -ko 'ö □kaa', 'ö Izlaelö -me

gbe yaa kë -dhö kö -yö -dhe -ga -a wöódhö, 'kæ kö 'bhü -ko □suu'- 'ö 'dhö bhë -yö kë ziö -pë 'ka 'ö bhë. □Dhe tɔng 'ö- -bha yuö 'ö dho -a kë 'ö -kë -dho me 'ka ga -zian 'piö -sü 'ka 'ö 'piigbeedhe □suu'- □ne 'ö -kë -a 'piö,

⁸ kö -Zuu 'slööslö -bha yuö -nu -mlë 'ö 'piigbeedhe □va yaa 'dho kë -a 'gü i!

⁹ Yuö me 'ö -kë me -da 'gan 'gü -yuö 'ka □ne, □dhe 'ö- 'tɔ 'dho bhɔ -sü, kö yuö me 'ö -kë me -kë kpengdhö -sü -yuö 'ka -Zlan wö 'dhiö, 'tɔbhódhe □suu'- -mlë 'ö dho kë -a 'piö -oo!

¹⁰ Kwa -dho -moa -bha 'kwa- pö 'tɔbhódhe 'ö -kë 'tɔng -nu me 'ö □wa ziö □ne -a 'gü waa- 'tɔbhódhe me 'ö □dæ □ne -a 'gü bhë -an -zɔn 'kuë -dhe gbe 'yaa 'dhö, bhii -a me 'ö □ne □yö □va.

¹¹ Ka gia- -ka -dhe -ga bhë 'dhe! Pë 'ö 'tɔng 'bhe 'tee -kë, □dhe 'ö 'tɔbhódhe 'dhö -kë -na -a -go □ne, kö -a me 'yö dho □glɔɔ □toëpö 'ka bhë -a -bha 'tɔbhódhe -yö -dho kë mü □dhë □ee?

¹² -Zogbandhe □va □suu'- 'ö □ne -a -bha -kë kwa -go -sü -gen -yö -go -zoyösü □suu'- 'ö kwa -go pë -nu 'wo bhë -an -wun 'gü bhë -an 'gü.

¹³ 'Kwaa □ne Moizö 'dhö. Bhii 'ö tɔɔ 'kpa bhë, Moizö -yö sɔ -lo 'ö wöódhö -yö kë 'dhö kö □kun 'ö Izlaelö -me -nu dho -a 'bhü 'ö dho -ziö bhë 'wo dho wo 'yan dɔ -a -bha.

¹⁴ 'Kæ dɔ 'ö 'kwa- wo □dæ □ne □wa 'dho zlöö -an □zuöga □ya kë 'glɔɔglɔ. Bhii -dhikuédhe 'sëédhe -be zii bhë □waa- 'dhi 'po, □waa- pö, 'waa- 'gü ma. -Yö kë □ne pë 'wo- pö sɔ -yö -lo -sü 'ka -a -ta -a 'dhö □ne -ko 'ö sɔ -yö -kë -lo -sü 'ka Moizö wöódhö bhë -a 'dhö. 'Kæ sɔ 'ö -lo -sü 'ka -an wöë- bhë, 'yaa -mü me 'ö -klu -sü 'ka Klito -bha -a -bha 'ka.

¹⁵ 'Ö □dæ □ne -a 'gü bhë, Zuifö -nu □wa Moizö -bha 'sëédhe -be -nu pö, sɔ -yö □tun -lo -sü 'ka -an -bha 'wundódhe -ta.

¹⁶ 'Kæ pë 'ö □bæen' -sü 'ka -ya -pö: Me 'ö □ya □dhië'- Dëme 'piö kö sɔ 'ö bhë □ya 'go mü.

¹⁷ Dëme 'ö pë □bæen' -yan -yö 'wun -gban -a -bha 'ö- □blæ zö □ne 'ö tɔɔ -Zuu 'slööslö, 'ö -dhe -Zuu 'slööslö 'dhö -a -bha kö -dhe bhë -potaasü -ya -bha.

¹⁸ Me -nu 'saadhö 'ö kwa 'yan □ya 'po,

kwa 'yan □ya -kpën Dëmε -bha 'təbhədhe -bha; -kə bhē □nε 'kwa dho □dhiē'- a 'ka -kwaā kö 'kwaan- kaa □nε Dëmε 'dhö, 'go mü 'kwaan- bə 'təbhədhe -nu 'gü 'kwaan- 'təbhədhe □va yöē 'zü. Dëmε -bha -Zuu -bha -kē kwa 'gü -sü □nε 'ö pē -nu bhē 'wo dho kē -a □kwaā'.

4

'Wun 'ö -gban 'təbhədhe waa- lē- -wun -an -bha

¹ -Zlan -bha 'glusē 'gü, -yö yuö 'ö □nε -a -wun -sü 'ö- tən yi -bha. Pē 'ö -kē 'ö yi 'gü 'yaa ga bhē 'ö bhē.

² Yi -kan kēwun -nu 'wo -bin -sü 'ka yi 'gü 'ö 'wo lēzē bhē -an -bha; 'yiēē 'wun kē -gleng 'ö mε -püö -sü 'dho -a 'gü waa- -Zlan -wo -kē □suazēmε -nu 'ka. Pē 'ö 'yi- -kē □zian' 'ö təw 'wun giagia □blēε'- 'yi- wo kpengdhö. -Yö kē 'dhö kö mε 'ö -dhö □ya □yaannu diindhö □ya ö -zo 'ta, -yaan yi kēwun -nu 'iin yi pö -pē -nu -dhe 'wun gia-.

³ 'Kεε kē- wo 'dhö bhē □ya kē □nε 'wuntaəsē 'yi- □blēε'- na bhē -yö -bin -sü 'ka, 'ö- -gεn ma -sü 'yaa 'dhö kö mε -nu 'ö 'wo 'gü □siö' -zian -ta bhē, 'yö -an -dhē -bin -wun 'ka.

⁴ 'Waa- -dhe 'wun gia-, bhii 'ö təw dü 'ö -an □kəonmε 'gluyaazē 'ka 'kpongtaa zö bhē □yaa- -an -bha 'wundədhe 'dhi ta. -Zlan 'gluyaazē 'ö 'dhö bhē 'yaa 'we -a -bha -an -gə kö -wo -dhepuudhe -wun 'ö- □blēε'- na 'ö -gban Klito 'ö -Zlan 'bin gia- 'ka bhē, -wa -bha 'təbhədhe 'bhü yö.

⁵ □Ya kē □nε yi -Zlan -wo □blēε'- na, 'yiēē yi -de gia- -wun □blēε'-; 'kεε Yesu Klito 'yi 'wun -gban -a -bha 'yi- □blēε □nε yö 'ö təw kwa Dëmε; □ya kē yi -zē yi 'ka, yi yi -de -kē yuö -kē ka 'dhiö -mε 'ka Yesu -wun 'gü.

⁶ -Zlan 'yö- pö -dhepuudhe -yö 'bhü -dhetiidhe 'gü bhē, yö gia- bhē □nε 'yö ö -bha -dhepuudhe bhü kwa □zuö' 'gü kö -kə 'ö- -bha 'təbhədhe 'dho 'bhü -na -a 'ka Klito wödhö bhē -yaan -a -ta 'po kwa -dhē 'kwaan- də.

⁷ 'Kεε kwa 'ö 'kwa □bhəpē 'ö -Zuu 'slööslö 'gü □zian' 'kwa- bun -na bhē, kwa -kē □nε 'sε gbə 'ö- 'wü -sü 'yaa □gbiin bhē -a 'dhö, kö mε -nu -waan -a dca □nε

'piigbeedhe 'gblüünzē bhē -yö -go -Zlan 'piö, yaa 'go kwa 'gü.

⁸ 'Klobhədhe □suu'- 'saadhö 'ö- bundhe 'dho 'gbee-, -yö -nu yi -ta, 'kεε 'yiēē 'to -a 'gü; □ya kē 'ö yi □zuö' -yö -to □zlöö, 'kεε -zoyösü 'yaa 'go yi 'gü.

⁹ Mε -nu -wo 'wun -wo yi -ta, 'kεε -Zlan -zlö 'yaa trö yi -wun 'ka; mε -nu -wo yi -kun, 'wo yi zē -dhe -kē wo; 'kεε 'yiēē 'to -an kwεε sia- mü; yi -luu.

¹⁰ Yesu -bha ga -sü bhē -yö yi 'gü -kplawo; -yö kē 'dhö kö -a -bha -tosiadhe kē -kə -yö kē yi 'gü 'pö.

¹¹ 'Ö yi -bha -tosiadhe kē -sü 'gü 'yi də -sü 'ka ga -sü kwεε Yesu -wun 'gü, -yö kē 'dhö kö -a -bha -kē -a 'gü -sü -yö -tosiadhe kē yi 'sεbun 'ö dho ga bhē -a 'gü.

¹² -Kə 'ö bhē □nε 'ö yi -bha -Zlan -wo □blēε'- -sü 'gü, 'yi dho ga 'kεε kö ka -zē 'ka -kē -a 'gü -sü yö -a 'gü □zian'.

¹³ Pē 'ö □bεen' -sü 'ka -ya -pö □nεε: 'Wun -dhe 'a- wo 'wun gia- bhē □nε 'a -kē -a -dhē 'wun □blēε'- mε 'ka. -Kə do bhē □nε, □dhe 'ö 'yi Yesu -wun -dhe 'wun gia- 'yi 'wun -nu □blēε'- na -a 'ka bhē.

¹⁴ Yi- □dca' □nε -Zlan 'yö Dëmε Yesu bho ga 'gü bhē, -yö -dho yi bho ga 'gü yi -kpa Klito -bha -sü 'ka, 'ö mε 'plε 'kwa dho -a wö 'dhiö.

¹⁵ Pē -nu 'wo 'dhö 'saadhö bhē -wo -wo ka -wun 'gü. Bhii -kə 'ö -we -Zlan -wo -bha -mε -nu dho kaa □va bhē, -kə gia- bhē □nε 'ö □sεεbhodhe -nu dho kaa □va -yaan dhoē -Zlan 'piö -a -bha 'glusē □va -wun 'gü, kö -yaan kē -a -bha 'təbhədhe 'ka.

-Tosiadhe kē -sü 'ö -zo yö -sü 'gü

¹⁶ Pē 'ö -kē 'ö yi 'gü 'yaa ga bhē 'ö bhē. 'Kö -kē □nε yi bun 'ö 'kpongtaa zö bhē -a 'gü -yö -siö 'dhee, -yö yi 'yaan 'ka □nε -kēdhösü 'ö -Zlan -ya nu yi -dhē bhē -yö -gla -dhekpəoyi 'saadhö 'ka 'ö -kē -dēü □zian'.

¹⁷ 'Kö -kē □nε 'klobhədhe 'tee -mü 'ö nu yi -ta 'töng 'tee -bha 'dhee, -a 'dhiö -to -kplawo 'təbhədhe -wun □va 'ö dho kē □toēpö 'ka -a 'ka yi -bha 'ka, 'ö- □zuan' gbε 'yaa 'dhö.

¹⁸ Bhii kē- wo bhē, 'yiēē yi wö kē pē 'ö 'yan -bha -kpën -a -bha -pē 'ka- 'piö, 'kεε pē 'ö 'yaa 'yan -də -a -bha -pē 'ka □zian'.

Bhii pë 'ö 'yan -do -a -bha -pë 'ka bhë 'yaa [ɣlɔɔ, 'kɛɛ pë 'ö 'yaa 'yan -do -a -bha -pë 'ka bhë -yö -to 'dhö [tɔɛpö 'ka.

5

¹ Kwa gia- kwa- [tɛi' do [nɛ 'kō -kē [nɛ kwa 'sɛbun 'ö -kē [nɛ sɔ 'kɔ 'ö 'yaa [ɣlɔɔ -a 'dhö bhë -yö -siö, kwa 'yan -yö pë do -bha; 'ö tɔɔ kwa -yadhɛ do 'ö 'yaa mɛbheedhe -kɔ kɛpɛ 'ka 'ö -Zlan -de gia- [nɛ 'ö- do bhë -yö -ya -sü 'ka kwa -gɔ dhang- 'gü.

² Kwa -zo [nɛ 'kwa- -lo -sü 'gü zlöö -bha, bhii 'ö tɔɔ pë 'kwa- 'piö zlöö 'ö tɔɔ 'kwa 'dho kwa -bha kɛdhɛ 'ö dhang- -nu 'gü -a -bha.

³ [Dhɛ 'ö 'dhö, 'kwa -dho bun -dɛü -da kwa -bha -yö kē 'dhö kö [kun 'kwa dho -lo 'ma kwa 'kpaan 'ka.

⁴ [Ya kē [nɛ 'kwa 'to kwa 'sɛbun 'ö [nɛ -a 'gü -kplawo, kwa -dho kwa -zo -lo [nɛ pë 'wo- pö 'kpa -yö [kwɛɛ- 'gbiin- [löö -a 'dhö. Yaa kē [nɛ kwa- 'piö kö 'kwa kwa 'sɛbun 'ö- 'gü dho [siö'- [nɛ 'kwa 'go -a 'gü; 'kɛɛ pë 'kwa- 'piö 'ö tɔɔ kwa dhang- 'gü -bun 'ö- 'gü 'yaa [siö' bhë -yö kē kwa -bha -yö kē 'dhö kö pë 'ö gapɛ 'ka kwa 'gü bhë, -yö [slɛɛ' -ta kö -kē -a 'gü -sü -yaan kē kwa -gɔ.

⁵ -Zlan gia- bhë [nɛ 'yö kwa -ya kö -dhië -kwaa -kɔ [suu'- 'ö bhë 'kwaan- bɔ -a 'gü, 'go mü 'yö -Zuu 'slööslö nu kwa -dhë kö -yaan -zɔn kwa -dhë [nɛ pë -nu 'ö- -ya kwa -gɔ bhë -wo -dho kē -to kwa -gɔ -pë -nu 'ka.

⁶ Pë 'ö -kē 'ö [faan' 'dho yi -gɔ -kplawo bhë 'ö bhë. Kwa gia- kwa- [tɛi' do [nɛ -a 'ke 'kwa [tun kwa bun 'ö [nɛ -a 'gü kö kwa kwa Dɛmɛ -bha kɛdhɛ 'ka [gbiin.

⁷ Bhii 'ö tɔɔ 'ta 'sü -kɔ 'kwa- 'sü -na -a 'ka zö [nɛ, kwa- -sü -zo yö -sü 'gü. Yaa kē [nɛ pë 'wo- pö kwa 'yan [ya do -a -bha 'ö 'kwa 'dho -na -a -gɔ -a 'dhö.

⁸ ('Kɛɛ kē- wo 'dhö bhë,) yi pa -sü 'ka [faan' 'ka 'ö 'yi- 'piö kö 'yi 'go yi bun 'ö [nɛ -a 'gü kö 'yi 'dho kwa Dɛmɛ 'piö -a -yadhɛ -bha.

⁹ 'Kɛɛ pë mɛ 'ö- -wun 'dho 'gbee- yi -gɔ 'ö tɔɔ 'kō -kē [nɛ yi -tun bun 'ö [nɛ -a 'gü oo 'iin yi -dho go -a 'gü oo, yi kē -Zlan wö 'dhiö 'kpɛdhö.

¹⁰ Bhii 'ö tɔɔ kwa 'saadhö kwa -dho -wo Klito wö 'dhiö kö yö gia- -yaan kwa -bha za 'kan, -yö kē 'dhö kö mɛ 'ö -dhö, pë 'ö- -kē kö -yö [tun bun [nɛ -a 'gü bhë -yö pë -sɛ 'ka oo, -yö pë yaa 'ka oo, kö pë mɛ 'ö do -a [tian', -yaan nu -a -dhë.

Dhidhe 'ö Klito -ya -da kwaa- -Zlan -nu kwa ziën

¹¹ Pë 'wo- -dhɛ -suö Dɛmɛ -dhë -sü bhë kwa 'saadhö kwa- -do. Pë 'ö -kē 'ö 'kwa- kɛdhɛ [mɛɛ' -na kö mɛ -nu -wo -Zlan -wo -dhɛ 'wun gia- bhë 'ö bhë. -Zlan -yö kwa -do 'fɛfɛdhö; 'a n -zo 'ta [nɛ ka -de gia- ka n -do 'pö.

¹² 'Yië- 'piö kö 'yi yi -de kē -sɛ ka wö 'dhiö kö 'kaan- bɔ yi 'ka 'kɛɛ pë 'yi- 'piö 'ö tɔɔ 'ka kē 'gɔugɔ yi -wun 'gü. [Ya kē 'dhö mɛ -nu 'wo wo -de 'sü -na [va, 'wo 'wun 'ö -gban mɛ 'bhee- plaan -dhɛ -bha 'wo- -ga -na [bhlɛzɛ mɛ [zuö' 'piö -wun -bha bhë, 'ka dho 'wun [blɛɛ' -an -dhë -kɔ do.

¹³ 'Ö [ya kē [nɛ yi 'blɔɔnzɛ kö yi- 'ka -Zlan -bha 'ka, 'kɛɛ 'ö [ya kē [nɛ yi 'wun -do, kö ka -bha -mü yi 'ka.

¹⁴ Bhii -dhɔ 'ö Klito -ya -kē kwa 'ka bhë, -a 'siö -yö do -na yi -ta; pë 'ö -kē 'yi- -bha yuö kē -na bhë. 'Ö tɔɔ yi -zoyösü -mü [nɛ yö Klito -mɛ dosen [nɛ 'ö ga kwa 'saadhö kwa -wun 'gü; [ya kē 'dhö kö -a -bha ga -sü bhë kwa 'saadhö, mɛ 'ö -dhö [ya ö -bha wo. Kwa 'saadhö, 'wun bhë 'kwa -dhɛ yö -a 'gü, Klito -bha -dhɔ -yö -gɔ -dhɛ kē -na kwa 'gü.

¹⁵ -Yö -ga mɛ 'saadhö kwa -wun 'gü -yö kē 'dhö kö mɛ -nu 'wo -tosiadhɛ kē -na bhë kö [kun 'wo dho -a kē wo -de -bha 'ka, 'kɛɛ kö -wa kē zlöö mɛ 'ö ga, 'go mü 'ö go ga 'gü bhë -a -bha 'ka [zian'.

¹⁶ [Ya kē 'dhö zlöö kö kwa 'ka 'dho mɛ gbe -ga -a mɛbheedhe 'ö plaan [zian' -a -kwaa gbɔ; 'kö -kē [nɛ kwa Klito -ga 'dhiö [zian' [nɛ -kɔ do bhë -a 'dhö -a -bha -kē mɛ 'gü ga -zɛ 'ka -sü -wun 'gü, [ya kē kwa 'yaan [nɛ 'yaa 'dhö 'gbönggböng, 'kwa- doa 'dhö.

¹⁷ Mɛ 'ö [ya kpa Klito -bha kö [ya kē mɛ -dɛü 'ka, kö pë ziizii -nu 'wo 'dhiö [wa ziö; kö -a -bha pë 'plɛ [ya kē -dɛü.

¹⁸ Pë -nu 'wo 'dhö 'saadhö bhë, -wo -go -Zlan 'ö dhidhe -da kwa -nu kwa ziën kwa -bha -kpa Klito -to -bha -sü 'ka, 'go mü 'ö

yuö 'ö -gban -dhi 'kuë- -yuö -nu -bha 'ö-
-wun tèn yi -bha kö yö 'dhö waa- mε -nu
'wo to 'yiën- kē kö dhidhe -yaan -da wo
-nu wo ziën.

¹⁹ Bhii -Zlan -yö -bɔ Klito 'gü kö -yaan
dhidhe -da waa- mε -nu 'saadhö wo ziën ö
-zo -bho mε 'bhee- -nu -bha 'wun □zaa' -sü
-nu 'piö -sü 'ka; 'ö -dhi 'kuë- -yuö bhē 'ö-
-wun tèn yi -bha kö 'yiën- -a -wun □blεε'.

²⁰ □Dhe 'ö 'pö kö 'wun -nu 'yi- □blεε' -na
ka -dhē bhē yi- -blεε Klito □woë' □ne -ko
'ö -Zlan -de gia- -yö ka □dhɔɔ □kaa' -a -bɔ
yi 'gü -sü 'ka bhē -a 'dhö. □Dhe 'ö 'dhö
□bhea' 'yi- wo ka -dhē Klito 'to 'ka kö 'ka
dhi -Zlan 'ka.

²¹ □Sɔɔn yaa gbε yaa kē Klito -bha, 'kεε
-Zlan -yö kwa -bha □sɔɔn yaa -wun -lo
-a tuö kwa -wun 'gü, -yö kē 'dhö kö kwa
-bha -kpa Klito -bha -sü 'gü kö 'kwaan- kē
kpengdhö □bɔa' pē 'ö -Zlan dhoë- kē kö
-yaan Klito kē kpengdhö bhē -a -ta -sü 'ka.

6

¹ □Dhe 'ö 'pö mε -nu 'yi yuö kē -na -Zlan
'piö bhē, yi- -dhe ka -gɔ kö □kun 'ka ka
□kwaa 'glusē 'ö- -kē ka -dhē bhē -a -zü 'ö
'ka dho -bo -a 'gü.

² Bhii -Zlan -wo 'ö □been' -sü 'ka -ya -pö:
'Töng -sē 'ka, a n 'to -kē ü -wo -bha; 'ö dha
-yi 'ka 'ö 'a- dɔ ü -gban -gɔ. □Dhe 'ö 'dhö
-a 'töng -sē 'ö bhē yö □ga 'ö □ne, -ka 'we
-a -bha!

³ 'Yiëe- 'piö kö mε -nu -wo 'wun yö yi 'ta
-ko -bha kö -yaan 'dho kē -an -gɔ yi -bha
yuö -zē 'dhi -gen 'ka, -a -wun 'gü □ne 'yië-
'piö kö pē 'ö dho go yi 'piö -yaan kē -yε mε
-bha -pē 'ka -yö kē 'dhö kö mε -nu -waan
bɔ -a -ta -waan yi -wun □blεε'.

⁴ Pē 'yi- -zɔn ö 'plε 'ka 'ö tɔɔ -Zlan -bha
yuökēme -nu -mü yi 'ka. Yi yi □zuö' -kun
sia- 'klobhodhe -nu 'gü, 'yena -wun □va
-nu 'gü 'iin 'siökangluudhe □va -nu 'gü.

⁵ -Wo yi -ma, 'wo yi -zuö -kanso 'kɔɔdhö;
-wo 'dhinaa -kē yi 'piö kö yi yuö 'gbee- -nu
kē -na, -to 'yaan -sü -nu waa- din -nu -an
'ka.

⁶ Yi yi -de -zɔn □ne -Zlan -bha yuökēme
-nu -mü yi 'ka yi -bha □zuö' -kē 'puu -sü, yi
-bha 'wundɔdhe -nu, yi -bha □zuösaadhe
kē -sü, yi -bha 'wun -sē -kē -Zuu 'slööslö

□kwaa' -sü waa- yi -bha -a -dho -kē mε -nu
'ka -sü giagia,

⁷ yi -bha -Zlan -wo 'ö 'wun giagia 'ka
bhē -a -wun □blεε' -sü waa- -Zlan -bha
'piigbeedhe -bha -nu yi -dhē -sü -nu -an
'ka. Pē 'ö kpengdhö □ne 'yi- sü 'yi- -kē yi
-bha -dhaa 'ka kö 'yië- dhoë mε -gɔ, 'iin kö
-yaan kē yi bho pē yaa -gɔ -pē 'ka.

⁸ -A 'bhaa -nu □ya kē -wo yi □bhlē -ya,
'ö- 'bhaa -nu □ya kē 'wo lē- kɔɔ yi -ta; □ya
kē -wo 'wun -sē -blεε yi -gɔ, 'ö □ya kē 'wo
'wun yaa □blεε yi -gɔ 'pö. -A 'bhaa -nu
□ya kē -wo yi -ga □suakēme -nu 'ka, 'kεε
kö 'wun gia- □ne 'yi- □blεε,

⁹ -wo yi -ga □ne mε 'ö 'waa -an dɔ -an
'dhö 'kεε kö mε 'kpεεkpe -wo yi -dɔ; 'wo
yi -ga □ne mε -nu 'ö □wa ga -an 'dhö 'kεε
kö yi 'bhee-, 'ö ka gia- 'ka- yöë. -Wo za -lo
yi tuö, 'wo yi 'klo bho 'kεε waa yi zē 'sa!

¹⁰ 'Wo yi wö -siö 'kεε yi □zuö' 'glu -yö
dhi -sü 'ka -kplawo. -Wo yi -ga mε 'fεεzē
-nu 'ka 'kεε kö yi mε -nu -kē □bhɔɔzē; -wo
yi -ga □ne mε -nu 'ö pē gbε 'yaa -an -gɔ -a
'dhö 'kεε kö pē 'plε -yö yi -gɔ.

¹¹ Dhegluzē -nu 'ka Kolentö, 'yië yi □zuö'
'piö -wun □blεε' -ka -dhē.

¹² Yiëe yi □zuö' 'piö -wun -nu gbε -bin
ka -gɔ, 'kεε ka -zē ka ka -bha -bin yi -gɔ.

¹³ □Dhe -kē 'dhö, a ka -sü □ne ma 'nē -nu
'dhö; a- -pö ka -dhē: -Ka ka -zo 'ta yi -wun
'gü □ne -ko 'ö yi -zo 'dho -a 'ka ka 'piö bhē
-a 'dhö!

*-De 'kun mε -nu 'ö 'waa -Zlan -bha mε
-nu 'ka -an -gɔ -sü*

¹⁴ Kö □kun 'ö mε -nu 'ö 'waa Yesu -wun
-dhe 'wun gia- -mε -nu 'ka 'ö ka -nu kaa-
pē -yö -kē do, bhii mε -nu 'ö ka -nu ka
-bha 'wun dho kē do wo kun bhē. -Yö -dho
kē -kɔklē kö pē 'ö kpengdhö waa- pē yaa
-wo kē wo 'kuë- -ε? -Yö -dho kē -kɔklē kö
-dhepuudhe waa- -dhetiidhe -wo kpa wo
'kuë- -ε?

¹⁵ -Yö -kɔklē 'ö Klito waa- dü 'wo 'wun
ma wo 'ko -ta -ε? 'Go mü 'zü Yesu -wun
-dhe 'wun gia- -mε waa- mε 'yaa- -wun
-dhe 'wun gia- -mε 'ka -an -bha -mē -wun
'ö dho kē 'kuë- do □e?

¹⁶ -Yö -dho kē -kɔklē kö gbapē -nu
gbadhε -yaan kē -Zlan -gba -a 'gü -ko 'ka
ε? -Mē 'ö dho -a □mεε' □dhia 'ma εε? Bhii
kwa 'kwa tɔɔ -Zlan 'ö 'bhee- -a -bha kēdhε

mü □ne -ko 'ö yö gia- 'ö- pöë -a 'ka 'dhö □ne: «N kēdhe waa- n -wōdhe -yō -dho kē -an ziēn, a -dho kē -an -bha -Zlan 'ka kō wo -zē -waan kē ma 'sēgūmē -nu 'ka.»

17-18 -A -wun 'gü □ne 'ö Dēme 'piigbeeze □ya pō: «-Ka 'go -an ziēn, 'ka bhō -an -dhē □taa', kō □kun 'ö 'ka pa pē 'ö -dhuuzē -a 'ka! □Ya kē 'dhö, ka -dho kē ma 'kōmē -nu 'ka, 'a -kē ka Dē 'ka, 'ö 'ka -kē n gbō -nu, n 'dhu -nu -an 'ka.»

7

1 Pē 'to 'go -wo -nu 'wo □ne -an 'plē -wo kwa -bha pē -sē 'ka, n dhegluzē -nu. □Dhe -kē 'dhö, -kwa kwa -de kē 'slööslö pē 'yō dho kwa bun waa- kwa nii -an kē -dhuuzē -an -gō, 'kwa kwa 'gü dō 'gbee- 'kwa -kē 'slööslö -sü □mēē'- 'kwa dhoē 'dhiö -kplawo kō kwa 'ta 'sü -kō -yō -kē -suö -Zlan -dhē -sü 'gü.

Pölö -bha □zuögludhi -wun

2 -Ka ka □zuö' 'dhi 'po yi -gō! Bhii yiēē pē yaa gbē kē mē 'ka, yiēē mē gbē -bha 'wun -nu 'gü □siö'-; yiēē 'wēü- sü mē gbē 'gü.

3 'Wun -nu 'wo □ne n 'ka- □blēē'- kō 'aan- za -lo ka tuö. 'Ö tōō 'ma- pō 'saadhö □ne ka yi -bha mē -nu -wungbeeze -nu 'ö -kē □ne dha -sü -wun -nu -mü oo, 'iin ga -sü -wun -nu -mü oo, 'ö 'kwa dho to kwa 'ko 'piö -an 'ka.

4 A n -zo -yō ka -bha, 'ö 'a 'gōugō ka □wuēn'; □faan' -yō n -gō, 'ö n □zuö' 'glu 'dho dhi -sü 'ka -kplawo, 'kō -kē □ne 'yena -wun -nu -wo -nu yi -ta 'dhee.

5 Bhii □dhe 'yiē 'dho 'yiē -lo Maseduanē, yiēē yi 'tēē pa. 'Wun -nu -wo yi -yō -kō 'saadhö 'plē -ta; 'wun -nu -wo -da -na yiē- mē 'bhaa -nu yi ziēn kō 'suö -yō -da -na yi □zuö' 'gü.

6 'Kēē -Zlan □ya kē 'yō □faan' nu -na mē -nu 'ö 'wun □ya -an kun 'iin 'ö -an □zuö' □ya 'to zlöö 'wun 'bhaa -nu 'gü -an -dhē bhē -ya kē 'ö Titö -yō nu yi 'piö 'ö yi □faan' mē.

7 Yaa kē □ne -a -bha nu -sü -wun dō 'sloo □ne 'ö yi □faan' mē; 'kēē -a □faan' 'mē -kō 'ka- □kaa' bhē 'ö nu 'ö- -wun □blēē 'nō, 'ö -kō 'ö 'ka -ya -sü 'ka kwa -bha -kpēn 'kuē- sü □wuēn', 'ö 'ka 'gbo -nu bō -na n -wun 'gü 'iin 'wun -nu 'wo -gban n -ma -kē -a

'gü 'siözē -sü -nu 'ö bhē, 'ma n -zo 'ta -a 'gü, -yō n □zuö' 'glu dhi giagiawo.

8 -A -kē 'dhö -sü 'ka, 'kō -kē □ne 'sēēdhe 'a- bō ka -dhē bhē -yō ka wō -siö -wun 'ka, dō 'kwa- wo □ne 'yaa n □zuö' -to zlöö -wun 'ka gbō. -Yō -kē n □zuö' -to zlöö -wun 'ka 'tōng 'bhle 'ö ka wō -siö -a 'ka bhē -a 'ka.

9 Ka wō -siö -wun 'ö bhē yaa kē □ne pē 'wo- pō -yō -kē n -dhē -sē yö -mü, 'kēē 'kō -kē □ne -yō -kē ka wō -siö -wun 'ka, a -bō -a 'gü 'ö n □zuö' 'glu -yō -dhi 'ö tōō -ya -kē 'ö ka -bha 'ta 'sü -kō -yō yö zian -sē -ta. Wösiödhe 'ö bhē -Zlan -yō -bō -a -ta 'yō ö -bha yuö □kaa'. □Ya kē 'dhö kō yiēē pē yaa gbē kē ka 'ka □ne bhē 'sa.

10 Bhii wō -siö -wun mē 'ö □yaa- 'sü □ya yuö kaa -yō -gla □zuö' □dhiē' -kwaā -sü 'ö dho mē 'ka dha -zian 'ka bhē -a -ta, 'ö mē gbē □zuö' 'ka 'dho to zlöö -a -wun 'gü. 'Kēē wō -siö -wun mē 'ö 'kpongtaadhe -bha 'ka, -yō -dho mē -nu 'ka ga -zian 'ka.

11 -Kō 'ö 'wun 'ö na ka -zuē, 'ö -Zlan -ya sü 'ö yuö □kaa' bhē, -a -yē 'zü 'ö bhē -kaa -ga 'dhe! -Ka -kō 'ö ka -bha wō -siö -wun -yō ka -bha 'wun -nu -yō 'ko 'dhiö -kō □kaa' -sē 'ka, 'go mü 'ö 'ka -kē □naazē kō 'kaan- ka -de dha -wun -nu kuēn ka kwēē bhē ka- -yō bhē □a! □Luu' 'ka- wo ka dō 'wun bhē -a -gō 'yēng bhē, 'ka -kē 'siözē □zluun -sü 'ka -yō kē 'dhö kō 'kaan- ka 'yan dō n -ma kō 'wun yaakēmē bhē 'kwaan- 'klo bhō bhē, ka- -yō bhē □a! -A kē 'ka- wo 'dhö bhē -ya -zōn □ne 'wun bhē ka -kō 'yaa- 'gü.

12 □Ya kē □ne 'ma 'sēēdhe bō ka -dhē kō n 'ka- bō 'wun yaakēmē 'iin -a □kaa' -mē -an -wun 'gü, 'kēē kō a- -kē 'dhö kō -kō 'ö 'ka -ya -sü 'ka n □wuēn' -Zlan wō 'dhiö bhē 'kaan- kē 'aan- dō.

13 Pē 'ö -kē 'ö pē -nu 'ka- kē bhē 'ö yi □faan' mē bhē 'ö bhē; yaa kē □ne yi □faan' □ne 'ö mē 'kpaan 'ka; 'kēē Titö -bha -lo -sü 'ka 'nō, -kō 'ö ka 'saadhö 'ka- □faan' mē -a 'ka bhē, □dhe 'yi- -wun ma, -yō -kē yi -bha □zuögludhi -wun □va 'ka.

14 Bhii 'wun -nu 'wo -gban ka -bha, a- -blēē -a -dhē 'dhi □va 'ka 'kēē kaa 'kun n -wo 'ka. -Kō dō gia- 'ö 'yi 'wun gia- □blēē' -na -a 'ka ka -dhē bhē □ne 'ö 'a ka -wun □blēē -a 'ka Titö -dhē 'dhi □va 'ka; 'kēē -yō -dho 'yō -kē 'wun gia- 'ka.

15 -Kɔ 'ö 'ka □mɔa' -a 'gü □bhlēyadhe 'ka 'go mü 'ka- kuēn 'suö □va 'ka, □ya ö -zo 'ta -a 'gü -yö -kē ka -dhɔ -wun □va 'ka -a -gɔ.

16 N □zuö' 'glu dhi -sü -mü, 'go mü 'ö n -zo yö -sü 'dhö -mü ka -bha 'wun 'plē 'gü.

8

Pē -nu □zuö' -sē 'ka -sü

1 Dhegluzē -nu, yi- 'piö kö pē 'ö -Zlan -bha 'glusē 'gü 'ö- -kē Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuē- -sü -nu 'wo Maseduanē -an -dhē bhē 'ka- dɔ.

2 -Kɔ 'ö -towotamε -nu -wo bɔa 'klobhɔdhe 'gü bhē ka- -yö; 'kεε -an -bha 'gludhi -bha -kē □va -sü 'gü -wo wo -zo -bho wo -bha 'fεε 'gblüünzē bhē -a 'piö 'ö 'wo 'glusē -kē mε -nu 'ka.

3 A- □blεε ka -dhē 'wun gia- 'ka □nε pē 'ö -an -kɔ -yö -mɔa -wa -nu. -A -de -wo pē -nu -nu -ziöɡɔsüzē wo -de □zuē'.

4 'Ö 'wo □dhεε' -nu kɔɔ yi -gɔ □naazē 'ka □ya kē □nε -wo -mɔa -bha 'wo gbao bɔ -Zlan -bha mε -nu 'wo Zude -sε 'gü bhē -an -dhē 'pö.

5 Pē -nu 'wo- -kē bhē -yö -ziö -kɔ 'yi yi -zo □taa' -be bhē -a -ta. Bhii 'ö tɔɔ 'dhiö -blεεzē 'ka -wo wo -de -nu Dēme -dhē; 'go mü 'zü, 'ö -Zlan -zo 'kun -wun 'ka, 'wo wo -de nu yi -dhē.

6 Pē 'ö -kē 'ö 'yi- pö Titö -dhē -yö 'dho -yö yuö kē ka □plöö □nε -kɔ 'yö- zü dɔ -a 'ka -a 'dhö 'ö bhē kö -yaan kē kö ka -bha 'glusē -yuö bhē, 'kaan- -a 'dhiö 'to.

7 Ka □bhɔɔzē pē 'plē 'gü: -Zo yö -sü oo, 'wun □blεε' -sü oo, pē dɔ -sü oo, -kē 'siözē -sü 'ö- -naa 'kan -dhe 'yaa -dhö waa- yi -dhɔ 'ö ka 'gü bhē; -a -wun 'gü yi- 'piö kö 'ka ka -de -zɔn □bhɔɔmε -nu 'ka, ka -bha 'glusē -yuö -nu 'ka -an kē -na bhē -an 'gü 'pö.

8 Yaa kē tɔng -nu ka -dhē -wo 'ka; 'kεε 'wun 'ö -gban mε 'waa gbε -nu -bha -kē 'siözē -kɔ -bha 'a- -wun □blεε kö -dhɔ 'ö ka 'gü bhē, 'kaan- -a 'gü -pē -nu kē, kö mε -nu -waan -an yö.

9 Bhii ka kwa Dēme Yesu Klito -bha 'glusē -dɔ! 'Ö tɔɔ yö 'ö -kē □bhɔɔzē bhē -yö ö -de -kē 'fεεzē ka -wun 'gü, -yö kē 'dhö kö -a -bha -kē 'fεεzē -sü bhē, ka -zē 'kaan- bɔ -a -ta 'kaan- kē □bhɔɔzē □zian'.

10 □Dhe -kē 'dhö, 'ma n -zo 'ta 'wun bhē -a 'gü; pē 'a- yö mü 'ö tɔɔ kö pē 'ö 'ka- zü dɔ -kwε 'ö -ziö □nε -a 'gü bhē 'ka- kē 'ka dhoē 'dhiö, bhii ka □nε 'ka -kē mε -blεεzē -nu 'ka kɔletö -wun bhē -a 'gü; 'ö yaa 'sü ka -bha -a 'gü -pē kē 'ka- wo -blεεzē 'ka bhē -a -wun -bha. 'Kεε -yö -sü ka -bha kē 'ka- wo mε -nu 'wo -we -a -wun -bha -blεεzē 'ka bhē -a -bha.

11 □Dhe 'ö 'pö, -kaa kē 'ka dhoē 'dhiö 'kaan- -a 'dhiö 'to. -Kɔ gia- 'ö 'ka □weē' kɔletö -wun bhē -a -bha bhē, -kɔ gia- bhē 'ö 'ka dho -a 'gü -pē kaa -yö kē 'dhö kö □ii- waa- ö 'gü -pē -waan -mɔ wo 'kuē. Pē 'ö ka -kɔ dho -mɔ -a nu -sü -bha □nε 'ka dho -a kaa.

12 Bhii mε □ya pē nu mε -dhē ö -de □kwaa', 'ö -Zlan -yö -we -a -bha gbao 'ö bhē -a -wun -bha. -Yö -sü -kɔ 'ö pē -yö □kaa' mε -gɔ 'ö 'wo gbao □kaa' bhē -a -bha. Yaa 'sü pē 'ö 'yaa mε -gɔ -a -bha.

13 Yaa kē □nε -kɔ bhē 'ö 'ka dho □daa' pē □mεε' -sü 'gü 'zü, 'kεε pē 'plē 'dhiö -yö -mɔ ka -gɔ 'kuē □zian'.

14 Bhii 'töng 'ö □nε -a 'gü, pē -yö ka -gɔ □va, 'ö 'ka -mɔa -bha kö 'ka nu mε -nu 'ö -an -bha -wun 'dho pē -nu -bha -an -dhē. □Ya kē 'dhö 'pö, yi 'ö ka -bha -wun dho yöē pē -bha, kö wo -zē pē -yö -an -gɔ □va, -wo -dho nu ka -dhē 'pö. Pē -bha -mɔ 'kuē -sü bhē yö □ga 'ö bhē.

15 Bhii pē 'ö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sēedhe 'gü ('ö -gban Izlaelö -mε -nu 'wo 'manē -lö 'kpa 'yēnng □taa -an -bha,) -ya -pö: Mε 'ö- sü □va 'yaa 'to -a -gɔ; 'ö mε 'ö- sü 'tee 'ö- -bha -wun 'yaa yö -a gbε -bha 'pö.

Titö waa- ö 'bhame -nu

16 -Zlan 'ö -kē 'siözē -sü nu Titö -dhē ka -wun 'gü □nε -kɔ 'yi- 'ka -a 'dhö 'pö bhē -a 'to -yö kē □va!

17 □Dhe 'yi- pö -a -dhē -yö nu ka 'piö 'ma, -a 'yi- yö -kan -a -dhē giagiawo; 'kö -kē □nε yiē- pö 'dhö -be, -yö -dho -a sü ö □deē' 'ö nu 'ma bhii ka -kpε -ya -ta.

18 Dhegluzē do 'ö kpa -a -bha 'ö wo -nu 'wo nu -na 'ma bhē 'ö tɔɔ mε 'ö mε 'plē 'dho -a -wun -sē □blεε' -na -Zlan -wo pö -kɔ waa- 'wuntaɔsē □blεε' -kɔ -wun 'gü bhē.

¹⁹ □εε, με 'ö nu -na 'ma bhë, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -με -nu -dho 'kuë- -sü -nu □νε 'wo- sü 'wo- yö yi 'piö kö -yaan 'dho -do yi -go □dhia, 'ta 'yi dho dho -a 'gü 'wun -së kë -sü 'ka Dëμε 'to -kë □va -sü 'ka, 'go mü 'yiën- -sü 'yiën- nu με -nu -dhë bhë -a 'gü.

²⁰ Yi- 'piö kö □kun 'ö με -nu -wo yi 'to -siö 'wëü- □va 'ö bhë -ko 'yi dho pë -nu kaa -a -wun 'gü.

²¹ Yi- 'piö kö 'yi 'wun -së kë; -yö yi □zuö' 'piö kö -yö kë Dëμε wö 'dhiö -së, 'kεε kö -yö kë με 'bhee- -nu wö 'dhiö -së 'pö.

²² Yi dheglu -με do 'bhaa 'ö 'yië- 'piö -ga 'wun □plëezë 'gü 'ö- 'gü kpengdhö □νε 'ö waa- με -nu 'wo bhë 'wo nu -na 'ma bhë. 'Kεε zlöö -bha bhë -a -bha -kë 'siözë -sü □ya 'dho 'dhiö -a -bha -zo -tën ka -dhë -sü □va 'ö bhë -a -wun 'gü.

²³ Titö 'ö bhë, -ziö n 'piö -με 'ö yi -nu 'yi yö -kë ka -dhë yö -mü; dhegluzë -nu με 'wo- 'piö bhë, Yesu -wun -dhe 'wun gia- με -nu -dho 'kuë- -sü -nu 'wo 'nö □νε 'wo -an bō kö -waan pë -nu kë -yaan kë Klito 'to -blü -gen 'ka.

²⁴ -Kaa -zōn -an -dhë □νε -an -dho -yö ka 'gü giagiawo, -yö kë 'dhö kö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -με -nu -dho 'kuë- -sü -nu -wa yö 'wun gia- 'ka, 'go mü kö -wo yi -bha -kë 'gougō -sü -wun -gen do.

9

Pë 'wo nuë dhegluzë -nu □dhia

¹ 'Ma -dhe -ga -a 'gü, -yö -zōn n -dhë □νε n 'ka 'dho 'sëedhe bō ka -dhë pë -nu 'ka dho -a nu -Zlan -bha, με -nu 'wo Zude -se 'gü -an -dhë bhë -a -wun 'gü.

² A ka -wun -blεε 'dhi □va 'gü Maseduanë -següme -nu -dhë n -de -kë 'gougō 'ka, bhii a ka □zuö' 'piö -wun -σεεβο -nu -do. Pë 'a- pō -an -dhë 'ö tō: «-Kwε 'ö -ziö □νε -a 'gü, dhegluzë -nu 'wo Glëkö -se 'gü bhë -wo -mōa 'gü kö -waan pë -nu bō dhegluzë -nu 'wo Zude -an -dhë.» -Ka -dhe -ga bhë 'dhe! Ka -bha -kë 'siözë -sü bhë □νε 'ö- -kë 'ö medhevadhë -wo yö wo -bha nu -sü -bha bhë.

³ -A -kë 'dhö -sü 'ka, dhegluzë -nu 'wo □νε, a -an -bō ka -dhë yi 'dhiö, -yö kë 'dhö kö ka -wun -së 'yi- □blεε 'wun 'ö bhë -a -wun 'gü bhë, kö □kun 'ö- -wun dho to

'kpaan; 'kεε pë 'a- 'piö 'ö tō 'ka ka -de -pë kë □νε -ko 'a- □blεε -a 'ka ka -dhë bhë -a 'dhö.

⁴ 'Yaa 'pö, yië- Maseduanë -με -nu 'yië nu, 'ö waa ka yö ka -de -yüö kë -sü 'ka, -yö -dho kë yi -bha lë- -wun 'ka yi -zo 'yi- tën ka -dhë bhë -a -wun 'gü; 'ö 'go mü 'yö dho kë ka -bha lë- -wun □va 'ka 'pö.

⁵ Pë 'ö -kë 'a- yö -së kö dhegluzë -nu 'wo bhë 'a -an bō kö -waan nu ka □plöō n 'dhiö bhë 'ö bhë; -yö kë 'dhö kö -waan 'glusë gbaō 'ö 'ka- 'to go bhë kö -waan -a 'dho 'kuë-. □Ya kë 'dhö, -a kë -yi 'ka kö 'aan- nu, kö -an 'plε 'dhiö □ya -mō 'kuë kö 'aan- -a dōa 'zü □νε ka- -nu ka □zuö' -së 'ka; kaa- kë □zuötozlöödhe 'gü.

⁶ -Yö kë ka 'yaan □νε: Με □ya pë ta 'tee, -yö -dho -a kan 'tee; 'ö με 'ö □ya pë ta □va, 'ö -a kan □va 'pö.

⁷ □Dhe 'ö 'dhö, kö με 'ö -dhö -yö pë -nu nu □νε -ko 'ö- 'ka -a □zuö' -bha -a 'dhö, kö □kun 'yö- nu □zuötozlöödhe 'ka 'iin □νε pë 'wo- pō -a 'gbee- -ta 'wo- bho -a 'dhö. Bhii με 'ö pë nu □zuögludhi 'ka bhë, -a -dho -yö -Zlan -kë.

⁸ -Zlan -ko -yö -mōa kö -yaan pë -σεεβο □suu'- 'saadhö nu ka -dhë □va, -yö kë 'dhö kö pë -nu -wo kë -kplawo ka -go □va, kö ka -bha □ya 'go -a 'gü, -a 'bhaa -yaan 'to kö 'kaan- gbaō -nu kë -an 'ka.

⁹ Bhii 'wun 'ö -gban -sü 'ka -Zlan -bha, 'ö □bεen' -sü 'ka -ya -pö: «-Yö pë -nu 'fεεμε -nu -dhë 'glusë 'gü; -a -bha 'wun -së kë -sü -yö -dho 'dhiö □toëpö 'ka.»

¹⁰ -Zlan 'yö pëga nu pëgatame -dhë, 'go mü 'yö □bluu'- nu -a -dhë -bhöpë 'ka bhë, -yö -dho pëga 'saadhö 'ö ka -bha -wun 'dho -a -bha -a nu ka -dhë; 'yö □kpea, -yö kë 'dhö kö ka -bha 'glusë kë -sü bhë -a bhe -yaan -ya □va.

¹¹ -Yö -dho ka kë □bhōzë 'tōng 'saadhö 'ka, -yö kë 'dhö kö 'kaan- 'bhaa gbaō -nu kë. -Kō bhë □νε 'ö medhevadhë dho -Zlan zuö pöë gbaō 'ka- -kë -an -dhë 'ö 'yi dhoë -an □dhia bhë -a -wun 'gü.

¹² Bhii yaa kë □νε gbaō -nu 'wo bhë pë 'ö -Zlan -bha με -nu -bha -wun -yö yö -a -bha bhë -a 'gü -pë 'sloo -mü, 'kεε -yö -kë -bhea -Zlan -dhë -sü -a zuö pō -sü -gen 'ka 'pö.

¹³ Gbaō 'ö 'dhö bhë -yö ka kë -ko -nu -zōn

-dhegbeadhe 'gü kö me -nu -waan -Zlan 'to kö □va, 'wuntaosë 'ö -gban Klito -bha bhë, -a -dhe 'ka- wo 'wun gia- □bhlëyadhe 'gü bhë -a -wun 'gü; 'ö 'wo dho -Zlan 'to bhö, -kö 'ö 'ka pë -nu -glu -a 'ka, ka 'dhö, wo 'dhö waa- me -nu 'wo to ka -nu ka ziën 'glusë 'gü bhë -a -wun 'gü.

14 -Wo -dho □bhe'a- ka -wun 'gü, 'ö -an □zuö' -yö -kë ka 'piö 'glusë □va 'gblüünzë 'ö -Zlan -ya -kë ka 'ka bhë -a -wun 'gü.

15 -Zlan 'to -yö kë □va gbaö 'ö- □zuan' gbe 'yaa 'dhö, 'ö yö gia- 'ö- -kë kwa -dhë bhë -a -wun 'gü.

10

Pölö -yö -dö ö -bha yuö -gban -gö

1 Ma Pölö -me, 'ö me -nu -wa pö 'ma kë ka 'piö 'maa 'we, 'ö 'wo- pö a -dö kö yi 'ö 'maa ka 'piö kö 'aan- kë 'dhiözë bhë, a- pö ka -dhë Klito -bha -kë 'lëälë -sü waa- a -bha 'wun -së -kë me -dhë -sü 'ka:

2 Kö □kun 'ka- -kë 'ö 'a 'wun -nu -kë 'dhiö yi 'a dho kaa ka □plöö -a 'ka. Bhii a- □döa' □ne a -dho -kë 'dhiözë -sü -zön me -nu 'wo- pö -na yi pë -nu -kë me bheedhe □kwaa' bhë -an -dhë.

3 -Yö 'wun gia- 'ka □ne kwa -tosiadhe -kë kwa me bheedhe -kwi 'gü; 'kë 'yiëë 'ko zë □ne me 'bhee- -nu -bha 'ko zë -kö 'dhö.

4 'Ko □zaa' -piö -nu 'yi 'ko zë -na -a 'ka bhë 'waa kë □ne 'kpongtaame -nu -bha 'dhö; 'kë -Zlan -bha 'ko □zaa' -piö 'piigbeezë -nu □ne 'wo- -kë 'yi -glu -gla -nu □wüü -an 'ka; 'wo tö □sua -wun.

5 'Ö □ya kë 'ö pë -nu □ya kë 'ö me 'bhee- -nu -bha -de -sü □va 'gü, 'wo dö -na -Zlan -bha 'wundödhe -gö, 'yëng bhë yi -an -lo. Yi- -kë 'ö me 'bhee- -nu -bha -zo -ta -a 'gü -wun -nu -wo -kë Klito □bhlë -ya -wun 'ka.

6 -A -de 'kwa yö -dhe 'bhaa 'gü □sia me me 'ö □ya pë yaa 'tee kë -yaan 'kun -Zlan □bhlë -ya -sü 'ka, yi -dho -a 'klo bhö.

7 Ka pë -nu 'piö -ga me bheedhe -kwaa. 'Kë a- -pö ka -dhë, me 'ö ö -de dö Klito -wun -dhe 'wun gia- -me 'ka, -yö kë -a 'yaan □ne -kö dö 'ö- 'ka bhë, -kö dö bhë 'yi- 'ka 'pö.

8 -A -de 'yaa- -bha kö lë- -yö n kë, kë 'a- wo 'gougö pë 'ö Dëme -ya -lo yi kwëë, kö 'yiën- ka -bha -zo yö -sü □kpea'- 'ka 'dhiö

bhë -a -wun 'gü, 'ö tö n 'ka 'wun yaa gbe kaa ka 'ka.

9 'Maa- 'piö kö 'a 'siö 'kan ka 'gluü 'sëedhe -nu 'a- bö -na ka -dhë bhë -an 'gü.

10 Bhii me -nu -wa -pö: «Pölö □ya 'sëedhe bö, -yö kë 'dhiö- -a 'gü, 'kë yö gia- □ya kë kwa ziën, -yö -kë 'gugasüzë 'ka 'ö- -wo -nu -wo -kë 'lëälë 'ka.»

11 Me -nu 'ö 'wun □suu'- bhë 'ö 'go -na ka dhiö bhë -yö kë ka 'yaan □ne: -Nii gbe 'yaa pë 'yi- -ya 'sëedhe 'gü 'yi- bö ka -dhë waa- pë -nu 'yi dhoë- kë ka 'piö 'ma bhë -an ziën.

12 □Eë, 'kë 'yiëë- 'piö kö 'yi yi -de -zön me -nu 'ö □wa wo -de -ga 'ö 'wo wo -de sü □va bhë -an 'ka 'iin 'yi yi -de kë □ne -an 'dhö; bhii 'kpaakpadhe 'yaa -an -gö. -Wo wo -de -bha 'wun kë -kö -nu -kë, kö 'waan- -kë wo -bha 'wun kë -kö -nu □zuan' 'ka, 'ö tö -wo 'wun □zuan' -sü wo -de -bha, 'go mü 'wo wo -zo gön wo -de -dhë.

13 □Ya kë yi -zë yi -bha 'ka, yi 'ka 'dho yi -de kë 'gougö -yaan zë -naa 'gü. Yi -dho yi -bha kë -a -naa 'ö -Zlan -ya -ya ö -bha yuö kë -kö 'ö- -zön yi -dhë 'yi nu 'yi □loë' ka □plöö bhë -a 'ka.

14 Yiëë -lö -a -naa -zü □ne □dhe 'wo- pö -a -bha 'kpa kë- wo 'dhiö bhë yiëë □loë' ka 'piö -a 'dhö. Bhii 'ö tö yi -nu 'yi -lo ka 'piö, 'ö 'yi Klito -bha 'wuntaosë □bleë ka -dhë.

15 -Kö bhë □ne 'ö 'yiëë □löë' -a -naa 'ö -ya -sü 'ka bhë -a -zü; yiëë yi -de 'sü □va yuö 'ö me gbe -nu -wa -kë bhë -a 'gü. Pë 'ö yi -zo 'piö □zian' 'ö tö ka -bha -zo yö -sü -yö 'dho 'dhiö, 'iin kö yuö □va -wungbeezë 'ö □tun ka ziën bhë 'yiën- kë -to -a -naa 'ö -Zlan -ya -ya bhë -a -bha -sü 'ka -kplawo.

16 □Ya kë 'dhö 'yi -dho dho 'wuntaosë 'ö bhë -a 'ka 'se -dhe me 'wo to -an 'gü; □ya kë 'dhö, yi 'ka 'dho yi -de sü □va yuö 'ö me 'waa gbe -nu -wa -kë bhë -a 'gü.

17 -A -kë 'dhö -sü 'ka, pë 'ö -ya -sü 'ka -ya -pö: «Me 'ö- 'piö kö 'ö ö -de 'sü □va, kö -yö ö -de 'sü □va pë 'ö Dëme -ya -kë -a -wun 'ka.»

18 Bhii me 'ö- -wun -yö -Zlan -zo kun yö kun tö me 'ö ö -de sü □va ö -de këwun -nu 'gü 'kë me 'ö Dëme -ya -wun -së □bleë.

11

Pölö waa- bome □suazē -nu

1 Μεα-, -ka do! -Ka 'we n -wun -bha n -ma -kē 'blōnzē -sü -wun 'gü!

2 A ka -ta □druēi kē -na. 'Kεε ma □druēi bhē -yō -go -Zlan 'piō. Bhii ka n -go □ne 'nēdhezē 'ō yaa gōon- -wun □tei' dō □kun 'ō 'a- 'piō kō 'a- dō gwaan Klito -go -a 'dhō.

3 'Kεε pē 'ō- 'suō -yō n -kē 'ō tōō kō □kun 'ō ka -bha 'wundōdhe -yō yō yaan 'ō kaa Klito -nu ka -bha -klu 'kuē- -sü 'puu 'ō bhē 'ō 'ka- -to -dhe gbe 'gü □ne -kō 'ō εvō -yō 'ō -zo bhoē 'ō -de 'piō □mεε -bha □sua -yō 'kō 'dhiō -sü -zē -kē -a -go -sü -wun 'gü bhē -a 'dhō.

4 Bhii ka ka -kwaa με 'bhaa -nu -zü 'ō 'wo nu 'ō Yesu 'ō 'yi- -wun □blεε ka -dhē bhē 'ō 'wo- 'bhaa gbe -wun □blεε ka -dhē; 'ō -Zuu 'slōöslō 'ō 'ka- yō bhē, 'ō 'wo- 'bhaa gbe -wun □blεε ka -dhē 'ō 'wuntaōsē 'ō 'ka- -dhe 'wun gia- bhē 'ō 'wo 'bhaa gbe -wun □blεε ka -dhē, 'ō 'ka ka -kō kpō -an -go, 'ka -an -nia kun -sē 'ka.

5 'Kεε a- □dōa' □ne n □bhlē -yō -dhō 'pō □ne ka -bha bōme -nu -wungbeezē -nu bhē -an 'dhō, 'maa -an □zlōō □zian'.

6 -Yō -mōa -bha kō -yō kē 'wun gia- 'ka □ne n 'dhi 'yaa 'kan -sü □duō; 'kεε -a με 'ō -gban 'wundōdhe -bha, ka gia- □ne 'ō -kē ka 'yaan 'ma, 'wun 'bhaa -nu 'gü.

7 Yi 'a -Zlan -bha 'wuntaōsē □blεε -a 'ka ka -dhē, n 'ka -kē 'wēüga -wun 'gü 'ō 'a n -de dho sia- -yō kē 'dhō kō ka -zē ka -go -yaan □luu'-; 'ma- kē 'dhō kō 'wun yaa 'a- kē □a?

8 A -we -a -bha Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuē- -sü 'bhaa -nu -go kō -wo n □saan' -nu bho. □Ya kē 'dhō kō -an □kpoo' kun 'a- wo kō 'aan- ma -tosiadhe kē -a -ta ma yuō 'gü ka ziēn bhē □aa.

9 'Tōng 'a □kaa' ka □plōō bhē, n 'ka kē με gbe -kō -ta, n -ma -wun -yō -a -bha -pē -nu 'gü. Bhii dhegluzē -nu 'wo go Maseduanē -wo -nu n □dhia n -ma -wun -kan -pē 'plε 'ka. A n -zo -kē n -de 'piō kō □kun 'a dho 'wun wō ka -ta -kō 'saadhō 'ka. 'Yō 'a dho -a kaa 'dhō -kplawo.

10 'Wun bhē -yō 'wun gia- 'ka; Klito -de gia- -ya □goo- 'ka. A- -pō ka -dhē 'wun με bhē, -yō -gban n -ma -kē 'gōugō -sü -bha; 'ō Glēkō -segūme gbe 'ka dho -mōa -bha kō -ya bho n 'gü.

11 -A -pō 'dhō -gen tōō -mē 'gbōdhō □ee? Ka -dho 'pō 'yaa n 'gü bhē □ee? -Abi' 'sa! -Zlan -de -ya □dōa' □ne ka -dho -yō n -kē.

12 A -dho dho -a -kē 'dhō -sü 'ka 'dhiō □ne -kō do bhē -a 'dhō, -yō kē 'dhō kō με -nu 'wo zian □mεε' -na kō -waan wo -bha -de -sü □va yō -dhegbeadhe 'gü -a pō -sü 'ka □ne yi -nu yi yuō kē -kō -yō do bhē 'aan- zian 'ta -an -go.

13 Με -nu 'wo 'dhō bhē, bōme -nu □suazē -mü -an 'ka. 'Waa wo këyuō giagia yō -dhegbeadhe 'gü 'ō 'wo wo -de -kē Klito -bha bōme -nu 'ka.

14 Με 'te 'tun -wun gbe 'yaa -mü, bhii 'ō tōō Satan gia- -yō -mōa -bha kō -yō 'ō -de kē -Zlan -bha bōme 'ō -dhepuudhe 'gü -a 'ka.

15 □Ya kē 'dhō kō -mē 'ō -kē 'ō- -bha yuökēme -nu -de 'pō waa 'dho wo -de kē yuō kpengdhō kē -me -nu 'ka εε? 'Kεε pē με 'ō -ya -an □tian' 'ō dho kē -an 'dhiōtodhe 'ka -yō -dhō 'wa!

'Klobhōdhe □va -nu 'wo nu Pölö -ta -a -bha -kē Yesu -bha bōme 'ka -sü -wun 'gü

16 A- □blεε' -na 'zü do □ne: Kō □kun 'ō με gbe -yō n sü 'blōnmε 'ka. 'Ö □ya kē 'zü □ne ka n -sü 'blōnmε 'ka, kō -ka n -dhe 'blōnmε 'gbōnggbōng. -Yō kē 'dhō kō 'a n -de 'sü □va pē 'bhle wo.

17 -Yō 'dhō 'kεε pē 'a- □blεε' -na zlōō bhē 'yaa pē 'ō Dēme -zo 'kun -wun 'ka -a 'ka. 'Ö □ya kē □ne -tosiadhe □suu'- □ne, 'ma kē -a 'gü, kō a -dho n -de sü □va 'ō 'a 'wun □blεε □ne 'blōnmε 'wun □blεε.

18 □Dhe 'ō -kē □ne με -nu 'wo to -wo wo -de -sü □va mēbheedhe -pē -wun 'gü bhē kō -mē 'a dō -a -go 'ō ma -de 'pō 'maa n -de 'sü □va bhē □εε?

19 Μεα-, με 'ka 'kpaakpa 'ō 'ka ka □kwaa 'blōnmε -nu -zü 'wo wo -bha 'blōn- -zōn ka -dhē bhē, -ka ka 'gü dō -a -bha 'gbee-!

20 Bhii -yō ka -dhē -sē kō με -nu -wo ka □nuadhe -kē wo, kō -wo ka -bha □naō -nu 'sü 'kpaan, kō -wo ka -püō, kō -wo □taa'- ka -gen -ta, kō -wo lē- kpō ka -ta.

21 Ka -bha lē- -wun kun bhē □a! □Faan' yaa kē yi -go kō 'yiēn- 'wun □suu'- -nu 'wo bhē -an kē bhē yō -mü.

-Ka ka 'to 'to ma □ga 'a 'dhoē- 'blōn- -wun □blεε' bhē! □Ya kē □ne με -yō -dhō

kö -yaan ö -de 'sü □va kö ma -de 'pö a -dho -a kē 'pö.

²² A Eblö mi 'ka □ne -an 'dhö. A Izlaelö 'nē 'ka □ne -an 'dhö. A Ablaamö □suu' -ta 'ka □ne -an 'dhö.

²³ -Wo wo -de -kē yuö -kē Klito -dhē -mē 'ka; -ka dɔ, 'blɔɔnmε 'dhoë- 'wun □blεε' -: 'Ö □ya kē □ne Klito -bha yuökēmε -mü -an 'ka, kö ma -de 'pö a -mε 'ka 'a □ziē' -an -ta; -wo n -zuö -kanso 'gü -kplawo, -wo n -ma □va 'ö □ziē' -an -ta; a -bɔ ga -dhe -bha -kplawo,

²⁴ Zuifö -nu -wo -klaa -yaan 'gɔɔ- -yaaga 'ö ga 'sɛisiē -sü n -ma -gwaa 'soodhu -zē.

²⁵ Wlɔmē -mε -nu -wo n -ma -gwaa -yaaga -zē; □wa n -zuö -guö 'ka do kö -waan n zē; 'yitagɔ -yö -wüü n 'ka -gwaa -yaaga -zē, 'a -dhekpaaɔyi do waa- gbeng -yi do -kē yiö do.

²⁶ 'Ö 'ta □plēzē 'a- sü bhē 'a bɔ ga -bha mε yö -dhe -nu -bha, 'wo -kē 'yi -bha pa -sü -nu, kēpēyaamε -nu, n -de -sɛgümε -nu 'wo Zuifö -nu waa- -a mε -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -bha n zē -dhe -kē wo -sü -nu, ga -bha mε yö -dhe 'ö pödhε -nu 'gü -nu, ga -bha mε yö -dhe 'ö 'yēnng □taa -dhe -bha -a 'gü -nu, ga -bha mε yö -dhe 'ö 'yoo -ta -dhe -nu 'gü -nu, waa- ga -bha mε yö -dhe 'yö bɔ n dheglu □suazē -ta -nu, a -bɔ -an 'plε 'gü.

²⁷ A yuö 'gbegbe -nu -kē; 'ö 'a bɔ 'güandhe 'gbee- -nu 'gü; 'ö- 'bhaa -nu □ya kē 'maa yi zē, 'ö din -nu, 'yi mü -dho -nu -wo n -kē. -A 'bhaa -nu □ya kē -wo n 'gbee- -ta -bho -nu wo 'ö 'a to din 'ka □plēzē wo; 'nεnε -nu -wo n -kē, bhii so yaa kē n -gɔ.

²⁸ 'Ö □ya kē 'ö n □zuö' -yö to zlöö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuē- -sü 'saadhö -wun 'gü. N 'dhi yaa -mɔa -bha kö -yö bɔ -a 'plε 'gü.

²⁹ □Ya kē □ne □faan' -yö yēn -na mε 'bhaa 'gü, kö ma -de 'pö □faan' -yö yēn -na n 'gü. □Ya kē □ne mε 'bhaa □ya 'wun yaa kē, -yö -mē n 'ka □duö.

³⁰ 'Ö □ya kē □ne 'ma- pö 'a n -de 'sü □va kö a -dho n -de sü □va pē 'ö 'a 'tēētē -a 'gü bhē -a -wun 'ka.

³¹ -Zlan kwa Dēmε Yesu Dē 'ö 'dhuē- 'dho -a 'tɔ -ta □toēpö 'ka bhē yö gia- -ya □dɔa' □ne n 'ka □sua kē.

³² -Ka dɔ 'dhe! A -kē Damasö 'ö 'sɛdē 'ö -kē yuö kē -dhiadhö -gludē Aleta 'dhiö bhē, 'yö 'yan -to 'kɔ -bha -mε -nu dɔ -da plöö 'kodhi -bha kö -waan n 'kun.

³³ 'Kεε mε -nu -wo n -ya □kpasen 'gü 'wo n bɔ böü- 'kplong 'ö □niē pö- -zü bhē -a -du do -bha 'wo n □yɔɔ -a □zlöö □zian'. -Kɔ bhē □ne 'a dhaa -a -gɔ.

12

'Yanpiöpē waa- pē -nu 'wo dho kē 'ö -Zlan -ya -zɔn Pɔlö -dhē

¹ -De -sü □va -sü 'yaa -sē 'kεε -ka dɔ! 'Dho 'a 'dhoë- -de kē bhē. 'Yanpiöpē waa- pē -nu 'wo -kē -bin -sü 'ka 'ö Dēmε -yö -we -a -bha n -gɔ kö 'aan- -an yö bhē a 'dhoë- -wun □blεε' -bhē.

² Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε do 'ö -Zlan -ya sü 'ö dho -a 'ka dhang- kē -yaaga -naa 'gü, a- -dɔ. -Yö -kē 'dhö -a -kwe 'gɔɔ- do ö ga -yiisiē -mü □dεε; (kö kē- wo □ne, -da 'pö- wo dhang- 'gü 'iin kö 'yanpiöpē 'kpaan 'pö- yö ee; -Zlan do □ne 'ö ö -bha pē dɔ).

³ 'Kεε gɔɔn- bhē -yö -da 'ö dho 'tεεpadhe 'ö -Zlan 'piö -a -bha. (A- -pö 'zü □ne, kē- wo bhē -da 'pö- wo, 'iin 'yanpiöpē 'kpaan 'pö- yö ee; -Zlan dosen □ne 'ö ö -bha pē dɔ.)

⁴ 'Yö -dhe bhē -a 'gü, 'ö -wo 'ö yaa -mɔ -bɔ -a 'piö -sü -bha 'ö- ma. -Wo 'ö bhē, -wo 'ö mε 'ö □tun ö 'sɛbun 'gü, 'waa 'we -a -bha -a -gɔ kö -ya pö yö -mü.

⁵ A -dho n -de sü □va gɔɔn- 'ö bhē -a -wun 'gü, 'kεε n 'ka 'dho n -de sü □va n -de -wun 'gü, -a 'ke yaa kē pē 'ö 'a 'tēētē -a 'gü -a -wun 'gü.

⁶ 'Ö □ya kē □ne 'ma- pö 'a n -de -sü □va, kö 'blɔɔnmε 'yaa -mü n 'ka, bhii pē 'a dho -a pö bhē 'wun gia- -mü. 'Kεε 'maa- 'piö kö 'a n -de 'sü □va. Bhii 'maa- 'piö kö mε □ya n -ga n pö -pē -bha, 'a kē -a -zo 'piö □va 'a ziē -kɔ 'a- pē -nu kē -na 'ka 'iin 'a -Zlan -wo pö -na -a 'ka bhē -a -ta.

⁷ -A -kē 'dhö -sü 'ka, -yö kē 'dhö kö □kun 'a dho pa -de -sü □va 'ka 'wun 'gblüünzē -nu 'wo- yö -dhegbēadhε 'gü n -dhē bhē -a -wun 'gü. 'Ö- -wun 'gü, 'yua 'dhiözē do -yö nu n -ta □ne pē 'wo- pö Satan -bha

-naoɔmε -mü 'kpa -a 'dhö. □Ya kë 'ö nu n -ta kö □kun 'a dho pa -de -sü □va 'ka.

⁸ A -bhea Dεmε -dhë -gwaa -yaaga -zë 'yua bhë -a -wun 'gü, 'ö 'a- -dhe -a -gɔ kö -ya bho n -ma.

⁹ 'Ö- -daa -kë n -gɔ 'ö- pö: «Ma 'glusë 'a- -kë ü -dhë 'ö bhë tɔɔ pë 'ö ü -bha -wun 'dhoë- -bha. Bhii a ma 'piigbeedhe -kë ü □kwaa' 'töng 'ö □faan' 'yaa- 'ka ü -gɔ bhë -a 'ka.» □Dhe 'ö 'dhö kö a- 'piö n □zuöga 'ple 'ka kö 'a n -de 'sü □va n -ma -kë 'tëetë -wun 'gü; -yö kë 'dhö kö Klito -bha 'piigbeedhe -yö kpa n -ta.

¹⁰ Pë 'ö -kë 'ö n □zuö' 'glu -yö -dhi n -ma -kë 'tëetë -sü, 'si -nu 'wo- bho -na n -gɔ -nu, □zuö' -kaan 'kuë- -wun -nu, 'klobhodhe -nu, □zuö' -bha 'zëzëdhe 'kun -sü -nu 'ö 'wo nu -na n -ta Klito -wun 'gü bhë 'ö bhë; bhii 'ö tɔɔ 'töng 'ö 'ma kaa 'tëetë, 'töng bhë 'ö 'a □kaa' □faanzë (bhii kö n -klu -sü -mü -a -bha.)

'Suö -bha -da 'ö- wo Pölö 'gü Kolentö -mε -nu -wun 'gü

¹¹ Ka- -yö bhë □aa. Ka □ne 'ka- -kë 'ö 'a 'wun □bleε' -na □ne 'blɔɔnmε 'wun □bleε bhë. Ka □ne 'ka dho n -ta za dɔ -be. Bhii 'kö -kë □ne 'maa pë gbε 'ka, yaa kë □ne pë 'wo- pö 'maa pë gbε 'ka ka -bha bɔmε -nu -wungbeezë -nu 'wo bhë -an 'sɔɔ yö kun.

¹² N këyuö -nu 'wo- -zɔn □ne Klito -bha bɔmε -mü n 'ka bhë -a 'ple -yö -kë ka ziën ma □zuösaadhε 'ka. -Yö -kë 'dhö □duakëpë -nu 'gblüünzë -nu waa- dhidhaapë -nu -an kë -sü 'ka.

¹³ 'Wun □ne -a -mlë 'ö ka 'kun -kɔ -yö -kë -a 'gü ya, 'ö yaa kë □ne Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü -nu 'wo to -an 'dhö -a 'ke yaa kë, kë 'ö n 'ka- wo ka -kɔ -ta bhë -a 'ka εε? □εε, kö ka -bha 'gën □yö -së; -ka ziö n -ta!

¹⁴ -Ka n -ga, n -mɔa 'gü -sü -mü kö 'aan- nu ka □plöö -gwaa kë -yaaga -naa wo; 'kεε n 'ka 'dho kë ka -kɔ -ta; ka gia- -de □ne 'ö n -ma -wun 'dho ka -bha; n -ma -wun 'yaa 'wëü- -bha. Bhii pë □ya kë 'ö -kë yö kun 'ö tɔɔ 'në -nu □ne 'wo 'wëü- □mεε kö -waan dɔa wo -mε -nu -gban -gɔ. 'Kεε -an -mε -nu -mü □zian'.

¹⁵ □Ya kë ma -zë n -ma 'ka, pë 'ö n -gɔ -a 'ple -bha -dho ka -wun 'gü -sü, 'ö ma gia- 'a kpa -a -bha, -yö n □zuö' 'glu -dhi; 'ö □ya

kë □ne 'ma ka -dho kë □ne -kɔ bhë -a 'dhö, n -dho 'ö ka 'gü bhë yaa 'dho kë □va □a?

¹⁶ □Ya kë 'dhö, ka gia- ka -dho -a pö 'maa ka -kɔ -ta kö n 'gbiin- -yaan 'dho ka kë. 'Kεε mε 'bhaa -yö -dho ziö 'wun bhë -a 'piö ka -dhë □woë' □ne -gleng 'a- -kë kö 'aan- ka 'kun □sua -wun -nu 'a 'dhoë- kë ka -gɔ bhë -a -wun 'gü.

¹⁷ Mε -nu 'ö 'a -an bɔ ka -dhë 'ma bhë, -a mε 'bhaa -nu -wo □naɔ -sü ka 'gü a?

¹⁸ A -bhea Titö -dhë kö -yö nu ka □plöö; 'ö dhegluzë do 'ö 'ka- dɔ, 'a- yö -a 'piö. Ka -dho -mɔa -bha 'ö 'ka- pö Titö -yö □naɔ -sü ka 'gü a? Yö 'dhö, ma 'dhö, yi 'wun kë -kɔ waa- yi 'ta 'sü -kɔ waa kë do 'pö bhë □ee?

¹⁹ -Yö -dho kë ka □zuö' 'piö □ne, -a -dhe □ya □glɔɔ, 'ö 'yi- 'piö kö 'yi yi -de bho 'wun 'gü ka wö 'dhiö. 'Kεε -abi! Yi 'wun -bleε □ne -kɔ 'ö -'ka Klito -dhë -së -Zlan wö 'dhiö bhë -a 'dhö, 'ö 'wun -nu 'wo 'dhö bhë 'yi -an □bleε ka -dhë 'dhö, dhegluzë -nu, kö 'kaan- □kpea'- -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü.

²⁰ Pë 'a -ya -a □wuën' 'ö tɔɔ kö □kun 'ö nu 'a 'dhoë- wo ka □plöö 'ma 'ö 'a ka yö □ne -kɔ 'ö 'maa- 'piö kö 'a ka yöë bhë -a 'dhö, 'ö ka -de 'pö 'ka n -ga gbε. Pë 'ö- 'suö -yö n -kë 'zü 'ö tɔɔ kö □kun 'a -dɔn bho -sü waa- □druei kë -sü -nu oo, -naazuëdhe kë -sü waa- 'wun kë -sü 'wo □zië' wo 'bha -ta -nu oo, 'si bho -sü -nu waa- -zuö dɔ -sü 'ö 'wun yaa -kë 'kuë -sü 'dho -a 'gü oo, -de -sü □va -sü waa- pë 'ple -kaan 'kuë -sü -an yö 'ma.

²¹ Pë 'ö- 'suö -yö n -kë 'ö tɔɔ a- 'piö kö n -ma -nu ka □plöö -sü mε 'ö 'dhoë- kë □ne, kö □kun 'ö n -ma -Zlan -yö n -gɔ dho sia- 'ö lë- -yö 'kpo n -ta ka wö 'dhiö, 'ö 'a 'gbo bɔ medhevadhε 'wo -da pë yaa -nu 'gü 'ö 'waa- 'piö kö 'wo 'go wo -bha -dhuupë -wun -nu, -an -bha □sɔɔn kë -sü -nu waa- -nëng pë 'ple -bha -sü -nu 'wo -an 'gü 'ö 'waa wo □kwaa'- -an -wun -zü bhë -an -wun 'gü.

13

-Zobüöwo -kaanta waa- □wekadhe

¹ -A -gwaa kë -yaaga -naa 'ö □ne kö 'a nu ka □plöö. 'Wun -dɔ mε -bha -sü 'ö dho kë, -a □goo- -nu -dho kë □ple 'iin -yaaga □ne -kɔ 'ö pë 'ö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü 'ö- pöë bhë -a 'dhö.

² -Zo -büö -wo do -yö n -gɔ kö 'aan- pö me -nu 'wo ɔsoon yaa -kë 'dhiö 'saadhö waa- me -nu 'wo to -an -dhë. Ma -nu ka ɔplöö -sü ɔple -naa 'ö -kë bhë, a- 'bhaa -blɛɛ. 'Kɛɛ a- 'piö kö 'a- ɔblɛɛ' 'zü, ɔdhe kë ɔne 'maa ka ziën bhë; 'ö tɔɔ n -ma nu -sü 'ö 'dhoë- kë zlöö bhë, me gbe 'ka dho dha n -gɔ.

³ ɔDhe 'ö -kë ɔne ka- 'piö kö 'ka Klito -bha 'wun ɔblɛɛ'- -bɔ n -ta -sü 'ka bhë 'ka-yö bhë, kö ka -dho -a yö. Ka wö 'dhiö, Klito 'yaa me 'ö ɔfaan' 'yaa- 'gü -a 'ka. -Yö 'ö -bha 'piigbeedhe -zɔn ka ziën.

⁴ Pë 'ö -kë 'ö tɔɔ ɔdhe 'wo- do -na -gaatalü -bha ɔfaan' yaa kë -a -gɔ, 'kɛɛ -yö -kë -a 'gü -sü kë -na -Zlan -bha 'piigbeedhe ɔkwaa'. Yië- Klito -nu yi -bha -kë do -sü 'gü, ɔfaan' 'yaa yi -gɔ 'kɛɛ yi -nu yi -bha -kë -a 'gü -sü -yö -dho kë ka -wun 'gü, -Zlan -bha 'piigbeedhe ɔkwaa'.

⁵ -Ka ka -de -bɔ 'wun -nu 'gü -kɔ -ga, 'ka -dhe -ga -a 'gü -së 'ka; 'ö ɔya kë ɔne -zo -yö -Zlan -bha -sü -yö ka -gɔ, kö 'kaan- -a ɔtɛi' dɔ ɔne Yesu Klito -yö ka 'gü. 'Yö ɔdhe 'ka ka -de 'piö -ga bhë, ka mü -kɔklë ɔɛ? -A 'ke ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë, 'ka -yö sia- -kɔ do kö yö.

⁶ 'Kɛɛ -yö n 'gü ɔne 'kaa yi 'sü ɔne me -nu 'ö -an -bha -zo yö -sü bhë 'waa- -gen -gban -kɔ dɔ -an 'dhö.

⁷ Yi -bhɛa -Zlan -dhë -yö kë 'dhö kö -kun 'ka dho 'wun yaa gbe kë. 'Yië- 'piö kö pë 'yi- kë -me 'ka, 'yi yi -de ɔzuan'; 'kɛɛ pë 'yi- 'piö 'ö tɔɔ 'ka 'wun -së kë -sü 'kun 'gbee- 'kö -kë ɔne yi -zë yi -kɔ 'yaa -mɔa -bha kö yö -mü.

⁸ 'Ö bhii ɔya kë ɔne 'ka 'ta 'sü -Zlan -bha 'wun giagia 'gü, yi 'ka dho pë 'kpaan kë; pë 'yi dho -a kë ɔzian' 'ö tɔɔ -a me 'yö- 'piö.

⁹ ɔYa kë ɔne yi -zë ɔfaan' -yö 'go -na yi 'gü, kö ka -zë ka 'gü -yö kë -na 'gbee-, yi 'glu -yö -dhi. -A -kë 'dhö -sü 'ka pë 'yi- -dhe yi -bha ɔbhɛa' -sü 'gü -Zlan -gɔ, 'ö tɔɔ ka -bha 'wun 'ple -yö kë -Zlan 'gludhi -wun 'ka.

¹⁰ Pë 'ö -kë 'ö 'a -ya ka 'ka ɔgbiin 'ö 'sëedhe ɔsuu'- ɔne 'a- bɔ bhë -a -gen ɔga bhë, -yö -kë 'dhö kö 'töng 'a dho kaa ka ɔplöö bhë, kö ɔkun 'a dho pë 'ö Dɛmɛ -ya pö 'a- kë bhë, 'a dho ka kun -a 'ka 'gbee-. Bhii -ya -kë 'dhö kö 'ka ɔkpɛa' -zo -yö -a

-bha -sü 'gü; yaa- kë kö -yaan ka 'gü ɔsiö'-.

¹¹ Dhegluzë -nu, -wo 'ö n 'dhiö dho to -a -ta 'ö tɔɔ 'ka kë ɔzuögludhi 'gü; -ka 'dho ka 'dhiö -Zlan -zo 'kun -wun kë -sü 'ka, -ka ka 'ko -nu ɔfaan' 'më. Ka ɔzuö' -yö kë do, 'ka -tosiadhe kë ɔzuöyagluu 'ka. -Ya kë 'dhö -Zlan 'ö -dhɔzë 'go mü 'ö ɔzuöyagluu nu me -nu -dhë bhë, -yö -dho kë ka 'piö.

¹² -Ka -mɛɛ -nu kë ka 'ko -nu 'ka -së 'ka -dho 'gü dhegluzë -dhe -kwaa. -Zlan -bha me -nu 'saadhö 'wo 'nö ɔwa 'we kaa ɔduö.

¹³ 'Glusë 'ö kwa Dɛmɛ Yesu Klito -ya -kë ka 'ka bhë, waa- -kë do -sü 'ö -Zuu 'slööslö -ya -nu ka -dhë bhë, -dho 'ö -Zlan -ya -kë ka 'ka bhë, -wo 'to ka 'saadhö ka 'piö.

**'Sëedhε 'ö Pölö -ya bɔ
-Zlan -bha mε -nu 'wo
Galatö
-sε -an -dhë bhë 'ö □nε**

□Wekadhe

¹ Ma Pölö, 'ö n -ma -kë Yesu Klito -bha bɔmε 'ka -sü bhë 'ö yaa kë □nε bɔ 'a- wo mε -ta 'iin mε 'ö n -ya, 'kεε 'ö sü Yesu Klito waa- kwa Dë -Zlan 'ö- bho ga 'gü -an -ta bhë, ma □nε 'ö 'sëedhε 'ö □nε 'a- bɔ ka -dhë.

² Dhegluzë -nu 'wo 'nö -wo -kpa yi -bha, 'ö 'sëedhε □nε, yi -nu 'yi- bɔ Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'ka Galatö -sε 'gü ka -dhë □woë' □nεε:

³ Kwa Dë -Zlan waa- kwa Dëmε Yesu Klito -wo 'glusë kë ka 'ka, 'iin kö -wo ka gbaa □zuöyagluu 'ka.

⁴ Klito gia- -yö ö -de -nu kö 'kwa dha kwa -bha □soon yaa -nu -gɔ, kö -yaan kwa bho pë yaa -nu 'wo 'kpongtaa □dεε -an kwεε □nε -kɔ 'ö kwa Dë -Zlan -zo 'kun -wun 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö.

⁵ □εε, 'tobhɔdhe -yö kë -Zlan -bha 'ka □toëpö 'ka! Amen.

'Wuntaɔsë giagia

⁶ 'Wun 'yö n 'te 'tun -wun giagia 'ka 'ö □nε: Kö -yö -kë □dhë 'ö 'ka -kan 'zodhö -Zlan 'ö ka □dhɔɔ -kë Klito -bha 'glusë □paa' bhë -a -bha 'ö 'ka □dhië 'wun -taɔ gbε 'piö ee?

⁷ -A -de 'wuntaɔsë 'bhaa gbε 'yaa 'dhö. -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ mε -nu -wo -dhö, 'wo- 'piö kö 'wo ka dɔ -gbɔudhö, bhii -wa 'piö kö -wo Klito -bha 'wuntaɔsë bho pin □taa.

⁸ A- -pö ka -dhë: Kö □kun 'ö 'ka mε gbε -bha 'wuntaɔ gbε □blεε' -wo -dhe 'wun gia- -A -de, 'kö -kë □nε -Zlan -bha bɔmε do -mü 'ö go dhang- 'gü, 'ö nu, 'iin yi -de □nε 'yi nu 'ö 'yi 'wun -taɔ gbε 'ö 'yaa- mε 'yi- □blεε ka -dhë bhë -a 'ka 'yi- □blεε, 'dhangga -yö yi 'kun.

⁹ Pë 'yië- □blεε'- ka -dhë do yö -mü; 'kεε a- 'piö kö 'a ziö- 'gü do ka -dhë □nεε: 'Wuntaɔsë 'ö 'yaa- mε 'ö 'ka -we -a -wun

-bha bhë -a 'ka, mε 'ö □yaa- -wun □blεε'- ka -dhë, 'dhangga -ya 'kun.

¹⁰ Kë- wo 'dhö bhë, yaa kë □nε n -de 'tɔ 'a- □mεε' -na bhë. -Zlan □nε 'a- kë -na □zian' kö n -wun 'yi -yö 'kan -a 'dhi bhë. □Ya kë 'dhö, kö -a kë 'pö 'a- wo -na kö 'aan- kë mε -nu 'yan 'dhiö -së 'pö bhë □ee? □Ya kë □nε -yö 'dhö -bezë kö n 'ka kë yuö -kë Klito -dhë -mε 'ka gbɔ □nε bhë 'sa.

Pölö -bha -kë Dëmε -bha bɔmε 'ka -kɔ

¹¹ N dhegluzë -nu, a- -pö ka -dhë: 'Wuntaɔsë 'a- □blεε' -na bhë, mε 'bhee- -de -gɔ -zotadhe 'yaa -mü.

¹² Yaa 'go mε gbε kwεε kö -yaan -a nu n -dhë 'iin mε gbε kun 'ö n □daan -a 'ka; 'kεε Yesu Klito □nε 'ö 'dhe bho -a -ta n -dhë.

¹³ Ka gia-, -kɔ 'a □kaa' kö a □tun -klu -sü 'ka Zuifö -nu -bha □bhεa' -kɔ -bha bhë ka- -wun -ma; 'ö -kɔ 'a -kë 'wun □wɔa' □dhia □faan' 'ka -Zlan -bha mε -nu -ta kö 'aan- an 'gü □siö' bhë 'ka- □tei' dɔ.

¹⁴ 'Töng bhë -a 'ka, n 'bhamε -nu 'wo -kë Zuifö 'ka 'pö bhë, a -kë 'gbεε -an -bha, Zuifö -nu -bha □bhεa' -kɔ 'gü. N □zuö' -de -yö -luu yi 'bhεma -nu wɔ -kɔ -wun 'gü.

¹⁵ 'Kεε -Zlan -bha 'glusë 'gü, -yö n -sü 'ö n -ya -de -ta, -a -de kö a □tun n dhe 'guu, 'yö n □dhɔɔ -kë kö 'a yuö kë ö -dhë.

¹⁶ 'Ö □dhe 'ö yi 'ö- -ya kö 'wuntaɔsë 'ö -gban -a Gbö -bha bhë, -yaan -a -ta 'po n -dhë kö 'aan- -wun □blεε'- mε -nu 'waa Zuifö 'ka -an -dhë bhë, 'ö □ya -lo, n 'ka 'dho mε gbε 'piö kö -yaan n □kpaɔ,

¹⁷ 'iin n 'ka 'dho Zeluzalemë, mε -nu 'wo -kë Yesu -bha bɔmε -nu 'ka n 'dhiö bhë -an 'piö kö -waan n □kpaɔ. 'Kεε □dhe 'a go mü a -dho vεedhö Alabi -sε 'gü □zian' (n 'sloo 'ka); 'ö □dhe 'a go mü, 'a dho Damasö.

¹⁸ □Dhe 'ö -kwεε -yaaga □ya ziö, 'a dho Zeluzalemë kö yië- Pιεε 'yiën- -kpën yi 'kuë- 'yiën- yi 'ko dɔ. 'Ö yi -nu 'yi 'dhɔɔgɔ □plε -kë yi 'kuë- mü.

¹⁹ Yesu -bha bɔmε 'bhaa gbε 'a dho -kpën -a -bha 'ma 'zü yaa -kë -dhö -a 'ke yaa kë kwa Dëmε dheglu Zakö 'ka.

²⁰ Pë -nu 'a -an -ya 'sëedhε □nε -a 'gü bhë, 'wun gia- -mü; -Zlan -de -yö n □goo- 'ka.

²¹ □Dhe 'ma 'go mü, a -dho Sili -sε waa- Silisi -sε -an 'gü -dhe -nu -bha.

²² 'Töng bhë -a 'ka, kö Klito -bha me -nu -dho 'kuë- -sü 'wo Zude -se 'gü bhë, -an 'yan yaa -kpen n -ma □kun.

²³ Pë do 'ö -da -an 'toudhö 'wo- do 'ö töo -wa -pö 'ö bö -na me -nu 'dhii do do 'ka □neε: «Me 'ö -kë 'wun wo □dhia -be kwa -ta 'wuntaosë -wun 'gü bhë, yö □ne 'ö 'wuntaosë 'ö -gban -zo -yö Yesu -bha -sü -bha bhë 'ö- -wun □bleε' -na zlöo bhë; 'keε kö -yö -kë 'slë □suu' - 'saadhö □meε' □dhia -be kö -yaan -an 'gü □siö'-.»

²⁴ 'Ö □ya kë 'dhö, 'wo -Zlan 'to -kë □va n -wun 'gü.

2

Pölö -bha -dho Zeluzalemë -gen

¹ □Dhe 'ö -kwe 'göo- do ö ga -yiisië □ya ziö, a -ye n 'zü 'a dho Zeluzalemë -dëüwo, yië- Baanabasö yi 'ka, 'ö 'a Titö kpa n -ma.

² 'Dho 'a- wo bhë 'ö töo -Zlan □ne 'ö- pö n -dhë 'dhö. 'Yö □dhe 'a dho 'a -lo 'ma, 'ö yië- 'dhiö -sü me 'ka -me -nu 'yi -ya 'kuë- -kë yi 'sloo 'ka, 'ö 'wuntaosë 'a- □bleε' -na me 'waa Zuifö 'ka -an -dhë bhë, 'ö- -gögo -nu 'wo- -ta, 'a- sü 'a- □bleε -an -dhë; -yö -kë 'dhö kö yi -nu yi -wo -yaan kë -a 'gü do, □kun -kë 'ö ma yuö -nu dho to 'kpaan.

³ 'Keε Titö, 'yö -kë n 'piö, 'yö -kë Glëkö 'ka bhë waa- 'gbee- -ta bho kö -yaan 'dho 'böng.

⁴ 'Keε dhegluzë □suazë -nu -wo -kaan yi 'ka -yö kë 'dhö kö me -nu -waan 'dho 'böng, dhasü 'gbloo 'piö. Me -nu 'wo bhë, -wo -da yi ziën □ne -glunaokëme -nu 'dhö kö -potaasü 'ö yi -gö Yesu Klito 'gü bhë -waan -a 'piö -ga; bhii pë 'ö -kë -an -zo 'piö -be 'ö töo kö 'yiën- kë -an -ko □löö.

⁵ 'Keε yiëë 'töng 'bhe 'tee gbe nu -an -dhë, -yö kë 'dhö kö 'wuntaosë 'ö 'wun gia- 'ka bhë 'yiën- -a -wun 'to pin □taa ka -dhë.

⁶ 'Keε me -nu 'ö 'wo -kë □ne 'dhiö -sü me 'ka -me -nu 'dhö bhë, pë 'wo dho -a □bleε' -n -dhë -yaan kë pë -dëü 'ka yaa kë -dhö. -A -de pë 'wo- 'ka, n 'to -de yaa kë -a 'piö, bhii -Zlan 'yaa me -ga mebbehdhe bun -bha.

⁷ 'Keε -wa -yö □zian' □ne -Zlan □ya 'wuntaosë bhë -a -wun -lo n kwεε kö 'a- -wun □bleε' -me -nu 'waa Zuifö 'ka -an -dhë □ne -ko do gia- 'ö- -wun □bleε' -sü

tën -a 'ka Pieε -bha Zuifö -nu -bha 'ka bhë -a 'dhö,

⁸ bhii -Zlan -yö n -ya kö me -nu 'waa Zuifö 'ka bhë 'aan- kë böme 'ka -an 'piö □ne -ko 'ö Pieε □yaa' kö -yaan kaa böme 'ka Zuifö -nu 'piö bhë -a 'dhö.

⁹ Zakö 'dhö, Pieε 'dhö waa- Zan 'ö -an -ya 'ti -yö -kë □ne -göme -nu 'dhö bhë, wo gia- -wa -do □ne -Zlan -yö yuö 'ö -ya -sü 'ka -de -ta bhë -a -wun -tën n -ma. 'Yö 'wo wo -ko -so ma 'dhö, Baanabasö 'dhö yi kwεε, -a -zön -sü 'ka □ne yi -mō -sü 'ka -a 'gü do kö 'yiën- 'kan yi 'kuë- kö 'yiën- 'dho me -nu 'waa Zuifö 'ka -an 'piö, kö wo -zë -waan 'dho Zuifö -nu 'piö.

¹⁰ 'Yö 'wo- pö yi -dhë yi -zo -yö -büö wo -bha 'fεεme -nu -wun 'ka. Pë 'a- -de -kë yö -mü.

Pölö -bha -we Pieε -dhë -gen

¹¹ □Dhe 'ö Pieε -yö nu Antiosö, a 'wun -bleε -a 'ka me gbung 'gü 'ö töo -yö -kë 'wun □zaa' -sü 'gü.

¹² -A -kë 'dhö -gen töo: □Dhe 'ö me -nu 'ö Zakö -yö -an bö bhë 'ö waa -lo □kun, -yö -kë pë -bhö □dhia dhegluzë -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an 'piö; 'keε □dhe 'ö me -nu 'wo bhë 'wo -lo, 'yö -kan pë -bhö -an 'piö -sü -bha, bhii -yö -suö me -nu 'wo Zuifö 'ka 'ö 'wo bö 'wun 'ö -gban -dho 'böng -sü -wun -bha -a 'ka bhë -an -dhë.

¹³ 'Yö dhegluzë -nu 'wo Zuifö 'ka bhë, 'wo yö -ziö Pieε 'piö -sü -bha 'suö 'ka. Baanabasö -de 'pö -yö -to -an 'piö -an -bha 'suö bhë -a 'gü.

¹⁴ □Dhe 'a- yö □ne 'waa 'ta 'sü -ko kpengdhö kë -na □ne -ko 'ö 'wun gia- 'dhoë- 'ka 'wuntaosë 'gü bhë -a 'dhö, 'a- pö Pieε -dhë me 'ple wö 'dhiö mü □neε: «Bhi 'ü Zuifö 'ka, 'ö- -dhe □ya □glöo 'ö 'bhaa Zuifö -nu -bha töng □löo gbo -potaasü 'ö 'ü -gö 'wuntaosë -wun 'gü bhë -a -wun 'gü, -yö -kë □dhë 'ü- 'piö kö me -nu 'wo □ne -wo Zuifö -nu -bha töng □bhlë -ya 'zü ii?»

'Wun 'ö -gban dha -ko -bha

¹⁵ Yi gia- 'yi Zuifö 'ka 'yi bhöa, 'yiëë töng -lö 'gü -me -nu 'ka □ne 'segö gbe 'gü -me -nu 'dhö.

¹⁶ 'Keε yi -do □ne me -bha -kë kpengdhö -sü 'ö -Zlan wö 'dhiö bhë -yö -sü dosen -a -bha -zo -yö Yesu Klito -bha -sü -bha, yaa 'sü -a -bha töng 'kun -sü -bha. Yi -de 'pö,

pë 'yi- -kë kö 'yiën- □tun kë -na kpengdhö -Zlan wö 'dhiö yö kun tɔɔ tɔng 'kun -sü; 'kεε 'we 'yi- wo Yesu Klito -wun -bha 'ö 'yi yi -zo yö -a -bha bhë -a -wun -mü; 'ö tɔɔ mε gbε 'ka 'dho kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö ö -bha tɔng 'kun -sü -wun 'gü.

17 □Ya kë □nε yi 'ö 'yi- këdhε □mεε' -na kö 'yiën- kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö, yiëë- Klito -nu yi -bha -kë do -sü -wun 'gü bhë, 'yië kë □sɔɔnyaakεmε -nu 'ka, kö Klito □ya kë □sɔɔn yaa -gεn -gban -dhε 'ka; 'wun -yö □gɔa' -kɔ 'yaa kë 'dhö!

18 □Ya kë □nε pë -nu 'a- □wüü bhë, 'ma- pö 'a- do 'zü, kö kë 'pö 'a- wo 'wun -ma tɔng -ta -mε 'ka bhë □aa?

19 'Wun mε 'ö -gban tɔng -bha bhë, a ga -sü 'ka -a -gɔ, 'ö bhii □dhε 'maa tɔng □bhlë -ya bhë, tɔng -de gia- □ya za -lo n tuö, kö -yö kë 'dhö kö 'a -kë -a 'gü -sü kë -Zlan -bha 'ka. Yië- Klito □nε 'wo yi do -gaatalü -bha, 'yi ga bhë;

20 □ya kë 'dhö kö ma gia- 'maa -tosiadhe kë -sü 'gü gbɔ, 'kεε Klito □nε 'ö -tosiadhe kë -na n 'gü bhë. -Tosiadhe 'yö n -gɔ zlöö bhë, a- -kë -zo -yö -Zlan Gbö 'ö n -dhɔ -kë 'ö ö -de nu n -wun 'gü bhë -a -bha -sü 'ka.

21 N 'ka □duë -Zlan -bha 'glusë -dhë. 'Kεε □ya kë □nε mε -bha -kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö -sü -yö -bɔ tɔng -ta, kö Klito -yö -ga 'kpaan 'sa!

3

-Zoyösü waa- tɔng 'kun -sü, pë □ple 'wo bhë -a -mlë 'ö dhasü -yö sü -a -bha -ε?

1 'Öö, Galatö -mε -nu, 'kaa 'wun do □dhε! Dö 'pö ka 'bonkan bhë? 'Kεε kö ka 'ö 'ka bhë, Yesu -bha -ga -gaatalü -bha -sü bhë -a -wun -yö -bho 'kou ka -dhë 'papadhö ka 'yaan.

2 □Dhε' do 'kpaan -yö n -gɔ. -Zuu 'slööslö 'ö go -Zlan 'piö bhë -a yö 'ka- wo □nε, tɔng 'kun 'pö 'ka- wo bhë yö -mü 'iin 'wuntaɔsë -dhε 'pö 'ka- wo 'wun gia- bhë yö -mü -ee?

3 Ka -dɔ -gbɔudhö □dhë? -A zü 'ka- do -së 'ka -Zuu 'slööslö 'ka bhë, ka -dho -a 'dhiö to zlöö ka -de □faan' 'ka a?

4 'Wun -nu 'ka bɔ -an 'gü bhë, 'to 'pö 'dhoë- wo 'dhö 'kpaan bhë □a? Këpë 'yaa -mü 'sa!

5 -Zuu 'slööslö 'ö -Zlan -ya nu ka -dhë, 'ö -dhidhaapë -nu kë -na ka ziën bhë, tɔng 'pö 'ka- kun bhë yö -mü 'iin 'wuntaɔsë -wun 'ka- ma 'ö 'ka- -wun -dhε 'wun gia- bhë yö -mü ee?

6 -Ka -dhε -ga 'dhε! Pë 'ö □bεεn' -sü 'ka 'ö -gban Ablaamö -bha -ya -pö: -Yö ö -zo -yö -Zlan -bha 'ö -Zlan -ya yö mε kpengdhö 'ka; 'kεε kë- wo 'dhö bhë, -yö -sü -a -bha -zo yö -sü -bha.

7 □Dhε -kë 'dhö, -yö kë ka 'yaan □nε mε -nu 'ö -zo yö -Zlan -bha -sü 'dhoë- -an -gɔ bhë, Ablaamö gbö giagia -nu □nε 'wo bhë.

8 Pë 'ö □bεεn' -sü 'ka -ya -pö -Zlan -yö -dho mε -nu 'waa Zuifö 'ka -an kë kpengdhö ö wö 'dhiö, 'kεε -yö -dho sü -an -bha -zo yö -sü -bha; 'wunsë 'ö bhë 'yö- to 'dhiö 'ö- □blεε Ablaamö -dhë □nε: -Zlan -yö -dho bɔ ü 'gü 'yö 'dhuë- kpɔ 'sεgɔgüme -nu 'saadhö 'wo 'kpongtaa -an -bha.

9 'Wun bhë Ablaamö -ya -dhε 'wun gia-; 'yö -Zlan -yö 'dhuë- kpɔ -a -bha. Mε -nu 'saadhö 'ö 'wo 'dhoë- wo -zo yö -Zlan -bha, 'dhuë- -dho kpɔ -an -bha □nε -kɔ 'ö kpɔa Ablaamö -bha bhë -a 'dhö.

10 Mε -nu 'wo wo -zo yö -na tɔng 'kun -sü -bha bhë, 'dhangga -yö -dho -an kun. Bhii pë 'ö □bεεn' -sü 'ka -ya pö: «Pë -nu 'wo -ya -sü 'ka tɔng 'sëedhe -be 'gü bhë, mε 'ö yaa 'dho -a do □bhlë -ya, 'dhangga -ya 'kun.»

11 -A -de -a -ta -yö 'po -sü 'ka □nε mε gbε 'ka 'dho kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö ö -bha tɔng 'kun -sü -wun 'gü; bhii pë 'ö □bεεn' -sü 'ka -ya -pö: Mε 'ö 'dhoë- kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö ö -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü, -yö -dho -kë -a 'gü -sü yö.

12 'Kεε -kwa -dhε -ga -a 'gü -së 'ka; tɔng 'kun -sü -wun yaa 'go -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü. 'Ö tɔɔ pë 'ö □bεεn' -sü 'ka -ya -pö □zian' □nεε: Mε 'ö 'dhoë- tɔng □bhlë -ya ö 'ple 'ka, -a -bha -kë -a 'gü -sü -gεn 'godhe □nε 'ö bhë. ('Kεε kö 'pian do 'piö, □ya kë □nε kwa -kɔ yaa -mɔa -bha, kö 'dhangga -yö kwa -ta.)

13 'Dhangga 'ö -ya kwa -bha -be bhë, □ya -ya Klito -bha kwa pin □taa. -Kɔ bhë □nε 'ö Klito -yö kwa dhaa 'dhangga 'ö kwa kun tɔng -wun 'gü bhë -a -gɔ; bhii pë 'ö

□bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhε 'gü -ya -pö: *Με 'oo με 'ö 'wo- do -gaatalü -bha, kö 'dhangga □yaa- 'kun.*

14 -Yö -kë 'dhö kö 'dhuë- 'ö -Zlan -ya 'to go Ablaamö -dhë ('ö -gban Yesu -wun -dhë 'wun gia- -sü -bha dhasü -wun 'gü) bhë -yaan nu 'pö με -nu 'waa Zuifö 'ka -an -dhë -bo Yesu Klito -ta -sü 'ka 'iin kö kwa -bha -zo yö -sü 'gü kö -Zuu 'slööslö 'ö -Zlan -ya 'to go kwa -dhë bhë, 'kwaan- yö.

Tong waa- pë 'to 'go -wo -an do -ko

15 N dhegluzë -nu, -ka ka 'to 'to 'dhε! 'Wun □zuan' do □ga □nε: □Ya kë □nε gɔɔn- do -yö ö -bha 'wun -kaanta -nu □blεε' -na -mo 'kuë -sü -zë 'ka, με gbe yaa 'dho kë -dhö kö -yaan yö züë- 'iin kö -yaan -wo 'waa gbe -zuö -a -ta.

16 □Ao! -Ka do! -Zlan -yö ö -bha pë 'to -go Ablaamö 'dhö waa- ö □suu'- -ta -në -an -dhë. Pë 'ö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhε 'gü yaa- pö: *Kaa- ü □suu'- -ta -në ka -dhë □nε □dhε 'wo- pö -a -bha 'kpa με □plëezë -mü -a 'dhö. 'Kεε -ya -pö: Kaa- ü □suu'- -ta 'në ka -dhë. □Yaa- pö 'dhö kö -ya -pö με dosen; με dosen bhë 'ö tɔɔ Klito.*

17 'Ma- pö 'dhö kö a- -pö: -Zlan -yö pë 'to 'go -wo -nu (Ablaamö -dhë), 'yö- pö -yö -dho to pin □taa. Tong 'ö nu kö -kwe □këng' -yiisië 'ö -ko -yaaga □ya ziö bhë yö 'pö 'yö dho -Zlan -bha pë 'to 'go -wo bhë -a yö züë- kö -yaan -a -bha pë 'to 'go -wo -nu 'to 'kpaan bhë □ee?

18 'Kεε □ya kë □nε gbaɔ 'ö -Zlan dho -a nu □nε -to με -go -pë 'dhö bhë □ya 'sü tong -bha kö yaa 'sü pë 'to 'go -wo -bha gba □nε bhë 'sa. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë 'to -go με -dhë -pë bhë □nε 'ö -Zlan -yö bo -a -ta 'yö ö -bha 'glusë -kë Ablaamö 'ka.

19 □Dhε -kë 'dhö □nε tong -yö -do -më -wun 'gü i? Nu 'ö tong -ya wo 'ö -daa -ta bhë, -yö -nu 'dhö kö 'wun -nu 'waa -Zlan -zo 'kun -wun -zian -ta bhë kö -yaan kë kö με -nu -waan do, -yaan kaa 'dhö -bezë -yaan 'dho -yaan yöë Ablaamö □suu'- -ta -në 'ö 'wun -yö -gban -a -bha 'ö 'wo- 'to go bhë, -a -bha nu -sü -bha. -A -de -Zlan -yö -bo ö -bha bo με -nu 'gü 'ö tong do, 'ö με do -ya -wun -lo με -nu -bha;

20 'kεε -dhε 'ö -Zlan 'dhoë- ö -bha pë 'to go (Ablaamö -dhë), yaa bo με gbe 'gü.

Tong -da -gen

21 Kë- wo 'dhö bhë, kë 'pö tong -ya wo -do -Zlan -bha 'to 'go -me -dhë -pë -go 'yënnε -pë 'ka bhë □a? Yaa 'dho kë 'dhö 'dhε! 'ö □ya kë □nε tong -yö -kë -dhö 'ö με -nu -wo bo -a -ta 'wo -kë -a 'gü -sü yö kö με -yö -dho -moa -be -yö kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö tong 'kun -sü -wun 'gü.

22 'Kεε pë 'ö □bεεn' -sü 'ka -ya -pö, 'kpongtaame -nu 'töüdhö -wo □soon yaa -bha 'piigbeedhε □löö, -yö kë 'dhö kö gbaɔ 'ö -Zlan -ya 'to go bhë -yö kë με -nu 'wo 'dhoë- wo -zo yö Yesu Klito -bha bhë -an -dhë.

23 □Dhε 'ö □tun -be kö -zo -yö Yesu Klito -bha -sü 'tong yaa -lo □kun, kwa -kë tong -go -kanso 'gü 'ö toë 'dhö 'ö -zo -yö -Zlan -bha -sü -yö yöë plaan.

24 Tong -bha -kë 'yan -to kwa -bha -me 'ka -gen 'ö □kaa' bhë ö □ga bhë. 'Yö- □kaa' 'dhö 'ö dhoë 'ö yöë yi 'ö Klito -yö nuë 'ö 'kwa □kaa' kpengdhö -Zlan wö 'dhiö kwa -bha -zo yö -sü -wun 'gü bhë -a -bha.

25 Zlöö □nε, -zo -yö Yesu Klito -bha -sü 'tong □ya -lo. Pë 'ö ö 'yan to kwa -bha -be bhë, 'kwa- -ko □löö gbaɔ.

26 Ka 'saadhö ka -bha -kë -Zlan -bha 'në -nu 'ka -sü -yö -bo ka -bha -zo -yö Yesu Klito -bha -sü -ta.

27 'Ö tɔɔ kë- wo bhë ka 'plε 'töüdhö -wo ka -bo yö kö kaa- Yesu Klito -nu 'kaan- kë do; 'go mü 'zü, 'ö 'ka -tosiadhe -dëü 'ö Yesu Klito 'gü bhë, 'ka- -da ka -bha.

28 □Ya kë 'dhö kö -nii gbe 'yaa Zuifö -nu waa- με -nu 'waa Zuifö 'ka -an ziën; 'yaa □nua -nu waa- με -nu 'ö -potaasü 'dho -an -go -an ziën; 'yaa gɔɔn- -nu waa- dhoo -nu -an ziën. Ka 'saadhö ka -kpa 'kuë- -sü -mü do Yesu Klito 'gü.

29 □Ya kë □nε 'ka kë Klito -bha 'ka kö ka Ablaamö □suu'- -ta -nu 'ka, 'ö -to με -go -pë 'ö -Zlan -ya 'to go -a -dhë bhë 'ö 'ka dho -a yö.

4

1 -Ka do, 'a 'wun □zuan' do -zɔn. 'Në gɔɔn- 'ö- dë -bha pë -nu dho to -a -go -yö □nε □nua 'dhö; bhii 'kö -kë □nε yö □nε 'ö □ya 'to zlöö pë -nu 'wo bhë -an dëμε 'ka,

-a -bha -kë 'tee -sü -wun 'gü, -a -ko 'yaa pë -nu 'wo bhë -an -ta.

² 'Töng 'ö- dë -ya -ya bhë, □ya kë □ne yaa -lo □kun, kö -yö □tun me -nu 'wo wo -zo kë -na -a 'piö bhë -an kwεε, -a -bha -kë 'tee -sü -wun 'gü.

³ Kwa -de 'pö, -ko gia- bhë □ne 'kwa □kaa' kö kwa □tun □ne 'në 'sεen- -nu 'dhö bhii kwa kwa -zo 'plε dɔ Zuifö -nu -bha tong -nu waa- -an -bha pë -nu kë -ko -nu -bha ('ö tɔɔ kwa -de 'pö -yö -kë kwa -zo 'piö □ne pë -nu bhë □ne 'wo dho kwa dha -be).

⁴ 'Kεε □dhe 'ö yi 'ö- kpɔ bhë □ya -lo, -yö ö Gbö -bɔ; 'yö bɔ dhebɔ do 'gü 'yö bhɔ. Yö -de 'pö -yö -kë Zuifö -nu -bha tong □löö.

⁵ -Yö kë 'dhö kö me -nu 'wo -kë tong □löö bhë -yö -an bho 'gan 'gü, -ko bhë □ne 'ö 'kwa □kaa' -Zlan gbö -nu 'ka.

⁶ Pë 'ö- -zɔn □ne ka ('dhö, yi 'dhö, kwa 'saadhö kwa) -Zlan gbö -nu 'ka bhë 'ö tɔɔ -Zuu 'slööslö 'ö go -a Gbö 'piö bhë -a -ya 'ö- wo kwa □zuö' 'piö bhë; bhii kë- wo bhë, -Zuu 'slööslö bhë, □ya kë -yö -we □woë' □ne: «N Dë!»

⁷ □Ya kë 'dhö, kö 'kaa □nua 'ka gbɔ, 'kεε 'ka kë zlöö -a gbö -nu 'ka. 'Yö □dhe -kë □ne 'ka kë -a gbö -nu 'ka bhë, -Zlan -yö -dho ka gbaa pë -sεebɔ -nu 'wo- -gɔ 'wo -ya -sü 'ka ka -bha 'ka bhë -a 'ka.

'Wun 'ö Pɔlö □zuö' -to zlöö -wun 'ka Galatö -me -nu buëndhö

⁸ Kë- wo 'dhiö □zian' -be bhë, kaa -Zlan dɔ; ka -ko këpë -nu □ne 'ö 'ka -an -ga -Zlan 'ka, 'yö 'ka -kë -an -gɔ □nuadhe 'gü 'kεε kö 'waa- 'ka.

⁹ Zlöö □ne bhë, □dhe 'ö 'ka -Zlan giagia dɔ, 'iin 'ö -Zlan □ya ka dɔ bhë, -yö -kë □dhë 'zü 'ö 'ka □dhië -de nu -a -dhë -pë 'tëëtë -nu 'ö 'wo me 'bhee- -bha wɔ -ko 'gü bhë -an 'piö e? -Yö -kë □dhë 'ö 'ka dho -an 'piö 'zü kö -waan ka □nuadhe -kë wo □e?

¹⁰ -Ka -dhe -ga bhë 'dhe! Ka -dhekpaoyi 'bhaa -nu, 'su 'bhaa -nu, -kwε 'töng 'bhaa -nu waa- -kwε 'bhaa -nu -wun -kun 'gbee- -a 'bhaa -nu -bha.

¹¹ 'Suö -yö n -kë ka -wun 'gü 'ö tɔɔ □ya kë a n -de □dheε' kpɔ 'a- pö kö yuö -nu 'a- -kë ka -wun 'gü bhë 'to 'pö 'dhoë- wo 'kpaan bhë □e?

¹² N dhegluzë -nu, □bheα- 'a- wo ka -dhë; -ka kë □ne -ko 'a- 'ka □ne -a 'dhö bhii 'maa tong □löö gbɔ.

¹³ Kaa 'wun yaa gbε kë n 'ka. Ka gia- -yö □tun ka 'yaan □ne 'töng 'ö 'wuntaosë bhë 'a- □bleε -a 'ka ka -dhë 'ma -bleεzë 'ka bhë, 'yua -yö -kë n kë □dhia.

¹⁴ 'Yua -bha n kë 'ö- wo 'töng bhë -a 'ka bhë, -yö -kë ka -gɔ 'wun 'gbee- 'ö nu ka -ta -a 'ka, 'kεε kaa n -san zë. Pë 'ka- -kë □zian' 'ö tɔɔ n -nia 'kun 'ö 'ka- wo □ne □dhe 'wo- pö -a -bha -Zlan -bha bɔme -mü 'iin Yesu Klito -mü -a 'dhö.

¹⁵ 'Töng bhë -a 'ka, □zuögludhi -yö -kë ka -gɔ. □Dhe -kë 'dhö, -më 'pö -kë kaa □ε? 'Kεε a -mɔa 'a- pö: 'Töng bhë -a 'ka, □ya kë □ne ka -ko -yö -mɔa -be, ka -dho ka 'yanga -nu bho mü 'ka n gbaa.

¹⁶ Dɔ 'kwa- wo □ne, kë 'pö 'ma- wo ka yaagümε 'ka 'wun gia- □bleε' -a- wo bhë -a -wun 'gü bhë ee?

¹⁷ Me -nu 'wo- 'piö kö 'ka tong 'kun ö 'plε 'ka bhë, ka -wun -yö -an -gɔ 'gbee-; 'kεε -an □zuö' 'piö -wun 'yaa -së. Pë 'wo- 'piö 'ö tɔɔ 'ka 'kan n -ma kö 'ka ka □zuö' □dhië' -an 'piö.

¹⁸ □Dhe 'a- ga -a 'gü bhë, □yö -së kö 'ka ka -zo 'tën pë -nu -dhë, 'kεε -yö kë pë 'ö -së -a -wun 'gü 'iin kö -yö kë 'dhö -kplawo; kö □kun 'ö -kë n -ma -kë ka ziën -sü 'töng 'sloo 'ka.

¹⁹ Ma 'në -nu -wungbeezë, n 'yënnng -yö bhɔ -na ka -wun 'gü □ne pë 'wo- pö 'në 'kpɔ -sü 'yënnngbhɔdhe 'ö dhebɔ -gɔ -a 'dhö; 'kεε -yö -dho toë 'dhö 'ö dhoë 'ö yöë yi 'ö Klito dho -kian -a 'ka ka 'gü bhë -a -bha.

²⁰ Dɔ 'a- wo □ne, n -ya -sü -mü -a □wuën' kö 'a nu ka 'piö 'ma kö 'aan- 'wun □bleε' -ka -dhë -ko 'bhaa gbε -ta bhii pë 'a dhoë- kë zlöö ka -dhë 'maa- dɔ.

'Wun □zuan' 'ö -gban Agaa waa- Saala -an -bha

²¹ Me -nu 'ö 'ka- 'piö kö 'ka kë tong □löö □ne, -ka ka 'to 'to 'dhe! Pë 'ö tong -ya pö bhë, ka -ma -a?

²² -Ya -pö Ablaamö -bha 'në -nu -wo -kë □plε. -A me do -yö -kë □nuadhe do ('wo- -dhe Agaa), -a gbö 'ka, 'ö- me do 'bhaa -yö -kë dhebɔ 'ö 'yaa □nua 'ka ('wo- -dhe Saala bhë), -a gbö 'ka.

23 'Në gōon- 'ö waa- □nuadhe 'wo- kpo bhë -yö -bhō □ne -kō 'ö □kaa' -an medhe □dhōobhaa 'ka -a 'dhö; 'kεε -a me 'ö waa-dhebo 'ö yaa kē □nua 'ka 'wo- kpo bhë, -yö -bhō □ne -kō 'ö -Zlan -ya 'to goë Ablaamö -dhë bhë -a 'dhö.

24 'Wun bhë -wo -moa -wa ma □ne 'wun □zuan' 'dhö. 'Kwa -dhe -ga 'wun bhë -a 'piö, dhebo □ple 'wo bhë, kwa -dho -an -zon -dhi 'kuë □ple 'ka. -A do 'ö 'kwa- -zon dhebo me 'wo- -dhe Agaa -a 'ka bhë, yö □ne 'ö tōo -dhi 'kuë 'ö -kë Sinai -ton tuö. Yö □ne 'ö 'në -nu kpo 'ö 'wo -kë □nua 'ka.

25 Agaa bhë, yö □ne 'ö tōo Sinai -ton 'ö Alabi -se 'gü; yö □ne 'ö 'tōng 'kwa doa □dεε □ne -a 'gü 'ö tōo Zeluzalemë 'ö waa-ö -bha 'në -nu 'ö 'wo (Moizö -bha tōng -gō) □nuadhe 'gü.

26 'Kεε Zeluzalemë -dhe me 'ö dhang- 'gü bhë □ne 'ö -potaasü 'dhoë- -gō. Yö □ne 'ö tōo kwa dhe.

27 Bhii pë 'ö □bεen' -sü 'ka -ya -pö: *Dhebo, bhi ü 'ka 'në gbe 'kpo bhë, -bhö □zuögludhi kē; bhi ü 'ka bo 'në 'kpo -sü 'yēnngbhōdhe 'gü do □ne, -bhö 'we □zuögludhi -tan -nu 'ka! Bhii □saandhe bhë -a -bha 'në -nu -wo -dho kē □va 'wo □zië' dhebo me 'ö □tun kun -së bhë -a -ta.*

28 'Kεε n dhegluzë -nu, ka -zë ka 'në -nu 'ö -Zlan -yö -an 'to go 'ö 'ka bhō -an 'ka □ne Izaakö 'dhö.

29 Kë- wo 'kpa bhë, 'në 'ö bhō □ne -kō 'ö □kaa' me 'bhee- □dhōobhaa 'gü -a 'dhö bhë -yö -kë -a me 'ö bhō -Zuu 'slööslö □kwaa' bhë -a 'klo bhō □dhia □ne -kō 'ö- 'ka □dεε □ne -a 'dhö; 'ö 'dho -na -a 'ka 'dhö 'dhiö -kplawo bhë.

30 'Kεε pë 'ö □bεen' -sü 'ka -ya -pö: *-Bhö □nuadhe waa- ö -bha 'në -an kē; bhii □nuadhe -bha 'në bhë, pë 'ö yö 'dhö waa-dhebo 'ö 'yaa □nua 'ka, -a -bha 'në 'dhö 'ö -an dë -bha pë -nu 'ka, -a -bha 'yaa- 'gü.*

31 □Ya kē 'dhö kö, n dhegluzë -nu, 'kwaa □nuadhe -bha 'në -nu 'ka, 'kεε kwa dhebo -potaasüzë -bha 'në -nu 'ka. (□Ya kē 'dhö kö pë 'ö -Zlan -ya 'to go bhë, kwa -dho -a yö.)

5

Me □kpaō -wo 'ö -gban -potaasü -bha

1 Klito -yö -potaasü -nu kwa -dhë kö -potaasü giagia -yaan kē kwa -gō. -Potaasü 'ö ka -gō bhë, -kaa -wun 'kun 'gbee-, 'go mü 'ka ka -zo kē ka -de 'piö kö □kun 'ka dho kē 'zü □nua 'ka.

2 -Ka do! Ma Polö -me a- -pö ka -dhë: □Ya kē □ne 'ka 'dho 'bōng (-a pö -sü 'ka ka □zuö' 'piö □ne yö □ne 'ka dho bo -a -ta kö □kaan- dha), kö Klito -yöë -bha -pë gbe 'yaa 'dhö □ne bhë 'sa.

3 A- 'piö 'a bo -a 'gü 'zü 'a- yö sia- ka -dhë -së 'ka □ne: Me 'oo me 'ö 'dhoë- 'wun -yö 'ko 'dhiö -kō □suu- bhë -a kē ö □zuö' 'piö kö -yaan 'dho 'bōng, kö -a 'gbee- -ta bho -sü -mü kö -yaan tōng -to 'dhö -sü 'ple 'kun.

4 -Yö kē ka 'yaan □ne me -nu 'ö 'ka- kēdhe □mεε' -na kö 'kaan- kē kpengdhö -Zlan wö 'dhiö ka -bha tōng 'kun -sü -wun 'gü bhë, 'ka 'dho Klito 'ka □gbiin; -Zlan -bha 'glusë 'ö bhë 'ka ka -de 'kan -a -bha □ne bhë.

5 Me -nu 'kwa to bhë, kwa -zo yö -sü -mü □ne -Zlan -yö -dho kwa kē kpengdhö ö wö 'dhiö. Pë 'ö kwa -bha -zo yö -sü 'gü 'ö -Zuu 'slööslö 'dhoë- kē -na 'piigbeedhe 'ka kwa □zuö' 'piö bhë 'ö bhë.

6 Bhii 'ö tōo □ya kē □ne 'kwa kē Yesu Klito -bha 'ka, 'kö -kë □ne kwa -dho 'bōng oo, kwaa 'dho 'bōng oo, kwa 'to 'ka 'dho kē mü: Pë me 'ö- -wun 'dho 'gbee- dha -sü 'ö bhë -a 'gü 'ö tōo -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö □ya kē me -gō 'ö 'wo pë -nu kē -na -dho 'gü bhë.

7 -A zü do -kō -bleεzë 'ka- zü doa bhë, -yö -kë -së. □Dhe -kë 'dhö □ne dö 'pö- -kë 'ö 'ka ka bo 'wun gia- □bhlë -ya -sü 'ka ε?

8 Pë 'ö me -nu -wa □bleε kö 'kaan- ka -zo tēn -a -dhë bhë, -Zlan 'ö ka □dhōo kē -na bhë, yaa 'go -a 'piö.

9 Pë -de 'ö -kë 'ö me -nu 'dho -piēn bo -na 'wo- pö -na: «□Bluubhεεpë 'bhle 'tee -yö □bluu'- -to 'dhö -sü -da 'ö bhë.» (Bhii me do □ya kē ka ziēn kö -a kēwun -yaan kē ya; -yö -dho me 'ple -gō 'gü □siö'-.)

10 'Kεε kē- wo 'dhö bhë, -Zlan -yö □zuöyagluu -nu n -dhë ka -wun 'gü bhii -ya -kë 'ö n □zuö' -yö -kë -saa □ne 'wun 'ö bhë, ka 'dhö, ma 'dhö, kwa □zuö' -ya 'gü do. 'Kεε me 'oo me 'ö ka □zuö' □kaan' -na 'kuë bhë, -Zlan -yö -dho -a 'klo bhō.

11 Ka- -yö bhë □a, n dhegluzë -nu; 'ö □ya kë □ne kë- wo bhë -dho 'bong -sü □ne 'a- -wun □blεε -bezë □ne -a -wun -yö 'gbeedha -sü 'gbloo 'piö, kö -wo -dho n 'klo bhö -be -a? □Ya kë □ne -yö -kë 'wun gia- 'ka -bezë kö 'wun 'ö -gban Klito -dö -gaatalü -bha -sü -bha bhë 'a- -wun □blεε' -na bhë kö yaa 'dho ye me gbe -bha.

12 -A -de a- 'piö kö me -nu 'wo bhë, -wo 'dho 'wun bhë -a 'ka □gbiin -wa ziö □göü', -wo wo bo -kë göön- 'ka -sü 'ka.

13 N dhegluzë -nu, ka -zë, -Zlan -yö ka □dhö -kë kö 'kaan- kë -potaasü 'gü. 'Kεε kö □kun 'ö -potaasü 'ö bhë 'ka- -kë □saandhepë 'ka ka -de -gö 'ö 'ka ka -bha -tosiadhe □kaa' ka □dhöobhaapë -nu 'gü. 'Kεε -ka dö, -dho -yö yö ka -dhë 'dhiö kö 'kaan- yuö kë ka 'ko -nu -dhë.

14 Bhii tong -nu 'wo bhë 'kwa -an 'ple 'dho 'kuë- -wo do 'ka, -ya -pö: -Bhö ü -ya 'yö -dho kë □ne ü -de 'dhö.

15 'Kεε □dhe -kë □ne ka kë -kö -nu □wa kë □ne wü -nu kë -kö 'dhö ka 'ko -nu -gi -sü 'iin ka 'ko -nu 'yëng bhö -sü -nu 'ka bhë, kö -ka ka -zo kë ka -de 'piö kö □kun 'ö 'ka dho ka 'ko -nu 'gü □siö'!

-Zuu 'slööslö -bha -yö me -dhë 'dhiö -sü

16 □εε, □ya kë 'dhö, a- -pö ka -dhë: -Ka ka □kwaa'- -Zuu 'slööslö -zü -yö yö ka -dhë 'dhiö ka -bha -tosiadhe 'gü; kö □kun 'ka 'wun ma ka mebbeedhe □dhöobhaapë -nu -ta ka 'gü;

17 bhii 'ö töö mebbeedhe □dhöobhaapë -nu -wo -de -ta; 'waa -Zuu 'slööslö -bha zian -ta; -kö do bhë 'ö -Zuu 'slööslö 'dhoë- 'ka mebbeedhe □dhöobhaapë -nu 'ka; -wo -de -ta 'gbönggböng. □Ya kë 'dhö ka 'ka 'dho -mōa -bha kö pë 'ö -dhi ka -dhë 'kaan- kë.

18 'Ö □ya kë □ne -Zuu 'slööslö □ne 'ö yö ka -dhë 'dhiö, kö 'kaa tong □löö.

19 Kwa gia-, -kwa -dhe -ga 'dhe! Me 'ö ziö -na ö -de □dhöobhaapë -nu yaa 'piö bhë, -a këpë -nu 'saadhö -wo -gban □soön kë -sü, -dhuupë -nu, □soön yaa kë -sü 'ö 'wo 'to -na -a din 'piö 'wo 'dho -na -a 'ka 'dhiö -kplawo,

20 pë gba -sü -nu waa- -de bö -sü -nu; kö me -nu -wo □gluεng' kë -na wo 'ko -nu -bha, -yö 'gla -na -an -gö □druεi 'gü,

-wo -da -na -naazuëdhe 'gü wo 'ko -nu buëndhö, -wo 'dhinaa -nu kë -na, -wo kë -na yaagüme -nu 'ka wo 'ko -nu -dhë; kö 'gügludhe -yö -da -na -an ziën kö -wo 'pe -na 'gü.

21 -Wo -ya -sü 'ka me 'waa gbe -bha pë -dho 'ka; -wo wo -de -nu -droön mü -sü -dhë, -wo □kian' yaa -nu -kë, 'wo 'wun 'vlanvlan 'bhaa -nu -kë -ziögöüsüzë 'ka. 'Kεε a ka □kpaö -na 'zü □ne -kö 'a- □kaa' 'dhiö bhë -a 'dhö. Me -nu 'wo wo -kö □suu'- bhë, 'wo- kë -na bhë, wo 'ka 'dho -da -Zlan -bha -gludëdhe -pö 'gü.

22 'Kεε me 'ö -Zuu 'slööslö 'dho 'dhiö 'sü -na -a 'ka -a këpë -nu 'wo töö -dho, □zuögludhi, □zuöyagluu, □zuösaadhe, këwun -së -nu, 'glusë, -to -wo 'gü -sü, -kë 'lëälë -sü waa- -de kuënnu -sü.

23 Pë -nu 'wo bhë 'saadhö me 'ö □ya 'to -a 'gü, 'klobhödhe 'ö sü tong -bha bhë, yaa 'dhö nu -a -ta.

24 Me -nu 'wo Yesu Klito -bha 'ka, mebbeedhe □dhöobhaapë -nu 'wo bhë □wa ga -an -dhë 'ö bhii □waa- kpa Yesu Klito -bha, □waa- dö -gaatalü -bha.

25 -Zuu 'slööslö □ya kwa gbaa -kë -a 'gü -sü 'ka; kö kwa □dua' -mü 'kwa kwa □kwaa'- -zü -yö yö kwa 'ta -sü -kö -dhë 'dhiö kwa -bha -tosiadhe 'gü 'pö 'sa.

26 Kö □kun 'ö 'kwa -kë -desüvame 'ka, 'ö 'kwa kwa 'ko -nu □woo' □mεε 'iin 'ö 'kwa -ya kwa 'ko -nu -bha pë -nu -dho 'ka.

6

-Ka 'dho ka 'ko -nu -dhë

1 N dhegluzë -nu, □ya kë □ne □wa me do 'kun 'wun □zaa' -sü kë -sü -ta, me 'ö -Zuu 'slööslö 'ö go -Zlan 'piö 'ö ka 'gü bhë, -kaa kë -yö yö zian kpengdhö -ta; 'kεε -kaa kë 'lëälë 'ka. -A 'bhaa töö: Me 'ü -dhö, ü -zo kë ü -de 'piö kö □kun 'ö 'ü zian -po 'güdandhe -gö 'ö bhi -de 'pö, 'ü □soön yaa -kë.

2 -Ka 'dho ka 'ko -nu -dhë 'wun 'gbee- -nu 'gü; -kö bhë □ne 'ö 'ka dho Klito -bha tong kun -a 'ka.

3 □Ya kë □ne me □ya ö -de sü pë 'bhaa 'ka 'kεε kö 'yaa pë gbe 'ka, kö ö -de -püö 'ö- wo.

4 Me 'ö -dhö, -yö ö -de 'ta -kö -ga; 'ö □ya kë □ne □ya ö -de 'ta -kö -ga 'ö dho kë 'gougo

-a -wun 'gü kö -yö -dho ö -de -zɔn ö -de 'ka, 'kɛɛ yö 'ka 'dho ö -de -zɔn mɛ gbɛ 'ka;

⁵ 'ö tɔɔ mɛ 'ö -dhö, -yö -dho ö -de -bha □kwɛɛ- bun.

⁶ Mɛ 'ö 'wo ka □daan' -na 'wuntaɔsɛ 'ka bhɛ, kwa □dua' -mü kö pɛ -nu 'wo ka -gɔ bhɛ, 'ka -an -bha nu 'pö.

⁷ □Ya kɛ 'dhö, (n dhegluzɛ -nu), -kaa kɛ 'slɛ 'ka ka -bha -tosiadhe kɛ -kɔ 'gü; 'ö tɔɔ 'waa 'yee 'to -Zlan -bha. -Ka -dhɛ -ga 'dhɛ! Pɛ 'ö mɛ -ya ta □nɛ 'ö- -kan.

⁸ □Ya kɛ □nɛ pɛ 'ö mɛbheedhɛ bun -dhɛ -sɛ □nɛ 'ö mɛ -ya -kɛ, kö yi 'dhiötöyi □ya -lo, -a -bha -dho kɛ ga 'ka; 'ö □ya kɛ □nɛ pɛ 'ö -dhi -Zuu 'slööslö -dhɛ □nɛ 'ö- -kɛ, kö □toɛpö -kɛdhösü □nɛ 'ö dho kɛ -a -gɔ.

⁹ Kö □kun 'ö kwa -kɔ 'yi -yö ga 'wun -sɛ kɛ -sü 'ka. Bhii -kɔ bhɛ □nɛ 'ö 'dhuɛ- -pɛ -nu 'wo -ya kwa -gɔ bhɛ -a yi □ya -lo, 'kwa dhoɛ- yö; 'kɛɛ kö kwaa 'to zian 'kluɛ-.

¹⁰ Kö □dhɛ 'ö 'töng 'dhö □tun kwa -gɔ bhɛ, -kwa 'wunsɛ kɛ mɛ 'plɛ -dhɛ; 'kɛɛ □yö -sɛ kö -yö kɛ dhegluzɛ -nu 'ö -zo -yö Yesu -bha -sü 'dhö -an -gɔ -an □zian'.

-Zo -kɛ -de 'piö -wo -nu waa- □wekadhe

¹¹ -Ka -dhɛ -ga bhɛ 'dhɛ! N pɛ □bɛɛn' -kɔ pin 'gblöögblöö -nu 'wo □nɛ -ka -an -ga bhɛ 'sa!

¹² Mɛ -nu 'saadhö 'wo- 'piö kö -wo -gban ka -bha kö 'ka 'dho 'böng bhɛ, 'wo tɔɔ mɛ -nu 'ö 'wo- 'piö kö 'wo wo -de kɛ 'gianzɛ mɛ 'bhee- -nu wö 'dhiö. Kɛ- wo 'dhö bhɛ -wa -kɛ 'dhö kö □kun 'ö mɛ -nu dho 'wun wɔ wo -ta Klito -bha -gaatalü -wun 'gü.

¹³ Mɛ -nu 'wo bɔ -dho 'böng -sü 'ka bhɛ wo -de gia- 'waa töng 'kun; 'kɛɛ -wa 'piö kö 'ka 'dho 'böng -yö kɛ 'dhö kö -yaan kɛ -an -bha -de -sü □va -gɛn 'ka, □duakɛpɛ 'ö -kɛ ka kwi 'gü bhɛ -a -wun 'gü.

¹⁴ N -ma 'ka, pɛ do 'ö- -wun 'gü 'a dho n -de kɛ 'gɔugɔ, 'ö tɔɔ Dɛmɛ Yesu Klito -bha -gaatalü -wun. -A -gɛn tɔɔ Klito -bha -gaatalü -wun 'gü, 'kpongtaadhɛ 'yaa n -dhɛ pɛ gbɛ 'ka gbɔ. 'Ö ma -de 'pö, 'ö 'ma kɛ -bhaazɛ 'kpongtaadhɛ -dhɛ.

¹⁵ 'Wun 'ö -gban -kɛ 'böɔn 'ka -sü waa- -kɛ □druɛn 'ka -sü 'ö 'ka -an -ga -na bhɛ, n 'to 'yaa -gbɛ -dhɛ; pɛ mɛ 'ö- □bhlɛ 'dhö -dhö □zian' 'ö tɔɔ kɛ 'ö 'kwa- wo mɛ -lü -dɛü 'ka bhɛ -a -wun.

¹⁶ 'Wun mɛ 'ö -kɛ -kɛ mɛ -lü -dɛü 'ka -sü -wun 'ka bhɛ, mɛ -nu 'saadhö 'wo 'to -na -a 'piö bhɛ, wo 'dhö waa- -Zlan -bha mɛ -nu, kö □zuöyagluudhe waa- -Zlan -bha 'glusɛ -wo 'to -an 'piö!

¹⁷ Kö -dhɛ □kpao □dhia' -bha, kö □kun 'ö mɛ gbɛ -yö n 'yɛnng bhɔ gbɔ bhii 'ö tɔɔ 'kpa -nu 'wo yɔn n bun -bha □nɛ, -wa -zɔn □nɛ a Yesu -bha □nua 'ka.

¹⁸ Dhegluzɛ -nu, kwa Dɛmɛ Yesu Klito -bha 'glusɛ -yö 'to ka 'piö! Amen.

**'Sëedhε 'ö Pölö -ya bɔ
-Zlan -bha mε -nu -dho
'kuë- -sü 'ö
Efezö
plöö -a -dhë bhë 'ö □nε**

□Wekadhe

¹ Ma Pölö 'ö -Zlan -dhi -a -dhë -wun 'ka, 'a Yesu Klito -bha bɔmε 'ka, 'ö 'sëedhε □nε 'a- bɔ -Zlan -bha mε -nu 'ka Efezö 'ka -to □wou' -sü 'ka, -klu Klito -bha -sü 'gü ka -dhë.

² 'Ka □büee! -Zlan 'ö kwa Dë 'ka waa- kwa Dëmε Yesu Klito -wo 'glusë kē ka 'ka, -wo □zuöyagluu nu ka -dhë.

-Zlan -bha 'dhuë- 'ö bɔa Yesu Klito -ta 'ö- kpɔ kwa -bha.

³ -Kwa kwa Dëmε Yesu Klito Dë -Zlan 'to -blü! □Ya 'dhuë- 'kpɔ kwa -bha kwa -bha -klu Klito -bha -sü 'gü; yö □ga 'ö 'dhuë- □süu'- 'saadhö kpɔ kwa -bha -Zuu 'slööslö 'gü □zian' -dhe -nu 'wo dhang- -nu 'gü -an -bha bhë.

⁴ Bhii 'ö tɔɔ -Zlan -yö kwa -sü 'dhiö -yaan □tun 'kpongtaadhe kē -na; 'ö kwa -ya kö 'kwaan- kē Klito -bha mε -nu 'ka, -yö kē 'dhö 'kwaan- kē mε -nu 'wo 'slööslö 'ö 'wun □zaa' -sü gbε 'yaa -an -bha -an 'ka -a wö 'dhiö.

⁵ Bhii kwa -dho 'ö -Zlan -kē bhë -a -wun 'gü, 'yö kwa sü 'dhiö □zian' kö 'kwaan- kē -a -bha 'në -nu 'ka □bɔa' Yesu Klito -ta -sü 'ka; -yö -we -a -bha kö -yö kē 'dhö 'ö tɔɔ -yö -kē -a -dhë -së.

⁶ -Yö kē 'dhö kö -Zlan 'to -yaan bhɔ 'glusë □va 'ö- -kē kwa 'ka 'ö bɔa ö Gbɔ -dhɔkēsüzē -ta bhë -a -wun 'gü.

⁷ Bhii Klito fei 'ö -lo -a -bha ga -sü 'ka bhë □nε 'ö kwa bhoë 'gan 'gü 'ö -Zlan -yö -ziö kwa -bha □sɔɔn yaa -nu -ta. -Kɔ bhë □nε 'ö -Zlan -yö 'glusë □va bhë -a □zuan',

⁸ 'ö 'wun -bho 'kougēdhe waa- 'kpaak- padhε □süu'- 'saadhö -an nu kwa -dhë □va 'ka.

⁹ Bhii -a -bha 'slë 'ö -kē -bin -sü 'ka 'yö -we -a -bha 'dhiö kö 'yaan- -a 'gü -pē kē □bɔa' Klito -ta -sü 'ka bhë, -ya -zɔn kwa -dhë.

¹⁰ 'Slë 'ö 'dhö bhë 'ö tɔɔ -Zlan -dho pē -nu 'wo dhang- -nu 'gü waa- -an mε -nu 'wo 'kpongtaa -an 'plε kpa 'kuë- kö -yaan -an □kɔɔnmε kē dɔ Klito 'ka. 'Slë 'ö bhë -ya -kē 'dhö kö -a yi □ya -lo -yaan -a 'dhiö -mɔ 'kuë.

¹¹ Mε -nu 'ö 'kwa -Zlan -wo -dhe 'wun gia- -mε 'ka Zuifö -nu ziën bhë, kwa -bha -kpa Klito -bha -sü 'ka, pē -sεεbɔ -nu 'wo -ya -sü 'ka kwa -gɔ bhë 'kwa kwa -bha yö. Bhii -Zlan -yö kwa -sü 'dhiö yö gia- ö -bha 'slë -nu kē -kɔ 'ka; -Zlan -de bhë, -yö ö -bha 'wun -nu 'plε -kē □nε -kɔ 'ö- □yaa' ö □zuö' 'piö bhë -a 'dhö.

¹² □Dhe 'ö 'pö, mε -nu 'ö 'kwa Klito -wun -dhe 'wun gia- -mε -blεzē 'ka bhë kwa -bha -tosiadhe kē -sü -yö kē -Zlan 'to -blü -gen 'ka!

¹³ Bhii mε 'kaa Zuifö 'ka, ka -de 'pö, □dhe 'ka ka 'to 'to 'wun 'ö -gban 'wun gia- 'ö 'wuntaɔsē 'ö nu dha -sü 'ka ka □dhia □nε -a -bha, 'ka- ma, ka- -dhe 'wun gia- Klito 'gü. □Dhe 'ö 'pö -kaa dɔa □nε -Zlan □ya □duakēpē -ya ka -bha -a 'to 'gü -Zuu 'slööslö 'ö- 'to go ka -dhë bhë -a -nu ka -dhë -sü 'ka.

¹⁴ -Zuu 'slööslö 'ö bhë □nε 'ö tɔɔ pē 'ö -Zlan -ya -ya kwa kwεε -a -zɔn -sü 'ka □nε pē 'ö- 'to go kwa -dhë bhë -yö -dho -a -de kē. -Ya -pö -yö -dho kē -to kwa -gɔ -pē 'ö dho to kwa -gɔ yi 'ö kwa -bha -ya -de 'flëë 'gü -sü dho yöë 'ko 'dhiö -a 'ka. □Dhe 'ö 'pö -kwa -Zlan -bha -kē □va -sü 'to -blü!

Pölö -bha □bhεa' -sü

¹⁵ Pē 'ö -kē 'ö □dhe 'ö ka -bha -zo yö -sü 'ö Dëmε Yesu 'gü waa- ka -bha -a -dho -kē -Zlan -bha mε -nu 'saadhö 'ka -sü bhë 'ma- ma,

¹⁶ n -zo -yö -büö ka -wun 'ka -kplawo ma □bhεa' -sü 'gü, 'ö □ya kē 'dhö, 'maa n bo -Zlan zuö pö □dhia ka -wun 'gü 'ö bhë.

¹⁷ -Yö kē 'dhö kö kwa Dëmε Yesu Klito -bha -Zlan 'ö kwa Dë 'to bhɔ -sü -zē 'ka bhë -yö ka gbaa 'wundɔdhe 'ka 'go mü -yaan ö -de -zɔn ka -dhë 'kaan- -a dɔ 'kpakpadhö.

¹⁸ 'Go mü kö -yö ka □zuö' 'yan 'dhi 'po, kö 'ka pē -nu 'wo- -bha □dhɔɔ kē -wo 'piö -pē -nu waa- pē -nu 'to bhɔ -sü -zē 'ö- -go pē -nu 'ka 'ö- -ya ö -bha mε -nu -bha 'ka bhë 'kaan- -an dɔ,

19 kö 'piigbeedhe 'ö nu -sü 'ka me -nu 'wo- -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'ka -an -dhë kö -a -bha -kë 'gblüünzë -ko bhë 'kaan- -do 'pö. 'Piigbeedhe gia- 'ö bhë 'ö -Zlan -ya sü 'ö ö -bha 'wun -nu □kaa' 'gügbeedhe 'ka.

20 Bhii yö □ne 'ö Klito bhoë ga 'gü 'ö- süë, 'ö- □yaa' ö -bha -yadhe □bhlëzë -bha -dhe 'ö dhang- 'gü -a -bha.

21 -Dhe 'ö bhë -a 'gü, Klito -yö -ya -sü 'ka -wogbiindhe 'saadhö, -ko -mo 'wun -bha -sü 'saadhö, 'piigbeedhe □suu'- 'saadhö 'wo 'kpongtaa waa- -an me -nu 'wo dhang- -nu 'gü, -ya me -go □taa -sü 'saadhö waa- 'to 'saadhö 'ö 'yaa 'to me -nu 'wo □dëë □ne -a 'gü -an -de 'sloo 'ka 'këë 'to me -nu 'wo dho kë -dhö 'dhiö □zian' -an 'ple -yö -ya -an -go □taa.

22 -Zlan -yö pë -nu 'saadhö -an 'ple -lo Klito -gen □löö; 'go mü □yaa- -ya -a -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -to 'dhö -sü □koonme □va 'ka.

23 -An -to 'dhö -sü bhë □ne 'ö toö Klito bun; -dhe bhë □ne 'ö Klito 'ö -dhe □suu'- 'saadhö -a 'gü bhë 'ö -ya -sü 'ka -a -bha ö 'ple 'ka.

2

-Bo ga 'gü -sü 'ö -kë -a 'gü -sü -yö -kë me -go

1 'Dhiö -be, -Zlan wö 'dhiö □zian', ka -kë ga -sü 'ka ka -bha 'wun □zaa' -sü waa- ka -bha □soon yaa -nu -wun 'gü;

2 'ö 'ka 'ta sü -tosiadhe kë -ko yaa 'ö 'kpongtaa zö -a kë -ko 'ka; 'ka □bhlëyadhe nu -zoo yaa □suu'- 'kpekpe 'ö 'wo 'dhung- -ta -an □koonme -dhë. Do 'ö 'kwa- wo □dëë □ne -a 'gü bhë, yö □ne 'ö yö kë -na me 'bhee- -nu 'waa -Zlan □bhlë -ya -an 'gü bhë.

3 Kwa 'saadhö kwa -kë □ne -an 'dhö 'dhiö -bezë; kwa -kë -tosiadhe 'ö -kë kwa -bha mebbeedhe -bha -de □dhooobhaapë -nu 'ka -an kë □dhia; 'ö pë yaa □suu'- 'saadhö 'ö kwa bun waa- kwa -zo -ta -a 'gü -wun -an -dhë -së, 'kwa -kë -an kë □dhia. Pë 'ö 'kwa □kaa' bhë -a -wun 'gü 'kwa -ya kö -Zlan -bha -naadhe -yö nu kwa -ta □ne me -nu 'wo to -an 'dhö.

4 'Këë -Zlan -bha kwa 'yena yö -sü □yö □va 'songgö -songgö. -Dho 'ö- -kë kwa 'ka bhë -a -wun 'gü,

5 me 'ö kwa -kë ga -sü 'ka -a wö 'dhiö □zian' -be kwa -bha 'wun □zaa' -sü -wun 'gü bhë, -yö -ko 'zü 'ö -kë -a 'gü -sü nu kwaa- Klito -nu kwa -dhë. Bhii -Zlan -bha 'glusë 'ö- -kë kwa 'ka bhë □ne 'ka bo -a -ta 'ö dhasü -yö -kë ka -go.

6 Kwaa- Yesu Klito -nu kwa -bha -klu 'kuë- -sü 'gü, -Zlan □ya kwa bho ga 'gü -a 'gü □zian'. □Ya kwa -ya dhang- 'gü kö kwaa- Klito -nu 'kwaan- -gludëdhe kë.

7 -Yö 'wun -së -kë kwa -dhë □boa' Yesu Klito 'gü -sü 'ka, -yö kë 'dhö kö 'tong 'saadhö 'ö dho nu, kö 'glusë 'gblüünzë 'ö -ziö pë 'ple -ta 'yö- -kë kwa -dhë bhë -yaan -zon.

8 Bhii -Zlan -bha 'glusë bhë □ne, 'ka bo -a -ta, 'ka dhasü yö, ka -bha -zo yö -sü 'ka. Dhasü 'ö bhë -a -gen yaa 'go ka 'gü. -Yö -Zlan -bha gbaö 'kpaan 'ö -kë -a 'ka.

9 'Yaa -de -bha yö 'ka- -kë -a □truën 'ka; □dhe 'ö 'pö kö □kun 'ö me gbe -yö ö -de sü □va!

10 Bhii -Zlan □ne 'ö kwa -yü -kë; -yö -kë -a 'gü -sü -dëü -nu kwa -dhë □boa' Yesu Klito -ta -sü 'ka -yö kë 'dhö kö yö -së -nu 'ö □ya -an kë -piö -nu 'dho 'kuë- -an -ya kwa -go -sü 'ka bhë 'kwaan- -an kë -së 'ka.

-Kë do -sü 'ö Yesu Klito 'gü

11 □Dhe 'ö 'pö, me -nu 'ö 'kaa Zuifö 'ka, ka 'ö Zuifö -nu -wo ka -dhe □druen, 'këë kö wo -zë -wo wo -de -dhe -kweazë -nu, □duakëpë 'ö me 'bhee- -nu 'dho -a kë -na wo bun 'gü 'kpaan bhë -a -wun 'gü, ka -de 'pö ka -zo -yö -büö -ko 'ö 'ka □kaa' 'dhiö □zian' bhë -a 'ka.

12 'Tong 'ö 'dhö bhë -a 'ka, ka -kë Klito 'ka □gbiin, 'ö kaa kë -Zlan -bha 'segö 'ö- sü -a 'gü -me -nu 'ka; ka -kë -Zlan -bha -dhi 'kuë 'ö- -kë ö -bha 'segögüme -nu 'ka 'ö pë 'to 'go -sü 'ka -an -dhë bhë -a -go plaan □zian'; ka ka -bha -kë -a 'gü -sü -kë 'kpongtaa □ne me -nu 'ö -an -zo -yö -a -bha -pë gbe 'yaa 'dhö waa- me -nu 'ö 'waa -Zlan do -an 'dhö.

13 'Këë zlöö □ne kaa- Yesu Klito -nu ka -bha -kpa 'kuë- -sü 'gü, ka 'ka -kë 'ma □gbiin -be bhë, 'ka □yoon -Zlan 'ka □klöö'

-bo Klito fæi 'ö -lo -a -bha ga -sü 'ka bhë -a -ta -sü 'ka.

¹⁴ Bhii Klito -de gia- □ne 'ö nu □zuöyagluu 'ka kwa □dhia; yö □ne 'ö me -nu 'wo Zuifö 'ka waa- me -nu 'waa Zuifö 'ka -an -kë 'segö do 'gü -me 'ka. 'Go mü 'zü, 'ö pë 'ö -kë □ne böü- 'kplong 'dhö 'ö -naa -da -an ziën 'ö 'wo -kë yaagüme 'ka wo 'ko -nu -dhë bhë 'ö- -lo.

¹⁵ □Ya Zuifö -nu -bha tong -nu, ö 'gü -dhiodowo -nu waa- ö 'kun -ko -nu 'gü □siö- 'fæfædhö kö -yaan me □suu'- -ta □ple 'wo bhë -an kë 'segö do -dëü 'gü -me -nu 'ka -kë do -sü 'gü ö 'piö kö -yaan kë □zuöyagluu nu -sü 'ka.

¹⁶ Klito -bha -ga -gaatalü -bha -sü 'ka □ya 'ko -san zë -sü 'ple yën, -an -kpa 'kuë- -sü 'ka -Zlan 'piö □ne me -lü dosen 'dhö. □Ya dhidhe -da waa- -Zlan -an ziën.

¹⁷ -Kö 'ö bhë □ne 'ö Klito -yö nüë □zuögludhi -wuntaösë bhë -a 'ka me -nu 'kaa Zuifö 'ka, 'ka kë -Zlan 'ka □gbiin waa- me -nu 'yi Zuifö 'ka 'yi- 'ka □klöö', -a 'ka kwa 'ple kwa □dhia.

¹⁸ Bhii Klito 'gü □ne 'ö kwa 'saadhö, ü Zuifö 'ka oo, 'bhaa Zuifö 'ka oo, 'kwa dho -mça kö 'kwaan- 'dho -Zlan wö 'dhiö -Zuu 'slööslö do 'ö bhë -a -bha -nu kwa -dhë -sü 'ka.

¹⁹ □Dhe -kë 'dhö, me -nu kaa kë Zuifö 'ka bhë, 'kaa -nia -nu 'iin me -nu 'wo go plaan -an 'ka gbo. 'Kee ka zlöö -Zlan -bha 'se 'gü 'në -nu, me -nu 'wo- -gö 'koomë -nu 'ka -an 'ka 'pö.

²⁰ Ka -de 'pö, 'kö 'ö do 'ö Yesu -bha bome -nu waa- -Zlan -wodhiölome -nu 'dhö -a 'zü -gban -a tapë 'ka bhë, ka- do -pë 'bhaa -nu 'ka; 'ö -an kuënnu -guö 'ö □ya kë 'wo- -da -na 'kö 'bhong 'piö 'ö 'kö 'dho do -na genngdhö bhë 'yö -kë Yesu Klito gia- bhë -a 'ka.

²¹ Yö □ne 'ö tçö 'kö 'ö bhë -a -gen 'gen- -gen; -yö kë 'dhö kö -yö 'dho dhuö -yaan kë -Zlan -bha 'kö 'slööslö 'ka Dëme 'gü □zian'.

²² Ka -bha -kpa 'kuë- -sü 'ka -a 'gü, ka -de 'pö 'ka kë 'kö 'pian me -nu 'wo dho nu -waan kpa -a me 'wo to -an -bha 'kaan- kë 'kö 'ö -Zlan 'dho -a 'gü ö -bha -Zuu 'slööslö 'ka -a 'ka.

3

Me -nu 'waa Zuifö 'ka -an -bha yuö -wun

-yö tën -sü 'ka Polö -bha

¹ -Ka -dhe -ga! Ma Polö ma □ga 'ö -kë Klito -we -a -bha -wun 'ka 'a -ya -kanso 'gü yuö 'a- kë -na -a -dhë ka ziën bhë -a -wun 'gü □ne. 'Kee me -nu 'ö 'kaa Zuifö 'ka, a -bhea -Zlan -dhë ka -wun 'gü.

² 'Ma -dhe -ga, yuö 'ö -Zlan -bha 'glusë 'gü 'ö- kpo n kwæ ka -bha 'ka bhë, 'ka- -wun ma.

³ Bhii -Zlan -yö -we -a -bha 'yö n sü 'ö- -bha 'slë 'ö -kë -bin -sü 'ka bhë 'ö- -zon n -dhë. (A 'wun 'ö -gban -a -bha -a 'bhaa -nu -ya dhuö zian.

⁴ -Yö kë 'dhö, □ya kë □ne ka- pö -na kö 'wunbhokoudöthe □suu'- 'ö- nu n -dhë pë -nu 'wo -kë -bin -sü 'ka 'wo -gban Yesu Klito -bha -an 'gü bhë 'kaan- -a □tei' do.)

⁵ Pë 'ö -kë -bin -sü 'ka 'kpa bhë, yaa- -zon me -nu -dhë; 'kee □dæ □ne -a 'gü, -Zlan □yaa- yö -dhegbeadhë 'gü, □yaa- -zon □boa' -Zuu 'slööslö -ta -sü 'ka Yesu -bha bome -nu waa- ö -wodhiölome -nu 'ö 'wo □dæ -an -dhë.

⁶ Pë 'ö -kë -bin -sü 'ka bhë 'ö □ne: 'Wuntaösë 'ö bhë me -nu 'waa Zuifö 'ka □wa bo -a -ta □wa yö me -nu 'wo Zuifö 'ka -an -bha, □wa kpa wo 'kuë-; pë -sæbo -nu 'ö -Zlan -ya -ya ö -bha 'segögüme -nu -bha 'ka □waa- yö. □Wa kë bun do 'gü -me 'ka; 'ö 'go mü □wa kë -ziö pë 'to 'go -wo 'ö -Zlan -yö boa 'wuntaösë 'ö -gban Yesu Klito -bha bhë -a 'gü bhë -a 'piö -me 'ka □waa- yö.

⁷ 'Wuntaösë 'ö bhë 'ma kë -a □blæ'- -me 'ka, gbaö do 'ö -Zlan -ya -kë n -dhë ö -bha 'glusë 'gü bhë -a -wun 'gü. -Ya -kë n -dhë 'dhö ö -bha 'piigbeedhe □kwaa'.

⁸ A me 'gügaüzë -nu -bha me 'gügaüzë 'ka -Zlan -bha 'segögüme -nu 'slööslö ziën; 'kee -Zlan -yö -we -a -bha n -gö kö 'wuntaösë 'ö -gban pë -sæbo -nu 'gblüünzë 'wo Klito 'gü bhë 'a- □blæ'- me -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka -an -dhë.

⁹ 'Go mü 'zü kö 'aan- kë kö me -nu 'töüdhö -waan -Zlan -bha 'slë 'ö -kë -bin -sü 'ka bhë -a kë -kö 'yö dho kaa kö -wa yö. -Zlan 'ö pë 'ple -da bhë -yö -kë 'slë 'ö bhë -a -bin □dhia 'dhö -be -kplawo,

¹⁰ -yö kë 'dhö kö zlöö -bha □ne bhë, -wogbiindhë -nu, 'piigbeedhe -nu 'wo këdhe 'ö dhang- 'gü -a -bha -waan -Zlan -bha 'kpaakpadhe -wun do -kö □suu'-

'saadhö -ta □bɔa' Yesu -wun -dhe 'wun gia-
me -nu -dho 'kuë- -sü wɔ -kɔ -ta -sü 'ka.

11 -Zlan -ya -kë 'dhö bhii pë 'ö- -yö 'ko
'dhiö -kë ö □zuö' 'piö □toëpö 'ka, 'ö- -de
-kë □bɔa' kwa Dëme Yesu Klito -ta -sü 'ka
yö -mü.

12 Kwa -bha -kë do -sü 'gü waa- kwa
-bha -zo -yö -a -bha -sü bhë -yö -potaasü
-nu kwa -dhë kö 'kwaan- 'dho -Zlan wö
'dhiö -zo yö -sü giagia 'ka.

13 □Dhe -kë 'dhö bhë a- -pö ka -dhë kö
□kun 'ö -kë ka -dhë ya 'ö ka 'gü -yö ga
'klobhdhe -nu 'wo nu -na n -ta ka -wun
'gü bhë -a -wun 'gü; bhii yö □ne 'ka dho
bɔ -a -ta 'kaan- 'wun -së yö.

Yesu Klito -bha me -dho

14 Pë -nu 'ö kwa Dë -Zlan -ya -kë kwa
-dhë 'töüdhö bhë, 'ma n -zo 'ta -a 'gü, a
-lo n kpon 'gü -a wö 'dhiö □bheä' -sü 'ka;

15 yö □ne 'ö 'të -pë -nu -dho 'kuë- -sü
'saadhö 'wo dhang- -nu 'gü waa- -an me
-nu 'wo 'kpongtaa 'ö -an -bha -këdhösü -yö
go -a kwεε.

16 A- -dhe -a -gɔ kö -a -bha 'glusë □va 'gü
-yö ka -zo -gban -Zuu 'slööslö □kwaa';

17 kö Klito -yaan -ya ka □zuö' 'gü ka -bha
-zo -yö -a -bha -sü 'gü, kö ka -gen -yö -gban
'gbee- 'ka -dho 'ö -Zlan -ya kë kaa bhë -a
'gü.

18 Bhii -kɔ bhë □ne 'ö ka -bha -kpa -Zlan
-bha 'segɔgüme -nu 'slööslö -bha -sü 'ka,
'ka dho -mɔa kö -kɔ 'ö Klito -bha -dho -ta
'dho -a 'ka 'gbea □zian' 'ple 'ka, 'ö- dhuö
-zian 'dho □gbiin, 'ö- sia- -zian 'dho □gbiin
bhë 'kaan- -a -gen dɔ;

19 'go mü kö -a -bha -a -dho -kë kwa 'ka
-sü 'ö ziö me 'bhee- -bha 'wundɔdhe □suu-
'saadhö -ta bhë kö 'kaan- -a 'zü yö -yaan
dhoë 'dhö kö 'dhuë- 'saadhö 'ö go -Zlan
'piö bhë -yaan -a nu ka -dhë ö 'ple 'ka.

20 -Zlan 'ö bhë -kɔ -mɔ 'wuën- -sü -ya -go
kö -yaan pë -nu kë -yaan zië □gbiin kwa
-dhe -pë -nu 'iin kwa -zo -ta -a 'gü -wun
-nu 'ple -ta 'piigbeedhe 'ö yuö kë -na kwa
'gü bhë -a □kwaa';

21 kö -yö -Zlan 'tɔ bhɔ, -yö kë -a -bha 'ka
bɔa Yesu 'ö Mɛdhamε 'ka bhë -a -ta -sü
'ka, -a -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho
'kuë- -sü ziën 'töng 'saadhö 'ka, □toëpö
'ka! Amen.

4

-Kë do -sü 'ö bun 'gü

1 □Dhe 'ö 'pö, ma 'a -kansogüme 'ka,
Dëme -bha yuö kë -sü -wun 'gü, a- -dhe
ka -gɔ kö 'ka 'ta -sü □ne -kɔ 'ö- 'ka -Zlan
-dhë -së 'ö ka □dhɔɔ □kaa' bhë -a 'dhö.

2 -Ka kë -de -dho sia- -me -nu 'ka
-kplawo □zuö' -kë -saa -sü 'ka, -kë 'lëëlä
-sü 'iin -dho me -nu -dhë -sü 'gü. 'Ka ka
'ko -nu 'sü -së -dho 'gü.

3 -Ka ka -de 'gbee- -ta bho kö -kë do -sü
'ö -Zuu 'slööslö -ya nu ka -dhë bhë -yaan
kë ka -gɔ, □zuöyagluu 'ö go -Zlan 'piö 'yö
ka ziën bhë -a □kwaa'.

4 A- -pö 'dhö 'ö tɔɔ -Zlan -bha me -nu
-dho 'kuë- -sü 'ö Klito bun 'ka bhë, -yö 'dhö
do 'ka, 'ö -Zuu 'slööslö 'dhö do. -Kɔ do gia-
bhë 'ö pë 'ö -Zlan -yö ka □dhɔɔ □kaa' 'ö ka
-zo 'dhö -a -dhë bhë 'ö- 'ka do 'pö.

5 Kwa Dëme -yö do; kwa -zo yö -a -bha
-me -yö do, 'ö -bɔ yiö -sü 'wo- wo Yesu 'tɔ
'ka bhë 'dhö do;

6 -Zlan 'ö pë 'kpekpe Dë 'ka, 'ö yö □ne 'ö
-gludëdhe -kë pë 'saadhö -ta, 'ö 'wun -nu
-kë □bɔa' kwa 'saadhö kwa -ta -sü 'ka, 'ö
kwa 'saadhö kwa 'gü bhë, -yö do.

7 Me 'ö -dhö kwa ziën, gbɔɔ 'ö dan -sü
'ka -a □tian', Klito -ya -nu -a -dhë.

8 Bhii pë 'ö □bεen' -sü 'ka 'ö -gban -a -bha
-ya -pö: □Dhe 'ö -da -na dhang- 'gü, kö □ya
'to -a 'gbee- 'ka, -yö 'gan 'gü -me -nu -sü ö
'piö. □Dhe 'ö -lo 'ma, -yö gbɔɔ -nu -kë me
'bhee- -nu -dhë.

9 «□Ya -da» 'ö bhë -a -gen tɔɔ -më poo
□e? -A -gen tɔɔ -yö -yɔɔ sia- -blεεzë 'ka.

10 Me do 'ö □yɔɔ bhë, yö do bhë □ne
'ö -da dhang- 'gü, -yö kë 'dhö kö -yö
-gludëdhe kë pë 'saadhö -ta.

11 Yö □ne 'ö gbɔɔ -nu dan 'ö- -kë me
'bhee- -nu -dhë; -ya -kë 'ö me do do -nu
-wo -kë ö -bha bɔme -nu 'ka, 'ö me do do
kpö 'waa gbε -wo -kë -Zlan -wodhiölome
-nu 'ka; 'yö -kë 'ö me 'bhaa -nu -wo -kë
'wuntaɔsë □blεε' -me -nu 'ka; 'ö me 'bhaa
-nu -wo -kë pasütëë waa- me □daan' -me
-nu -an 'ka. 'ö 'go mü 'ö yuökëme -nu 'wo
bhë 'töüdhö -an -kë gbɔɔ 'ka Yesu -wun
-dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü -dhë.

12 -Ya -kë 'dhö kö yuö 'ö -Zlan -bha 'në
-nu 'wo to -an -bha 'ka do do 'ka bhë,

-waan -an □daan'- -a kë -sü 'ka kö Klito bun 'ö bhë -yö □kpea'- -zo yö -sü 'gü.

13 Bhii -ko bhë □ne 'ö kwa -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- kwa -bha -a Gbö dö -sü dho kaa do, 'ö 'kwa -dho kë me -de -bö -nu 'ö -an -bha 'wun -dho 'dhiö -kö -yö bho giagiawo Klito -bha -bha -an 'ka.

14 -Yö kë 'dhö kö □kun 'ö 'kwa dho kë 'në 'sëen- -nu 'ö 'wo -we 'wun □suu'- 'oo □suu'- -bha bhë -an 'ka gbo □ne 'yitagö 'ö 'tëe waa- 'yi kpö -nu 'wo dho -na -a 'ka -de 'iin -de zian bhë -a 'dhö. Bhii me 'ö -bha 'wundödhe 'dho 'tee □ne 'në 'sëen- -nu -bha 'dhö, -yö -ziö me □daan' -wo □suu'- 'oo □suu'- 'piö 'ö -püö.

15 Pë 'kwa dho -a kë □zian' 'ö töö 'wun gia- 'ö bhë kë 'kwa dho wo -a 'gü -dho 'gü kö 'kwaan- dhoë 'dhiö pë -nu 'wo bhë 'saadhö -an 'gü 'kwaan- yöë Klito 'ö kwa -gö □taa bhë -a -bha.

16 Yö □ne 'ö -kë 'ö bun bhë 'ö- dö -nu 'wo- -bha 'wo dö genngdhö -klu 'kuë- -sü 'ka; 'ö bun -dhe 'saadhö □wa kpa wo 'kuë- kpinngdhö, 'ö dö 'ö -dhö -a -bha □faan' 'ö- gö 'ö nuë 'wo yö wo 'kuë- 'ö bun -yö □kpea -dho 'gü □zian'.

-Kë -a 'gü -sü -dëü 'ö Klito 'gü

17 □Dhe 'ö 'pö, pë 'a- □blëe' -na kwa Dëme 'to 'gü 'ö □ne: Kö □kun 'ka 'ta sü zlöö □ne me -nu 'ö 'waa -Zlan dö, 'ö 'wo 'ta 'sü -na wo -bha -zo -ta -a 'gü -wun 'ö 'kpaan 'ka bhë -a 'dhö,

18 'ö 'wundödhe gbe 'yaa -an -gö bhë -a 'dhö. -Kë -a 'gü -sü 'ö -Zlan -ya nu bhë -an -bha gbe 'yaa- 'gü, bhii 'ö töö 'waa 'wun gbe dö, 'go mü 'ö -an □göü' □ya kë 'gbee- □gbaönsü.

19 Lë- -bha me kë -sü gbe 'yaa -an □zuö' 'piö gbo bhë, yö □ga 'wo wo -de nu -na -kë -dhuuzë -sü -dhë, 'ö 'wo 'dho -na -a 'ka 'dhiö -kplawo bhë.

20 'Wun 'ö -gban Klito -bha 'ö 'ka- ma yö kun bhë.

21 'Ma -dhe -ga, 'wun 'ö -gban -a -bha bhë □waa- □blëe'- ka -dhë, 'ö go mü, ka -bha -kë -Zlan -bha 'në -nu 'ka -sü -wun 'gü, 'ö □wa ka □daan'- 'wun gia- 'ö -gban -a -bha bhë -a 'ka.

22 □Dhe 'ö 'pö, kö -ka ka bo ka -bha wo -kö zii 'ö ka kë -kö 'ö 'dhiö □zian' 'ö- yö -dhegbeadhë 'gü bhë -a bho ka -bha □ne

-kö 'wo sö zii bho -na 'ka wo -bha 'wo- □zong' -na -a 'ka bhë -a 'dhö! Bhii wo -kö zii 'ö -kë -de □dhöobhaapë -nu 'wo -kë me -püö -pë -nu 'ka bhë □ne 'wo dho me -nu 'ka □dhong -zian 'piö.

23 -Ka 'we -a -bha kö -Zlan -yö □zuö' -dëü -ya ka 'gü □zian' -Zuu 'slööslö □kwaa'.

24 Wo -kö -dëü 'ö -Zlan -ya -da 'ö bho -a wo -kö -bha bhë, -kaa kë ka -bha □ne sö -dëü 'dhö ka -bha. Yö □ne 'ö nu -kë -a 'gü -sü 'ö kpengdhö, 'ö 'slööslö, 'ö 'wun gia- 'gü bhë -a 'ka.

25 □Dhe -kë 'dhö, -ka ka □kwaa'- □sua -nu kë -sü -zü; me 'ö -dhö -yö 'wun gia- □blëe'- 'ö -ya 'yöo -dhë. Bhii kwa 'plë □ne 'kwa 'dho kwa 'kuë- 'kwa kë Klito bun do 'ö bhë -a 'gü -me 'ka bhë.

26 'Ö □ya kë □ne 'wun □ya na ka -züë ka 'ko -nu buëndhö, me 'ö 'dhö -yö 'ö -zo kë 'ö -de 'piö -yö kë 'dhö kö □kun 'ö dho pë yaa kë; kö □kun 'ö to -naazuëdhe 'ö bhë -a 'gü 'ö 'bin -yö maa.

27 Bhii -naazuëdhe 'ö bhë, 'ka- 'to ka 'gü kö 'ka -ya -dhe nu dü -dhë ka 'gü □ne bhë!

28 Me 'ö □kwaanme 'ka -yö 'ö □kwaa'- □kwaan -sü -zü; -yö yö -nu kë 'ö -kö 'ka □zian' kö pë -nu -waan kë -a -gö -yaan me -nu 'wo 'yenazë -an -bha nu.

29 Kö □kun 'ö 'wun yaa gbe -yö 'go ka 'dhi 'ö yö plaan! -A -dhe □ya kë -a -bha, -ka 'wun -sëebö -nu 'wo dho me -nu 'wo to -an -zo -gban -zo yö -sü 'gü -an □blëe'- □zian'. 'Ö □ya kë □ne □wa 'wun -sëebö -nu □blëe'-, me -nu 'wo- ma -na bhë -yö pë -së -kë -an -gö.

30 Kö □kun 'ö ka kë -kö -nu 'gü 'ö -Zuu 'slööslö 'ö ka 'gü bhë 'ka- wö -siö! Bhii -Zuu 'slööslö -yö -Zlan -bha □duakëpë 'ö ka 'gü -a 'ka; -yö pë 'ö- dö kwa kwëe, pë 'ö- yi □ya -lo 'ö dho kwa bhoë 'gan 'gü 'ö 'plë 'ka -a 'ka.

31 -Ka -nu me □zuö' 'piö -wun 'güüzë, -dö me -gö -sü □suu'- 'saadhö -nu, -naazuëdhe □suu'- 'saadhö -nu -an kë, -wo 'go ka □zuö' 'gü! □Gblaa 'gbla me -nu -ta -sü, 'si -nu bho -sü waa- 'dhi -wo -ya me -nu -bha -sü -Zlan 'to 'ka -sü -nu 'wo bhë, -ka 'kan -an -bha! -Ka ka -de 'kun □zuö' 'piö yaa □suu'- 'saadhö -gö!

32 Pë 'ö 'ka dho -a kë □zian' 'ö töö kë 'ka dho -a wo me -nu këwunsëëzë 'wo pa -sü

'ka me -nu 'yënnng yö -sü 'ka wo 'ko -nu
ziën -an 'ka! -Ka ziö me -nu -bha 'wun
□zaa' -sü -nu -ta ö 'ple 'ka □ne -ko 'ö -Zlan
-yö □zië' ka -bha 'wun □zaa' -sü -nu -ta
□boa' Klito -ta -sü 'ka bhë -a 'dhö.

5

-Tosiadhe -kë -dhepuudhe 'gü -sü

1 □Dhe 'ö -kë □ne ka -Zlan -bha 'në -nu 'ö
-an -dho -kë -an 'ka, kö -kaa këdhe □mεε'-
'ka 'wun -nu kë □ne -ko 'ö 'wun -nu kë -na
-a 'ka bhë -a 'dhö.

2 Kö ka -bha -tosiadhe kë -ko -yö 'go
-Zlan -bha -dho 'gü. -Yö bho Klito 'ö- -dho
-kë kwa 'ka 'ö ö □kwaa ö -de -wun -zü kwa
-wun 'gü □ne slabhoëpë 'ö- -wun -yö -Zlan
-zo kun -a 'dhö bhë -a -bha.

3 Ka -bha -kë -Zlan -bha 'segögümε 'ka
-sü -wun 'gü, kö □kun 'ö pë □suu'- 'oo
□suu'- 'ö □soon kë -sü 'ka -nu, -dhuupë
'saadhö waa- me gbe -bha pë -dho -wun
-yö -kë ka ziën.

4 'Yaa -së 'pö 'gbönggböng kö 'ka 'dhi
□va 'gü -wun 'iin 'dhi yaa 'gü -wun □blεε'-,
kö 'ka 'wun 'ö 'flëë 'iin 'wun -dhuuzë -nu
-an □blεε'-. 'Dhi 'ö 'ka 'wun yaa -nu □blεε'
-na -a 'ka bhë, -kaa 'sü 'ka -Zlan zuö pö -a
'ka □zian'.

5 -Yö kë ka 'yaan □ne □soonkëme waa-
me -dhuuzë -an -bha pë 'bhaa yaa 'dho
kë Klito waa- -Zlan -an -bha pë -sεεbo -nu
'wo -ya -sü 'ka kwa -go -an -bha -gludëdhe
-pö 'gü bhë -a -bha. Pë do bhë 'ö- 'ka 'pö,
me 'ö pë 'yaa- -zo kun, 'ö- 'bhaa □mεε' -na
-kplawo bhë -a -bha 'ka (bhii -to pë □mεε'
-sü 'piö -sü -kplawo 'ö bhë 'pö -yö pë gba
-ko □suu'- do 'ka 'pö.)

6 Kö □kun 'ö me gbe -yö ka -püö ö □blεε'
-wun -nu 'ö -an -gen gbe 'yaa -dhö -an 'ka!
Bhii 'wun □zaa' -sü 'ö- □suu'- 'dhö bhë □ne
'ö dho kë -Zlan -bha -naazuëdhe -gen 'ka
me -nu 'waa 'we -a □bhlë -ya -wun -bha
bhë -an buëndhö.

7 Kö □kun 'ö me -nu 'wo bhë 'ö ka -nu
kaa- pë -yö -kë 'kuë-!

8 Bhii 'ö tōo □dhe 'ö □tun 'dhiö □zian' -be,
ka -kë -dhetiidhe 'gü, 'kεε zlöö □ne bhë
kaa- Dëme -nu ka -bha -kë do -sü 'gü, 'ka
nu -dhepuudhe 'gü. □Dhe 'ö 'pö kö ka 'ta
'sü -ko -yö kë □ne me -nu 'wo -dhepuudhe
-bha 'ka -an 'ta 'sü -ko 'dhö!

9 Bhii pë 'ö -dhepuudhe 'piö 'ö tōo
këwun -së □suu'- 'saadhö, -ta kpengdhö
-sü waa- 'wun gia- □blεε' -sü.

10 -Ka ka -de 'gbee- -ta bho kö pë 'ö Dëme
-dhë -së 'kaan- -a kë!

11 Kö □kun 'ö -dhetiidhe 'gü -me -nu
këpë 'ö- -yö -a -bha -pë -së gbe 'yaa 'dhö
bhë 'ö ka -nu kaa- pë -yö -kë 'kuë-! Pë
-nu 'wo- kë -na bhë, -ka -an yö □zian'
-dhegbeadhe 'gü!

12 ('Wun -nu 'wo- kë -na -bin -blü 'gü
bhë, -a □blεε' -sü -de -yö lëzë.)

13 Bhii 'wun -nu 'wo 'dhö bhë □wa
yö -dhepuudhe 'gü, 'ö -an -bha -tosiadhe
giagia -yö □luu 'puu -së 'ka. -A -wun 'gü
□ne pë 'ö □luu' -sü 'ka 'puu -së 'ka, 'yö -kë
-dhepuudhe 'gü.

14 Bhii me do -ya -pö: *Bhi 'ü yi zë -na
□ne, -bhö -büö; -bhö □luu'- 'ü 'go me -nu
'wo game -nu 'ka -Zlan wö 'dhiö bhë -an
ziën, kö Klito -yaan -dhe 'po ü -dhë!*

15 □Dhe 'ö 'pö, -ka ka -zo kë ka -de 'piö
ka 'ta -sü -ko -wun 'gü. Kö □kun ka 'ta 'sü
-ko -yö -kë □ne me -nu 'ö 'waa 'wun do -an
'ta -sü -ko 'dhö. 'Kεε -kaa kë □zian' □ne me
'kpaakpa -nu -bha 'dhö.

16 'Wun -nu 'wo -wo -na ka wö 'dhiö
bhë, -kaa kë -së, bhii yi -nu 'ö 'kwa -an
'gü □ne -wo ya.

17 -A -wun 'gü, kö □kun 'ka -kë me -nu 'ö
'waa 'wun -gen -nu do -an 'ka; 'kεε 'wun
'ö Dëme 'dho -a 'piö kö 'ka- kë bhë, 'ka -an
-gen do 'kaan- -an kë.

18 Kö □kun 'ka ka -de nu yö 'yi -dhë! -Yö
-dho -a kë 'ö 'ka -da -tosiadhe yaa kë -sü
'gü; 'kεε -ka ka -de nu -Zuu 'slööslö -dhë!

19 -Ka -Zlan 'to bho -tan -nu bho ka 'ko
□bhaa; -yö -dho ka □faan' më. -Ka 'Tan
'sëedhe -tan -nu waa- 'tan -dëü -nu 'ö -Zuu
'slööslö -ya -ya ka □zuö' 'piö -an bho 'pö!
-Ka 'tan -nu 'wo bhë -an bho, 'ka kwa
Dëme zuö pö ka □zuöga 'ple 'ka!

20 -Ka Dë -Zlan zuö pö 'töng 'saadhö 'ka
'wun 'saadhö 'ö nu -na ka -ta -a -wun 'gü
kwa Dëme Yesu Klito 'to 'gü!

Dhoo -nu waa- wo □gön -nu

21 -Ka ka -go 'dho ka 'ko -nu -dhë sia-
□bhlëyadhe 'ö Klito -bha 'ka ka 'gü bhë -a
-wun 'gü.

22 Dhoo -nu, -ka ka -gɔ 'dho sia- ka ɔgɔn -nu -dhë ɔne -kɔ 'ka- ɔkaa' Dëmɛ 'dhiö -a 'dhö.

23 Bhii gɔɔn- ɔne 'ö ö bɔɔ ɔkɔɔn ɔne -kɔ 'ö Klito 'dhö -a 'ka ö -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü ɔkɔɔnmɛ 'ka bhë -a 'dhö. Klito gia- ɔne 'ö tɔɔ Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü Dhamɛ; yö ɔne 'ö tɔɔ -a bun.

24 ɔYa kē 'dhö, dhoo -nu dho wo -gɔ dho wo ɔgɔn -nu -dhë sia- pē 'saadhö 'gü ɔne -kɔ 'ö Klito -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -yö ö -gɔ dhoë sia- -a -dhë bhë -a 'dhö.

25 Dhemädë -nu, mɛ 'ö -dhö, -yö ö bɔɔ -dho kē ɔne -kɔ 'ö Klito -yö ö -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -dho ɔkaa' 'ö ö -de nu -a -wun 'gü bhë -a 'dhö!

26 -Ya -kē 'dhö kö -kē -Zlan -bha 'ka -sü bhë -yaan -an -ma 'kun -an kē 'ö- wo 'slööslö -bɔ yiö -sü waa- -an ɔdaan' -'ö- wo -Zlan -wo 'ka bhë -a -wun 'gü.

27 -Yö kē 'dhö kö -yö ö -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü bhë -a -zɔn ö -de wö 'dhiö ö -bha -kē -së -sü, 'ö pē pin gbɛ 'yaa- -bha, 'ö 'yaa ɔyuuyu 'kou -sü 'ka, 'ö ɔzaadhe gbɛ 'yaa- -bha, 'ö 'slööslö ɔzian' -a 'gü.

28 Dhegɔn -nu ɔdua' -mü kö -waan wo bɔɔ -nu -dho kē ɔne -kɔ 'wo wo -de bun -dho ɔkaa' -a 'dhö. Mɛ 'ö ɔya ö bɔɔ -dho kē kö ɔya ö -de -dho kē.

29 A- ɔdɔa' ɔne mɛ gbɛ 'yaa ö -de bun -san zë; pē 'ö- -kē 'ö tɔɔ -a 'dhi gba 'ö- wo, 'ö ö -zo -kē -a 'piö ɔne -kɔ 'ö Klito -ya ɔkaa' ö -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -gɔ bhë -a 'dhö.

30 Bhii 'ö tɔɔ -a bun dɔ -nu 'ö 'kwa- 'ka bhë kwa do -a 'gü.

31 Pē 'ö ɔbɛɛn' -sü 'ka 'ö ɔne: -A -wun 'gü gɔɔn- -dho kan ö dë waa- ö dhe -an -bha, 'ö waa- ö bɔɔ 'wo -to wo 'ko ɔbhaa; 'ö -dhe 'wo- -bha ɔplɛ 'wo -kē zlöö ɔne mɛ -lü dosɛn 'dhö.

32 -Yö pē 'ö- 'gü -wun 'dho ɔva -a 'ka. N -zo 'piö pē 'a- yö -a 'gü 'ö tɔɔ -ya -zɔn Klito waa- ö -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -an 'ka.

33 'Kɛɛ -yö 'wun ɔzuan' 'ö -zɔn -sü 'ka ka -dhë -a 'ka. Pē dho kē 'ö tɔɔ dhegɔn -yö ö bɔɔ -dho kē ɔne ö -de 'dhö; 'go mü dhebo -de 'pö 'ö -dhö, -yö ö ɔgɔn ɔbhlë -ya.

6

'Në -nu waa- wo -mɛ -nu

1 'Në -nu, -yö ka ɔdua' 'ka Dëmɛ wö 'dhiö kö 'ka ka 'kpɔmɛ -nu ɔbhlë -ya, bhii -a -kē 'dhö -sü -yö kpengdhö.

2 Bhii tɔng 'ö -kē -bhö ü dë waa- ü dhe -an ɔbhlë -ya 'ka bhë ɔne 'ö- 'piö -pē 'ö pē 'to 'go -wo do 'ka 'ö- pö:

3 -Yö kē 'dhö kö ɔzuögludhi -yö kē ü -gɔ, 'go mü kö 'ü -tosiadhe kē ɔglɔɔsü 'kpongtaa.

4 'Në dë -nu, ka -de 'pö, kö ɔkun 'ka ka -bha 'në -nu kun ya 'ö 'wo dɔ ka -gɔ 'yënnɔ. 'Kɛɛ -ka -an -to -an ɔdaan' -sü 'ka 'wundɔdhe 'ö Dëmɛ 'gü ɔzian' -a 'ka!

ɔNua -nu waa- wo -gɔmɛ -nu

5 ɔNua -nu, -ka ka -gɔmɛ -nu ɔbhlë -ya -suö -an -dhë -sü 'ka ka ɔzuö' -së 'ka ɔne -kɔ 'ka dhoë kaa Klito -dhë -a 'dhö.

6 Kö ɔkun 'ka -an 'yan 'dhiö -yuö -kē kö -yaan -zɔn -an -dhë ɔne ka kēwun ɔyö -së; 'kɛɛ -ka 'wun -nu 'ö -Zlan -zo 'kun -wun 'ka ɔzian' -an kē ka ɔzuöga 'plɛ 'ka ɔne Klito -bha 'gan -nu yuö kē -kɔ 'dhö.

7 -Ka ka -bha 'gandhe -yuö kē ka ɔzuöga -së 'ka ɔne -kɔ 'wo yuö -kē -a -bha 'kpa Dëmɛ -dhë -a 'dhö; bhii kaa- kē mɛ -nu -de 'sloo -dhë!

8 Ka -zo -yö -büö ɔne, mɛ 'ü 'gan 'ka oo, 'iin 'ö -potaasü 'dhö ü -gɔ oo, pē 'ö Dëmɛ -ya -ya ü ɔtian', ü -dho -a yö, ü këyuö -sɛɛbɔ -nu 'ü 'dhoë- -an kē bhë -a -wun 'gü.

9 -Gɔmɛ -nu, ka -de 'pö, ka 'ta 'sü -kɔ -yö kē -së kaa- ɔnua -nu 'ka; -kaa kē 'slë 'ka kö ɔkun 'ka -wo yaa pö -an -dhë; -yö kē ka 'yaan ɔne -an -gɔmɛ waa- ka -gɔmɛ -yö do dhang- -nu 'gü; 'ö -ziö 'ko -ta dhe gbɛ 'yaa -dhö -a wö 'dhiö.

-Zlan -bha 'në -bha 'ko ɔzaa' ɔkwɛɛ- -nu

10 'Wun -kaanta 'a dho -a ɔblɛɛ' ka -dhë 'ö tɔɔ kaa- Dëmɛ -nu, ka -bha -kē do -sü 'gü, -ka ɔfaan' 'sü -a -bha 'piigbeedhe ɔva bhë -a 'gü!

11 -Ka -piö 'saadhö 'ö -Zlan 'dhoë- nu -na ka -dhë bhë -an 'sü, -yö kē 'dhö kö 'ka dɔ gɛnnɔgdhö dü -bha -gleng -nu -gɔ!

12 Bhii 'ko 'kwa 'dhoë- zë bhë, kwa 'ka 'dho -a zë mɛ 'bhee- -nu 'ka; 'kɛɛ -yö -dho zë ɔzian' -zuu yaa -nu -bha 'piigbeedhe

-nu 'wo 'dhung- -ta, -wogbiindhe -nu, -ko -mo 'wuën- -sü waa- wo -gɔmɛ -nu 'wo -dhetiidhe 'gü 'kpongtaa -an 'ka.

¹³ □Dhe 'ö 'dhö -ka ka -kɔ kē -Zlan -bha 'ko □zaa' -piö -nu -bha! -Yö kē 'dhö kö 'kaan- dɔ ka yaagüme -gɔ 'yēng yi 'gbee- 'ka; bhii ka -dho dɔ gēngdhö 'to 'ka 'dhoë- wo -a 'gbee- 'ka -a -ta bhē -a -wun 'gü.

¹⁴ □Dhe 'ö 'dhö -ka -ya ka 'yaan; -ka ka 'dhu: 'Wun gia- -yö kē ka 'gü □ne -du kwi 'dhö, 'ka- -klu ka vɛɛdhö, -kē kpengdhö -sü -yö kē ka -gɔ □ne -glu gɔn -piö -da -so 'nē 'dhö!

¹⁵ Ka -bha -kē □naazē -sü, □zuöwaannu -wuntaɔsē 'ö bhē -a □blɛɛ'- mɛ -nu -dhē -sü 'gü -yö kē □ne -sakpa -nu 'dhö ka -gɛn -nu -bha!

¹⁶ -Zo yö -sü -yö kē ka -gɔ -kplawo □ne -gluē 'dhaa- 'ö dho ka dha kēpēyaame -bha 'dü -nu 'ö 'siö 'dho -a -bha -a -gɔ -a 'ka.

¹⁷ -Ka dhasü -wun 'kun 'gbee- 'ka □ne -gluē -piö □gblaa' 'dhö ka tuö; 'ka ka -ko kē -Zlan -wo 'ö -Zuu 'slööslö 'dho -a dɔ -na ka 'dhi bhē -a -bha □ne -dhaa 'dhö.

¹⁸ 'Wun -nu 'wo 'dhö bhē -ka -an kē □bhɛa' -sü 'gü -a -dhe -Zlan -gɔ -sü 'ka kö -yö nu ka -dhē; -Zuu 'slööslö -yö 'dhiö 'sü ka 'ka, 'ka □bhɛa'- 'töng 'saadhö 'ö □gbëü ka -ta -an 'gü! -A -kē 'dhö -sü 'ka, -ka kē 'yēngsiömɛ -nu 'wo -to wo -wo 'gü -mɛ 'ka -an 'ka! -Ka □bhɛa'- -Zlan -bha 'segɔgümɛ -nu 'slööslö 'saadhö -wun 'gü!

¹⁹ -Ka □bhɛa'- n -wun 'gü 'pö, -yö kē 'dhö kö □ya kē □ne a 'dhoë- 'wun □blɛɛ'- kö -Zlan -yö 'wun kpengdhö dɔ n 'dhi, 'iin kö 'aan- 'wun 'ö -bin -sü 'ka 'wuntaɔsē 'gü bhē -a yö sia- -an -dhē -zogbandhe 'ka kö -waan dɔ 'wun giagia 'ka.

²⁰ 'Wuntaɔsē 'ö bhē, a -bɔmɛ 'ka, 'kö -kē □ne a -kē -kanso 'gü 'dhee; -ka □bhɛa'- n -wun 'gü kö 'a 'wun -nu □blɛɛ'- -zogbandhe 'ka □ne -kɔ 'a dho -a kaa bhē -a 'dhö.

□Wekadhe -kaanta

²¹ 'Wun -nu 'wo -gban n -ma bhē kwa dheglu -dho kē -sü -zē Tisikö 'ö -to -wo 'gü -mɛ 'ka Dēmɛ -bha yuö -nu 'gü bhē, □ya nu 'ma, -yö -dho -a 'plɛ □blɛɛ'- ka -dhē.

²² A- -bɔ ka -dhē kö 'wun -nu 'wo yi -bha -tosiadhe 'gü 'nö kö 'kaan- -an dɔ, kö -yaan ka □faan' 'mē.

²³ Kö kwa Dē -Zlan waa- kwa Dēmɛ Yesu Klito -wo □zuöyagluu, -dho waa- -zo yö -sü nu dhegluzē -nu 'saadhö -an -dhē.

²⁴ 'Go mü -Zlan -bha 'glusē -yö kē mɛ -nu 'saadhö 'wo- -dho -kē Dēmɛ Yesu Klito 'ka -dho 'ö 'yaa yēn -a 'gü -an -dhē!

**'Sëedhε 'ö Pölö -ya bɔ
Yesu -wun -dhε 'wun gia-
-mε -nu 'wo
Filipö
plöö -an -dhë bhë 'ö □nε**

¹ Ma Pölö, 'ö yië- Timote 'yi -kë Yesu Klito -bha yuökëme 'ka bhë, 'ö 'sëedhε □nε 'yi- bɔ -Zlan -bha mε -nu 'saadhö 'ka Filipö plöö, 'ka -klu -sü 'ka Yesu Klito -bha bhë ka -dhë. Yi- -bɔ 'pö mε 'ka -kë -Zlan -bha yuökëme □va -nu 'ka waa- -zo -kë -Zlan -bha 'kɔ 'piö -mε -nu 'ka ka -dhë.

² -Zlan 'ö kwa Dë 'ka, waa- kwa □kɔɔnmε Yesu Klito, -wo 'glusë kë ka 'ka, -wo □zuöyagluu nu ka -dhë!

Pölö -bha □bhεa' -'ö- wo -Zlan -bha mε -nu 'wo Filipö plöö -an -wun 'gü bhë 'ö □nε

³⁻⁵ 'Ma n -zo 'ta, -nu mε -dhë -kɔ □suu'- 'ö 'kaa- wo n -dhë -Zlan -wo □blεε' -sü 'gü 'ö goë -a zü dɔ -sü -bha 'ö yöë □dεε -bha bhë -a -wun 'gü, a -Zlan zuö -pö. □Ya kë a □bhεa' -na ka 'saadhö ka -wun 'gü, a -wo □zuögludhi 'ka.

⁶ A- □dɔa' gia- 'ka □nε, -Zlan 'ö yuö -së zü dɔ ka □zuö' 'gü bhë, -yö -dho dhoë 'dhiö -kplawo, -yaan -a 'dhiö 'to Yesu Klito -bha -yε 'zü -yi 'ka.

⁷ □Yö -së 'ka kö -zotadhe □suu'- 'ö bhë -yö kë n -gɔ, ka 'saadhö ka buëndhö. Bhii ka -dhɔ -yö n -kë □duö. 'Ö tɔɔ 'glusë 'ö -Zlan -ya -kë n 'ka bhë, □yaa- kë mε 'plε kwa 'ka. □Dhε 'ö waa n -da -kanso 'gü □kun, a -Zlan -wo -ta -za -dɔ kö 'aan- -zɔn mε -nu -dhë □nε -Zlan -wo -yö 'wun gia- 'ka. -A -bha 'glusë bhë, -ya -kë kwa 'ka -kplawo, 'ö dho 'ö yöë ma -kë -kanso 'gü -sü 'ö □nε -a -bha.

⁸ -Dhɔ 'ö go Yesu Klito 'piö -a -wun 'gü, ka 'plε, ka -wun -yö n -gɔ 'gbee- □duö. -Zlan -ya □dɔa' □nε 'ma- pö 'dhö kö 'wun gia- □nε 'a- □blεε.

⁹ Ma □bhεa' -wo 'ö -Zlan -dhë ka -wun 'gü 'yö □nε: A- -dhε -a -gɔ kö -Zlan -dho waa- mε 'bhee- -nu -dhɔ 'ö ka 'gü bhë -yö □kpεa'-, -yö 'dho 'dhiö -kplawo, 'wun -nu

'wo kpengdhö -an dɔ -sü, waa- -an -gen -ma kpinngdhö -sü 'ka.

¹⁰ -Yö kë 'dhö kö 'kaan- 'wun -së waa- 'wun yaa -an dɔ kö 'kaan- -a -së -zë kë. -Yö kë 'dhö kö □kun 'ö mε gbε dho 'wun yaa yö ka -bha, Klito -bha nu -yi 'ka.

¹¹ □Ya kë 'pö, 'wun kpengdhö kë -sü 'ö go Yesu Klito 'piö -yö -dho kë ka -bha -tosiadhe 'gü; kö ka këwun -nu 'wo bhë, mε -nu □wa -kpën -a -bha, -waan -Zlan 'tɔ kë □va. 'Go mü 'zü -waan 'dhuë- 'kpɔ -a 'tɔ -bha.

Yesu 'ö tɔɔ -kë -a 'gü -sü

¹² N dhegluzë -nu, a- 'piö kö 'ka- dɔa □nε, 'wun 'gbee- -nu 'wo -kë n 'ka bhë yaa -Zlan -wo □gbaannu 'kεε -a kë 'ö- wo 'ö dho 'dhiö □zian'.

¹³ -Kɔ bhë -a 'ka, 'ö 'yan -to -gludë -bha 'kɔ -bha -mε -nu 'wo zö waa- mε -dhε -nu 'wo to 'pö 'wo- □tei' dɔa □nε yuö 'a- kë -na Klito -dhë bhë -a -wun □nε 'wo n -da -a -dhë -kanso 'gü bhë.

¹⁴ N -ma -kë -kanso 'gü -sü bhë, -ya -kë 'ö dhegluzë -nu □plëzë 'ö 'wo -klu -sü 'ka kwa Dëme -bha 'ö -an -zo -yö -gban; 'ö 'wo -Zlan -wo □blεε □faan' 'ka mε -nu -dhë.

¹⁵⁻¹⁷ □Ii-, -yö 'dhö! Mε 'bhaa -nu -wo Klito -wun -blεε □glueng' 'ka n buëndhö, -yö kë 'dhö kö -wo mε -nu dɔ -gbɔudhö. Bhii 'waa Klito -wun □blεε'- □zuö' 'puu 'ka; -wa -kë pë -ta □kɔɔ' -sü 'ka □zian'. N -ma -kë -kanso 'gü -sü bhë -yö -kë -an -zo 'piö □nε 'wa- kë 'dhö kö 'wa ma 'klobhdhe □taɔ' kë. Mε 'bhaa -nu -wo wo -bha Klito -wun -blεε wo □zuö' 'puu 'ka. Bhii -a -gen 'ö tɔɔ -wo n -dhɔ -kë 'ö 'wo- □tei' dɔ □nε -Zlan □ya yuö 'ö -kë ö -wo -ta -ko zë -sü 'ka bhë □yaa- nu n -dhë.

¹⁸ 'Kεε pë -nu 'wo 'dhö bhë 'waa n 'gü pë gbε 'ka. 'Kö -kë □nε -wa -kë wo □zuö' 'puu -bha oo waa- kë -a -bha oo, n 'gludhi -sü -mü; 'ö ma □zuögludhi bhë 'ö dho dho 'dhiö -kplawo, 'ö tɔɔ Klito -wun -yö □blεε' -sü 'gü -kplawo.

¹⁹ Bhii a- □tei' dɔ □nε, 'wun -nu 'wo bhë -an 'dhiötodhε -yö -dho kë -së n -ma 'ka, ka -bha -bhεa n -wun 'gü -sü waa- Yesu Klito -bha -Zuu -bha -dɔ n -gban -gɔ -sü -wun 'gü.

²⁰ Bhii a- -dɔ gia- 'ka □nε, n □dua' 'yaa -mü kö 'aan- kë □nε mε 'ö lë- dho 'kpɔ -a

-ta -a 'dhö. Pë 'ö dho kë zlöo -kplawo 'ö tɔɔ: -Zo -gban -sü 'yö dho kë n -gɔ kö 'aan-Klito -bha -kë □va -sü 'tɔ bhɔ n □zuö' 'plɛ 'ka ma ga -sü 'iin ma -këdhösü -an 'gü.

21 Bhii n -ma 'ka, -këdhösü 'ö tɔɔ Klito, ga -sü 'ö tɔɔ n □truën.

22 □Ya kë □nɛ 'ma 'to □kun 'sia- zö, a -dho yuö -së kë; 'ö □ya kë 'zü □nɛ 'ma ga, a -dho n □truën yö -Zlan 'piö. 'Wun □plɛ 'wo bhë -wo n 'gan -na zian □plɛ 'ka,

23 'ma dɔ -a 'gü -gbɔudhö. 'Kɛɛ 'ma -dhe -ga -a 'gü 'sengdhö, -yö -dho kë -së kö 'aan-go 'kpongtaa kö 'aan- kë -a 'gü Klito 'piö.

24 'Kɛɛ ka -wun 'gü □yö -së □duö kö 'a -tosiadhe kë ka 'piö 'a dho -a 'ka 'dhiö.

25 □Dhe 'ö -kë □nɛ a- □dua' 'dhö gia- wo, 'ö 'go mü 'a- □tei' dɔ □nɛ a -dho dho ma -tosiadhe kë -sü 'ka 'dhiö, a -dho kë ka 'saadhö ka 'piö kö 'aan- nu ka -dhë, kö ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -yaan kë □va kö ka -bha 'gludhi -yaan 'dho 'dhiö.

26 □Ya kë □nɛ 'ma kë -dëüwo 'zü ka 'piö, ka -dho kë 'gɔugɔ 'zü □duö n -wun 'gü Yesu Klito 'gü.

27 'Wun -nu 'wo 'dhö 'töüdhö bhë, -a -dhe 'ö 'gianzë 'ö tɔɔ kö ka □sɔɔn -yö kë -së □nɛ -kɔ 'ö Klito -bha 'wuntaɔsë -ya □blɛɛ -a 'ka bhë -a 'dhö. □Ya kë 'dhö, 'kö -kë □nɛ a -nu ka 'piö oo, n 'ka nu oo, a- 'piö kö 'a- ma □nɛ ka dɔ -sü 'ka kpinngdhö, 'ö ka -bha -zotadhe 'dhö do, 'ö ka □zuö' □ya kë do -zotëndhe 'ö -Zlan -ya nu 'ö bɔ -a 'ka 'wuntaɔsë -ta -a 'gü. □Ya kë 'dhö kö 'kaan- a -ta -ko zë 'wuntaɔsë yaagüme -nu 'ka.

28 Kö □kun 'ka -suö me -nu 'wo ka yaagüme -nu 'ka -Zlan -wo -wun 'gü bhë -an -dhë pë gbɛ -wun 'gü 'gbɛɛdhö! Bhii □ya kë 'dhö, -yö -dho kë -an -bha □duakëpë 'ka, yö □nɛ 'yö dho -a -zɔn -an -dhë □nɛ -Zlan -dho -an 'gü □siö'-, 'iin kö -waan -a □dua' 'zü □nɛ, ka -dho dha. 'Wun -nu 'wo bhë -wo -go -Zlan 'piö.

29 Bhii -Zlan □ya 'glusë kë ka 'ka; 'ka Klito -wun -dhe 'wun gia-. 'Ö 'glusë do 'ö bhë 'ö- -kë 'zü 'ö ka 'klo -yö bhɔ Klito 'tɔ -wun 'gü.

30 Zlöo □nɛ bhë 'ka nu n -dhë kö 'kwaan- glu gɔn -Zlan yaagüme -nu 'ka. -Glu do 'ö 'ka n yö kö a- gɔn -na 'dhiö -be, 'ö 'ka- dɔa □nɛ a 'dho -na -a 'ka 'dhiö -kplawo bhë, yö -mü.

2

Klito -bha ö -de □yɔɔn sia- -sü waa- -a -gɔ -bha □luu' -sü

1 'Go ka -bha -klu Klito -bha -yi -bha 'ö yöë □dɛɛ -bha, Klito -yö ka □faan' -më, 'ö- -bha -dhɔ bhë 'ö ka 'yënnng □dhuë'. 'Go mü 'zü 'ö 'ka -klu -sü 'ka -Zlan -bha -Zuu 'slööslö -bha. 'Ö 'ka- -dhɔ -kë ka 'kuë 'ö 'ka ka 'ko -nu 'yena -yö wo.

2 □Dhe -kë 'dhö, a- -dhe ka -gɔ, kö 'ka n □zuö' 'glu dhi ö 'plɛ 'ka, ka -wo -kë do -sü, ka -bha -dhɔ -kë 'kuë -sü, ka -bha □zuö' -kë do -sü waa- ka -bha -zotadhe -kë do -sü -an 'plɛ 'ka.

3 Kö □kun 'ka pë gbɛ -kë pë -ta □kɔɔ' -sü waa- -de -sü □va -sü -an 'ka! -Ka ka -de 'sü 'tee ka 'ko -nu -dhë! Mɛ 'ö -dhö -yö mɛ 'wo to -yö -an 'sü 'gianzë ö -de -bha!

4 Kö □kun 'ö mɛ gbɛ -yö ö -de 'sloo ö □truën □mɛɛ, 'kɛɛ -ka ka -zo 'ta 'pö, mɛ -nu 'wo to -an -wun 'gü!

5 Ka -bha 'wun kë -kɔ -nu 'ö do do 'ka ka 'ko 'piö, -yö bhɔ Yesu Klito -bha 'wun kë -kɔ -bha, 'ö tɔɔ:

6 Kö -yaan □tun nu -sü -bha 'kpongtaa, -kɔ do 'ö -Zlan 'dhoë- 'ka bhë □nɛ 'ö- 'ka 'pö. 'Kɛɛ yaa- □mɛɛ' kö waa- -Zlan 'wo -mɔ wo 'kuë.

7 Pë 'ö- -kë □zian' 'ö tɔɔ: -Yö ö -kwaa ö -bha pë -nu 'plɛ -wun -zü, 'ö ö -de -kë □nua 'ka. 'Go mü 'zü 'ö ö -de -kë □nɛ mɛ 'bhee- 'dhö. -A -bha -kë mɛ 'bhee- 'ka -sü bhë,

8 -yö -we -a -bha 'ö ö -de □yɔɔn sia-, 'ö -kë 'wun -ma -Zlan -ta -mɛ 'ka ö këwun 'saadhö 'gü, 'ö -we -a -bha kö mɛ -nu -waan zë. Ga 'ö- wo 'dhö bhë yaa kë ga 'kpaan 'ka 'kɛɛ -yö -kë -ga -gaatalü -bha -sü 'ö ga lëzë 'ka bhë -a 'ka.

9 Pë 'ö -kë 'ö -Zlan -ya bho ga 'gü 'ö- □luu dhang- 'gü, 'ö- -ya 'gɔ -gbloo 'gü 'ö- gbaa 'tɔ 'ö 'gianzë 'ö □zië' 'tɔ 'plɛ -ta -a 'ka bhë 'ö bhë.

10 □Ya kë 'dhö kö 'të -pë 'saadhö 'wo dhang- -nu 'gü, 'wo 'sɛ -ta, 'wo 'sɛ □löö, kö -wo wo -gɔ □yɔɔ'- Yesu 'dhiö -a □bhle 'kpo -sü 'ka,

11 kö -an 'plɛ -waan pö -a Dë -Zlan 'tɔ bhɔ -sü 'ka, -dhe 'saadhö -a 'gü □nɛ: Yi □kɔɔnme 'ö tɔɔ Yesu Klito.

-Ka kë 'kpongtaame -nu -bha -dhepuudhe 'ka

12 N dhegluzë -nu, ñdhe -kë ñne ka 'wun -ma -Zlan -ta -kplawo bhë, kö ka -bha dhasü bhë, -kaa 'gü -yuö kë -süë -Zlan -dhë -sü 'ka ñne pë 'wo- pö -a -bha a ka 'piö ma -a 'dhö; -a -de -yö ziö mü 'kö -kë ñne 'maa 'ma 'dhee.

13 Bhii -Zlan -yö yuö -kë -kplawo ka ñzuö' 'gü. Yuö 'ö 'dhö bhë 'ö tɔɔ -a -dhi -a -dhë -wun -nu kë -sü bhë -a -dho -da ka 'gü -sü waa- ñfaan' nu ka -dhë -sü kö ka -ko -yaan -mo 'wun -nu 'wo 'dhö bhë -an kë -sü -bha.

14 Kö ñkun 'ka 'wun gbe -kë -wokpɔdhe waa- ñzuötozlöödhe -an 'ka!

15 -Yö kë 'dhö, 'kaan- kë -Zlan -bha 'në -nu 'wo kpengdhö 'ö 'wun ñzaa' -sü gbe 'yaa -an -bha, 'ö ñsɔɔn yaa gbe 'yaa -an ñzuö' 'piö -an 'ka. -Tosiadhe -së 'ö 'dhö bhë, ka -dho -a kë me -nu 'wo 'kpongtaa ñdɛɛ -yi ñne -a 'gü 'ö 'waa kpengdhö 'ö 'wo këpëyaame -nu 'ka -an ziën. -Kɔ do bhë -a 'ka 'ö 'ka dho -dhe po këpëyaame -nu 'wo bhë -an ziën ñne 'gbia -nu -bha -dhe 'po -sü 'ö -dhetiidhe 'gü -a 'dhö,

16 -wo 'ö ñtoëpö -kë -a 'gü -sü nu me -nu -dhë bhë -a -zɔn -an -dhë -sü 'ka. 'Ö ñya kë ñne, 'ka- kë 'dhö, a -dho -mo -a -bha kö 'aan- kë 'gougɔ ka -wun 'gü Klito -bha nu -yi 'ka. Bhii kö ñyaa- -zɔn n -dhë ñne n -ma yuö -nu waa- ñsaan' -nu 'a- wo ka 'piö bhë waa 'to 'kpaan.

17 Ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü ñtei' -yö kë ñne sla- -bho -Zlan -dhë -sü 'dhö. 'Ö -de 'ö -kë ñne a -to -kanso 'gü 'ö 'wo n zë, 'yaa n 'gü pë gbe 'ka. N -ma ga -sü 'ö bhë -yö -dho kë ka -bha sla- 'yoo -bho sia- -pë 'ka. 'Ö ñya kë ñne, -ko 'ö 'a- ñblɛɛ -a 'ka bhë ñya kë -a 'ka 'dhö, n ñzuö' 'glu -dho dhi -a -wun 'gü. 'Ö kwa 'plɛ 'kwa dho n -ma ñzuögludhi bhë -a kë kwa 'ko ñbhaa.

18 -Kɔ do bhë -a 'ka 'pö, ka ñzuö' 'glu -yö dhi kö 'kaan- kpa n -ma 'kwaan- -a kë kwa 'ko ñbhaa.

Pɔlö -bha naɔ -wun 'ö -gban Timote waa- Epaflooditö -an -bha, -a ñblɛɛ' -sü

19 'Ö ñya kë ñne kwa Dëme Yesu ñya 'we -a -bha, a -dho Timote bɔ ka 'piö, dɔ 'ö 'kwa- wo ñne -a 'gü, kö -a -bha -ye 'zü -sü 'ka, n ñfaan' -yaan 'më, 'wuntaɔsë 'ö dho goë ka 'piö bhë -a -wun 'gü.

20 Yö dosen 'kpaan ñne 'ö ñya kë 'ö nu n -dhë, yuö 'a- kë -na kwa Dëme Yesu -dhë bhë -a 'gü. 'Go mü 'zü 'ö -ya ka -wun ñzɔnng' -ta giagiawo.

21 Me -nu 'ö 'wo to 'waa wo -zo 'ta pë -nu 'ö 'wo dho Yesu Klito 'gblöo 'piö -an -wun 'gü, 'kɛɛ -an -de -bha pë -nu dosen ñne 'ö 'wo wo -zo -ta -an -wun 'gü.

22 Timote -bha -kë kpengdhö -sü 'ö 'ö -de -zɔn -a 'ka bhë, ka gia- -de, 'ka- ñtei' dɔ. Bhii -yö -nu n -dhë, yuö 'ö -kë 'wuntaɔsë ñblɛɛ' -sü 'ka me -nu -dhë bhë -a 'gü ñne -ko 'ö 'në waa- ö dë 'wo yuö kë -na -a 'ka wo 'kuë- bhë -a 'dhö.

23 ñYa kë ñne pë 'ö dho kë n 'ka -kanso 'gü zö, 'ma -dhe yö -a 'gü, a -dho to mü 'a- bɔ ka -dhë.

24 -Yö n 'gü ñne kwa Dëme dho -a kë kö 'aan- nu -wo ñdhia ka 'piö, dɔ 'kwa- wo ñne -a 'gü.

25 Kwa dheglu Epaflooditö 'ö 'ka- bɔ n 'piö 'ö nu n -dhë -Zlan -bha yuö waa- -a -bha -glu gɔn -sü 'gü, 'ö pë 'ö n -ma -wun -yö yö -a -bha, 'ka- dɔ -a -gɔ 'ö nuë n ñdhia bhë, a- -yö -së kö 'aan- -a bɔ ka 'piö 'zü.

26 -A ma 'ö- wo ñne, ka -da 'yena 'gü ö -bha 'yua -wun 'gü bhë, -a ñzuö' -yö -to zlöö; -a 'siö -de -yö kpa -na -a -ta kö -yaan nu ka 'saadhö ka 'piö kö -yaan ka ñzuö' wo sia-.

27 'Yua -ya -kë 'dhö! 'Ö ñtöng ga -sü 'ka ñklöö'. 'Kɛɛ -Zlan -ya 'yena -yö, 'ö- dha 'yua bhë -a -gɔ. Ma -de 'pö, -Zlan -yö n 'yena -yö -a -bha 'yua bhë -a 'gü. Bhii 'ö tɔɔ ñya kë ñne, -yö -kë -a -bha -dhekpaɔyi 'dhiötöyi 'ka -be, -a 'wun bhë -yö -dho n -ma 'yena ñtaɔ' kë. 'Kɛɛ -Zlan yaa 'we -a -bha kö 'wun 'ö 'dhö -yaan kë n 'ka.

28 'Wun -nu 'wo 'dhö 'töüdhö bhë -a -wun 'gü, 'siö -yö kpa -na n -ta kö 'aan- -a bɔ ka -dhë kö 'ka ka 'yan dɔ -a -bha, kö ka ñzuö' 'glu 'yaan- dhi -dëüwo 'zü, kö ma -de 'pö n ñzuö' -yö ñwaannu.

29 ñDhe -kë 'dhö bhë, ñya nu ka 'piö 'ma, -kaa -nia 'kun ñzuögludhi 'ka ñne -ko 'ö 'ka dho ka dheglu me -nu 'wo kwa Dëme 'gü -an -nia kuën bhë -a 'dhö. Me -nu 'ö 'wo -kë ñne Epaflooditö 'dhö bhë, -ka -an ñbhlë -ya ñva 'ka!

30 Bhii -yö -yö ga -sü 'ka ñklöö' Klito -bha yuö -wun 'gü. 'Ö tɔɔ pë 'ö ka -ko yaa -mo

-a -bha kö 'ka- kē n -dhē bhē, yō -zē 'pō, -ya -kē.

3

'Wun 'ö -gban -kē kpengdhö -ko giagia 'ö -dhö -Zlan wö 'dhiö -a [blɛɛ]- 'ö Pɔlö -ya wo

¹ N dhegluzē -nu, ka [zuö] 'glu -yö dhi kwa Dēmɛ 'gü! 'Yaa n -gɔ 'gügasüzē kö 'wun -nu 'ö 'a -an [blɛɛ] ka -dhē 'dhiö -be bhē, 'aan- bɔ -a 'gü 'zü 'sēedhe 'gü, bhii a- [ɔa] [nɛ] -yö -dho ka -zo -büö kö -yö ka -ya 'yaan, kö [kun] 'ö 'ka dho to mɛ -nu -püö -mɛ -nu -wo 'piö kö 'kaan- -püö.

² -Zlan -bha yuö -kē yaa -mɛ -nu 'ö 'wo mɛ -nu -püö -na bhē, -ka ka -de kē -an -gɔ 'slē 'ka! Bhii -yö -kē -an -zo 'piö [nɛ], -go 'bong -sü [nɛ] 'ö dho -an kē -Zlan -bha 'nē -nu 'ka.

³ 'Kɛɛ kwa [nɛ] 'ö 'kwa tɔɔ -Zlan -bha 'nē kpinngdhö, 'waa -mü? Bhii kwa -Zlan -gba -a -bha -Zuu -bha 'piigbeedhe [kwa]. 'Go mü 'zü 'ö 'kwa Yesu Klito 'tɔ -kē [va], pē -nu 'ö- -kē kwa -dhē bhē -a -wun 'gü; 'ö 'kwa kwa -zo yö mɛ 'bhee- wɔ -ko -dhē.

⁴ 'Ö [ya] kē -be [nɛ], -zo -yö mɛ 'bhee- wɔ -ko -bha -sü bhē -yö -mɔ -a -bha kö -yaan mɛ 'bhee- kē -Zlan -bha 'nē 'ka -be, kö ma [nɛ] 'ö n -ma kun -be.

⁵ Bhii 'ö tɔɔ [dhe] 'a bhɔ, -a -dhekpaoyi -yö -kē 'slɛaga, 'ö 'a dho 'bɔn [nɛ] -ko 'ö kwa -bha tong 'dhö -a 'ka bhē -a 'dhö. Izlaelö 'nē giagia -mü n 'ka, 'ö 'a go Benzamɛ -gɔ 'gunng 'gü. Eblö 'nē giagia -mü n 'ka. -A -dhe 'ö -gban Zuifö -nu wɔ -ko -bha 'ö -kē kwa -bha tong 'ö -Zlan -ya nu Moizö -dhē -a 'kun -sü 'ka bhē, a- 'gü 'gbee- 'pö, 'ö tɔɔ Falizi -mɛ -nu, 'ö 'wo -kē tong 'ö 'dhö bhē -a 'kun -sü 'gü kpinngdhö bhē, -a mɛ do 'ka.

⁶ Tong 'ö 'dhö bhē, a- -kun [faan] 'ka, 'ö 'a dhoë 'dhö, 'a Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu 'klo bhɔ. 'Go mü 'zü, -a -dhe 'ö -gban -tosiadhe -kē kpengdhö -sü 'ö tong 'gü [zian], mɛ gbɛ 'yaa -mɔ -a -bha kö -yö za dɔ n -ma.

⁷ Pē -nu 'wo bhē, a -an -ga -be [nɛ] pē 'ö- [truən] dho -kē -dhö -a 'dhö, 'kɛɛ Klito -wun 'gü, 'ma -an -ga zlöö, -wo -kē n 'gü [nɛ] pē 'flēë 'ö- -yö -a -bha -pē gbɛ 'yaa 'dhö -a 'dhö.

⁸ Pē -nu 'ö 'wo 'dhö bhē, wo -de 'sloo 'waa -mü 'ö 'wo -kē n -dhē pē 'flēë 'ka; 'kɛɛ pē -nu 'saadhö 'ö 'wo n -gɔ a -an -ga [nɛ] -ko do bhē -a 'dhö, 'ö tɔɔ n Dēmɛ Yesu Klito do -sü -yö 'gianzē 'ö [zië] pē 'saadhö 'wo to bhē -an -ta. Yesu Klito 'ö bhē -a -wun 'gü, 'yö 'a -we -a -bha 'a n -ko bho pē 'saadhö -wun 'gü, 'ö 'a -an -ga [nɛ] 'dunngtaapē 'dhö, -yö kē 'dhö kö Yesu Klito -yaan kē n [truən] 'ka.

⁹ A- 'piö kö 'aan- -klu Yesu Klito -bha kpinngdhö. 'Maa n -zo 'ta gbɔ [nɛ] n -ma 'wun -ma Zuifö -nu -bha tong -ta -sü [nɛ] 'ö- -kē 'a -kē kpengdhö, 'kɛɛ -zo -yö Klito -bha -sü [nɛ] 'ö- -kē 'ö 'a -kē kpengdhö -Zlan wö 'dhiö. -Kē kpengdhö -sü 'ö bhē -yö -go -Zlan 'piö 'ö [ya] kē 'ö- nu Klito -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -dhē.

¹⁰ Pē dosɛn 'kpaan 'ö 'a- 'piö 'ö tɔɔ kö 'aan- Klito dɔ. 'Go mü 'zü kö 'aan- -Zlan -bha 'piigbeedhe 'ö- bho ga 'gü bhē kö 'a- dɔ 'pö. A- 'piö kö 'aan- -da -a -bha [sēëbhodhe] 'gü kö 'a kē [nɛ] -a 'dhö, -a -bha ga -sü 'gü.

¹¹ [ya] kē 'dhö, kö [ya] kē [nɛ] 'ma ga, 'aan- go ga 'gü bun [suu]- 'ö -kē Klito -go 'ö goë ga 'gü bhē -a 'ka.

-Bla 'sü -sü 'ö 'wo dhoë 'ö 'wo [loë] -a 'dhiötodhe -bha

¹² N 'ka- pö [nɛ] -bla 'a- 'sü -na bhē 'ma -lo -a 'dhiötodhe -bha, 'iin 'ma kē kpengdhö 'saadhö; 'kɛɛ a- -pö [zian] [nɛɛ], a 'dho -na 'dhiö -bla 'sü -sü 'ka -kplawo; 'a n 'gü dɔ -na 'gbee- kö 'aan- n [saan] 'yö, bhii Yesu Klito [ya] n 'sü 'ö -bha 'ka 'saadhö.

¹³ N dhegluzē -nu, a- -pö ka -dhē 'zü -dēüwo [nɛ], 'yaa n ma -zotadhe 'gü [nɛ] 'ma n [saan] 'yö 'saadhö 'kɛɛ pē 'a- kē -na 'ö tɔɔ: Pē -nu 'saadhö 'wo n [zlöö] bhē, a n -zo bho -na -an 'piö, 'ö 'a n 'gü dɔ -na 'gbee- kö -a -dhe 'ö n 'dhiö bhē 'aan- yö -a -bha.

¹⁴ -Kɔ 'ö 'a -bla 'sü -na -a 'ka kö 'aan- lo -a 'dhiötodhe -bha kö [saan] 'ö [toëpö] -kēdhösü 'ka dhang- 'gü, 'ö -Zlan -yö bɔa Yesu Klito 'gü 'ö kwa [dhɔɔ] kē -na -a 'ka bhē kö 'aan- n -ma yö bhē 'ö bhē.

¹⁵ Mɛ -nu 'ö 'kwa -kian -Zlan -wo 'gü bhē, [yö] -sē kö -zotadhe [suu]- 'a- [blɛɛ] ka -dhē bhē -yö kē kwa -go. 'Ö [ya] kē [nɛ]

mε 'bhaa -nu -wo ka ziën 'ö -zotadhe 'ö bhë 'yaa -an -gɔ, -Zlan -dho -a -bho 'kou kë -an -dhë 'papadhö.

¹⁶ -A mε 'ö 'gianzë 'ö tɔɔ zian 'ö 'kwa- sü 'dhiö 'ö 'kwa [tun -a -ta [nε kö 'kwa 'ta 'sü -a -ta -kplawo, 'kwa dhoë 'dhiö.

¹⁷ N dhegluzë -nu, -ka 'wun kë -kɔ 'sü n -ma, 'ka- 'sü 'pö n -ma -to n 'piö -mε -nu -bha! 'Ka mε -nu 'ö 'wo wo -bha -tosiadhe kë -na [nε -kɔ 'ö 'yi- zɔn -a 'ka -an -dhë -a 'dhö, -ka -an -ga kö 'ka ka -bha kë 'dhö 'pö!

¹⁸ 'Wun mε 'ö nu -na [nε [ya kë a- blεε ka -dhë -kplawo. A bɔ -na -a 'piö 'zü -dëüwo 'a- [blεε' -na ka -dhë 'gbo 'ka [nε: Mε [plëezë -nu -wo ka 'piö, 'ö -an -bha -tosiadhe kë -kɔ -yö -kë [nε mε -nu 'ö 'wo Klito -bha -ga -gaatalü -bha -wun bhë 'wo- yaagümε -nu 'ka -an 'dhö.

¹⁹ Mε -nu 'wo 'dhö bhë, -an -bhöpë -yö -an -gɔ [nε -an -bha -zlan 'dhö. 'Ö pë -nu 'ö- lë- dho -an kë -be bhë, 'ö 'wo wo -de sü -a 'gü [va [zian'. 'Wun -nu [ya kë 'ö 'wo wo -zo -ta -a 'gü 'ö tɔɔ 'kpongtaa -wun dosen. -A mε -nu 'ö 'wo 'dhö bhë, -an 'dhiö -dho to -an 'gü [siö' -sü -ta.

²⁰ Mε -nu 'ö 'kwaa kwa -bha -tosiadhe kë [nε -an 'dhö bhë, kwa [nε 'ö 'kwa tɔɔ dhang- -nu 'gü 'në -nu, 'ö 'kwa -ya -sü 'ka kwa Dhame 'ö kwa Dëmε Yesu Klito 'ka bhë -a -bha -go dhang- 'gü -yi -gɔ.

²¹ Yi 'ö dho nuë 'kpongtaa zö, -yö -dho ö bha 'piigbeedhe 'ö -mɔ -a -bha kö -yaan pë 'saadhö 'gblü -a 'dhiö bhë -a sü kö -yaan kwa 'kpongtaa -bun 'yenazë 'ö [nε -a 'gla -a 'ka kö -yaan -a kë [nε ö bun 'bhü -sü 'ö bhë -a 'dhö.

4

Pɔlö -bha Filipö -mε -nu [kpaɔ 'ö- wo

¹ N dheglu -nu, -kɔ 'a- [blεε -a 'ka bhë, 'ka dho dɔ -a 'ka gɛnngdhö ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü, -klu kwa Dëmε -bha -sü 'ka. [Dhe 'ö [ya kë 'dhö, a- 'piö 'sönggö -sönggö kö 'aan- n 'yan dɔ ka 'ö 'ka n [zuö' 'glu dhi -na [duö 'ö 'ka n -ma yuö [truën 'ka bhë ka -bha.

² Evodi kaa- Sentisö, a -bhea ka -dhë 'sönggö -sönggö kö ka [zuö' -yaan kë do [nε 'ta -sü kwa Dëmε 'piö -mε -nu [zuö' 'dhö.

³ Bhi -de 'pö, n 'bhamε 'ö yuö do 'a- kë -na [nε 'ü- kë -na 'pö -së 'ka bhë, a- -dhe ü -gɔ kö dhoo -nu [plε 'wo bhë 'ü 'dho -an -dhë kö -waan 'wun ma wo 'ko -ta. Bhii dhoo -nu [plε 'wo bhë oo, Klema oo, 'iin n -ma yuökëyɔɔ -nu 'töüdhö 'ö -Zlan [ya -an 'tɔ -ya [toëpö -këdhösü 'sëedhe -be 'gü bhë, -wo -nu n -dhë 'ö 'yi 'wuntaɔsë -ta -ko zë, 'wuntaɔsë bhë -a [blεε' -sü 'ka mε -nu 'saadhö -dhë kö -yaan 'dho 'dhiö.

⁴ Ka [zuö' 'glu -yö dhi -kplawo kwa Dëmε 'gü! A- -pö ka -dhë 'zü [nεε: Ka [zuö' 'glu -yö dhi!

⁵ -Ka kë 'lëelë mε 'saadhö buëndhö, bhii kwa Dëmε nu -yi 'yaa [gbiin gbo!

⁶ Kö [kun 'ka -ya pë gbε [zɔnng' -ta, 'kεε pë 'töüdhö 'ö ka -bha -wun -yö yö -a -bha yi 'oo yi 'ka, -kaa -dhe -Zlan -gɔ -bhea -a -dhë -sü [zuö' 'plε 'ka waa- -a zuö pö -sü 'ka!

⁷ [Ya kë 'dhö, -Zlan -bha [zuöyagluu 'ö [va 'ö [zië' mε 'bhee- -bha 'wundɔdhe 'saadhö -ta bhë, -yö -dho -a kë kö ka [zuö' waa- ka -bha -zotadhe -yaan 'to Yesu Klito -bha zian -ta.

⁸ N dhegluzë -nu, pë 'a dho -a pö ka -dhë 'zü 'ö tɔɔ: Ka -bha -zotadhe -yö 'dho pë 'ö 'wun gia- 'ka, pë 'ö [bhlë 'kpaɔ -pë 'ka, pë 'ö kpengdhö, pë 'ö 'puu, pë 'ö -dho [kaa' -pë 'ka, pë 'ö 'gianzë, pë 'ö -së, pë 'ö- 'tɔ bhɔ -sü 'dhö -së -an 'piö [zian'.

⁹ Pë -nu 'ö 'ka -an [daan 'ö 'ka -an yö n 'piö, pë -nu 'ö 'ka -an ma n 'dhii waa- pë -nu 'ö 'ka n yö -an kë [dhia bhë, pë -nu 'wo bhë 'saadhö, -ka -an kë! [Ya kë 'dhö -Zlan 'ö [zuöyagluu nu kwa -dhë bhë -yö -dho kë ka 'piö.

Pɔlö -bha Filipö -mε -nu zuö pö -sü gbaɔ 'wo- -kë -a -dhë bhë -a -wun 'gü

¹⁰ N [zuö' 'glu -yö -dhi [duö kwa Dëmε 'gü, bhii 'ö tɔɔ 'töng [plëezë 'ö -ziö bhë, ka -yε 'zü -dëüwo, 'ka ka -bha -dho -zɔn n -dhë, -nu n -dhë -sü 'ka. 'Kö -kë [nε -a -dhe -yö [glɔɔ kaa nu n -dhë 'siö-, a- [tei' dɔ [nε kaa ka bo -ya n -wun [zɔnng' -ta -sü 'ka, 'kεε -a kë -kɔ 'slë yaa kë -dhö ka -gɔ bhë yö -mü.

¹¹ 'Wun 'a- [blεε bhë, yaa kë [nε n -ma -wun 'ö yö pë 'bhaa -bha, bhii -tosiadhe kë -sü 'ö [zuögludhi 'ka, pë 'ö mε -gɔ 'iin 'yaa mε -gɔ -a -wun 'gü bhë, 'ma- [daan'.

12 -Tosiadhe kë -sü 'ö 'fεε 'gü waa- -a kë -sü 'ö □bhoo' 'gü, a -an 'plε këdhε -dɔ. 'Ö -kë □nε -bhöpē -yö n -gɔ 'iin 'yaa n -gɔ, 'iin 'zü pē 'dhö n -gɔ □va 'ö -lö n -zü oo, 'iin -yö n -gɔ 'tee 'ö yaa -mɔ n -ma oo, 'ma- 'plε kë -kɔ □daan-'; 'ö n 'glu -yö -dhi -a 'plε -wun 'gü, -dhe 'saadhö 'gü 'töng 'plε 'ka.

13 Pē -nu 'wo 'dhö 'töüdhö bhē, n -kɔ -yö -mɔ -an 'plε kë -sü -bha 'gügbeedhe 'ö Klito 'dhö -a nu -na n -dhē bhē -a □kwaā'.

14 □li-, a- □blεε 'dhö 'kεε nu 'ka- wo n -dhē n -ma 'wun 'gbee- 'gü bhē, ka- -kē -sē.

15 Filipö -mε -nu, ka gia- -de ka- □tei' dɔ □nε 'töng 'a go -a 'ka ka -gɔ Maseduanē -se 'gü kö 'ma -Zlan -wo □blεε' -sü zü dɔ, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuē- -sü -nu 'ö 'wo -dhö 'töüdhö bhē, ka do 'kpaan □nε 'ö □ya kë 'ka pē -nu bɔ n -dhē.

16 Kö 'a □tun Tesalɔnikö, pē -nu 'ö n -ma -wun -yö yö -a -bha, ka -an -bɔ n -dhē -gwaa □plēēzē 'ka 'dhö.

17 'Kεε, kö □kun 'ö -kē ka -zo 'piö □nε pē 'ö 'a- 'piö 'ö tɔɔ kö 'kaan- gbaɔ kë n -dhē -kplawo. 'Kεε 'a- 'piö □zian' kö pē -nu 'ö 'ka- kë -na n -dhē -kplawo bhē, -an □truēn -nu -waan kë -dhö ka -bha 'ka, 'iin kö -yö -da 'kuē- dhö, kö -yö kë □va -Zlan 'piö.

18 Pē -nu 'töüdhö 'ö 'ka- dɔ Epafloditö -gɔ 'ö nuē n □dhia bhē, -a 'plε -yö -lo n -ta. -Yö -mɔ n -ma 'ö- 'bhaa -yö to. 'Ö dɔ 'ö 'kwa- wo zlöö □nε -a 'gü, pē -nu 'ö n -ma -wun -yö yö -a -bha 'dhiö -be bhē, 'ö- 'plε □ya kë n -gɔ zlöö □va 'ka. Ka -bha gbaɔ 'ö 'ka- -kē n -dhē bhē, -yö 'wun -sē 'ö- -wun 'yi -yö -kan -Zlan 'dhi, 'ö -we -a -wun -bha -a 'ka;

19 (n -kɔ 'yaa -mɔ -a -bha kö 'a- -yε 'zü kë ka -dhē; 'kεε) pē 'töüdhö 'ö ka -bha -wun -yö yö -a -bha, n ma -Zlan -bha -kē □bhoozē -sü □duö bhē -a -wun 'gü, -yö -dho bɔ Yesu Klito 'gü 'ö- nu ka -dhē.

20 Kwa Dē -Zlan 'ö bhē -a 'tɔ -yö kë □va -kplawo -yö dhoē 'dhiö. Amen.

□Wekadhe

21-22 -Zlan -bha mε -nu 'töüdhö, 'ö 'ka -klu -sü 'ka Yesu Klito -bha 'ö 'ka Filipö plöo, 'ma 'we kaa! Ka dhegluzē -nu 'wo kwa Dēme 'gü 'ö yi -nu 'yi yi 'ko 'piö 'nö waa- -Zlan -bha mε -nu 'wo to 'saadhö 'wo

'nö, □wa 'we kaa! -Zlan -bha mε -nu mε 'ö 'wo -gludē Sezaa -gɔ kɔɔ, □wa 'we kaa □duö.

23 Kwa Dēme Yesu Klito -bha 'dhuē- -yö 'to ka 'saadhö ka 'piö!

**'Sëedhε 'ö Pölö -ya bə
Yesu -wun -dhε 'wun gia-
-mε -nu 'wo
Koloso
plöö -an -dhë bhë 'ö □nε**

'Sëedhε 'ö □nε -a □bεnme

¹ Ma Pölö, 'ö -kë -Zlan -zo 'kun -wun 'ka kö 'a kë Yesu Klito -bha bəmε 'ka, yië- kwa dheglu 'nëgəənzë Timote,

² 'yi 'sëedhε 'ö □nε -a bə mε 'ka yi dhegluzë -nu 'ö -Zlan -yö ka sü ö -bha 'ka 'ö 'ka -klu -sü 'ka Klito -bha 'kpëdhö, 'ö 'ka Koloso plöö ka -dhë 'ö □nε. Yië- Timote yi- 'piö kö kwa Dë -Zlan -yö 'glusë kë ka 'ka, kö -yö ka gbaa □zuöyagluu 'ka.

Pölö waa- Timote -an -bha -Zlan zuö pö -sü waa- -bhεa Koloso -mε -nu -wun 'gü -sü

³ □Ya kë yi □bhεa' -na, -Zlan 'ö kwa Dëmε Yesu Klito Dë 'ka bhë, 'yi- zuö pö -kplawo ka -wun 'gü.

⁴ Bhii 'ö təə ka -bha -zo -yö Yesu Klito -bha -sü waa- ka -bha -dhə, 'ka- -kë -Zlan -bha mε -nu 'kpekpe 'ka bhë, 'yië- ma (Epaflasö 'dhii).

⁵ -Zlan -bha 'wun giagia -naə 'ö -kë 'wuntaəsë 'ka bhë, □dhε 'ö -wo ka -ta -blεzë 'ka, yö □nε 'ö pë -nu 'ö -Zlan 'dhö -a -ya -na ka -gə dhang- 'gü 'ö ka -zo 'dhoë- dhë bhë, 'ö- -zəə ka -dhë.

-Kə bhë -a 'ka, ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- ka -bha -dhə -kë ka 'kuë -sü 'wo bhë 'ö -an -gen -yö -gban pë -nu 'ö ka 'yan 'dhö -a -gə, 'wo -kë pë -nu 'ö -Zlan -yö -an -ya ka -gə bhë -a 'ka dhang- 'gü.

⁶ 'Wuntaəsë 'ö bhë -yö -pən -sü 'gü; -a 'piö -pë -nu 'wo -kë 'dhuë- 'ka, -wo 'kpə -na 'kpongtaame -nu 'kpekpe -bha □nε -kə 'ö- kë -na -a 'ka ka -gə 'sε 'gü bhë -a 'dhö, 'ö sü yi -blεzë 'ö 'ka -Zlan -bha 'glusë 'ö bhë, 'ka- -wun ma -a -bha. Yi bhë □nε 'ö -Zlan -bha 'glusë bhë, 'ka- □löö giagia ma -a 'ka 'fεfədhö 'pö.

⁷ Epaflasö, 'ö yi -nu 'yi yuö kë -na yi 'kuë- 'nö bhë, yö □nε 'ö ka □daan 'wuntaəsë 'ö bhë -a 'ka. Yuö 'ö- kë -na 'ma bhë, -ya -kë yi -bha kë 'ka, 'ö təə Klito -bha

yuökēmε, 'ö mε -yö -mə -a -bha kö -yö ö -zo yö -a këyuö -bha yö -mü -a 'ka.

⁸ Yö □nε 'ö 'wun 'ö -gban -dhə 'ö -Zuu 'slööslö -ya -ya ka 'gü 'ö 'ka- kë -na -Zlan -bha mε -nu 'kpekpe 'ka bhë, 'ö- -wun □blεε yi -dhë.

⁹ -A -wun 'gü, 'ö go 'töng 'ö 'wun -nu 'wo -gban ka -bha, 'yi- ma, 'ö dho 'ö yöë 'töng 'ö □nε -a -bha, yi □bhεa' -na ka -wun 'gü -kplawo. Yi- dhε -Zlan -gə □bhεa' -sü 'ka kö -yö ka pa 'wundədhε 'ö -gban -a -zo 'kun -wun -bha -a 'ka. 'Go mü 'zü kö 'kpaakpadhε waa- 'wunbhokoudədhε 'ö go -Zuu 'slööslö 'piö -yö kë ka -gə.

¹⁰ -Yö kë 'dhö kö ka -bha -tosiadhε kë -kə -yaan kwa Dëmε □bhle -ya, kö 'kaan- -a -dhi -a -dhë -wun kë ka këwun -nu 'saadhö 'gü. □Ya kë □nε 'ka- kë 'dhö, ka -dho -mə -a -bha kö ka këyuö 'saadhö -waan kë -së, kö 'kaan- 'dho 'dhiö ka -bha -Zlan də -sü 'ka -kplawo.

¹¹ Yi- dhε -Zlan -gə 'pö kö -yö ka □faan' 'më -kə 'kpekpe -ta, -a -bha 'piigbeedhε 'ö- 'dhiötodhε 'yaa 'dhö bhë -a 'ka. -Yö kë 'dhö kö 'ka bə 'wun 'gbee- -nu 'kpekpe 'gü □zuösaadhε 'ka.

¹² -Ka kwa Dë -Zlan zuö pö 'gludhi 'ka! Bhii yö □nε 'ö- -kë, 'ö 'ka kë -a -bha kəə 'në -nu 'ö pë -nu 'ö -an -ya mε -nu 'wo- -bha 'ka -an -gə, -gludëdhε -pö 'ö -dhepuudhε 'gü dhang- 'gü -a 'gü bhë, 'ö 'wo -kë ka -bha 'ka.

¹³ -Zlan □nε 'yö kwa bho -dhetiidhε -bha 'piigbeedhε kwεε, 'ö kwa -ya ö Gbö -dhəkəsüzë Yesu Klito -bha -gludëdhε -bha 'ka.

¹⁴ Yesu Klito bhë □nε 'ö kwa -gə -ta -bə dü -gə, 'ö- 'sia- 'gü, 'ö -Zlan -yö -ziö kwa -bha □səəə yaa -nu -ta.

Mε 'ö Yesu Klito 'dhö -a 'ka waa- -a këyuö

¹⁵ Klito 'ö bhë, -Zlan 'ö mε gbe 'yan 'yaa -kpën -a -bha, -a 'bin -mü. Yö □nε 'ö təə -Zlan 'ö kwa Dë 'ka bhë, -a -bha 'në -blεzë; -yö -Zlan -bha -kë □kwaa' -pë 'kpekpe □suu'- 'saadhö -ta dhuö -mε 'ka.

¹⁶ Bhii pë 'kpekpe 'ö -Zlan -ya -kë, -ya -kë -bə Yesu 'gü -sü 'ka; -a mε -nu 'wo 'kpongtaa 'iin 'wo dhang- -nu 'gü, -a mε -nu 'wo mε 'yan 'dhiö oo, -a mε -nu 'waa mε 'yaan 'dhiö oo, -zuu □suu'- 'kpekpe 'ö

'piigbeedhe 'dhö -an -go bhë, -Zlan -yö -an 'plesen -do Yesu Klito kwεε, 'yö -an -kë -a -bha 'ka.

¹⁷ Yesu Klito -yö -kë -dhö kö -Zlan yaa pë gbe -da □kun. -A -bha 'piigbeedhe □ne 'ö- kë -na, 'ö pë 'kpekpe 'ö -an -kë 'ö 'wo 'to -sü 'ka wo pin □taa.

¹⁸ -Zlan -bha me -nu 'kpekpe -dho 'kuë -sü □tei' -yö -kë □ne me 'bhee- -lü 'böü dosen 'kpaan 'dhö, 'ö Yesu Klito -yö -kë me -lü 'böü 'ö bhë -a -go 'ka. Yesu Klito 'ö bhë, 'yö tɔɔ pë 'kpekpe züdodhe. Yö do bhë 'zü, 'ö go ga 'gü -bleεzë 'ka, -yö kë 'dhö kö 'ö kë me -bleεzë 'ö 'dhiö pë 'saadhö 'gü -a 'ka.

¹⁹ Bhii -a 'yi -yö -kan -Zlan -dhë kö 'ö kë ö Gbö Yesu Klito 'gü ö 'ple 'ka.

²⁰ -Yö kë 'dhö kö 'ö bö ö Gbö 'gü kö waa- ö -ko këpë 'saadhö 'wo 'kpongtaa oo, 'iin 'wo dhang- -nu 'gü oo, kö 'wo dhi 'kuë kö □zuöyagluu -yö kë -dhö. □Zuöyagluu 'ö bhë -Zlan -yö □boa' ö Gbö 'ö ga -gaatalü -bha, 'ö- fei -yö -lo bhë -a 'gü, 'ö- nu ö -ko këpë -nu 'saadhö 'wo bhë -an -dhë.

²¹ Ka -de 'pö, ka -kë -Zlan 'ka □gbiin 'dhiö -bezë, 'ka -kë -Zlan yaagüme -nu 'ka, bhii ka -bha -zotadhe -nu waa- ka këyüö -nu -wo -kë yaya.

²² 'Kεε zlöö □ne, ga 'ö- Gbö -ya wo ö mebbeedhe -bun 'gü bhë, -Zlan -yö -bö -a 'gü, 'yö -dhi 'kuë -da ka -nu ka ziën. -Yö -ga 'dhö, kö -Zlan wö 'dhiö, 'kaan- kë -a -bha me -nu 'ö -an sü 'ö -an -ya -de -ta -an 'ka, kö ka □zuö' -yö kë 'puu; □ya kë 'dhö 'wun yaa gbe 'ka 'dho kë ka -bha.

²³ 'Kεε ka □dua' -mü kö 'ka 'to ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö- -gen 'dhö -gban -sü 'ka kpinngdhö bhë -a -ta.

'Ö go yi 'ka 'wuntaösë maa -a -bha, 'ö dho 'ö yöë □dεε -bha kö □kun 'ka bho 'yan -to -a -go -pë 'ö ka -bha 'ka -a -dhë □taa'. 'Wuntaösë 'ö bhë 'wo- □bleε me 'bhee- 'plesen 'wo 'kpongtaa zö -an -dhë. Ma Polö, ma yuö □ne 'ö tɔɔ 'wuntaösë 'ö bhë -a □bleε' -sü.

□Wa 'ö Polö -ya -bhö Yesu Klito -bha yuö 'piö

²⁴ Do 'ö 'kwa- wo □ne, n □zuögludhi -sü -mü □wa 'a- -bhö -na ka -wun 'gü -Zlan -bha yuö 'gbloo 'piö bhë -a -wun 'gü. -A

me bhë, -a □bhlë □yö □va. A- 'wun -do □ne Klito -bha me -nu dho 'kuë- -sü 'ple -wun □ne 'ö 'a- □wa -bhö -na bhë. -A -kë 'dhö -sü 'gü, □wa 'ö me -nu 'ö 'wo Yesu Klito -bha 'ka, 'ö 'wo dho -a -bhö -be bhë, 'ö ma gia- 'a n -ma -bhö -na □klöödhö bhë.

²⁵ -Zlan -yö n -sü kö 'a kë ö bha yuökëme 'ka -a -bha me -nu ziën; -ya 'kluën bho n -ma 'dhö kö 'aan- kë ka -dhë. Yuö bhë 'ö tɔɔ 'wun -nu 'wo -gban -a -bha 'wuntaösë -bha kö 'aan- □bleε'- -ko 'ö- 'ka -a 'ka.

²⁶ 'Wun bhë 'ö tɔɔ pë 'ö -kë -bin -sü 'ka -bezë me 'ple -go □kwezü 'mɔmɔ bhë, □yaa- yö me -nu 'wo- -bha 'ka -an -dhë -dhegbeadhe 'gü 'sabla.

²⁷ Pë -kë 'ö 'yi Yesu Klito -wun □bleε me 'saadhö -dhë bhë yö □ga □ne: -Yö -dhi -Zlan -dhë kö pë 'ö -kë -bin -sü 'ka 'ö 'gianzë -ko □suu'- 'saadhö -ta 'ö- □bhlë 'dhö □va 'sönggö -sönggö bhë, -ya -zɔn ö -bha me -nu -dhë. 'Wun 'ö bhë -yö 'kpongtaame -nu 'kpekpe, 'wo 'sego 'saadhö 'gü, -an -bha 'ka; 'ö tɔɔ Yesu Klito -yö ka □zuö' 'gü. 'Yö- -kë 'ö 'ka -a 'wun giagia do □neε -Zlan -yö -dho ö -bha □bhɔɔpë -glu ka -nu ka 'ka.

²⁸ Yi me -nu -zo -büö, 'ö 'yi -an □daan -gleng 'ka, pë -nu 'wo □ne -an 'ka. -Yö -kë 'dhö kö me -nu 'kpekpe 'wo -klu -sü 'ka Yesu Klito -bha, -wö kë me -kiansü 'ka Klito 'gü.

²⁹ Yuö □suu'- 'ö bhë 'a- kë -na 'gbee- 'ka □faan' □va 'ö n 'gü 'ö go Yesu Klito 'gü 'ö- nu n -dhë bhë -a 'ka.

2

¹ Me -nu 'ö waa wo 'yan do n -ma do □ne Koloso -me -nu ka 'dhö, 'iin □ne me -nu 'ö 'wo Laodise -an 'dhö, a- 'piö kö 'ka- 'wun do □ne, yuö □suu'- 'gbeeze 'a- kë -na ka -wun 'gü bhë, □ya kë n -go zlöö □ne 'ko zë -sü 'dhö.

² 'Ko □suu'- 'ö bhë, 'a- -zë 'dhö kö ka □faan' -yaan 'më kö 'kaan- kë do -dho -kë 'kuë -sü 'gü. 'Go mü 'zü, kö 'wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha pë 'ö -bin -sü 'ka -an -bha, 'ka- -gen ma, kö 'ka -an do kpinngdhö. Ka □dua' -mü 'ka me 'ö Klito 'dhö -a 'ka, 'ka- do 'wundodhe □va 'ka.

³ Bhii Klito do □ne, 'ö- -ko -yö -mɔa -bha kö -yö 'wun bho 'kou do -sü 'yö 'gianzë

□duö -a nu me -nu -dhë, kö pë -nu 'ö 'wo 'wun giagia 'ka kö -waan do.

⁴ 'Wun -nu 'wo □ne a -an -blëe ka -dhë 'dhö 'ö tōo 'maa- 'piö kö me 'waa gbe -yö □sua -wun 'nëenëe -nu □blëe' -ka -dhë kö 'kaan- -püö.

⁵ 'Kö -kë □ne a -kë ka 'ka □gbiin 'dhee, n □zuö' -yö ka 'piö 'ma -kplawo. 'Go mü 'zü, n 'gludhi -sü -mü 'ö tōo 'kaa pë gbe □kaan' 'kuë 'iin ka -bha -zo -yö Klito -bha -sü bhë -yö 'kpëdhö.

-Tosiadhe 'ö Klito 'gü

⁶ □Dhe 'ö -kë □ne me □daan' -wo 'ö -kë Yesu Klito, -yö kwa Dëme 'ka, □ya ka -zo 'kun bhë, kö ka 'ta -sü -kō -yö kë □ne me 'ö -klu -sü 'ka Yesu Klito -bha -a -bha 'dhö.

⁷ -Ka 'to -klu -sü 'ka -a -bha; -ka ka -bha -tosiadhe 'kpekpe -da Klito 'gü! 'Go mü 'zü, kö ka -bha -zoyösü -gen -yö -gban kpinngdhö Yesu -ta, -yö dhoë 'dhiö -kplawo □ne -kō 'ö 'wo ka □daan -a 'ka bhë -a 'dhö. 'Go mü 'zü, -ka -Zlan zuö pö yi 'kpekpe 'ka, ka □zuö' 'ple 'ka, pë 'ple -wun 'gü!

⁸ -Ka kë 'slë 'ka kö □kun 'ö me gbe -yö ka -dian -kë ö -bha 'wundodhe 'flëë 'ö me -nu -püö -wo 'ka bhë -a 'ka! Bhii 'wundodhe □suu' -nu 'wo bhë, -wo -go me 'bhee -nu 'kpaan 'wawa 'gü; 'ö tōo 'wun -nu 'wo bhë, -wo -gban -zuu □suu' -'kpekpe 'ö 'piigbeedhe 'dhö -an -gō 'wo 'kpongtaa -an -gō. Waa 'go Klito 'piö.

⁹⁻¹⁰ Klito 'ö bhë, -zuu □suu' -'kpekpe 'ö 'piigbeedhe 'dhö -an -gō, -yö -an □koonme 'ka. Klito 'ö bho mebheedhe -kwi 'gü bhë, yö □ne 'ö -Zlan 'dhö -ya -sü 'ka -a 'gü ö 'ple 'ka. 'Ö □ya kë □ne, 'ka -klu -a -bha, pë 'saadhö 'ö -Zlan -ya nu me -nu -dhë bhë, -yö -dho kë ka -gō 'fëfëdhö.

¹¹ Ka -bha 'klu Klito -bha -sü 'gü, 'ka go 'böng 'pö □ne -kō 'ö Zuifö -nu -bha wō -kō 'dhö -a 'ka bhë -a 'dhö. 'Këe 'bōn 'yö bhë, yaa kë 'bōn zë -sü 'ö me bun -bha -a 'ka; 'këe Klito □ne 'ö ka bho ka -bha wō -kō yaa -nu 'gü; ka bun 'ple 'yaa □soon yaa -bha □nuadhe 'gü gbo.

¹² 'Ö tōo □nëe, □wa ka bō yiö; -ya -zōn □nëe kaa- Klito -nu 'ka ga. □Wa ka -bin 'ö -Zlan □ya ka -nu ka bho ga 'gü. Ka bho 'ö- wo ga 'gü bhë, -a -gen tōo ka ka -zo

-yö -Zlan 'ö Klito bho ga 'gü bhë, -a -bha 'piigbeedhe -a -bha.

¹³ 'Dhiö -bezë (kö kaa Yesu -wun -dhe 'wun gia- □kun bhë), -tosiadhe -dëü yaa kë ka -gō. Ka □tei' -yö -kë -Zlan wō 'dhiö □ne me -nu 'ö □wa ga -an 'dhö. 'Yö tōo ka -kë □soonyaame -nu 'ka. 'Go mü 'zü, 'ö kaa kë -Zlan -bha 'següme -nu 'ka. 'Këe zlöö □ne, kaa- Klito -nu -Zlan □ya ka bho ga 'gü; □ya ziö kwa -bha □soon yaa -nu 'kpekpe -ta.

¹⁴ Kë 'ö- wo 'dhiö -bezë bhë, -Zlan -bha za -yö -kë -lo -sü 'ka kwa tuö. -A -gen 'ö tōo kwaa -Zlan -bha tōng -nu □bhlë -ya. 'Këe -Zlan □ya kwa -bha □soon yaa -nu 'wo bhë, □ya ziö -an -ta -an -lo -sü 'ka Klito -ta, 'tōng 'wo- □dua' -gaatalü -bha bhë -a 'ka.

¹⁵ 'Tōng 'ö Klito -yö ga -a 'ka -gaatalü -bha bhë, -yö -to -a 'gbee- 'ka, -zuu yaa □suu' -'kpekpe 'ö 'piigbeedhe 'dhö -an -gō -an -ta, -a -zōn -sü 'ka -dhegbeadhe 'gü 'kpongtaame 'kpekpe wō 'dhiö □ne yö □ne 'ö 'piigbeedhe 'dhö ö -gō 'ö □zië' -an 'ple -ta. 'Go mü 'zü 'ö- 'tō 'dhö □va 'ö □zië' -an 'ple -ta.

¹⁶ □Dhe 'ö □ya kë 'dhö bhë, kö □kun 'ö 'ka 'we -a -bha 'ö me 'waa gbe -yö za -nu do ka -bha, ka -bha -bhöpë 'iin ka -bha müpë -nu -wun 'gü. 'Iin kö □kun me 'waa gbe -yö za -nu do ka -bha 'zü, -a -pö ka -dhë -sü 'ka □nëe: -Më -kë 'ö Zuifö -nu -bha 'wlaan- -nu 'wo -kwë -bha, 'wo 'su -bha, 'wo 'dhōōgō -bha, 'kaa -an □bhlë -ya -e?

¹⁷ Pë -nu 'wo bhë 'töüdhö, -wo kë -sü 'ka □ne pë -nu 'ö 'wo dho nu 'këe 'ö waa nu □kun -an 'bin -nu 'dhö. 'Këe Klito □ne 'ö pë -nu 'wo bhë -a -de giagia 'ka.

¹⁸ Kö □kun 'ka -we -a -bha kö me 'waa gbe -yö za -lo ka tuö -a -pö -sü 'ka ka -dhë □nëe: Ka □dua' -mü kö 'ka ka -de 'sü 'tee 'iin kö 'ka -Zlan -bha bōme -nu gba. 'Iin 'zü 'wo- pö □nëe -Zlan □ya 'wun 'bhaa -nu -zōn wo -dhë 'yanpiöpë 'gü. Me -nu □suu' -'wo bhë, -wo wo -de -sü □va 'kpaan 'wawa. -An -bha -zotadhe -yö -go 'kpongtaa zō □zian'.

¹⁹ Me -nu 'wo bhë 'waa 'we -a -bha kö 'wo -klu Klito 'ö -ya -sü 'ka ö -bha me -nu -dho 'kuë- -sü kwa -gō 'dhiö bhë -a -bha. (Wo -de -püö 'wo- wo). Bhii ka -de gia- ka -dō □ne, me 'oo me 'ö -klu -sü 'ka Klito -bha

bhë, -a -bha □faan' -yö -go Klito 'gü, 'ö wo -nu 'wo -klu -sü 'ka wo 'kuë- bhii -naa gbe 'yaa -an ziën □ne -kə 'ö mε 'bhee- də -nu 'dhö -a 'ka mε buën- bhë -a 'dhö; pë 'ö -an ziën 'dhö bhë 'ö -kë □ne mε □mlëë waa- mε -gen -an -yö 'ko tuö -dhe -nu 'ö mε ga -nu -klu -na 'kuë- bhë -a 'dhö. Klito -yö ö -bha -to ö 'piö -mε -nu -lo 'kuë- kö -waan kë □ne mε -lü dosen 'dhö. Yö □ne 'ö Yesu -bha mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ka, -yö kë 'dhö kö -wo □kpea' □ne -kə 'ö- 'ka -Zlan -zo 'kun -wun 'gü bhë -a 'dhö.

²⁰ □Dhe 'ö -kë □ne kaa- Klito -nu 'ka ga bhë, kö 'ka 'go -zuu yaa □suu'- 'kpekpe -nu 'ö 'piigbeedhe 'dhö -an -gə 'ö 'wo 'kpongtaa bhë -an 'piö. -Më 'ö -kë 'ö 'ka ka -bha -tosiadhe -kë □ne 'kpongtaame -nu 'ö -zuu yaa 'piigbeezë -yö -an □koon -an 'dhö e? -Më 'yö -kë 'ö 'ka -we -a -bha 'ö 'wo ka 'gbee- -ta bho wo -bha tong -nu 'ka □ne -kə 'ö 'ka □tun -a 'ka 'kpongtaa -a 'dhö e? 'Ö tɔɔ -wa -pö ka -dhë □ne:

²¹ «Pë □suu'- 'bhaa -nu 'wo □ne kö □kun 'ka -an sü, -an 'bhaa -nu 'wo □ne kö □kun 'ka -an -bhö, -an mε -nu 'wo □ne kö □kun 'ka pa -an 'ka!»

²² Tong -nu 'wo 'dhö bhë, -wo -go mε 'bhee- -nu -bha -zotadhe 'gü, waa 'go -Zlan 'piö, 'wo tɔɔ pë -nu 'wo -gban -an mε 'ö wo 'ka dho to, 'wo -an də -na ka -dhë bhë; -Zlan -yö -an -nu kwa -dhë, kö 'kwaan- -an kë -bhöpë 'ka 'iin kö 'kwa kwa -bha -wun kë -an 'ka.

²³ 'Wun gia- -mü, tong □suu'- -nu 'wo bhë, -wo -kë mε 'bhee- -nu wö 'dhiö □ne tong 'ö- 'kun -sü 'dhö -së -an 'dhö. Bhii -wa -kë kö -zuu 'piigbeezë -nu, 'ö 'waa mε gbe 'yan 'dhiö bhë kö mε -nu -wo -an gba □ne -kə 'ö -an □zuö' 'piö bhë -a 'dhö. 'Iin 'zü, 'wo- -kë kö -waan wo -de □yoon sia-. 'Go mü 'zü kö -waan wo -de bun 'klo bɔɔ. 'Kεε tong -nu 'wo bhë, -an □bhlë 'yaa 'dhö, 'ö tɔɔ -kə -mɔa -bha -sü gbe 'yaa -an -gə kö -waan nu mε 'bhee- -dhë -zo -kë -de bun 'piö -sü -bha.

3

¹ □Dhe 'ö -kë □ne kaa- Klito -nu 'ka 'go ga 'gü bhë, kö pë -nu 'ö 'wo dhang- 'gü, -dhe 'ö Klito 'dhö -ya -sü 'ka -Zlan □kwægüdhe

gia- 'ö □bhlëzë -a -bha bhë, wo □ne 'ka dho -an □mεε'- kö 'kaan- -an yö.

² 'Ka ka -zo bho 'kpongtaapë -nu 'piö kö 'ka ka 'yan -klu pë -nu 'wo dhang- 'gü bhë -an -bha!

³ Bhii ka ga -sü 'ka 'kpongtaapë 'kpekpe -nu -gə, 'ö tɔɔ ka -bha -tosiadhe -dëü waa- Klito -wo -bin -sü 'ka -Zlan 'gü.

⁴ Ka -bha -tosiadhe giagia 'ö tɔɔ Klito. 'Töng 'ö Klito dho -wo -a 'ka 'kpongtaame -nu 'kpekpe 'yan 'dhiö bhë, ka -de 'pö, ka -nu ka -dho -wo -a 'ka 'kpongtaame -nu 'ple 'yan 'dhiö; 'yö- -bha 'töbhödhe 'ö bhë, 'yö ka -nu 'ka dho kë -a 'gü.

'Wun 'ö -gban -tosiadhe zii waa- -tosiadhe -dëü -an -bha

⁵ □Dhe 'ö 'ka ga 'kpongtaapë -nu -gə bhë, kö -ka ka □kwaa'- pë yaa □suu'- 'saadhö 'ö -kë ka -bha -tosiadhe 'gü -an -zü! -Yö -kë 'nuëbɔ 'kun -sü 'ka oo, -da dhe 'piö -sü 'ka oo, □mlaabo 'kun -sü 'ka oo, -zotadhe yaa 'ö -gban □soon kë -sü -bha oo, □zuöyaadhe 'ö -kë -Zlan wö 'dhiö □ne gbapë -nu gba -sü 'dhö, waa- -to pë -nu 'piö -ziögöüsüzë 'ka -sü 'wo bhë 'saadhö, -ka ka □kwaa' -an 'ple -zü!

⁶ Wə -kə □suu'- -nu 'wo bhë, 'yö -an -wun 'gü, 'wun -yö na -Zlan -züë, 'yö dho za -lo mε -nu 'ö 'waa- □bhlë -ya bhë -an tuö.

⁷ □Dhe 'ö 'ka -kë □soon yaa -nu 'wo bhë -an -bha 'gan 'gü -bezë, ka -kë wə -kə □suu'- 'ö 'dhö bhë -a 'gü.

⁸ 'Kεε zlöö □ne pë -nu 'ö 'wo -gban -naadhe -bha 'iin □zuö' 'dhiö- -dhe -bha 'iin 'zü □zuö' 'piö yaa -dhe -bha, -ka ka -kə bho -an 'gü! Kö □kun mε gbe -yö 'si bho mε -gə 'iin kö □kun 'ö mε gbe -yö 'dhi yaa 'dɔɔ dɔ!

⁹ 'Go mü 'zü kö □kun 'ka □sua -kë ka 'ko -nu -gə! 'Ö tɔɔ 'ka ka -loo zii waa- ö kë -kə -nu bho ka -bha.

¹⁰ 'Ö -Zlan -yö ka gbaa □soon -dëü 'yö dho -a □dhië' -kwaa 'dhö -kplawo kö -yö 'dho, -yö kë □ne yö 'ö mε 'bhee- -nu -kë bhë -a -de □soon 'dhö -a 'ka. Bhii -kə do bhë, 'ka dho dhoë kö 'ka -Zlan □dɔa' 'fefedhö.

¹¹ Mε 'oo mε 'ö bɔ zian □suu'- 'ö □ne -a -ta, -yö Zuifö 'ka oo, 'yaa Zuifö 'ka oo, -yö -go 'bon 'iin 'yaa 'go 'böng, 'iin mε -nu 'ö

-an wɔ -kɔ 'yaa ɲne Glekɔ -me -nu -bha 'dhö 'iin 'wo -wɔ ɲne ɲkwezümɛ -nu 'dhö oo, -yö -kë ɲnua 'ka 'iin 'yaa ɲnua 'ka oo, pë -nu 'wo bhë -an ɲbhlë gbɛ 'yaa 'dhö. Pë do 'ö 'gianzë 'ö ɲzië' pë 'plɛ -ta 'ö tɔɔ Klito 'ö mɛ -nu ɲsuu' - 'kpɛkpɛ 'ö 'wo bhë 'ö 'wo -klu -sü 'ka -a -bha bhë, -yö -an 'gü.

12 ɲDhɛ ɲya kë 'dhö, 'ka kë -Zlan -bha 'segümɛ -nu 'ka, bhii ka -dhɔ -ya -kë, yö ɲga 'ö ka sü kö 'ka kë -a -bha 'ka bhë. Kö ka -bha wɔ -kɔ 'gü, -ka kë mɛ -nu 'yena yö -mɛ -nu 'ka, 'iin 'wunsëkëmɛ -nu 'ka. Ka kë -de -yɔɔn sia- -mɛ 'ka. 'Go mü 'zü kö 'ka kë mɛ 'lëälë 'ka 'iin 'zü ɲzuösaamɛ 'ka.

13 -Ka kë 'lëälë -da -naadhe 'gü ɲdhia ka 'ko -nu buëndhö! 'Ö ɲya kë ɲne mɛ 'bhaa ɲya 'wun yaa -kë ka 'ka, -kaa -bha -wun 'to ɲne -kɔ 'ö kwa Dëmɛ -yö -ziö -a 'ka ka -bha ɲsɔɔn yaa -nu -ta -a 'dhö!

14 'Kɛɛ pë 'ö- ɲbhlë 'dhö ɲva 'ö tɔɔ kö 'ka ka 'ko -nu -dhɔ kë. -Dhɔ ɲsuu' - 'ö bhë ɲne 'ö dho ka -klu 'kuë- 'kpëdhö.

15 ɲZuöyagluu 'ö Klito 'dhö -a nu -na ka -dhë bhë 'ö dho yö ka -dhë 'dhiö kö ka -bha 'ta 'sü -kɔ -nu 'ö ka 'ko -nu 'piö -yö kë ɲzuöyagluu ɲsuu' - 'ö -Zlan -yö ka -dhë -a 'ka bhë -a 'gü. ɲYa kë 'dhö kö ka -dho kë dosen 'kpaan ɲne mɛ -lü do 'dhö. -Ka -Zlan zuö pö pë -nu 'wo bhë -an -wun 'gü!

16 ɲYa kë ɲne 'ka 'dho ka 'ko ɲbhaa, -ka 'we -a -bha kö -wo 'ö -gban Klito -bha -wa ɲblɛɛ' - ka -dhë 'ö 'plɛ 'ka! -Ka ka 'ko -nu ɲdaan' - -Zlan -wo 'ö bhë -a 'ka! 'Go mü 'zü kö 'ka ka 'ko -nu ɲfaan' 'më 'wun dɔ -sü 'ö go -Zlan 'piö bhë -a 'ka. -Ka 'tan -nu bho -Zlan zuö pö -sü 'ö ka ɲzuö' 'plɛ 'ka -a 'ka! -Ka 'Tan 'sëëdhɛ 'gü -tan bho -Zlan 'piö! 'Go mü 'zü, -ka 'tan 'ö dho Yesu 'tɔ kë ɲva, 'ka- -da 'iin 'tan -dhɛ -nu 'ö -Zuu 'slööslö -ya -zɔn ka -dhë, -ka -an -da 'pö!

17 Pë -dhɛ -nu 'ö 'wo dho kwa Dëmɛ Yesu 'tɔ bhɔ, -ka -an kë ka këyuö waa- ka -bha 'wun ɲblɛɛ' -sü -nu 'plɛ 'gü! -Zlan 'ö kwa Dë 'ka bhë, -kaa zuö pö pë 'plɛ 'ö bɔ -a 'ka Yesu Klito -ta 'ö- nu kwa -dhë bhë -a -wun 'gü!

Kɔɔmɛ -nu -bha wɔ -kɔ

18 Gwaan -dhoo -nu, -ka ka 'to 'to! Dheɔ ɲdua' -mü kö -yaan 'ö -gɔ ɲyɔɔn 'ö ɲgɔn -dhë sia-. Bhii dhoo -nu 'wo -klu -sü

'ka kwa Dëmɛ -bha bhë, -a -kë 'dhö -sü -yö -an -ma -kun.

19 Dhe -mɛ dë -nu, ka -de 'pö, -ka ka 'to 'to! Gɔɔn- ɲdua' -mü kö -a bɔɔ -dhɔ -ya kë; kö ɲkun 'ö 'ka -an 'yënnɔ bhɔ!

20 'Në -nu, -ka 'wun ma ka 'kpɔmɛ -nu -ta, pë 'saadhö 'plɛ 'gü! Bhii -a -kë 'dhö -sü -yö -dhi -Zlan -dhë, mɛ 'ö 'ka -klu -sü 'ka kwa Dëmɛ -bha ka -bha 'ka.

21 'Në dë -nu, kö ɲkun 'ka -we 'në -dhë -kplawo -kplawo! ɲYa kë 'dhö, -an 'gü dho ga ka -wun 'ka ɲtëë' ɲtëëdhö.

22 ɲNua -nu, -ka 'wun ma ka -gɔmɛ -nu -ta, pë 'saadhö 'plɛ 'gü! Kö ɲkun 'ka mɛ -nu 'yan 'dhiö -yuö -kë kö -waan ka -wun -së ɲblɛɛ' -, 'kɛɛ -ka kaa- yuö kë ɲzuö' 'puu 'ka ɲne -kɔ 'ö mɛ -nu 'ka kwa Dëmɛ ɲbhlë kpɔ 'ö ka -ma kuën bhë -a 'dhö.

23 -Yö -kë yuö ɲsuu' - 'oo ɲsuu' - 'wo- nu ka -dhë -a 'ka, -kaa kë ka ɲfaan' 'plɛsɛn 'ka ɲne -kɔ 'ö 'ka kwa Dëmɛ -bha yuö ɲkaa' -a 'dhö!

24 Bhii ka -gɔmɛ giagia 'ö 'ka yuö kë -na -a -dhë bhë, 'ö tɔɔ Klito; yö ɲne 'ö dho ka 'kian 'ö -kë pë 'ö -Zlan -ya -ya 'ö -bha 'segümɛ -nu -gɔ bhë -a nu ka -dhë.

25 Bhii 'wun yaakëmɛ -nu 'wo bhë, -Zlan -yö -dho -a bho -an -gɔ, yö ɲga tɔɔ 'yaa mɛ gbɛ -zë 'gü.

4

1 -Gɔmɛ -nu, pë 'ö ka -bha ɲnua -nu ɲdua' 'ka, -kaa kë -an -dhë 'ö 'plɛ 'ka! Bhii -yö kë ka 'yaan ɲne ka -de 'pö, ka -gɔmɛ -yö -dhö; -yö dhang- 'gü.

2 -Ka 'dho 'dhiö -bheɛ -Zlan -dhë -sü 'ka -kplawo! Kö ɲkun ka 'gü -yö ga -Zlan zuö pö -sü 'ka!

3 ɲBheɛ' -sü 'ö 'dhö bhë, ka- wo -na, -kaa wo yi -wun 'gü 'pö, kö -Zlan -yaan zian 'dhi 'po yi -gɔ kö 'yiën- -a -wo ɲblɛɛ' - mɛ -nu -dhë, pë 'ö -gban Klito -bha 'ö -bin -sü 'ka kö 'yiën- -a -gen pö mɛ -nu -dhë. Bhii pë 'a- -kë -kanso 'kɔɔdhö zö 'ö bhë.

4 -Ka ɲbheɛ' 'dhö kö pë 'ö -kë -bin -sü 'ka bhë 'aan- -a ɲblɛɛ' - mɛ -nu -dhë kö -waan -a -gen ma 'papadhö; bhii yuö 'ö -Zlan -ya 'kluën bho n -ma 'ö bhë.

5 -Ka kë 'kpaakpa mɛ -nu 'ö 'waa Klito -wun -dhɛ 'wun gia- bhë -an 'piö! 'Ö ɲya kë ɲne kaa- mɛ -nu 'wo bhë, 'ka kë ka

'ko □bhaa, kö □kun 'ka- -kë ö 'töng bhë 'ö -ziö ka -ta 'kpaan 'wawa, 'kεε -ka -Zlan -wo □blεε'- -an -dhë!

⁶ Ka 'wun □blεε' -na, ka 'dhi -wo -nu -wo kë -së, -a din -yö 'to mε -nu 'dhii! 'Ka 'wun -nu -daa kë mε -nu -gɔ □nε -ko 'ö- 'yi dho -kan -a 'ka -Zlan 'dhi -a 'dhö!

Pölö -nu -bha -we Koloso -mε -nu 'ka -sü

⁷ Tisikö, kwa dheglu 'nëgɔɔnzë 'ö -kë Yesu -bha mε -nu -bha yuökëmε -to -wo 'gü -sü -zë 'ka, 'ö -kë n yuökëyɔɔ 'ka kwa Dëmε -bha yuö 'gü bhë, yö □nε 'ö 'wun 'ö -gban n -ma, 'ö dho -a 'plε □blεε'- ka -dhë.

⁸ A- -bɔ ka -dhë 'dhö kö ka □faan' -yaan 'më yi -bha -tosiadhe -nu 'ö 'yi- kë -na 'nö bhë -a □blεε'- 'ö 'dhoë- wo ka -dhë bhë -a -wun 'gü.

⁹ Onezimë 'ö -kë kwa dheglu 'nëgɔɔnzë -to -wo 'gü -sü -zë 'ka, 'ö -kë Koloso 'në 'ka bhë, 'ö waa- Tisikö 'wo dho nu ka 'piö 'wun 'saadhö 'ö kë -na zö, 'ö -gban yi -bha -a 'ka bhë.

¹⁰ Alitaakö 'ö yi -nu 'yi -kanso 'kɔɔdhö zö bhë, □ya 'we kaa! Maakö 'ö -kë Baanabasö dë dheglu -bha 'në 'ka bhë, □ya 'we kaa 'pö! □Ya kë □nε □ya nu ka 'piö 'ma, -kaa -nia 'kun -së 'ka □nε -ko 'a ka 'paan bhoë bhë -a 'dhö!

¹¹ Yesu 'wo- -dhe -na Zutusö bhë, □ya 'we kaa 'pö. Zuifö -nu □plëezë 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- bhë -a mε -yaaga 'kpaan □nε 'ö yi -nu 'yi -Zlan -bha -gludëdhë kë -sü -yuö kë -na. -An -bha yuö -kë n 'piö -sü 'ö bhë, -ya -kë 'ö n □faan' -yö më □duö.

¹² Epaflasö, ka -de -gɔ 'sε 'gü 'në, □ya 'we kaa! Yesu Klito -bha yuökëmε -mü -a 'ka. -A 'gü 'yaa ga 'gbεεdhö □bhεa' ka -wun 'gü □faan' □va 'ka -a 'ka. -Yö □bhεa'- 'dhö kö 'kaan- dɔ ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü, 'iin 'zü kö 'kaan- kë mε -kiansü 'ka -Zlan -bha zian -ta. 'Go mü zü kö 'kaan- Zlan -zo 'kun -wun 'plesen dɔ 'fεfεdhö kö 'kaan- 'we -a kë -sü -bha.

¹³ A -mɔa -bha kö 'a -tɔmɔdhε kë Epaflasö -bha -a pö -sü 'ka □nεε: -Yö ö □faan' 'plε -sü 'ö □bhεa -a 'ka, ka 'dhö, -Zlan -bha mε -nu 'wo Laodise waa- -an mε -nu 'ö 'wo Ilapolisö ka 'plε ka -wun 'gü.

¹⁴ Lukö, kwa -bha □dhɔngtrɔ 'glusëezë waa- Demasö □wa 'we kaa!

¹⁵ 'Ma 'we kwa dhegluzë -nu 'wo Klito 'gü 'ö 'wo Laodise -an 'ka! 'Ma 'we Nεfa waa- -Zlan -bha mε -nu 'wo bhɔ 'kuë- kë -na -a -gɔ kɔɔ bhë -an 'ka!

¹⁶ □Ya kë □nε 'sëëdhε 'ö □nε 'ka yën -a pö -sü -bha, -ka ka -zo kë -a 'piö kö 'kaan- -a bɔ -Zlan -bha mε -nu 'wo Laodise -an -dhë, kö wo -de 'pö -waan -a pö. Laodise -mε -nu -bha 'a- bɔ -an -dhë bhë, -wo -dho -a bɔ ka -dhë; -kaa pö 'pö!

¹⁷ □Ya 'go mü, -kaa pö Asipö -dhë □nε kwa Dëmε -bha yuö 'ö- 'kluën -yö bho -a -bha bhë, -yö ö -zo kë -a 'piö, -ya kë -së 'ka!

¹⁸ □Wekawo 'ö □nε n -de -ko pin giagia -mü: Ma Pölö, 'ma 'we kaa! Kö □kun 'ö ka -zlö -yö -trö □nε a □tun -kanso 'kɔɔdhö! -Zlan -yö 'dhuë- kɔɔ ka -bha!

**'Sëedhε -blεεzë
'ö Pölö -ya bɔ
Yesu -wun -dhε 'wun gia-
-mε -nu 'wo
Tesalōnikō
plöö -an -dhë bhë 'ö □nε**

¹ 'Sëedhε □nε, ma Pölö 'dhö, Timote 'dhö, Siliven 'dhö, 'yi- bɔ -Zlan -bha mε -nu, 'ka -klu -sü 'ka -Zlan 'ö kwa Dë 'ka waa- Yesu Klito 'ö kwa Dëmε 'ka -an -bha, 'ö 'ka Tesalōnikō plöö ka -dhë.

'Glusë waa- □zuöyagluu 'ö go -Zlan 'ö kwa Dë 'ka waa- Yesu Klito 'ö kwa Dëmε 'ka -an 'piö, -yö kē ka -gɔ!

Tesalōnikō -mε -nu wɔ -kɔ waa- -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü

² □Ya kē yi □bhεa' -na -Zlan -dhë, yi -zo -yö -büö ka -wun 'ka -dhεkpaoyi 'plε 'ka, 'ö 'yi -Zlan zuö pö yi 'saadhö 'ka mε 'plε ka -wun 'gü.

³ Bhii □ya kē -nu wo, kwa Dë -Zlan wöödhö, yi -zo -yö -büö ka -bha -Zlan -bha yuö kē -kɔ 'ö -zo yö -sü 'ka, waa- ka -bha -Zlan -dhɔ kē -sü 'iin ka -bha -dhɔ -kē 'kuë -sü 'ö □ya ka kē □faanzë -Zlan -bha yuö 'gü bhë -a -wun 'gü. 'Go mü 'zü, ka -bha -zo yö -sü 'ö -kē □nε kwa Dëmε Yesu Klito -dho yε 'ö 'zü bhë -yö ka -dɔ -sü 'ka kpinngdhö.

⁴ Dhegluzë -nu, yi- 'wun -dɔ □nε, ka -dhɔ -yö -Zlan -kē. -A -wun 'gü 'ö ka sü 'kpongtaamε -nu ziën kö 'ka kē -a -bha 'ka bhë.

⁵ Bhii 'ö tɔɔ 'wuntaɔsë 'ö -gban Yesu -wun -bha bhë, -lo 'yi- woë ka □plöö 'ma bhë, yaa kē 'wun □blεε' -wo 'kpaan 'ka, 'kεε pē 'ö- 'gü -pē -yö -kē ka □zuö' 'gü 'piigbeedhε 'ka yö mü 'dhö, -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë -a -bha -nu yi -dhë -sü 'ka. 'Ö kē- wo 'dhö bhë 'pö 'ö -kē 'wun bhë -a -bha -ya yi □zuö' 'piö kpinngdhö -sü -wun 'gü.

Ka -de, ka- 'wun -dɔ □nε, yi -bha wɔ -kɔ 'ö 'yi □kaa' ka ziën 'ma bhë, -yö -kē ka -bha 'wun -së 'ka.

⁶ 'Wun □zuan' -së 'ö 'yi- -zɔn ka -dhë 'ö kwa Dëmε 'ta -kɔ 'ka bhë, ka -ziö -a 'piö; -wo bhë 'ka- kun □zuögludhi 'ö go -Zuu

'slööslö 'gü bhë -a 'ka, 'kεε kö 'töng bhë -a 'ka, ka -kē bɔ □dhia 'wun 'gbee- -nu 'gü.

⁷ -A -kē 'dhö -sü 'gü, 'ka kē 'wun □zuan' -së 'ka, -Zlan -bha mε -nu 'kpekpe 'wo Maseduanë -sε 'gü waa- -an mε -nu 'ö 'wo Akai -sε 'gü -an ziën.

⁸ -Kɔ bhë □nε 'ö kwa Dëmε -wo bhë 'ö bɔa ka 'gü, 'ö mε -nu 'wo Maseduanë -sε waa- Akai -sε 'gü 'wo- yö -a 'ka giagia 'ka. 'Kεε -a 'dhiö yaa 'to bhë. Ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö bhë -a -taɔ □ya sa -dhε 'plε 'gü. -A -wun 'gü, -a 'bhaa -nu □ya kē yi -bha -wun 'yaa- -bha 'zü kö 'yiën- -a -wun □blεε'- zlöö mε -nu -dhë.

⁹ Yi -nia bun -kɔ 'ö 'ka- wo 'töng 'ö 'yi- -kē ka 'piö mü bhë -a 'ka bhë, mε 'plε -wa -tɔmɔdhε -kē. 'Ö -kɔ 'ö 'ka ka -bha gbapē -nu toë, 'ö 'ka ka -ta yöë -an -bha, 'ö 'ka □dhië -Zlan 'piö kö -Zlan 'bhee- 'ö -Zlan giagia 'ka bhë 'ka- -bha yuö kē, -wa 'plε -tɔmɔdhε -kē 'pö.

¹⁰ 'Go mü 'zü, -Zlan 'ö bhë -a Gbö Yesu, 'ö- bɔ ga 'gü, 'ö kwa bho -a -bha -naadhe 'ö dho nu -a -gɔ bhë, ka ka 'yan -to -a -bha -yε 'zü -yi 'ö dho goë dhang- 'gü bhë -a -gɔ.

2

Pölö -bha yuö 'ö- -kē Tesalōnikō -sε 'gü

¹ Ka -de gia-, ka- 'wun -dɔ, dhegluzë -nu, yi -bha -nu ka 'piö 'ma -sü 'ö bhë yaa kē 'kpaan.

² Ka- 'wun -dɔ, -wo yi 'klo -bhɔ Filipö 'yië □tun -lo -na ka □plöö Tesalōnikō.

'Yö □dhε 'yi -wo ka -sε 'gü, 'wo -nu yi -gɔ 'gbee- 'ka 'zü, -a pö -sü 'ka □nεε kö □kun 'yi -Zlan -wo pö. 'Kεε -Zlan -yö 'gü -dɔ 'gbee- -sü -nu yi -dhë, 'ö 'yi 'wuntaɔsë 'ö -gban dhasü 'ö go -Zlan 'piö -a -bha bhë, 'yi- -wun □blεε ka -dhë.

³ 'Kεε yi -bha -Zlan -wo □blεε' -sü bhë 'yaa -gban 'wun □zaa' -sü 'iin pē -nu 'waa kpengdhö -an -bha. 'Go mü, yiëë- kē kö 'yiën- mε -nu -püö.

⁴ 'Kεε 'wun 'kpekpe 'ö 'yi- □blεε' -na zö bhë 'wun 'ö -Zlan gia- -yö -we -a -bha □zian' yö -mü. Bhii 'ö tɔɔ -a -de gia- □zuö' 'glu -yö -dhi kö 'wun -nu 'ö -gban 'wuntaɔsë 'ö □nε -a -bha, kö -ya -wun -lo yi kwεε kö 'yi- □blεε'- mε -nu -dhë. -A -kē 'dhö -sü 'ka, yiëë- □mεε'- kö 'yiën- kē

me 'bhee- -nu -dhë -së, 'kεε yi- -blεε 'dhö
 □zian' kö 'yi kē -Zlan -dhë -së; bhii yö □ne
 'ö yi □zuö' 'piö -wun 'plε dɔ.

⁵ Ka- dɔa -së 'ka □nεε: Mε -dian kē -wo
 yaa bɔ yi 'dhii do yiëë- □blεε'; 'ö yi -bha
 'wun □blεε' -sü 'gü, 'wëü- yö -sü -dhɔ 'ö
 bhë, yië- 'slë kē. -Zlan -de -yö 'wun -nu
 'wo bhë -an 'plε -tɔmɔ 'ka.

⁶ □Bhlë 'ö go mε 'bhee- -nu 'piö yiëë-
 □mεε'- ka 'gü, 'iin mε 'kpaan gbε -nu 'wo
 to -an 'gü.

⁷ □Ya kē □ne yi- -mεε -bezë, yi dhoë- kē
 tɔng 'ka 'yi- pö: -Ka yi □bhlë -ya! 'Ö tɔɔ
 yi -kē Klito -bha bɔmε -nu 'ka. 'Tɔng 'ö
 'yi □kaa' ka 'piö mü, yi -kē 'lëälë ka buën-
 □zian', 'ö 'yi -kē 'wun -nu -kē ka 'ka □dhia
 'lëälë □ne -kɔ □ya kē, 'ö dhebɔ -yö ö -bha
 'në -nu kuën -së 'ka bhë -a 'dhö.

⁸ Ka -dhɔ 'ö yi 'gü bhë -a -wun 'gü, yi-
 -ya yi □zuö' 'piö kö 'yi yi -bha -tosiadhe kē
 ka -bha 'ka □ne -kɔ 'ö 'yi 'wuntaɔsë 'ö go
 -Zlan 'piö 'yi- nu -a 'ka ka -dhë bhë -a 'dhö.
 'Ö tɔɔ ka -wun -yö yi -go 'gbee- 'tɔng 'plε
 'ka.

⁹ Dhegluzë -nu, ka -zo -yö -büö □ne 'tɔng
 'yi □kaa' ka 'piö bhë, yi yuö -kē yi □kwaa'
 □sëëbhodhe 'ka 'tɔng 'saadhö 'ka, -yö kē
 'dhö kö □kun yi -nia 'gbiin- dho mē mē
 'bhaa 'ka 'tɔng 'ö 'yi- sü kö 'wuntaɔsë 'ö
 go -Zlan 'piö 'yi- □blεε'- -a 'ka ka -dhë bhë
 -a 'ka.

¹⁰ Yi -bha wɔ -kɔ 'ö- -kē mε 'ka -Zlan -wo
 'gü ka 'piö mü bhë, -yö -kē -Zlan -bha zian
 -ta; -yö -kē kpengdhö 'ö 'wun gbε yaa kē -a
 -bha. 'Wun 'ö bhë, ka- -tɔmɔ 'ka; 'ö -Zlan
 -de 'pö, 'ö- -tɔmɔ 'ka.

¹¹ Ka- 'wun -dɔ □nεε, -kɔ -nu 'ö 'yi ka
 kun -a -bha 'ma bhë, -yö -kē □ne -kɔ 'ö 'në
 dë -yö ö -bha 'në -nu kuën bhë -a 'dhö.

¹² Yi ka -ta -kun, 'gü -dɔ 'gbee- -sü waa-
 ka □zuö' □dhuë' -sü 'ka, -dhio -dɔ ka -dhë
 -sü 'ka, -a -pö ka -dhë -sü 'ka □nεε: -Ka 'ta
 'sü -Zlan -zo 'kun -wun 'ka! Bhii -Zlan -yö
 ka -dhε ö -bha -gludëdhe waa- ö □bhlë -ya
 -sü -wun 'gü.

¹³ Yi -Zlan zuö -pö 'tɔng 'plε 'ka 'wun do
 'bhaa -wun 'ka; 'ö tɔɔ □dhε 'ö 'yi -Zlan -wo
 □blεε ka -dhë, kaa -dhε -ga yi -bha -kē mē
 'bhee- 'ka -sü 'piö, 'kεε ka ka 'to -to -wo
 'yi- □blεε bhë -a -bha 'ö 'ka- -gen ma; 'ö
 'ka- dɔ giagia 'ka □nεε: -Zlan -wo -mü, 'ö

'ka- sü ka -bha 'ka. -Yö 'dhö; -wo 'ö 'yi-
 □blεε ka -dhë bhë, -Zlan -wo giagia -mü.
 Bhii 'ö tɔɔ -wo 'ö bhë -yö yuö kē -sü 'gü mε
 -nu 'ö 'ka -Zlan -wo -dhε 'wun gia- bhë, ka
 □zuö' 'piö.

¹⁴ -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ, dhegluzë
 -nu, -kɔ dosen 'ö -Zlan -bha mε -nu -dho
 'kuë- -sü 'wo Zude -sε 'gü 'ö 'wo -klu -sü
 'ka Yesu Klito -bha, 'wo bɔa 'wun -nu 'gü
 bhë, 'yö 'ka- wo bhë 'pö. 'Ö tɔɔ ka -saan ka
 -bha 'segümε -nu 'dhiö □nεε -kɔ do 'ö 'wo
 □saan -a 'ka Zuifö -nu 'dhiö bhë -a 'dhö.

¹⁵ Zuifö -nu 'wo bhë, wo □ne 'wo kwa
 Dëmε Yesu zë. -An 'bhema -nu □ne 'wo
 -Zlan -wodhiölomε -nu zë -an -bha 'tɔng
 'ka. Wo do 'wo bhë 'zü -an □suu'- -ta -nu
 □ne 'wo yi 'klo bhɔ -na □nε. -An këyuö 'ö
 bhë 'yaa -Zlan □zuögludhi -wun 'ka. -Wo
 -kē 'zü mε 'kpekpe yaagümε 'ka.

¹⁶ -Wa 'slë -mεε kö -wo yi 'dhi 'kun,
 dhasü -wun 'ö bhë -a □blεε mε -nu 'ö 'waa
 Zuifö 'ka -an -dhë -sü -wun 'gü. 'Wun yaa
 -nu 'wo- -kē -a züdüyi 'ka 'ö dho 'ö yöë
 □dεε -bha bhë, 'wo- -takpatoodhe kē -na
 bhë; 'kεε -Zlan -bha -naazuëdhe □ya 'dho
 -an -ta 'saadhö.

Pölö -ya 'piö 'zü kö 'ö -kpën Tesalonikö -mε -nu -bha 'zü -dëüwo

¹⁷ Dhegluzë -nu, -a 'tɔng 'bhaa □ya ziö
 kwaa kē kwa 'ko -nu 'piö kwa 'sɛbun 'gü;
 'kεε yi -zo -yö ka 'piö 'tɔng 'plε 'ka. -Kpën
 ka -bha -dëüwo -sü -yö yi □zuö' pa -sü 'ka
 giagiawo. Pë 'ö -kē 'ö 'yi- 'slë □mεε' -na -kɔ
 'plε -ta kö 'yiën- nu ka 'piö 'ö bhë.

¹⁸ Yi- 'piö kö 'yi 'yε yi 'zü kö 'yi nu ka
 'piö 'ma 'zü do. Ma Pölö -mε -zë, a 'slë
 -mεε □plëözë 'ka kö 'aan- nu ka 'piö, 'kεε
 Satan -yö zian -ta yi -go.

¹⁹ A- -pö ka, n 'ka- pö mε gbε; ka dosen
 'kpaan □ne 'ka tɔɔ yi -zo -yö -an -bha -mε
 waa- yi -bha □zuögludhi -wun. Ka -kē 'zü
 yuö -nu 'ö yi- -kē ka ziën -to -a 'gbee- 'ka
 -sü 'ka bhë -a □truën 'ö kwa Dëmε Yesu
 nu 'tɔng 'ka 'ö dho yi -gen kē □vava -a
 wöödhö -a 'ka.

²⁰ □Ii-, -yö 'wun giagia 'ka □ne ka □ne
 'ka dho yi wö po, 'ö 'ka dho kē yi -bha
 □zuögludhi -wun 'ka yi bhë -a 'ka.

3

1 □Dhe 'ö -nu ka 'piö 'ma -sü 'ö bhë, 'yi-
-zian -μεε 'ö yaa -mo 'kuë, 'yi- pö: «□Ξε,
-kwa 'to Atenë zö □klöödhö, 'yaa ya 'pö.»

2 'Κεε kë- wo 'dhö bhë 'yië Timote -zë
bo ka -dhë 'ma. Yö □νε 'ö tɔɔ dheglu -mε
'ö yi -nu 'ple 'yi -Zlan -bha yuö kë -na
'wuntaɔsë 'ö -gban Klito -bha -a -blεε mε
-nu -dhë -sü 'ka bhë; yi- -bo ka -dhë kö
-yö ka □faan' 'më 'iin kö -yö nu ka -dhë,
'gü -do 'gbee- -sü 'gü, -zo -yö -Zlan -bha
-sü 'gü,

3 -yö kë 'dhö kö □kun 'ö mε gbe -yö -kë
'gü ga -mε 'ka, 'wun 'gbee- -nu 'wo- wo
-na kwa -ta bhë -a 'gü. Ka -de gia-, 'ka-
□τει' do, 'wun -bha -wo kwa -ta -ko □suu-
'ö bhë -Zlan -de gia- □νε 'ö -dhi -a -dhë kö
-yö nu kwa -ta 'dhö.

4 Kë -de 'ö- wo bhë, □dhe 'yi □tun ka 'piö
'ma kö 'wun -nu 'wo □νε waa kë □kun, yi
-kë -a pö -sü 'gü ka -dhë □νεε: -Wo -dho
'wun wo kwa -ta. -Kɔ giagia 'yi- □blεε -a
'ka bhë 'ö- -de -yö □kaa' bhë; 'ö bhii ka
'yaan 'ka -wun -mü.

5 Pë 'ö -kë, □dhe 'ö n 'ka nu 'ma gbo bhë
'a- yö zlöö -së kö 'a Timote bo ka -dhë kö
-yö -nao -nu 'ö -gban ka -bha -zo -yö -Zlan
-bha -sü -bha 'ö dho goë ka 'piö kö -yaan
□blεε' -n -dhë 'ö bhë. □Dhe -nao -nu 'ö go
ka 'piö 'ö n 'ka- ma □kun, 'suö -yö -kë n
-ma □νε dü -yö 'dhoë- ka -püö 'ö tɔɔ -Zlan
-bha yuö 'ö 'yi- -kë ka 'piö 'ma bhë -yö -dho
-a 'gü □siö'-.

6 'Κεε Timote 'ö go ka 'piö 'ma, □ya -lo yi
-ta zö, -naosë 'ö go ka 'piö 'ö -gban ka -bha
-zo -yö -Zlan -bha -sü waa- ka -bha -dho
'ö 'ka- -kë ka 'kuë- bhë □yaa- 'ple □blεε-
yi -dhë. -Ya -pö yi -dhë 'pö □νε ka □zuö'
yaa bhɔ yi 'ka, ka -zo -ta yi -wuën -sü 'gü,
-dho giagia 'gü. -Kɔ do 'ö 'ka -ya -sü 'ka-
□wuën' kö 'kwa -kpën kwa 'kuë bhë □νε
'ö yi -go 'nö 'pö.

7 Dhegluzë -nu, -ko bhë □νε 'kö -kë □νε
□zuökaankuëdhe waa- □saan' -nu -wo -nu
yi -ta 'dhee, 'ö 'gü -do 'gbee- -sü -yö -kë yi
-go. 'Κεε kë- wo 'dhö bhë ka -bha -zo -yö
-Zlan -bha -sü bhë □νε 'ö yi □faan' më.

8 Bhii do 'kwa- wo □νε, yi □faan' □ya 'më
'zü -dëüwo ka -bha -klu kpinngdhö -sü 'ö
kwa Dëme -bha bhë -a -wun 'gü.

9 Yi kwa -bha -Zlan zuö -pö □duö,
□zuögludhi □va 'ö 'ka- nu yi -dhë kwa
Dëme wö 'dhiö bhë -a -wun 'gü.

10 'Töng 'saadhö 'ka, yi- -dhe -Zlan -go
□naa' -'ka kö -yö 'we -a -bha kö 'yi -kpën
ka -bha 'zü -dëüwo, -yö kë 'dhö kö pë -nu
'ö- -wun -yö ka -kë, -zo -yö -Zlan -bha -sü
'gü, kö 'yi- nu ka -dhë.

11 Yi- -dhe -Zlan -de gia- 'ö kwa Dë 'ka
waa- kwa Dëme Yesu -an -go kö zian 'ö nu
ka 'piö, -wa 'po yi -go kö 'yiën- -wo ka 'piö
'ma.

12 Yi- -dhe 'pö kwa Dëme -go kö -dho -kë
'kuë -sü waa- -a -dho -kë mε 'ple 'ka -sü
'ö ka ziën bhë -wo □kpea'-, -wo 'dho 'dhiö
-kplawo. Yi- -dhe kwa Dëme -go 'zü kö
-dho -kë 'kuë -sü 'ö ka ziën 'ma waa- ka
-dho 'ö yi 'gü 'nö 'pö, kö -an 'ple -wo kë
do.

13 □Ya kë 'dhö kwa Dëme -yö -dho ka
□faan' më 'ö pë yaa 'kpekpe gbe 'ka 'dho
kë ka -bha; kö 'kaan- kë kpengdhö kwa
Dë -Zlan wö 'dhiö, kwa Dëme Yesu waa- ö
-bha mε -nu 'kpekpe -an nu -yi 'ka.

4

'Ta 'sü -ko 'ö -Zlan □zuö' 'glu dhi

1 Dhegluzë -nu, 'ta 'sü -ko 'ö -Zlan
□zuögludhi -wun 'ka, 'yi ka □daan -a 'ka
bhë, 'ö 'ka- -de wo -na bhë. 'Κεε pë 'ö 'yi-
-dhe ka -go 'zü yi □zuö' 'ple 'ka kwa Dëme
Yesu 'to 'gü 'ö tɔɔ: Ka -bha 'ta 'sü -ko -yö
kë -së -yö □ziö' -a 'ka -a -blεεzë -ta.

2 Töng 'ö go kwa Dëme Yesu 'piö 'ö -gban
'ta 'sü -ko 'ö bhë -a -bha, 'ö 'yi ka □daan -a
'ka bhë, ka gia- ka- -do.

3 Pë 'ö -Zlan -zo 'kun -wun 'ka 'ö tɔɔ 'ka
kë 'slööslö 'ka ka -de dhe 'kan 'wun -go -go
zian -sü -zë -nu -go!

4 Kö mε 'ö -dhö, 'ö dho dhe -sü, -a -bha
'ö -de -bha dhe 'sü -ko -yö kë -Zlan -zo 'kun
-wun 'ka 'iin kö -yö kë □bhlë 'ka.

5 Kö □kun 'ka ka □kwaa ka -de -zü 'ö
'wun yaa kë -sü 'ö -gban 'nuëbo □mεε' -sü
'iin □mlaabo 'kun -sü -bha bhë 'ö- -dho -yö
dhebo 'bhaa 'iin gɔɔn- 'bhaa -kë; kö □kun
'ö 'ka ka □kwaa ka -de -zü 'ö pë -nu -wo
-ziö ka 'gü □νε -ko 'ö mε -nu 'waa -Zlan do
'wo- kë -na -a 'ka bhë -a 'dhö!

6 'Wun yaa 'ö bhë -a 'gü mε gbe yaa 'dho
go ka ziën kö -yö za yaa 'sü 'ö dheglu 'ö -kë

Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me 'ka -a -bha, -a -bha pë -nu -kun -a -go 'gbee- -ta -sü 'ka! 'Yië 'wun -gban -a -bha 'yië- □blæ' -ka -dhë □duö ka -zo -büö -sü 'ka pinpiindhö □ne: Mε -nu 'ö 'wun yaa □suu' - bhë 'ö- kë -na, kwa Dëme -Zlan -yö -dho 'wun wo -an -ta -a -wun 'gü.

7 -Zlan yaa kwa 'sü kö 'kwaan- kë □soönkëme -nu 'ka; -yö kwa -sü □zian' kö 'kwa kwa -bha -tosiadhe kë -a 'sea- 'gü.

8 □Dhe 'ö 'dhö me □daan' -wo 'ö -gban 'ta 'sü -ko 'ö -Zlan □zuö' 'glu dhi 'ö 'yi ka □daan -a 'ka □ne, me 'oo me 'ö yaa 'ö 'to 'to -a -bha, kö yaa 'ö -ta yö me 'bhee- -wo -bha, 'kεε kö -Zlan 'ö 'ö -bha -Zuu 'slööslö nu -a -dhë bhë □ne 'ö 'ö -ta yö -a -wo -bha bhë.

9 Ka -bha -wun 'yaa- -bha kö 'wun 'ö -gban -dho -kë 'kuë -sü 'ö -zo -yö -Zlan -bha -me -nu ka ziën kö 'yi- □blæ' ka -dhë 'sëedhe 'gü. -Kö 'ö dhegluzë -nu 'ö 'ka dho ka 'ko -nu -dho kaa, -Zlan -de □ne 'ö ka □daan -a 'ka.

10 -A -de -ko gia- bhë 'ö 'ka 'ta sü -a 'ka, ka dhegluzë -nu, 'ö 'wo Maseduanë -se 'gü 'töüdhö, -an -dho kë -sü 'ka. 'Kεε, dhegluzë -nu, yi- dhe ka -go 'zü kö 'ka- kë -së, 'ka ziö -a -blæzë -ta!

11 -Ka ka 'gü do 'gbee- kö 'ka -tosiadhe kë □zuöyagluu 'gü! -Ka ka 'yan -klu □zian' ka -de -go 'wun -nu -bha! -Ka yuö kë, kö 'ka ka -de -go -bhöpë -nu yö □ne -ko 'ö 'yi- □blæ -a 'ka ka -dhë bhë -a 'dhö!

12 -A -kë 'dhö -sü 'gü, ka -dho kë □bhlözë, me -nu 'ö 'waa -Zlan do -an wö 'dhiö, 'ö ka □kwεε- 'gbiin- 'ka 'dho me 'waa gbε kë.

'Wun 'ö -gban kwa Dëme -bha nu -sü -bha

13 Dhegluzë -nu, yi- 'piö kö 'yi- pö ka -dhë 'wun 'ö -gban me -nu ('ö 'wo to -Zlan -bha zian -ta) 'ö 'wo ga bhë -a -wun yaa 'dho ka kun, 'ö 'ka -ya 'yena 'gü □ne me -nu 'ö -zo yö -sü □ne wo -bha me -nu 'wo ga bhë wo 'ka 'dho -an yö 'zü do -a 'dhö.

14 -Zo -yö -Zlan -bha -me -nu, kwa- 'wun -do giagia 'ka □ne Yesu -yö -ga; 'ö go ga 'gü. -Kö do bhë -a 'ka, kwa- 'wun -do 'pö □ne me -nu 'kpekpe 'ö 'wo to Yesu -bha zian -ta 'ö 'wo ga bhë, -Zlan -yö -dho bo Yesu -ta 'ö -an bho ga 'gü.

15 -A pö 'a- wo ka -dhë 'dhö bhë 'ö tōo 'wun do -yö -dhö 'ö kwa Dëme -ya □blæ me □daan' wo 'ka; 'ö tōo me -nu 'ö 'kwa dho to 'bhee- 'kpongtaa, 'tōng 'ö kwa Dëme dho nu -a 'ka, kwa 'ka 'dho -da kwa Dëme 'piö me -nu 'ö 'wo to -Zlan 'piö 'ö □wa ga bhë -an 'dhiö.

16 Kwa Dëme gia- -bha -go dhang- 'gü -sü waa- -wo do 'ö dho we □ne: «-Ka nu ka 'kuëdhö!» waa- -Zlan -bha bōme -gōme do -bha -gbla 'gbee- 'ka -sü waa- -Zlan -bha 'truu -bha 'we -sü -an 'ple -dho kë 'kuë-dosen, 'yö me -nu 'ö 'wo to Klito 'piö 'ö 'wo ga bhë 'yö 'wo go ga 'gü -blæzë 'ka.

17 □Ya 'go mü 'ö me -nu 'ö 'kwa -zo -yö -Zlan -bha -me -nu 'ka 'ö 'kwa to 'bhee- bhë waa- me -nu 'wo go ga 'gü bhë 'ö 'kwa -lo 'kuë- do, 'yö -Zlan -yö kwa sü kwa Dëme 'piö dha kpö -ta. Kwaa- kwa Dëme -nu 'yö 'kwa dho to kwa 'ko 'piö □toëpö 'ka.

18 □Dhe -kë 'dhö kö -ka ka 'ko -nu □faan' 'më -wo -nu 'wo bhë -an 'ka!

5

1 Dhegluzë -nu, ka -bha -wun 'yaa- -bha zlöö kö 'wun -nu 'wo -gban 'tōng 'iin -dhekpaoyi 'ö pë -nu 'yi- □blæ ka -dhë bhë 'ö 'wo dho kaa bhë kö 'yiën- -a □blæ' -ka -dhë 'sëedhe 'gü.

2 'Ö tōo ka -de gia- ka -tei' do □ne: Kwa Dëme -bha zakanyi bhë -yö -dho kan kwa 'gü □ne □kwaanme -bha -da me 'piö kōo -sü 'ö 'yaa me -zo -büö 'ö nu gbeng -a 'dhö.

3 'Tōng 'ö me 'bhee- -nu 'wo dho -a pö -a 'ka: «-Ya -de 'flëë- 'gü -sü 'tōng □ya -lo; 'wun 'gbee- gbε 'yaa 'dhö zlöö gbō» -a 'tōng gia- bhë 'ö 'güsiödhe dho kan -an 'gü -a 'ka, wo 'ka 'dho dha -a -go. -A -bha -wo -sü -yö -dho kë -kan me 'gü -sü 'ka □ne koyiga -bha -ya dheguzë -bha -sü 'dhö.

4 'Kεε dhegluzë -nu, 'kaa -dhetiidhe 'gü zlöö gbō; kö □kun 'ö -dhekpaoyi bhë, 'ö -kan ka 'gü □ne -ko 'ö □kwaanme -yö -da -a 'ka me 'piö kōo me tii -a 'dhö.

5 -Kö 'ö 'ka- -bha 'kpeadhö, ka -dhepuudhe 'gü 'në -nu 'ka; 'kwaa -dhetiidhe 'gü 'në -nu 'ka gbō.

6 -A -wun 'gü kwa □dua' 'yaa -mü kö 'kwa yi zë □ne me 'waa -nu 'ö 'wo to -an 'dhö. 'Kεε kwa -zë, kwa □dua' -mü kö 'kwa

-ya kwa 'yaan kö -zo -kë -de 'piö -sü -yö kë kwa -go.

⁷ Gbeng -yi ꞑne 'ö me- yi zë; 'ö gbeng -yi ꞑne 'ö yo -yö me kun.

⁸ 'Kee kwa -zë, kwa -dhepuudhe 'gü 'në -nu 'ka, kwa ꞑdua' -mü kö 'kwa kwa -de 'kun 'wun -nu 'gü. Kwa ꞑdua' -mü kö 'kwa -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- -Zlan -dho -an kë kwa -bha ꞑne -piö 'bhei 'ö 'kwa- -da kwa -bha ꞑnee 'dhasi 'ö dho -glu 'piö -a 'dhö.

Kwa -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü ꞑne kwa -dho dha bhë, -yö kë kwa -go ꞑne -piö ꞑgblaa' 'dhö kö 'kwaan- -a -ya kwa -go -bha 'pö.

⁹ 'Ö tɔɔ -Zlan yaa kwa -dhe kö -a -bha -naazuédhe -yaan wɔ kwa -ta; 'kee kö 'kwaan- dhasü yö ꞑzian', -bɔ kwa Deme Yesu Klito -ta -sü 'ka.

¹⁰ Bhii Yesu Klito -yö -ga kwa -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö 'kö -kë ꞑne kwa -ga oo 'iin kwa -to kwa 'yaan oo, 'töng 'ö dho nu -a 'ka bhë kö kwa -nu 'kwa kë kwa 'ko ꞑbhaa ꞑtoëpö 'ka.

¹¹ -A -kë 'dhö -sü 'gü, -ka ka 'ko -nu ꞑfaan' 'më, 'ka ka 'ko -nu 'yënnng ꞑdhuë' ꞑne -kɔ 'ö 'ka- kë -na -a 'ka bhë -a 'dhö!

-Dhio -kaanta 'ö dɔ Tesalonikö -me -nu -dhë waa- ꞑwekadhe

¹² Dhegluzë -nu, yi- -dhe ka -go kö -Zlan -bha me -nu 'wo yuö kë -sü 'gü ka ziën 'ma bhë, 'ka -an ꞑbhlë -ya. Me -nu 'wo bhë kwa Deme -yö -an -sü kö -wo ka -da -Zlan -bha zian -ta, 'iin kö -wo ka ꞑdaan -Zlan -wo 'ka.

¹³ Me -nu 'wo bhë, -an ꞑbhlë -yö kë ka 'gü -kɔ 'ple -ta; -an -dho -yö ka kë ꞑva -Zlan -bha yuö -nu 'ö 'wo- kë -na ka ziën 'ma bhë -a -wun 'gü. -Ka -tosiadhe kë ꞑzuöyagluu 'ka ka 'ko -nu 'piö!

¹⁴ Yi -bhea ka -dhë, dhegluzë -nu, kö 'ka 'fiamë -nu -zo -büö! Me -nu 'ö 'wo 'suö -sü, -ka -an -zo -gban; me -nu 'ö 'wo 'tëëtë 'güdandhe -nu 'gü bhë, 'ka nu -an -dhë! Ka ꞑzuö' -yö kë -saa me 'ple 'piö!

¹⁵ -Ka ka -de 'kun -së! Kö ꞑkun 'ö me -yö 'wun yaa 'pë bho 'wun yaa 'ka; 'kee -ka 'wun -së -kë ka 'ko -nu -dhë -sü 'iin me 'ple -dhë -sü ꞑmëe' - kö -yö kë ka -go 'töng 'saadhö 'ka!

¹⁶⁻¹⁸ Pë -nu 'ö -Zlan -ya -dhe ka -go ka -bha -tosiadhe 'ö Yesu Klito 'piö -a 'gü 'ö tɔɔ: Ka ꞑzuö' 'glu -yö dhi -kplawo! -Ka -bhea -Zlan -dhë 'töng 'ple 'ka! -Ka -Zlan zuö pö 'wun 'saadhö 'gü!

¹⁹ Kö ꞑkun 'ka zian ta -Zuu 'slööslö këyuö -go!

²⁰ Kö ꞑkun 'ka -wo 'ö -Zuu 'slööslö -yö bɔ me -nu 'gü 'ö- pö 'ka- bho yunng!

²¹ 'Kee -ka pë 'ple 'piö -ga kö -a me 'ö -së 'ka- 'sü ka -bha 'ka!

²² -Ka ka -zo kë ka -de 'piö 'wun yaa ꞑsuu' -saadhö -go!

²³ -Zlan 'ö ꞑzuöyagluu nu me -dhë bhë, -yö -dhoë kë kö 'ka kë -a -bha 'ka -kɔ 'ple -ta. -Yö -dho ka -lü -de -maa kë bhii ka -zuu 'dhö, ka nü 'dhö, waa- ka bun 'dhö -yö -dho -an 'ple -maa kë. -Yö -dho ka kë 'slööslö. ꞑYa kë 'dhö -dhuu gbë yaa 'dho to ka -bha 'yö yöë kwa Deme Yesu Klito nu 'töng -bha.

²⁴ -Zlan 'ö ka -dhe kö 'ka ziö -a 'piö bhë, -zo -yö -a -bha -Zlan -mü. -Yö -dho pë -nu 'wo bhë -an 'ple kë ka -dhë.

²⁵ Dhegluzë -nu, -ka ꞑbhea' -yi -wun 'gü!

²⁶ Dhegluzë -nu 'kpëkpë 'wo to, 'yië 'we -an 'ka ꞑduö!

²⁷ A -bhea ka -dhë kwa Deme 'to 'gü, 'sëédhe 'ö ꞑne -kaa -wo pö dhegluzë -nu 'kpëkpë 'wo ka ziën 'ma bhë -an -dhë!

²⁸ Kwa Deme Yesu Klito -yö 'dhuë- 'kpo ka -bha!

**'Sëedhε □ple -naa
'ö Polö -ya bɔ
Yesu -wun -dhε 'wun gia-
-mε -nu 'wo
Tesalonikö
plöö -an -dhë bhë 'ö □nε**

¹ Ma Polö 'dhö, Siliven 'dhö, Timote 'dhö, 'yi 'sëedhε 'ö □nε 'yi- bɔ -Zlan -bha mε -nu 'ka -klu -sü 'ka -Zlan 'ö kwa Dë 'ka waa- Yesu Klito 'ö kwa Dëmε 'ka -an -bha, 'ka Tesalonikö plöö ka -dhë.

² -Zlan 'ö kwa Dë 'ka waa- kwa Dëmε Yesu Klito -wo 'glusë waa- □zuöyagluu nu ka -dhë.

Za 'kan -sü 'ö dho kë Klito nu -yi 'ka

³ Dhegluzë -nu, yi □dua' -mü kö 'yi -Zlan zuö pö 'töng 'plε 'ka ka -wun 'gü. -Yö kpengdhö kö 'yi- kë 'dhö 'ö tɔɔ ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -yö 'dho -na 'dhiö 'töng 'plε 'ka. 'Ö ka 'ko -nu -dho 'ö ka ziën 'ma 'ö 'dho -na 'dhiö 'pö.

⁴ -A -wun 'gü, yi 'gougɔ (kwa Dëmε Yesu 'gü), -a -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü -nu ziën ka -wun 'gü, 'ö bhii ka -bha -dɔ 'gbee- -sü 'ö 'wun 'gbee- 'kpekpe 'gü waa- ka -bha -dɔ 'gbee- -sü 'ö 'klobhodhe -nu 'ö 'wo- -wɔ ka -ta -an 'gü -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ka bhë -yö yi □zuö' 'glu -dhi.

⁵ 'Wun -nu 'wo bhë -wa -zɔn ka -dhë □nε -Zlan -bha za 'kan -sü -yö -dho kë kpengdhö 'ö tɔɔ 'wun 'gbee- -nu 'kpekpe 'ö 'wo nu -na ka -ta, ka -bha -kë -Zlan -bha -gludëdhε -pö 'gü -sü -wun 'gü 'ö 'ka dɔ 'gbee- -a 'gü bhë, yö □nε 'ö dho ka kë □bhlézë kö 'ka kë -Zlan -bha -gludëdhε 'ö bhë -a 'gü 'në -nu 'ka.

⁶ 'Wun giagia 'ka -Zlan 'ö bhë -yö kpengdhö, -yö -dho 'klobhodhe wɔ mε -nu 'wo ka 'klo bhɔ -na bhë -an -ta.

⁷⁻⁸ 'Töng 'ö kwa Dëmε Yesu waa- -Zlan -bha bɔmε 'gü 'gbeezë -nu 'wo dho go -a 'ka dhang- 'gü kö -wo -wo 'siö nε- kpö 'gü, -a 'töng 'dhö bhë -a 'ka, -Zlan -dho -ya -de 'flëe- 'gü -sü nu mε -nu 'ö 'ka □saan' -na bhë ka -dhë; -yö -dho -ya -de 'flëe- 'gü -sü nu yi -dhë 'töng 'dhö bhë -a 'ka 'pö. -Yö

-dho 'wun wɔ mε -nu 'ö 'waa -Zlan dɔ 'ö 'wuntaɔsë 'ö -gban kwa Dëmε Yesu -wun -bha 'ö 'waa- □bhlë -ya bhë -an -ta.

⁹ 'Wun 'ö dho wɔ -an -ta bhë, -yö -dho kë 'güsiödhe 'ö □toëpö 'ka -a 'ka. -Wo -dho kë kwa Dëmε wöödhε 'ka □gbiin, 'ö -an 'yan 'ka 'dho -da -a -bha 'gügbeedhe 'bhüzë bhë -a -ta.

¹⁰ 'Wun -nu 'ö 'wo bhë -wo -dho kë -dhεkpaɔyi 'ö kwa Dëmε dho nu -a 'ka bhë -a 'ka; mε -nu 'wo- -wun -dhε 'wun gia- 'ö 'wo- -bha 'ka, -wo -dho -a □bhlë -ya, 'go mü 'wo- -ga □zuögludhi 'ka. Ka -de 'pö, ka -dho kë mε -nu 'ö 'wo bhë -an ziën, 'ö tɔɔ -Zlan -bha -naɔ 'ö 'yi- □blεε ka -dhë bhë, ka -wun -dhε 'wun gia-, 'ö 'ka- -sü ka -bha 'ka.

¹¹ 'Wun -nu 'wo bhë -an -wun 'gü, yi -bhεa -Zlan -dhë ka -wun 'gü 'töng 'plε 'ka. Yi- -dhε kwa -bha -Zlan -gɔ kö -yö ka □bhlë 'kpɔ ka -bha dha -sü 'ö ka -dhε -a 'ka bhë -a 'gü. Yi- -dhε -a -gɔ 'zü kö -a -bha 'piigbeedhe 'gü, ka □zuö' 'piö -wun 'ö -kë 'wun -së kë -sü 'ka, -ya kë ka -dhë; kö ka -bha yuö -nu 'ka- -kë -zo yö -sü 'ka bhë kö -yö nu ka -dhë kö 'ka- 'dhiö 'to -së 'ka.

¹² □Ya kë 'dhö, kwa Dëmε Yesu 'tɔ -dho bɔ ka -ta 'ö -kë □bhlézë 'ö ka -de 'pö, 'ka dho kë -a 'gü □bhlézë, kwa -bha -Zlan waa- kwa Dëmε Yesu Klito -an -bha 'glusë -wun 'gü.

2

'Wun 'ö -gban këpëyaamε -bha nu -sü -bha

¹ Dhegluzë -nu, 'wun -nu mε 'wo -gban kwa Dëmε Yesu Klito -bha nu -sü waa- kwa -bha -kpa 'kuë- -sü 'ö- wöödhö -a -bha, yi -bhεa ka -dhë -a -wun 'gü,

² kö □kun 'ka ka □kwaa ka -de -zü 'siösiö 'ö ka □zuö' -yö -kaan 'kuë 'iin 'ö 'siö -yö -kan ka 'gluu □nε kwa Dëmε -bha zakanyi □ya -lo. Mε 'bhaa -nu -wo -dho ka □zuö' □kaan' 'kuë; -wo -dho -mɔa -bha kö -wo □sua kë ka -gɔ -a -pö ka -dhë -sü 'ka □nεε -Zuu 'slööslö □ya 'wun □blεε' -wo 'gü; -ya -pö kwa Dëmε -bha zakanyi □ya -lo. -Wo -dho -mɔa -bha kö -wa pö ka -dhë 'zü -Zlan -wo □blεε' -sü 'ka 'iin -wo -dhoë pö ka -dhë 'zü □nεε 'yië 'sëedhε bɔ ka -dhë □nε kwa Dëmε -bha zakanyi □ya -lo. 'Kεε 'wun -nu

'wo bhë 'saadhö kö □kun 'ka -an -ga 'wun gia- 'ka!

³ Kö □kun 'ka ka □kwaa ka -de -zü 'ö me gbe -yö ka -dian -kë -ko 'bhaa -ta! -Yö kë ka 'yaan □ne yi 'ö 'yi 'we -na -a -wun 'ka bhë, -a kë -sü 'ka kö -yö -wo me 'bhee- -nu -ta, -wo -dho wo -ta yö -Zlan -bha. 'Yö këpëyaame 'wo- -dhe 'yaa tóng 'kun, 'ö- -bha -tosiadhe 'dhiötodhe dho kë 'güsiödhe 'ka bhë, -yaan □tun nu -süë -a 'tóng 'ka.

⁴ Këpëyaame 'ö bhë yö 'ka 'dho we -a -bha kö me 'waa gbe -yö gbaöpë □suu- 'kpaan gbe 'sü ö -bha -Zlan 'ka kö -ya gba kö yaa kë yö dosen ö 'ka. -Yö -dho 'ko zë -zlan □suu- 'kpekpe 'ö 'wo 'kpongtaa -an 'ka. -Yö -dho dho -dewo 'ö -da -a 'ka -Zlan ('bhee-) -gba -a 'gü -ko 'gü 'ö □yaannu -a 'gü, -a pö -sü 'ka □ne yö □ne 'ö tōō -Zlan.

⁵ 'Wun -nu 'ö 'wo bhë 'ma- □blëe- 'ka -dhë 'tóng 'ö 'a □kaa' ka 'piö 'ma -a 'ka; 'yaa 'dhö a? A- -do □ne ka -zo yaa -büö -a 'ka.

⁶ 'Wun do 'bhaa 'ö pë -nu 'wo bhë 'ö -an kë -sü to zlöö -yö -dhö. 'Wun 'ö bhë ka- -do 'pö. □Dhe -kë □ne -yö 'dhö, këpëyaame 'ö bhë -yö -dho nu -a -bha nu 'tóng 'ö -Zlan -ya kpō -a -gō -a 'ka.

⁷ 'Wun yaa kë -sü 'ö -bin -sü 'ka -a -bha □faan' -yö yuö kë -na; 'këe 'wun -nu 'ö 'yi- □blëe ka -dhë bhë -a kë -yi 'ka kö -yö kë, kö pë 'ö zian ta- -gō bhë kö □ya zian 'po -a -gō. □Ya kë 'dhö 'ö dho ziö.

⁸ □Ya kë 'dhö kö këpëyaame bhë -a nu 'tóng □ya -lo. 'Këe -a -bha yi 'dhiö 'to 'tóng □ya -lo, kwa Dëme Yesu -dhoë zë ö 'tëë 'ö dho go -a dhiö -a 'ka; -yö -dho -a 'gü □siö- 'ö -bha mëdhe 'bhü 'ö dho nuë 'piigbeedhe 'gü bhë -a 'ka ö nu 'tóng 'ka.

⁹ Këpëyaame 'ö bhë -a nu -yi 'ka, -yö -dho nu Satan ('ö dü 'ka bhë -a) □faan' 'ka; 'yö 'slë □suu- 'plë -kë, -dhidhaapë □suazë 'iin □duakëpë □suazë -nu waa- pë 'gblüünzë □suazë -an kë -sü 'ka.

¹⁰ -Yö -dho 'wun yaa kë -ko □suu- 'kpekpe 'plë -ta kö me -nu ('ö wo 'ka 'dho kë -Zlan -wo -dhe 'wun gia- -me -nu 'ka) 'ö 'wo dho kë dhong -me -nu 'ka bhë, kö -yö -an -püö. Me -nu 'wo bhë 'ö 'wo dho □dhong 'ö tōō 'wun giagia 'ö dho -an gbaa

dha -sü 'ka bhë waa- -dho kë -waan -a 'kun wo □zuö' 'gü.

¹¹ -A -wun 'gü me -nu 'wo bhë -Zlan -dhoë kë kö -wo -püö -zo yö -sü 'ö □suapë 'ka -a -bha -sü 'gü.

¹² -Kō bhë -a 'ka me 'kpekpe 'ö waa 'wun gia- 'sü wo -bha 'ka 'ö 'wo 'wun yaa kë -sü -dho -kë wo □zuö' 'gü, za -yö -dho -püö -an -ta.

-Zlan -bha me -nu 'ö -an sü kö -waan kë dhame -nu 'ka

¹³ Dhegluzë -nu, -yö yi -bha kö 'yi -Zlan zuö pö 'tóng 'plë 'ka ka -wun 'gü. Ka -dho -yö kwa Dëme -kë. Yö □ne 'ö- -wun 'gü, 'yö ka sü -a züdüyi 'ka kö 'ka kë dhame -nu 'ka □boa' -Zuu 'slööslö -ta -sü 'ka. -Zuu 'slööslö 'ö bhë □ne 'ö ka -kë -Zlan -bha me -nu 'ka ka -bha -zo -yö 'wun gia- -bha -sü -wun 'gü.

¹⁴ 'Wuntaöse ('ö -gban Yesu Klito -bha) 'ö 'yi- □blëe ka -dhë bhë, yö □ne 'ö -Zlan -yö bö -a -ta, 'ö ka □dhōō kë -yö -kë 'dhö 'tobhōdhe 'ö kwa Dëme Yesu Klito 'piö bhë 'kaan- ka -bha yö.

¹⁵ Dhegluzë -nu, □dhe -kë 'dhö bhë, kö -ka do 'gbee-! 'Wun -nu 'ö 'yi ka -daan -a 'ka dhiö 'iin -a me -nu 'ö 'yi- □blëe ka -dhë 'sëedhe 'gü, ka -zo -yö 'to -an 'piö 'tóng 'plë 'ka!

¹⁶ -Zlan 'ö kwa Dë 'ka yö □ne 'ö kwa -dho -ya -kë; pë 'ö -kë 'ö kwa gbaa -zo -yö ö -bha -sü □ne kwa -dho dha, waa- 'gü -do 'gbee- -sü, 'ö □toëpö 'ka -an 'ka 'ö bhë. -Zlan 'ö bhë waa- kwa Dëme Yesu Klito

¹⁷ -wo ka □zuöga pa 'gü -do 'gbee- -sü 'ka. Kö 'wun -së kë -sü 'ö 'wun □blëe' -sü 'gü 'iin 'ö 'wun -nu kë -sü 'gü -yö □faan' nu ka -dhë.

3

Pölö -nu -wa -dhe me -nu 'wo Tesalonikö -an -gō -sü kö -wo □bhea' -wo -wun 'gü

¹ □Ya 'kan -a -bha, dhegluzë -nu, yi -dhe ka -gō kö 'ka □bhea' -yi -wun 'gü kö kwa Dëme -wo 'ö bhë -yö 'dho 'dhiö, -yö -wo -dhe 'plë 'gü -bla 'ka kö -yö kë □bhlëzë □ne -ko 'ö □kaa' ka 'piö 'ma bhë -a 'dhö.

² -Ka □bhea' -zü kö -Zlan -yö yi bho me □suu- yaazë -nu 'ö -an □zuö' 'dhö ya -an

kwεε. 'Ö tɔɔ mε 'plε kun 'wo -we Yesu -wun -dhe 'wun gia- -sü -bha.

³ 'Kεε -zo -yö -a -bha -mε -mü kwa Dεmε 'ka. Yö nε 'ö dho ka gbaa nfaan' 'ka. 'Go mü 'ö dho ka -maa kε kεpεyaamε ('ö -kε dü 'ka bhε) -a -gɔ.

⁴ Kwa Dεmε 'ö bhε 'ö yi gbaa -zo -yö ka -bha -sü 'ka nε 'wun -nu 'ö 'yi- nblεε ka -dhε bhε, ka- kε -sü 'gü. 'Go mü 'ka dho dho -a 'ka 'dhiö.

⁵ Kwa Dεmε -ya kε kö -Zlan -dho -yö ka kε, 'iin kö zuö' -saa -dhe 'ö go Klito 'gü -yö kε ka -gɔ!

'Wun 'ö -gban yuö kε -sü -bha -a -dhiö 'ö Polö -ya dɔ

⁶ Dhegluzε -nu, 'yi- -dhe ka -gɔ kwa Dεmε Yesu Klito 'tɔ 'gü kö 'fiame -nu 'ö pε -nu 'ö 'yi -an -daan -a 'ka 'ö 'waa 'we -na -a kε -sü -bha bhε kö 'ka 'kan -an -bha!

⁷ -Kɔ 'ö 'ka dhoε- kaa kö 'kaan- yi -bha 'wun nzuān' 'sü, ka- kε -kɔ -dɔ; 'ö tɔɔ ndhe 'yi tun ka 'piö mü yiεε kε 'fiāsü.

⁸ Yiεε yi nkwaa' yi -de -zü kö mε 'kpaan gbε -yö yi 'dhi gba 'kpaan kö yiεε pε 'bhaa nu -a -dhε. Yuö nε 'yi- -kε 'töng 'saadhö 'ka, 'ö 'yi bɔ 'gügadhe nva -nu 'gü. -Yö -kε 'dhö kö nkun 'ö yi 'gbiin- dho mε 'bhaa kε.

⁹ -A kε -nu 'ö 'yi- wo 'dhö bhε yaa kε nε kö yiεε -mɔ -a -bha kö 'yi- pö ka -dhε 'ka nu yi -dhε; 'kεε yi- kε 'dhö nzian' kö -yö kε ka -bha 'wun nzuān' 'ka.

¹⁰ 'Ö bhii 'töng 'ö 'yi nkaa' ka 'piö mü bhε, yi- -pö ka -dhε nε mε 'yaa- 'piö kö 'ö yuö kε bhε -a ndua' 'yaa -mü kö -yö pε -bhö.

¹¹ -A pö 'yi- wo ka -dhε 'dhö bhε 'ö tɔɔ yi- -ma nε mε 'bhaa -nu -wo ka ziēn 'ma 'ö 'waa yuö kε; 'ö -an -bha -tosiadhe -yö -kε -de -dɔ wo 'bhame -nu -bha 'wun 'gü -sü 'ka.

¹² Mε -nu nsuu'- 'wo bhε, yi- -dhe -an -gɔ tōng -dɔ -an -dhε -sü 'ka kwa Dεmε Yesu Klito 'tɔ 'gü nε -wo yuö kε 'töng 'plε 'ka kö -wo wo -de giagia -bha -bhö -pε yö.

¹³ Dhegluzε -nu, kö nkun ka 'gü -yö ga 'wun -sε kε -sü 'ka!

¹⁴ 'Wun -nu 'yi- nblεε ka -dhε 'sēedhe 'ö nε -a 'gü bhε mε yaa 'we -a nbhlε -ya -sü -bha, -kaa 'piö -ga, 'ka ka -ta yö -a -bha, -yö kε 'dhö kö lε- -yö kpo -a -ta.

¹⁵ 'Kεε kö nkun 'ö 'ka- sü ka yaagümε 'ka! -Ka -a -zo -büö nzian' nε ka dheglu 'dhö.

¹⁶ Kwa Dεmε 'ö nzuöyagluu nu mε -nu -dhε bhε, -yö ka gbaa nzuöyagluu 'ka, 'töng 'plε 'ka, -kɔ 'plε -ta! Kwa Dεmε -yö 'to mε 'plε ka 'piö!

¹⁷ 'Sēedhe nbεen' -wo 'ö 'a- -ya n -de giagia -kɔ 'ka 'yö nεε: Ma Polö, 'ma 'we kaa! -Kɔ 'ö 'a n -kɔ pin nkaa' ma 'sēedhe -nu 'plε -ta 'ö bhε. Ma 'sēedhe nbεen' -kɔ 'ö bhε.

¹⁸ Kö kwa Dεmε Yesu Klito -yö 'dhuē- 'kpo ka -bha!

**'Sëedhε -blεεzë
'ö Pölö -ya bɔ
Timote
-dhë bhë 'ö □nε**

□Wekadhe

¹ Ma Pölö 'a Yesu Klito -bha bɔmε 'ka, kwa Dhamε -Zlan waa- Yesu Klito 'ö 'kwa -yaa -gɔ bhë -an -zo 'kun -wun 'gü bhë,

² ma bhë □nε 'ö 'sëedhε □nε 'a- bɔ bhi 'ü -kë □nε n gbö 'dhö (-Zlan -wo 'a- □blεε ü -dhë 'üen- □tun -a -wun -dhε -na 'wun gia- -a -wun 'gü) bhë ü -dhë, kö kwa Dë -Zlan waa- kwa Dëmε Yesu Klito -wo 'glusë kë ü 'ka, -wo ü 'yënnng yö, -wo ü gbaa □zuöyagluu 'ka.

-Zo -kë -de 'piö -sü mε □daan' -wo □suazë -gɔ -sü

³ -Bhö 'to Efεzö □nε -kɔ 'a- pöë ü -dhë kö a 'dho -na Maseduanë bhë -a 'dhö. Bhii mε -daan □sua -wun 'ka -mε -nu -wo mü; -bhö 'wun □blεε' -an 'ka kö -waan □gbaannu!

⁴ -Bhö -a pö -an -dhë -wo wo □kwaaw' □kwεzü -wun -nu waa- mε 'bhεma -nu 'tɔ -bhüö -nu -yö 'ko 'dhiö -sü -nu 'ö □ya kë 'wo nu zaodhe 'ka bhë -an □blεε' -sü -zü. -Zlan -bha mε dha -kɔ 'ö sü -zo -yö -a -bha -sü -bha bhë, 'yaa- 'gbloo -ta.

⁵ -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ a- 'piö kö -dho 'ö ka 'gü bhë, ka- kë ka □zuöga 'puu 'ka, kö 'ka pë -nu kë, ka □zuö' -yö kë □yaannu □süë' 'iin kö ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë, -yö kë 'kpedhö.

⁶ Mε 'bhaa -nu □wa 'go zian bhë -a -ta □wa 'to zaɔbhodhe 'flëëflëë -nu 'piö □wa wo -de -püö.

⁷ -Wa 'piö 'wo kë -Zlan -bha tɔnggɔmε 'ka 'kεε kö wo 'wo bhë, pë -nu 'wo 'go -na -an dhiö waa- pë -nu 'wo mε -nu □daan' -na -a 'ka -zogbandhe 'ka bhë, -a 'zü 'ö- □löö 'ö □ya kë mε -nu -wa ma bhë, wo -de gia- 'waa- dɔ.

⁸ Tɔng 'ö 'ka- -ga -na bhë, □waa- 'kun ö 'kun -kɔ 'ka, -yö -kë -së; 'ö 'kwa- dɔa 'dhö.

⁹ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, -yö kë ka 'yaan □nε tɔng yaa -da mε kpengdhö -nu -wun 'gü; -yö -da □kian' yaa -mε

-nu, □gɔü' 'gbee- -mε -nu, 'gluyaame -nu, □sɔɔnyaakεmε -nu, mε -nu 'ö -yö -Zlan 'piö oo, -yö pë 'slööslö -nu 'piö oo, 'ö- gbe □bhlë 'yaa -an 'gü -nu, mεzεmε -nu, mε -nu 'wo wo 'kpɔmε -nu zë -na -nu,

¹⁰ □sɔɔnkεmε -nu, gɔɔn- -nu 'sloo 'iin dhoo -nu 'sloo -bha -wo 'ko 'piö -mε -nu, □nua 'dhɔɔdɔmε -nu, □suakεmε -nu, -wobhömε -nu 'ö 'waa 'to wo -wo -ta waa- mε -nu 'saadhö 'ö mε □daan' -wo giagia 'ö bhë 'ö 'waa- -zian -ta 'wo bhë 'saadhö -an -wun 'gü.

¹¹ Mε □daan' -wo bhë, -yö 'wuntaɔsë 'ö -gban -Zlan 'tɔ bhɔ -sü -zë 'ö 'dhuë- 'dhoë- -ta bhë -a 'gü; 'ö- -wun -yö tēn n -ma kö 'aan- mε -nu □daan' -a 'ka.

-Zlan zuö -pö -a -bha 'glusë -wun 'gü -sü

¹² Kwa Dëmε Yesu Klito 'ö n pa □faan' 'ka -Zlan -bha yuö 'gü bhë, a- zuö -pö. A- zuö -pö bhii -yö n -yö -zo -tēn -a -dhë -mε 'ka, 'ö n sü kö 'aan- yuö kë -a -dhë,

¹³ 'kö -kë □nε kë- wo 'dhiö -be bhë a- -wun yaa -blεε, 'a- 'klo bhɔ, 'ö 'a 'si -nu bho -a -gɔ 'dhee. 'Kεε -yö n 'yënnng -yö 'ö tɔɔ kë- wo 'dhiö bhë, pë -nu 'a -kë -an kë □dhia bhë, n 'ka kë -a -bho 'kou dɔ □dhia; -zo -yö -a -bha -sü 'ö yaa kë n -gɔ bhë, yö -mü.

¹⁴ Kwa Dëmε -yö ö -bha gbaɔ -kë n -dhë □va -ziögɔüsüzë 'ka, bhii -ya -kë 'ö -zo yö -sü waa- -a -dho 'wo -kë n -gɔ yi -nu yi -bha -kë do -sü 'gü.

¹⁵ 'Wun 'a 'dhoë- □blεε' - □nε 'wun gia- -mü. -Ka dɔ 'dhe! 'O tɔɔ Yesu Klito -yö -nu 'kpongtaa kö -yaan □sɔɔnyaame -nu dha; 'ö waa- pö □sɔɔnyaame kö -wa -pö ma; ma 'a tɔɔ -a mε yaa -an ziën.

¹⁶ 'Kεε -Zlan -yö n 'yënnng -yö; -ya -kë 'ö Yesu Klito -yö n sü kö 'aan- kë 'wun □zuan' do 'ka, -a -zɔn -sü 'ka □nε 'kö -kë □nε □sɔɔnyaame -nu -gɔmε -mü n 'ka 'dhee, -a □zuö' -yö -saa n 'piö, -yö kë 'dhö kö -dhεkpaɔ □dhia' -bha, mε -nu 'wo dho bɔ 'wun bhë -a -ta -waan -a -wun -dhε 'wun gia- bhë, kö □toëpö -këdhösü -yaan kë -an -bha 'ka.

¹⁷ Mεa-, □toëpö -gludë 'ö 'yaa ga, -Zlan do 'ö 'waa- yö bhë, □bhlëyadhε waa- 'tɔbhodhe -wo kë -a -bha 'ka 'dhö -kplawo! Amen.

¹⁸ Timote, ma 'në, -dhio 'a- dɔ -na ü -dhë □nɛ, a- dɔ 'dhö 'wun 'ö -gban ü -gɔ -wun -bha 'ö -Zlan -wodhiölome -nu -wa □blɛɛ ü -dhë 'dhiö bhë -a 'gbloo 'piö; -wo -nu 'wo bhë, -bhö -an kuënnu ü □zuö' 'piö □zian' kö 'ko 'ö kwa -gɔ -zo yö -sü 'gbloo 'piö bhë 'üen- ü -bha -së zë;

¹⁹ -zo yö -sü 'ö ü -gɔ bhë -a 'kun 'gbee;- -wo 'ö 'we -na ü 'gü bhë, -bhö 'wun ma -a -ta -kplawo! Kö □kun 'ö ü zuö 'dho za dɔ ü -bha. -Dhɛ -ga 'dhɛ! Mɛ 'bhaa -nu -wo -dhö 'ö waa 'we -a -bha kö 'wo 'wun ma -wo 'ö 'we -na -an □zuö' 'piö bhë -a -ta, 'ö □wa dhoë 'dhö □ya -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -kɔ yö zuë-.

²⁰ Imene waa- Alezandrë -wo -an 'piö, 'yö 'a -an 'kluën bho Satan -bha; bhii □wa 'go mü, waa 'dho 'wun yaa □blɛɛ'- -Zlan -gɔ gbɔ.

2

Mɛ □daan' -wo 'ö -gban □bhɛa' -sü -bha

¹ Pë -blɛɛzë 'a dho ka □kpaɔ -a -wun 'ka 'ö tɔɔ 'ka -bhɛa -Zlan -dhë; -ka pë -dhɛ -a -gɔ; -kaa zuö pö mɛ -nu 'saadhö -wun 'gü!

² -Ka □bhɛa'- 'sɛdë -nu waa- megɔtame -nu 'kpekpɛ -wun 'gü -yö kē 'dhö kö -ya diindhö -sü waa- □zuöyagluu -wo kē -dhö kwa -bha -klu -Zlan -bha -sü waa- 'ta 'sü -kɔ 'ö □wa 'ta -sü -a 'ka 'ö 'ko □bhlëyadhe -yö -kē bhë -an -wun 'ka;

³ 'wun -kē 'dhö -sü □yö -së; 'ö- 'yi -yö -kan -Zlan 'ö kwa Dhame 'ka bhë -a 'dhi.

⁴ Yö □nɛ 'ö- 'piö kö mɛ 'plɛ -wo dha kö 'wun gia- 'ö -dhö bhë -wa dɔ bhë.

⁵ Bhii kē- wo bhë, -Zlan -yö dosɛn, 'ö mɛ 'ö -yö mɛ -nu waa- -Zlan -an ziën -mɛ 'ka 'ö 'dhö do Yesu Klito 'ö mɛ 'bhee- 'ka bhë -a 'ka.

⁶ Yö □nɛ 'ö ö -de nu mɛ 'plɛ -gɔ -ta -bɔ -pë 'ka. -Kɔ bhë □nɛ 'ö yi 'ö -Zlan -ya -ya bhë, □dhɛ 'ö □ya -lo, 'ö pë 'ö- -zɔn □nɛ -Zlan -ya 'piö kö 'ö mɛ 'plɛ dha bhë, 'ö nu -a 'ka.

⁷ Pë 'ö -kē 'ö -Zlan -yö n sü 'ö n -ya bɔmɛ 'ka kö 'wun 'ö -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- 'wun gia- 'ö -gban Yesu Klito -bha -an -bha bhë, kö mɛ -nu 'waa Zuifö 'ka, 'aan- -an □daan'- -a 'ka 'ö bhë. 'Wun 'a- □blɛɛ' -na bhë 'wun gia- -mü.

⁸ □Dhɛ -kē 'dhö, a- 'piö kö gɔɔn- -nu 'wo dho □bhɛa'-, -dhɛ 'oo -dhɛ 'wo- -bha, -wo

□bhɛa'- □zuö' 'puu 'ka. Kö □kun 'wo -naa -wun 'iin 'wo 'dhinaa -kē 'kuë -sü -wun to wo □zuö' 'piö 'ö 'wo □bhɛa -a 'ka!

⁹ A- 'piö kö dhoo -nu -de 'pö, -wo 'dhoë- woë- sɔ -nu kē wo -bha, -yö kē -a kē -kɔ gia- 'ka; kö □kun 'ö -kē -dɔ 'siö 'ka. Kö □kun -kē 'ö 'wo wo -bha wun -nu -pë -kē 'ö dɔ -an -gɔ -bha □nɛ 'yan -to -a 'piö -pë 'ka 'iin 'wo 'sënnɔ □baa' -pë -nu waa- -zɔɔga -nu -kē wo -bha 'iin 'ö 'wo sɔ □sɔnnɔ' 'gbeezë -nu -kē wo -bha.

¹⁰ 'Kɛɛ -an wɔ -kɔ -nu -sɛɛbɔ -nu -wo kē □nɛ sɔ -nu 'dhö -an -bha □nɛ -kɔ 'ö dhoo -nu 'wo- 'piö kö -an -wun -yaan -Zlan -zo 'kun, 'ö -an -ma kuën bhë -a 'dhö.

¹¹ Dhebo 'ö -dhö, -yö 'ö 'to 'to -na mɛ □daan' -wo -bha, -ya diindhö -sü -yö kē -a -gɔ, -gɔ -yɔɔ sia- -sü 'ka!

¹² N 'ka 'we -a -bha kö dhebo -yö mɛ □daan'- 'iin kö -yö -ya gɔɔn- -gɔ 'dhiö; -a □dua' -mü kö -dhɛ -yö ga -a -ta diindhö.

¹³ Bhii Adan □nɛ 'ö -Zlan -ya -da -blɛɛzë 'ka -yaan □tun ɛvö -da -na;

¹⁴ yö do bhë 'zü, Adan kun 'ö- 'bɔn -yö -kan (-blɛɛzë 'ka); dhebo □nɛ 'ö- 'bɔn -yö -kan (-blɛɛzë 'ka); 'ö tɔng 'ö -Zlan -ya -da bhë, 'ö yaa 'wun ma -a -ta.

¹⁵ Kē- wo 'dhö bhë -yö -dho dha 'në -nu 'ö dhoë- 'kpɔ bhë -a -wun 'gü. Dhebo -nu -wo -dho dha 'dhö -oo, 'kɛɛ kö □wa kē □naazë -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü, -dho 'ö go -Zlan 'piö bhë -a kē -sü 'ka, -kē 'slööslö -sü waa- wo -bha -de -sü 'tee -sü -wun 'gü.

3

'Dhiö -sü Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü 'ka -mɛ -nu

¹ -Wo 'ö 'wun gia- 'ka 'ö □nɛ: 'Ö □ya kē □nɛ mɛ -yö -dhö 'ö- 'piö kö 'yö kē 'dhiö -sü Yesu -wun -dhɛ 'wun gia- -mɛ -nu kpö 'ka -mɛ 'ka kö yuö -së □nɛ bhë.

² 'Kɛɛ -yö kē ka 'yaan □nɛ 'dhiö -sü mɛ 'ka -mɛ 'ö dho kē, -yö kē mɛ 'ö mɛ gbe 'ka 'dho 'wun yaa yö -a -bha -a 'ka; -yö kē dhe do 'kpaan □gɔn 'ka; -yö kē mɛ 'ö 'yaa -de -nu yɔ -dhë -mɛ 'ka -a 'ka; -yö kē dhɛ -ga 'wun 'gü -mɛ 'ö ö -de dɔ -a 'ka, -yö -kē -nia -kun -së -mɛ 'ka, -yö kē mɛ 'ö -mɔ mɛ -nu □daan'- -sü -bha -a 'ka;

³ kö □kun 'ö -kē -de -nu yɔ 'yi -dhë -mɛ 'ka, 'iin mɛ 'ö- -kɔ dhei 'dhö 'siö-, 'ö- 'dhi

-wo 'dhö 'dhiö- -a 'ka, 'kεε -yö kē mε 'ö 'lëälë, 'ö -siökuëdhe -dho 'yaa- kē -a 'ka. -Yö kē mε 'ö 'yaa pē 'plε bɔ yö do 'sloo ö 'ka -a 'ka.

⁴ -Yö kē mε 'ö -mɔ ö -de -gɔ 'kɔɔmε -nu □kɔɔn -sü -bha 'ö- -bha 'në -nu -wa □bhlë -ya -a 'ka.

⁵ Bhii 'ö tɔɔ mε 'ö- -kɔ 'yaa -mɔ ö -de -gɔ 'kɔɔmε -nu □kɔɔn -sü -bha, -yö -dho ö -zo kē Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu kpö 'gü -mε -nu 'piö mü □dhë □εε?

⁶ Kö □kun 'ö -kē mε 'ö ö □zuö' □dhië -Zlan 'piö -dëü -a 'ka; bhii □ya kē 'dhö -yö -dho ö -de sü □va 'ö za 'ö □ya dü 'kun 'saadhö bhë 'ö- -bha -ya kun 'pö.

⁷ -Yö -dho kē mε 'ö mε -nu 'ö 'waa Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -mε 'ka, 'wo -tɔmɔdhe -së -kē -a buëndhö -a 'ka, -yö kē 'dhö kö □kun 'ö mε -nu dho -a -sanzë 'ö dho kē -a -bha -püö dü kwεε -sü -gen 'ka.

-Zo -kë -Zlan -bha 'kɔ 'piö -mε -nu

⁸ -Zo -kë -Zlan -bha 'kɔ 'piö -mε -de 'pö, -yö kē mε 'ö- □bhlë -ya -sü 'dhö -së -a 'ka; -yö kē 'wun gia- □blεε'- -mε 'ka. Kö □kun 'ö 'wo yɔ mü -sü -ziö □gɔü' 'iin 'ö 'wo □nao □mεε -kɔ yaa 'ka.

⁹ -Wo 'to -klu -sü 'ka 'wun giagia 'ö -kë -bin -sü 'ka 'ö- -gen go -zo yö -sü 'gü bhë -a -bha, □zuö' 'puu 'ka.

¹⁰ -Wo -dho -an 'piö -ga □kun -blεεzë 'ka; 'ö □ya kē □nε waa 'wun gbε yö -an -bha, kö -waan □tun yuö zü dɔ -na 'sabla Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu kpö 'gü.

¹¹ -An bɔɔ -nu -de 'pö, -wo kē dhoo -nu 'ö -an □bhlë -ya -sü 'dho -së -an 'ka; kö □kun 'ö 'wo -kë □tɔɔkēmε -nu 'ka; -an -kɔ -yö -mɔ wo -de -wun -bha; -wo kē mε -nu 'wo to wo -wo 'gü pē 'saadhö 'gü -an 'ka.

¹² -Zo -kë -Zlan -bha 'kɔ 'piö -mε mε 'ö -dhö -yö kē dhebɔ do □gɔn 'ka; -yö kē mε 'ö ö -bha 'në -nu waa- ö -bha 'kɔɔmε 'wo to 'ö -an □kɔɔn -a 'ka.

¹³ Bhii -zo -kë -Zlan -bha 'kɔ 'piö -mε mε 'ö yuö kē -na -a kē -kɔ giagia 'ka bhë, -yö -kë □bhlëzë, 'ö- -kɔ -yö -mɔa kö -yö 'wun □blεε'- -zogbandhe 'ka -zoyösü 'ö kwa -gɔ kwaa- Klito -nu kwa -bha -kë do -sü 'gü bhë -a 'ka.

Pë □va 'ö -bin -sü 'ka

¹⁴ A -dho nu ü 'piö 'ma -dëü, 'a- dɔa 'dhö n □zuö' 'gü; 'kεε 'sëëdhe □nε a- -bɔ ü -dhë 'dhö 'pö.

¹⁵ □εε, 'kεε □ya kē □nε a □glɔɔ -na 'nö, 'sëëdhe 'a- bɔ -na □nε, 'ö 'ta -sü -kɔ 'ü dho 'ta süë -Zlan -gɔ 'kɔɔmε -nu ziën bhë, -a yö -a 'gü. 'Ma- pö -Zlan -gɔ kɔɔmε -nu kö a- -pö -Zlan 'ö 'bhee- -a -bha Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ö 'wun giagia -gban 'lü waa- -a kuënnupë 'ka.

¹⁶ Mεa-, kwa -bha -Zlan -bha wo -kɔ bhë, pē 'bhle 'ö- 'gü 'ö -bin -sü 'ka bhë, -yö 'gblüünzë. -A 'bhaa gbε 'ö dho ziö -a -ta 'yaa 'dhö. -Yö -nu mεbheedhe bun 'gü 'yö -Zuu 'slööslö -ya -bha -kë kpengdhö -sü -zɔn. 'Yö -Zlan -bha bɔmε -nu 'yan -yö dɔ -a -bha. -A -wun -yö □blεε'- 'segɔ 'saadhö 'gü 'ö 'kpongtaame -nu -wa -wun -dhe 'wun gia-, -yö -da dhang- 'gü.

4

Mε □daan' -mε -nu □suazë

¹ -Zuu 'slööslö -ya -pö -a -yö sia -sü 'ka □nε: Yi -kaanta -nu 'ka, mε 'bhaa -nu -wo -dho wo -ta yö -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha, -waan 'to mε -püö -zuu □suazë -nu waa- -zuu yaa -nu -bha mε □daan' -wo -nu 'piö.

² -Wo -dho wo □kwaa' wo -de -zü 'ö mε 'yaan- 'kun -mε -nu 'iin □suakēmε -nu 'ö -an □zuö' 'yaa 'dhö gbɔ □nε pē 'wo- pö -piö 'wo- -da siö 'ö ma -banbandhö 'ö 'wo- -ye -an □zuö' -bha 'dhö bhë 'ö 'wo -an bho zian -ta -a 'dhö.

³ Mε -nu 'wo bhë -an -bha mε □daan' -wo 'bhaa -nu tɔɔ: 'Yaa -së kö gɔɔn- waa- dhe -wo wo 'ko 'sü 'iin -bhöpë mε 'ö □nε -yö ya 'iin -a mε 'ö -de □zian' bhë 'yaa -së. 'Kεε kē- wo 'dhö bhë -bhöpë □suu'- -nu 'wo bhë -Zlan -yö -an -da kö □ya kē □nε -a -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'ö 'wo 'wun gia- dɔ bhë □waa- -bhö 'kεε kö □wa □bhea'- -ta, kö -waan -a zuö pö -a -wun 'gü.

⁴ Bhii pē 'saadhö 'ö -Zlan -ya -da bhë, □yö -së; -a gbε 'yaa -sanzë -pē 'ka. Kwa □dua' -mü □zian' kö 'kwa kwa -kɔ 'kpɔ -a 'plε -gɔ -Zlan zuö pö -sü 'ka.

⁵ Bhii -Zlan -wo waa- kwa -bha □bheawodhe -nu 'wo bhë -wo pē 'plε -kë -Zlan wö 'dhiö -së.

'Wun 'ö -ghan me 'ö Yesu Klito -bha yuökëme giagia -bha

⁶ □Ya kë □ne 'bha dhegluzë -nu □daan'- □ne -ko bhë -a 'dhö, ü -dho kë Yesu Klito -bha yuökëme giagia 'ka, 'ö 'ü dho -a -zön □ne pë 'ö ü -bhöpë 'ka -Zlan -bha zian -ta □zian' 'ö tōo -zo -yö -a -bha -wo -nu waa-me □daan' -wo giagia 'ö 'wo ü □daan -a 'ka bhë.

⁷ 'Kee □kwëzü -wun -nu gbëgbë 'ö 'wo -an -gen bho -na bhë, -bhö bho -an -dhë □taa' 'ö tōo 'yaa -zo yö -sü 'gbloo 'piö. -Bhö 'to □zian' -klu -sü 'ka -Zlan -wo -bha.

⁸ 'Wun 'ö -ghan -Zlan -wo 'kun -sü -bha bhë, -bhö □yōōn -a -ta! Bun -kun -së -sü 'ö -ghan -bla 'sü -sü, -lö -sü waa- □gōōn -sü -nu -bha bhë, □yö -së 'kee -a □truën 'gian gbë 'yaa 'dhö. -A me 'ö -kë -klu -Zlan -bha -sü 'ka bhë, □yö 'gianzë pë 'plë 'gü, bhii yö □ne 'ö 'kwa dho bō -a -ta kö -tosiadhe 'ö zö waa- -kë -a 'gü -sü 'ö -dhekpao □dhia' -bha bhë 'kwaan- yö.

⁹ □Yö -së kö 'ka ka 'to 'to 'wun bhë -a -bha, 'ka- -wun 'kun 'gbee- ka □zuö' 'gü.

¹⁰ Pë 'ö -kë 'ö 'kwa yuö kë -na, 'ö 'kwa -glu gōn -na bhë 'ö bhë; bhii 'ö tōo 'kwa kwa -zo yö -Zlan 'ö 'bhee- 'ö 'kpekpe Dhame 'ka, 'ö Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -me -nu Dhame kpinngdhö 'ka bhë -a -bha.

¹¹ 'Wun -nu 'wo bhë, -bhö -an □daan'- -a 'ka ü -wo □yōōn -a -ta -sü 'ka!

¹² Kö □kun 'ö me gbë -yö 'yan □ziö' -kë ü 'ka, ü -bha -kë -dadhëü 'ka -sü -wun 'gü! -Bhö kë me 'ö Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -me -nu dho 'wun □zuan' -sü -a -bha 'ka, ü -bha 'wun □blëë'- -ko -nu, ü -bha 'ta 'sü -ko -nu, -dho 'ö ü 'gü bhë 'dhö, ü -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- ü -bha -kë 'slööslö -ko -nu -an -wun 'gü.

¹³ Ü -zo kë 'sëedhe pö -sü -së 'piö me -nu -dhë, 'ü -Zlan -wo □blëë'- me -nu -dhë; 'ü -an □daan'- -yö 'dho -yö yöë n -ma nu -yi -bha.

¹⁴ Gbao 'ö -Zuu 'slööslö 'ö go -Zlan 'piö 'ö- nu ü -dhë yi 'ö -Zlan -wodhiölome -nu -wo 'wun □blëë -a 'ka 'ö me ziizii -nu -wo wo -ko -nu kpa -a 'ka ü -ta □bhea' -sü 'ka bhë, kö □kun 'ü- -wun zuö ü -ko □taa.

¹⁵ Pë -nu 'ö 'wo bhë, -bhö ü -de nu -an kë -sü -dhë kö ü -bha -dho 'dhiö -ko bhë me -nu -waan -a yö giagia 'ka.

¹⁶ Ü -zo kë ü -de 'piö 'ü ü -zo kë 'pö ü -bha me □daan' -wo -nu 'piö! -Bhö -ya ü 'yaan 'wun -nu bhë -an 'plë 'gü! 'Bha- kë 'dhö, ü -dho ü -de dha, 'ü me -nu 'wo wo 'to 'to -na ü -bha bhë, 'ü -an dha 'pö.

5

Pë me 'ö këpë 'ka 'ö 'dhiö -sü -Zlan -bha me 'ka -me -nu dhoë- kë -Zlan -bha me -nu kpö 'gü

¹ Gōōn- □klöo 'ö pë 'bhaa -kë, 'ü dho 'wun □blëë'- -a 'ka, -bhöë kë 'lëëlä 'ka □ne □dhe 'wo- pö -a -bha ü dë -mü -a 'dhö. -Bhö -dadhëü 'në gōōn- -nu 'sü □ne ü dhegluzë -nu 'dhö.

² -Bhö dhoo -nu -deebō -nu 'sü □ne -ko 'ü ü dhe 'sü -na -a 'ka bhë -a 'dhö; 'ü 'në dhoo -nu -dadhëü -nu 'sü □ne ü dheglu 'në dhoo -nu 'dhö. 'Në dhoo -nu 'wo bhë, -bhö kë -an 'piö 'slë 'ka!

³ □Geandhoo -nu 'wo □geandhoo -nu giagia 'ka bhë, -bhö ü -zo kë -an 'piö!

⁴ □Geandhoo -nu me 'ö -an -bha 'në -nu 'iin 'ö -an -bha 'në -bha 'në -nu 'dhö -dhö, -yö -an □dua' 'ka kö 'në -nu 'wo bhë, pë me 'ö -an □dua' 'ka -Zlan wö 'dhiö wo 'kpōme -nu 'iin wo 'kpōme -nu 'kpōme -nu buëndhō bhë -wa kë, bhii -a kë 'dhö -sü 'yi -kan -Zlan -dhë.

⁵ Dhe 'ö □geandhe giagia 'ka, 'ö -ya -sü 'ka ö -de -ta, -yö ö -zo -yö -Zlan -bha, -yö -kë □naazë -bhea -Zlan -dhë -sü 'gü pë -dhe -a -gō -sü 'ka gbeng waa- lënnng.

⁶ 'Kee □geandhe 'ö ö -bha -tosiadhe kë -na -de □dhōōbhaapë -nu 'gü bhë, -a 'dhiö -ya -da □ne bhë.

⁷ Pë 'ü dho -an -zo -büö -a 'ka 'ö bhë, -yö kë 'dhö kö □kun 'ö me gbë dho 'wun yö -an -bha.

⁸ Me 'oo me 'ö -dhö, -yö -dho ö -zo kë ö -me -nu 'piö; 'kee -yö -dho -a kë 'dhö ö -de -gō kōōme -nu 'ka. Me 'ö yaa- kë 'dhö, kö □ya 'kan -zo yö -sü -bha; -a -de kö □ya ziö me -nu 'ö 'waa -Zlan -wo -dhe 'wun gia- bhë -an -ta.

⁹ □Geandhe 'ü dho -a 'tō -da □geandhoo -nu 'tō -bhüö 'gü, -a -kwe -yö -mō 'gōō- 'slado -bha; 'kee -yö kë dhe 'ö dho gwaan do 'kpaan -a 'ka.

¹⁰ -Yö kë me 'wo- dō ö këwun -së -bha -a 'ka; -yö kë me 'ö ö -bha 'në -nu -to -së 'ka, 'ö -nia -nu 'kun -së, 'ö -Zlan -bha me

-nu □bhlē -ya, 'ö nu 'yename -nu -dhē -a 'ka. -Yö kē mē 'ö- kēwun -nu -wo -kē -sē -ko □suu' -'saadhö -ta -a 'ka.

11 'Kεε -bhö -ko □gεandhoo -nu -dadhēü -nu 'ka! Bhii kē- wo bhē, □ya kē □nε pē -dhö -yö -da -na -an □zuö' 'piö, (kö -an 'kan -sü -mü pē mē 'wo wo -de -da 'gü Klito -bha zian -ta wo -bha -kē □gεan 'ka -sü 'gü bhē -a -bha); kö -an -dho gwaan -sü -mü.

12 Bhii waa- kē 'dhö kö pē -blεεzē 'wo wo -de -da -a 'gü, 'wo- pö wo -dho -a kē bhē, 'waa- 'gü gbö; -a -wun □ya -an 'kun.

13 □Ya kē 'dhö 'wo □niē □nε 'dhe -ta -ma 'dhö, 'wo bō 'kodhi -nu 'gü; 'ö 'yaa 'to □niē' -sü -de 'sloo -bha, 'wo -kē 'döddömε 'ka; 'wo wo -de dö mε -nu -gö 'wun 'gü, 'ö 'wun 'yaa □blεε' -wun 'ka, 'wo- □blεε.

14 Pē 'ö -kē 'a- 'piö kö □gεandhoo -nu -dadhēü -nu -wo 'dho gwaan bhē 'ö bhē; -wo 'nē -nu 'kpö; -wo wo -zo kē woē- 'köömε -nu 'piö, -yö kē 'dhö kö □kun 'ö kwa yaagümε -nu dho bō -an -ta kö -waan 'wun yaa □blεε' - kwa -gö.

15 Kē- wo 'dhö bhē 'ö töö □gεandhoo -nu 'bhaa -nu □wa 'go zian -sē -ta 'saadhö □wa ziö Satan 'piö.

16 'Kεε □ya kē □nε -Zlan -wo -dhe 'wun gia- -dhe do -gö 'köömε -nu ziēn, □gεandhe -yö mü, -a □dua' -mü kö -yö nu -a -dhē. Kö □kun 'ö- -wun to Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuē- -sü -kwaa, -yö kē 'dhö kö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuē- -sü -yaan nu □gεandhoo -nu 'wo wo -de -ta giagiawo bhē -an -dhē □zian'.

17 Mε zii -nu 'wo 'dhiö 'sü -na Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuē- -sü 'ka, 'kεε 'ö -an -zo 'dhö giagiawo -Zlan -wo □blεε' -sü waa- -a □daan' -sü 'piö bhē, -yö -an □dua' 'ka kö -an □saan' -yö kē □va,

18 bhii pē 'ö □bεen' -sü 'ka -ya -pö: □Ya kē □nε -du gōn -yö -mlü □siē' -na, kö □kun 'wo- 'dhi kun, 'yö- pö 'zü: Yuökēmε □saan' bho -sü -ya -ma -kun.

19 Kö □kun 'wo 'wun dö mε zii -bha 'ö 'ü- -kē 'wun 'ka kö 'wun -döa -bha dhe -tömo -nu waa kē □plε 'iin -yaaga.

20 Mε □ya 'wun yaa kē, -bhö 'wun □blεε' -a 'ka mε 'plε wö 'dhiö kö 'suö -yaan -da mε -nu 'wo to -an -bha.

21 A- -blεε ü -dhē -zogbandhe 'ka -Zlan 'dhö, Yesu Klito waa- -Zlan -bha bömε -nu 'ö -an sü -an wö 'dhiö □nεε 'wun -nu 'wo bhē 'ü ü -zo kē -an 'piö kö □kun 'ü -an -kē mε -zē 'gü -sü 'ka 'iin 'ü- -kē -dö mε 'piö -sü 'ka!

22 Kö □kun 'ö 'siö -yö kpa ü -ta 'ü ü -ko kpa mε -ta □bhεa' -sü 'ka yuö -nu -a -dhē -sü 'ka -Zlan -gö köö. Kö □kun 'ü -da mε gbε 'piö 'ka □soön yaa -kē. Ü -zo kē ü -de 'piö kö 'ü 'to 'slööslö!

23 Kö □kun 'ü 'yi -de 'sloo mü -kplawo, 'kεε -bhö -droön mü 'dεdε 'ka ü 'guudhe -wun 'gü 'ö töö ü -ta 'yaa 'po -sü 'ka.

24 Mε 'bhaa -nu -wo -dhö 'ö -an -bha □soön yaa -yö -kē -dhegbεadhe 'gü, 'ö mε 'plε 'yan -yö -da -a 'gü, 'ö □ya kē 'dhö zlöö, 'wo- -wun □blεε; 'kεε mε 'bhaa -nu -wo -dhö 'pö, 'ö □wa □soön yaa kē, 'ö- -dhe -yö □glöö kö mε -nu -waan □tun -a -wun ma -na.

25 -Kö do bhē 'ö kēwun -sē -nu 'dhoē- 'ka. -A 'bhaa -nu -wo -kē mε 'plε 'yan 'dhiö, 'ö- -de 'ö- 'bhaa -nu 'dhö mü; 'kö -kē □nε 'waa mε 'yan 'dhiö -wun 'ka 'dhee, 'ö wo 'ka 'dho to -bin -blü 'wo -dhö.

6

1 Mε -nu 'saadhö 'wo □nua 'ka, -an □dua' -mü kö -wo wo -gömε -nu □bhlē -ya. -Yö kē 'dhö kö □kun 'ö mε gbε dho 'wun yaa □blεε' -Zlan waa- kwa -bha mε □daan' -wo -nu -gö.

2 □Nua -nu mε 'ö -an -gömε 'dhö Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- -mε 'ka bhē, -an □dua' 'yaa -mü kö -wo 'kun -an □bhlē -ya -sü 'ka □woë' □nε wo -nu 'wa kē dhegluzē -nu 'ka. Pē 'wo dho -a kē □zian' 'ö töö yuö 'wo dho -a kē -an -dhē -ziögöüsüzē 'ka. Bhii mε -nu 'wo yuö kē -na -an -dhē bhē, Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'ö -an -dhö -yö -an -kē wo -mü. Pē -nu 'ü dho mε -nu □daan' -a 'ka 'ö 'ü dho -an □blεε' -'wo bhē.

3 □Ya kē □nε mε -yö mε □daan' -na mε □daan' -wo gbε 'ka, 'ö 'yaa -mō -a 'gü -sü 'ka kwa Dēmε Yesu Klito -wo giagia -nu waa- mε □daan' -wo 'ö -gban kwa -bha wo -kö 'ö -Zlan -wo 'gü -a -bha -an 'ka,

4 kö mε 'ö 'dhö bhē, -de -sü □va □yaa- pa, 'yaa pē gbε dö; □ya □yaannu □nēdhö kö 'wun -nu 'wo -gban -wo kpö -nu -bha -a

zaodhe -da -sü -ya 'kan -na kö -waan bo -a -ta -yaan kë -an -go 'dhinaa 'ka. -Dhe bhë □ne 'ö pë -nu 'wo □druëi -nu, 'dhinaa -nu, 'si -nu bho -sü -nu, 'wun -nu -kun □zuö' 'piö -sü -nu 'ö 'wo go -a -bha;

⁵ -Dhe do bhë □ne 'ö zaodhe -nu 'ö- 'bhaa -nu □ya kë 'waa yën me -nu 'ö -an -bha 'wundodhe □ya yö yaan 'ö pë 'ö 'wun gia- 'ka, 'ö 'waa- do -an ziën bhë 'wo go -a 'gü. Pë 'ö -an -zo 'piö 'ö tɔɔ 'wun 'ö -gban -Zlan -bha bhë, □bhɔɔ' □mɛɛ' -ko □suu' -do 'bhaa -mü.

⁶ Kë- wo 'dhö bhë 'wun 'ö -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha bhë, -yö □bhɔɔpë □va 'ka; 'kɛɛ -ya 'ka me 'ö pë 'ö- -go 'ö- -zo kun -a -bha 'ka.

⁷ Bhii 'ö tɔɔ kwaa nu pë gbe 'ka 'kpong- taa zö, 'ö kwa 'ka 'dho dho pë gbe 'ka.

⁸ □Ya kë 'dhö -bhöpë waa- so -nu □wa kë kwa -go, kwa □dua' -mü kö kwa □zuö' 'glu -yö dhi.

⁹ 'Kɛɛ me 'wo- 'piö kö wo -ko -yö pa □nao 'ka, -wo -püö 'güdandhe 'gü, 'ö 'wo wo -de □nëng pë -dho -nu □plëëzë 'ö -an -yö -a -bha -pë gbe 'yaa 'dhö 'ö □ya kë 'wo dho me 'ka dhong -zian waa- 'gü □siö' -zian -ta bhë -an -ta.

¹⁰ Bhii 'wëüga -dho 'ö tɔɔ pë yaa 'saadhö -a -gen 'godhe. 'Wëü- -dho 'ö bhë □ne 'ö me 'bhaa -nu -bha 'ka 'ö □ya kë -an -bho -zo -yö -Zlan -bha -sü -dhë □taa' □gbiin -sü -gen 'ka 'ö □wa wo -de □zuö' -do -gboudhö bhë.

'Paanbhowo me 'ö Timote -de -bha 'ka

¹¹ 'Kɛɛ bhi -zë, (Timote), bhi 'ü -Zlan -bha me 'ka bhë, -bhö bho pë -nu 'wo bhë -an -dhë □taa'! -Bhö -kë kpengdhö -sü, -Zlan -wo -dho kë -sü, -zo -yö -Zlan -bha -sü, -dho 'ö go -Zlan 'piö -a kë -sü, □zuösaadhe waa- -kë 'lëälë -sü -an □mɛɛ' -.

¹² Ü -bha 'ta -sü -Zlan -bha zian -ta -sü 'ö -zo -yö -a -bha -sü 'ka bhë, -bhö -a -wo □ne 'ko 'wo- zë 'ö 'wo to -a 'gü 'gbee- -a 'dhö! □Toëpö -këdhösü bhë -a -wun 'kun 'gbee-, bhii pë 'ö -Zlan -yö ü □dhɔɔ □kaa' 'ö bhë, 'ö 'ü -zo yö -sü □goo- kun -tɔmɔ □plëëzë wö 'dhiö.

¹³ -Zlan 'ö -këdhösü -nu pë 'ple -dhë bhë waa- Yesu Klito 'ö -tɔmɔdhe -së -kë Pilatö 'dhiö 'ö -bha 'wun □bleɛ' -sü 'gü -zo -yö -sü 'gü bhë -an wö 'dhiö, a- -pö ü -dhë:

¹⁴ -Bhö ü -go 'dho Klito -bha tong -dhë sia-, 'ü ü -zo kë -a 'piö, -yö 'to 'slööslö ö pin □taa. -Bhö -a 'kun -së 'ka kö □kun 'ö me -nu dho 'wun yö -a -bha, -yö 'dho -yö yöë kwa Dëmɛ Yesu Klito -bha nu -sü -bha.

¹⁵ Yi 'ö -Zlan -ya -ya bhë □ya -lo, -Zlan -de gia- -dho -a kë 'ö -wo. Bhii -Zlan bhë □ne 'ö megotame □va 'ö 'dhö do, 'ö 'dhuë- 'dhoë- -ta, -gludë -nu -bha -Gludë, dëmɛ -nu -bha Dëmɛ.

¹⁶ Yö do 'ö bhë □ne 'ö 'yaa ga, 'ö -dhepuudhe 'ö me gbe 'yaa -mɔa kö -yö □yɔɔn -a -bha bhë □ne 'ö -ya -sü 'ka- 'gü. Me gbe yaa 'ö 'yan do -a -bha do, 'ö me gbe 'ka 'dho 'ö 'yan do -a -bha 'gbönggböng. □Bhlëyadhe waa- 'piig- beedhe 'ö -dhö □toëpö 'ka bhë, -wo kë -a -bha 'ka! Amen.

¹⁷ Me -nu 'ö □bhɔɔpë -nu 'wo 'kpongtaa zö bhë 'ö -an -go bhë, -a pö -an -dhë kö □kun 'wo -de -sü □va -kë. -A pö -an -dhë kö □kun 'ö 'wo wo -zo yö -an -bha, bhii yaa 'dho to -an -go □toëpö 'ka; 'kɛɛ -wo wo -zo yö □zian' -Zlan 'ö pë 'ple nu □va 'ka, 'ö -kë kwa -bha □zuögludhi -wun 'ka bhë -a -bha.

¹⁸ -A pö -an -dhë -wo 'wun -së kë, -wo kë □bhɔɔzë këwun -së -nu 'gü; -wo kë me -nu 'ö -an 'glu 'dho -së 'ö pë -nu 'wo -an -go, 'wo me -nu -bha -nu -an 'ka.

¹⁹ □Bhɔɔpë □va 'ö -dhekpaoyi □dhia' -bha bhë, -an -bha -dho 'kuë- -ko -së □ga 'ö bhë; 'yö 'wo dho bo -a -ta -waan -kë -a 'gü -sü giagia yö.

²⁰ Timote, ü -zo kë -Zlan -wo 'ö- -wun -yö tën ü -bha bhë -a 'kun -ko giagia 'piö -së 'ka; -bhö 'kan 'wun -gen 'flëëflëë bho -sü -nu 'ö waa- -zo yö -sü 'ö -an -bha 'dho -ko 'yaa do bhë -nu waa- -da 'wun -nu 'gü -sü 'ö me -nu 'waa- do 'wo- -dhe 'wundodhe bhë -an -bha!

²¹ -A me 'bhaa -nu 'wo- pö 'wundodhe 'ö bhë -yö wo -go, □wa 'kan -zo yö -sü -bha. Kö 'go, -Zlan -bha 'glusë -yö kë ka 'ka!

**'Sëedhε □plε -naa
'ö Pölö -ya bɔ
Timote
-dhë bhë 'ö □nε**

1-2 Timote, bhi 'ö ü -dhɔ -yö n -kë □nε -kɔ 'ö n -de gbö -dhɔ -yö n □kaa' -a 'dhö, ma Pölö 'a 'sëedhε □nε 'a- bɔ ü -dhë. Yesu Klito -bha bɔmε -mü n 'ka, bhii -Zlan -dhi -a -dhë -wun -mü kö 'a kë -a 'ka. -Zlan -ya -pö n -dhë, pë 'ö- 'piö kö -yaan -a kë 'a- □blεε'- mε -nu -dhë. Pë 'ö bhë 'ö tɔɔ □toëpö -këdhösü -yö -dho kë -an -bha 'ka, -klu Yesu Klito -bha -sü 'gü. A- -dhε kwa Dë -Zlan waa- kwa Dëmε Yesu Klito -an -gɔ kö -wo ü 'yena yö, -wo 'glusë kë ü 'ka. -Wo ü gbaa wo -bha □zuöyagluu 'ka.

Pölö -bha -Zlan zuö pö -sü waa- -a -bha mε -nu □faan' -më -to -wo 'gü -sü -bha -sü

3 A -Zlan -bha yuö -kë, n □zuö' 'puu 'ka □nε -kɔ 'ö n 'bhema -nu -wa □kaa' bhë -a 'dhö. A ü -bha □bhεawodhe -kë -kplawo -Zlan -dhë 'töng 'saadhö 'ka, 'ö 'a- zuö pö ü -wun 'gü.

4 A n -zo -ta 'töng 'ö 'kwa kaan kwa 'kuë- 'iin ü -bha 'gbo -nu 'ü- bɔ 'töng bhë -a 'ka bhë -a 'ka. A- 'piö kö 'ko -kpën ko 'kuë- 'zü. □Ya kë 'dhö n □zuö' 'glu -dho dhi 'sönggö -sönggö.

5 -Zö -yö -Zlan -bha -sü 'yö -kë ü 'na Loisö waa- ü dhe Nisö -an -gɔ bhë, -a -bha -kë ü -gɔ -sü 'ö bhë, 'ma n -zo 'ta -a 'gü a -Zlan zuö -pö 'sönggö -sönggö.

6 -A -wun 'gü 'a ü -zo -büö -kɔ -mɔ 'wun -bha -sü 'ö -Zlan -ya nu ü -dhë kö 'ma n -kɔ kpa ü -ta □bhεa' -sü 'ka bhë kö 'üën- -a 'kun 'gbee-! ('Ö tɔɔ -Zlan -yö yuö 'bhaa waa- -a kë -sü -faan -nu ü -dhë kö 'üën- -a kë.)

7 Yuö -nu 'ö -Zlan -yö -an nu ü -dhë bhë kö □kun 'ö 'suö -yö ü -kë -an kë □dhia, bhii -Zuu 'slööslö 'ö- nu kwa -dhë bhë -yö kwa -zo -gban 'yö- -kë kö □kun 'ö 'kwa dho suö pë gbe -dhë, 'kεε -ya -kë kö 'kwaan- kë mε □faanzë, 'ö -Zlan waa- mε -nu -dhɔ -yö -an -kë waa- mε 'wo wo -de □kɔɔn -an 'ka.

8 -A -wun 'gü kö □kun 'ö lë- -yö ü -kë, 'wun 'ö -gban kwa Dëmε -bha -a -blεε mε

-nu -dhë -sü 'ka! Ma 'a -kanso 'gü 'wun 'ö -gban Yesu -bha -a □blεε' -sü -wun 'gü bhë, kö □kun 'ö lë- -yö ü -kë n -dhë 'pö! 'Kεε -bhö □nëng n -ma, 'ü 'we -a -bha kö ko 'klo -yaan bhɔ, ko -bha 'wuntaɔsë □blεε' -sü bhë -a -wun 'gü! 'Ö tɔɔ □faan' 'ö go -Zlan 'piö bhë -yö -dho -a kë kö 'klobhdhe 'ö bhë 'üën- -a bun.

9 -Zlan -yö kwa -dha 'ö- pö kwa -dhë 'kwa kë 'slööslö kö 'kwaan- kë -a -bha 'ka. Yaa kë □nε kë 'kwa- wo 'wun -së kë mε -nu -dhë -mε 'ka. -Ya -kë 'dhö, bhii -ya 'piö kö 'ö 'wunsë kë kwa -dhë. 'Wunsë 'ö 'dhö bhë □dhε 'ö- -ya ö □zuö' 'piö -yaan kë kwa -dhë bhë -a -dhε □ya □glɔɔ. □Dhε -kë 'dhö -ya -kë kwa -dhë □bɔa' Yesu Klito 'gü -sü 'ka.

10 'Kεε □dεε bhë □yaa- -zɔn kwa -dhë □nε ö 'glu □yö -së kwa 'ka kwa Dhame Yesu Klito -bɔ kwa -dhë -sü 'ka. Yesu Klito □ya lë- 'kpo ga -ta 'ö tɔɔ □ya kë □nε 'kwa ga, pë yaa 'gbee- gbe 'ka 'dho kë kwa 'ka. 'Ö- pö kwa -dhë □nε □ya kë □nε 'kwa- -bha 'wuntaɔsë 'ö bhë 'kwa- ma 'ö 'kwa 'we -a -wun -bha, -Zlan -yö -dho bun -dëü 'ö 'yaa □siö' -a nu kwa -dhë kö □toëpö -këdhösü -yaan kë kwa -bha 'ka.

11 -Zlan -yö 'wun -nu 'wo □nε -an 'kluën -bho n -ma kö 'aan- □blεε'- mε -nu -dhë. -Yö n -sü kö 'aan- kë -a -bha bɔmε 'ka, 'go mü 'zü kö 'aan- mε -nu □daan'- 'wun -nu 'wo bhë -an 'ka.

12 Pë 'ö -kë 'ö n 'klo 'dho bhɔ -na -kanso 'gü □dεε bhë 'ö bhë. 'Kεε 'kö -kë □nε n 'klo -yö -bhɔ 'dhee, lë- 'ka 'dho n kë, bhii 'ö tɔɔ a Yesu Klito -dɔ, 'a n -zo yö -a -bha, 'ö 'a- □tɛi' dɔa □nε pë 'a- 'kluën bho -a -bha, -yö -dho -a □waannu -së 'ka, 'ö dho 'ö yöë yi 'ö dho za dɔa mε -nu -bha bhë -a -bha.

13 Timote, -bhö 'dho Yesu -wun -dhε 'wun gia- -sü 'ka 'dhiö! 'Go mü 'zü -dho -yö kë ü 'gü -yö kë -dhɔ □kaa' do 'ö kwa -klu Yesu -bha -a 'ka! □Ya kë □nε 'bha 'wuntaɔsë □blεε'- mε -nu -dhë, -yö kë 'wun -taɔ gia- 'a- □blεε'- ü -dhë bhë -a 'ka.

14 'Wuntaɔsë 'ö -Zlan -ya 'kluën bho ü -bha kö 'üën- -a □blεε'- mε -nu -dhë bhë -a 'kun 'gbee-! -Zuu 'slööslö 'ö kwa 'gü bhë -yö -dho ü gbaa □faan' 'ka kö 'üën- ü -zo kë -a 'piö.

15 Ü- □tɛi' dɔ □nε Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu 'töüdhö 'wo Azi -sε 'gü □wa

wo bo n -wun 'ka. Fizεdhö waa- Mozené -nu -wo με -nu 'wo bhë -an 'piö.

16-18 (Nezifödhö -de 'pö -yö ö bo n -wun 'ka). 'Kεε Nezifödhö -bha 'ö bhë, a- -dhe -na kwa Dεμε -gö kö yö 'dhö waa- ö -bha 'kooμε -nu 'dhö -yö -an 'yena yö. 'Ö töö lä- 'yaa- kë ma 'a -kë -kansogüme 'ka bhë n -dhë. □Dhe 'ö nu Wlömë plöo zö, -yö n -mεε ö □faan' 'ka 'tengdhö kö -yaan □tun n yö -na. -Yö -nu 'ö -büö -da n -dhë, 'yö n □faan' -më 'töng 'bhaa -nu 'ka -kanso 'kooödhö zö. 'Go mü 'zü -kö 'ö nu n -dhë -a 'ka kö a Efεzö plöo bhë 'ü- -dö. -A -kë 'dhö -sü -wun 'gü a- -dhe kwa Dεme -gö kö -ya 'yena yö, -a -bha zakanyi 'ka.

2

1 (Mεdhevadhε □wa 'kan n -ma; 'kεε) Timote, bhi 'ü -kë □ne n gbö 'dhö ü -bha -zo -yö Yesu Klito -bha -sü 'gü bhë, -bhö 'to -klu -sü 'ka -a -bha kö 'glusë 'ö- -kë kwa 'ka bhë -yaan ü gbaa □faan' 'ka!

2 -Wo -nu 'ü- ma n dhiö με □plëezë wö 'dhiö bhë, -bhö -a □blεε'- με -nu 'wo -mö -a -bha kö -waan -a kuënnu -së 'ka bhë -an -dhë kö wo -de 'pö -waan με -nu 'wo to -an □daan'-.

3 -Bhö 'we -a -bha 'pö kö ü 'klo -yaan bhö □ne Yesu Klito -bha 'dhasi këwunsëezë 'ö □faan' 'dhoë- -gö 'ö □wa -bhö -na -a 'dhö! ('Ö töö με -nu 'ö 'wo με □daan 'wuntaösë bhë -a 'ka -së 'ka bhë, -an 'klo -yö -dho bhö. -Kö do bhë -a 'ka, -bhö 'we -a -bha kö kwaa- με -nu kwa 'klo -yaan bhö kwa -bha με -daan 'wuntaösë 'ka -sü -wun 'gü.)

4 -Bhö kë □ne 'dhasi 'ö- 'piö kö ö -göme □züö' 'glu -yö dhi ö 'piö -a 'dhö! Bhii □ya kë ö -göme 'piö, 'yaa ö -de -dhi -a -dhë -wun kë; 'kεε 'wun 'ö- -göme -zo 'kun -wun 'ka □ne 'ö- -kë.

5 □Göonμε yaa 'dho -möa -bha -yaan 'to -a 'gbee- 'ka kö yaa -gön töng 'kun. (-Kö do 'ö bhë 'ö bhi -de 'pö, 'ü dho Yesu Klito -bha yuö kaa □ne -kö 'ö- pöë bhë -a 'dhö kö 'üen- -a □truën yö!)

6 'Go mü 'zü ü -bha yuö kë Yesu Klito -dhë -sü bhë, -a □tei'- -kë □ne pëtame 'ö yuö -kë 'gbee- 'ö yö -blεεzë 'ö- □dua' 'dhö -mü kö ö -bha tapë -nu 'wo bhë, -ya bhe dan bhë -a 'dhö.

7 'Wun -nu 'a- □blεε bhë, -bhö ü -zo 'ta- 'gü kö 'üen- -dhe yö -a 'gü! 'Ö töö kwa Dεme -yö -dho -a -ta po ü -dhë kö -yaan kë ü -gö 'pëepë.

8 Yesu Klito 'ö -kë -gludë Davidö □suu'- -ta 'në 'ka bhë, -bhö ü -zo 'ta -a këwun -nu 'gü! □Dhe 'ö ga -Zlan -ya -bho ga 'gü. 'Wuntaösë 'a- □blεε' -na με -nu -dhë 'ö bhë.

9 Pë 'ö -kë 'a □wa -bhö -na □dεε 'ö bhë. -Wo n -da -dëüwo -kanso 'gü zö □ne με mezëme -da -kanso 'gü. 'Kö -kë □ne -wa -kë 'dhö 'dhee, ma 'wo n -züö köö, waa -Zlan -wo -züö köö; (-Zlan -wo □blεε'- -me -nu 'bhaa -nu 'wo to, -wo με -nu □daan' -na -a 'ka -kplawo).

10 Pë -kë 'a -we -a -bha kö 'a bö 'wun 'gbee- □suu'- 'ö □ne -a 'gü 'ö bhë. -Yö kë 'dhö kö με -nu 'ö -Zlan -yö -an sü ö -bha 'ka bhë, -waan dha 'pö, -zo -yö Yesu Klito -bha -sü 'gü kö -wo kë -a 'piö, -a -bha 'töbhödhe -dhe -bha □toëpö 'ka.

11 (A -we -a -bha kö 'a □wa -bhö 'pö, bhii 'ö töö) 'wun -nu 'wo □ne 'wun gia- -mü. □Ya kë □ne 'kwa kwa □kwaa'- kwa -bha -tosiadhe yaa -nu 'ö 'kwa -kë -an 'gü 'dhiö bhë -an -zü, -a □tei'- yö -kë □ne -kö 'ö kwaa- Yesu -nu 'kwa ga -a -bha, kwa 'ko yöë -a 'dhö. □Dhe 'ö -kë 'dhö bhë kwaa- Yesu -nu kwa -dho kwaa- -tosiadhe kë kwa 'ko □bhaa.

12 □Ya kë □ne 'kwa 'we -a -bha kö 'kwaan- □wa -bhö □zuösaadhε 'ka, kwaa- Yesu -nu kwa -dho -gludëdhε kë. 'Ö □ya kë □ne 'zü 'kwa- pö 'kwaa- dö, -yö -dho -a pö 'pö 'yaa kwa dö.

13 □Ya kë □ne 'kwaa 'to kwa -wo 'gü, yö 'pö -yö -to ö -wo 'gü, 'ö pë 'ö- 'to go με -nu -dhë, 'ö- -kë, bhii 'ö töö -yö -to ö -wo 'gü -kplawo, pë 'ö- pö -a kë -sü 'ka.

14 'Wun -nu 'a- □blεε bhë, -bhö με □daan' -me -nu -zo -büö -an 'ka! -Bhöë pö -an -dhë -Zlan wö 'dhiö, ü -wo -yöon -a -ta -sü 'ka kö □kun 'wo zaödhe -kë με -nu 'ka, 'wun 'ö- -gen 'yaa 'dhö -a 'gü! 'Ö töö με □daan' -me -nu -wo 'dhinaa kë -na, 'yaa pë -së kë με -nu 'wo to -an -gö, 'kεε pë □siö'- 'ö- wo -an -gö.

15 -Bhö ü □faan' 'plε 'sü kö 'üen- kë με □daan' -me 'ö- -bha yuö -yö -Zlan -zo kun -a 'ka! -Bhö kë □ne yuökεme, 'ö lä- 'yaa- kë

ö -bha yuö -nu kë -sü 'gü -a 'dhö! Ü -dho kë mε [suu]- 'ö 'dhö bhë -a 'ka kö 'üen- mε [daan]- kpengdhö, -Zlan -wo giagia 'ka.

16 Mε -nu 'wo -Zlan -wo yaa [blεε] -na 'iin mε -nu 'wo 'wun -nu 'ö -an -gɔ 'yaa 'dhö 'wo -an [blεε] -na bhë, kö [kun] 'ü [kaan] -an 'ka! 'Ö tɔɔ 'wun -nu 'wo bhë mε -nu 'wo- [blεε] -na 'dhö bhë, -wo bho -na -Zlan -dhë [taa] [gbiin] -kplawo.

17 'Go mü 'zü -an [blεε]- -wun -yö pë yaa -kë, mε 'bhaa -nu -gɔ 'pö [nε] -kɔ 'ö bhüö 'dho 'kan -na -a 'ka mε -nu -bha bhë -a 'dhö. Mε [suu]- -nu 'wo 'dhö bhë -an mε 'bhaa -nu 'wo tɔɔ Imene waa- Filetö.

18 -Wo mε -daan [sua] -wun -nu 'ka, -a -pö -an -dhë -sü 'ka [nεε] kö [kun] 'ö 'wo -ya -Zlan -bha mε -bho ga 'gü -sü 'töng -gɔ gbɔ, bhii 'ö tɔɔ -Zlan [ya] mε bho ga 'gü 'saadhö. Mε -nu [daan] -kɔ [suu]- 'ö bhë, mε -nu 'wo- ma, -yö -an -dɔ -gboudhö, 'ö pë 'wo dho wo -zo yö -a -bha 'waa -a dɔ.

19 'Kεε 'kö -kë [nε] pë -nu 'wo bhë -wo -dhö 'dhee, -an -kɔ yaa 'dho -mɔ -a -bha kö 'wuntaɔsë giagia 'ö go -Zlan 'piö bhë, -wa bho ö pin -ta. -Zlan -wo -yö -kë [nε] 'kɔ 'kpan 'dhö. -Kɔ do 'ö bhë -a 'ka 'pö, mε -daan [sua] -wun 'ka -sü 'ö bhë, yaa 'dho -mɔa -bha kö -yö -Zlan -wo bho 'gbloo. Bhii 'ö tɔɔ -Zlan -wo -gban -a -ta -pë bhë, pë 'ö -gban -sü 'ka -a -bha 'ö -ya -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhε 'gü 'ö tɔɔ: Mε -nu 'wo -Zlan -bha 'ka, -yö -an -dɔ. 'Go mü 'zü: Mε 'ö- pö ö -Zlan -bha 'ka, -yö -dho ö [kwaa]- pë yaa -nu kë -sü -zü.

20 [Naɔmε] -gɔ kɔɔ, 'tia- -nu 'wo -kë 'sënnɔ 'ka -wo mü, 'ö 'tia- -nu 'wo -kë zënnɔ 'ka 'wo mü. -A 'bhaa -nu -wo mü 'wo -kë 'lü 'ka, 'ö- 'bhaa -nu -wo -kë gbɔ 'sε kpö 'ka. 'Tia- mε -nu 'wo -kë 'sënnɔ -nu, zënnɔ -nu 'ka, -wo -an -sü 'wlaan- -yi [vava] -nu 'ka. 'Ö -an mε -nu 'wo -kë 'lü -nu 'ka 'iin 'sε kpö -nu 'ka, 'wo -an sü 'wun -nu 'ö -an -wun 'yaa 'gbee- [duö] -an -yuö -kë -a 'gü -pë 'ka.

21 -Kɔ do bhë -a 'ka, mε 'ö -kan pë yaya -nu -bha, -yö -dho kë mε 'ö -Zlan dho -a sü -yaan -a kë pë -wun 'gbeezë -kë -a 'ka -pë 'ka [nε] -kɔ 'ö 'wo 'tia- -së [waannuë] -de -dhë, 'ö 'wo- sü kö -wo pë 'giangian -nu [suu]- 'saadhö kë -a 'gü bhë -a 'dhö.

22 -A -wun 'gü kö [kun] 'ü pë yaa 'ö -dadhëü [plëezë] -nu 'dho -an kë -na bhë, 'ü -an kë! Bhi -zë, ü -de nu pë 'ö kpengdhö -a kë -sü -dhë! 'Go mü 'zü, -bhö 'dho ü 'dhiö Yesu Klito -wun -dhε 'wun gia- -sü 'ka! -Zlan waa- mε -nu -dho -yö ü -kë! Mε -nu 'ö 'wo -Zlan [bhlë] -ya 'ö -an 'ta 'sü -kɔ 'dho kpengdhö -Zlan wö 'dhiö, ka -nu -ka -tosiadhe kë [zuöyagluu] 'ka ka 'ko [bhaa]!

23 [Kun] -kë 'ü zaɔdhe këwun -nu 'ö -an -gɔ 'yaa -dhö -an [blεε]- -mε -nu 'piö! Mε -nu 'wo bhë, 'waa 'wun -bho 'kou gbε dɔ. Kö [kun] 'ü- -kë 'dhö 'ö tɔɔ ü- [tei] [dɔa] [nε] mε -nu 'wo- kë -na 'dhö bhë, 'dhinaa [nε] 'ö [ya] kë 'ö -an 'dhiö dho to -a -ta.

24 'Kεε kö Dëmε -bha yuökëmε [dua] 'yaa -mü kö -yö 'dhinaa -nu kë. Pë 'ö dho -a kë 'ö tɔɔ -a 'glu -dho kë -së mε 'bhee- [suu]- 'kpekpe 'ka! -Yö -dho kë 'zü, mε [daan] -mε 'ö- -kɔ -mɔ -a -bha kö -yaan mε [daan] -së 'ka [zuösaadhε] 'ka -a 'ka!

25 Kö mε -nu 'ö 'wo zaɔdhe -da -Zlan -bha mε [daan] -wo 'ka bhë kö -yaan -an [dɔɔ]- -wo 'pëepë 'ka. -Yö mü 'zü -Zlan -yö -dho -a kë 'ö 'wo wo -ta yö wo -bha [sɔɔn] yaa -bha 'ö mε [daan] -wo 'ö bhë, 'wo- -dhε 'wun gia- 'ö 'wo wo -zo yö -a -bha 'zü.

26 [Ya] kë 'dhö -an -kɔ -yö -dho -mɔa -bha kö -dhε -yö 'wun 'gü -sü -yaan kë -an -gɔ kö -waan 'go dü -bha 'piigbeedhε kwεε. Dü 'ö bhë [nε] 'ö -an kë ö -zo 'kun -wun -nu -kë -an 'ka -pë 'ka -be.

3

'Wun -nu 'wo dho kë yi 'dhiötöyi 'ka

1 A- 'piö kö 'ü- 'wun dɔ [nε] 'kpong- taadhε 'dhiötöyi -yö 'to -na 'tee, yi 'gbee- -yö -dho kë -dhö.

2 'Töng bhë -a 'ka, [zuöyaamε] -nu 'ö 'wo wo -de -dhë -së, 'ö 'wëüga -dho -yö -an -kë [duö], -wo -dho kë -dhö. -Wo -dho wo -de -wun [blεε]-; -wo -dho wo -de sü [va]; -wo -dho 'wun yaya [blεε]- -Zlan waa- wo mε -nu -an -gɔ. 'Në -nu [gɔü] 'gbeezë -nu, -wo -dho kë -dhö. Mε -nu 'wo bhë wo 'ka 'dho 'wun 'slööslö gbε [bhlë] -ya; yö do bhë 'zü mε -zlö trö -sü -zë -nu -mü -an 'ka.

3 Mε -nu 'ö 'wo 'dhö bhë, -an -bha 'glu yaa [duö] bhë -a -wun 'gü, mε -nu 'yena yaa 'dhö kë -an 'gü. [Sua] -wun -nu [nε]

'wo 'dho -a dɔ mɛ -nu -bha; -wo -dho kɛ
 □naazɛ □duɔ, pɛ 'dhiö- -kɛ mɛ 'ka -mɛ -mü
 -an 'ka.

4 Wo 'ka 'dhö to mɛ -nu 'piö -dho
 kpinngdhö 'ka; -zo -yö -an -bha -mɛ -nu
 'waa -mü -an 'ka; -naazuëwunkëmɛ -mü
 -an 'ka. -Wo wo -de -sü □va □duö. -An
 -de 'yi -kan -an -dhë -wun □nɛ 'wo- 'piö
 kö 'wo- kɛ, 'kɛɛ -Zlan 'yi -kan -a -dhë -wun
 -dho 'yaa -an kɛ.

5 'Wo- -kɛ □nɛ mɛ -nu 'wo -Zlan □bhlë
 -ya giagiawo -an 'dhö, 'kɛɛ -Zlan -bha
 'piigbeedhɛ ('ö- 'piö kö 'ö- nu mɛ 'bhee-
 -nu -dhë -waan -tosiadhe -së kɛ -a 'ka)
 bhë, 'waa 'wɛ -a -bha kö -wo wo -zo kɛ
 -a 'piö. -Bhö 'kan mɛ -nu □suu'- 'wo 'dhö
 bhë -an -bha!

6 -An mɛ 'bhaa -wo □sua -kɛ 'slë 'ka, 'wo
 -da mɛ -nu -gɔ kɔɔ, 'ö 'wo dhoo -nu 'ö 'waa
 pɛ gbɛ dɔ, 'ö 'wo □sua -wun -nu □blɛɛ -an
 -dhë kö -yö kɛ 'dhö kö -wo -an -wun -dhe
 'wun gia-. Dhoo -nu 'wo bhë, pɛ yaa □va
 kɛ -mɛ -nu -mü -an 'ka; 'ö pɛ yaa □suu'-
 'kpekpe -dho -yö -an -kɛ.

7 -Wa 'piö kö 'wo kɛ 'wundɔmɛ 'ka
 -kplawo, 'kɛɛ -Zlan -bha mɛ □daan' -wo
 kpengdhö -gɛn dɔ -sü 'ka 'dho kɛ -an -gɔ
 'gbɛɛdhö.

8 Bhii 'ö tɔɔ mɛ -lü □suu'- yaa- -zɛ -nu
 'wo bhë, -wo -dɔ -Zlan -bha mɛ □daan' -wo
 kpengdhö 'ö bhë -a -gɔ 'yënnɔ mɛ -nu 'ka
 □nɛ -kɔ 'ö Zanesö waa- Zamblesö 'wo dɔ -a
 'ka Moizö -gɔ 'yënnɔ 'kpa bhë -a 'dhö. Mɛ
 □suu'- -nu 'wo 'dhö bhë 'wun yaa dosen
 □nɛ 'wo wo -zo -ta -a 'gü. -Zlan □ya 'kan
 -an -bha, 'wun 'ö go -a 'piö -a -dhe 'waa-
 'wun gia- bhë -a -wun 'gü.

9 Mɛ -nu □plëzɛ, waa 'dho ziö -an 'piö,
 'ö tɔɔ -wo -dho -a □tɛi' dɔ 'fɛfɛdhö □nɛ,
 'wunbhokoudɔdhe 'yaa -an -gɔ □nɛ, -kɔ dɔ
 'ö mɛ -nu -wa yöë Zanesö waa- Zamblesö
 -an -gɔ 'kpa bhë -a 'dhö.

Pɔlö -bha Timote -zo -gban -wo

10 Bhi 'pö, -Zlan -bha mɛ □daan' -wo 'a
 mɛ -nu □daan -a 'ka bhë, ü- -dɔ 'fɛfɛdhö.
 -Kɔ 'a -tosiadhe □kaa' bhë 'ü- dɔ. Pɛ 'a- yö
 -na 'ko 'dhiö n □zuö' 'piö 'ü- dɔ. N -ma -zo
 -yö -Zlan -bha -sü, n -ma □zuösaadhe, n
 -ma mɛ -nu waa- -Zlan -dho kɛ -kɔ 'ü -an
 'plɛ dɔ. 'Go mü 'zü 'ü- □tɛi' dɔ □nɛ n 'ka n
 □kwaa'- kwa Dëmɛ -bha 'wun -nu -zü

11 kö a □wa -nu -bhö -sü 'gü. Mɛ -nu -wo
 n 'klo -bhö Tiosö, Ikönë waa- Litrë plöö: A
 □wa -bhö mɛ -nu 'wo mü -an kwɛɛ, 'kɛɛ a
 n -kwaa n -de -wun -zü, □wa bhë -a -bhö
 -sü 'gü. □Dhɛ -kɛ 'dhö, kwa Dëmɛ -yö n
 -bho 'klobhɔdhe □suu'- -nu 'wo bhë -an 'gü
 'töüdhö.

12 -Kwaa □tɛi' dɔa □nɛ mɛ 'töüdhö 'wo-
 'piö kö -wo -klu Yesu Klito -bha -Zlan -dhi
 -a -dhë -wun kɛ -sü 'ka, -an 'klo -dho bhö.

13 □Zuöyaamɛ -nu 'ö 'wo mɛ -nu -dian
 -na bhë -an -bha □zuöyaadhe waa- -an
 -bha mɛ -dian -sü 'wo bhë 'dho 'ö dho -a
 wo 'dhiö -kplawo. -Wo -dho mɛ -nu -püö,
 'ö dü -de 'pö 'ö -an -püö.

14 'Kɛɛ ü -bha 'ka, pɛ 'ü- □daan, 'ö 'ü-
 □tɛi' dɔa □nɛ 'wun gia- -mü bhë, -bhö 'dho
 ü 'dhiö, -a -dhe 'wun gia- -sü 'ka -kplawo!
 Bhi gia-, ü mɛ -nu 'wo ü □daan -Zlan -wo
 'ka bhë, 'ü -an -dɔ. ('Go mü 'zü 'ü- □tɛi'
 dɔa □nɛ mɛ □daan' -wo giagia □nɛ 'wo ü
 □daan -a 'ka.)

15 'Go ü 'nëdhe 'gü 'ö yö □dɛɛ -bha, -wo
 'slööslö 'ö -ya -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhɛ
 'gü, ü- -dɔ. -Zlan -wo bhë -yö -mɔ -a -bha
 kö -yö 'wun -bho 'kɔu dɔ dhe nu ü -dhë kö
 'üën- dha Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia-
 -sü 'ka.

16 Pɛ 'saadhö 'ö -ya -sü 'ka -Zlan -bha
 'sëedhɛ 'gü, -Zlan -yö -bɔ -Zuu 'slööslö
 'gü 'ö- -ya mɛ -nu □zuö' 'piö, 'ö 'wo- -ya
 'sëedhɛ 'gü. -Zlan -wo 'ö bhë -yö kwa
 -daan 'wun gia- 'ka. 'Go mü 'zü -ya -kɛ
 'ö pɛ -nu 'ö 'waa kpengdhö 'kwa -an dɔ.
 -Zlan -wo 'ö bhë 'zü, -yö kwa -dɔɔ 'ö kwa
 □daan pɛ -së kɛ -sü 'ka.

17 -Kɔ 'ö bhë -a 'ka, -Zlan -wo -ya -kɛ 'dhö
 kö mɛ 'ö -Zlan -bha 'ka, kö -a -kɔ -mɔ pɛ
 -së □suu'- 'saadhö kɛ -sü -bha.

4

1 Yesu Klito -yö -dho nu 'zü 'kpongtaa
 kö -yaan -gludëdhɛ kɛ. -A -kɛ 'dhö -sü 'gü
 -yö -dho mɛ -nu 'wo 'bhee- waa- mɛ -nu
 'ö □wa ga -an -bha za kan. -A -wun 'gü, a-
 -pö ü -dhë -wo □yɔɔn -a -ta -sü 'ka, -Zlan
 waa- Yesu Klito -an wö 'dhiö:

2 -Bhö mɛ -nu □daan'- -Zlan -wo 'ka! -Kë
 'siözë -sü -yö kɛ ü -gɔ -kplawo kö 'üën-
 -Zlan -wo □blɛɛ'- -an -dhë 'kö -kɛ □nɛ yaa
 dhi -an -dhë 'dhee. □Ya kɛ 'zü □nɛ mɛ -nu
 -wo pɛ yaa kɛ -na, -bhö -an □dɔɔ' -a -zɔn

-an -dhë -sü 'ka □ne pë 'wo- kë -na bhë, -wo wo bo -a 'ka. -Bhö -an □faan' 'më! -Bhö -an □daan'- □zuösaadhë 'ka!

³ 'Ö tɔɔ yi -nu -wo nu -na, 'ö mε -nu waa 'dho we -a -bha kö -wo wo 'to 'to -Zlan -bha mε □daan' -wo giagia -bha. 'Kεε mε □daan' -mε -nu 'ö -an -wo dho -an -zo kun 'wo dho -an □mεε'- . 'Ö tɔɔ -wa 'piö kö -wo pë yaya □plëezë -nu kë.

⁴ -A -gen 'ö tɔɔ wo 'ka 'dho kë -a 'piö kö 'wo wo 'to 'to, 'wun 'ö 'wun giagia 'ka -a -bha, 'kεε □kwezü -wun -nu 'wo dho to -a 'piö.

⁵ 'Kεε □ya kë ü -bha 'ka, a -dhio -do ü -dhë kö 'wun -ma ö -gen 'ka -sü -yö kë ü -go, -ko □suu'- 'saadhö 'plε -ta! -Bhö 'we -a -bha kö ü 'klo -yaan bhɔ! -Bhö 'wuntaɔsë 'ö -gban Yesu Klito -bha, -a □blεε'- mε -nu -dhë! Ü -bha yuö -nu 'wo -gban -Zlan -bha, -bhö -an 'plε kë -së 'ka!

⁶ ('Wun -nu 'wo bhë 'töüdhö a- -blεε ü -dhë, 'ö tɔɔ n 'ka 'dhö kë ü 'piö □glɔɔsü gbɔ 'kpongtaa zö kö 'aan- 'yε n 'zü 'aan- bɔ -a 'piö ü -dhë zlöö.) -A yi □ya -lo kö 'aan- 'go 'kpongtaa. N -ma yuö -kë -Zlan -dhë -sü 'ö bhë -a -wun 'gü, mε -nu -wo -dho n zë. N -ma ga -sü 'ö bhë, -a □tei' -yö -dho kë □ne sla- bho -sü 'dhö.

⁷ Yesu Klito -bha yuö mε 'ö do n □tian', a n 'gü do 'gbee- 'a- -kë -së 'ka. Pë 'ö -Zlan -yö -kë -a 'piö kö 'aan- kë, a- -kë □ne -bla 'sü -mε 'ö zian ga 'ö dho -bla sü -a -ta, 'ö bɔ -a 'plε -bha -a 'dhö. A n -zo -yö -Zlan -bha 'ö dho 'ö yöë □dεε 'ö -kë -a 'dhiötöyi 'ka bhë -a -bha.

⁸ -A -wun 'gü kwa Dëmε 'ö dho mε -nu -bha za kan kpengdhö bhë, -yö -dho n -ma -kë kpengdhö -sü 'go □gblaa' nu n -dhë, -a -bha mε -nu -bha zakanyi 'ka ('ö tɔɔ pë 'ö kpengdhö 'a- -kë □ne -bla 'sü -mε 'ö 'to -a 'gbee- 'ka bhë -a 'dhö). Yaa 'dho ma do n □saan' nu; mε 'saadhö 'wo do -a nu -sü -go, -a -dho kë -sü 'ka, -yö -dho -an -bha nu 'pö.

'Wun 'ö -gban Pɔlö -de -bha

⁹⁻¹¹ Mε -nu 'ö 'wo nu n -dhë 'dhiö bhë, Lukö do 'kpaan □ne 'ö n 'piö zö zlöö. Demasö □ya 'kan n -ma, □ya 'dho Tesalonikö plöö; 'ö tɔɔ -yö 'kpongtaapë -nu -dho -kë □duö ('ö -ziö -a 'ka pë -nu 'wo -Zlan -bha 'ka -an -ta). Klesaan □ya 'dho

Galatö -sε 'gü; Titö □ya 'dho Damasi -sε 'gü 'pö. -A -kë 'dhö -sü 'gü, -bhöë këdhë □mεε'- kö 'üen- nu n 'piö zö 'zodhö. □Ya kë □ne ü nu -na, kaa- Maakö -ka nu! 'Ö tɔɔ n -ma -wun -yö -dho yö -a -bha nu n -dhë -sü 'ka kwa Dëmε -bha yuö 'gü.

¹² 'Ö tɔɔ 'ma Tisikö bɔ Efözö plöö.

¹³ Ü nu -na, -bhö nu n -ma gblang 'a- to Troasö plöö Kaapusö -go kɔɔ bhë -a 'ka n □dhia! -Bhö nu 'zü n -ma 'sëedhë -be -nu bhë -an 'ka. 'Kεε -a mε 'ö -kë wü kwi 'ka, 'a pë -nu □bεen' -na -a -ta bhë, 'ö n -ma -wun -yö yö -a -bha kpinngdhö.

¹⁴ Alezandrë 'ö -kë -piöbhome 'ka bhë, -yö 'wun yaa □gbaɔnsü -kë n 'ka. Kwa Dëmε -yö -dho za -lo -a tuö, pë yaa -nu 'ö -an -kë n 'ka bhë -a -wun 'gü.

¹⁵ Bhi -de 'pö, -bhö -a kë 'slë 'ka kö □kun 'ö dho pë yaa kë ü 'ka 'pö! 'Ö tɔɔ -Zlan -wo 'ö 'kwa- □blεε' -na mε -nu -dhë bhë, -do -a -go 'yënnng -mε -mü -a 'ka.

¹⁶ 'Dho -blëezë 'a- wo zakanmε -nu 'dhiö bhë, mε gbε yaa kë n 'piö mü. -Wo n -to n -de 'sloo 'ka. 'Kεε a- -dhë -na -Zlan -go kö □kun 'ö dho -an 'klo bhö.

¹⁷ ('Kö -kë □ne mε 'bhee- -nu -wo n -to do 'ka,) kwa Dëmε -yö -kë n 'piö; -yö □faan' -nu n -dhë, 'ö 'a- -wo □blεε mε -nu 'waa Zuifö 'ka 'ö 'wo -kë mü -an wö 'dhiö 'fεfεdhö. 'Wun 'gbee- 'ö bhë -Zlan -yö n -dha -a -go □ne -ko 'ö mε dha -na -a 'ka □laa' 'dhi -go bhë -a 'dhö.

¹⁸ 'Go mü 'zü a- □tei' do □ne, -yö -dho n dha 'wun 'gbee- □suu'- 'kpekpe 'wo dho nu n -ta -an -go. -Yö -dho dho n 'ka 'zü, -ko -sëezë -ta, dhang- 'gü -dhë 'ö ö -bha -gludëdhë kë -na -a -bha bhë -a -bha. -Kwaa 'to bhö, 'kwa dhoë 'dhiö -kplawo! Amen.

'Wun 'a- -kë 'aan- □blεε'- ü -dhë bhë 'ö bhë

¹⁹ 'Ma 'we Plisilö waa- Akilasö -an 'ka! 'Ma 'we Onezifɔɔ -go 'kɔɔmε -nu 'ka!

²⁰ Elatö -yö -to Kolentö plöö. A Trofimë -to Miletö plöö, 'ö tɔɔ yaa kë -potaasü 'ka.

²¹ Ü 'gü -gban kö 'ü nu n 'piö zö 'nεnε 'töng 'dhiö! Bulusö, Pudan, Linisö, Klodia waa- kwa dhegluzë -nu mε 'wo to 'wo -klu -sü 'ka Yesu Klito -bha, □wa 'we ü 'ka!

²² A- -dhë kwa Dëmε -go kö -yö 'to ü 'piö, kö -yö 'dhuë- 'kpo ka 'plε ka -bha!

Polö -bha 'sëedhε 'ö- bə Titö -dhë bhë 'ö □nε

Polö -bha -büö -da Titö -dhë -sü

¹ Ma Polö 'a -Zlan -bha yuökεmε waa-Yesu Klito -bha bəmε 'ka, 'a 'sëedhε □nε 'a- bə ü -dhë. -Zlan -yö n -bə kö mε -nu 'ö -an sü ö -bha 'ka bhë, 'aan- -zo -yö ö -bha -sü -wun □blεε' -an -dhë, kö -waan wo -zo yö -a -bha. 'Yö n bə 'pö kö 'aan- -an □daan', 'wun giagia 'ö- -gen go -a 'piö, 'ö dho wə -kə 'ö 'kwa dho wə -a 'ka kö -yaan -Zlan -zo 'kun -a -zən kwa -dhë.

² A- -kë 'dhö kö mε -nu -wo □toëpö -këdhösü -wun -dhe 'wun gia-. Bhii -Zlan 'ö 'yaa □sua kë bhë, □toëpö -këdhösü bhë, -ya 'tə -go kwa -dhë kö -yaan □tun 'kpongtaadhε kë -na.

³ -Zlan 'ö kwa Dhame 'ka bhë, □toëpö -këdhösü -wuntaəsë bhë, -ya -wun -lo n kwεε kö 'aan- -a □blεε' -mε -nu -dhë. Bhii yi 'ö 'kwa- 'ka □dεε □nε 'ö təö yi 'ö- kpə 'ö- -kë kö 'kwaan- -a də.

⁴ [Titö bhii 'ö 'ü -kë □nε n gbö 'dhö, 'ö təö ma 'a -Zlan -wo □blεε ü -dhë kö 'üen- □tun -a -wun -dhe -na 'wun gia-, 'go mü 'zü 'ö ko -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'dhö do bhë,] a- -dhe -na -Zlan 'ö kwa Dë 'ka waa- Yesu Klito 'ö kwa Dhame 'ka -an -gə kö -wo 'dhuë- 'kpə ü -bha, kö -wo ü gbaa wo -bha □zuöyagluu 'ka.

Titö -bha yuö 'ö- -kë -Zlan -dhë Kletö -se 'gü

⁵ A ü -to n □zlöö Kletö -se 'gü kö yuö 'ö n 'ka- 'dhiö 'to gbə, 'töng -bha -to 'tee -sü -dhë bhë, 'üen- -a kë. -Bhö mε ziizii -nu -ya -Zlan -bha mε -nu -dho 'kuë- -sü -gə -ta do do 'ka pödhε -nu 'gü! Ü 'dhoë- mε ziizii -nu -ya □dhia, ü -zo -yö -büö 'wun 'ö 'a- □blεε ü -dhë 'dhiö 'ö -gban -an -bha -a 'ka.

⁶ A- -pö mε 'ü dho -a sü -yö kë mε 'ö mε gbε yaa 'dho -məa -bha kö -ya -bha -təmədhε yaa kë -a 'ka. -Yö kë gəən- 'ö- bəö 'dhö do -a 'ka. -Yö kë 'zü mε 'ö- -bha 'në -nu -wo -kë Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'ka -a 'ka. Kö □kun 'ö mε gbε -ya -bha 'në -nu -bha -təmədhε -kë -a pö -sü

'ka □nε -a -bha 'në -nu □səən -yö ya, 'iin 'waa 'wun ma wo -mε -nu -ta.

⁷ Bhii 'ö təö 'dhiö -sü mε 'ka -mε 'ö dho -Zlan -bha yuö kë -a -bha mε -nu -dho 'kuë- -sü ziën, -yö -dho kë mε 'ö mε gbε 'ka 'dho 'wun yaa yö -a -bha -a 'ka. Yö 'ka 'dho kë -desüvame, -naazuëdhekεmε, yəmümε, 'wunpənme, 'iin mε 'ö □naə □mεε □flüü kë -sü 'ka -a 'ka.

⁸ Kεε -yö kë mε 'ö -nia -nu kun -së, mε 'ö pë -së -dho -ya -kë, mε 'ö- □zuö' 'dhö -saa, mε 'ö kpengdhö, mε 'ö -Zlan □bhle -ya 'iin mε 'ö ö -de □kəən -a 'ka.

⁹ -Yö kë 'wuntaəsë kpengdhö 'ö go -Zlan 'piö 'ö 'yi ka □daan -a 'ka bhë, -zo -yö -a -bha -mε 'ka. □Ya kë 'dhö -yö -dho mε □faan' mē ö -bha mε □daan' -wo 'ö 'wun giagia 'ka bhë -a 'ka, 'ö dho -a -zən 'zü □nε mε -nu 'wo mε □daan □sua -wun -nu 'ka bhë, wo -de -püö 'wo- wo.

¹⁰ -Bhö -a kë 'slë 'ka □nε -kə 'a- pöë bhë -a 'dhö! 'Ö təö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu ziën, mēdhεvadhe -wo -dhö, 'ö 'waa mε gbε □bhle -ya, 'ö 'wun 'ö- -gen 'yaa 'dhö 'wo- □blεε, 'ö 'wo mε -nu □daan □suapë -nu 'ka. Mε -nu 'ö 'wo 'dhö bhë -an □plëezë -wo -kë Zuifö 'ka -be kö -waan □tun Yesu -wun -dhe -na 'wun gia-.

¹¹ Mε -nu 'wo bhë, -bhö də -an -bha mε □daan' -wo bhë -a -gə 'yēng, 'ö təö -wo 'gügludhe -da -na -a 'ka kəəmε -nu ziën do do 'ka. -Wa -kë 'dhö mε -nu -waan 'wēüga nu -an -dhë. 'Wun □suu' -ö □nε, yaa -dhe -ma 'kun!

¹² -A -de -an -de -gə 'wundəmε do 'ö -kë Kletö mi 'ka □nε -an 'dhö 'pö 'ö -kë -ya -sü 'ka Kletö -se gia- bhë -a 'gü, -yö 'wun -blεε 'ö- pö: «Kletö -mε -nu -bha 'wun 'ö təö □sua -wun □blεε' -sü -kplawo. -Wo pë yaa -kë, mε -nu 'wo to -an 'ka □nε -kə 'ö wü 'dhiö- 'dho pë yaa kë -na -a 'ka wü 'në 'sεen- -nu 'wo to -an 'ka bhë -a 'dhö. -An -kə -məa -bha -pë gbε 'yaa 'dhö. -An -zo -ta -a 'gü -wun dosən 'ö təö pë -bhö -sü.»

¹³ Pë 'ö Kletö mi bhë 'ö- □blεε bhë 'wun gia- -mü. -A -wun 'gü 'ü dho -a pö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dhë 'gbee- 'ka □nε kö □kun 'ö 'wo wo 'to to □sua -wun 'ö 'wo mε □daan' -na -a 'ka bhë -a -bha; 'kεε -wo wo -zo yö 'wun giagia 'ö go -Zlan 'piö bhë -a -bha.

14 -Yö kē 'dhö kö □kun 'ö 'wo dho wo 'to to □kwεzū -nu 'ö Zuijö -nu 'dho -an □blεε' -na bhē -an -bha kö -waan -an -dhe 'wun gia-. 'Go mü 'zü kö □kun 'wo dho 'wun ma me 'bhee- -nu 'ö 'waa 'we -a -bha kö -wo -Zlan -bha me □daan' -wo kpengdhö kun bhē -an -bha tong -nu -ta;

15 'Ö bhii me 'ö kpengdhö, pē 'ple -yö 'slööslö -a -bha 'ka. 'Kεε me 'ö 'yaa kpengdhö 'ö 'yaa 'wun ma -Zlan -ta, -yö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -bha -go 'ö 'waa -a 'dho sia- Zuijö -nu -bha tong -dhē bhē waa- pē 'ple 'wo to -an yö ya. -An -bha -zo -ta -a 'gü -wun -yö ya, 'ö 'wun yaa kē -sü -dho -yö -an -kē.

16 (Me -daan □sua -wun -nu 'ka -me -nu 'wo bhē, -bhö -an □gbaannu,) 'ö tō 'zü □nεε -wa -pö wo -Zlan -dō, 'kεε kö -an kēwun -nu -wa -zōn □ne 'waa -Zlan dō. Bhii 'ö tō 'waa 'wun ma -Zlan -ta; pē 'ö -Zlan -ya -san zē 'wo- -kē; -an -kō 'yaa -mō -a -bha kö -wo 'wun -sē kē.

2

Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu wo -kō

1 Bhi -zē, -bhö me -nu □daan' - me □daan' -wo giagia 'ö go -Zlan 'piö bhē -a 'ka!

2 -Bhö -a pö gōon- □klöo -nu -dhē kö □kun 'wo -kē 'wun -nu -ziö □gōü' -me -nu 'ka! -Wo kē me 'ö me -nu dho -an □bhlē -ya -an 'ka! -Wo kē me -nu 'ö 'wo 'wun dō -an 'ka, -an kēwun -nu waa- -an -bha -zo -ta -a 'gü -wun -nu 'ka! -Wo kē me -nu 'ö 'wo wo -zo yö giagiawo -Zlan -bha -an 'ka! -Zlan waa- me -nu -dho -yö -an kē kpinngdhö! -Wo kē □zuö' -saa -me -nu 'ka, (me -nu 'ö 'wo pē yaa kē -na -an 'ka bhē -an buëndhö)!

3 -A pö dhe □klöo -nu -de 'pö -an -dhē □ne -an -bha -tosiadhe -yö kē □ne dhoo -nu 'ö 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -an -bha 'dhö, bhii 'waa me -nu 'tō 'gü □siö'-, 'wun yaa -blεε -an -go -sü 'ka! Kö □kun 'wo -kē yōmüdhe 'ka! -Wo yö me -nu -dhē 'dhiö □zian' 'wun -sē kē -sü 'gü!

4 -A -kē 'dhö -sü 'ka, -wo -dho -a -zōn -dadhēü dhoo -nu -dhē □ne -wo wo □gōn -nu waa- woē- 'nē -nu -dho kē.

5 -Wo -dho wo -bha 'wundōdhe -zōn -an -dhē, -an kēwun -nu waa- -an -bha -zo -ta -a 'gü -wun -nu 'ka. 'Go mü 'zü -wa pö

-an -dhē □ne kö □kun 'ö 'wo wo -zo ta wo 'bhamε -nu -bha gōon- □mεε' -sü 'iin □mlaabō □mεε' -sü -wun 'gü. -Wo wo -bha kōō -yuö -nu -wun 'kun 'gbee-! -Wo wo -go 'dho sia- wo □gōn -nu -dhē! -Dadhēü dhoo -nu 'wo bhē, -wo wo -de 'kun kö □kun 'ö me gbe dho -a pö -Zlan -wo 'yaa kpengdhö.

6 'Go mü 'zü 'ü- pö -dadhēü gōon- -nu -dhē 'pö □ne -wo kē me 'ö 'wo 'wun dō, -an kēwun -nu waa- -an -bha -zo -ta -a 'gü -wun -nu 'ka -an 'ka!

7 □Dhe -kē □ne bhi -de 'pö ü -kē -dadhēü 'ka bhē, -bhö pē 'ö kpengdhö -a kē kö ü 'bhamε -nu 'wo to -waan wo -kō 'sü ü -bha. □Ya kē □ne 'bha kē me □daan' □dhia, -bhö -an □daan' 'wun gia- 'sloo 'ka! 'Go mü 'zü, -bhö -a 'slē □mεε'- kö me -nu -waan ü □bhlē -ya!

8 Ü □blεε'- -wun -nu -wo me -nu -zo 'kun! □Ya kē 'dhö, lē- -dho kpō kwa yaagümε -nu -ta, bhii 'ö tō waa 'dho -mō -a -bha kö -waan 'wun yaa □blεε'- kwa -go.

9 -A pö yö -kē me 'piö -me -nu -dhē -wo 'wun ma wo □kōonme -nu -ta -kplawo! Pē 'ö -an □kōonme -nu -zo kun □ne 'wo dho -a kē! Kö □kun 'wo 'yan □ziö' -kē wo □kōonme -nu 'ka!

10 Kö □kun 'wo wo □kōonme -nu -bha pē □kwaan! 'Kεε -wo kē 'kpaakpa kö -waan wo -zo 'tēn -an -dhē kö -an kēwun -nu bhē me -nu □wa yö kö -wo 'wun -sē □blεε'- me □daan' -wo 'ö -gban kwa Dhame -Zlan -bha bhē -a -bha.

11 Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -bha -tosiadhe kē -kō -yö kē 'dhö, bhii -Zlan -ya -zōn me 'ple -dhē □ne -yö -dho 'ö -bha 'glusē kē -an 'ka, -potaasü -nu -an -dhē -sü 'ka, kö -waan dha -sü yö -bō 'ö -ta -sü 'ka.

12 'Glusē 'ö bhē -a -wun 'gü, -Zlan -yö kwa -daan kö 'kwa kwa □kwaa'- kwa wo -kō yaa -zü, 'ö kwa □daan 'pö kö 'kwa kwa □kwaa'- 'kpongtaapē 'ö 'yaa- -dhē -sē, -a -dho kē -sü -zü. 'Kεε kwa -bha -tosiadhe 'gü 'kpongtaa zō kwa -dho kwa -de □kōon. 'Go mü 'zü kwa -dho -Zlan □bhlē -ya pē 'ö kpengdhö -a kē -sü 'ka.

13 -Kō do 'ö bhē -a 'ka 'pö -Zlan -yö kwa -daan, -dō pē -sē 'ö 'dhiö 'ö 'kwa- □tei' dōa □ne -yö -dho nu bhē -a -go, -tosiadhe -kē -sü 'ka □kun. Pē -sē 'ö 'kwa dō -na -a -go

bhë 'ö tɔɔ kwa -bha -Zlan □va 'ö -kë kwa Dhame Yesu Klito 'ka bhë, -yö -dho nu ö -bha 'tɔbhɔdhe 'ka.

¹⁴ Yesu -yö ö -de -nu me 'bhee- -nu kwa -wun 'gü, -yö kë 'dhö kö 'kwaan- 'go pë yaa -bha 'piigbeedhe kwεε kö 'kwaan- kë 'slööslö yö do 'sloo -a -bha 'ka, 'go mü 'zü kö 'kwaan- kwa -de nu 'fεfεdhö pë -së kë -sü -dhë.

¹⁵ -Bhö me -nu □daan'- 'wun -nu 'wo bhë -an 'ka! -Bhö -gban me -nu -bha -an kë -sü 'ka! -Bhö 'we me -nu 'ö 'waa 'we -a -bha kö -wa kë bhë -an 'piö. Pë -nu 'wo bhë, -bhö -an kë -wogbiindhe 'ka! Kö □kun -kë 'ö me gbε -ya pö -san 'ka ü -dhë □ne 'bhaa me 'ö dho me □daan' 'wun -nu □suu'- 'wo bhë -an 'ka!

3

Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu wo -ko

¹ -Bhö -a pö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dhë 'zü, -wo wo -go 'dho 'sεgo 'dhiö -me -nu -dhë sia-; -wo 'wun ma -an -ta. -Wo 'we -a -bha kö -wo kë 'wun -së kë -me 'ka!

² Kö □kun 'wo 'wun yaa □blεε me gbε -go! Kö □kun 'wo -kë 'dhinaa kë -me 'ka! -An □zuö' -yö kë -së me 'plε buëndhö! 'Go mü 'zü -wo me 'plε □bhlë -ya -kplawo!

³ 'Ö tɔɔ kwa -de 'pö kwa -kë □ne -an 'dhö 'pö. Kwaa pë gbε dɔ -Zlan -bha, 'ö 'wun ma -a -ta -sü yaa kë kwa -go; kwa □sua -wun -dhe 'wun gia-, 'ö kwa -dhɔkëpë -nu -wo -kë yaya. Kwa -kë -klu -sü 'ka pë yaa □suu'- 'kpεkpε -nu -bha, 'ö me gbε -bha pë -dhɔ -yö kwa -kë; 'ö 'kwa -kë -ya -sü 'ka kwa 'ko -san 'ka.

⁴ 'Kεε □dhe 'ö- yi □ya -lo, 'ö -Zlan 'ö kwa Dhame 'ka bhë 'ö- -zɔn me 'saadhö -dhë □ne 'ö 'glu □yö -së kwa 'ka, 'ö kwa -dhɔ -kë;

⁵ 'ö kwa dha. Yaa kë □ne -yö kwa -dha, kwa këwun -së -bha, 'kεε -yö kwa -dha kwa 'yena -bha, kwa -bha □soon yaa -bho kwa -bha -sü 'ka, 'ö tɔɔ -Zuu 'slööslö -ya -kë kö 'kwa bhɔ -dëüwo kö 'kwa -tosiadhe -dëü kë.

⁶ -Zuu 'slööslö 'ö bhë -Zlan -ya -nu kwa -dhë -ziö -a -naa -ta -sü 'ka, □bɔa' Yesu Klito 'ö -kë kwa Dhame 'ka bhë -a 'gü -sü 'ka.

⁷ -Ya -kë 'dhö kö -a -bha 'glusëdhe 'ö bhë -a -wun 'gü, 'kwaan- kë kpengdhö ö wö 'dhiö kö -tosiadhe -dëü 'ö 'kwa kwa -zo yö -a -bha bhë -yaan -a nu kwa -dhë.

⁸ 'Wun -nu 'a -an □blεε bhë 'wun gia- -mü; wo □ne 'ü dho me -nu □daan' -an 'ka kpinngdhö. -Bhö -a kë 'dhö kö -Zlan -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -waan wo □faan' 'sü □va kö -waan 'wun -së kaa -kplawo. 'Wun 'ö bhë -a kë -sü □yö -së; -yö -dho pë -së kë -an -go.

⁹ Kö □kun 'ü zaodhe -kë 'wun 'ö- □truën 'yaa -dhö -a -wun 'gü, 'iin 'ü to me 'bhema -nu wo -ko -bhüö 'piö! 'Go mü 'zü 'ü zaodhe -kë 'wun 'ö -gban Zuifö -nu yi -bha tɔng -nu -gen -bha bhë -a 'ka! Kö □kun 'ü to 'wun -nu 'wo bhë -an 'piö, 'ö tɔɔ -an □truën gbε 'yaa 'dhö.

¹⁰ 'Ö □ya kë □ne 'gügludhe -da Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu ziën -me □ya kë ka ziën, -bhö -a pö -a -dhë, -yö ö bo -a kë -sü 'ka! □Ya kë □ne 'yaa 'we -na -a -bha kö -yaan ö bo -a 'ka, 'ye ü 'zü 'ü- pö -a -dhë 'dhö! □Ya kë □ne 'yaa 'we -na -a -bha -kplawo kö -yaan ö boë, -bhö -a bho Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu ziën!

¹¹ -Bhö -a kë 'dhö, bhii ü- □dɔa' □ne me □suu'- 'ö 'dhö bhë 'yaa ö -de nu 'wun kpengdhö kë -sü -dhë. -A -bha 'wun yaa -ya -zɔn □ne -yö zian yaa -ta.

-Wo -kaanta -nu

¹² Atemasö waa- Tisikö 'wo bhë, a -dho -an me do bɔ ü -dhë. Me 'ö 'dhoë- nu bhë, □ya -lo, -bhö 'to mü 'ü ü 'gü dɔ 'gbee- kö 'ü nu n 'piö Nikapoli plöö; 'ö tɔɔ a- 'piö kö 'a 'dho 'aan- 'nεnε 'tɔng kë 'ma.

¹³ □Ya kë □ne 'zü Zenasö 'ö tɔngdɔmε 'ka bhë waa- Apolɔsö □wa -mɔ -a 'gü kö -wo 'dho 'dhiö wo -bha 'ta 'sü -sü 'ka, -bhö pë 'plε kë kö pë 'ö -an -bha -wun dho yö -a -bha, 'ü- këdhe □mεε'- kö -waan -a yö.

¹⁴ Yaa kë □ne bhi do 'ü dho -a kë 'dhö, 'kεε Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'töüdhö -wo -dho gbao kë -sü □daan'- kö -dhe 'ö- -dhe 'dho -a -bha -waan nu me -nu -dhë -a -dhe -bha, kö -an -bha -tosiadhe -yaan pë -së kë me -nu -go.

¹⁵ Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo n 'piö 'nö □wa 'we ü 'ka. 'Yië 'we Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu 'wo ü 'piö

'ma 'ö yi -dhɔ -yö -an -kë kwa -bha -klu
Yesu -bha -sü -wun 'gü -an 'ka!
-Zlan -yö 'glusë kë ka 'ka!

'Sëedhɛ 'ö Pɔlö -ya bɔ Filemɔ -dhë bhë 'ö ꞥnɛ

1 'Sëedhɛ 'ö ꞥnɛ ma Pɔlö 'a -kanso 'gü Klito -wun 'gü, 'ö yië- kwa dheglu Timote 'yi- bɔ ü -dhë. 'Yië 'we bhi Filemɔ, 'ü yi yuökëyɔɔ -wungbeezë 'ka bhë ü 'ka;

2 'yië 'we yi dheglu 'nëdhe Apia 'ka; 'yië 'we 'we yi yuökëyɔɔ Asipö 'ka; 'yië 'we Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu 'saadhö 'ö 'ka -bhɔ 'kuë- kē -na ka 'ko ꞥbhaa ü -gɔ kɔɔ bhë ka 'ka.

3 Kō kwa Dë -Zlan waa- kwa Dëmɛ Yesu Klito -wo 'glusë kē ka 'ka -wo ka gbaa ꞥzuöyagluu 'ka.

'Wun 'ö -gban -dhɔ -kē 'kuë -sü 'ö Filemɔ -gɔ waa- -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha

4 ꞥYa kē a ꞥbhaa' -na -Zlan -dhë, n -zo -yö -büö ü 'ka -kplawo, 'ö ꞥya kē 'a- zuö pö ü -wun 'gü.

5 'Ö tɔɔ ü -bha -a -dhɔ -kē -Zlan -bha mɛ 'kpɛkpɛ 'ka -sü waa- ü -bha -zo -yö kwa Dëmɛ Yesu -bha -sü bhë, a- -wun -ma.

6 Pë 'a- -dhɛ -Zlan -gɔ 'ö tɔɔ kwa -bha -kē 'ko ꞥbhaa ꞥzuö' do 'ka -sü 'ö kwa ꞥyɔɔn -na 'kuë- -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü kwa -bha -klu Klito -bha -sü 'gü bhë, 'iin kō pë -së -nu 'ö kwa -bha 'ka bhë 'kwaan- -an dɔ.

7 N dheglu, ü -bha -a -dhɔ -kē -Zlan -bha mɛ -nu 'ka -sü 'ö bhë, -yö n ꞥzuö' 'glu -dhi ꞥduö 'ö n ꞥfaan' mē, bhii ü Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu ꞥfaan' -mē.

Pɔlö -bha ꞥbhaa' -'ö- wo Filemɔ -dhë Onezimë -wun 'gü

8 -A -wun 'gü, 'kō -kē ꞥnɛ -potaasü -yö n -gɔ Klito 'gü kō 'aan- ü ꞥkɔɔn,

9 a- 'piö ꞥzian' kō -dhɔ 'ö ü 'gü bhë -a -wun 'gü, pë 'a 'dhoë- -dhe ü -gɔ ꞥnɛ 'ü ü 'to kē -a -bha. Ma Pɔlö, 'ma ꞥklöödhɛ 'kun, 'go mü ü- -ma ꞥnɛ a -kē -kanso 'gü Yesu Klito -wun 'gü ꞥnɛ -kɔ ꞥnɛ -a 'dhö.

10 Pë 'a 'dhoë- -dhe ü -gɔ bhë -yö -gban Onezimë -bha. -Yö n gbö 'ka Klito 'gü, 'ö tɔɔ -ya 'a- wo 'nö -kanso 'gü ꞥnɛ, 'ma kē -a dē 'ka Klito 'gü ('ö tɔɔ ma ꞥnɛ 'a Klito -wun ꞥblɛɛ -a -dhë).

11 'Dhiö -bezë, -a -yö -a -bha -pë gbɛ yaa kē -dhö ü -gɔ; 'kɛɛ zlöö ꞥnɛ -yö -dho yuö -së kē bhi 'dhö, ma 'dhö, ko -dhë. (ꞥWaa- pö Onezimë -an 'töng bhë -a 'ka kō mɛ bhë ꞥnua -mü. 'Tɔ bhë -a -gen tɔɔ mɛ 'ö- -yö -a -bha -pë 'dhö -dhö.)

12 Yö ꞥnɛ 'a- bɔ -na ü -dhë 'zü ꞥnɛ n -de 'dhö bhë.

13 -Yö -kē n 'gü kō -yö 'to n 'piö 'nö, -dhe 'a- -bha 'wuntaasë -bha -kanso 'gü zö bhë -a -bha ü piën- kō -yaan yuö -nu kē n -dhë.

14 'Kɛɛ kē- wo 'dhö bhë 'maa- 'piö kō 'a pë -nu kē kō -yö 'kun -kē ü -we -a -bha -wun 'ka -sü 'ka. A- 'piö ꞥzian' kō bhi gia-, -yö kē ü -de 'gü -wun 'ka kō -yö kē 'wun -së 'ka 'ü- kē n -dhë. 'Maa- 'piö kō -yö kē ü 'gbee- -ta bho -sü 'ka.

15 -Yö mü kaa- Onezimë ka -kan 'kuë- 'töng kpö 'bhle -bha kō yi mɛ 'ö 'ka dho -kpen -a 'ka ka 'kuë- 'zü, 'kaan- 'to ka 'kuë- -kplawo,

16 ꞥya kē 'dhö kō zlöö ꞥnɛ 'yaa ꞥnua 'waa 'ka gbɔ; 'kɛɛ ꞥya kē kwa dheglu 'ö- -wun 'dhö kwa -gɔ 'gbee- -a 'ka. -A -wun -yö n -gɔ 'gbee-; 'kɛɛ -a -wun -kē 'gbee- ü -gɔ -sü bhë -yö -mɔa kō -yö ziö n -ma -ta, 'ö bhii kō ꞥya kē ü -gɔ ꞥnɛ ü -bha yuökëmɛ 'ö 'go mü 'ö ü dheglu 'ka kwa Dëmɛ 'gü -a 'dhö.

17 'Ö ꞥya kē ꞥnɛ ü n -sü ꞥnɛ ü 'bhamɛ 'dhö, kō -bhö ü -kɔ 'kpɔ -a -gɔ ꞥnɛ -kɔ 'ü dhö n -nia kuën bhë -a 'dhö.

18 'Ö ꞥya kē ꞥnɛ ꞥya 'wun yaa kē ü 'ka 'iin 'ö ü -bha 'pë 'dhö -a -bha, -a 'plɛ dɔ n tuö.

19 -Wo kpö mɛ 'ö ꞥnɛ, ma Pɔlö giagia, n -kɔ pin -mü; a- -pö -kē ꞥnɛ ü -bha 'pë -nu -wo Onezimë -bha, a -dho -an 'plɛ bho. ('Kɛɛ kē- wo 'dhö bhë, ü -bha -tosiadhe bhë, -a -wun -bha -tën n -ma -sü 'ö bhë, n 'ka dho -a -wun ꞥluu'.)

20 N dheglu, a -bhaa ü -dhë, -bhö 'we -a -bha kwa Dëmɛ -dhɔ ꞥkaa' 'tɔ 'gü n -gɔ; -bhö n ꞥzuö' 'dho sia- ꞥnɛ -kɔ 'ö dheglu 'ö Klito 'gü 'ö dhoë- kaa -a 'dhö.

21 -A -de, -ya -de 'a- wo ꞥnɛ, 'sëedhɛ 'a- bɔ -na ü -dhë pë -dhe ü -gɔ -sü 'ka ꞥnɛ, ü -dho -a 'gü -pë kē. -Yö n 'yaan 'ka ꞥnɛ ü -dho -a kē -dewo 'ö ꞥzië' mü.

22 'Go mü 'zü, -bhö ma wɔdhe do -pë kē 'ö tɔɔ -yö n -zo 'piö ꞥnɛ -Zlan -dho we ka

-bha □bhεa' -wo -bha kö 'aan- 'go -kanso
'gü, 'aan- nu ka 'piö 'ma.

□*Wekadhe -kaanta*

²³ Epaflasö 'ö yi -nu 'yi -kanso 'kɔɔdhö
Yesu Klito -wun 'gü 'nö bhë □ya 'we ü 'ka.

²⁴ Maakö 'dhö, Alitaakö 'dhö, Demasö
waa- Lukö -nu 'wo ma yuökëyɔɔ -nu 'ka
bhë, □wa 'we ü 'ka.

²⁵ Kö kwa Dëmε Yesu Klito -yö 'dhuë-
'kɔɔ ka -bha!

**'Sëedhε 'ö dho -Zlan -bha
mε -nu 'wo
Eblö
'ka -an 'piö 'ö □nε**

¹ Kë- wo 'kpa bhë -Zlan -yö 'wun -blεε kwa 'bhεma -nu -dhë □plëözë 'ka □bɔa' ö -wodhiölomε -nu -ta -sü 'ka; 'yö kë- wo 'dhö bhë 'sa, -yö □blεε 'dhö -kɔ □suu- 'saadhö -ta.

² Yö □ga 'ö yi -kaanta 'kwa -an 'gü □nε 'ö □ya bɔ ö Gbö 'gü 'ö □ya 'wun □blεε' -kwa -dhë 'zü bhë. -A Gbö 'ö 'dhö bhë □nε 'ö bɔ -a 'gü 'ö pë 'plε -da, 'ö- sü 'ö- -ya pë 'plε Dëmε 'ka.

³ Yö □nε 'ö -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe 'bhü 'dhö -a 'gü. Yö □nε 'ö -Zlan -bhɔa giagia 'ka, 'ö- -kɔ 'dhö pë 'plε -gɔ -a -wo 'piig-beezë bhë -a 'ka. Yö bhë □nε, □dhε 'ö □ya yën mε 'bhee- -nu -bha 'wun yaa -nu -bho -an -bha -sü -bha, 'ö -ya -sü 'ka -Zlan 'ö -ya -sü 'ka -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'saadhö -ta bhë -a -kɔ -së 'gü dhang- 'gü.

'Wun 'ö -gban Yesu Klito -bha -kë □va -Zlan -bha bɔmε -nu -ta -sü -bha

⁴ Yesu -bha -kë □bhlözë -sü 'ö □zië' -Zlan -bha bɔmε -nu -ta -sü -bha bhë, -ya -kë 'ö -Zlan -yö 'tɔ 'ö □va 'ö -ziö -an -bha -ta 'ö -nu -a -dhë.

⁵ Ka gia- -ka -dhε -ga bhë 'sa! Kë- wo bhë, -Zlan yaa- pö do ö -bha bɔmε -nu 'wo bhë -a mε do -dhë do □nεε: *Bhi □nε 'ü n Gbö 'ka, 'kan □dεε -bha, 'ma kë ü Dë 'ka.* Ka- -yö bhë □a? Yaa ö -bha bɔmε -nu 'wo bhë -a mε do -wun □blεε' -do □woë' □nεε: *Ma □nε 'a tɔɔ -a Dë, 'ö yö -de 'pö yö □nε 'ö tɔɔ n Gbö.*

⁶ 'Kεε pë 'ö -kë □zian' 'ö tɔɔ, -dhε 'ö -Zlan 'dhoë- ö Gbö do 'ö- -bha 'në -blεezë 'ka bhë -a bɔ 'kpongtaa, -ya -pö: *'Go -Zlan -bha bɔmε 'plε -wo yö wo kɔɔn 'gü -a 'dhiö -a gba -sü 'ka.*

⁷ Pë mε 'ö □bεεn' -sü 'ka □zian' -a -bha bɔmε -nu -wun 'gü 'ö tɔɔ: *-A -bha bɔmε -nu 'wo- -bha yuökēmε -nu 'ka bhë, □ya kë, -yö -an kë 'tëë -saa 'ka, 'ö- 'bhaa -nu □ya kë, 'ö- -an -kë 'siö □nε 'ka 'pö.*

⁸ 'Kεε □dhε 'ö yö ö Gbö -bha 'yö- pö: *Ü -bha □bhɔɔ' 'gɔ -gbloo bhë -yö -gban*

□toëpö 'ka, -Zlan; ü -bha -ya ü -bha -gludëdhε -pö bhë -a 'dhiö -sü bhë, ü- -kɔɔn -a -kɔɔn -kɔ kpengdhö 'ka.

⁹ Pë 'ö kpengdhö □nε 'ö- -dhɔ -yö ü -kë; 'ö 'wun yaa -dhɔ 'yaa ü kë. Pë 'ö -kë 'ö -Zlan, 'ö ü -bha -Zlan -yö ü sü 'ö □zuögludhi nu ü -dhë ü -ya -sü 'ka -dhε □bhlözë -dhε -bha 'ö bhë. -Dhε 'ö -ya -a -bha bhë, -yö □bhlözë 'ö □zië' -a -dhε mε 'ö ü 'bha -nu -ya -a -bha bhë -a -ta.

¹⁰ 'Yö- pö 'zü: *Bhi □nε, n Dëmε, 'ö 'töng züdüyi 'ka, 'ü 'kpongtaadhε -kë; 'ö 'ü dhang- -pë -kë ü -kɔ 'ka.*

¹¹ Pë -nu 'wo bhë -an 'gü -dhö □siö 'töüdhö; *'kεε bhi -zë ü -dhö to 'dhö. Pë -nu 'wo bhë -wo -dho kë zii □nε sɔ -nu 'dhö;*

¹² ü -dho -an kpö kë □nε mε -sɔ kpö -kë, 'ö- mε 'ö □ya kë zii 'ü- bho mü 'ü- -dëü yö -a piën- □nε mε -sɔ -kë wo -bha. *'Kεε bhi -zë, -kɔ do 'ü- 'ka bhë □nε 'ü dhö toë 'pö; ü 'ka 'dho kë zii 'gbεεdhö.*

¹³ -A -ga 'ka- wo bhë -Zlan -bha bɔmε -nu 'wo bhë -a dözë 'ö -Zlan □yaa- pö -a -dhë do: *-Ya n -kɔ -së 'gü, -yö 'dho -yö yöë yi 'a dho ü yaagümε -nu kaa ü -bha -taa -an -ta -pë 'ka -a -bha -ε?*

¹⁴ □Ya kë 'dhö kö bɔmε -nu 'wo bhë, -wo -zuu -nu □suu- -sëözë 'ka 'ö □ya kë 'wo yuö -nu -kë -Zlan -dhë; 'ö -Zlan -yö -an bɔ kö mε -nu 'ö dhasü dho kë -an -gɔ bhë, -waan nu -an -dhë.

2

'Wun 'ö -gban dhasü 'gblüünzë bhë -a -bha

¹ -A -wun 'gü □nε 'ö 'wun giagia ('ö -gban Yesu Klito -bha) 'ö 'kwa- ma bhë, 'ö 'kwa dho to -klu -sü 'ka -a -bha genngdhö, -yö kë 'dhö kö □kun 'ö 'kwa dho dho -an 'ka □gbiin kö 'kwaan- -da □dhong -zian -ta;

² Ö tɔɔ tɔng do -wo 'ö -Zlan -bha bɔmε -nu -wo nuë yi bhë -a 'ka (Moizö □dhia kö -ya do Izlaelö -mε -nu -dhë) bhë, -a 'gü -wun -yö -kë; 'ö tɔɔ mε 'ö yaa- -ya 'ti kë 'iin 'ö yaa 'wun ma -a -ta, -a 'klo -yö -bhɔ.

³ □εε, 'ö □ya kë 'dhö, 'klobhɔdhe 'ö bhë kwa -dho dha -a -gɔ -kɔklë 'kεε kö dhasü □va 'ö bhë 'kwa- -wun 'sü -kɔ □taa □εε? 'Kεε kö ka gia- -yö ka 'yaan □nε 'wun 'ö -gban -a -bha bhë, kwa Dëmε gia- -de -ya

-blɛɛ -blɛɛzë 'ka. Ö mɛ -nu 'wo- ma 'wo-
bha -kë □bhlɛzë -sü -zɔn kwa -dhë.

⁴ 'Kɛɛ kɛ- wo 'dhö bhë, kö -Zlan -yö 'wun
bhë -a -bha -kë 'wun gia- 'ka -sü 'gü -pë kɛ
-na □duakɛpë -nu, -dhidhaapë -nu waa-
'wun 'gblüünzë □plëezë kɛ -sü 'ka. Yö do
bhë 'zü 'ö -Zuu 'slööslö -bha gbaɔ -nu -glu
mɛ -nu 'wo- -wun -dhe 'wun gia- -an 'ka
□nɛ -kɔ 'ö -dhi -a 'ka -a -dhë -a 'dhö.

⁵ 'Kɛɛ kɛ- wo 'dhö bhë, -yö kɛ ka 'yaan
□nɛ -dhekpɔɔ □dhia 'yi- -wun □blɛɛ' -na
bhë, -Zlan yaa ö -bha bɔmɛ -nu -ya -a -gɔ
'dhiö -mɛ 'ka; (Yesu Klito □nɛ 'ö -yadhe
bhë -a -bha).

⁶ Pë 'ö □bɛɛn' -sü 'ka □zian' 'wun bhë
-a -wun 'gü -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö:
'Aa, (n Dë -Zlan), mɛbheedhe -yö -kë -më 'ka
'yö ü -zo -yö -büö -a 'ka ɛ? 'Tin mɛbheedhe
'kpaan -yö -kë -më 'ka 'yö ü -ya -a -wun
□zɔnng' -ta -ɛ?

⁷ 'Bha- -gɔ □yɔɔ' 'töng 'dɛdɛ 'ka ü
-bha bɔmɛ -nu □löö; 'bha 'tɔbhɔdhe waa-
□bhlɛyadhe nu -a -dhë -gludɛdhe -kwa.

⁸ 'Bha pë 'plɛɛn -lo -a -kɔ □löö. □Waa-
pö -Zlan □ya pë 'plɛ -lo -a -kɔ □löö, kö pë
'plɛ giagia □nɛ 'wo -we -a 'ka; pë do 'yaa
'dhö kö -yaan 'kun -kë -a -kɔ □löö -sü 'ka.
□ɛɛ, 'kɛɛ kɛ- wo 'dhö bhë 'sa, dɔ 'ö 'kwa-
wo □nɛ pë 'plɛ -bha -kë -a -kɔ □löö -sü 'ö
bhë yaa kɛ -dhö □kun kwa 'yaan 'ka.

⁹ 'Kɛɛ pë do 'ö kwa 'yaan 'ö tɔɔ 'töng 'ö
Yesu -yö □kaa' 'kpongtaa zö bhë -Zlan -ya
-kë 'tee 'ö dho -dewo 'ö- -kë ö -bha bɔmɛ
-nu □löö, 'ö- 'yɛnng -yö bhɔ, 'ö ga. -Zlan
-ya -kë 'dhö ö -bha 'glusë 'gü kö -yaan ga
mɛ 'plɛ -wun 'gü. Dɔ 'ö 'kwa- wo zlöö 'ö
'kwa- ga -na □bhlɛzë 'ka 'ö- 'tɔ 'dhö bhɔ
-na bhë, -dhe 'ö bɔ -a -bha bhë 'ö bhë.

¹⁰ Bhii 'wun -mɔ 'kuë -sü -zë 'ö mü 'ö
tɔɔ -Zlan 'ö pë 'plɛɛn -kë 'ö pë 'plɛ 'dhö
-a kwɛɛ bhë, -yö Yesu -kë mɛ 'ö dho bɔ
'klobhɔdhe 'gü -a 'ka mɛ 'plɛɛn -wun 'gü;
'ö □dhe □ya 'go mü 'dhö, 'yö- -kë mɛ 'ö
'wun □zaa' -sü 'yaa- -bha, 'ö dhasü nu mɛ
'plɛ -dhë, kö mɛ □plëezë -waan kɛ -a -bha
'tɔbhɔdhe 'gü bhë -a 'ka.

¹¹ 'Ö tɔɔ mɛ 'ö mɛ -nu -bha □sɔɔn yaa
-nu bhɔ -an -bha waa- mɛ gia- 'wo bhë,
-an -go -a 'gü -mɛ -yö do kwa Dë 'ka. Pë
-de 'ö -kë 'ö lë- 'yaa Yesu kɛ -an -dhe ö
dheglu -sü 'ö bhë.

¹² 'Ö tɔɔ -ya -pö: (N Dë -Zlan), a -dho ü
-wun □blɛɛ' -n dhegluzë -nu -dhë. A -dho
'tan bho ü 'tɔ 'piö ü -bha mɛ -nu -dho 'kuë-
-sü ziën.

¹³ 'Yö- pö 'zü: A -dho n -zo yö -Zlan -bha.
'Yö -dhe 'bhaa 'gü 'zü, 'yö- pö: Ma □ga 'ö
yië- 'në -nu 'ö -Zlan -ya nu n -dhë 'yi -ya
□nɛ.

¹⁴ □Dhe 'ö -kë □nɛ mɛ -nu 'ö Yesu -yö
-an -dhe -Zlan -bha 'në -nu bhë, -wo
-kë mɛbheedhe 'ka bhë, 'ö ö -de -kë
mɛbheedhe 'ka □nɛ -an 'dhö, -yö kɛ 'dhö
kö -yaan bɔ ga -sü -ta kö mɛ 'ö ga -bha
'piigbeedhe 'dhoë- -gɔ bhë -yaan 'gü □siö'-
Mɛ bhë tɔɔ dü;

¹⁵ 'iin kö mɛ -nu 'wo -kë wo -bha
-tosiadhe 'gü □nɛ mɛ- -kë □nuadhe 'gü -an
-bha -suö ga -dhë -sü -wun 'gü bhë -yaan
kɛ -an dha -kɔ 'ka 'pö.

¹⁶ 'Ö tɔɔ yaa kɛ □nɛ mɛ 'wo -Zlan -bha
bɔmɛ -nu 'ka bhë □nɛ 'yö nu -an -dhë;
'kɛɛ pë 'a- dɔ 'ö tɔɔ -yö -nu □zian' mɛ 'wo
Ablaamö □suu'- -ta -nu 'ka bhë -an -bha
nu 'ka.

¹⁷ Kë -dewo 'dhö bhë poo, -ya -bha kö
-yö bhɔ ö dhegluzë -nu -bha pë 'plɛ 'ka kö
-yaan kɛ slabhome □va 'ö mɛ 'yena yö 'iin
'ö -to -wo 'gü -sü zë 'ka -a 'ka, ö -bha yuö
-kë -Zlan -dhë -sü 'gü, kö -yaan ziö mɛ -nu
-bha □sɔɔn yaa -nu -ta;

¹⁸ bhii 'ö tɔɔ -yö -bɔ 'güdandhe 'gü 'ö-
'klo -yö bhɔ 'pö; □ya kɛ 'dhö kö -yö -mɔ -a
-bha kö -yö nu mɛ -nu 'ö 'güdandhe 'dhö
nu -na -an -ta bhë -an -dhë.

3

*Klito 'ö -Zlan Gbö 'ka bhë -a -dɔdhe □yö
□va 'ö □zië' Moizö -ta*

¹ 'Wun 'ö -gban Yesu -bha 'a 'go -na -a
□blɛɛ' □dhia bhë -an -bha -kë 'dhö -sü
-wun 'gü, n dhegluzë -nu 'ö 'ka Yesu -wun
-dhe 'wun gia- -mɛ -nu 'ka, ka 'ö 'ka 'we
-Zlan -bha □dhɔɔ -wo -bha bhë, Yesu 'ö-
bɔ kwa -bha slabhome □va 'ka, 'kwa kwa
-zo yö -a -bha 'ö 'kwa- -wun □blɛɛ' -na bhë,
-ka ka 'yan kɛ -a -bha!

² Yö □ga 'ö kɛ- wo 'dhö 'pö bhë 'sa, yuö 'ö
-Zlan -ya -wun tɛn -a -bha bhë yaa -kɔ -a
'ka 'iin yaa 'kun -a 'ka □nɛ -kɔ do 'ö Moizö
-yö ö -bha yuö -nu □kaa' -Zlan -bha mɛ -nu
ziën bhë -a 'dhö bhë.

3 -Kɔ do 'ö 'kɔdɔmɛ 'dhoë- 'ka □va 'ö □zië' 'kɔ 'ö- dɔ -a -ta bhë □nɛ 'ö Yesu 'dhoë- 'ka □bhlëzë 'ö □zië' Moizö 'ö -Zlan -bha 'kɔ 'ö- dɔ bhë 'ö- 'gü -mɛ do 'ka bhë -a -ta.

4 -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ 'kɔ 'ö -dhö, kö mɛ □nɛ 'ö- dɔ; kö kɛ- wo 'dhö bhë 'sa, -Zlan □nɛ 'ö pë 'plɛ -da.

5 Moizö -bha 'ka -yö -to ö -wo 'gü -Zlan -gɔ kɔɔ -dhe 'saadhö 'gü; -yö -kë yuökëmɛ 'ö □ya kɛ 'ö -Zlan -yö -bɔ -a 'gü 'ö 'wun -nu 'ö dhoë- kɛ 'ö- □blɛɛ ö -bha mɛ -nu -dhë -a 'ka.

6 'Kɛɛ Klito -bha 'to 'ö- wo ö -wo 'gü bhë, -ya -wo 'dhö -a -bha -kë -Zlan Gbö 'ö -ya -sü 'ka ö Dë -bha 'kɔ □kɔɔnmɛ 'ka bhë -a -wun 'gü; 'yö kwa □nɛ 'kwa tɔɔ 'kɔ 'ö 'dhö bhë. -Yö -dho kɛ kwa -bha -kë 'gɔugɔ -gɛn 'ka, 'kɛɛ kö □ya kɛ □nɛ 'kwa 'to -gban -sü 'ka gɛnngdhö 'iin 'kwa kwa -zo yö pë 'ö kwa 'yan 'dhö -a -gɔ bhë -a -bha 'dhö.

'Tɛɛpadhe 'ö -ya -sü 'ka -Zlan -bha mɛ -nu -gɔ

7 (□Dhe 'ö -kë □nɛ Klito -yö □va Moizö -ta bhë kö -kɔ do 'ö 'ka 'wun maa Moizö -ta bhë), □ya kɛ □nɛ 'ka -Zlan -wo ma □dɛɛ, □nɛ -kɔ 'ö -Zuu 'slööslö -ya pöë bhë -a 'dhö,

8 kö □kun 'ö ka 'too -yö -kë 'gbee- □nɛ -kɔ 'ö ka 'bhɛma -nu -wo dɔ -a 'ka n -gɔ 'yënnng 'kpa 'ö 'wo n 'gü dan -a 'ka 'yënnng □taa bhë -a 'dhö.

9 'Ö tɔɔ yi bhë -a 'ka, ka 'bhɛma -nu -wo -kë n 'gü dan □dhia n □woo' □mɛɛ' -sü 'ka; 'kɛɛ kö kɛ- wo 'dhö bhë, -an 'yan -yö -kë pë -nu 'a- -kë 'töüdhö bhë -a -bha, 'ö 'yi □kaa' 'dhö -kwe 'gɔɔ- -yiisië 'piö.

10 Pë 'ö -kë 'ö 'ma -da -naadhe 'gü mɛ -nu 'wo 'dhö bhë -an -bha 'ö bhë. 'Ö 'a- pö: -An □zuöga -yö □tun -an -da zian yaa -ta -an -zo 'ta -kɔ -nu 'gü. Ma tɔng -nu 'a- dɔ -na -këdhösü -wun 'gbloo 'piö bhë waa- dɔ □kun 'gbɛɛdhö.

11 'Yö □dhe -kë 'dhö a -da -naadhe 'gü, 'ö 'a n -wo -bhö □woë' □nɛ: 'Tɛɛpadhe 'ö n 'piö bhë, wo 'ka 'dho -da -a -dhe -bha 'gbɛɛdhö.

12 Kö n dhegluzë -nu, -kaa kɛ -së kö □kun 'ö mɛ -yö -kë ka ziën 'ö -kë □zuöyaamɛ 'ka 'iin 'ö- 'tou -yö -kë 'gbee-; 'ö mɛ bhë 'yö -kan -Zlan 'ö 'bhee- -a -bha.

13 'Kɛɛ -ka ka 'ko -nu □faan' 'më 'töng 'saadhö 'ka -dhekpaɔyi 'saadhö 'ö -po -a

'ka 'dhö -kplawo kö □kun 'ö mɛ gbe dhö to □sɔɔn yaa din 'piö 'ö □sɔɔn yaa -yö -ziö -a -gɔ 'ö to -a 'gü 'ö- □zuö' -yö -kë 'glɔɔglɔ.

14 'Ö tɔɔ kwa -dhö to Klito 'ö bhë -a 'piö 'kɛɛ kö □ya kɛ □nɛ kwa -bha -zo -yö -a -bha -sü 'ö bhë □ya 'to -gban -sü 'ka kpinngdhö □nɛ -kɔ 'ö □kaa' -a züdüyi 'ka bhë -a 'dhö.

15 Pë 'ö □bɛɛn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëédhe 'gü -ya -pö: □Ya kɛ □nɛ 'ka -Zlan -wo ma □dɛɛ, kö □kun 'ö ka 'tou -yö -kë 'gbee- □nɛ -kɔ 'ö □kaa' yi 'ö 'ka dɔ -a 'ka -Zlan -gɔ 'yënnng bhë -a 'dhö.

16 'Ö bhii ka gia- -ka -dhe -ga bhë 'dhe! Dö 'kpaan 'ö dɔ -Zlan -gɔ 'yënnng kö □ya 'go -a -wo ma □dhia -a 'ke yaa kɛ mɛ -nu 'ö Moizö -yö yö -an -dhë 'dhiö 'ö 'wo go Ezitö -sɛ 'gü bhë -an 'ka ɛ?

17 Dö -nu 'ö -Zlan -yö -naadhe -kë -an -bha -kwe 'gɔɔ- -yiisië 'piö e? 'Wo tɔɔ mɛ -nu 'ö 'wo □sɔɔn yaa -kë 'ö 'wo ga 'yënnng □taa bhë.

18 -Zlan -yö ö -wo -bhö □woë' □nɛ: Wo 'ka 'dho -da ma 'tɛɛpadhe -bha 'gbɛɛdhö n 'piö. □Dhe 'ka- -ga -a 'gü bhë, dö -nu 'pö -Zlan -yö -an -bha 'wun □blɛɛ bhë □ɛ? 'Wo tɔɔ mɛ -nu 'wo dɔ -a -gɔ 'yënnng.

19 Pë 'ö- -de -kë yö -mü, bhii waa 'dho -dhe bhë -a -bha gbɔ, 'wun bhë -a -dhe waa- wo 'wun gia- bhë -a -wun 'gü.

4

1 -A -kë 'dhö -sü 'gü, □dhe -kë □nɛ pë 'ö -Zlan -ya 'to go kwa -dhë 'ö -gban -ya -de 'flëë 'gü -dhe 'ö- 'piö -a -bha bhë, -a 'töng yaa ziö □kun bhë, -kwa kwa -zo kɛ kwa -de 'piö, □kun -kë 'ö mɛ -yö -kë -dhö kwa ziën 'ö -kë -tozlöömɛ 'ka.

2 'Ö tɔɔ 'wuntaɔsë 'ö bhë, 'kwa- -wun ma □nɛ -kɔ 'ö □kaa' mɛ -nu 'wo -kë 'yënnng □taa -an -gɔ bhë -a 'dhö; 'kɛɛ kɛ- wo 'dhö bhë -a -yö -a -bha -pë gbe yaa kɛ -dhö -an -bha 'ka, 'ö tɔɔ 'wun bhë -dhe 'wo- ma, -zo -yö -a -bha -sü yaa kɛ -an -gɔ kö -waan 'dho wo □zuö' 'dhi po -a -gɔ.

3 -Zlan -ya -pö: A -da -naadhe 'gü; 'yö -dhe -kë 'dhö 'a n -wo -bhö □nɛ wo 'ka 'dho -da 'gbɛɛdhö 'tɛɛpadhe 'ö n 'piö bhë -a -bha. 'Tɛɛpadhe 'ö -Zlan -yö 'wun -gban -a -bha 'ö- □blɛɛ bhë, kwa 'ö 'kwa- -wun -dhe 'wun gia- bhë, kwa -dho -da -a 'gü; 'kɛɛ kɛ- wo 'dhö bhë, 'wun bhë -ya □blɛɛ 'dhö kö

□ya yën ö -bha yuö -nu -bha 'kpongtaadhe züdüyi 'ka.

4 -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ -Zlan -bha 'sëédhe □βεεν' -yan 'bhaa -yö 'wun -gban -dhekpaoyi kē 'slaple -naa -bha, 'ö- pö: □Dhe □ya kē 'dhö, 'yö -Zlan -yö ö 'tεε pa -a -dhekpaoyi 'slaple -naa 'ka, kö □ya yën yuö -nu bhë -an 'ple kē -sü -bha.

5 Pë do bhë 'ö -Zlan -yö 'wun -gban -a -bha 'zü 'ö- pö: Wo 'ka 'dhö -da 'tεεpadhe 'ö n 'piö bhë -a -bha.

6 Me -nu 'wo -kē me -blεεzë -nu 'ka 'ö 'wuntaosë bhë 'wo- ma bhë, waa -da 'tεεpadhe bhë -a -bha 'ö tɔɔ waa- -wun -dhe 'wun gia-; 'kεε kē- wo 'dhö bhë, do 'kwa- wo □dεε □ne me- -mɔ -a -bha -yö -da mü.

7 Pë 'ö -kē 'ö -Zlan -yö □dεε -yi -dëü 'bhaa -kē 'ö bhë. 'Yö -dhe 'ö 'töng □plëezë □ya ziö, 'yö -bɔ Davidö -ta 'dhiö □zian', 'ö- 'wun □blεε □ne -kɔ 'ö 'sëédhe 'ö □ne 'ö- □βεεν' -yan 'bhaa -ya pöë bhë -a 'dhö □ne: □Ya kē □ne 'ka -Zlan -wo ma □dεε, kö □kun 'ö ka 'too -yö -kē 'gbee-!

8 'Wun bhë -yö -kē 'dhö 'püë- wo 'kεε Zozue ('ö yö Izlaelö -me -nu -dhë 'dhiö Moizö pin □taa bhë) □ya kē □ne -ya -kē 'ö 'tεε pa -sü bhë 'ö -kē -an -gɔ -bezë, kö -Zlan 'ka 'dho 'wun -gban yi gbe 'bhaa -bha -yaan □blεε' -zü.

9 -A -kē 'dhö -sü 'gü, 'tεεpasü 'ö -kē □ne -Zlan -bha ö 'tεε pa 'ö- wo -dhekpaoyi 'slaple -naa 'ka -a 'dhö bhë, -yö me -nu 'ö 'wo -Zlan -bha me -nu 'ka -an -bha 'ka.

10 'Ö tɔɔ me 'ö -da 'tεεpadhe 'ö -Zlan 'piö bhë -a -bha kö yuö 'ö- -kē bhë 'ö- 'gü 'tεε pa □ne -kɔ do 'ö -Zlan -ya □kaa' ö -bha 'ka bhë -a 'dhö bhë.

11 □Ya kē 'dhö, kö -kwa kwa 'gü dɔ 'gbee- kö 'tεεpadhe 'ö bhë 'kwa -da -a 'gü; kö □kun 'ö me gbe -yö -kē kwa ziën 'ö ö -de -püö □gɔügbeedhe 'gü □ne -kɔ 'ö me -nu 'wo -kē 'yënnng □taa 'kpa 'wo- □kaa' 'ö waa -da 'tεεpadhe bhë -a 'gü gbo bhë -an 'dhö.

12 -Zlan -wo 'ö 'ka- -ga -na bhë -yö 'bhee-, 'ö 'wun 'ple -bɔa -ta 'ka. -A -bha -kē 'dhiözë -sü -de 'ö bhë, -yö -ziö -dhaa 'ö- 'dhiö 'dhö zian □ple 'ka -a -ta. -A -bha -kē 'dhö -sü -wun 'gü, -yö -mɔa 'ö dho -dewo me bheedhe 'gü, -dhe 'ö me nii waa- me -zuu 'ö -an -naa 'ka bhë -a -bha. -Kɔ do

bhë 'ö -mɔa 'pö 'ö -da me bun 'gü kö -dhe 'ö me ga -nu -yö 'ko tuö -dhe waa- me 'yon -an -naa 'ka bhë, -yö -da -a -bha mü. Pë 'ö □ya kē 'ö me -ya -yö 'ko 'dhiö -kē ö □zuö' 'piö □ne pë □ne a- 'piö kö 'a- kē 'iin me -zo -ta -a 'gü -wun -nu bhë, -yö -dhe -yö -an 'ple 'gü 'ö -an 'piö -ga; 'ö □ya kē 'ö yö -an -bha.

13 Pë 'bhle 'ö dho kē -bin -sü 'ka -Zlan -gɔ 'yaa 'dhö. Pë 'kö -Zlan -da -pë 'ka, -yö plaan 'ö 'dhe 'dhö -go -a -ta -sü 'ka, -a 'yan 'dhiö; -Zlan 'ö bhë □ne 'ö 'kwa dho pë 'ple -gen bho -a -dhë.

Yesu Klito -bha -kē □ya -sü 'ö -ziö -a 'ka slabhome -gɔme 'wo -kē -dhikuédhe zii 'gü -an -ta -sü

14 -A -kē 'dhö -sü 'gü, □dhe 'ö -kē □ne Yesu 'ö -Zlan Gbö 'ka, 'ö kwa -bha slabhome □va 'ka 'ö □ya bɔ 'wun 'ple 'gü □ya -da -Zlan wö 'dhiö bhë, yö 'ö -zo -yö -a -bha -sü 'ö 'kwa- -wun □blεε' -na 'ö kwa -gɔ bhë, -kwa kwa 'gü dɔ 'gbee- kö 'kwa 'to -klu -sü 'ka -a -bha.

15 Slabhome 'ö kwa -gɔ bhë 'yaa slabhome 'ö- -kɔ -yö kun kwa 'yena yö -sü 'ka -yaan 'kun -nu kwa -dhë -sü 'ka -a 'ka kwa -bha -kē 'tëëtë -sü 'gü; yö 'ö bhë, -a 'gü -yö -dan 'ö bɔ 'wun 'gbee- 'gü □ne -kɔ 'ö □kaa' kwa -gɔ -a 'dhö; 'kεε kē- wo 'dhö bhë, yaa -püö □sɔɔn yaa 'gü.

16 □Dhe 'ö -kē □ne kwa -bha slabhome □va -yö -dhö Yesu 'ka bhë kö -kwa bɔ -a -ta, 'kwa □yɔɔn -zo -gban -sü 'ka -Zlan -bha 'tobhɔdhe kédhe 'ö □tun □ya -sü 'ka -a -bha 'glusë 'gü bhë -a -bha, kö 'kwaan- kē -a -bha kwa 'yena yö -sü 'gü 'iin kö -a -kɔ -së -bha -to kwa 'piö -sü -yaan kē kwa 'yaan yi 'gbee- -nu 'gü.

5

1 'Ö bhii me 'oo me 'kö -Zlan -ya -ya slabhome □va 'ka ö -gɔ kɔɔ bhë, -ya -ya 'dhö kö -yö me -nu 'wo bhë -an -bha 'wun -nu -lo ö -ta 'iin kö -yö -an -bha sla- -nu bho -an -bha □sɔɔn yaa -nu -wun 'gü.

2 'Yö □dhe -kē □ne yö -de 'pö, -kē 'tëëtë -sü 'ö bhë -yö -bɔ -a 'gü 'pö bhë, -a -wun 'gü □ne 'ö me -nu 'ö 'waa pë gbe dɔ 'ö 'wo -püö -na □sɔɔn yaa 'gü bhë 'ö -mɔ -a -bha kö pë -nu 'ö kē -na -an 'ka bhë 'ö- -gen ma (kö 'yaan- kē 'lëälë -an 'ka),

³ 'iin yö do bhë 'zü, □dhe -kë □ne yö -de 'pö -yö 'tëetë bhë, -a □dua' -mü kö -yö slabho yö -de gia- ö -bha □söön yaa -nu -wun 'gü; 'ö □ya 'go mü zlöö 'ö- bho 'pö -Zlan -bha me -nu 'wo bhë -an -bha □söön yaa -nu -wun 'gü.

⁴ Me gbe 'yaa -kë slabhome □va 'ka -sü □bhlë -ya ö -de -bha -a 'ke yaa kë -Zlan -bha me □dhöo kë -sü 'ka □ne -ko 'ö □kaa' Aalon -bha 'ka -a 'dhö.

⁵ Pë do bhë 'ö- 'ka Klito -bha 'ka. 'Ö töo yaa -kë slabhome □va 'ka -sü 'töbhödhe nu ö -de -dhë. Me 'ö- nu -a -dhë 'ö töo -Zlan 'ö- pö -a -dhë: *Ü n Gbö 'ka, 'ma kë ü Dë 'ka □dεε.*

⁶ 'Yö 'sëedhe □been' -yan do 'bhaa 'gü 'zü, 'yö- pö: *Ü -dho to slabhome 'ka □toëpö 'ka □ne zian 'ö Mesisedekö -yö □kaa' 'töbhösüzë 'ka bhë -a 'dhö.*

⁷ Yesu bhë □ne 'ö 'töng 'ö □kaa' 'kpong-
taa zö ö me bheedhe 'gü, 'ö □bhea 'gbo 'ka -Zlan 'ö -ko -mo 'wuën- -sü -yö -kë -a -go kö -yaan -a dha ga -go bhë -a -dhë. 'Yö ö 'to -kë Yesu -wo -bha, -a -bha 'wun -ma -a -ta -sü -wun 'gü.

⁸ Yesu 'ö bhë yaa zë ö -bha -kë -Zlan Gbö 'ka -sü -wun -dhë, 'kεε 'wun 'gbee- -nu 'ö bo -an 'gü bhë, -yö -bo -an 'gü 'ö 'wun -ma ö Dë -ta -sü □daan.

⁹ □Dhe 'ö □ya yën 'wun 'gbee- bhë -bo -a 'gü -sü -bha 'dhö, 'ö -Zlan □yaa- 'wun do □ne -yö kpengdhö, 'wun gbe 'yaa- -bha, 'yö- sü 'ö- -ya -këdhösü 'yaa yën bhë, me 'wo wo -go dho -a -dhë sia- bhë, -a -nu -an -dhë -me 'ka.

¹⁰ 'Yö -Zlan -ya sü 'zü 'yö- -ya slabhome □va 'ka □ne Mesisedekö 'dhö.

-Zo -kë -de 'piö -sü 'ö -dhö -zo -yö Yesu -bha -sü 'gü

¹¹ 'Wun 'ö -gban Klito -bha -kë slabhome □va 'ka -sü -bha bhë, yi -dho -mo -a -bha -be 'yi 'wun -nu -gban -a -bha □va 'yi- □blεε ka -dhë; 'kεε yö □ga 'ö kë- wo 'dhö bhë 'sa, 'ö- 'bhaa -nu 'dhö mü 'ö -an -genmadhe dho kë 'gbee- ka -go 'ö bhii ka -dho -a sü -ko 'yan □taa 'ka.

¹² -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö töo zian 'ka-
ta bhë -a -dhe □ya □glöo 'ö 'ka- -ta. Ka 'ö do 'kwa- wo □ne 'ö 'ka 'dhö kë -bezë me □daan' -me -nu 'ka bhë, yö □ga 'ö ka □tun -ya -sü 'ka kö -wo ka □daan' -pë -nu 'ö 'wo

pë -blεεzë 'ka -Zlan -bha zian -ta -an 'ka bhë. Pë 'ö dhö kë ka -go □ne -bhöpë 'gbee-
'dhö bhë yö □ga 'kaa- -bhö 'ö 'ka □tun 'yon 'yi mü bhë.

¹³ Pë 'ö mü 'ö töo me 'ö □tun 'yon 'yi mü kö yaa bo 'wun -nu 'gü □va □kun kö -yaan 'dhö -a yaa do 'iin -a kpengdhö do, bhii kö -yö □tun 'në 'ka.

¹⁴ 'Kεε kö -bhöpë 'gbee- 'ö bhë -yö me -nu 'ö □wa kë me ziizii -nu 'ka, 'ö □wa bo 'wun -nu 'gü, 'ö 'wo -dhe yö 'wun 'gü -dhe do, ('ö 'wo pë -nu -bho 'kou kë -dhe do) -an -bha 'ka.

6

¹ -A -kë 'dhö -sü 'gü, pë 'kwa dho -a kë □zian' zlöö 'ö töo 'kwa kwa □kwa- 'wun -dhe me 'wo 'wun züdodhe 'ka Klito -bha zian -ta bhë -an -zü 'kwa kwa- 'dho wo kwa 'dhiö, kö pë me 'ö -kë me 'wo me ziizii 'ka Klito -bha zian -ta -an -bhöpë 'ka bhë 'kwa- -bhö. Kwa 'ka 'dho ye 'zü -dëüwo kö 'kwaan- pö -ka 'kan 'wun -nu 'ö -an -yö -a -bha -pë gbe 'yaa 'dhö bhë -an -bha kö 'ka -Zlan -wo -dhe 'wun gia-;

² 'iin kö me □daan' -wo -nu 'wo -gban -bo yiö -sü -bha -nu, -an me -nu 'wo -kë, -ko 'wo- kpa -na me -ta □bhea' -sü 'ka bhë -nu, 'wun 'ö -gban game -nu -bha -go ga 'gü -sü waa- -Zlan -bha za 'ö dho kan, kö me 'ö -dhö -a -bha -dodhe 'ö dhö kë □toëpö 'ka 'wo bhë -nu, kwa 'ka 'dho bho kwa züë 'kwaan- nu -an -ta 'zü.

³ -Kwa 'dho kwa 'dhiö □zian! Pë 'kwa dho -a kë 'ö bhë kö -Zlan □ya 'we -a -bha kwa -go.

⁴ -A -kë 'dhö -sü 'gü, me -nu 'ö -an 'yan 'dhi □ya 'po 'saadhö 'ö pë -nu 'wo -gban -Zlan -bha gbao bhë -a -bha, 'ö □wa kë -a 'gü -me 'ka do -Zuu 'slööslö 'ö go dhang-
'gü -a 'gü bhë,

⁵ wo 'ö -Zlan -wo bhë □waa- do □ne -yö pë -së 'ka, 'ö pë -nu 'ö 'piigbeedhe 'dhö -an -go 'ö 'wo dho nu bhë 'ö □waa- 'piö -ga bhë,

⁶ □ya kë □ne □wa wo -ta yö -zo yö -sü -bha, -an □luu' -dhe gbe 'ka 'dho kë -dhö gbo 'zü -dëüwo -waan 'go 'wun yaa 'gü. 'Ö töo -a -kë 'dhö -sü 'gü kö -Zlan Gbö 'ö bhë, -a do □ne 'wo- wo -na 'zü -gaatalü -bha bhë; -a □bhlë □siö □ne 'wo- wo -na me 'plε wö 'dhiö bhë.

7 -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ Yesu -wun -dhe 'wun gia- -sü bhë -yö -kë □ne pë ta 'kwa- wo -na bhë -a 'dhö. □Ya kë □ne □wa pë ta, 'ö dha □ya ban -a -ta piindhö, kö pë 'wo- ta bhë -yö dhi ö tame -gɔ, kö □ya kë -a 'yaan □ne 'se bhë, 'se -së 'ö -Zlan -bha 'dhuë- 'dhö -a -ta yö -mü.

8 □Ya kë □ne 'se bhë □ya kë 'ginng -nu, □blëë' -kɔɔzë -nu -bhö -a -ta -dhe 'ka, kö -a -yö -a -bha -pë gbε 'yaa 'dhö □ne bhë; -Zlan -bha 'dhangga -ya -a 'ka -sü 'yaa 'ma □gbiin gbɔ 'iin kö -yaan 'siö -da -a 'gü.

9 'Kö -kë □ne yi 'wun -nu -blεε □ne -kɔ bhë -a 'dhö, -yö yi 'yaan 'püë- wo □ne ka 'ta 'sü -kɔ 'ö bhë □yö -së; -yö dhasü 'gbloo 'piö.

10 'Ö tɔɔ -Zlan 'yaa mε 'wo dho -a pö 'yaa kpengdhö -a 'ka. Pë -nu 'ka- kë -na bhë, -a -zlö 'ka 'dho trö -a -bha; 'iin yaa kë □ne -a -zlö -dho trö ka -bha -a -dhö -kë -a 'ka -sü 'ö -kë yuö -nu 'ka □tun -dewo -a kë dhegluzë -nu 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu 'ka -an -dhë bhë -a 'ka.

11 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, yi- dhö □kaa' kö mε 'ö -dhö, yuö -nu kë -faan do 'ö -kë -a -gɔ -a züɔyi 'ka bhë, -yö 'dho -a 'ka 'dhiö; -yö kë 'dhö kö pë 'ö ka 'yan 'dho -a -gɔ bhë, -a -de -yö kë ö 'plε 'ka.

12 'Ö tɔɔ 'yiëë- 'piö kö 'ka kë 'fiasü; yi- 'piö □zian' kö pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go kwa -dhë -to mε -gɔ -pë 'ka bhë, mε 'ö 'wo -ya -sü 'ka- -gɔ □zuösaadhε 'ka, -zo -yö -a -bha -sü giagia 'ka bhë, 'ka -an kë ka -bha 'wun □zuan' 'ka kö pë gia- 'ö bhë 'kaan- ka -bha yö.

Pë 'ö -Zlan □yaa- 'tɔ go kö -yö -dhö -a -de kë

13 Kë- wo 'kpa bhë, -Zlan -yö pë 'tɔ -go Ablaamö -dhë; 'yö kë- wo 'dhö bhë 'sa, 'yö- kë -wo -bhö -sü 'ka; 'kεε □dhe -kë □ne mε 'ö dho kë □va -yaan ziö yö -Zlan -mε ö -ta yaa kë -dhö kö pë 'ö- 'tɔ go bhë -yaan -a 'gü -wo -bhö -a 'tɔ 'gü bhë, 'yö- -bhö ö -de 'tɔ 'gü 'ö- pö:

14 A- -blεε ü -dhë giagia 'ka □ne a -dho 'dhuë- kɔɔ ü -bha, 'a dho ü □suu'- -ta □bhεε.

15 □Dhe 'ö -Zlan -ya pö -a -dhë 'dhö, Ablaamö -yö ö □zuö' -kë -saa 'ö -ya pë 'ö

-Zlan -ya 'tɔ go -a -dhë bhë -a -gɔ. 'Yö pë 'ö 'dhö bhë, 'ö- -de -yö -kë -a -dhë.

16 Mε 'bhee- -nu 'ka -an -ga -na bhë, □ya kë □ne □wa wo -wo -bhö, kö -wa -bhö mε 'ö □va -an -bha -a 'tɔ 'gü kö -yaan -zɔn □ne pë 'wo- pö -na bhë 'yaa □troo' □kaa' -pë 'ka, -yö kë 'dhö kö za -yaan 'go 'wun 'ö 'wo -wo -bhö -a -wun 'gü bhë -a 'gü.

17 'Kεε kö -Zlan -bha 'ka, -wo bhë -a -bhö -sü 'ka, -ya -kë 'dhö kö -yaan -zɔn mε -nu 'ö pë 'tɔ go -an -dhë bhë -an -dhë □ne 'yaa -lö ö -wo -zü 'gbεεdhö; -a -wun 'gü □ne pë 'tɔ 'go -wo 'ö- -kë bhë, 'ö- -gen -gbaan -yö -kë -wo 'ö- -bhö bhë -a 'ka.

18 'Kεε kö kwa -dhe -ga 'wun bhë -a 'gü -së 'ka, kwa dɔ -sü 'ka këwun -gɔ □plε 'ö -ziö -a -ta -dhe 'yaa 'dhö, 'ö -kë pë 'tɔ 'go -pë waa- -wo -bhö -a 'gü -wun 'ka -an ziën. 'Wun -nu 'wo 'dhö 'ö -Zlan □ya -mɔ -an kë -sü 'gü 'dhö bhë, -a këdhε 'yaa -dhö kö -yö -an □dhië' -kwaa, bhii 'ö tɔɔ -yö -Zlan 'ö 'yaa □sua kë -a 'ka. Mε 'ö 'kwa kwa -ya -dhe yö -a 'sɔɔ bhë, kwa □faan' 'më -gen kun bhë □a; □ya kë 'dhö, -më 'kwa -ya -a -gɔ 'ö pë 'ö kwa 'yan 'dhö -a -gɔ bhë 'ö 'kwaa 'tɔ -klu -sü 'ka -a -bha bhë □εε?

19 Pë 'ö kwa 'yan 'dhö -a -gɔ bhë, -yö kwa -gɔ □ne -piö kpö 'ö □bhüö' 'dhö -a -bha 'ö □ya kë 'yitagögümε 'dhoë- □zuö' -na 'yi □löö kö □wa □gbaannu -yö kë 'dhö kö -waan 'tɔ pin □taa genngdhö 'tëë 'gbee- nu -gɔ bhë -a 'dhö. -Zo -yö -a -bha -pë giagia 'ö- -gen -gban -a -ta -pë 'dhö 'gbee- yö -mü. -A -dee sɔ 'ö -klu -sü 'ka 'kɔ 'dhiö -Zlan -gɔ kɔɔ bhë -yö -bɔ -a 'gü, 'yö dho slabhodhe 'slööslö bhë -a -bha.

20 -Dhe -de bhë □ne 'ö Yesu -yö -da -a -bha kwa 'dhiö kwa -wun 'gü; 'yö □ya kë slabhomε □va 'ka □toëpö 'ka □ne Mesisedekö 'dhö.

7

'Wun 'ö -gban Mesisedekö -bha

1 Mesisedekö 'ö bhë -yö kë -gludë 'ka Salemë; 'kεε -yö -kë 'pö -Zlan 'ö -ziö pë 'plε -ta bhë -a -bha slabhomε 'ka. Kë- wo 'kpa bhë, □ya kë □ne Ablaamö -yö 'go -na -glu 'piö -to -a 'gbee- -sü 'ka -gludë -nu -ta, Mesisedekö -yö -dho -a -gɔ zian- 'yö 'dhuë- kɔɔ -a -bha.

2 Yö □ne 'ö Ablaamö -yö ö -gɔ -pë -nu 'gü -kan 'gü 'gɔɔ- do -naa 'wo- -dhe dimë bhë -a bho -a -dhë. □Waa- pö Mesisedekö, kö -wa -pö -gludë 'ö kpengdhö, yö 'ö 'dhö bhë, 'ö -kë -gludë 'ka Salemë; □waa- pö 'dhö 'pö kö -wa -pö □zuöyagluu -gludë.

3 Kë- wo bhë, Mesisedekö dë waa- dhe 'iin -a □suu'- -ta -mε 'ö dho kë -dhö kö mε -nu -waan pö 'wo kë -na -de, yi -an -do waa kë -dhö. -A bho -kɔ -nu, -a bho -dhe -nu waa- -a -bha ga -sü -nu -an -wun yaa bɔ mε 'dhi do kö -waan pö -yö -kë □nëdhö, yi- -dɔ, yaa kë -dhö. -A -bha sla- bho -yuö -yö -kë □ne -Zlan Gbö -bha 'dhö; 'ö bhii -yö slabhome 'ka 'dhö □toëpö 'ka.

4 Ka gia-, -ka -dhe -ga bhë! □Waa- pö Ablaamö 'ö kwa 'bhema □vava -nu 'wo bhë -a mε do 'ka, pë 'saadhö 'ö -kë -a yö □dhia -glu -nu 'piö -ya 'gü -kan 'gü 'gɔɔ- do -naa -bho mε bhë -a -dhë, kö mε bhë -yö □va giagia 'ka.

5 Levi 'ö -kë Ablaamö □suu'- -ta 'ka bhë, -yö -de 'pö -a □suu'- -ta -nu 'wo bhë, -an mε -nu 'wo slabhome -nu 'ka, -yö □been' -sü 'ka tong 'sëedhe 'gü □ne -an □dua' -mü kö 'següme -nu -wo wo -gɔ -pë -nu 'saadhö 'gü -kan 'gü 'gɔɔ- do -naa bho -an -dhë. 'Següme -nu 'wo bhë 'wo tɔɔ -an dhegluzë -nu 'kεε kö wo 'wo 'dhö bhë -wo -go Ablaamö □suu'- -ta 'gü.

6 Kë- wo bhë, Mesisedekö yaa 'go Levi □suu'- -ta 'gü 'kεε Ablaamö -yö ö -bha pë 'gɔɔ- do -naa -bho -a -dhë, 'yö -dhe -ya, 'go mü 'yö 'dhuë- kpɔ Ablaamö 'ö -Zlan -yö pë 'tɔ go -a -dhë bhë -a -bha.

7 'Kεε kö kë- wo 'dhö bhë 'sa, 'kwa -dhe -ga -a 'gü -së 'ka, mε 'ö 'dhuë- kpɔ mε -bha bhë -yö □va 'ö 'zië' mε 'ö 'dhuë- -yö kpɔ -a -bha bhë -a -ta.

8 □Ya kë □ne 'kwa □dhië'- slabhome -nu 'wo -kë Levi □suu'- -ta -nu 'ka bhë -an 'piö □zian', kwa- yö □ne mε -nu 'wo pë 'gɔɔ- do -naa bho -na -an -dhë bhë, -wo mε -nu 'wo game 'ka -an 'ka, 'kεε kö Mesisedekö -bha 'ö bhë, mε gbe yaa- -bha ga -sü -wun ma kö -waan 'dhoë- -wun □bleε'- bhë □ne 'ö dimë -yö -bho -a -dhë □ne -kɔ 'ö □been' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -a 'dhö.

9 'Ö □ya 'go mü, 'kwa -dhe -ga 'zü kwa 'dhiö □zian', Ablaamö -yö ö -bha pë 'gɔɔ- do -naa -bho; 'kεε Levi 'ö- □suu'- -ta 'në

-nu bhë 'ö mε -nu -wo dimë bho -an -dhë bhë, yö -de gia-, -yö ö -bha -bho 'pö.

10 -A bho -kɔ 'ö bhoë bhë 'ö tɔɔ 'kö -kë □ne -a 'tong bhë -a 'ka, kö yaa bho □kun, -yö -kë 'püë- wo ö 'bhema Ablaamö 'gü 'tong 'ö Mesisedekö -yö dho -a 'ka Ablaamö -gɔ zian bhë -a 'ka. (Kö □dhe -kë □ne Ablaamö -yö ö -gɔ -pë -nu kë 'gɔɔ- do -naa -bho Mesisedekö -dhë bhë, kö Levi -de 'pö □ya ö -bha bho □ne bhë).

11 'Ö □ya kë □ne Levi waa- ö -gɔ kɔɔmε -nu Aalɔn -nu -an -bha sla- bho -sü 'ö -Zlan -dhë bhë -yö -kë □ne -kɔ 'ö -Zlan 'dhoë- 'piö kö -yö kaa -a 'dhö, kö slabhome gia- 'ö dho kë □ne Mesisedekö 'dhö, -a -wun 'ka 'dho -da -be, 'ö bhii 'ö tɔɔ -Zlan -bha tong -nu 'wo- dɔ Izlaelö -mε -nu -dhë bhë -a -gen -yö -go Levi waa- ö -gɔ kɔɔmε -nu -an -bha sla- bho -Zlan -dhë -sü 'gü.

12 'Ö tɔɔ □ya kë □ne □waa- pö slabhome □suu'- -dëü □ya nu kö tong gbe dɔ -sü -mü;

13 -ka dɔ 'dhe! Kwa Dëme Yesu 'ö 'wun -nu 'wo bhë 'wo -gban -a -bha bhë, yaa 'go Levi -gɔ 'gunng 'gü, 'ö mε gbe yaa 'go do -a -gɔ 'gunng 'gü kö -yaan yuö kë slabhodhe -bha;

14 'ö tɔɔ -yö mε 'ple 'yaan □ne yö 'ö bhë, -yö -bho Zuda -gɔ 'gunng 'gü. 'Kεε kö 'wun 'ö -gban sla- bho -sü -yuö -bha bhë, Moizö yaa Zuda 'tɔ bɔ -a 'gü do.

Slabhome 'ö bho Mesisedekö -bha

15 -Ka dɔ 'dhe! 'Wun do 'ö dho 'wun □ne -a -ta po ka -dhë □ga □ne: Slabhome do 'ö -kë □ne Mesisedekö 'dhö -yö -nu.

16 -Ya 'ö- wo slabhome 'ka bhë, yaa 'sü mε 'bhee- -nu -bha 'wun -yö 'ko 'dhiö -sü 'ö- tong -nu 'dhö mü □ne mε □ne □ya kë □nëdhö, kö -kwaa -ya slabhome 'ka -a 'dhö, yaa 'sü -a -bha; kë- wo slabhome 'ka bhë, 'piigbeedhe 'ö go -këdhösü 'ö 'yaa yën -a 'gü bhë □ne 'ö -kë -a □kwaa'.

17 -A -de 'wun 'ö bhë -Zlan -bha 'sëedhe □been' -yan 'bhaa -yö -dhö 'ö- pö: *Ü -dho kë slabhome 'ka □toëpö 'ka □ne Mesisedekö 'dhö.*

18 Tong zii 'ö -kë Moizö -bha tong 'ka 'ö dɔ 'ö -gban slabhome -nu -bha bhë, -a 'go -kɔ 'ö goë □ga 'ö bhë 'ö bhii yaa kë 'gbee- 'iin -a -yö -a -bha -pë gbe yaa kë -dhö.

19 □Dhe 'ö Moizö -bha tong bhë 'ö □ya zio 'dhö, -a -bha kwa -kë 'slööslö -sü 'ö -Zlan

wö 'dhiö bhë -a -da 'ö yaa- wo 'dhiö bhë, yö □ga 'ö -zo -yö -a -bha -pë 'ö 'gianzë 'ö 'kwa bə -a -ta 'kwa □yɔɔn -Zlan -bha bhë 'ö □yaa- -da kwa □zuö' 'piö bhë.

²⁰ 'Go mü 'zü -Zlan -yö ö -wo -bhö 'wun bhë -a 'gü. 'Kεε kö mε -nu 'wo to bhë, -an -bha -kë slabhome 'ka -sü bhë, -a -wo -bhö -sü □suu' -'ö bhë yaa kë mü.

²¹ 'Kεε Yesu -bha 'ka, -a kë □yië' kö -yaan -ya slabhome 'ka, -Zlan -yö ö -wo -bhö □ne -kə 'ö □bεen' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëedhε 'gü -a 'dhö □nεε: *Pë 'ö Dëmε (-Zlan) □ya -wobhödhe kë -a 'gü kö pë 'ö -de dho kë yö -mü 'ö bhii -ya -pö Yesu -dhë: «Ü -dho kë slabhome 'ka □toëpö 'ka»; 'ö yö 'ka 'dho -lö ö -wo -zü.*

²² -A -kë 'dhö -sü 'ka, Yesu bhë yö □ne 'ö tɔɔ mε 'ö kwaa- -Zlan -nu kwa -bha -dhikuëdhe bhë 'ö -yö -a songmε 'gianzë 'ka.

²³ Slabhome -gwaa □plezë 'wo bhë -an -bhokoudhε 'bhaa -yö mü 'zü. 'Ö tɔɔ slabhome -nu 'wo -kë 'dhiö bhë, -wo -kë □va; mε do □ya ga, 'ö- mε 'bhaa gbε -yö yö -a pin □taa kö -yaan 'dho -a kë -sü 'ka 'dhiö.

²⁴ 'Kεε Yesu 'ö bhë -yö 'bhee- □toëpö 'ka; 'ö 'go mü 'ö- -bha sla- bho -yuö bhë 'ö- -wun -lo mε 'bhaa gbε kwεε -sü gbε 'yaa 'dhö.

²⁵ -A -wun 'gü □ne 'ö mε -nu 'wo bə -na -a -ta 'wo □yɔɔn -na -Zlan -bha, 'ö -mɔa -bha kö -yö -an dha; -yö □tun -an dha □dεε 'ö dho dhoë 'dhiö -kplawo, bhii -yö 'bhee-, 'ö dhö toë 'dhö kö -yaan -bhea -Zlan -dhë -an -wun 'gü.

²⁶ 'Kwa -dhε -ga -a 'gü -së 'ka, kö Yesu bhë □ne 'ö tɔɔ slabhome □va 'ö- -wun 'dhö kwa -bha. -Yö 'slööslö, 'ö tɔɔ 'wun 'yaa- -bha. Yö 'ö bhë -yö -kan □sɔɔnyaame -nu -bha, 'ö sü 'dhuu, dhang- 'gü -Zlan 'piö.

²⁷ 'Yaa □ne slabhome □vava -nu 'wo to -an 'dhö bhii -a -bha -wun 'yaa sla- -bho -sü -bha yi 'saadhö 'ka yö -de gia- ö -bha 'wun yaa -nu -wun 'gü, kö -yaan mε -nu -bha wo 'pö. Sla- 'ö- bho kö □ya ö -de kë slabhoëpë 'ka bhë 'ö tɔɔ sla- do 'ö dho to 'dhö.

²⁸ Tɔng 'ö Moizö -ya dɔ bhë, mε -nu 'ö -an -bha -kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö -sü bhë 'ö 'yaa -mɔ 'kuë -sü 'ka bhë □ne 'ö -an -ya slabhome □va 'ka. 'Kεε -Zlan -wo 'ö-

-bhö zlöö kö tɔng □ya dɔ 'saadhö bhë, mε 'ö- -ya slabhome □va 'ka 'ö tɔɔ ö Gbö 'ö- -bha -kë kpengdhö -sü bhë 'ö- 'dhiö 'dhö -mɔ 'kuë -sü 'ka □toëpö 'ka bhë, yö -mü.

8

¹ 'Wun 'ö 'kwa 'go -na -a □blεε' □dhia □ne -a -go 'ö mü 'ö tɔɔ kwa -bha slabhome □va do -yö -dhö; -yö -ya -sü 'ka -Zlan -bha 'gɔ -gbloo 'ö dhang- 'gü bhë -a □kwεε- 'gü □zian'. 'Go -gbloo 'ö bhë □ne -Zlan 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'ö -ziö pë 'plε -ta -a -go bhë 'ö -ya -sü 'ka -a -ta.

² Yesu -yö ö -bha -kë slabhome □va 'ka -sü -yuö kë -na slabhodhε 'slööslö 'gü. Slabhodhε 'ö bhë mε □kwaa' -pë 'yaa -mü. Kwa Dëmε -de gia- □ne 'ö- dɔ. Sla- -bho -a 'gü -kɔ 'ö bhë □ne 'ö tɔɔ -a giagia 'ö- 'bin 'dhö 'kpongtaa.

³ Slabhome □va 'saadhö -yö -ya kö -yaan pë -nu gbəɔ kë 'iin kö -yaan sla- -nu bho; kö -yö kwa -bha slabhome □va -bha kö pë -nu -wo kë kö -yaan gbəɔ 'pö.

⁴ Kë -dewo poo bhë, -yö -kë 'kpongtaa zö -be, yö 'ka 'dho kë slabhome 'ka; 'ö tɔɔ slabhome -nu -wo zö bhë, □ya kë -wo sla- -nu bho □ne -kɔ 'ö- 'ka Zuifö -nu -bha tɔng 'gü bhë -a 'dhö.

⁵ 'Ö bhii pë -nu 'ö slabhome -nu 'wo bhë 'wo- kë -na bhë, -wo pë -nu 'wo dhang- 'gü -an 'bin waa- -an -bhɔa 'ka; -yö pë 'ö -kë Moizö -bha 'tɔng 'ka bhë -a □zuan' 'ka, 'ö tɔɔ -dhε 'ö 'dhoë- sɔ 'kɔ dɔ, -Zlan -ya -pö -a -dhë: *Pë 'a- -zɔn ü -dhë -tɔn tuö bhë, -a kë -së 'ka kö 'üën- -a -bhɔa dɔ □ne -kɔ gia- 'ü- yöë bhë -a 'dhö.*

⁶ 'Kεε 'ö sü □dεε -bha, 'ö dhoë 'dhiö, yuö 'ö □va 'ö -ziö -an -bha -ta, -a -wun -ya -lo Yesu kwεε kö -yaan kë. 'Ö tɔɔ -dhikuëdhe 'ö □va 'ö -ziö -a 'saadhö -ta 'ö -gban pë -nu -wungbeezë -nu 'tɔ 'go -wo -nu -ta bhë, yö □ne 'ö tɔɔ -an mε 'ö -an ziën.

⁷ -Dhikuëdhe -blεezë 'ö -kë bhë, □ya kë □ne 'wun -go zian- -sü -zë yaa kë -a -bha -bezë, kö -a -peedë -naa -yö -a pin □taa -wun -de 'ka 'dhö -da.

⁸ 'Ö tɔɔ -Zlan -yö 'wun yaa -yö ö -bha 'sɛgɔgümε -nu -bha, 'ö 'wun -gban -a -bha 'ö- □blεε □ne -kɔ 'ö □bεen' -sü 'ka- 'ka- 'dhö □ne: *-Zlan -ya -pö: Yi -nu -wo nu -na 'a dho*

-dhikuédhe -dëü kun Izlaelö -mε -nu 'ka, 'ö 'a- -kë 'pö Zuda -mε -nu 'ka.

⁹ Yaa 'dho kë □ne -dhikuédhe 'a- -kë -an dë -nu 'ka kö 'ma -ya -an -kɔ -bha 'ö yi -nu 'yië go Ezitö -sε 'gü bhë -a 'dhö. 'Ö -Zlan -ya pö 'zü: -Dhe -kë □ne -dhikuédhe 'ö bhë waa- 'kun -kɔ -së kë bhë, yö □ga 'ö ma -de 'pö 'ö 'a n -ta yö -an -bha bhë.

¹⁰ 'Kεε -dhikuédhe 'a dho -a kun Izlaelö -mε -nu 'ka bhë 'ö □ne; 'ö Dëme -ya pö: 'Töng -nu bhë □wa ziö, a -dho ma töng -nu -da -an -bha 'wundɔdhe 'gü, 'ö dho to □bεen' -sü 'ka -an □zuö' 'gü. A -dho kë -an -bha -Zlan 'ka, 'ö 'wo -kë ma 'segɔ 'ka.

¹¹ Yi -nu bhë -an 'ka, mε gbε 'ka 'dho pë -zɔn ö 'bha -dhë, 'iin mε gbε 'ka 'dho pë -zɔn 'ö dheglu -dhë □woë' □nεε: -Bhö Dëme dɔ! 'Ö töɔ, mε 'kpekpe -wo -dho n dɔ 'ö sü 'në 'sεen- -nu -bha 'ö yöë mε □vava -nu -bha.

¹² 'Yö töɔ a -dho ziö -an -bha 'wun yaa -nu -ta; 'ö n 'ka 'dho -an -bha □sɔɔnyaa -wun -nu to n -zuë gbɔ.

¹³ Kë- wo 'dhö bhë, 'wun 'ö -gban -dhi 'kuë -dëü -bha, -Zlan □yaa- □blεε' kö -a -blεεzë 'ö 'dhiö bhë □ya kë zii □ne bhë; 'kεε kö □waa- pö pë mε □ne □ya kë zii 'iin □ya □glɔɔ, kö pë bhë -a 'gü □siö' -sü -mü.

9

¹ -Dhikuédhe -blεεzë bhë töng -nu 'wo -gban -Zlan gba -kɔ waa- -a -gba 'gü -kɔ 'ö -kë dɔ -sü 'ka 'kpongtaa zö bhë, -wo -kë -a 'gü.

² Sɔ 'kɔ dɔ -yö -kë dɔ -sü 'ka; -a 'gü -kë -glu -sü 'ka. -A 'gü -dhe -blεεzë bhë, 'wo -dhe -dhe 'slööslö. -Dhe -blεεzë -dhe bhë □ne 'ö □labang waa- sla- □bhoë' □gba 'ö □bluu' -'ö □waa- gbɔɔ 'ö- -ta bhë 'wo -kë -a -bha;

³ -a -dhe mε 'ö -dun 'kɔ 'dhiö -sɔ □ple -naa □zlöö bhë, 'ö 'wo- -dhe -dhe 'slööslö -dhe □duö.

⁴ -Dhe bhë sla- -bho -a -ta -pë 'ö -kë 'sënnng 'ka 'ö 'wo pë 'tëë -sëezë 'güö -na -a -ta bhë waa- töng □gbëü 'ö 'sënnng -yö -kë 'më -sü 'ka -a buën- -dhe 'saadhö 'gü bhë -wo -kë -a -bha. 'Ö 'sënnng -gblɔng bhë □ne 'ö 'sënnng gbɔ 'në -yö -kë -a 'gü. Yö □ne 'ö □bluu' - □suu' -'ö go dhang- 'gü 'kpa 'wo -dhe 'manë bhë 'ö -kë -a 'gü. Aalɔn -bha

'lü 'në 'ö- 'bin -yö bhɔ waa- -guö 'fa -nu 'ö -dhi 'kuë -wo -nu 'dhö -ya -sü 'ka -a -ta bhë 'wo -kë □gbëü dɔ bhë -a 'gü mü 'pö.

⁵ -Zlan -bha bɔmε -nu 'tɔbhɔsüzë 'bin -yö -kë dɔ -sü 'ka □gbëü bhë -a -ta dhuö -a -zɔn -sü 'ka □ne -Zlan -yö -dhe bhë -a 'gü. Wo □ne 'ö -an gban -nu 'dhö dɔ -sü 'ka -ziö mε -nu -bha këwun yaa -nu -dhe bhë -a -ta. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë pë -nu 'wo bhë -an -wun -blεε -yö sia- -sü 'ka -sü -dhe 'yaa -mü □ne.

⁶ Pë -nu 'wo bhë, -an 'plε dɔ -kɔ □ne bhë; 'ö □ya kë 'ö slabhome -nu -wo -da -a kɔɔdhe -blεεzë -bha wo -bha yuö -nu kë -sü 'ka.

⁷ 'Kεε kë- wo 'dhö, 'kɔ bhë -a -dhe -peedë -naa bhë, slabhome □va □ne 'ö -da mü. 'Kεε -ya -kë 'dhö dɔ -kwe -bha. Pë □ya kë 'ö dhoë 'ma 'ö töɔ wü fei 'ö □ya kë 'ö -Zlan gba -a 'ka, yö 'dhö waa- 'segümε -nu 'saadhö wo -bha këpë yaa -nu -wun 'gü 'iin pë mε -nu 'wo -kë 'waa pë dɔ -bha bhë -a -wun 'gü.

⁸ -Dhe bhë -a -bha -Zuu 'slööslö -ya -zɔn □ne -dho -dhe 'slööslö -dhe □duö -zian 'dhi yaa 'po □kun, kö 'töng bhë -a 'ka sɔ 'kɔ -yö □tun -dhö.

⁹ 'Wun bhë -yö 'wun □zuan' 'ka 'töng -nu 'kwa- 'gü □ne -an -bha 'ka. -A -gen töɔ gbɔɔ -nu waa- sla- -bho -a 'ka -pë -nu -kë -Zlan -dhë -sü bhë waa 'dho -mɔa -bha kö pë -nu 'wo bhë -a këmε -nu □zuögüdhe -yö kë 'slööslö, -an □zuö' -bha -to zlöö -sü -wun 'gü.

¹⁰ Pë -nu 'wo bhë -wo -gban -bhöpë -nu, müpë -nu 'iin 'wun -nu 'wo -gban mε bun -bha -kë 'slööslö -sü -nu -bha -an -bha. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, pë -nu 'wo bhë 'saadhö -wo mε bun -bha -pë -nu töng dɔ -sü 'ka 'dhö □kun -yaan □toë' 'dhö -yaan yöë 'töng 'ö -Zlan dho pë 'plε □sië' -a 'ka bhë -a -bha.

¹¹ 'Kεε yö □ga 'sa 'ö Klito □ya nu bhë; yö □ne 'ö töɔ pë -nu 'wo dho nu bhë, -a slabhome □va 'ö- -bha slabhodhe bhë 'ö- -wun 'dhö 'gbee-, 'ö 'slööslö 'ö □zië' -a -blεεzë -ta. Mε -kɔ këpë -de 'yaa -mü kö -waan 'dhoë- pö -yö -go 'kpongtaa zö.

¹² -Da dɔ 'ö Klito -ya wo -dhe 'slööslö -dhe □duö 'gü bhë yaa kë □ne -bho gɔn 'iin -du -nu □ne 'ö sla- bho -an 'ka 'ö -an fei kë

gbao 'ka; 'kεε yö -de gia- □ne 'ö ö -de kë sla- bho -a 'ka -pë 'ka 'ö ö -de fei -kë gbao 'ka kö -yaan kwa -gɔ -ta dhɔa □soon yaa -gɔ □nuadhε 'gü, 'ö dhö toë 'dhö □toëpö 'ka.

13 Bhii 'kpa bhë, -dhε 'ö -bho gɔn -nu, -du gɔn -nu fei waa- -du mu 'güö 'yoo -bi 'dhoë- -bha 'ö 'wo- kë -na mε -dhiizë -nu -bha kö bun -bha -kë 'slööslö -sü -yaan kë -an -gɔ bhë,

14 kö -yö -dho kë □dhë mü Klito fei 'piö ee! 'Ö tɔɔ -Zuu 'slööslö 'ö -dhö □toëpö 'ka, -ya -kë 'ö ö -de -kë sla- □bhoë' pë 'ö- □zaadhε gbε 'yaa- -bha bhë -a 'ka; 'yö ö -de gbao -Zlan -dhë. -A fei bhë □ne 'ö dho kwa □zuöpiödhe kë 'slööslö pë -nu 'ö -an -yö -a -bha -pë gbε 'yaa 'dhö bhë -an -gɔ, -yö kë 'dhö kö -Zlan 'ö 'bhee- bhë, 'kwaan- yuö -nu kë -a -dhë.

15 Klito 'ö bhë -a -bha -kë -dhikuëdhe -dëü 'ö bhë -a -da -mε 'ka -sü -gen □ga 'ö bhë; -yö kë 'dhö kö mε -nu 'ö -Zlan -yö -an □dhɔɔ -kë bhë, pë 'ö- 'tɔ go -an -dhë 'ö -dhö □toëpö 'ka bhë, -waan yö. Kë -wo 'dhö bhë, -a -bha -kë -an -gɔ -sü 'ö bhë, -yö -sü -a -bha ga -sü 'ö -da 'wun bhë -a 'gü, kö -yaan mε -nu 'ö 'wo -kë □soon yaa 'gü kö -wo □tun -dhikuëdhe zii bhë -a □löö bhë, -an -gɔ -ta 'dho -sü 'ka -an -bha 'wun yaa -nu -gɔ.

16 'Wun □zuan' do ga □ne. 'Wun mε 'ö -gban pë -nu 'wo dho kë kö mε □ya ga 'ö -kë mε -wo -kaanta 'ka -yaan □tun ga -na bhë, □waa- pö -wa -wun yö 'sei, kö mε 'ö 'wun -yö -gban -a -bha bhë □ya ga.

17 'Ö tɔɔ 'wun 'ö -gban mε -wo -kaanta -bha 'ö dho kë, -a -wun -yö -yö 'sei 'kεε kö mε 'ö 'dhö bhë □ya ga, 'kεε -a -wun -yö 'flëe kö -a -mε -yö □tun 'bhee-.

18 Pë 'ö -kë 'ö -dhikuëdhe -blεezë bhë, -a kë -yi 'ka kö -yaan -gban, 'ö fei -yö -lo -a -wun 'gü 'ö bhë.

19 -Blεezë 'ka, Moizö -yö tɔng -dhoo -bho Izlaelö -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'dhiö □ne -kɔ 'ö tɔng -nu 'dhoë- 'ka bhë -a 'dhö. □Dhe 'ö □ya yën, -yö -du 'në -nu waa- -bho gɔn -nu -an fei -sü 'ö 'yi □kaan -a 'ka; 'yö- 'bhaa □kpenng tɔng □bεen' -wo -ta; 'ö- 'bhaa -kë 'següme -nu -bha; 'kεε kë- wo 'dhö bhë, 'lü 'wo- -dhε izɔpö bhë, -a -gbiö do 'ö 'bhla kaa- nuεazë -yö -kë -a 'dhiö bhë □ne 'ö- -kë

-a 'ka -a pö -sü 'ka □nεε:

20 Pë 'ö □ne 'ö tɔɔ fei 'ö -Zlan -ya -kë -dhikuëdhe 'ka 'ö- □blεε ka -dhë.

21 -Kɔ do bhë 'ö- □kaa' sɔ 'kɔ waa- pë -nu 'ö 'wo -Zlan □gbaa' -pë -nu -yuö □kaa', 'ö- -Zlan gbadhe -bha bhë -an -bha, fei -kpenng -an -ta -sü 'ka 'pö.

22 -Wo pë 'plε -kë 'slööslö -Zlan wö 'dhiö fei bhë -a 'ka □ne -kɔ 'ö tɔng -ya pöë bhë -a 'dhö; 'ö tɔɔ -a 'ke fei yaa -lo, -ziö □soon yaa -nu -ta -sü 'ka 'dhö kë -dhö.

23 Pë -nu 'wo dhang- 'gü bhë -an 'bin -nu 'wo 'kpongtaa zö bhë -an -bha -kë 'slööslö -kɔ □ga bhë. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë -a gia- -nu 'wo dhang- 'gü bhë -an -bha -wun -yö sla- 'gianzë -nu -bha. Pë -kë 'ö Klito -yö ö -de -kë sla- 'ka bhë 'ö bhë.

24 'Ö tɔɔ yaa kë □ne slabhodhe 'ö dhang- 'gü bhë -a 'bin 'ö mε -nu -wa dɔ wo □kwaa' □ne 'ö Klito -yö -da -a 'gü. -A gia- 'ö dhang- 'gü bhë □ne 'ö -da -a 'gü; -dhε bhë □ne 'ö dɔ -sü 'ka -a -bha -Zlan wö 'dhiö kwa □wuën'.

25 Zuifö -nu -bha slabhome □va -yö -da -kwe -bha do sla- bho -dhε 'gü wü fei 'ka; 'kεε Klito -bha 'ka yaa -da mü □plëezë 'ka kö -yaan ö -de kë slabhoëpë 'ka.

26 'Ö □ya kë □ne -yö 'dhö, kö -yö -dho bɔ 'klobhodhe 'gü -bezë -gwaa □plëezë 'ka, 'go 'kpongtaadhε züdüyi -bha. 'Kεε pë 'ö -kë □zian' 'ö tɔɔ -dhe 'ö yi -kaanta -nu □wa yö □klöö', -yö -nu 'dhö do 'kpaan kö -yaan □soon yaa 'gü □siö'-; yö □ga 'ö- -de -kë 'dhö ö -de -nu slabhoëpë 'ka -sü 'ka bhë.

27 Mε 'oo mε 'ö -dhö, -yö -dho ga dosen 'kpaan; 'ö □ya 'go mü 'ö -lo -Zlan 'dhiö kö -a -bha za -yaan 'kan.

28 -Kɔ do bhë □ne 'ö Klito -yö □kaa' do slabhoëpë 'ka kö -yaan mε 'bhee- -nu □va -bha □soon yaa -nu bho -an -bha. -Yö -dho nu 'zü; 'kεε yaa nu kö -yaan mε -nu -bha □soon yaa bho -an -bha; -yö -nu kö mε -nu 'wo -ya -sü 'ka -a -gɔ bhë, -an dha.

10

1 Zuifö -nu -bha tɔng 'yaa pë -nu 'ö 'wo 'dhö giagia 'ka -an -yö -an pin □taa 'ka, -yö pë -sεεbɔ -nu 'wo dho nu -dhekpaɔ □dhia' -bha bhë -an 'bin 'ka; 'ö yaa -mɔa kö mε -nu 'ö 'wo □yɔɔn -na -Zlan -bha bhë, -yö -an kë 'slööslö. Kë -de 'ö- wo poo bhë -an

-kë 'slööslö -kɔ -yö -dho kë 'më 'ka εε? Kö sla- -nu 'ö 'wo- bho -na do -kwε -bha 'ö 'waa yën -a kë -sü 'ka bhë yö -mü □ee, 'iin -a -mlë -zë -mü?

² □Ya kë □ne -Zlan gba -kɔ □suu'- bhë, mε -nu 'wo- wo -na bhë, -wo -kë 'slööslö do -bezë □klöödhö, wo -bha □sɔɔn yaa -nu -gɔ, kö waa 'dho wo -de -ga 'zü □sɔɔnyaame 'ka kö -waan 'dhö sla- bho 'zü.

³ Kë- wo 'dhö bhë giagia 'ka, sla- -nu 'wo bhë, pë 'ö -an këpë 'ka 'ö tɔɔ mε -nu -zo -büö 'ö- wo -an -bha □sɔɔn yaa -nu 'ka -kwε 'saadhö 'ka,

⁴ 'ö tɔɔ -du gɔn waa- -bho gɔn -nu fei yaa 'dhö mε -nu -bha □sɔɔn yaa bho -an -bha 'gbεεdhö.

⁵ -A -wun 'gü, -dhe 'ö Klito 'dhoë- -da 'kpongtaa, -ya -pö -Zlan -dhë: 'Bhaa sla- 'piö 'iin 'bhaa gbaɔ gbε 'piö; 'kεε 'bha n bun kë.

⁶ Gbaɔ 'ö -kë wü -nu 'wo -an 'güö -na slabhodhe -bha 'iin sla- 'ö -kë mε -nu -bha □sɔɔn yaa -bho -an -bha -pë 'ka bhë, -an -wun 'yi 'yaa 'kan ü 'dhii.

⁷ □Dhe -kë 'dhö 'a- pö: Ma □ga 'a □ne, (n Dë) -Zlan; a nu -na kö 'aan- ü -zo 'kun -wun kë □ne -kɔ 'ö pë 'ö □bεεn' -sü 'ka tɔng 'sëedhe 'gü n -gɔ -wun 'gü 'ö- pöë bhë -a 'dhö.

⁸ 'Kεε -a -ga 'ka- wo bhë, -ya -pö □kun: Sla- nu, gbaɔ -nu, wü -nu 'wo -an 'güö -na slabhodhe -bha bhë -nu, waa- sla- -nu 'wo- bho -na mε -bha □sɔɔn yaa -nu -bho -a -bha -sü 'ka bhë -nu, 'bhaa -an gbε 'piö kö -waan 'dhoë- pö -a 'yi- -kan ü 'dhii. 'Kεε kö sla- -nu 'wo bhë, -wa -bho □ne -kɔ 'ö tɔng -wo 'dhö -a 'ka bhë -a 'dhö.

⁹ □Dhe □ya 'go mü zlöö 'ö- pö: Ma □ga 'a □ne, (n Dë) -Zlan, a nu -na kö 'aan- ü -zo 'kun -wun kë. -Kɔ bhë □ne 'ö -Zlan -yö sla- zii nu 'plε bho -a 'ka sea-, 'ö □ya Klito -bha yö -an □zian' dhö bhë.

¹⁰ □Dhe -kë □ne pë 'ö -Zlan -dhi -a -dhë -wun 'ka, Yesu Klito □yaa- -mɔ 'kuë bhë, kwa -bɔ sla- 'ö- bho ö bun 'gü do 'kpaan ö 'plε 'ka bhë -a -ta 'kwa kë 'slööslö kwa -bha □sɔɔn yaa -gɔ.

¹¹ Kë- wo 'kpa bhë, slabhome 'ö -dhö, -yö -dɔ ö -gen -ta yi 'saadhö 'ka kö -yaan ö -bha yuö kë; -a 'bhaa -nu □ya kë, sla- 'ö □yaa- bho do bhë 'ö □ya kë 'ö- bho 'zü;

'kεε kö waa -mɔ -a -bha -wo mε -nu -bha □sɔɔn yaa bho -an -bha 'sa.

¹² Klito -bha 'ka, sla- do 'kpaan □ne 'ö- bho □sɔɔn yaa -wun 'gü; 'yö- sla- 'ö 'dhö bhë, 'ö -kë yuö 'ö- 'piö -pë dhö □glɔɔ -kplawo -a 'ka. □Dhe 'ö □yaa- bho 'dhö, -yö -ya -sü 'ka -Zlan □kwεε- 'gü □zian'.

¹³ Dɔ 'kwa- wo □ne, pë 'ö -yaa -gɔ -dhe bhë -a 'gü zlöö 'ö tɔɔ kö -Zlan -yö ö yaagümε -nu kë ö -gen □löö -pë 'ka.

¹⁴ 'Ö tɔɔ sla- do 'kpaan 'ö Klito -ya bho bhë, □yaa- kë mε 'ö □wa dha wo -bha □sɔɔn yaa -gɔ bhë □wa kë 'puu 'fεfεdhö □ne -kɔ 'ö -Zlan 'dhoë- 'piö bhë -a 'dhö □toëpö 'ka.

¹⁵ 'Wun 'ö -gban -a -bha, -Zuu 'slööslö -ya -blεε 'ö- pö -blεεzë 'ka:

¹⁶ 'Yö kwa Dëmε ya pö: -Dhikuëdhe 'a dhoë- kë -an 'ka kö yi -nu 'wo bhë □wa ziö □ga □ne: A -dho ma tɔng -nu -da -an □zuö' 'gü, 'ö 'a- -ya -an -bha 'wundɔdhe -ta.

¹⁷ □Dhe □ya 'go mü, 'yö- pö: N 'ka 'dho -an -bha □sɔɔn yaa -nu waa- -an këwun yaa -nu -wun kun n -züë gbɔ.

¹⁸ Bhii -dhe 'ö -ziö □sɔɔn yaa -nu -ta -sü 'dhö -a -bha, kö sla- -bho □sɔɔn yaa -wun 'gü -sü gbε 'yaa mü gbɔ.

¹⁹ □Ya kë 'dhö, n dhegluzë -nu, kö -potaasü -yö kwa -gɔ 'kwaan- -da -dhe 'slööslö -dhe □duö -bha Yesu fei 'ö -lo bhë -a -wun 'gü.

²⁰ □Ya zian -dëü 'ö -dhö -a -dëü 'gü bho kwa -dhë -dun 'kɔ 'dhiö -sɔ 'ö bhë, □pεε'- 'ö- wo bhë -a 'ka; -dun 'kɔ 'dhiö -sɔ 'ö bhë □ne 'ö -dhe 'slööslö waa- -dhe 'slööslö -dhe □duö -an 'gü -kan 'gü -pë 'ka. -Kwa -dhe -ga -a 'gü -së 'ka, -yö Yesu bun 'bin 'ka kwa -dhë.

²¹ Kwa -bha slabhome □va -yö -dhö 'ö -ya -sü 'ka -Zlan -bha mε -nu 'kpekpe -gɔ 'dhiö.

²² □Ya kë 'dhö kö -kwa □yɔɔn -Zlan -bha, □zuö' 'puu 'ka, -zo yö -sü 'ö- 'yan -toë -gɔ -pë 'dhö -gban -sü 'ka kpinngdhö -a 'gü bhë -a 'ka. Kö □kun 'ö 'wun -yö to kwa □zuö' -ta 'ö -kë kwa -gɔ □zuö' -to zlöö -pë 'ka. Kwa bun -yö kë 'zlu -sü 'ka 'yi 'slööslö 'ka.

²³ -Zo -tën -a -dhë -pë 'ö 'kwa- -wun □blεε' -na bhë, -kwaa -wun 'kun 'gbee-, bhii -yö kë ka 'yaan □ne pë -nu 'ö -Zlan

-ya 'to go kwa -dhë bhë, -yö -dho -a -de kë.

²⁴ -Kwa kwa -zo 'to kwa 'ko -nu 'piö kwa 'ko -nu □faan' 'më -sü 'ka -dho -kë 'kuë -sü -bha 'iin kö pë 'ö këpë -nu -së 'ka kö 'kwaan- kë.

²⁵ Kö □kun 'kwa kwa -ta yö -dho -bhökuëkëdhë -nu 'gü -sü -bha □ne -ko 'ö me 'bhaa -nu 'dhoë- kë -na 'ka bhë -a 'dhö. Pë 'kwa dhoë- kë □zian' 'ö töö 'kwa kwa 'ko -nu □faan' 'më 'ö töö ka gia- ka- □tei' -do □ne kwa Dëme -bha nu -yi 'ö- -ya bhë □ya yö □klöö'.

²⁶ Bhii □ya kë □ne 'wun giagia do -sü □ya kë kwa -go 'ö 'kwa 'go -a 'gü 'kwa □soon yaa kë kwa -de □dhoöbhaa 'ka, kö □kun 'ö -kë kwa -zo 'piö □ne sla- -bho □soon yaa -wun 'gü -sü 'bhaa -yö -dho kö -yaan kwa -bha □soon yaa -nu bho kwa -bha.

²⁷ Pë 'ö -ya kwa -go zlöö 'ö töö kö 'kwa do kwa -de -wun □zönnng' -ta za 'gblüünzë waa- ö 'piö 'siö □va 'ö dho □goü' 'gbee- -me -nu 'gü □siö'- bhë -a -go.

²⁸ Kë- wo 'dhö bhë, me 'ö Moizö -bha tong do 'gü, kö -a -tömo -nu -wo kë □ple 'iin -yaaga, -a zë □ne 'wo- wo; -a 'yënnng yö -sü gbe 'yaa kë -dhö.

²⁹ Pë -nu 'wo bhë, □wa kë □ne -ko bhë -a 'dhö, kö me 'ö -Zlan Gbö giagia sü -bha -zë, 'ö- fei 'ö -lo -dhikuëdhe -pë 'ka 'ö -Zlan -yö bö -a -ta 'ö me -ga 'slööslö bhë, □yaa- sü □ne pë 'ö- -yö -a -bha -pë gbe 'yaa 'dhö -a 'dhö, 'ö □ya ö 'dhi -ya -Zuu 'ö go -Zlan 'piö 'ö- -ko -së 'dhö kwa -ta bhë -a -bha, kö -a -me bhë 'klobhödhe 'ö dho nu -a -ta bhë, 'ka -dhe -ga -a 'gü -yö -dho kë -a -go mü □dhë □εε? Ka gia-, 'ka -dhe -ga -a 'gü, yö 'ka 'dho kë □gbaönsü me 'ö bhë -a -bha 'ka a?

³⁰ Bhii -Zlan 'ö 'wun □blεε 'ö- pö: *Ma □ne 'a dho n -de -gbo bho, ma □ne 'a dho 'wun bho 'wunyaakëme -nu 'gü bhë, kwa- do. Yö do bhë □ne 'ö- pö 'zü: Kwa Dëme -dho ö -bha 'segögüme -nu -bha za kan.*

³¹ (N dhegluzë -nu,) -Zlan 'ö 'bhee- bhë, -da -a kwεε -sü □suu'- 'ö bhë -yö 'wun 'gblüünzë do 'bhaa 'ka.

³² -A -kë 'dhö -sü 'gü, kö □kun 'ö ka -zlö -yö -trö 'wun -nu 'ka bö -an 'gü kö 'ka -da -Zlan -wo 'gü, □saan' -nu 'ka- wo kö -Zlan -bha -dhepuudhe 'ö bhë 'ka- yö,

'wun 'gbee- -nu -wo -nu ka -ta, 'kεε 'ö 'ka to -a 'gbee- 'ka 'wun -nu bhë -an 'gü bhë -an 'ka;

³³ kö -wo 'si -nu bho -na ka -go, kö -wo pë 'dhiö- -nu kë -na ka 'ka me 'kpekpe wö 'dhiö; 'ö- 'bhaa -nu □ya kë, kö me -nu 'wo pë kë -na -an 'ka 'dhö bhë kö ka 'dho -na -an -dhë;

³⁴ 'iin 'zü me -nu 'ö 'wo -kanso 'gü, ka -da -na -an 'yënnng 'gü; ka -bha pë -sëebö -bho ka -go -sü bhë, ka -we -a -bha 'gludhi 'ka. 'Ö töö ka- 'wun -do □ne pë -sëebö 'gian -zë -nu 'ö 'wo dho □glöo □toëpö 'ka -wo ka -go.

³⁵ □Ya kë 'dhö, -zogbansü 'ö ka -go bhë, kö □kun 'ka kun -a 'ka; bhii -a 'piö -pë 'ö -Zlan -ya -ya ka -go -yö -dhö.

³⁶ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, ka -bha -wun -yö -kë □naazë -sü -bha kö 'kaan- -Zlan -zo 'kun -wun kë -yö kë 'dhö kö pë 'ö- 'to go bhë -yaan -a nu ka -dhë.

³⁷ 'Ö töö pë 'ö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pö: -A 'töng □ya 'to 'tee, 'tee giagia 'ka, kö me 'ö dho nu bhë -yaan nu, yö 'ka 'dho lan- bho nu □dhia.

³⁸ 'Kεε kö kë- wo 'dhö bhë me 'ö kpengdhö n wö 'dhiö -yö -këdhösü 'ö n 'piö bhë -a yö -a -bha -zo -yö n -ma -sü 'gü, 'kεε □ya kë □ne me □ya 'ye 'ö 'zü □ya bho 'ö züë -a -wun 'yi 'ka 'dho kan n 'dhi.

³⁹ Kwa 'pö, 'kwaa □ne me 'ö 'wo bho -na wo züë 'ö 'wo zian yaa 'sü -na bhë -an 'dhö. -Zo -yö -Zlan -bha -sü -yö kwa -go; 'ö kwa dha -zian -ta.

11

'Wun 'ö -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha

¹ -Zo yö -Zlan -bha -sü 'ö bhë, yö -mü -më 'ka ε? 'Ö töö pë -nu 'ö -Zlan -ya 'to go, 'kεε 'ö waa kë □kun bhë -a -dhe 'wun gia- -sü; 'ö töö pë -nu 'ö me yaa- yö do ('kεε 'ö- -wun 'dhö -dhö) bhë, 'yan -to -a -go -sü.

² -Zo -yö -Zlan -bha -sü bhë □ne 'ö -kë 'dhiö me -nu -go 'ö -an -wun 'yi -yö -kan -Zlan 'dhii bhë.

³ -Zo -yö -Zlan -bha -sü □suu'- 'ö 'dhö bhë □ne 'ö- -kë 'ö 'kwa- 'wun do □ne -yö 'kpongtaadhe -pë -kë 'ö -wo 'ka; kö □ya kë 'dhö pë 'ö kwa 'yan 'dhoë- -bha bhë -yö -go pë 'ö 'kwaa- yö -a 'gü.

4 -Zo -yö -Zlan -bha -sü do bhë □ne 'ö -kë Abelö -go 'yö sla- -nu 'ö waa- ö □dhoo Kaen 'wo- bho bhë, 'ö- -bha -yö -Zlan -zo kun 'ö -ziö -a 'ka Kaen -bha -ta. -A -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü, 'yö -Zlan -ya yö kpengdhö, 'ö- -bha gbaopé -nu kun □zuö' -së 'ka. Abelö 'ö bhë 'kö -kë □ne □ya ga, -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -yö □tun 'wun □zuan' 'ka kwa -bha 'ka □dεε.

5 Enökö -de 'pö, -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü, -yö -to 'bhee-, 'yö dho dhang- 'gü -Zlan 'piö; 'ö pé 'wo- -dhe -ga 'ö yaa- dö. Mε gbe yaa- yö gbo. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -bha 'sëedhe □bεen' -yan -ya -pö -dhe 'bhaa 'gü mü □ne: -A kë -sü 'ka kö -yaan 'dho dhang- 'gü, -a 'ta -sü -ko -wun 'yi -yö -kan -Zlan 'dhii.

6 'Ö tɔɔ mε gbe -wun 'yi yaa 'dhö kan -Zlan 'dhi 'kpaan 'ka kö -zo -yö -a -bha -sü 'yaa mε bhë -a -go. -A -gen □ga tɔɔ mε 'ü dho □yɔɔn -Zlan -bha, ü □dua' -mü kö 'ü -dhe 'wun gia- □ne -Zlan -yö -dhö; 'ö -mɔa kö -yö 'wun -së kë mε 'ö- □mεε -a -dhë.

7 -Zo -yö -Zlan -bha -sü bhë □ne 'ö -kë Noe -go 'ö 'wun -nu 'ö -Zlan -ya to 'dhiö 'ö- □blεε -a -dhë bhë, 'ö- -wun -dhe 'wun gia- 'kεε kö -a 'yan yaa -da -a 'gü □kun. 'Yö- -wo □bhlë -ya; 'yö 'wun bhë 'ö- to 'dhiö 'ö 'yitagɔ -pë -kë; 'ö -dhe 'ö 'yi □ya pa, 'ö waa- ö -go kɔɔmε -nu 'wo -da -a 'gü, 'wo dha. -A -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -a -wun 'gü □ne 'ö za -yö -dhi -a -bha -Zlan wö 'dhiö, 'ö za -yö 'kpongtaamε -nu kun yi bhë -a 'ka, -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö yaa kë -an -go □ne Noe 'dhö bhë -a -wun 'gü.

8 Ablaamö -de 'pö, -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü □ne, 'ö kë- wo 'kpa bhë, -a □dhɔɔ 'ö -Zlan -ya -kë 'ö- bɔ 'sεgo 'ö dho kë -to -a -bha 'në -nu -go -pë 'ka -a 'gü bhë, 'ö yaa -ko -a 'ka. 'Yö □luu ö -de -go 'sε 'gü 'ö dho, kö 'yaa ö 'dhodhe -de dö.

9 -A -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü □ne 'ö -kë 'sε 'ö -Zlan □ya 'to go -a -dhë bhë -a 'gü □ne -nia 'dhö bhë; 'ö 'wo □kaa' 'dhö sɔ 'kɔ -nu 'gü mü yö 'dhö, Izaakö 'dhö waa- Zakobö 'ö wo -de 'pö 'ö pé 'to 'go -wo do bhë 'ö -an -bha 'ka 'pö bhë.

10 'Ö tɔɔ Ablaamö 'yan -yö -kë pödhe 'ö -Zlan yö -de gia- 'ö dho -a dö, 'ö 'yaa 'wü bhë -a -go.

11 -Zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö -kë -a -go bhë □ne 'ö- -wun 'gü 'ö yö Ablaamö -mε, 'ö waa- ö bɔɔ Saala 'ö □wa ziö 'në 'kɔɔ 'tɔng -ta bhë 'ö 'wo -mɔa -bha 'wo 'në kɔɔ. 'Ö tɔɔ kë 'ö- wo 'dhö bhë -wa -wun -dhe 'wun gia- □ne 'wun 'kö □ya 'go -Zlan 'dhi □ya yö plaan pé 'to 'go -wo 'ka, kö pé 'ö dho -a kë yö -mü.

12 -Kɔ 'ö □kaa' zlöö 'ö Ablaamö 'ö □ya kë zii -be, 'ö- 'nëkpɔdhe 'yaa -dhö gbo bhë 'ö 'në kɔɔ, 'yö 'waa -mɔa kö -wa □suu' -ta -dho 'kuë- -sü dö □ne -kɔ 'ö 'susongga -nu 'dho -a 'ka dhang- -bha 'iin 'zü □ne -kɔ 'ö 'yënnng ga -nu 'dhoë- 'ka 'yoo □bhaa -a 'dhö bhë.

13 Mε -nu 'wo bhë -wo -to -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü, -wo -ga, 'kεε kö pé -nu 'ö -Zlan -ya 'to go bhë waa- yö; kë- wo 'dhö bhë -an 'yan -yö -da -an 'gü 'ö 'wo to □gbiin 'wo wo -ko □luu -an -dhë; 'ö tɔɔ kö □waa- 'wun dö □ne wo -nia 'ka, ziö -mε -nu 'ka 'kpong □ne -a □taa.

14 Kë- wo 'dhö bhë mε -nu 'wo 'wun □blεε' -na 'dhö bhë, -wa -zɔn gia- 'ka □ne -wo 'sε 'ö dho kë wo -de -go -sε 'ka -a □mεε' -na.

15 'Ö □ya kë □ne 'sε 'wo go -a 'gü bhë -wo -kë wo -zo -ta -a 'gü □dhia □zuötɔzlöödhe 'ka -be, kö -wo -dho yε wo 'zü, 'wo dho -a 'gü.

16 'Kεε kë- wo 'dhö bhë pé 'ö -kë -an □zuö' 'piö 'ö tɔɔ 'sεgo 'ö □bhlözë 'ö -ziö -a 'ka -a mε 'wo go -a 'gü -a -ta bhë. Yö □ne 'ö -kë -a mε 'ö dhang- 'gü bhë -a 'ka bhë. Pé 'ö -kë 'ö 'yaa -Zlan -bha lë- -wun 'ka kö -wa -dhe wo -bha -Zlan 'ö bhë 'ö bhii yö gia- -de □ne 'ö -an -bha pö- dö 'ö -ya -sü 'ka -an -go.

17 Ablaamö -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë □ne 'ö- -wun 'gü, 'yö ö gbö Izaakö 'ö -kë -a -go 'dhö do 'kpaan bhë 'ö- -kë slabhoëpë 'ka kö -Zlan □yaa- □zuö' -ga, kë □ne -yö ö -wun -dhe 'wun gia- kö -yaan □tei' dö. 'Yö Ablaamö -ya -kë kö -yaan ö gbö bhë -a kë sla- 'ka 'kεε kö -a gbö 'ö 'dhö bhë □ne 'ö -Zlan -yö 'wun -gban -a -bha 'ö- -kë -a -dhë pé 'to go -wo 'ka bhë.

18 'Kεε kö -Zlan -ya -pö -a -dhë 'dhiö: Izaakö bhë □ne 'ö dho kë ü □suu' -ta -nu -go -a 'gü -mε 'ka.

19 -Yö -kë Ablaamö 'yaan □ne -ko -mo 'wuën- -sü -yö -Zlan -go, 'ö -moa -dewo 'ö me -nu bho ga 'gü. Pë 'ö -kë 'ö -Zlan -yö Izaakö nu Ablaamö -dhë 'zü -dëüwo bhë 'ö bhë □ne pë 'wo- pö me 'ö ga bhë □ya 'go ga 'gü, □ya -wo -a 'dhö.

20 -Zo -yö -Zlan -bha -sü do bhë □ne 'ö -kë Izaakö -go, 'yö to 'bhee-, 'yö 'dhuë- kpo 'ö gbö Zaköbö waa- Ezau -an -bha 'wun dho kë -an 'ka -dhekpaö □dhia 'piö bhë -a -wun 'gü bhë.

21 -Zo -yö -Zlan -bha -sü do bhë □ne 'ö -kë Zaköbö -go, 'ö- -wun 'gü 'ö Zozefu gbö -nu 'wo bhë 'ö 'dhuë- kpo -an -bha do do 'ka -yaan □tun ga -na; yi bhë -a 'ka, -yö 'ö -bha 'lü 'në -gban 'ö -go 'ö do genngdhö 'ö -gen -ta 'ö -Zlan gba.

22 -Zo -yö -Zlan -bha -sü bhë □ne 'ö -kë Zozefu -go 'ö □dhe 'ö 'dhoë- ga, 'ö 'töng 'ö Izlaelö -me -nu dho go -a 'ka Ezitö -se 'gü bhë 'ö- to 'dhiö 'ö 'wun -gban -a -bha 'ö- □blee; 'ö 'wun -gban -ko 'wo dho 'ö □glöö ga 'lü -nu kaa -nu 'ö- 'ple □blee -an -dhë.

23 -Zo -yö -Zlan -bha -sü bhë 'ö -kë Moizö 'kpomé -nu -go 'ö 'wo- 'blë □biin bin 'su -yaaga 'piö kö □kun 'ö 'wo dho -a zë (□ne -ko 'ö Ezitö -gludë -ya pö -wa kaa Zuifö 'ka 'kpa bhë -a 'dhö); 'këe kë- wo 'dhö bhë, waa 'suö -gludë 'ö bhë -a -dhë kö -wa -wo □bhlë -ya □ne -ko 'ö- pöë bhë -a 'dhö 'në bhë -a -bha -kë -së -sü -wun 'gü.

24 -Zo -yö -Zlan -bha -sü bhë □ne 'ö -kë Moizö -go; 'yö □dhe 'ö □ya kë □va, 'ö yaa 'we -a -bha gbo kö -wo 'ö -dhe Falaön 'dhu -bha 'në.

25 'Ö- -dhö -kë kö waa- -Zlan -bha 'segögümë -nu wo 'klo -yö bho 'ö □zië' -kë -Zlan 'ka □gbiin -sü 'ö 'wo -kë wo -de □dhöobhaapë -nu 'ö dho ziö bhë -a 'gü -sü -ta.

26 'Yö lë- -kpo -a -ta -sü □ne -ko 'ö □kaa' Klito 'ka -a 'dhö bhë, 'ö- yö 'gianzë 'ö -ziö -a 'ka □bhöopë -nu 'wo Ezitö bhë -an -ta. Kë- wo 'dhö bhë 'ö töö kö -a 'yan -yö pë 'ö dho kë -a □saan' 'ka 'dhiö □zian' -Zlan 'piö bhë -a -bha.

27 -Zo -yö -Zlan -bha -sü bhë □ne 'ö -kë Moizö -go 'ö yaa 'suö Ezitö -gludë -dhë; 'ö to 'ö -wo -ta 'ö go pödhe bhë -a 'gü □ne pë 'wo- pö -Zlan 'ö me gbe 'yaa- yö bhë, -ya 'yan 'dhiö -a 'dhö.

28 -Zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö -kë -a -go bhë □ne 'ö- -wun 'gü 'ö töng do Izlaelö -me -nu -dhë kö -wo Paakö 'wlaan- kë; 'ö 'go mü 'ö- pö -an -dhë 'bhlanë -nu 'wo dho -an zë bhë, -wo -an fei kë kpong -nu -bha □kun -kë 'ö -Zlan -bha bomé 'ö dho nu pë 'gü □siö' □dhia bhë 'ö dho -da Izlaelö -me -nu -go köö -yaan 'në göön- 'saadhö 'ö dhe -bha 'në -bleezë 'ka -a zë. (-Ko 'ö □kaa' zlöö 'ö Paakö 'wlaan- -yö □daa' 'ö bhë.)

29 -Zo -yö -Zlan -bha -sü □ne 'ö -kë Izlaelö -me -nu -go 'ö- -wun 'gü, 'ö 'Yoo nuëazë -yö -kan 'kuë- 'ö 'wo- -kan □ne pë 'wo- pö -dhe 'kpea -dhe -mü -a 'dhö bhë, 'këe kö □dhe 'ö Ezitö -me -nu -wo yö mü 'ö -an 'ple -wo to yiö.

30 -Zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö -kë Izlaelö -me -nu -go bhë □ne 'ö- -kë 'ö □dhe 'ö □wa □nië' Zeliko -pö -zü 'to -dhekpaoyi 'slaple 'piö 'ö- böü- 'kplong 'ö- -zü 'to bhë, 'ö -lo.

31 -Zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö -kë Laabö 'ö -kë □soönkëdhe 'ka -a -go bhë □ne 'ö- -wun 'gü 'ö me -nu 'ö waa 'wun ma -Zlan -ta bhë 'ö wo -nu waa ga bhë 'ö töö -glunaökëme -nu 'wo go Izlaelö -me -nu ziën 'töng bhë -a 'ka bhë, -yö -an -nia -kun -së 'ka Zeliko plöö.

32 'Wun -yö n -go □va kö 'aan- □blee' 'wun □zuan' 'ka 'wun 'ö -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü -bha -a -bha; -a kë □yië' 'aan- bö Zedeön -bha 'gü, 'aan- bö Balakö 'dhö, Sansön 'dhö, Zefüte 'dhö, Davidö 'dhö, Samielö waa- -Zlan -wodhiölomé -nu 'wo to -an -bha □blee', kö 'kwa 'dho □gbiin.

33 'Këe -yö kë kwa 'yaan poo □ne -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö -kë -an -go bhë □ne 'ö- -kë 'ö 'wo to -a 'gbee- 'ka -gludë -nu -ta 'segö -nu 'gü, 'ö 'wun kpengdhö kë -sü -yö -kë -an □zuö' 'gü; 'ö- -wun 'gü 'ö pë 'ö -Zlan -ya 'to go -an -dhë bhë, 'wo- yö. -Zo -yö -Zlan -bha -sü do bhë □ne 'ö -ko -mo 'wuën- -sü nu -an -dhë 'ö 'wo □laa' -nu 'dhi yö -a 'ka 'kuë-,

34 'ö 'wo 'siö □vava -nu □dhuu -an 'ka, 'ö 'wo dha -ga -dhaa □kwaa' -sü -go. □Faan' yaa kë -an -go 'këe -wo -kë □faan' -zë (wo -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü). -Wo -kë 'gbee- -glu -nu 'gü 'ö 'wo to -a 'gbee- 'ka -glugönme -nu 'wo go 'se gbe 'gü -an -ta.

³⁵ -Zo -yö -Zlan -bha -sü bhë □ne 'ö -kë dhoo -nu 'bhaa -nu -gɔ 'kpa, 'ö -an -mε -nu 'wo ga, 'wo go ga 'gü -an -dhë.

-Wo mε 'bhaa -nu -kun, 'wo -an zë -kë wo 'kεε 'ö waa 'we -a -bha gbɔ kö 'wo 'go 'gan 'gü, -yö kë 'dhö kö -waan 'go ga 'gü -këdhösü 'gianzë -bha 'ka.

³⁶ 'Wun do bhë -a -wun 'gü □ne 'ö 'wo 'yee to mε 'bhaa -nu -bha, 'ö 'wo -an 'bhaa -nu -ma, 'wo □yɔɔ 'yö -an -bha, 'ö 'wo -an -zuö -kanso 'gü,

³⁷ kö -wo -an mε 'bhaa -nu □zëë 'zë -na -guö 'ka, -wo 'to -na -a □kwaä 'kö -wa mε 'bhaa -nu 'klu 'kan -na 'sii- 'ka 'iin kö -wo -an -gɔ 'kan -na -dhaa 'ka; -wo -kë 'fεzë; -an -ya -dhe kpinngdhö yaa kë -dhö; -wo 'bhla kwi -nu 'iin -bho kwi -nu -da wo -bha □ne sɔ 'dhö; kö -an 'klo bhɔ -na.

³⁸ Mε -nu 'ka- -ga -na bhë, -wo -kë 'dhö 'yënnng □taa -dhe -nu -bha, -tɔn 'piö -dhe -nu -bha, -guö □duu' -dhe -nu waa- 'sei -dhe -nu -bha 'dhö, 'kεε a- -pö ka -dhë -wo □va 'ö- -de 'yaa 'kpongtaame -nu -ma 'kun poo kö -wo kë -an ziën.

³⁹ 'Kεε mε 'ö 'wo bhë 'saadhö, -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü, -an -wun 'yi -yö -kan -Zlan 'dhi, 'kεε kö pë 'ö -Zlan -ya 'tɔ go bhë, waa- yö.

⁴⁰ Bhii -Zlan -yö pë 'gianzë -ya kwa -gɔ. Pë 'ö -kë -an -bha dhasü yaa -da kwa 'dhiö bhë 'ö bhë, -yö kë 'dhö kö dhasü 'ö -dhö bhë 'kwaan- yö kwa 'kuë.

12

'Wun 'ö -gban mε 'kwa- -dhe kwa Dë -a -bha kwa 'kun -kɔ -bha

¹ -A -kë 'dhö -sü 'gü, □dhe -kë □ne -Zlan -bha mε -nu 'wo bhë -an -gbaa □va -wo kwa -zü 'to □va, 'ö -an 'yan 'dhö kwa -bha bhë, kö -kwa kwa □kwaä 'pë 'saadhö 'ö □ne □kwεε- 'dhö, kwa -bha -ta -sü -Zlan -bha zian -ta -sü 'gbloo 'piö -a -bha; kö 'wun yaa 'ö -ziö kwa -gɔ -dhe 'yaa 'gbee- bhë, 'kwa 'kan -a -bha kö -bla 'ö kwa -gɔ bhë, 'kwa- 'sü 'ö 'sü -kɔ 'ka.

² Yesu 'ö kwa -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -a -ggaan 'ö yö □ne 'ö dho -a 'ka -a 'gü -pë kë -sü -bha -a 'ka bhë, -kwa kwa 'yan kë -a -bha. 'Ö tɔɔ yö 'ö bhë □ne 'ö -we -a -bha kö -wo 'ö zë -a -dɔ -gaatalü -bha -sü 'ka; 'ö- lë- □suu'- bhë yaa- kë, □zuögludhi

□va 'ö -kë -ya -sü 'ka- -gɔ bhë -a -wun 'gü. 'Yö dɔ 'kwa- wo □dεε □ne, 'yö -ya -sü 'ka -yadhε □bhlëzë 'ö -Zlan -bha -gludëdhe -gbloo 'gü, -Zlan □kwεε- 'gü dhang- 'gü bhë -a 'gü.

³ □Ya kë 'dhö, kö □kun 'ö ka -zlö -yö -trö, 'ö ka 'gü -yö ga 'yan -to -a -gɔ -sü 'ka 'ö ka □faan' -yö yën 'ta -sü -Zlan -bha zian -ta -sü 'ka; 'ö tɔɔ yö 'ö bhë, këpëyaame -nu -wo 'wun □suu'- 'saadhö 'ö -dhö -a □kaa', 'yö bɔ -a 'gü;

⁴ bhii -yö 'dhö 'püë- wo, -ka ka -de -ta □kɔɔ'-, □kun -kë 'ö □sɔɔn yaa -dho -da ka -bha -tosiadhe 'gü 'kεε 'ko 'ka dho -a zë, -yaan kë ka -gɔ -to -a 'gü -ko 'ka, kaa- zë do.

⁵ Mε □faan' 'më -wo -nu 'ö -Zlan -ya □blεε ka -dhë □ne mε pë □blεε 'në -nu -dhë bhë kö □kun 'ö ka -zlö -yö -trö -an 'ka; 'ö bhii -ya pö: *N gbö, kö □kun 'ü Dëme -bha mε -kun 'gbee- -sü -san -zë; kö □kun 'ö -we ü -dhë ü □dɔɔ' -sü 'ka 'ö 'ü ü -kɔ dho sia-*.

⁶ *Bhii mε 'ö Dëme -ya -dho -kë □ne 'ö- kun 'gbee-, 'ö mε 'ö- dɔ □ne 'ö gbö -mü bhë □ne 'ö- 'klo bhɔ.*

⁷ 'Wun -nu wo wɔ -na ka -ta bhë -ka bɔ -an 'gü □ne □dhe 'ö mε dë -yö mε □dɔɔ -a -bha -a 'dhö. -A -de 'wun -nu 'wo bhë -wa -zɔn □ne -Zlan -yö ka -sü □ne 'ö gbö -nu 'dhö. -A -ga gia- 'ka- wo bhë, 'ka 'në dë yö kö 'yaa 'we 'ö gbö -dhë 'iin 'yaa 'ö gbö -ma -a?

⁸ 'Kεε -yö kë ka 'yaan □ne □ya kë □ne -Zlan -bha ka □dɔɔ' -sü 'yaa 'dhö, kö 'kaa- gbö -nu giagia 'ka.

⁹ Kwa gia- -kwa -dhe -ga bhë 'dhe! Kwa dë -nu 'wo 'kpongtaa zö bhë, □ya kë -wo 'wun -wɔ kwa -ta kwa 'nëdhe 'gü kö 'kwaan- 'wun ma -an -ta. Kö kwa Dë 'ö dhang- 'gü bhë, -gɔ -yɔɔ -a -dhë -sü □suu'- -mlë 'ö dho kë kwa -gɔ kö -këdhösü -yaan kë kwa -gɔ bhë □εε!

¹⁰ Kë- wo bhë kwa dë -nu 'wo 'kpongtaa zö bhë □wa kë, -wo 'wun -wɔ kwa -ta pë 'ö -an 'yan 'dhiö kpengdhö 'kpongtaa zö 'töng kpö 'bhle 'ka -a -wun 'gü. 'Kεε -Zlan -bha 'ka, □ya 'wun wɔ kwa -ta, kö -ya -kë 'dhö kwa -wun 'gü (kwa -bha 'wun -së 'ka □toëpö 'ka), kö 'kwaan- -kë 'slööslö 'pö □ne 'ö 'dhö.

¹¹ 'Yö 'wun □ya wɔ kwa -ta, 'ö -kë kwa 'gü -a 'töng bhë -a 'ka □ne □zuö' -kaan 'kuë

-wun 'dhö 'ö 'yaa kë kwa -bha □zuögludhi
-wun 'ka. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, mε -nu
'ö □wa bo 'klobhodhe 'gü □va, -a 'piö -pë
bhë, -wa -kun 'yee 'ka. -A 'piö -pë 'ö 'dhö
bhë 'ö tɔɔ □zuöyagluu waa- -këdhösü 'ö
kpengdhö.

'Wun 'ö -gban -zobüödhewo -nu -bha

12 □Dhe 'ö 'dhö, ka -kɔ -nu 'ö -an 'gü □ya
ga bhë, -ka -an □luu', 'ka ka kɔngɔ -nu 'ö
□wa kë 'dhiö bhë -an gba □faan' 'ka.

13 -Ka 'dho ka -bha -ta zian 'ö kpengdhö
-a -ta -sü 'ka 'dhiö kö □kun 'ö ka -gen mε
'ö -ziö 'kluë- -sü 'ka 'ö dho ka kë 'kεε kö
-yö bo □zian'.

14 -Kaa këdhe □mεε'- kö □zuöyagluu -yö
kë ka -gɔ mε 'plε buëndhö 'iin kö ka wo
-kɔ -yö kë 'slööslö, 'ö tɔɔ mε 'ö- wo -kɔ
'yaa 'slööslö yaa 'dhö 'ö 'yan dɔ kwa Dεme
-bha.

15 -Kaa kë 'slë 'ka □kun -kë 'ö mε gbε -yö
'ö -ta yö -Zlan -bha 'glusë bhë -a -bha. -Ka
kë 'slë 'ka kö □kun 'ö mε gbε -yö -kë □ne
'blü 'dhe 'yi 'güüzēsüzë 'dhö 'ö pë yaa -kë
mε □plëezë 'ka 'ö -bha mε zë -pë 'ka.

16 -Ka kë 'slë 'ka kö □kun 'ö mε gbε -yö
-kë 'wun -yö yaansüzë kë -mε 'ka 'iin 'ö pë
-nu 'wo -ya -sü 'ka -de -ta bhë 'ö 'yaa -an
□bhlë -ya □ne Ezai 'dhö; 'ö tɔɔ yö bhë □ne
'ö 'dhuë- 'ö -an dë dhoë- kɔɔ -a -bha -bezë
-a -bha -kë mε □va 'ka -sü -wun 'gü bhë,
'ö- -wun -zuö 'ö -kɔ □taa -bhöpë do 'kpaan
-wun 'gü zlöö.

17 Ka gia- 'wun bhë, ka- 'dhiö 'to -kɔ -dɔ!
Yö bhë □ne 'ö yi do 'ka zlöö 'ö- këdhe □mεε
kö 'ö dë -yaan 'dhuë- 'kɔɔ 'ö -bha; 'ö- dë yaa
'we -a -bha -a -gɔ; 'ö tɔɔ 'slë 'kpaan gbε yaa
kë -dhö gbo kö pë 'ö- -kë 'dhiö bhë -yaan -a
□dhië' -kwaa 'ö -bha; 'kö -kë □ne -yö 'gbo
bo 'dhee.

18 'Wun 'ö -gban -yɔɔn -Zlan -bha -sü
-bha 'ö kwa -gɔ 'iin 'ö Zuifö -nu 'piö bhë,
-kwa -dhe -ga -a 'gü 'kwee-! Ka 'ö 'ka bhë
yaa kë □ne -tɔn 'ö mε -kɔ -mɔa -yö 'pa -a
'ka bhë □ne 'ö 'ka □yɔɔn -a -bha □ne -kɔ 'ö
Izlaelö -mε -nu -wa □kaa' 'kpa bhë -a 'dhö;
'ö tɔɔ kë- wo bhë, -wo -kë -tɔn do 'wo- 'tɔ
kɔɔ Sinai 'ka bhë -a 'sɔɔ; yö □ne 'ö- -bha
'siö -ziizë 'dhö, -dhetiidhe -nu waa- 'buu
□va -wo -kë -dhö 'kpa.

19 Yö do bhë □ne 'ö- -bha 'truu -piö -wo
waa- pë 'wun □blεε' -wo -yö -kë -dhö. 'Yö

-dhe 'ö Izlaelö -mε -nu -wo -wo bhë -a ma,
'wo- pö kö □kun 'ö -wo 'bhaa -zuöatadhe
-yö -kë -dhö 'zü.

20 Bhii -wo bhë -yö tɔng dɔ -wo do 'ö
-kë -an -dhe -ziizë -a 'ka; 'ö tɔng dɔ □woë'
□ne: 'Të -pë 'ö 'dhoë- pa -tɔn bhë -a 'ka, yö
wü 'piö oo, -yö mε 'piö oo, -wo -dho -a -zuö
-guö 'ka 'ö to -a □kwaa'.

21 'Wun bhë -yö -kë -ziizë □va yaazë
'ka. -A -de -a -wun 'gü Moizö -ya -pö: «A
□zluun -na 'siö □va 'ö -kan n 'gluu bhë -a
□kwaa'.»

22 'Kεε ka -zë Sion -tɔn waa- -Zlan 'ö
'bhee- 'ö dhang- 'gü bhë -a -bha pödhe 'ö
waa- 'ö -bha bɔmε -vuu □plëezë -nu 'wo
-ya -sü 'ka -a -bha, 'wo- -dhe Zeluzalemë
-dhe mε 'ö dhang- 'gü bhë □ne 'ö 'ka □yɔɔn
-a -bha bhë.

23 -Zlan -bha mε -nu kpö -blεεzë 'ö
□zuögludhi 'dhö -an -gɔ, 'ö -an 'tɔ 'dhö
-ya -sü 'ka dhang- 'gü bhë, □yɔɔn □ne 'ka-
wo -an -bha bhë. -Zlan 'ö zakanmε 'ka,
mε 'plε waa- mε -nu 'wo -kë kpengdhö
'kpongtaa zö 'ö □wa -da -dhe 'slööslö -dhe
'ö 'wun 'yaa mε -bha -a 'gü -an -ta bhë, yö
□ne 'ö 'ka □yɔɔn -a -bha bhë.

24 Yesu 'ö -dhikuédhe -dëü 'ö kwaa-
-Zlan -nu kwa ziën -a song 'ka waa- -a fei
'ö 'wun □blεε' -na -kɔ -së 'gü 'ö -ziö -a 'ka
-kɔ 'ö Abelö -bha 'dhoë- kë -naa 'ka bhë -a
-ta bhë, yö □ne 'ö 'ka □yɔɔn -a -bha bhë.

25 □Ya kë 'dhö kö -ka kë 'slë 'ka! Kö □kun
mε 'ö 'wun □blεε' -na ka -dhë bhë, 'ka -kɔ
-a -wo 'ka! Mε 'ö -kë mε -nu 'paan bho
□dhia 'kpongtaa zö 'wun -nu 'wo -gban
-Zlan -bha -a -wun 'ka bhë, mε -nu 'wo
-kɔ wo 'to -to -a -bha -sü 'ka bhë, waa dha
'klobhodhe -gɔ. Pë -nu 'wo 'kpongtaa zö,
-an -bha □ya kë □ne -kɔ bhë -a 'dhö, kö mε
'ö -ya -sü 'ka dhang- 'gü dhuö 'ma bhë, -më
dho kë kwa 'ka kö 'kwa kwa -ta yö -a -bha
-ε?

26 Kë- wo 'kpa bhë -a -wo -ya -kë 'ö 'sε
-yö □zluun. 'Kεε dɔ 'kwa- wo □ne pë 'tɔ
'go -wo 'ö- -kë kwa -dhë 'ö tɔɔ: A -dho -a
'bhaa kë 'zü -dëüwo; 'sε -dho □zluun 'dhö
'kεε dhang- -dho □zluun 'pö.

27 -Wo kpö 'ö -kë «'zü -dëüwo» 'ka bhë
-ya -zɔn □ne pë -nu 'wo -kë 'ö 'wo -da bhë
-wo -dho vin 'ö -an 'plε 'gü -yö -siö kö -a
mε 'ö 'yaa vinpë 'ka -yaan kë -dhö.

²⁸ □Dhe 'ö 'dhö, (n dhegluzë -nu,) □dhe kë □ne -Zlan □ya kwa -ya -gludëdhe 'ö 'yaa vin -a 'gü -a këme 'ka bhë, kö -yö 'to kwa 'yaan, kö yuö kë -ko 'kwa -dho -a kaa kö -yaan dhi -a -dhë bhë 'kwaan- kaa, -a □bhlë -ya -sü waa- -suö -a -dhë -sü 'ka.

²⁹ Bhii kwa -bha -Zlan 'ö bhë, -yö -kë □ne 'siö 'dhö, 'ö □ya kë 'ö pë -nu 'gü □siö.

13

Kë -ko 'ö -Zlan -dhë -së

¹ (N dhegluzë -nu,) kö □kun 'ka ka bo ka 'ko -nu -dho kë -sü 'ka Klito 'gü, ka -bha -kë dhegluzë -nu 'ka -sü -wun 'gü!

² Kö □kun 'ö ka -zlö -yö -trö -nia -nu 'wo nu -na ka -ta bhë -an -kun -së -sü 'ka; 'ö tɔɔ me 'bhaa -nu -wo -Zlan -bha bome -nu -nia -kun wo -go kɔɔ, 'kεε waa- □tei' do □ne -Zlan -bha bome -nu -mü.

³ Ka -zo -yö -büö me -nu 'wo -kanso 'gü bhë -an 'ka □ne -dhe 'wo- pö -a -bha ka -nu □ne ka -kanso 'gü -a 'dhö. Me -nu 'wo -an 'klo bho -na, ka -zo -yö -büö -an 'ka □ne -dhe 'wo- pö -a -bha ka -nu □ne 'ö 'klobhodhe do bhë 'ka- 'gü -a 'dhö.

⁴ Dhe waa- ö □gon -an -bha -kë 'ko 'piö -sü bhë, -yö kë pë 'ö me 'ple -wa □bhlë -ya -a 'ka; kö □kun 'ö dhebo -yö ö □gon to 'ö □nië 'iin ö gon- -yö ö boɔ to 'ö □nië. 'Ö tɔɔ -yö dhe 'piö o, -yö gon- 'piö o, -Zlan -bha za -yö -dho □soonkëme -nu kun.

⁵ Kö □kun 'ö 'ka ka □kwaa- ka -de -zü 'ö 'wëüga -dho -yö -ziö ka 'gü ka 'ta 'sü -ko -nu 'gü. Pë -nu 'wo ka -go -wo ka -zo 'kun bhii -Zlan -ya -pö: *N -zlö 'ka 'dho trö ü -wun 'ka, n 'ka 'dho kan ü -bha 'gbeεdhö.*

⁶ □Ya kë 'dhö kö kwa -moa 'kwa kwa -zo yö -Zlan -bha -a pö -sü 'ka □ne: *Kwa Dëme bhë □ne 'ö tɔɔ -nu n -dhë -me; 'suö 'ka 'dho n kë. □Ya kë 'dhö kö -më 'kpaan 'ö mebheedhe dhoë- kë n 'ka ε?*

⁷ -Yö ka -go 'dhiö me zii -nu 'wo -Zlan -wo □blεε ka -dhë bhë, ka -zo -yö -büö -an 'ka. -Kö 'ö -an -bha -tosiadhe 'gü 'kpongtaa zö 'ö -an wo -ko -yö □kaa' 'iin 'ö 'wo ga bhë, -ka ka -zo 'ta -a 'gü kö -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -ko 'ö bhë 'ka- 'sü 'pö 'dhe!

⁸ 'Ö tɔɔ Yesu Klito bhë, -ko do 'ö □kaa' 'kpa bhë, 'ö- 'ka □dεε, 'ö dho toë 'dhö -kplawo.

⁹ Kö □kun 'ö 'ka ka □kwaa- me -nu -zü 'ö 'wo nu ka -püö □dhia -Zlan gba -ko □suu'- -de dhe -zë -nu 'vlanvlan 'ka. □Yö -së kö -Zlan -bha 'glusë -yö kwa -zo -gban; bhii yaa 'dhö kë tong do -wo -nu 'wo -gban -bhöpë -nu -bha -an 'ka. Me -nu 'wo wo -de nu -na 'wun -nu □suu'- bhë -an -dhë bhë, waa pë gbe yö -a 'gü do.

¹⁰ Kë- wo bhë, slabhome -nu 'wo 'dho -na Zuifö -nu -bha -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü, 'ö 'wo sla- bho -na sla- -bho -a -ta -pë -ta bhë, pë -nu 'wo 'go -na kwa -bha sla- -bho -a -ta -pë -ta bhë -an □dua' 'yaa -mü kö -wa -bhö.

¹¹ 'Ö bhii □ya kë 'kpa, -an -bha slabhome □va -yö wü -nu 'wo bhë -an fei -sü 'ö dho -a 'ka -dhe 'slööslö -dhe □duö -bha, 'yö- -kë sla- 'ka me -nu -bha □soon yaa -nu -bho -an -bha -sü 'ka. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, wü -nu 'wo bhë, -wo -an -güö wo -bha pö- □taa -bha.

¹² Pë 'ö -kë 'ö Yesu -bha ga -sü bhë 'ö -kë pö- □taa bhë 'ö bhë -yö kë 'dhö kö -yaan 'segümε -nu kë 'slööslö ö -de fei 'ka.

¹³ □Ya kë 'dhö, (n dhegluzë -nu,) -kwa □luu'- 'kwa 'dho Yesu 'piö pö- □taa kö 'wun -nu 'ö bo -an 'gü bhë, kwa -nu 'kwa bo -an 'gü kwa -bha -tosiadhe 'gü.

¹⁴ 'Ö tɔɔ pödhe 'ö dho kë kwa □plöödhe 'ka □toöpö 'ka 'yaa 'kpongtaa zö. Kö -a me 'ö dho kë -dhö -dhekpao □dhia' -bha bhë □ne 'ö 'kwa- □mεε' -na bhë.

¹⁵ □Ya kë 'dhö kö pë dho kë zlöö 'ö tɔɔ kwa -bha -Zlan bhë, -a 'tobhosü □ne, 'kwa dhoë- wo □ne gbaopë 'kwa bo -a 'ka Yesu -ta -kplawo -a 'dhö. 'Ma- pö 'dhö kö a- -pö 'kwa 'we -a 'to 'piö -kplawo kwa 'dhi -wo 'ka.

¹⁶ Kö □kun 'ö ka -zlö -yö -trö 'wun -së kë -sü waa- -nu ka 'ko -nu -dhë -sü 'gü. -A -kë 'dhö -sü □ne 'ö tɔɔ sla- giagia 'ö- -wun 'yi -yö -kan -Zlan 'dhi.

¹⁷ -Ka 'wun ma 'dhiö -sü me 'ka -me -nu -ta, 'ka ka -go □yɔɔ' -an -dhë bhii -wo wo -zo -kë ka -bha 'ta -sü -Zlan -bha zian -ta -ko 'piö; 'ö tɔɔ -Zlan -dho ka -go -wun □dheε' kpo -an -go. 'Ö □ya kë □ne 'ka 'wun ma -an -ta, -wo -dho wo -bha yuö kë □zuögludhi 'ka. 'Ka 'wun -nu kë 'pö -ko 'bhaa 'gü, -an □zuö' 'glu 'kaa dhi; 'ö □ya kë 'dhö -a □truën- -dho kë ka -go -më 'ka

ε?

□ *Wekadhe waa- -wo -kaanta -nu*

¹⁸ -Ka □bhεa' yi -wun 'gü -kplawo, bhii yi- 'wun -dɔ □nε 'wun -dan 'kuë -kɔ -së -yö yi 'gü 'ö 'yi- 'piö kö yi kë -kɔ -yö kë -dhö -dhe 'saadhö 'gü, 'yi 'wun -së kë.

¹⁹ A- -dhe ka -gɔ kö 'ka □bhεa' -Zlan -dhë giagia 'ka kö -yö 'we -a -bha, 'a 'ye n 'zü 'a nu ka 'piö 'ma 'zodhö.

²⁰ -Zlan -yö kwa Dεmε Yesu 'ö kwa -maakεmε □va 'ka bhë -a -bho ga 'gü. 'Kεε -yö □boa' -a fei 'ö -dhikuédhe 'ö dho to 'dhö □toëpö 'ka bhë -a -ta.

²¹ Yö 'ö □zuöyagluu 'dhoë- -gɔ bhë -yö 'wun -së kë -sü -faan nu ka -dhë kö 'kaan- -a -dhi -a -dhë -wun kaa. Pë 'ö -dhi -a -dhë, -ya -kë kwa 'gü boa Yesu Klito 'gü -sü 'ka. Kö 'tobhodhe -yö kë Yesu Klito -bha 'ka □toëpö 'ka! Amen.

²² N dhegluzë -nu, □bhεa' 'a- wo ka -dhë: Mε □daan' -wo -nu 'a- -ya 'sëédhe □nε -a 'gü □nε, -ka ka 'gü dɔ 'gbee- 'ka -an 'kun -an 'kun -kɔ 'ka, yö □ga 'ö 'sëédhe □nε 'ö yaa □gbiin bhë.

²³ □Ya 'go mü, -yö kë ka 'yaan □nε kwa dheglu Timote bhë □ya 'go -kanso 'gü; □ya kë □nε □ya nu □ya -lo n 'piö 'nö -dhekpaoyi 'ö □nε -a 'ka, yi -nu yi -dho nu -bhódhia kë □dhia ka □plöö 'ma.

²⁴ -Yö ka -gɔ 'dhiö -mε -nu 'saadhö waa- -Zlan -bha mε -nu 'saadhö 'ka 'ma, 'ma 'we kaa. Kwa dhegluzë -nu 'wo Itali -sε 'gü □wa 'we kaa.

²⁵ Kö -Zlan -bha 'dhuë- -yö 'to ka 'saadhö ka 'piö!

**'Sëedhε 'ö
Zakö
-ya bɔ -Zlan -bha mε -nu
'wo -pɛn -sü 'ka -an -dhë
bhë 'ö □nε**

¹ 'Sëedhε □nε, ma Zakö 'a -Zlan waa-kwa Dëmε Yesu Klito -an -bha yuökëmε 'ka, 'a- □bεεn. 'Ma 'we -Zlan -bha mε -nu, 'ka -pɛn -sü 'ka 'kpongtaadhε 'saadhö -bha, ka 'plε ka 'ka.

'Wun 'ö -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- 'kpaakpadhε -an -bha

² N dhegluzë -nu, 'wun 'gbee- □suu-'saadhö 'wo nu -na ka -ta bhë, -wo kë ka -gɔ □zuögludhi -wun 'ka;

³ bhii ka gia- 'ka- □tɛi' dɔ □nε □ya kë □nε 'wun 'gbee- -nu 'wo nu -na ka -ta bhë, 'ka bɔ -an 'gü -to -a 'gbee- 'ka -sü 'ka, □zuösaadhε -yö -dhö kë ka -gɔ, ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -a 'gü.

⁴ □Zuösaadhε 'ö ka -gɔ bhë, -ka ka 'gü dɔ 'gbee- kö -yö 'dho 'dhiö, -yö kë 'dhö kö ka -bha -kë Yesu Klito -bha mε 'ka -sü bhë -yö kë 'wun 'ö- 'gü 'dhö 'puu 'ö 'wun 'yaa- -bha -a 'ka 'iin 'ö pë gbe -wun 'yaa ka -bha -a 'ka.

⁵ 'Ö □ya kë □nε mε □ya kë ka ziën, 'ö 'kpaakpadhε 'yaa- -gɔ, kö -ya -dhε -Zlan -gɔ. 'Kpaakpadhε 'ö bhë -Zlan -yö -dhoë nu -a -dhë; bhii -yö pë -nu mε 'plε -dhë □zuö' 'puu 'ka, 'ö 'yaa 'wun gbe □blεε' -an 'ka.

⁶ -Ka pë -gba -dhε! 'Kεε kö □kun 'ö- -kë □zuötozlöödhε 'ka □nε pë 'a- -dhε □nε -Zlan -yö -dho -a kë □nε -kɔ 'a- □dhea' bhë -a 'dhö 'gbödhö poo □a; yö □ga tɔɔ mε 'ö -zo -yö -Zlan -bha -sü 'yaa- -gɔ bhë, -yö □nε -kɔ 'ö 'yoo kpö -nu 'dhoë- 'ka 'ö □wa □luu'- □nëdhö 'ö 'tëë 'dhö 'dho -na -a 'ka □kwa- 'gü, □kwεε- 'gü bhë -a 'dhö.

⁷ Mε □suu'- 'ö 'dhö bhë, -yö kë -a 'yaan □nε yö 'ka 'dho pë gbe yö kwa Dëmε kwεε.

⁸ 'Ö tɔɔ mε □suu'- 'ö bhë, □ya 'wun -nu -ya ö □zuö' 'piö -yaan kë, -a 'töng □ya -lo, 'ö- -kɔ 'yi -yö ga; 'iin 'ö □ya kë 'ö- □zuö' -yö to zlöö -a këpë -nu 'saadhö 'gü.

'Wun 'ö -gban -kë 'fεεzë -sü waa- -kë □bhɔɔzë -sü -an -bha

⁹ N dhegluzë -nu, □yö -së kö mε 'ö 'fεεzë ka ziën, -a □zuö' 'glu -yö dhi ('ö bhii -a -bha -kpa Klito -bha -sü 'gü) -Zlan □yaa- kë □bhlözë,

¹⁰ 'iin kö mε 'ö □bhɔɔzë 'pö, -a □zuö' 'glu -yö dhi -a -gɔ 'ö -Zlan -ya □yɔɔ bhë -a -wun 'gü; 'ö tɔɔ □bhɔɔmε 'ka- -ga -na bhë, -yö -kë □nε □blëë' 'bin 'dhö;

¹¹ □waa- pö: «□Ee'-, -dhε □ya 'po bhoo-, -an 'bin □ga □nε; -a kë yië lan- -yaan 'bhü -a -bha do, □plε, kö □ya ga bhë -a 'dhö; kö □blëë' 'ö □ya ga bhë -a 'bin -bha -sëdhε 'yaa 'dhö gbɔ.» -Kɔ do bhë □nε 'ö □bhɔɔmε dho -lo -a 'ka kö -a -bha 'wun -nu □wa yö -së.

'Wun 'ö -gban -bɔ 'wun 'gbee- 'gü -sü waa- 'güandhε -an -bha

¹² □Zuögludhi -yö kë mε 'ö bɔ 'wun 'gbee- 'gü, 'ö- -gɔ yaa 'to -a 'gü bhë -a -gɔ, bhii □toëpö -këdhösü 'gɔ □gblaa' 'ö -Zlan -ya -ya mε 'ö- -dho -yö -an -kë 'ö □wa bɔ 'wun 'gbee- 'gü □wa 'to -a 'gbee- 'ka -an -gɔ bhë, -yö -dho ö -bha yö.

¹³ □Ya kë □nε 'güandhε □ya nu mε 'ö -dhö -a -ta, kö □kun 'ö- pö: «-Zlan □nε 'ö n 'gü dan bhë», 'ö tɔɔ 'wun yaa gbe 'yaa -mɔ -Zlan 'gü dan -sü -bha; yö -de 'pö 'yaa mε 'gü -dan.

¹⁴ 'Kεε □ya kë □nε 'güandhε □ya nu mε -ta, kö -a □zuö' 'piö -wun -nu yaa 'ö 'yaa ö □kwa- -an -zü bhë □nε, 'wo 'wun -nu kë -na -a 'ka bhë.

¹⁵ □Ya 'go mü zlöö, 'ö 'wun yaa 'wo- -ya 'ti -kë wo □zuö' 'piö bhë, 'ö- 'piö -wun -yö -kë □sɔɔn yaa 'ka; □sɔɔn yaa -de 'pö □ya kë zlöö, □ya 'dho 'dhiö, 'ö -kë mε bhë -a -bɔ -a -ta -pë 'ka 'ö ga.

¹⁶ -Ka ka -de kë 'slë 'ka, n dhegluzë -nu;

¹⁷ 'Ö tɔɔ -nu mε -dhë -pë 'saadhö 'ka, 'ö -së kö -yö -go dhang- 'gü. Kwa Dë -Zlan 'ö- -bha -kë -dhepuudhε 'ka, 'ö 'yaa 'go pin □taa, 'ö -dhεtiidhε 'gü -wun gbe 'yaa- 'gü bhë □nε 'ö pë -nu bhë 'ö- -nu kwa -dhë.

¹⁸ Kë- wo bhë, -Zlan -yö ö -wo 'ö 'wun gia- 'ka bhë -a -da kwa 'gü, -këdhösü -dëü -nu kwa -dhë -sü 'ka ö -de -zo 'kun -wun 'ka kö 'kwaan- kë -a -kɔ këpë -nu 'wo bhë

'saadhö, me -nu 'ö 'kwa □ne -an -blæzë 'dhö -an 'ka.

'Wun 'ö -gban 'to 'to -sü waa- 'wun kë -sü -an -bha

¹⁹ N dhegluzë -nu, -yö kë ka 'yaan □ne me 'ö -dhö -yö 'ö 'to 'to -së 'ka, -yö -yö 'wun 'gü -ko do; kö □kun 'ö 'wun -yö naa- -zuë 'siösiö,

²⁰ bhii me 'ö -naazuëdhe kë -na bhë, pë 'ö kpengdhö -Zlan wö 'dhiö 'yaa- kë.

²¹ -A -wun 'gü □ne 'ö 'ka dho kan pë 'ö me -kë -dhuuzë waa- këwun yaa □suu- 'saadhö 'wo bhë -an -bha. 'Go mü 'zü, -Zlan -wo 'ö -ya ka □zuö' -bha bhë, -kaa 'kun -de -dho sia- -sü 'ka, bhii yö □ne 'ö dho ka dha.

²² Kö □kun 'ka ka -de -püö, 'to -to -Zlan -wo -bha -sü 'sloo 'ka, 'këe -wo 'ö bhë -kaa 'gü -pë -nu kë □zian'.

²³ Bhii me 'ö 'ö 'to to -Zlan -wo -bha 'ö yaa- 'gü -pë kë, -yö -kë □ne me 'ö 'ö -de -ga -dhegayan 'gü, 'yö 'ö -de yö □ne -ko 'ö -'ka -a 'dhö bhë -a 'dhö.

²⁴ Yö □ga, □dhe □ya 'ö -de -ga 'dhö, 'ö -dhegayan bhë □yaa- □waannu kö -a -zlö □ya trö -ko 'ö □kaa' bhë -a -bha.

²⁵ Tong -nu 'wo go -Zlan 'piö bhë □ne 'wo -potaasü nu kwa -dhë. Me 'ö □ya -klu -a -bha -zo yö -sü 'ka, 'ö 'yaa 'ö 'to to -a -bha 'kpaan 'ka, kö -a -zlö -yaan 'dho trö -a -bha, 'ö -kun 'ö 'kun -ko 'ka, -Zlan -dho 'dhuë- kpo -a këpë -nu -bha.

²⁶ □Ya kë □ne me □ya 'ö -de -ga -Zlan -bha tong 'kun -me 'ka, 'këe kö -a 'dhi -wo -yö ya, kö 'ö -de -püö 'ö -wo; kö -kë -Zlan -bha 'në 'ka -sü pin 'yaa- -bha.

²⁷ Pë 'ö -Zlan 'ö kwa Dë 'ka bhë 'ö -dhë -së -a -bha tong -wun -kun 'gbee- -sü 'gü 'ö too: -Zo -kë -tenë -nu waa- □geandhoo -nu 'wo □wa -bhö -sü 'gü bhë -an 'piö -sü 'ka waa- -de -dhe 'kan -sü 'kpongtaadhe -bha me -kë -dhuuzë -pë 'saadhö -an -go -sü.

2

Kö □kun 'kwa me gbe zë 'gü

¹ N dhegluzë -nu, ka 'ö 'ka ka -zo yö Yesu Klito 'ö kwa Dëme 'töbhösüzë 'ka -a -bha bhë, kö □kun 'ö me gbe -zë 'gü kë -sü -yö -kë ka 'gü.

² -Kwa kwa 'yan kë 'wun bhë -a 'piö 'kwee-! -Kwa me □ple dan 'kuë ka -bha

-bhokuëko 'gü. -A me do bhë □bhöome -mü 'ö 'sënnng -vaaga do 'dhoë- -kwa; 'ö so -së □duö 'dhoë- -bha; 'ö- me kë □ple -naa bhë, 'fëeme -mü 'ö so 'blësü yaa 'dhoë- -bha, 'wo nu mü.

³ 'Ö □ya kë □ne me 'ö so -së 'dhoë- -bha bhë, 'ka- 'yi 'kan, 'ka- pö -a -dhë: «-Bhö nu 'ü □yaannu -yadhe □bhlëzë □ne -a -bha!» 'Ö 'ka- pö 'fëeme -zë -dhë: «Bhi -zë, -bhö do ü -gean!» 'iin: «-Bhö □yaannu sia- n □geandhö zö!»

⁴ kö 'ka mezëgüdhe kë □ne bhë, kö ka -bha 'wun -yö 'ko 'dhiö -ko □ya 'sü □zuö' 'piö -wun yaa -bha □ne bhë.

⁵ N dhegluzë -nu, -yö kë ka 'yaan □ne 'fëeme -nu 'ka -an -ga -na 'kpongtaa zö bhë, -yö -an -ya 'dhö kö 'wun -nu 'wo -gban -zo -yö Yesu Klito -bha -sü -bha bhë, -waan kë me -nu 'wo- kuënnu -ko do -an 'ka, 'go mü 'zü kö -gludëdhe kë -sü 'ö- 'to go -an -dhë □ne me -nu 'wo- -dho □kaa', -yö -dho -a nu -an -dhë bhë kö -waan -a yö.

⁶ 'Yö ka 'ö 'ka bhë, 'ka -an -san zë □a? Ka gia-, -dhe 'ka- -ga bhë, dö -nu 'kpaan 'ö □ya kë 'wo ka 'gbee- -ta bho, 'wo dho ka 'ka zakanme -nu 'dhiö 'ö yaa kë □bhöome -nu 'wo bhë -an 'ka ee?

⁷ Wo do 'wo bhë □ne 'ö 'to -sëennë 'ö Yesu Klito -to 'ka, 'ö -Zlan -ya nu kwa -dhë bhë 'ö □ya kë 'wo- zë 'dhii.

⁸ Kë- wo bhë, □ya kë □ne tong 'ö do -sü 'ka -Zlan -bha -gludëdhe -pö -bha 'ka, 'ö -ya -sü 'ka -a -bha 'sëedhe 'gü □ne: -Bhö ü -ya 'yoo -dho kë □ne -ko 'ö ü -de -dho -yö ü □kaa' bhë -a 'dhö bhë, 'ka- 'kun 'ö 'kun -ko 'ka kö ka- -kë -së.

⁹ 'Këe □ya kë □ne mezëgüdhe □ne 'ka- kë -sü 'gü, kö □soon yaa □ne 'ö 'ka- kë -na bhë; 'ö kö tong -yö -dho ka kun, bhii kö 'ka- -lö 'gü.

¹⁰ 'Ö too me 'oo me 'ö □ya tong -nu 'wo bhë -an do -lö 'gü kö □ya -an 'ple -lö 'gü □ne bhë.

¹¹ Kë- wo 'dhö bhë 'ö too me gia- 'ö- pö: «Kö □kun 'ü -da dhe 'piö 'iin kö □kun 'ü me gbe -bha dhe 'too bho -a -ta» bhë, yö do bhë □ne 'ö- pö 'zü: «Kö □kun 'ü me zë». □Ya kë 'dhö, 'kö -kë □ne 'bhaa -da ü 'bha -bha dhe 'piö 'iin 'bhaa ü 'bha dhe -bha goon- 'too bho -a -ta, 'këe kö tong 'ö -gban

«kö □kun 'ü me zë» -bha bhë, 'bha- -lò 'gü, kö tong -to 'dhö -sü □ya ü 'kun □ne bhë.

¹² □Ya kë 'dhö, ka 'wun -nu □blεε' -na 'iin ka pë -nu kë -na, kö □kun 'ö ka -zlö -yö -trö □ne tong 'ö -potaasü nu me -nu -dhë bhë -a -bha za 'ö dho kan bhë -yö □tun ka -gö zian-;

¹³ bhii za 'ö dho kan bhë, me 'yena yö -sü 'ka 'dho kë -a 'gü me 'ö yaa me 'yena yö -a -bha 'ka. 'Kεε □ya kë □ne 'ka me -nu 'yena yö, kö □kun 'ö 'suö -yö ka kë -Zlan -bha zakanyi -dhë, 'ö bhii -Zlan -yö -dho ka 'yena yö 'pö.

'Wun 'ö -gban -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- 'wun kë -sü -an -bha

¹⁴ N dhegluzë -nu, □ya kë □ne me □yaa-pö: «-Zo -yö -Zlan -bha -sü -yö n -gö», 'kεε kö 'waa- yö -a këwun -nu -bha kö -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -a -yö -a -bha -pë -dho kë -më 'ka εε? Yö 'pö dhoë- dha □ee?

¹⁵ 'Wun □zuan' do □ga □ne: 'Ka dho ka dheglume □plöo yi do 'ka, 'ö ka gia- ka 'yan □ya -da -a 'gü □ne -kpatasö -nu 'waa -an -gö 'iin -bhöpë -nu 'wo dho wö -a -ta yaa bō -an 'dhi,

¹⁶ ka gia-, -dhe 'ka- -ga bhë □yö -së kö 'ka -an 'to 'nεne waa- din bhë -an 'gü 'ka ka -wo -da -an -dhë □ne: «N -kō -yö ka 'piö mü», 'iin: «-Ka yiö -së bho» □a?

¹⁷ -Kō do bhë 'ö- 'ka -zo -yö -Zlan -bha -sü 'piö 'pö. -A -yö -a -bha -pë gbe 'ka 'dho kë -dhö; kö -yö ga -sü 'ka, bhii -a këpë gbe 'yaa 'dhö.

¹⁸ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, me □plε □wa kë -dhö 'ö- me do □yaa- pö -zo -yö -Zlan -bha -sü -yö ö -gö, 'ö- me kë □plε -naa □yaa- pö 'pö ö 'wun -së -kë me -nu -dhë, a dhoë-pö -an -dhë: -Zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö bhë, do -kō 'ö dōa kö -a 'piö -pë -nu 'wo -kë këwun -së -nu 'ka 'waa 'dhö bhë, -a -zōn -dhe gbe 'yaa -dhö; 'ö tōō -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- ö këwun -nu □ne 'ö 'wo dho wo 'ko 'piö.

¹⁹ -Yö ü -zo 'piö □ne bhi do □ne 'ü (kwa Dë) -Zlan -bha -kë do -sü -wun -dhe 'wun gia-, 'ö 'ü do ü -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'sloo 'ka bhë □a? -Zuu yaa -nu -de 'pö, -a me 'kö bhë -wa □tei' -dō, 'ö 'wo □zluun -a 'dhiö 'suö -dhë.

²⁰ Bhi 'bhaa 'wun do 'ü □ne, ü 'to 'to 'a 'wun □zuan' do -zōn ü -dhë 'dhe, bhii -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ü- -ga -na bhë, -a -yö -a -bha -pë gbe 'yaa 'dhö kö waa- -ta -kpa wo këwun -nu 'ka.

²¹ Ablaamö kwa 'bhema 'ö bhë, -më 'ö- -kë 'ö -Zlan -ya do -a -bha kpengdhö □e? -Yö -sü -a këwun -nu -bha, 'ö tōō yi do 'ka (-a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü), -yö ö gbö Izaakö gbaō -kë -Zlan -dhë slapë 'ka, -dhe 'ö dho ö -bha sla- bho -a -bha bhë -a -bha.

²² 'Bha- yö □a? -Kō 'ö- -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- -a këpë 'wo dhoë wo 'ko 'piö bhë -a -ga bhë 'dhe! -Kō bhë □ne 'ö- -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -yö □kaa' 'dhiö -mō 'kuë -sü 'ka bhë; 'kεε kë- wo 'dhö bhë -yö -sü -a këpë -nu 'wo -kë -a 'piö -pë -nu 'ka bhë -an -bha.

²³ -Yö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü □ne: *Ablaamö -yö ö -zo -yö -Zlan -bha, 'ö -Zlan -ya yö me kpengdhö 'ka, -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -wun 'gü.* -Kō bhë □ne 'ö □kaa' 'ö pë 'ö □bεen' -sü 'ka 'ö- 'dhiö -yö -mō -a 'ka 'kuë. Pë 'ö -kë 'ö -Zlan -ya -dhe zlöö ö 'bha 'ö bhë.

²⁴ Ka- yö □a; □ya kë 'dhö kö me -bha -kë kpengdhö -sü 'ö -Zlan wö 'dhiö bhë -yö -sü -a këpë -nu -bha; yaa 'sü -a -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'sloo -bha.

²⁵ Pë do bhë 'ö □kaa' Laabö, □sōōnkëdhe -bha 'ka. Kë- wo bhë, -a -bha -kë kpengdhö -Zlan wö 'dhiö -sü bhë, -yö -sü -a këpë -nu -bha; 'ö tōō -glunaōkëme -nu 'wo -kë Zuifö 'ka ('ö Zozue -yö -an bō -waan 'dho Zeliko -pö waa- ö -zütodhe -nu 'piö, -ga -binblü □dhia) bhë, -yö -an -nia -kun 'ö nu -an -dhë 'ö 'wo dho wo □plöo, zian gbe 'sü -sü 'ka kö □wa yën.

²⁶ ('Wun -nu 'wo bhë, a- -blεε 'dhö ka -zo -büö -wun 'ka,) bhii -kō do 'ö bun 'dhoë- 'ka pë 'kpaan 'ka kö 'të -sü 'yaa- -gö bhë 'ö -zo -yö -Zlan -bha -sü 'dhoë- 'ka, kö -a 'piö -pë -nu 'wo -kë këpë -nu 'ka bhë, waa kë -dhö.

3

Me nega -yö -kë □ne 'siö 'dhö

¹ N dhegluzë -nu, -kë me □daan' -me 'ka -sü 'ö 'ka -yaa □wuën' □plëzë 'ka bhë, kö □kun 'ö 'ka -kë □plëzë -a 'gü, bhii -a -ga 'ka- wo -na bhë me 'yi- 'gü bhë, za 'ö dho

kan bhë, yi -bha -dho kë 'gbee- 'ö -ziö -a 'ka mε -nu 'ö 'waa- 'gü bhë -an -bha -ta.

² Kwa 'plesen, kwa -püö 'wun -nu 'gü -ko □plëezë -ta 'kεε kë- wo 'dhö bhë mε 'ö 'yaa -püö 'gbεεdhö ö □blεε' -wun -nu 'gü, kö yö □nε 'ö tɔɔ mε 'ö- -bha 'ta -ko 'dho -mɔ -sü 'ka 'kuë. Mε 'ö 'dhö bhë -a -ko -yö -mɔa kö -yö ö -de □kɔɔn.

³ -Kwa -dhe -ga -a 'gü -së 'ka; 'ö □ya kë □nε 'kwa 'klang -nu yö □soo -nu dhiö kö pë 'kwa- □mεε kun tɔɔ kö -waan 'wun ma kwa -ta -a? -Kɔ bhë □nε □ya kaa zlöö, 'ö kwa -ko -ya -mɔ □soo -nu 'wo 'dhö bhë -an -bha.

⁴ 'Iin 'zü -ka 'yitagɔ □vava -nu -ga 'dhe! 'Kö -kë □nε -wo □va 'dhee, 'ö □ya kë 'ö 'tëë -nu -wo dho -an 'ka -dhe 'saadhö 'gü, pë 'kö □ya kë 'ö- -blüme □yaa- 'pa ö -de -dhe, 'ö zian -zɔn -a -dhe bhë -yö 'teete 'kpaan 'ka.

⁵ -Kɔ do bhë 'ö mε nεga 'dhoë- 'ka 'pö mε bun -bha. -Yö 'teete 'ka 'dhö mε -dhe mε -nu 'wo to -an -bha, 'kεε -a □blεε' -wun -nu -wo -ziö -a -de -ta. Ka gia-, -ka -dhe -ga bhë 'dhe; -kɔ do 'ö 'siö pë 'tee -de -yö □mɔa' 'ö blii -to 'dhö -sü □kaa' siën- □bhaa -dhe 'ka bhë □nε

⁶ 'Ö nεga 'dhoë- 'ka 'pö. 'Wun yaa 'kpεkpe -yö nεga 'ö kwa -gɔ bhë -a 'gü. -Yö kwa dɔ do 'ka 'dhö 'kεε -a -ko -yö -mɔa -yö 'wun yaa -pɛn kwa bun 'gü -dhe 'plesen -bha. □Ya kë 'ö 'siö 'ö 'go -na □glöötiaandhö bhë 'ö- -da kwa -bha -tosiadhe 'ple 'gü.

⁷ Mε -ko -yö -mɔa kö wü □suu'- 'oo □suu'- 'ö 'blü -ya -to, -yö 'wun ma -a -ta; -yö -ma -nu 'piö oo, -yö 'wun -nu 'wo □gblëe wo 'gu -ta -an 'piö oo, -yö 'yuö- -nu 'piö oo, -a mε 'ö dho kun -a 'ka 'yaa 'dhö.

⁸ 'Kεε pë mε 'ö 'wo- -dhe mε nεga bhë, mε yaa kë -dhö do □kun kö -yaan -a pö: «N -kɔ □ya -mɔ -a -bha». -Yö 'wun yaa -go -a 'gü -pë 'ka 'dhö; yö do bhë 'zü, pë 'ö mε -ya kuënnu -kɔ do 'yaa -mü, -yö pa -sü 'ka mε zë -pë 'ka.

⁹ Yö □nε □ya kë 'kwa- sü 'ö 'kwa kwa Dëme, kwa Dë zuö pö -a 'ka; 'yö yö do bhë 'zü □nε 'ö □ya kë 'kwa- sü 'pö 'ö 'kwa 'dhangga □yaa' mε -nu 'ö -Zlan -yö -an -da ö -bhɔa 'ka bhë -an -bha.

¹⁰ Ka gia- ka- -yö bhë □a! 'Dhi do bhë,

□sεε- pö -wo waa- 'dhangga -ya mε 'ka -wo -wo go -a 'gü □dheε? N dhegluzë -nu, kö □kun 'ö 'kwa- -kë 'dhö.

¹¹ (□Dhe 'ö 'ka bhɔ □nε,) 'ka- yö do □nε 'yi 'güüzë waa- 'yi din -sëezë □wa bhɔ do 'yi 'tɔɔ- -gɔ do □bhaa □a?

¹² 'Iin 'zü olivö bhe □ya -ya do figö -lü tuö 'iin figö bhe □ya -ya do lezen -kpa 'lü 'wo -drɔɔn kë -na -a 'ka bhë -a -lü tuö, 'ka- yö a? N dhegluzë -nu, 'ö bhii -kɔ do bhë □nε 'ö kweezö -yi bhë □waa- 'tɔ 'yaa kë mε -gɔ 'yi din -sëezë 'ka.

'Kpaakpadhe 'ö go -Zlan 'piö

¹³ ('Ö □ya 'go mü 'zü, n dhegluzë -nu, a -dho -a pö ka -dhë 'zü □nεε:) Kö mε □ya kë ka ziën 'ö 'kpaakpa, 'ö 'wun -nu -yö 'ko 'dhiö -kɔ dɔ, kö -a 'ta -sü -kɔ -nu, -a -bha 'wun kë -kɔ -nu -wo kë -së; 'iin kö -yö ö -de sü 'tee □nε mε 'ö 'kpaakpa -a 'dhö.

¹⁴ 'Ö □ya kë □nε □zuögüdhe yaa 'ö □ya kë 'ö nu □glueng' waa- pë -ta □kɔɔ' -sü -an 'ka bhë -yö ka -gɔ, kö □kun 'ka ka -de sü □va □nε ka 'kpaakpa, 'ka 'wun gia- to, 'ö 'ka □sua -kë.

¹⁵ □Ya kë 'dhö kö 'kpaakpadhe □suu'- mε bhë, yaa 'go -Zlan 'piö, 'kεε -yö 'kpong- taadhe waa- ö 'gü -mε -nu -an wɔ -kɔ -bha 'ka, kö -yö -go dü 'gü.

¹⁶ 'Ö bhii -dhe 'oo -dhe kö □glueng' waa- pë -ta □kɔɔ' dhe 'wo- -bha, kö -dhe bhë pë -kaankuëdhe waa- pë yaa □suu'- 'saadhö -wa -bha 'pö.

¹⁷ 'Kεε 'kpaakpadhe mε 'ö go -Zlan 'piö bhë -yö -kë 'puu; -yö □nε 'ö □zuöyagluu 'dhö, -kë 'lëelë -sü waa- 'kowogümadhe 'wo go -a 'gü. -A 'glu □yö -së, 'ö- këwun -nu 'dhö -së; 'yaa pë -nu kë mε -nu -zë 'gü dhe -bha 'iin 'yaa pë -nu kë dɔ 'a- kë □nëdhö -an 'yaan- kun -sü 'ka -sü -bha.

¹⁸ Mε -nu 'ö -an -bha pë -nu kë -sü 'gü, 'wo kë -na □zuöyagluu -gen 'ka mε -nu 'wo -an -zü 'to -an -dhë bhë, pë 'ö kë -na -an □truën 'ka 'ö tɔɔ -tosiadhe 'ö kpengdhö.

4

-Ka 'kan dü -bha, 'ka ziö -Zlan 'piö

¹ (N dhegluzë -nu,) -dɔn -nu waa- 'dhi- naa -nu 'wo ka ziën 'ö 'waa yën bhë, -wo

-go ka □zuö 'piö -wun yaa -nu 'wo wo 'ko □gaan 'gan -na bhë -an 'gü.

² Ö □ya kë □ne pë -dhö -yö ka kë -na, 'ö pë bhë 'kaa -mɔa 'ka- yö, kö 'ka bhɔ mɛ zë -sü -bha. -Kɔ do bhë 'ö- 'ka, kö 'ka kë 'dhinaakemɛ 'ka. Kë- wo 'dhö 'ö pë bhë 'kaa- yö bhë, 'ö tɔɔ 'kaa- -dhe -Zlan -gɔ.

³ -A -de -a -ga 'ka- wo bhë, 'kö -kë □ne ka- -dhe -Zlan -gɔ 'dhee, 'kaa- yö, bhii ka □zuö 'piö -wun -yö ya, 'ö tɔɔ pë 'ö 'ka- -dhe -na bhë, pë 'ö 'ka dho ka -de □dhɔɔbhaapë kaa yö -mü.

⁴ Mɛ -nu 'kaa -to zian do 'piö □ne, 'kaa- □tei' dɔ □ne 'ka -klu 'kpongtaapë -nu -bha kö 'ka kë -Zlan yaagümɛ -nu 'ka a?

⁵ -Yö □been' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü □ne: -Zuu 'ö -Zlan -ya -da kwa 'gü bhë, -yö □druɛi kë -na; -ya 'piö kö 'kwa kë -Zlan do 'sloo -bha 'ka. -Yö kë ka 'yaan □ne -wo 'ö bhë yaa -ya 'sëedhe 'gü 'dhö 'kpaan 'ka, -ya 'sëedhe 'gü -dhɔ -bha.

⁶ 'Kɛɛ kë- wo 'dhö bhë, -Zlan wö -yö □sië' -sü 'ka -kplawo kwa 'piö □ne -kɔ 'ö □been' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü bhë -a 'dhö □nɛɛ: -Zlan -yö -dɔ -desüvame -gɔ 'yënnɔ, 'kɛɛ -yö 'glusë -kë -de -sü 'tee -mɛ -nu 'ka.

⁷ □Dhe 'ö -kë 'dhö, -ka ka -gɔ 'dho -Zlan -dhë sia-, 'ka dɔ dü -gɔ 'yënnɔ; □ya kë 'dhö, -yö -dho □duë ka -dhë 'ö dho □gbiin.

⁸ -Ka □yɔɔn -Zlan -bha kö yö -de 'pö -yaan □yɔɔn ka -bha. -Ka ka -kɔ bho 'wun yaa kë -sü 'gü; mɛ -nu 'kaa 'to zian do 'piö 'ka □ne, ka □zuö' -yö kë 'puu.

⁹ -Ka kë 'yenazë, -ka ka -de dɔ pë yaa kë mɛ 'ka -mɛ 'ka, 'ka 'gbo -nu bɔ. Pë 'ö -kë ka -gɔ □zuögludhi -wun 'ka 'ö 'ka- 'yee -nu to bhë, -wo kë ka -gɔ 'gbo -gen 'ka.

¹⁰ -Ka ka -de 'dho sia- kwa Dëmɛ wö 'dhiö; -yö -dhö ka □luu'-.

Kö □kun 'ka za dɔ ka dheglu -nu -bha

¹¹ N dhegluzë -nu, kö □kun 'ka ka 'ko -nu -wun yaa □blɛɛ; bhii mɛ 'ö □ya ö dheglu -wun yaa □blɛɛ', 'iin □ya za dɔ -a -bha, kö -Zlan -bha tɔng ('ö- pö -kwa kwa 'ko -nu -dhɔ kë bhë) □yaa- -wun yaa □blɛɛ' □ne bhë; kö □ya za -ya -a -bha □ne bhë. 'Kɛɛ kö kwa- □tei' -dɔ □ne mɛ 'ö □ya za -ya tɔng -bha, kö tɔng bhë, -a 'kun -mɛ 'yaa -mü bhë.

¹² -Zlan dosen 'kpaan 'yö tɔɔ tɔng -nu mɛ -dhë -mɛ; yö □ne 'ö mɛ -bha za -kan; yö do gia- bhë □ne 'ö za □ya -ya mɛ -bha, 'ö -mɔa 'ö mɛ dha 'iin 'ö mɛ 'gü □siö'. □Ya kë 'dhö kö dö -mü ü 'ka 'ü za dɔ ü -ya 'yɔɔ -bha -ɛ?

Kö □kun 'ka ka -de sü □va

¹³ 'Wun 'ö -gban ka -bha 'a 'dhoë- □blɛɛ'- bhë; -ka ka 'to 'to n -ma. □Ya kë ka- -pö: «□Dɛɛ 'iin □dhia', yi -dho dho pö- mɛ □ne -a 'gü kö 'yiën- 'dhɔɔ -nu dɔ -kwe do 'piö; yi -dho 'wëü- yö □va 'ka 'ma.»

¹⁴ Ka- -pö 'dhö, 'kɛɛ pë mɛ 'ö dho kë kaa □dhia', 'kaa- dɔ! Ka -bha -tosiadhe -yö -kë □ne 'dhuu pë 'tee 'ö □luu 'ö yaa □glɔɔ 'ö to mü 'ö -ziö -a 'dhö.

¹⁵ Pë 'ka dho -a pö □zian' 'ö tɔɔ: «□Ya kë Dëmɛ -zo 'kun -wun 'ka, kö 'yiën- -tosiadhe kë □dhia', yi -dho pë mɛ □ne -a kë.»

¹⁶ 'Kɛɛ 'yaa kë 'dhö 'sa, 'ö 'ka 'dhi □va 'gü -wun □blɛɛ. -De -sü □va □suu'- mɛ 'ö bhë -yö ya.

¹⁷ □ɛɛ, □aoo! 'Ma ka 'paan bho □va □ne bhë. □Ya kë 'dhö kö mɛ 'ö pë 'ö- këpë 'ka 'ö- 'yaan -wun 'ka 'ö 'yaa kë bhë, kö ö -de -kë 'plɛ 'ö- wo -na □sɔɔnyaakemɛ 'ka bhë.

5

'Wun 'ö -gban □bhɔɔmɛ -nu -bha

¹ Mɛ 'ka □bhɔɔmɛ 'ka, 'wun bhë -ya yö ka -bha 'sabla. -Ka 'gbo -nu bɔ ka -wo -ta 'gbee- 'ka, 'wun 'gbee- -nu 'wo dho nu ka -ta bhë -an -wun 'gü.

² -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ □bhɔɔpë -nu 'wo ka -gɔ bhë -an 'plɛ -wo 'bu -sü 'ka 'ö ka -bha -kë -bha -sɔ -nu 'wo bhë 'pö 'ö pë 'bhee- -nu □wa -an -bhö 'saadhö.

³ Kaa- 'sënnɔ -nu waa- kaa- zën -nu 'wo bhë 'kaɔ -dho -an kun. 'Kaɔ 'ö bhë □ne 'ö dhö -zɔn □ne ka këwun -yö ya (wo □ne 'ö 'ka dhö bɔ -an -ta kö za -yaan ka 'kun). Pë do 'ö 'kaɔ -ya -kë kaa- zën waa- kaa- 'sënnɔ -nu -an 'ka bhë □ne 'ö dhoë- kë ka 'ka 'pö □ne pë 'wo- pö -a -bha 'güö 'ka- wo 'siö □kwaa' -a 'dhö, 'ö tɔɔ 'tɔng -kaanta -nu □wa yö □klöö', 'ö 'ka □tun ka -gɔ dɔ 'wëü- □mɛɛ' -sü 'gü □nëdhö bhë.

⁴ 'Go mü, mɛ -nu 'wo yuö -nu kë -na ka -bha □bhlöödhɛ -nu -bha bhë, kaa -an

□saan' bho. -Ka -dhe -ga 'dhe! Wo □ga 'ö -an 'we -zuö 'dho do -na 'ma bhë; yö □ga 'zü 'ö me -nu 'wo ka -bha □bhlöödhë -yuö kë -na bhë, 'ö -an -wo 'yena -zë bhë □ya -lo kwa Dëme -Zlan 'piigbeeze 'piö bhë.

⁵ Ka ka -bha -tosiadhe -kë -dhe -së -dhe 'gü 'kpongtaa zö 'ö 'ka ka □dhooobhaapë -nu -kë; 'ka -ba -bhöpë -nu -së -go □ne pë 'wo- pö -du 'wo- 'dhi gba kö -waan zë -a 'dhö.

⁶ Me 'ö kpengdhö 'ö yaa pë gbe kë, 'ka-kun 'ö 'ka- zë; 'yaa ö -de -ta □koo' 'teete -dewo.

'Wun -nu 'wo -ghan □zuösaadhe waa- □bhea' -sü -an -bha

⁷ N dhegluzë -nu (ka 'ö 'ka Yesu -wun -dhe 'wun gia- bhë), ka □zuö' -yö kë -saa, -yö 'dho -yö yöë kwa Dëme nu -yi -bha. -Ka kë □ne pëtamë 'ö ö -bha tapë -nu -së dhi -yi 'dhiö -gan 'ö dho 'ö yöë -an bho -yi -bha -a 'dhö; □ya kë 'dhö 'ö ö □zuö' kë -saa 'ö do 'ö dha 'yi -blëezë -nu -wo yö sia-, 'ö □kpoo -yö yö mü, 'ö toë 'dhö 'ö dha 'yi -kaanta -nu -wo ban, -yaan □tun ö -ko -da -na ö -bha □bhlöödhë 'gü.

⁸ Ka -de 'pö, ka □zuö' -yö kë -saa, 'ka ka 'gü do 'gbee-, 'ö too kwa Dëme nu -yi □ya yö □klöö'.

⁹ N dhegluzë -nu, kö □kun 'ka ka -wo kpoo ka 'ko -nu -go -yö kë 'dhö kö □kun 'ö -Zlan dho za -lo ka tuö. -A -de za bhë -a 'kanme □ya yö □klöö'.

¹⁰ N dhegluzë -nu, -Zlan -wodhiölome -nu 'wo -kë 'dhiö □zian' 'wun □blëe' -□dhia kwa Dëme 'to 'gü bhë, -ka -an -ga 'dhe! -An -bha □zuö' -kë -saa -sü -wun 'gü wo -bha 'klobhodhe -nu 'gü, -ka -an 'sü ka -bha 'wun □zuan' 'ka.

¹¹ Kwa -an -ya 'ti -kë □ne me -nu 'ö -Zlan -yö 'dhuë- kpoo -an -bha -an 'dhö, 'ö too -wo 'yena -kë, 'këe -wo -to -klu -sü 'ka -Zlan -bha. 'Wun 'ö -ghan Zöbö -bha □zuösaadhe -bha ka- -ma; 'go mü 'zü, 'wun -së 'ö kwa Dëme -ya -kë -a -dhë -a -bha 'yena 'dhiötöyi 'ka bhë, ka- -taa -ma 'pö; 'ö bhii kwa Dëme 'ö 'ka- -ga -na bhë -a -bha me 'yena yö -sü waa- -a -bha 'glusë -wo □va giagiawo.

¹² N dhegluzë -nu, -ka ka 'to 'to n -ma: Kö □kun 'ka ka -wobhodhe kë (-a -zön -sü 'ka □ne pë 'ka- -wo -bhö bhë 'wun gia-

-mü), 'ö 'ka- wo -Zlan 'ö dhang- 'gü -a 'to 'ka, 'së -to 'ka, 'iin -ko □suu' -'saadhö -ta. 'Këe 'ka 'wun □blëe', 'ö □dhëe' □ya kë -a 'piö □waa- 'kpoo ka -go, 'ö- -daa dho kë -dhö, □ya kë □ii- 'ka, -kaa □ii- pö; 'ö □ya kë -abi' 'ka, -kaa -abi' pö, -yö 'to 'dhö, -yö kë 'dhö kö □kun -Zlan -bha za 'ö dhö kan me 'plë -bha bhë, 'ö dho ka kun.

¹³ □Ya kë □ne me □ya kë ka ziën 'ö □ya kë □wa -bhö -sü 'gü, kö -yö -bhea -Zlan -dhë; 'iin 'zü 'ö □zuögludhi 'gü kö -yö 'tan -nu bho -Zlan 'to 'piö.

¹⁴ □Ya kë □ne me 'bhaa □ya kë ka ziën 'zü 'ö 'yaa 'po -sü 'ka □taa', kö me 'wo me ziizii -nu 'ka -Zlan -go koo bhë, -yö -an □dhoo kë kö -waan -a 'dhiö □bhea' wo -Zlan -dhë, 'yon -yö -a tuö -sü 'ka kwa Dëme 'to 'gü.

¹⁵ 'Yö □bheawodhe 'ö -kë kwa Dëme -dhë bhë, □ya kë -zo yö -sü 'ka, me bhë kwa Dëme -yö -dho -potaasü nu -a -dhë, 'ö □ya kë □ne 'wun -ya -bha -tosiadhe 'gü, 'ö dho ziö -a -ta.

¹⁶ -Ka ka -bha □soon yaa -wun -nu □blëe' -ka 'ko -nu -dhë; ('ö □ya kë 'dhö 'ka □bhea' ka 'ko -nu -wun 'gü,) 'ö -Zlan -yö ka -dhe bo; 'ö too me 'ö kpengdhö -Zlan wö 'dhiö bhë, □ya -bhea -Zlan -dhë ö □zuö' 'plë 'ka, -a 'gü -pë -yö -kë 'gbönggöng.

¹⁷ -Ka -dhe -ga 'dhe! 'Wun □zuan' do □ga □ne. (-Zlan -wodhiölome do -yö -kë -dhö 'kpa, 'wo- -dhe Eli.) Eli bhë kë- wo 'kpa, -yö -bhea -Zlan -dhë ö □zuö' 'plë 'ka kö □kun 'ö dha dho ban; 'ö- -de -yö -kë □ne -ko 'ö -dhe -a 'ka bhë -a 'dhö; dha yaa ban 'dhö -kwe -yaaga waa- ö 'gbu -an 'piö; 'këe kö kë- wo 'dhö bhë 'sa, Eli -yö -kë me 'bhee- 'ka □ne kwa 'dhö 'pö.

¹⁸ 'Yö □dhe 'ö go mü, 'yö □bhea 'zü, 'ö dha -yö ban 'ö tapë -nu -wo -dhi 'kpongtaa.

¹⁹ N dhegluzë -nu, □ya kë □ne me □ya kë ka ziën 'ö □ya 'go 'wun gia- -zian -ta, kö -kaa 'slë □mëe' -'kaan- -da zian kpengdhö -ta;

²⁰ bhii a- -pö ka -dhë, me 'oo me 'ö 'dhoë- me 'ö □ya -püö □soon yaa 'gü -a bho zian 'ö- 'dhiötodhe -yö -kë ga 'ka bhë -a -ta, kö □yaa- kë me bhë □ya -da -Zlan -bha zian -ta; -Zlan -yö -dho ziö me bhë -a -bha □soon yaa -nu -ta.

**'Sëedhε -blεεzë 'ö
Piεε
-ya bɔ -Zlan -bha mε -nu
'wo -pεn -sü 'ka -an -dhë
bhë 'ö □nε**

¹ Ma Piεε 'a Yesu Klito -bha bɔmε 'ka, 'a 'sëedhε □nε 'a- bɔ mε -nu 'ö -Zlan -yö ka sü 'ö 'ka -nia 'ka, 'ka -ya -sü 'ka Pɔng -sε, Galatö -sε, Kapadɔsö -sε, Azi -sε waa- Bitini -sε 'gü -dhe -nu -bha bhë ka -dhë.

² Ka 'sü 'ö kwa Dë -Zlan -ya wo 'dhö bhë, pë 'ö- -ya 'ti -kë ö -de □zuö' 'piö -be yö -mü; 'yö- -kë 'dhö kö 'kaan- kë -a -bha 'ka -Zuu 'slööslö □kwaa', kö 'kaan- 'wun ma Yesu Klito -ta, 'kaan- kë 'zü 'slööslö -a fεi □kwaa'. Kö -Zlan -bha 'glusë -yö kë ka 'piö, 'iin kö -yö □zuöyagluu nu ka -dhë -kplawo.

'Yan 'to -a -gɔ -pë 'ö dhang- 'gü

³ -Kwa 'we kwa Dëmε Yesu Klito Dë -Zlan 'to 'piö! Yö □ga 'ö- -bha 'wun -së kë -sü □va 'gü 'ö □ya kwa gbaa -tosiadhe -dëü 'ka Yesu Klito -bho ga 'gü -sü 'ka bhë. Kwa 'yan -to -a -gɔ -pë bhë -a -bha -kë 'bhee- -ko □ga 'ö bhë.

⁴ □Yö -së kö kwa □zuö' 'glu -yö dhi -to mε -gɔ -pë 'ö -Zlan -ya -ya ö -bha mε -nu -gɔ bhë -a -wun 'gü, bhii yö 'dhö bhë 'zü pë 'yaa □siö', 'yaa -dhii 'kun 'iin 'ö- bun 'yan -bha bhɔ -sü 'yaa yën yö -mü. -To mε -gɔ -pë bhë □nε 'ö -Zlan -ya -ya ka -gɔ dhang- 'gü.

⁵ -Zlan -bha 'piigbeedhε -yö -dho to ka 'piö ka -bha -zo -yö -a -bha -sü -wun 'gü -yaan dhoë -yaan yöë yi 'ö- -ya yi -kaanta 'ka kö dhasü 'ö bhë -yaan -zɔn -a 'ka bhë -a -bha.

⁶ Pë 'ka- kë -na bhë, □yö -së 'ö tɔɔ 'töng 'ö ka -gɔ 'kpongtaa zö bhë, kö -Zlan □ya 'we -a -bha kö 'wun 'gbee- -nu -wo nu ka -ta, ka □zuö' 'glu -yö -dhi.

⁷ Bhii kë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ 'wun -nu 'wo nu -na ka -ta bhë, -wo -nu 'dhö kö ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü -gen -gban -ko bhë 'piö -yaan ga. Ka -de gia- ka- -yö -o! Ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö bhë -a -wun -yö 'gbee- 'ö □zië' 'sënnε -ta 'ö 'ka-

doa 'pö □nε 'sënnε 'ö bhë pë 'ö- 'gü dho □siö' yö -mü. 'Kεε kö 'sënnε 'ö bhë 'sa, -yö -bɔ 'siö 'gü kö -a -bha -kë 'sënnε 'ka -sü bhë -yaan yö -dhepuudhε 'gü. -Kɔ bhë □nε 'ö ka 'tɔ dhö bhɔa, 'ö -Zlan dho ka □sεε- bhoë, ka □zëë -zë 'tɔa -sü 'ka Yesu Klito nu -yi 'ka.

⁸ Yesu Klito 'ö bhë -a -dho -yö ka -kë, 'kεε kö kaa ka 'yan dɔ -a -bha do 'sa, 'ö 'ka- -wun -dhe 'wun gia-, 'kεε kö ka 'yan 'yaa- 'dhiö 'sa. □Zuögludhi □va 'ö 'dhi yaa -mɔ -a -wun □blεε' -sü -bha bhë -a -gen □ga bhë.

⁹ Bhii ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü bhë -a □truën 'ö 'ka dhoë- yö 'ö tɔɔ ka nii -bha dha -sü.

¹⁰⁻¹¹ Dhasü 'ö bhë, -Zlan -wodhiölomε -nu -wo -dhe -ga -a 'piö, 'wo yuö -nu -kë -a -ta piindhö, kö -wo □kpɔɔ' -na 'sëedhε -nu 'gü, kö 'töng 'ö pë -nu 'wo bhë 'wo dho kaa 'iin 'wun -nu 'wo -gban pë -nu 'ö -Zuu 'ö go Klito 'piö 'ö- □blεε -an -dhë bhë, kö -wo -an □mεε' -na; kö 'glusë 'ö -Zlan dhoë- kë ka 'ka bhë, -wa -wun □blεε' -na. -Zuu bhë 'pö, -yö -kë -an 'piö kö 'wun -nu 'wo -gban Klito -bha 'klobhɔdhe -nu waa- -a □bhlë -nu 'wo dho kë bhë -ya -ta 'po -na -an -dhë.

¹² 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, -Zlan -ya -ta -po -an -dhë □nε 'wun -nu 'ö- dɔ -an 'dhi bhë -an -de -bha kun, 'kεε ka -bha -mü. 'Yö 'wun 'ö 'dhö bhë, □ya -lo ka -ta dɔ 'kwa- wo □nε -a 'gü, bhii 'wuntaɔsë □blεε' -mε -nu 'ö 'wo 'wun □blεε -Zuu 'slööslö 'ö -Zlan -ya bɔ 'ö go dhang- 'gü -a □faan' 'ka bhë □waa- □blεε' -ka -dhë. -Zlan -bha bɔmε -nu gia- -de 'pö -wa -kë kö 'wun bhë -waan dɔ.

-Tosiadhe kpengdhö 'ö -Zlan -yö kwa □dhɔɔ □kaa'

¹³ □Dhe 'ö 'pö, -ka ka -zo kë ka -de 'piö; -ka -ya ka 'yaan, 'ka ka -zo 'to dosen gbaɔ 'ö dho kë ka -dhë yi 'ö Yesu Klito dho nüë bhë -a -dhë!

¹⁴ -Ka kë mε -nu 'wo 'wun ma -Zlan -ta -an 'ka; kö □kun 'ö 'ka -kë -ya pë -dho 'ka -sü 'gü gbo □nε -kɔ 'ö -Zlan dɔ -sü yaa kaa ka -gɔ 'ö 'ka pë -nu -kë -kɔ gbε -ta bhë -a 'dhö.

¹⁵ 'Kεε □dhe 'ö -kë □nε -Zlan 'ö ka □dhɔɔ -kë bhë -yö 'slööslö, kö ka -de 'pö, -ka kë 'slööslö ka këwun -nu 'saadhö 'gü!

16 Bhii pē 'ō □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pō: -Ka kē 'slööslö, bhii a 'slööslö.

17 □Ya kē □nε ka -bha □bhεa' -sü -nu 'gü, kwa Dē 'tō 'ō bhē ka- -ya -Zlan 'ō mε 'saadhö -bha za -kan mε 'ō -dhö -a kēwun -nu -bha, 'ō 'yaa mezégüdhe gbe kē -a -bha bhē, kö -ka ka -de kē 'slē 'ka 'töng 'ō □tun ka -gō ka -bha -tosiadhe kē -sü 'gü bhē -a 'gü -a □bhlē -ya -sü 'ka!

18 Bhii ka -de gia- ka- □tēi' -dō □nε wō -kō □suu' - 'ō ka 'bhεma -nu -wō -kē -a 'gü 'ō -yō -a -bha -pē gbe yaa kē -dhö 'ō 'ka -da -a 'gü bhē, -kō 'ō ka bho -a 'ka -a 'gü bhē ka- -dō. 'Gü □siö' -pē -nu 'wō -kē 'wēuga waa- 'sēng -nu -an 'ka 'waa -mü 'ō ka -gō -ta dhōa.

19 -Abi! Pē 'ō ka -gō -ta dhōa bhē 'ō tō Klito fēi 'ō- -wun 'dhö 'gbee- bhē. Klito bhē □nε 'ō- -kē 'ō -bha sla- □bhoē' 'bhlanē 'ō- -dhe 'yaa- -bha 'iin 'ō -dhuu 'yaa- -bha -a 'ka.

20 'Kεε kē- wō 'dhö bhē, -yō Klito -ya -a -de kō 'kpongtaadhe zü yaa dō □kun, kö 'töng -kaanta -nu 'kwa- 'gü □nε kö -yaan -wun -zōn -a 'ka; 'yō pē 'ō 'dhö bhē, 'yō- -kē 'dhö ka -bha 'dhuē- -wun 'gü.

21 Yō □nε ka bō -a -ta 'ō -Zlan 'ō- bho ga 'gü 'ō 'tobhdhe nu -a -dhē bhē, 'ka- -wun -dhe 'wun gia-. -Kō bhē □nε 'ō ka -bha -zo -yō -Zlan -bha -sü waa- ka -bha 'yan -to -a -gō -pē -nu 'wō bhē, 'ō -an -gen dho -gban -a 'ka -Zlan 'gü.

22 'Wun gia- 'ō -Zlan -wō 'gü bhē, ka -bha -a □bhlē -ya -sü 'gü, 'ka ka -de kē 'slööslö kö ka dhegluzē -nu 'wō -zo -yō -Zlan -bha -sü 'gü bhē, 'kaan- -an -dho kē giagiawo. Kö -ka ka 'ko -nu -dho kē ka □zuö' 'plē 'ka;

23 'ō tō 'ka bhō -dēüwō; 'ō yaa kē □nε pē 'ō -kē ka bhō -gen 'ka bhē -a 'gü -dho □siö' yō kun. -A 'gü 'ka 'dho □siö bhii -Zlan -wō 'ō 'bhee- 'ō -dhö □toēpō 'ka bhē -ya 'gü.

24 'Ö tō pē 'ō □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü ya -pō: Mε 'kpεkpe -wō ziö -pē 'ka □nε □blēē' 'dhö, 'ō -an -bha 'tobhdhe -yō -kē □nε □blēē' 'bin 'dhö. □Blēē' -yō -ga, 'ō- 'bin -yō -lo,

25 'kεε kwa Dēme -wō -yō -dho to 'dhö □toēpō 'ka. -Wō 'ō bhē □nε 'ō tō 'wuntaosē 'wō- □blεε ka -dhē bhē.

2

'Wun □zuan' 'ō -gban 'kō 'bhong 'piö -guö 'ō 'bhee- -a -bha

1 -Ka 'kan □kian' yaa □suu' - 'kpεkpe waa- □sua kē -sü -an -bha; -ka 'kan mε 'yaan- 'kun -sü, □druēi kē -sü waa- 'dōo yaya dō -sü -nu -an -bha.

2-3 Pē 'ō □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pō: 'Ka- yō □nε kwa Dēme kēwun □yō -sē. □Dhe 'ō 'dhö □nε kö -ka kē □nε 'nē 'blē 'puu -nu 'ō -an -bha 'yōn 'yi -wun 'dhö 'gbee- bhē -an 'dhö 'sa; 'ō tō -an -bha -bhöpē □nε bhē; bhii -bhöpē 'ō go -Zlan 'piö 'ō -kē -a -wō 'slööslö 'ka bhē □nε 'ō 'ka 'dhoē- -bhö kö 'kaan- □kpεa' 'iin kö dhasü -yaan kē ka -gō.

4 Kwa Dēme 'ō -guö 'bhee- 'ka 'ō mε 'bhee- -nu -wa -wun bho yung, 'kεε 'ō -Zlan -ya sü -a -wun -kē 'gbee- -sü -wun 'gü bhē, -ka □yōōn -a -bha.

5 -Ka □yōōn -a -bha kö ka -de 'pō 'kaan- kē □nε -guö 'bhee- -nu 'dhö kö -Zlan -bha 'kō bhē 'kaan- kē -a dōpē -nu 'ka; ka -dho kē slabhome -nu kpō 'gü -mε -nu 'ka, 'ō bhii ka -bha -tosiadhe -yō -dho kē □nε sla- -sē 'ka- bho -Zlan -dhē kö -yaan -a -zo 'kun □bōa' Yesu Klito -ta -sü 'ka bhē -a 'dhö,

6 bhii pē 'ō □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -ya -pō: -Guö 'ō- -wun 'dhö 'gbee- bhē 'ma- 'sü 'ma- kēdhe 'bhong 'piö -guö 'ka Siōn 'gü; lē- 'ka 'dho kpō mε 'ō □yaa- -wun -dhe 'wun gia- -a -ta.

7 Mε 'ō 'ka- -wun -dhe 'wun gia- bhē, -guö bhē -yō ka -bha 'kpēdhö -wun 'ka. 'Kεε mε 'ō 'waa- -wun -dhe 'wun gia- bhē, (pē 'ō □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -an -bha 'ka 'ō tō:) -Guö 'ō 'kōdōmε -nu -wa -zuö wō -kō 'yan □taa bhē, □ya kē -guö 'gian 'ō 'wō dho -a -da -dhe 'bhong 'piö -a 'ka.

8 -Zlan -bha 'sëedhe -dhe 'bhaa 'gü 'zü -yō pō -sü 'ka -an -bha 'ka 'zü □nε: □Ya kē -guö 'ō mε -nu -gen -yō -zuö -a -bha, -guö gbong 'ō mε -nu -wō bō -a -ta 'wō -püö -a 'ka. 'Ö bhii -gban 'wō- wō -a -bha bhē 'ō tō -kō 'wō- wō 'wuntaosē bhē -a 'ka bhē; pē -de gia- 'ō -ya -an □tian' 'ō bhē.

9 'Kεε ka -zē ka □nε 'ka tō mε □suu' -do -zē -nu 'ō -Zlan -yō ka sü, mε -nu 'ō 'ka 'sēdē -bha slabhome -nu 'ka, 'sēgō 'ō -ya -sü 'ka -de -ta -Zlan -bha 'ka. Ka -gō

-ta 'dhɔ 'ö- wo 'dhö bhë, -yö -kë 'dhö kö -Zlan 'ö ka bho -dhetiidhe 'gü 'ö ka -kë ö -bha -dhepuudhe 'gblüünzë 'ö bhë -a 'gü -mε -nu 'ka bhë, 'kaan- -a këwun -së -nu -wun □blεε'-;

¹⁰ bhii ka 'ka bhë, kë- wo 'dhiö -be, kaa kë -Zlan -bha 'sεgümε 'ka, 'kεε zlöö □nε 'ka kaa; ka 'ö 'dhiö -bezë kaa -Zlan -bha mε 'yena yö -sü dɔ bhë, zlöö □nε 'ka- dɔ.

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha yuökëmε -nu 'ta -kɔ -bha

¹¹ N dhegluzë -nu, a- -dhe ka -gɔ, □dhe -kë □nε -nia -mü kaa, 'ö 'ka 'tasümε 'ka 'kpongtaa bhë, kö mεbheedhe □dhɔɔbhaapë yaya -nu 'ö □ya kë 'wo 'ko -ya kwa nii -bha bhë, 'ka 'kan -an -bha!

¹² Ka 'ta -kɔ -yö kë -së mε waa wo □zuö' □dhië'- -Zlan 'piö □kun bhë -an ziën, kö -dhe 'ka- -bha, 'kö -kë □nε -wo ka -wun yaa -blεε 'wun -dɔ ka -bha -sü 'ka □nε këpëyaamε -nu -mü ka 'ka, kö -wo ka këwun -sεεbɔ -nu yö, kö -wo -Zlan 'tɔ bho yi 'ö dho ö -de -zɔn -a 'ka bhë -a 'ka.

¹³ -Ka 'wun ma -wogbiindhe 'kpekpe 'ö -ya mε 'bhee- -nu -gɔ -ta -a -ta bhii kwa Dëmε -zo 'kun -wun □nε 'ö bhë; -yö 'sedë 'piö 'dhee, bhii mε 'ö -ya ka -gɔ 'dhiö yö -mü, yö □nε 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'plε 'dhoë- kwεε.

¹⁴ -Yö 'sε □kɔɔnmε -nu 'piö 'dhee, bhii 'sedë □nε 'ö -an bɔ kö -waan këpëyaamε -nu 'klo bho 'iin kö -waan 'wun -së kë -mε -nu □faan' 'më.

¹⁵ Bhii pë 'ö -Zlan -zo 'kun -wun 'ka 'ö tɔɔ kö ka -bha 'wun -së -nu kë -sü 'ka, mε -nu 'ö 'waa 'wun dɔ, 'ö 'kpaakpadhe 'yaa -an -gɔ bhë -waan -kpën kö -waan dɔ diindhö.

¹⁶ -Potaasü -yö ka -gɔ; 'kεε kö □kun 'ö ka -bha -potaasü -yö -kë □nε -kpa pë 'dhiö -pë 'dhö 'ö 'ka □kian' yaa -ta kpa; -ka 'wun kë □nε -Zlan -bha yuökëmε -nu -wo 'wun -kë.

¹⁷ -Ka mε 'plε □bhlë -ya; -ka Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dhɔ kë; -ka 'suö -Zlan -dhë; 'ka 'sedë □bhlë 'kpɔ!

'Wun □zuan' 'ö sü Klito -bha 'klobhɔdhe -bha

¹⁸ Yuökëmε -nu, -ka ka -gɔ □yɔɔ'- 'wlaan- 'ka ka -gɔmε -nu -dhë! Kö □kun 'ö -kë -gɔmε -nu 'ö -an këwun 'dho -së, 'wo 'lëälë wo -de 'sloo -an -dhë; -kaa kë 'dhö

'pö -a mε -nu 'ö -an -bha 'wunkëdhe dhö 'gbee- wo -de 'pö -an -dhë.

¹⁹ Bhii -Zlan -yö 'wun -së -kë mε 'ö- 'klo -yö bho, 'kεε kö -a -de □zuö' -bha bhë, yaa 'wun yaa gbε kë -Zlan wö 'dhiö -a -dhë.

²⁰ Kë -dewo poo □nε, -kë 'gɔugɔ -dhe -yö mü kö mε -yö pë yaa kë kö -wa 'klo bho □a? 'Kεε □ya kë □nε 'ka 'wun -së kë 'ö □wa 'go mü, □wa ka 'klo bho, kö ka -bha 'wun -së □nε bhë -Zlan wö 'dhiö.

²¹ Pë 'ö -Zlan -yö ka □dhɔɔ -kë -a -bha bhë 'ö bhë, bhii Klito -de 'pö, -a 'klo -yö -bho ka -wun 'gü. -Yö 'wun □zuan' 'ka ka -gɔ 'dhö kö 'kaan- 'to -a pin 'piö,

²² (□nε -kɔ 'ö □bεεn' -sü 'ka -a 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü -a 'dhö □nε:) Yaa □sɔɔn yaa gbε kë 'iin □sua -wun yaa bɔ -a 'dhi do.

²³ Yö bhë □nε 'ö 'wo 'si bho -a -gɔ 'ö yaa ö -bha bho; 'wo- 'klo bho, 'ö 'dhi -wo -yaan yaa 'go -a dhiö □nε ö -dho ö -bha 'pë bho -a 'dhö. Pë 'ö- -kë □zian' 'ö tɔɔ □ya kë 'dhö, 'yö ö -de -wun -lo -Zlan 'ö za kpengdhö 'kan -na bhë -a kwεε.

²⁴ Yö □nε 'ö kwa -bha □sɔɔnyaa -wun -nu -wo -lo -a -ta -gaatalü -bha, -yö kë 'dhö kö 'kwaan- bɔ -ga □sɔɔn yaa -bha -sü 'ö bhë -a -ta kö -tosiadhe 'ö kpengdhö bhë 'kwaan- kë; bhii -yö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü □nε: -A -bha -gi pin -nu bhë □nε 'wo kwa -dhe bo.

²⁵ 'Ö tɔɔ kë- wo bhë, ka -kë □nε 'bhla -nu 'wo □dhɔng -an 'dhö; 'kεε ka -yε ka 'zü 'ka nu mε 'ö 'bhla -maakëmε 'ka 'ö -zo -kë mε nii 'piö -mε 'ka bhë -a 'piö.

3

'Wun 'ö -gban dhe waa- □gɔn -an -bha -kë 'ko 'piö -kɔ -bha

¹ Dhoo -nu, ka -de 'pö, -ka 'wun ma ka □gɔn -nu -ta! -Yö kë 'dhö kö -a mε 'bhaa -nu 'ö waa -Zlan -wun -dhe 'wun gia- □kun bhë, 'kö -kë □nε waa 'wun □blεε' -an -dhë, kö -zoyösü -yaan kë -an -gɔ ka -bha 'ta -kɔ -wun 'gü.

² Bhii kö -Zlan □bhlë -ya -kɔ 'ö 'puu ka 'ta -sü -kɔ 'gü bhë, -an 'yan -yö -da -a 'gü.

³ Kö □kun 'ö 'ka ka -de -kë -së plaan □zian' □nε ka -bha wun kë -kɔ -nu, ka buënpë -nu 'wo -kë 'sënnng -nu, sɔ -sεεbɔ -nu 'ö 'ka dhoë- -da ka -bha bhë -an 'ka!

⁴ 'Kεε ka -bha -kē -sē -sü -yö kē ka □zuö' 'gü □zian'. -Yö kē -sē -dhe 'ö- 'gü 'yaa □siö' -a 'ka; yö □ne 'ö tɔɔ □zuö' ('ö -Zuu 'slööslö □ya yuö kē -a 'gü), 'ö 'lëälë, 'ö -ya diindhö -sü 'dhoë- -gɔ; yö □ne 'ö- -bha -sëdhe □sɔnng' 'dhö □va -Zlan wö 'dhiö.

⁵ Dhoo -nu 'wo -Zlan □bhlë -ya 'ö 'wo -kē 'dhiö □zian', 'wo wo -zo dɔ -Zlan -bha (□ne pē 'ö- 'tɔ go -an -dhë bhë -wo -dho kē), 'ö 'wo wo -gɔ □yɔɔ wo □gɔn -nu -dhë bhë, -kɔ bhë □ne 'wo wo -de □kaa' -së.

⁶ -Kɔ bhë □ne 'ö Saala -yö □kaa'. -Yö 'wun -ma Ablaamö -ta, 'yö- -dhe ö dëmε. Yö □ne 'ö 'ka go -a 'gü, 'ka -kē -a 'dhu -nu 'ka, -a 'ke 'ka 'wun -së kē 'ö kaa ka □kwaa' ka -de -zü kö 'kaan- dɔ -gboudhö 'suö 'gü.

⁷ Gɔɔn- -nu, ka -bha -kē ka bɔɔ -nu 'piö -sü bhë, -ka kē 'lëälë -an 'ka -an -bha -kē dhe 'ka -sü 'ö -an -kɔ 'yaa -mɔ pē 'gbeegbee -nu kē -sü -bha bhë -a -wun 'gü; -ka -an □bhlë -ya, bhii gbaɔ 'ö -kē -këdhösü 'ö 'yaa yën 'ö -Zlan -ya nu ka -dhe bhë, ka -dho ka -bha kē 'ko □bhaa. 'Ö tɔɔ □ya kē □ne 'wun □ya kē mü, ka -dho □bhëa' 'dhö 'kεε -a -yε 'zü gbe 'ka 'dho kē -dhö.

'Wun 'ö kēpē 'ka dhegluzë -nu ziën

⁸ □εε, -ka kē do ka -zo -ta 'gü -wun -nu waa- ka -bha 'wun -nu -dan 'kuë -kɔ -nu 'gü. -Dho 'ö □ya kē 'ö dhegluzë -nu -wa -kē wo 'kuë bhë -yö -ya ka 'gü 'iin kö ka 'ko -nu 'yena yö -sü waa- -de -dho sia- -sü -wo kē ka -gɔ.

⁹ Kö □kun 'ka 'wun yaa 'pē bho 'wun yaa 'ka, 'ö 'ka 'si 'pē bho 'si 'ka; 'kεε -kaa -yε 'zü kē 'dhuë- 'ka, bhii pē 'ö -Zlan -yö ka □dhɔɔ □kaa' bhë 'ö bhë, -yö kē 'dhö kö 'dhuë- -yaan kē ka -bha 'ka.

¹⁰ -A -de 'wun bhë -a -wun 'gü -yö □bëen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü □ne: □Ya kē □ne mε 'bhaa □yaa- -dhɔ kē -tosiadhe kē -sü 'ka, kö 'ö yi -së -nu yö, kö -yö 'ö nεga kuënnu 'wun yaa -gɔ; -yö ö -bën -nu kuënnu mε -püö -wun -nu -gɔ;

¹¹ -Yö bhɔ 'wun yaa -dhë □taa', -yö 'wun -së kē; -yö □zuöyagluu □mεε' 'kö -kē □ne -yö -dho -a 'piö kē 'dhee.

¹² Bhii Dëmε 'yan -yö mε kpengdhö -bha, 'ö- 'to 'dhö dɔ -sü 'ka diindhö -an -bha □bhëawo -nu -gɔ. 'Kεε kwa Dëmε wö -siö

-sü -mü pëyaakëmε -nu -bha kö -yaan -an 'klo bhɔ.

¹³ -Yö kē ka 'yaan □ne mε gbe yaa 'dho 'wun yaa kē ka 'ka kö 'ka ka -de nu 'wun -së kē -sü -dhë.

¹⁴ -A -de 'kö -kē □ne ka 'yënnng -yö -bhɔ ka kēpē kpengdhö -nu -wun 'gü, -ka □zuögludhi kē! -A -wun 'gü, -yö □bëen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü □ne: Kö □kun 'ö 'suö gbe -yö ka -kē mε gbe -dhë 'iin 'ö 'ka dɔ -gboudhö!

¹⁵ 'Kεε Klito bhë -yö kē -dhö ka □zuö' 'piö, 'ka- 'sü ka Dëmε 'ka. -Ka kē □baa' -sü 'ka -kplawo kö mε -nu 'wo ka □dhëε' 'kpɔ -na ka -zo -dɔ -a -bha -pē 'ö -Zlan 'piö -a -gbaan 'ka bhë, kö 'kaan- -a -daa kē -an -gɔ;

¹⁶ -yö kē □zuö' -së 'gü, 'iin -yö kē 'kwi 'suö 'ka -Zlan -dhë, 'iin kö ka -de □zuö' 'gü 'ka ka -de dɔ kpengdhö; -yö kē 'dhö kö ka -bha 'ta -kɔ -së 'ö- 'ka ka -bha -kpa Klito -bha -sü 'gü bhë, mε 'wo 'wun yö -na -a -bha bhë, lë- -yaan 'kpɔ -an -ta.

¹⁷ 'Ö tɔɔ □ya kē □ne □ya kē -Zlan -we -a -bha -wun 'ka kö ka 'yënnng -yaan bhɔ, kö □yö -së kö -yö kē 'wun -së kē -sü 'gü 'ö □zië' -a -kē 'wun yaa 'gü -sü -ta.

¹⁸ 'Ö bhii Klito 'ka- -ga -na bhë, -yö -ga kwa -bha □sɔɔn yaa -nu -wun 'gü; 'kεε kö yö 'ö bhë -yö -kē kpengdhö, 'ö ga 'dhö 'sa mε 'ö 'waa kpengdhö -an -wun 'gü. Kë- wo 'dhö bhë, ga bhë -ya wo 'dhö dosen 'kpaan; -yö kē 'dhö kö -yaan 'dho kwa 'ka -Zlan wö 'dhiö; 'yö 'wo- zë -a mēdhe -bun 'gü □zian'. □Dhe -kē 'dhö -yö -go ga 'gü -Zuu 'slööslö -bha 'piigbeedhe □kwaa'.

¹⁹ -Zuu 'slööslö do 'ö bhë □ne 'ö- -bha 'piigbeedhe -yö dho -a 'ka 'ö 'wun □blεε mε -nu 'wo -kanso 'gü □glööbɔɔ bhë -an -dhë.

²⁰ Mε -nu 'wo bhë 'wo tɔɔ mε -nu 'ö 'dhiö -bezë, 'wo -Zlan -wo -zuö -kɔ 'yan □taa Noe -bha 'töng 'ka; 'wo to wo -wo -ta 'kεε kö -Zlan -yö -kē ö -bha □zuösaadhe 'gü; 'ö toë 'dhö 'ö yöë yi 'ö Noe -yö 'yitagɔ □kaa' 'ö mε kpö 'dädε 'wo dho -mɔ mε 'slεaga -bha 'wo -da -a 'gü 'ö 'wo dha -a -yi -bha.

²¹ 'Wun bhë -yö -bɔ yö Yesu 'tɔ 'ka -sü 'ka 'ö 'ka- wo 'ö 'ka dha □dεε bhë -a 'bin 'ka; -bɔ yö -sü 'ö bhë 'yaa- mε 'ö mε bun -zlu -dhiipë -nu -gɔ -a 'ka 'kεε -yö

□zuögüdhe -bha -kë 'puu -sü -dhe -Zlan -go -sü 'wo wo -de -da -a 'gü -a 'ka; yö □ne 'ö 'ka bɔ -a -ta 'ö Yesu Klito -bha -go ga 'gü -sü -yö ka dha bhë.

²² Yesu Klito 'ö bhë □ya 'dho dhang- 'gü. -Yö -ya -sü 'ka -Zlan □kwεε- 'gü. -Zlan -bha bɔmε -nu, -wogbiindhe -nu, 'piigbeedhe -nu -wo wo -go -yɔɔ -a -dhë, 'ö 'wo 'wun ma -a -ta.

4

'Wun 'ö -gban 'ta -kɔ -dëü -wun -bha

¹ □Dhe -kë □ne Klito 'yënnng -yö -bho ö bun 'gü bhë, ka -de 'pö -zotadhe do bhë -yö kë ka 'gü, bhii mε 'ö- 'yënnng □ya bho bun 'gü do bhë, -a -bha 'wun gbε 'yaa □soon yaa -bha.

² □Ya kë 'dhö kö 'go □dεε -bha, 'töng 'ö □tun ka -go ka -bha -tosiadhe 'gü 'kpongtaa zö bhë, kö □kun 'ö 'ka- -kë mε 'bhee- □dhɔɔbhaapë □kwaa'; 'kεε kö -yö kë □zian' -Zlan -zo 'kun -wun 'gü.

³ Kë- wo 'dhö bhë, ka -kë 'dhiö -bezë 'wun kë □dhia □ne mε -nu 'ö waa wo □zuö' □dhië'- -Zlan 'piö bhë -an kë -kɔ -nu 'dhö; 'ö 'ka pë -nu kë, 'waa kë töng 'gbloo 'piö; 'ka -ya pë -dho 'ka □nëdhö; 'ö 'ka yɔ -nu mü 'ö 'ka pë -nu -bhö -ziögoüsüzë 'ka; 'ö kwiga -nu 'ö -an -wun 'yaa dhi -Zlan -dhë bhë 'wo -kë ka -go.

⁴ Zlöö □ne, ka 'bhamε -nu 'ö waa wo □zuö' □dhië' □kun bhë, -an 'te □ya 'tun kö -waan 'kun ka yö -sü 'ka -an 'piö 'wun -nu -ziögoüsüzë -nu 'iin 'wun yaa -nu kë □dhia. -A -kë 'dhö -sü 'ka, -wo 'wun □blεε' -na ka -bha, 'iin -wo 'yee -nu 'to -na ka -bha.

⁵ 'Kεε -ka ka □kwaa' -an -zü! -Wo -dho 'wun -gen bho -Zlan 'ö □ya dɔ kö mε 'bhee- -nu waa- mε -nu 'ö □wa ga -yaan -a -bha za 'kan bhë -a 'dhiö.

⁶ Pë -de 'ö -kë 'ö 'wuntaosë -yö □blεε mε -nu 'ö □wa ga -an -dhë 'ö bhë; -yö kë 'dhö, 'kö -kë □ne za □ya -lo -an tuö -an mεbheedhe -bun 'gü ga □kwaa', kö -waan -kë -a 'gü -sü yö wo nii 'gü □zian' -Zlan -bha 'piigbeedhe □kwaa'.

⁷ Pë 'plε 'dhiötöyi □ya yö □klöö'; 'ka 'wun -nu kë, -yö yö 'ko 'dhiö -së 'ka; -ka ka -zo kë ka -de 'piö, 'ka -ya ka 'yaan kö 'kaan- -klu □bhεa' -sü -bha.

⁸ -Blεεzë 'ka, -ka 'dho ka 'ko -nu -dho kë -sü 'ö ka □zuö' 'plε 'ka bhë -a 'ka 'dhiö, bhii 'ko -dho kë -sü 'ö 'ka- -ga -na bhë, -yö □soon yaa □plëezë -ta -kpa kwa 'ko -nu ziën.

⁹ -Ka ka 'ko -nu -nia 'kun -së; kö □kun 'ö -kë 'wun -nu -blεε -wo □löö -sü 'ka.

¹⁰ Mε 'ö -dhö, -yö 'glusëgüpë -nu kë ö 'bha -nu -dhë □ne mε -nu 'ö -Zlan -yö -an -ya ö -bha gbaopë -nu 'dhiö -an 'dhö. 'Ö töɔ mε 'ö -dhö, -Zlan □ya gbaɔ kë -a -dhë -a □tian'.

¹¹ Mε 'ö -Zlan -wo pö -na, -yö -Zlan -wo 'sloo □blεε'-; mε 'ö pë -nu kë -na mε -nu -dhë, -ya kë □faan' 'ö -Zlan -ya nu -a -dhe bhε -a 'ka. 'Ö □ya kë □ne ka- -kë 'dhö giagiawo, kö -Zlan 'tɔ -yö bho 'wun 'saadhö 'gü □bɔa' Yesu Klito 'ö 'tɔbhödhe waa- 'piigbeedhe 'wo- -bha 'ka □toëpö 'ka bhë -a -ta -sü 'ka, amεn.

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha mε -nu -bɔ 'wun -nu 'gü -kɔ -bha

¹² N dhegluzë -nu, kö □kun 'ö ka 'te -yö tun 'wun 'gbee- -nu 'wo nu -na ka -ta 'ö 'ka bɔ -na -an 'gü bhë -a -wun 'gü □ne pë 'wo- pö kë pë 'yaa -mü -a 'dhö.

¹³ -Ka □zuögludhi kë □zian' 'ö töɔ -kɔ 'ö 'wun -nu 'dho nu -na -a 'ka ka -ta bhë □ne 'ö □kaa' Klito -bha 'ka 'pö. □Ya kë 'dhö 'ö 'ka dho -mɔa kö -kpe □va -yaan kë ka -go yi 'ö- -bha 'tɔbhödhe dho nu -a 'ka bhë -a 'ka.

¹⁴ 'Ö □ya kë □ne □wa 'si -nu bho ka -go, ka -bha -kë Klito -bha □guë' 'ka -sü -wun 'gü, ka □zuö' 'glu -yö dhi bhii -Zuu 'tɔbhödhe -zë 'ö -Zuu 'ö go -Zlan 'piö -a 'ka bhë -yö ka -ta.

¹⁵ Kö □kun 'ö mε -yö go ka ziën 'ö- mε zë -tɔ, -a □kwaan -tɔ, -a këpë yaa -tɔ, 'iin -da mε 'kpaan gbε -bha 'wun 'gü -tɔ -yö -kë -dhö kö -a -wun 'gü 'wun -yaan wɔ -a -ta.

¹⁶ 'Kεε mε 'ö 'wun □ya wɔ -a -ta □zian' -a -bha -bɔ Klito 'ka -sü -wun 'gü, kö □kun 'ö -kë -a -go lë- -wun 'ka; -yö -Zlan 'tɔ bho □zian'.

¹⁷ Bhii -Zlan -bha zakanyi □ya -lo. 'Yö za 'ö 'dhö bhë 'ö- zü dhö dɔ mε 'kwa -Zlan -bha 'kɔmε -nu 'ka kwa -ta. Za bhë -a zü dhoë dɔ; 'ö- -de 'ö- zü □ya dɔ 'saadhö. 'Ö □ya kë □ne za 'ö dho kan bhë -a zü □ya dɔ

kwa ('ö kwa- -bha 'nä -nu 'ka kwa) -bha, kö με -nu 'ö 'waa 'wun ma -Zlan -wo -ta bhë -an 'dhiötodhe -yö -dho kë mü □dhë □εε?

18 -A -de 'wun -yö -gban -a -bha -Zlan -bha 'sëedhe 'gü □νε: Με -nu 'ö 'wo kpengdhö bhë -wo -dho dha. 'Κεε □dhe 'ö za 'ö -an -bha bhë 'ö kë -na 'gbee-, kö 'gluyaame -nu waa- □kianyaame -nu, -yö -dho kë mü □dhë -an -bha 'ka εε?

19 □Dhe -kë 'dhö, με -nu 'ö 'wun 'dho wo -na ka -ta -Zlan -zo 'kun -wun 'ka bhë, -ka 'dho ka këwun -së -nu 'wo bhë -an 'ka 'dhiö 'iin 'ka ka -de -wun -lo -Zlan 'ö pë 'ple -da, 'ö to ö -wo 'gü ö -bha pë -nu 'ö- 'to go με -nu -dhë -a 'gü bhë -a kwεε 'fëfedhö.

5

'Wun 'ö -gban -zo -kë -Zlan -bha -tuë -nu 'piö -kɔ -bha

1 'Wun -yö n -gɔ kö 'aan- □blεε'- με -nu 'wo με ziizii -nu 'ka ka ziën -Zlan -bha -wun -nu 'gü bhë -an -dhë; a με -dee 'ka □νε ka 'dhö 'pö, 'ö Klito -bha 'klobhódhe -nu bhë 'ö n 'yaan -wun 'ka, 'ö 'tóbhódhe 'ö dho kë 'dhiö □zian' 'ö με 'ple kwa- 'gü -με -nu 'ka bhë, a- -pö ka -dhë:

2 Με -nu 'ö -Zlan -yö -an -wun tën ka -bha bhë, -ka ka -zo 'to -së 'ka -an 'piö □νε -kɔ 'ö -tuëmaakëme 'dhoë- kë -na -a 'ka 'bhla -tuë -nu -gɔ bhë -a 'dhö; -yö kë 'wun 'ö ka -zo kun 'ö 'ka- -kë -a 'ka □νε -kɔ 'ö -Zlan 'dhö -a 'piö kö -yö kaa -a 'dhö; kö □kun 'ka- -kë □zuö' -to zlöö 'ka. Kö □kun 'ka ka -bha yuö -nu -kë □νε 'wëü- yö -a 'gü -pë 'dhö, 'kεε -ka pë -nu kë 'kpaan 'ka, ka -de -zo 'kun -wun 'ple 'ka.

3 Με -nu 'ö -an -wun 'dhö tën -sü 'ka ka -bha bhë, kö □kun 'ö 'ka -kë -an -ta 'dhiö-; -ka kë □zian' -an -bha 'wun □zuan' 'ka.

4 -Kɔ bhë □νε 'ö yi 'ö -tuëmaakëme -nu -gɔme dho nuë bhë, 'ö 'tóbhódhe 'gɔ □gblaa' 'ö 'yaa □siö'- bhë 'ö 'ka dho -a yö -a 'ka.

5 -Dadhëü -nu, ka -de 'pö, -ka 'wun ma με ziizii -nu -ta! -De -dho sia- -sü -yö kë ka 'gü bhii -yö □bεεn' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhe 'gü □νε: -Zlan -yö zian -ta -desüvame -gɔ 'ö 'glusë -kë -de -dho sia- -με -nu -dhë.

6 □Dhe -kë 'dhö kö -ka ka -de □yɔɔn sia- -Zlan -kɔ 'pii 'gbee- bhë -a □löö kö -yaan ka □luu'- yi 'ö- -ya bhë -a 'ka.

7 -Ka ka -bha □zuö' -to zlöö -wun -nu -lo -a kwεε bhii yö □νε 'ö ö -zo -kë ka 'piö.

8 'Ka 'wun -nu kë, -yö kë -mɔ 'kuë -sü -zë; kö □kun 'ö 'ka 'wun -nu -ziö □gɔü'. -Ka -ya ka 'yaan bhii ka yaagüme, dü, -yö □nië' -na ka -zü □νε -tɔɔn 'ö 'gbla -na pë 'ö dho -a -bhö -a □mεε' -sü 'ka kö -yaan 'kun bhë -a 'dhö.

9 -Ka dɔ -a -gɔ gεnngdhö, -klu -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ka 'ö tɔɔ dhegluzë 'bhaa -nu -wo -dhö 'ö 'klobhódhe do 'ö bhë 'wo- 'gü 'sε -to 'dhö -sü -ta.

10 -Yö 'dhö 'kεε kö □kun 'ö ka □zuö' -yö to zlöö; -yö kë ka 'yaan □νε 'glusë kë -Zlan 'ö ka □dhɔɔ -kë -kpa Klito -bha -sü 'gü ö -bha □toëpö 'tóbhódhe -bha bhë, □ya kë □νε 'klobhódhe 'töng 'dεdε bhë, 'ka bɔ -a 'gü □sia, yö -de gia- bhë -yö -dho ka -zo -gban, 'yö dho ka □faan' më kö -yaan ka -ya, 'ö 'ka -dho dɔ gεnngdhö.

11 Kö 'piigbeedhe -yö kë -a -bha 'ka □toëpö □toëpö 'ka! Amen.

□Wekadhe -kaanta

12 'Sëedhe □νε □yö □klöö'; Siliven 'ö n -gɔ n dheglu 'ö -kpa n -ma -sü 'ka bhë □νε 'ö- -kë n -dhë 'ö 'a- bɔ ka -dhë ka □faan' 'më -sü 'ka □νε -Zlan -bha 'glusë 'ö 'ka -klu -sü 'ka -a -bha bhë -yö 'wun gia- 'ka.

13 -Zlan -bha με -nu 'wo Babilonë 'nö, □wa 'we kaa. N gbö Maakö 'ö kwa Dëme 'gü □ya 'we kaa 'pö.

14 -Ka -büö -nu pö ka 'ko -nu -dhë ka 'ko -nu 'sεε bho -sü 'ka dhegluzë -dhe -kwaa. □Zuöyagluu -yö kë με 'ö 'ka Klito 'gü ka -gɔ!

**'Sëedhε □ple -naa 'ö
Piεε
-ya bɔ -Zlan -bha mε -nu
-dhë bhë
'ö □nε**

¹ 'Sëedhε □nε ma Simɔ Piεε 'a Yesu Klito -bha bɔmε 'ka bhë □nε 'a- bɔ mε -nu 'ö kwa -bha -Zlan 'ö kwa Dhame Yesu Klito 'ka 'ö 'yaa mezëgüdhe kë -a -wun 'gü 'ö kwa -nu kwa -bha -zo -yö -a -bha -sü -wungbeezë bhë, 'ö- -ta 'dhö do bhë, ka -dhë.

² Kö -Zlan waa- kwa Dëme Yesu -an do -sü 'gü, 'glusë 'ö 'wo- kë -na ka 'ka waa- □zuöyagluu 'ö 'wo- nu -na ka -dhë bhë -wo 'dho 'dhiö -kplawo.

'Ta -kɔ -së 'ö -Zlan -bha zian -ta -a -gɔgɔ -nu 'wo- -ta

³ -A -bha 'piigbeedhε □ya kwa gbaa pë 'saadhö 'ö kwa -bha -tosiadhe -bha -wun -yö yö -a -bha -a 'ka kö 'kwaan- -kë -a 'gü -sü kë -klu -Zlan -bha -sü 'ka; 'ö □yaa- kë mε 'ö kwa □dhɔɔ -kë -a -de -bha 'tɔbhɔdhe waa- -a -bha këwun -së 'gü bhë 'kwa- do.

⁴ Yö □ga 'ö- -zo kun, 'ö 'tɔ -go mε -dhë -pë -nu □vava 'ö -an -wun 'dhö 'gbee-, 'ö -an nu kwa -dhë kö 'kaan- bɔ -an -ta 'kaan- 'kan -ya pë -dhɔ 'ka -sü yaya 'ö dho mε 'ka 'gü □siö' -dhε -bha 'kpongtaa zö bhë -a -bha. -Yö kë 'dhö kö 'kaan- bhɔ -a -bha.

⁵ Pë -de 'ö -kë 'ka dho pë 'plε kë kö ka 'ta -kɔ -yö kë -së, ka -bha -zo yö -Zlan -bha -sü 'gü, 'ö 'ka dho -Zlan -bha 'wun -nu do -sü -da ka 'ta -kɔ -së 'ö dho kë -a -ta 'ö bhë.

⁶ -Ka -de -kun 'wun -nu 'gü -sü -da ka -bha 'wundɔdhe 'ö -Zlan -bha 'wun -nu 'gü bhë -an -ta; 'wun -kë -de □tian' -sü bhë, ka -dho □zuösaadhε -da -a -ta; ka -dho -klu -Zlan -bha -sü -da □zuösaadhε -ta 'pö.

⁷ □Ya 'go mü, dhegluzë -nu -bha 'ko -sü -së -sü bhë, -kaa -da ka -bha -klu -Zlan -bha -sü bhë -a -ta. 'Ö -kaanta 'ka zlöö, 'ö ka -bha ka 'ko -sü -së -sü 'ö bhë, 'ka dho -dhɔ 'ö go -Zlan 'piö 'ö 'wo- -kë mε 'saadhö 'ka bhë -a -zuö -a -ta.

⁸ Bhii -kɔ bhë □nε 'ö wɔ -kɔ -së -nu 'wo bhë 'ö □wa kaa ka 'gü □va 'ö ka 'ka 'dho kaa pë 'kpaan 'ka 'iin 'ö ka 'ka 'dhö -bo kwa Dëme Yesu Klito do -sü bhë -a 'gü.

⁹ 'Kεε mε 'ö wɔ -kɔ 'ö bhë 'yaa- 'gü, □ya -dhε -ga, -a 'yan -nu 'waa -dhε yö 'ma □gbiin □nε 'yënnngtiime 'dhö, bhii kö -a □zlöö □ya trö ziö 'ö -Zlan -ya wo -a -bha □soon yaa -nu -ta bhë -a 'ka.

¹⁰ □Dhε -kë 'dhö, n dhegluzë -nu, -kaa 'slë □mεε' -kö 'ka do gënnngdhö -klu -sü 'ka ka □dhɔɔ 'ö -Zlan -ya -kë 'ö ka -ya bhë -a 'wun 'gü; 'ö tɔɔ -a -kë 'dhö -sü 'ka □nε 'ö ka 'ka 'dho -püö 'wun yaa kë -sü 'gü.

¹¹ -Kɔ bhë □nε 'ö -Zlan dho 'kwεε poë ka -gɔ 'gbea 'ka kö 'kaan- -da kwa Dëme, kwa Dhame Yesu Klito -bha -gludëdhε -pö 'ö 'tɔbhɔdhe 'dhoë- -bha □toëpö 'ka bhë -a 'gü.

¹² 'Kö -kë □nε 'wun -nu 'wo □nε 'ka -an do 'saadhö 'ö 'ka -ya -sü 'ka kpinngdhö 'wun gia- 'ö 'ka- ma bhë -a 'gü, a -dho n -zo kë ka -zo -büö -a 'ka -sü 'piö -kplawo.

¹³⁻¹⁴ Bhii kwa Dëme Yesu Klito □yaa- kë 'ma- do □nε -a yi 'yaa □gbiin gbɔ kö 'aan- 'go bun 'ö □nε -a 'gü. □Dhε 'ö -kë 'dhö, kö 'töng 'ö n -gɔ kö a □tun ka 'piö 'kpongtaa zö bhë, a -dho ka -ya 'yaan -kplawo mε -zo -büö -wo -nu 'ka.

¹⁵ -Wo -nu 'wo bhë, a -dho pë 'saadhö 'plε kë kö □ya kë □nε 'maa ka 'piö zö gbɔ, kö -waan -ya ka □zuö' -bha -kplawo.

'Wun 'ö -ghan mε -nu 'wo Klito -bha 'bhü yö -an -bha

¹⁶ Kwa Dëme Yesu Klito -bha 'piigbeedhε waa- -a -bha nu -sü 'ö bhë, yaa kë □nε -wo -go □kwëzü -wun -nu 'ö mε -nu -wa yö 'ko 'dhiö -a 'gü 'ö 'yi ka □daan -a 'ka. -A -bha -kë 'gblüünzë -sü 'ö bhë yi -yö yi 'yanga gia- 'ka.

¹⁷ Bhii yi 'ö kwa Dë -Zlan -yö □bhlë waa- 'tɔbhɔdhe nu -a 'ka -a -dhë bhë, -yö -kë yi 'yaan, 'ö yi bhë -a 'ka 'ö -Zlan -bha 'bhü 'gblüünzë -yö □yɔɔ -a -ta 'ö -wo do -yö -we 'ö- pö: Mε 'ö □nε n Gbö -dhɔkaasüzë 'ö 'a n -zo 'kun -wun 'plesen -lo -a kwεε yö -mü.

¹⁸ -Wo 'ö 'dhö bhë, yi- -ma 'dhö kö -yö 'we -na dhang- 'gü. -A yi bhë -a 'ka, yi -kë -tɔn 'slööslö tuö.

¹⁹ □Ya kë 'dhö, 'wun 'ö -Zlan -wod- hiölomε -nu -wa □blεε bhë -yö 'dhö gia- 'ka. □Ya kë 'dhö kö □yö -së 'ka ka -zo 'to -an -dhë bhii -wo kë □nε □labang 'dhö -dhetiidhε 'gü, kwa □zuö' 'gü. 'Yö □ya kë 'ö

□labang -nu 'wo bhē 'wo bhü 'dhö gbeng gbeng 'ö -toē 'pö 'ö -dhiadhio 'susongga ('ö Klito 'ka bhē) 'ö -wo -a 'ka 'ö -dhe □poē' ka □zuö' 'gü ('papadhö).

²⁰ 'Kεε kē- wo 'dhö bhē, -yö kē ka 'yaan □ne 'wun 'ö -Zlan -ya □bleε 'ö bōa ö -wodhiölome -nu -ta 'ö □bεεn' -sü 'ka bhē, 'yaa pē 'ö mε -ya -gen pö ö -de □kwaa' -wun 'ka -a 'ka.

²¹ Bhii -Zlan 'dhi -wo pö -sü 'ka- -ga -na bhē, mε 'bhee- -de □dhōobhaa -wun 'yaa -mü 'kεε -Zuu 'slööslö □ne 'ö yö mε 'bhee- -nu 'wo bhē -an -dhē 'dhiö 'ö 'wun 'ö -gban -Zlan -bha, 'ö 'wo- □bleε.

2

'Wun 'ö -gban mε □daan' -mε □suazē -nu -bha (Zudē 4-13)

¹ Kē- wo 'dhiö bhē, -Zlan -wodhiölome □suazē -nu -wo -kē -dhö; -kō do bhē □ne 'ö mε □daan' -mε -nu □suazē 'dhoē- 'ka ka ziēn. -Wo -dho mε □daan' -wo □suazē -nu 'ö dho kē mε 'gü □siö'- -wun -nu 'ka- yö 'ko 'dhiö kö -waan ka □daan'-. -Wo -dho -kō kwa Dēme 'ö -an dha bhē -a -wun 'ka 'ö 'wo wo -de -da 'güsiödhe 'ö nu -na mε -nu -ta 'zodhö bhē -a 'gü.

² Mε □plēzē -wo -dho ziö -an -bha -tosiadhe 'ö 'wundödhe gbε 'yaa- 'gü bhē -a 'piö; 'ö -an kē -kō -wun 'gü 'ö mε -nu -wo 'wun yaa □bleε' 'wun gia- -zian -bha.

³ 'Wēüga -wun 'gü, mε □daan' -mε □suazē -nu 'wo bhē -wo -dho ka -püö -an -de -yö 'ko 'dhiö -wun -nu 'ka. 'Kεε kē- wo 'dhö bhē, za 'ö dho kan bhē, -an -bha □ya -lo -an tuö 'saadhö 'kpa -pē. -An 'güsiöme □ya -da zian-.

⁴ Ka gia-, -ka -dhe -ga bhē 'dhe! -Zlan -bha bōme -nu 'ö 'wo □sōon yaa -kē bhē, yaa -an kuēnnu ö 'piö, 'kεε -yö -an -zuö -dhetiidhe -bha -glu 'kpa 'dhi □va 'gü; 'ö 'wo dho to mü 'dhö kö -Zlan -bha zakanyi -yaan -lo -a 'ka.

⁵ Mε -nu 'wo -kē 'kpa bhē, -Zlan yaa -an 'to; 'kεε -yö 'yi □va -pa 'kpongtaadhe -dhiizē -ta 'ö mε 'plε -wo to -a 'gü -a 'ke yaa kē Noe 'ö -kē 'wun 'ö kpengdhö -a □bleε' -mε 'ka waa- mε 'slaple 'bhaa 'ö 'wo dha 'yi bhē -a -gō 'pö -an 'ka.

⁶ -Zlan -yö Sodōmē -pö waa- Gomōō -pö -an 'gü -siö 'siö □kwaa'. 'Wun -nu 'wo bhē -wo pē -nu 'wo dho kē kēpēyaame -nu 'wo dho nu bhē -an 'ka bhē -an -bha 'wun □zuan' 'ka.

⁷⁻⁸ 'Kεε yö □ga 'ö Lotö 'ö -kē mε kpengdhö 'ka, 'ö- □zuö' -yö -da -wεε 'gü mε -nu 'ö -kē -an ziēn bhē -an wō -kō -nu 'ö- 'yan -yö -daa 'gü yi 'saadhö 'ka bhē -a -wun 'gü bhē, -ya -dha.

⁹ Ka- -yö bhē □a! □Ya kē 'dhö kö mε -nu 'wo -klu -sü 'ka -a -bha bhē -yö -an dha 'güdandhe -gō, 'ö mε -nu 'ö 'waa kpengdhö bhē 'ö -an -ya 'klobhōdhe -gō -Zlan -bha zakanyi 'ka.

¹⁰ □Ii- 'kεε mε -nu 'ö dho -an 'klo bho 'wo tōō mε -nu 'wo 'wun -nu kē -na mε 'bhee- -de -zo 'kun -wun -bha -de -kē -dhiizē -sü 'ka 'ö -Zlan -bha -kē kwa Dēme 'ka -sü bhē 'ö 'yaa -an -dhē pē gbε 'ka bhē.

Mε -nu 'wo bhē, -wo wo -de -sü □va 'ö 'wo wo -de -ga 'gianzē mε -nu 'wo to -an -ta; 'suö pē 'tee -de 'yaa -an □zuö' -bha yö □ga 'ö 'piigbeedhe 'tōbhōsüzē -nu 'wo dhang- 'gü bhē 'ö 'waa -an □bhlē -ya bhē.

¹¹ 'Kεε kö -Zlan -bha bōme -nu -de 'wo dhang- 'gü kwa Dēme 'dhiö 'ö 'wo □faanzē, 'wo 'piigbeezē 'wo □ziē' mε □daan' -mε □suazē -nu 'wo bhē -an -ta 'waa 'wun yaa □bleε'- 'piigbeedhe 'tōbhōsüzē -nu 'wo bhē -an 'ka Dēme wö 'dhiö.

¹² 'Kεε mε -nu 'wo bhē -wo 'wun -nu -kē wo □zuö' tii -bha □ne 'blü 'wü -nu 'wo -da kö -waan -dhaa -da -an bhōεε -an 'dhö. Pē 'ö 'waa- dō bhē, -wa -kē 'yee -to -a -bha -wun 'ka. 'Kεε -wo -dho to wo -de kēwun bhē -a 'gü, 'ö -an 'gü -yö □siö □ne wü -nu 'wo bhē -an 'dhö.

¹³ 'Klobhōdhe 'ö 'wo mε -nu -da -a 'gü bhē □ne 'ö -an □saan' dho bhoē. -Wo wo -de □dhōobhaapē -yö wo 'yi -kan -a -dhē pē -nu 'wo- kē -na □dhe 'po -yi 'ka bhē -a 'gü. Mε -nu 'wo bhē □wa kē -dhiizē; -an -bha -kē ka 'piö -sü 'gü ka -bha -kō -da 'ko 'piö -sü -nu 'gü -sü 'ö bhē, -yö lē- -wun 'ka, 'ö ya; bhii -yö -an □zuö' -bha -waan wo -de kē kpengdhö ka wö 'dhiö -an -bha -kē ka 'piö -sü 'gü.

¹⁴ Pē 'ö □ya -an 'yēnng -dhe pa 'ö tōō -dadheüsü. -An 'gü 'yaa ga □sōon yaa kē -sü 'ka; kö mε 'wo 'tēētē -zo yö -sü 'gü -wo -an -püö -na. -An □zuö' -yö -klu -sü 'ka 'slē

'wo dho -a kē -waan 'wëü- yō -a -bha; □wa kē zlöö -bha mε -nu 'ö -Zlan -bha 'dhangga 'dhö -an -ta -an 'ka.

¹⁵ Mε 'wo bhë □wa 'go zian -së -ta, □wa wo -de -da 'blü Balaamö -bha zian -ta. Bozoo gbö Balaamö 'ö bhë kē- wo 'kpa bhë, -yö -Zlan 'dhi -wo -pö; 'kεε 'wëüga -dhö -yö -kē -a kē □dhia giagiawo. 'Wun yaa □nε 'ö- -kē 'ö □ya kē 'ö 'wëüga yö.

¹⁶ 'Kεε kē- wo 'dhö bhë, 'wun -yö -blεε -a 'ka -a -bha □göügbeedhe bhë -a -wun 'gü; yö □ga tōo yi do 'ka, □soofang mu do -yö 'wun □blεε mε 'bhee- -wo 'gü; -kō bhë □nε 'ö mε bhë, 'ö- -bha 'wun -nu kē -sü 'ö 'wun dō -sü 'yaa- 'gü bhë, 'ö □gbaannu -a 'ka.

¹⁷ Mε -nu 'wo bhë -an kē -kō -nu -wo -kē □nε -dhe 'ö dhoo -nu -wo dho -a -bha 'yi 'tōo- □bhaa 'ö 'wo- -yε -a -bha wo -kō 'flëe 'ka -a 'dhö, 'iin □nε -dhe 'ö dha kpö -nu -wo nu -a -bha dhang- 'gü -a 'dhö; 'ö -dhe 'ö mε -nu 'dhö -kpe kē -na, 'ö 'tëe -nu -wo nu 'wo -ziö -an 'ka -a 'dhö. Pë 'ö -Zlan -ya -ya -an -gō 'ö tōo -dhetiidhe 'ö -trö 'sënsëndhö.

¹⁸ □Wa 'wun -nu □blεε', -a -gen 'yaa kē -dhö 'ö 'wo- □blεε -de -sü □va 'ka; 'ö mε 'bhee- □dhöobhaa -wun -nu □lōozë 'ö 'wundödhe -së 'yaa- 'gü bhë 'ö mε 'wo 'go -na dha □dhia mε -nu 'wo -tosiadhe kē -na 'wun □zaa' -sü 'gü -an ziën bhë, 'wo- -da -a □zuö' -bha kō -wo -an -püö.

¹⁹ -Wo -potaasü 'tō go mε -nu -dhë 'kεε kō wo gia-, wō -kō yaa -nu 'wo dho mε 'ka 'gü □siö' -dhe 'gü bhë, -wo -an -gō □nuadhε 'gü. -A pö 'a- wo 'dhö bhë, 'ö tōo mε 'ö -dhö, pë □ya kē -dhö -yaan kē 'gbee- -a -ta, kō -ya -gō □nuadhε 'gü.

²⁰ Bhii 'ö tōo □ya kē □nε mε 'bhee- -nu □wa bhö □taa' -dhiipë -nu 'wo 'kpongtaa zö -an -dhë, kwa Dëmε, Mëdhame Yesu Klito dō -sü -wun 'gü, 'go mü □wa 'yε wo 'zü □wa 'dho 'kpongtaa -dhiipë -nu 'gü, kō -an kē -kō 'ö zlöö bhë □ya ziö □gōü' -a mε 'ö -kē 'dhiö bhë -a -ta.

²¹ -Yö 'gian -an -bha 'ka -bezë kō □kun 'ö 'wo zian kpengdhö dō 'ö □zië' zian dō -sü, 'ö 'wo 'go -na tōng 'slööslö 'wo- □daan bhë -go -a -ta -sü -ta.

²² -Piën bō -wo do -ya -pö: Gben- -yö 'yε 'ö 'zü 'ö 'dho 'ö -pe □taa. 'Yö- pö 'zü: -Bhō tii 'ö □ya 'zlu 'saadhö bhë, □ya 'dho -dëüwo

'zü □glöng 'glö □dhia böü- 'gü. (Mε -nu 'wo bhë, pë 'ö -kē -an 'ka bhë, -ya -zōn □nε -piën 'ö bhë 'wun gia- -mü.)

3

Pë 'tō go -wo 'ö -gban Klito -bha nu -sü -bha

¹ N dhegluzë -nu, ka- -yö bhë □a! Ma 'sëedhe kē □plε -naa 'yaa -mü 'ö □nε □a; pë -nu 'a- -ya -an 'gü 'wo tōo kō mε □daan' -wo 'a ka -zo -büö -na -a 'ka -kplawo bhë -wa kē kō ka □zuö' 'piö -wun -nu -wo kē 'kpëdhö,

² -yö kē 'dhö kō ka -zo -yaan -büö 'wun 'ö -Zlan -wodhiölome -nu 'slööslö -wa □blεε 'kpa bhë waa- kwa Dëmε 'ö Mëdhame 'ka bhë -a -bha tōng dō -wo -nu 'ö- -bha bome -nu -wo ka -daan -a 'ka bhë -an 'ka.

³ 'Kεε -yö kē ka 'yaan -blëzë 'ka □nε yi -kaanta -nu 'ka, 'yee -to mε -bha -mε -nu -wo -dho kē -dhö; -wo -dho wo -de -dhi -a -dhë -wun -nu kē 'ta 'sü -sü 'ka -ya pë -dhö 'ka -sü 'ka.

⁴ -Wo -dho 'yee to ka -bha -a pö -sü 'ka □nε: «Kë- wo □nε Yesu yaa- pö 'ö -dho yε 'ö 'zü 'ö nu □a? 'Yaa 'dhö a? -Yö 'më 'sa 'ö -dhe -kē 'dhö □nε 'ö mε -nu 'ö -wo bhë 'ö -we -an -dhë 'ö 'waa -dhö gbö, 'ö 'kpongtaadhe 'dhö □tun □nε -kō do 'ö □kaa' -a züdüyi 'ka -a 'dhö □nε □ε?»

⁵ 'Kεε kē- wo 'dhö bhë, -an -zlö □ya trö 'saadhö □nε 'kpa bhë, □dhe 'ö -Zlan -yö -we, 'ö dhang- -nu -wo -kē, 'ö 'yi -nu -wo dho wo 'kuë- 'pian dō 'ka -dhe -nu 'gü, 'ö 'sε -yö -kē -dhö bhë,

⁶ 'kpongtaadhe zii 'gü -yö -siö -kō do bhë -a 'ka 'yi □va 'ö- pa bhë -a □kwaa'.

⁷ -Kō do bhë -a 'ka 'ö dō 'kwa- wo □dεε □nε 'ö 'kpongtaadhe waa- dhang- -nu 'dhö -ya -sü 'ka -a 'ka kō -an 'gü -yaan □siö' 'siö □kwaa' -Zlan -wo do bhë -a 'ka. -Yö -dho kē 'dhö yi 'ö za dho dōa □kian' yaa -mε -nu -bha kō -an 'gü -yaan □siö' bhë -a 'ka.

⁸ 'Kεε n dhegluzë -nu, pë 'ö ka 'ka 'dho kun -a -wun dō -sü 'ka 'ö tōo kwa Dëmε -bha 'ka, -dhekpaoyi do -yö □nε -kwe -vuu do 'dhö, 'ö -kwe -vuu do 'dhö □nε -dhekpaoyi do 'dhö.

⁹ 'Wun ('ö -gban kwa Dëmε -bha nu -sü -bha) 'ö- 'tō go bhë, yaa kē □nε -a yi -blü 'ö- wo 'dhiö □nε -kō 'ö- 'ka mε 'bhaa -nu

□zuö' 'gü bhë -a 'dhö; 'kεε kë- wo □zian' □zuösaadhe 'gü kwa buëndhö, bhii 'ö tɔɔ 'yaa- 'piö kö mε gbε 'gü -yö □siö'; -ya -kë 'dhö □zian' kö mε 'plε -waan 'go wo -bha □sɔɔn yaa 'gü, kö -waan □dhië'- -a 'piö.

¹⁰ Kwa Dëmε -dho nu □ne □kwaanme -yö nu mε tii 'ka. -A yi bhë -a 'ka, dhang- nu -wo -dho ziö 'wo dho; wo 'ka 'dho kë -dhö gbɔ. 'Kεε -an 'dho -zuö -yö -dho kë -ziizë. -A yi bhë -a 'ka, pë -nu 'wo dhang- nu 'gü, -an 'gü -dho □siö' 'siö □kwaä'; 'se waa- ö -ta -pë -nu 'plε, -an -bha -këdhösü 'dhiö -dho toë yi bhë -a 'ka.

¹¹ Ka- -yö bhë □a! Kwa gia- -yö kwa 'yaan 'ka -wun 'ka □ne pë 'plε 'gü -dho □siö' □ne -kɔ bhë -a 'dhö. □Ya kë 'dhö kö 'ta -kɔ 'ö 'ka dho taa 'yaa ka 'yaan a? Yö □ne 'ö tɔɔ -tosiadhe 'ö kpengdhö 'ö 'wo- kë -klu -Zlan -bha -sü 'gü,

¹² -ya -a -gɔ -sü 'ka, 'iin kö 'kwaan- kë kö -yaan nu 'zodhö kwa këpë -nu 'gü. Yi bhë □ne 'ö dhang- -nu 'gü dho □siö' 'siö □kwaä' -a 'ka, 'ö pë -nu 'wo dhang- 'gü 'ö 'wo dho kpö 'siö bhë -a nε- -bha.

¹³ 'Ö bhii pë 'kwa -ya -a -gɔ 'ö tɔɔ dhang- nu -dëü waa- 'sε -dëü 'ö -kë kpengdhö -sü 'dhö -a -ta 'ö -Zlan -ya 'tɔ go bhë.

¹⁴ 'Wun bhë -a -wun 'gü, n dhegluzë -nu, □dhe 'ö -kë □ne kwa -ya pë -nu 'wo 'dhö bhë -an -gɔ, -ka dɔ 'gbee- kö -waan ka yö mε 'ö -dhii 'yaa -an -bha, 'ö □zuöyagluu 'dhö -an -gɔ -Zlan wö 'dhiö -an 'ka.

¹⁵ Kwa Dëmε -bha □zuösaadhe bhë -yö kë ka -gɔ □ne 'töng 'ö □tun ka -gɔ kö 'kaan- ka -de □baa'- dhasü 'gbloo 'piö -a 'dhö □ne -kɔ 'ö -Zlan -bha 'kpaakpadhe 'gü 'ö Pɔlö, kwa dheglu -dhɔkaasüzë -ya □bεen -a 'ka 'ö- bɔa ka -dhë bhë -a 'dhö.

¹⁶ 'Wun bhë □ne 'ö 'wun -gban -a -bha 'ö- -ya ö -bha 'sëedhe 'plε 'ö- bɔ -na ka -dhë bhë -a 'gü. Yö □ga □dhe -kë □ne -a -bha 'sëedhe -wo 'bhaa -nu -gen ma -sü -yö 'gbee- bhë, 'ö mε -nu 'ö 'waa 'wun -gen dɔ 'ö -dɔ genngdhö -sü 'yaa -an -gɔ -zo yö -sü 'gü bhë, 'wo- -gen bho 'gbloo 'gü □ne -kɔ 'wo- kë -na -a 'ka -Zlan -bha 'sëedhe □bεen' -wo 'bhaa -nu 'gü bhë -a 'dhö bhë. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, wo -de -da 'wo- wo -na 'gü □siö' -zian -ta bhë.

¹⁷ 'Kεε ka -zë, n dhegluzë -nu, ka 'paan □ya bho 'saadhö □ne bhë; -ka dɔ ka -de

'slë 'ka kö □kun 'ö 'ka dho ka □kwaä' ka -de -zü 'ö këpëyaamε -nu -bha 'wun -kun 'kuë -sü bhë 'ka ka -de to -a 'gü 'ö pë mε 'ö □ya -ya ka 'gü bhë 'ö dha ka -gɔ.

¹⁸ -Ka 'dho 'dhiö □zian' kwa Dëmε, kwa Dhame Yesu Klito -bha 'glusë waa- -a -bha 'wun -gen dɔ -sü 'gü. Kö 'tɔbhödhe -yö kë -a -bha 'ka □dεε, □toëpö 'ka! Amen.

**'Sëedhε -bleεzë 'ö
Zan
-ya bɔ -Zlan -bha mε -nu
-dhë 'ö □ne**

-Wo 'ö -kë -a 'gü -sü nu mε -dhë

¹ Mε 'ö □toëpö -këdhösü -wo 'ka, 'ö -kë -dhö pë 'plε züdoyi 'ka bhë □ne 'ö 'yi 'wun -gban -a -bha 'sëedhε □ne -a 'gü, 'yi- bɔ ka -dhë; yi- -wo -ma, 'ö yi 'yan -yö -dɔ -a -bha, 'ö -kë yi -bha -ga -pë -së 'ka. 'Ö 'yi yi -kɔ -nu pa -a 'ka.

² Mε 'ö bhë, □dhε 'ö nu, yi- -yö; -yö -kë kwa Dë 'piö -be; 'kεε □ya yö -dhegbeadhε 'gü yi -dhë. Yö □ne 'yi 'wun -gban -a -bha 'yi- □bleε ka -dhë.

³ Yö 'ö yi 'yan -yö dɔ -a -bha, 'yi- -wo ma bhë □ne 'yi- -wun □bleε' -na ka -dhë 'pö bhë, -yö kë 'dhö -kë 'kou -sü 'ö yi -gɔ bhë, 'kaan- -da yi 'piö, 'kwaan- kaa kwa Dë (-Zlan) waa- ö Gbö Yesu Klito -an 'piö.

⁴ 'Sëedhε □ne, yi- -bɔ ka -dhë 'dhö kö 'gludhi 'ö kwa -gɔ bhë, -yaan -mɔ 'kuë.

-Zlan -bha -kë -dhepuudhε 'ka -sü

⁵ Mε 'yi 'wun -gban -a -bha bhë 'ö tɔɔ Yesu Klito. -Naɔ 'ö yi -gɔ ka -bha 'ka 'ö go -a 'dhi 'ö tɔɔ: -Zlan □ne 'ö tɔɔ -dhepuudhε; bhii -dhetiidhε 'gü -wun yaa gbe 'yaa- 'gü.

⁶ □Ya kë □ne 'kwa- pö kwa -nu kwa kwa 'kou, 'kεε kö kwa 'ta -sü -na 'wun yaa 'gbloo 'piö kö □sua 'kwa- kë 'ö 'kwa pë -nu kë 'wun gia- 'gü.

⁷ 'Kεε □ya kë □ne 'kwa 'ta 'sü -dhepuudhε 'gü □ne -kɔ 'ö -Zlan -de gia- 'ö- 'ka -dhepuudhε 'gü -a 'dhö, kö mε -nu 'ö 'kwa bhë, -kë do -sü -yö kwa ziën 'ö Yesu Klito 'ö- Gbö 'ka bhë 'ö- fei □ya kwa 'zlu □soon yaa 'plε -gɔ.

⁸ □Ya kë □ne 'kwa- pö 'kwa □soon yaa kë, kö kwa -de -püö 'kwa- wo; kö 'wun gia- 'yaa kwa 'gü.

⁹ 'Kεε □ya kë □zian' □ne 'kwa kwa -bha □soon yaa -nu -wun □bleε'- -Zlan -dhë, kwa -mɔa 'kwa kwa -zo yö -a -bha bhii -yö kpengdhö; -yö -dho ziö kwa -bha □soon yaa -nu -ta, 'ö dho kwa kë 'puu 'wun yaa 'saadhö -gɔ.

¹⁰ □Ya kë 'zü □ne 'kwa- pö kwa □soon yaa kë, kö 'kwa -Zlan kë □suamε 'ka. □Ya kë 'dhö kö -a -wo 'yaa kwa 'gü □ne bhë.

2

Klito -bha -nu kwa -dhë -sü

¹ Ma 'në -nu, 'sëedhε □ne a- bɔ ka -dhë 'dhö kö □kun 'ö 'ka dho □soon yaa kë gbɔ. 'Kεε □ya kë □ne mε 'bhaa □ya □soon yaa kë, kö -yö kë -a 'yaan □ne kwa -bha 'wun -faan 'sü -mε do -yö -dhö kwa Dë -Zlan 'piö; yö □ne tɔɔ Yesu Klito, 'ö mε kpengdhö 'ka.

² Bhii -yö -kë slapë 'ka kwa □zian' dhö -yö kë 'dhö kö -Zlan -yaan ziö kwa -bha □soon yaa -nu -ta. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë kwa -de 'sloo 'kwa -mü, mε 'kpekpe -bha □soon yaa -wun -mü.

³ Pë 'ö- -zɔn □ne kwa -Zlan dɔ 'ö tɔɔ kwa 'wun ma -a -bha tong -nu -ta.

⁴ 'Kεε mε 'bhaa □yaa- pö ö -Zlan -dɔ 'kεε kö 'yaa 'wun ma -a -bha tong -nu -ta, kö □suakemε -mü -a 'ka; 'wun gia- 'yaa- 'gü.

⁵ Mε □ya 'wun ma -a -wo -ta kö mε bhë -dho 'ö- 'gü -Zlan -bha 'ka bhë -yö 'kpedhö.

-Kɔ 'kwa dho -a kaa kö 'kwaan- □tei' dɔ □ne kwa -klu -sü 'ka -Zlan -bha bhë 'ö □ne:

⁶ Mε 'ö- pö 'ö -klu -sü 'ka -Zlan -bha bhë, kö -a 'ta -sü -kɔ -yö kë □ne -kɔ 'ö Yesu -yö -tosiadhε □kaa' zö bhë -a 'dhö.

'Wun 'ö -gban tong -dëü -bha

⁷ N dhegluzë -nu, tong 'ö bhë 'yaa tong -dëü 'a- bɔ ka -dhë -a 'ka, 'kεε tong zii do 'ö nu ka -dhë -a züdoyi 'ka bhë yö -mü. Tong zii bhë ('ö tɔɔ: -Bhö ü -ya 'yɔɔ -dho kë □ne ü -de 'dhö, 'ö) 'ka- ma do.

⁸ 'Kεε -yö tong -dëü 'a- -ya, 'a- bɔ ka -dhë -a 'ka; -yö 'wun gia- 'ka Klito -bha 'ka, 'ö ka -bha 'ka 'pö; bhii -dhetiidhε -yö ziö -na; -dhepuudhε giagia □ya yö 'bhü -sü -bha 'saadhö.

⁹ Mε 'ö- pö ö -dhepuudhε 'gü 'kεε kö -yö -ya -sü 'ka ö dheglu -san 'ka, kö -yö □tun 'wun yaa 'gü.

¹⁰ Mε 'ö- -dho -kë ö dheglu 'ka, kö -yö -dhepuudhε 'gü; □ya kë 'dhö zlöö kö pë 'ö dho kë -a -bha -püö □soon yaa 'gü -gen 'ka 'yaa -dhö gbɔ.

¹¹ 'Kεε mε 'ö -ya -sü 'ka ö dheglu -san 'ka kö -yö -dhetiidhε 'gü; -yö 'ta 'sü -na

-dhetiidhe 'gü 'ö 'yaa ö 'dhodhe do bhii -a 'yaa -dhe yö -dhe bhë -a 'gü.

¹² Ma 'në -nu, 'ka -zo -yö Klito -bha -sü 'gü, 'sëedhe □ne a- -bo ka -dhë 'dhö bhii 'ka bo Klito 'ka; □ya ziö ka -bha □soon yaa -nu -ta.

¹³ Me 'ka me ziizii -nu 'ka Klito 'gü, 'sëedhe □ne a- -bo ka -dhë bhii me 'ö -kë -dhö pë 'ple züdüyi 'dhiö bhë, ka- -do. Me -nu 'ka -dadhëü -nu 'ka 'pö, a- -bo ka -dhë bhii 'ka 'to -a 'gbee- 'ka dü -ta.

¹⁴ □εε, 'në -nu, 'sëedhe □ne a- -bo ka -dhë 'dhö 'ö tōo ka kwa Dë -do. Me ziizii -nu, a- -bo ka -dhë bhii me 'ö -kë -dhö pë 'ple züdüyi 'dhiö bhë, ka- -do. -Dadhëü -nu, a- -bo ka -dhë 'ö tōo ka 'gü -yö 'gbee-, yö □ga 'ka toë- 'gbee- 'ka dü -ta bhë; bhii -Zlan -wo -yö ka 'gü.

¹⁵ Kö □kun 'ka 'kpongtaadhe waa- ö 'gü -pë -nu -dho -kë! Bhii 'ö tōo □ya kë □ne me □ya 'kpongtaadhe -dho kë kö -Zlan -dho 'yaa- 'gü 'gbönggböng.

¹⁶ Pë -nu 'wo 'kpongtaapë -nu 'ka, 'wo -kë me bheedhe □dhōobhaapë -nu yaya, 'ö me 'yan -yö -da -a 'gü -a -dho kë -sü waa- -de -sü □va -sü 'kpongtaapë -nu -bha -kë me -go -sü -wun 'gü bhë, waa 'go kwa Dë (-Zlan) 'piö, 'këε -wo -go 'kpongtaa zö.

¹⁷ Me 'ka □ne, 'kpongtaadhe -yö ziö -na -do. Pë -nu 'wo 'kpongtaa 'wo me bheedhe -dhë -së -wo ziö -na 'pö. 'Këε me 'ö -Zlan -zo 'kun -wun -kë -yö -dho kë -dhö □toëpö 'ka.

'Wun 'ö -gban Klito yaagüme -bha

¹⁸ Ma 'në -nu, 'töng -kaanta □ya yö □klöö! Pë 'ka- ma -be 'ö tōo Klito yaagüme -dhö nu; 'yö do 'kwa- wo □dëε □ne Klito yaagüme -nu □wa nu □va; □ya kë 'dhö, kö □ya kë kwa 'yaan □ne 'töng -kaanta 'wo □weë' bhë □ya yö □klöö'.

¹⁹ Me -nu 'wo bhë, -wo -kë kwa 'piö -be; 'këε kë 'ö waa- wo kwa -bha me giagia 'ka bhë □ne 'ö 'wo go -a -dhë kwa ziën bhë, 'yaa 'pö -wo -dho to kwa ziën -bezë; 'këε -wo -go kwa ziën 'dhö kö -yö kë kwa 'yaan □ne me 'ple 'waa kwa -bha me giagia 'ka.

²⁰ □Ya 'to me -nu 'ka to ka -bha, -Zuu 'slööslö 'ö Klito -yö ka gbaa bhë 'ka- yö. □Ya kë 'dhö kö ka 'ple 'ka 'wun gia- do.

²¹ Kö 'sëedhe 'ö □ne, n 'ka- bo □ne 'waa 'wun gia- do bhë -a -pë 'dhö. -A do -de 'pö

'ka- wo bhë □ne 'ö 'sëedhe □ne 'a- bo ka -dhë -a -wun 'gü bhë. Ka- □tei' -do 'pö □ne □sua -wun yaa -moa -yö 'go 'wun gia- 'gü.

²² □Suakëme bhë, yö □ne tōo me 'ö □kploo Yesu -bha -kë Klito Mëdhamë 'ka -sü -wun 'ka; yö □ne tōo Klito yaagüme 'ö □kploo -na kwa Dë (-Zlan) waa- -a Gbö -an 'ka bhë.

²³ -Yö kë ka 'yaan □ne, me 'oo me 'ö □kploo -na -Zlan Gbö 'ka bhë kö □ya □kploo kwa Dë -Zlan -de gia- 'ka 'pö. 'Ö me 'ö -Zlan Gbö -wun -dhe 'wun gia- kö □ya kwa Dë -wun -dhe 'wun gia- □ne bhë.

²⁴ -A -wun 'gü, 'wun 'ö 'ka- ma -a züdüyi 'ka bhë, -kaa -wun kuënnu -së 'ka ka □zuö' 'piö; □ya kë 'dhö kaa- -Zlan Gbö waa- kwa Dë (-Zlan) ka -dho to ka 'kou.

²⁵ Pë 'ö Klito -ya 'to go kwa -dhë □ne ö -dhö -a nu kwa -dhë bhë 'ö tōo □toëpö -këdhösü.

²⁶ 'Wun 'ö -gban Klito yaagüme -bha bhë, a- -bëen, 'a- bo ka -dhë me -nu 'wo- 'piö 'wo ka bho zian -ta bhë -an -wun 'gü.

²⁷ Ka -bha 'ka, -Zuu 'slööslö 'ö Klito -yö ka gbaa bhë -yö ka 'gü. □Ya kë 'dhö kö ka -bha -wun 'yaa- -bha gbo kö me -yö ka -daan. Bhii -Zuu 'slööslö -yö ka -daan pë 'ple 'ka 'ö- -bha me □daan' -wo 'dhö 'wun gia- 'ka, 'yaa □suazë. Pë 'ö -kë 'ö 'ka dho 'wun ma -Zuu ('slööslö) -bha me □daan' -wo -ta -kpa Klito -bha -sü 'gü bhë 'ö bhë.

²⁸ Ma 'në -nu, -ka 'to -klu -sü 'ka Klito -bha -yö kë 'dhö kö yi 'ö dho -wo -a 'ka bhë, -zogbandhe -yaan kë kwa -go, kö □kun -kë 'ö- -bha nu -yi 'ka, 'ö lë- kpo kwa -ta -a 'dhiö.

²⁹ Ka- □tei' -do □ne Klito -yö kpengdhö. -A -kë 'dhö -sü 'ka, -yö kë ka 'yaan □ne me 'oo me 'ö pë -nu -kë kpengdhö kö me bhë -yö -go -Zlan 'gü.

3

'Wun 'ö -gban -kë -Zlan -bha 'në 'ka -sü -bha

¹ -Ka -dhe -ga bhë 'dhe! Kwa -dho 'ö kwa Dë (-Zlan) -ya -kë bhë ka- -yö bhë □aa! -Wo kwa -dhe -Zlan -bha 'në -nu; 'ö 'kwa- -de 'ka. □Ya 'go mü, 'kpongtaame -nu 'waa kwa do bhë 'ö tōo waa -Zlan do.

² N dhegluzë -nu, do 'kwa- wo □ne, 'kwa kë -Zlan -bha 'në -nu 'ka. 'Këε pë 'ö 'kwa

dho kaa kwaa- dɔ -sɛ 'ka ɔkun. -A mɛ 'ö kwa 'yaan 'ö tɔɔ: Klito ɔya -wo, kwa -dho kɛ ɔnɛ -a 'dhö bhii kwa 'yan -dho -kpɛn -a -bha ɔnɛ -kɔ 'ö- 'ka bhɛ -a 'dhö.

³ Mɛ 'oo mɛ 'ö -ya Klito -gɔ -kɔ ɔsuu'- 'ö bhɛ 'ö- wo -na -yö ö -de -kɛ 'slööslö ɔnɛ -kɔ 'ö Yesu Klito -de gia- 'dhoë- 'ka bhɛ -a 'dhö.

⁴ Mɛ 'oo mɛ 'ö ɔsɔɔn yaa -kɛ kö ɔya -Zlan -bha tɔng -lö 'gü, bhii ɔsɔɔn yaa kɛ -sü 'ö tɔɔ -Zlan -bha tɔng -lö 'gü -sü.

⁵ Bhii ka- ɔtei' -dɔ ɔnɛ Yesu Klito -yö -nu kö -yaan mɛ -nu -bha ɔsɔɔn yaa bho -an -bha; ɔsɔɔn yaa do yaa kɛ -a -bha.

⁶ -Yö -dho kɛ -sɛ kö mɛ 'oo mɛ 'ö -klu -sü 'ka -a -bha, -yö ö bo ɔsɔɔn yaa kɛ -sü 'ka. -Kɔ do bhɛ -a 'ka mɛ 'oo mɛ 'ö 'dho -na ɔsɔɔn yaa kɛ -sü 'ka 'dhiö, kö -a 'yan yaa dɔ -a -bha; kö 'yaa- dɔ.

⁷ Ma 'nɛ -nu, kö ɔkun 'ö mɛ gbe -yö ka 'bɔn -kan. Mɛ 'ö- kɛwun -nu 'dho kpengdhö, kö -yö kpengdhö ɔnɛ -kɔ 'ö Yesu Klito gia- 'dhoë- 'ka bhɛ -a 'dhö.

⁸ Mɛ 'ö ɔsɔɔn yaa kɛ -na bhɛ kö -yö dü -bha 'ka; bhii 'go 'tɔng 'ö dü -yö ɔsɔɔn yaa zü dɔa -a -bha, yaa ö bo ɔsɔɔn yaa kɛ -sü 'ka do. 'Kɛɛ -Zlan Gbö -yö -nu kö -yaan dü kɛyuö -nu 'gü ɔsiö'.

⁹ Kö mɛ 'oo mɛ 'ö go -Zlan 'gü -yö ö -bo ɔsɔɔn yaa kɛ -sü 'ka bhii -kɛ -a 'gü -sü 'ö 'piigbeedhe 'ö go -Zlan 'piö 'ö 'gü bhɛ -ya 'gü; 'ö ɔdhe -kɛ ɔnɛ -Zlan -ya Dɛ 'ka bhɛ, -yö -dho go mü 'zü -yaan ɔsɔɔn yaa kɛ -yaan dhoë 'dhiö -kɔklɛ ɔɛ?

¹⁰ Pɛ 'ö dho -Zlan -bha 'nɛ -nu dɔ -a -bha dü -bha 'nɛ -nu ziɛn ɔga ɔnɛ: Mɛ 'oo mɛ 'ö 'yaa kpengdhö ö kɛpɛ -nu 'gü 'iin 'ö 'yaa ö dheglu -dho kɛ kö 'yaa -Zlan -bha 'nɛ 'ka.

-Dho -kɛ 'kuë -sü

¹¹ 'Wun 'ö 'ka- ma -a züɔyi 'ka bhɛ 'ö tɔɔ 'kwa kwa 'ko -nu -dho kɛ.

¹² Kö ɔkun 'ö 'kwa -kɛ ɔnɛ Kaɛn 'ö ö dheglu zɛ bhɛ -a 'dhö; bhii -yö -kɛ dü -bha 'ka. Pɛ 'ö Abelö zɛ -a -wun 'gü bhɛ 'ö tɔɔ -a -kɔ kɛpɛ -nu bhɛ kɛ 'wo- wo ya 'ö- dheglu -bha -nu -wo kɛ -sɛ bhɛ.

¹³ -A -kɛ 'dhö -sü 'ka, dhegluzɛ -nu, kö ɔkun 'ö ka 'te -yö tun 'kpongtaame -nu -bha ka -san zɛ -sü -wun 'gü ('ö tɔɔ Kaɛn ɔsuu'- -nu -mü)!

¹⁴ Pɛ 'kwa- dɔ 'ö tɔɔ 'kwa 'go ga kwɛɛ 'kwa -da -kɛ -a 'gü -sü 'gü; bhii 'ö tɔɔ kwa dheglu -nu -dho -yö kwa -kɛ. -A -kɛ 'dhö -sü 'ka mɛ 'ö -dho 'yaa- 'gü mɛ gbe buëndhö bhɛ kö -yö ɔtun ga kwɛɛ.

¹⁵ Mɛ 'oo mɛ 'ö ö dheglu -san zɛ bhɛ kö mezɛmɛ -mü -a 'ka; 'ö ka gia- 'ka- ɔtei' dɔ ɔnɛ ɔtoëpö -kɛdhösü 'yaa mezɛmɛ -bha 'ka.

¹⁶ -Dho 'ö bhɛ -kɔ 'ö 'kwa- dɔ -a -bha ɔga ɔnɛ: Yesu Klito 'ö bhɛ -yö ö -de -nu kwa -wun 'gü; kö kwa -de 'pö, kwa ɔdua' -mü kö 'kwa kwa -de nu kwa dheglu -nu -wun 'gü 'sa.

¹⁷ ɔYa kɛ ɔnɛ ɔbhɔɔmɛ ɔya kɛ -dhö, 'ö- dheglu -mɛ do 'dhö pɛ 'bhaa -wun 'gü 'kɛɛ kö ɔya ö -ta yö -a -bha, -a -kɔ -dho -mɔa kö -yaan pö -Zlan -dho -ya ɔzuö' 'gü aa?

¹⁸ Ma 'nɛ -nu, kö ɔkun 'ö -dho 'ö 'wo- -kɛ mɛ 'ka bhɛ 'ö kwa -bha -yö -kɛ -wo -sɛɛbo -nu 'kpaan 'ka. -Yö -dho kɛ -dho giagia 'ö 'wo- 'gü -pɛ -nu -kɛ -a 'ka.

¹⁹ Bhii -dhe bhɛ ɔnɛ 'ö 'kwa dho kwa -de dɔ -a -bha ɔnɛ 'wun gia- kɛ -mɛ -nu -mü kwa 'ka 'ö -zogbandhe dho kɛ kwa -gɔ -Zlan wö 'dhiö.

²⁰ 'Ö ɔya kɛ ɔnɛ kwa ɔzuö' ɔya za -lo kwa tuö, -Zlan -yö ɔva, 'ö -ziö kwa ɔzuö' 'gü -wun -nu -ta; bhii -yö pɛ 'plɛ -dɔ.

²¹ N dhegluzɛ -nu, ɔya kɛ ɔnɛ kwa ɔzuö' 'yaa za -lo kwa tuö, kö -zo -gban -sü -yö kwa -gɔ -Zlan wö 'dhiö.

²² 'Ö pɛ 'oo pɛ 'kwa- -dhe -a -gɔ 'ö ɔya kɛ 'ö- nu kwa -dhɛ bhii kwa- -bha tɔng -nu -kun 'ö 'kwa- -dhi -a -dhɛ -wun -nu -kɛ.

²³ Tɔng bhɛ 'ö tɔɔ: Kö 'kwa- Gbö Yesu Klito -wun -dhe 'wun gia- 'iin kö 'kwa kwa 'ko -nu -dho kɛ ɔnɛ -kɔ 'ö- ɔkaa' tɔng 'ka 'ö- dɔa kwa -dhɛ bhɛ -a 'dhö.

²⁴ Tɔng -nu 'wo go -Zlan 'piö bhɛ, mɛ 'ö ɔya -an 'kun, kö -yö -Zlan -bha 'ka, 'ö -Zlan 'dhö -a -bha 'ka 'pö. Bhii -kɔ bhɛ ɔnɛ 'ö 'kwa dho -a dɔa ɔnɛ -yö kwa 'gü -Zuu 'slööslö ɔkwaa'.

4

'Wun 'ö -gban -Zuu 'ö go -Zlan 'piö waa- a mɛ 'ö go Klito yaagümɛ 'piö -an song -bha

¹ Kö ɔkun 'ö ka -zuu ɔsuu'- 'oo ɔsuu'- -wun -dhe 'wun gia-! 'Kɛɛ -kaa -an 'piö

-ga 'dhe! -An me 'wo -Zlan -bha 'ka giagia 'ka, ka -dho -dhe yö -a 'gü. Bhii -Zlan 'dhiwopöme -nu □suazë -nu □wa kë □va 'se 'gü.

² -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë, pë 'ö 'ka dho -a dö -a -bha □ga □ne: Me 'oo me 'ö Yesu Klito -bha -nu 'kpongtaa mebbeedhe -bun 'gü -sü -wun □blee' -na bhë -yö 'wun -blee -Zuu 'ö go -Zlan 'piö -a □kwaä'.

³ 'Kee me 'oo me 'ö 'yaa Yesu -wun □blee', 'ö 'wun □blee -zuu me 'ö yaa 'go -Zlan 'piö -a □kwaä' kö -zuu me bhë, -yö -go Klito yaagüme 'ö 'ka- -wa -pö ma □ne -yö nu -na bhë -a 'piö. -A -de □ya -lo 'kpongtaa zö 'saadhö.

⁴ 'Kee ka -zë, ma 'në -nu, ka -Zlan -bha 'ka, 'ka 'to -a 'gbee- 'ka -Zlan 'dhiwopöme -nu □suazë -nu 'wo bhë -an -ta, bhii -Zuu 'slööslö 'ö -ya -sü 'ka ka 'gü bhë, -a 'pii -yö 'gbee- 'ö □zië' -a me 'ö 'kpongtaa bhë -a -ta.

⁵ Wo -zë, -wo 'kpongtaa 'ö -an □blee' -wun -nu 'dho 'kpongtaa -wun -nu 'ka; -a -wun 'gü 'ö 'kpongtaame -nu 'wo wo 'to 'to -na -an -bha bhë.

⁶ 'Kee kwa -zë, kwa -Zlan -bha 'ka. □Ya kë 'dhö kö me 'ö -Zlan dö -yö -dho 'ö 'to kë kwa -bha. 'Kee me 'ö 'yaa -Zlan -bha 'ka 'yaa 'ö 'to kë kwa -bha. -Dhe bhë □ne 'ö 'wun gia- -Zuu waa- □sua -zuu 'ö -an -bhokoudhe 'dhö -a -bha.

-Zlan -yö -dho -zë

⁷ N dhegluzë -nu, -kwa kwa 'ko -nu -dho kë! Bhii -dho -yö -go -Zlan 'piö, 'ö me 'oo me 'ö me -nu -dho -kë 'ö -Zlan 'kponë 'ka, 'ö -Zlan dö.

⁸ Me 'ö 'yaa me -nu -dho kë, kö 'yaa -Zlan dö bhii -Zlan 'ö tö -dho □kaa'.

⁹ -Ka -dhe -ga bhë 'dhe! -Zlan -bha -a -dho kë 'ö- wo kwa 'ka bhë, -a -yö sia- -kö 'ö mü bhë -kaa -ga bhë: -Yö 'ö Gbö dosen 'ö- -go bhë -a -bö 'kpongtaa kö -këdhösü -yaan kë kwa -go □boa' -a -ta -sü 'ka.

¹⁰ 'Yö -dho 'ö 'dhö bhë, -a kë- wo kwa 'ka bhë, yaa kë □ne □dhe 'ö 'kwa- -dho -kë 'ö- 'gü -pë -kë yö kun, 'kee -ya -sü 'ö □deë' 'ö -kë 'ö Gbö nu 'ö- wo slapë 'ka 'ö ga kö -yaan kë -ziö kwa -bha □soon yaa -nu -ta -pë 'ka bhë -a 'ka.

¹¹ N dhegluzë -nu, □ya kë □ne -Zlan □ya kwa -dho kë □ne -kö □suu'- bhë -a 'dhö, -më -kë 'ö 'kwaä kwa 'ko -nu -dho kë □ne?

¹² Me gbe yaa -Zlan yö do. 'Ö □ya kë □ne 'kwa kwa 'ko -nu -dho kë, -Zlan -dho -ya kwa 'gü, 'ö- -bha -dho -yö -ya kwa 'gü 'fefedhö.

¹³ Pë 'ö 'kwa- döa -bha □ne kwa -Zlan -bha zian -ta 'ö yö -de 'pö 'ö -ya -sü 'ka kwa 'gü bhë 'ö tö -Zuu 'slööslö 'ö go -a 'piö 'ö- nu kwa -dhë bhë.

¹⁴ Kwa 'yan -yö -dö -a -bha 'ö 'kwa- -wun -tao -pen -na -dhe 'saadhö 'gü □ne kwa Dë (-Zlan) □ya 'ö Gbö bö kö -yaan kë 'kpongtaame -nu Dhame 'ka.

¹⁵ Me 'ö □ya Yesu -bha -kë -Zlan Gbö 'ka -sü -wun -dhe 'wun gia-, 'ö □yaa- -wun □blee' kö -Zlan -yö -ya -sü 'ka -a 'gü 'ö yö -de 'pö 'ö -Zlan -bha zian -ta.

¹⁶ -Dho 'ö -Zlan -ya -kë kwa 'ka bhë kwa- -dö, 'ö 'kwa- -wun -dhe 'wun gia-. □li-, -Zlan -yö -dhözë; me 'ö -dho 'dhö -a 'gü kö -yö -klu -sü 'ka -Zlan -bha 'ö -Zlan 'dhö -ya -sü 'ka -a 'gü.

¹⁷ -Dho -bha -kë 'fefedhö kwa 'gü -sü 'ö bhë □ya -zon □ne -zo -gban -sü giagia -yö -dho kë kwa -go -Zlan -bha zakanyi 'ka bhii kwa -bha -tosiadhe 'ö -kë 'kpongtaa zö bhë -yö -bhö Yesu Klito -bha -bha.

¹⁸ 'Suö 'yaa -dho 'gü; -dho 'ö -dho giagia 'ka, -yö 'suö -da 'pian 'piö. Pë 'ö -kë me 'ö 'suö 'dhö -a 'gü bhë 'ö- -bha -dho kë -sü bhë 'ö 'yaa 'fefedhö bhë 'ö bhë, bhii 'suö 'ö bhë 'ö tö 'klobhodhe 'piö -pë.

¹⁹ Kwa -zë kwa -Zlan -dho -kë bhii yö □ne 'ö kwa -dho -kë 'dhiö -bleezë 'ka.

²⁰ □Ya kë □ne me □yaa- pö 'ö -Zlan -dho -kë 'kee kö -yö 'ö dheglu -san -zë kö □suame -mü -a 'ka; bhii -a dheglu 'ö- 'yan 'dho -a -bha □yaa- -san zë, -Zlan 'ö 'yaa- yö bhë -yö -dho -a -dho kë -köklë □e?

²¹ Pë 'ö -kë 'ö Klito -yö tong dö 'ö bhë. Tong bhë -ya -pö: Me 'ö -Zlan -dho -kë, -a □dua' -mü kö -yö 'ö dheglu -dho kë 'pö.

5

-Tömödhë 'ö -gban Yesu Klito -bha -kë -Zlan Gbö 'ka -sü -bha

¹ Me 'oo me 'ö Yesu -bha -kë Medhame Klito 'ka -sü -wun -dhe 'wun gia-, kö -yö

-Zlan 'kponë 'ka. 'Ö me 'oo me 'ö- -dhö -kë ö Dë 'ka kö -ya -dhö -kë me -nu 'wo go Dë 'gü -an 'ka 'pö.

² Pë 'ö 'kwa dho -a dɔ -a -bha ꞑne -Zlan -bha 'në -nu -dhö -yö kwa -kë 'ö tɔɔ kwa -dhö -kë -Zlan 'ka 'ö 'kwa- -bha tɔng -nu kun.

³ Kë- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ -Zlan -dhö kë -sü 'ö bhë, -yö -gban -a -bha tɔng -nu 'kun -sü -bha, 'ö tɔng -nu 'wo bhë 'waa 'gbee-.

⁴ 'Ö tɔɔ -Zlan -bha 'në 'saadhö -kɔ -yö -mɔa kö -yö 'to -a 'gbee- 'ka 'kpongtaapë -nu -ta. Pë 'ö 'kwa dho bɔ -a -ta 'kwaan- 'to -a 'gbee- 'ka 'kpongtaapë -nu -ta 'ö tɔɔ kwa -bha -zo -yö Yesu -bha -sü.

⁵ Me 'ö dho to -a 'gbee- 'ka 'kpongtaapë -nu -ta 'ö tɔɔ me 'ö Yesu -bha -kë -Zlan Gbö 'ka -sü -wun -dhe 'wun gia-.

⁶ Yesu Klito -yö -nu 'kpongtaa; 'kɛɛ -yö -nu 'yi waa- fei -an -wun 'ka. 'Yö nu 'ö- wo 'dhö bhë, yaa nu 'yi -wun 'sloo 'ka, -yö -nu 'yi waa- fei -an -wun 'ka. -Zuu 'ö go -Zlan 'piö bhë -yö 'wun bhë -a ꞑgoo- 'ka; 'ö -Zuu -de 'ö bhë, 'ö 'wun gia- 'ka.

⁷ Bhii 'ö tɔɔ Dë 'dhö, -wo 'dhö waa- -Zuu 'slööslö -wo 'dhö -yaaga dhang- 'gü, 'ö pë -nu bhë 'wo- yö 'wun gia- 'ka.

⁸ -Zuu 'ö go -Zlan 'piö 'dhö, 'yi 'dhö, fei 'dhö, -wo -dhö -yaaga 'kpongtaa 'ö pë -nu 'wo bhë 'wo- yö 'wun gia- 'ka 'pö. 'Kɛɛ kë- wo 'dhö pë -yaaga 'wo bhë, -an -wo -ya 'gü do.

⁹ ꞑDhe 'ö -kë ꞑne 'kpongtaa zö kwa -we me 'bhee- -nu -bha -tɔmɔdhe -bha bhë kö -yö kë kwa 'yaan ꞑne -Zlan -bha -yö -gban -sü 'ka kpinngdhö 'ö ꞑzië' me -nu -bha -ta. Yö ꞑne 'ö 'wun 'ö -gban ö Gbö -bha 'ö- -bha -kë 'wun gia- 'ka -sü -wun ꞑblɛɛ.

¹⁰ ꞑYa kë 'dhö kö me 'ö ꞑya -Zlan Gbö -wun -dhe 'wun gia-, kö -tɔmɔdhe 'ö -gban Yesu -bha -kë -Zlan Gbö 'ka -sü -bha bhë -ya 'gü. 'Kɛɛ me 'ö 'yaa -Zlan -wun -dhe 'wun gia-, kö ꞑya -Zlan kë ꞑsuame 'ka, bhii kö 'wun 'ö -Zlan -ya ꞑblɛɛ 'ö -gban -a Gbö -bha bhë yaa- -wun -dhe 'wun gia-.

¹¹ -Tɔmɔdhe 'ö bhë 'ö tɔɔ: -Zlan ꞑya kwa gbaa ꞑtoëpö -këdhösü 'ka bɔa ö Gbö 'gü -sü 'ka.

¹² Me 'ö ꞑya -Zlan Gbö 'sü ö -bha 'ka kö -këdhösü bhë ꞑyaa- yö. 'Kɛɛ me 'ö yaa -Zlan Gbö 'sü ö -bha 'ka, kö -këdhösü 'ö bhë ꞑya dha -a -gɔ.

¹³ Pë -nu 'wo bhë a- -bɛɛn ka -dhë 'dhö kö -yö kë ka 'yaan ꞑne me 'ö 'ka -Zlan Gbö -wun -dhe 'wun gia- bhë, ꞑtoëpö -këdhösü -yö ka -gɔ.

¹⁴ Pë 'ö kwa -zo -gban -Zlan 'piö 'ö tɔɔ ꞑya kë ꞑne 'kwa pë -dhe -a -gɔ -a -zo 'kun -wun 'ka -yö ö 'to -kë kwa -bha.

¹⁵ 'Ö bhii ꞑdhe 'kwa- ꞑtei' dɔ ꞑne 'kwa pë -dhe -a -gɔ -yö ö 'to -to kwa -bha bhë yö -ga 'ö -kë kwa 'yaan 'pö ꞑne ꞑyaa- nu kwa -dhë 'saadhö bhë.

¹⁶ 'Ö ꞑya kë ꞑne me ꞑya ö dheglu yö kö -yö ꞑsɔɔn yaa 'gü, 'iin kö ꞑsɔɔn yaa 'ö- 'gü bhë, yaa 'dho dho -a 'ka ga 'gü, kö -yö ꞑbhe'a' -a -wun 'gü; -a dheglu 'ö 'dhö bhë, -Zlan -yö -dho -këdhösü nu -a -dhë. A- -pö 'wun bhë -yö -gban me -nu 'ö -an -bha ꞑsɔɔn yaa 'ka 'dho dho -an 'ka game -nu -bha -yadhɛ -bha bhë -an -bha. 'Kɛɛ ꞑsɔɔn yaa do 'ö kwa 'yaan 'ö ꞑya kë 'ö -mɔ -a -bha 'ö dho me 'ka ga 'gü bhë 'yaa -mü 'a- pö 'ka ꞑbhe'a' -a -wun 'gü.

¹⁷ 'Wun ꞑzaa' -sü 'saadhö 'ö tɔɔ ꞑsɔɔn yaa. ꞑɛɛ, 'kɛɛ -a 'bhaa -nu -wo mü 'pö 'ö 'wo dho me 'ka ga 'gü.

¹⁸ Kwa gia- kwa- -dɔ ꞑne me 'ö -Zlan 'kponë 'ka 'yaa 'dho ꞑsɔɔn yaa kë -sü 'ka 'dhiö, 'ö tɔɔ -Zlan Gbö -ya 'piö -kplawo. ꞑYa kë 'dhö kö këpëyaame yaa 'dhö -mɔa -bha -yö pë yaa kaa.

¹⁹ Kwa- -dɔ ꞑne kwa -Zlan -bha 'ka, 'ö 'kpongtaadhɛ 'dhö dü -kɔ ꞑlöö.

²⁰ Kwa- -dɔ 'pö ꞑne -Zlan -yö ö Gbö bɔ kö -yaan kwa 'yan 'dhi 'po, kö -Zlan 'ö 'wun gia- 'ka bhë, 'kwaan- -a dɔ. 'Ö -Zlan 'ö 'wun gia- 'ö 'dhö -a 'ka bhë 'kwa -klu -sü 'ka -a -bha ꞑbɔa' -a Gbö Yesu Klito -ta -sü 'ka. Yö ꞑne 'ö tɔɔ -Zlan gia- 'ö ꞑtoëpö -këdhösü 'dhö -a -gɔ.

²¹ Ma 'në -nu, gbapë -nu ('ö 'ka -an -ga -na bhë, 'waa -Zlan gia- 'ka), -ka 'kan -an -bha!

**'Sëedhε □ple -naa 'ö
Zan
-ya bɔ Yesu -wun -dhε 'wun
gia- -mε -nu bhë 'ö □nε**

¹ 'Sëedhε 'ö □nε, ma 'a mε zii 'ka Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu ziën, 'a- bɔ Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu 'ö -Zlan -yö ka -ya -de -ta 'ma, 'ö ka -dhɔ -yö n -kë, 'wun gia- 'gü bhë ka -dhë. Kë- wo 'dhö bhë yaa kë □nε ma -de 'sloo □nε 'ö ka -dhɔ -yö n -kë, 'kεε mε 'saadhö 'ö 'wo 'wun gia- do wo -mü 'pö.

² Bhii 'ö tɔɔ 'wun giagia -yö kwa 'gü 'ö dho kaa 'dhö □toëpö 'ka.

³ -Zlan kwa Dë waa- Yesu Klito -a Gbö -wo 'glusë kë kwa 'ka, -wo kwa 'yënnng yö 'iin kö -wo kwa gbaa □zuöyagluu 'ka. 'Kεε pë -nu 'wo bhë, -wo -dho kë kwa -gɔ -dho waa- 'wun gia- -an 'gü.

'Wun 'ö -gban -dhɔ -kë 'kuë -sü -bha

⁴ N □zuö' 'glu -yö -dhi giagiawo -a ma -sü 'ka □nε mε 'bhaa -nu -wo □tun ka ziën 'ma 'wo □tun pë -nu -kë 'wun gia- 'gü □nε -kɔ 'ö kwa Dë (-Zlan) -bha tɔng -ya pöë bhë -a 'dhö.

⁵ □Dhε 'ö 'dhö, kö Yesu -wun -dhε 'wun gia- -mε -nu 'ka 'ma, a- -pö ka -dhë □nεε 'sëedhε mε 'ö □nε 'yaa tɔng -dëü 'ka; tɔng do 'ö dɔ -sü 'ka kwa -dhë -a züdɔyi 'ka bhë, yö -mü; 'ö tɔɔ 'kwa kwa 'ko -nu -dhɔ kë.

⁶ Bhii -dhɔ 'ö bhë -yö -gban 'ta 'sü -sü 'ö -Zlan -bha tɔng -nu 'kun -sü 'ka bhë -a -bha. Tɔng 'ö 'ka dho 'ta sü -a -ta 'ö bhë □nε -kɔ 'ö 'wo ka □daan -a 'ka -a züdɔyi 'ka bhë -a 'dhö.

'Wun 'ö -gban mε □daan' -mε -nu □suazë -bha

⁷ -A pö 'a- wo 'dhö bhë 'ö tɔɔ mε 'bɔn 'kan -mε □plëözë □wa -da 'kpongtaa, 'ö Yesu Klito -bha -kë mεbheedhe 'ka -sü 'ö □kaa' 'kpongtaa zö bhë 'ö 'waa- -dhε 'wun gia-. Mε -nu 'wo bhë 'wo tɔɔ mε 'bɔn 'kan -mε 'ö 'wo Klito yaagümε 'ka.

⁸ -Ka ka -zo kë ka -de 'piö kö □kun 'ö yuö 'ö 'ka- -kë bhë 'ö- -yöë -bha -pë bhë 'ö dho dha ka -gɔ; 'kεε kö ka □saan' □va bhë, 'kaan- yö.

⁹ Mε 'oo mε 'ö 'dho -na □gbiin ö -bha mε □daan' -wo -nu 'gü 'ö 'yaa Klito -bha mε □daan' -wo 'gü kö 'yaa -Zlan -bha mε 'ka. 'Kεε mε 'ö □daan' -wo 'ö bhë 'ö- 'gü, kö -yö kwa Dë -Zlan -bha mε 'ka 'ö waa- Gbö 'wo wo 'kuë-.

¹⁰ □Ya kë □nε mε 'bhaa □ya nu ka -ta, 'ö mε □daan' -wo 'ö □nε 'ö yaa nu -a 'ka, kö □kun 'ka- -nia kun ka -gɔ kɔɔ. -A -de kö □kun 'ö 'ka -mεε -kë -a 'ka.

¹¹ Bhii mε 'ö -mεε -kë mε -nu 'wo bhë -an 'ka, kö wo -nu □nε 'ö yuö yaa -nu 'wo -an kë -na bhë 'wo- 'gü.

¹² 'Wun -yö n -gɔ kö 'aan- □blεε'- ka -dhë, 'kεε n 'ka 'dho -a 'ple kë 'sëedhε 'ka 'aan- bɔ ka -dhë; bhii a- 'piö kö 'a nu ka □plöö 'ma kö -yaan 'go n dhiö -yö kë 'dhö kö kwa -bha □zuögludhi -yaan kë 'fεfεdhö.

¹³ Dhegluzë -nu 'ö -Zlan -yö -an -ya 'nö 'pö bhë □wa 'we kaa.

'Sëedhε -yaaga -naa 'ö Zan -ya bɔ Gayusö -dhë bhë 'ö □nε

¹ 'Sëedhε □nε, ma 'a mε zii 'ka -Zlan -go kɔɔ 'a- bɔ Gayusö, bhi 'ü n dheglu 'ka, 'ö 'ko -klu -sü 'ka 'kuë- Klito -bha 'wun gia- bha bhë, ü -dhë.

² N dheglu, a- 'piö kö 'ü 'dho 'dhiö pë 'plε 'gü, 'iin kö -potaasü -yö kē ü -go □nε -ko 'ö ü □faan' 'dhö 'dho -na -a 'ka 'dhiö 'wun 'plε 'gü bhë -a 'dhö.

³ □Dhε 'ö n dheglu -nu -wo go ü 'piö 'ö 'wo 'wun gia- 'ö ü 'gü waa- ü 'ta -sü -ko 'ö 'wun gia- 'gü 'wo- -wun □blεε n -dhë, n □zuö' 'glu -yö -dhi giagiawo.

⁴ □Zuögludhi -wun 'ö dho kē □va -yaan zië 'wun 'ö -gban ma 'në -nu -bha 'ta 'sü -ko 'ö 'wun gia- 'gü -a -bha 'yaa -dhö.

'Wun 'ö -gban -nia -nu 'kun -kɔ -bha

⁵ N dheglu, pë -nu 'ü- kē -na dhegluzë -nu -dhë bhë, -yö kpengdhö. -A -de pë -nu 'ü- kē -na -nia -nu -go 'pö -wo kpengdhö.

⁶ 'Wun 'ö -gban ü -bha -dhɔ -bha bhë, -wa -wun -së -blεε -Zlan -bha 'në -nu -dho 'kuë- -sü ziën. -Bhö nu -an -dhë kö -wo 'dho wo -bha 'ta 'ka 'dhiö □nε -ko 'ö dho dhi -a 'ka -Zlan -dhë -a 'dhö.

⁷ Bhii 'dho 'wo- wo bhë, -wo -dho Klito 'tɔ -wun 'gü. Pë -kē 'ö pë -nu 'ö mε -nu 'ö 'waa Yesu -wun -dhε 'wun gia- 'ö 'wo- nu -an -dhë 'ö 'waa- 'kun 'ö bhë.

⁸ □Dhε -kē 'dhö kö mε -nu 'wo 'dhö bhë, kwa □dua' -mü 'kwa -an -nia □kun kö kwa -nu 'kwaan- kē 'wun gia- -yuökēmε -nu 'ka.

⁹ A 'sëedhε -bɔ -Zlan -bha mε -nu -dho 'kuë- -sü -dhë, 'kεε Diotrefö 'ö- -dhɔ -kē -yö 'dhiö -sü 'ka pë 'plε 'gü bhë, 'sëedhε bhë, -ya -wun -zuö -kɔ □taa.

¹⁰ 'Kεε yi 'a dho nuë 'ma, pë -nu 'ö- kē -na bhë a -dho -a -wun □blεε'-; bhii □ya kē -yö yi -wun yaa -pεn. -Ya -kē 'dhö 'kεε 'yaa- -zo 'kun. -Yö -dho 'zü 'ö yö -de gia- 'ö -kɔ dhegluzë -nu 'wo nu -na 'ma bhë -an -nia 'kun -sü 'ka; 'ö mε -nu 'ö 'wo- 'piö kö 'wo wo -zo kē dhegluzë -nu 'wo bhë -an

'piö bhë, 'ö dɔ -an -go 'yēnng; 'ö- pö 'ö -an bho -Zlan -bha 'në -nu kpö 'gü.

¹¹ N dheglu, kö □kun 'ü to kēpë yaa 'piö! -Bhö 'to 'wun -së kē -sü 'piö □zian! Bhii mε 'ö pë -së -kē -yö -Zlan -bha 'në 'ka; 'ö mε 'ö pë yaa -kē 'ö yaa -Zlan dɔ.

¹² □Ya 'go mü 'zü, mε 'plε -wo Demetriusö -wun -së -blεε. -A -de, -a kēwun -nu -wa -zɔn □nε -yö 'wun gia- -zian -ta. Yi -de 'pö, yi- -wun -së -blεε 'ö bhi gia- 'ü- dɔ □nε 'yië 'wun -nu □blεε'- kö 'wun gia- -mü.

□Wekadhε -kaanta

¹³ 'Wun -yö n -go □va 'aan- □blεε'-, 'kεε n 'ka 'dho -a 'plε kē 'sëedhε 'ka.

¹⁴ A- 'piö kö 'ko ko 'ko yö -dhekpaoyi □nε -a 'ka kö 'kuë- 'wun 'bhaa -nu yö 'ko 'dhiö.

¹⁵ Kö □zuöyagluu -yö kē ü -go. Dhegluzë -nu 'wo 'nö □wa 'we ü 'ka! 'Ma 'we ü 'ka; dhegluzë -nu 'wo ü 'piö 'ma, 'ma 'we -an 'ka dɔ dɔ 'ka!

**'Sëedhε 'ö
Zudë
-ya bɔ -Zlan -bha mε -nu
-dhë bhë
'ö □nε**

¹ 'Sëedhε □nε ma □nε 'a- bɔ ka -dhë. N tɔɔ Zudë, n dheglu tɔɔ Zakö. Yesu Klito -bha yuökemε -mü n 'ka. A- bɔ mε 'ö -Zlan -yö ka □dhɔɔ -kë 'ö 'ka -tosiadhe kë -na kwa Dë -Zlan -bha -dhɔ 'gü 'ö Yesu Klito 'yan 'dhö ka -bha bhë ka -dhë.

² Kö -a -bha mε 'yena yö -sü 'dhö, -a -bha □zuöyagluu, waa- -a -bha -dhɔ bhë, -ya -da ka 'gü -kplawo.

*'Wun 'ö -gban mε □daan' -mε □suazë -nu -bha
(2 Piεε 2.1-17)*

³ N dhegluzë -nu, a -kë pë 'plε kë □dhia kö 'wun 'ö -gban dhasü 'ö kwa -klu 'kuë-do bhë 'aan- -wun □blεε'- ka -dhë 'sëedhε 'gü; 'kεε □dhε 'a yö mü zlöö, -a mε mε 'ö -gban -zo yö -sü 'ö □ya kë 'ö -Zlan -ya -wun -lo 'ö -bha mε kwεε dosen 'kpaan 'ö ka -gɔ bhë, 'ö- -wun -yö nu n □zuö' 'piö. Yö □nε 'a dho -a -wun □blεε'- ka -zo -gban -sü 'ka kö 'kaan- -a -wun 'kun 'gbee-.

⁴ 'Ö tɔɔ mε -nu 'gluyaazë □wa -da ka ziën ka tii 'ka; 'wun □blεε'- -wo 'ö -gban -Zlan -bha gbaɔ -bha bhë, -wa bho -na pin □taa -a dan -sü 'ka wo 'ta sü -kɔ 'ö 'yaa 'trüün 'piö bhë -a 'ka kö -waan -a pö wo -bha -tosiadhe -yö kpengdhö. Wo do 'wo bhë, Yesu Klito 'ö kwa -gɔmε dosen 'kpaan 'ö kwa Dëmε 'ka bhë, 'waa- 'sü □bhlëzë. 'Kεε kë- wo 'dhö bhë, za 'ö -an -bha bhë, pë 'ö- -dhε □ya □glɔɔ, 'ö- -wun 'dhö □bεen' -sü 'ka -Zlan -bha 'sëedhε 'gü □nε -yö -dho -an kun yö -mü.

⁵ 'Kö -kë □nε pë -nu 'wo bhë, 'ka -an 'plε dɔ -së 'ka 'saadhö 'dhee, a -dho ka -zo -büö -kɔ 'ö kwa Dëmε -yö Izlaelö -segümε dha -a 'ka Ezitö -sε 'gü 'ö 'go mü, 'yö- -kë 'zü 'ö mε -nu 'wo -kɔ wo -zo -yö -a -bha -sü 'ka bhë 'ö -an 'tiin -yö yën bhë -a -wun 'ka.

⁶ Ka -zo -yö -büö -Zlan -bha bɔmε -nu mε 'ö -an □zuö' 'glu yaa dhi -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'ö nu -an -dhë bhë -a -wun 'gü 'ö 'wo

go wo -de -ya -dhε -bha bhë -an 'ka. □Dhε -kë 'dhö, -Zlan -yö -an -zuö -dhetiidhε 'ö 'sε □löö bhë -a 'gü. -Wo -lö -sü 'ka 'ma -piö □yɔɔga 'ö 'dhö □toëpö 'ka bhë -a 'ka -yaan dhoë -yaan yöë -Zlan -bha zakanyi □va bhë -a -bha. Yi bhë -a 'ka, za -dho -lo -an tuö.

⁷ Yö do bhë 'zü, mε -nu 'wo -kë Sodömë, -an mε -nu 'wo -kë Gomɔɔ waa- mε -nu 'wo -kë pödhε -nu 'gü -an -zü 'to mü, (pë -nu 'wo- -kë □nε -Zlan -bha bɔmε -nu 'wo bhë -an 'dhö bhë ka gia-, ka- -yö -oo!) 'ö tɔɔ -yö -kë dhe 'ka oo, -yö -kë gɔɔn- 'ka oo, wo 'plε, -wo -kë wo -de nu □dhia □sɔɔn kë -sü -dhë 'ö □sɔɔn mε 'ö- -bɔ mε 'dhi -sü -de 'yaa -së bhë, 'wo -kë -a kë □dhia. 'Yö kë- wo 'dhö bhë 'ö -an 'gü -yö □siö 'siö 'ö -dhö □toëpö 'ka bhë -a □kwaa'. 'Wun □zuan' 'ö bhë -yö mε -zobüöwo 'ö 'yaa -bin -sü 'ka -a 'ka, 'ö nu mε 'plε -dhë.

⁸ □εε, ka gia-, ka- -yö bhë! Mε □daan' -mε □suazë -nu 'wo 'dhö bhë -an 'wun kë -kɔ □suu'- -yö □nε -kɔ do bhë -a 'dhö: Yiö -nu 'wo- bho -na bhë □nε 'wo wo -zo tën -a -dhë 'ö pë 'ö 'yaa kë pë 'ka bhë 'wo- -kë wo -de 'ka; -Zlan -bha -kë -an -gɔ -ta dhuö -sü 'yaa kë -an -dhë pë gbε 'ka; kö -wo 'si -nu bho -na 'piigbeedhε -nu 'wo dhang- 'gü bhë -an -gɔ.

⁹ 'Kεε kë- wo 'dhö bhë 'wun kë -kɔ □suu'- do 'kö bhë Miselö 'ö -Zlan -bha bɔmε -nu 'wo bhë -an -gɔtaamε do 'ka bhë, yö -de yaa- kë do. -A -de waa- dü, -dɔn 'ö 'wo- bho wo 'kuë mε 'ö Moizö bun dho to -a -gɔ -a -wun 'gü bhë, Miselö yaa 'si do -de bho -a -gɔ -a □va -yaan 'dhö kë za -lo -a tuö -sü 'ka. Pë do 'ö- pö 'ö tɔɔ: «Dëmε -yö ü 'klo bho»!

¹⁰ 'Kεε wo 'pö, 'wun -de 'ö 'waa- 'gü ma bhë, -wa -wun -blεε 'dhi yaa 'ka; wo bhë 'ö 'wun -ya -da -an -gɔ 'gü 'ö 'waa wo -zo 'ta -a 'gü 'ö 'wo to -a 'piö □nε -kɔ 'ö 'blü -wü -nu 'ö 'waa 'wun -nu kë 'ö -gɛn 'ka bhë, 'wo kë -naa 'ka bhë -a 'dhö. □εε, 'kεε pë gia- bhë □nε 'ö -an -gɔ dho to -a 'gü.

¹¹ -An -bha -yö 'yenazë, 'ö tɔɔ zian do 'wo- -ta bhë □nε 'ö Kaen -ya sü 'kpa. □Wa wo -gɔ -gban 'wëüga -sü □flüü 'gü -sü 'gü □nε Balaamö 'dhö. Mε 'wo 'dhö bhë -an 'gü □ya □siö'-; 'ö tɔɔ -wo -dɔ -Zlan -gɔ 'yënnng □nε -kɔ do 'ö Kole -ya □kaa' 'kpa bhë -a 'dhö.

12 -An -bha -kë ka ziën -sü 'ö ka -bha -ko -da 'ko 'piö -bhöpë -nu 'gü bhë, -yö 'wun -yö yaan -sü 'ka; 'ö □ya kë 'ö □zuögludhi 'ka- kë -na ka 'ko □bhaa bhë, 'ö- lë- gbë 'yaa -an -kë bhii -an -zo 'yaa mε gbë 'piö, 'kεε wo -de 'sloo □nε 'ö -an -wun 'dhö wo -de -gɔ 'gbee-. -Wo -kë □nε dha kpö -nu 'ö □ya kë 'ö 'tëe -nu 'dhö 'dho -na -an 'ka zian 'plε 'ka 'ö -an -kë dha 'ka -sü 'yaa -dhö kö -waan ban bhë -a 'dhö. -Wo -kë □nε 'lü -nu 'ö -an -bha 'töng □ya -lo, 'ö -an bhe 'yaa kë -dhö □nε pë 'wo- pö 'tëe □yaa- -an bho 'sei, □wa ga 'fεfεdhö -an 'dhö.

13 -Kɔ do 'ö 'yoo kpö 'mëng 'gbeezë -nu □wa vin 'ö -an -zuö 'dhö yën -na -an -dunnng □va 'gü pë yaa 'vlanvlan -nu 'ka bhë □nε 'ö □ya kë 'ö -an këwun yaa -nu -wo yö -a 'ka plaan. 'Wo -kë 'zü □nε 'susongga -nu 'ö -an -yadhε kpinngdhö 'yaa 'dhö 'ö -Zlan -yö -an -bha □toëpö -yadhε -pë -kë -dhetiidhe □gbaɔnsü 'gü bhë -an 'dhö.

14 'Wun 'ö -gban -an -bha bhë, mε 'ö- to 'dhiö 'ö- □blεε -Zlan 'dhi -wo 'ka ö- -dhe □ya □glɔɔ 'ö tɔɔ Enɔkö 'ö -kë Adan -dun kë 'slaplε -naa giagia 'ka bhë. 'Yö- pö: «Kwa Dëmε waa- ö -bha bɔmε -nu 'slööslö -vuu 'gɔɔ- □plëezë -wo -dho nu,

15 kö za 'ö mε 'plε -bha bhë -yaan dɔ; kö □kian' yaa -mε -nu -bha -yaan -an 'kun -an këwun yaa -nu 'saadhö 'wo- -kë -an -bha -dɔ -Zlan -gɔ 'yënnng -sü 'ka bhë -a -wun 'gü, waa- 'wun yaa 'saadhö -nu 'ö □soonyaakëmε -nu 'ö 'waa -Zlan □bhlë -ya 'ö 'wo- □blεε -Zlan -gɔ bhë -an -wun 'gü (kö -an 'klo -yaan bhɔ).»

16 Mε -nu 'wo 'dhö bhë, yi 'saadhö 'ka, -an □zuö' 'glu 'yaa dhi -sü 'ka; -an 'ta -sü -kɔ -yö -go -an □zuö' 'gü. -An □blεε'- -wo -nu -wo -de -sü □va -wo -nu 'ka kö -wo -wo 'nεεnεε -nu pö -na mε -nu -dhë kö -waan -an -ta -bhö.

17 'Kεε ka -zë, n dhegluzë -nu, ka -zo -yö -büö -wo 'ö kwa Dëmε Yesu Klito -bha bɔmε -nu -wa □blεε ka -dhë 'kpa bhë -a 'ka;

18 yö □ga 'wo- pö: «Yi -kaanta -nu 'ka, mε -nu -wo -dho kë -dhö 'ö 'wo 'yee to ka -bha; -wo -dho kë -tosiadhε kë □dhia wo -de □dhɔɔbhaapë yaa -nu 'gü.»

19 Wo □nε □ya kë 'wo nu 'gügludhe -nu

'ka; mεbheedhe kë -kɔ □nε 'ö -an 'gü zlöö; 'yaa -Zuu 'ö go -Zlan 'piö -a 'ka.

20 Ka -zë, n dhegluzë -nu, -ka 'dho ka 'gü -dɔ -de -gɔ 'gbee- -sü 'ka ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'slööslö 'gü. -Ka □bhea' -Zuu 'slööslö -bha 'piigbeedhe □kwaa'.

21 Mε 'ö -dhö, -yö 'to -dho 'ö go -Zlan 'piö bhë -a 'gü, kö kwa Dëmε Yesu Klito 'ö- -bha 'glusë 'gü 'ö dho ka gbaa □toëpö -këdhösü 'ka bhë, 'kaan- -ya -a -gɔ.

22 Mε -nu 'ö -an □zuö' 'yaa □yaannu -sü 'ka -an -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü bhë, -ka -an 'yena yö, ('ka kë 'lëälë -an 'ka)!

23 Mε -nu 'wo bhë -ka -an dha 'siö -gɔ; mε -nu 'wo to 'pö bhë, -ka -an 'yena -yö wo 'pö, 'kεε -yö kë 'kwi 'suö -sü 'ka. 'Kεε -a mε mε 'ö -gban -an 'ta -sü -kɔ -bha bhë, -ka kë 'slë 'ka 'ö tɔɔ -an 'ta 'sü -kɔ -nu -wun 'gü, □wa kë □nε 'gaa 'ö mε -bha -a 'dhö (bhii -a -bha sɔ -nu bhë, mε 'ö □ya □troo' kaa □duö kö □ya bhɔ 'gaa 'sü -sü -bha 'pö).

-Zlan zuöpöwo -kaanta

24-25 -Zlan 'ö 'dhö do 'kpaan, yö 'ö kwa dha □bɔa' kwa Dëmε Yesu Klito -ta -sü 'ka bhë, -a 'tɔ -yö bhɔ 'ö tɔɔ yö □nε 'ö □va, 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü waa- -wogbiindhe 'dhö -a -gɔ, 'ö □tun -a -gɔ □dεε; 'ö dho kaa 'dhö □toëpö 'ka. Bhii yö □nε 'ö- -kɔ dhö -mɔa kö -yö ka -maa kë kö □kun 'ö ka -gen dho -zuö 'kaan- -püö -a -bha zian -ta, 'ö dho to -a 'ka 'dhö -yaan yö yi 'ka dho -da -a 'ka -a -bha -gludëdhe -pö 'gü -a -bha, kö -ya pö 'wun 'yaa -an -bha, 'ö dho □zuögludhi □va nu ka -dhë bhë; kö -a 'tɔ -yö bhɔ 'dhö gia- 'ka. Amen.

'Dhebbhowunta 'sëedhe 'ö Zan -ya □bεεn 'ö □ne

¹ Pë 'ö □bεεn' -sü 'ka 'sëedhe -be 'ö □ne -a 'gü 'ö tɔɔ pë -nu 'wo dho kë -dhekpao □dhia' -bha 'ö -Zlan -ya -wun -lo Yesu Klito kwεε kö -yaan -a -zɔn ö -bha yuökëme -nu -dhë. Klito -ya -zɔn 'ö bɔa ö -bha yuökëme Zan 'gü, -Zlan -bha bɔme -bɔ -a -dhë -sü 'ka.

² Pë -nu 'ö Zan -ya yö □ne 'ö- □bleε. 'Wun 'ö- □bleε' -na zö □ne 'ö tɔɔ 'wun -nu 'wo go -Zlan 'piö waa- 'wun gia- 'ö Yesu Klito -ya -zɔn.

³ □Zuögludhi -yö kë me 'ö 'sëedhe -be 'ö □ne 'ö 'dhoë- -a pö -a -gɔ! □Zuögludhi -yö kë me 'ö 'dhoë- ö 'to to -Zlan 'dhi -wo 'ö □ne -a -bha, kö pë -nu 'wo -ya □ne -yaan □bhlë -ya -a -gɔ! Bhii 'töng 'ö -ya -sü 'ka kö pë -nu 'wo □ne -waan kaa bhë □ya yö □klöö'.

□Wekadhe 'ö dho Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü 'slaple 'piö

⁴⁻⁵ Ma Zan □ne 'ö 'sëedhe □ne 'a- bɔ Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü 'slaple 'ka Azi -se 'gü ka -dhë: 'Ka □büee. -Zlan 'ö -kë -dhö, 'ö □tun -dhö, 'ö dhö nu 'dhö, -zoo 'slaple 'wo- -bha 'gɔ -gbloo 'dhiö 'dhö, waa- Yesu Klito 'ö kwa □goo- -towogüsüzë 'ka, Gbö -bleεzë, 'yö me -bleεzë 'yö go ga 'gü -a 'ka, 'yö me □va 'ka -gludë -nu 'wo 'kpongtaa zö -an -ta, -wo 'glusë waa- □zuöyagluu 'ö go -an 'piö -an kë ka 'ka. Yesu Klito □ne 'ö kwa -dho -ya -kë, 'yö kwa dha kwa -bha □sɔɔn yaa -nu -gɔ, -ga kwa -wun 'gü -sü 'ka.

⁶ 'Ö 'kwa -kë ö -bha -gludëdhe -pö 'gü -me -nu, slabhome -nu 'ö 'kwa dho yuö kë -a Dë -Zlan -dhë -an 'ka. 'Tɔbhödhe waa- 'piigbeedhe -wo kë Yesu Klito -bha 'ka □toëpö 'ka! (Amen!)

⁷ -Ka -dhe -ga, -yö nu -na dha kpö -nu -ta; me -nu 'saadhö 'yan -dhö -da -a 'gü; me -nu gia- 'wo- zɔa 'dü 'ka bhë -an 'yan -dhö dɔ -a -bha 'pö. 'Següme -nu 'saadhö -wo -dho 'gbo -nu bɔ wo -de □maa' -sü 'ka -a -wun 'gü. Pë 'ö -de dho kë yö -mü. Amen.

⁸ Kwa Dëme -Zlan 'piigbeezë, 'ö -kë -dhö, 'ö □tun -dhö, 'ö dho nu bhë □ne 'ö 'wun □bleε 'ö- pö: «Ma □ne 'a 'wun 'ple züɔɔdhe waa- -a 'dhiötodhe 'ka.»

Zan -bha 'yanpiöpë 'ö -gban Klito -bha -a -sü

⁹ N tɔɔ Zan; a ka dheglu 'ka, 'ö 'kwa Yesu 'gü do; ma □ne 'ö 'klobhödhe 'ö -gban -Zlan -bha -gludëdhe -wun -bha, 'a ka 'piö do -a wo -sü 'gü, -dɔ -a -gɔ -sü 'ka □zuösaadhe 'gü bhë. 'Yiziëndhe 'wo- -dhe Patemɔsö 'a -ya -a -bha □ne, -Zlan -wo waa- 'wun gia- 'ö -kë □bεεn' -sü 'ka 'ö Yesu -ya yö -dhegbeadhe 'gü bhë -an □bleε' -a -wo bhë □ne 'ö 'wo n kun -a -wun 'gü 'wo nu n 'ka zö □ne.

¹⁰ Dëme -bha yi 'ka a -kë mü 'ö -Zuu 'slööslö -yö pa n 'ka, 'ö 'a -wo do ma n □zlöö □zian'. 'Ö -wo bhë 'ö -kë 'gbee- 'ka □ne □dhe 'wo 'truu -piö -a -bha 'kpa -a 'dhö.

¹¹ -Wo bhë -ya pö: «Pë -nu 'ü 'dhoë- yö □ne -a □bεεn' 'sëedhe -be do 'gü, kö 'sëedhe -be bhë 'ü- bɔ Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Efezö, 'ö Simiinë, 'ö Pεεgamë, 'ö Tiatii, 'ö Saadö, 'ö Filadεεfi waa- -a me 'ö Laodise -an -dhë. -An -dho 'kuë- -sü -yö 'slaple.»

¹² 'A □dhië n -zü, 'a -dhe -ga n □zlöö kö me 'ö 'wun □bleε' -na n -dhë bhë 'aan- yö. 'Ö 'a □labang -dɔatapë 'slaple 'ö 'sënnng 'ka -a yö.

¹³ Kö pë do 'ö bho me 'bhee- -bha -yö dɔ -sü 'ka -an ziën. Gblang do □gbiin 'ö nu 'ö yö -a -gen kpöödhö -yö -kë -a -bha; 'sënnng -du kwi -yö ziö -sü 'ka -a -kënnng 'gü.

¹⁴ -A -bha wun -nu -wo kë 'puu □ne 'bhla kaa- 'puu 'dhö □ne 'yɔɔ 'dhö, 'ö- 'yan -nu -wo bhü □ne 'siö 'dhö.

¹⁵ -A -gen -nu -wo -bhü □ne zën 'wo- bho 'ö 'wo- -kë 'drëëndrën -a 'dhö; 'ö- 'we -wo -zuö -kë □va -kɔ -yö -kë □ne 'yi -zuö -drinng 'dhö.

¹⁶ 'Susongga 'slaple -wo -kë -a □kwεε- 'gü -kɔ 'gü 'ö -dhaa 'dhiözë 'ö- 'dhiö 'dho zian □ple 'ka 'ö go -a dhiö. -A wöödhe -yö -bhü □ne -kɔ 'ö lan- 'dho 'bhü -na -a 'ka, kö □ya dɔ 'dhëë ziën bhë -a 'dhö.

¹⁷ □Dhe 'ö n 'yan -yö -da -a 'gü, 'a -püö -a □gεëndhö □ne me □ya ga -a 'dhö. 'Yö ö □kwεε- 'gü -kɔ sü 'yö- -da n gban -ta -a

pö -sü 'ka □nεε: «Kö □kun 'ö 'suö -yö ü -kë! Ma 'a tɔɔ mε -blεεzë; ma 'a tɔɔ mε -kaanta.

¹⁸ Ma 'a tɔɔ mε 'ö 'bhee-; a -ga, 'kεε □dεε □nε -a 'gü bhë, a 'bhee- □toëpö 'ka zlöö. -Kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö n -gɔ ga waa- □glööbɔɔdhe -an -ta.

¹⁹ Pë -nu 'wo kë -na □nε waa- pë -nu 'wo dho kë -an 'piö 'ü -an yö -na □nε, -bhö -a -ya 'sëedhe 'gü!

²⁰ -Dhe -ga 'zü, 'susongga 'slaple 'ü- -ga -na n □kwεε- 'gü □zian' □nε waa- 'sënnng □labang -dɔatapé 'slaple -wun □nε -an -gen 'ö -bin -sü 'ka 'wo □nε: 'Susongga 'slaple 'ö 'wo □nε 'wo tɔɔ -Zlan -bha yuökëme 'slaple 'wo 'dhiö -sü Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü kpö 'slaple 'wo bhë -an 'ka -mε 'ka bhë -an -bha. 'Ö □labang -dɔatapé 'slaple 'wo □nε 'wo Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü kpö 'slaple bhë -an 'ka.»

2

'Sëedhe 'ö dho Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Efezö -a 'piö

¹ □Dhe 'ö pë -nu 'wo bhë □yaa- -gen -nu pö n -dhë 'dhö, 'yö- pö 'zü: «-Bhö 'sëedhe bɔ Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Efezö bhë -a -dhë 'ü- pö -a -dhë □nεε: Mε 'ö 'susongga 'slaple 'dhoë- □kwεε- 'gü □zian', 'ö 'ta 'sü -sü 'gü □labang -dɔatapé 'slaple 'wo 'sënnng 'ka -an ziën bhë -ya -pö:

² Pë -nu 'ü- kë -na 'töüdhö bhë a- -dɔ. A □sëëbhodhe waa- □zuösaadhe 'wo ü 'gü bhë -a -yö. A- □dɔa' □nε kaa- 'gluyaame -nu ka këwun -nu 'waa dɔ; mε -nu 'wo wo -de -dhe -na Yesu -bha bɔmε -nu 'kεε 'waa- 'ka bhë, ü -an 'piö -ga, 'ö 'ü- yö □nε □suame -mü -an 'ka.

³ □Zuö' kë -saa -sü -yö ü -gɔ; ü 'yënnng -yö -bhɔ n -wun 'gü 'ö □faan' yaa 'go ü 'gü.

⁴ 'Kεε pë 'ö n -zuë ü buëndhö 'ö □nε: N -dhɔ 'yaa ü -bha gbɔ □nε -kɔ 'ü- zü dɔa bhë -a 'dhö.

⁵ Ü -zo -yö -büö -dhɔ 'ö -kë ü 'gü 'dhiö □zian' n buëndhö 'ö 'bha ü □kwaa- -a -zü bhë -a -wun 'ka! Dɔ 'ö 'kwa- wo □dεε □nε, -bhö ü kë -kɔ -ga 'dhe! 'Go ü bha □soon yaa -nu 'gü, 'ü □dhië'- -Zlan 'piö, 'ü 'wun -nu kë □nε -kɔ 'ü- □kaa' 'dhiö -blεεzë 'ka

bhë -a 'dhö. 'Ö □ya kë □nε ü 'ka 'go ü -bha □soon yaa -nu 'gü, a -dho nu ü -gɔ 'a ü bha □labang -dɔatapé bho piën-.

⁶ -Yö 'dhö, 'kεε 'wun mε 'ö n -zo 'kun -wun 'ka ü buëndhö 'ö tɔɔ: Pë 'ö Nikolaitö -nu 'dho -a kë -na bhë ü- -san -zë □nε n 'dhö 'pö.

⁷ Kö mε 'ö- 'wun ma -to 'dhö -dhö, pë -Zuu 'slööslö 'dhoë- □blεε' -na Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü -dhë □nε -ya ma.

Mε -nu 'wo 'dhoë- to -a 'gbee- 'ka, a -dho -këdhösü -lü bhë 'ö -Zlan -bha 'tεεpadhe -bha -a nu -an -dhë, 'wo- -bhö.»

'Sëedhe 'ö dho Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Simiinë -a 'piö

⁸ 'Yö- pö: «-Bhö 'sëedhe bɔ 'dhiö -sü -Zlan -bha mε -nu 'ka -mε 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Simiinë -a 'gü bhë -a -dhë □nεε: Mε 'ö ga, 'ö □ya 'go ga 'gü 'ö 'wun 'ple züɔɔdhe waa- 'wun 'ple 'dhiötodhe 'ka bhë, -ya -pö:

⁹ A ü -bha 'yënnngbhɔdhe -dɔ; 'a ü bha 'fæedhe -dɔ. A- -pö 'dhö 'kεε giagia 'ka ü □bhɔɔzë! 'Wun 'ö mε -nu 'wo wo -de -dhe Zuifö -nu 'ö 'waa Zuifö 'ka 'wo- □blεε' -na ü -gɔ bhë a- -dɔ. Dü -bha mε -nu -mü.

¹⁰ Kö □kun 'ü -suö ü 'yënnng 'ö 'dhoë- bhɔ bhë -a -wun 'gü! Ü 'to 'to: 'Ö tɔɔ ka -dho -da 'güɔandhe 'gü, dü -bha ka kpö 'gü -mε -nu 'bhaa -nu -da -kansa 'gü -sü 'ka; ka 'klo- -dho bhɔ -dhekpawyi 'gɔɔ- do 'piö. 'Kεε -bhö 'to -klu -sü 'ka -Zlan -bha -yö 'dho -yö yöë ü -bha ga -yi -bha; a -dho ü gbaa kë -a 'gü -sü 'gɔ □gblaa' 'ö dho -a -zɔn □nε ü -to -a 'gbee- 'ka bhë -a 'ka.

¹¹ Kö mε 'ö- 'wun ma -to 'dhö -dhö, pë 'ö -Zuu 'slööslö 'dho -a □blεε' -na Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü -dhë □nε -ya ma. Mε -nu 'wo 'dhoë- to -a 'gbee- 'ka bhë, ga kë □ple -naa yaa 'dho nu -an -ta.»

'Sëedhe 'ö dho Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Pεεgamë -a 'piö

¹² 'Yö- pö 'zü: «-Bhö 'sëedhe bɔ 'dhiö -sü -Zlan -bha mε -nu 'ka -mε 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Pεεgamë -a 'gü bhë, -a -dhë □nεε: Mε 'ö -dhaa 'dhiözë 'ö- 'dhiö 'dho zian □ple 'ka 'yö- kwεε bhë -ya -pö:

13 A ü kēdhē -dɔ; yō kun tɔɔ -dhē 'ō dü -bha 'gɔ -gbloo 'dhoë- -bha -a! 'Kεε ü 'ka ü bo -zo -yō n -ma -sü 'ka; bhii ü -to -klu -sü 'ka n -ma -sē 'ka, 'tōng gia- -de 'ō n □goo- 'ō 'yaa 'kan n -ma 'wo- -dhē Antipasō bhē 'wo- zaa plōō, -dhē 'ō dü 'dhoë- -bha bhē -a -bha.

14 'Kεε -a -kē 'dhō -sü 'ka 'wun do -yō n -zuē ka buēndhō: Mε -nu -wo ü □plōō 'ō 'wo -klu -sü 'ka Balaamō -bha mε □daan' -wo -bha. Bhii Balaamō -yō -gleng -nu -da Balakō □zuō' 'piō kö -ya kēdhē □mεε' -yaan Izlaelō -mε -nu -da □soon yaa 'gü wü 'wo wo -bha gbapē -nu gba -na 'ka bhē -a -bhō -sü 'ka; 'go mü 'wo wo -de nu □soon kē -sü -dhē.

15 -Kɔ do bhē □nε 'ō mε 'bhaa -nu 'dhoë- 'ka ü □plōō 'ma 'ō 'wo 'to -sü 'ka Nikolaitō -nu 'wo -kē gbapē 'vlanvlan gbame -nu 'ka bhē -an kēpē -nu 'piō.

16 □Dhē 'ō 'pō, -bhō 'go ü bha □soon yaa -nu 'gü! 'Yaa 'pō a -dho nu ü -gɔ yi 'bhaa 'ka, 'a 'ko -zē mε -nu 'wo 'dhō bhē -an 'ka (n -wo 'ō -kē) -dhaa 'ō 'go -na n 'dhii -a 'ka bhē -a 'ka.

17 Mε 'ō- 'wun ma -to 'dhō -dhō, 'wun 'ō -Zuu 'slööslö 'dhoë- □blεε' -na -Zlan -bha mε -nu -dhē bhē -ya ma!

Mε -nu 'wo 'dhoë- to -a 'gbee- 'ka, a -dho 'manē 'ō -bin -sü 'ka bhē -a nu -an -dhē, 'go mü 'a dho -guō kpō 'puu, 'ō mε 'ō -dhō 'ō- 'tɔ 'dho -ya -sü 'ka -a -ta -a nu -a -dhē. 'Tɔ -dēü gbe 'ō mε gbe yaa- dɔ, -a 'ke yaa kē mε 'a- nu -a -dhē bhē -a 'ka 'ō dho kē -ya -sü 'ka -guō kpō bhē -a -ta yō -mü.»

'Sēedhē 'ō dho Yesu -wun -dhē 'wun gia- mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ō Tiatii -a 'piō

18 'Yō- pō 'zü: «-Bhō 'sēedhē bɔ 'dhiō -sü -Zlan -bha mε -nu 'ka -mε 'ō Yesu -wun -dhē 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ō Tiatii bhē -a 'piō □woë' □nεε: -Zlan Gbō 'ō- 'yan 'dho 'bhü -na □nε 'siō 'dhō, 'ō- -gen -nu 'dho 'bhü -na □nε zēn 'wo- bho 'wo- kē 'drēendrēn -a 'dhō bhē -ya -pō:

19 A ü këyuō -nu -dɔ; ü -bha -Zlan waa- mε -nu -an -dhɔ kē -sü -nu, ü -bha -zo yō -sü -nu, ü -bha -to -klu -sü 'ka -Zlan -bha -sü -nu, ü -bha -kē □naazē -sü waa- ü -bha yuō -kaanta □plēzē 'ō -ziō -an -blεεzē -ta bhē a -an 'plε -dɔ.

20 'Kεε pē 'ō n -zuē ü buēndhō 'ō tɔɔ: Dheɔ 'wo- -dhē Zezabelō 'ō- pō 'ō -de -dhē

'ō -Zlan -wodhiölodhe 'ka bhē -a 'to 'ü- wo ka ziēn bhē yaa kē n -dhē -sē. -Yō ma yuökēmε -nu -daan □soon kē -sü 'ka. -Ya -pō -an -dhē 'zü wü 'wo gbapē -nu gba -na -a 'ka bhē, -wa -bhō.

21 A 'tōng -nu -a -dhē kö -yaan 'kan □soon yaa kē -sü -bha, 'ō yaa 'pa 'ō -deē kö -yaan 'ō □kwaa'- 'ō -bha □soon kē -sü -zü bhē.

22 □Dhē 'ō 'dhō, a -dho -a kē 'ō yō 'dhō waa- mε -nu 'wo □soon bhē 'wo- 'gü 'wo dho sia- 'yua 'ka, -a 'ke waa wo bo wo wo -kɔ yaa -nu 'wo bhē -an 'ka.

23 A -dho -a -bha 'nē -nu zē, -yō kē 'dhō kö Yesu -wun -dhē 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü -nu 'saadhō -wa dɔa □nε a mε 'ō mε -nu -bha -zo -ta -a 'gü -wun waa- -an □dhɔɔbhaapē -nu dɔ -a 'ka. 'Kεε kē- wo 'dhō bhē -yō kē ka 'yaan □nε mε 'ō -dhō ka ziēn, -kɔ 'ō 'dhoë- pē -nu kaa bhē □nε 'a dho -a □saan' bhoë.

24 -Zlan -bha mε -nu, mε 'ka to Tiatii □ya kē ka -bha 'ka, kaa 'to -an -bha mε □daan' -wo 'ō bhē -a 'piō, 'ō pē 'ō mε -nu -wa -dhē Satan -bha -gleng -wun -nu 'piō □gbiinzē 'wo -bin -sü 'ka 'ō kaa- □daan'- bhē, a- -pō ka -dhē, n 'ka 'dho -wo -zuōatadhe 'waa gbε kē gbɔ.

25 'Kεε pē mε -nu 'ō 'wo ka -gɔ ka -bha -zo yō -sü 'gü bhē, -kaa -an 'kun 'gbee- -yō 'dho -yō yōē n nu -yi -bha.

26-27 Mε 'ō 'dhoë- to -a 'gbee- 'ka, 'go mü 'zü 'ō 'dhoë- 'ō -zo kē ma yuō kē -kɔ -nu 'wo □nε -an 'piō, a -dho -wogbiindhē nu -a -dhē 'sεgɔgümε -nu -ta. -Yō -dho 'dhiō sü -an 'ka -piō 'gblɔɔngblɔn do 'ka; 'go mü 'yō dho -an □wüü'- □nε -kɔ 'wo gbɔ 'sε kpō □wüü'- -na -a 'ka bhē -a 'dhō □nε -kɔ 'ō -kɔ -mɔ 'wuēn- -sü 'ō go n Dē 'piō 'ō- 'ka n -gɔ bhē -a 'dhō.

28 A -dho -dhiadhiō 'susongga nu -a -dhē.

29 Kö mε 'ō- 'wun ma -to 'dhō -dhō, 'wun 'ō -Zuu 'slööslö 'dhoë- □blεε' -na Yesu -wun -dhē 'wun gia- -mε -nu -dho 'kuë- -sü -dhē bhē -ya ma.»

3

'Sēedhē 'ō dho Yesu -wun -dhē 'wun gia- mε -nu -dho 'kuë- -sü 'ō Saadō -a 'piō

1 'Yö- pö n -dhë: «-Bhö 'sëedhe bɔ 'dhiö -sü -Zlan -bha me -nu 'ka -me 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Saadö bhë -a -dhë □nεε: Pë 'ö me 'ö -Zlan -bha -Zuu 'slaple waa- 'susongga 'slaple 'dho -a -gɔ 'ö- □bleε 'yö □nεε: Pë -nu 'ü- kē -na 'saadhö bhë a- -dɔ. A- □dɔa' □nε me -nu -wo ü ga □nε me 'ö 'bhee- -a 'dhö, 'kεε kö ü ga -sü 'ka.

2 -Bhö -büö, 'ü -dɔ genngdhö -sü nu me -nu 'wo □tun ü -gɔ, 'ö □wa kē 'tëetë bhë -an -dhë kö □kun 'wo dho ga. Bhii 'ma- yö □nε ü bha yuö -nu 'ü- kē -na bhë -a gbe 'yaa -yö 'ko 'dhiö -sü 'ka n ma -Zlan wö 'dhiö.

3 Ü -zo -yö -büö me □daan' -wo 'ü- ma bhë -a -wun 'ka! 'Go mü ü -zo -yö -büö 'zü -an ma -kɔ 'ü -an maa bhë -a 'ka. -Bhö 'wun ma me □daan' -wo bhë -a -ta, 'ü 'kan ü bha □soon yaa -nu bhë -an -bha. -A 'ke ü 'ka -büö 'gbεεdhö, a -dho nu ü tii 'ka □ne □kwaanme -yö nu.

4 'Kεε kē- wo 'dhö bhë, ü -bha me 'bhaa -nu 'wo Saadö -dhe gia- -bha, waa wo -bha sɔ -nu kē -dhiizë. -Wo -dho kē n 'piö sɔ 'puu -kē wo -bha -sü 'ka. Bhii 'ö tɔɔ -yö -an -ma -kun kö -wo kē 'dhö.

5 Me -nu 'wo 'dhoë- to -a 'gbee- 'ka, -kɔ bhë □nε 'wo dho sɔ 'puu bhë -a □daa' wo -bha 'pö, n 'ka 'dho -an 'tɔ bho -kē -a 'gü -sü 'sëedhe -be 'gü; a -dho -a pö n Dë waa- ö -bha bɔme -nu 'dhiö □nε -wo n -ma 'ka.

6 Kö me 'ö- 'wun ma 'to 'dhö -dhö, pë 'ö -Zuu 'slööslö 'dhoë- □bleε' -na Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü -dhë □nε -ya ma!»

'Sëedhe 'ö dho Yesu -wun -dhe 'wun gia- me -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Filadεεfi -a 'piö

7 'Yö- pö n -dhë 'zü □nεε: «-Bhö 'sëedhe bɔ 'dhiö -sü -Zlan -bha me -nu 'ka -me 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Filadεεfi -a -dhë □nεε: Me 'ö 'slööslö 'ö 'wun giagia 'ka, me 'ö -gludë Davidö -bha □lakele 'dhoë- -gɔ, 'ö □ya 'kwεε ta, 'ö- 'po -me gbe 'yaa 'dhö, 'ö □ya 'kwεε 'po 'ö- ta -me gbe 'yaa 'dhö bhë -ya -pö:

8 Pë -nu 'ü- kē -na 'töüdhö bhë a- -dɔ. A- □dɔa' □nε □faan' 'ö ü -gɔ bhë, -yö 'tee; 'kεε kē- wo 'dhö bhë, ü 'wun -ma n -wo -ta, 'ü to -klu -sü 'ka n -ma; 'ma 'kwεε do 'po ü

-gɔ; me gbe 'ka 'dho -mɔa -bha kö -ya 'dhi ta ü -gɔ.

9 Dü -bha -kpakuëme -nu, □suame -nu 'wo wo -de kē -na Zuifö 'ka, 'kεε kö 'waa Zuifö 'ka bhë, pë 'a dho -a kē -an 'ka 'ö tɔɔ: A -dho -an 'gbee- -ta bho 'wo nu 'wo -lo wo kpon 'gü ü 'dhiö ü □bhlë -ya -sü 'ka. Bhii kö □waa- dɔ □nε ü -dho -yö n -kē.

10 □Dhe 'ö -kē □nε ü ü -zo -kē n -wo -nu 'a- nu bhë -an 'piö, □zuö' -kē -saa -sü 'ka bhë, kö ma -de 'pö, a -dho n -zo kē ü 'piö 'yena 'yö 'dhoë- nu 'kpongtaa kö 'kpongtaame -nu -waan bɔ 'güdandhe 'gü bhë -a 'töng 'yö dho kaa bhë -a 'ka.

11 A nu -na; pë -nu 'wo ü -gɔ bhë, -bhö ü -zo kē -an 'piö -yö kē 'dhö kö □kun me 'kpaan gbe dho -to -a 'gbee- 'ka 'gɔ □gblaa' 'ö -ya ü -bha 'ka bhë -a kun ü -gɔ!

12 Me 'ö 'dhoë- to -a 'gbee- 'ka, a -dhoë kē n -ma -Zlan -bha 'kɔ -gban 'lü 'ö yaa 'dho yö plaan gbɔ -a 'ka; a -dho n -ma -Zlan 'tɔ waa- n -ma -Zlan -bha pödhe 'tɔ -ya -a -bha. Pödhe bhë 'ö tɔɔ Zeluzalemë -dhe -dëü 'yö dho go dhang- 'gü, n -ma -Zlan 'piö. 'Tɔ -dëü 'ö n -ma zlöö □nε a -dho -a -ya -a -bha 'pö.

13 Kö me 'ö- 'wun ma -to 'dhö -dhö, 'wun 'ö -Zuu 'slööslö 'dhoë- □bleε' -na Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü -dhë □nε -ya ma!»

'Sëedhe 'ö dho Yesu -wun -dhe 'wun gia- me -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Laodise -a 'piö

14 'Yö- pö: «-Bhö 'sëedhe bɔ 'dhiö -sü -Zlan -bha me -nu 'ka -me 'ö Yesu -wun -dhe 'wun gia- -me -nu -dho 'kuë- -sü 'ö Laodise -a -dhë □nεε: Me 'wo- -dhe Amen, 'yö □goo- -to -wo 'gü -sü -zë 'ka, 'yö 'wungiamε 'ka, yö 'ö pë 'ö -Zlan -ya -da 'töüdhö 'yö- -boa -ta 'ka, -ya -pö:

15 Pë -nu 'ü- kē 'töüdhö bhë a- -dɔ. A- □dɔa' □nε 'bhaa -saa 'iin 'bhaa 'siözë. -Yö -dho kē n -dhë -së -be kö pë □ple 'wo bhë 'ü- do 'sü 'ü kaa 'gbönggböng.

16 'Kεε 'ö -kē □nε ü 'zɔzɔ, 'ö 'bhaa -saa 'iin 'bhaa 'siö- bhë kö a -dho -pe ü 'ka □nε -kɔ 'ö 'yi 'zɔzɔ 'dhö -pë -da -na -a 'ka me 'ka bhë -a 'dhö.

17 'Ö tɔɔ ü -pö ü □bhɔɔzë, 'go mü ü -bha 'wun -nu -wo 'dho -na 'dhiö, 'iin pë gbe -wun 'yaa ü kē. 'Kεε ü 'yenazë, 'ö 'bhaa-

□tei' dɔ. Ü 'fæzë, 'ü ü 'kpaan 'ka 'ö ü 'yënnng 'dho tii.

¹⁸ □Dhe -kë 'dhö, 'a ü □kpaɔ -na kö 'ü 'sënnng 'ö □ya kë 'slööslö 'siö 'ka bhë 'ü-'dho n -gɔ kö 'üen- kë □bhɔɔzë giagiawo. -Bhö sɔ 'puu -nu 'dho 'pö 'ü- kë ü -bha kö -yaan ü -bha -to 'kpaan -sü lë- -nu -ta -bin. 'Ü -yö 'yënnng pë 'yi 'dho 'ü- yö ü 'yënnng kö 'üen- -dhe yö.

¹⁹ Mɛ -nu 'ö -an -dho -yö n -kë bhë a -an -kun 'gbee- 'a -an □dɔɔ. -Bhö pë -nu kë, -kë □naazë -sü 'ka, 'ü 'kan ü -bha □sɔɔn yaa -nu -bha!

²⁰ -Bhö -dhe -ga, a dɔ -sü 'ka 'kɔdhi -bha, 'a 'kwɛɛ -ta -ma -na; □ya kë □nɛ mɛ □ya n -wo ma □ya 'kwɛɛ 'po n -gɔ, a -dho -da -a -gɔ kɔɔ, 'a pë -bhö -a 'piö, 'ö yö -de 'pö 'ö pë -bhö n 'piö.

²¹ Mɛ -nu 'wo 'dhoë- to -a 'gbee- 'ka, a -dho we -a -bha -an -gɔ 'ö 'wo -ya n 'sian 'piö n -ma 'gɔ -gbloo 'gü □nɛ -kɔ ma -de 'pö 'a toë 'gbee- 'ka, 'ö 'a -ya -sü 'ka -a 'ka n Dë 'sian 'piö, -a -bha 'gɔ -gbloo 'gü bhë -a 'dhö.

²² Kö mɛ 'ö- 'wun ma -to 'dhö -dhö, pë ö -Zuu 'slööslö 'dhoë- □blɛɛ' -na Yesu -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuë- -sü -dhë □nɛ, -ya ma!»

4

Mɛ 'ö -ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo 'gü bhë -a gba -kɔ 'ö dhang- 'gü

¹ □Dhe 'ö □ya 'go mü a 'yanpiöpë do 'bhaa -yö. 'A 'kwɛɛ do yö, kö -yö 'po -sü 'ka dhang- 'gü; 'ö -wo do 'a- ma 'dhiö 'ö- drinng -yö -kë □nɛ 'truu -wo 'dhö bhë, 'a- ma 'zü 'ö- pö n -dhë: «-Bhö -da 'ü nu zö kö pë -nu 'wo dho kë 'dhiö □zian' 'aan- -zɔn ü -dhë!»

² 'Ö to mü 'ö -Zuu 'slööslö -yö pa n 'ka. 'Ö □dhe 'a- -ga kö 'gɔ -gbloo do -yö dɔ -sü 'ka dhang- 'gü mü. Mɛ do -yö -kë -ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo bhë -a 'gü;

³ 'ö- wöodhe 'bhü -yö -kë □nɛ -guö -wungbeezë □suu'- 'wo- -dhe 'zasüpë 'ö- bun 'yan dho -gbleibizë 'iin -guö -wung- beezë □suu'- do 'wo- -dhe 'saaduanö 'ö- bun dho nuɛazë -an 'dhö. Dha -bhüö 'ö- 'yan 'dho 'bhü -sü 'ka □nɛ -guö -wung- beezë □suu'- gbe 'wo- -dhe emelodö 'ö-

bun -yö -kë -gbleibizë bhë -a 'dhö, -yö -nië -a -bha 'gɔ -gbloo -zü.

⁴ 'Piö -bhɔ □taa' -sü -zë 'ka -a -zü 'to, 'gɔ -gbloo 'gɔɔ- □plɛ ö ga -yiisië 'bhaa gbe -wo -kë mü. 'Ö mɛ ziizii 'gɔɔ- □plɛ ö ga -yiisië 'ö sɔ 'puu 'dhö -an -bha, 'go mü 'ö 'sënnng □gblaa' 'dho -ya -sü 'ka -an -gɔ -bha -wo -kë -ya -sü 'ka -an 'gü.

⁵ 'Ö pë -nu 'wo -kë □nɛ dha -bha 'yan bɔ -sü 'dhö -wo bɔ 'gɔ -gbloo □vaazë 'gü 'ma □zian' 'wo -ziö -blaandhö, 'ö pë -nu 'wo -kë □nɛ dha -bha 'we -sü 'dhö 'wo bɔ -dhe do bhë -a 'gü □zian' 'wo -we. 'Ö -zuö -nu -wo bɔ 'ma □zian' 'pö 'wo -we. 'Gbia -be 'slaplɛ -wo -kë 'kun □dhia 'gɔ -gbloo bhë -a 'dhiö mü. 'Gbia -be 'slaplɛ 'wo bhë 'wo tɔɔ -Zlan -bha -Zuu 'slaplɛ.

⁶ 'Gɔ -gbloo 'dhiö mü, pë 'ö -kë □nɛ pë 'wo- 'vedhe kë -na -a 'ka -a 'dhö bhë, -a 'yipuë -yö -kë mü, bhii mɛ 'yan- -bɔ -a 'gü □nɛ 'yi 'slööslö 'dhö.

'Gɔ -gbloo ziën waa- -a 'sian 'piö -dhe -nu -bha, pë 'bhee- -yiisië 'ö -an 'yan -nu 'dho -mɔ -sü 'ka -an buën- -an 'dhiö □zian' waa- -an □zlöö □zian' -wo -kë mü.

⁷ Pë 'bhee- -nu 'wo bhë -a -blɛzë -yö -bhɔ □laa' -bha; -a □plɛ -naa -yö bhɔ -du 'në -bha; a- kë -yaaga -naa wöodhe -yö bhɔ mɛ 'bhee- -lü wöodhe -bha, 'ö- kë -yiisië -yö bhɔ 'gblübhaa 'ö -lö □dhia -a -bha.

⁸ Pë 'bhee- -nu -yiisië 'wo bhë, -a mɛ 'ö -dhö -a gban -yö 'slado; 'ö -an 'yan -nu 'dhö -lo -sü 'ka -an gban -ta dhuö -dhe -nu waa- -an gban □löö -dhe -nu -bha. 'Ö 'waa wo bo -a pö -sü 'ka -dhe 'po -sü waa- 'bin 'më -sü -an 'gü □nɛɛ: «'Slööslö, 'slööslö, 'slööslö 'yö tɔɔ Dëmɛ -Zlan 'piigbeezë 'yö -kë -dhö, 'yö -dhö, 'yö nu -na.»

⁹ 'Ö □ya kë pë 'bhee- -nu -yiisië 'wo bhë -wo 'tan -nu bhɔ -na kö mɛ 'ö -ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo 'gü, 'yö -dhö □toëpö 'ka bhë -waan 'tɔ kë □va, -waan -a □bhlë -ya, 'go mü -waan zuö pö,

¹⁰ 'Ö mɛ ziizii 'gɔɔ- □plɛ ö ga -yiisië 'wo bhë 'wo -lo wo kɔɔn 'gü, mɛ 'ö -ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo 'gü 'ö -dhö □toëpö 'ka bhë -a wö 'dhiö 'ö 'wo- gba. 'Wo dho wo -bha 'gɔ □gblaa' 'ka 'wo- -lo 'gɔ -gbloo 'dhiö -a pö -sü 'ka □nɛɛ:

11 «Yi Dēme, yi -bha -Zlan, -yö ü -ma -kun kö 'tobhōdhe, □bhlēyadhe waa- 'piigbeedhe -wo kē ü -bha 'ka; bhii bhi □ne 'ü pē 'plē -da, 'ö -dhi ü -dhē 'ü -kēdhösü nu -an -dhē.»

5

'Sēedhe -be 'dhipome

1 A 'sēedhe -be 'ö -kē □ne pē -dho 'kou -sü -zē 'dhö -a -yö me 'ö -kē -ya -sü 'ka 'gō -gbloo 'gü bhē -a □kwæε- 'gü -kō 'gü mü. Pē -yö -kē -ya -sü 'ka -a 'gü -dhe waa- -a 'pian □zian' -dhe -bha, 'yö 'sēedhe -be 'dhi ta -sü -zē 'ö □duakēpē 'slaple 'dhö -a -ta ('ö me do dho -a 'dhi po) -a 'ka.

2 'A -Zlan -bha bōme do 'piigbeezē 'yö 'wun □blæε' -na 'gbee- 'ka -a yō kö -ya pō -na: «Dö 'yö- -ma kun kö -yö □duakēpē -nu 'wo □ne -an □wüü'- kö -yaan 'sēedhe -be 'ö □ne -a 'dhi 'po e?»

3 'Kεε -a -me gbe 'yaa -dhö, dhang- 'gü, 'kpongtaadhe, 'iin 'se □löö kö -yaan 'sēedhe -be bhē -a 'dhi 'po -yaan □kpoɔ'- -a 'gü.

4 A 'gbo -bō □va 'ka 'ö tōɔ me gbe yaa kē -dhö kö -yaan 'sēedhe -be bhē -a 'dhi 'po -yaan -dhe -ga -a 'gü.

5 □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö me ziizii -nu 'wo bhē 'ö- me do -ya pō n -dhē: «Kö □kun 'ü 'gbo bō! -Bhö -dhe -ga: □Laa' 'ö Zuda -gō 'gunng 'gü, 'ö -gludē Davidö □suutamε 'ka, yō □ne 'ö 'to -a 'gbee- 'ka. Yö □ne 'ö -mōa kö -yö □duakēpē 'slaple bhē -an □wüü'- kö -yaan 'sēedhe -be 'ö □ne -a 'dhi 'po.»

6 □Dhe 'ö go mü, 'a 'bhlanē -gbong do yō kö -yö -dō -gen -ta -sü 'ka 'gō -gbloo 'dhiö pē 'bhee- -nu -yiisiē waa- me ziizii -nu 'wo bhē -an ziēn. 'Bhlanē bhē -yö -bho pē 'wo- zē -a -bha. -A -sō -nu -wo 'slaple, 'ö- 'yan -nu 'dhö 'slaple; wo □ne 'wo tōɔ -Zlan -bha -Zuu ('slööslö) 'slaple 'ö -an bō 'se -dhe 'saadhö -a 'gü sia- bhē.

7 'Yö 'bhlanē bhē 'yö -yōɔn 'sēedhe -be bhē -a -bha, 'yö- sü me 'yö -ya -sü 'ka 'gō -gbloo 'gü bhē -a □kwæε- 'gü -kō 'gü.

8 □Dhe 'ö -ya 'sēedhe -be 'ö bhē -a 'sü, 'ö pē 'bhee- -nu -yiisiē waa- me ziizii -nu 'gōɔ- □ple ö ga -yiisiē 'wo bhē 'ö -an 'plē -wo -lo wo kpon 'gü 'bhlanē bhē -a 'dhiö. Me 'ö -dhö kōng do, waa- 'sēnnng -kōɔ -nu

'ö pē 'tēē -sēēzē 'ö -ya kē 'wo- -güö 'ö- pa -wo kē -an -gō. Pē 'tēē -sēēzē 'ö bhē 'ö tōɔ □bhea' -wo 'ö -Zlan -bha me -nu -dho 'kuē- -sü -wa wo.

9 'Wo 'tan -dēü bho □woε' □ne: «-Yö ü -ma -kun kö 'üēn- 'sēedhe -be 'ö □ne -a 'sü, 'üēn- □duakēpē -nu 'wo bhē -an 'wü. Bhii -wo ü -zē, 'ö 'ü bō -a -ta 'ü me -nu 'wo go 'gunng 'saadhö, -wo □suu'- 'saadhö, 'se 'saadhö waa- ö 'gü -me -nu -an -gō -ta dho kö -waan kē -Zlan -bha 'ka.

10 'Bha -an kē 'sego do 'gü -me -nu 'wo slabhome 'ka -an 'ka -waan yuö kē kwa -bha -Zlan -dhē; -wo -dho -gludēdhe kē 'kpongtaa.»

11 'A ko 'zü 'a -dhe -ga; 'a -Zlan -bha bōme -nu 'ö 'wo -kē □ne me -vuu □plēēzē -gwaa -vuu □plēēzē 'dhö -an yō kö -wo mü. A -an -yö kö -wo □niē' -sü 'ka 'gō -gbloo, pē 'bhee- -nu waa- me ziizii -nu 'wo bhē -an -zü 'to.

12 -Wo -kē 'tan -nu bho □dhia 'wo- pō -wo 'gbee- 'ka □neε: «'Bhlanē 'wo- zē bhē -ya -ma -kun kö -yaan 'piigbeedhe 'dhö, □bhōpē -nu, -kē 'kpaakpasü -nu waa- 'gügbeedhe -nu, □bhlēyasü -nu, 'tobhōdhe -nu waa- 'töblüsü -nu -waan kē -a -bha 'ka.»

13 'Go mü 'zü a pē -nu 'ö -Zlan -yö -an -da, 'wo dhang- 'gü, 'wo 'kpongtaa, 'wo 'se □löö, 'wo 'yoo □bhaa, pē -nu 'saadhö 'ö -Zlan -yö -an -da 'wo -dhe 'saadhö -a 'gü, -an -wo -ma kö -wo 'tan bho -na □woε' □neε: «Me 'ö -ya -sü 'ka 'gō -gbloo 'gü waa- 'bhlanē, 'tosaablūdhe, □bhlēyadhe, 'tobhōdhe waa- 'piigbeedhe -wo kē -an -bha 'ka □toēpō 'ka.»

14 'Ö pē 'bhee- -yiisiē 'wo bhē 'wo- pō: «Amēn.» 'Ö me ziizii -nu 'wo bhē 'wo -lo wo kpon 'gü, ('yö 'bhlanē waa- me 'ö -kē -ya -sü 'ka 'gō -gbloo 'gü bhē,) 'wo -an gba.

6

□Duakēpē -nu

1 'Go mü 'zü 'a 'bhlanē bhē 'a- yō kö □duakēpē 'slaple bhē □yaa- do 'wü; 'ö pē 'bhee- -nu -yiisiē 'wo bhē 'a- do -wo ma kö -ya pō -na -wo 'gbee- 'ka □ne dha -bha 'gbla -wo 'dhö □neε: «-Bhö nu!»

2 □Dhe 'a- -ga bhē 'a □soo 'puu do yō. Me 'ö -kē -a □taa bhē 'sōɔn do -yö -kē -a -gō;

'ö 'wo 'gɔ ɲgblaa' do nu -a -dhë. Yö 'ö -to -a 'gbee- 'ka -mɛ 'ka bhë, 'yö dho -yaan 'to -a 'gbee- 'ka 'zü.

³ 'Ö 'bhlanë -yö ɲduakëpë kë ɲple -naa wü; 'a pë 'bhee- -nu 'wo bhë -a kë ɲple -naa -wo ma kö -ya pö -na: «-Bhö nu!»

⁴ ɲDhe ɲya kë 'pö 'ö ɲsoo do 'ö- bun 'dhö nuɛazë bhë 'yö -wo, 'ö mɛ 'ö -kë -a ɲtaa bhë, 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö nu -a -dhë kö -yaan -glu -da 'kpongtaa, -yö kë 'dhö mɛ -nu -waan wo 'ko -nu zë. 'Wo -dhaa do ɲva nu -a -dhë.

⁵ 'Ö 'bhlanë -yö ɲduakëpë kë -yaaga -naa wü; 'ö 'a pë 'bhee- -nu bhë -a kë -yaaga -naa -wo ma kö -ya pö -na: «-Bhö nu!» 'Ö ɲdhe 'a- -ga, 'a ɲsoo tii do yö. Mɛ 'ö -kë -a ɲtaa bhë 'kilong kpö do -yö -kë -a kwɛɛ.

⁶ 'Ö 'a 'we -wo do 'yö go pë 'bhee- -nu -yiisië 'wo bhë -an ziën -a ma ɲnɛɛ: «ɲBluu'- waa- 'klën -an -bi -wun -dho kë 'gbee-. ɲBluu'- -bi 'kilong do ɲsonng' -yö -dho kë -gen do do ɲsaan' 'ka; kö 'klën -bi 'kilong -yaaga ɲsonng' -yö kë -gen do do ɲsaan' 'ka 'pö. 'Kɛɛ kö ɲkun 'ka pa 'yɔn waa- -drɔɔn -an 'ka!»

⁷ ɲDhe 'ö 'bhlanë -yö ɲduakëpë -yiisië -naa wü, 'ö pë 'bhee- -nu bhë -a -yiisië -naa -de 'pö 'a- -wo ma ɲnɛɛ: «-Bhö nu!»

⁸ ɲDhe 'a- -ga bhë 'a ɲsoo bun 'yuënyuënzë do yö. Mɛ 'ö -kë -a ɲtaa bhë -a 'tɔ tɔɔ ga, 'ö ɲglööbɔɔ -yö ziö -a 'piö. 'Wo 'kpongtaamɛ -nu 'gbu -bha 'gbu nu -a -dhë kö -yaan pë yaa kë -an 'ka -dhaa, din -nu, 'yua -nu waa- wü 'dhiözë 'gügbeezë -nu -an ɲkwaa'.

⁹ 'Ö 'bhlanë -yö ɲduakëpë 'sɔɔdhu -naa wü. 'Ö mɛ -nu 'wo -an zë wo -bha -Zlan -wo -dhe 'wun gia- -sü waa- -a -wo ɲblɛɛ' -sü -wun 'gü bhë, 'a -an nii yö -Zlan -bha sla- -bho -a -ta -pë ɲlöö.

¹⁰ -Wo -kë 'gbla -sü 'gü ɲwoë' ɲnɛɛ: «Yi Dëmɛ, bhi 'ü 'slööslö, 'ü -dhö 'wun giagia 'ka, ü -dho 'kpongtaamɛ -nu -bha za kan, 'go mü kö 'üën- mɛ -nu 'wo 'wun -wɔ yi -ta, 'yi to -a ɲkwaa' ɲnɛ -an 'klo- bho -më yië ɲɛ?»

¹¹ 'Ö mɛ 'ö -dhö 'wo gblang 'puu do nu -a -dhë, 'go mü 'wo- pö -an -dhë -wo wo ɲfuë ɲkun 'töng 'ö bhë -a 'ka, -yö 'dho -yö yöë -an dhegluzë -nu waa- -an 'bhamɛ -nu

'wo yuö do bhë -a 'gü 'wo dho -an zë ɲnɛ -kɔ 'wo -an zaa -a 'dhö bhë -an -dho 'kuë- -sü 'dhiö -mɔ 'kuë ɲyië'.

¹² ɲDhe 'a- -ga kö 'bhlanë -yö ɲduakëpë kë 'slado -naa 'wü -na. 'Ö 'sɛzluundhe 'gbee- -yö -kë, 'ö lan- -yö -kë tii ɲnɛ sɔ tii ga ɲvaazë do 'dhö. 'Ö 'su -de 'pö 'yö -kë nuɛazë ɲnɛ fei 'dhö.

¹³ 'Ö 'susongga -nu -wo go dhang- -bha 'wo -püö 'sɛ -ta ɲnɛ -kɔ 'ö figö bhe 'ö ɲtun -kpo 'ö 'tëë 'gbee- ɲya -ma -a -bha 'yö ɲzaan 'zan -na 'ö -püö -na -a 'ka bhë -a 'dhö.

¹⁴ 'Ö dhang- -yö ɲyɔɔn ö ɲbhaa ɲnɛ -kɔ 'wo 'sëédhe -be kë -na -a 'ka (ɲnɛ -kɔ 'wo ɲsɛɛ' -be kë -na -a 'ka bhë) -a 'dhö. 'Ö -tɔn -nu 'saadhö waa- 'sɛ -tɔn -nu 'wo 'yi ziën -an 'ple -wo go wo pin ɲtaa.

¹⁵ -Gludë -nu 'wo 'kpongtaa -nu, 'dhiö -sü mɛ 'ka -mɛ -nu, 'dhasi ɲkɔɔnmɛ -nu, ɲbhɔɔmɛ -nu, 'piigbeedhe -nu, mɛ -nu 'wo to -nu, mɛ -nu 'wo 'gan 'gü 'iin 'waa 'gan 'gü -nu, -wo -dho -bin ɲduudhe -nu waa- -guö -tɔn 'gü -dhe -nu -an -bha.

¹⁶ 'Ö 'wo- pö -guö kpö -nu 'iin -tɔn -nu -dhë: «-Ka -lo yi -ta mɛ 'ö -ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo 'gü bhë waa- 'bhlanë -an -bha -naazuédhe -gɔ.

¹⁷ Bhii -an -bha 'wun -naa -an -zuë -yi 'ö yi ɲva 'ka bhë ɲya -lo; dö 'yö dho dha -an -gɔ -ɛ?»

7

Izlaelö 'sɛgɔ -gbaan 144.000

¹ ɲDhe ɲya kë 'dhö, a -Zlan -bha bɔmɛ -nu -yiisië -yö 'sɛ 'pian -yiisië -bha. 'Yö 'tëë -nu -yiisië 'wo -piö -na 'kpongtaa bhë, 'wo -an kun -yö kë 'dhö kö ɲkun 'ö 'tëë dho -ma 'sɛ -ta -dhe, 'yoo ɲbhaa -dhe, 'lü tuö -dhe -nu 'iin -dhe 'saadhö -a gbɛ 'gü.

² 'A -Zlan -bha bɔmɛ do yö kö -yö -da -na dhang- 'gü lan- 'go ɲzian' kö -Zlan 'bhee- -bha ɲduakëpë -ya -gɔ. 'Ö -gbla -wo 'gbee- 'ka -Zlan -bha bɔmɛ -nu -yiisië 'ö -kɔ -mɔ 'wuën- -sü 'dhö -an -gɔ bhë -an -dhë kö -waan 'wun yaa kë 'sɛ waa- 'yoo -an 'ka bhë -an -dhë ɲnɛ:

³ «Kö ɲkun 'ka 'wun yaa -kë 'sɛ 'dhö, 'yoo 'dhö 'iin 'lü -nu -an gbɛ 'ka, -yö

'dho -yö yöë yi -bha kwa -bha -Zlan -bha
yuökëmë -nu -bha □dua' kë -sü -bha!»

4 'Ö 'wo mε -nu 'ö -Zlan -bha □duakëpë
'dho -ya -sü 'ka -an -kpong 'gü bhë 'wo -an
-dho 'kuë- -sü 'to pö n -dhë: -An -dho 'kuë-
-sü -yö -kë -vuu □këng' do waa- mε -lü
-vuu 'gɔɔ- -yiisië ö ga -yiisië (144.000) 'wo
go Izlaelö 'gunng 'saadhö -a 'gü.

5 Mε -lü -vuu 'gɔɔ- do ö ga □plε 'wo go
Zuda -gɔ 'gunng 'gü 'ö □duakëpë -yö -ya
-an -bha; Luben -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga
□plε, Gadö -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga □plε,

6 Aseε -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga □plε,
Nefötali -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga □plε,
Manase -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga □plε,

7 Simeon -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga □plε,
Levi -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga □plε, Isakaa
-bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga □plε,

8 Zabilon -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga □plε,
Zozefu -bha -vuu 'gɔɔ- do ö ga □plε, 'ö
Benzame -bha -yö kë -vuu 'gɔɔ- do ö ga
□plε.

Mε gbung □va

9 □Dhe 'ö □ya kë 'dhö, a -dhe -ga 'zü
'a mε gbung □va yö: 'Ö mε gbε yaa kë
-dhö kö mε -nu 'wo -kë wo 'ko □bhaa mü
-yaan -an □dhong'. -Wo -kë mε -nu 'wo go
'sε 'saadhö, 'gunng 'saadhö, 'següme -nu
'saadhö waa- wo □suu'- -ta 'saadhö -a pö
-mε -nu 'ka. -Wo -kë dɔ -sü 'ka 'gɔ -gbloo
waa- 'bhlanë -an 'dhiö; gblang 'puu -yö -kë
-an -bha, 'ö □glaa- -paa -nu -wo -kë -an
kwεε.

10 -Wo -kë 'gbla -sü 'gü 'gbee- □woë' □nε:
«Kwa -bha dha -sü -yö -go kwa -bha -Zlan
'yö -ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo 'gü waa- 'bhlanë
-an kwεε!»

11 -Zlan -bha bɔmε -nu 'saadhö -wo -kë
'gɔ -gbloo bhë, mε ziizii -nu waa- pë 'bhee-
-nu -yiisië 'wo bhë -an -zü 'to 'wo -lo 'gɔ
-gbloo 'dhiö mü -gɔ -gblü 'sei -sü 'ka 'ö 'wo
-Zlan gba

12 -a pö -sü 'ka □nεε: «Amen!
'Tɔsaablüdhe, 'tɔbhödhe, 'kpaakpadhe,
□sεεbhodhe, mεsüvasü, 'piigbeedhe waa-
'gügbeedhe -wo kwa -bha -Zlan -bha 'ka
□toëpö 'ka! Amen.»

13 'Ö mε ziizii -nu 'wo bhë 'ö- mε do -yö
n □dhεε' kpo □nεε: «Dö -nu 'ö gblang 'puu

-nu 'dho -an -bha □nεε, 'go mü -wo -go mē
□ε?»

14 'A- -daa -kë -a -gɔ □nεε: «Ma -zë 'maa-
dɔ -ɔ, n Dēmε; bhi □nε 'ü dho -mɔa -bha
kö 'üen- dɔ.» □Dhe □ya kë 'dhö, 'yö- pö n
-dhë: Mε -nu 'wo bɔ 'klobhɔdhe □va kwεε
wo -mü. -Wo wo -bha gblang -zlu -a -kë
'slööslö -sü 'ka 'bhlanë fεi 'ka.

15 Pë 'ö -kë 'ö 'wo dɔ -Zlan -bha 'gɔ -gbloo
'dhiö, yuö -kë -Zlan -dhë -sü 'ka gbeng
waa- lënnng -a -gɔ kɔɔ 'ö bhë, 'ö mε 'ö -ya
-sü 'ka 'gɔ -gbloo 'gü 'ö dho 'ö -zo kë -an
'piö.

16 Din -nu, 'yi mü -dhɔ -nu, -an gbε 'ka
'dho -an kë gbɔ; 'iin lan- -nu, 'siö 'gbee-
-bha -dɔ mε -ta -sü -nu gbε 'ka 'dho -an kë
gbɔ.

17 Bhii 'bhlanë 'yö 'gɔ -gbloo ziën bhë
-yö -dho kë -an -maakëmε 'ka, 'yö dho -an
'ka -kë -a 'gü -yi 'tɔɔ- □bhaa. 'Go mü -Zlan
-dho -an 'yënnng 'plε □dhuë'-.

8

□Duakëpë 'slaple -naa

1 □Dhe 'ö 'bhlanë -yö □duakëpë kë
'slaple -naa wü, -dhe -yö ga diindhö
dhang- 'gü 'yö -mɔ 'lεlε 'gbu -bha.

2 'Ö 'a -Zlan -bha bɔmε -nu 'slaple yö, kö
-wo dɔ -sü 'ka -Zlan 'dhiö; 'wo 'truu 'slaple
nu -an -dhë.

3 'ö -Zlan -bha bɔmε do -yö nu 'yö dɔ
-Zlan -bha slabhodhe 'sɔɔ. 'Güö -pë 'tëe
-sëezë -yö -a 'gü -pë 'ö 'sënnng 'ka bhë -yö
-kë -a kwεε, 'ö 'wo 'güö -pë 'tëe -sëezë bhë
'wo- nu -a -dhë □va kö -yaan kpa -Zlan
-bha 'sεgɔgüme -nu 'slööslö -bha □bhea'
-wo -bha -yaan sla- bhoë slabhodhe 'ö
'sënnng 'ka, 'gɔ -gbloo 'dhiö bhë -a -ta.

4 Pë 'tëe -sëezë bhë, -a 'güö -sü 'ka, -a
'sion waa- -Zlan -bha mε -nu 'ö -an sü
'ö -bha 'ka -an -bha □bhea' -wo -wo -luu
'kuë -Zlan -bha bɔmε bhë -a kwεε -Zlan
wö 'dhiö mü.

5 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö -Zlan -bha bɔmε
-yö pë 'tëe -sëezë -yö -a 'gü -pë 'ö bhë, 'yö-
pa 'siö 'ö slabhodhe -bha mü bhë -a 'ka;
'yö- -züö sia-. 'Ö dha -nu -wo -we; 'we -wo
-nu, pë -bha 'yan bɔ -sü -nu waa- 'sε -bha
□zluun -sü -nu -wo -kë.

6 'Ö -Zlan -bha bome 'slaple 'ö 'truu 'slaple 'dho -an kwæ bhë 'wo yö wo □baa' -sü -bha kö -waan 'truu -piö.

7 'Ö -Zlan -bha bome -blæzë -yö 'truu -piö. 'Ö mængga -nu waa- 'siö 'ö fei -yö □kaan -a 'ka, -wo -lo 'kpongtaa. 'Ö siadhe 'bhaa -nu, 'lü 'bhaa -nu 'wo -güö -dhe -nu 'gü, -dhe -nu 'gü 'kpongtaa 'wo dho -mo -a 'fa bho 'gü -yaaga 'pian do -bha. 'Ö □blëe' -nu 'wo -güö 'töüdhö.

8 'Ö -Zlan -bha bome kë □ple -naa -yö ö -bha 'truu -piö. 'Ö pë 'ö -kë □ne -tön □suu' -do □va 'ö 'siö 'dhö -a -bha, 'yö -zuö 'yoo □bhaa, 'ö 'yoo 'pian do 'ö -mo -a 'fa bho 'gü -yaaga -bha -yö -gla fei 'gü.

9 'Ö 'të -pë 'saadhö 'wo 'yoo 'pian 'ö bhë -a □bhaa, 'ö 'wo ga; 'ö 'yi -ta -gö -nu 'wo -dhe bhë -a 'gü 'wo -siö.

10 'Ö -Zlan -bha bome kë -yaaga -naa -yö 'truu -piö. 'Ö 'susongga do □va 'ö -kë 'güö □dhia □ne 'gbia -doo 'dhö -yö -go dhang- 'gü 'yö -püö 'yiga □vava -nu waa- 'yigobhōdhe -nu 'wo 'kpongtaa -an □bhaa -dhe -nu 'gü, 'ö -an -dho 'kuë- -sü -yö -mo -an 'fa bho 'gü -yaaga 'pian do -bha -dhe -nu -bha.

11 'Susongga 'ö bhë -a 'to tō «Pë 'güüzë». 'Ö- -wun 'gü, 'ö 'yi -dhe 'pian -nu 'wo 'dhö bhë 'wo -kë 'güüzë; 'kpongtaame -nu -dhe □va -dhe -wa mü; 'yö 'wo ga.

12 'Ö -Zlan -bha bome kë -yiisië -naa -yö 'truu -piö. 'Ö lan- -bha 'bhü -sü -yö -kan 'pian 'fa bho 'gü -yaaga -bha; pë do bhë 'ö □kaa' 'su waa- 'susongga -nu -an -gö 'pö. 'Ö -dhepuudhe yaa kë -dhö -dhe 'po yi 'gü -glu 'gü dhe -yaaga kpö do 'ka, 'ö 'töng me 'ö bhë 'ö to -dhetiidhe 'ö trö 'sënsëndhö -a 'gü. -Kö do bhë 'ö □kaa' gbeng -bha 'ka; 'ö gbeng 'gü -glu 'gü dhe -yaaga 'ka 'ö 'susongga -nu waa bhüë.

13 'Yö □dhe 'a- -ga 'zü, 'a 'gblübbhaa do yö kö -yö □nië' -na dhuö □gbiin. -Yö -kë -a pö □dhia □woë' 'gbee- 'ka □ne: «-Më 'yena -wun oo, -më 'yena -wun oo, -më 'yena -wun 'ö dho kë me -nu 'wo 'kpongtaa -an 'ka, yi 'ö -Zlan -bha bome -nu -yaaga 'wo to □ne 'wo dho 'truu -piö -a 'ka -a 'ka 'dhö -oo!»

9

1 'Ö -Zlan -bha bome kë 'soodhu -naa -yö 'truu -piö. 'Ö 'susongga do -yö go dhang- 'gü, 'yö -püö sia-; 'a- yö; 'wo -glu 'kpa 'dhi □va -yö -a 'dhiö -pë □lakele nu -a -dhë.

2 'Ö 'susongga 'ö bhë 'ö -glu 'kpa 'dhi □va bhë -a 'dhi -po, 'ö 'sion □va 'ö -kë □ne 'sion 'ö 'go -na □bluu' -kë -a 'gü -kö 'gü bhë -a 'dhö 'ö □luu 'ö lan- waa- plaan 'puu 'piö -dhe -wo -trö 'sion 'yö go -glu 'kpa 'dhi □va 'dhi 'gü bhë -a □kwaa'.

3 'Ö 'peedhekpaa -nu -wo go 'sion 'ö bhë -a 'gü 'wo -pen 'kpongtaa sia- -dhe -nu -bha; 'ö -kö -mo 'wuën- -sü -yö nu -an -dhë kö -waan me -nu 'kun □ne gian -nu 'dhö.

4 'Wo- pö -an -dhë kö □kun 'wo 'wun yaa gbe -kë □blëe' -nu, 'lü -nu waa- tapë -nu -an gbe 'ka; 'këe me -nu 'ö -Zlan -bha □duakëpë 'yaa -an -kpong -bha □ne 'wo dho 'wun yaa kë -an 'ka.

5 -Kö -mo 'wuën- -sü yaa nu 'peedhek- paa -nu -dhë kö -waan me -nu zë, 'këe kö -waan me -nu 'yënnng bhō □zian' 'su 'soodhu 'piö. 'Yënnngbhōdhe 'ö 'dhoë- nu -an -ta bhë, -yö -dho kë □ne gian -bha me 'kun -sü 'dhö.

6 'Su 'soodhu 'töng 'ö bhë -a 'ka, me -nu -wo -dho ga □mëe', 'këe wo 'ka 'dho -a wo; -wo -dho -a -dhō kaa kö 'wo ga, 'këe ga -yö -dho □duëe -an -dhë.

7 'Peedhekpaa -nu 'wo bhë -wo -bhō □soo -nu 'ö □wa -mo -glu gön -sü -bha -an -bha. Pë 'ö -kë □ne 'sënnng 'gö □gblaa' -nu 'dhö -wo -kë -an tuö; -an wöödhe -yö -bhō me 'bhee- wöödhe -bha.

8 -An -bha wun -nu -wo -kë □ne dhoo -nu -bha wun 'dhö, 'ö -an 'sön -nu -wo -kë □ne □laa' 'sön 'dhö.

9 -An -kënnngtadhe -yö -kë □ne -gluë 'dhaa- -piö -ta -dhe 'dhö; -an gban -drinng -yö -kë □ne -yaagüpë -nu 'wo- -klu -na □soo -nu -bha, 'ö □soo -nu 'dho -an 'gan -na 'wo 'dho -na -glu 'piö bhë -an ziö -drinng 'dhö.

10 -An weng -yö -dhö □ne -kö 'ö gian -nu -bha 'dhö -a 'ka bhë -a 'dhö, 'ö 'wo me kun -a 'ka. -An weng -nu 'wo bhë □ne 'wo pë yaa □kaa' me -nu 'ka 'su 'soodhu 'piö.

11 'Ö -an -gö 'dhiö, -gludë do 'ö -kë bome 'ö go -glu 'kpa 'dhi □va 'gü -a 'ka, -yö yö -an -dhë 'dhiö. -A 'to tō Eblö -wo 'gü Abadon,

'ö Glökö -nu -wa -dhe Apolion, (-a -gen 'ö töö «Pëgüsiöme»).

12 'Yena -wun -blæzë □ya ziö, □ya 'go mü 'yena -wun □ple 'bhaa -wo -dho nu.

13 'Ö -Zlan -bha böme kë 'slado -naa -yö 'truu -piö. 'A 'we -wo do ma; -yö -go slabhodhe 'ö 'sënnng 'dhö 'më -sü 'ka -a -bha 'ö -Zlan 'dhiö -dhe -bha bhë -a 'sian -nu 'piö.

14 'We -wo 'ö 'dhö bhë, -ya -pö -Zlan -bha böme kë 'slado -naa 'ö 'truu -yö -kë -a kwæ bhë -a -dhë: «-Bhö böme -nu -yiisië 'wo □yoo' 'gü 'yiga □va 'wo -dhe öflatö bhë -a 'soo bhë -an bho □yoo' 'gü.»

15 'Wo dho 'ö böme -nu -yiisië 'wo bhë 'wo -an bho □yoo' 'gü. -Wo -kë □baa' -sü 'ka 'gbönggböng -kwæ 'ö 'dhö bhë, 'su 'ö 'dhö bhë, yi 'ö bhë -a 'ka, 'töng gia- bhë -a 'ka -yö kë 'dhö kö me -nu 'wo 'kpongtaa zö, -waan -a 'gügludhe -yaaga kpö -ta do zë.

16 'Ö 'dhasi waa- □soo -nu -dho 'kuë- -sü bhë 'wo- -zön n -dhë. -An -dho 'kuë- -sü töö -vuu 'gü -vuu □këng' □ple.

17 'Yanpiöpë bhë -a 'gü, -koo 'a □soo -nu waa- wo -yaataame -nu -an yöë bhë 'ö □ne: -Glu gön -piö 'bhei 'në nuæzë 'ö -kë □ne 'siö 'dhö, 'yö 'budhazë □ne -guö -wungbeezë 'wo -dhe safii -a bun 'dhö, 'ö zënzënzë □ne pë 'tëë yaazë 'ö -kë blöön 'ka 'wo- -dhe blöön bhë -a 'yan 'dhö -yö -kë -an -bha. □Soo -nu -go -yö -kë □ne □laa' -nu -go 'dhö. 'Ö 'siö -nu, 'siö 'tëë -nu, pë 'pionpion 'ö -kë □ne blöön 'tëë yaazë 'dhö -wo go -an dhiö.

18 'Ö me -nu 'wo 'kpongtaa bhë 'ö -an 'gü -glu 'gü dhe -yaaga 'pian do -wo ga pë -yaaga 'wo -kë 'siö 'dhö, 'siö 'tëë waa- blöön 'tëë yaazë 'ö 'wo 'go -na □soo -nu bhë -an dhiö bhë -an □kwaa'.

19 Bhii □soo -nu -bha -koo -mo 'wuën- -sü -yö -go -an dhiö -dhe, waa- -an weng -an 'gü. -An weng -nu -wo -bho □mæ -bha, 'ö -an -go 'dhö -an 'dhiö; -an weng -nu -go bhë □ne 'ö 'wo 'wun yaa □kaa' me -nu 'ka.

20 Me 'bhee- -nu me 'wo to, me -nu me 'ö waa ga pë -nu 'wo □ne -an □kwaa' bhë, waa 'dho go wo -de këpë yaa -nu -zü. Waa 'dho wo □kwaa' -zuu yaa -nu gba -sü waa- 'sënnng gbapë nu, 'wëü- gbapë -nu, zën gbapë -nu, -guö gbapë waa- 'lü gbapë -nu,

'ö waa 'dho -mo -a -bha kö -waan -dhe yö -waan 'wun ma 'iin -waan 'ta 'sü bhë -an gba -sü -zü.

21 Me -nu 'wo bhë waa 'dho go 'zü wo -bha me zë -sü -nu, 'gina kë -sü -nu, □soön kë -sü -nu 'iin -an -bha □kwaan -sü -nu -an -zü.

10

-Zlan -bha böme waa- 'sëedhe -be 'tee do

1 □Dhe □ya kë 'dhö, a -Zlan -bha böme do 'piigbeezë -yö, kö -yö 'go -na dhang- 'gü. Dha kpö -yö -kë -a -bha, 'ö dhabhüö do 'dho -nië -a -go -zü -sü 'ka. -A wöödhe -yö -kë □ne lan- 'dhö; 'ö- -gen -nu -wo -kë □ne 'siö □gban 'lü 'dhö.

2 'Yö 'sëedhe -be 'tee do 'ö- 'dhi 'dho 'po -sü 'ka, 'yö -kë -a kwæ. 'Yö ö □kwæ- 'gü -gen yö 'yoo -ta; 'yö ö □kwaa- 'gü -gen yö 'së -ta.

3 'Yö -gbla 'gbee- 'ka □ne □laa' -bha pë □bhöü- □mæ' -wo 'dhö. □Dhe □ya yën 'we -sü -bha, 'ö dha 'slaple -wo -we □ne me -we □dhoo -wo -bha 'gbee- 'ka.

4 □Dhe 'ö □wa yën 'we -sü -bha, 'a dho 'a -ya pë -ya -sü -bha. 'Kæ a -wo do 'bhaa -ma dhang- 'gü, 'yö- pö n -dhë: «-Bhö pë 'ö dha 'we -wo 'slaple -wa pö bhë, -a -ta -bin; kö □kun 'ü- □bænl!»

5 □Dhe □ya kë 'dhö, 'ö -Zlan -bha böme 'a- yö kö □ya □luu'- 'yoo waa- 'së -an -ta bhë, 'yö ö □kwæ- 'gü -koo □luu dhang- 'gü □zian'.

6 'Ö ö -wo -bhö -Zlan 'ö -dhö □toëpö 'ka, 'ö dhang- waa- pë -nu 'wo- 'gü 'töüdhö, 'së waa- pë -nu 'wo -an -ta 'töüdhö, 'yoo waa- ö □bhaapë -nu 'töüdhö -an -kë bhë -a 'to 'ka. 'Ö -Zlan -bha böme bhë 'yö- pö: «'Töng gbë yaa 'dho kë -dhö kö -waan do -a -go.

7 'Kæ yi 'ö -Zlan -bha böme kë 'slaple -naa 'dhoë- 'truu -piö -a 'ka bhë □ne 'ö -Zlan dho ö bha 'slë 'yö -bin -sü 'ka -a 'dhiö -mo -a 'ka 'kuë □ne -koo 'ö- □blæ -a 'ka ö bha yuökëme -nu 'wo- 'dhiwopöme -nu 'ka -an -dhë bhë -a 'dhö.»

8 'Yö -wo 'a- ma 'ö go dhang- 'gü bhë, 'ö 'wun □blæ n -dhë 'zü -dëüwo □næ: «-Bhö 'dho 'ü 'sëedhe -be 'teete 'ö- 'dhi 'dho 'po -sü 'ka, 'ö -Zlan -bha böme me 'ö do -sü 'ka

'yoo waa- 'sɛ -an -ta -a -gɔ bhë, 'ü- 'sü -a -gɔ!»

⁹ 'A dho -Zlan -bha bɔmɛ bhë -a 'piö 'a-pö -a -dhë -yö n gbaa 'sëedhɛ -be 'teete bhë -a 'ka; 'yö- pö n -dhë: «-Bhöë 'sü, 'ü- -bhö! -Yö -dho kē 'slëenslën ü dhiö □nɛ 'zɔ 'yɔn 'dhö, 'kɛɛ 'bha yën -a □yɔɔ' -sü -bha, -yö -dho kē 'güüzë ü 'guu.»

¹⁰ 'Ö 'sëedhɛ -be 'teete bhë, 'a- sü -a kwɛɛ, 'a- -bhö. -Yö -kē n dhiö □zian' 'slëenslën □nɛ 'zɔ 'yɔn 'dhö; 'kɛɛ □dhɛ 'ma yën -a □yɔɔ' -sü -bha, -yö -kē 'güüzë n 'guu.

¹¹ □Dhɛ -kē 'pö 'wo- pö n -dhë: «Ü -dho ko 'zü 'ö -Zlan -yö pē bho -bin -blü ü -dhë, 'ö -gban 'sɛgɔ -nu waa- ö 'gü -mɛ -nu, -wo □suu'- 'oo □suu'- waa- -gludë -nu -an -bha 'ü- □blɛɛ 'zü.»

11

'Wun 'ö -gban □goo- □plɛ -nu -bha

¹ □Dhɛ □ya kē 'pö, 'wo -dhɛ -nu -dan -a 'ka 'lü 'në do nu n -dhë 'ö 'wo- pö n -dhë: «-Bhö □luu'-, kö -Zlan -bha 'kɔ waa- -a -bha slabhodhɛ bhë, 'ü -an dan -a 'ka; mɛ -nu 'wo -Zlan gba -na -a -gɔ kɔɔ bhë -an □dhong'-!

² 'Kɛɛ -bhö ü □kwaa' -Zlan -bha 'kɔ 'kwɛandhɛ plaandhɛ -zü; kö □kun 'ü- dan, bhii -yö nu -sü 'ka mɛ 'waa -Zlan -bha mɛ -nu 'ka -an -dhë, kö pödhe 'slööslö 'ö Zeluzalemë 'ka bhë -waan -a □siö'- 'su 'gɔɔ- -yiisië ö ga □plɛ -bha.

³ 'A -dho ma □goo- □plɛ 'ö ga -ta -sɔ 'dhö -an -bha -an bɔ kö -waan -Zlan 'dhi -wo □blɛɛ'-, -dhɛkpaɔyi -vuu do ö -ta □plɛ waa- -dhɛkpaɔyi 'gɔɔ- 'slado (1.260) -an 'ka.»

⁴ □Goo- □plɛ 'wo bhë 'wo tɔɔ olivie -lü □plɛ waa- □labang □plɛ 'wo dɔ -sü 'ka kwa Dëmɛ -Zlan 'ö 'kpongtaa kē -mɛ 'ka -a 'dhö.

⁵ 'Mɛ □yaa- pö 'yö 'wun yaa kē -an 'ka, 'siö -yö -go -an dhiö 'ö -an yaagümɛ 'gü □siö; -kɔ bhë □nɛ 'ö mɛ -nu 'wo 'dhoë- 'wun yaa kē -an 'ka 'wo dho gaa.

⁶ -Kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö -an -gɔ kö -waan dhang- 'dhi ta, -yö kē 'dhö kö □kun 'ö dha dho ban 'töng 'wo dho -Zlan 'dhi -wo □blɛɛ -a 'ka bhë -a 'ka; -kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö -an -gɔ kö -waan 'yi -nu 'gla fɛi 'gü. -Kɔ -mɔ 'wuën- -sü -yö -an -gɔ 'pö kö -wo 'wun 'gbee- -nu wɔ 'kpongtaadhɛ -ta -kɔ

□suu'- 'oo □suu'- -ta □nɛ -kɔ 'ö -dhi -a 'ka -an -dhë -a 'dhö.

⁷ 'Yi 'wo 'dhoë- yën wo -bha 'wun □blɛɛ' -sü -bha, wü 'ö go -glu 'kpa 'dhi □va 'gü bhë -yö -dho nu -an -gɔ. 'Yö to -a 'gbee- 'ka -an -ta; 'yö -an zë.

⁸ -An □glöö -dho to -kpinngga 'piö pödhe □va 'ö 'wo -an Dëmɛ dɔa -gaatalü -bha bhë -a 'gü. Pödhe 'ö bhë □nɛ 'wo- -ga zlöö □nɛ Sodömë 'iin □nɛ Ezitö -sɛ -an 'dhö.

⁹ 'Mɛ -nu 'wo 'sɛgɔ 'saadhö 'gü, 'wo 'gunng 'saadhö 'gü, 'wo -wo □suu'- 'oo □suu'- pö waa- 'sɛgümɛ -nu 'saadhö -wo -dho -an □glöö -ga -dhɛkpaɔyi -yaaga waa- ö 'gbu 'ka 'ö waa 'dho 'we -a -bha kö -wo -an □glöö -bin.

¹⁰ 'Sɛgümɛ -nu □zuö' 'glu dho dhi mɛ □plɛ 'wo bhë -an -bha ga -sü -wun 'gü. -Wo -dho □zuögludhi kē, 'wo gbaɔ -nu bɔ wo 'ko -nu -dhë, bhii 'ö tɔɔ -Zlan 'dhiwopömɛ □plɛ 'wo bhë kö □wa 'sɛgümɛ -nu dɔ -gboudhö.

¹¹ 'Kɛɛ □dhɛ -dhɛkpaɔyi -yaaga waa- ö 'gbu 'ö bhë □ya ziö, 'ö -këdhösü 'tëë 'yö go -Zlan 'piö 'yö -da -an 'gü, 'ö 'wo □luu 'wo dɔ wo -gen -ta. 'Ö 'suö □va -yö -da mɛ -nu 'wo wo 'yan dɔ -an -bha -an 'gü.

¹² 'Ö -Zlan 'dhiwopömɛ □plɛ 'wo bhë 'wo -wo do 'gbee- 'yö go dhang- 'gü -a ma □nɛɛ: «-Ka -da zö!» 'Wo -da dhang- 'gü, dha kpö 'ka kö -an yaagümɛ -nu -wo -an -ga -sü 'gü.

¹³ -A 'töng gia- bhë -a 'ka 'sɛzluundhe 'gbee- -yö -kē; 'ö pödhe bhë -a 'gü -kan 'kou kpö kē 'gɔɔ- do -naa bhë 'ö- 'plɛ -yö -lo. 'Ö mɛ -lü -vuu 'slaple -wo ga 'sɛ -bha □zluun -sü do bhë -a □kwaa'. 'Mɛ -nu 'wo to, 'suö -yö -da -an 'gü; 'wo yö -Zlan 'yö dhang- 'gü -a 'tɔ -kē □va -sü -bha.

¹⁴ 'Yena -wun kē □plɛ -naa □ya ziö; ('kɛɛ -ka ka -zo kē ka -de 'piö!) -A kē -yaaga -naa -dho nu.

'Truu kē 'slaple -naa

¹⁵ □Dhɛ □ya kē 'dhö, 'ö -Zlan -bha bɔmɛ kē 'slaple -naa -yö 'truu -piö; 'ö -wo -nu -wo -we 'gbee- 'ka dhang- 'gü 'wo- pö: «-Gludëdhɛ kē -sü 'ö 'kpongtaa zö □nɛ □ya 'to kwa Dëmɛ waa- Klito -an -bha 'ka zlöö. -Yö -dho 'kpongtaadhɛ □kɔɔn □töëpö 'ka!»

16 'Yö me ziizii 'gɔɔ- ɲple ö ga -yiisië 'wo -kë ɲyaannu ɲsüë' wo -bha 'gɔ -gbloo 'gü -Zlan wö 'dhiö bhë 'wo -gblü 'sei, 'ö 'wo -Zlan gba

17 ɲwoë' ɲnɛ: «Yi Dëmɛ -Zlan 'piig-beezë, bhi 'ü -kë -dhö, 'ü ɲtun -dhö, yi ü zuö -pö ü -bha -kë ɲva -sü 'ü- wo 'piigbeedhe 'ka, 'ü ü -bha -gludëdhe -kë bhë -a -wun 'gü.

18 -Dɔ 'yënnɔ -sü -yö 'segümɛ -nu -pa; 'kɛɛ -a yi ɲya -lo kö ü -bha -naazuëdhe bhë -a 'piö -pë -yaan kë kö game -nu -bha za -yaan 'kan. -A yi ɲya -lo kö 'üën- ü bha yuökëmɛ -nu 'wo ü 'dhi -wo ɲblɛɛ waa-mɛ -nu 'töüdhö 'wo ü -bha 'ka 'wo -suö ü -dhë -yö mɛ ɲva 'ka 'iin -yö mɛ 'tee 'ka 'üën- mɛ 'ö -dhö -a ɲsaan' bho. Mɛ -nu 'wo 'kpongtaadhe 'gü ɲsiö bhë, -a yi ɲya -lo kö 'üën- -an 'gü ɲsiö' -'pö.»

19 ɲDhe ɲya kë 'pö 'ö -Zlan -bha 'kɔ 'ö dhang- 'gü bhë, 'ö- 'dhi -yö -po. 'Ö mɛ -nu -wo -Zlan -bha tɔng ɲgbëü yö -a -gɔ kɔɔ mü. 'Yö dha -bha 'yan bɔ -sü -nu, pë -drinng -nu, dha -bha 'gbla -wo -nu, 'se -bha ɲzluun -sü waa- mëngga 'gbee- -bha -lo -sü -wo -kë.

12

Dhebo 'ö 'gina -yö -ziö -a 'piö

1 'Ö ɲduakëpë do ɲva -yö -wo dhang- 'gü: Dhebo do 'ö lan- -da ö -bha ɲnɛ sɔ 'dhö 'ö 'su 'dho -a -gen ɲlöö, 'go mü 'ö 'gɔ ɲgblaa' 'ö 'susongga 'gɔɔ- do ö ga ɲple 'dho -a -bha 'yö -kë -a tuö.

2 -Yö -kë dhe 'guzë 'ö koyigadhe ɲyaa- 'kun -a 'ka; -yö -kë ɲgblaa 'gbla ɲdhia koyigadhe 'yënnɔbhɔdhe ɲkwaa'.

3 'Ö pë do 'bhaa -yö -wo dhang- 'gü 'zü: -Yö -kë 'gina do -ziizë bun nuɛazë 'ö- -gɔ -nu 'dho 'slaple -a 'ka. -A -sö -nu -wo -kë 'gɔɔ- do. 'Ö 'gɔ ɲgblaa' 'dhö -ya -sü 'ka -a -gɔ 'ö -dhö do do 'ka -a -bha.

4 -A weng bhë ɲnɛ 'ö 'susongga -nu 'wo dhang- -bha, -an 'gügludhe -yaaga -kɔ 'pian do bho -a 'ka dhang- 'gü 'ö- ɲzüë' sia-. 'Yö dɔ dhebo 'ö koyiga ɲyaa- 'kun bhë -a 'dhiö, kö ɲya kë ɲnɛ ɲya 'bë bho 'yaan- -a -bha 'në ɲyɔɔ'.

5 'Ö dhebo 'ö bhë 'yö 'në gɔɔn- do kpɔ. Yö ɲnɛ 'yö dho 'dhiö -sü 'segümɛ -nu 'ple

'ka -piö 'gblɔngblɔn do 'ka. 'Kɛɛ 'në bhë -wa -sü 'wo dho -a 'ka -Zlan 'piö -a -bha 'gɔ -gbloo 'sɔɔ.

6 Dhebo 'ö bhë -yö ɲduë, 'ö dho 'yënnɔ ɲtaa, -dhe 'ö -Zlan -ya -yadhe do -kë -a -bha kö -waan -bhöpë nu -a -dhë -dhekpaɔyi -vuu do ö -ta ɲple waa- -dhekpaɔyi 'gɔɔ- 'slado -an -bha bhë -a -bha.

7 ɲDhe ɲya kë 'dhö, 'ö 'ko do -yö ɲluu dhang- 'gü. Miselö 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -nu -gɔmɛ do 'ka bhë 'dhö -Zlan -bha bɔmɛ -nu mɛ 'wo- -kɔ ɲlöö, waa- 'gina 'dhö, ö -bha bɔmɛ -nu 'dhö, 'wo 'ko -ya 'kuë.

8 'Kɛɛ -wo -to -a 'gbee- 'ka 'gina -ta 'ö -yadhe yaa kë -dhö yö 'dhö waa- ö -bha bɔmɛ -nu 'dhö -an -gɔ kö -waan 'to dhang- 'gü gbo.

9 'Gina -ziizë 'ö bhë, 'wo- -zuö plaan. Yö ɲnɛ 'ö tɔɔ ɲmɛɛ zii, 'ö 'wo- -dhe zlöö dü 'iin Satan 'yö 'kpongtaamɛ -nu 'ple -püö -na ɲnɛ. 'Ö yö 'dhö waa- ö -bha bɔmɛ -nu 'dhö, 'wo -an -zuö 'kpongtaa.

10 'Go mü 'a 'we -wo do 'gbee- 'ö go dhang- 'gü ɲzian' -a ma 'ö- pö: «Dha -sü, 'piigbeedhe waa- -gludëdhe kë -sü 'ö kwa -bha -Zlan -bha 'ka waa- -wogbiindhe 'ö- -bha Klito -bha 'ka ɲwa yö -dhepuudhe 'gü. Bhii mɛ 'ö za -lo -na kwa dhegluzë -nu tuö -Zlan wö 'dhiö gbeng waa- lënnɔ bhë, ɲwaa- kë, ɲwaa- ɲzong' ɲya 'go dhang- 'gü.

11 Dɔ 'ö 'bhlanë fɛi -ya wo -an -gban -gɔ waa- 'wun gia- 'ö bhë -a ɲblɛɛ- 'wo- wo bhë ɲnɛ 'ö kwa dhegluzë -nu -wo bɔ -a -ta 'wo to -a 'gbee- 'ka bhë. -Wo wo -kwaa wo -de -wun -zü 'ö 'wo -an zë -a -wun 'gü.

12 -Dhe -kë 'dhö, dhang- 'gü -dhe -nu, -ka ɲzuögludhi kë, mɛ -nu -de 'pö 'ka dhang- -nu bhë -an 'gü, -ka ɲzuögludhi kë! 'Kɛɛ -më 'yena -wun 'ö dho kë 'kpongtaadhe waa- 'yooga -an -bha 'ka ɲnɛ -oo! Bhii 'ö tɔɔ dü 'yö ɲyɔɔ ka 'piö bhë, -yö pa -sü 'ka -naazuëdhe 'ka ka buëndhö 'ö tɔɔ -ya ɲdua' ɲnɛ 'tɔng 'yö- -gɔ bhë ɲya 'to 'tee.»

13 ɲDhe 'ö 'gina ɲyaa- dɔa ɲnɛ 'ya -zuö 'kpongtaa 'ö yö -ziö dhebo 'ö 'nëgɔɔnzë kpɔ bhë -a 'piö -sü 'gü.

14 'Yö pë 'yö -kë ɲnɛ 'gblübhaa gban ɲple 'dhö 'wo- nu dhebo bhë -a -dhë kö -yaan

-lö -yaan 'dho ö -yadhε -bha 'yēnng □taa -bin -sü 'ka □mεε -bha -glu -da -a -ta -sü -gɔ; -dhε bhē □nε 'wo dho -bhöpē nu -a -dhē -a -bha, -kwε -yaaga waa- ö 'gbu 'piö.

15 'Yö □mεε -yö ö 'dhi -po 'ö 'yi 'ö -ziö □nε 'yiga 'dhö -yö -ziö dhebo 'ö bhē -a 'piö, -yö kē 'dhö kö 'yi -zuö □va -yö ziö -a 'ka.

16 'Kεε 'sε -yö -nu dhebo bhē -a -dhē. Bhii 'sε -yö ö 'dhi -po 'ö 'yi 'ö go 'gina dhiö bhē, 'ö- □yɔɔ.

17 'Ö- -wun -yö -na 'gina bhē -a -zuē dhebo bhē -a buēndhö. 'Yö dho 'ö 'ko -ya dhebo bhē -a □suu'- -ta -nu, mε -nu 'töüdhö 'wo -Zlan -bha tong □bhlē -ya, mε -nu 'ö 'wo dɔ -sü 'ka Yesu -wun -dhε 'wun gia- -sü 'gü -an -bha.

18 'Ö 'gina -yö dho 'ö dɔ 'yoo 'kpong 'dhiö.

13

'Wun 'ö -ghan wü □ple -bha

1 'Go mü 'a wü do yö kö -yö 'go -na 'yoo □bhaa. -A -sö -yö -kē 'gɔɔ- do, 'ö- -gɔ -nu 'dhö 'slaplε; 'ö 'gɔ □gblaa' 'dho -a -sö 'ö -dhö do do 'ka -a -bha. 'Ö 'tɔ do 'ö 'si -bho -Zlan -gɔ -tɔ 'ka 'yö -ya -sü 'ka -a -gɔ -nu -bha.

2 Wü 'ö bhē -yö -bho 'gɔɔ- -bha. -A -gen -nu -wo -kē □nε -tɔn -bha gben- -nu -gen 'dhö, 'ö- dhiö -dhε -yö -kē □nε □laa' dhiö -dhε 'dhö. 'Yö 'gina do 'ö □sia bhē 'yö ö -bha 'piigbeedhε 'dhö, ö -bha 'gɔ -gbloo waa- ö -bha -kɔ -mɔ 'wuēn- -sü □va bhē 'ö- nu -a -dhē.

3 'Kpa do □va 'gblüünzē -yö -kē wü bhē -a -gɔ -nu do -bha. Mε 'ö 'yan □ya -da -a -ta kö □ya kē -a 'yaan □nε bhüö 'ö- 'kpa 'dhö bhē, pē 'ö wü 'ö bhē 'ö dho to □a □kwaa' -bezē yö -mü. 'Kεε wü bhē bhüö 'ö dho kē -a ga -gen 'ka -be bhē, -yö -dha -a -gɔ. 'Ö 'kpongtaame -nu 'saadhö 'wo -da □zuögludhi 'gü, 'wo -ziö wü 'ö bhē -a 'piö.

4 'Ö mε -nu 'saadhö 'wo yö 'gina 'ö bhē -a gba -sü -bha, bhii 'ö tɔɔ -yö ö -bha -kɔ -mɔ 'wuēn- -sü -nu wü 'ö bhē -a -dhē. 'Ö 'wo yö wü 'ö bhē -a gba -sü -bha 'pö -a pö -sü 'ka □nεε: «Dö 'yö dho kē □nε wü 'ö □nε -a 'dhö e? Dö 'ö dho -mɔ -a -bha kö -yaan 'ko zē -a 'ka ε?»

5 'Ö wü bhē 'wo zian nu -a -dhē, 'yö -de -sü □va -wun -nu □blεε, 'ö 'si -nu bho -Zlan

-gɔ; 'ö -kɔ -mɔ 'wuēn- -sü yö kö pē -nu 'wo □nε -yaan -an kē 'su 'gɔɔ- -yiisiē ö ga □ple 'piö.

6 'Ö yö 'si -bho -Zlan -gɔ -sü 'gü, -a 'tɔ -gɔ 'gü zē -sü 'ka, 'wun -nu -dɔ yö 'dhö, -dhε 'ö- -bha waa- mε -nu 'wo dhang- 'gü 'töüdhö -an -bha -sü 'ka.

7 'Ö zian -yö nu -a -dhē, kö -yaan -glu gɔn -Zlan -bha mε -nu 'slööslö 'ka -yaan 'tɔ -a 'gbee- 'ka -an -ta; 'yö -kɔ -mɔ 'wuēn- -sü yö 'gunng 'saadhö, 'sεgümε -nu 'saadhö waa- -wo □suu'- 'saadhö -a pö -mε -nu -ta.

8 'Kpongtaame -nu 'saadhö -wo -dho -a gba; 'kεε mε -nu 'wo dho -a gba 'wo tɔɔ mε -nu 'ö 'kpongtaadhε züdüyi 'ka, 'ö -an 'tɔ yaa -ya -sü 'ka 'bhlanē 'wo- zē bhē -a -bha □toēpö -kēdhösü 'sēedhε -be bhē -a 'gü bhē.

9 -Ka ka 'tɔ 'tɔ -sē 'ka! Mε 'ö- 'wun ma -tɔ 'dhö -dhö, -yö 'wun 'ö □nε -a ma.

10 Mε -nu 'wo -Zlan -bha 'sεgögümε -nu 'ka bhē, -a mε -nu 'wo dho kē -kanso 'kɔɔmε 'ka, -wo -dho dho -an 'ka -kanso 'kɔɔdhö. 'Ö- mε -nu 'wo dho kē 'pö -zē -dhaa 'ka -mε 'ka, 'wo dho -an zē -dhaa 'ka. -A -wun 'gü, -yö -Zlan -bha mε 'slööslö -bha kö -wo bɔ 'wun 'gbee- 'gü, □zuö' -kē -saa -sü waa- -zo yö -sü -an 'ka.

11 'Go mü 'zü, 'ö wü 'waa gbe 'ö- -sö -yö -kē □nε 'bhlanē -nu -sö 'dhö, 'ö- 'we -wo -yö -kē -ziizē □nε 'gina -wo 'dhö bhē, 'a- yö kö -yö 'go -na 'sēidhö,

12 'Ö wü -blεεzē -bha -kɔ -mɔ 'wuēn- -sü 'gü -pē -nu -kē -a wö 'dhiö mü. 'Ö 'sε waa- ö 'gü -mε -nu 'gbee- -ta bho -yö kē 'dhö kö wü -blεεzē 'ö- -bha bhüö 'ö dho to -a □kwaa' -be 'ö bo bhē, -waan -a gba.

13 Wü kē □ple -naa 'ö bhē, -yö -dhid- haapē □vava -nu -kē; -a do 'bhaa tɔɔ -ya -kē 'ö 'siö -yö go dhang- 'gü 'yö □yɔɔ 'kpongtaame 'ple wö 'dhiö.

14 'Ö 'kpongtaame -nu 'ple -püö, -kɔ -mɔ 'wuēn- -sü 'ö -dhidhaapē -nu kē -na -a 'ka bhē -a □kwaa' wü -blεεzē bhē -a wö 'dhiö. Bhii pē -nu bhē □nε 'wo- -wo -kē 'gbiin- 'kpongtaame -nu wö 'dhiö, 'ö bɔ -a -ta 'ö- pö -an -dhē, wü 'ö yaa ga gɔɔ -gi 'ö- wo -a □kwaa' bhē, -wa 'bin □va do dɔ.

15 Wü kē □ple -naa 'ö bhē -yö zian -yö kö -yaan -kēdhösü nii -da wü -blεεzē 'bin bhē -a 'gü, -yö kē 'dhö kö pē 'bin 'ö bhē

-yö 'we 'iin kö me -nu 'saadhö 'ö waa 'dho we -a -bha kö -waan -a gba, -yö -an zë.

¹⁶ Wü 'ö bhë -yö -dhö me -nu 'saadhö, -yö 'në 'tee 'ka 'iin -yö me □va 'ka, -yö □bhöömε 'ka 'iin -yö 'fεεμε 'ka, -yö 'gan 'ka 'iin 'yaa 'gan 'ka, -an 'ple 'gbee- -ta -bho kö me 'ö -dhö -wo □duakëpë do kē -a kwεε 'gü -ko -bha 'iin -a -kpong 'gü.

¹⁷ Me gbε yaa kē -dhö kö -yaan pë 'dho 'iin pë 'dhö do, kö □duakëpë 'ö bhë yaa kē -a -bha. □Duakëpë 'ö bhë 'ö tō: Wü 'ö bhë -a 'tō 'iin 'nimlo 'ö nu -sü 'ka 'ö waa-wü 'ö bhë 'ö -an 'tō dhö dho 'ko 'piö.

¹⁸ -Dhe 'ö □ne 'ö tō 'kpaakpadhe -zōn -dhe. Me 'ö 'wun -bho 'kou do, 'nimlo 'ö □ne -ya -dho 'kuë- -sü □dhong'- bhii 'nimlo 'ö bhë waa- gōon- do 'tō -wo -dho 'ko 'piö. -A -dho 'kuë- -sü 'ö tō □këng' 'slado -ko 'slado ö ga 'slado (666).

14

'Bhlanë waa- me -nu 'ö -an -dho

¹ □Dhe □ya kē 'pö 'a -dhe -ga; 'a 'bhlanë yö kö -yö do -sü 'ka Sion -ton tuö. Me -lü -vuu □këng' do ö -ko -yiisië waa- me -lü -vuu -yiisië (144.000) -wo kē -a 'piö mü. -A 'tō waa- -a Dë 'tō -wo -kē -ya -sü 'ka -an -kpong 'gü.

² 'Ö -wo do -yö go dhang- 'gü 'ö -we □ne 'yi □va -zuö 'iin dha 'we -drinng 'dhö, 'a- ma. 'We -wo 'a- ma bhë -yö -bho kongzëme -nu -bha kong -wo -bha.

³ Me -lü -vuu □plëzë 'wo bhë -wo -kē do -sü 'ka 'gō -gbloo bhë 'dhö, pë 'bhee- -yiisië waa- me ziizii -nu 'wo bhë -an wö 'dhiö 'ö 'wo yö 'tan -dëü bho -sü 'gü. Me gbε yaa kē -dhö kö -yaan 'tan -dëü bhë -a □daan'- -yaan -a bho -a 'ke yaa kē me -lü -vuu □këng' do ö -ko -yiisië waa- me -lü -vuu -yiisië 'ö Yesu -yö -an -gō -ta -bō □sōon yaa -gō 'kpongtaa bhë -an 'ka.

⁴ Me 'wo bhë waa wo -de kē -dhuuzë dhoo -nu 'piö, -wo wo -zo -kē wo -de 'piö 'wo to 'slööslö. -Dhe 'saadhö 'ö 'bhlanë bhë 'ö dho -a -bha, -wo -ziö -a 'piö. -Wo -an -dho me -nu ziën kö -waan kē me -nu 'wo dho dho -an 'ka -Zlan waa- 'bhlanë -an 'dhiö -a 'ka.

⁵ Waa- ma -an 'dhii do kö -wo □sua -wun □blεε' -na; 'wun yaa gbε 'yaa -an -bha.

'Wun 'ö -gban -Zlan -bha bōme -nu -yaaga -bha

⁶ 'Go mü 'a -Zlan -bha bōme do 'waa gbε yö kö -yö ziö -sü 'gü plaan 'puu 'piö dhuö □gbiin. □Toëpö -këdhösü -wuntaōsë -yö -kē -a -gō kö -yaan nuë me -nu 'wo 'kpongtaa 'ö 'wo 'se 'saadhö 'gü -me -nu 'ka, 'gunng 'saadhö 'gü -me -nu 'ka, -wo □suu'- 'saadhö pö -me -nu waa- 'sego 'saadhö 'gü -me -nu -an -dhë.

⁷ -Yö -kē -a pö -dhiadhö -wo 'gbee- 'ka □nεε: «-Ka 'suö -Zlan -dhë, 'ka- 'tō bhō! Bhii 'tōng yö dho me -nu -bha za kaan bhë □ya -lo. Yö 'ö dhang-, 'se, 'yoo waa- 'yigo -an 'ple -kē bhë, -kaa gba!»

⁸ □Dhe go mü, 'ö -Zlan -bha bōme kē □ple -naa -yö nu -a pö -sü 'ka □nεε: «Babilonë -pö □va bhë □ya □siö'-, -ka -dhe -ga, □ya □siö'-! □Ya □sōon kē -sü -pen 'se 'saadhö 'gü □ne -ko 'ö 'wo -drōon 'yi nu -na -a 'ka me 'ple -dhë □waa- mü 'ö -an kē -na bhë -a 'dhö!»

⁹ 'Ö -Zlan -bha bōme kē -yaaga -naa -yö -wo kö -a me □ple 'wo 'dhiö bhë □wa ziö. -Yö -kē -a pö -sü 'gü -wo 'gbee- 'ka □nεε: «Me 'ö 'dhoë- wü bhë -a gba -yaan -a 'bin gba, 'go mü -waan □duakëpë -ya -a -kpong 'iin -a -ko -bha,

¹⁰ yö -de 'pö, -Zlan -bha -naadhe -dhö nu -a -ta. -Zlan -bha -naazuëdhe bhë -yö -kē □ne -drōon 'yi 'ö 'yaa -kaan 'kuë -sü 'ka 'ö yö gia- 'ö- -lo ö -bha -naazuëpë 'ka, yö -mü. Me 'oo me 'yö 'dhoë- -a kē □ne -ko bhë -a 'dhö, -wo -dho -a -zuö blōon 'tëe yaazë bhë -a 'siö 'gü, 'go mü 'ö -'yënnng dho bhō -Zlan -bha bōme -nu 'slööslö waa- 'bhlanë -an wö 'dhiö.

¹¹ 'Siö 'tëe yö dho -an 'yënnng bhō bhë, -yö -dho kē -dhö □toëpö □toëpö 'ka. Me -nu 'wo 'dhoë- wü bhë waa- -a 'bin -an gba, 'iin 'ö- -bha □duakëpë 'dhoë- kē -an -bha, 'tεεpadhe yaa 'dho kē -an -gō lënnng -nu waa- gbeng -nu -an 'ka.»

¹² □Dhe 'ö □ne 'ö tō -Zlan -bha me -nu 'slööslö 'wo 'dhoë- -a -bha tong kun 'go mü -waan wo -zo yö Yesu -bha, -an -bō 'wun 'gbee- 'gü -dhe 'ö dho kē □zuösaadhe 'ka.

¹³ 'Go mü 'ö -wo do -yö bō dhang- 'gü 'ö- pö n -dhë: «'Sëedhe 'sü 'ü pë □bεεn'- -a 'gü □nεε: 'Go □dεε -bha, □zuögludhi -yö kē me -nu 'wo 'dhoë- to -klu -sü 'ka Dëme -bha -yaan yöë -an -bha ga -sü -bha -an

-gɔ!» 'Ö -Zuu 'slööslo -ya -pö: «-Yö 'wun gia- 'ka, -wo -dho wo 'tɛɛ pa wo -bha yuö 'gbee- kē -sü -gɔ bhii -an -bha 'wun -sē kē -sü □saan' -dho bho 'ma.»

'Sɛ -ta dhuö -pē 'kan -sü

¹⁴ □Dhe 'a- ga 'zü, 'ö 'a dha kpö 'puu do yö; 'ö pē 'ö -kē □ne me -lü 'dhö 'a- yö kö -yö -ya -sü 'ka -a -ta. 'Sēnng 'gɔ □gblaa' do -yö -kē -a -gɔ -bha, 'ö 'gbuē- 'kan -dhaa do 'dhiözē 'dho -a kwɛɛ.

¹⁵ 'Yö -Zlan -bha bɔmɛ do 'bhaa -yö go -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü 'yö yö plaan, 'yö yö 'wun □blɛɛ' -sü -bha -wo 'gbee- 'ka me 'yö -kē -ya -sü 'ka dha kpö -ta bhē -a -dhē 'ö- pö: «-Bhö ü -bha -dhaa 'nē 'sü, 'ö me -nu 'wo 'kpongtaa, 'ü -an 'dho 'kuē- □ne □dhe 'wo -mlü -kan bhii -mlü □ya ga. -A 'kan -yi □ya -lo.»

¹⁶ □Dhe □ya kē 'pö 'ö me 'ö -kē -ya -sü 'ka dha kpö -ta bhē 'yö nu ö -bha -dhaa 'nē 'ka, -yö yö yuö kē -sü -bha □ne me -mlü -kan, 'ö- 'plɛ -kan.

¹⁷ 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ 'bhaa 'ö yö -de 'pö ö -dhaa 'nē do 'dhiözē 'dho -a kwɛɛ -yö go -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'ö dhang- 'gü bhē -a 'gü 'yö yö plaan.

¹⁸ 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ do 'waa gbɛ 'ö -kɔ -mɔ 'wuēn- -sü 'dhoē- -gɔ 'siö -ta bhē, -yö go slabhodhe -bha □zian', 'yö nu 'yö- pö -wo 'gbee- 'ka me 'ö -dhaa 'dhiözē 'dhoē- -gɔ bhē -a -dhē □neɛ: «-Bhö ü -bha -dhaa 'sü 'ü lezen -nu 'wo 'sɛ -ta 'ü -an -kpa 'kan -a 'ka, bhii -an -kpa -nu □wa ma.»

¹⁹ 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ bhē 'yö ö -bha -dhaa bɔ 'sɛ -ta lezen -lü -nu tuö -an -kpa 'kan -sü 'ka, 'yö -an -zuö lezen -kpa 'yi -bho -a 'gü -pē 'gü. -Droon 'yi -bho -a 'gü -pē 'ö bhē 'ö tɔɔ -Zlan -bha -naazuédhe □va.

²⁰ -Wo lezen -kpa -nu bhē -an □wüü -an 'yi -bho -a 'gü -pē 'gü pö- □taa -bha, 'ö fei -glu -yö ziö 'yö dho 'kilong □kēng' -yaaga -naa □taa 'ö- glu □duan' -yö -mɔ 'métrɛ do waa- ö 'gbu -bha.

15

-Zlan -bha bɔmɛ -nu 'slaple -bha -nu -Zlan -bha -naazuédhe -kɔɔ -nu 'ka -sü

¹ 'Yö □dhe 'a- -ga 'zü, 'ö pē do 'bhaa 'ö 'wun 'gblüünzē □va 'ka, 'a- yö dhang- 'gü. -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'slaple □ne 'a

-an yö kö -wɔ me -ta -wun 'slaple -wo -an kwɛɛ. -Wɔ me -ta -wun 'slaple 'wo bhē 'wo tɔɔ -an -kaanta -nu 'ö -Zlan dho ö bha -naazuédhe 'dhiö -mɔ -a 'ka 'kuē.

² 'A ko 'zü 'a pē 'ö -kē □ne 'yipuē 'dhö 'a- yö. 'Kɛɛ 'yi giagia 'yaa -mü. -Yö -kē □ne pē 'wo 'vedhe kē -na -a 'ka 'ö me 'yan 'dho bɔ -na -a 'gü bhē -a 'dhö. 'Yö pē 'ö -kē □ne 'siö 'dhö 'a- yö kö -yö -ya -sü 'ka -a 'gü. 'Go mü 'zü 'a me -nu 'wo to -a 'gbee- 'ka wü bhē 'dhö, -a 'bin 'dhö, waa- me 'ö- 'tɔ 'dho 'nimlo 'ka bhē -an -ta bhē, -an yö kö -wo dɔ -sü 'ka pē 'bhlöngbhlöng bhē -a 'dhiö, kö -Zlan □ya kɔng -nu nu -an -dhē.

³ -Wo -kē Moizö 'ö -kē -Zlan -bha yuökemɛ 'ka bhē -a -bha 'tan 'ö- bho -Zlan 'tɔ bho -sü 'ka waa- 'tan 'ö bho 'bhlanē 'tɔ bho -sü 'ka bhē -an bho □dhia, -a pö -sü 'ka □neɛ: «Yi Dēmɛ, -Zlan 'piigbeezē, ü këyuö -nu □wo □va, 'ö 'wo 'gblüünzē; 'sɛ 'saadhö -bha -gludē, ü -bha 'slē -nu □wo kpengdhö 'ö 'wo 'wun gia- 'ka.

⁴ Dö 'ö yaa 'dho suö ü -dhē -ɛ, yi Dēmɛ? Dö 'ö yaa 'dho we -a -bha kö -yaan ü 'tɔ bho □ɛ? Bhii bhi do □ne 'ü 'slööslo. 'Setamɛ -nu 'saadhö -wo -dho nu 'wo -gblü ü 'dhiö ü gba -sü 'ka, bhii ü këwun -nu 'wo kpengdhö bhē □wa yö -dhegbɛadhɛ 'gü.»

⁵ □Dhe 'ö pē -nu 'wo bhē □wa ziö, -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'ö dhang- 'gü bhē, 'a- yö kö -a 'dhi □ya 'po -dhe 'slööslo -dhe □duö 'ö -Zlan 'dhö -ya -sü 'ka -a 'gü bhē -a -zü.

⁶ -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'slaple 'ö -wɔ me -ta -wun 'slaple 'dhö -an -gɔ bhē, -wo -go -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'gü, 'wo yö plaan; -wo -kē 'dhu -sü 'ka sɔ 'puu 'ö 'bhü -sü 'ka -a 'ka; 'ö 'sēnng -du kwi 'dho ziö -sü 'ka -an -kēnng 'gü.

⁷ 'Ö pē 'bhee- -nu -yiisiē 'wo bhē 'ö- me do -yö 'sēnng -kɔɔ 'slaple 'ö 'wo pa -sü 'ka -Zlan 'ö 'bhee- □toēpö 'ka bhē -a -bha -naazuédhe 'gü -pē 'ka bhē -a nu -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'slaple 'wo bhē -an -dhē.

⁸ -Zlan -gba -a 'gü -kɔ bhē -yö -pa 'sion 'ka -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe waa- -a -bha 'piigbeedhe -an □kwaa'. 'Ö me gbɛ yaa kē -dhö -yaan -da -Zlan -gba -a 'gü -kɔ 'ö bhē -a 'gü kö -yö 'dho -yö yöē -wɔ me -ta -wun 'slaple 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -nu -wo -nu -a 'ka bhē -a -wun 'plɛ -yö 'ko 'dhiö -yi -bha.

16

'Wun 'ö -Zlan -bha -naazuédhe -koo -nu 'slaple 'gü

1 'Go mü 'zü, 'ö -wo do 'gbee- 'ö go -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü □zian' 'a- ma; 'ö- pö -Zlan -bha bome -nu 'slaple 'wo bhë -an -dhë: «Ka 'dho 'ka -Zlan -bha -naazuédhe -koo pa -sü 'slaple bhë -a 'daawo 'kpongtaa!»

2 'Ö -Zlan -bha bome -blæzë -yö dho 'yö ö bha -koo pa -sü 'daawo 'kpongtaa. 'Ö me 'yëng bhö bhüö □yua' -yö -lo me -nu 'ö wü 'ö bhë 'ö- □dua' 'dho -an -bha, 'go mü 'wo- 'bin gba bhë -an -bha.

3 'Ö -Zlan -bha bome □ple -naa -yö ö -bha -koo pa -sü 'daawo 'yoo □bhaa. 'Ö 'yi -yö -kë □ne me □ya ga -a fei 'dhö, 'ö pë -nu 'wo 'bhee- 'yoo □bhaa, 'ö -an 'ple -wo ga.

4 'Ö -Zlan -bha bome kë -yaaga -naa -yö ö -bha -koo pa -sü 'daawo 'yiga -nu waa- 'yigö bhö -dhe -nu -an □bhaa -dhe -nu -bha; 'ö 'yi -nu -wo -gla fei 'gü.

5 'Ö -Zlan -bha bome 'ö -wo -ko -mo 'wuën- -sü 'dho -a -go 'yi -nu -ta bhë 'a- -wo ma □næ: «Bhi 'ü 'slööslö, bhi 'ü -dhö, 'ü -kë -dhö, ü kpengdhö ü -bha za 'kan -ko -nu 'gü.

6 Bhii me -nu 'wo ü -bha me -nu 'slööslö waa- ü 'dhiwopöme -nu fei -lo bhë, ü fei 'yi nu -an -dhë 'wo- mü; -yö -dhi -an -bha.»

7 'Go mü 'zü, 'ö -wo do 'bhaa -yö go -Zlan -bha slabhodhe -bha 'a- ma □næ: «□Ii-, 'wun gia- -mü, yi Dëme -Zlan 'piigbeeze, ü bha za 'kan -ko -nu 'ple □wo -së 'ö 'wo kpengdhö giagia 'ka!»

8 'Ö -Zlan -bha bome kë -yiisië -naa -yö ö bha -koo pa -sü 'daawo lan- -ta 'ö 'wo zian nu -a -dhë kö -yaan me -nu 'güö 'siö 'ka.

9 'Ö me 'bhee- -nu -wo yö 'güö -sü 'gü 'siö -bha dödhe 'gbee- □kwaä; 'wo yö 'si -bho -Zlan 'ö -ko -mo 'wuën- -sü 'dhoë- -go -wo me -ta -wun □suu'- 'ö bhë -a -ta bhë, -a 'to -go -sü 'gü; waa 'go □zian' wo -bha 'wun yaa 'gü kö -waan -a 'to bhö.

10 'Ö -Zlan -bha bome kë 'soodhu -naa -yö ö -bha -koo pa -sü 'daawo wü 'ö bhë -a -bha 'gö -gbloo 'gü, 'ö -dhe 'saadhö 'ö- bha -gludëdhekëdhe 'dhoë- -bha 'yö -da

-dhetiidhe 'gü, 'ö me -nu -wo yö wo ne- -bhö -sü 'gü 'yëngbhödhe □kwaä'.

11 'Wo yö 'si bho -sü 'gü -Zlan 'ö dhang- 'gü -a -gö, wo -bha 'yëngbhödhe waa- wo -bha bhüö -nu -wun 'gü; waa 'go wo -bha 'wun yaa -nu 'gü.

12 'Ö -Zlan -bha bome kë 'slado -naa -yö ö -bha -koo pa -sü 'daawo 'yiga □va 'wo- -dhe öflatö bhë -a □bhaa. 'Ö 'yiga □va bhë 'ö □bhöü kö -yaan zian nu -gludë 'ö go lan- bhö □zian' bhë -a -dhë.

13 'Go mü 'a -zoo yaa -yaaga 'wo bhö 'dröo -bha -an yö: -A do -yö -go 'gina dhiö, 'ö- do 'bhaa -yö go wü dhiö, 'ö- -kaanta -yö go -Zlan -wodhiölome □suazë dhiö.

14 Wo □ne 'wo töo dü -bha -zoo yaa -nu 'wo -dhidhaapë -nu -kë. -Zoo -yaaga 'wo bhë □ne 'wo dho -gludë -nu 'piö 'kpongtaadhe 'saadhö -bha, kö -waan -an 'kpo 'kuë- kö -glu 'ö dho kë -Zlan 'piigbeeze -bha yi □va 'ka bhë -waan gön.

15 -Ka ka 'to 'to, a nu -na □ne □kwaanme -yö nu. 'Gludhi -yö kë me 'ö 'dhoë- -ya ö 'yaan -yaan ö -bha so -nu 'kun -së -a -go, -yö kë 'dhö kö □kun 'yö dho to ö 'kpaan 'ka 'ö me -nu dho -a lë- -dhe yö.

16 -Zoo -nu bhë -wo -gludë -nu -kpo 'kuë- -dhe do 'wo- -dhe Eblö -nu -wo 'gü Aamagedon -a -bha.

17 'Ö -Zlan -bha bome kë 'slaple -naa -yö ö -bha -koo pa -sü -pen 'dhung- -ta. 'Ö -wo do 'gbee- -yö -we -Zlan -gba -a 'gü -ko 'gü; -yö -go 'gö -gbloo 'gü 'yö- pö: «□Ya yën!»

18 'Ö pë -bha 'yanbödhe -nu, pë -drinng -nu, dha 'we -wo -nu waa- 'se -bha □zluun -sü 'gbee- -wo -kë. 'Ö sü me 'bhee- -da -sü -bha 'kpongtaa 'se yaa □zluun □suu'- wo 'dhö do; -a me 'ö □ne -yö -kë 'gbee- □duö!

19 'Ö 'kwipö ('wo- -dhe Babilönë) bhë 'yö -kan 'gü -yaaga, 'ö pödhe -nu 'wo 'següdhe 'saadhö -nu -bha 'ö -an -bha 'ko -nu -wo -lo. -Zlan -zo -yö -bhüö Babilönë -dhe □va 'ka kö -yaan ö bha -naazuédhe □va -dröon -koo nu -a -dhë -yaan -a mü.

20 'Ö 'yi songdhe -nu -wo □dhong, 'ö -ton -nu -wo □dhong me -go.

21 Mëngga □vava 'ö- do dho -mo 'kilong 'göo- -yiisië -bha bhë 'wo go dhang- 'gü 'wo -lo me -nu -ta. 'Ö me -nu -wo yö 'si -bho

-Zlan -gɔ -sü 'gü mēngga -nu 'wo -lo -an -ta 'wun -wɔ mɛ -ta dhe 'ka bhē -a -wun 'gü. Bhii 'ö tɔɔ -yö -kē 'gbee- -ziizē 'ka.

17

¹ □Dhe □ya kē 'pö 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -nu 'slaplɛ 'ö -kɔɔ pa -sü 'slaplɛ -yö -kē -an -gɔ bhē, 'ö- mɛ do -yö nu 'ö- pö n -dhē: «-Bhö nu kö -kɔ 'a dho □sɔɔnkédhe □va 'ö pö- □va 'ö dɔ -sü 'ka 'yiga □plēzē 'sɔɔ -a 'klo- bhɔ -a 'ka bhē 'aan- -zɔn ü -dhē.

² 'Kpongtaa -gludē -nu □wa wo -de kē -dhuuzē -a 'piö, 'go mü 'ö 'kpongtaamɛ -nu □waa- -bha □sɔɔn kē -sü -dɔɔn mü, -a 'yi □ya ziö -an -gɔ.»

³ 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -yö dho n 'ka 'yēngg □taa -Zuu 'slööslö □kwaa'. -Dhe bhē □nɛ 'a dhebo do yö -a -bha kö -yö -ya -sü 'ka wü nuɛazē 'ö 'si -bho -Zlan -gɔ -to -nu 'dho -lo -sü 'ka -a -bha -a □taa. Wü 'ö 'dhö bhē -a -gɔ -nu -wo 'slaplɛ 'ö- -sö -nu 'dho 'gɔɔ- do.

⁴ Dhebo 'ö bhē, sɔ bun nuɛazē -yö -kē -a -bha; 'ö- 'bhaa -nu -wo -kē 'sēngg 'ka, 'ö- 'bhaa -nu -wo -kē -guö 'yan bho -sü -zē -nu 'ka, -zɔɔ -nu -wo -kē -a -bha. 'Sēngg -kɔɔ do 'ö -kē pa -sü 'ka pē □lɔɔzē -nu, pē -dhuuzē -nu 'wo- -bha □sɔɔn kē -sü 'piö -pē -nu 'ka -yö -kē -a kwɛɛ.

⁵ 'Ö 'to do 'ö- -gɛn 'dho -bin -sü 'ka 'yö -kē -ya -sü 'ka -a -kpong 'gü □nɛɛ: Babilɔnē, 'kwipö □va, □sɔɔnkédhe -nu waa- pē □lɔɔzē -nu 'wo 'kpongtaa -an dhe.

⁶ Dhebo 'ö mɛ 'slööslö -nu waa- Yesu -bha □goo- -nu fɛi mü bhē, a- -yö kö fɛi bhē -ya kē -na □nɛ -kɔ 'ö yɔ 'yi 'dhö mɛ kē -na -a 'ka bhē -a 'dhö.

'Ö 'tetundhe □va -yö -da n 'gü n 'yan -bha -dɔ -a -bha -sü 'ka.

⁷ 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya pö n -dhē: «-Mē 'yö -kē 'ö ü 'te -yö tun □ii? Dhebo bhē waa- wü 'ö- -gɔ 'dho 'slaplɛ, 'ö- -sö -nu 'dho 'gɔɔ- do, 'ö -ya -sü 'ka -a □taa bhē, a -dho -a -gɛn 'ö -bin -sü 'ka bhē -a pö ü -dhē.

⁸ Wü 'ö bhē -yö -kē 'bhee- 'dhiö -be 'kɛɛ 'yaa 'dhö gbɔ, -yö -dho go -glu 'kpa 'dhi □va 'gü kö -yaan 'dho 'ö 'gü □siö' -zian 'ka. Mɛ -nu 'wo 'kpongtaa 'ö -an 'to yaa -ya -kédhösü 'sēdhɛ -be 'gü 'kpongtaadhɛ züdüyi 'ka bhē, -an 'te -yö -dho tun -a -bha -go -glu 'kpa 'dhi □va 'gü -sü 'ka -an 'yaan

'ka. Bhii -yö -kē -dhö, 'yaa -dhö gbɔ; 'kɛɛ -yö -dho -wo 'zü.

⁹ -Dhe 'ö □nɛ 'ö tɔɔ 'wundɔdhe waa- 'kpaakpadhe -an -zɔn -dhɛ. -A -gɔ -nu 'slaplɛ bhē 'wo tɔɔ 'sɛ -tɔn 'slaplɛ 'ö dhebo 'ö bhē 'ö -ya -sü 'ka -an -ta; -wo -gludē 'slaplɛ 'ka 'pö.

¹⁰ -An mɛ 'sɔɔdhu □wa 'go -an ziēn; 'waa -dhö gbɔ, -a mɛ do 'to -yö bhɔ -sü 'gü. -A mɛ kē 'slaplɛ -naa yaa nu □kun; □ya kē □nɛ □ya nu, 'töng kpö 'bhle □nɛ 'ö dhoē- kē zö.

¹¹ Wü 'ö 'dhiö -bezē 'ö -kē 'bhee- 'ö 'yaa- 'ka gbɔ bhē, yö gia- 'ö tɔɔ -gludē kē 'slɛaga -naa, yö □nɛ 'ö tɔɔ -gludē 'slaplɛ 'wo bhē -a mɛ do 'ö □ya ö -bha -gludédhɛ kē 'saadhö, 'yö 'dho -na ö -bha 'gü □siö' -zian 'ka bhē.

¹² -A -sö -nu 'gɔɔ- do 'ü -an yö bhē 'wo tɔɔ -gludē -nu 'gɔɔ- do 'ö waa 'tɔbhɔdhe kē □kun 'kɛɛ -wo -dho -kɔ -mɔ 'wuēn- -sü yö wo -bha -gludédhɛkédhɛ -bha kö waa- wü bhē -an 'to -yaan bhɔ 'lɛlɛ do 'piö.

¹³ □Dhe 'wo- -bha 'gɔɔ- do, -an -zo -ta -a 'gü -wun -yö do, 'ö 'wo wo -bha 'piigbeedhe waa- -kɔ -mɔ 'wuēn- -sü -lo wü bhē -a kwɛɛ.

¹⁴ -Wo -dho 'ko -ya 'bhlanē -bha, 'kɛɛ 'bhlanē -yö -dho to -a 'gbee- 'ka -an -ta; bhii 'ö tɔɔ -yö dēmɛ -nu -bha Dēmɛ waa- -gludē -nu -bha -gludē 'ka. Yö 'dhö waa- ö bha mɛ -nu, mɛ 'ö -an □dhɔɔ -kē, 'ö -an sü 'wo -to -a 'piö -mɛ -nu 'ka -wo dho to -a 'gbee- 'ka.»

¹⁵ 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya pö n -dhē 'zü □nɛɛ: «'Yi -nu 'ü -an yö, 'ö □sɔɔnkédhe -yö -kē -a -ta bhē 'wo tɔɔ 'segümɛ -nu, mɛ gbung -nu, 'segögümɛ -nu, -wo □suu'- 'oo □suu'- pö -mɛ -nu.

¹⁶ -Sö 'gɔɔ- do 'ü -an yö bhē waa- wü -wo -dho □sɔɔnkédhe 'ö bhē -a -san zē; -wo -dho -a -bha pē -nu 'wo- -gɔ -a 'plɛ kun -a -gɔ 'ö 'yö to ö bun 'kpaan 'ka. -Wo -dho -a □nēng -bhö 'ö 'wo- 'gü □siö 'siö 'ka.

¹⁷ Bhii -Zlan -de □nɛ 'ö ö -de -dhi -a -dhē -wun -da -an □zuö 'gü 'wo- -kē, 'ö 'wo dho wo 'kuē-, 'wo wo -bha -kɔ -mɔ 'wuēn- -sü nu wü bhē -a -dhē, -yaan 'dho -yaan yöē -Zlan -wo -nu 'dhiö -mɔ 'kuē -yi -bha.

¹⁸ -A -de, dhebo 'ü- yö bhē 'ö tɔɔ pödhɛ □va 'ö -gɔ -dhɛ kē -na -gludē -nu -ta 'kpongtaa.»

18

Babilonē 'gü □siö' -ko

1 □Dhe 'ö □ya kē 'pö, 'a -Zlan -bha bome do 'bhaa 'ö -ko -mo 'wuēn- -sü □va 'dho -a -go 'a- yö kö -yö 'go -na dhang- 'gü kö -a 'bhü □ya sa 'kpongtaadhe 'saadhö -bha.

2 'Yö -gbla -wo 'gbee- 'ka □nεε: «Babilonē -pö □va bhē -a 'gü □ya □siö'-! -Ka -dhe -ga, -a 'gü □ya □siö'-! -A -yadhe □ya kē zlöö -zuu yaa -nu kēdhe 'ka. □Ya kē zlöö -ma □suu'- yaazē -nu 'ö 'waa 'slööslö -an 'saadhö -an kēdhe 'ka.

3 Bhii 'ö tōo 'següme -nu 'saadhö □wa -droon 'ö- -bha □soon 'gblüünzē kē -sü 'ka bhē -a mü; 'ö 'kpongtaa -gludē -nu □wa wo -de □nēng -a -bha, -kē -dhuuzē -sü 'ka, -a 'piö. 'Ö 'dhöödome -nu 'wo 'kpongtaa □wa kē □bhöözē, -a -bha pē □sonng' □vavazē -nu 'gü.»

4 'Go mü 'zü, 'ö -wo do 'bhaa -yö go dhang- 'gü 'a- ma, 'yö- pö: «Ka 'go pödhe bhē -a 'gü, ma 'següme -nu! -Yö kē 'dhö kö □kun 'ka dho -da -a -bha □soon yaa -nu 'gü 'iin kö □kun 'ö 'klobhódhe -nu 'ö dho -ma -a 'ka bhē 'ö dho nu ka -ta 'pö.

5 Bhii -a -bha □soon yaa -nu -lo 'ko -ta -sü -ta □ya 'dho □ya -lo dhang- 'gü; -Zlan -zlö yaa trö -a këyuö yaa -nu 'ka.

6 -Kaa 'yēngg bhö □nε -ko 'ö ka 'yēngg bhöa bhē -a 'dhö. Pē 'ö -kē kaa bhē, -kaa 'pē bho -a -go -gwaa □plezē. -Kaa -bha yö -koo pa -yö kē 'gbee- -gwaa □plezē -yö ziēē -a mε 'ö- -yuö -kē ka -dhē bhē -a -ta!

7 -Ka 'klobhódhe waa- 'yēnggbhódhe wo -a -ta □nε -ko do 'ö- □kaa' 'töbhódhe waa- □naöpē -nu 'gü bhē -a 'dhö. -Ya -pö ö -de 'gü □nεε: «A -ya zö □nε -gludhe 'dhö. 'Maa □geandhe 'ka, 'ö n 'ka 'dho pē 'wo -dhe ga -a do 'gbædhö.»

8 -A -wun 'gü 'wun -nu 'wo 'dhoē- nu -a -ta bhē -wo -dho -ya -a -bha -dhekpaoyi do 'kpaan 'ka; 'ö tōo ga 'dhö, ga -gbo -nu waa -din -nu. -A 'gü -dho □siö'- 'siö □kwaa'. Bhii kwa Dēme -Zlan 'yö- -bha za kan bhē -a 'pii -yö 'gbee-.

9 -Gludē -nu 'wo 'kpongtaa 'ö wo -nu 'wo □soon -kē 'iin 'ö 'wo wo -de nu □naöpē -nu -bha -kē mε -go -sü -dhē bhē, yi 'wo 'dhoē- pödhe bhē -a 'güö -sü 'sion □luu'- -sü yöē

bhē -a 'ka, -wo -dho 'gbo bō wo -de □maa 'ma -sü 'ka -a -wun 'gü.

10 -Wo -dho do -a 'ka □gbiin 'suö 'ka, 'yēnggbhódhe 'ö 'dhoē- nu pödhe bhē -a 'gü -mε -nu -ta bhē -a -wun 'gü, 'ö 'wo- pö: «-Mē 'yena -wun □nε -oo! 'Yena -wun -mlē 'ö □nεε! O, Babilonē, pödhe □va 'piigbeeze! 'Lεε do 'kpaan 'gü -wun 'yö ü 'klo bhö □nε □a!»

11 'Dhöödome -nu 'wo 'kpongtaa -wo 'gbo bō -na wo -de □maa 'ma -sü 'ka -a -wun 'gü 'pö, bhii 'ö tōo mε 'yaa pē gbε 'dho -an -go gbo.

12 Pē -nu □ya kē 'wo- dho bhē 'wo tōo: 'Sēngg, 'wēü-, -güö □suu'- -wungbeeze -nu, -zlöö -nu, so -sεεbo -nu, so □suu'- bun nuεazē -nu, 'lü □suu'- -wungbeeze -nu, pē -nu 'wo- yan biö 'son 'ka, -a mε -nu 'wo 'yan -sü 'ka 'lü □suu'- do 'bhaa □sonng' 'gbeeze 'ka, -a mε -nu 'wo- yan zēn 'ka, -a mε -nu 'wo- yan -piö 'ka 'iin -tōn 'piö -guö □suu'- do 'wo- dhe 'maablē,

13 pē din -kē -sē -pē -nu 'wo- dhe kanelö waa- -a 'bhaa -nu; pē 'yi 'tēē -sēēzē -nu 'wo- dhe 'miilö waa- -a 'bhaa -nu, 'güö -pē 'tēē -sēēzē -nu, -droon 'yi -nu, 'yon -nu, 'blee- ga waa- 'blee- -bi -nu, -du -nu, 'bhla -nu, □soo -nu waa- -yaa 'gü -pē, -wo -dho -dewo 'wo mε 'bhee- -nu 'dhöo do □nε □nua -nu 'dhö.

14 'Ö 'dhöödome -nu 'wo bhē 'wo- pö pödhe bhē -a -dhē: «Ü -bha □naöpē 'ü- 'piö -be kö 'ü ü 'yan do -a -bha bhē -an 'plē 'gü □ya □siö'-; ü -bha □bhööpē -nu waa- ü -bha pē □sonng' 'gbeeze -nu 'gü □ya □siö'-! Ü 'ka 'dho -an yö gbo 'gbædhö!»

15 'Dhöödome -nu 'wo -kē □bhöözē 'dhöo do -sü 'ka pödhe bhē -a 'gü, -wo -dho do -a 'ka □gbiin 'ö 'yena -wun 'ö 'dhoē- kē pö- bhē -a 'gü -mε -nu 'ka bhē, 'ö- 'suö -yö -da -an 'gü. -Wo -dho 'gbo -nu bō wo -de □maa 'ma -sü 'ka

16 -a pö -sü 'ka □nεε: «'Öö, -mē 'yena -wun 'ö □nε -oo; 'yena -wun -mlē 'ö -kē pödhe □va □nε -a 'ka □nε -oo! 'Ö 'dhu 'ö- wo so 'bionbion 'puu waa- -a nuεazē 'ka, 'ö 'sēngg □baa' -pē -nu, -guö 'yanbhösüzē -nu, -zlöö -nu -wo -kē -a -bha,

17 'Ö 'lεε do 'kpaan 'gü, 'ö □bhööpē -nu 'wo- go 'saadhö bhē, 'ö- 'plē 'gü □ya □siö

□ne □a!>

'Dhiö -sü 'yitagö 'dhasi -nu 'ka -me waa-ö bha -dho 'tagüme -nu, 'yitagöblüme -nu waa- 'yitagögüme -nu 'wo to 'töüdhö -wo -do □gbiin,

¹⁸ 'wo 'kɔ -nu 'güö -sü 'sion -ga; 'wo yö □gblaa 'gbla -sü 'gü □ne: <Pödhē 'ö- □süu'-dho kē □ne pödhē □va 'ö □ne -a 'dhö yaa kē -dhö do!>

¹⁹ 'Wo -büö -bi -nu -lo wo -gɔ -ta, 'wo 'gbo -nu bɔ wo -de -maa 'ma -sü 'ka □woë' □ne: <'Yena -wun -mü □dhē □ε! Pödhē □va 'ö □ne 'ö- -bha □bhöppē -nu bhē 'ö me -nu 'wo 'yoo -ta 'yitagögüme -nu 'ka 'wo □kaa' □bhöözē bhē 'yena -wun □ya kaa □dhē □ε! Bhii 'lɛlɛ do 'kpaan 'gü -wun □yaa- 'plɛ 'gü □siö'-!>

²⁰ Dhang- 'gü -dhē, -bhö □zuögludhi kē, bhii -a 'gü □ya □siö'-; me -nu 'ö -Zlan -yö ka sü ö -bha 'ka, ka 'dhö, -Zlan 'dhiwopöme -nu 'dhö, waa- Yesu -bha bɔ -me -nu, -ka □zuögludhi kē, bhii -Zlan □ya -a -bha za 'kan, -a -bha 'wun yaa 'ö- -kē ka 'ka bhē -a -wun 'gü. Za □yaa- 'kun, -a 'klo □ya bhö.>

²¹ □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö -Zlan -bha bome do 'gü 'gbeezē -yö -guö kpö do 'ö- -ta -yö -kē □ne 'blee- ga -wüü -a 'ka -guö kpö do □va 'dhö -a sü 'ö- -zuö 'yoo □bhaa -a pö -sü 'ka □ne: «-Kɔ do gia- 'ö □ne 'ö Babilönē -pö □va dho □zong'- -a 'ka kö -a 'gü -yaan □siö'-. 'Ö me gbe 'ka 'dho ö 'yan dɔ -a -bha gbɔ 'gbɛdhö.

²² Me gbe 'ka 'dho 'tan bho -wo -nu, kong zē -wo -nu, -bhong -piö -wo -nu waa- 'truu -piö -wo -nu -an gbe ma ü □plöö gbɔ. Waa 'dho □daan' -yuö □süu'- 'oo □süu'- kē -me gbe yö ü □plöö gbɔ. Waa 'dho 'blee- ga zɔn -dring ma ü □plöö gbɔ.

²³ □Labang yaa 'dho yö ü □plöö gbɔ. Waa 'dho dhe 'sü -sü 'iin -dho gwaan -sü -dring ma ü □plöö gbɔ. Ü -bha 'dhöodome -nu -wo -kē me 'piigbeezē -nu 'ka 'kpongtaa, bhii ü 'següme -nu 'plɛ -püö ü -bha 'gina -nu kē -sü 'ka.

²⁴ Babilönē -dhe 'klo -yö -bhö, 'ö tɔɔ -dhe bhē □ne 'ö 'wo -Zlan -wodhiölome -nu waa- me 'slööslö -nu zē -a -bha. Me -nu 'saadhö 'wo -an zē 'kpongtaa, -wo -an -yö mü.»

19

¹ □Dhe □ya kē 'dhö, 'ö pē 'ö -kē □ne me gbung □va 'we -wo 'dhö 'a- -ma dhang- 'gü, 'ö- pö □ne: «-Kwa □toëpö -Zlan 'tɔ bhö! Dhasü, 'tɔbhödhe waa- 'piigbeedhe -wo kwa -bha -Zlan -bha 'ka!

² Bhii -a -bha za 'kan -kɔ -yö 'wun gia- 'ka 'ö 'yö kpengdhö! 'Ö tɔɔ □ya -lo □sɔnkédhe □va bhē -a tuö. Za □yaa- 'kun, yö 'ö 'kpongtaame 'plɛ -gɔ 'gü □siö ö -bha □sɔn kē -sü 'ka bhē, -Zlan □ya 'klobhödhe -da -a -ta. -A 'klo -bhö -gen 'bhaa 'ö tɔɔ -Zlan -bha yuökeme -nu zē 'ö-wo bhē.»

³ 'Ö 'we -wo 'ö -kē □ne me gbung -wo 'dhö bhē 'ö -we 'zü □ne: «-Kwa □toëpö -Zlan 'tɔ bhö, bhii pödhē □va bhē -a 'güö -sü 'sion -yö -dho □luu' □toëpö 'ka!>

⁴ 'Ö me ziizii -nu 'gɔɔ- □plɛ ö ga -yiisiē waa- pē 'bhee- -nu -yiisiē 'wo bhē 'wo -lo wo kɔn 'gü -Zlan 'ö -ya -sü 'ka 'gɔ -gbloo 'gü bhē -a 'dhiö 'ö 'wo- gba □woë' □ne: «Amen! □Dhe -kē 'dhö kö -kwa -Zlan 'tɔ kē □va!>

'Bhlanē -bha dhe 'sü 'wlaan-

⁵ 'Yö -wo do -yö go 'gɔ -gbloo 'gü □zian' 'yö- pö: «-Ka kwa Dē -Zlan 'tɔ bhö, ka 'saadhö 'ö 'ka- -bha yuökeme 'ka waa- me -nu 'ka -suö -a -dhē, ka me □va 'ka 'iin ka 'nē 'tee 'ka!>

⁶ 'Go mü 'ö 'we -wo do 'ö bhö me gbung □va 'we -wo -bha □ne 'yiga □va -nu -zuö -dring 'dhö, 'iin 'gbee- 'ka □ne dha 'we -wo 'dhö 'a- ma □ne: «Kwa -bha □toëpö -Zlan 'tɔ -yö kē □va! Bhii kwa Dēme 'ö kwa -bha -Zlan 'piigbeezē 'ka bhē -a 'tɔ -yö me □kɔn -na -gludēdhē 'gü!

⁷ -Kwa □zuögludhi kē 'sönggö -sönggö, 'kwa- 'tɔ kē □va. Bhii 'bhlanē -bha dhe 'sü 'wlaan- yi □ya -lo. -A -bha dhe bɔ □ya ö -de □baa'-.

⁸ -Wogbiindhe -yö -nu -a -dhē, kö -yö ö 'dhu sɔ 'pionpion, 'bhü -sü 'go mü 'ö 'puu -a 'ka. So 'pionpion bhē -ya -zɔn kēwun -nu kpengdhö 'ö -Zlan -bha 'segögüme -nu 'dho -a kē -na bhē -a 'ka.»

⁹ □Dhe □ya kē 'pö, 'ö -Zlan -bha bome -ya pö n -dhē: «-Bhö 'sēedhe 'sü, 'ü pē -ya □woë' □ne: □Zuögludhi -yö me -nu 'wo -an □dhö -kē 'bhlanē -bha dhe 'sü 'wlaan- ta bhē -an -gɔ.» 'Ö kö 'zü 'ö- pö □ne:

«-Wo bhë, -Zlan -wo giagia 'ö go -a 'dhii yö -mü.»

10 'Yö 'a -lo n kpɔn 'gü -a [gɛɛndhö kö 'aan- gba, 'yö- pö n -dhë: «Dɔ! Kö [kun 'ü- -kë 'dhö! Yuökëmɛ -mü n 'ka 'pö [nɛ ü 'dhö, ü dheglu 'në gɔɔn- -nu 'ö pë -nu 'ö Yesu -ya -kë bhë 'ö -kë -an 'yaan 'ö 'wo- -wun [blɛɛ'- -mɛ 'ka bhë ka 'dhö. -Bhö -Zlan gba [zian!']» Bhii pë 'ö -kë -bin -sü 'ka 'ö Yesu -ya yö -dhegbɛadhe 'gü bhë 'ö tɔɔ -Zuu 'slööslö 'ö 'wun -nu dɔ -na mɛ -nu 'dhii 'ö 'wo -Zlan 'dhi -wo pö -na -a 'ka bhë.

-Ya [soo 'puu [taa -mɛ -bha -to -a 'gbee- 'ka -sü

11 [Dhe [ya kë 'dhö, a dhang- -yö kö -a 'dhi [ya 'po, 'ö [soo 'puu do -yö -wo. Mɛ 'ö -kë -ya -sü 'ka -a [taa bhë -a 'tɔ tɔɔ «-Towotamɛ»; 'ö- 'bhaa -yö -kë 'zü «'Wungiagia» 'ka; [ya za 'kan, -ya -kan -a 'kan -kɔ 'ka kpengdhö; 'iin [ya 'ko zë mɛ 'ka, kö -ya -zë 'wun gia- -wun 'gü.

12 -A 'yan -yö -kë 'bhü -dhiadhö [nɛ 'siö 'dhö. 'Ö 'gɔ [gblaa' [plëezë 'dhoë- -gɔ -bha. 'Tɔ do 'ö mɛ gbe 'yaa- dɔ -a 'ke yaa kë yö gia- -a 'ka -yö -kë -ya -sü 'ka -a -bha.

13 Gblang 'ö fei -ya kun 'töüdhö bhë, (yö [nɛ 'ö- -zɔn zö [nɛ -ya [soo [taa -mɛ 'ö bhë [ya 'toë- 'gbee- 'ka ö yaagümɛ -nu -ta) -yö -kë -a -bha. Mɛ bhë -a 'tɔ tɔɔ -Zlan -wo.

14 -Glu gbung 'wo dhang- 'gü -wo -kë -a 'piö; sɔ 'piɔnpɔn 'puu 'slööslö -yö -kë -an -bha 'ö 'wo -kë -ya -sü 'ka [soo 'puu -nu [taa.

15 'Ö -dhaa 'dhiözë do 'yö dho 'sɛgümɛ -nu 'klo bho -a 'ka 'yö go -a 'dhii. -Yö -dho 'dhiö sü -an 'ka -piö 'gblɔngblɔn do 'ka; 'yö dho lɛzɛn -kpa -nu [wüü'- lɛzɛn -kpa 'yi -bho -a 'gü -pë 'ö -Zlan 'piigbeezë -bha -naazuédhe 'gblüünzë bhë -a 'gü -pë 'ka bhë -a 'gü.

16 Pë do 'ö -kë -a 'tɔ 'ka -yö -kë -ya -sü 'ka -a -bha gblang waa- -a -gɛn -an -bha [nɛɛ: «-Gludë -nu -bha -Gludë waa- dëmɛ -nu -bha Dëmɛ».

17 'Go mü 'zü 'a -Zlan -bha bɔmɛ do 'bhaa yö kö -yö -dɔ -sü 'ka lan- 'gü. 'Yö -gbla -wo do 'gbee- 'ka -ma -nu 'wo -kë ziö [dhia -an -dhë [nɛɛ: «-Ka nu 'ka 'dho ka 'kuëdhö -Zlan -bha -bhöpë [va 'ö [nɛ -a -ta!

18 -Ka nu, 'ka -gludë -nu, 'dhasi -nu -gɔmɛ -nu, 'gü 'gbee- -mɛ -nu, [soo -nu waa- ö -ya -a [taa -mɛ -nu, mɛ -nu 'töüdhö 'wo 'gan 'gü 'iin 'waa 'gan 'gü -nu, mɛ [vava -nu 'iin 'në 'sɛɛn- -nu -an -bhö!]

19 'Go mü 'a wü 'dhö, 'kpongtaa -gludë -nu waa- wo -bha -glu gbung -nu yö kö [wa 'dho wo 'ko [bhaa -waan -glu -ya mɛ 'ö [soo [taa bhë waa- ö -bha -glu gbung -nu -an -bha.

20 'Kɛɛ mɛ 'ö -kë [soo [taa bhë waa- ö -bha mɛ -nu -wo -to -a 'gbee- 'ka -an -ta 'ö wü 'ö bhë 'wo- kun 'gan 'ka. 'Yö 'dhö waa- -Zlan -wodhiölomɛ [suazë 'yö -dhidhaapë -nu -kë wü bhë -a 'yan 'dhiö bhë 'wo -an kun. -Dhidhaapë -nu bhë [nɛ 'ö bɔ -a -ta 'ö mɛ -nu -püö; 'ö 'wo wü bhë -a -bha [duakëpë -ya -an -bha; 'ö wü bhë 'ö mɛ -nu -wa 'bin gba. Wü bhë waa- -Zlan -wodhiölomɛ [suazë bhë -wo -to 'bhee- 'ka 'wo -an -zuö 'siö kpö -ta -dhe 'ö blɔɔn 'tëë yaazë 'dho 'güö -na -a -bha bhë -a 'gü.

21 'Kɛɛ mɛ -nu 'wo to -wo -ga -dhaa 'ö 'go -na mɛ 'ö -ya [soo [taa bhë -a dhiö bhë -a [kwaa'; 'ö -ma -nu 'saadhö -wo -an [glöö -kë wo -bha -bhöpë 'ka.

20

1 'Go mü 'zü a -Zlan -bha bɔmɛ do -yö kö -yö 'go -na dhang- 'gü -yö [yɔɔ' -na; -glu 'kpa 'dhi [va bhë, -a -yö -a 'dhiö -pë [lakele waa- [yɔɔ' -bhüö [va do -wo -kë -a kwɛɛ.

2 'Yö nu 'yö 'gina 'ö [mɛɛ zii 'ka bhë, 'ö- kun. 'Gina bhë [nɛ 'ö tɔɔ dü 'wo- -dhe Satan. 'Yö- -lö [yɔɔ' 'ka -kwɛ -vuu do 'piö.

3 'Ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya -zuö -glu 'kpa 'dhi [va 'gü, 'yö- 'dhi ta, 'ö ö -bha -wogbiindhe [duakëpë to -a -bha, -yö kë 'dhö kö [kun 'ö dho 'sɛgümɛ -nu bho zian -ta gbɔ -yö 'dho -yö yöë -kwɛ -vuu do bhë -a -lo -yi -bha. -Kwɛ -vuu do bhë [ya -lo, -wo -dho wo [kwaa'- -a -zü 'töng pë 'tee -bha.

4 'Go mü 'a 'gɔ -gblöo -nu yö: Mɛ -nu 'wo -kë -ya -sü 'ka -a 'gü bhë -wo -kɔ -mɔ 'wuën- -sü yö kö -waan mɛ -nu -bha za 'kan. Mɛ -nu 'wo to -piö [kwaa' Yesu -wun [blɛɛ' -sü waa- -Zlan -wo -an -wun 'gü, 'ö wü 'ö bhë waa- -a 'bin 'ö waa -an gba, 'ö waa [duakëpë gbe -ya -an -kpong 'gü 'iin

-an -ko -nu -bha bhë, a -an nii -yö mü 'pö, 'ö -kë -a 'gü -sü -yö nu -an -dhë, 'ö waa-Klito -nu 'ö 'wo -gludëdhë -kë -kwë -vuu do bhë -a 'piö.

⁵ -Go ga 'gü -sü -blëezë ¶ne bhë. Game -nu me 'wo to waa 'dho go ga 'gü 'ö dho 'ö yöë -kwë -vuu do bhë -a ziö -sü -bha.

⁶ ¶Zuögludhi waa- 'dhoë- -yö 'to me -nu 'wo 'dhoë- go ga 'gü -blëezë 'ka bhë -an -ta! Ga kë ¶ple -naa -ko 'ka 'dho -mo -an -bha gbo 'gbëdhö. -Wo -dho kë -Zlan waa-Klito -an -bha slabhome -nu 'ka. -Wo -dho -gludëdhë kë Klito 'piö -kwë -vuu do bhë -a -bha.

-To -a 'gbee- 'ka Satan -ta -sü

⁷ -Kwë -vuu do 'ö bhë ¶ya ziö, Satan -yö -dho go -kanso 'gü.

⁸ -Yö -dho dho 'ö 'segögümë -nu 'wo -lo -sü 'ka 'së -to 'dhö -sü -ta, 'yö -an -püö; 'wo tso Gögö waa- Magögö. -Yö -dho -an -dhë 'ko ¶bhaa kö -waan -glu gon; -an -dho 'kuë- -sü -wo -dho kë ¶va ¶ne 'yënnng -nu 'dhö 'yoo 'kpong 'dhiö.

⁹ -Wo ¶yoon -na 'së 'pian 'saadhö -ta; -wo ¶nië' -na -Zlan -bha me -nu waa- -a -bha pödhe 'ö- -dhö -ya -kë bhë -an -zü. 'Këë 'siö -yö -dho go dhang- 'gü, 'yö -an 'gü -siö.

¹⁰ Dü 'yö -kë -an -püö ¶dhia -be bhë, -yö -dho -züö 'siö 'yipuë waa- bloon 'tëë yaazë -an 'gü; -dhë bhë ¶ne 'ö wü waa- -Zlan -wodhiölome ¶suazë bhë 'ö ¶wa -an -züö -a -bha 'dhiö 'saadhö. -An 'klo -dho bho lënnng waa- gbeng -nu 'ple 'ka ¶toëpö 'ka.

Za -kaanta do -sü

¹¹ 'Go mü 'ö 'go -gbloo 'puu ¶va waa- me 'ö -kë -ya -sü 'ka -a 'gü bhë 'a -an yö. 'Së waa- dhang- -wo -ziö 'wo go -a 'dhiö, 'ö me gbe yaa -an yö gbo.

¹² ¶Dhe ¶ya kë 'pö, 'a game -nu, me ¶vava -nu, me 'sëen- -nu -an yö kö -wo do -sü 'ka 'go -gbloo 'dhiö. 'Ö me do -yö 'sëedhe -be -nu 'dhi -po. 'Sëedhe -be do 'bhaa -yö -kë mü 'ö 'wo- 'dhi po 'pö. Yö ¶ne 'ö tso -kë -a 'gü -sü 'sëedhe -be. 'Ö game -nu -bha za -yö -kan pë -nu 'wo- -kë, 'ö -ya -sü 'ka 'sëedhe -be -nu bhë -an 'gü bhë -a -wun 'gü.

¹³ 'Ö 'yoo -yö nu ö -bha me -nu 'wo to -a ¶bhaa -an 'ka za do -dhë ¶bhaa mü. 'Ö ga

waa- ¶glööböödhë 'wo nu wo -bha game -nu 'ka mü 'pö. 'Ö -an -bha za -yö -kan pë -nu 'wo- kë -a -wun 'gü.

¹⁴ ¶Dhe 'ö -an -bha za ¶ya 'kan, 'wo ga -de gia- waa- ¶glööböödhë -an -züö 'siö 'yipuë 'gü. 'Siö 'yipuë 'gü -dhë bhë 'ö tso ga -kë ¶ple -naa.

¹⁵ Me 'oo me 'ö- 'to yaa kë -ya -sü 'ka -kë -a 'gü -sü 'sëedhe -be bhë -a 'gü, -a -züö 'wo- wo 'siö 'yipuë bhë -a 'gü.

21

Dhang- -dëü waa- 'së -dëü

¹ 'Go mü 'a dhang- 'gü -dhë -dëü waa- 'së -dëü -an yö; kö dhang- zii waa- 'së zii 'waa -dhö gbo, kö 'yoo gbe 'yaa -dhö gbo.

² 'Ö pödhe 'slööslö 'ö Zeluzalemë -dhë -dëü 'ka bhë, 'a- yö kö -yö 'go -na -Zlan 'piö dhang- 'gü -yö ¶yoo' -na kö ¶ya kë ¶ne pë 'wo- pö dhebo 'ö ¶ya ö 'dhu ¶ne -dhë 'wo pö -a -bha, -a -bha -dho gwaan -yi -mü ¶dëë -a 'dhö -a 'dhö.

³ A 'we -wo do 'ö -kë 'gbee- 'ö go 'go -gbloo 'gü ¶zian' 'a- ma 'yö- pö: «Do 'kwa- wo zlöö ¶ne bhë, -Zlan -dho kë me 'bhee- -nu 'piö, ¶ya nu me 'bhee- -nu ziën. -Zlan -yö -dho kë -an 'piö, 'wo -kë -a -bha 'segögümë -nu 'ka, 'ö yö gia- 'ö -kë -an -bha -Zlan 'ka.

⁴ -Yö -dho -an 'yënnng ¶dhuë'- . 'Ö ga -sü -nu, -wokpödhe -nu 'iin 'yënnngbhödhe -nu -an gbe yaa 'dho kë -dhö gbo, bhii pë ziizii -nu 'wo bhë ¶wa ziö.»

⁵ 'Ö me 'ö -kë -ya -sü 'ka 'go -gbloo 'gü bhë, 'ö- pö: «Do 'kwa- wo zlöö ¶ne bhë, 'ma pë 'ple kë -dëü.» 'Go mü 'yö- pö n -dhë: «'Wun me 'ö bhë -a -ya; bhii n -wo -nu 'wo bhë -wo 'wun gia- 'ka, 'ö -zo -yö -an -bha -sü -yö -an -ma kun.»

⁶ 'Yö- pö 'zü: «¶Ya yën, ma ¶ne 'a tso Alüfa waa- Omega; 'a pë -blëezë waa- pë 'dhiötodhe -an 'ka. Me 'ö 'yi mü -dho ¶yaa- 'kun, a -dho -a gbaa -kë -a 'gü -yi 'ka 'kpaan.

⁷ Me -nu 'wo 'dhoë- to -a 'gbee- 'ka, pë -nu 'wo dho kë gbaö 'ka 'aan- kë -an -dhë 'wo bhë, 'go mü a -dho kë -an -bha -Zlan 'ka -waan kë n gbö -nu 'ka.

⁸ ¶Ya 'to me -nu 'ö -an -go -ga 'yaa -an 'dhiö -nu, me 'waa -Zlan -wo ¶bhlë -ya, me

□lɔɔzē -nu, mezēme -nu, □sɔɔnkēmē -nu, mē -nu 'wo wo -zo 'to -na bhē kēpē -nu 'piō -nu, mē -nu 'wo gba pē -nu gba -na waa- □suame -nu 'tōūdhō, -an -bha kēdhe -yō -dho kē 'yi 'siō- 'puēē 'ō 'siō 'gū -dhe waa- blɔɔn 'tēē yaa 'gū -dhe 'ō ga kē □ple -naa 'ka bhē -a 'gū.»

Zeluzalemē -dhe -dēū

⁹ -Zlan -bha bɔmē -nu 'slaple 'ō -Zlan -bha -wɔ mē -ta -wun -kɔɔ 'slaple 'dho -an kwεε bhē, -a mē do -yō -nu 'yō- pō n -dhē: «-Bhō nu 'a 'bhlanē -bha 'sū dhe -zɔn ū -dhē!»

¹⁰ 'Ö -Zlan -bha bɔmē -yō dho n 'ka -tɔn do □gbiin tuō -Zuu 'slööslö □kwaa'. 'Yō Zeluzalemē -pō 'slööslö 'yō -kē go □dhia dhang- 'gū -Zlan 'piō bhē 'yō- -zɔn n -dhē.

¹¹ -Yō -kē 'bhū □dhia -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe 'ka. Pödhe bhē -a 'bhū -kɔ -yō -kē □ne -guō 'yanbhɔsüzē □sɔɔng' 'gbeezē □suu'- do 'wo- -dhe 'zasüpe 'kεε 'ō- bun 'dhō 'bhlöngbhlöng -a 'dhō.

¹² 'Ö pē 'ō -kē □ne böü- 'kplong □va □gbiin 'dhō 'ō □niē -a -zū. 'Ö- 'dhi -nu 'dho 'gɔɔ- do 'ō ga □ple, 'ō -Zlan -bha bɔmē 'gɔɔ- do 'ō ga □ple -wo wo -zo -kē 'kɔdhi -nu 'wo bhē -an 'piō. 'Ö- 'dhiō kpong -nu 'gɔɔ- do ga □ple 'wo bhē 'ō Izlaēlō 'gunng -gɔ 'gɔɔ- do ga □ple 'tɔ 'dho -ya -sū 'ka -an -bha 'dhō do do 'ka.

¹³ 'Kɔdhi -yaaga 'ō- 'pian 'ō -dhō 'ō -a -ta. -A -yaaga -wo lan- 'go □zian'; -a -yaaga -wo kwa 'pian do -gɔ dhuō □zian', -a -yaaga -wo kwa 'pian do -gɔ goo □zian'; 'ō- -yaaga 'dho lan- -püō □zian'.

¹⁴ Pödhe 'kplong bhē, -wa -gban -guō kpō 'gɔɔ- do ga □ple -ta. 'Ö -guō 'gɔɔ- do ga □ple 'wo bhē 'ō 'bhlanē -bha bɔmē -nu 'gɔɔ- do ga □ple 'tɔ 'dho -ya -sū 'ka -an -ta.

¹⁵ -Zlan -bha bɔmē 'ō -kē 'wun -blεε n -dhē □dhia bhē, 'sēng 'lū 'nē 'yō -kē pēdanpē 'ka -yō -kē -a kwεε, kō -yaan pödhe bhē 'dhō, 'ō 'kɔdhi -nu waa- 'ō 'kplong -nu daan.

¹⁶ Pödhe bhē -a 'pian -yiisiē 'wo bhē, -wo -mɔ wo 'kuē 'kpodhō. □Dhe 'ō -Zlan -bha bɔmē -ya do dan 'ō -bha 'lū 'nē bhē -a 'ka, -a 'kilong -yō -kē -vuu □ple 'ō -ta □ple. Pē do bhē 'ō- 'ka pödhe bhē -a -bha 'kɔ -nu 'pian 'ple 'piō.

¹⁷ 'Yō -Zlan -bha bɔmē -yō 'kplong bhē -a -ta dan. 'Ö- -ta □duan' -yō -kē 'métrē 'gɔɔ- 'slaple ga □ple.

¹⁸ 'Kplong 'ō bhē -wa -dɔ -guō □suu'- □sɔɔng' 'gbeezē do 'wo- -dhe 'zasüpe bhē -a 'ka. Pödhe gia- -de 'gū -dhe -yō -kē 'sēng 'bhlöngbhlöng 'ka □ne 'vedhe 'dhō.

¹⁹ -Guō -nu 'wo -kē 'kplong bhē -a -gban -a -ta -pē 'ka bhē, -guō -sεεɔ -nu -wun □suu'- 'gbeezē -nu -wo -kē dɔ -sū 'ka -a -bha. -A -gen □luu'- -guō -blεεzē -yō -kē -guō 'wo- -dhe 'zasüpe ('ō -gbleibizē) bhē -a 'ka; -a kē □ple -naa -yō -kē safii, ('ō- bun 'dho 'budhazē) -a 'ka. -A kē -yaaga -naa tɔɔ agatō, 'ō- 'yan 'dho □plēzē. -A kē -yiisiē -naa tɔɔ emelodō. (-Yō -kē -gbleibizē.)

²⁰ -A kē 'sɔɔdhu -naa tɔɔ onikusō 'ō- 'yan 'dho □plēzē; -a kē 'slado -naa ('ō- bun -yō kē nuεazē) tɔɔ 'saaduanō. -A kē 'slaple -naa tɔɔ klizolitō 'ō- bun -yō -kē □ne zēn 'dhō; -a 'slεaga -naa tɔɔ belilō ('ō- 'bhaa -nu bun -yō bhɔ 'budha -bha 'iin -gbleibi -bha). -A 'seisiē -naa tɔɔ topazē ('ō- bun -yō -kē □ne 'siō 'dhō). -A 'gɔɔ- do -na tɔɔ klizoplazē ('ō- bun -yō -kē 'puu -gbleibizē). -A 'gɔɔ- do ga do -naa tɔɔ tuukwaazē (-yō -kē 'budhazē); -a 'gɔɔ- do ga □ple -naa (bun -yō nuεazē □ne dha -bhüō -dhe nuεazē 'dhō) 'wo- -dhe ametisō.

²¹ 'Kwεε 'dhi 'gɔɔ- do ga □ple 'wo bhē 'wo tɔɔ -zɔɔga -nu 'gɔɔ- do ga □ple. Kpong -nu 'wo 'dhō bhē -a do -yō -kē -zɔɔga -nu 'wo bhē -a do 'ka; -kpinngga 'ō plōō mü -a -ta dhuō -dhe -yō kē 'sēng 'puu 'ka; 'yō -kē 'bhlöngbhlöng □ne 'vedhe 'dhō.

²² N 'ka -Zlan -gba -a 'gū -kɔ gbe yō pödhe bhē -a 'gū, bhii kwa Dēmē -Zlan 'piigbeezē waa- 'bhlanē -wo -dhe bhē -a -bha.

²³ Pödhe -bha -wun 'yaa lan- 'iin 'su -an -bha kō -waan 'bhü -a -ta, bhii -Zlan -bha 'tɔbhɔdhe -yō -bhü -a -ta, 'ō 'bhlanē 'dho -a -bha □labang 'ka.

²⁴ 'Següme -nu -wo -dho 'ta sū -a -bha -dhepuudhe 'gū, 'ō 'kpongtaa -gludē -nu -wo nu wo -bha □bhɔɔpē -nu 'ka.

²⁵ Pödhe 'kɔdhi -nu -wo -dho to 'po -sū 'ka. -An 'dhi 'ka 'dho ta, bhii 'bin 'mē -sū

yaa 'dho kë mü.

²⁶ 'Kpongtaame -nu -wo -dho nu wo -bha □bhɔɔpɛ waa- □bhlɛyadhe -an 'ka mü.

²⁷ 'Kɛɛ pɛ -dhuuzɛ gbɛ 'ka 'dhö -da pödhe bhɛ -a 'gü, 'iin mɛ 'ö- këpɛ -nu -wo -kɛ pɛ □lɔɔzɛ waa- □sua -wun □blɛɛ' -sü -an 'ka, wo 'ka 'dho -da mü 'pö. Mɛ -nu 'wo dho -da mü, 'wo tɔɔ mɛ -nu 'ö -an 'tɔ 'dho -ya -sü 'ka 'bhlanɛ -bha 'sɛɛdhe -be 'ö -kɛ -a 'gü -sü 'sɛɛdhe -be 'ka bhɛ -a 'gü.

22

¹ -Kɛ -a 'gü 'yiga 'ö 'bhlöngbhlöng □nɛ pɛ 'wo 'vɛdhe kë -na -a 'ka □nɛ -a 'dhö bhɛ, -Zlan -bha bɔmɛ -ya -zɔn n -dhɛ. -Yö -kɛ 'go □dhia -Zlan waa- 'bhlanɛ -an -bha 'gɔ -gbloo 'gü.

² 'Yiga bhɛ -yö -kɛ ziö □dhia -kpinngga 'ö pö- ziɛn bhɛ -a 'piö. -Kɛ -a 'gü -lü -nu -wo -kɛ dɔ -sü 'ka -a 'kpong 'dhiö mü. -An bhe -nu -wo -ya -gwaa 'gɔɔ- do ga □plɛzɛ -kwe do 'gü. 'Su 'saadhö 'ka, -an bhe -nu -wo -kɛ. -A 'dhe -nu 'wo bhɛ □nɛ 'wo 'sɛgüme -nu -dhe bo.

³ -Zlan 'ka 'dho 'dhangga -ya pɛ gbɛ -bha gbɔ.

-Zlan waa- 'bhlanɛ -an -bha 'gɔ -gbloo -wo -dho kë pödhe bhɛ -a -bha, 'ö -Zlan -bha yuökɛmɛ -nu 'wo dho -a gba.

⁴ -Wo -dho wo 'yan dɔ -a -bha; 'ö -a 'tɔ dhö kë -ya -sü 'ka -an -kpong 'gü.

⁵ 'Bin -bha 'mɛ -sü gbɛ 'ka 'dho kë mü, 'ö -an -bha -wun gbɛ 'ka 'dho kë □labang -bha -dhepuudhe -bha 'iin lan- bha -dhepuudhe -bha, bhii 'ö tɔɔ kwa Dɛmɛ -Zlan -yö -dho 'ö -bha -dhepuudhe bhü -an -ta, 'ö 'wo dho -gludɛdhe kë □toɛpö 'ka.

Yesu -bha nu -sü

⁶ 'Go mü 'ö -Zlan -bha bɔmɛ -ya pö n -dhɛ: «'Wun -nu 'wo bhɛ -wo 'wun gia- 'ka 'ö -an -dhe 'wun gia- -sü -ya -ma kun. Dɛmɛ -Zlan 'ö □ya kë 'ö -bha -Zuu -ya 'ö -wodhiölome -nu 'gü □nɛ -yö 'ö -bha bɔmɛ -bɔ kö pɛ -nu 'wo nu -na bhɛ, -yaan -a -zɔn 'ö -bha yuökɛmɛ -nu -dhɛ.»

⁷ Yesu -ya -pö: «-Bhö ü 'to 'to! A nu -na; □zuögludhi -yö mɛ 'ö -Zlan 'dhi -wo 'ö go 'sɛɛdhe □nɛ -a 'gü -a □bhlɛ -ya bhɛ -a -gɔ.»

⁸ Ma Zan -mɛ, -wo -nu 'wo □nɛ 'a -an -ma, 'ö pɛ -nu 'wo □nɛ 'a -an yö. □Dhe 'ma yɛn -a -bha, 'a -lo n kpɔn 'gü -Zlan -bha bɔmɛ 'ö pɛ -nu 'wo □nɛ 'ö- -zɔn n -dhɛ bhɛ -a □gɛɛndhö kö 'aan- gba.

⁹ 'Yö- pö n -dhɛ: «Kö □kun 'ü- -kɛ 'dhö! A -Zlan -bha yuökɛmɛ 'ka □nɛ ü 'dhö, ü dheglu -nu 'wo -Zlan -wodhiölome 'ka -nu waa- mɛ -nu 'wo -wo 'ö 'sɛɛdhe -be 'ö □nɛ -a 'gü 'wo- □bhlɛ -ya -nu, ka 'dhö. -Bhö -Zlan gba □zian'!»

¹⁰ 'Go mü 'yö- pö n -dhɛ: «Kö □kun 'ö -Zlan 'dhi -wo 'ö -ya -sü 'ka 'sɛɛdhe -be □nɛ -a 'gü bhɛ 'ü- -bin, bhii 'töng 'yö -ya pɛ -nu 'wo □nɛ -an -bha kë -yi 'ka bhɛ □ya yö □klöö'.

¹¹ Mɛ 'ö- këwun 'dho ya, -yö 'wun yaa kë -yö dhoɛ 'dhiö; mɛ 'ö -de kun ya, -yö -de -kun yaa kë -yö dhoɛ 'ö 'dhiö; mɛ 'ö- këwun 'dho -sɛ -yö 'wun -sɛ kë, -yö dhoɛ 'dhiö, mɛ 'ö 'slööslö -yö 'dho -kɛ 'slööslö -sü 'ka 'dhiö.»

¹² Yesu -ya -pö: «-Bhö ü 'to to! A nu -na! A -dho nu ma mɛ -nu □saan' 'ka; 'a dho -a dan mɛ 'ö -dhö -a këpɛ -nu □tian' 'a -nu -a -dhɛ.

¹³ Ma □nɛ 'a tɔɔ Alüfa waa- Omega; a pɛ 'plɛ züdɔdhe waa- -a 'dhiötodhe -an 'ka.»

¹⁴ □Zuögludhi -yö kë mɛ -nu 'wo wo -bha gblang -zlu, 'ö -an □dua' 'dho -mü kö -waan -da pödhe bhɛ -a 'kɔdhi gia- -bha -waan -kɛ -a 'gü -sü -lü bhe 'ö bhɛ -a -bhö -an -gɔ.

¹⁵ 'Kɛɛ pö- □taa -bha -dhe bhɛ 'ö tɔɔ mɛ □lɔɔzɛ -nu, mɛ -nu 'wo to 'gina kë -sü -nu 'piö -nu, □sɔɔnkɛmɛ -nu, mezɛmɛ -nu, -gbapɛ gbame -nu waa- mɛ -nu 'wo □sua -kɛ wo -wo waa- wo kë -kɔ -nu 'ka -nu -an 'plɛ -an 'to -dhe.

¹⁶ «Ma Yesu -mɛ, 'a ma bɔmɛ -bɔ ka -dhɛ kö -yaan pɛ -nu 'wo □nɛ -an □blɛɛ' -n -wun -dhe 'wun gia- -mɛ -nu -dho 'kuɛ- -sü -nu -dhɛ. A Davidö □suu' -ta 'gü -mɛ 'ka; a 'susongga 'yö bhü -dhiadhio -a 'ka.»

¹⁷ -Zuu 'slööslö waa- 'sü dhe -wa -pö: «-Bhö nu!» 'Ö mɛ 'ö □ya -an -wo ma, -ya pö 'pö: «-Bhö nu!» Mɛ 'ö 'yi mü -dhɔ □yaa- 'kun -yö nu; mɛ 'ö -kɛ -a 'gü -yi 'piö -yö -dho nu -a -dhɛ 'kpaan.

'Wun -gɔ dɔ -dhe

18 Ma Zan -mε, a- -pö ka -dhë -yö
 sia- -sü 'ka mε -nu 'töüdhö 'ö -Zlan 'dhi
 -wo 'ö 'sëedhε -be 'ö □nε -a 'gü 'ka- ma
 ka -dhë □nεε: Mε 'ö 'dhoë- 'wun 'bhaa
 -zuö 'sëedhε -be 'ö □nε -a -ta, -Zlan -yö
 -dho 'klobhódhe 'ö- -wun 'dho -ya -sü 'ka
 'sëedhε -be 'ö □nε -a 'gü bhë -a 'bhaa -da
 -a -bha 'klobhódhe -ta.

19 'Ö mε □ya 'wun 'bhaa bho -Zlan 'dhi
 -wo 'ö -ya -sü 'ka 'sëedhε -be 'ö □nε -a 'gü

bhë -a -ta 'pö, -Zlan -yö -dho -a -bha -kë
 -a 'gü -lü bhε sü, 'yö- bho pödhe 'slööslö
 'ö- -wun -yö □blεε -a -bha 'sëedhε 'ö □nε
 -a 'gü bhë -a 'gü.

20 Mε 'ö pë -nu 'wo -ya zö □nε 'ö -gban
 -a -bha bhë -ya pö: «□Í-, a nu -na!»
 -Yö kë □nε -kó bhë -a 'dhö! -Bhö nu
 Dëmε Yesu!

21 Kwa Dëmε Yesu -yö 'glusë kë ka
 'saadhö ka 'ka! Amen!